

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ERIK HJELMAR

Slægternes gang

3. bind

Noter
Registre
Kilder

No. 27 p. 25.

ERIK HJELMAR

Slægternes gang

-

3. bind

Noter
Registre
Kilder

Forlag: Underskoven

© Erik Hjelmar 2003

Skrift: 12 punkt Geneva; citater, billedtekster og Bilagsbind 10 punkt Geneva

Papir: Multicopy

Tryk: Frederiksberg Bogtrykkeri A/S

ISBN: 87-90767-80-2 (3.bind)

ISBN: 87-90767-81-0 (hele værket)

Forsidebilledet viser en afbildning af ligstenen over borgmester *Hans Friis* i Odense, der døde 1567. Se side 147 i Bind 1.

INDHOLD

	<i>Ane nr.</i>	<i>Tekst</i>	<i>Noter</i>
		1.bind Side	3.bind Side
1. bind			
1. DEL			
FLENSBORGERNE			
Friseme.....	52928,26464,13232	11	9
Den væbnede arm (Slægten <i>Rickertsen</i>).....	6616,3308	18	11
Grønlandsfareren.....	1654	31	14
Flygtningene.....	822	39	16
2. DEL			
DE FYSKE RØDDER			
Den vestfynske patricierfamilie			
Stamfaderen (Slægten <i>Bang</i>).....	6600	43	17
Brødrene.....	3300	50	19
Tolderne.....	1650	66	24
De lutheranske præster			
Skolemesteren.....	3282/1634	86	36
Den retslærde.....	3286	92	38
Svigersønnen.....	1642	101	41
Jesper fra Aaby.....	3280/1632	107	43
Jubellærerne			
Ephraim og Manasse.....	1640/816	110	44
Et kildekritisk studie.....	818	122	48
Biografen.....	408	130	52
Odensekøbmændene			
Den unge byfoged (Slægten <i>Friis</i>).....	6605,3302	143	59
Menige købmænd			
- Slægten <i>Let</i>	3295?	166	70
- Slægten <i>Mand</i>	6590?	183	
- Slægten <i>Sommer</i>	13182?	185	
Købmandsenken (Slægten <i>Wichman</i>).....	1646	190	83
Storkøbmanden.....	822	210	98
De lærde mænd			
Herregårdspræsten (Slægten <i>Achton</i>).....	820	247	125
Provsten (Slægten <i>Beske</i>)	824	256	130
Rektoren.....	410	293	147

2. bind

Ridefogderne

Den tro tjener.....	826	317	158
Sitzhaftig på herregården (Slægten <i>Pohl(man)</i>).....	414	336	170

Præsteparrets aner

Helten (Slægten <i>Dannefer</i>).....	406	344	175
Fassbinderen (Slægten <i>Strøyberg(er)</i>).....	200	367	185
Organisten og oldfruen (Slægten <i>Krog</i>).....	202	373	189

Magistraten

En af de bedste og vederhæftigste borgere.....	412	376	191
Den fattige tilløbende gesell.....	204	399	203

Under kirkepatronerne

Barbara Steensens præster (Slægten <i>Lacoppidan</i>)..	206,102	502	267
Et godt hoved.....	100	519	277
Den uheldige præst.....	50	532	283

Jordbrugerne

Fæstebønderne (Slægten <i>Rafn</i>).....	1 92	545	288
Hollænderne (Slægten <i>Post</i>).....	194,96	558	294
Urtegårdsmanden.....	48	569	297
Tilføjelser og rettelser.....		573	299

KONKLUSIONER
(den normale ane)

Det statistiske grundlag.....		575	
Stand.....		576	
Stavn.....		583	
Køn.....		586	
Arv			
- Formue.....		588	
- Navn.....		589	300

3. bind

Bilag

Noter, se to foregående sider, sidste spalte..... side 7-304

Registre

Aneregister..... side 305

Personregister..... side 311

Stedregister (i udtog)..... side 369

Kilder side 379

Trykte kilder

- Alfabetisk forfatter-/udgiverliste..... side 381

- Bøger/artikler uden angivelse af navn på forfatter/udgiver... side 406

- Kildeskriftsamlinger (K)..... side 407

- Samleværker og periodica (S)..... side 413

- Opslagsbøger (O)..... side 419

Arkivkilder

- Det kongelige Biblioteks håndskriftsamling (KB)..... side 421

- Rigsarkivet (RA)..... side 422

- Landsarkivet for Fyn, Odense (LA Fyn)..... side 426

- Landsarkivet for Sjælland og Lolland-Falster, København
(LA Sj.)..... side 436

- Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg (LA Jyll.)

- Erhvervsarkivet, Statens erhvervshistoriske arkiv, Århus

- Karen Brahes Bibliothek, håndskriftsamlingen,
i Landsarkivet for Fyn, Odense

- Københavns stadsarkiv

side 437

NOTER

Noter til Friserne

- 1: Gregersen: Plattysk i Sønderjylland og: Plattdeutsch im Grenzland.
- 2: Fink: Flensborgs borgerskab i det 15. aarhundrede; Hoffmann: Die Herkunft des Bürgertums ..., II.B. Der mittelschleswigschen Raum: Flensburg; Gregersen: som note 1.
- 3: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 74, bind 1, side 240.
- 4: Gether: Middelalder-familier, bind 1, (A.1)-(A.4).
- 5: Skovgaard: I krig og fred; Schütt: Flensburg im Mittelalter, side 46-51.
- 6: Skovgaard: Under holstenere og oldenborgere; Schütt: Flensburg im Mittelalter, side 52-53.
- 7: Diplomatarium Flensburgense (K.2), bind 1, Aktstykke 115, side 476, 118, 121.
- 8: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 115, bind 1, side 478.
- 9: Enemark: Hestehandel: "Heste var i højmiddelalderen Danmarks vigtigste eksportvare næst efter skånesilden" (spalte 529).
- 10: Enemark: Oksehandelens historie ca.1300-1700, 2. Oksedrivning til de nordtyske hansebyer.
- 11: Bjørn Poulsen: Land - By - Marked, Kap.7. Handlende i byerne.
- 12: "Tolderne", "Den tro tjener".
- 13: Bjørn Poulsen: Land - By - Marked, Kap.7. Handlende i byerne, side 185.
- 14: Diplomatarium Flensburgense (K.2), bind 1, Aktstykke 108 ("Stadbok"), side 431-432, 118, 121, 150; Gether: Middelalder-familier, bind 1, (A.4), (A.8), (A.18) samt (A.90), side 334-335 og 339-340; Bjørn Poulsen: Land - By - Marked, Kap.5. Fra land til by, Flensborgeres besiddelser af landbrugsjord, side 95-96.
- 15: Bjørn Poulsen: Land - By - Marked, Kap.5. Fra land til by, Byers rentekøb på landet.
- 16: Jfr. afsnittet om "Brødrene".
- 17: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 115, bind 1, side 476.
- 18: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 115, bind 1 anfører "Hayngh" som havende mellemregnskab med bystyret fra 1445 (side 478), jfr. s.479, 481, 482, 484, 485, 486. 1470 "in festo Petri" benævnes han "Hayngh" de borgermester" (side 486).
- 19: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 227, bind 2, side 17: Rickert Hayesen kaldes af rådstueretten "vnse mede rades person".
- 20: Mackeprang: Dansk købstadstyrelse; Skovgaard: Borgmestre og råd; jfr. også afsnittet om "Brødrene".
- 21: Schütt: Flensburg im Mittelalter, side 53.
- 22: Repertorium diplomaticum (K.1), nr.7157, 1441 Marts 2, 3.bind, side 565 med unøjagtigt uddrag (frowen (fru) Payens i stedet for Frowe (det frisiske navn)); Gether: Middelalder-familier, bind 1, (A.4), side 28-29.
- 23: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 74, bind 1, side 257: "Magnes Haysone" omtales som død: "deme god gnedych sy".
- 24: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 97, hvori det bevilges "Magnes Hayesson", "dat sin dochter vnde erer kyndere (børn)" må besidde frit arvegods efter ham.
- 25: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 41, bind 1, side 155-156.
- 26: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 150.
- 27: la Cour: Tidsrummet 1459-1544, 1.-3., siderne 164-184; Skovgaard: Under holstenere og oldenborgere; Schütt: Flensburg im Mittelalter, side 58-59; Bjørn Poulsen: Land - By - Marked, Kap.1. Borgerkrig og broderstrid. Det slesvigske oprør i 1472. - Også kilder til den efterfølgende tekst om oprørets forløb.
- 28: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 221(158b).
- 29: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 115, bind 1, side 485. (Romertal i citatet er ændret til arabertal).
- 30: Bjørn Poulsen: Land - By - Marked, Kap.7. Handlende i byerne, hvor det side 200 konkluderes, "at flensborgernes handelsmæssige ageren var strukturelt forbundet med husumemes".
- 31: Orfejde af tysk Urfehde: frihed for fejde, jfr. Haandbog for danske lokalhistorikere (S.2).

- 32: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 221(158b); Gether: Middelalder-familier, bind 1, side 32-33, hvor det originale pergament med 11 segl hængende under (nr.7 og 13 mangler) er afbildet.
- 33: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 176, hvor i et dokument af 17. april 1483 nævnes: "Anders Smadder, borgermester to Flensborch ..., Haynck Paytzen vnde Clawes Frendt, ratmannen darsuelves".
- 34: Kraack: Das Gildewesen der Stadt Flensburg, særligt IV. Die Zielsetzung der Flensburger Gilden og VI.B.1. Die Stellung der Familie und der Frau innerhalb der Gilden.
- 35: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 74, bind 1, side 241: "Haygynk cum vxore".
- 36: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 41, bind 1, side 155: "Hayig Payson vnde sin werd-inne".
- 37: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 102, bind 1, side 393: "Hayeng Payeson cum vxore".
- 38: Halling: Meine Vorfahren, bind 1, side 40: Forfatteren går ud fra, at Hays og Hans Payesen er samme person; Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 41, bind 1, side 155 anfører imidlertid "Hayig Payson vnde sin werdinne" (uden navn) og umiddelbart efter "Hans Paison vnde Katrine sin werdinne" og Aktstykke 1, bind 1, side 9 anfører en gæld, som "Catherinen Hans Payesson" har til St. Knuds-gildet; Gether: Middelalder-familier, bind 1, (A.8) refererer efter Halling, at gælden vedrører Hays Payesens enke; Langholz: Anetavler, 1. samling, 9. Grundtvig, 1345 refererer til Halling og Gether.
- 39: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 74, bind 1, side 251: "Rychuert Heyky cum vxore Jnghe".
- 40: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 102, bind 1, side 398: "Rigwerdt cum vxore Ingeke".
- 41: Arup: Danmarks Historie, anden bog, 20. kap. Kong Hans Kancelliregering, §§ 275-280. § 281 indledes endog med: "Det var for de danske byer og borgere, kong Hans havde ført sin store kamp"; Schütt: Flensburg im Mittelalter, side 60-63.
- 42: Plesner: Optegnelsesbog fra Christiems 1s og Hans's Cancelli.
- 43: Enemark: Studier i toldregnskabsmateriale, II, Ekskurs til note 43, side 193.
- 44: Enemark: Oksehandelens historie, 6. "Offuer Elffuen oc siden westwerts - -".
- 45: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 227, bind 2, side 17-18.
- 46: Efter Gether: Middelalder-familier, bind 1. Formodningerne om slægtskabsforbindelser, der er svære at dokumentere, underbygges af oplysningen i Hays Payesens orfejdebrev om, at hans med-underskriverende garanter er hans slægtninge og besvogrede. Blandt underskriverne er brødrene *Broder, Jane* og *Nis Payesen* eller *Paygeson* samt *Paye Hunesson* og *Paye Boyesson*, der f. m. er brodersønner.

Noter til Den væbnede arm

- 1: Thiset og Wittrup: Nyt dansk Adelslexicon, Paisen.
- 2: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 74, bind 1, side 255: "Karsten Richquarst".
- 3: Kjersgaard og Hvidtfeldt: De første Oldenborgere; Cedergren Bech: Reformation og Renæssance.
- 4: Ellehøj: Flensborgkøbmanden Tile Petersen. (Han fulgte Christian II i landflygtighed).
- 5: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 333 og la Cour: Tidsrummet 1459-1544, 7. Oprøret mod Christian II 1522-23: 19. marts skrev bystyret til Christian II, at "Wii wille staa hoss ethers nade met liffue oc gotzss effther alle worss formowe"; Aktstykke 334: 1. april rapporteredes det, at Flensborg havde overgivet sig til hertug Frederik.
- 6: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 657; Hoffmann: Flensburg von der Reformation ..., Der Sieg der Reformation in Flensburg, side 78.
- 7: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 626 nævner "der dogetsamen Marine sehligen Karsten Richartsens nalatene wedewe"; i Aktstykke 881(531b) oplyser "Andreas Fedderszen edder Andreas Frese", søn af Vedder Ingghensenn, en friser bosat i sognet Emmelsbøl, at "Carsten Rychartszen tho Flensborch" var hans "ohm" (onkel); Gether: Middelalder-familier, bind 1, (A.15), (A.28), (A.31), (A.32).
- 8: Sønderjydske Skatte- og Jordebøger (K.2), side 231, Bergum.
- 9: Enemark: Studier i toldregnskabsmateriale, II, Ekskurs til note 43, side 193.
- 10: Halling: Meine Vorfahren, bind 1, side 74, hvor der som kilde henvises til: v.Seelen: Mem. Flensb. 155, dvs J.H.Seelen: Memorabilium Flensburgensium Historicorum, Ecclesiasticorum, Juridico-Politicorum, Literariorum Sylloge, Lübeck 1752.
- 11: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 917(348b), bind 2, side 1049; Halling: Meine Vorfahren, bind 1, side 71-73.
- 12: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 902(673b); i Middelalder-familier (K.2), bind 1, (A.32), side 178-180 gengives foto af brevet.
- 13: Braun, Hogenberg og Novellanus: Theatrum orbis terrarum, Band IV.
- 14: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 881(531b), jfr. note 7.
- 15: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 376 og 377; Hoffmann: Flensburg von der Reformation ..., Der Sieg der Reformation in Flensburg, side 77-78.
- 16: Feilberg Jørgensen: Borgmestre og råd. De 24 mænd, side 156.
- 17: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 471.
- 18: Feilberg Jørgensen: Borgmestre og råd. De 24 mænd, side 156.
- 19: Gether: Middelalder-familier, bind 1, side 22-23 gengiver et oversigtskort, der viser grundejendommene i staden Flensborg, med angivelse af beliggenheden af Carsten Rickertsens ejendomme; jfr. Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 108, bind 1, side 440-441 om ejendommen på Søndertorv.
- 20: Halling: Meine Vorfahren, bind 1, side 74, hvor der som kilde henvises til O.H.Möller: Hist. Ber. v.d. Stadt Flensburg, 46, dvs Historischer Bericht von der Stadt Flensburg, welchen ein Rathsverwandter derselben (Jonas Hoyer) zur Zeit des Kayserlichen Krieges, in seinem Exilio zu Malmoe A.1628 zusammen getragen hat, Flensburg 1759.
- 21: Gundlach: Reinhusen, note 181: "1570. Sept. 15 starf Marine Karstens".
- 22: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 580.
- 23: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 580, 625, 920(671c).
- 24: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 761.
- 25: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 685.
- 26: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 580.
- 27: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 626.
- 28: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 920(671c).
- 29: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 902(673b).
- 30: A.Andersen: Johannes Oldendorphs Selvbiografi: 1563, Fol.53.2.

- 31: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 761.
- 32: Efter Gether: Middelalder-familier, bind 1; samtidige kilder er især Reinhusen samt Oldendorphs selvbiografi, jfr. teksten.
- 33: Gether: Middelalder-familier, bind 1, (A.57), side 276. Catharina Beyer var ifølge *Gethers* meget udførlige og veldokumenterede tekst søster til *Jørgen (Georg) Beyer*.
- 34: Gether: Middelalder-familier, bind 1, (A.53), side 216, jfr. note 19.
- 35: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 614 og 615.
- 36: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 740.
- 37: Gundlach: Reinhusen, note 114: "1565. Jan. 1 wart Peter Rickertsen van Pawel van Alefeld und Hinrick Rantzow up der Straten verwundet".
- 38: Gundlach: Reinhusen, not 849: "1591. Juli 12 seden Peter Rickertsen und Clawes Wendt ere Radtvorwandtschop op wegen ehres groten olders" og note 963: "1593. Aug. 19 starf Peter Rickertsen Radtsher".
- 39: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 784.
- 40: Hoffmann: Flensburg von der Reformation ..., Das goldene Zeitalter des Flensburger Handels, side 106.
- 41: Kobberstik, indsat mellem side 40 og 41 i Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinien-ses, Thott 1426, 4 i KB.
- 42: Tyske Kancelli, A. VII. Processer, nr. 133, Akter vedr. borgmester i Flensburg Peter Pomerening's processer 1564-83 (en tyk aktpakke!) indeholder en række indlæg og dokumenter, hvoraf ses, at borgmester Thomas Finck "wnnd andere anwesende Rathsuerwandtenn wonn Flenssburg (*Jacob wonn der Weddering, Paull Peyssenn, Carsten Rickertssenn*) als nominirte gezeugen examiniirt wnnd werhørrt (wurde)" i Nykøping Montags den 16 Octobris Anno 70.
- 43: Hoffmann: Flensburg von der Reformation ..., Das goldene Zeitalter des Flensburger Handels, side 107; Gundlach: Reinhusen, note 270: "1577. Okt. 28 wart Peter Pommerening van syner Borgermeisterschop afgesettet".
- 44: Gundlach: Reinhusen, note 103: "1564. Juni 4 was Oleff Mekelenborgers Kost mit Margrete Karstens".
- 45: A.Andersen: Johannes Oldendorphs Selvbiografi: 1564, Fol.54.2.
- 46: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1571-1575: 1573, 7. Nov. indgås en kontrakt med "Knud Jørgensen i Otthense og hans svoger Oluf Meckelborg i Flensburg ...".
- 47: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 632.
- 48: Gundlach: Reinhusen, note 624: "1587. April 30 starf Jurgen Beier der older".
- 49: Halling: Meine Vorfahren, 1. bind, 17. Bürgermeister Carsten Rickertsen in Flensburg, side 80, uden kildeangivelse.
- 50: Rørdam: Assens Provsti i Tiden efter Reformationen (K.2) giver oplysninger om Elias Eisenberg side 273-285 på grundlag af indskriften på hans ligsten i Roskilde domkirke og dokumenter i tyske kancellis arkiver i RA. Han var i henhold hertil født 1534 i Halle i Sachsen og fik tjeneste i tyske kancelli 1562. Som tjenesteløn blev han forlenet med Assens provsti, jfr. omtale i afsnittet "Tolderne", og senere tillige med provstiet i Roskilde, hvor han døde 30. april 1590.
- 51: Gundlach: Reinhusen, note 216: "1572. Nov. 16 was Elias Eisenbergers Kost mit Tale Holsten".
- 52: Jfr. diskussion i Halling: Meine Vorfahren, bind 1, 24. Ratmann Knud Jørgensen Seebled in Odense, side 261-262; en tekst i Knud Jørgensens skrivekalender, hvor han både anfører sin hustrus, "Katharine Richertsdaatter"s dødstidspunkt i 1579, hendes fødselstidspunkt i 1535 samt, at hendes far var "borgemester Karsten Richartsen i Flensburg", er citeret i Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1679, 3. nov., i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 9. Række, 1. Bind.
- 53: Maria Nielsen: Bidrag til Belysning af Flensborgs Handel og Skibsfart ..., side 179-180; Hoffmann: Flensburg von der Reformation ..., Das goldene Zeitalter des Flensburger Handels, side 106.
- 54: Maria Nielsen (som foregående note): Side 181-184; Dybdahl: Handel og skibsfart, side 304.

- 55: Gundlach: Reinhusen, note 1269: "1598. Juli 19 starf Jurgen Beiers Frowe Magdalene"; i en tekst oven over billedet på epitafiet i St.Marie kirke oplyses det, at "De Erbare Magdalene Baiers is im Herren Sel: entslapen Ao. 98 d 20 Jul: DGG".
- 56: Våbnet findes i et våbenskjold, der holdes af en amorin, øverst på epitafiet.
- 57: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 761.
- 58: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 796.
- 59: Diplomatarium Flensburgense (K.2), Aktstykke 102, bind 2, side 406.
- 60: Gundlach: Reinhusen, note 53: "Rickert Karstensen was Karcswar Anno 61".
- 61: Gundlach: Reinhusen, note 119: "1565. Mai 23 stack Rickert Karstensen by der Schipbruggen Karsten Kortsen tho Dode".
- 62: Gether: Middelalder-familier, bind 1, (A.55), side 217, uden kildeangivelse.
- 63: Tramsen: Manuskript vedr. familien Rickertsen i Stadtarchiv Flensburg. (Iflg. Gether: Middelalder-familier, bind 1, (A.55), side 217).
- 64: Gundlach: Reinhusen, note 1630: "1604. März 19 starf Geseke Rickers".
- 65: Halling: Meine Vorfahren, bind 1, side 78, uden kildeangivelse.
- 66: Gundlach: Reinhusen, note 609: "1587. Jan. 26 was Andres Rickertsen heimlich vorwundet up der Strate".
- 67: Gundlach: Reinhusen, note 894.
- 68: Gundlach: Reinhusen, note 900: "1592. Juni 18 was Andres Rickertsen Kost mit Anna Posten", jfr. note 453: "1583. Juni 16 was Hinrick Posten Kost mit Anneke Olefsen" og note 662: "1588. April 7 starf Hinrick Post"; Gether: Middelalder-familier, bind 1, (A.100), side 387, identificerer hustruen som datter af købmand Olef Sönnichsen
- 69: Gundlach: Reinhusen, note 1178: "1596. Okt.10 was Jurgen Rickertsen Kost mit H. Jurgen Schroder Pastor tho Hadersleben, syner Tochter Anna".
- 70: Gundlach: Reinhusen, note 1325: "1599. Mai 6 was Carsten Rickertsen Kost mit Hinrick Posten Suster".
- 71: Kilderne fremgår af teksten til dette og efterfølgende afsnit, med de dertil knyttede noter.

Noter til Grønlandsfareren

- 1: Kortet findes i KB i Gl. kgl. Samling 2881,4, se Gad: Grønlands Historie I indtil 1700, Europa og Grønland 1600-1670, side 268-269.
- 2: Gundlach: Reinhusen, note 1325: "1599. Mai 6 was Carsten Rickertsen Kost mit Hinrick Posten Suster".
- 3: Fornavnet fremgår af Gundlach: Reinhusen, note 765: "1589. Sept.11 starf olde Anna Posten"; Gether: Middelalder-familier, bind 1, (A.101), side 387 identificerer hustruens forældre som: "købmand *Peter Post*, der døde 11.februar 1580, og *Anna Schwelund* († 11.september 1589), hvis forældre var *Martin Schwelund* († 26-9-1540) og *Anna Nigelsen*, der døde 2. pinsedag 1573". *Gethers* data er som i stamtavlen over Carsten Rickertsens (I) børn og deres ægtefæller benyttet i tavlen foran.
- 4: Feilberg Jørgensen: Førende mænd og slægter, side 188.
- 5: Gundlach: Reinhusen, note 331: "1580. Febr. 11 starf Peter Post de olden"; note 765: se note 2 foran.
- 6: Se note 67 i "Den væbnede arm".
- 7: Gosch: Danish Arctic Expeditions: "The Gilliflower was commanded by Carsten Richardson, a native of Holstein, who had served in the navy in the reign of Frederik II". Gosch har næppe haft andre oplysninger end Lyschanders tekst, men har sluttet, at tjenesten under Frederik II var i flåden, fordi ansættelsen sidenhen som skibskaptajn nævnes umiddelbart efter.
- 8: Lyschander: Dend Grønlandske CHRONICA.
- 9: Lyschanders vers-krønike udkom i 1608.
- 10: Engelstoft: Christian IV's Tidsalder, 5. Den ydre Historie indtil Kalmarkrigen (1596-1611).
- 11: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1596-1602: 1601, 26. Aug.
- 12: Lind: Kong Kristian den Fjerde og hans Mænd paa Bremerholm, III. Kongelig Majestæts Skibsofficerer, nærmest under Rigens Admiral; jfr. Probst: Christian 4.s flåde, side 23-24, Operativt Personal og side 57-106, Operationer, Kapitel 3. 1588-1613. Fra Neutralitet til Kamp, 1. Styrke og materieltilgang, 2. Operationer 1588-1610.
- 13: Lind: Kong Christian den Fjerde og hans Mænd paa Bremerholm, III. Kongelig Majestæts Skibsofficerer, nærmest under Rigens Admiral.
- 14: Kjøbenhavns Diplomatarium (K.2), Nr.94, 6. bind, side 53.
- 15: Særlig udførligt skildret i Thorkild Hansen: Jens Munk, ottende kapitel. En vis Christian Frederiksen.
- 16: Jfr. det foran afbildede kort fra 1570 eller 1590 og Gad: Grønlands Historie I indtil 1700, side 268-269.
- 17: Bobé: Grønlands Genopdagelse og James Halls Rejser; Birket-Smith: Jens Munk's Rejse og andre danske Ishavsfarer under Christian IV.
- 18: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1603-1608: 1606, 27. Maj.
- 19: Aktstykker og Oplysninger til Rigsraadets og Stændermødernes Historie (K.1), 1606, 25. Kongens Proposition, 9. Marts, 1. bind, side 139; Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 225. Forordning 1606 1. apr., 3. bind, side 198-199.
- 20: Kancelliets brevboøger (K.1) 1603-1608: 1606, 27. Maj.
- 21: Kancelliets Brevboøger (K.1) 1603-1608: 1606, 7. Maj.
- 22: Gosch formoder i sine noter (til 22/8) i Danish Arctic Expeditions, da "Løven" og "Gillebert" ikke nævnes før på hjemrejsen, at skibene først har fundet sammen igen den 22. august, idet de to skibe i mellemtiden har krydset rundt uden nogensinde at nå i land på Grønland.
- 23: Efter uddrag i Purchas his Pilgrimes, vol.iii, pp. 821-827, London 1625; genoptrykt i Gosch: Danish Arctic Expeditions; dansk oversættelse i Birket-Smith: Jens Munk's Rejse ..., side 86-102.
- 24: Jens Bielke: RELATION Om Grønland, Denn Siufuende Tractatt, linie 1137-1143; Halls her gengivne tegning af "The Kinge Christianus his Forde", med afbildninger af grønlændere, er én af fire i British Museum i London. Den er gengivet i Gosch: Danish Arctic Expeditions og i flere danske fremstillinger.
- 25: Bobé: Grønlands Genopdagelse ..., side 83.

- 26: Birket Smith: Jens Munk's Rejse ..., side 39; jfr. Bjelke: RELATION Om Grønland, Denn Siufuende Tractatt, linie 979: "... Trost, denn schydhund snilde".
- 27: Aktstykker til Oplysning om Grønlands Besejling (K.2), Aktstykke IX.
- 28: Lyschander: Dend Grønlandske CHRONICA.
- 29: Lyschander: Dend Grønlandske CHRONICA; jfr. Pingel: Nyere Rejser til Grønland, side 697-698 og Gad: Grønlands Historie, 1. bind, indtil 1700, side 272.
- 30: Lyschander: Dend Grønlandske CHRONICA.
- 31: Purchas his Pilgrims, III, 1625, side 827; jfr. Gosch: Danish Arctic Expeditions, Introduction, pages xx-xxi.
- 32: John Gatonbe, Quartermaster: An Account of the English Expedition to Greenland under the Command of Captain James Hall, in 1612, bl.a. publ. i Gosch: Danish Arctic Expeditions.
- 33: Engelstoft: Christian IV's Tidsalder, 5. Den ydre Historie indtil Kalmarkrigen (1596-1611).
- 34: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1609-15: 1610, 26. Maj.
- 35: Langebek: Mogens Ulfelds Tog udi Østersøen ...
- 36: Fridericia og Bricka: Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve, 1. bind, 28., 22. Juli 1610.
- 37: Aktstykker og Oplysninger til Rigsraadets og Stændermødernes Historie (K.1), 1610, 1. bind, side 187-195.
- 38: Lind: Kong Christian den Fjerde og hans Mænd paa Bremerholm, III. Kongelig Majestæts Skibsofficerer, nærmest under Rigens Admiral.
- 39: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1609-15: 1611, 15. Febr.

Noter til Flygtningene

- 1: Feilberg Jørgensen: Reformationens og de store kriges tid 1523-1720, Krig og plyndring, side 212-214; Hoffmann: Flensburg von der Reformation ..., Das Zeitalter der grossen Kriege, side 112-115.
- 2: Kraack: Die Flensburger Geburtsbriefe, side 27: "Die dänischen Inseln waren in stärkeren Umfang als Jütland Auswanderungsziel für die Flensburger. ... Auf Fünen liessen sich die meisten Flensburger in Odense ... nachweisen". (Det til grund liggende materiale er dog talmæssigt spinkelt).
- 3: Odense rådstueprotokol 1626-1631, mandagen den 6 july anno j629.
- 4: Stævningsbog 1628-29, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 20 july anno j629.
- 5: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1659 13 sept: "Erich Jørgens raadmand æt 63".
- 6: Dokumenter til raadstueprotokollen 1600-1710, i Odense magistrats arkiv: "Fortegnelse paa denem som haffr wdgifuit dieriss borgesckaep ...: Anno i629 ... den 5 dito (decemb.) haffr Erich Jørgensen giffuet 4 Rdaller".
- 7: Jacob Bircherods Samlinger til hans Families Historie, Kall 130, fol. i KB., side 406, med bryllupsdigtet indlagt mellem side 406 og 407. (Foto i afsnittet "Storkøbmanden").
- 8: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXI Erik Jørgensen.
- 9: Københavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67: Johannes Lavrentiuss Alsus er immatrikuleret 7.aprilis 1630 fra Schola Otthon.
- 10: Embedsbog 1449-1701, i Odense magistrats arkiv: Fol. 1, Kiøbmand Laugs Artichle. Borgmestre og råd bekræfter den 10 octobris 1631 de af kong *Hans* den 17. marts 1496 udstedte privilegier for "the hellige trefoldigheidz gilde vdi Othens", jfr. Danmarks Gilde- og Lavsskraer (K.1), Første Bind, Nr.114. Artikel 37 er identisk med kong Hans' artikel 33.
- 11: Kilde som i foregående note. Artikel 30 er identisk med kong Hans' artikel 27.

Noter til Stamfaderen

- 1: Svend Larsen: Det fynske rådsaristokrati, 1. del, I. Indledning, side 8.
- 2: Giessing: Nye Samling af Jubel-Lærere, Tredie Deels første Bind, Bang-Stammen.
- 3: Begtrup: Grundtvigs udvalgte Skrifter, I. Den omarbejdede Dagbog, side 12-13; Bobé: Antegnelser til Henrik Steffens (om Steffens og Herman Bang).
- 4: Hundrup: Stamtafle over Oluf Bangs Efterkommere; Hanssen: Raadmand i Assens Jørgen Bangs Efterkommere.
- 5: Plesner: "Slægten" Bang.
- 6: Monumenta Historiæ Danicæ (K.1), 2. Række, 2. Bind, Hamsforts historiske Optegnelser: "1522 in vigilia natiuitatis Domini moritur M.Olaus Bang Romæ"; Rørdam: Bang, Oluf, hvor det formodes, at den oprindelige kilde til Hamsforts optegnelser er *Oluf Bangs* broder *Peder Hansen Bang*.
- 7: Tycho de Hofman: Historiske Efterretninger om velfortiente Danske Adelsmænd, Første Deel, Den Skeelske Families Historie, side 38, note (a); jfr. Skeel: Optegnelser om Familien Skeel, side 19, note 1).
- 8: Suhm: Nye Samlinger (K.1), Første Bind, Kong Christian den 2dens Forordninger og aabne Breve Jylland angaaende.
- 9: Suhm: Samlinger (K.1), Andet Binds andet Hæfte. Kong Christian den 2dens aabne Breve Jylland angaaende.
- 10: Johannes V.Jensen: Kongens Fald, afsnittet Kongen falder.
- 11: Behrendt: Fra det gamle Middelfart, I. 1520-1620, side 28-29.
- 12: Venge: Christian 2.s fald, 9. kapitel.
- 13: Domme fra Christian III's Tid (K.1), dom nr.40.
- 14: Dahlerup: Vikar; Severinsen: Folkekirkens Ejendoms-Historie, afsnittet Kirkemidlernes Reformation i Danmark.
- 15: Erslev: Konge og Lensmand, V. Udførelsen af Kirkegodsets Inddragelse.
- 16: Domme fra Christian III's Tid (K.1), dom nr.40.
- 17: Domme fra Christian III's Tid (K.1), dom nr.40, fortsat.
- 18: Danske Kancelliregistranter (K.1): 1547 8. Juni.
- 19: Aktstykker vedr. Kirke og Skole i Middelfart og Kavslunde (K.2), Aktstykke 2, 1548, Fredagen som S.Gertruds dag oppaa faldt.
- 20: Prøver af en fynsk Præstehistorie (K.2), Tilføjelser 3, 1516, 9. Juli. Indulgensbrev udstedt af *Thomas*, Cardinalis Strigoniensis for Petrus Johannis Bang de Medelfardia.
- 21: Monumenta Historiæ Danicæ (K.1), 2. Række, 2. Bind, Hamsforts historiske Optegnelser, jfr. note 6: "1519 M.Olaus Bang, frater Petri Bang, proficiscitur in Vngariam".
- 22: Aktstykker vedr. Kirke og Skole i Middelfart og Kavslunde (K.2), Aktstykke 2, 1548.
- 23: Chr. Axel Jensen: Danske Adelige Gravsten, Textbind II, Stenkatalogen nr.542.
- 24: Det kgl. rettertings domme (K.1), 2. bind, Bogense 23. Sept. 1541.
- 25: Repertorium Diplomaticum (K.1), Series Secunda, 1. bind, Nr.1346, 1348; 2. bind, Nr.2734; 3. bind, Nr.5445.
- 26: Schönwandt: Hans Bang i Bogense, †1560, side 37.
- 27: Schönwandt: Hans Bang i Bogense, †1560, oversigt over Bang-Slægten fra Vends Herred og de af dens medlemmer anvendte bomærker side 39.
- 28: Schönwandt: Hans Bang i Bogense, †1560 har udførlige udredninger herom.
- 29: Heilskov: Borgerlig Heraldik.
- 30: Schönwandt: Hans Bang i Bogense, †1560, side 39, jfr. note til billedteksten ovenfor.
- 31: Halling: Meine Vorfahren, 1. bind, Die Edelleute von Bogense; Brandt: Den negligerede Bogense-slægt; Schönwandt: Hans Bang i Bogense, †1560.
- 32: Fog: Kirken på Bøgenæsset, Bogenseadelen og dens gravsten.
- 33: Thiset og Wittrup: Nyt dansk Adelslexicon; Danmarks Adels Aarbog (S.3) 1917, Slægten Sommer i Fyn.

- 34: Schönwandt: Christoffer Bang i Bogense (†1599); jfr. i øvrigt teksten.
- 35: Schönwandt: Christoffer Bang i Odense (†1599) og den ældre Bang-slægt i Assens.
- 36: Genealogisk-heraldisk Selskabs samlinger, Specialia B, nr. 6 Bang, i RA, håndskriftsamling.
- 37: Vaabenførende Slægter i Danmark (uden forfatterangivelse), Bang fra Middelfart.
- 38: Schönwandt: Hans Bang i Bogense, †1560, side 37 om slægtskabsforbindelserne; Behrendt: Fra det gamle Middelfart, II. Kirken, Gravstenene i Middelfart kirke med omtale af gravstenene Nr. 1 Hans Olufsen Bang og hustru, Nr. 7 Rasmus Nielsen Bang og hustru, Nr. 10 Hans Nielsen Bang og hustru. Prædikestolen i Middelfart kirke bærer følgende indskrift: "Anno dni: 1596 den 24 februarh lod tvende brødre Hans Neilsen Bang borgemester i Meelfar oc Rasmus Neilsen Bang raadmand ibidem med begge sine hustruer ... opsette bekoste oc smykke denne prædikestol paa begge deris egen bekostning Gud til loff oc ære oc den hellige kirke til beprydelse".

Noter til Brødrene

- 1: I Forhandlingsprotokol for Commissionen ... 1718-21, i Assens magistrats arkiv, Bind III, fol.1974 citeres en landsdommer og gode mænds domb af octavos purification Marie (ottendedagen efter Marie renselsesdag, 2/2) 1541, hvor Poull Skrifuer, borgemester j Assens, (se note 11) er meddommer; dommen citeres i Møller: Til Assens Kirkes Historie.
- 2: Mackeprang: Dansk Købstadstyrelse; Munch: Købstadstyrelsen i Danmark, I; Ladewig Petersen: Fra standssamfund til rangssamfund, afsnittet Købstæder og borgerskab 1558-1629; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati.
- 3: I Bircherodii Geographiske og Historiske Beskrivelse over Fyen, Ny kgl. Saml. i KB, citeres under afsnittet om Assens, Templum Asnense indskriften på Poul Bangs epitafium, ifølge hvilken han "ob (døde) 10 febr. 1578 æt (gammel) 64", dvs at han var født 1513/14.
- 4: Paludan-Müller: Grevens Feide, Første Deel; Vedel Simonsen: Fyens Vilkaar i den saa kaldte Grevens Feide.
- 5: Paludan-Müller: Grevens Feide, Første Deel, Anden Bog, Almuens Opstand i Fyen, side 249.
- 6: Middelfartborgerne udstedte allerede den 25. marts 1535, en uges tid efter at Christian III's hær under *Johan Rantzau* var gået i land på Fyn, hyldingsbrev til "Christiern mett Gudz nade, vduald konyng vdj Danmarcks rige", cit. i Behrendt: Fra det gamle Middelfart, I, afsnittet 1520-1620, side 27-28.
- 7: Tegnelser over alle lande (K.1), i Danske Magazin (S.1), Tredje Række, Sjette Bind, side 62: "*Niels Hess* af Flensborg citat Hans Guldsmidtt, borgemester vdj Assens ...". Det er muligvis ham, der nævnes som No 8 i Indskrifter i Assens Kirke ved W.Marckmann: "Anno 1543 then 8 ... (Hans Pedersen), bormester ij Assens, ...", Topografica i LA Fyn.
- 8: Gamle Dokumenter (K.2), II, Kontrakt, at Sognepræsten i Assens haver allene al Tienden af Baagøe ..., jfr. omtale i afsnittet "Den retslærde".
- 9: Assens sognekald, 8 breve 1475-1549, i tingsvidne af Assens byting, dat. 9. april 1544, nævnes Laus Matzen borgemester og Poel Skriffer borgemester, i pergamentsamlingen i LA Fyn.
- 10: Tegnelser over alle lande (K.1), i Danske Magazin (S.1), Fjerde Række, Første Bind, side 202: "*Jens Rottfeld* poo hans høstrues wegne citat Lauge Matzen, borgemester i Assens, for nogenn regenskaff, som hand stor egen mett, then tiid hand wor fogett paa Hagenschow, att møde i dag otte dage".
- 11: Tegnelser over alle lande (K.1), i Danske Magazin (S.1), Fjerde Række, Første Bind, side 151: 1541 (jfr. note 1) omtales Poull Skrifuer, borgemester j Assens; men sst., side 93, 1544 og side 100, 1545 omtales borgemester Pouell Bang.
- 12: Schönwandt: Christoffer Bang i Odense ..., side 190; 1522 blev Jens Bang af Christian II udnævnt til "skultus", dvs kongelig embedsmand i Assens, overordnet borgmestre og råd, jfr. Maaløe: Assens gennem 700 Aar, afsnittet Byens Styrelse, side 190-191. Han døde 1531, jfr. Historiske Optegnelser af den yngre Cornelius Hamsfort (K.2): "1531 m. Jul. d. 11. moritur loannis Bang proconsul Assoniæ".
- 13: Tegnelser over alle lande (K.1), i Danske Magazin (S.1), Fjerde Række, Fjerde Bind, side 174.
- 14: Arup: Danmarks Historie, Anden Bog. Stænderne i Herrevælde 1282-1624: Institutionen herredag blev indført under *Christian I*, hvor den fik domsmyndighed (§ 216. Adel og Kancelli). Ved *Frederich I's* håndfæstning i 1523 fik den lovgivende myndighed (§ 345. Herredag).
- 15: De Hansborgske Registranter (K.2), 2. Bind, side 666, Kong Christians og Hertugeme *Hans'* og *Adolfs* forskrivning til hertug *Frederik* 1549, 16. dec. anfører navnene på 14 tilstedeværende råder.
- 16: Tegnelser over alle lande (K.1), i Danske Magazin (S.1), Fjerde Række, Fjerde Bind, side 370-371.
- 17: Huitfeldt: Danmarckis Rigis Krønike, bogen om Christian III: 1549, "Hertug Frederich Bisp til Slesuig. Vdi fornæffnde Aar / 1549. til Assens / den 16. Dag Decembris, tog forbemelte Hertug Frederich samme Biscopsdomme til Læn / aff Kong Christian / som en Høyhed Rigit tilhører ..."; De Hansborgske Registranter (K.2), 2. Bind, side 666 gengiver (på dansk) kong Christians og hertugerne *Hans'* og *Adolfs* forskrivning til hertug *Frederik*, dateret 1549, 16. dec. (Assenis in Fune mand. efter Lucie); referat af mødet er trykt i Emilie Andersen: Forhandlingerne i Assens ...; fire pergamentsbreve, som

- hertug Frederik udstedte den 16. december, ligger i de sønderjyske fyrstearkiver i RA (O.3), Fællesarkivet, pergamentsbreve A. 2-5, Hertug Frederiks arkiv, pergamentsbreve 3).
- 18: Tegnelser over alle lande i RA, Danske Kancelli. B.31, Protokol Nr.III (1548-51), pag. 115; trykt i Danske Magazin (S.1), Fjerde Række, Femte Bind, side 57 og mere udførligt citeret i Danske Kancelliregistranter (K.1), 1549, 18.Decbr.
- 19: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1551-55: 1551,19.Jan.
- 20: Tegnelser over alle lande (K.1), i Danske Magazin (S.1), Fjerde Række, Første Bind: "Pouell Bangh, borgemester i Assenss, fich breff, att handt skulle ... giøre ... rede oc regenschaff for hues toldt handt paa ko. mats wegne opboret hagde. Datum Odensse post misericordia dominj 1544."; se i øvrigt det næste afsnit om "Tolderne".
- 21: Rørdam: Efterretninger om Humanisten *Jørgen Gyldenstjerne*, brev nr.43, hvori Povell Bang meddeler, at han "ackter med Guds hielp at sancke mynne øxenn y morgen viij dage," Brevet er dateret 7/3 anno 1551.
- 22: Enemark: Studier i toldregnskabsmateriale, Bilag 35.1.
- 23: Rørdam: Bidrag til Sønderjyllands Kirkehistorie ..., Af Hertugens Kopibog, 18, 1567, 22de Januar, side 98.
- 24: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1561-65: 1563, 22.Juli. Tienden blev efter Jørgen Bangs død forlenet til hans søn *Jens Bang*, jfr. "Tolderne".
- 25: Herreds bog for Baag herred m.v. (ca.1576-78), i Båg herreds provstearkiv, fol. B.20.b; trykt i Weeke: Fortegnelse fra Aarene 1576-1578 paa den Kirkerne i Baagherred tilhørende Formue.
- 26: Hagenskov lens jordebøger 1605-1651, Jordbogen thill Hagensckouff Anno 1605 anfører *Kirstenn Christopher Bangs* wdj Odensse som forpagter af komtienden i Synderbye og Kierndrup sogne, *Jenns Bannng* wdj Assens som forpagter i Turup og Sandagger, *Oluff Lang* borgemester wdj Assens i Søbye og *Willom Bang* wdj Assens i Flemløsse og Kierte.
- 27: Assens kirkes arkiv, tingsvidne af Assens byting 13.marts 1560, i pergamentsamlingen i LA Fyn, C 34; trykt i udtog i Aktstykker til Oplysning af Danmarks indre Forhold (K.2), 1.Samling, Nr.CXXVIII.
- 28: Assens kirkes arkiv, tingsvidne af Assens byting 17.marts 1563, i pergamentsamlingen i LA Fyn, C 27.
- 29: Brandt: Den negligerede Bogense-slægt ..., 1980, anfører således, at "Rådmanden i Assens, Jørgen Bang (d.1579) ... hans far (hed) Jens Bang (borgmester i Assens, d.1529)". (Dødsåret 1529 er også forkert, jfr. note 12).
- 30: Citat efter missive af 2.aug. 1598, Kancelliets Brevbøger (K.1) 1596-1602; borgervæbningsordningen er behandlet i Jacobsen: Bidrag ... om de danske Kiøbstæders Borgervæbning ...
- 31: 24. Munsterszedell paa Assens burger anno mdlwiiij, i Danske Kancelli, B.43, pk.b. 1556-63 i RA.
- 32: Assens sognekald, 6 breve 1555-1581, åbent brev af 27.maj 1555, i pergamentsamlingen i LA Fyn, C 43; trykt som Gamle Dokumenter (K.2), III.
- 33: Assens kirkes regnskabsbog 1496-1583, i pergamentsamlingen i LA Fyn, C 106. For anno mdxxxix findes en fortegnelse over kirkejorder, "som Jørgen Bangh oc Hans Laale raadmendt oc kyrckewerier tiill wor frue kyrcke ij Assens laedt wdscriiffue anno dmi i558".
- 34: Mackeprang: Dansk Købstadstyrelse, Raadets virksomhed og møder.
- 35: Udvalg af gamle Danske Domme (K.1), 3.Samling, Nr.93.
- 36: Mackeprang: Dansk Købstadstyrelse, Rådets indtægter.
- 37: Assens kirkes arkiv, 1513-98, i LA Fyn, tingsvidne af 13/3 1560 og skøde 5/3 1566, i pergamentsamlingen som C 34 og C 89; begge dokumenter er trykt i udtog i Aktstykker til Oplysning af Danmarks indre Forhold (K.2), 1. Samling, Nr.CXXIX og CXXX.
- 38: Maaløe: Assens gennem 700 Aar, Købmands- og Haandværkerlav.
- 39: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 26 nouembris 1641.
- 40: Jfr. Mackeprang: Dansk Købstadstyrelse, side 82, hvor forfatteren i et afsnit om rådets karakter som en købmandsrepræsentation konstaterer, "at byens og gildets anliggender ofte smeltede sammen i en for os uforståelig grad".

- 41: A.Andersen: Johannes Oldendorphs Selvbiografi, 1566, Fol.62,2, 63,1 og 63,2.
- 42: Erslev: Konge og lensmand i det sextende Aarhundrede, V. Udførelsen af Kirkegodsets Inddragelse.
- 43: Møller: Smaating fra Assens; Mathiassen: Assens Købstad og Baag Herred.
- 44: Båg herreds breve 1554-1694, i Fyns bispearkiv, Nr.28.5. Sag mellem sognepræst og skolemester og borgmester og råd i Assens; trykt i Minder fra Assens og Omegn (K.2), 4.
- 45: Assens sognekald, 6 breve 1555-1581, domsbrev af 14. jan. 1569, i pergamentsamlingen i LA Fyn, A 50; trykt i Aktstykker til Oplysning af Danmarks indre Forhold (K.2), 1.Samling, Nr.CXXXI.
- 46: Kronens Skøder (K.1), Første Bind.
- 47: Båg herreds breve 1554-1694, i Fyens bispearkiv, Nr.28.5. Sag mellem sognepræst og skolemester og borgmester og råd i Assens; trykt i Minder fra Assens og Omegn (K.2), 5.
- 48: Båg herreds breve 1554-1694, i Fyns bispearkiv, Nr.22. Hr.Jens Hansen i Assens 8.Maj 1577; trykt i Minder fra Assens og Omegn (K.2), 10.
- 49: Jfr. note 3; Poul Bangs død er også omtalt i Klitgaard: Mats Nielszen Røgbiergs Optegnelser: "Thend 10. februarij Ao 78 døde Pouell Bang y Assens och bleff hans lig begrauett thend 12. februarij".
- 50: Assens kirkes regnskabsbog 1496-1583, i pergamentsamlingen i LA Fyn, C 106, anno i578.
- 51: Indskrifter i Assens kirke ved W.Marckmann, No. 26 (hvor årstallet dog er læst som 1529), Topografica i LA Fyn.
- 52: Assens kirkeinspektionsarkiv, Assens Kirkes Regnskabs Bog 1608-65, fol.49. Kirckens klenodie, klocker, messekleder, alterklede.
- 53: Hoffman: Supplement til Den Danske Atlas, Tomus VI, Assens Kiøbsted i Assens Amt.
- 54: Chr. Axel Jensen: Danske adelige Gravsten, Textbind II. Stenkatalogen, Nr.757 ...n Bang.
- 55: Historiske Optegnelser af den yngre Comelius Hamsfort (K.2): "1531 m. Jul d. 11. moritur Ioannis Bang proconsul Assoniae". Den forkerte angivelse, at Jørgen Bangs ligsten er borgmesteren Jens Bangs, findes bl.a. i Maaløe: Assens gennem 700 Aar (side 281) og endnu så sent som i 1988 i Thomas Bruun: Vor Frue kirke i Assens (side 11).
- 56: Ny kgl. samling, 400. 2, i KB; teksten er også gengivet i manus i RA's håndskriftsamling, Genealogisk-heraldisk Selskabs samlinger, Specialia B, nr.6 Bang.
- 57: Stiftets almindelige breve 1525-1621, i Fyns bispearkiv, nr.239h, 30. august 1580, jfr. Kancelliets Brevbøger (K.1) 1580-83: 1580, 30.Aug.
- 58: Ny kgl. samling, 400. 2, i KB; teksten, med det samme uforståelige Anders Jensen, er også gengivet i manus. i RA's håndskriftsamling, Genealogisk-heraldisk Selskabs samlinger, Specialia B, nr.6 Bang.
- 59: Chr. Axel Jensen: Danske adelige Gravsten, Textbind I, side 262, om katalog Nr.544-545 samt Textbind II. Stenkatalogen, nr.545. Assens; Indskrifter i Assens kirke ved W.Marckmann, No 53, Topografica i LA Fyn.
- 60: Assens kirkes regnskabsbog 1496-1583, i pergamentsamlingen i LA Fyn, C 106, hvor kirkevægerne år for år nævnes, fol.22b: "Ao mdlxx Tiisdagenn nest ephther anden sondagh vdj aduentt gjorde Jennss Banng raadmandtt oc *Bent pers* kyrkuerrig tiil wor frue kyrke wdj Assens rede oc regenskaff ...".
- 61: Troels-Lund: Dagligt Liv i Norden, Fjerde Bog, Klædedragt.
- 62: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Skoubyherit, Bogense: "Aar (15)95 den 26de april, ... kl. 5 morgen døde *Mette*, Per Hegelunds dater i Ripe, Nils Bangs hustrue". Blandt begravelsesgæsterne nævnes: "aff Asnes *Villem Bang*, *Oluff Lang*, begge borgemester, *Niels Mand*".
- 63: Kaae: Peder Hegelunds almanakoptegnelser.
- 64: Biograferet i Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, I. Bind, Andet Hefte, Mag. Søren Anchersen.
- 65: Assens rådstueprotokol 1613-1633, anno j6j4 fredagenn thennd 25 novembris omtales "dend iord s: Pouell Bang thillforne haffde", fredagenn dennd 27 aprilis anno j62j omtales "Poffuell Banngs ottingh jord".
- 66: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 23 septembris 1642 citeres et brev af 9 octobris anno j625 fra en anden søn, byfoged i Skeen i Norge *Niels Broch*, hvori Niels Broch bekræfter, at han

- til sin broder Poul Broch har overdraget "ald min arffuelod, som mig er tillfaldenn effter min salig affgangne fader *Hanss Broch* sampt min s: halffue broder *Jørgenn Bangh*".
- 67: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn thennd 28 dag augusty 1618. Jørgen (Poulsen) Bang nævnes også - som halvbroder til *Hans Brochs* søn - i Assens rådstueprotokol 1633-1642 fredagen den 23 septembris 1642, jfr. citatet i foregående note.
- 68: Assens rådstueprotokol 1613-1633, anno j6j3 fredagenn thennd 12 februarij stævnes *Karinne Bangs* for en gæld. *Jens Bang* møder da i retten "paa forbemellte Karine Bangs och hans broderbørnis wegne salig Niels Banngs".
- 69: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 5 juny 1640.
- 70: Kilderne vedr. de tre sønner fremgår af teksten med tilknyttede noter; om Niels Bangs børn og deres ægtefæller henvises til efterfølgende noter.
- 71: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn denn 7 novembris anno j628 nævnes "*Anders Banngs* søster Marine Madz Diennsens"; anno j6j3 fredagen thend 30. aprilis oplyser *Karren Banngs*, at "*Madtz Dinnsøn* haffde loffuit att holde hindis søn Anders Nielssøn Bang wdj thu aar thill skole och frij wnderholding, thill øll och mad"; anno j6j3 fredagen thennd 2j may bevilges *Madtz Dinnsøn*, der til 1608 havde tjent kansler *Christian Friis*, borgerskab, "epterdj hans hustru er ecttefød her udj byen aff gode erlige forellderene"; den i teksten omtalte stolestadesag i 1618 blev rejst af *Madtz Dinnsøn* "paa sin høstruemoders wegne".
- 72: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den i marty 1639 lader *Karine Bangs* Erich Pedersen Bang stævne. *Anders Bang* møder på sin moders vegne i sagen, som drejer sig om noget jord, "som hans s: fader *Niels Bang* haffuer wdsat, och paa shiffte beuilget ehr Erich Pederssen hans suoger"; Assens byfogeds tingbog i3 may anno i662 nævnes Anne s: Erich Bangs her i Assens, men i tingprotokol thiersdaugen den 7 aprilis anno i663 nævnes i et skøde s. Anne Erich Bangs gaard.
- 73: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen den 22 julij 163j, da Bergitte Bangsdatter stævnes, "da er møtt i rette *Anders Bang* oc paa sin søsters wegne suarede"; Assens rådstueprotokol 1656-76 løffuerdaugen den 4 februarij anno i665 møder i rette "*Anders Bang* offuerformynder heribdm: paa sin søster Birgete s: Hans Lauridsens weigne"; Marckmann: Indskrifter i Assens kirke, Topografica i LA Fyn, no 36 oplyser ligstensindskriften: "... Hans Lauritzøn, fordom borger og fornemme handelsmand i Assens med sin kiere hustru erlige og gudfrygtige matrone Birgitte Nielsdatter Bang, som levede tillsammans et christeligt egteskab 27 aar. Han døde 1660 den 21 februar og hun hensov aar 1677 den 23 september æt 83"; *Svend Larsen* forveksler i Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr. 42 Niels Bang købmanden Hans Lauridsen med den *Hans Lauridsen*, der blev byskriver 1661 og fungerede som sådan de næste årtier. Hans Lauridsens og Birgitte Bangs ægteskab må have været barnløst, da et skøde i Assens byfogeds tingprotokol 1674-1680 tiersdaugen denn 30 marty anno i680 viser, at hendes broderbørn var deres arvinger.
- 74: Assens rådstueprotokol 1613-1633 fredagenn denn 27. february 1624, hvor *Jehanne Oluff Lanngs* stævner *Niels Bangs* arvinger i en gældssag, nævnes børnene *Annders Bangh*, *Marenn*, *Anne*, *Birgitte* och *Margrete Banngsdaatter*, hvor *Margrethe* vel som den sidstnævnte er den yngste datter. Hun er ikke fundet nævnt andetsteds.
- 75: Anders Nielsen Bang er nævnt i de foregående noter. I Assens rådstueprotokol 1656-1676 nævnes han som overformynder fra 1663 (10/4); i Assens byfogeds tingbog 1668-1673 stævnes han i 1668 (25/8, 15/9, 30/9) for "whørsomheed och efterladenhed" med hensyn til sit regnskab for overformynderopgaverne og 1669 (10/8, 7/9) for regnskabet for sin svoger, *Laurits Mulrods*, datters arv, 8/2 1670 udmeldes der synsmænd til at syne salig Anders Bangs gård, som er udlagt til svogerens datter. Hustruens fademavn fremgår af rådstueprotokollen 1633-1642 fredagen den 24 januarij ao 1634, hvor Anders Bang anmelder en stævning "paa sin hustruis moders *Anne Simons* wegne; i Assens byfogeds tingprotokol 1668-1673 tiersdaugen denn i4 february anno i67i anføres fornavnet, "Margrete s: Anders Bangs"; ifølge kirkeregnskabsbog 1677-1714 i Assens kirkeinspektionsarkiv "blef Margrette sl: Anders Bangs begrafuen paa kirkegaarden" d 17 Novembr i regnskabsåret 1679/80; Anders Bang efterlod sig en større efterslæggt.

- 76: Forhandlingsprotokol for Commissionen ... 1718-21, i Assens magistrats arkiv, indeholder i bind I, pag. 299-337 en "extract af en gammel jordebog fra 1579 til 1600, hvorudi jordskylden findes anført". Både *Jens Bang* og *Niels Bang* noteres her for jordskyld "for *Knud Bangs* jord".
- 77: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.42, hvor han angiver Assens rådstueprotokol 30/4 1613 som sin eneste kilde. Protokollen nævner ikke Niels Bang som rådmand.
- 78: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.67. Assens rådstueprotokol er bevaret fra 1656 til 1676, og det fremgår tydeligt, at Anders Bang aldrig har været rådmand.
- 79: Danske Kancelli. C.12 Fyenske og Smaalandske Registre 18/10 1660-1670 9/2, fol. 79: 45. Anders Bang, Søffren Christenss och Jørgen Poffuelss at betiene Assens raadstue i nogle raadmendss sted, dat. Hafn: d: 18 junj =62. Teksten er citeret i afsnittet "En af de bedste og vederhæftigste borgere".
- 80: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.48. Rasmus Bang.
- 81: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.60. Jørgen Bang.
- 82: Resen: Kobberstikkene fra Atlas Danicus 1677.

Noter til Tolderne

- 1: Tegnelser over alle lande (K.1), i Danske Magazin (S.1), Fjerde Række, Første Bind: "Pouell Bangh, borgemester i Assens, fich breff, att handt schulle ... gjøre ... rede oc regenschaff for hues toldt handt paa ko. mats wegne opboret hagde. Datum Odensse post misericordia dominij 1544".
- 2: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1576-79: 1578, 17.Febr. Bestalling for Villom Bang som tolder i Assens i hans faders Pouel Bongs sted.
- 3: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1580-83: 1580, 7.Marts Befaling til borgerne i Assens, at holde Villum Bang for deres borgemester, da kongen nu har beskikket ham dertil og han har aflagt ed til *Corvitz Viffert*, embedsmand paa Otthensegaard; biografi i Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.41 Willum Bang.
- 4: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1576-79: 1578, 28.Febr.
- 5: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1576-79: 1579, 8.Marts og 12.Aug.
- 6: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1580-83: 1580, 9.Juli.
- 7: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1584-88: 1584, 1.Dec., 1585, 4.April.
- 8: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1584-88: 1585, 16.Maj og 21.Juli samt 23.Dec., hvor kongen eftergiver Villom Bang al restgæld.
- 9: "Grønlandsfareren" in fine.
- 10: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1609-15: 1611, 16.Febr. - Det var dagen efter, at rykkerbrevet for Carsten Rickertsen blev sendt.
- 11: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Asnia: "Her. *Jens*, sognepræsten, ved, huad ieg lidde afften hos W.B." (1588), "et svin fra Epikurs hjord" (1588), "Bang var fuld" (1595), "Willom Bang drucket offuer natten" (1595).
- 12: Biografi i Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.44 Jens Bang.
- 13: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1584-88: 1585, 1.Marts.
- 14: Assens kirkes regnskabsbog 1496-1583, i pergamentsamlingen i LA Fyn, C 106, hvor kirkeværgerne år for år nævnes, fol.22b: "Ao mdlxx Tiisdagenn nest ephther anden sondagh vdj aduentt gjorde Jennss Banng raadmandtt oc *Bent pers* kyrkuerrig tiil wor frue kyrke wdj Assens rede oc regenschaff ...".
- 15: Svend Aage Hansen: Adelsvældens grundlag, side 87.
- 16: Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 2.bind, 1576-95: 125. 1578 23.avg.
- 17: Svend Aage Hansen: Adelsvældens grundlag, 4.3 Adelens handel ..., side 95.
- 18: Nina Bang: Dansk studehandel i 2den Halvdel af det 16de Aarhundrede.
- 19: Willerslev: Dansk studehandel fra 1560 til 1660, side 153-154, 160 m.fl.
- 20: Enemark: Oksehandelens historie, 7. Højkonjunktur ind til Tredivårskrigen.
- 21: Kolmos: Fynske købmænds indsats, Appendix, særligt side 300.
- 22: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Kong: may: regenschab aff Hagennschouff lhenn fraa Philipi Jacobi dag anno 1612 och till aarsdagenn igien anno 1613, Oppebaaritt for ware soldtt, for rough og for bygh; ligeså 1614/15 og 1615/16.
- 23: Rugård lens regnskab, "Inndtegt for aar 1611, Pennding annammed for adskillige waare".
- 24: Samme kilde som foregående note.
- 25: Hagenskov lens regnskab 1612/13, jfr. foran, Wdgiffuitt och bekaastedt paa kong. ma: møller wdi Hagenschouff lænn thette aar, med to første bilag.
- 26: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen thend j9 may j6j5.
- 27: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen dennd 28. dag nouembris ao j6j7.
- 28: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.43 Oluf Lang.
- 29: Rugård lens regnskab, Inndtegt for aar 1611 for salg af kom og smør til borgemester Jenns Banng i Assens; i Fynbo landstings kopidombog 1610-13 omtales februarij aar ephther Guds byrd j6j2 en dom, som Oluff Lang och Jens Bang, borgemestere i Assens, har afsagt dend 3 februarij anno j6j0.
- 30: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1584-1588: 1585, 1.marts. Bestalling for Frantz Nielszen og Jens Bang, raad mænd i Assens, som toldere og sisemestre smstds.

- 31: Marckmann: Indskrifter i Assens kirke, Topografica i LA Fyn, indskrift No 1: "Anno 1585 den 24 November døde erlig mand Frantz Nielsen, raadmand i Assens ...".
- 32: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1588-1592: 1592, 3.Juni: Aab. brev om, at Jens Bang, der nu har paa-taget sig alene at varetage tolderbestillingen i Assens, hvor der hidtil har været 2 toldere, aarlig maa oppebære 10 gl. dlr. af tolden udover den løn, han hidtil har haft, saalænge han er tolder".
- 33: Mackeprang: Dansk Købstadstyrelse, side 102.
- 34: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1584-1588: 1585, 1.marts.
- 35: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1596-1602, Forord, C. Bestalling for Tolder i en Købstad.
- 36: Willerslev: Dansk studehandel fra 1560 til 1660, side 159, 167-168 og 178.
- 37: Willerslev: Dansk studehandel fra 1560 til 1660, side 160.
- 38: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1593-1596: 1593, 2.april.
- 39: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1588-1592: 1591, 13.febr. og 1592, 25.febr.
- 40: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1593-1596: 1595, 26.febr.
- 41: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1593-1596: 1595, 12.marts.
- 42: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1596-1602: 1597, 29.okt.
- 43: Hagenskov lens kvittansiarumsbilag 1572-1662 i RA, "30 Quitannze paa j20 dallr er annamitt aff *Franndtz Nielssen* oc Jenns Bangh ao 1585", som Erich Hardenberg havde fået anvist at købe øksne for og levere dem til Københavns slot, "31 Quidtannze paa j20 dr: er annamiit aff Jenns Bang den i7 aughtj 1586", ligeledes til indkøb af øksne, som denne gang skulle leveres til Haderslevhus, "32 Ano 1597 hues j Hagenskous lehen er kiøft til ko matz behof quitanzis paa" vedrørende de i teksten om-talte indkøb til det kongelige bryllup på Haderslevhus.
- 44: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1588-1592: 1590, 15.maj, 16.nov.; 1591, 21.dec.; 1592, 30.nov.; 1593-1596: 1594, 18.dec.; 1596-1602: 1597, 23.jan., 1599, 17.marts, 10.okt. og 24.dec.; 1603-08: 1606, 8.nov.; brevet af 23. jan. 97 citeres af Sandvig ved udgivelsen af Kongelige Breve og Befalinger til *Christopher Walchendorff* som nr. 124.) Om adskillige Restantzler af Fyens Stift 1597.
- 45: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1609-15: 1610, 5.marts.
- 46: Kolmos: Fynske købmænds indsats, side 227.
- 47: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1616-20: 1616, 1.juli.
- 48: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1584-1588: 1585, 1.marts.
- 49: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1588-1592: 1592, 3.juni.
- 50: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1616-20: 1617, 1.jan.
- 51: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Kong: mayttz: regenschab aff Hagenschouff lehenn fra Phillippi Jacobj dag anno j616 och till aarssdagenn igienn j617, "Fortehret och bekostett paa kongl. mayttz sager, som haffr weret wdj trette", med beuis (udgiftsbilag) 13. *Pouel Hanssen* i Hød hanss beuiss paa xw rixd for theringh och løn thill Kiøbenhaffn trende reigser, er 26 miile huer reisse, Regenschaff aff Hagenschouff lehn, som kon: maitz: tillkommer fra Phillipj Jacobj dag anno j617 och thill aarszdagen igienn anno j618, indtægtsposten "Annamitt thill leye aff dee gaarde och boeder, som kon: maistt: ehr tillwordiritt ..." med specificering af de tilvurderede ejendomme.
- 52: Nina Bang: Dansk Studehandel ..., side 338-339.
- 53: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.53 Hans Uttermarch.
- 54: Assens rådstueprotokol 1613-1633, løffuerdagen dend i2 may j627 lader lensmand *Jørgen Brahe* første gang borgmester Hans Uttermarch stævne for rådstueretten og kræver, at han skal indfri den gæld, han har oparbejdet på sine toldregnskaber siden 1624. "Och borgemester och raadtt forlagde Hanns Wtthdermarck att bethalle inden thrinnde solemerche, epter forordningen, eller at lide nam, och wdlegh aff hanss eyendomb godz, och løssøre"; fredagen den 23 martj ao j632, hvor hans gæld er opgjort til over 1800 rixdr., gentages dommen; onssdagen den 6 junij ao j632 udbyder byfoged og ridefoged *Jørgen Mand* Hans Wdtermarckis gotz til salg; Kancelliets Brevbøger (K.1) 1630-32: 1632, 29. oktober tilskødes salig Hans Uttermarchs ejendom den nye toldskriver i Assens.
- 55: Kolmos: Fynske købmænds indsats ..., side 234-235. Side 235: "for fynske købmænd var året (1626) rentud fatalt".

- 56: Kolmos: Fynske købmænds indsats ..., Appendix, side 300, hvor forfatteren har måttet give op: "Ham har det ikke været mig muligt at lokalisere".
- 57: Ministerialbog for Barløse fra 1659 til 1748. 1679 noterer præsten *Hans Christensen Bang*, der er Christen Bangs søn: "den 29 dito (octobr.) bleff min gode sl fader begraffen i Barløse kircke aff prousten hr *Bertel* i Assens an. æt. 78", dvs at Christen Bang var født 1600/1601.
- 58: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1616-20: 1618, 16.maj.
- 59: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1616-20: 1618, 24.maj.
- 60: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Konng: maytts: reggenschab aff Haggenschou lehn fra Philipi Jacobi dagh anno i6i9: och thil aarsdagen igien 1620: indeholder efter indtægts- og udgiftsregnskabet en oversigt: "Effterschreffne gaarde och buoder wdi Assens, som kongh maytts fraa Jens Bangh war tillwordieredtt, ehr hannom epter hans maytts: naadigeste beuillinge igienn leueredt for denn summa pendinge hans maytts hannom naadigeste foræredt, som forgangenn aar bleff giordt regenshab for, och nu her till ehn wnderrettning indføres".
- 61: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Beuiser til Jurgen Brahes regenshaff aff Hagenshoff slot fra Philippi ao 1619 til aarsdagen 1620, underbilag til beuis No.12 Jenns Bangs beuis paa 33 1/2 rdler 20 sk., under Litra A: "Register paa huis forthering som konng: maytts med hanns medhaffuendes folch bekommitt haffuer", vedlagt "Enn forthe gnelse paa enn forthering som err medgaed thill borgmester Jens Bangs wdj Assens, som konngligh mayttz och prinssen och deris medhaffuende hofsinder thill frokost bekommit denn 6 july anno i6i9". Menuen er også citeret i Maaløe: Assens gennem 700 Aar, side 88.
- 62: Bricka, Nyerup og Suhm: Kong Christian den Fjerdes Dagbøger fra Aarene 1618, 1619 ...
- 63: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Konng: maytts: reggenschab aff Haggenschou lehn fra Philipi Jacobi dagh anno i6i9: och thil aarsdagen igien 1620:, indtægtsregnskabet: "Jens Bang borgemester aff thend gaard hand sielffuer paabuor, som hand beretter att were hannom beuillet aarlig herepter thill leie deraff att giffue... xx dler mk.støcher".
- 64: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Beuiser til Jurgen Brahes regenshaff aff Hagenshoff slot fra Philippi ao 1619 til aarsdagen 1620, underbilag til beuis no 12, under Litra A.
- 65: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Kong maitz: regensckab aff Hagenschow lehnn fra Phillippy Jacoby daug anno i620 och thill aarsdagenn igien j62j, udgiftsregnskabet, med kvittering af 20 april ao 1621 fra Poul Andersen som bilag no. 65. Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Hagenskov len antegnelser 1619-22, 1624-29, 1630-43, der er indlagt efter regnskabet 1642/43, viser dog, at rigsrevisionen var utilfreds med betalingen, idet rentemesteren erklærede, at "huis som føris thill wdgifft at werre thindet aff kongh ma: jord der paa Asens march kann d iche gotgiør is". Lensmand *Jørgen Brahe* afviste imidlertid kritikken.
- 66: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Beuiser til Jurgen Brahes regenshaff aff Hagenshoff slot fra Philippi ao 1619 til aarsdagen 1620, underbilag til beuis no 12, under litra A, "Huis jeg haffuer bekostet paa gaardenn, ieg wdj boer ...", Beuiser till Jurgen Braes regenshaff aff Hagenhoff slot fra ao 1620 til anno 1621, 62. *Jenns Bangs* zedell paa xiiij mk., Kong mayttz regenshaff aff Haggenschoff slodtt fra Philipi Jacoby dagh anno j62j och thill aarsdagen igienn ao 1622:, "Pendinge giffuen och bekostedtt paa kong mayttz gaarde och boeder i Assens" (ingen bilag bevaret), Konng: maytts regenshabtt aff Hagenskouff slott fraa Philippj Jacobj dag anno j622 och till aarsdagen igien ao: j623, bilag 10 Jens Bangs bygningszedell, Konng: may: regensschabff aff Hagenskouff slot fraa Philippj Jacobj dag anno j623 och thill aarsdagen igien anno j624, bilagene 23. *Pedr Murmesters* beuis paa 1 1/2 ort 4 sk. for fleckerj paa k: m: gaard i Assens, 24. Siunsbreff paa kong: mattz gaard Jens Bang nu iboer, 25 Register paa huis ieg haffuer ladith forferdige och fly paa ko: mattzs gar att ieg wdj boer ..., 26 Besigtelse paa huis som er anwend paa kong: maytts: gaard wdj Assens; Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, Kong: mayestatis regenshaff aff Haggenschow slott fraa Phillipi Jacobj daugh anno 1624 och thill aarssdagen igien anno 1625, bilag 9. *Jens Mandtz* beuijss paa 7 1/2 hundrede thagsteen

- hannom med -11 dlr j mk.s. er betalld och paa ij lester kalch med -wij dlr j mk.s. er betalld, *Niels Murmandtz* beuijss paa -4 dlr s.; 13. *Detleff Hanssen* glarmester i Assenss hans beuijss paa -iij rix-dlr wij sk. saa och *Karsten Berendtzssen* smidtz beuijss paa j ort ix sk. dennom ehr betalld og 14. Jens Bangs beuijss paa -ij dlr j ort rix 8 sk. hand wdlagd haffr, som hannom ehr igien giffuid.
- 67: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1627-1634: 1632, 16.juni.
- 68: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, V. Faste ejendomme og bohawe, side 171.
- 69: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Beuiser til Jurgen Brahes regenshaff aff Hagenshoff slot fra Philippi ao 1619 til aarsdagen 1620, litra A, Jens Bangs regnskab over "Huis jeg haffuer bekostet paa gaardenn, ieg wdj boer ...".
- 70: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Beuiser til Jurgen Brahes regenshaff aff Hagenshoff slot fra Philippi ao 1619 til aarsdagen 1620, litra A, Jens Bangs regnskab over "Huis jeg haffuer bekostet paa gaardenn, ieg wdj boer ...", nævner "konngens stue", hvor der blev indsat et nyt vindue, og "konngens staald"; Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, Kong: mayestatis regenschaff aff Hagenschow slott fra Phillipi Jacobj daugh anno 1624 och thill aarsdagen igien anno 1625, bilag 14. Jens Bangs beuijss paa -ij dlr j ort rix 8 sk. hand wdlagd haffr, som hannom ehr igien giffuid, anfører reparationer "pa prinszens kamer" og "pa trafen paa prinzens kamer".
- 71: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Beuiser til Jurgen Brahes regenshaff aff Hagenshof slot fra Philippi ao 1619 til aarsdagen 1620, bilag j4 Borgemesters beuis paa 3 thr are: "Anno j6j9 thend 12 augusti annamed, som *Niels Hanssen*, shriffueer paa Hagenshou fremshiched, som bleff forfourrett till nogele kongh mayttz rideheste, som welb: *Adamb Belou* laa till mitt med enn natt, haffre threj thønder", j5 *Erich Grøns* zedell, hvori Erich Grøn fra Odensegård den 25. august tilskriver Jens Bang, "attj forshaffer stalldromb thill 30 kong mayett reysigeheste i morgen natt wdj Assens", litra A, *Peter Meckelborgs* kvittering for at "denn 3 october war herr wdy Assens wed Jens Bangh ij wdaff k: m: herste ... och 6 personer", hvor hestene havde fået havre og hestepasseme mad og Rostockerøll, den 9. september kom nogle unge foler fra Haderslevhus, jfr. teksten, etc.
- 72: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Beuiser til Jurgen Brahes regenshaff aff Hagenshoff slot fra Philippi ao 1619 til aarsdagen 1620, litra A, Jens Bangs regnskab over "Huis jeg haffuer bekostet paa gaardenn, ieg wdj boer ...".
- 73: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Konng: maytzs regenshabtt aff Hagenskouff slott fraa Philip-pj Jacobj dag anno j622 och till aarsdagen igien ao: j623, bilag 10 Jens Bangs bygningszedell: "gaff ieg j karl, der fli y stalene paa kryberne kongens heste slo ner".
- 74: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1584-1588: 1588, 15.jan.
- 75: Odensegård lens regnskab 1603/1604, Indtegt paa rug, biug, haffre, som er ko: mstts: anpartt thien-dekornn aff huis sogner, som ligger thill Othensegaard, hvor Jenns Bang i Assens står anført som forlenet med tienderne i Thorup ssogen og Sandager ssogen; jfr. *Jørgenn Marsuins* regnskab 1576/1577, hvor Stigtens affgiffit af Turup sogenn er forlenet til "Jørgen Bang wdj Assens".
- 76: Danske Kancelli. B.62 Fyenske og Smaalandske Registre, 1572-88, 15 januarij ao 88, i RA.
- 77: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, regnskaberne 1612/1613, 1614/15, 1614/1615, 1616/1617, 1617/1618, 1620/1621, 1621/22 og Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, regnskaberne 1624/25 og 1625/26, anfører uændret Turup-komtienden som en udgiftspost, idet Jens Bang er forlenet med den ad gratiam.
- 78: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1588-1592: 1592, 14.jan.
- 79: Rørdam: Assens Provsti i Tiden efter Reformationen (K.2), side 287.
- 80: Samling af kongens rettertings domme (K.1), 1: 1602, 20.apr. (side 380).
- 81: Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 3. Bind, 522. 1619 7. apr. Frdg. om borgemestre, overformynderne, overkøbmænd, kæmnere og andre bys- og købmændsforvaltere, § 9 om borgemesters bestilling; jfr. Munch: Købstadstyrelsen i Danmark, I., Kristian IV's købstadlovgivning 1619-43.
- 82: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1621-23: 1621, 24.juli.
- 83: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1621-23: 1621, 17.okt.
- 84: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn dennd 8. dag februarij anno j622.

- 85: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Konng: maytzs regenshabtt aff Hagenskouff slott fraa Philip-
pj Jacobj dag anno j622 och till aarsdagen igien ao: j623, bilag 11 beuis paa 9 tder are.
- 86: Assens rådstueprotokol 1613-1633, thorssdagenn dennd 5. dag februarj j624; Svend Larsen: Det
fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.48 Rasmus Knudsen Bang.
- 87: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen den 4. aprill 1628.
- 88: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn dennd j2. augustj anno j625.
- 89: Assens kirkes regnskabsbog 1608-65, i Assens kirkeinspektionsarkiv.
- 90: Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, Beuiser thilhørendis Hagenنشouff slodtz regensschaff fra
Philippi Jacobj dag ao i630 och thill aarsdagn j63j, 9.: "Anno j63j thend aprilis haffr *Peder Gal-
shytt*, shriffuer paa Hagenshoff slott, affbetald mig wndersh:n Rasmus Bang, borgemester udj As-
sens, halffsiette rixdr j sk. for threi thylde och thoe fyrdeelr, hand mig thill kongl mayts behouff
affkiøbte. Thil witterlighz wndr mit zeduanlige boemerche".
- 91: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.56 Bunde Jacobsen.
- 92: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.55 Laurids Clausen
Hiort.
- 93: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.61 Arent Starch.
- 94: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 26 januarj j638; Rasmus Bangs død i 1635 frem-
går af rådstueprotokollen 1633-1642, hvor han møder i rådet for sidste gang fredagen den 29 maj
1635, medens hans enke *Anne "s:(alig) Rassmus Bangs"* nævnes manddagenn denn i9 octobris s.å.
- 95: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.60 Jørgen Bang.
- 96: Forhandlingsprotokol for Commissionen ... 1718-21, i Assens magistrats arkiv, bind I anfører i en
extract af en gammel jordebog fra 1579 til 1600 en *Jørgen Friis* side 313 og en *Anders Friis* side
327 og 336; Assens rådstueprotokol 1613-1633, anno j6j4, thennd 23 septembris, fol. 37 nævner
endnu "Annders Friis, borger her i Assenns", fredagenn thennd j dag octobris anno j6j9 nævnes
"Pouell Broderssøn Friis thiennendis *Niels Mand* i Assens". Han nævnes siden som selvstændig køb-
mand, jfr. omtale i afsnittet "Provsten"; Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 7. februa-
ry 1640 nævner en *Laurids Hanssen Kotte*, der fik borgerskab denne dag.
- 97: Hovedkilden til oversigten er Assens rådstueprotokol 1613-1633. Den nøjagtige kilde fremgår for en
stor del af teksten med tilknyttede noter; om Rasmus Bangs oprindelse se "Brødrene" in fine; om
Lang- og *Mand-*slægten se efterfølgende noter.
- 98: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.42 Niels Bang og nr. 67
Anders Nielsen Bang. Som anført i "Brødrene" var hverken fader eller søn rådmænd som angivet af
Svend Larsen.
- 99: Bircherodii Geographiske og Historiske Beskrivelse over Fyen i KB, Ny kgl. samling 400-2, nævner
under Assens i Bogherred, Templum Asnense indskriften på Jørgen Bangs epitafium: "Denne tavle ha-
ver s.(alig) b.(orgmester Jørgen Bangs børn ladet sætte, deres fader JØRGEN BANG, som døde paa-
skedag 1666 og moder Anne Olufsdatter, som døde 3 paaskedag 1665 ... IIB (Jørgen Jensen Bang) ob
æt 73 ... AOD (Anne Olufs Datter) ob æt 63".
- 100: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn denn 27. dag Augustj j624: Assens overformyndere
pålægger "Jehanne Oluff Langs... at shiffte med hinndis børn, paa det hindes søn *Jacob Ollssøn* och
hinndis suoger (dvs svigersøn) *Jørgen Bang* da kunde wederfaris huis ret er, saawell som hinndis
daater *Mette Oluffsdaater* ...".
- 101: Assens kirkes regnskabsbog 1608-65, i Assens kirkeinspektionsarkiv, oplyser faderen i afsnit 32.
"... jorder som skylder till Assens kircke", hvor det om et stykke jord hedder, at det "er maglagd till
Oluff Langs fader *Jørgen Lang* af *Pouell Bang*"; i en pakke med 6 breve 1555-1581 i Assens sogne-
kald, pergamentsamlingen i LA Fyn, B 134, findes et tingsvidne af Assens byting 1581 marts 29,
hvor Oluff Langh benævnes rådmænd; cf. Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Asnia, hvor "begge
borgemestere, *Willem Bang* oc Oluff Lang" nævnes 1588; biografi i Svend Larsen: Det fynske Råds-
aristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.43 Oluf Lang. *Svend Larsen* anfører her, at *Anders*

- Olufsen*, der var borgmester 1614-23 og 1628/30, muligt var søn af Oluf Lang i et tidligere ægte-
skab. Dette er usandsynligt, da *Johanne Oluff Langs* ifølge Assens rådstueprotokol, fredagenn thennd
23. dag augustj 1616 udkærer Anders Olufsen til sin værge, "epterdj hindis s: hosbund sad paa seede
med hannom och dj andre dannemend"; hun ville vel næppe have ladet være med at nævne det, hvis
Anders Olufsen ikke blot var hendes afdøde mands kollega i rådet, men hans søn!
- 102: Assens rådstueprotokol 1633-1642, mandagen den 9 may i642: efter *Mette Ollufsdaters* og hendes
mands død beskikker bystyret som værge for deres børn "*Jacob Olluffsen* børnens moderbroder,
Jørgen Mand byfoget, som er børnens moderss fastersønn, saa och *Jørgenn Bangh* raadmand, som
haffr børnens moders søster".
- 103: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.46 Niels Mand og nr.
52 Jens Mand; Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 7 decembris j638 forelægger Jør-
gen Mand en erklæring af 4 februarj anno j626 fra hans moder *Bodell s*: Niels Mandtz samt en atte-
station fra hans fader Niels Mand, der oplyser, at "den 19 septembris anno i60i wdj Jesu naffuen
bleff min søn Jørgen fød till werdenn emellom 9 och i0 formiddag"; Niels Mands og hans hustrus
dødsdatoer og -alder såvel som hendes fademavn fremgår af deres ligsten, jfr. Marckmann: Indskrif-
ter i Assens kirke, Topografica i LA Fyn, No.18.
- 104: Poul Hansen Brochs moder var *Katharina Hansdatter*, der først havde været gift med *Jens Bangs*
broder *Poul Bang*, jfr. "Brødrene" in fine.
- 105: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen dennd 8. dag octobris anno j6j9.
- 106: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn thennd 27 dag juny j623.
- 107: Assens rådstueprotokol 1613-1633, anno j6j3 fredagenn thend j octobris.
- 108: Assens rådstueprotokol 1613-1633, anno j6j3. fredagen thend j5 octobris.
- 109: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn thennd 29 dag majj anno j6j8.
- 110: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn thennd 30 dag octobris j6j8.
- 111: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen dend 14. dag februarj anno j623.
- 112: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.46 Niels Mand, note 3.
Jørgen Mand.
- 113: Assens rådstueprotokol 1613-1633, anno 1630, fredagen den 29. january bevilger borgemester og
raad en byshave "for fæste, nemblig femb rixdaller, til Jurgen Mand byefogett ij Assens"; Brahes-
borg gods arkiv, 2/1 Adkomster, domme, retsakter 1469-1611, Maggeshifftebreff mellem *Jurgen*
Brahe og *Jenss Pedersen* i Assens om nogen jord paa Lundagger og Aborre marcker og i Meelbye wen-
ge, udstæd af Assens byeting d: 27de febr: i649, (gl.) no 56: "... thett forbemelte *Bertell Jenssen* nu
i dag her inden tinge gaff tillkiende, att hand nu forleden aar i648 den i8 aprillj paa hanss welb herre
och hossbondtz wegne haffuer indgaaen magshiffte med Jenns Pederssen her ibid, huilchet magshiffte
ord fra ord i samme aarss tingbog findis indført, ... dogh samme maglaug wdj s: *Jørgen Mandtz* tid
iche waar kaamen wnder forseiglingh". Der er tilforordnet en borger wdj dommersted, hvilket kunne
indicere, at *Jørgen Mand* er død kort forinden, således at der ikke har været tid til at udnævne en ny
byfoged; formodningen herom bekræftes af en bevilling i Kancelliets Brevbøger (K.1) 1649, 24.maj,
hvor tolderer *Bunde Jacobsen* får en jord ved byen, som tidligere har ligget til byfogedbestillingen,
med det vilkår, at byfogden skulle modtage *Christian IV* og hans folk, når deres rejse faldt gennem by-
en, "da byfogden nu er død, og den i hans sted forordnede besværer sig ved at logere kongen eller an-
dre"; *Jørgen Mand*, der i nogle år tillige var ridefoged over Hagenskov len, omtales også i afsnittet
om "Den tro tjener", ridefogden *Bertel Jensen* (ane nr. 826).
- 114: Assens rådstueprotokol 1613-1633, anno j6j3, fredagenn thennd 12 februarj; denne gældssag blev
i øvrigt ikke afsluttet, men blussede op igen, da Niels Bangs enke i 1624 blev presset til at skifte med
sine børn, jfr. rådstueprotokollen 27/2, 5/3, 6/8 1624 samt 13/8 1624, hvor "*Jehanne Oluffs* bor-
gershe i Assens, och hinndes søn, *Jacob Olssønn* ... bleffue wenligh och well forligte med *Annders*
Bang borger her ibm paa sin egne, sin moders och sydishindts wegne, om huis irring och trette dennom
thill denne dag haffr emellom weritt ...".

- 115: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen thennd 13 dag novembris j6j8.
- 116: Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1600-1628, Mandtallsregister paa den paabødne pendings-schatt y Haggenschow lehn effter kongh maytz naadigste missiue dateierid Andwordshous slodt dend 14 marty j626 ehr oppeboredt aff dennom, som kongh: maytz: och kirckens ahnpartt kuornthiender sted och fest haffr.
- 117: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn dennd 19 may anno j626: "Burgemester och raad nu i dagh feste Karenn Kottis s: Jens Bangs daatter enn enghaue i Nessgyden for 4 rixdlr..."; Maaløe: Assens gennem 700 Aar, Assens Bymark, side 117 nævner, at en enghave i Næsgyden endnu i 1698 kaldtes "Karen Kottes have".
- 118: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1624-26: 1626, 12.marts.
- 119: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1624-26: 1626, 18.aug.
- 120: Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, Kongh: mayestatis regenschaff aff Haggenschow slott fraa Phillipj Jacobj daugh anno 1626 och thill aarsdaggen igienn anno 1627, Indteigt stedszmoll wdaff nogle kuornthiender, som kong: maytz allene thilkommer; jfr. Hagenskov lens jordebøger 1605-1651, Jordbough: j626:/i627. Ifølge jordebogsregnskabet over Kongh: maytz: ahnpart kuornthiender her wdj Baag herrid fraa Phillipi Jacobj 1627 och till 1628 havde *Maren Jens Bangs datter* i Assens dog allerede det næste år overtaget tiendeforpagtingen i Sandtagger soggen fra søsteren Karen.
- 121: Hagenskov lens regnskaber 1605-1624, Kong: may: regenschab aff Haggenschouff lhenn fraa Philipi Jacobi dag anno 1612 och till aarsdagenn igien anno 1613, bilag til udgiftspunktet Wdgiffuitt och bekaastedt paa kong. ma: møller wdi Haggenschouff lænn thette aar.
- 122: Dette udsagn underbygges med eksempler i afsnittet "Købmandsenken"; jfr. også "Konklusioner".
- 123: Tingprotokol 1674-1680, i Assens byfogeds arkiv: tiesdagenn denn 9. may anno i676 forelægges for retten et brev fra *Christen Bang* "anlangende min s:(alig) søsters *Karen Bangsdatters* ... jord, hun effter hindes s: fader *Jens Bang* i brug hat haffr", og om hans egne jorder, "som ieg haffr kiøbt aff min s: moster *Kirsten Frisdatter*, boendis i Ottensse, och af min s: broder *Jørgen Bang*". *Kirsten Friisdatter* i Odense var, som det vil blive omtalt i afsnittet om "Den unge byfoged", datter af borgmester *Christen Friis*.
- 124: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn denn 8. decembris anno 1626 oplyser sognepræsten *Poul Andersen* (ane nr.824), *Margrethe Jensdatter Bangs* mand, "at hans hostrue fast haffde inthe weritt der wdj boen (*Jens Bangs* gård) siden hindes s. moders død". Det indicerer, at *Mareke Friisdatter* var i live endnu efter datterens bryllup, som ikke kan have stået før sent 1615 eller i 1616, idet *Poul Andersen* først blev udnævnt til præst i Assens efter september 1615.
- 125: Assens rådstueprotokol 1613-1633, mandagen thend 27. januarij (anno j6j7).
- 126: Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdagenn denn 26 martj: anno i678: nævnes i et arveafkald "mester *Niels Sass*: och hans kierre hustrue *Mariche Pouellssdatter*".
- 127: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn denn 8. decembris anno 1626.
- 128: Kilder fremgår for en stor del af teksten med tilknyttede noter; om *Margrethe Bangsdatter* og hendes ægtefælle henvises til "Provsten", om de to andre døtre og om *Christen Bangs* hustru henvises til de efterfølgende noter.
- 129: Tingbog 1662, i Assens byfogeds arkiv, tiersdaugen denn i5 julj i662 skøder *Christen Bang* på vegne af sin søn, *Hans Christenssen Bang*, en ejendomsjord bort, som sønnen "arffuelig paa schiffte effter hans sallig morbrodr *Peder Hans(en)*, som boede och døde i Snabe i Dreslete soegen er tilfalden"; Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2.Bind, Første Hefte, Barløse, Hr. Hans Christensen Bang, angiver navnet *Maren Pedersdatter*; Assens kirkes regnskabsbog 1608-65, kirkeregnskaber, Anno i668, hvor regnskabet "for aar i658 fra stj: hans dag beregnet och till aarsdagen igien i659" revideres, noteres det, at der resterer i7 sdr. j mk. for *Christen Bangs* hustrues begrauffelse.
- 130: Tingprotokol 1674-1680, i Assens byfogeds arkiv, tiersdaugen denn 20 januarij (1674) citeres en fuldmagt af 23 augustj anno i673, hvor "s: ... *Arendt Starckes* hustrue s: *Maren Bangsdatter*" nævnes; ifølge mødereferaterne i Assens rådstueprotokol 1656-76 mødte *Arnt Starck* flittigt i rådet i 1656 og endnu 5/1 og 6/2 1657, derefter nævnes han ikke mere og må formodes død.

- 131: Assens kirkes regnskabsbog 1608-65 noteres det i samme indførelse som i noten ovenfor vedr. Christen Bangs hustru, at der for 1658/59 mangler afregning på 9 sdr. 3 mk: for Karen Kottes be-graffuelse.
- 132: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn thennd 25. dag junij anno j6j9.
- 133: I 1625/26 verserede for byting, landsting og rådstueret en sag om en gæld på 400 daler til *Albret Lose* i Devent, jfr. Assens rådstueprotokol 1613-1633, 10/6 og 30/6 1625 og 3/2 1626; Assens rådstueprotokol 1613-1633, anno 1630: fredagen den 5. marty lod lensmand *Jørgen Brahe* *Jørgen Bang* og *Jacob Oluffssen* stævne, fordi de ikke fuldt ud havde betalt varer, de havde købt i september 1627. *Jacob Olufsen* anførte til deres forsvar, "att belangende den goede mandtz wahre, di haffr kiøebt, och dennom strax her for byen wdi en shude indshiebet dennom wdi penge at forhandele, ehr kong: mayttz: kriegsfolck her wdi landit indkommen och paa same shude och guodtz haffr sat wagt, saa di dermed icke her fra byen kunde bortkomme. Mens forshreffne krigsfolck en deell deraff haffr optagen, som en partt ehr befundens her wdi byen wdi dieris quarteer"; Assens rådstueprotokol 1613-1633, onssdagen den 3 octobris ao j632, hvor *Jørgen Bang* stævnedes af *Erich Bilde* til *Kierssgaard* for en restgæld på et hundrede enckende rixd in specie, tilbød han i mangel af konanter at betale med "got fint sort klæde, huilcket oc strax her for retten bleff fremlagd".
- 134: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Kong: maytt: regenschab aff Haggenschouff slott fraa *Philipi Jacob* dag ao i632 och till aarssdagen anno i633.; Wdgifft pendinge for adshillige ware indkiøbfft, var *Jørgen Bang* en af mange leverandører af flæsk, jfr. bilag no -12 med 17 beuiser, heraf to fra *Jørgen Bang*, dat. 9 og 23 martj 1633, 1633/34 var han en af seks købmænd, der leverede flæsk, ganske vist for et stort beløb, siuff hundredt och tiuffue rixdaller, jfr. bilag med hans kvittering dat. 25 martj anno 1634.; men 1635/36, jfr. bilag 5, dat. 28 aprilis anno 1636.; var han eneleverandør af godt røget flesh for 789 rixdr, 1636/37, jfr. bilag 3, dat. 28 february anno 1637, leverede han for 745 rixdr, 1637/38, jfr. bilag 4, dat. 29 aprilis: ao i638, for 668 rd., 1638/39, jfr. bilag 2, uden dato i639, for 580 rdlr, 1639/1640, jfr. bilag 3, dat 2j marty anno i640, for 897 rd og 8, uden dato, for yderligere i20 rxd, hvor der var strid om prisen. (Behovet må have været meget stort dette år, for *Jørgen Brahe* lod for yderligere 606 rd røget flæsk indkøbe gennem *Erich Jørgensen* i Odense). 1640/41, jfr. bilag no: 1, dat. denn 27 marty anno i64i, leverede *Jørgen Bang* for ikke mindre end j tusinde iij hundrede xlvj rdr.; Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kongl: mayttz: regenschab aff Haggenschouff lehn beregnet fraa *Phillipi Jacobi* daug anno i642 och till aarsdagen i643, jfr. bilag no: i, dat. dend i0 apriliss ao i643, leverede *Jørgen Bang* for ett thusind ett hundrid halffsiette rixdaler gott, røget komfett flesh.
- 135: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Kong maytz: regenschab aff Haggenschouff slott fraa *Philipi Jacobi* daug anno 1634 och till aarsdagenn anno 1635, jfr. bilag 5, dat. anno j634 d 20 decemb, 1635/36, jfr. bilag 7, dat. i nouemb j635: og bilag 11, dat. 20 martj j636.; 1636/37, jfr. bilag 6, dat. i3. decemb j636, 1637/38, jfr. bilag 7 og i0, begge dat. i5 nouemb 1637.; 1639/40, jfr. bilag i0, dat. 22 nouemb 1639, 1640/41, jfr. bilag 3, dat. 9 nouember anno i640; Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kong: mayttz regenschab aff Haggenschouff lehn beregnit fra *Philipi Jacobi* daug anno i64i och till aarsdagen anno i642, jfr. bilag 1, dat. i2 aprilis anno i642, 1644/45, jfr. bilag no: 3 (for saldt), dat. den 3 october 1644, 1645/46, jfr. bilag no: 1 (for salt), datum den 25 decemb: ao: i645.
- 136: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, kongl: maytz. regenschab aff Haggenschouff slott fraa *Philippi Jacobi* daug ano i636 och till aarssdagen i637, Wdgifft penge i adschillie maader.; jfr. bilag 7, dat. 27 aprilis anno 1637, 1637/38, jfr. bilag 8, dat. 28 apriliss ao j638, 1638/39, jfr. bilag 3, dat. 27 aprilis 1639, 1639/40, jfr. bilag nom 5, dat. j9 aprilis j640 og 9, dat. 27 aprilis j640; Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kongl: mayttz: regenschab aff Haggenschouff lehn beregnet fraa *Phillipi Jacobi* daug anno i642 och till aarsdagen i643, jfr. bilag 5, dat. i0 aprilis anno i643.
- 137: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641 og 1641-1658, jfr. foranstående noter, særligt *Beuiser* til *Haggenschouff* slotts regenschab fra anno i642 til *Philip*: i643, bilag 5., hvor *Jørgen Bang* udtrykke-

- ligt kvitterer for betalingen af fragt af havre, "som jeg med min shude førde: fraa Assens och till Kiøbenhaffn".
- 138: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Kong: maytz: regenschab aff Haggenschouff slott fraa Philipj Jacobj daug anno i633 och till aarsdagenn anno i634:, Noch wdgifft pendinge for waare indkiøbfft ehr, jfr. bilag 12, dat. i5 7temb anno i633: (bly), 1635/36, jfr. bilag 8, dat. i5 nouemb: 1635 (tagsteen og mursteen); Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kong: maytz regenschab aff Haggenschouff lehn bereignit fra Philipi Jacobi daug anno i64i och till aarszdagen anno i642, bilag 3, dat. 9 februarj anno j642 (kalch, stangjern, lofftesømb, fyrdieller, thagstein), 1642/43, jfr. bilag 3, dat. i3 september i642 (Mariagerskalch og thagstein), 1643/44, jfr. bilag no: 2, datum den 2i juny anno i643 (for i00 thagstein).
- 139: Karl-Erik Frandsen: Okser på vandring, 4. Produktion af okser eksporteret over Assens, side 69: "Dominerende (blandt borgerne i Assens) var dog så ubetinget rådmand Jørgen Bang med 192 stude (ud af 832)"; 5. Handel med stude eksporteret over Assens, side 93: "størst her (i Assens) var så ubetinget rådmand Jørgen Bang, der stod for 1.150 stude. Han handlede med næsten alle adelige på Fyn ..." og side 94, hvor det bemærkes, "at Jørgen Bang i Assens og Knud Knudsen i Odense tilsammen eksporterede 48 % af de stude, som de fynske købmænd stod for i perioden 1640-55". Forfatterens hovedkilde er Fortegnelse paa de fra Assens udførte øxne 1640-1655, Registrant 108 B nr. 171 a-d i RA.
- 140: Kolmos: Fynske købmænds indsats, side 238, hvor forfatteren fortsætter: "det maa have været lidt bittert for ham at skulle tage rundt og se studene staa i de adeliges eller kronens stalde uden at kunne købe dem for egne penge, således som han havde gjort før".
- 141: Salling herreds tingbog 1664-1667, løffuerdagen d i 8bris: i664.
- 142: Fynbo landstings sandemandsprotokol 1646-1667, onssdagen den 25 april i666.
- 143: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 10 aprilis 1635; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.60 angiver, at Jørgen Bang var rådmand fra 1633.
- 144: Assens rådstueprotokol 1656-76, løffuerdaugen den ii february anno i660. (Det første møde i rådstuen efter besættelsen); Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.60 angiver, at Jørgen Bang blev borgmester i 1661.
- 145: Biografi i Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sandager og Holevad, Hr. Jørgen Jørgensen Bang.
- 146: Langholz: Anetavler for berømte danskere, 1. samling.
- 147: Hundrup: Stamtavle over Oluf Bangs Efterkommere paa Sværdsiden, fodnote ***) vedrørende Christen Bang, side 86: "Hans Testament (dvs Levnetsbeskrivelse) findes bl. Manuskripter Nr. 274 i Fideikommisbibliotheket paa Rønningesøgaard, men paa Grund af Bibliothekets Omordning har det ikke kunnet erholdes til Afbenyttelse"; Hanssen: Raadmand i Assens Jørgen Bangs Efterkommere, side 107, c.2. Christen Jensen Bang: "Hans Testament (Levnedsbeskrivelse) fandtes engang bl. Manuscripter, No. 274, i Fideicommisbibliotheket paa Rønninge-Søgaard, men er forsvundet derfra, vistnok tilintetgjort ved Bibliothekets Vanrøgt".
- 148: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen den 7 octobris ao j63j.
- 149: Assens rådstueprotokol 1633-1642, Anno Christi j634, den 3. januarij; anno 1640 fredagen den 3 januarij, ANNO dominj i642, mandagen denn 3 januarij.
- 150: Assens rådstueprotokol 1633-1642, thiersdagen den 3 januarij j637, hvor "forleden aars kiemner Christen Bangh" nævnes.
- 151: Assens byfogeds arkiv, tingprotokoller 1663-64, 1668-1673 og 1674-90.
- 152: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 3 decembris i641 indstævnes han sammen med andre laugsbrødre for at have "absenterrett och iche fuld *Hans Andersens* barn till sitt leirsted".
- 153: Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, Kong: maytt: regenschab aff Haggenschouffslott, fraa Philipi Jacobi dag ao i632 och till aarssdagen anno i633:, bilag i2 Chrestenn Bangh, underskrevet Asens denn 24 marty anno 1633.

- 154: Dahlerup: Det danske sysselprovsti, 3. Sysselprovsternes funktion, V. Provsternes officialer.
- 155: Brahesborg gods arkiv, 2/1 Adkomster, domme, retsakter 1469-1651, Mageskifte mellem prousten i Assens tillige med een deel Assensborgere og hr: *Jurgen Brahe* om een deel proustie- og andre jorder ... d: 2den may ao i632:, (gl.) no 246. Heri nævnes "aff Asens proustijorder som ... m: *Poel Anderss* sogenprest i Asens och proust i Bogherrid och Cristen Bang proustishriff paa sin hosbonds *Alesander Kykesom* Asens prousti er med forlendt anamer fest aff ...".
- 156: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 27 nouembris j635: "Thett Christenn Bangh, borger her samesteds och prostjshriff offr Asens prostj (lod en række Assensborgere stævne) andlangende landgille och tindebiug, som giffues till Gamtoffte kierche i dette aar"; Danske Kancelli, B.72 Fyenske Tegnelser 1628-38, fol. 37b, H. *Jørgen Brahe* oc bispen i Fyen fik breff Assens proustie anrørendis, hvor kongen bl.a. henviser til, "at affgangne *Jørgen Brochenhusis* fougder och fuldmegtiger, som haffr forualtet samme proustiegoeds, som hand af os naadigste haffr werit med forlenht, nembilig her *Pouell Enuolsen* (præsten i Gamtofte), *Enuold Poffuelsen* (præstens søn) och Christian Bang shall haffue wdborget en summa penge aff kirchemis indkomst och muelig en deell hoes wuisse folck, kircheme i lengden till største shade och nackdeel". Kongen anmoder i brevet, der er dateret Hadersleffhus den 6 januarj anno j636, *Jørgen Brahe* om at sørge for, at de udlånte penge tilbagebetales; kongens brev er citeret i Rørdam: Assens Provsti i Tiden efter Reformationen (K.2), side 293.
- 157: Odensegård lens regnskaber 1638-1641, Ottensegaardtzs regenschaff fra philippy daug anno i638 och thill aarsdagen anno i639, Indtagett och annammidt aff kierchens (St. Hans kirke i Odense) pendingh wdj effterfølgende maade: "Den i0 january annammit aff Christen Bangh i Assens, proustjshriffwer offuer Wendts heredts kiercker, som war resten aff Wendts heredts kierchekorn xwj sdler er penng xj dlr xwj sk." og ligeså i samme aktpakke, Regenskab och forklaring paa huis kom kong: maytz aff proustierne i Fyen, Langeland och Thaasing til s: Hans kierckis bygning saa och til sogneprestens, cappelanens och orgemesterens residentzers bygnings fornødenhed ... beregnet fra fastelauffn 1635 och till anno i639, Penge giffuen atskillige plidtzfolch, hvor det også anføres, at "den 22 may reiste ieg til Assens med kong maytz breff effter lenssmandens befaling til Christen Bang om penge. ...".
- 158: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen den 27 nouembris 1629, hvor toderen *Bunde Jacobsen* i en strid om noget landgildekom, han havde erhvervet hos Gamtoftepræsten *Poul Enevoldsen*, henviste til, "att den danmand her Poffuell wdi Gauffuentouffte jo haffr wehrit den goede mand welb: *Jurgen Brockenhuss* hans fuldmegtige och fuldmagt haffde boede dett landgildekomnd och andet att affhende", medens Christen Bang "fremblagde ... welb: *Jurgen Brockenhusses* fuldmagt, daterit Hall-sund closter den 20. augusty ao 1629" og i øvrigt henskød sig til Båg herreds ting som rette hjemting i sagen.
- 159: Biografi i Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Barløse, Hr. Hans Christensen Bang. Bloch må have haft originale kilder til biografien, der indeholder detaljerede oplysninger om Hans Bang og hans familie.
- 160: Tingprotokol 1674-1680, i Assens byfogeds arkiv, tiesdagenn denn 25 aprilis anno i676 tingkaldes Christen Bang "fra Barløse prestegaard aff, huor hand nu føje tied sig hoes sin kierre søn haffr oppeholdet"; ministerialbog for Barløse fra 1659 til 1748, 1679, "den 29 dito (octobr.) bleff min gode sl fader begraffen i Barløs kircke aff prousten hr *Bertel* i Assens an. æt. 78".
- 161: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.57 Enevold Poulsen.
- 162: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn dend i2 septembris j623 anmeldte Enwold Pouellsen, at han, ligesom op mod en snes andre købmænd i Assens, ville "holde øll och brendewin".
- 163: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen dend 4: 7tembris anno j629.
- 164: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Juramento antea præstito denuò ego Georgius Georgii Falstrius, scholæ Asseniensi præfectus moderator, subscripsi propria manu anno dmi 1622. Ætatis verò 22 die 17 septbr".

- 165: Friis: Danske studenter i Wittenberg 1560-1660, 1626, 9/1: "Georgius Georgii Falstria danus"; Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1626, juli 9: "Literas accipi Viteberga a Georg. Georg. stipendiario dnæ Helenæ".
- 166: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego *Olaus Nicolai Stenlosius* scholaræ Asniensis ludimoderator 4 Novemb: Anno 1625 subscribo juramento præscripto anno ætatis 27".
- 167: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1628, 6 martii: "scripsi Georg. Georgii Vitebergæ studentii", juli 18: "Georgio Georgii Falstero conrectoratum sch. Othoniens. concredidi publice".
- 168: Anklagen fremgår af vidneudsagnene i Assens rådstueprotokol fredagen den 4: 7tembris anno j629. De gejstlige myndigheders reaktion fremgår kun af en notits i Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1629, oktbr. 3: "Conrectori abrenunciata est sponsa, ut talione puniretur".
- 169: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1632, november 5: "M. Georg Georgii ludirectorem Othon. constitui".
- 170: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, annus 1636, november 25: "Georgius Georgii renunciatus/numeratus est professor logicus collegii Othon. præsentibus cæteris professoribus in gymnasio".
- 171: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1637, marts 12: "Compellabam *Barbaram* m *Nicol. Muli* viduam de filia ejusdem nominis m. Georgio G. desponsanda. Optatum retuli responsum" og juni 1: "Sponsalia m. Georg. celebrata".
- 172: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1634, juli 24: "Accessit ad me ludirector m. Georgius cum lachrymis indicans infirmitatem *Christiani Harbo*, qvem in nuptiis cultro læserat atqve venia impetrata sub noctem abiit ad suos in Falstriam", jfr. august 20: "Ludirector Othon. rediit et promissa emendatione in gratiam receptus est".
- 173: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, 2. Hefte, Mag. Jørgen Jørgensen Falster. Bloch vidste fra biskop Hans Mikkelsens dagbog, at Jørgen Jørgensen havde været indblandet i en sag om brudt ægteskabsløfte, men kendte ikke de nærmere omstændigheder (side 297); episoden i 1644 refereres også udførligt af Fasmer Blomberg i Odense Katedralskoles Historie, side 84.
- 174: Danske Kancelli. B.64 Fyenske Registre 1596-1632, 7 novemb anno 1627, i RA.
- 175: Venge: Dansk toldhistorie (S.1) I., Forordningen om toldens oppebørsel; i Vedel Simonsen: Bidrag til Lehnsmændene paa Hagenskov ... Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse findes lensmandens notater om, hvorledes indsættelsen af den nye tolder i Assens foregik, 30te og 31te marti og 4de og 5te may 1632.
- 176: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 2 majj ao j634: "Arnt Starck kong. maytz tholdshriffuer her i Assens suor i dag sin borglig eid, efftersom borgemester oc raad haffr beuilget hannom sit borgerskab for it billigt werdt".
- 177: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1637-1639: 1638, 28. april brev med overskriften "Bevilling paa en vinkælder at holde"; Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 8 junij j638 læses brevet.
- 178: Kolmos: Fynske købmænds indsats, side 237.
- 179: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1635-36: 1636, 24. febr. Den samme begunstigelse blev samtidig givet til sognepæsten m. *Pofvel Andersen* og byfogden *Jørgen Mand*, medens tolderen *Bunde Jacobsen*, hos hvem kongen havde sit eget logement, fik lov at købe 50 læs ved.
- 180: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1635-36: 1636, 12. marts fik Arnt Starck lov til at modregne udgifter, han havde haft til "fortæringen for de fyrstelige personer, som han for nogen tid siden har logeret", i forpagtningsafgiften for Turup- og Sandager-tienderne (som han havde giftet sig til med Maren Bangsdatter).
- 181: Tingprotokol 1674-1680, i Assens byfogeds arkiv, tiersdaugen denn 20 january 1674.
- 182: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 7. february 1640.
- 183: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn denn 8. decembris anno 1626.
- 184: Jfr. afsnittet "Provsten" om navngivningen af søsteren *Margrethes* og ægteemanden *Poul Andersens* sønner *Jens Poulsen Bang* og *Knud Poulsen Beske*.

185: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredagen den 22: augusty ao 1656 nævner endnu Karen Jensdatter Bang, der sst. kaldes Karen Jensdatter, i live, sammen med hendes broder *Christen Bang*, jfr. om samme sag - en gældssag - Assens byfogeds arkiv, tingprotokol 1674-1680, tiersdaugen denn 26 january i675; iflg. Assens kirkes regnskabsbog 1608-65 er hun imidlertid død i 1658/59, jfr. noter til oversigten over Jens Bangs børn og deres ægtefæller.

Noter til Skolemesteren

- 1: Cedergreen Bech: Reformation og Renæssance, bind 6 i Politikens Danmarks Historie (S.1), Reformationen, Bispevældets Fald. (og mange andre fremstillinger).
- 2: "En kort fortegnelse om Sal: Hr Jørgen Lauritzøns Herkomst ...", afskrift i Biskop Blochs samlinger i KB, Additamenta 238c 4to.
- 3: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Rectores ved Odense Skole, Hr. Christen Christensen.
- 4: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 24. 1539. 14de juni. "Den rette Ordinants, som nu sist paa Herre dagen y Ottense bleff offuer seet oc besegelet, Huorledis Kircketiennisten skal holdis vdi Danmarckis oc Norges Riger, oc de Hertugdomme Slesuig Holsten".
- 5: Dronning Christines Hofholdningsregnskaber (K.1), 1520: "3 marck fick degnæ, som siwngne discant, aff the 3 skoler samme dag" (Decbr. 24).
- 6: Birket Smith: De tre ældste danske Skuespil, side 3-4, 81-82 og 90-91.
- 7: Blomberg: Odense Latinskoles opståen, i Odense Katedralskoles Historie 1283-1983.
- 8: Luja: Om St. Knuds Kirkes / Klosters og de Latine Skoelers i Odense Første Begyndelse Og Opkomst.
- 9: Utrykte Pavebreve (K.1), nr.105 og 106, "Dilectis filijs scolaribus domus site in Ciuitate Othoniensi iuxta ecclesiam beate Marie Virginis Othoniensem".
- 10: Huitfeldt: Kong Hansis Krønike, 1512, side 295 (ofte citeret med henvisning til pag. 1086, der refererer til folioudgaven 1652 af Huitfeldts Danmarckis Rigis Krønike).
- 11: Engelstoft: Odense Byes Sognehistorie, Tredie Afsnit. Frue Sogn. § 1. Provstiets Opløsning.
- 12: Riising: Skoler i Odense, i Odense Katedralskoles Historie, side 15-17.
- 13: Danmarks Kirker (S.1), IX. Odense Amt, 3.bind: Vor Frue Kirke, Bygninger på kirkegården, side 1032-1033; Reiss: Vor Frue kirke i Odense, Kapellet.
- 14: Pontoppidan: Den Danske Atlas, Tomus VI, side 592-593, Frue Kirke fordem; i Danmarks Kirker (S.1), IX Odense Amt, 3.bind: Vor Frue Kirke, Bygninger på kirkegården, side 1031 antages det, at den nuværende bygning stammer fra 1528, jfr. teksten.
- 15: Birket Smith: De tre ældste danske Skuespil; Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon, III. Bind, F-Hel; Billeskov Jansen: Dansk Litteratur i Middelalderen, Farcer og Helgenspil.
- 16: Korerup: Ribe Katedralskoles Historie, side 319; Birket Smith og Billeskov Jansen som i foregående note.
- 17: Luja: Om St.Knuds Kirkes / Klosters og de Latine Skoelers i Odense Første Begyndelse Og Opkomst.
- 18: Rørdam: Mester Jørgen Jensen Sadolin.
- 19: Danmarks Kirker (S.1), IX. Odense Amt: Vor Frue Kirke, Bygninger på kirkegården, side 1031.
- 20: Oluf Nielsen: De danske Len 1544-47, side 234.
- 21: Engelstoft gætter i Odense Byes Sognehistorie, Tredie Afsnit. Frue Sogn, § 6 Vor Frue Kirkes Historie, note 558, på, at sammensmeltningen med skolen ved St. Knuds kirke kan være sket i 1552, da Aage Lauridsen overgik til domskolen; det er fmtl. grundlaget for, at Fasmer Blomberg i Odense Katedralskoles Historie (uden kildeangivelse) skriver, at skolen blev bevaret i 17 år efter reformationen.
- 22: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Fraugde, Hr. Christen Christensen in fine.
- 23: Rørdam: E.Pontoppidans Gravskrifter over hans Forældre.
- 24: Birket Smith: De tre ældste danske Skuespil, side 85-86.
- 25: Utrykte Pavebreve (K.1), nr.105; om biskop Peder Pagh har A.Crone samlet oplysninger i Samlinger til Odense Bispekrønike, II. Peder (II) Pagh.
- 26: Luja: Om St. Knuds Kirkes / Klosters og de Latine Skoelers i Odense Første Begyndelse Og Opkomst: "... Jens Tyndskiæck, til hvis Aarlig Løn blev lagt Degne-Renten af Steenløse og Fraugde Kirke ...".
- 27: Dahlerup: Det danske sysselprovsti, 2.IV.3..b. Odense Provsti; Engelstoft: Odense Byes Sognehistorie, Tredie Afsnit. Frue Sogn. § 1. Provstiets Opløsning, side 163.
- 28: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Rectores, Hr.Christen Christensen.
- 29: Dalsgaard: Fraugde kirkes historie, Præsterne i Fraugde sogn.

- 30: Rørdam: Til dansk Præstehistorie i det 16de Aarhundrede.
- 31: Blochs kilde har været Thoma Broder Bircherodii Beskrivelse over Fyen i KB, Ny kgl. Samling 400-2, hvor det under Fraugde sogn i Aasum herred i Fyen anføres: "Hr Christen Hansen døde 1585". (Bircherod nævner ikke nogen Christen Christensen).
- 32: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Fraugde, Hr. Christen Hansen og Hr. Christen Ebbesen.
- 33: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Aasum herred, Fravde: "Kerstine, datter af hans formand her Christian".
- 34: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Aasum herred, Fravde.
- 35: Danske Kirkelove (K.1), 3. del, Aktstykke 69.
- 36: Lillie: Biskop Jakob Madsen og billederne.
- 37: Dalsgaard: Fraugde kirkes historie, Kirkens inventar i højmiddelalderen.

Noter til Den retslærde

- 1: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Bogeherred, Wissenberg.
- 2: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 24. 1539. 14de juni. Den rette Ordinants, som nu sist paa Herre dagen y Ottense bleff offuer seet oc besegelet, Hurledis Kircketiennisten skal holdis vdi Danmarckis oc Norges Riger, oc de Hertugdomme Slesuig Holsten, LXXX Noget meere om Superattender, Prouister, oc fattige folckis Kiste.
- 3: Odense Gråbrødre Hospitals arkiv i LA Fyn, Adkomstdokumenter og sager vedr. gods og ejendom 1540-1599.
- 4: Hjort: Historiske Oplysninger om Vissenbjerg Sogn og Birk; Nielsen: Det fynske Itri, der dog, med tvivlsom oversættelse fra latin, henfører indskriften til Michel Nielsen selv.
- 5: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, K: , Kæmnerregnskaber 1569-70, Anno domini mdlxix *Jacob Ipsenn sckriffuer* kiemner, thenn 4 dagh Martij; Kæmnerregnskaber 1570 *Giert westwettingh* kiemner det aar med *Jens grydestøffuer*, thenn 2i Augusti
- 6: Arnæmagnæanske Samling, IX, 23; jfr. Jexlev: Lokalarhiver til 1559. Gejstlige arkiver, II (O.3), Odense Stift, A.3.23.
- 7: Jordebog over fynske herreder, i Regnskaber indtil 1559 i RA, fol. 45 og 111. Fol. 45, i 1531 er hr. Michel tilføjet med anden skrift, idet navnet på den tidligere præst, hr. *Niels*, er overstreget.
- 8: Severinsen: Jens Beldenaks Præster og Reformationen; Balslev: Hvem blev evangelisk præst 1537?; Schwarz Lausten: Reformationen i Danmark, Kirkens økonomi, side 140: "Så vidt vi ved, blev alle sognepræster siddende i deres embeder".
- 9: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Baag Herred, Barløse: "Hr. *Michel Nielsen Haar*. Kom uden Tvivl til Embedet i Pavedommets Tid, og siden har antaget den Evangeliske Lære, givtede sig, og avlede Eftermanden, synes ellers at have levet meget længe, og uden al Tvivl været en Jubellærer. Han var Præst her Aar 1567"; Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.94.1: "Mikkel Nielsen Haar, nævnt 1567; havde været munk; fader til efterfølgeren".
- 10: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 24, 1539. 14de juni. Den rette Ordinants ..., LXXX. Noget meere om Superattender, Prouister, de fattige folckis Kiste; Den danske Kirkes Historie (S.1), Kapitel I: Luthersk Nyordning, 2. Christian III. De nye Superintendenter, side 24.
- 11: Rørdam: Tvende mærkelige Provstevalg, side 783.
- 12: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Baag Herred, Wissenbjerg, Mag. Michel Nielsen.
- 13: Gamle Dokumenter (K.2), II.
- 14: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 2. 1536. 30te oktober. Uddrag af Christian III's første københavnske Reces.
- 15: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 86. 1542. 4de maj. "Disse Sex oc tiue artickle, som bleffue paa Religions vegne beuilgede, samtyckede oc beseglede i Ribe, skulle holdis lige ved den rette Ordinantz, som i Ottense bleff offuerseet oc beseglet. Dog samme Ordinantz dermed vforckrencket i alle maade", artikel 14; Den danske Kirkes Historie (S.1), Kapitel I: Luthersk Nyordning, 6. Kirkens Økonomi.
- 16: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 24. 1539. 14de juni. Den rette Ordinants ..., LXXVI. Om Superintendenter oc Prouister, deris medhielpere.
- 17: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 191. 1546. Slutn. af december. Kong Christian tilskriver Ejler Rønno (Lensmand i Næsbyhoved Len).
- 18: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 370. 1554. 6te januar. Kong Christian tillader Mester Michel (Nielsen), Sognepræst i Vissenbjerg ...
- 19: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1551-55: 1554, 6. jan.
- 20: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1561-65: 1563, 21. juli.
- 21: Schwarz Lausten: Christian d. 3. og kirken, 5. Kirkelig lovgivning og retspleje.

- 22: Pontoppidan: *Annales ecclesiae Danicae, Dannemarck*. 7 Buch / 3. Capitel, Ao. 1545; Danske Kirkelove (K.1), 1. Del, aktstykke 151.
- 23: Fyns bispearkiv, Båg herreds breve på pergament, no.4. Flemløse degnerente 16. oktober 1565, i pergamentsamlingen i LA Fyn, B 184; trykt i *De ældste danske Arkivregistraturer* (K.1), 5. Bind 2. Halvbind, Flemløss degenn, som gaar y Assens skole, Breffue 1565.
- 24: Fyns bispearkiv, Båg herreds breve 1554-1654, nr. 70. Degnenes indkomst (Flemløse degnedom) 14. maj 1566; trykt i *Minder fra Assens og Omegn* (K.2), aktstykke 3.
- 25: Fyns bispearkiv, Skam herreds breve 1562-1785, no. 22. Dom over hr Just Hansen sognepræst til Uggerslev og Bederslev; trykt i *Rørdam: Hans Norby til Uggerslevgaard og Fru Anne Oldeland*, aktstykke 8.
- 26: Fyns bispearkiv, Stiftets almindelige breve 1525-1621, nr. 151. 17/9 1568. Prousternis dom paa d: Hans Knudsen paa Kousbøllegaard i Fyen; trykt i *Rørdam: En Ægteskabssag fra 1568*.
- 27: Strøm: *Smaastykker af den fyenske Præstehistorie*, 5. En langelandsk Præsts ulovlige Omgang med Skydegeværer 1568 og 1570.
- 28: Danske Kirkelove (K.1), Anden Del, Aktstykke 148. 1568. 15de juni. Fynsk Landemodebeslutning, hvorved det forbydes gejstlige Personer at gaa paa Jagt.
- 29: Strøm: Den i næstforanstående note omtalte artikel.
- 30: Poul Johs. Jørgensen: *Dansk Retshistorie*, 6. oplag, side 522-524.
- 31: Rigens dombog, litra B 1545-1554, i RA: side 128-131, *Jørgen Skriffuer paa Gabriell Gyllenstiernes* wegne och frue *Cirstine* wdj *Djørup*; dommen er medtaget i *Udvalg af Gamle Danske Domme* (K.1), Første Samling, nr. 54.
- 32: Rigens dombog, litra C 1554-1558, i RA: side 154-155, *Rasmus Jude* och *Søren Jenssen*.
- 33: Rigens dombog, litra D 1559-1566, i RA: side 175-177, *Frue Agatte Paawisch / Jens Kaas*; der er henvist til de tre rettertingsdomme i *Fussing: Bidrag til dansk Præstehistorie 1496-1657*.
- 34: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 24. 1539. 14de juni. Den rette Ordinants ..., Huorledis Kirckens tienere skulle tilskickis, XLIV; *Den danske Kirkes Historie* (S.1), Kapitel I: Luthersk Nyordning, 2. Christian III. De nye Superintendenter, side 24-25, Kapitel II. Filippismens Magtperiode, 4. Kirkestyret ..., side 155.
- 35: "Brødrene", stykket om mønstring af Assens-borgerne 1558.
- 36: Herredags dombog nr. 6 fra A: 1549 til 1557, i RA: dom 13/9 1555, Tanderup sognemænd / Jørgenn superintendent; publ. i *Domme fra Christian III's Tid* (K.1), aktstykke 61.
- 37: Bloch: *Den Fyenske Geistligheds Historie*, 2. Bind, Første Hefte, Baag Herred, Tanderup, Hr. Niels Lauritsen.
- 38: Dahlerup: *Det danske sysselprovsti i middelalderen*, 2.IV. Odense Stift.
- 39: Rørdam: *Assens Provsti i Tiden efter Reformationen* (K.2).
- 40: Melbye: *Forsøg til en Fyensk Præstehistorie*, Provsterne i Baagherred.
- 41: Bloch: *Den Fyenske Geistligheds Historie*, 2. Bind, Første Hefte, Baag Herred, Assens Kiøbstæd. Hr. Peder Jensen Kempe.
- 42: Wiberg: *Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie*, No.75.6. "Peder Jensen el. Hansen Kempe; Pr. 65".
- 43: Herredsbog for Båg herred m.v. (ca.1576-78), i Båg herreds provstearkiv, fol. B.12; trykt i *De ældste danske Arkivregistraturer* (K.1), 5. Bind 2. Halvbind, 65., *Wissemberg kircke*, 1569. 16.
- 44: Fyns bispearkiv, Stiftets almindelige breve 1525-1621, nr.228. 7 kongebreve om skibspræsters ansættelse i præsteembeder 1568-70.
- 45: Lind: *Skibspræster fra Kong Frederik den Andens Tid*.
- 46: *Hjort* fortolker i *Historiske Oplysninger om Vissenbjerg Sogn og Birk påtegningen således*, at "det har nogen Rimelighed for sig, at Stig Pedersen var her fra Sognet". Tolkningen forekommer meningsløs; hvis ansøgeren var fra sognet, var der da ingen grund til at gøre sognemændene opmærksom på hans eksistens.

47: Foundationer og Gavebreve (K.2), Tomus V, Odense-Hospital, 8. Friderich 2. Foundation om Hospitalet 1571.

48: Fyns bispearkiv, Båg herreds breve 1554-1694, nr. 1. Jordebog 1562.

Noter til Svigersønnen

- 1: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 24. 1539. 14de juni. Den rette Ordinants, som nu sist paa Herre dagen y Ottense bleff offuer seet oc besegelet, Hurledis Kircketiennisten skal holdis vdi Danmarckis oc Norges Riger, oc de Hertugdomme Slesuig Holsten, om landspræsternes vnderholding, LXXII-LXXIII.
- 2: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Bogeherred, Wissenberg, hvor biskoppen skrev: "Her. Anders Laurszen, fra Bogense. Hans hustru, Marine, m. Michels dr."
- 3: Fyenske Studenter ved Københavns Universitet 1479-1611 (K.3).
- 4: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Skoubyherret, Sersleff: "Her Jesper Lauritszen, proust, født i Bogense. Her. Andersis broder i Foulvig 66 aar gammel (effter hvad han selv beregnede), præst i 36 aar". (Indførsel i bogen 5/3 1590).
- 5: Pontoppidan: Marmora Danica, Tomus I, Lib. II, side 257: "In templo Særsleviensi: Sepultus hic Præpositus & Pastor Dn. CASPAR LAURENTII Bogensis, qvi Chemiæ studiô, cui toto vitæ tempore incubuit, curia Pastoralis infausto Laboratorii igne bis consumptâ, ad pauperiem redactus pro auro, qvôd in proverbio est, carbones invenit. Vixit ann. 1606".
- 6: Jfr. "Konklusioner", Stavns.
- 7: Fyenske Studenter ved Københavns Universitet 1479-1611 (K.3).
- 8: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.668.4.
- 9: Stiftets almindelige breve 1525-1621, i Fyns bispearkiv, nr. 228. 7 kongebreve om skibspræsters ansættelse i præsteembeder 1568-70.
- 10: Lind: Skibspræster fra Kong Frederik den Andens Tid.
- 11: Lind: Skibspræster fra Kong Frederik den Andens Tid, nr. 61: "Det er maaske den L.A., som blev Sognepræst paa Fæmø og døde 1577".
- 12: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.292. 2.
- 13: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Bogeherred, Wissenberg. I 1995-udgaven ved Jens Rasmussen og Anne Riising gøres der opmærksom på rettelsen.
- 14: Gamle Dokumenter (K.2), V; Fundationer og Gavebreve (K.2), Tomus V Bind, Baag-Herred, Vissenbjerg, Præsten 46 f) og Odense Hospital 8.
- 15: Vedel Simonsen: Bidrag til ... Rugaards Historie, Anden Deel, 1571, uden kildeangivelse.
- 16: Kaae: Peder Hegelunds almanakoptegnelser, 8.-11. nov. 1587 og 26-28. feb. 1593.
- 17: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Bogeherred, Wissenberg: "Jeg visiterede aar 1595, Marie Besøgelsesdag. Overnattede om natten hos hr. Anders paa tilbagevejen fra Jylland og Ribe" (ved den lejlighed kunne der dog være en særlig anledning til opholdet, jfr. senere i teksten), Wendsherred, Medelfar: "Aar 1604 den 20de februar, jeg kom fra Hatterslev. ... drog til Fulvig aften. ... oc der om natten".
- 18: Henning Nielsen: Det fynske Itri, note 31, side 187.
- 19: Danske Kirkelove (K.1), Anden Del, Aktstykke 679. 1594. 5te Marts. (Kolding). Kongl. aabent Brev; i Hjort: Historiske Oplysninger om Vissenbjerg Sogn citeres en række andre breve og missiver om Vissenbjerg kirkeskov.
- 20: Hatt: Grøftbjerg; i Danske Slotte og Herregårde (S.2, Fyn).
- 21: Idum: Mester Jakob Madsens Visitatsbog, Bogeherred, Wissenberg, side 337, note 1.
- 22: Grundtvig: Ejler Brokkenhuses historiske Kalenderantegnelser, 8 Marts 1585, Anno 1591 og 3 April 1598.
- 23: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Bogeherred, Wissenberg. De følgende citater i teksten sst fra.
- 24: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Bogeherred, Asnia, side 304.
- 25: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Bogeherred, Wissenberg.
- 26: Øllgaard: Biskop Jakob Madsen, side 307-308.
- 27: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 2. 1536. 30te oktober. Uddrag af Christian III's første københavnske Reces.

- 28: Danske Kirkelove (K.1), Anden Del, Aktstykke 163. 1568. 17de september. Om den Beværtning, Tiendeydeme skulde have af Præsten".
- 29: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Wissenbiereg, Hr. Laurits Andersen.
- 30: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 146. 1629. 12te februar. Forbud mod at Præsterne i Fyn maatte give Bønderne Øl, naar de ydede deres Tiende.
- 31: Fyenske Studenter ved Kjøbenhavns Universitet 1479-1611 (K.3), Laurentius Andreæ Fulevig.
- 32: Idum: Mester Jakob Madsens Visitatsbog, Sallingherred, Faaborg: "Aar 1603 kom Lauris, her Andersis søn i Fulevig, der til scholen" og "Aar 1604 den 7. maj visiterede (jeg). Alt vel! Lauris Fulevig skolemester".
- 33: Grundtvig: Ejler Brokkenhuses historiske Kalenderantegnelser: "24 october 1596 stod her Christhenn y Jorløssis brøllup y Fulwig".

Noter til Jesper fra Aaby

- 1: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.231.3.
- 2: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Rectores ved Odense Skole, Mag. Henrich Erichsen Pontoppidan og 2. Bind, Første Hefte, Baag Herred, Hr Hans Jacobsen i Sæbye og Turup.
- 3: Pontoppidan: Den danske Atlas, Tomus III, XIX. Cap. Om Herre-Gaardene i Nyeborg Amt, fodnote til stykke om Brobyverk: "... min Oldemoders Farfader var en Bonde-Mand i Aabye ved Odense ...".
- 4: Giessing: Nye Samling af Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 17. Capitel. Om Hr. Laurids Jespersen, fodnote side 140.
- 5: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Rectores ved Odense Skole, Mag. Henrich Erichsen Pontoppidan, side 390.
- 6: Rørdam: E. Pontoppidans Gravskrifter over hans Forældre.
- 7: J.C.Blochs Samlinger til Fyens Geistligheds Historie, Additamenta 238c i KB, Jørgen Lauritsens "fortegnelse".
- 8: De i foregående note nævnte samlinger, Additamenta 238c, Mag. *Peder Jensen Lucoppidans* optegnelser.
- 9: Kofod: Rasmus Pedersen Winther Beretning om sin Slægt og sit Liv.
- 10: Rørdam: Prøver af en fynsk Præstehistorie, Tillæg 1. Fra Vesteraaby i Salling Herred. Ifølge de her gengivne dokumenter døde Mogens Steen, der senere blev provst over Salling herred, i 1560. Der har før været tvivl om, hvilket år *Jesper Nielsen* tiltrådte som præst i Vester Aaby, Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.1. ansatte året til muligvis at være 1538. Hvis han først er tiltrådt i 1560, fritages han definitivt for faderskabet til *Laurits Jespersen*.
- 11: Rugaard: Fremragende danske bønder før og nu, 6. Jesper Lauridssen, Ejendoms-Bonde i Aaby (Svendborg Amt).
- 12: E.P.Pontoppidan: Slægten Pontoppidan; Axel Pontoppidan: Den yngre Slægt Pontoppidan.
- 13: Hansen Møller: Stamtavle over Familien Lacoppidan.
- 14: Kilderne til tavlen oplyses i det følgende afsnit, "Ephraim og Manasse" (om Jesper fra Aabyes søn Laurits Jespersen) og i afsnittene "Biografen" (om Laurits Jespersens søn Jørgen Lauritsen) og "Herregårdspræsten" (om Laurits Jespersens søn Christen Lauritsen).

Noter til Ephraim og Manasse

- 1: Giessing: Nye Samling af Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 17. og 18. Capitel. Laurits Jespersen er også medtaget hos Giessings forgænger pastor *Treschow* i dennes "Danske Jubel-Lærere", men i hans tredje classe, "Lærere om hvilke ingen udførlig Underrætning kand gives".
- 2: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 17. Capitel. Om Hr. Laurids Jespersen, fodnote side 140-142.
- 3: Ifølge indskriften på hans epitafium døde Laurits Jespersen "der hand var 82 aar gammel, anno 1604 den første søndag efter Trinitatis". Epitafieindskriften er citeret på første side i Espe sogns kirkebog nr. 1, der begynder 1663, og i Pontoppidan: *Marmora Danica*, Tomus I, Lib. II, side 257.
- 4: Idum: Magister Jacob Madsens Visitatsbog, Gvdme herred, Svindinge, hvor biskoppen ved visitatsen 24/3 1589 skrev; "Her. Jørgen Jesperszøn fra Odense, her. Laurises broder i Espe, 54 aar".
- 5: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 17. Capitel, side 141.
- 6: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 2. 1536, 30te oktober. Uddrag af Christian III's første kjøbenhavnske Reces.
- 7: Danske Kirkelove (K.1), Første Del, Aktstykke 24. 1539. 14de juni. Den rette Ordinants, som nu sist paa Herredagen y Ottense bleff offuer seet oc besegelet, Huorledis Kircketiennisten skal holdis vdi Danmarckis oc Norges Riger, oc de Hertugdomme Slesuig Holsten. De i teksten citerede to afsnit, LX-LXVII; Kornerup: *Det lærde Tidsrum, Luthersk Nyordning*, 9.
- 8: Rørdam: *Kjøbenhavns Universitets Historie fra 1537 til 1621*.
- 9: *Fyenske Studenter ved Kjøbenhavns Universitet 1479-1611* (K.3); Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, side 141 angiver, at begge brødre blev sendt til "Academiet" af rektor Christen Schytte; cf. Rørdam, der i *Bidrag til det lærde Skolevæses Historie i Odense*, fodnote 4) side 137 påviser, at dette ikke kan være rigtigt, da Chr.Schytte blev præst i Assens senest 1649.
- 10: Espe sogns kirkebog nr. 1, 1663- ..., side 1; Pontoppidan: *Marmora Danica*, Tomus I, Lib. II, side 257.
- 11: Jørgen Skinkels stadfæstelse af Espe og Vantinge sognemænds valg af Laurits Jespersen 3/1-1553, Ældre lokalarkiver, II.55 i RA; publ. i *Monumenta Historiæ Danicæ* (K.1), 2.Række 2.Bind, Forskjellige historiske Optegnelser samlede af Cornelius Hamsfort, Tillæg Fionensia, xvi.
- 12: Stiftets almindelige breve 1525-1621, i Fyns bispearkiv, Nr. 94a. 26/7 1573; publ. i *Danske Kirkelove* (K.1), 2. del, Aktstykke 291, II; Rørdam: *Bidrag til Oplysning om den theologiske Embedsprøves Form og Omfang siden Reformationen*.
- 13: Espe sogns kirkebog nr. 1, 1663- ..., side 1; Pontoppidan: *Marmora Danica*, Tomus I, Lib. II, side 257: Ifølge indskriften på Laurits Jespersens epitafium havde han i 1604 været prouist i Salling herred 42 aar.
- 14: Stiftets almindelige breve 1525-1621, i Fyns bispearkiv, Nr. 184.14. Præstecalente-Regnskab. 10. Juni 1661; publ. i *Monumenta Historiæ Danicæ* (K.1), 2.Række 2.Bind, Forskjellige historiske Optegnelser samlede af Cornelius Hamsfort, Tillæg Fionensia, xxiii.
- 15: *Danske Kirkelove* (K.1), Første Del, Aktstykke 24. 1539. 14de juni. Den rette Ordinants ..., Noget meere om Superattendenter, Prouister, oc fattige folckis Kiste, LXXXVI.
- 16: Rørdam: *Præsten Christiern Bruns Optegnelser*.
- 17: *Bispevalget i den danske Kirke* (K.1), aktstykke 10.
- 18: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Sallingherred, Espe.
- 19: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Sallingherred, Espe, Wanting, Hillersløff.
- 20: Øllgaard: Biskop Jakob Madsen, side 308.
- 21: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Sallingherred, Faaborg, side 234.
- 22: Schwarz Lausten: *Reformationen i Danmark, Reformationshøjtidelighederne i 1537*, side 135-136.
- 23: *Prøver af en fynsk Præstehistorie* (K.2), Tillæg 4. Bestemmelser om Afholdelsen af Præstekalender i Fyns Stift (1592).
- 24: Jfr. note 14 ovenfor.
- 25: Bang: *Præstegaardsliv i Danmark og Norge*.

- 26: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 69. 1618. 1ste maj. Forordning om Proustemoder oc vden Sognene boesiddende Prester.
- 27: Ordbog over det danske Sprog (O.1), 9. Bind.
- 28: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Gvdme herred, Gisle.
- 29: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Sallingherred, Faaborg, side 231.
- 30: Engelstoft: Actstykker fra Bispearchivet, 1. Knud Venstermanns Drabssag.
- 31: Grundtvig: Eiler Brokkenhuses historiske Kalenderantegnelser: "6 september 1593 paa en thaarsdag lod Otthe Emmickssen paa Stensgaard sig wie och throloffue wid frw *Dorrithe Heyst*, Anders Rantzows Efftherleuerske, aff prousten her Lauritz y Espe".
- 32: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Sallingherred, Suaning: "Aar 1594 den 8de august begroff ieg der Otto Emichszen paa Stensgard, ynckeligen mordet oc drept met en øxe i hans hoffuid som hand laa om morgen oc soffuet, paa anstiftelse af sin hustru, en meget slet kvinde *Dorithe Hested* født i Holsten. Han (morderen) blev siden skaaret i 4 stykker og stejlet paa Sallingherreds ting".
- 33: Dom Emellom erlig och welbiurdig mand *Ebbj Munck* thill Fiellebro paa denn ehne och her *Chresten Jørgenssen*, prest thil Espe zogen, paa den anden side", 1/5 1613, i kopidombog 1610-13 i Fynbo landstings arkiv; jfr. i øvrigt om andre retssager afsnittene "Den retslærde" og "Svigersønnen".
- 34: Espe sogns kirkebog nr. 1, 1663- ..., side 1; Pontoppidan: Marmora Danica, Tomus I, Lib. II, side 257: "Her under ligger begravnen hæderlig og vellærde mand hr. LAURITZ JESPERSEN med sine 2 hustruer MAREN og SARA, ved hvilke hand afledede 18 børn ...".
- 35: Pontoppidan: Marmora Danica, Tomus I, Lib. II, side 257.
- 36: Oversættelse i manuskript i J.C. Blochs Samlinger til Fyens Geistligheds Historie, Additamenta 238c, 4to i KB.
- 37: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Sallingherred, Espe.
- 38: Espe sogns kirkebog nr. 1, 1663-..., side 1; Pontoppidan: Marmora Danica, Tomus I, Lib II, side 257: "... 18 børn, af dem blev 5 præster"; Atlas Danicus IV, Fyn (K.2), § 636: "I Sønder Broby sognekirke er der et epitafium over den ærlige matrone *Anna*. ... hun ... havde fem brødre, der var præster".
- 39: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Lundeherred, Hiadstrop, 1590 den 6te marts.
- 40: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Lundeherred, Østrop, 1590 den 15de marts.
- 41: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Svndsherred, Kirkeby, 1589 den 27 marts.
- 42: Rørdam: E. Pontoppidans Gravskrifter over hans Forældre, hvor begyndelsen af biskoppens latinske gravskrift over faderen citeres: "Me primos docuit numeros Randrusia doctrix, / Me magis erudiit Misnia discipulum. / Ut vixi fidus Dresdensi servus in aula, / Me reducem in Patriam litera missa vocat. ...".
- 43: Rørdam: E. Pontoppidans Gravskrifter over hans Forældre, hvori det hedder, at "Anna Lauritzdotter ... levede med hendes Hosbond ... udj 32 Aar, sad udj Enkestand næsten udj 40 Aar". Erich Knudsen døde 1/2 1631 og Anna Lauritsdatter 25/12 1670; Wad: Sønder Broby Sogn, med sogne-deggen *Knud Pedersen Næraaes* beskrivelse fra 1778, hvori det oplyses om Erich Knudsens ligsten, at "Læsningen paa Liigsteenen er næsten udslidt; dog sees, at hand har været Foget paa Brobyegaard og Søboe og haft 12 Børn, hvoraf 1 Biskop og 4 Præster, hafde en Datter paa Taagerod i Lidemark Sogn, hvor hans Hustru er begravnen, æt. 90, døde Juledag 1670".
- 44: Pontoppidan: Den danske Atlas, Tomus III, XIX. Cap. Om Herre-Gaardene i Nyeborg Amt, fodnote til stykke om Brobyeverk.
- 45: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Mag. Henrich Erichsen Pontoppidan; E.P.Pontoppidan: Slægten Pontoppidan.
- 46: Axel Pontoppidan: Den yngre Slægt Pontoppidan.
- 47: Hovedkilder til tavlen er Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, jfr. citater med noter i teksten, Rørdam: E. Pontoppidans Gravskrifter over hans Forældre, hvori hans moder Anna Lauritsdatter, hendes fem præstebrødre og søsteren Karines to præste-mænd anføres, samt biskop Blochs samlinger, Additamenta 238c, 4to i KB, som også blev benyttet af Giessing i hans Nye Samling af Jubel-

- Lærere. Om yderligere kilder henvises vedr. Christen og Jørgen Lauritsen til afsnittene "Herregårdspræsten" og "Biografen", om de andre børn og svigerbørn til efterfølgende noter.
- 48: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelssens Dagbog, 1630, septbr. 22: "Conc. funebr. habui in exeq dn. Caspari Laurentii præpos. Lundensis inhumati in tplo Østrupensi"; Odense byfogeds arkiv, tingbog 1638-40, mandagen den 30 marty j640 nævner Jesper Lauritsens hustru, *Magdalene Christophersdatter*, der blev gift med hans efterfølger i kaldet, *Niels Rybjerg*, Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.1413.5. anførte sted, angiver slægtsnavnet *Krag*.
- 49: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.599.3. angiver dødsår og hustruens slægtsnavn.
- 50: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 215 angiver hustruens navn; Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.231.4. angiver, at Christopher Lauritsens efterfølger tiltrådte kaldet 1612.
- 51: Rørdam: E. Pontoppidans Gravskrifter over hans Forældre angiver at "Anne Lauritzdotter ... bortsov paa Juuledag Aar 1670, efterat hun, fød paa en Paaskedag, hafde opnaaet en høy Alder, at hun var bleven 90 Aar, 9 Maaneder og 2 Uger gammel". Rørdams kilde er en afskrift i J.C.Blochs Samlinger til Fyens Gejstlighedens Historie, Additamenta 238 i KB, så der er måske sket en forvanskning af den oprindelige tekst i afskriften; biskoppen kan næppe have accepteret, at påskedag i 1580 var faldet omkring 7. marts, som den skulle efter ordlyden. (Ifølge Bauer: Calender (O.1) faldt påskedag i 1580 den 3. april).
- 52: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.321.2. og 3. angiver de anførte fødsels- og dødsår for Jacob Christensen.
- 53: Biskop Blochs Samlinger, Additamenta 138. Fol. i KB, I. Bind, Sallingherred, Espe og Vantinge (side 49) oplyser datterens navn som Ingeborg; Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinien-ses, Thott 1426.4 i KB, side 68, XII gengiver indskriften på ligstenen i St. Knuds kirke: "... Ernst El-uer borger udi Othensse døde d: 20 octobr: anno i6i9 og ligger her begrafven med sin k: hustrue Jn-geborgh Lauridsdatter, som døde den "; cf. Atlas Danicus IV. Fyn (K.2), der også citerer indskrif-ten, side 112 i Isagers udgave, men anfører navnet som Hilleborg; dokumenter til skifteprotokollen 1556-1641, i Odense byfogeds arkiv, Ernst Elvers skifte 3 decemb: anno i6i9, anfører også, bl.a. som citeret i teksten, Hilleborg. Hendes broder *Jesper Lauritsen* i Østrup og svogeren *Erich Knudsen* i Sdr. Broby repræsenterede Hilleborg ved skiftet; Assens rådstueprotokol 1613-1633, løffuerdagen dennd 4 dag february j626, angiver Hilleborgh Laurssdaater som stævrende part i en sag om et til-godehavende, Ernst Elver havde fra 1618 hos borgmester *Jens Bang*.
- 54: S.H.Finne-Grønn: Magister *Jacob Jacobsen Wolf*, Rektor i Oslo 1584-1594, hans 4 Hustruer og nær-meste Efterslekt, Oslo 1945, iflg. referat i Wolf: Magister Jacob Jacobsen Wolf ..., hvor magiste-rens 4. hustru *Anne Pedersdatter* identificeres som datter af købmand Peder Christensen i Ribe og hans hustru, der var datter af Laurits Jespersen.
- 55: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 230.
- 56: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Gudme herred, Gisle, 1589, Palmesøndag (23/3).
- 57: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Svndsherred, Qverndrop, 1589 den 27de marts.
- 58: Dokumenter til skifteprotokollen 1556-1641, i Odense byfogeds arkiv, skifte efter Ernst Elver 3. de-cemb: anno 1619.
- 59: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 225.
- 60: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.231.3.
- 61: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Sallingherred, Espe.
- 62: Biskop *Jacob Madsen* skrev bag på kollatsbrevet: "H. Laurittzis i Esbe hans collatz breff, vdgiffuen aff Jørgen Skenckel anno 1553, huilcket hand oplod for sine sognefolck met kallidt anno 1604 domi-nica este oc det antuordet fra sig".
- 63: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Sallingherred, Espe.
- 64: Biskop Blochs Samlinger til Gejstlighedens Historie i Fyens Stift, Additamenta 138. Fol. i KB, I. Bind, Sallingherred, Espe og Vantinge (side 49): "Mag Weyle prædiket over ham Text 1. Mosb. xxv v.7-8".

Kilden til denne oplysning er ikke fundet i biskop Jacob Madsens originale visitatsbog i Fyns bispearkiv; oplysningen har måske stået på et siden bortkommet løst bilag til visitatsprotokollen.

- 65: Pontoppidan: *Marmora Danica*, Tomus I, Lib. II, side 257.
- 66: J.C.Blochs *Samlinger til Fyens Geistligheds Historie*, *Additamenta* 238c, 4to i KB, Mag. Peder Jensen Lucoppidans optegnelser; publ. i Giessing: *Jubel-Lærere*, Anden Deels andet Bind, 17. Capitel, fodnote side 144.
- 67: Espe sogns kirkebog nr. 1 (1663-87, 1682-1720, 1726-31), side 1.
- 68: Pontoppidan: *Marmora Danica*, Tomus I, Lib. II, side 257.
- 69: Pontoppidan: *Annales ecclesiae Danicae*, 3. Teil, Ao. 1604, side 556 (hvorfra citatet stammer); Pontoppidan: *Den danske Atlas*, Tomus III, XIX. Cap. Om Herre-Gaardene i Nyeborg Amt, fodnote til stykke om Brobyeverk: "... hvor dog ikke careres for rigtigheden af det ene vers ...".
- 70: Pontoppidan: *Marmora Danica*, Tomus I, Lib. II, In templo Svinningensi Nomarchiae Gudmensis.
- 71: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Gvdme herred, Svindinge.
- 72: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Gvdme herred, Svindinge.
- 73: Giessing: *Jubel-Lærere*, Anden Deels andet Bind, 18. Capitel Om Hr. Jørgen Jespersen.
- 74: Scheller-Nielsen: *Fyns Stift 1588-1643*, note 27.
- 75: Pontoppidan: *Annales ecclesiae Danicae*, 3. Theil, Ao. 1591, S. 518, Ein Prediger seines Amts entsetzt.
- 76: Gudme herreds breve 1548-1714, i *Fyns bispearkiv*, Nr. 25.i. Hr. Jørgen i Svindinge hans forseelse 1591.
- 77: Strøm: Christoffer Valkendorf og Præsten i Svindinge (1591); Hassø: Rigshofmester Kristoffer Valkendorf til Glorup (1525-1601) så tydeligvis også i sin biografi behov for at retfærdiggøre rigshofmesterens rolle i affæren.
- 78: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Othense herred, Othense.
- 79: Langebek: Dom over M. Niels Glads Forseelse udi Sacramentets Uddelelse 1601.
- 80: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Othense herred, Othense.
- 81: Langebek: Dom over M. Niels Glads Forseelse udi Sacramentets Uddelelse 1601.

Noter til Et kildekritisk studie

- 1: Giessing: Nye Samling af Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 21. Capitel Om Hr. Rasmus Lauridsen.
- 2: Giessing, i det i note 1 angivne kapitel, hvor Mads Winthers kilde citeres i en fodnote side 163. Det er en jordebog fra 1690, hvori anføres, at der i Ryslinge sogn, som i 1643 adskiltes fra Herrested som et selvstændigt sogn, "har ikke været ... siden den separation uden den ene gamle præst, som endnu lever". Det er herfra Winther og Giessing har sluttet, at Rasmus Lauritsen levede i 1690.
- 3: Giessing oplyser således i det i note 1 angivne kapitel, at han har haft adgang til et "haandskrift", som provst *Næraae* i Svendborg lå inde med. *Næraae* ordnede og udgav biskop Blochs ufuldendte manuskript til Den Fyenske Geistligheds Historie, nu i KB, jfr. Additamenta 238c 4to, "En kort fortegning om sal: hr Jørgen Lauritzøns herkomst ...", fol. 12.
- 4: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.436.4.
- 5: Én af de to overlevende sønner overlevede ikke ret længe; Grundtvig: Eiler Brokkenhuses historiske Kalenderantegnelser: "28. marts 1602 Palmesøndag drucknith *Eyler Quitzous* dreng och møllerens broder y Lyckisholms møllesø. Eylers dreng hed *Niells Rasmussen*, her Rasmusses stiftsøn y Herrested".
- 6: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Winding herret, Herredsted.
- 7: Biskop Jacob Madsens originale visitatsbog 1588-1605, i Fyns bispearkiv, har (fol.36) teksten "Anno 52"; Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.436.3, var opmærksom på fælden, idet han satte Rasmus Bregnemoses fødselsår til 1537, medens biskop *Øllgaard*: Biskop Jakob Madsen, side 309, slugte kamelen og endda slettede udgiverens parenteser: "Hr. Rasmus Pedersen, født i Asnes 1552"; ved genudgivelsen af visitatsbogen ved *Jens Jørgensen* og *Anne Riising* i 1995 genannvendes 15-tallet i parentes foran 52.
- 8: Biskop Jacob Madsens originale visitatsbog 1588-1605, i Fyns bispearkiv, har også (fol. 36) "her Peders".
- 9: Stiftets almindelige breve, i Fyns bispearkiv, Nr. 579. Optegnelser om Præstekaldene i Vinding Herred, Sundz Herred, paa Hindzholmen og i Gudme Herred. 1554, Herringstedt, hvor præsten dog kun nævnes som "her Claus"; trykt i *Wad: Register paa Præsternes Underholdning i Nyborg Len 1554*; Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.436.2. angiver navnet Juul.
- 10: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Winding herret, Herredsted.
- 11: Jfr. "Konklusioner", Stavn.
- 12: Fyenske Studenter ved Københavns Universitet 1479-1611 (K.3).
- 13: Rørdam: Bidrag til Oplysning om den theologiske Embedsprøves Form og Omfang siden Reformationen.
- 14: *Øllgaard*: Biskop Jakob Madsen, side 310.
- 15: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.436.4.
- 16: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Gvdme herred, Gvdberg, aar (15)91 den 10de april.
- 17: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Winding herret, Herredsted.
- 18: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, Annus 1636. September, 16de: "Vis eccl. Ellested; non male. Herrested, auditores frequentes, et pueri bene. Diacon. promisit porro diligentiam".
- 19: Gudme herreds breve 1548-1714, i Fyns bispearkiv, nr.5. 3 april 1642, nr.11. 16. juni 1642 og nr.14. 29. april 1643; Kancelliets Brevbøger (K.1) 1642-1643: 1642, 24. marts og 2. april; 1643, 29. april; Rørdam: Til Ellested og omliggende Sognes Historie (K.2).
- 20: Hans Mickelssøn: En Christelig Liigprædicken/Der ... S. Dithløff Holck til Eskilstrup/bleff hæderligen nedersat udi Nyborgs Kircke ...
- 21: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Første Hefte, Dr. Hans Michelsen, side 101, jfr. om liigprædikener afsnittet "Herregårdspræsten".
- 22: Fundationer og Gave-Breve (K.2), Tomus V, Winding-Herred, 27.
- 23: Danske Kirkelove (K.1), Anden Del, Aktstykke 471. 1582. 19de juni. Kongelig Majestatis Ordinantz, lydendis om Ecteskaffs Sager, Om Troloffuelse, side 342.

- 24: Biskop Blochs samlinger, Additamenta 238c 4to i KB, fol. 12: "Hr Rasmus Lauritsen i Herrested war 99 aar 7 maaneder, der han døde. Hans hustrue Johanne Rasmusdatter war 88 aar da hun døde".
- 25: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1631 Febr. 23. "Prandebat mecum uxor d. Erasmi in Herrested".
- 26: Odense byfogeds arkiv, skifteprotokol 1651-60, fol. 186 nævnes Johanne sl: hr. Rassmusses i Herrested for en "tillstaaende giæld efter regenschabsbøger" i skiftet efter *Anne Hans Michelsens* 17/1 1653.
- 27: Bircherodii Geographiske og Historiske Beskrivelse over Fyen, Ny kgl. samling 400-2 i KB, Herrestæd sogn i Windingherred i Fyen.
- 28: Biskop Blochs Samlinger, Additamenta 138, III i KB, Vindingherred, Herrested, 8. Hr. Rasmus Lauridssen.
- 29: Crone: Herrested Præstehistorie.
- 30: Københavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67, 1626: die 23. majj: "Laurentius Erasmi Harrested Fyon ex schola Otth." og 1628: 19. maj: "Baccalavreatus philosophiæ honoribus, Lavrentius Erasmi Herestadensis".
- 31: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Laurentius Erasmi Herrestadius, comminister ecclesiæ Etherbeck (Ørbæk), præscripto juramento subscripsi 7. octobr. anno j631. ætat. 27"; udg. af Rørdam i Edsbog for Præster og Rektorer i Fyns Stift 1616-51 (K.2); Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1631. oktbr. 7: "Laurentium Erasmi et *Ægidium Johannis* ordinavi in tplo. Neoburg".
- 32: Edsbog for præster og rektorer 1616-51, i Fyns bispearkiv: "Ego Nicolaus Claudii Julius electus minister ecclesiæ Ørbech Juramento præfixo subscripti 10 maii ani 1635 ætatis 27".
- 33: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.700.3. og 4.
- 34: Kaldsbreve og testimonia publica for præster og degne ... 1572-1669 i Fyns bispearkiv, 1/12 1667 Cop. aff h. Christen Lauritzens kaldsbreff och testimony, hvori Christen Lauritsen pr. 1. decembr. anno 1667 "haffr vocerit min eldste søn wed naffn Christen Lauritzen til at være min medtiener in ministerio". Kopiens rigtighed er attesteret af sønnen, der undertegner sig Christen Lauritz Culderup; Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/2 1670-1680: No 135 Hr: Christen Lauritzen prest til Kullerup oc Refsuindinge confirmation paa sid kald, dat. Hafnia d: 5 septembr: anno 1670.
- 35: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/2 1670-1680: No 145 Confirmation paa een contract imellem hr: Lauritz Rassmuss: oc hr: Christen Lauritzen anl: Kulderup oc Reffswindinge kalds afstaaelsse ... datum Kulderup dend 24 augustj eller Bartholomæi dag anno 1670, dat. Hafniæ d: 12 septembr: Ao 1670.
- 36: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.700. 4. og 5.
- 37: Edsbog for præster og rektorer 1616-51, i Fyns bispearkiv: "Ego Andreas Christiernus, scholæ Medelf. rector designatus huic juramento mea manu subscripto die 18 januarij aj i640".
- 38: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, Anno 1640, februar 29: "Dn. *Hildeburg Krause* mecum loqvebatur de Andrea Christiemi ludir. Medelfard. indicans pastorem suum dn. Erasmum in Herrested velle eum in commin. asciscere"; Edsbog for præster og rektorer 1616-51, i Fyns bispearkiv: "Ego Andreas Christiemi, vocatus comminister ecclesiarum Herrested och Ellvested huic juramento mea manu subscribo 6 maji ao 1640, ætatis 29"; Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1640. maji 6: "Andream Christiemi ... ordinavi in tplo D. Can." (St. Knuds kirke).
- 39: Edsbog for præster og rektorer 1616-51, i Fyns bispearkiv: "Ego Erasmus Erasmi Herrestadiensis, vocatus pastor ecclesiæ Herrestadiensis, juramento huic per gratiam fideliter servando, subscripsi die 4 novembris anni j646, ætatis 26".
- 40: Aktstykker til Odense Skoles Historie (K.2), 29. Udtog af Rektor Henrik Eriksen Pontoppidans Brevbog, side 233.

- 41: Københavns Universitets Matrikel (K.3) 1667-1740, anno MDCXLIII., 5. martii: "E schola Slaglosiana. Erasmus Erasmus Herrestadensis".
- 42: Gudme herreds breve 1548-1714, i Fyns bispearkiv, Nr. 11. Herrested og Ryslinge, 16. juni 1642.
- 43: Kilderne fremgår af teksten med tilknyttede noter.
- 44: Edsbog for præster og rektorer 1616-51, i Fyns bispearkiv: "Ego *Matthæus Reutze Stetino-Pomernus*, vocatus pastor ecclesie Ryslingensis, iuramento huic per gratiam fideliter servando subscripsi, die 15 octobr. anno j646, ætatis meæ 32".
- 45: Biskop Blochs Samlinger til den fyenske Gejstligheds Historie, Additamenta 138, III i KB, Vindingherred, Herrested, 8. Hr. Rasmus Lauridssen. Indlagt seddel: "Hr. Rasmus i Herrested, hustrue, Maren, levede 1598 d 26 sept."; indklæbet seddel: "Hr. Rasmus i Herrested og h. Johanne lev. 1604 d 6 aug. og 1644 d. 26 sept.".
- 46: Biskop Blochs Samlinger til den fyenske Gejstligheds Historie, Additamenta 138, III i KB, 8. Hr. Rasmus Lauridssen anfører i marginalnote, uden angivelse af moderen: "Hans børn: Hr. Laurids i Kullerup, Hr. Rasmus i Herrested, Hr. Otto i Rønninge"; Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 21. Capitel, Hr. Rasmus Lauridsens Børn og Descendenter anfører som den første - dvs søn af Maren Ottesdatter - Otto Rasmussen; Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.436.4. og 973.6.
- 47: Biskop Bloch må have haft adgang til ukendte kilder, da han i Den Fyenske Geistligheds Historie skriver om Hr. Otto Christensen i 2.Bind, Første Hefte, Aasum Herred, side 106-107: "Saae først Lyset i Herrested Præstegaard i Vinding=Herred 1625; Hans Fader var Sognepræsten sammesteds, Hr. Rasmus Lauridsen; hans Moder var Johanna Rasmusdatter. ... Han blev i Aaret 1652 den 16de Julii af Biskopen Dr. *Laurids Jacobsen* indviet til Sognepræst her for Rønninge og Rolsted Menigheder. ... Af et Document, som findes blandt Præstegaardens Papirer, sees, at Præstegaarden i hans Tid har været plyndret af de Svenske. ... 1671 den 2den Jan. blev han beskikket af Dr. *Niels Bang* til Provst i Aasum =Herred, og endelig hensov med sine Fædre, den 21de Augusti 1685". Der har øjensynlig ikke været flere dokumenter bevaret i præstegården i 1820, da en efterfølger skrev en kort biografi af ham, idet den stort set kun er en afskrift af Blochs tekst: Bendz: Efterretninger om Rønninge og Rolsted Sogne, side 23-24.
- 48: Københavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67: 1647, 11. iunii.
- 49: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2.Bind, Første Hefte, Aasum Herred, Sognepræsterne i Rønninge og Rolsted, side 107: "Han var i Ægteskab med Maren Pedersdatter Humble, Datter af Hr. *Peder Christensen Humble*, Sognepræst i Hesselager; hun overlevede ham og fik Eftermanden. Med hende avlede han: 1) Christen Ottesen, Borgemester i Faaborg (og en datter)"; i skifteprotokol 1, 1685-1759, i Aasum herreds provstearkiv, fol. 2, nævnes ved skiftet efter Otte Rasmussøn anno 1685 d. 16 octobr: tre sønner, *Christian Ottessøn*, der var sin egen værge - altså myndig, sl. *Rasmus Ottessøn*, "som nogit efter sin sl. faders død wed døden afgik", og den 17-årige *Peder Ottessøn* samt den gifte datter; Rønninge kirkebog 1686-1699; 1700-1740 oplyser om Otto Rasmussens hustru: anno 1686, "d. 25 augusti sammenwied her *Madtz Thrane* med hans formands enke Maren Pedersdatter Humble, efter kongebrew" og anno 1708, døde samme aar, "d: 27 july begrafwet Maren Pedersdatter Humle, sl: mag: *Madtz Thrans* efterleweshe, war 73 aar gl:".
- 50: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1628, April 26: "Scripsiqve ad dn. Erasmus in Herrested de filio suo in collegam Nicop. adsciscendo".
- 51: Biskop Blochs Samlinger, Additamenta 138, III i KB, Vindingherred, Herrested, 8. Hr. Rasmus Lauridssen.
- 52: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens dagbøger 1626-41 ved Anne Riising og Mogens Sadolin.
- 53: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.700.4. Antagelsen modsiges af, at Laurits Herrested ikke er nævnt som taget i ed som rektor i Edsbog for præster og rektorer 1616-1651.
- 54: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 21. Capitel, Hr. Rasmus Lauridsens Børn og Descendenter, side 165: "N. Rasmusdatter Herrested, (gift med) *Jørgen Jørgensen*, degn til Østrup og Hiadstrup; andre sætter ham degn paa Bornholm. Han skal efter hendes død have faaed til ægte Dor-

the, hr. *Eggertes* dotter af *Schierninge*, og avled 2 sønner, jeg veed ei med hvilken". - *Dorthe Eggertsdatter* blev dog vitterligt gift mange år efter *Jørgen Jørgensens* død med hans halvbroder *Christen Jørgensen*, se næste afsnit.

Noter til Biografen

- 1: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Aasum Herred, Fraugde, hr. Christen Christensen: "Hr. Jørgen Lauridsens ... antegnelser om sig selv og sødskende, hvoraf mig er meldet gienpart af hr. Laurids Næraae".
- 2: Biskop Blochs samlinger til den fyenske gejstligheds historie, Additamenta 138, III i KB, Søllinge og Hellerup, 4. Hr. Jørgen Lauridssen Espe: "I hans fortegnelse, hvoraf dette er taget, som jeg har en kjær ven at takke for". Provst *Næraae* arbejdede som tidligere nævnt videre på Blochs manuskript og begyndte udgivelsen af det.
- 3: Giessing: Nye Samling af Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 19. Capitel Om Hr. Jørgen Lauritssen.
- 4: Blochs Samlinger til Fyens Geistligheds Historie, Additamenta 238c 4to i KB, "En kort fortegnelse om sal: hr Jørgen Lauritzøns herkomst, Christelige lewnets fremdragelse og sl: afskeed fra denne verden".
- 5: Bircherodii Geographiske og Historiske Beskrivelse over Fyen, Ny kgl. Samling 400-2 i KB, Søllinge sogn og Hellerup sogn udj Winding-Herred i Fyen: "Hr Jørgen Lauridsen Esbe var præst paa stæden i 56 aar, kom nest efter hr *Anders*, døde 1648".
- 6: Jfr. note 2.
- 7: Jørgen Lauritsens "fortegnelse" i Additamenta 238c i KB, fol. 9-10b.
- 8: Nic. Jacobsen: Degnen i Søllinge, Jesper Hansens Levnet oplyser dødsåret: "1605. Døde hederlig oc vellerd mand her Anders Jørgenssøn, fød i Onsse, hand vor sogneprest til Sølling oc Helderup sogner nogle aar".
- 9: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Winding herret, Hellerop.
- 10: Jørgen Lauritsens "fortegnelse" i Additamenta 238c i KB, fol.11.
- 11: Vinding herreds tingbog ao. 1611, onsdagenn dendt 3 july anno j611; publ. i S. Jørgensen: Om Nørregaard i Søllinge ...
- 12: Vinding herreds tingbog, onsdagen den 19. junij anno j611.
- 13: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, annus 1636, september 17de: "... Søllinge; hic parochemanserunt, ideoqve reprehensi; pueri negligentiam suam monstrabant; hic emendatione opus".
- 14: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1638, november 2: "Scripsit ad me dn. *Petrus Nicolai* in Steenstrup de quodam rustico, qvi ante aliquot annos adulterium commiserat in Søllinge; jussi ut dn. Georg in Søllinge illum ad publ. absolutionemmitteret".
- 15: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1631, november 4: "Dn. Georgius p. Sølling petiit meam operam in augendis redditibus. Remisi eum primum ad præsidem".
- 16: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1631, maji 26.
- 17: Jørgen Lauritsens "fortegnelse" i Additamenta 238c i KB, fol.11-11b. Gravskriften er trykt i Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, side 154.
- 18: Biskop Blochs samlinger, Additamenta 138, Bind III, Søllinge og Hellerup, Hr. Jørgen Lauridssen Espe, marginalnoter in fine.
- 19: Biskop Blochs samlinger, Additamenta 139, VI i KB.
- 20: Jørgen Lauritsens "fortegnelse" i Additamenta 238c i KB, fol. 8b.
- 21: Jørgen Lauritsens "fortegnelse" i Additamenta 238c i KB, fol. 11: "Midlertid hafver Gud velsignet dem i deres egteskab med 4 børn, 3 sønner og en datter, blant hvilke den første og sidste ere hensofvede i Herren. (de andre to drenge lefver igien efter Guds villie)". Dette indskud i 3. person strider mod Jørgen Lauritsens egne oplysninger om, at han havde fået otte sønner, idet der nævnes seks sønner i første ægteskab, jfr. senere, men som det fremgår af en efterfølgende note blev en niende søn født efter hans død.
- 22: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.1142.3. oplyser dødsdatoen, der ikke er fundet nævnt i Blochs samlinger.
- 23: Vinding herreds tingbog 1663-1664, onsdagen dend -29 julj anno 1663 fol. i4-i4b, lader Jørgen Lauritsens ældste søn *Hans Jørgensen* meddele afkald og kvittering "for aldt federne och møderne arff

- mine threj yngste brødre *Christen, Jacob* och *Jørgen Jørgensønner* ehre arffuelige thillfalden ... ep-
ter deris sl: fader h: *Jørgen Lauridss* och ep-ter deris sl. moeder *Maren Rasmusdatter*, som boede och
døde wdj *Søllinge prestegaard*"; i Ørsted kirkes ministerialbog 1694-1769, begravede, anno i7ii,
noterer præsten, *Hans Jørgensens søn Michel Hansen Arctander* (han havde taget moderens slægts-
navn): "Mandagen d 28 sept: blef min farbroder *Jørgen Jørgens* skreder begravven i sin alders 62
aar og 5 maaneder og nogle dage". *Jørgen Jørgensen* må således være født i april 1649.
- 24: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 20. Capitel Om Hr. Peder Knudsen Schydeberg.
- 25: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Petrus Canuti Schiudebergius
vocatus comminister ecclesiarum Søllinge et Helderup huic juramento subscripsi die 18 martij anni
j646 anno ætatis 31".
- 26: Peder Knudsen giftede sig hurtigt igen: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno
1656: "4 maji, dom. cantate, waare wi til bryllup i Wisleb, oc wiede ieg da hr. Peder Knudsen i Syl-
linge oc *Margrete Nielsdatter*" (datter af præsten i Vigerslev, *Niels Jacobsen*, som var biskoppens
broder).
- 27: Skifteprotokol 1684-1712 i Vinding herreds provstearkiv indeholder fol. 162-174b skifteforretnin-
geme aar 1701 d 14 og 15 octobr: efter "hr: Peder Knudzøn forige sogneprest til Syllinge og Helle-
rup meninghed"; Crone: Uddrag af en gammel geistlig Skifteprotokol meddeler uddrag af skiftet. Pe-
der Skydeberg var død den 15de september.
- 28: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, side 161.
- 29: Nic Jakobsen: Degnen i Søllinge, Jesper Hansens Levnet.
- 30: Hans de Hoffman: Supplement til den Danske Atlas, Tomus VI, Søllinge Sogn, Kirken.
- 31: Nic. Jacobsen: Degnen i Søllinge, Jesper Hansens Levnet: "Her Hans Lauridzøn vdi Sølling haffde nog-
le aar verred papistisk; men af Gudz naade bleff hand aff den ny bisp samtyckt at bliffue prest til
Søllinge saa oc Helderup sogner vdi sin tid. 1539 tog her Hans sig en ectequinde, tiende hannem, hun
heed *Boeld*. ... Den første søn var fød Hellig tre Kongers dag oc kaldet Jesper. ... 1566 døde hederlig
mand her Hans Lauritssøn".
- 32: Bircherodii Geographiske og Historiske Beskrivelse over Fyen, Ny kgl. Samling 200-2 i KB; degnen
Jesper Hansen beretter, at han havde én søster, *Kierstine*, men siger ikke noget om, at hun blev gift
med *Anders Gied*.
- 33: *Jørgen Lauritsens* "fortegnelse" i Additamenta 238c 4to i KB, fol. 29 med oplysninger fra *Jens Faber*
selv om *Jørgen Lauritsens* efterkommere: "Henrich Jørgensen degn til Søllinge og Hellerup, erfaren
og lykkelig in medicina profession chirurgica, hans børn ... *Kirsten Henrichsdatter* af ægteskab med
Mads Jensen grof og kleinsmed i Søllinge ... *Jens Madsen Faber*, SP til Gislev og Elvested og prowst i
Gudmeherret, ..."; *John Hansen*: Mag. *Jens Madsen Faber*, Sognepræst til Gislev og Ellested, og hans
børn.
- 34: Da *Jesper Hansen* ifølge sin levnedbeskrivelse først var født efter 1539 og som voksen var hjem-
mefra i flere år, må der have været én eller flere degne før ham.
- 35: *Jørgen Lauritsens* "fortegnelse" i Additamenta 238c 4to i KB, fol. 29, jfr. note foran vedr. denne
degn: "Henrich Jørgensen degn til Søllinge og Hellerup, erfaren og lykkelig in medicina profession
chirurgica"; Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 19. Capitel, side 152 og Pontoppidaner-
nes Slægt-Register, side 206.
- 36: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 19. Capitel gengiver teksten i note side 152-153.
- 37: *Jørgen Lauritsens* "fortegnelse" i Additamenta 238c i KB, fol. 10b-11.
- 38: Københavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67: 1620, 11. mai (immatrikuleredes) "Iohannes Ge-
orgii Fionus (Syllingius), ex schola Othoniana"; Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1626,
januar 7: "Scripsit mihi *Georgius Brahe* de vocatione Johannis Georgii Søllingensis confirmata ad pa-
rochiam Ørsted" og januar 8: "Joh. Georgii ordinavi in nosocomio ad pastoratum Ørstadensem"; Eds-
bog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Petrus Georgij Sollingius, pastor
ecclesiae Ørsted præscriptæ jurandi formulæ subscripsi 8. januarii anni j626 ætatis 29".

- 39: Kilderne til oplysningerne om sønernes fødsel og liv fremgår af teksten med tilknyttede noter; om Jacob Jørgensen henvises til afsnittet om "Den fattige tilløbende gesell"; yderligere oplysninger om de andre sønner og deres ægtefæller, se efterfølgende noter.
- 40: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Ørsted, Hr. Hans Jørgensen Søllinge: "Han har tvende gange været givt, første gang med formandens enke, *Kirstine Andersdatter*, de levede sammen endnu 1644 den 26de septbr. ... Efter hendes død givtede han sig med *Maren* (datter af mag. *Michel Arctander* i Gielsted og *Maren Pedersdatter* i Weilbye)"; Anne Riising: Biskop Hans Mikkelsens dagbøger 1626-41, år 1637, juni 20: "Jeg døbte hr. Mikkels datter i Gelsted, kaldet *Maren*".
- 41: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 206 angiver, at Henrich Jørgensen "var degn i og efter hans faders tid i Søllinge over 58 aar" og døde 1678, samt, at han var gift med "*Henrich Møllers* dotter af Bieme mølle, moder til 11 børn i 56 aars ægteskab ...".
- 42: Lunde sogns første bevarede kirkebog begynder først 1678, anno 1697 d -6 decembr. noteres det kun, at "da war Christen Jørgenss kone j Høye begraffuet i Lunde kirke"; navn og - så vidt skriften kan tydes - formentligt fødselsår fremgår imidlertid af den senere i teksten omtalte mindsten i Lunde kirke, opsat af *Christen Jørgenssens* svigersøn. Her nævnes hun som "hans (1te hus)true *Maren (Mo)rtensdatter* / levede (39? A)ar døde 1697".
- 43: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Ørsted, Hr. Hans Jørgensen Søllinge; Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 206.
- 44: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, det i foregående note anførte sted.
- 45: Bloch: Den fyenske Geistligheds Historie, jfr. noterne foran, angiver, at hustruen var "Datter af mag. *Michel Arctander* i Gielsted, og *Maren Pedersdatter* i Weilbye" og at "denne Mag. Michel Arctander var en Brodersøn af Dr. *Hans Michelsen*, i hvis Huus Bruden var; da Hr. Hans fik hende ...".
- 46: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1681-1689, fol. 328b: 50. *Mickel Hansen Arctander* brev at were capellan til Ørsted i Fyen oc siden sognepræsten at succedere.
- 47: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1660-1670, fol. 188b: 30 *Hans Peders Langkilde* breff paa Ørsted kald i Fyen, dat. Hafn: d 16 maji 68.
- 48: Ministerialbog for Barløse 1659 til 1748, optegnelser om gejstlige skifter i Baag herred 1669-85 bagest i bogen: "Anno 1679 den 26 augusti bleff holdet skiffte effter sl. her Hans Jørgenssøn i Ørsted, ...".
- 49: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, Jørgen Lauritsens "fortegnelse", oplyser fol. 29, at Hans Jørgensens sønner i andet ægteskab var: "Hr *Michel Hansen* SP til Ørsted, *Jørgen Hansen*, død, *Otte Hansen* Borger og Handelsmand i Foborg"; Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Ørsted, Hr. Michel Arctander: "Nysovmeldte Hr. Hans Søllinge og *Maren Michelsdatter* vare hans Forældre, af hvilke han fødtes her i Præstegaarden 1663 den 13te Septbr.; "Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 206, anfører yderligere, at sønnen Jørgen Hansen døde ugift; i "Den fattige tilløbende gesell" formodes det, at han var identisk med den Jørgen Hansen *Ørsted* consumptionsforwalter, der døde i 1694 som medhjælper for fætterten borgmester *Jacob Jørgensen*, kun 28 år gammel.
- 50: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67.
- 51: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, fol. 30b.
- 52: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 208.
- 53: Odense byfogeds arkiv, skifteprotokol 1651-60, skiftet efter sl. *Anne Hans Michelsens*, side 186, nævnes i listen over tilstaaende giæld effter regenschabsbøger Lauritz Jørgenssen deigen i Østrupe (og side 187b også *Henrich Jørgenssen* deigen i Søllinge).
- 54: Jørgen Lauritsens "fortegnelse" i Additamenta 238c i KB, fol. 12: Anders født 1609 d: 21. Jan: kl: 5 morg: under Fischen, Jørgen født 1611 d: 5 Mart: kl: 4. morg: under Vederen.

- 55: Københavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67: 1632, 21. aprilis: "Andreas Georgij Syllingius ex schola: e gymn. Otthon."; 1635, 4. maji: "Georgius Georgij Sollingius ex schola: Otthon".
- 56: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, fol. 30b.
- 57: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1640, marts 26: "Scripsi ... dn. m. Thomæ Bangio commendatitias pro Georg. Georgii Søllingensi".
- 58: Jørgen Lauritsens "fortegnelse" i Additamenta 238c 4to i KB, fol. 12b.
- 59: Salling herreds tingbog 1674-79, løffuerdagenn denn =i0 junny: i676 lader "Christen Jørgensen paa Søegrð" indkalde vidner om et blodigt sammenstød mellem nogle "wdshickede soldatter oc welb: fru *Sophia Krabis* tiennere" (i forbindelse med tvangsindrullering af en karl fra Søgård), løffuerdagenn denn 23 junny: i677 benævnes han "fuldmegtig paa Siøbysøegrð"; sandemændsprotokol 1676-1686, onsdagen dend =i6= januarj 78, fol. 46b lader "Christen Jørgenssen paa Søgaar" lyse efter tvende stude på vegne af hr. *Otto Rassmussen* i Rønninge, hans morbroder, anno i678 onssdagen dend 27: febr., fol. 50 indgiver "Christen Jørgenss paa Søbysøgaard ... paa min gunstige hosbunds, den høyædle och welbr: frue fru Anne Sophie Krabe sl: welb: *Christian Wrmis* til Søgaard, hendis weigne" klage over welbr: *Ebbe Rossenkrands* til Brangstrup. Under sagen refereres der (fol. 50b) til ham som "fougeden Christen Jørgenssen paa Søgaard", onsdagen den =2 novembr: i68i rejses igen en sag for Anne Sophie Krabbe ved "hendis welbrhs: fouget oc fuldmegtig, erlig, agtbar oc welfornehme karel Christen Jørgenssen" (fol. 163); Faaborg kirkebog 1658-91, mandagen d 3. aug. er "Christen Jørgensøn, fogit paa Søbygaard" en af fadderne ved halvbroderen *Knud Pedersens* søn *Boes* dåb, sammen med bl.a. broderen *Jacob Jørgensens* hustru *Karen Borgemesters*, stedfaderen h. *Peder* i Søllinge og halvsøsteren *Christina* her *Knud P('s)* i Stenløse; i Nørre Søby kirkes ministerialbog 1646-1755 nævnes Christen Jørgensen som fadder for børn i sognet syv gange mellem 1676 og 1686, herunder anno 1680 dnica oculj som "Chris Jørgenss skriffuer paa Søgaard", anno 1682 dnica 4. post epiph som "Christen Jørgens foget paa Søgaard" og dend 11 søndag post trinitatis igen som "Christen Jørgens skriffuer ... paa Søgaard".
- 60: Brylluppet er ikke fundet anført i Lunde sogns (Svendborg amt) kirkebog 1678-1730, men Nørre Søby kirkes ministerialbog 1646-1755 anfører endnu dend 11 søndag post trinitatis (3/8) anno 1686 "Christen Jørgens skriffuer ... paa Søgaard" som fadder ved en dåb og dend 14 septembr: ao i687 får han brev paa herretzfogderiet j Sunds oc Gudme herreder, jfr. følgende note.
- 61: Svigerfaderen omtales i officielle dokumenter i reglen kun som *Morten Pedersen*, men enkelte gange, f.eks. i Stævningsprotokol 1687-95 i Fynbo landstings arkiv, indstefnte sager till d =15 may 1689, 1, fol. 46b i en appelsag som Morten Pedersen *Schild*; i den senere i teksten omtalte mindsten i Lunde kirke nævnes han som "den første heredsfogd for de saml(ede) / Sunds Gudme herreder / Morten Pedersen *Skelde*".
- 62: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1681-89, fol. 387: 69. Christen Jørgensen brev paa herretzfogderiet j Sunds oc Gudme herreder j Fyn, dat Hafn dend 14 septembr: ao i687.
- 63: Sunds-Gudme herreds tingprotokol 1685-1688 nævner "Christen Jørgens: disineret herridzfouget" taarsdagen dend 30 may ao i689, fol. 91 og "Christen Jørgensen i Høye designerit herridtzfougit" taarsdagen dend -5 septembr ao i689, fol. 111b og taarsdagen dend -3i octobr i689, fol. 128b.
- 64: I Sunds-Gudme herreders tingprotokol 1685-1688 og 1691-1693 anføres Christen Jørgensen i dommersædet som designeret herredsfoged i ni tingmøderi 1690, men i 1691 har han overtaget sædet i 38 møder, medens Morten Pedersen kun præsiderer i 19 møder, og i 1692 er tallene henholdsvis 46 og 4.
- 65: Sunds og Gudme herreders tingbog 1712-22: fol. 507b, Torsdagen d 16 novemb 1719 sidder "Christen Jørgensen heredsfogd" endnu i dommersædet, men ugedagen efter er han afløst af svigersønnen, der indtil udgangen af marts 1720 betegnes som designeret heredsfogd, ofte med tilføjelsen "udj heredsfogdens swaghed"; fra fol.533, Torsdag efft Paaske =4 April 1720 kaldes han "*Niels Pedersen Brinck* heredsfogd".
- 66: Lunde sogns kirkebog (Svendborg amt) 1678-1730, anno 1697: "d -6. decembr. Da war Christen Jørgensens kone i Høye begraffuet i Lunde kierke".

- 67: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 208: Herredsfoged Morten Pedersens dotter i Høye; *Dorthe*, hr. *Eggers* dotter i Schieminge, uden børn.
- 68: Lunde sogns kirkebog 1678-1730 er ufuldstændigt ført og indeholder således ikke indførsler om begravelser 1717-1723; den anden hustrus dødsår fremgår imidlertid af den i teksten omtalte mindesten i Lunde kirke, hvor hun nævnes som "hans 2 hustrue *Dorte Eggersdatter*, levede ?? aar, døde 1718". (Alderen kan ikke læses på den ret nedslidte sten). Malling: Begravelser i Provinsen ... 1717-1721 anfører også hendes død og at "Degnen *Thomas Smegler* skriver 24-2-1719, at hans sal. Formand har noteret hende som begravet 1718 i Steenstrup Sogn". (Steenstrup sogns kirkebog 1678-1746 har samme lakune 1717-1723 som Lunde sogns).
- 69: Lunde sogns kirkebog (Svendborg amt) 1678-1730: "Anno 1729, d =3i jan: war sl: Christen Jørgens= begravet"; på den i teksten omtalte mindesten i Lunde kirke angives hans alder til 86 år, idet både fødsels- og dødsår (for hans vedkommende 1644 og 1729) er medregnet i stenens aldersangivelser.
- 70: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1708-1716, fol. 402b: 27 Niels Brinch bestalling at være herretzfoget i Sunds og Gudme herreder i Fyen efter nuværende herretsfoget Christen Jørgensens afgang, dat. Hafn: d 15 april: 1715; Lunde sogns kirkebog (Svendborg amt) 1678-1730, 1717: "d i7 julli ware vice-herridtsfogden hr: Niels Pedersen Brinch og hans kieriste made-mois *Sophia-Maria Christensdatter* i Høje wiede udi huuset".
- 71: En brochure i kirken oplyser, at stenen oprindeligt lå over nogle grave i midtergangen i den gamle kirke, som blev nedrevet i 1852. Senere lå den som en del af logulvet på "Lundegården", men blev i 1896 bragt tilbage til kirken. Den ret slidte tekst er af krønikeskriveren tydet således: "Her under ligger begravet /.../ *Christen Jörgensen* (?????) / levede 86 aa(r d)öde 1729 / og hans (1te hus)-true / *Maren (Mo)rtensdatter* / levede (39 (?) a)ar döde 1697/ og h(ans) 2 hustrue *Dor(te Eg)gersdatter* / levede (??) aar döde 1718 / og hans svigersön herredsfoged / *Niels Brinchs* 1te hustrue / *Sophia Maria Christensdatter* / levede 31 aar, döde 1724 /.../ og dennem til almindelse er dete opreted / udi det for qveged her i Lunde sogn / meget fatale aar 1745 / af N.B".
- 72: Kilder fremgår af de to efterfølgende noter samt af teksten med tilhørende noter.
- 73: Stenløse kirkebog 1660-1786, 1724: "d 22 august Kirstine Pedersdatter sl: hr Knud Pedersens begrawen 80 aar".
- 74: Stenløse kirkebog 1660-1786, 1723: "d 1 octobr ærwærdig hæderlig og wellærde mand hr Knud Peders begrawen 79 aar".
- 75: Jfr. note til omtalen af hans fødsel foran, med citat af Vinding herreds tingbog 1663-1664, onsdagen dend -29 julj anno 1663, hvor Hans Jørgensen, der lader arveafkaldet for "mine threj yngste brødre Christen, Jacob och Jørgen Jørgensønner" bekendtgøre, forklarer, at han gør det "paa deris wegne ... efftersom jeg er deris rette falden werge". At Jørgen Jørgensen var skrædder fremgår af den i samme note citerede tekst fra Ørsted kirkes ministerialbog 1694-1769, begravede anno i711.
- 76: Ørsted kirkes ministerialbog 1694-1769, begravede, anno 17i6: "29 decembr: blef Maren sl: Jørgen Skræders begrafwen j kirchen j sit alders 60 aar ring: j m:".
- 77: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 20. Capitel. Om Hr. Peder Knudsen Schydeberg, side 158.
- 78: Skifteprotokol 1684-1712 i Vinding herreds provstearkiv indeholder fol. 162-174b skifteforhandlingerne aar 1701 d 14 og 15 octobr: efter Peder Knudsen Skydeberg, hvor det (fol. 162) anføres, at "dend sl: mandtz egne børn" var "Knud Pedersøn, hwis efterlatte børns wæрге waar hr: borgeme-ster *Jachob Jørgensøn* udj Faaborg, og *Kirstine Pedersdatter*, hwis werge war hr: *Knud Pedersen* udj Steenløse"; Crone: Uddrag af en gammel geistlig skifteprotokol gengiver uddrag af skifteprotokollen.
- 79: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno i678 onssdagen d =6 marty, fol. 171.
- 80: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i68i onssdagen dend =9 february optræder Knud Pedersen som vidne i en sag mod byens konsumtionsforvalter, der synes at have været forsømmelig, og aflægger her vidneudsagn om "goeds, som hans hoessbund borgem: J Jørgens haffuer igiennem porterne beko-

- met, som strax er bleffuen nedshibet ...", ligesom han beretter om "en reisse, der hand skulle tilshibss og kom til *Jørgen Vissiterer* at affordre sin tholdsedel ...". Knud Pedersen optræder også senere på Jacob Jørgensens vegne, sidste gang anno i682 onssdagen d 6 decembr., derefter er det en *Jørgen Sørensen*, der møder i bytinget på sin husbond Jacob Jørgensens vegne, første gang anno i683 onssdagen d 24 janvary.
- 81: Faaborg kirkebog 1658-91, j684, tiersdagen d i0 sept: "waar Knud Pedersøn og Anna Antonij datter indwiede udi ecteskabit".
- 82: Faaborg magistrats arkiv, Grund-, bygnings- og næringstakster 1665-1750, Faaborg taxt aar i690 anfører *Margrette sl. Boe Jacobsens* i gården, der er sat til 150 sletdaler, uden næring og brug, og hos hende Knud Pedersen, der er sat i taxt af næring og brug til 60 sletdr.; i Faaborg tingprotokol 1703-13, anno 1708, onsdagen dend =2ide marty, fol. 208, gør Knud Pedersens søn *Boe Knudssen* vitteligt, "at saasom min kiere nu sal. moders faster, ... Margrette Boe Jacobssens hafde testamenteret mig dend gaard liggende i Østergade ... (skøder han gården til) ... min kiere morbroder welfornehme *Christian Skrøder*".
- 83: Faaborg rådstueprotokol 1592-1744. I, fol. 65: "Anno i685 d =i4 july aflagde disse efterfølgende deres borgelig æd, nemblig ... Knud Peders".
- 84: Faaborg magistrats arkiv, Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744, Mandtall ... til d 2i december i690 og ii mart: i69i anfører mellem borgere, der "kand ej anderledis end daglønnerne ansees effter dend 4 artich:", som "Knud Pedersen. Sejler til søess".
- 85: Faaborg kirkebog 1658-91, Ecte børn døbte j685, mandagen d. 3. aug.: "døbte jeg Knud Pedersøns barn *Boe*", jfr. note vedrørende halvbroderen *Christen Jørgensens* periode som foged på Søbysøgård, anno 1687, onsdagen d -12 jan: "døbte ieg Knudtz Pedersøns barn wed naffn *Petter Anchtønnes*", anno i688, onsdagen d i aug: "war Knud Peders barn *Marren* christnet", anno 1690, torsdagen d 6 feb: "war Knud P:søns barn *Catrine* døbt".
- 86: Faaborg kirkebog 1658-91 nævner Knud Pedersen 6/2 1690 ved datteren *Catrines* dåb, men i Faaborg kirkebog 1690-1726, Fortegnelse paa de Trolowede og sammen-wiede noteres 1692: "*Jürgen Nielssen Harboe* og *Anne Anthonisdaatter Rosenthal* sl: Knud Pederssens fredagen d 26 augusti trolowede og tiissdagen d 29 novembris sammen=wiede". Knud Pedersens død er ikke indført i kirkebogen; han er måske omkommet til søs?
- 87: Brylluppet i 1692 er omtalt i den foregående note; Faaborg kirkebog 1690-1726, Fortegnelse paa de begrafne, 1696: "Paaske-aften d 11 apr. døde *Anne Antonii=datter Rosendal, Jørgen Nielsøn Harboes* hustru, oc blew begrawen fredagen d 17 hujus - war 48 aar gl."
- 88: Faaborg kirkebog 1690-1726, Fortegnelse paa de begrafne, anno i694: "Torssdagen d 1 martii *Peter Anthoniis, Jørgen Nielssen Bagerss* stiffsøn, som døde d 25 febr: -7 aar og 3 maaneder gl:" og anno 1695: "Torssdagen d. i6 maji *Cathrine Knudssdaatter* sl: Knud Pederssens daatter, som døde pintzeafften d 11 maji =5 aar 3 maanedr"; skifteprotokol 1684-1712 i Vinding herreds provstearkiv, skifteforhandlingerne aar 1701 d 14 og 15 octobr: efter Peder Knudsen Skydeberg anfører fol. 162 som det første af Peder Skydebergs egne børn "Knud Pedersøn, hvis efterlatte børns wæрге waar hr: borgemester Jachob Jørgensøn udj Faaborg" og fol. 167 "hans sl: broder Knud Pedersøns ... hans efterlatte børn *Boe Knudtzøn* och *Maren Knudtzdatter* ..."; Faaborg tingprotokol 1703-13, anno i705, onsdagen dend 5 augusty, fol. 92, "kiendes jeg wndershrefne Boe Knudtzen og hermed witterlig gjør, at min kiere farbroder Jacob Jørgenssen, borgemester i Faaborg, hafuer gjort mig rigtig reede og regenshab for mine arfueparter, som hand som wæрге for mig wnder hende hafft hafuer", onsdagen d 24 7ber: i7i0, fol. 332b tilsvarende arveafkald for Maren Knudsdatter "for ald dend arf, som (hun) af sl: *Margrete Boe Jacobsens* war testementeret, saa wel som huis hun effter sin broder sl: Peter Antonj Knudssens og søster sl: Chathrina Knudsdatter, saa wel og effter hendis sl: moder *Anna Antonjdatter* og effter hendes sl: farfader og farmoder i Søllinge præstegaard hafde arfuet".
- 89: Faaborg tingprotokol 1703-13, anno 1708, onsdagen dend =2ide: marty, fol. 208, skøder sønnen *Bo Knudsen* sin arvede bagergård til "min kiere morbroder welfornehme *Christian Skrøder*, ... i henseen-

de, at ieg hafuer haft mit nødtørfftige ophold hoes hannem og lærdt bagerhandtwerch wden nogen be-
kostning siden in decembr i696".

- 90: Odense rådstueprotokol 1707-20, fol. 271, onsdagen dend =15 marty 1713, b.: "*Boe Knudssen*,
barnføed udj Faaborg, agter at ernære sig af bagerhandwerch og ej sit borgershab udj tolf aar at
opsige -".
- 91: Jfr. citat i note 78 fra skifteprotokol 1684-1712 i Vinding herreds provstearkiv.
- 92: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.1088.6.
- 93: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/2 1670-1680, fol. 570b: 49. Knud Pe-
dersen bref anl: Steenløse oc Fangel kald j Fyen, dat. Hafn: d: 8 may 1675.
- 94: Stenløse kirkebog 1660-1786, anno 1682, side 190: "d 11 jun: dom trinit: wed helgaaen 3 om mor-
genen war sognepræstens datter *Christina Maria* fød: Hendis faddere ware Karen Borgemesters i
Faaborg, ... (Blandt de øvrige faddere var hr. *Otho* i Rønninge, moderens morbroder).

Noter til Den unge byfoged

- 1: Danske Kancelli. B.70 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1572-1588, fol. 2: breff till Erich Rosennkrantz, 1572, 27. marts.
- 2: Lengnick: Genealogier, bind 1; Crone: En Odense Borgemester; Thiset og Wittrup: Nyt dansk Adelslexicon: Akeleye†; Danmarks Adels Aarbog (S.3) 1884, side 15, 1938, side 83: Akeleye, Skinnerup.
- 3: Thiset: Nogle Slægtebogs-Uddrag; Wad: To Odensiske Monumenter, fra side 45; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XIV Jørgen Mule; Thiset og Wittrup: Nyt dansk Adelslexicon: Mule af Odense†; Danmarks Adels Aarbog (S.3) 1904, side 322: Mule (af Odense); Østergaard: Som de gamle sjuuge, ... Om Hans Mules og Mette Kottes efterslægt.
- 4: Wad: To Odensiske Monumenter, side 44-45, med kildehenvisninger; Dam: Unkersønnerne.
- 5: Thiset: Nogle Slægtebogs-Uddrag; Wad: Fra den Seebladske Familie-Kreds; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle IX Rickert Knudsen Seeblad; Gether: Middelalder-familier, I, (A.56) og (C.31)-(C.57); Thiset og Wittrup: Nyt dansk Adelslexicon: Seeblad†; Danmarks Adels Aarbog (S.3) 1914, side 448: Seeblad.
- 6: Engelstoft: Odense Byes Historie, 2. Udg., side 207-208; Thiset og Wittrup: Nyt dansk Adelslexicon: Kotte†; Østergaard: Kotte på Fyn og Slægten Kotte på Fyn.
- 7: Halling: Meine Vorfahren, I; Wad: Til Oluf Bagers og hans Slægts Historie; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle VII Niels Olufsen Bager og Tavle XXVIII Hans Mikkelsen (Bager).
- 8: Schönwandt: Christoffer Bang i Odense; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XVI Claus Bang, note 1.
- 9: Thiset: Nogle Slægtebogs-Uddrag; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle I Mogens Henriksen Rosenvinge; Thiset og Wittrup: Nyt dansk Adelslexicon: Rosenvinge; Danmarks Adels Aarbog (S.3) 1955, side 25: Rosenvinge.
- 10: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, III. Rådmandskredsens herkomst; jfr. "Konklusioner", Stand og Stavn, om den sociale og geografiske mobilitet.
- 11: Kilderne vedr. Christen Friis fremgår af teksten med tilknyttede noter; kilder vedr. de andre borgmestre oplyses i efterfølgende noter. På den ene borgmesterpost nævnes forud for 1520 dels den i teksten omtalte *Peder Christensen (Bonde)* omkring 1505, dels - i 1511-1512 - *Hans Stryg*, Michel Pedersen (Achelejes) forgænger på den anden borgmesterpost var endnu en Mule, *Christen Mule*, der nævnes omkring 1500. - Den borgmesterliste, der bringes i Odense bys historie (S.2), De fede år. Odense 1559-1660, Borgmestrene, side 158, efter en oversigt i registraturen Magistratsarkiver indtil 1868 (O.3), er mangelfuld og ukorrekt: Der er kun én helt korrekt "regeringsperiode" i den, Christen Friis' borgmesterperiode angives som 1580-1607(?), og Sivert Pedersen nævnes slet ikke.
- 12: Ifølge Vedel Simonsen: Bidrag til Odense Byes ældre Historie, Andet Binds første Hefte med kildeangivelsen Lang. Coll. var Gregers Nielsen borgmester 1521.
- 13: Dronning Christines Hofholdningsregnskaber (K.1), fol. 61-62b: "Item 6 mr. gaff jeg Michill Perss burgemester vdi Othense fore en sardug ... fredagen nest effther omnium sanctorum (novbr. 5) anno mdseptimo (1507)"; Det kgl. rettertings domme (K.1), første bind, herredagsdom Odense 18. sept. 1538: Mikkell Pedersen Akeleye, borgemester i Odense er part i en retssag, andet bind, rigens forfølgninger, nævnes Mickell Perssen y Otthensæ endnu 17. juni og 8. aug. 1539; Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1424.4 i KB, side 26 XXV citerer indskriften på ligstenen i Gråbrødre kirke: "Hic seplvtvs honestvs et nobilis vir Michael Petre ovi obiit an M.D.XXXIX. d. x avgvsti".
- 14: I Langebeks diplomatarium, Jakob Langebeks samlinger i håndskriftsamlingen, I, i RA, XIV. A.45 (Danske dokumenter 1527-1529) findes afskrift af et skøde af 13. januar 1527, hvori *Lauridtz Esbernsøn Olmand* tilskøder mester *Anders Glob*, provst i Odense, og m. *Kristiern Hvid*, canic i Lund, en ejendom i København. Skødet, der er udstedt i Odense, er beseglet til vitterlighed af "ærlige og fornunftige mænd ... *Mickel Pedersøn* og *Jep Unckersen*, borgmestere i Otthense"; i Kong Frederik den førstes danske Registranter (K.1), side 463 anføres i Dansk Tegnelserbog 1531-1532, fol. 120:

- "*Hans Friis befallingsbreff tiil lørigen Henningszenn, Niels Iepszenn, Michel Perszenn och Iep Vncker-szenn, borgemestere i Ottensze*".
- 15: Michel Mule møder som nævnt i teksten op som borgmester i den kommende kong Christian III's lejr i 1535; hans ligstensindskrift med dødsdatoen 1/11 1537 citeres i note 32.
- 16: Det kgl. rettertings domme (K.1), første bind, herredagsdomme, Odense 17. sept. 1538 nævner Hans Friis bormester wti Ottensæ; hans ligstensindskrift med dødsdatoen 30/5 1551 citeres i note 33.
- 17: Udvalg af Gamle Danske Domme (K.1), Første Samling, nr. 32 nævner vigilia pentecostes (pindseaf-ten) 1540 *Hans Friis*, Oluff Kammersuendt borgemester som præsentibus; Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, side 13, VIII citerer indskriften på ligstenen i Gråbrødre kirke: "Her ligger begrafven erlig oc velact mand Olve Hansen, som vaar dronning *Kirstin* kamersuend, oc vaar raadmand her y Othense y 6 aar oc siden bormester y 18 aar, som døde anno 53 den 13 january"; Atlas Danicus IV, Fyn (K.2) citerer også ligstensindskriften, side 93 i Isagers udgave, med samme periodeangivelse. De 18 år må være 13.
- 18: Udvalg af Gamle Danske Domme (K.1), Første Samling, nr. 80, 1551, then thossdag nest for allehell-gensdag, nævnes Jørgen Kotti, borgemester, som neruerendis; kærnerregnskaber 1559-1620 i Odense magistrats arkiv: i regnskabet for 1566 nævnes Jørgen Kotte som borgemester, senest torsdag epthr thyffuen dagh jule 1567; Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, side 90 citerer indskriften på ligstenen i St. Knuds kirke: "Her ligger begravnen erlig oc welbyrdig mand lørigen Kotte forðum borgemester i Othense, som døde anno i584 den i8 no-vemb.; Mumme: St. Knuds Kirke i Odense, Tillæg med indskrifter efter Bircherod gengiver ligstensindskriften side 318; Atlas Danicus IV. Fyn (K.2) citerer også indskriften, side 108-109 i Isagers udgave.
- 19: Udvalg af Gamle Danske Domme (K.1), Anden Samling, nr. 85. Dom paa kongens retterting, nævner palmeløgerdag 1555 Hans Unckerssenn som neruerendess; Kærnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv: i regnskabet for 1566 nævnes borgemester Hans Unckersen.
- 20: Kærnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv: *Christen Friis'* første opgave for bystyret efter hans tiltræden som kærner thijdagh effter misericordis 1567 var at lade udskænke øl til borgerne "effter Frans Brixssens befal(in)g"; i *Mattz Clausens* og *Hans Guldsmeds* kærnerregnskab 1573 nævnes Frans Brigssen stadig; men i kopien af et skøde, dateret 12. marts 1576, imellem adkomstdokumenter og sager vedr. gods og ejendom 1540-1599, i Odense Gråbrødre hospitals arkiv i LA Fyn nævnes en gård på nordsiden af Overgade, "som tilforn tilhørde salig Frantz Brixen".
- 21: Kærnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, *Christen Friis'* regnskab 1567: "denn 4 juulieg kom mijn wogenn thijll Nyborgh med bormester Chrstoffr Shr och *Knud Jørenss* och tilbage igenn"; i regnskaber over kommunale skatter 1552-1695, i Odense magistrats arkiv, regnskab 1578-79, nævnes borgemester Christoffer Schriffuer i fjerde rode; i dokumenter til rådstueproto-kollen 1530-99, i Odense magistrats arkiv, Manndtals register paa Otthensze byes borgher ... 5 junij ao 1583, nævnes Christoffr Schriffr stadig, men i modsætning til *Mogenns Henndrichsenn* uden borg-mestertitlen. Christiern Frijs nævnes ligeledes uden titel.
- 22: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1571-1575, 1575, 10. Febr.: Bestalling for Mogens Henrichssen, raad-mand i Otthense, og *Hans Diurnissen*, borger smts, som forstandere for hospitalet i Otthense, men; Kancelliets Brevbøger (K.1) 1576-1579, 1576, 3. april: Forleningsbrev til Mogens Hendrichssen, borgemester i Otthensø, paa kronens part af komtienden af Marslef sogn uden afgift og; regnskaber over kommunale skatter 1552-1695, i Odense magistrats arkiv, anfører i regnskabet for 1576 Mo-gens Hendrickssen borgemest i femtende rode; Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othini-enses, Thott 1426.4 i KB, side 20-21, XIX citerer indskriften på ligstenen i Gråbrødre kirke: "Sub hoc tumvlo qviescit Magnvs Henricvs, libera et antiqva familia Helsingoræ natvs, ... consvlatvm an-no xxxii in vrbe gesesset ... obdormivit anno salutis MDCVI ætatis lxvii die xxvii martij ..."; Atlas Danicus IV, Fyn (K.2) citerer også ligstensindskriften, men ifølge Isagers danske oversættelse side 87 med forkerte tal: 22 år som borgmester i stedet for 32. - Med 32 år i borgmestersædet i marts 1607 må Mogens Henrichsen være tiltrådt som borgmester 1573/74.

- 23: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1584-1588, 1585, 10. maj: "Befaling til *Axel Brahe* om at indsætte Si-vord Perssen, raadmand til borgemester i Otthense i stedet for afdøde *Christen Friis* og paa kongens vegne tage ham i ed"; Grundtvig: *Eiler Brokkenhuses historiske kalenderantegnelser*: "14 december 1599 en fredag morgen mellem viij och ix døde borgemesther Siuerth Pederssen wdy Othensee"; Joanne Bircherodio *Monvmenta et Inscriptiones Othinienses*, Thott 1426.4 i KB, side 88 citerer indskriften på ligstenen i St. Knuds kirke: "Under denne sten ligger begravnen erlig oc welact mand Siwerdt Pedersen fordm borgemester i Odense som døde 14 decemb: anno i599".
- 24: Svend Larsen: *Det fynske Rådsaristokrati*, 1. del, III. Rådmandskredsens herkomst, side 89, jfr. IV. *Det økonomiske grundlag*, side 93.
- 25: *Danmarks gamle Personnavne* (O.1), II. Tilnavne: Fris.
- 26: *Dronning Christines Hofholdningsregnskaber* (K.1), fol. 57a-59a.
- 27: Odense magistrat til *Christian II*, 14.7.1519, i RA, indlæg til registranterne, cit. af Venge i *Odense bys historie* (S.2), Odense til 1559, 33. Jens Andersen Beldenak.
- 28: *Det kgl. rettertings domme* (K.1), 2, Herredagsdom Odense 12. juni 1543.
- 29: *Danske Domme* (K.1), I, nr. 132. Rettertinget 6. juni 1647 (Odense) og nr. 134. 30. november 1547 (København); jfr. dom af kongens retterting Otthenssdagen nest ephther sancti Clementis dag (24/11) 1546, i Odense, *Topografica*, pergamentsamlingen i LA Fyn, nr. B 185, trykt efter dombogen i *Domme fra Christian III's tid* (K.1), dom nr. 33.
- 30: Ifølge Vedel Simonsen: *Bidrag til Odense Byes ældre Historie*, Andet Binds første Hefte med kildeangivelsen Lang. Coll. var Hans Friis rådmand 1521.
- 31: Ifølge Venge i *Odense bys historie* (S.2), Odense til 1559, 34. Fejder og reformation.
- 32: Joanne Bircherodio *Monvmenta et Inscriptiones Othinienses*, Thott 1426.4 i KB, side 152, XXXV citerer ligstensindskriften: "Anno i537 Alle Hilegendag som er den i dag novembrs døde erlig oc velbørdig mand Michil Mule burmester udi Odense".
- 33: Langebek: Om Christen Povelsøn nævner Hans Friis som borgemester i Odense aar 1538; Joanne Bircherodio *Monvmenta et Inscriptiones Othinienses*, Thott 1426.4 i KB, side 25, XXIII citerer indskriften på ligstenen i Gråbrødre kirke: "Her ligger begravet erlig oc velviis mand Hans Fris fordm borgemester vdi Othense, som døde anno domini i55i den 30 dag i maivs maane ..."; jfr. Svend Larsen: *Borgmester Hans Friis's ligsten*.
- 34: Joanne Bircherodio *Monvmenta et Inscriptiones Othinienses*, Thott 1426.4 i KB, side 25, XXIV citerer indskriften på ligstenen i Gråbrødre kirke: "Her liger begrafven erlig velact mand Jørgen Hansen fordm raadmand i Ottense, som hendøde i herren then xi dag decembr thet aar i566"; Atlas Danicus IV, Fyn (K.2) omtaler et meget smukt epitafium over ham og citerer en versindskrift, side 46 og 95 i *Isagers udgave*; Nyerup: *Oversyn over Fædernelandets Mindesmærker*, Min antiqvariske Fodrejse i Fyen i August 1805, citerer side XLIX-XLX samme verstekt "som prøve af fortidens aand og tænkksomhed, eller stil og foredragsmaade"; Udvalg af *Gamle Danske Domme* (K.1), Første Samling, nr. 140. 28.10. 1562 nævner "Mette, sallige Hans Friisses, fordm borgemester i Otthennsse, och hindis kiere sønn Jørgenn Friis, raadmandt ther samesteds".
- 35: Grandt-Nielsen: *To middelalderlige stenhuse i Odense*, side 157-158.
- 36: *Kæmnerregnskaber 1559-1620*, i Odense magistrats arkiv, Christen Friss regenskaff aff sit cemerij 1567, søndagenn cantate.
- 37: Joanne Bircherodio *Monvmenta et Inscriptiones Othinienses*, Thott 1426.4 i KB, side 25, XXIII citerer indskriften på Hans Friis' ligsten efter hans dødsdato: "oc sin hvstrve Mette, som døde an. i563 i3 jul."; jfr. Svend Larsen: *Borgmester Hans Friis's ligsten*.
- 38: *Dronning Christines Hofholdningsregnskaber* (K.1) nævner begge ægtefæller 1520, festum Seuerini: Item 3 marck I 1/2 sk. fick Mette Hans Friises fore I 1/2 alne swortt seteni oc 3 alne grønt sindall".
- 39: Udvalg af *Gamle Danske Domme* (K.1), Første Samling, nr. 140. 28.10.1562.
- 40: *Dokumenter til rådstueprotokollen*, i Odense magistrats arkiv, *Dokumenter i sagen mellem Mogens Henriksen Rosenvinge og Hans Mule om en have 1585*, "Otthensse byess borgemester och raadtz dom: B No 4", side 14-15; omtalt i *Wad: To Odensiske Monumenter*, side 55-56.

- 41: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, angiver side 317-318, at Barbara Pedersdatter var datterdatter af Peder Christensen (Bonde), som var borgmester 1505 og nobiliteret af kong *Hans* 1511, og døde 1546.
- 42: Joanne Bircherodio Monumenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, side 25, XXIV citerer efter angivelsen af Jørgen Hansens dødsdato: "oc hans kjere hvstrv Barbara Pedersdatter, som døde then xi dag janvarii thet aar i557".
- 43: I Dronning Christines Hofholdningsregnskaber (K.1) nævnes oktober 1521 en *Anders Friis*; Venge: Odense bys historie (S.2), Odense til 1559, 34. Fejder og reformation, Sct. Hans kloster, nævner en *Henrich Friis*, der i 1539 var den ene af to kirkeprierer (kirkeværger?) for St. Hans kloster i Odense. Da han benævnes "hr", må han have været gejstlig. Danske Kancelli. B.I.43 i RA, Mønstringsruller og rostjenestetaksationer 1535-63, pakke b, Fyenske købstæder 1558 anfører en *Laurits Friis*.
- 44: Dokumenter til tingbogen 1544-1719, i Odense byfogeds arkiv, B.I., Oluf Baggers mellemværende med sal. Karen Kottes arvinger 1594.
- 45: Regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Jenns Anskaris* Regennschabff fra anno j6j7 och thill aar j6j8: "*Kiersten Banngs* for hinndes søster Anne Klausdatters leyerstedtt i kierckenn ... iijj dlr".
- 46: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1588-1592: 1591, 6. juli oplyses i et missive til borgemestre og raad i Odense, at "Chrestoffer Bang, borger i Odense, har berettet, at hans hustrus moder, Karrine Kottis, ved sin død har haft hans hustrus fædrene arv hos sig ..."; hustruen nævnes i Joanne Bircherodio Monumenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, side 24, XXII, hvor indskriften på ligstenen i Gråbrødre kirke citeres: "Her ligger begrafven erlig oc velact mand Christopher Bang vicarvs udi Othense, hvilchen som døde anno i599 den 6 decembris med sin kiere hvstrve Kirsten Clausdaater, som døde anno i624, den 22 martii".
- 47: Kall 668 8vo i KB, Collectanea Corn. Hamsfort, det omtalte "papir" ligger i Kapsel 3; Monumenta Historiæ Danicæ (K.1), Hamsforts historiske Optegnelser, fodnote 2) side 527-528 og fodnote 1) side 528 gengiver udskrifter af papiret, men *Thomas Friis* nævnes ikke her; lærer *Bent Østergaard*, der nævner Thomas Friis i sin artikel "Kotte på Fyn", har venligt meddelt, at hans kilde er Hamsforts papir, og oplyst, at han selv er blevet henvist hertil af godsejer *J.C.Bille Brahe*, Risinge.
- 48: *Wad* affærdiger i To Odensiske Monumenter, side 46, note 2) Hamsforts optegnelser som vistnok upålidelige og gør *Hans Mules* hustru *Mette Kotte* til datter af *Marcus Nielsen Kotte*.
- 49: Østergaard: Kotte på Fyn; en stamtafle ved Sandvig, uden kildeangivelse, i RA's håndskriftsamling, XIII. Genealogisk-Historisk Samfund, Specialia K. 18 Kotte, oplyser, at Laurits Kottes forældre var *Niels Lauridsen Kotte* til Hallegaard og *Maren Thord Jepsens* datter af Svendborg, samt at Niels Kotte mistede sit adelskab på grund af sit giftermål; desuagtet sluttes Laurits Kottes adelskab af, at han - *Lauretss Kottj* - i Tegnelse over alle lande (K.1) i 1539 blev anført i et "Register paa Fyenn oc Lavennndh rystingh, adelen wil were konniglige mat: til rede meth"; i den foran efter Joanne Bircherodio Monumenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, side 90 citerede ligstensindskrift for broderen *Jørgen Kotte*, kaldes *Jørgen Kotte* da også welbyrdig mand, og i indskriften over *Hans Mule* og *Mette Kotte* - Laurits Kottes og Karen Kottes datter - side 96 kaldes *Mette Kotte* "erlig oc welbyrdig fru".
- 50: Langholz: Anetavler for berømte danskere, 1.samling, tavlerne 9.389, 22.144, 29.3259, 37.3507 og 44.5242.
- 51: Cornelius Hamsfort historiske optegnelser i Kall 668 8vo i KB, se foto: Laurentius Pauli, consul Cardamonii".
- 52: Woll: Borgmestre og Raadmænd i Kerteminde, A. Borgmestre: "Laurits Poulsen nævnes 1512 i "orfejdebrev" ... mellem arvingerne efter en Odense borger og borgerne i Kerteminde, som havde dræbt Odense-manden paa Broløkke. - Han indtraadte 1515 i "Guds Legems Lav" i Aalborg".
- 53: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, seddel indsat overfor side 76: "... Denne Kirsten Lauridsdatter døde 1546. Onssdagen for S.Pouels beskærelsesdag og blev begravet i Graabrødre Kirke i Odense dagen nest effter.". *Jacob Bircherod*, der skrev sin familiehistorie omkring 1730, er ikke

- nogen særligt pålidelig kilde, men han havde dog adgang til kildeskrifter fra 1500-tallet, som ikke genfindes i dag.
- 54: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, seddel indsat overfor side 76: "Dend første som viides af de *Seeblad*ers familie var *Jørgen Knudsen Seeblad*, ... hand var gifft med Mette Lauridsdatter Kotte, som var Laurids Poulsen Kotte af Kerteminde og Kirsten Lauridsdatters daatter. ... som siden gifftede sig med borgemester *Hans Friis* i Odense ...".
- 55: Thiset: Nogle Slægtebogs-Uddrag, med optryk af *Anders Samsings* Efterretninger om *Seeblad'er*, side 19-20; Vedel Simonsen: Bidrag til Odense Byes ældre Historie, Andet Bind, Andet Hefte, 1563: "S.A. døde Borgemesteren Hans Friss ... hans Enke Mette Lauridsdatter Kotte", med kildeangivelsen Birch.
- 56: Østergaard: Slægten Kotte på Fyn, side 239; *Wad*: To Odensiske Monumenter omtaler også våbenskjoldene i sin indgående beskrivelse af ligstenene, og finder (side 46) en lighed med et *Friis*-slægtsvåben, men ganske vist ud fra den tro, at Hans Friis' hustru Mette - som oplyst i landsdommer *Jacob Bircherods* samlinger - var datter af *Marcus Nielsen Kotte* og *Maren Friis*.
- 57: Tanggård gods 1553-1559 (K.2), side 182, 183 og 191, alle optegnelser vedrørende 1555.
- 58: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1576-79, 1579, 10. Jan.: "Livsbrev for *Hans Friis*, borger i Ottense, paa kirkens part af korntienden af Marløf og Lyngby (er fmtl. Rynkeby) sogne, saafremt han overlever fru Karen Kottis, der nu har livsbrev derpaa"; Odensegård lens regnskaber 1576-1609, *Jørgenn Marsuins* regnskab 1576/77, Stigtens affgift, Bierge herridt, Aggedrup sogn: "Karine Kottes wdj Othense". Andre Odensekøbmænd, der forpagtede tiender dette år, var borgmester *Frantz Brixen* og hans efterfølger *Mogens Hendrichssen (Rosenvinge)*, *Søndag Shomager*, Karen Kottes sønner *Marcus Kottj* og *Christiern Friis* samt svigersønnen *Christoffer Banng*.
- 59: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskaber 1576 og 1578-79.
- 60: Dokumenter til rådstueprotokollen 1530-99, i Odense magistrats arkiv, "Manndtals register paa Otthensse byes borgher ... onnsdagenn thennd 5 junnij ao 1583".
- 61: Mønstrings-ruller over borgerskabet, indsendt ifølge kgl. befaling, 1583-1639, i Danske Kancelli B.97 i RA, "Mantals register paa Othensse byes borgere, som bleffe munstrede ... løffuerdagen thend 24 augustj 1588".
- 62: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv; *Giørt Westwettings* regnskab 1570, hvor det noteres, at "ith. aag Karrinn Kottis wogen capitann *Durham* till Assens oc hid tilbage igenn for iijj mk. (side 6, andre eksempler samme side og side 9); *Hans Guldsmeds* regnskab 1576, hvor Karen Kotthis vogn igen bliver sendt til Assens, denne gang med kongens kandssllijschriffuer (side 12).
- 63: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, *Mattz Kniffsmetz* regnskab 1572, hvor *Bent* på Sortebrødre kirkegård kørte til Rugård "medt ij karlle som hand tog till Karenn Kottis epter borgemests *Christophers* befalling"; *Hans Guldsmeds* regnskab 1573, hvor kæmnerens vogn blev sendt til Nyborg med en af kongens karle og hans dreng, "oc laa hannd thill Karen Kotthis".
- 64: Diverse regnskabssager 1553-1777, i Odense magistrats arkiv, 1.b. Regnskab for hertug Ulrik af Meklenborgs ophold i Odense 1572; trykt i *Wad*: Smaastykker I. Regnskab for Hertug Ulrik af Meklenborgs Ophold i Odense 1572: "Først vdj hertog Ølricks herberig tiill Karen Kotthes er fortheritt Ix mk. wj sk."
- 65: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1580-83, 1580, 31. marts, brev til *Coruitz Viffert*, der var lensmand på Odensegård, om forberedelsen af højtidelighederne: "... Angaaende hertugerne af Holstens logement i Otthens bifalder kongen, at hertug Hans den ældre indfureres hos Karen Kottis, hertug *Adolf* hos *Hans Mule* og hertug *Hans den yngre* hos *Oluf Bager*".
- 66: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1576-79, 1578, 7. jan.: "Befaling til *Jørgen Marsvin* at gøre op med Karinne Kottes for hertug Hans's og hans følges fortæring hos hende og betale hende".
- 67: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, *Niels Jacobsens* regenskaff 1590/91: "Denn 28 februarij aag min wogn enn skodsk greffue, som laa thill herbergs thill Karren Kottis her fraa thill Nyborgh".

- 68: Odense bys historie (S.2), De fede år. Odense 1559-1660, side 9, 233, 238, 272.
- 69: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, *Anders Knudsens* og *Oluff Hanssens* regnskab 1571.
- 70: Dokumenter til rådstueprotokollen 1530-99, i Odense magistrats arkiv, Dokumenter i sagen mellem Mogens Henrikssen Rosenvinge og Hans Mule om en have 1585; Wad: To Odensiske Monumenter omtaler sagen detaljeret.
- 71: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv: 1590 betales der 2 mark "for stormklo-kenn gick for Karrenn Kottis".
- 72: Odensegård lens regnskaber 1576-1609, Registir och regenschaff, som *Jørgenn Marsuin* haffuer ladedet ko: mattz: giøre ... 76/77, Wdgifft emod forskr: indtegt, Penndinge wdgiffuenn for store spig-ger, legthesøm, loffthesøm ... och andet adtshillige miere thill byugningen: "Christiernn Friss i Othensse giffuedt for hues kiøpt er thill byugnings behouff, loffthesøm iij m ij c huer c j dr, er xix dr, legthesøm iij c j dr: huer c er ij dr". Andre leverandører var (i den rækkefølge, de nævnes i regnskabet:) *Marcus Kottj*, *Oluff Hansen*, *Søndagh Skomager*, *Christopher Bush*, *Knudt Jørgenssen*, *Hans Dienssen*, *Siffuerdt Lauerzen*, *Oluff Bager*, *Michell Bager*, *Christopher Sørenssen*, *Arnth Pethersen*, *Nyels Muule* og *Hendrick Isernkremer*.
- 73: Dokumenter til tingbogen 1544-1719, i Odense byfogeds arkiv: Oluf Bagers mellemværende med sal. Karen Kottes arvinger 1594.
- 74: Odense rådstuedomprotokol (Odense Magistrats Dom-Copibog) 1602-37, aar effter Gudtz biurdt j608, manddagenn dennd 8. augustij (side 99-101).
- 75: Odense rådstuedomprotokol (Odense Magistrats Dom-Copibog) 1602-1637, aar effter Christj fødzell 1622, manddagen den 11 februar (side 275-278).
- 76: Odensegård lens regnskaber 1576-1609, Registir och regenschaff, som *Jørgenn Marsuin* haffuer ladedet ko: mattz: giøre ... 76/77: Stigtens affgifft, Lunde heridt, Alløse sognn: "Christiernn Friss i Othensse".
- 77: Diverse regnskabssager 1553-1777, i Odense magistrats arkiv, 1.a. Indfrieede gjældsbreve 1553-1573.
- 78: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1695, i Odense magistrats arkiv, regnskab 1576 og regnskab 1578-79.
- 79: Dokumenter til rådstueprotokollen 1530-99, i Odense magistrats arkiv, "Manndtals register paa Otthenssze byes borgher ... onnsdagenn thennd 5 junnij ao 1583".
- 80: Atlas Danicus IV, Fyn (K.2): "Anno 1572, fredagen d. 23. may, der menige gildbrødre ware till stefne kaldet om sommerdrich og anden lafsens tarf og gafn, da blev disse efterschrefne gildbrødre indmeldt, som er: *Chresten Mule*, *Jens Jbsen*, raadmend, *Christen Friis*, *Marcus Kote*, *Jacob Jespersen*, *Mogens Hendrichsen*, *Søndag Skomager*, og *Lauritz Paasche* om disse efterschrefne artichle at oplegge, og blev givet fuldmagt derom". Foruden den af Isager udgivne tekst, side 71-73, der bygger på en afskrift i håndskriftet Uldall 186.fol. i KB, er som kilde benyttet en afskrift i Vedel Simonsens samlinger i Litteraria i LA Fyn, 74 (LIV). Birckerodske papirer: Fyns personalhistorie og topografi, side 19-23.
- 81: Kilderne fremgår dels af teksten med tilknyttede noter, dels af efterfølgende noter.
- 82: Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, side 96, LX gengiver indskriften på ligstenen i St. Knuds kirke: "Her ligger begravnen erlig oc welbyrdig Hans Mule, som døde den 25 sept. anno 1602 med sin kiere hustru erlig oc welbyrdig fru Mette Kotte, som døde den 20 martii anno i6i3"; også citeret i Mumme: St. Knuds Kirke i Odense, Tillæg med indskrifter efter Bircherod.
- 83: Lauris Kotti nævnes som medlem af købmandsgildet St. Anne-gilde i et skøde af 23. sept. 1532, i Danmarks Gilde- og Lavsskraer (K.1), Første Bind, aktstykket 48; hans fader var f.mtl. den Niels Kotte i Odense, der som nævnt i "Friserne" i 1513 fik tilladelse til at udføre flæsk "till Flensborg oc siiden till Hwsum oc framdeles wæstwert ..."; *Niels (Nis) Lauridsøn* i Odense og hans hustru *Marine Tordsdatter* nævnes ofte i Dronning Kristines Hofholdningsregnskaber (K.1), se udgiverens personre-

- gister side 437; Cornelius Hamsforts optegnelse, se teksten, anfører som Laurentius Cottas forældre Nicolaus Cotta og Marina, datter af Thord Ipson Suenoburgesis; en stamtavle ved Sandvig, uden kildeangivelse, i RA's håndskriftsamling, XIII. Genealogisk-Historisk Samfund, Specialia K. 18 Kotte, angiver Laurids Kottes dødsår til 1542 og oplyser, at hans forældre var *Niels Lauridsen Kotte* til Hallegaard og Maren *Thord Jepsens* datter af Svendborg.
- 84: Hovedregnskabsprotokol 1569-1727 i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv anfører for 1589, at "begravelsespenge er indførde ij tht anden regenshab 89, saa nehr som Marckus Kaathes begravelse ...".
- 85: Odense byfogeds arkiv, tingbog 1606-07, mandagen thend 7 septembris j607, fol.121b-122 frasiger Maren Mules søster og broder sig arv og gæld efter hende, "efftersom Gud alsommechtigste haffuer hiemkallet min kiere søster sallig Marin Marckus Kottis".
- 86: Kendt fra *Hamsforts "labyrint"*, se afbildningen foran.
- 87: Regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Jens Mogensens* regnskab 1618-1625 anfører anno j624: "18 februar klochenrengeing for Kiersten Bannges 3 mk"; Grundtvig: *Ejler Brokkenhuses Kalenderantegnelser*: "6 december 1599 en thaarsdag affthen klockenn war ix døde Christopher Bang y Othensee".
- 88: Topografica, Odense, LA Fyn, pergamentsamlingen, B 152, Transsumpt fra rigens retterting af raadmand i Ottensse Oluff Bagers laasebrev af 26. sept. 1584 paa hans ejendomme i og ved Ottensse.
- 89: Embedsbog 1449-1701, i Odense magistrats arkiv, fol. 60. Jfr. om kærnerbestillingen Mackeprang: Dansk Købstadstyrelse, Andet kapitel II. Kærner- og regnskabsvæsen, særligt side 137 ff.
- 90: Danske Kancelli. B.31 IX Tegnelser over alle landene ab anno 1566 ad annum 1588, fol. 136, henvises der i det kongelige brev om borgmesterskiftet til, at "wij forfarer, att naar nogitt her till dag er paa raadhussett att forhandle, wnderstaae sig enn partt ther wdj byenn imed theris waabenn och werige ther att wpgaa och truer och wndsiger borgemester och raadmend, och icke achte mögit mindre fuldgiøre hues the thennom beffalendnj word".
- 91: Danske Kancelli. B.31 IX Tegnelser over alle landene ab anno 1566 ad annum 1588, fol. 135b: Borgemester, raadmend och menige borger j Othensse finge breff saa liudende dend (dat Andtuordskouff thend 15 januarij aar: 1567): "Thij bede wij ether och biude, attj rette ether effter, naar fome wor raad ether tilsigend word, att wduellis fire aff the fomemste och beste borgere ther wdj byenn, af huilcke foneffnde wore raad sidenn skulle wdtagethuo och thennom sette tiill borgemestere".
- 92: Dokumenter til tingbogen 1544-1719, i Odense byfogeds arkiv, *Mijchell Bonnde* skomagrs sag 21/10 1566 nævnes *Frantz Briigszen*, *Christoffer Schriffuer* raadmend sammen med *Jacop Jesperszenn* byfogtt tilstede i Othensse bytingh.
- 93: Kærnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, Christen Friss regenskaff aff sit ceme-nerij 1567.
- 94: Mackeprang: Dansk Købstadstyrelse, side 149: "Den dag, regnskabet hørtes, artede sig som en halv fest for byen".
- 95: Kærnerregnskaber 1559-1620, Christen Friis regnskab 1567, side 24.
- 96: Svend Larsen: Byting og Raadstueret i Odense før 1649.
- 97: Engelstoft: Odense Byes Sognehistorie, § 2. Albani Sogns Historie indtil 1618.
- 98: Hovedregnskabsprotokol 1569-1727, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv.
- 99: Hovedregnskabsprotokol 1569-1727, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, pag. 59.
- 100: Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1424.4 i KB, side 54: "Inscripto subsillium ... Virilium: Anno i575 blefve disse stole giorte der Michel Bager oc Christen Fris vaare kiercke-verge"; Vedel Simonsen: Odense Byes ældre Historie, 2. Bind 2. Hefte, 1575.
- 101: Danmarks gamle købstadlovgivning (K.1), Bind III, Odense Nr. 17, Næsbyhoved 1495. 10. maj.
- 102: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskabet 1576.
- 103: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskabet 1578-79 ("Othensse bus mantalsregister och skattebog ... fraa martinj anno 1578 och thill martinj ao 1579") anfører endnu borgemester Christoffer Schriffuer. Det er sidste gang, han er fundet nævnt.

- 104: Joanne Bircherodio Monumenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, side 42, XLIX citerer indskriften på ligstenen i Gråbrødre kirke: "Her ligger begravnen erlig mand Mickel Bager fordm raadmand i Othense, som døde den i5 dag jviii anno i578".
- 105: Joanne Bircherodio Monumenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, side 41, XLVII citerer indskriften på ligstenen i Gråbrødre kirke: "Her ligger begravnen erlig och velbørdig mand Knud Jørgensen fordm raadmand i Othense, som døde anno i580 den 20 octobris med begge sine hvstrver", se kobberstik i afsnittet "Den væbnede arm" i forbindelse med omtalen af den anden hustru, *Karen Richertsdaatter*.
- 106: Arkivfortegnelser 1583-1867, i Odense magistrats arkiv, fortegnelse over brevskaber, som den 2. mai og 25. juni 1583 indlagdes i det nye skab paa Odense raadhuus.
- 107: Mansa: Folkesygdommenes og Sundhedspleiens Historie i Danmark, side 222-224.
- 108: Jørgen Simenssen: Nogle Prædicken om Pestilenziss straff oc kranckhed.
- 109: Wad: To Odensiske Monumenter, side 67.
- 110: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1584-1588: 1585, 10. maj.
- 111: Dokumenter til tingbogen 1544-1719, i Odense byfogeds arkiv, B.1. Oluf Bagers mellemværende med sal. Karen Kottes arvinger 1594.
- 112: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1593-1596: 1593, 30. okt. oplyses det i et missive til borgemestre og råd i Odense om en trætte mellem Karrine Kottis svigersøn *Christoffer Bang* og hans medarvinger, om Karen Kottes, at "hun har nemlig i hendes velmagt laant en del af arvingerne rede penge".
- 113: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 3i augustj anno 1612.
- 114: Samling af kongens rettertings domme (K.1), I, Kongens og rigens råds domme, 1602, 20. Apr., side 388.
- 115: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen denn 24 july anno j615.
- 116: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagenn den i0 martii ao 1617 mødte Mette Friisdatter i retten, "berette och gaff till kiende, at hindes wergie Marcus Mule haffuer met sin forskriffuelse wilde affhende nogett aff hindes eyendomb emod hindes wilge och samtøcke, huorfor hun affsagde hanom met same wergie maall".
- 117: Stævningebog 1608-09, i Odense byfogeds arkiv, mandagenn thennd 29. augustij anno j608 stævnes Hans Dinesens arvinger af "*Peder Fougetsuend* paa Mette Friisdatters wegne och *Hanns West* i Laegaard paa Jørgen Apoteker her ibid och Jenns Bang i Assens deris wegne".
- 118: Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdagenn denn 9 may anno i676.
- 119: Odense rådstuedomprotokol (Odense Magistrats Dom-Copibog) 1602-37, side 99.
- 120: Odensegård lens regnskaber 1609-1616, Beuiser till frue *Elline Marsuins* regenschaff aff Ottensegaard, beregnet fraa Philippj Jacobj dag ao 1611 til aarsdagenn j612, (beuis nr.) 6 Jørgen Apoteker beuis wdj Ottense ..., "datum Odensee den 12 octobris anno i6ii Jørgen Schomman mitt egen handt". Teksten omtaler senere, hvad kvitteringen gælder.
- 121: Kerteminde tingbog 1591, mandagn thendt i8 octobris.
- 122: Kjerterminde tingbog 1598, på et løst ark uden dato: "P Hanss Shomand, borger hr i Kertteminde"; Kerteminde tingbog 1603, mandagen thend: 17 januarius: "Skøde for Peder Hanssen Shoffmand att *Pouell Shinkell* borgr her sammesteds skøtte forne Peder Hanssen den gordt och eigendom, hand nu wdj boer"; Kerteminde tingbog 1618-1620, mandagen den 20 septembris i6i9: "... *Marine Niels Baggers* ... wdj Ottense tillthalde ... Peder Skouffmand for nogen giæld, som hanns broder for i8 aar siden skulle haffue wdtagitt klæde och andet goedt forre wdj forne sin broders naffn".
- 123: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskabet for 1607, femte rode.
- 124: Odense tingbog 1631-32, mandagenn denn 22 augustj anno j631, i en nabostrid mellem magister *Jacob Wolf* og lensmand *Jørgen Brahe*, der ejede nabogården, førtes der vidner, hvor "Jørgen Apoteker wand och wid hans æd, att for thj aars sieden, hand boede i samme m. Jacobs gaard, da ..."; jfr. Svend Larsen: Adel i Odense i det 17de århundrede, side 29 og 37 og Bygningsfortegnelse 15. Grt. 551. Paaskestræde.

- 125: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv; regnskaberne 1624, 1626, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, tredie rode, med ny bopæl 1636; Odense tingbog 1635-36, mandagen de 22 february ao j636 skødes *Else Olluffsdaaters* (rådmænd *Hans Friis'* enke) tidligere gård bort, "en gaard ligendes her i byen i Westergade, Jørgen Apoteker iboer, norden Adelgaden imellom S. Anne jorde paa den westre side, som *Anders Wibe* paaboer, och den byesjord paa den østre side ligendes, som *Morten Jespersen* paaboer".
- 126: Stævningsbog 1620-1621, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den i5 octob 1621: "Tst. (tingstævnerne) for *Niels Byesuend* paa *Jacob Lett* borgemesters wegne ... tingkallet Jørgen Apoteker, borgh ibid och *Mette Frisdatter* och hindes lauguerge emod wdesking och opbydelse".
- 127: Stævningsbog 1608-09, i Odense byfogeds arkiv, mandagenn denn xxv julij anno j608, mandagenn thennd 29. augustij j608 og mandagenn dennd 26 septembris anno j608.
- 128: Odense tingbog 1606-07, mandagen thend 23 martij anno j607 var Jørgen Apoteker, borger, én af "Ottense byes sandemande ij Westergade", som "effterdj *Peder Nielssen Grum*, borgemesters søn i Ribe, hafr giort *Matzs Brendeuin* saar och skade her ij byen, da soere de fome *Peder Nielssen Grum* et byefred paa, at bøde emod saguolderr".
- 129: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, antegnelser til kæmnerregnskaber 1572-1620. Spredte aar, Anno j618: "Item Jørgen Apotekers regenskaff bleff i lige maade hørdt och giortt, som hafrde werit kiemener fra anno 1617 och till j618". (Regnskabet er ikke bevaret).
- 130: Odense byfogeds arkiv: Stævningsbog 1620-21, 20/11 1620; stævningsbog 1622-24, 27/5 og 16/9 1622, 1/9 1623; stævningsbog 1628-29, 9/2 og 20/7 1629; tingbog 1631-32, 26/9 1631.
- 131: Odense byfogeds arkiv: stævningsbog 1622-24, 20/5, 19/8 og 2/9 1622, 24/2 og 10/3 1623; tingbog 1625-26, 30/1, 15/5 og 12/6 1626.
- 132: Odense tingbog 1625-26, 14/3 og 14/11 1625, 30/11 1626; Odense tingbog 1631-32, 18/4 og 25/4 1631, 27/2 1632.
- 133: Odense tingbog 1635-36, 9/2 1635: "Delsuinde for Jørgen Apoteker offr *Hans Hanssen* i Eyby for j0 mk. effter hans regenskabsbogs indhold", concept-tingbog 1636-41, fol. 28b, hvor Jørgen Apoteker til dokumentation for sit krav fremlægger sin regenskabsbog og henviser til folio 146 heri.
- 134: Odense byfogeds regnskaber 1607-21, i RA, afgangen *Hans Ibsen* førige byfouget wdj Ottense hans regenshaff fra thend 26. april: j611 och till den 1. octobr: i same aar, tholdt och zidsse aff øll, thendt 29 may samt: penge oppeboren till told oc axssisse aff øll fraa st: Morthens dag 1612 oc till Philippi oc Jacobi dag anno 1613, 2j aprilis.
- 135: Odensegård lens regnskaber 1609-1616, Beuiser till frue *Elline Marsuins* regenshaff aff Ottensegaard, beregnit fraa Philippj Jacobj dag ao 1611 til aarsdagenn j612, (beuis nr.) 6 Jørgen Apoteker beuis wdj Ottense paa 5 dr 3 mk. 8 sk. for x svenske fangrs cost ...
- 136: Odensegård lens regnskaber 1616-1620, kongl: mayctt: regenshaff aff Ottensegaard bereignedt fraa Philippj Jacobj dag anno 1618 och thill aarsdagen igienn anno 1619:; Wdgiff pendinge till quittering aff herberger for forteringher: "Same thid (15 augustj) giffuedt Jorgenn Apoteker for huis thuende aff hindiss f(yrstelig)e. n(åde): thiener huos hannom forteridt j2 smk. xj sk. Daller ij rigsdaller xxxw sk."
- 137: Odense byfogeds regnskaber 1607-21, i RA, Kong: mayttz: byefougitt wdj Ottense *Jenns Anskaris* regenshaff ... j62j/j622, Kong: mayttz: tholdt oppeboritt ...
- 138: Odensegård lens regnskaber 1616-1620, regnskabet 1618/19, jfr. en foregående note, Wdgiff pendinge till quittering aff herberger for forteringher (umiddelbart før den i den foregående note citerede post vedr. *Jørgen Apoteker*): "15 augustj giffuedt Anderss Suidtzer, borger wdj Ottense, for huis henders f(yrstelig)e: n(åde): froichenn *Angues*, førstinde aff Slesuigh och Holstenn, huos hannom forteridt, Lxwj slette daller ij mk. xij sk. Ehr daller Lj rdr xxwij sk."
- 139: Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagen den 20 augusty anno j632.
- 140: Concept-tingbog 1636-41, i Odense byfogeds arkiv, fol. 26, 28b og 42.

- 141: Som nævnt i teksten kan *Thomas Friis* også være broder til Hans Friis. Kilder vedr. *Christen Friis'* gren af slægten fremgår af teksten med tilknyttede noter samt af efterfølgende note om *Margrethe Friisdatter*; kilder vedr. rådmænd *Jørgen Hansen Friis* og efterkommere anføres i efterfølgende noter.
- 142: Margrethe Friisdatter kendes kun fra *Cornelius Hamsforts* optegnelser om de odenseanske købmandsfamilier. Med Hamsfort-familiens tætte forbindelser med familien Friis er oplysningen om hende dog sikkert rigtig.
- 143: I Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 319 angives, at Anna Friisdatter var "føed 1549 d 20. aug. gifft med Arnt Peitersen een vestfalingen raadmand i Odense; kopidombog 1610-13, i Fynbo landstings arkiv, i domb emellom fruue *Magdalene Stested (Sehested)* till Kieruppegaardt paa dend enne och *Hanns Ibsønn*, biuffougitt i Odennse, paa dennd andenn sijde, aar epther Gudzs biurd j6jj løffuerdagenn denn 7 septembris angående fragående af arv og gæld efter Arent Peitersen henvises der (side 327) til "thennd j0 januarij anno j6jj, thennd thid s: Arnntt Peitrssenns lijs, wdj Graabrødre kircke begraffuenn ...". Det fremgår af sammenhængen, at Anna Friisdatter må være død før; jfr. Svend Larsen: Kaste nøgleme på graven; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XII Willum Lucassen, note 2.
- 144: Joanne Bircherodio *Monvmenta et Inscriptiones Othinienses*, Thott 1426.4 i KB, side 25, tavle XXIV angiver som foran citeret Jørgen Friis' dødsdato 11/12 1566 og hustruen Barbara Pedersdatters 11/1 1557.
- 145: Joanne Bircherodio *Monvmenta et Inscriptiones Othinienses*, Thott 1426.4 i KB, side 20-21, XIX citerer ligstensindskriften, der slutter: "... obdormivit anno salutis mdcvi ætatis lxxvii die xxvii martij una cvm dilecta vxore Catharina Georgii Joannis senatoris Otthoniensis filia, qvæ ex hac vitæ felicitate migravit anno salvtis ætatis die"; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle I Mogens Henriksen Rosenvinge.
- 146: Dokumenter til rådstueprotokollen 1530-99, i Odense magistrats arkiv, Else Hans Friisis efterleverske ctr. *Arnth Pedersen* 30. mai 1597: i en standende strid med Arnt Peitersen benævnes Else Olufsdatter Bager "Elsse Frissens, sallig affgangen Hanns Friis, forðum raadmand her samestedtz, hanns eptherleffuerske"; Else Olufsdatter Bagers fødselsår sluttes af, at hun på Oluf Bagers epitafium i St. Hans kirke i Odense, anno 1576, angives at være 17 år; Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelssens Dagbog, 1631, november 1: "Inhumata est Elisa Frisia (død 28 octbr.) tplo francisci"; regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Hanns Ebbesønns* regnskab 1626-35, anno j63j: "Denn 2 nouemb anamett aff klocherne for s: Else fresens ... j dlr."; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle I Mogens Henriksen Rosenvinge, note 9.
- 147: Rørdam: Historiske Optegnelser fra 1545 til 1563 af Cornelius Hamsfort, i *Monumenta Historiæ Danicæ* (K.1), 2.Række, 2.Bind, side 674-676.
- 148: Rørdam: Den i foregående note nævnte artikel; Dam: Odense Løveapoteks Historie.
- 149: Werlauff: Nogle Documenter om K. Frederik den Andens tydske Cantsler Dr. Hieronymus Thenner.
- 150: Concept-tingbog 1636-41, i Odense byfogeds arkiv, fol. 15.
- 151: Magistratens indkomne breve 1581-1654, i Odense magistrats arkiv, indkomne breve 1636: Copie Christoffer Apoteckers privilegie.
- 152: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXII *Augustinus Ebbel*, note 8.
- 153: Odense tingbog 1631-32, mandagenn den 26 septembris j63j.
- 154: Regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Jørgen Mortensens* regnskaber 1628-35, 1632/1633. Indførslen er den næstsidste i regnskabsåret, der går til Jacobi dag 1633.
- 155: Regnskaber 1639-1643, i Odense Gråbrødre hospitals arkiv, regnskaber fra forskellige år, som ikke nøje kan bestemmes, omkring 1640. Året kan fastslås til 1640, da bl.a. *Cornelius Hamsfort III* og købmand *Lucas Willumsen*, der døde 1640, og *Jørgen Hansen Friis*, der døde 26. marts 1641, nævnes i samme regnskabsfragment.
- 156: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, mandtal 164i anfører "Jørgen Apoteckers quinde" i 3. rode, men indførslen er slettet igen, og "Kirsten Apoteckers" er anført i 4. rode.

- 157: Odense magistrats arkiv: regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1634-1644, regnskaberne 1641, 1642, 1643, 1644; regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1645-59, regnskaberne 1645-1651.
- 158: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle I *Mogens Henriksen Rosenvinge*, note 9; Else Olufsdatter Bager eller Else Friissens omtales også i afsnittet "Købmandsenken".
- 159: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXII Augustinus Ebbel. Hans Friis' og Else Olufsdatters børn omtales i note 2 og 4-7.
- 160: Adkomstdokumenter og sager vedr. gods og ejendom 1600-1630, i Odense Gråbrødre hospitals arkiv, genpart af Jørgen Friis fæstebrev paa Sanderum tiende, 1623, 21. december, hvori anføres: "der s: *Hanns Friis*, fordom borger och raadmand wdj Othensse, war wed døden affgangen, da haffuer hans epterleffuerske *Elsse Olluffsdaater* fest aff dauerende hospitalsforstander Sanderoms tiende ... till hindis sønn Jørgen Hannssen Friis, som siden er dragenn wd aff landet, paa fremmede steder sig at forsørge, och der en rom tied opholdt sigh ...".
- 161: Regnskaber 1639-1643, i Odense Gråbrødre hospitals arkiv, regnskabsfragment i omslag mærket "Dele af regnskaber fra forskellige år, som ikke nøje kan bestemmes, omkring 1640": "2j. martij for et leyersted till Jørgen Friiss ... penge xw rdlr"; Odensegård lens regnskaber 1638-41, Kongl: maytts: regenschapff ... 1640/41, Pending annammit paa s: Hans kierckess wegne: "28 martj thill ringepenge for s: Jørgen Frises lig, penge j rdl"; Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1641, marts 26: "Georgius Friis inhumatus est"; skifte i skifteprotokol 1635-41, i Odense byfogeds arkiv, fol. 405, hvor arven skiftes mellem hans søsterbørn.
- 162: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 320: "Jørgen Friis, som hawde werit udenlands, lewede ugiffet og døde i Odense anno 1646 (årstallet skal være 1641) d i9 martij. Hand af andre kaldes een cælebr patricius ..."; Jacob Bircherods kilde er sikkert Joanne Bircherodio Monumenta et inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, hvor forfatteren i annotat ad num: V, side 169 dels anfører det samme forkerte dødsår dels omtaler Jørgen Friis som "coelebs patricius".
- 163: Kæmnerregnskaber 1621-1649, i Odense magistrats arkiv, *Jørgen Mortensens* regnskab 1641: "Annamitt aff Hans Jørgens Friis aff dj boder och hauge, som hand kiøffte aff Jørgen Frissis arffuinger wed Westerport legendis ... penge wj dlr".
- 164: Odense byfogeds arkiv: tingbog 1635-36, 22/2 1636; stævningsbog 1636-37, 8/5 1637; stævningsbog 1637-38, 19/2 1638; stævningsbog og tingbog 1638-40, 8/4 1639; tingbog 1638-40, 20/5 1639.
- 165: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv; i regnskab til Stj. Michelsdagh 1639 (kladde) nævnes Hans Jørgensen i den anden roede; i regnskab til Michelsdag och paasche j640 corigeret anføres Hanns Jørgenssen påny i denn anden roede, men på et senere tidspunkt er navnet Friis tilføjet; i regnskabet til paasche 1641 anføres sst. i anden rode Hans Jørgensen Fris; stævningsbog 1640-41, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 25. januar i64j stævner Hans Jørgensen Friis en borger i Odense for gæld.
- 166: Dokumenter til skifteprotokollen 1666-1683, i Odense byfogeds arkiv: "Anno 1667 den 26 febr: loed erlig och gudfrøchtig quinde *Mallene Jacobsdatter* registre och wurdere, huis goedts och formue som fandtis effter hindis sl: hosbund affgangene Hans Jørgensen Friis"; boet deltes efter de arveretlige regler vedr. barnløse ægteskaber med halvdelen til enken og halvdelen til Hans Jørgensen Friis' søskende, hvoraf ingen bar navnet Friis.

Noter til Menige købmænd

- 1: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XVII Hans Sommer.
- 2: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle VIII Jacob Let.
- 3: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 23 januarii anno 1615.
- 4: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, onsdagenn den 6: februarij anno 1615.
- 5: Stig luul: Arveret.
- 6: Oversigten viser alene de personer, der er nævnt i arvesagen 1915, bortset fra Bertel Wichman, samt de unævnte ægtefæller, der forbinder mændene med Karen Sommers. Kilderne fremgår af teksten eller de senere opsatte, mere komplette oversigter over slægterne *Let*, *Mand* og *Sommer*, med de dertil knyttede noter.
- 7: Danmarks gamle Personnavne (O.1), II. Tilnavne: Leth og Lett.
- 8: Dokumenter til tingbogen 1544-1719, i Odense byfogeds arkiv, Vidisse af et brev ang. Severin Let borgers forpligtelse til en kvinde, han belaa, 1550 dec. 8.
- 9: Wad: To Odensiske Monumenter, side 44-45. I artiklen citeres den famøse stævning i 1550 også.
- 10: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskaber 1576 og 1578-79.
- 11: Dokumenter til rådstueprotokollen 1530-99, i Odense magistrats arkiv, Vurdering af sal. Axel Viferts gaard. 1582 sept.
- 12: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 93.
- 13: Wad: To Odensiske Monumenter, side 40.
- 14: Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4, side 46, LIII. Teksten fortsætter: "Søfren Let saa var hans navn, och var af Gvd henkallet ... den i9 septembris i579, oc hans hvstrv Enger Vnckersdatter, som døde den 13. jvnii anno i592"; Nyerup: Oversyn over Fæderlandets Mindesmærker, Min antiqvariske Fodrejse i Fyen i August 1805 citerer ligeledes indskriften, side XLVII-XLVIII.
- 15: Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, Annot. ad num. LIIItium, side 46-48.
- 16: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 391; Nyerup: Oversyn over Fædemelandets Mindesmærker, Min antiqvariske Fodreise i Fyen i August 1805, side XLVIII-XLIX: "... saa brav en Officiers minde bør ikke forgaae"; Metzler: Nogle Bidrag til Winsløwernes Slægtshistorie, side 49 (1911); Gether: Middelalder-familier, side 431 (1987!).
- 17: Kilderne til oversigten fremgår af teksten med dertil knyttede noter.
- 18: Wad: To Odensiske Monumenter, side 40-44.
- 19: Dam: Unkersønnerne, side 122.
- 20: Dom af kongens retterting Otthenssdagen nest ephther sancti Clementis dag (24/11) 1546, i Topografica, Odense, pergamentsamlingen i LA Fyn; trykt efter dombogen i Domme fra Christian III's Tid (K.1), dom nr. 33.
- 21: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1566-1570: 1568, 17. sept.
- 22: Rørdam: Vicarier ved Kirkerne i Odense gengiver en indberetning fra prior *Christen Poulsen*: "Hr Severin Lett, som endnu lever, haver et vicarie i forskr. St. Knuds kirke". Indberetningen dateres til 1560, hvor præsten Søren Let altså var i live endnu.
- 23: Odense rådstuedomprotokol (Odense Magistrats Dom-Copibog) 1602-37, aar effter Christj fødzell 1622, mandagen den 11 februar, side 275-78.
- 24: Magistratens indkomne breve 1531-1601, i Odense magistrats arkiv, Fortegnelse huis breffue, som er besseglitt met stort secrett siden paaske anno 1589, ao 96 thend 5 dag martij.
- 25: Odense rådstueprotokol fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 2 decemb anno 1611 lader Jacob Lett borgemester "paa sin broders Pouell Lettz wegne" *Hans Jensen*, borger i Odense stævne "och kreffde hanom for nogen homle". Hans Jensen beretter, at "hand selff (er) komen thill Opslo ao 1607 och wilde haffue hafft same homle, da haffde Pouel Let weret i Holland." "Bekiende ochsaa, at hand i

- samme aar in aprilj maanit wor i Opslo och anntuordz hans høstru 4 bremertøndr malt och j tne ertter, som hun skulle forhandle hanem".
- 26: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle VIII Jacob Let: "Der er kun få vidnesbyrd om, at han har drevet handel: der er således ikke noteret processer med adel eller udenlandske købmænd ...".
- 27: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, antegnelser til kæmnerregnskaber 1572-1620, spredte aar. (Regnskaberne fra hans kæmnerperioder er ikke bevaret).
- 28: Hovedregnskabsprotokol 1569-1727, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, side 125, 133, 143-44 og 145-46.
- 29: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle VIII Jacob Let; Joanne Bircherodio Monumenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, side 103, LXXIX citerer indskriften på ligstenen i St. Knuds kirke: "Under denne steen ligger begravnen erlig mand iacob Lett forðum borgemester i Othense oc døde den i9 austi anno i622 med sin kiere hustru erlig oc gudfrygtig qvinde Marine lørgensdatter, som døde den 5 septemb. anno i603".
- 30: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 8 junij anno 1612.
- 31: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle VIII anfører Ingeborg Letsdatter og hendes to søstre som døtre af Jacob Let; Dam: Unkersønnerne godtager denne arveretligt umulige opfattelse, jfr. hans Tavle 1, side 153.
- 32: Danmarks Kirker (S.1), Maribo Amt, afbildning side 233, fig. 21. Teksten på epitafiet oplyser, at provst Jens Michelsen Vejle døde 16. juli 1612 og hans hustru Catharina Læt den 23. februar 1621.
- 33: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1603-08: 1607, 18. juli og 1609-15: 1609, 31. maj.
- 34: Regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Jens Mogensens* regnskab 1618-1625: "Indtecht penndinge for klokkerne er ringit ... 28 junij (i619) for Willum Spichemand, som døde i hospitalet, och kom i Grabrødre kirckegaard. Gaff int(et) for"; Odense Gråbrødre hospitals arkiv, regnskaber 1618-1625, regnskabet 1619/1620: "Sømb vdkommen ... kom till Willom Spickermands kiiste loffte søm xiiij sk."
- 35: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 392-98 om Inger Let og hendes descendenter og side 398 ff om Karen Letsdatter.
- 36: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Tredie Hefte: Odense Byes Geistlige, Mag. Mads Jensen Middelfart, side 618-619; Rørdam: Dr. theol. Mads Jensen Medelfar, Biskop i Lund. Mads Jensen Medelfar var født 1579 i Middelfart og døde 1637 i Lund.
- 37: Metzler: Bidrag til Winsløwernes Slægtshistorie, II. Jakob Benignus Winslows Slægtskab med andre ansete Familier, side 49 ff. Den famøse fodnote findes side 54.
- 38: Odense tingbog 1678-81, mandagen d -26 januarij 1680: "For retten fremkom *Hans Wichman*, raadmand her ibm, paa egne item paa hans broders *Jørgenn Wichmans* och deris søesters *Maren* sl: m: *Nielsis* her ibm deris wegne, fremlagde ... en schrifftlig proclama ... (vedr. arven efter deres) salig moder Karen Jørgensdatter Lett, sl: *Bertel Wichmans* efterlefuershe".
- 39: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen.
- 40: Odense rådstueprotokol 1626-1631, mandagen den 5 martii anno i627.
- 41: Odense tingbog 1667-68, mandagen den -25 februarij ao j667: "*Jens Jens*: lod læse och paashrifue en schiøde dat: den -12 aprilis anno i662 udgifuet af Karen Jørgensdatter sl: *Bertell Wichmandts* efterlefuershe paa en gaard udj Nørregade ...".
- 42: Niels Let nævnes i kilder fra 1604 til 1606, omtalt i afsnittet "Købmandsenken".
- 43: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 93: "Jacob Lets fader - Søren Let - havde boet i en gård på Fisketorvet, som siden var i Karen Letsdatters besiddelse".
- 44: Odense Gråbrødre hospitals arkiv, regnskaber 1625-28, jordbogen till Ottensse hospital j627/ j628: "Jordschuld aff hospitalsjorder, som ligger her wdi Ottensse: *Bertell Wichmand*"; ligeså i jordbogen 1630/31; Skifte efter s. *Bertell Wichmand* i skifteprotokol 1635-1641 i Odense byfogeds

- arkiv, bordtschuldig giæld efter handtschrieffter, som forrentis, fol. 126: "Till hospitallit 105 dr."; Odense Gråbrødre hospitals arkiv, regnskaber 1637-1639, hospitalsjordbog i638/ i639 "Karren s: Bertell Wichmandz aff hindis gaard"; ligeså med variationen "aff den gaard hun iboer" i jordebøgerne 1642/ 43, 1647/48, 1648/49, 1649/50, 1660/61. Rentebeløbet er i alle årene fra 1627/28 til 1660/61 uændret seks en halv mark, 2 skilling og 2 album.
- 45: Odense hospitals og kommunitetets breve 1548-1687, i Fyns bispearkiv, "Regr paa hospitalsbreffue och tilstaaendes giæld anno dominij 1571 then 5 dagh martij; refereret i Svend Larsen: Graabrødre Hospital og Kloster i Odense, 4. Kapitalanbringelse, side 40: "Seffren Letth oc Innger lont itt hundrede gamble daller oc staaer tiill pant hoffuidbreffuit paa deris gaard".
- 46: Kerteminde tingbog 1652-61, mandagen den 7. augustj. anno j654.
- 47: Dam: Unkersønnerne, side 121.
- 48: Kilder vedrørende Karen Letsdatter og hendes to ægtemænd angives i afsnittet om "Købmandsenken". Kilder vedrørende de andre personer fremgår af teksten med dertil knyttede noter.
- 49: Rørdam: Dr. theol. Mads Jensen Medelfar, side 35: *Jacob Madsen*, født 1612, død 1632; *Susanne Madsdatter*, født 1613, død 1637; *Jens Madsen*, født 1615, skæbne ukendt.
- 50: Odense tingbog 1625-26, mandagen denn 4 aprilis anno 1625 anføres fadernavnet, da Hanns Pederssen og hans hustru Mette Jacobsdatter får tilskødet et stykke jord.
- 51: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXV Hans Pedersen Let.
- 52: Odense byfogeds regnskaber 1607-21, i RA, Kong: mayttz: byefougedt wdj Ottensse, *Jenns Anndskaris* regenschabff ... i6j7/j6j8, anfører under Pendingge annammitt till sagefaldt: 8 july: "Affthingett Hanns Pedersenn, som tiente Peder Lett, for nogenn pellemente, hanndt i war, medtt *Jacob Nielssen* widtt Muritt portt; dog gjorde hannom ingenn skade. Bliffuer till kong: mayttz: i 1/2 dr rixs" og 6 january: "Affthingett *Rassmus Hansenn* i Westergade for slagsmaall, hanndt i war, medtt Hanns Pedersenn i Westerport. Derfor giffuitt till kong: maytz: j dr rixs". Det er fntl. også Hans Pedersen, der nævnes i en slagsmålsag i regnskabet for 1612/13: Anno 1613, 18 aprilis: "Aff Peder Lettis suend wed naffn Hans, for hand slog *Niels Themmermand* med ett hiemestob iij mk"; jfr. også den næste note.
- 53: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, liste over tildelte borgerskaber foran i bogen anfører: "Mandagen denn 19 maij anno 1617 gjorde Hans Pederssen, som tiente Peder Lett, sin borger- eed".
- 54: Stævningsbog 1620-1621, i Odense byfogeds arkiv, 3/7, 28/8, 11/9, 18/9 1620, 29/1 1621.
- 55: Hans Pedersen var søn af *Peder Hansen* og dennes hustru *Anne Lauridsdatter*; det fremgår af regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Jens Mogensens* regnskab 1618-1625, Indtecht begraffuelsependinge: "28. dec. (1620) for s: Anne Peder Hansens lijgh wdi Sancte Knudtz kiercke hoess hindis s: mandt derfor betaldt Hans Pedersen 20 dr. thill 6 mk.", sammenholdt med *Lernertt Thammessøns* regnskab 1620/21, i kærnerregnskaber 1621-1649 i Odense magistrats arkiv: "Den 5 januarj anamet aff Hans Pedersen aff stormklocken bleff renget for hans s: moders lig peng ij mk. rix.". Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, side 110, LXXXVII gengiver indskriften på ligstenen i St. Knuds kirke: "Her ligger begrafven erlig oc velact mand salig Peder Hansen borger udi Ottense, som døde i sit alders 84 aar den 24 iunii ao. i6i0 efter hand havde lefvit i ecteskab 30 aar med sin kiere hustru erlig oc gudfryctig qvinde Anne Lauritsdatter, som døde i sit alders 68 aar d. i ianuarii ao. i620"; ligstensindskriften er trykt efter Bircherod i Mumme: St. Knuds Kirke i Odense, Tillæg.
- 56: Regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Jens Mogensens* regnskab 1618-1625, rentependinge annamitt, side 36: "Her foruden er kaast migh Hans Pederssens breff paa itt hundrede rixdr for Jacob Leet borgemesters begraffuelse ao 1622 den 22 aug: ..."; jfr. *Frederich Ammerbachs* regnskab j6i8-j625, side 95, S: Knudz kierckes orgeluercks omkaastning, integtt penge, og hovedregnskabsprotokol 1569-1727, side 215.

- 57: Hovedregnskabsprotokol 1569-1727, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, side 145-46: "Anno j635 den 26 January bleff s Jacob Lettes regenshab (fra 1601/02!) efterseet ... och offuer alt bliffuer enda kirchen shyldig 1000 mursteen thill nest kommende s: Knuds dag att betalle, som Hans Pedersen raadmand her ibd loffuit for att shadesløes holde"; Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagen den 6 aprilis anno j635 opdrages til kæmnerne "ett s: Jacob Lettes breff paa j00 sletedaller capital med sin resterende rentte, som Hans Pedersen raadmand tilkommer at betalle".
- 58: Odense byfogeds arkiv; tingbog 1631-32: 25/7 1631; tingbog 1635-36: 7/3, 14/11 1636.
- 59: Olrik: Drikkehorn og Sølvstøj, side 135, Sølvfund. Odense Amt. 5. Sølvkanden, der nu er på Nationalmuseet, er også afbildet i Odense bys historie (S.2). De fede år. Odense 1559-1660, side 158 og 159.
- 60: Odense rådstueprotokol 1626-1631, hvori de tilstedeværende borgmestre og rådmænd i møderne altid nævnes, anfører Hans Pedersen første gang 5/11 1627 i forbindelse med en stor udvidelse af rådet, der suppleredes med fem nye medlemmer.
- 61: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1637-1639: 1637, 28. juni. Hans Pedersen blev samtidig for sin lange tjenestes skyld fritaget for skat og al bys tyngde på livstid.
- 62: Hovedregnskabsprotokol 1569-1727, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, side 244: Anno j635 den 20 Marty ... "Hoes Hans Pedersen Raadmand ehr at fordre, aff for dum borgemester s: *Jacob Lettes* giæld Mursteen ... j" (jfr. note 57); i de følgende år optræder den ikke betalte gæld også med Hans Pedersen som debitor, men i *Poffuell Hanszens* regenshab fra den 1. Januarj Anno j643. och til philippi Jacobj dag Anno j646. lyder posten: "*Mette S. Hans Pers* Rester for 200 Stehn". Det er fmtl. kilden til oplysningen om, at dødsåret er 1645, i Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXV Hans Pedersen Let.
- 63: Regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1645-59, i Odense magistrats arkiv, regnskab 1655: "Ao 1655 den 7 febr: effter borgemester *Thomes Broders* befaling leuerit *Erich Jørgens*, som Mette Hans Peders skulle giffues penge 4 dlr:". Der var altså tale om en særlig bevilling, ikke den almindelige fattighjælp. Tilsvarende tildelinger i regnskaberne for 1655, 1658 og i regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1659-82 hvert år i regnskaberne fra 1659 til 1676.
- 64: Grundtakstprotokol 1661, i Odense magistrats arkiv, Neder quartiere, fol. 18b: "Mette sahl Hans Pedersens gaard, hun iboer, och hendes creditorer tilhør, med 2 waaninger, penge 260 rixdr:".
- 65: Mandtal over Odense by paa alle familier oc i henhold til Skatkammerets befaling af 20. februari 1672, i regnskaber over kongelige skatter 1576 ...1688 i Odense magistrats arkiv.
- 66: Mandtal oc Taxering offuer den naadigste paabudne krigsstyr aff Ottense bye, effter hanss kongl: ma: allernaadigste befaling aff dato d 27 January i676, i regnskaber over kongelige skatter 1576 ... 1688 i Odense magistrats arkiv.
- 67: Mette Hans Pedersens nævnes ikke mere i Odense magistrats regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1659-82 fra 1677, efter at hun har været anført hvert år til og med 1676.
- 68: Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagen den 19 augustj anno j633.
- 69: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskaberne 1607, 1624, 1626, 1633, 1636.
- 70: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskabet 11/1 1633 anfører Anne s: Niels Christensens i tiende rode.
- 71: Stævningsbog 1620-1621, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 4 september anno 1620 lader *Søffren Hattstafferer* Anne Letzdaatter stævne og 8/10 1621 stævnes hun af *Hendrick Skreder*, 25/9 1620 stævner Anne Letzdatter en kvinde i Odense og 13/11 1620 en række bønder for gæld; stævningsbog 1622-24 registrerer stævninger ii/3, 1/4, 29/4, 3/6, 26/8, 30/9 1622; 1635-38 lader Anne Letzdatter gennem sin fuldmægtig *Peder Kaare* borgere og bønder stævne for gæld: stævningsbog 1635-36, 21/3 og 28/3, jfr. tingbog 1635-36, 11/4, hvor hun kaldes Anne s: Niels Christensens; stævningsbog 1636-37, 28/8 1637; stævningsbog 1637-38, 5/3, 12/3 og 28/5 1638 samt 23/7 1638, hvor hun stævnes som Anne s. Niels Christensens i Nøregade, men ifølge tingbog 1638-40 samme dag dømmes som Anne Ledzdaatter; samme tingbog, 28/5, 11/6 og 18/6

- 1638; stævningsbog 1642-44, 24/5 1643; stævningsbog 1644-46, 23/9 1644, 27/1 og 23/6 1645.
- 72: Odense byfogeds regnskaber 1607-21, i RA, Kong: mayttz: byefougitt wdj Ottense *Jenns Anskaris* regennshabff ... j62j/j622, Kong: mayttz: tholldt oppeboritt aff krammeguotz, silckewaare, spece-rij och andit, anfører et lager i hendes krambod i april 1621 af "krameguotz for -372 mk. lybsh och 9 sk. lyb:".
- 73: Stævningsbog 1620-21, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 5 martius anno i62j.
- 74: *Dam*: Unkersønnerne, side 121 konstruerer følgende forklaring på, at Anne Letsdatter besidder Jacob Lets gård: "Med en broderlod i gården efter den afdøde Niels Let og med en broderlod efter et par barnløse søstre har det været en smal sag for Karen Letsdatter at købe de sidste 2 døtre af Jacob Let ud af gården, og sælge eller overgive den til sin søstermand".
- 75: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, angiver 1636 Anne Letsdatter i 7. rode som nabo til *Frands Guldsmid*, men 1637 og paasche 1638 som nabo til *Søffren Knapmager*, s.å. nævnes hun i 13. rode, hvorfra hun hurtigt flytter til 6. rode. Her bor hun "inde hoes *Karen Giertes*" til 1639. Michæly 1642 finder man hende imidlertid i 15. rode.
- 76: Regnskab over kongelige skatter 1576, 1598, 1600, 1658-88, i Odense magistrats arkiv, baadsmands-skat 1598.
- 77: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, i *Jesper Ericksen* ij Nørgades regnskab 1602 anføres under "pendinge opborren for att stormklockenn er bleffuenn rinngett dette aar": "Annamitt for att denn bleff rinngett for Hanns Lett ij mk".
- 78: Odense tingbog, mandagen den 3 februarij anno j606: "Sandementss eed, att 8 Otthense byes sandemend, som ere ... Christen Lauritsen Lett ... borgere ibid, loughlig tilfuld, de soere ..."; Brandts kirkebogsudrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1658, 29. sept.: "*Karen Nielsdtr.* sl: Christen Lauritzen Læthis efterlewerske i Graabr. kirgd. til aftensang".
- 79: Odense byfogeds arkiv; tingbog 10/3 1606, 26/1, 9/3 1607; stævningsbog 1608-09, 7/3, 11/4, 23/5, 28/11, 19/12 1608, 11/12 1609.
- 80: Odense tingbog, mandagen dend 23 februarij ao j607.
- 81: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, i regnskabet 1607 ligen Christenn Lett for I daler.
- 82: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, *Anders Hansøn* y Offuergades regnskab 1604-1605, indtegd gresspending.
- 83: Regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Jenns Anskaris* regnskab ... fraa anno j6j7 och thill aar j6j8: "Denn 28 nouemb: oppeboritt aff Christenn Lett for hanns høstrues leyerstedtt i kierckegaardenn wj mk.".
- 84: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, skattebog 1624 en halv daler, mandtall j626 j ort, mandtal 1633 intet.
- 85: Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagen den 9 septembris anno j633.
- 86: Regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1634-1644, i Odense magistrats arkiv, regnskabet 1634, Wor Frue sogn.
- 87: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, i regnskab 1635, fmtl. til Martini, anføres *Karen Christen Lettis* på Christen Lets tidligere adresse i tiende rode.
- 88: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagenn den 23 februarij anno 1618: "thuende mend wed naffn Rasmus Lett och *Hans Remer*", som er udsendt som stævningsmænd.
- 89: Regnskaber 1618-1625, i Gråbrødre hospitals arkiv, regnskabet 1618/19, pendinge giffuidt for ware kiøbt: "29 junij Rasmuss Lett for halvanden tdr smaasaldtt ix dr., 10 aug: aff hannom j tdr bayesaltt for ij dr."; regnskabet 1619/20, pendingeswdgiffitt wdi adschillige maade: 25 aug: Rasmus Lett giffuid for 20 mk. liusseblaar, marcken 3 sk., er ij mk. xij sk.".
- 90: Svend Larsen: Studier over det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXIX Mathias Diderichsen.

- 91: Regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Jens Mogensens* regnskab 1618-1625, "penning oppeborrid for stolestade, aff dennom som icke ehre frij", (1620) 28 januarij.
- 92: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 25 julii anno 1614.
- 93: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagenn den 18 julij anno 1614.
- 94: Stævningsbog 1628-29, i Odense byfogeds arkiv: 8/12 1628 stævnes Peder Let af *Erik* og *Anne Urne* for gæld, 9/12 1629 stævner han og *Anne Urne* hinanden, 27/4, 4/5, 1/6 1629 stævnes han af *Anne Urne*, 23/3 1629 af *Henning Walckendorf*, stævningsbog 1635-36: 21/3 1636 stævnes han af *Hans Oldeland*, der - jfr. tingbog 1635-36 samme dag - kræver 7 dr. efter et håndskrift og 10 dr. 20 sk. for malt, hvorimod Peder Let rejser modkrav.
- 95: Regnskaber 1628-31, i Odense Gråbrødre hospitals arkiv, regnskabet 1629/30: "giffuet Peder Let i Ottense for 2 saugskaaren egetree; regnskaber 1639-1643, i omslag mærket "Dele af regnskaber fra forskellige aar, som ikke nøje kan bestemmes, omkring 1640": 8 aug., 3i aug. og 8 7bris "aff Peder Lett i Othense for 2 shepper (haffre)".
- 96: Regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Jørgen Mortensens* regnskaber 1628-35, regnskabet 1632/33, side 113: "Giffuet Peder Lett for j eshe till samme brød (600 abelaster, nævnt i posten foran) pennges x sk."
- 97: Odensegård lens regnskaber 1620-1625, Kong: maytz: regnskab aff Ottennsegaardtz lehen fra Philippi Jacobj dag anno i623 oc till Philippi Jacobj dag anno i624: "Giffuet ... Peder Lett for xwj tdr are", med bilag 3. Peder Jørgensen Lettis beuis paa are i6 tdr, underskrevet "actum Otthense denn 24 july j623 Peder Jørgens Lett egen handtt", og Pendinge giffuet salpeitersyderen oc bekaasted paa salpeitterhusens bygnings fornødenhed (vedr. køb af j tylt fyrdeller, ix stoere legtesøm, tre tomme øltønder og fire andre tomme tønder), med bilag 35. Peder Lettis beuiss, underskrevet "actum Ottense denn 12 january j624 Peder Jørgens Lett min egen handtt".
- 98: Odense rådstuebøger og tingbøger anfører talrige stævninger fra 1618 til 1636. I stævningsbog 1636-37, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 2 october j637, nævner *Mette* s. Peder Lettis over 30 odenseanere som hendes salig mands kreditorer.
- 99: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 17 augusti anno 1618: "Peder Lett borger her sammestedz idag loffuit och forpflichtt sig at betale *Grist Burmester* aff Hamborg sex daler for kost och tering, som de nu ere om forligtte, at betale inden afften"; Odense rådstueprotokol 1626-1631, mandagenn den 20 septembris anno j630: "Domb efter forordningen for Peder Jørgensen Lett offuer *Hanns Rasmus(sen)* for xj rixdaler, huer daler till 6 mk., som hand til *Gregorius Willman* aff Slesuig, effter hans handshriftis indhold skyldig er. (Der er altså ikke tale om Peder Lets eget tilgodehavende, men om et, han har fået overdraget af slesvigeren); i stævningsbog 1636-37, i Odense byfogeds arkiv, nævner *Mette*, s. Peder Lettis blandt hendes salig mands kreditorer personer i Svendborg, Nyborg, Kerteminde og Lübeck; de i efterfølgende tre noter omtalte sager.
- 100: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 21 februarij anno 1614.
- 101: Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagen den 19 january anno j635: "Hans Notteller i Hadersløff haffde ladett opkalde Peder Let gielsdag angående"; mandagen den 26 january j635: *Clemend Byessuend* paa Hans Nattellers wegne fordrit dom offuer Peder Let for 15 dlr. effter woldgifftsmends affshied"; sagen fortsatte for bytinget: stævningsbog 1635-36, 4/5 og 22/6 1635; tingbog 1635-36, 10/8 og 26/10 1635, i Odense byfogeds arkiv.
- 102: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den j junij anno 1618.
- 103: Odense rådstueprotokol 1626-1631, mandagen den 6 decembris anno j630 fik *Maren Madsdaater*, tiennendis Peder Lett, dom over fem odenseanere for småbeløb "di hinnde for øll skyldigh ehr"; stævningsbog 1635-36 og tingbog 1635-36, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 30 may 1636 stævnes 61 borgere, heriblandt Peder Lett, "for de icke haffuer clarerit deris øllaccisse for huis de haffuer udtappet och bortsold".
- 104: Stævningsbog 1622-24, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 23 septembris ao 1622 indkaldes *Lauritz Skreder* "i Peder Lettes hus" som vidne i bytinget; mandagenn den 25 augusti og mandagen den j september stævnes *Peder Laurssen* "i Per Lettes hus" i en gældssag; Odense rådstueprotokol

- 1626-1631, mandagen den j february anno j628 tilfindes *Pouell Nielssen* at betale Peder Lett "sex sletedaler itt halff aars hussleye, eller derfor at lide namb".
- 105: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagenn den 14 aprilis anno 1617, jfr. mandagen denn 18 augustj anno 1617 føres sag angående "*Jacob Nielsen och Christen Nielsen s: Niels Shriffuers sønner*, for huis fortering, de haffuer giordt i hanns (Peder Lets) hus".
- 106: Odense byfogeds regnskaber 1607-21, i RA, anfører i regnskabet 1612/13 under Penge oppeboren thill sagefald, 18 aprilis: "Aff Peder Lettis suend wed naffn *Hans*, for hand slog *Niels Themmermand* med ett hiernestob iij mk" og i regnskabet 1617/18 yderligere to sager, hvor *Hans Pedersen* - fmtl. den samme svend - var indblandet, jfr. note vedr. *Hans Pedersen (Lets)* ansættelse hos Peder Let; stævningsbog 1620-1621, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 6 nouember og mandagenn den 13 nouember anno 1620 stævnes Peder Lett "emod husfred, wold, heruerch", og ifølge *Lenertt Thame-ssøns* kæmnerregnskab 1620-21, i Odense magistrats arkiv, betalte han den 18 december "for byfred hand gjorde med *Peder Fuodsuend* (fogedsvend) min anpart ij mk. mønt"; ifølge samme to bøger stævnes nogle drenge 12. februar 1621 i en større slagsmålssag, og 17. februar betalte "Peder Leetes dreng wid naffn *Rassmus Erigsen* for byfred, hand gjorde med *Anders Lampes* dreng peng j dr. mønt"; i samme stævningsbog stævner Peder Let mandagen den ii junij anno 162j *Jacob Lauritzen* "at suare fome Peder Jørgensen och hans tienistepige *Johanne Lauritzdaatter* ... for en byfred"; flere sager citeres sidenhen i teksten.
- 107: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle VII Niels Olufsen Bager.
- 108: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen denn 2j julij anno 1617, pantsætter Peder Let som sikkerhed for et lån "denn gaard wij wdj boer och ochsaa woriss haffue och boeder bag skoelen ..., som os er tillfaldenn effter min hustrues s. fader Niels Bager".
- 109: Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagenn denn ii juny anno j632 stævnes Peder Jørgensen Lett af byen "for jordshyld aff hans gaard, hand iboer, siden ano j613". Han havde kun betalt med "itt halff schippund jern"; angående arven fra Mette Nielsdatters fader se foregående note.
- 110: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagenn denn 20. junii anno 1614.
- 111: Wad: To Odensiske Monumenter, fodnote side 102.
- 112: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagenn den 18 julij anno 1614.
- 113: Magistratens indkomne breve 1531-1601, i Odense magistrats arkiv, indkomne breve 1580; Kong Frederik II's aabne brev om at skødning og pantning skal foregaa til tinge, 22 august 1580; findes også i Samling af forordninger, privilegier, kongelige breve og fundatser for Odense by, i Karen Brahes Bibliothek, håndskriftsamlingen, C. II. 30, 4, pag ii6.
- 114: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 25 julii anno 1614 noteres det, "att Peder Lett idag loffuet at gaa till tingit och giffue Jenns Anshares shøde".
- 115: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle VII Niels Olufsen Bager, note 31.
- 116: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 11 septembris og mandagen den 25: septembris anno 1615.
- 117: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen denn 2j julij anno 1617.
- 118: Odense tingbog 1625-26, mandagenn den i7 octobris j625: "*Peder Kaare* paa *Hans Pederssens* wegne ... hand opbød och laugbød den gaard Peder Let iboer och eshet sine penge, nemblig 400 dllr met sin rentte"; tingbog 1635-36, mandagen den 22 february ao j636 "bleff lest Peder Lettes gioldbreff thill *Christen Thommesen* i Loning udgiffuen paa 400 rdl, thill forschung den gaard hand iboer huis den ehr bedre end *Claus won Buchualts* pant daterit her i byen St Peders dag neruerende aar 1636".
- 119: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 14 julij anno 1617.
- 120: Odense tingbog 1625-26, mandagenn den 29 augusti j625.
- 121: Odense tingbog 1625-26, mandagenn denn 14 augustj anno j626.
- 122: Odense rådstueprotokol 1626-1631, mandagen den 26 jully anno j630.
- 123: Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagen denn 4 marty anno j633.

- 124: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, "Skattebogh paa Othennse byes skatt, som skall erlegges till martini dag anno 1624" og "Mandtall paa Odense byes borgere anno 1624".
- 125: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, mandtall wdi Ottensee j626, j633, j634, 1635.
- 126: Stævningsbog 1620-1621, i Odense byfogeds arkiv: mandagen den 20 nouemb og mandagen den 27 nouemb anno 1620 stævnes Peder Jørgensen Lett for gæld af borgemester och raad, mandagen den 15 octob 1621 stævnes han påny af kærneren og samtidig af *Per Fogitsuen* paa kong mattz wegne; stævningsbog 1622-24: mandagenn den 28 januari ano 1622 stævnes Peder Lett igen af byfogden *Jens Anskaris* og kærneren *Søffren Andersøn*, mandagenn den 16 septembris ao 1622 stævnes Peder Lett af borgemestere och raad; stævningsbog 1628-29: mandagen den 9 februarj j629 stævnes Peder Leett af Jenns Anskaris byefouget og 22 juny og 7 december s.å. igen, paa konig maytz: weigne; Odense rådstueprotokol 1631-35: mandagenn denn ii juny anno j632 stævnes Peder Jørgensen Lett "for jordshyld aff hans gaard hand iboer, siden anno j613", mandagenn den 12 may anno i634 tilfindes han af retten at "fremuisse huad adkomst (hand) haffuer till ded jordsmun wid Graabrødre kirckegaardsrist, som hand beraaber sig paa att haffue i leye aff byen, ... efftersom hand beretter endnu ingenn jordskyld aff samme jord at haffue gifft", og han frakendes jorden (jfr. 19/5 og 30/6); stævningsbog og tingbog 1635-36: mandagen den 30. may j636 stævnes Peder Lett (post mortem) på konng maytz wegne for manglende clarering af øllaccisse.
- 127: Odensegård lens regnskaber 1625-1629, Kongl. maytt: regenskaff aff Odenseegaardt fra Philipp Jacobj dagh anno j627 thill aarssdagh anno j628, beuis (bilag) 54. *Anders Hansenn* i Korsebierig ett thingswinde. Tingsvidnet er udstedt af "*Annders lbsenn* wdj Thommeruppe herritzfougett i Ottensse herrett, Peder Lett i Ottensse shriff (og to landboere) ... aar j628 tiersdagenn den 1. aprilis".
- 128: Odense rådstueprotokol 1631-35, manndagen den 5 january anno i635.
- 129: Odense tingbog 1635-36, mandagen den 4 aprilis anno j636 lod Peder Lett - antagelig i sin egenskab af kærner - *Niels Wogenbierrig* saggive "for hand wloulig ehr dragen aff arehst", men; *Knud Laursen* kemmeners indtægt och wdgifft-regnskab 1636/37, i kærnerregnskaber 1621-1649 i Odense magistrats arkiv, indledes: "Paa Ottenss byes wegne fra denn 27 aprilis anno j636, jeg effter borgemesteris befalling annammet cemmeriit effter s. Peder Lettiss død".
- 130: Stævningsbog 1636-37, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 8 may i637; concept-tingbog 1636-37, i pakken concept-tingbog 1636-41, hefte 2, fol. 25 og hefte 1, fol. 6.
- 131: Odense tingbog 1635-36, mandagen den 9 may anno j636; stævningsbog 1636-37, mandagen den 25 septembris og mandagen den 2 october j637.
- 132: Stævningsbog 1636-37, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 23 octobris 1637 stævnes sammen med Mette s. Peder Lettes "hindes thienner *Anders* samt alle hindes andre folch"; stævningsbog 1637-38, mandagen den 26 februarj anno i638 stævnes *Augustinus Muller* aff Aarhuss "fra hans lossemendt till Mette s: Peder Letes her ibid:" og mandagen den 30 july i638 stævnes *Poffuell Shoe-flecher* af Mette s. Peder Lettis fuldmægtig *Gregers Jensen*, der, jfr. tingbog 1638-40, får dom over ham "for huusleye 5 dlr och for øl j dlr"; stævningsbog 1638-40, mandagen den 28. 8bris j639 stævnes *Anne Søffrens datter* "i Mette Peder Lettis boe" af *Eyller Hansen* i winkielderen.
- 133: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, Mantall wdi Ottensze bye begyndt paasche anno i64i.
- 134: Regnskaber 1638-78, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, "Sanckte Knudtz kirckes regenschab fra den 1 january anno 1643 til 1 january anno 1644", annamedt penge for stollesteeder.
- 135: Skifteprotokol 1660-67, i Odense byfogeds arkiv, Skiffte effter salig Karen Johan Borchertzen ... 3 aprilis anno i66i, fol. 653: "W-uisze tilstaaende giæld effter handshriffter och reg.bog: ... Mette Nielssdatter salig Peder Lettess obligation, huorjaa resterer siden ao i65i penge 20 rdr:".
- 136: Stævningsbog 1636-37, i Odense byfogeds arkiv, mandagen denn 27 marty anno j637.

- 137: Regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Jørgen Mortensens* regnskaber 1628-35, regnskabet 1634/35, penge annammet for begravninger: "Annamet for Peder Lettis barn, som bleff nedersat i en graff i kirchenn penge iij dlr".
- 138: Danske Kancelli. B.97 Mønstrings-ruller over borgerskabet, indsendt ifølge kgl. befaling, 1583-1639: Mantals register paa Othensse byes borgere, som bleff munstrede ... løffuerdagen thend 24 augustj 1588.
- 139: Danmarks gamle Personnavne (O.1), II. Tilnavne: Man.
- 140: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskaberne for 1576 og 1578-79.
- 141: Dokumenter til rådstueprotokollen 1530-99, i Odense magistrats arkiv, Mandtals register paa Otthensse bys borgher ... onsdagenn thennd 5 junnij ao 1583; Danske Kancelli B. 97 Mønstringsruller over borgerskabet indsendt iflg. kgl. befaling 1583-1639: Mantals register paa Othensse borgere ... løffuerdagen thend 24 augustj 1588.
- 142: Joanne Bircherodio *Monvmenta et Inscriptiones Othinienses*, Thott 1426.4 i KB, side 45, LII citerer indskriften på ligstenen i Gråbrødre kirke: "Her vnder ligger begravnen erlig oc velact Jørgen Andersen Mand fordvm borger vdi Odense, som heden sof i Herren den i6 martii ao i6i0 med sin kiere hvstrv erlig oc gudfryctig qvinde Karen Jørgensdatter, som døde den 29 dag 8bris anno i63i".
- 143: Svend Larsen: *Det fynske Rådsaristokrati*, 2. del, Tavle VIII Jacob Let, note 4 indeholder oplysninger om Jørgen Mand og Karen Sommer og noterne 3 og 5-8 om deres børn.
- 144: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, fol. 3b: "Mandagen den 22 augustj anno j614 gjorde *Hans Pedersen* och *Jørgen Jørens(en)* Mand deris borgereed".
- 145: Svend Larsen: *Det fynske Rådsaristokrati*, 2. del, Tavle VIII Jacob Let, note 5.
- 146: Odense byfogeds regnskaber 1607-21, i RA, Kong: maytzs: regensschabff aff Ottense bye paa huiss tholldt, som jeg haffuer annammitt och oppeboritt ... j62j/j622, anfører Jørgen Mand som en meget flittig bidragyder til toldkassen. Han angiver malt til fortoldning indtil flere gange om ugen og desuden "øll, som er soldt och fortappitt". 5/9 1621 angiver han således wij lester øll, 8/2 1622 iij lester og 26/4 igen iij lester.
- 147: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, skatteligningerne 1624, 1626, 1633-41; Odense byfogeds regnskaber 1607-21, i RA, Kong: maytzs: byefougitt wdj Ottense, *Jenns Anskaris* regensschabff ... j62j/j622, Kong: maytzs: tholldt oppeboritt aff krammequutz, silckewaare, specerij och anddit, anfører et temmelig beskedent varelager i Jørgenn Mandtts krambod i april 1621: "krameguutz for 240 daller i0 sk. slett" og "silckewaare for -8 dlr slett i4 sk".
- 148: Regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1634-1644, i Odense magistrats arkiv, fol. 95, Kort extract offuer de fattiges thilstaandis giæld: "Jurgen Mandtz handtshriff dateridt den i augusti anno i62i, liudendis paa 100 sdaller medt 6 pro cento aarlig rendte".
- 149: Skifteprotokol 1660-67, i Odense byfogeds arkiv, fol. 588: ved skiftet efter salig Dorette Lauridtzdatter, Lauridtz Gaases affdøde hustru, deles boet efter reglerne for barnløse ægtefæller mellem enkemanden Laurits Gaas og "dend sahl: quindis arffuinger paa dend anden siide, som ehre hindis trende systere (huilche och døde ehre) deris børn".
- 150: Joanne Bircherodio *Monvmenta et Inscriptiones Othinienses*, Thott 1426.4 i KB, side 45, LJ citerer indskriften på ligstenen: "Her ligger begravnen erlig oc velact mand Jørgen Jørgensen Mandt barnfødt her udj Othense oc borger her sammesteds, som døde anno i642 den i9 jlii".
- 151: St. Knuds kirke afløste Gråbrødre kirke som sognekirke for St. Albani sogn 1619, jfr. Engelstoft: *Odense Byes Sognehistorie*, § 3. *Graabrødre Kirkes Historie*.
- 152: Stævningebog 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 23. januar i643, lod Dorete s. Jørgen Mandz stævne "en stoer andeell bønder, en deell quindes personer (och en part børn) med deris lauguerger, sambtlig imoed dom"; i stævningebog 1644-46 nye stævninger for Dorette Jørgen Mandz mandagen dend 20. may og mandagen dend i july i644.

- 153: Dorette Lauritsdatter omtales endnu 1. juli 1644 som Dorette salig Jørgen Mands, jfr. foregående note; i regnskabsprotokol for fattigvæsenet, i Odense magistrats arkiv, forrentes Jørgen Mands le-gat 1642-44 af Dorette Jørgen Mands, men fra og med regnskabet for 1645 forrentes det af Laurits Gaas.
- 154: Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, side 45, LJ citerer i fortsættelse af den foran citerede tekst vedrørende Jørgen Andersen Mand: "... med hans kiere hvstrve erlig oc gvd Fryctig qvinde Dorthe Lavriisdatter, som døde anno i666 den i9 april"; skifte i skifteprotokol 1660-67, i Odense byfogeds arkiv, fol. 588, jfr. note foran vedr. Jørgen Mands barn-løse ægteskab.
- 155: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskaberne 1624, 1626, 1633 registrerer Hanns Søffrensen som den første skatteyder i anden rode, men 1634 og indtil Stj Michels dag 1638 Giertrud Mandz på samme adresse; Odense tingbog 1635-36, mandagen den 22 augusty anno j636 bortskøder "Jørgen Mand, borger her i byen paa sin systems Giertrud s: Hans Søffrenssens wegne ... en eiendom ligendes i Smediestredet her i byen synden den waaning och gaard wed Mure port, hun sielff iboer"; stævningsbog 1638-40, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den i6 martj j640 stævner købmandslaugets oldermand paa laugens wegne 31 borgere, deriblandt Giertrud Mandz, "for deris kiøbmandskost, de til laugget shall betalle".
- 156: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskabet til Stj. Michels dag 1638 anfører Giertrud Mandz som den første skatteyder i anden rode, men navnet er udstreget, og Hans Jørgensen indført i stedet for. Siden anføres Hans Jørgenssen Friis på samme adresse.
- 157: Odense rådstueprotokol 1640-41, onsdagen den 26 augustj j640 stævner Hans Jørgenssen Friis "hans høstruis broder Jørgenn Mannd angaaende nogen breffue emellum hannem och forne sin søster Giertrud Manndz"; onssdagen den 2 septemb: ao 1640 præciserer han, at der bl.a. er tale om dokumenter vedr. "hans hustruis forige mand" og "en affkald alle arffuingers hinde shal haffue giffuett". Det må betyde, at der ikke havde været børn i ægteskabet, således at den døde ægtemands søskende var indtrådt som udarvinger; som dokumenteret i afsnittet "Den unge byfoged" efterlod Hans Jørgenssen Friis sig heller ingen børn.
- 158: Odense rådstueprotokol 1649-54, onsdagen den 31. may og freddagen den 2 juny, anno 1654.
- 159: Kilder vedr. Jørgen Jørgensen Mand og Giertrud Jørgensdatter Mand fremgår af teksten med tilknyttede noter. Vedr. Marine Jørgensdatter Mand, Anders Jørgensen Mand og ... Jørgensdatter Mand med familier henvises til efterfølgende noter.
- 160: Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othonienses, Thott 1426.4 i KB citerer indskriften på ligstenen i St. Knuds kirke, jfr. foranstående note vedr. Jacob Let, hvorefter Marine Jørgensdatter døde 5/9 i603 og Iacob Lett i9/8 anno i622.
- 161: Woll: Ligstenene i Kerteminde kirke citerer indskriften på Anders Mands ligsten: "... d Andreæ Georgii Mand loci pastoris qui cvm ætatis annvm excessisset 67 pastoratvs a 38 epitaphivm præsens poni cvravit ac tandem vitæ satvr in dnno obdormivit anno 1654. 3 jvni cvm vxore sibi dilecta Anna Petrææ qvæ diem svvm obiit anno 16..". Fødselsåret sluttes af, at Anders Mand angives at være 67 år, da han i sit 38. år som præst (fra 1603) lod den første del af indskriften indhugge. Dødsdagen 1654 må hustruen *Anne Pedersdatter* have ladet indhugge. Om ægteskaberne henvises til "Provsten".
- 162: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.48.6.
- 163: Der er ikke fundet andre oplysninger om Jens Jesell end indførslen om arveafkaldet i Kerteminde tingbog 1654. Vejle er fmtl. den fynske landsby, ikke Vejle i Jylland.
- 164: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.849.7. Sønnen og efterfølgeren, No. 849.7. tog ifølge Wiberg navnet Sommer.
- 165: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.1088.2; Høyer-Møller: Biskop Hans Mikselsens Dagbog, 1630, april 19: "Interfui exeqvvis uxoris dn. Nicol. in Stenløse", hvor det er antaget, at det er ... Jørgensdatter Mand, der er død; Niels Olufsen giftede sig påny 1632, jfr. dagbogen

- anno 1632, october 7: "Dn. Nicolaum Olai pastorem in Stenløse et *Margaretam Jacobi fil.* copulavi in tplo Chartemund".
- 166: Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten, Steenløse, Søren Nielsen, Steenløse (Fyn).
- 167: Der er ikke fundet andre oplysninger om Hans Hansen i Svenstrup end indførslen om arveafkaldet i Kerteminde tingbog 1654.
- 168: Danmarks gamle Personnavne (O.1), II. Tilnavne: Sumar.
- 169: Thiset og Wittrup: Nyt dansk Adelslexikon, Sommer IV; Danmarks Adels Aarbog (S.3) 1917 og Rettelser og Tilføjelser 1923, Sommer i Fyen; Hauch-Fausbøll: Adelslægten Sommer i Fyn; Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, citerer side 41 som nr. XLIX indskriften: "Her ligger begrafven erlig och velbyrdig mand Niels Sommer, som døde vdi herren anno then 28 octobris / Her ligger begrafven erlige mand *Jørgen Olsen*, som døde vdi Herren anno i567 then 20 junii med begge theris høstrv *Maren P.D.*".
- 170: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Tredie Hefte, Mag. Laurits Sommer.
- 171: Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, citerer indskriften på Lavrentio Sommero Othonensis's ligsten side 41 som nr. XLVI, hvor Niels Sommers anføres som nr. XLIX på samme side, jfr. note foran.
- 172: *Svend Larsen*: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del anfører i kapitel III. Rådmandskredsens herkomst, side 89, at *Hans Sommer* muligt var søn af præsten i Odense, dr. *Jørgen Sommer* og anfører i Tavle A. Odenseanske rådmænd i 2. del Hans Sommer som præstesøn. Han har oplysningen fra en angivelse uden kilde i "Wads sedler" i LA Fyn. En Odensepræst og dr. Jørgen Sommer er ubekendt.
- 173: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, *Jens Grydstøffuer* kiemners indtægtsregnskab.
- 174: Odense hospitals og kommunitetets breve 1548-1687, i Fyns bispearkiv, "Regr paa hospitalsbreffue och tilstaindes giæld", 5/3 1571: "Karine Sommers itt hundrede iij dallr tiil pant hindis hosbundis handsshrifft, flg. overstreget:) oc hindis ithm tiilmed".
- 175: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskabet 1576.
- 176: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagenn den 6: february anno 1615 defineres gårdens beliggenhed således: "nordenn Adelgadenn, emellom welb: jomfrue *Anne Wrnes* gaard, som er paa denn øster, och m: *Hanns Skultt* bartshers gaard paa den wester side, och strecker sig fra Adelgaden och ij nær thill Grønnegadz strede".
- 177: Regnskaber over kongelige skatter 1576, 1598, 1600, 1658-88, i Odense magistrats arkiv, "Register pa the 12 kong matt bodtzmend, som bleff lagde wdj roder thend 6 januarij ao 98".
- 178: Odense tingbog 1606-07, mandagen den 19 majj ao j606 gav Pouell Sommer guldsmed *Augustinus Møler Guldsmedt* skøde på "ett hanns husse, grundt och eyendoms ligendis her i Otthensse bag Hanns Sommers portt".
- 179: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, "Aarlige skatt till Martinj anno j607" anfører Hans Sommer på Karen Sommers tidligere adresse i Vestergade; Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagenn den 6: february anno 1615 nævnes "den gaard forne Hanns Sommer iboer, ligendes her ij Otthensse norden Adelgaden, som denem er arffueligenn thillfalden effter salig Karen Somers".
- 180: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 7 martij ao 1614.
- 181: Kilderne fremgår af teksten med tilknyttede noter.
- 182: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, *Christen Postes* regnskab pa kemnerij fra ao j606 och til S Pedersdag j607; Pendenge annamedtt och opeborredtt aff stormklochenn: "Annamedt for der bleff ringet for Poull Somers høstruff penge j mk." (side 5) og; "Sannctj Peders dag anno j607 becomb draffueren et march ister dend thid der ringdes med stormbklochenn for Poull Somers høstruf jj sk." (side 33).
- 183: Odense tingbog 1606-07, mandagen thend 30 nouembris ao j607 får Poul Sommer godkendt skiftet efter sin hustru af "*Willum Luckasen* raadmand her ibid paa *Inger Nielsdatters* s: *Niels Pedersenns*

- fordum borger her ibid hans datter, som hannd ehr wergie for, hindis wegne ... ij liige maade gaff *Dirich Graff* paa *Karen Nielsdatters* wegne forne Pouel Sommer affkalding"; dokumenter til skifteprotokollen 1556-1641, i Odense byfogeds arkiv, skifte efter *Mikkel Bager* 1590: "*Jacob Mickelssen* salig *Mickel Bager* fordom (borger) wdj Othennssehe hans sønn" bemyndiger i et åbent brev, dateret thennd 5 dag octobris aar 1590, sin farbroder, brødre og "min suoger Niels Pettersenn, borger wdj Othense" til at foretage skifte efter Michel Bager.
- 184: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Othense herred, Sandrop (Sanderum): "Aar (15)90, ... den 29de december. M. *Jens Poulszen* fra Odense, 60 (aar). ... 1 dater gifft Poul Sommer i Othense".
- 185: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, manddagen den 7 martij ao 1614: "Eptersom Jørgenn Pouellsen Sommer, borger j Suenborgh, wor borgeshaff begierende, da bleff hannom suaret, at naar hand siger sitt borgeshaff op och fører sit shudzmaall dfra, shulle hand dpaa faa suar"; svaret var positivt, i listen over tildelte borgerskaber foran i protokollen er indført: "mandagenn den 2 maij anno 1614 gjorde Jørgenn Somer sin borgereed".
- 186: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, regnskabet 1624 og regnskabene 1626 og følgende år.
- 187: Kopidombog 1610-13, i Fynbo landstings arkiv, side 325-29, Domb emellom fruue *Magdalene Sted* till Kieruppegaardt paa dend enne och *Hanns Ibsønn* biuffougitt i Odennse paa denn andenn sijde, aar ephther gudz biurd j6jj løffuerdagenn dennd 7 septembris. Dommen omtales efterfølgende i teksten.
- 188: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XII Willum Lucassen.
- 189: Hovedregnskabsprotokol 1569-1727, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, regnskab for anno j603 pag. 153, regnskaber for årene derefter på følgende sider indtil pag. 235, hvor *Jens Mogenssen* og *Frederich Ammerbach* afløser som kirkeværger.
- 190: Stævningsbog 1608-09, i Odense byfogeds arkiv, manddagen dennd i9 septembris anno j608 lader "Hanns Sommer allermænd paa kiøbmandslaugs wegne" fire odenseanere stævne; mandagenn dennd 28 augustj anno 1609 lader en Odenseborger fem oldermænd stævne, deriblandt "Hanns Sommer allermænd ij kiøbmandlauget".
- 191: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619: Hans Sommer nævnes første gang som rådmand manddagen denn 24 aprilis anno 1615.
- 192: Kopidombog 1610-13, i Fynbo landstings arkiv, side 328, jfr. tidligere note vedr. Hans Sommers og Willum Lucassens ægteskaber; sagen refereres i Svend Larsen: Kaste nøglerne på graven.
- 193: Adkomstdokumenter og sager vedr. gods og ejendom, i Odense Gråbrødre hospitals arkiv, 1600-1630, Copie af Hans Sommer, borger i Odense, hans gælds-brev til hospitalet, 1612, 3. maj.
- 194: Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagenn denn i7 octobris anno j63j; adkomst-dokumenter og sager vedr. gods og ejendom, i Odense Gråbrødre hospitals arkiv, 1631-1635, Odense bytings dom over Hans Sommer for gæld til hospitalet, 1631, 6. juni.
- 195: Odense rådstueprotokol 1631-35 anfører Hans Sommer tilstede sidste gang mandagen den 28 nouembris anno j63i.
- 196: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens dagbog, anno 1634, november 21: "Johannes Sommerus inhumatus est".
- 197: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens dagbog, anno 1631, septbr. 22: "Uxor Joh. Sommeri sepulta est in tplo. franciscanorum" (Gråbrødre kirke); regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Hanns Ebbesønns* regnskab 1626-35: "den 23 septembr bekom aff Hans Somer for klochen for hans hustru 2 mk. 8 sk." og anno j63i: "denn 3 decemb: anamett aff klokene for s: Karen Mands 2 mk. 8 sk."
- 198: Odense rådstueprotokol 1631-1635, mandagenn den 24 nouemb: i634: "Borgemester *Hanns Nielssen* bleff beuilget och samtyckt den hommelhauffge wden Westerportt, Hanns Sommer tillforn aatte, effterdi Hans Sommer nu wid døden er affgangen wden lifsarffuinger".

- 199: Kobberstikket, der fntl. er udarbejdet af kartografen *Marcus Jordan* på foranledning af *Henrich Rantzau* til Rantzausholm (Brahetrolleborg) er gengivet i Braun og Hogenbergs *Civitatiss orbis terrarum*, V. bind, jfr. faksimileudgave ved Ove Jørgensen.
- 200: Biskop Engelstoft gjorde meget ud af at fastslå, hvor købmændene boede. Hans *Collectanea*, Enheder vedr. enkelte sogne, nr. 85 i *Topografica* i LA Fyn, indeholder hans forarbejder i et omslag, mærket Bopæle; resultatet kan læses i *Odense Byes Historie*, 2den Udgave, hvor Engelstoft lader læserne vandre gennem byen: Andet Afsnit, 3. Slutning af Middelalderen (Laurits Kottes gård i Overgade side 119) og Tredie Afsnit, 6. Byens Udseende, side 277-280.

Noter til Købmandsenken

- 1: Kalkar: Ordbog til det ældre danske sprog (O.1): "Bennike(n)glas, no. et slags drikkeglas: bennicken-glas (1598)".
- 2: Odensegård lens regnskaber 1576-1609, Vdgiffit paa Ottensegaardttz regenskab fraa Philippi Jacobi dag anno j603 oc till samme aarsdag igienn anno j604, Vdgiffit paa penge betaldt for heele och halffue bendkenglas thill ko: mxttts: behoff: "Er betald Niells Leett wdj Ottensse heele bendkenglas xl och halffue bendkenglas 42 ...". Ifølge senere angivelse i regnskabet må der være tale om "30 personer aff thend thydske gesanters folck", som ankom anno j604 thend 27 january ... med ko: mxttts pas ... att skulle haffue fri wnderholding thill mad oc øll". De blev kun til næste dag.
- 3: Regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Jens Anskaries* regenskab fra den ii maii anno j604 thill den anno j605.
- 4: Odense tingbog 1606-07, mandagen den 3 februarij anno j606:
- 5: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, regnskabet 1602-04, "Hans Sommer og Niels Lettis regenskab om arlige skattr thr di war skatmestr".
- 6: Odense tingbog 1606-07, mandagen dend j6 junij anno j606:
- 7: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, regnskabet 1604-05, "Inndtegdit gress-pending".
- 8: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, aarlige skatt till martijn anno j607.
- 9: Odense tingbog 1635-36, mandagen den 10 october ao 1636: "Auffkalding ... aff Jacob Nielszen paa Broelyche ... for huis bemelte Jacob Nielszen kunde och m: *Loduig* paa sin hustrues wegne, kunde arffue effter deris s: fader Niels Let och deris s: syster Bodill Nielsdaatter".
- 10: Stævningsbog 1608-09, i Odense byfogeds arkiv, mandagenn dennd j augustij og mandagenn dennd 29. augustij anno j608: "Karen s: Niels Letths ephtherleffuershe", mandagen dend 25 septembris 1609: "Karenn Letts", hvor stævningen afvises "efftherdj hans naffn icke war paa hendis sedell". Mandagenn denndt 30 januarij anno 1609 stævnes "Karrenn Letts drenng *Niels* att suare ... emod enn byefredt".
- 11: Fødselsdatoen angives i alle biografier: Worm: Forsøg til et Lexicon over lærde Mænd, Anden Deel; Carøe: Den danske Lægestand; Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon, Bind IX.
- 12: Stævningsbog 1608-09, i Odense byfogeds arkiv, mandagenn den j6 octobris j609: "Bertell Wickmand, borger her ibid"; i kopidombog 1610-13, i Fynbo landstings arkiv, "Dom imellom *Marrin Niels Baggers* och *Hanss Holttendorff*" aar j6j0 løffuerdagenn den sette octobris, side 126, nævnes Bertell Wickmand borger som én af fire vurderingsmænd i sagen, der drejer sig om en gård, som Odense byting havde tillagt Hans Holtendorf j8 julj ano j608.
- 13: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1588-1592: 1592, 17. juni nævnes *Jochim Weichman* i Hamborg og hans lange tjeneste som kongens faktor. Jochim Wichman er nævnt jævnligt forud herfor: 3/3 1566, 11/12 1573, 1/4 1574, 25/10 og 13/12 1579, 1/9 1580, 31/1 og 22/2 1586, 16/2 og 23/8 1587, 15/3 1588, 17/8 1590, 13/11 1591. 1591, 31. dec. nævnes *Henrich Wichmand*, borger i Hamborg, der har tilgodehavender i Danmark. Han nævnes også siden: 21/3 1597, 24/12 1599.
- 14: Danmarks gamle Personnavne (O.1), II. Tilnavne: Wikman; jfr. Caroline Emilie Andersen: Gottorpsk Toldregnskab 1484-85, der også, side 364, 2. spalte, anfører en *Berteld Wichman* to Buxstedehude.
- 15: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1659, 8. februar: "... bryllup i Rønne paa Bomholm med borgemesters ibidem Nicolaj Wichmands daatter *Catharina Wichmann*".
- 16: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 9 martij 1612 lader Johann Wickman på en københavnsk borgers vegne *Hans Holtendorf* stævne for en gæld på 81 en halv richsdaler.
- 17: Odense rådstueprotokol 1626-1631, mandagen den 25 february anno j628 refereres "enn skriffte-lige forplicht" vedrørende modtagelse af for 3600 courantdaller varer fra det kgl danske silchecom-pagnie, underskrevet i København denn i2 may j626 af fem odenseanske købmænd, deriblandt Jacob Wichmand.

- 18: Odense tingbog 1625-26, mandagenn denn 22 maii anno j626: "... *Lauritz Nielsenn* borger her ibid paa Karen Johan Wickmandtz her samestedts hindes wegne berette och gaff tillkiende, at eptersom hindes hosbund forne Johan Wickmand er wed døden afgangen, saa berette hand, att hun epter hans død och afgang huercken will arffue eller gielde".
- 19: Regnskaber over kongelige skatter 1576, 1598, 1600, 1658-88, i Odense magistrats arkiv, mandtal over Odense by paa alle familier &. i henhold til Skatkammerets befaling af 20. februar 1672 anfører i wester quartier no 5 Karen Wichmandt 90 og *Catrine Wichmantzd* 50 med hendes daatter. De er begge fattige og faar almisse.
- 20: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, udateret regnskab for redtzell, fmtl. fra efteråret 1641 eller foråret 1642, samt Mandtall wdi Ottense begynt Michaely anno i642, dend 8. roede. At gården tilhørte Karen Letsdatter dokumenteres senere.
- 21: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, I. del, Kap. III, note 431 henviser til Halling: Meine Vorfahren, I; Halling, side 25 henviser til Crone: De Bogense Herremænd, side 311; Alfred Larsen: De ældste Led af Slægten Wichmand, side 26 henviser også til Crone; Crone, side 310, note 6 er citeret i teksten; biskop Engelstofts brev af 7. februar 1884, hvormed han sendte afskrift af det i noten omtalte skiftebrev til Crone, ligger som bilag til Crones manuskript i Crones Samlinger, 35. Bogense Adel, under Litteraria i LA Fyn.
- 22: Dokumenter til skifteprotokollen 1556-1641, i Odense byfogeds arkiv, skifte efter Villom Kellebrecker 1556, jfr. skiftepapirer i omslag mærket "Skifte efter raadmand Hans Dinesen og hans hustruer Karen og Anne 1584-86" (der intet indeholder om en hustru, Anne!).
- 23: Topografica 85. Odense, i LA Fyn, Biskop C.T.Engelstofts Collectanea, omslag 5.
- 24: "Tolderne", side 79.
- 25: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 12 decembris anno j614.
- 26: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 9. februarij anno 1618.
- 27: Odense tingbog 1678-81, mandagen d 28 july i679.
- 28: Stævningsbog 1620-1621, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 5 martius anno i62j lader Bertell Wichman 18 bønder fra omegnskommunerne stævne for gæld.
- 29: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, mandagen den 6. junii anno 1614 lader Bertell Wickmand en Odenseborger stævne "for nogen shippd flesh, hannd hanom for nogen tid siden affkiøfft haffr"; regnskaber 1618-1625, i Odense Gråbrødre hospitals arkiv, i regnskabet 1618/19, 21 oct: noteres at der er giffuid 35 dr. 6 sk. til Bertell Wichmand for 27 sidr flesh.
- 30: Odensegård lens regnskaber 1616-1620, Konn. maytts: regenschaff aff Otthensehegaardtt, som *Christienn Knudtsønn* haffuer laditt giøre hanns maytt: fran Philippi Jacobj daugh anno 1617 och thill samme aarsdagenn igienn ao 1618.; Wdgiffuett pendinge, som er bekostitt och anuend paa Dronningbroe och Suderbroe wdj Nessbyehoffuitz birck: "Giffuett Berthelltt Wichmand, borger wdj Othensehe, for dette ephersshreffne ...", Beuiser tilhørendiss Christen Knudsens regenschaff aff Othensesegaard och lehn fra Philippi Jacobj dag 1617: och till Philippi Jacobj dag 1618, 19. Berthell Wichmandtz beuiiss paa xj rigsdlr: wiiij sk. d.; underskrevet "thend 20. nouemb: ao 1617: Berteldt Wichman medt egen handt"; sst. Byggeningsregister paa Sanctj Hans kircke wdj Othensehe dess byggeningh och forbedring fran Philippi Jacobj daugh ao j617 och thill paasche anno j618, Quitantzier och beuiser tilhørendiss Sanctj Hanssis kirckes bygning wdj Othensse anno 1617.; 24. Berthell Wichmandtz beuiis paa xxxiiij r:dlr: iiij sk., underskrevet "Othensesegaard thend 20. nouemb: ao 1617 Berteldt Wichman medt egen handt"; kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, regnskabet 1617/ 18, "thennd 11 augustj ... noch bleff hentt hoss Bertell Wickmand en jernstangh thill fløyenn ...".
- 31: Regnskaber 1604-35, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, S. Albanj kierchens regenschaff ... fraa aar j6i5 den 22 februar och thill aar j6i6: "Ithem giffuit Bertell Wickmandt for i4 faune reb thill klochen ..."; *Frederik Ammerbacks* regenschap ... anlangendes S: Knudz kierckes bøgning ij Ottense

- fra den i8 junij ao j6i8 thill den 6. februarj ao j625: "Berttel Wichmand den i8 nouembris for bast, søm och andre waahrer ...".
- 32: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, taarsdagen den 19. octobris 1615.
- 33: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, antegnelser til kæmnerregnskaber 1572-1620, spredte aar: "anno 1615 ... Item bleff *Jep Jennssens* regenshab hørdt och giordt, som haffde werit kiemener fra anno j6i4 och thill anno 1615", derefter tilføjet med anden håndskrift: "for Bertel Wickmand". En enkelt side i aktpakken indeholder følgende tekst: "Anno i615 den 20 decemb paa Othense raadhus blef efftershreffne kiemner affbetald som effterfølger aff Berttel Wickmand, ...".
- 34: Stævningsbog 1622-24, i Odense byfogeds arkiv, manddagenn denn 8 aprilis anno 1622.
- 35: Kæmnerregnskaber 1559-1620, i Odense magistrats arkiv, antegnelser til kæmnerregnskaber 1572-1620, spredte aar: "Anno 1622 denn 17. majj bleff *Hanns Jenssens* regenshab hørdt och giordt paa Othense raadhus ... offruerend Berttell Wickmand, ...".
- 36: Herredagsdombog nr. 28, 1622, fol. 365b-366b, Dom emellom Bertell Wickmand paa denn ene och frue Anne Bilde paa den anden side, daterit Kiøbenhaffnns slott denn 5 julij anno j622; herredagsdombog nr. 29, anno 1623, fol. 315-316b, Dom emellom Karren affgangne Bertell Wickmands i Ottense paa dend ene och *Laug Wme* paa dend anden side, daterit Kiøbenhaffnns slott dend 2 julij 1623. I denne retssag henviser Karen Letsdatter til en kvittering, "daterit 28 septembris j622, hùorudj bemeldes, att hendes affgangne hosbund Bertell Wickmand haffuer oppeborrid husleye ... fra S: Mickells dag j62j och till aarsdagen j622". Bertel Wichman må ifølge denne oplysning være død efter september 1622 og et godt stykke tid før juli 1623, hvor hans hustru havde overtaget forretningerne.
- 37: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen.
- 38: Danske Lov (K.1), der i 1583 kodificerede den tidligere ret, 3.17.41, formulerer retsstillingen således: "Enke maa sig lavværge tage, ... som hende i hendis sager med raad og daad kand bistaa og med hende til vitterlighed underskrive ...".
- 39: Steenstrup: Kvindens Stilling i Danmark i Renæssancens og Reformationens Tidsaldre; jfr. citater under "Konklusioner".
- 40: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle I Mogens Henriksen Rosenvinge, note 9; i stævningsbøger 1608-09, 1620-1621, 1622-24, 1628-29 og tingbog 1625-26, i Odense byfogeds arkiv, stævner og stævnes Elsse s. Hans Frijsens ofte for gæld; i Odense rådstueprotokol 1626-1631 stævner Elsse Friisens fortsat bønder og borgere for gæld.
- 41: Odense rådstuebog fra 1611 och till anno 1619, manddagenn den i0 martii ao 1617.
- 42: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XIX Johan Borchartsen; Gether: Middelalderfamilier, (C.47) Karen (Kathrine) Nielsdatter Bager.
- 43: Regnskaber over kongelige skatter 1576, 1598, 1600, 1658-88, i Odense magistrats arkiv, regnskab over brandskatten til den svenske hær 1658, 8: roede.
- 44: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XVI Claus Bang, note 1.
- 45: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XII Willum Lucassen.
- 46: Odense byfogeds regnskaber 1607-21, i RA, Kong: mayttz: byefougitt wdj Ottenne *Jenns Anskaris* regennshabff ... j62j/j622, Kong: mayttz: tholldt oppeborritt aff krammeguotz, silckewaare, spece-rij och anndit ... som war i krambodeme da beholdendis ... fraa den 30 aprilis och till denn 3 majj anno j62j; en oversigt på grundlag af byfogdens regnskab ved Ladewig Petersen findes i Odense bys historie (S.2). Odense 1559-1660, Tabel 7.15, side 250.
- 47: Odense byfogeds regnskaber 1607-21, i RA, jfr. foregående note: "Anne Letzdatter haffuer angeffuet effter heindis registers lydelsse krameguotz for -372 mk. lybsh och 9 sk: lyb:".
- 48: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 123-124.
- 49: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 99.

- 50: Odense byfogeds regnskaber 1607-21, i RA, Kong: mayttz: byefougitt wdj Ottensee *Jenns Anskaris regennshabff ... j62j/j622*, Kong: mayttz: tholdt oppeboritt aff krammeguotz, silckewaare, spece-rij och anddit: "Bertell Wichmandt anngaff effter hanns registers lydelse kramegotz for -902 1/2 dlr j mk. slett" og "Noch haffuer hanndtt anngiffuett effter registers lydelse silckewaare for -685 1/2 dlr slett"; omregning af beløbene i regnskabet til sammenlignelige beløb efter Ladewig Petersens tabel 7.15, side 250 i Odense bys historie (S.2). De fede år. Odense 1559-1660.
- 51: Odensegård lens regnskaber 1620/25, Kong: Maysttz: regenskab aff Ottensegaardt 1624/25, bilag 16, hvor skriveren benævner hende Karrin Lettzdater, medens hun selv underskriver sig Karen s Berthell Wichmans egen hand.
- 52: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1627-32: 1628, 21. juni.
- 53: Henning Paulsen: Sophie Brahes regnskabsbog, side 30, 50, 56, 59, 64, 72, 80, 87, 96, 153, 177.
- 54: Odense rådstueprotokol 1626-1631, mandagen den i9 october anno j629.
- 55: Odense rådstueprotokol 1626-1631, mandagen den 29 juny anno j629; Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagenn den 3 october anno j63i, mandagen denn i aprilis anno j633, mandagen den 25 augustj, den 13 october, den 3 nouember, den i7 nouember anno j634; Odense tingbog 1635-36, mandagen den 27 aprilis, den 9 nouemb., den 16 nouemb., den 30 nouemb., den 7 decemb: ao j635.
- 56: Munstring offuer Ottense borgere anno 1624, d. 7 maii, Ny kgl. samling 739c, 4, i KB.
- 57: Erslev: Den danske Adels Hartkorn i Kristian den fjerdes Tid, I. Rostjenestetaxationen 1625. Fyn.
- 58: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, Mandtall wdi Ottensee och huor widt ennhueer ehr shatterit anno j626; jfr. Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, kapitel VI. Den økonomiske placering, tabel med kommentarer side 190-91.
- 59: Ladewig Petersen: Fra standssamfund til rangssamfund 1500-1700, Merkantilistiske eksperimenter i 1620'erne; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, kapitel IV. Det økonomiske grundlag, side 113-114; Scocozza: Klassekampen i Danmarks historie, skildrer det mislykkede eksperiment detaillert i Afsnit 8, Kapitel 5: Det københavnske silkeværk.
- 60: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1624-26: 1626, 31. juli.
- 61: Rådstueprotokol 1626-1631, mandagen den 4 juny og mandagen den 6 augusti anno j627; mandagen den 25 february og mandagen den 3i marty anno j628.
- 62: Odense købstad skifteboeg udi *Jens Nielsøn* byschriffuers tiid, nemlig fra anno 1635 og till anno 1641 denn 29 aprillis, Skifte effter s: Bertell Wickmandt, fol. 122a-124a.
- 63: Wad: Sibylle Gjøe.
- 64: Alfred Larsen: De ældste Led af Slægten Wichmand, side 26-27.
- 65: Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 4. Bind, Nr.73 Forordning om gældssager 1623 1. juli, 2. afsnit, der bl.a. omhandler "hvorledes boet besiglis naar nogen afgaar"; jfr. Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 121.
- 66: Indkomne breve 1602-1666, i Odense magistrats arkiv, Indkomne breve 1626.
- 67: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, VII. Rådmandskredsens forrettigheder, side 199.
- 68: Dokumenter vedr. kirkens grund, bygninger og inventar 1634-1914, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, omslag mrk. Stolestader 1634-1810.
- 69: Odense tingbog 1631-32, mandagenn den 18 aprilis anno j63j lader Karen s: Bertell Wichmands borgershe wdi Ottensee bekendtgøre for tinget, at hun til *Claus Frederichsen* har skødet "min gaard, som ieg sielff wdi boede, ... liggendis i Nørregade mellum erlig och welb: mand *Claus Brockenhus* till Broeholm landsdommer her i landit hans gaard paa den ene och hindis gaard, hun nu agter at iboe, som s: *Marckus Mulle* tillfome aate, paa den anden siide".
- 70: Odense tingbog 1635-36, mandagen den 9 nouemb: ao j635: "Karen s: Bertell Wichmands nødt dom offuer *Rasmus Wagtmester* ... for 7 dlr. 2 mk. 8 sk. for hussleye"; Rasmus Wagtmester boede ifølge skiftet efter Bertel Wichman 1636 i gården i Nørregade.
- 71: Henning Paulsen: Sophie Brahes regnskabsbog, side 153 (fol. 167b Attschillige penge oc vare).

- 72: Odense rådstueprotokol 1640-41, onssdagen den 5 february og onssdagen den 16 septemb: ao 1640; i Odense byfogeds arkiv: stævningsbog 1640-41, mandagen den 22. feb: j64j; stævningsbog 1642-44, mandagen den 23. january i643, mandagen dend i9. febr: i644; stævningsbog 1644-46, mandagen dend 8. apr: i644, mandagen dend i7. nouembr: i645.
- 73: Odense Gråbrødre hospitals arkiv; regnskaber 1643-48, regnskab 1647/48: "22 decemb: giffuet Karen Ledtzdatter for 3 lisp: saltet flesh mk. 5 alb: penng x mk."; regnskaber 1648-1650, regnskab 1649/50: "i4 decemb: Karen Ledsdaatter for -5 lisp -7 sholphd flesk w dlr j mk. xij sk.".
- 74: Kæmnerregnskaber 1649-1719, *Hans Iffuersens* regnskab 1649/50: "Indtegtt greszningspenge for faar oc suin ... suin: Karen Letzdatter i suin iij sk. j alb".
- 75: Regnskaber 1659-1664, i Odense Gråbrødre hospitals arkiv, regnskabet 1662/63: "penge wdgifuit for effterskreffne waare, som er kiøbt. ... dend i2 nouembr: giffuit Karen sal: Bertel Wichmands ...".
- 76: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XL Claus Frederiksen.
- 77: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, Mandtallit wdi Ottensee saa och huad huer wdi redtzell ehr taxerit den ii och i2 january anno j633, anfører Claus Frederiksen som nabo til Karen Letsdaatter i 9. rode og Erich Jørgensen i 15. rode, men i Mandtall och husmunstring wdj Ottensee oc huad wdj redtzell er taxerit martini (11/11) i633 er det Erich Jørgensen, der er nabo til Karen Ledsdaater i 9. rode, medens Claus Fredrichsenn anføres i 12. rode; Erich Jørgensens og Anne Wichmans bryllup fandt sted 6. marts 1633, jfr. "Storkøbmanden".
- 78: Odense tingbog 1635-36, mandagen den 10 october og mandagen den 17 october ao i636.
- 79: Odense tingbog 1638-40, mandagen den 15 october 1638 og mandagen den 3 decembr i638, mandagen den 27 may 1639.
- 80: Odense rådstueprotokol 1649-54, onsdagen dend 20 nouembr. og onsdagen den 18. decembris anno 1650.
- 81: Odense tingbog 1667-68, mandagen den -25 february ao j667 lod *Jens Jensen* "læse och paashrifue en schiøde dat: den -12 aprilis anno i662 udgifuet af Karen Jørgensdaatter sl: Bertell Wichmandts effterlefuershe paa en gaard udj Nørregade ...".
- 82: Regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1659-82, i Odense magistrats arkiv.
- 83: Odense tingbog 1635-36, mandagen den 10 october ao 1636: "Auffkalding ... for huis bemelte *Jacob Nielsen* kunde och m: *Loduig* paa sin hustrues wegne kunde arffue effter deris s: fader Niels Let och deris s: syster Bodill Nielsdaatter".
- 84: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1626, octbr. 15: "Nuptiæ fiebant m. Ludov. Michaelis et Mariæ Nicolai filiaë".
- 85: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Tredie Hefte, Mag. Ludvig Michelsen.
- 86: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens dagbog, anno 1632, maji 27.
- 87: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens dagbog, anno 1632: maji 30: "Deliberatum fuit de pastore ad D. Virg. eligendo og juni 18: "Literas accepi cancel. reg. de vocatione m. Ludovici ad pastoratum D. Virginis Othoniaë".
- 88: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1638, februar 18: "Catharina Wichmanni vidua indicabat mihi impatientiam m. Ludovici ob sessionem professorum et pastorum", jfr. 1639, august 8 og september 11 om skænderier mellem Ludvig Michelsen og en professor om samme spørgsmål.
- 89: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1637, novbr. 4: "Lis magna orta est inter mulieres sacri ordinis de sedilibus templi contententes" og novbr. 10: "M. Georgio multis suadere conati sumus, ut litem ob templi sedilia declinaret, sed persuadere non potuimus". Jørgen Jørgensen, der er omtalt i afsnittet "Tolderne" i forbindelse med brudt ægteskabsløfte overfor *Maren Bangsdatter*, var blevet gift s.å. med en *Mule*, jfr. biskoppens dagbog juni 1: "Sponsalia m. Georg. celebrata".
- 90: Indkomne breve 1667-99, i Odense magistrats arkiv, indkomne breve 1691, no 16 Kong Christian IV's brev, dat. Ottense dend 9 sept: anno j638, lenssmænd og bispnen tilshreffuit om dj geistlige quinders stollestade wdj S: Knudz kirke: "... och uill wi naadigst, adt de yngste gifte quindr, skulle wige de eldste, och derssom iche pladtz noch er, skulle døtterne wige de gifte quinder"; trykt i ud-

- drag i Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 250. 1638. 9de september (Odense). Kongen stadfæstede med sit brev en afgørelse, der i sin tid var truffet af lensmand *Holger Rosenkrantz* sammen med biskop *Hans Michelsen*.
- 91: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Tredie Hefte, Mag. Ludvig Michelsen.
- 92: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Tredie Hefte, Mag. Niels Pedersen Brunov.
- 93: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 406.
- 94: Kilderne til oplysningerne fremgår af teksten med dertil hørende noter.
- 95: Hovedregnskabsprotokol 1664-1691, i Odense Vor Frue kirkeinspektionsarkiv, Indtegt fra nytårsdag -i670 till nyeaarssdagen -i67i: "sl: m: Niels Pederssen Brun, proust udj Odensse herrit och sogneprest til Wor Frue kirche, begrafuet udj choret. Leyersted och klocher frj".
- 96: Hovedregnskabsprotokol 1664-1691, i Odense Vor Frue kirkeinspektionsarkiv, Vor Frue kierchis regenskab bereignet fra nytårsdag i682 og til aarsdagen i683: " d ii decemb: for stoere kloche som gich for sl Maren: mag. Nielses 3 mk."; Brandts kirkebogsuddrag, Den ældste k.bog til Wor Frue kirke, i682. Fer. 2 d. 2 adv: ii "... Sognepræstens hustruis moder, Maren Nielsd: sl. mag. *Niels Bruns*, ann. 78 march. 7".
- 97: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 401.
- 98: Odense tingbog 1635-36, mandagen den 10 october ao i636: "Auffkalding fremstod *Hans Jensen* borger her i byen med fuldmagt ... aff Jacob Nielszen paa Broelyche wnder egen haand dat: den 3 augustij 1633"; *Svend Larsen* angiver i Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXI Erik Jørgensen, note 3. med kilde i Kerteminde tingbog 1629, 2/3, at Jacob Nielsen da var foged på Trellerup, men det fremgår af den som kilde anførte tekst, at der er tale om en forveksling med en fæstebonde af samme navn. Den Jacob Nielsen i Roskilde, som Svend Larsen nævner med reference til Lunde herreds tingbog 1649, 22/1 og 1650, 16/12 er også en anden; han stammer fra Vigelsø, jfr. samme tingbog, fredagen den 23 aprilis ao i652, hvor hans familieforbindelser udredes.
- 99: Kerteminde tingbog 1636-37, nævner Jacob Nielsen mandagen den 23. january og mandagen den 4. decembr i637 "paa Broløche" og mandagen den ii decembris "sidzhafftig paa Broløcke"; skifteprotokol 1642-1644, i Odense byfogeds arkiv, skifte anno 1644 dend 27 junij efter *Erich Jørgensens* hustru *Anne Bertelsdatter*, fol. 23 nævner ligeledes Jacob Nielsen "paa Brolyche" (men fol. 254 som Indvohner i Kierteminde).
- 100: Sloth Carlsen: Brolykke, oplyser, at gården fra 1621 til 1690 ejedes af moder og datter, der begge hed Mette Gyldenstjerne.
- 101: Kerteminde tingbog 1636-37, mandagenn den j6 og mandagen den 23. january i637 stævnes Jacob Nielsønn paa Broløche og *Hans Moisses* af en Kertemindeskipper for fragt af gods, som de "fragttid hannom till Kiøbenhaffn", mandagen den 4. decembr lader Jacob Nielsøn paa Broløcke seks Kertemindeborgere stævne for smågæld.
- 102: Odense rådstueprotokol 1667-71, onsdagen dend -i8 augustj i669 dokumenteres det ved fremlægelse af attest fra sognepræsten i Viby sogn (hvor Brolykke lå), at Jacob Nielsens datter *Anne Jacobsdatter* var født ao i637 d -7 septembr.; skifteprotokol 1650-1710, i Kerteminde byfogeds arkiv, skifte anno i652 den 3. junij "epter Jacob Nielszen ... hans hustrue Gertrud Michellsdatter", hvor det angives, at Anna Jacobsdatter var hendes datter.
- 103: Kerteminde tingbog 1636-37, mandagen den ii decembris (1637) udstedes der skøde til "Jacob Nielsønn sidzhafftig paa Broløcke" på en "homellhauffuwe liggendis her for Kierteminde".
- 104: Skifteprotokol 1642-1644, i Odense byfogeds arkiv, skifte anno 1644 dend 27 junij holdes der skifte efter *Erich Jørgensens* hustru *Anne Bertelsdatter*, hvor "J(acob) Nielsen, indvohner i Kierteminde" fol. 254 nævnes som "moderbroder och verge for *Margret(te) Erichsdatter*". (Men fol. 329 i en liste over bortschuldig giæld nævnes han som "Jacob Nielsen paa Brolyche". Adressen citeres måske her efter et ældre gældsbevis).
- 105: Skifte i skifteprotokol 1650-1710, i Kerteminde byfogeds arkiv, anno i652 den 3. junij.

- 106: Ved skiftet efter *Giertrud Michelsdatter* 3. juni 1652, jfr. noten foran, nævnes "Jacob Nielsen nu boendes paa Soenerop i Seeland"; men allerede i Kerteminde tingbog 1648-52, mandagen den i6 decemb: i650, hvor han lader en Kertemindeborger stævne for resterende husleje, nævnes han som "zidtzhaftig paa Sonerop i Seeland".
- 107: Sloth Carlsen: Sonnerupgaard.
- 108: Stensby birks arkiv, tingbog 1665-73, fol. 140-141a, hvor "Jachob Nielsen udj Ørsleff" stævnes for en gæld "paa sin daatter *Anne Jachobsdaater* hendes wegne". Han afviser kravet, idet han fremlægger "it affkaldsbreff, wdsted Kierteminde i9 7br i664", hvori *Anne Jacobsdatter* kvitterer for modtagelse af sin mødrene arvepart; Odense tingbog 1668-71, mandagen dend -28 juny i669 henviser til denne dom
- 109: Odense tingbog 1678-81, mandagen d -26 january 1680 meddeler *Mogens Mule* på bl.a. "sl. Jacob Niensens børns wegne", at de ønsker at fragå arv og gæld efter *Karen Letsdatter*.
- 110: Alfred Larsen: De ældste Led af Slægten Wichmand indeholder udover nogle uheldige slutninger, der er omtalt andetsteds, detaillerede levnedsskildringer i afsnittet Bertel Wichmands Børn med Karen Lett.
- 111: Biografier bl. a. i: Worm: Forsøg til et Lexicon ... over lærde Mænd, Anden Deel, side 579, med tilføjelse i Tredie Deel; Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon, Bind IX, side 69; Carøe: Den danske Lægestand.
- 112: Skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, Schifftte och delling effter erlig och welfomehme mannd Erich Jørgensen raadmand her i Ottensse hanns affdøde hustrue sal: *Anne Bertelsdatter* anno 1644 dend 27 junij, fol. 316, i listen over "tillstaaendis gield, som iche kand eragtis for uisse gield, men w-uis" optræder doctor Niels Wichman med en gæld på 400 dr. i0 sk.
- 113: Odense gymnasium omtales nærmere i afsnittet om "Rektoren".
- 114: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67: "1633: 21. octob.: Nicolaus Wichmannus Othon. ex schola gym. Othon."
- 115: Breve til og fra Ole Worm, nr. 683. Testimonium for Niels Bertelsen Wichmand: "Han har levet i mit hus og agter sig nu udenlands for at studere medicin og kirurgi".
- 116: Matrikel over studerende i udlandet (K.3): Wichmand, Niels.
- 117: Niels Wichman var netop indskrevet ved universitetet dér, jfr. Glarbo: Danske og norske Studenter ved Universitetet i Franeker: 1636 "1. Sept. Nicolaus Wichmannus Danus, Med."
- 118: Breve til og fra Ole Worm, nr. 612, 721, 747, 765, 767, 772.
- 119: Bricka: Fortegnelse over Danske og Norske, som ere immatrikulerede ved Leydens Universitet: 1638 Apr. 26 Nicolaus Wichmannus Danus. 25 (?), med. stud.; 1642 Mart. 19. Nicolaus Wichmannus Danus. 32, med. stud.
- 120: Carøe: Den danske Lægestand, Wichmand, Niels: Disputatsen hed "De morbo regio".
- 121: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1640, september (16. juli): "Lud. scr. matri suæ par Nic. Wichmann". Biskoppens søn *Ludvig Hansen*, som Niels Wichman, der var på hjemrejse fra Paris, havde brev med fra, studerede i Leiden, jfr. afsnittet "Rektoren"; Breve til og fra Ole Worm: Nr. 1002. Til Niels Bertelsen Wichmand i Odense 4.2.1642.
- 122: Breve til og fra Ole Worm, nr. 1100, 13.1.1643, hvor en korrespondent skriver fra Wittenberg, at "det glæder mig, at hr. dr. Niels Wichmand, som du skriver, er rejst til Spanien ...".
- 123: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1644-1645: 1644, 16. marts; 1646: 1646, 6. dec.; Carøe: Den danske Lægestand: Wichmand, Niels.
- 124: Grove: Slægten Plum, Levnetsskildringer. Fjerde Slægtled (professor Claus Plums børn): 12. Cathrine Plum.
- 125: Carøe: Den danske Lægestand: Wichmand, Niels; Grove: Slægten Plum: Levnetsskildringer, Cathrine Plum.

- 126: Biografier bl. a. i: Worm: Forsøg til et Lexicon over ... lærde Mænd, Anden Deel, side 578; Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon, Bind IX., side 66-67, Wichmann, Bertel Bertelsen; Dansk biografisk leksikon (S.3), tredje udgave, bind 15, side 489-90, H.A.Hens: Wichman(d), Berthel Berthelsen.
- 127: Skifteprotokol 1635-1641, i Odense byfogeds arkiv, Skiffte efter s: Bertell Wickmand, ... anno 1636, fol. 126a-127.
- 128: Københavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67: "1638: Anno MDCXXXVII, 7. maj civitate academica donati sunt; ... Bartholinus Wichmannus e gymnasio Otthon".
- 129: Breve til og fra Ole Worm, nr. 900: "Testimonium for Bertel Bertelsen Wichmand 20.2.1641. Bartholomæus Wichmannus Otthinianus blev immatrikuleret i maj 1638 og har boet i mit hus. Han har theologisk attestats".
- 130: Aktstykker til Universitetets Historie (K.1): Aktstykke nr. 131; Carøe: Stipendium Regium og dets Stipendiarier (hvor forfatteren betvivler, at Bertel Wichman har fået det kongelige stipendium).
- 131: Bricka: Fortegnelse over Danske og Norske, som ere immatrikulerede ved Leydens Universitet: "1641 Sept. 17. Joannes Claudii Mullenius Danus Nobilis. 20, lit. stud., Bartholus Wichmannus Danus. 24, lit. stud., Michael Joannis Danus. 22, med. stud."; Bertel Wichman og Michel Hansen var studiekammerater allerede i København, jfr. Biskop Hans Mikkelssens dagbøger 1626-41 ved Anne Seidelin: år 1640, februar 21: "Min Mikkel skrev til mig gennem Bertel Wichmand ...".
- 132: Københavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67, 1645: "Hoc rectoratu, 20. maj, titulo et privilegij magisterij ornati sunt ... Bartholinus Wichmannus".
- 133: Rode: Renaissancens tidligste Eftervirkning på dansk poetisk Literatur, III. Bertel Wichman og Sören Terkelsen, side 79-82, med anmærkning 20., side 125-126.
- 134: Hens (Paulli): Wichman(d), Berthel Berthelsen, i Dansk biografisk leksikon (S.3), tredje udgave, bind 15.
- 135: Edsbog for præster og rektorer 1616-51, i Fyns bispearkiv: "Ego Bartholus Wichman vocatus comminister ad eccliam Serslovanam ab ecclæ patrono magnif. canutaris proscripto juramento subscripsi 3 april 1650. Ætat 33".
- 136: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno 1661, den 28 martii: "waare her præster aff 7 herreder her vdi landet forsamlede oc vnderkreffue det instrument om kongens arffueretighed til Danmarck. - Samme tid sæt ieg ... m. Bertel i Særslø til proust i Skouffbyherredt, ..."; Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1661. 28. marts. (7. apr.): "Hafde episcopus dr. *Lauritz Jacobsen* en deel af clerousio Fionensi udi Odense forsamlet, da hand i samme convent creerede og beskickedede trej novos præpositos, nemlig ... mag. Berthel Wichmann, sognepræst i Særsløv, til proust i Skoubyherr., ...".
- 137: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno 1652, den 23 maji: "waare wi til m. Bertel Wickmands bryllup her i byen".
- 138: Skifteprotokol 1660-67, i Odense byfogeds arkiv, skiffte efter salig Karen Johan Borchertzen ... dend 5 aprilis anno 1661, fol. 635b. Blandt efterlatte børn och arffuinger nævnes efter tre Hansdøtre: "*Jørgen Wichmand* raadmand her sammestedt paa Magdalena m: Bertell Wichmands hindis datters vegne". Hansdøtrene (og Magdalena (?)) kan være døtre af en ukendt søn eller svigersøn af Karen Bager.
- 139: Brandts kirkebogsudrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1661 4 jan.: "trow ieg m. Berthel Wichmand s(ogne)prest i Særsløv og Erich Jørgensens dr: Anne. Wiede dn. i à trinit: (16/6)"; Uddrag af Biskop Jens Bircherods dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1661 16. juni: "I Odense hafde m. Berthel Wichmand, sognepræst til Særsløv meenighed, bryllup med Anna Erichsdatter Erics Georgii senatoris Otheniani filia".
- 140: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1666, 10. januar: "Døde i sin præstegaard mag. Berthel Wichmand, sognepræst til Særsløv meenighed i Fyen og proust i Skouby herrit, anno ætat minister, ... og fick til successorem sin 8 dage tilforn ordinert medtiener hr. *Hans Bang*"; Anne Erichsdatter og Bertel Wichmans brødre og svogre fragik arv og gæld efter ham

- henholdsvis 19. og 16. januar 1666 (tekst citeret i noten til teksten herom), og dødsåret er således utvivlsomt; en tavle i Særslev kirke indledes imidlertid: "Æreminde over mag. Bertel Wichmand, sognepræst i Seerslef og proust i Schoubye herrit, som døde 1665 d i0. januari udi sit alders 49 aar ..." (jfr. om *Anne Erichsdatter* i "Storkøbmanden"). Dødsåret 1665, der heller ikke stemmer med tavlens oplysning om, at Bertel Wichman, som angives født 4/2 1617, døde i sit 49. år, går igen i alle de foran citerede biografier, endnu i Dansk biografisk leksikon (S.3), 1984.
- 141: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 29/10 1669-1670 9/2, fol. 125: 63. Hans Niels Bang maa være sognepræst till Sersløff sogn.
- 142: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1666, 3. januar: "I St. Knuds kirke i Odense indviede episcopus Fioniaë m. *Nicolaus Bangius* sin eldste søn *Hans Bang* til medtiener og pastorum adjunctum i Særsløf meenighed udi Skouby herrid".
- 143: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie: No.1133.4: "M. Bertel Bertelsen Wichmann, ... var ogsaa Alchymist; Pg. br. 54 (efter en anden Beretning brændte den to Gange i hans Tid)" (1871); *Alfred Larsen*: De ældste Led af Slægten Wichmand, digter videre på historien side 37: "Han omtales som en ivrig Alkymist, og mulig er det jo, at saadanne Forsøg har været Grund til Præstegaardens Brand 1654" (1946).
- 144: Se "Svigersønnen" om *Anders Lauritsens* broder Jesper Lauritsen, med tilhørende note, hvor teksten fra en mindesten i Særslev kirke citeres efter "Marmora Danica".
- 145: Danske Kancelli. C.13 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske tegnelser 1664-1666: nr.54, 17. juli 1664, Her Bertel Wichmand m: til b: och raad i ottense. Arvesagen vedrørte hustruens arv efter morbroder *Hans Mathiassen*, jfr. omtalen i "Storkøbmanden".
- 146: Fynbo landstings sandemandsprotokol 1646-1667, onnssdagen dend 3i january i666: "Anne sl: m: Bertel Wichmandss wdi Seersleff irettelagde hendes wndershr: arff och gields frassigelsse epter hennedes affgangen hosbund m: Bertel Wichmand, for dum sogneprest til Sæersleff sogen och proubst i Shouffbye herred, daterit Seersleff præstegaard dend i9 janv: i666". Tilsvarende tekst for brødre og svogre, dateret den i6 january i666.
- 147: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 414.
- 148: Regnskaber over kongelige skatter 1576 ... 1688, i Odense magistrats arkiv, Mandtal over Odense by paa alle familier & i henhold til Skatkammerets befaling af 20. februari 1672, Offuer quartier no 6 og Nørre quartier no 3.
- 149: Odense købstads regnskaber 1670-1672(84) i RA, Beuiser wedkomende antegnelserne vdi Ottense byes regbr fra 1670 til 1684, no 46 Protocol allernaadigste kop= quæg og rendtepengis schat udj Ottense ao 1678 at udgifuis, hvor der i Hans Wichmans husstand nævnes: "j boedreng Peder Wichman".
- 150: Skifteprotokol 1684-91, i Odense byfogeds arkiv, Schiffte effter sl: *Hans Wichmand* och salig hustrue *Elisabet Erichsdaatter* efter hans død 17/12 1685, fol. 190b: "*Hierre Jespersen* her ibm paa sl: Peder Wichmandz arfuingers wegne fordred effter giorte registrering effter dend sl: karl d -30 may i683 penge -5i rd 2 mk. 4 sk."; ved schiffte effter sl: *Mathis Willadsen* ... 2 may ao i688, fol. 236b, gør *Hierre Jespersen* påny fordring "effter regenshab" på 60 rd 4 mk. i4 sk. gæld til sl. Peder Wichmand.
- 151: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XLIII Jørgen Wichmand.
- 152: Skifteprotokol 1635-1641, i Odense byfogeds arkiv, skiffte effter s: Bertell Wickmannd ... anno i636, fol. 126a. Skifteprotokollens romertal er ændret til arabertal i citatet.
- 153: Regnskaber over kongelige skatter 1576 ... 1688, i Odense magistrats arkiv, Mandtal over Odense by paa alle familier & i henhold til Skatkammerets befaling af 20. februari 1672, Offuer quartier no 6, angiver Jørgen Wichmands alder til 57 et halvt år, dvs at han var født 1614.
- 154: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1640, marts 30: "Scripsi dn. Helenæ commendatitias pro Georgio Wichmanno".

- 155: Skifteprotokol 1642-1644, i Odense byfogeds arkiv, Schifte och delling effter erlig och welfornehme mannd *Erich Jørgensen* raadmand her i Ottensse hans affdøde hustrue sal: *Anne Bertelsdatter* anno 1644 dend 27 junij, fol. 309b.
- 156: Odensegård lens regnskaber 1645-1651, Kongl: Maytz: regenschab af Ottensegaard beregndt fra Philliphi Jacobi dag (1/5) anno i645 och till aarsdagen igienn anno i646, Bewiszer tillhørende Ottensegaardtz regenschab, beregnt fra Phillippj Jacobj dagh anno i645 till i646 nævner regnskabsåret igennem Jørgen Wichman som skriver, første gang i bilag no: 7 *Jenss Bassess* beuiss paa -400 tdr are, der er dat. 24 may anno i645. I det foregående regnskabsår, 1644/45, var det derimod en *Oluf Olufsen* eller *Olsen*, der var skriver, jfr. eksempelvis bilag no -20 *Nicolaus won Mehrlawts* beuiss, dat. anno i645 dennd 28 aprilis, udstedt til "shriffueren Oluff Oelssen paa Odenssegrd".
- 157: Odensegård lens regnskaber 1645-1651, Konngl: maytts: regenschab aff Ottensegrd, beregnt fraa Phillipi Jacobjdag anno i650 thill aarsdagen igienn ao. 1651 er ført af *Jørgen Hannssenn*, der nu ifølge kvitteringerne i bilagene er blevet skriver på Odensegård; i Beuiser och thingsuinder tilhørende Odensegaards læns regenschab, beregnt fra Phillippi: Jacobi: daug anno i652 och thil Phillippi Jacobi: daug i653, i bilag no -35 Dom offuer *Maren Hanssdatter*, som boede i Renøer paa hindiss lieff, nævnes Jørgen Wichman aar i653 thierssdagen den 29 marty som anklager i sagen mod kvinden, der fremstilles for retten "med et lidett dødt drengbarn" og dømmes for barnemord, og betegnes her som "erlig och welfornehme mand Jørgen Wichman, ridefoget thill Ottenssegrd"; Lunde herreds tingbog 1651-53 nævner ham også fredagen den i8 martj i653, fol. 183b, som ridefoged paa Odenssøgaard.
- 158: Odense tingbog 1668-71, mandagen den -2i martij i670, fol. 166b, lader *Morten Schinchel* Jørgen Wichman stævne for betaling af jordskyld "af nogen jord och boeder, som Jørgen Mortens: tilfome for hannom: gifuett hafr", mandagen dend -25 aprilis i670, fol. 183, afviser Jørgen Wichmandt kravet, idet han anfører, "at hand formener, effterdj ingen jordshyld findis udj hans shiøde paa hans afbrente gaard, at same shiøde io bør wed magt blifue, ... derpaa fremlagde tuende schiøder, dennd første udgifuet anno i6i6 d -ii martij och dend anden udgifuett anno i649 d -i2 9br". Rådmand Jørgen Mortensen var død 1645, og hans enke var blevet gift med Henning Achton, jfr. "Rektoren".
- 159: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XLIII Jørgen Wichmand: Ingeborg Pedersdatter var datter af den 1632 døde stiftsskriver *Peder Rasmussen (Balslev)* og *Karen Hansdatter Brun*, som på tidspunktet for datterens bryllup var gift med lektor og prof. theol. *Jens Poulsen Vinding*. Ingeborg Pedersdatters broder var dr.med. og apoteker *Christopher Pedersen Balslev*, ejer af Fravdegaard; brylluppet må have fundet sted før 1650 ifølge et udsagn i Odense rådstueprotokol 1649-54, mandagen den 20. may anno 1650: "*Anne Foedstermoeder* bekiende, at hun werit tilfordrett att shulle betiene Jørgen Wichmands hustrøe j hindis barnenød som en foedstermoeder førend hun gjorde barsell".
- 160: Lunde herreds tingbog 1655-57, fredagen i2. octob: ao i655, fol. 13b, lader "Jørgen Wickman ... førige ridefoget paa Odenssøgaard" bønder stævne for beløb, de skylder Odensegård. Han må da nylikt være fratrådt ridefogedembedet.
- 161: Fynbo landstings skøde- og panteprotokol II. 1661-65 (SP 2857), fol. 6b, onsdagen den 2 octobris i661 nævnes Jørgen Wichman som raadmand wdi Ottensse, i forbindelse med, at *Hanns von Allefeldt* til Glorup den 19 september har udstedt en panteforskrivning på 1000 rd. til ham.
- 162: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno 1661, den 7 junii: "bleff Jørgen Wickmand forordnet til hospitalsforstander i b.(orgmester) *Knud Jacobsøns* sted".
- 163: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1660. 3 aug.: "Jørg. Wichmands hustr: Ingeb: Pedersdr.".
- 164: Skifteprotokol 1660-67, i Odense byfogeds arkiv, fol. 270b-285, Skifte effter salig Ingeborge Pedersdater Jørgen Wichmandts affdøde hustrue ... den i0 decembr. ao: i66i.
- 165: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1662. 2 febr: "Jørgen Wichmand og Mette Knudsdr: wiede"; Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1662.

2. (12.) febr.: "hafde Jørgen Wichmand, raadmand udi Odense, bryllup ibidem med Mette Knudsdat-ter, borgemester Knud Jacobsen Blankenburgs daatter".
- 166: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1665, 7. (17.) oktober.
- 167: Odense købstads regnskaber 1670-1672(84), i RA, Ottense byes taxcering anno i670 anfører i Of-uer quarteer, den i0 roede: "Jørgen Wichmand af sin anpart i Jesper Hanssens gaard: Eyendom oc husleye 24 dr"; skifteprotokol 1674-1684, i Odense byfogeds arkiv, Schiffte registrering och wurde-ring effter sl: Jørgen Wichmand raadmand her i Ottense ... -27 julj 1680, fol. 335b-336 angives gårdens beliggenhed således: "Hofuetgaarden som sl: Jørgen Wichmand raadman wdj boede paa Offuergade, liggende imellum sl: welb: *Henrich Langes* gaard paa dend wester och hospitalsgaard, *Claus Dreyer* tilforne eyede, paa dend øster side"; Svend Larsen: Adel i Odense, bygningsfortegnel-se nr. 10 angiver, at Henrich Langes gård lå som Overgade 16.
- 168: Regnskaber over kongelige skatter 1576 ... 1688, i Odense magistrats arkiv, Mandtal over Odense by paa alle familier & i henhold til Skatkammerets befaling af 20. februari 1672, Offuer quartier no 6.
- 169: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1680, 27. maj: "Jørgen Wichmand, raadmand i Odense, døde i Kiøbenhafn, hvor hand vaar i sine ærinder forreyst".
- 170: Uddrag af Kancelliets Registranter (K.1), 1676-81, C. Bevillinger til Ligs Flytning: 1680, 31. Maj. Jørgen Wichmand, herfra til Odense, efter Sjællandske Registre 213.
- 171: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1680. ii jun: "Jørgen Wichmand raadmd."
- 172: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XLIII Jørgen Wichmand, note 15.
- 173: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XLVIII Hans Wichmand.
- 174: Stævningsbog 1638-40, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 22 october i638 indkaldes "Hans Wichmand, tiennendis Erich Jørgensen", som vidne i en slagsmålssag.
- 175: Stævningsbog 1635-36, i Odense byfogeds arkiv, mandagen dend 29 february i636 lader Erich Jørgensen ved "Hans Wichmand, hans fuldmegtig", en Odenseborger stævne; stævningsbog 1642-44, mandagen dend i0. july 43 indkaldes "Erich Jørgenssens tienner Hans Wichmand" som vidne.
- 176: Skifteprotokol 1642-1644, i Odense byfogeds arkiv, Schiffte och delling efter erlig och welfornehme mannd Erich Jørgensen raadmand her i Ottensse hanns affdøde hustrue sal. Anne Bertelsdatter, fol. 254b: "Bleff fremlagt ett rigtigh inventarium paa, begyndt anno i643 dend i8 july aff børnenis moderbroder Hans Wichmand registerit och med egen haand sammenskreffuen".
- 177: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre, nr.82 Hans Wich-mand ob: br dend 10 9br:
- 178: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XLVIII Hans Wichmand. Svend Larsens kilde er Danmarchis rigis dombbog anno 1650, nr. 49, dend 20 julj anno j650, fol. 666, *Poffuel Langer-mand* aff Hamborg med flere cit borgemester och r: i Kiøbenh. - Den københavnske rådstueret havde afsagt dom i en strid om et beskadiget parti salt, som de tre Hamborg-købmænd og redere, hvoraf en *Hans Wichman* var den ene, havde leveret til en københavnsk købmand. Dommen appelleredes nu til rigsdømstolen. Der er fmtl. tale om en navnefælle fra den hamborgske slægt Wichman.
- 179: Stævningsbog 1652-55, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 2 augusty. ao i652 stævnes "paa Hans Wichmans wegne udj Medelfardt ... *Mette* sl: *Hans Pedersens*" (hans moster) og en anden Odenseborger; skifteprotokol 1651-60, i Odense byfogeds arkiv, i skifte efter *Siach Knapmager* i Offuergade anno i653 dend 28 julj, fol. 43i, nævnes bortshyldig gield til Hanss Wichmand i Medel-fart og i *Anne Eggersdatter, Frederich Pederssens* hustrue anno i653 den 26 augustj, fol. 155b, an-føres tilstaaendis gield effter handshriffter til Hanss Wichmand i Medelfart.
- 180: Skifteprotokol 1625-1691 i Middelfart byfogeds arkiv, ANNO i655:, no. i63-: "dennd -28 february ... shiffte effter affganngene Maren Hannsdaatr imellum hindess effterleffuende mand Hanns Wich-mannnd paa dennd enne och dennd sl quindes effterlatte barn *Maren Hannsdaatr* wdj hindes moderfader Hanns Auffdienner raadmand her ibm: som hindes ret werge paa dennd anden side".

- 181: Regnskaber over kongelige skatter 1576 ... 1688, i Odense magistrats arkiv, Mandtal over Odense by paa alle familier & i henhold til Skatkammerets befaling af 20. februar 1672, Wester quartier no 5, angiver i hjemmet hos Hans Wichmand hans barn *Maren Hansd*, i8 et halvt år gammel, dvs født 1653/54.
- 182: Skifteprotokol 1625-1691 i Middelfart byfogeds arkiv, ANNO i655:, no. i64: "Dennd 2 martj ehr wdsted aff Medelfar byeting it tingswiedne ... formedelst Hanns Wichmand tagger barnet och arfuen med sig her aff byen till Odense".
- 183: Odense byfogeds regnskaber 1643-57, i RA, nævner ægteskabet i et bilag til regnskabet 1655-1656 i forbindelse med skiftet efter apotekerenken *Catrinne sl: Conelj won der Hamsforts*. Da der skal aflægges regnskab af hendes lavværger *Hermant Hanne* og *Hermant Rippendall*, "saa haffuer bemellte Hermant Hanne paa sinn egne och i steden for Hermant Rippendahl Hanss Wichmand, som haffuer faaet sahl: Hermant Rippendalls efterleffuershe till egte, begge deris regenshab wdj et sluffet fremblagtt".
- 184: Holger Hansen: En Gaard i Odense følger gårdens ejere fra Hans Wichman frem til 1800-tallets slutning.
- 185: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1667. 14. maj. "... blef en eldgammel qvinde, centenaria major, i kirken ibidem begravet. Hendes nafn vaar *Mette Lauridsdatter*, Johannis Wichmanni senatoris socrus" (svigermoder). Efter svigermoderens død oprettede Hans Wichman og Kirsten Pedersdatter et gensidigt testamente, hvis tekst er citeret i det kongelige konfirmationsbrev: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1660-1670 9/2, fol. 170: 72 Hans Wichmands confirmation paa en forskrifvelse imellem sig och sin hustrue, dat. Hafn: d 28 aug: 67 (Den længstlevende skulle være universalarving, efter at Hans Wichmands datter af første ægteskab havde fået sin arvelod efter moderen.) I testamentet anføres, at Kirsten Pedersdatters moder ved sin død nogle få måneder før var "paa det siete aar mere end 100".
- 186: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1671. 8 jun: "Kirsten Hans Wichmands".
- 187: Brandts kirkebogsuddrag som foregående note, 1673. 9 octob: "Hans Wichmand og Lisbeth Erichsdr. (trolovede). Wiede 22 febr: i674"; Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1674. 22. februar: "hafde Hans Wichmand, raadmand i Odense, bryllup sammesteds med Lisbeth Erichsdatter".
- 188: Brandts kirkebogsuddrag som foregående to noter, 1675. 18 jul: "Hans Wichmands b *Kirstine Marie*", 1677. 11 febr: "Hs Wichmands s. *Bertel*", 1678. i7 nov: "Hs Wichmands dr: *Lisbeth Cathrine*", 1682. 5 febr: "Hans Wichmands b. *Valentin Ericus*".
- 189: Brandts kirkebogsuddrag som foregående tre noter, 1683. 19 jul: "Hans Wichmands hustr: begrav: i St: Knuds kirke", 1685, 23 decemb: "Hans Wichmand".
- 190: Danske Kancelli. C.12 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 18/10 1660-1670 9/2, fol. 174b: Nr.65 B. o R i Odensee anl *Mogens Jørgenss* och Hans Wickmand at were raadmend, dat. Hafn: d 11 aug: 1665.
- 191: Regnskaber over kongelige skatter 1576 ... 1688, i Odense magistrats arkiv, Mandtal over Odense by paa alle familier & i henhold til Skatkammerets befaling af 20. februar 1672, Wester quartier no 5. Hans Wichmands alder angives her til 53, dvs at han må være født 1618/19.
- 192: Skøde- og panteprotokol 1683-90, i Odense byfogeds arkiv: "Pandteforskrifning til hr: *Jost Luduigsen* (halvsøsteren *Maren Nielsdatters* søn) udj Faaborg effter min wdgifne obligation af dato d -i5 marty i670 ... dend capital penge hundrede slettedaller" (side 68-70), "de fattige i Ottense effter pandteforshrifning for capital tou hundrede rixdr: myndt och min kiere sørstersøn dend hæderlig och wellærde mand hr: *Jacob Luduigsen* (en anden søn af *Maren Nielsdatter*), sogneprest til Home saagen, for et hundrede och halftredesindstiuge rixdr:" og "pandtebref ... til min suoger, erlig och welagt mand *Hierre Jespersen*, borger og handelsmand her ibm: reede penge fiire hundrede og halftredesindstiuge slettedaller ... den -i8 july i683" (side 4-5).

- 193: Sandemændsprotokol 1676-1686, i Fynbo landstings arkiv, onsdagen d. 3. martii 1686.
- 194: Skifteprotokol 1684-91, i Odense byfogeds arkiv, Schifte efter sl: Hans Wichmand och salig hustrue Elisabet Erichsdaatter ... -24 octobr: ao 1687, fol. 193b.
- 195: Alfred Larsen: De ældste Led af Slægten Wichmand.
- 196: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1630-32: 1632, 23. dec.
- 197: Digtet er indlagt mellem side 406 og side 407 i Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB.
- 198: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle LII Christen Hansen Lime.
- 199: Indkomne breve 1602-1666, i Odense magistrats arkiv, omslaget Indkomne breve 1662 indeholder en supplication oc memorial af 3 january an 1662, hvori det oplyses, at "*Isaac Flaming* wdi Ambsterdam wdi mayo an: 1659: och Juny maned an: 1660 haffuer creditert thuende perssohner weed naffn Johan won Achen och *Anders Lym* (Lime!) sammetied wdi Horssens residerende, som sig dereffter wdi Ottensehe nederssat och borgershaff thaget, enn andeell goede crahmwahre", og at Johan von Achen i 1661 "den 9 decembr: solt och offuerdraget alle hanss crahmwahre till sinn thiener Christen Hanssen, som andendagen dereffter taget borshaff i: Ottensehe, huorjaa for:ne Johan won Acken strax samme dag reigssede aff byen" (uden at betale sin gæld til Isaach Vlamings fuldmægtig, der var kommet til Odense for at kræve pengene!).
- 200: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen. Udgifveren, der har haft vanskeligt ved at tyde brudgommens slægtsnavn, har anført det: "Liebne (?)".
- 201: Regnskaber over kongelige skatter 1576 ... 1688, i Odense magistrats arkiv, Mandtal over Odense by paa alle familier & i henhold til Skatkammerets befaling af 20 february 1672, Nørre quartier no 3 anfører Christen Hanssøns alder til 35 og konnen Anna Jacobsdatters til 34 et kvart; Odense råd-stueprotokol 1667-71, onsdagen d. 8. august 1669 fremlægges et præstemissive, der oplyser "Anne Jacobsdaatter at werre fød ao 1637 d -7 septembr:".
- 202: Odense tingbog 1667-68, mandagen d. 4. octobr. 67.
- 203: Jfr. den i note til *Johan v. Achen* foran omtalte sag i Indkomne breve 1602-1666, i Odense magistrats arkiv, hvorefter von Achen i december 1661 havde "solt och offuerdraget alle hanss crahmwahre till sinn thiener Christen Hanssen".
- 204: Høyesterettes dombog num: 61, ao: 1666, løffuerdagen den 2i july, fol. 39: Nr.98 Vdi den sag Christen Hanssen i Odenss cit: byefogden *Willom Jensen* ibdm., fordi hand haffde tilfunden hannem effter borgm: *Knud Jacobsens* irettesettelse at lide effter stadzretten, fordi hand iche efter indsteffning for retten hafuer willet parere personlig".
- 205: Højesteret havde allerede i 1666 udpeget Christen Lime som en af dem, der protesterede mest, se Høyesterettes dombog num: 61, ao: 1666, fol. 123b: Nr.297 Udi den sag imellem en deel af borgerschabet i Odense paa den enne och borgemester oc raad der sammestedz paa den anden side. Borgerne protesterede mod en kommissionsbetænkning, men højesteret kendte, at "De fremlagde documenter bewisser aldeelis ingen w=billighed i taxten. Der tilmed befindes Christen Hanssen, som mest derofuer klager, nedsat at werre saauit borgemester och raad med taxereborgerne hafuer efter recessen erachtet billigt førend denne commissariemis affsigt er sheed, huorfore och denne post wden widere paatalle sin richtighz". Dat. 28 septembr: anno 1666.
- 206: Odense tingbog 1667-68, mandagen d. 4. novembr: 1667; Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene skriver om sagen side 463 ff: "I sommeren 1665 brød revolutionen ud i Odense. Den drivende kraft var Christen Hansen Lime ...". - De medunderskrivende borgere undskyldte sig bl.a. med, at de ikke vidste hvad en præsident var.
- 207: Danske Kancelli. C.13 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1664-66 indeholder et meget omfangsrigt materiale fra en kommissionsdomstol om sagen under nr.87, 6 nobr. 1665 (GRAVAMINA), nr. 200 og nr.33, 7.aug 1666; Høyeste rettes dombog ao: 1666, fol. 123b, nr.297 gengiver rettens 28 septembr: anno 1666 afsagte dom "imellem en deel af borgerschabet i Odense paa den enne och borgemester oc raad der sammestedz paa den anden side" vedrørende kommissionsdomstolens kendelse.

- 208: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 29/10 1660-1670 9/2, fol. 232b: Christen Hans maa være raadmand i Ottense; Odense rådstueprotokol 1667-71, mandagen dend -i0 may i669 læses bestallingsbrevet for rådstueretten.
- 209: Odense købstads regnskaber 1670-1672(84), i RA, Odense bys kontributions og saltskatregnskaber 1670-72 ..., Ottense byes taxcering anno i670 viser, at Christen Hansen Lime allerede da var den højest beskattede borger i Odense, idet han blev ansat til at betale 20 dr. for eyendom oc husleye og 90 dr. for formue oc handell. For eyendom oc husleye blev hans ansættelse kun overgået af welb:e hr *Jørgen Brahes* grd, der med hosligende boede och bleghafue blev sat til 26 dr, og af de to brødre *Jørgen* og *Hans Wichman*, der blev sat til at svare henholdsvis 24 dr og 2i d 2 1/2 mk. Hvad angår formue oc handel var han langt den største skatteyder, idet der var et spring ned til de næste skatteydere, der kun blev sat til 60-65 dr; ved taxeringen 1676, hvor landets borgere blev inddelt i 10 skatteklasser, var han en af de kun fem odenseanere, der blev sat i classe 4, som var den højeste, der blev anvendt i Odense, jfr. Antegnelser wdi Ottense Byes schatteregenschaber fra anno i670 til anno i684, beuis no i9.
- 210: Odense tingbog 1668-71, mandagen dend -22 february i669 fremlægger *Hans Wichman* et købebrev, "som bleff lest och paashtt dat: Ottense d -2 sept. i664, schiødte til Christen Hans: ... dend fierdepart udj sl: *Erich Jørgensens* gaard, som Christen Hans: nu selff udj boer ...".
- 211: Odense tingbog 1668-71, mandagen dend -22 february i669 fremlægger hr: *Jens Rosenkilde* et købebrev af 23. april 1668, hvori han og hans hustru *Karen Erichsdatter* "shiødte och afhendte ... till bem:te Christen Hans: och hans hustrue *Anne Jacobsdaatter* ... dend fierdepart af sl: *Erich Jørgensens* gaard, saauelsom fierdeparten af de malede stycher, som derudj findis udj samme gaard, Christen Hans: nu iboer, huilchen fierdepart bem:te hr. *Jens Rosenkildes* hustrue effter hendis sl: moder arfueligen ehr tilfalden"; mandagen den -12 decembr i670 møder *Jørgen Wichman* med fuldmagt fra *Jørgen Erichsen*, "shiødte och aldellis afhendte fra hannem och hans arfuinger til bemte Christen Hans raadmand sampt hans hustrue *Anne Jacobsdaatter* ... effter derom wdgifne kiøbebreff halfparten udj for: *Jørgen Erichsens* sl: faders *Erich Jørgensens* gaard udj Nøregade hersamestetz saauelsom halfparten af de mahlede stycher som derudj findis udj samme gaard bemelte Christen Hans: nu udj boer, som hannem arfueligen effter hans sl: moder er tilfalden".
- 212: Stævningsprotokol til rådstuen 1660-67, i Odense magistrats arkiv, fol. 75b, onsdagen dend 22 novembr: anno i665: "Christen Hansøn bereter, huordess shal haffue werit foraarsaget wed w-uilige dannemend at lade wurdere och affpælle for huis hand kunde were berettiget for sin fordring udj dend gaard, Mette sl: *Hans Pedersens* tilforne eyedede och iboede"; Odense tingbog 1668-71, mandagen d: -7 february i670: "*Jørgen Wichmand* raadmand tog Christen Hans: raadmand udj haand och effter hans udgifne kiøbebreffs indhold dateret d -i julij i667, lest och paasht, schiødte ... dennd halfue part aff Mette sl: *Hans Pedersens* gaard her i byen liggendes i Ofrgade ...".
- 213: Skifteprotokol 1684-91, i Odense byfogeds arkiv, Schiffte effter salig Christen Hansen forige raadmand her udj Othense ... dend -24 july i688, fol. 217b.
- 214: Uddrag af Biskop *Jens Bircherods* Dagbøger ved *Hjorth-Nielsen*, 1679, 20. december: "døde i Odense *Karen Jørgensdaatter Leth* sal. *Berthel Wichmands* efterlatte enke kl. imod 1 eftermid. anno viduitatis 57, ætatis vero centesimo, thi hun er fød ibidem an. 1580 d. 14 september".
- 215: Odense tingbog 1678-81, mandagen d -28 july i679.
- 216: *Jacob Bircherods* familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 398.
- 217: Hovedregnskabsprotokol 1664-1691, i Odense Vor Frue kirkeinspektionsarkiv, Vor Frue kjerchis regenskab berenidt fra nytårsdag anno i679 og til aarsdagen igienn i680: "For *Karenn Letzdatters* begrafuelse i kierchenn, med de store klocher og kierchelyssene, som bleff begrafuen dend -30 decembr: 8 rd -5 mk."
- 218: *Brandts* kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1680. i8 jan: "begr: *Karen Johan Wichmands* i St. Knuds kirkegd."; *Alfred Larsen* har i De ældste Led af Slægten *Wichmand*, side 32, en af sine uheldige kommentarer i forbindelse hermed: "*Karen Lett* er muligvis blevet begravet den

18. januar 1680 ... At der staar JOHAN Wichmands, er forsaavidt ikke mærkeligere, end at der i den ovenfor citerede Erklæring (om fragåelse af arv og gæld efter *Karen Letsdatter*) staar Karen JØRGENDATTER Lett".

- 219: Odense tingbog 1678-81, mandagen d -26 january 1680 bekendtgøres arv- og gældsfrasingelsen for bytinget; sandemændsprotokol 1676-1686, i Fyenbo landstings arkiv, onsdagen den -4- february -ao- i680 for landstinget. Meddelelsen til de to ting var dateret d -i6 januarij -aar i680 og underskrevet personligt eller ved fuldmagt af *Anne Bertelsdatters* og *Erich Jørgensens* børn og af *Jacob Nielsens* børn.
- 220: Odense tingbog 1678-81, mandagen d -26 january 1680 læses de tre børns erklæring, der er dateret d 12 january anno i680.
- 221: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1677, 20. december.

Noter til Storkøbmanden

- 1: Odense tingbog 1631-32, manddagenn denn i7 october anno j63i: "Erick Jørgensen første ting. Hand opbød nogett goeds hannom af *Bertell Kortts* er i pantt satt och eskitt sine penngge". Sagen mod Bertell Korttsen Kremmer (24/10) fortsætter 24/10, 31/10, 7/11, 21/11, 28/11 og 5/12. Mandagen den 2i nouembris anno i63i benævnes Erich Jørgensen "Erick Kremmer" og denn 28 nouembris "Erick Jürgennsen Kremmer".
- 2: Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagenn denn i7 octobris anno j63i: "Dom effter forordningen for *Clemend Byesuend* paa Erich Jørgens weigne offuer Anne Nielsdaatter for 6 mk., hand hinde paa it par støffle laantt haffuer"; listerne over bortskyldig gæld i skifteprotokol 1626-35, i Odense byfogeds arkiv, afslører også et udpluk af hans kunder i de første Odenseår: *Claus Schuldt Schomagr* 30/11 1631 (fol. i79), *Abraham Trommetter* 27/2 1632 (fol. 172), *Annicke Matiesdaatter Bertell Trommetters* 30/11 1632 (fol. i80b), *Steffenn Hanssenn* 19/3 1633 (fol. i95), *Jørgenn Pedersen Kremmer* 31/7 1634 (fol. 236), i alle tilfælde med småbeløb, men også borgemester *Otte Knudsøn* 19/12 1633 (fol. 243) med et meget stort beløb, der blev betalt med i286 sletedaller i reede penge samt "kramgoedtz aff ded samme s: borgemester aff hannom haffde bekommidt" for j065 sletedr.; iflg. *Sophie Brahes* Regnskabsbog (S.1), fol. 72b, 91b, 117a, 117b, 154b, var hun også blandt Erich Jørgensens kunder allerede fra 1632.
- 3: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 152: "skulde man definere den ofte benyttede betegnelse "storkøbmand", måtte den for denne periodes vedkommende gælde de få købmænd, der fra udlandet importerede kramvarer, som de videresolgte, dels en detail, dels en gros, samt de købmænd, der havde eksport af landbrugsvarer til udlandet". - Erich Jørgensen opfyldte begge kriterier.
- 4: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelssens Dagbog, anno 1632, oktober 21: "Sponsalibus Erii Georgii et Annæ Bartholini fil. interfui".
- 5: Bryllupsdagen fremgår af de efterfølgende omtalte epithalamier.
- 6: Danske Kirkelove (K.1), Anden Del, Aktstykke 537, jfr. Tredie Del, Aktstykkerne 36, 64, 111, 267, 282.
- 7: Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 4. Bind, nr. 119, 16. Vin oc confect afskaffet.
- 8: Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 3. Bind, nr. 414, Reces af 31. mars 1615, 28., jfr. nr. 465 af 30. juli 1617.
- 9: Danske Kancelli. B.64 Fyenske Registre 1596-1632, fol. 523: "Anno 1632 den 23 decemb: fick Karen Lettis udj Odense kong: maytz bewilling flere at matte byde till sin datters brylluppe en forordningen formelder, saa och wijn at maa skencke wden offrflødighed".
- 10: Troels-Lund: Dagligt Liv i Norden, 11. bog Bryllup, side 23-26 og 206.
- 11: Troels-Lund: Dagligt Liv i Norden, 12. bog Ægteskab og sædelighed, side 332-336; Børthy: Højtid og fest.
- 12: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB. Niels Wichmans og Johan Lauritsens epithalamier er indlagt mellem side 406 og 407; Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon medtager Niels Wichmans epithalami i hans biografi i Bind IX, men med forkert årstal, 1623. Johan Lauritsen er ikke nævnt i lexicon'et.
- 13: Jfr. afsnittet "Friserne".
- 14: For tydning af teksten takkes professor, dr. phil. *Minna Skaftte Jensen*, Center for græsk-romerske studier, Odense Universitet.
- 15: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, 1633, ii och i2 jan. anføres Erich Jørgensen i denn femtende roede tæt ved sin tidligere husvært *Henrich Clausen*.
- 16: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, 1633, martini (Mortensdag, 11/11) anføres Erich Jørgensen i den niende rode som nabo mod syd til Karen Ledsdaater, der efter salget af sin gamle gård til *Claus Frederichsen* i 1631 var flyttet ind i nabogården, *Marcus Mules* tidligere gård, jfr. "Købmandsenken". Claus Frederichsen, der endnu i januar boede i gården i Nørregade, flyttede til Over kvarter, hvor han nævnes i skatteregnskabet martini 1633. At det var

- Karen Letsdatters gård, Erich Jørgensen overtog, bekræftes også af concept-tingbog 1636-41, i Odense byfogeds arkiv, concept-bog 1637, hefte 1, fol. 26, concept Karen s: Bertell Wichmandz cont: *Jørgen Apothecher*, mandagen denn 3 july, hvor Jørgen Apoteker bl.a. vidnede, "at ieg gjorde regenshabet med hinde 1631 den 8 july om samme miell, och shede i den grd, som Erich J(ørg)ensen nu iboer, i den lille sluffe". Det er således ikke rigtigt, at Erich Jørgensen boede i *Marcus Mules* gård, som anført af *Svend Larsen* i Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, side 92 og 98 og 2. del, Tavle XXXI Erik Jørgensen, side 138.
- 17: Skifteprotokol 1642-1644, i Odense byfogeds arkiv, skifte anno 1644 dend 27 junij efter *Anne Bertelsdatter*, side 329 anføres *Karen Letsdatters* ældste søn, *Jacob Nielsen* paa Brolyche, med et tilgodehavende i boet på i372 dr. 3 mk. og hans søsters ægtemand, m. *Lodwig Mickelssen* till Wor Frue kiercke, med et tilgodehavende på 636 dr. (en broderlod og en søsterlod). Side 316 anføres doctor Niels Wichman med en gæld til boet på 400 dr. i0 sk. Broderen *Bertell Wichman* anføres sammesteds med en gæld på i80 dr.
- 18: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 413: "Anna Bertelsdaatter Wichmand ... døde 1642 ætatis 29"; dødsåret bekræftes i Stoud: ... Christelig Liigprædicken Over ... Margareta Erichs Daatter ... Anno 1693, hvori oplyses, at Margrethe Erichsdatter blev født Anno 1634 den 17 Julii, og at hendes moder Anne Wichman døde "udi hendis syvende Aar", altså 1641/42.
- 19: Stoud: ... Christelig Liigprædicken Over ... Margareta Erichs Daatter ... Anno 1693.
- 20: Mansa: Bidrag til Folkesygdommenes og Sundhedspleiens Historie i Danmark, Ellefte Afsnit, side 322-323 om årene 1641-43, hvor "Danmark ikke (synes) at have været hjemsøgt af nogen betydeligere epidemisk sygdom", og Trettende Afsnit, side 490-491, hvor ondartede typhøse febre i udlændet og en almindelig udbredt blodsot i København nævnes.
- 21: Hovedregnskabsprotokol 1569-1727, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, side 279-280, *Henrich Clauszens* ... regenshab, fra anno 1642 och till 1643, ... kirchen tillstaaendis: "Erich Jørgens raadmand for s: *Ernst Eluers* begrauffuellsse". Den nøjere beliggenhed af gravstedet nævnes i Dok. vedr. kirkens grund, bygninger og inventar 1634-1914 i kirkeinspektionsarkivet, hvor et omslag mærket Begravelser i kirken 1669-1818 i 1689 beskriver rådmand *Niels Mules* begrauffuellssested således: "liggendis udi den smale gang wed karlestoelene nest optill sal: Erich Jørgenssen raadmandz graff paa den høyre side og muurenn aff kirckens pille paa den wenstre side, naar mand ganger opad till chorit i same smale gang, og sal: *Knud Lauritzens* graff for enden neder ad gangen, og shall ellers for dum haue waren sal: borg: *Siguert Pedersens* graff ..."; gravstedets plads må da have været ved nr. II.8 i oversigtsplanen over begravelser i kirken, fig.743, side 874, i Danmarks Kirker (S.1), IX Odense Amt, bind 2, Odense Domkirke.S.Knud. Gravminder, jfr. side 901, hvor det dog alternativt angives, at gravstedet kan have været i midtergangen.
- 22: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego m. Johannes Laurentius Synderburgensis vocatus pastor ecclesiae Svindingensis huic juramento subscripsi die i9 novembr: ao -1645".
- 23: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No. 1127.5.
- 24: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 411-412.
- 25: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 407.
- 26: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXIX Mathias Diderichsen.
- 27: Skifteprotokol 1635-41, i Odense byfogeds arkiv, skifte 26/7 1639 efter Mathias Diderichssenn raadmand side 325b ff, med Anne Mathiasdaatters lod opført side 343-343b.
- 28: Stoud: ... Christelig Liigprædicken Over ... Margareta Erichs Daatter ... Anno 1693.
- 29: Stoud: Som foregående note.
- 30: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXV Jesper Hansen.
- 31: Odense Gråbrødre hospitals regnskaber 1650-1654, Indteg penge vdi adskillige maader sampt Graabrødre kirches indkombst: "Aff Jesper Hanss raadmand for hand haffr ladet schenche win till hans daatters Anne Mathiasdaatters brøllup met Erich Jørgenssen -20 rdlr."

- 32: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, med skatteansættelser fra 1633 til 1642. Ved den sidste ansættelse, i Mandtall wdi Ottense begynt Michæly anno i642, blev Erich Jørgensen ansat til 6 ort redzell, rådmand *Jesper Hansen* til 5 ort, *Peder Pedersen (Lerche)* og *Anne* si: *Hans Michelsens* til 4 ort, overformynder *Hans Diur* til 3 ort og de andre rådmænd til 2-2 1/2 ort; jfr. Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXI Erik Jørgensen, side 139-140.
- 33: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, V. Faste ejendomme og bohave, side 162. - *Mathias Diderichsens* gård, der i 1639 vurderedes til 3.500 sletdaler, repræsenterer den højeste værdiansættelse i denne periode.
- 34: Skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, Schiffte och delling effter erlig och velfomehme mannd Erich Jørgensen raadmand her i Ottense, hanns affdøde hustrue sal. Anne Bertelsdatter anno 1644 dend 27 junij, fol. 254b-263.
- 35: Skifteprotokol som i foregående note, side 263b-305b; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Skifte efter Erik Jørgensens I. hustru 1644, side 322-348.
- 36: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 123.
- 37: Odensegård lens regnskaber 1632-1635, Konngl: maytt regnskab aff Odensegaard, beregnit fraa Philippi Jacobj anno i634 till samme aarsdagh igien ANNO i635, med egenhændigt underskrevne og beseglede kvitteringer udstedt til slotsskriveren *Thomas Brodersen (Risbrich)*, beuiseme 28. af 30 novemb: j634 Erich Jørgensens bewiiss paa søm, baand, bendeler, 57. af 17 jan: j635 Erich Jørgensens bewiiss paa taftt og 105. af i6 novembris anno i634 Erich Jørgensøns bewiis paa blic, jern; Odensegård lens regnskaber 1638-1641, Regenskab och forklaring paa huis korn kong: maytz aff proustierne i Fyen, Langeland och Thaasing til s: Hans kierckis bygning saa och til sogneprestens, cappelanens och orgemesterens residentzers bygnings fornødenhed ... beregnit fra fastelauffn anno 1635 och till anno 1639, indkøb af sømb og deeller (lægter), stangjern, brunrøt (okkerfarvestof), bastereeb, suinehaar, thierrethønder, spande at bere wand med og astrag (gulvfliser). (Ingen bilag bevaret); Odensegård lens regnskaber 1641-45, Kong: may: regenshab aff Odensegaard, beregnit fraa Phillippi Jacobi daug anno i642 och till aarsdagen igienn anno i643, bilag nom 25 Beuiiss paa 42 rdlr, som paa capelahnesss resitentz er bekostit i642: 200 tacksteen; Odensegård lens regnskaber 1645-1651, Kongl: maytz: regenshab af Ottensegaard beregnet fra Philipphi Jacobi dag anno i645 och till aarsdagen igienn anno i646, med beuiserne no 12 af 28 novembr anno i645 Erich Jørgenssens beuiiss for 3 lester och xxj shpr are og no. 23 af 13 april anno 1646 Erich Jørgenssenss quitering paa -70 rdlr 8 sk., for timmer, deller, legter og legtesømb, Konngl: maytts: regenskab aff Ottenseegrd, beregnitt fraa Philippi Jacobjdag anno i650 thill aarsdagen igienn ao. i651, med beuis no -8. af 30 aug: anno i650 Erich Jurgenssens beuiiss paa i02 rdlr. j ort 4 sk. hannom for adhillige wahre thill biugnings fornødenhed er bet., for lybshe thagsteen, muersteen, kalch, suenshe dehler, steenlegter, legtesømb, lofftēsømb, store speiger og træer; Odensegård lens regnskaber 1651-1661, Konngl maytts. regenshab aff Ottensegaard, beregnid fraa Philippi Jacobj dag ao i654 till aarsdagen 1655, med bilag no. ii ii af 26 april anno i655 Beuiiss aff Erich Jørens i Odense paa huis materialie, der er kiøbt til hanss may: fomødenhed, och hannom: er betalt med penge -lxij rd j ort, for trer, førdeller, steenlegter, legtesøm, lofftēsøm, lybshe tagsten, kalch, blie og bliesøm.
- 38: Dalum klostets regnskaber (summarisk): 1640/41 med beuis 10 af 16 junij anno 1641 for svinehaar, som bleff brugt i kalcken at skielne, beuis 20 af j aprilis anno 1641 for salt till øxenem; 1641/42 smør; 1642/43 med udateret beuis 5 for leverancer i tiden 4 july anno 1642 och indtill dend 5 may anno 1643 af sømb, tagsteen, norsk kalck, suinhaar, Gullantztiere, tømmer, legter, bly, stangjern, thiertønde; 1643/44 med beuis 4 af 1 marts anno 1644 for deeller, tømmer, norsk kalck; 1652/53, beuis 7 ao 1652 for adskillige materialier til Dallum closters biugning.
- 39: Rugård lens regnskaber (summarisk): 1635/36 papir och blickpulfuer; 1636/37 med beuis 9 af 8 martj i637 for deeler og stangjern og beuis 16 af 20 juny anno 1637 for legtesømb; 1639/40 med beuis 17 af 10 november anno 1639 for spansk salt; 1640/41 med beuis 13 af 12 novbr 1640 for

- saldt og beuis 14 af 12 october 1640 for tagsteen og sømb, 1641/42 for saldt; 1649/50, bilag 6A, Forteinelse paa huis bekostning der er giordt paa Rugaards biugning, 11 for søm.
- 40: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Kongh maytz: regenschab aff Haggenshouff lehen fraa Philipj Jacobi dag 1639: och till aarssdagen igien i640: "Noch wdgifued och betald Erich Jurgens raadmand wdj Odensee for 35 shippund røget flesh till kongh maytz: behoeff er indkiøbt effter hoesliggende beuises bemelling, shippundet 26 dlr: foruden fracht, er penge 606 rd 4 mk.", med Erich Jørgensens kvittering i beuis nom 4., dat. achtum Odense den 28 aprilis i640.
- 41: Odense Gråbrødre hospitals arkiv, regnskaber (summarisk): 1635/36 salg af roug, biug, haffre, smør, huder, tomme tønder, boghuedegryn, flesh, sild, thorsh, islandsz fish och klipfish, ertter, hommell, Lønborrigsalt, papir och blichpulffuer, jern, sømb, egefielle, thagsteen, thiery, egstaa, kniffue at bruge wdj slagteriet, bastreff, blye, blyesømb, klede; 1638/39 staldøxssen, thagsteen; 1647/48 flesh, norsh sild, hommell; 1649/50 bygh, øxen- och koehuder, flesh, spansh salt, tømmer, et stort tycht fyrtre, sort klede till en trøye; 1650/51 tagsteen; fragment i omslag mrk. c.1650, men hidrørende før 1643, siden et lån til den 1643 fratrådte borgmester *Frederich Amerbagh* nævnes, Thrundhiembssild, bergefisch, homell, spansh salt.
- 42: Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, regnskaber (summarisk): *Hans Ebbesøns* regnskab 1626-35, marts/april 1632 stollthro thill seinuerkett (urværket); *Jørgen Mortensens* regnskab 1628-35, 1631/32 sømb; 1639/40 astraeg (gulvfliser); *Pouel Hansøns* regnskab 1643/44 bly.
- 43: Kolmos: Fynske købmænds indsats, De fynske købmænds øksendrifter ved Toldsted, Gottorp og Rendsburg, side 239, med kilde i toldregnskabeme.
- 44: Karl-Erik Pedersen: Okser på vandring, Kapitel 3 Produktion af okser på danske hovedgårde, side 56, med kilde i Diverse godsregnskaber før 1660, Skinnerup, i RA.
- 45: Karl-Erik Pedersen: Okser på vandring, Kapitel 4 Produktionen af okser eksporteret over Assens, side 70, med kilde i Fortegnelse paa de fra Assens udførte øxne 1640-1655, Registrant 108 B nr.171 a-d i RA.
- 46: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 146. Kortet gives med tilladelse fra Odense Bys Museer, der udgav Svend Larsens værk.
- 47: Skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, Anne Bertelsdatters skifte, fol. 306-328.
- 48: Odense bys historie (S.2), De fede år. Odense 1559-1660, By og opland, side 46-47.
- 49: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 141.
- 50: Kolmos: Fynske købmænds indsats, side 263, med kilde i Danske Kancellis indkomne breve, 8/11 1642, i RA.
- 51: Woll: Taksering af Ejendommene i Kerteminde i 1645.
- 52: Woll: Fra Kertemindes Fortid, 2. bind, kapitlet Kerteminde Bys Grundtakst af 1682 og: Ejendommene ved Havnepladsen i Kerteminde, nu "Tomøes Hotel"; concept-tingbog 1636-41, i Odense byfogeds arkiv, *Henning Knudssen*, byefouggit aff Nestued mod Erich Jørgenssen raadmand, conceptbog 1639-41, fol. 36-41 angiver beliggenheden således: "paa det sønderste hiørne aff strandngaaden, stretchendis sig effter gamle shiødes indhold fra adelgaden igiennem husset, gaardsrommet och ladehusset till stranden aff wester och i øster, bag konggens hus, som *Peder Jacobsen* her i byenn tillkommer". Erich Jørgensen havde ifølge skøde af Kerteminde byting 28/9 1635 købt gården af borgmester *Hans Nielsen (Chulenbrun)* i Odense.
- 53: Skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, Anne Bertelsdatters skifte, fol. 255b.
- 54: Kerteminde tingbog 1652-61, mandagen den 28: aprilis anno i656: "Wurdering affsigt ... paa Erich Jørgens weigne wdj Ottensøe fremstoed (to skippere og to skibsbyggere) och frasagde, at de haffde achtet den kreyer, som Erich Jørgens och schipper Jørgen Rømmer begge tillhørd, detz seigell och reedshab, ancher och touger for 850 sletedaller".
- 55: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 108-109; Odense bys historie (S.2), De fede år. Odense 1559-1660, Erhvervsforhold, side 257; concept til rådstueprotokol 1638-39, i Odense magistrats arkiv, fol. 31: "Paa Ottensse raadhus fremkom erlig, wisse och welagte mend *Erich Jørgenssen, Peder Gaass*, raadmend, och *Jørgen Friss*, borger her i

byen, och gaff thilkiende, huorledes de i herrens naffn her fra landet for Kiertemindde haffde indshibet en parti malt effter enhuer sin bogs indhold, som de her fremuiste". Det fremgår af den fremviste dokumentation, at maltpartierne var indskibet i august 1638 med skipper *Peiter Adrianssen* won Amsterdam.

- 56: Kæmnerregnskaber 1621-1649, i Odense magistrats arkiv, *Jørgenn Mortensønns* regnskab anno j640: "Erich Jørgennsønn och Jesper Hannsønn aff raadhuskielderenn, et aars leye, penne liij dlr.". Ligeså i regnskabet 1641. Forpagtningen må være ophørt senest 1650, jfr. Odense rådstueprotokol 1649-54, onsdagen den 17. aprilis anno 1650: "Efftersom meenige borgershabet war opuarett, saa bleff der nu tilbøden, om nogen wille leye byens kielder wnder raadhuuset, som nu staar leddig, att de da det wille giffue tilkiende inden pindsdag førstkommende, shulle de den niude for billig leye".
- 57: Skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, Registering effter s: *Loduig Gretter* anno i643 dend -4. july, fol. 41-48b.
- 58: Regnskaber 1638-78, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, *Pouel Hansøns* regnskab anno 1643: "Annamedt aff *Erich Jørgensøn* for *Loedeuich Grøettzer* kieldersuend for klocherne bleff ringedt, penge 3 mk."
- 59: Skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, *Anne Bertelsdatters* skifte, fol. 327b-328. Karen s: *Bertell Wichmandz* gæld er registreret fol. 317b.
- 60: *Svend Larsen*: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, V. Faste ejendomme og bohawe, side 164 og 166.
- 61: Odense tingbog 1638-40, mandagen den 30 jully i638: "Bleff lest och paashreffuen it pergementeschøde aff erlig och welbg. mand *Claus Brockenhuuss* thill *Broehollem* thill *Erich Jørgenssen* raadmand her i byenn wdgifuen, daterit *Broehollemb* den 26 jully neruerende aar, lydendis paa enn haffue och eyendomb med thuende fishedamme udj, liggendes wdden for *Møllebroepordt* langs sønden aaen ...".
- 62: Skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, *Anne Bertelsdatters* skifte, fol. 255b: "En bundgrd i *Meelbye*, som *Rasmus Madtzen* paaboer". Gården var overtaget efter et pantebrev, udstedt af *Rubech Porss* den 9 9br i637, jfr. Fynbo landstings skøde- og panteprotokol nr. 1 (SP 2856), onsdagen dend 30 juny (1647), fol. 16b.
- 63: Jfr. som eksempel sandemandsprotokol 1646-1667, dennd 25 nouemb: 1646 og skøde- og panteprotokol nr. 1 1646-61 (SP 2856), onsdagen dend 30 juny (1647), i Fynbo landstings arkiv: "Er leest och paashtt: en wndershrne opdragelse, som welb: *Niels Banner* thill *Erich Jørgensen* udj hans gieltz betallingh haffuer offuerdraget, paa en anpart udj en gaard i *Weirup*, *Olluf Persen* iboer, huilchen anpart forne *Erich Jørgens* persoelig her for retten fra sig och sinne arffuinger thill erlig och welb: mand *Steen Bille* thill *Kiersgaard*, kongl. may: befallingsmand paa *Ruggaard* haffr skiøedt och affhend".
- 64: *Svend Aage Hansen*: Adelsvældens grundlag, kap. 5. Begyndende nedgang 1600-1660, side 117.
- 65: *Svend Larsen*: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IX. Sammenbruddet, side 226; jfr. *Rasmussen Sø* kilde: Uddrag af Fyenbo Landstings ældste Skjøde- og Pantebøger, nr. 24, 51, 54, 56, 59, 236, 299, 553, 621. Skøde- og panteprotokollerne begynder først i 1646, men forud herfor findes i *Gudme herreds* tingbog 1640, thorsdagen dend 5 nouembris, fol. 152b-153b, en fortegnelse over jordegods, *Erich Kaas* til *Thøystrup* havde udlagt til *Erich Jørgensen* for en stor gæld.
- 66: Concept-tingbog 1636-41, i Odense byfogeds arkiv, *Henning Knudssen*, byefouggit aff *Nestued* mod *Erich Jørgenssen* raadmand, conceptbog 1639-41, fol. 36-41 og concept-bog 1640, fol. 51-52, viser de vanskeligheder, bestemmelsen medførte: *Erich Jørgensen* ville i 1640 anwise udlæg i gården i *Melby* for et gældskrav mod ham, men måtte i den anledning indhente en højtidelig erklæring fra den tidligere ejer, *Rubech Porss*, hvori adelsmanden bekræftede, at "effterdj wfri mand ey friit goedz maa shiødes, huilchet ellers well sheed war" ... "giffuer ieg hermed nu fuldkommen niude till at bemelte *Erich Jørgenssen* ... mue wdj samme gaard giøre paauiissning och wdlegh wid pandt eller indførsell ligesaa fuldkommeligen som ieg det sielff perssonligen (hul i papiret) till min egen gieltz betalling".

- 67: Poul Johs. Jørgensen: Dansk Retshistorie, side 388-389: "Borgerlige maatte nu nok tilforhandle sig frit Jordegods og ligeledes tage Udlæg i det, men de maatte ikke beholde det, men skulde inden Aar og Dag afhænde det til Adelsfolk for billigt Værd eller i hvert Fald aarligt opbyde det til Salg". Denne bestemmelse bortfaldt først i 1682, jfr. samme fremstilling side 562.
- 68: Stævningsbøger 1635-36, 1636-37, 1638-40, 1640-41, (1641-42 mangler), 1642-44, 1644-46, 1646-48, (1648-52 mangler), 1652-55, i Odense byfogeds arkiv. I årene 1642-46 slipper bytingskriveren dog lidt let fra sit arbejde ved blot at skrive, at Erich Jørgensen havde ladet stævne "en antall bønder och andre her i landet" (30/1 1643) eller "alle de hand i dag efter tingboegens indhold dom offr haffr bekommet" (4/12 og 11/12 1643, tilsvarende bemærkninger de følgende år); tingbøgerne mangler for disse år.
- 69: Stævningsbog 1636-37, i Odense byfogeds arkiv: 19/12 1636 indstævnes 72+168, 23/1 1637 12, 30/1 1, 6/3 29 og 27/3 5; stævningsbog 1638-40: 11/2 1639 indstævnes 69, 4/3 endnu 1.
- 70: Stævningsbog 1646-48, i Odense byfogeds arkiv: 27/11 1648 indstævnes 143, 4/12 20+23 og 18/12 47.
- 71: Stævningsbog 1652-55, i Odense byfogeds arkiv: 6/12 1652 indstævnes 2, 20/12 18 og 31/1 1653 10. I 1640'erne lod Erich Jørgensen imidlertid også landboer stævne ved de lokale herredsting, således ifølge Åsum herreds tingbøger: 1643-45, torsdagene 12/12 og 19/12 1644; 1645-48, 28/1 og 2/12 1647; 1651-56, 18/10 1651, 26/8, 16/9 1652 og 7/12 1654; ifølge Lunde herreds tingbøger: 1650-51, fredagen 1/8 1651; 1651-53, 29/10 1652 og 27/5 1653.
- 72: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 114.
- 73: Stævningsbog 1636-37, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 28 8br i636 ved *Joest Hanssen*, roedmester i den 9 roede; stævningsbog 1637-38, mandagenn den 20 7bris j637 ved *Jørgen Bager*, ny roedmester i den 9 rode.
- 74: Mindre gældssager er følgende: stævningsbog 1636-37, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den i5 may 1637 stævnes Erich Jørgensen og to købmandsenker af borgeren *Hanns Jensen* og byskriveren *Jens Oelsen (Olufsen)* "emoed opbiudelsse och domb". Anledningen oplyses ikke; Odense rådstueprotokol 1640-41, onssdagen den i7 juny 1640 stævner *Margrete Jens Mogenssens (Rosenvinge)* ham angående et stykke borat (uldent tøj), han skulle have lovet at betale i forbindelse med køb af nogle øxne. "Erich Jørgenssen møtte och iche negtet at haffue loffuet och betalt penge for øxsene, mens iche wiste forwden boratt att haffue loffuitt".
- 75: Odense rådstueprotokol 1640-41, mandagen den i juny j640; den omfattende dokumentation vedr. den efterfølgende retssag for Odense byting findes i concept-tingbog 1636-41, conceptbog 1639-41, fol. 36 ff og concept-bog 1640, fol. 50b f.
- 76: Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 4. Bind, 358. 1630 1. maj: "Missive til lænsmændene i Danmark og Norge om, at de, da Hamborgerne sig ikke alene bevise modvillige og trodsige, men end også have begyndt at angribe os fjendlig, skulle ... advare vore undersætter om ikke at betale, hvad de skyldte Hamborgere, men indtil videre beholde betalingen hos sig"; det er således noget misvisende, når *Svend Larsen* i Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXI Erik Jørgensen, side 138 refererer Erich Jørgensen for at sige i retten, at han "ikke havde kunnet betale på grund af hans kredits svækkelse og nærings betagelse og på grund af processer på andre steder".
- 77: Concept-tingbog 1636-41, i Odense byfogeds arkiv, conceptbog 1636-37, hefte 1, fol. 16.
- 78: Stævningsbog 1636-37, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den i7 july i637 lader "Laurids Jørgensen, thienendes i borgem: Fredrich Ammersbachs kielder" en Odenseborger stævne; stævningsbog 1637-38, mandagen den i3 nouembris anno i637 tingstævner han to borgere; tingbog 1638-40, mandagen den 15 october 1638 opbød "Lauritz Jørgenssen i b: Frederich Ammerbachs kielder" et pant mod en borger.
- 79: Stævningsbog 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, mandagen dend 20 february i643 stævner Laurids Jørgensen Erich Jørgensen og Jesper Hansen "for pas och affsheedning" og mandagen dend 3i july anno i643 stævner "Laur Jørgens, tilforne i stadskielderen tiennendis" igen de to nye forpagtere; stævningsbog 1644-46, mandagen dend i7 juny i644 lader Erich Jørgensen og Jesper Hansen Laurids

- Jørgensen, "deris førige kioldersuend i stadskielderen" stævne; skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, skifte anno 1644 dend 27 junij efter *Anne Bertelsdatter*, fol. 316, anføres "Laurs Jørgensen førige i stadskielderen" blandt de w-uisse debitorer med en gæld på 78 1/2 dr. i2 sk.
- 80: Stævningsbog 1635-36, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den i6 feb: anno 1635 lod "Erich Jørsens tiener Giertt Skiødingen" en mand i Eybye stævne og i Odense tingbog 1635-36, mandagen den 9 marty ao 1635 bekom "Erich Jørgenssens thienner Giert Shøding paa sin hosbunds wegne ... dom offr i rette kallet effter regenshabbogs formelding".
- 81: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1642-43: 1642, 25. nov.
- 82: Skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, skifte efter *Anne Bertelsdatter*, fol. 317b.
- 83: Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagen den 25 augustj anno j634 opnår "Knud Lang paa hans hosbund Karen Letsdaatters weigne" gældsdom over tre Odenseborgere; stævningsbog 1635-36, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 27 may anno 1635 lader "Karen Ledtsdaatter hindis tiener Knud Lang" en landbo stævne og mandagen dend 9 nouembr anno j635 stævner "Knud Lang paa hans hosbondz Karren Ledtzdaatters wegne" en af hendes lejere i Nørregade for husleje, Knud Lang foranstalter yderligere stævninger for Karen Letsdatter 16/11 og 7/12 s.å. og 29/2 1636; Odense tingbog 1635-36, mandagen den i9 septemb: ao 1636 opnår "Knud Lang paa Karren Bertell Wichmands wegne" dom over en Odenseborger, mandagen den 17 october ao j636 lader "Knud Lang, thiennendis Karren s: Bertell Wichmands" hendes fire waaninger i Nørregade pantsætte og endnu 24/10 og 31/10 s.å møder Knud Lang på Karen s: Bertell Wichmands weigne for bytinget og opnår gældsdomme over debitorer; 23 januar 1637 er han i Erich Jørgensens tjeneste, jfr. efterfølgende note.
- 84: Hans Wichman nævnes i Erich Jørgensens tjeneste fra 1636 til 1644, jfr. omtale i "Købmandsenken". Stævningsbog 1636-37, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 23 januarj i637 lader Knud Lang "paa sin hosbunds Erich Jørgens (vegne)" 12 landboer stævne for gæld, mandagen den 6 marty og mandagen den 7 aug: j637 nævnes han igen som Erich Jørgensens fuldmægtig ved stævninger; stævningsbog 1637-38, mandagen den 21 may 1638 lader Erich Jørgensen en kræmmer i Middelfart stævne "wed hans thienner Knud Langh"; stævningsbog 1638-40, mandagen den i6 decembris i639 lader han en række bønder stævne ved "hans tiener Knud Lang"; stævningsbog 1642-44, mandagen den 30. january i643 lader han ved "hans tiener Knud Lang" "en antall bønder och andre her i landet" stævne: skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, skifte anno 1644 dend 27 junij efter *Anne Bertelsdatter*, fol. 330b, anføres Erich Jørgensen som "shyldig till sin tiener Knud Lang i34 dr. 3 mk. i0 sk.; Lunde herreds tingbog 1651-53, fredagen den 29 octob. j652, fol. jj8, optræder "Knud Lang, borger i Odenssøe paa welforstandig mand Erick Jørgenssøn, raadmand i Odenssøe, hanss wegne" ved stævningen af 42 landboer; skifteprotokol 1651-60, i Odense byfogeds arkiv, fol. 384b, anføres en gæld til Erich Jørgensen på 36 dr. j mk. 8 sk. ved skiftet anno 1655 dend 10 may efter *Knud Ibsen Lang* i Westergade.
- 85: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XII Willum Lucassen, note 9, side 63 giver korte biografiske oplysninger om Hein Lucht, der tog borgerskab 1654.
- 86: Stævningsbog 1652-55, i Odense byfogeds arkiv, mandagen dend 29 marty i652 stævner "Heign Loht paa sin hosbund Erich Jørgens wegne" to Odenseborgere, tilsvarende stævninger i3/9 og i3/12 s.å. og 27/2 1654.
- 87: Stævningsbog 1652-55, i Odense byfogeds arkiv, mandagen dend 5 februarj i655, hvor *Erich Jørgensen* indkaldes som værge for *Peder Gaas'* sønner, præsenterer stævningsmændene deres stævning for "hans tiener Rasmus Poelsen", mandagen dend i2 martj i655 stævner Rasmus Poffuelssen landboer for gæld "paa sin hosbund Erich Jørgens raadmand hans wegne".
- 88: Stævningsbog 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, mandagen dend 24. apr: i643 optræder Søffren Rasmusen "paa Erich Jørgenssens och Jesper Hansen her ibid: deeris weigne" ved en stævning. Han fungerer derefter med fuldmagt fra Erich Jørgensen ved de fleste stævninger, således 1/5, 5/5, 26/6, 3/7, 10/7, 17/7, 28/8, 9/10, 20/11, 4/12, 11/12 1643 etc; stævningsbog 1652-55, mandagen dend i9 july ao i652 optræder Søffren Rassmussen stadig som fuldmægtig for Erich Jør-

- gensen og ligeså 6/9, 4/10, 11/10 ("Søffren Rasmus Lund"), 18/10, 6/12, 20/12 s.å., etc. 1653, 1654 og 1655, senest mandagen d. 9. november 1655.
- 89: Munch: Købstadstyrelsen i Danmark, Første kapitel, I. Bystyrelsen nærmest før 1619, side 17-20 og III. Borgernes liv under de nye love 1619-57, side 45-49; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, VIII. Fluktuationen i rådet, side 209-212; Herre-dags dombog (nr. 36) for aar 1633, Dom mellem Otthenseborgere och borgemester och raad, nævner fol. 449 de "24 borger, som same w-wanlig shatt aarligen den gemen mand shall haffue paalagt, nemblig " (som nr. 17) "Erich Jørgenssen".
- 90: Herre-dags dombog (nr. 36) for aar 1633, Dom mellem Otthenseborgere och borgemester och raad, fol. 449 ff: Oldermændene for byens håndværkerlaug og *Gregerss Guldsmid* som repræsentant for en anden borgergruppe, der havde tabt deres sag både ved bytinget og Fynbo landsting, havde appelleret til herredagen, som stadfæstede de tidligere instansers domme; sagen omtales i Engelstoft: Odense Byes Historie, 3die Afsnit, 5. Communen, side 246 og i Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, VIII. Fluktuationen i rådet, side 213.
- 91: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XIV Jørgen Mule; Thiset: Nogle Slægtbogs-Uddrag, Mule'r, side 15. Jørgen Mule, der var omkring 65 år, døde ret pludseligt den 6. juli; Odense rådstueprotokol 1631-35 viser, at han deltog sidste gang i et rådsmøde den 9. juni.
- 92: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XVIII Jørgen Mogensen Rosenvinge; Thiset: Nogle Slægtbogs-Uddrag, Rosenvinge'r, side 5. Den 64-årige Jørgen Rosenvinge deltog ifølge Odense rådstueprotokol 1631-35 sidste gang i et rådsmøde den 7. juli, efter at han ved et kongeligt brev af 4. juli var blevet "forløvet" fra borgmesterbestillingen på grund af alder og skrøbelighed. Han døde 5. november s.å., jfr. Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1634, november 9: "Consul Othon. Georg. Magnus inhumatus est".
- 93: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXVI Hans Nielsen Chulnbrun; Odense rådstueprotokol 1631-35 nævner Hans Nielsen som rådmand 21. juli 1634, men som borgmester 23. juli.
- 94: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXIII Frederik Ammerbach; Odense rådstueprotokol 1631-35 nævner Frederik Ammerbach som rådmand 18. august 1634, men som borgmester 20. august.
- 95: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XLIV *Mogens Jørgensen Rosenvinge*, Tavle XLIX *Willum Jensen Rosenvinge*, Tavle L *Henrik Jørgensen Rosenvinge*.
- 96: Odense rådstueprotokol 1631-35, tirsdag den 5. august anno 1634 "... gjorde efftershr. ne dan-nemend deris raadmandseed ..."; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, VIII. Fluktuationen i rådet, side 206.
- 97: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXII Augustinus Ebbel.
- 98: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXX Mads Hansen.
- 99: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXIX Mathias Diderichsen. *Erich Jørgensen* blev anden gang gift med Mathias Diderichsens datter, jfr. teksten.
- 100: Herre-dags dombog (nr. 36) for aar 1633, Dom mellem Otthense borgere och borgemester och raad, fol. 449b. Listen over "de 24 mænd" anfører *Mads Hansen*, *Augustinus Ebbell* og *Erich Jørgenssen* såvel som de senere rådmænd *Peder Gaass* og *Hendrich Claussen*.
- 101: Odense rådstueprotokol 1631-35 nævner Mathias Diderichsen som deltager i rådsmøder indtil den sidste refererede mødedag den 6. april 1635; Odense tingbog 1635-36 omtaler ham mandagen den 29. juni a. 1635 som død: "Schiøde ... till *Anne s*; Mathias Diderichsens och hindes arffuinger, en grund och eiendom ... ligendes emellem *s*; Mathias Diderichsens hauge och *Barbra Gummesbech ...*".
- 102: Svend Larsen: Odense bys sølvskrin og: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, afbildning mellem side 80 og 81.
- 103: Svend Larsen: Et sølvbæger fra Odense beskriver et sølvbæger, der var erhvervet til bymuséet, og som forfatteren mente havde været i *Erich Jørgensens* besiddelse, idet hans initialer EIS var indgraveret i det. Dette sølvbæger er blandt de stjalne effekter.

- 104: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXIV Hans Ebbesen.
- 105: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXVII Jørgen Mortensen (Krag), jfr. "Rektoren".
- 106: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXI Hans Brun.
- 107: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXV Hans Pedersen (Let). Hans Pedersen udtrådte af rådet efter at være kommet i økonomiske vanskeligheder, jfr. "Menige købmænd".
- 108: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXIV Peder Knudsen Gaas.
- 109: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXIII Thomas Brodersen.
- 110: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, VII. Rådmandskredsens forrettigheder, side 197.
- 111: Dokumenter vedr. kirkens, grund, bygninger og inventar 1634-1914, i Odense Sct. Knuds kirkeinspektionsarkiv, omslag mrk. Stolestader 1634-1810. Før rådmandsudnævnelsen må *Erich Jørgensen* have stået i 2. stol efter rådmændene; regnskaber 1604-35, i kirkeinspektionsarkivet, *Jørgen Mortensens* regnskaber 1628-35, regnskabet 1634/35 angiver nemlig, at *Chrestenn Jørgensønn Harboe*, som i oversigten over stolestader er anført dér, havde betalt 3 daler "for et stade i dend stoel, Erich Jørgensønn wdj stoed".
- 112: Mackeprang: Dansk Købstadstyrelse, III. Rådets indtægter, side 89-102; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, II. Rådets ansættelsesmåde, funktioner og indtægter, side 58-59. I Assens var fortrinsret til at forpagte byjorder - "rådmandsjord" - som nævnt i afsnittet "Brødrene" en væsentlig del af vederlaget. Det er ikke dokumenteret i Odense.
- 113: Kæmnerregnskaber 1621-1649, i Odense magistrats arkiv, *Madtzs Hannsens* regenshaff j635-1639, Wdgifft imod for: indtigt anno j639.
- 114: Samling af forordninger, privilegier, kongelige breve og fundatser for Odense by, C.II., 30 i Karen Brahes Bibliothek, håndskriftsamlingen, pag 104, Wedtegt: som borgemestere och raad wdi Ottensse med huer andre till diss bedre enighed och skick haffuer indgangen fast och w-ryggeligen at wille her effter holde och effterkomme, § 1.
- 115: Odense rådstueprotokoller 1631-35, 1640-41, 1649-54: Det årlige antal møder var 57 i hvert af årene 1640 og 1650, 62 i 1651, 80 i 1652 og 86 i 1653.
- 116: Rådstueprotokoller som i foregående note: Erich Jørgensen deltog i henholdsvis 29, 27, 41, 37 og 45 møder; kæmnerregnskaber 1621-1649, i Odense magistrats arkiv, *Madtzs Hannsens* regenshaff 1639 angiver hans "ulovlige" udeblivelser dette år til kun 11 gange.
- 117: Rådstueprotokoller som i to foregående noter: Det gennemsnitlige antal møder pr. kvartal var 16 i januar kvartal, 19 i april kvartal, 18 i juli kvartal og 17 i oktober kvartal. Erich Jørgensen deltog i henholdsvis 7, 10, 13 og 8 møder.
- 118: Svend Larsen: Byting og Raadstueret i Odense før 1649, side 145-157.
- 119: Engelstoft: Odense Byes Historie, 3die Afsnit, 5. Communen, side 247: "*Hans Nielsen* ... tiltrådte med det Forsæt at bringe Orden i alle Forhold, og en Række af Vedtægter og andre Foranstaltninger vidne om hans store Virksomhed".
- 120: Odense rådstueprotokol 1631-35, fredagenn den 8 augustj og onsdagenn den 13 og den 20 augustj j634.
- 121: Odense rådstueprotokol 1631-35, manddagenn den 13 october j634.
- 122: Odense rådstueprotokol 1631-35, fredagenn denn 3i octobris, mandagen den i7 nouember og onsdagen den i9 nouembris j634; den 17. november blev skomageren forhørt af byfogden og den 20. af de gejstlige myndigheder, jfr. Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1634, november 20: "Sutor quidam Christiemus qui sese Diabolo devoverat, scripto syngrapho proprio sangvine, sistebatur in consistorio"; Odense tingbog er ikke bevaret for denne periode, men byfogdens kendelse, hvor han forelægger sagen for Odense konsistorium, findes sammen med konsistoriets betænkning af 26. november i Odense købstads breve 1617-1780 i Fyns bispearkiv, 4b 1634, 30. september. Skomager af Odense Christen Pedersens forskrivelse til djævelen; trykt i Rørdam: En sørgelig Historie fra Fortiden; sagen blev også refereret til kongen, der forelagde den for Københavns univer-

- sitet. Universitetets betænkning af 28. januar 1635 er trykt i Rørdam: To mærkelige Universitetsbetænkninger, 1.
- 123: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, Mandtall och husmunstring wdi Ottense, ... Martinij j634 anfører Dinnes Jennsenn og Knud Lauritzenn som henholdsvis den 7. og den 8. registrerede skatteyder i dend femtende roede, og *Svend Larsen*: Den lugtendes Lilje fastslår som utvivlsomt, at den kag, Erich Jørgensen fik pålæg om at opbygge, efter beskrivelsen skulle opføres på Albani torv (Store Torv, nr. 9 på Resens kort) i 15. rode, men konstaterer sst., at der ikke er fundet spor af den her. Da kagen få år senere stadig lå på den gamle plads på Fisketorvet, jfr. efterfølgende tekst med note, kunne det tyde på, at rådsbeslutningen om placeringen senere er ændret, uden at det er nævnt i rådstueprotokollen.
- 124: Odense rådstueprotokol 1631-35, onsdagen den i9 nouembris j634.
- 125: Kagen blev, som det ses, afbildet her af Resen omkring 1660 og nævnes stadig på samme sted i Odense skifteprotokol 1684-91, i Odense byfogeds arkiv, fol. 217b, i skiftet efter *Christen Hansen Lime*, som - jfr. "Købmandsenken" - boede i *Erich Jørgensens* gård: "Hofuedgaarden dend sl: mand iboede och afdøde oc hans effterlatte enche nu udj boer, liggendis paa Nørregade, tuers ofuer for kagen, paa dend øster side gaden".
- 126: Svend Larsen: Den lugtendes Lilje, side 225-226.
- 127: Jfr. "Den unge byfoged" side 164 om Jørgen Apotekers recepter til Cort Pottemagers s. hustru.
- 128: Odense rådstueprotokol 1631-35, mandagen den 17 nouember j634 oplyser, at de fire børn blev avlet "ded første wid *Peder Niels* i Skrepenborg, ded andet och tredie wid *Jenns Hiullmand*, som boede och rømte her aff byen, och ded fierde wid en pottemagersuend wid naffn *Daniell Carstensen*".
- 129: Stævningsbog 1635-36, i Odense byfogeds arkiv, mandagen denn 2 marty ao: i635 bevidnes, at "Cort Pottemagger och hans festemø" ugedagen før er stævnet at "suare borgemester och raad imod dom"; Odense tingbog 1635-36, mandagen den 9 marty ao i635 falder dommen over Cort Potmager, mandagen dend 20 aprilis 1635 stævnes Cordt Pottemagger igen, og mandagen den 25 may ao 1635 idømmes han bøder "effterdj thilfaarne er dømbt i sagen, huilcken dom Cort Pottemager haffuer sidet offuerhørrig".
- 130: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv: Cordt Pottemager, der ved husmønstringen til Martinij j634 var den anden skatteyder i dend tridie roede, nævnes endnu sst. i kladden til mandtalslisten ao j635 og er også indført i den renskrevne liste, Mandtall och hussmynstring wdi Ottense anno 1635, men hans navn er derefter overstreget.
- 131: *Engelstoft*: Odense Byes Historie omtaler sagen side 236-237, hvor han anfører, at fangen måske har unddraget sig ved flugten; cf. *Rørdam*, der i En sørgelig Historie fra Fortiden skriver, "At den ulykkelige Skomager er bleven henrettet, kan efter dette jo ikke betvivles, om vi end neppe have nogen nærmere Efterretning derom"; *Scheller-Nielsen*: Fyns stift 1588-1643, der omtaler sagen i et afsnit om den gejstlige jurisdiktion over lægmænd, side 80, går også ud fra, at "straffen eksekveredes af stiftsøvrigheden"; i Odense bys historie (S.2), De fede år, der behandler sagen i et underafsnit side 329-332, Faust i Odense - Christen Pedersens forskrivning til Djævelen 1634, vender *Knud J.V.Jespersen* tilbage til Engelstoft: "Noget tyder dog på, at skomageren trods alt undgik sin skæbne ved at flygte fra arresten. ...".
- 132: Odense tingbog 1635-36, mandagen dend 7 decemb: ao 1635.
- 133: *Fundationer og GaveBreve* (K.2), Tomus V. (Odense); *Damgaard*: Forsvundne Legater i Odense.
- 134: Regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1634-1644 ("fattige og huusarmes bog"), i Odense magistrats arkiv, fol. 4-7.
- 135: Resen: Kobberstik fra Atlas Danicus 1677.
- 136: Regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1634-1644, i Odense magistrats arkiv, fol. 26-26b.
- 137: Regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1634-1644, i Odense magistrats arkiv, regnskabet 1639, fol. 42: "Noch wddeelt wed Erich Jørgensen raadmand och her *Hans Anderssens* capelan thill Wor Frue effter prestemis opteignellsse ...", sammenholdt med regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1645-59, regnskabet 1653: "Noch er wddeelt i efftershreffne maade, wdj *Jesper Hansen* raadmand

- i Erich Jørgensens sted, och hr: *Niels Jensen* capelan till St: Knudtz kierche deris offuerwerelse" og regnskabet 1655: "den 7 febr: effter borgemester *Thomes Broders* befaling leuerit *Erich Jørgens*, som *Mette Hans Peders* shulle giffues penge 4 dlr:"
- 138: Regnskabsprotokol for fattigvæsenet 1634-1644, i Odense magistrats arkiv, regnskabet 1641: "Renttepenge. *Erich Jørgenssen* ij aars renttepenge paa welb: *Niels Friises* arffuingers weigne lxxxx dr". Renttepengene noteres derefter hvert år som indtægt af *Erich Jørgensen*, indtil 1658. I regnskabsprotokollen 1659-82, regnskabet 1659, noteres sal. *Erich Jørgenssens* arffuinger for udestående forrentning af de 500 rxdlr.
- 139: Regnskaber 1639-1643, i Gråbrødre hospitals arkiv, extragt offuer degnemis regenshab ... j639/j640: "Forwden forschreffne beholdning staar paa rentte hoes efftershreffne folch, ... *Erich Jørgenssen* i Othensse iiij hundrede sdlr".
- 140: Svend Larsen: Graabrødre Hospital og Kloster, Et vaklende Styre 1619-1675 - 1. Administrationen, side 60.
- 141: Stævningsbog 1640-41, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 25. januarj i64j stævnes som vidner i en arvesag "Erich Jørgensen raadmand och *Peder Niels(en)*, borgere i Ottense, hospitalsforstandere sammestedz, om l paa Graabrødre closters wille (wegne) wille haffue noget der imoed at suare". Stævningskrivelsen var dateret 25. nouembr: i640.
- 142: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXVIII Knud Jacobsen Blanchenborg.
- 143: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XLIV Mogens Jørgensen Rosenvinge.
- 144: Svend Larsen: Graabrødre Hospital og Kloster, Et vaklende Styre 1619-1675 - 1. Administrationen, side 60-61; stemmesedlerne ligger i regnskaber 1654-1659, i Odense Gråbrødre hospitals arkiv, i et omslag mærket 1655-56. *Erich Jørgensen* stemte på de to valgte, men de afgivne stemmer fordelte sig på flere kandidater, så der var ikke tale om et pro forma-valg.
- 145: Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 3. Bind, 522. 1619 7. apr. Frdg. om borgemestre, overformyndere, overkøbmænd, kæmnere og andre bys- og købmændsforvaltere, §§ 1-7; jfr. Munch: Købstadstyrelsen i Danmark, Første kapitel, II. Kristian IV's købstadlovgivning 1619-43, side 28-29, især om nyskabelsen overformynderne; Svend Larsen: Byting og Raadstueret i Odense før 1649, side 154-155.
- 146: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, II. Rådets ansættelsesmåde, funktioner og indtægter, side 35.
- 147: Skifteprotokol 1645-46, i Odense byfogeds arkiv, fol. 332, skifte efter *Peder Gaas* førige raadmand 17/12 1645.
- 148: Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 3. Bind, 522. 1619 7 apr. Frdg. om borgemestre, overformyndere, overkøbmænd, kæmnere og andre bys- og købmændsforvaltere, § 18; jfr. Munch: Købstadstyrelsen i Danmark, Første kapitel, II. Kristian IV's købstadlovgivning 1619-43, side 29. Forordningen fastsatte bl.a., at overkøbmanden skulle være til rådighed hver dag indenfor en time til at mægle i tvistigheder; Svend Larsen: Byting og Raadstueret i Odense før 1649, side 154-155 og: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, II. Rådets ansættelsesmåde, funktioner og indtægter, side 29.
- 149: Concept-tingbog 1636-41, i Odense byfogeds arkiv, conceptbog 1636-37, hefte 1, fol. 2b ff meddeler *Erich Jørgensen*, "raadmand och offuerkiøbmand wdj Odensse", at han den 12. oktober 1636 forgæves har søgt at mægle mellem *Anne s: Mathias Dirichssen*, borgeshe her i byen, paa den enne och welagt mand *Dinnes Jenssen*, borger her sammestedz, paa den anden side, anlangende nogen reining, dennem imellem er", fol. 27 refererer han nogle ligeledes forgæves forligsbestræbelser den 17. januar 1637 mellem *Peder Olssen* paa Quidtzoueshollm og *Johan Thønnessen* aff Amsterdam om en kornhandel. - Da forligsbestræbelserne i disse to tilfælde er slået fejl, indfindes sagerne for "sin thilbørlig dommer", byfogden. Akterne melder ikke noget om de vellykkede mæglinger.
- 150: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXIII Frederik Ammerbach. Eksempler på rådmænd, der udtrådte efter økonomisk tilbagegang, er *Hans Sommer* (1631) og *Hans Pedersen (Let)* (1637), jfr. "Menige købmænd", samt *Augustinus Ebbel* (1641).
- 151: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, XI. Den nye tids mænd, side 247.

- 152: Jfr. afsnittet "Den fattige tilløbende gesell" og "Konklusioner".
- 153: Stævningebog 1638-40, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 22 oktober i638 stævnes bl.a. "*Hans Wichmand*, tiennendis *Erich Jørgensen* (og) *Erich Jørgenssens* broder *Lauridz*" som vidner i en voldssag.
- 154: Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690, i Odense magistrats arkiv, Mandtall Michelsdag anno i639 och paasche j640 corigeret, denn ottende roede, hvor *Lauridz Jørgenssens*, der betegnes som "iche borger", øjensynligt har overtaget *Rassmus Søffrenssens* lejlighed. Anført sammesteds i skatteregnskabeme 1641-42.
- 155: Odense tingbog 1638-40, mandagen den 15 oktober 1638 "Bleff lest och paashriffuen en Karren s: Bertell Wichmands beuiss och gioldbreff thill *Erich Jørgensen* raadmand her ibh wdgifffuen paa 250 rd in specie, huoraff hun loffuer et hundrede rixdaller thill nestkommende S: Hansdag och resten thill effterfølgende Martini at betalle, thill forpantning hendes haugue och eiendom her i Ottensse i Nørregade met all sin thillegelse, wnder dato den 13 oct: 1638"; også tinglæst mandagen den 3 decembr i638.
- 156: *Laurits Jørgensen Kældersvend* er omtalt i teksten foran. Foruden ham fandtes en *Lauridtz Jørgensen* i *Nedergade*, der bl.a. i stævningebog 1652-55, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den 22 novembr i652 lod stævne en landboer for gæld, samtidig med at *Lauridtz Jørgensen* i *Nøregade* stævnedede en anden landboer. Han er fmtl. identisk med *Lauridtz Jørgensen Feldbereder*, der boede i *Nedergade*, jfr. skifteprotokol 1674-1684, fol. 7b, Schiffte effter sl: *Lauridtz Jørgensen Feldbereder* och hans hustrue *Jehanne Lauridtzdaatter* i *Nedergade* anno i674 dend 25 juny. Denne *Laurits Jørgensen* havde ifølge skifte efter *Jesper Møller* i 1649, Odense skifteprotokol 1645-50, fol. 180, en broder og søster og var således under alle omstændigheder af en anden familie. *Lauridtz Jørgensen Blitecher*, der ifølge skifteprotokol 1635-41, fol. 381b, skifte efter *Jens Blitecher*, i to år havde været ansat hos den afdøde, hans svoger, døde i 1655; hans enke i Vestergade lod hans bo registrere den 19/5 1655 i Odense skifteprotokol 1651-60, fol. 385. I skiftet efter sl. *Anne Hans Michelsens* 17/1 1653, skifteprotokol 1651-60, fol. 189 nævnes endelig en *Lauridtz Jørgensen Shreder*. *Svend Larsen* skriver i Det fynske Rådsaristokrati, 2. bind, Tavle XXXI *Erik Jørgensen*, note 1 *Laurids Jørgensen*, at *Erich Jørgenssens* broder muligt er identisk med den mand af samme navn, der nævnes i Lunde herreds tingbog 1649, 8/3. Det er han sikkert ikke, da den pågældende "*Lauridtz Jørgensen* i *Odenssøe*", der nævnes flere andre steder i Lunde herreds tingbøger 1650-51 og 1651-53, øjensynligt stammede fra Otterup, hvor han havde en broder og søster.
- 157: Kæmnerregnskaber 1621-1649, i Odense magistrats arkiv, *Jørgenn Mortensønns* regnskab anno j640, penge annammet till borgeshab, beregnet fra juull anno i639 och till juuleafftenn anno j640: "*Lauridz Jørgennssønn* i *Nørregade* till borgeshab penngue iij dlr".
- 158: Skifteprotokol 1635-41, i Odense byfogeds arkiv, fol. 388, ved skiftet efter *Madtz Andersøns* hustrue s: *Karen Jørgenssdater* uden *Nørreport* anno i64i dend i9 ap: havde *Erich Jørgenssens* 3 daler j mk. i2 sk. tilgode og "hanns broder" 5 mk.; stævningebog 1652-55, i Odense byfogeds arkiv, mandagen dend 30 augusty anno i652 stævnedede *Lauridtz Jørgenssens* wdj *Nøregade* en mand i *Søndersø*, mandagen dend 25 octobr: ao i652 en mand i *Suendborg*, mandagen dend 22 novembr i652 en mand i *Svendstrup*, mandagen den 20 decembr. ao i652 I mand i *Sønder Broby*, mandagen den 13 february anno i654 en mand i *Nørebye*. Det er muligt, at *Erich Jørgenssens* broder også er identisk med uidentificerede *Laurits Jørgensen'er*, der stævner borgere og landboer i tidligere stævningebøger eller nævnes i skifter efter Odenseborgere.
- 159: Odensegård lens regnskaber 1645-1651, Bewiszer tillhørende *Ottensegaardtz* regenshab beregnet fra *Phillippj Jacobj* dagh anno i645 till 1646, bilag no 58 *Lauridtz Jørgenssens* quitering paa 7 rdl 4 sk: "Fortegnelse paa huis hans kongl: maytz folk och tiennere med medhaffuende hester hoes mig unndershre: paa wndersheetliege tieder haffuer fortærit, efftersom ey da wahr rum paa closteret, anno 1645"; tilsvarende i regnskabet 1648/49, bilag no -49, i Odensegård lens regnskaber 1651-1661, regnskabet 1651/52, bilag 24, 25, 26 og 28, regnskabet 1653/54, bilag 15, regnskabet 1655/56, bilag 8 og 9 og senest i bilag 11 *Hans kongl. høyhz Prinzens* hylding angaaende: "... siden

- iO septembr: (1655) inndkiøbt och medgaaen", hvori det noteres, at der "Er betalt till Anne s: Laurs Jørgenssens ... och andre borgere her udi byen, huor ni constabler, som med støcherne at opwarte waare commenderit och epter her rigens mars hanns excell: ordre ware indquarterit och spiist for deris kost och øll ...". Laurits Jørgensen i Nørregade var død i sommeren 1654 og efterlod sig sin enke Anne (Hansdatter), jfr. efterfølgende tekst. Da *Lauridtz Jørgensen Blitecher* døde i foråret 1655, jfr. noten vedr. de fire andre Laurits Jørgensen'er i Odense, og også efterlod sig en enke *Anne* (Sørensdatte), kan det dog også være ham, der refereres til.
- 160: Skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, *Anne Bertelsdatters* skifte, fol. 317, anføres Laurs Jørgensen i Ottense blandt de uvisse debitorer med en gæld på 248 daler i2 skilling; ved hans død i 1655 var gælden vokset til 304 daler, jfr. teksten.
- 161: Skifteprotokol 1651-60, i Odense byfogeds arkiv, fol. 411, Schiffte effter Lauridtz Jørgensen i Nørregade anno 1655 dend 8 february.
- 162: Brandts kirkebogsuddrag, Sanct Hans meenigheds ældste kirkebog, ao i647, 8 jun: "Lauritz Jørgenssons Hans christnit".
- 163: Odense stævningsbog 1652-55, mandagen den 13 february i654 lod Lauridtz Jørgensen i Nøregade en mand i Nørebye stævne; skifteprotokol 1651-60, i Odense byfogeds arkiv, fol. 299, skifte anno 1654 den 20 aprilis efter *Jørgen Poffuelsen Kremmer* i Nørregade, anføres Lauridtz Jørgenssen i Nøregade blandt debitorerne med en gæld på 1 daler 2 mark, men; Odense rådstueprotokol 1649-54, fredagen den 28 july anno 1654 blev *Erich Jørgensen* "anordnet at were hans s.(alig) broder Lauritz Jørgens børns werge".
- 164: Skifteprotokol 1651-60, i Odense byfogeds arkiv, fol. 411-4i6b, Schiffte effter Lauridtz Jørgensen i Nørregade anno 1655 dend 8 february.
- 165: Skifteprotokol 1660-67, i Odense byfogeds arkiv, fol. 381b-387, Schiffte effter sl: Anne Hansdatter Lauridtz Jørgenssens paa Nøregade her i byen anno i660 den 19 marty.
- 166: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1640-41: 1640, 27. okt.
- 167: Odensegård lens regnskaber 1651-1661, Beuiser och thingsuinder hørendes till Ottensegaardts regenschaff fra Philipi 1657 til 1658, bilag 29, der indeholder *Erich Jørgenssens* og Thomas Brodersens kvitteringer, begge dat. 26. august 1657. I en tredje kvittering sst., udstedt Frederichsode d 28 augusti, anfører *Henrich Rantzow*, at de tre oksehoveder vin "berettes at shall bruges til hans mayts fornødenhed, som shall bliffue i forwaring till wiedere anordning". Hvis de blev forvaret for længe, kan de være blevet drukket af den svenske majestæt, da Frederichsodde blev erobret af svenskerne den 24. oktober, jfr. om krigens første fase "Helten".
- 168: Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene 1657-1660, 6 Forsvaret af Frederiksodde og Fyn, Frederiksoddes proviantering, side 96, med kilde i de danske militære regnskaber.
- 169: Kancelliets Brevbøger 1649: 30. juni underskrives et missive, der viser, at Erich Jørgensen har måttet huse en fornem gæst "i forleden fejde" (30 års-krigen). Der henvises heri til, at Erich Jørgensen efter begæring har lånt *Otte Kaas* en del løsøre, da han holdt hus i EJs gård i Odense. Det lånte løsøre, der efter OKs død fejlagtigt er blevet registreret i hans dødsbo og forsegleet, beordres i missivet leveret tilbage til Erich Jørgensen.
- 170: Odense bys historie (S.2). De fede år. Odense 1559-1660, 14. Krig 1657-60, side 453, med kilde i fynske byers skatteregnskaber, Odense, indkvarteringen 1657, i RA, reg. 108 B. nr. 82.
- 171: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno 1658.
- 172: Jfr. afsnittet "Den tro tjener".
- 173: Biskop Jens Bircherods historisk-biographiske Dagbøger ved Molbech, 1658, den 31. jan.
- 174: Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene 1657-1660, 8 Fyns erobring, Karl Gustav i Køng præstegård og på Dalum kloster, side 183, efter svenske kilder.
- 175: Biskop Jens Bircherods historisk-geographiske Dagbøger ved Molbech, 1658, den 31. jan.
- 176: Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene 1657-1660, 9 Fyns vilkår under "Den korte Fred", De svenske beslaglæggelser, side 238.
- 177: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredaugen den i9 aprilis anno i667.

- 178: Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene, 9 Fyns vilkår under "Den korte Fred", Assig-
nationer, side 235, efter svenske kilder.
- 179: Fussing: Svenskernes Udskrivninger på Fyn 1658.
- 180: Regnskaber over kongelige skatter 1576, 1598, 1600, 1658-88, i Odense magistrats arkiv, Regn-
skab over brandskatten til den svenske hær 1658.
- 181: Danske Kancelli. C.13, Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1664-1666:
nr.87?, 6.novbr. 1665, aktpakken Gravamina med klager fra borgerne over magistraten.
- 182: Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene 1657-1660, Bilag 1-3, Krigshist. Handl. Gut-
heims räkenskaper 1658, side 551, 554 og 559.
- 183: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1659, 5. sept.: "Døde i Odense
Erich Jørgensen, raadmand sammesteds ...".
- 184: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1659. 13. sept: "Erich Jørgens:
raadmand æt 63", jfr. Biskop Jens Bircherods historisk-biographiske Dagbøger ved Molbech, 1659:
"Den 13de sept. der parentes mei vaare ude at følge raadmand Erich Jørgensens liig ...".
- 185: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 413: "Anne Mathisdatter ..., som døde
1655"; Kerteminde tingbog 1652-61, mandagene den i4, 2i og 28: aprilis anno i656 vurderes Erich
Jørgensens ejendomme og skibsanpart i Kerteminde, uden tvivl til brug ved boregistreringen; skiftet
afsluttedes først 8. september 1657, jfr. Odense rådstueprotokol 1671-75, friddagen den -ii octobr:
1672, hvilket fmtl. er årsagen til, at *Svend Larsen* i Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXI
Erik Jørgensen henlægger dødsåret til 1657.
- 186: Stoud: ... Christelig Liigprædicken Over ... Margareta Erichs Daatter ... Anno 1693.
- 187: Stævningebog 1637-38, i Odense byfogeds arkiv, mandagene den 28. marty og 23 aprilis i638.
- 188: Odense tingbog 1638-40, der begynder den i6 may ao i638, mandagen den 2j may ao 1638: "sagen
med parternes beuilling optagen i 14 dage", mandagen den 4 juny: "med beuilling optagen i 4 wger",
thisdagen den 3. jully meddelelsen om voldgift, hvor Hans Nielsen vil søge at formå "hans gunstig
hosbund welb *Laurids Wlffeld*" til at repræsentere sig, og Erich Jørgensen betror borgmester *Hans
Nielsen (Chulenbrun)* og *Thomas Brodersen (Risbrich)* at være sine repræsentanter.
- 189: Odense tingbog 1638-40, mandagen den 18 february ao j639.
- 190: Kerteminde tingbog 1643, mandagen den i3 marty 1643: "Skøde. Henrickh Søffrennsøn raadmand
och k: m: thollder i Kiertteminde ... erllig mand *Peder Jacobsønn*, borger i Odennsse ... shiøde till
Henrich Søffrenssenn ehnn min gaard, ligendis i Kierteminde østenn op till Erich Jørgenssens gaard
weed dend enne siide och wd med stranddenn weed dennd anden side"; tingbog 1648-52, mandagene
den 23. septemb. og 9. december i650 fremlægges skødet, der er dateret 3. ian: i643, for retten.
- 191: Kerteminde tingbog 1648-52, mandagen den 28 augustj anno i648: "Klage. Frembstoed Henrich
Søffrenssen, gaff last och klage offr nogle plancher och hødshen, som staaer imellom Erich Jørgen-
ssens huus och Henrichs ladehuus, huilche hand formeener wiidere och lenger at staae wd i øster mod
stranden end aff gammell tid haffr fuld Erich Jørgenss boder, hand nu eyer, och eptersom Henrich
Søffrensen een pardt aff samme boeder nu tillkommer och altid haffr fuld wnder een lenge med Erich
Jørgenssens, formeener hand hans plancher och hødshen langt meere at wdstaae i øster end Henrich
Søffrensens". De omtalte boder, som Henrich Sørensen da ejede, er fmtl. dem, der henvises til i
tingbogen mandagen den 9 december i650, hvor et magelæg mellem Erich Jørgensen og Henrich Sø-
rensen 3 juny i646 omtales og et skøde af 20. marty i648 fremlægges for retten.
- 192: Kerteminde tingbog 1648-52, mandagen den 29. aprilis i650 fremlægger bykæmneren for retten
"een wellb: landzdommers domb den 29. may i644 till Fynboe landzting wdsted", i hvilken anledning
Erich Jørgensen svarer, at "den domb ... kommer iche borgemester och raad her i byen noget wed,
mens det hannom och Henrich Søffrens alleene at wedkomme" og, at "der tillmed er ochsaa i646. den
3 juny een contract imellom Erich Jørgens och Henrich Søffrens opretedt och dermed alle deris om-
tuistede sager at werre død och machtelses".
- 193: Kerteminde tingbog 1648-52: Efter Henrich Sørensens klage mandagen den 28 augustj anno i648
kommer sagen ikke op i bytinget før bystyret indtræder i den mandagen den i2. novemb: ao i649.

Sagen udsættes da og igen mandagen den 24. decemb. Mandag 2i. januar i650 "bleff Eerich Jørgens tillfunden sit hødshen och planchewerch at affshaffe, saawit det med siun bewises at staa paa Henrich Søffrens och byens grund". Der indkaldes vidner til tingmøderne mandagene 22. og 29. aprilis, hvor Erich Jørgensen også rejser modklage om, at en ny bygning, som Henrich Sørensen havde ladet opføre, spærrede for hans fri udgang til stranden. Mandagen den 23. septemb: fortsætter behandlingen i bytinget på grundlag af Fynbo landstings dom af i. maj 1650, der pålægger parterne at fremlægge adkomstdokumenter. 9. december fremlægger Henrich Sørensen sine adkomstdokumenter, medens Erich Jørgensen insisterer på først at føre vidner. Mandagen den 3. februar: i65i og mandagen den i0. february i65i lader Henrich Sørensen føre vidner. Sideløbende hermed afsiges der den 23. septemb: i650 dom, at Erich Jørgensen skal stævnes for bytinget i Odense, fordi han ikke har fremlagt sine adkomstdokumenter, og efter et nyt retsmøde mandagen den 2i aprilis ao i65i og stævning af Erich Jørgensen lader han endelig en fuldmægtig fremlægge sine adkomstdokumenter mandagen den 5. may i65i; tingbog 1652-61, mandagen den 4. july anno i653 fremgår det, at Erich Jørgensen og Henrich Sørensen den i7 septembris anno i65i har accepteret en voldgiftsavgørelse, men Erich Jørgensen stævnes nu af borgmester og råd (som Henrich Sørensen jo var medlem af). Mandagen den 28. november s.å. omtales Henrich Sørensen som død, hvorefter der ikke høres mere om sagen. - I skifteprotokol 1650-1710, i Kerteminde byfogeds arkiv, Skifte epter salig Hendrik Søffrensens fordom raadmand her i byenn ... aar i657. dend 8 aprilis, fol. 41b, anføres iblandt adskillige ejendomme i Strandgadeområdet "tou boeder i Strandgaden, som ehr ni fag huuss, liggendis nest norden op til Erich Jørgenssens boeder". De vurderes til 120 sletdaler.

- 194: Kerteminde tingbog 1648-52, mandagen den i2 novemb: ao i649: "... *Laurs Ballum* kiemmenner paa borgemester, raadz och byes weigne ... tingcallet Erich Jørgens i Ottense hid till i dag imod domb ... anlangende eet hødshen och planchewerch her aff byens och deris grund at afflytte".
- 195: Kerteminde tingbog 1648-52, mandagen den 9. december i650 fremlægger Henrich Sørensen sine adkomstdokumenter, hvoraf det første er dateret 25. 9br: i582, og Erich Jørgensen lader føre 15 vidner, mandagene den 3. og i0. february. i65i lader Henrich Sørensen føre vidner.
- 196: Kerteminde tingbog 1648-52, mandagen den 3. februar: i65i, fol. 182 (Henrich Sørensens vidne, jfr. foregående note).
- 197: Kerteminde tingbog 1648-52, mandagen den 3. februar: i65i var det dog *Erich Jørgensens* hustrus fuldmægtig, der mødte i retten med et skriftligt indlæg, hvori hun oplyste, "at hindes hosbond er wdenlandz baade den tiid, hand bleff kalldet (14 dage før) saawellsom och nu" og: Kerteminde tingbog 1652-61, mandagen den 6. july anno i653, hvor den af Erich Jørgensen sædvanligt benyttede prokurator *Søren Rasmussen* mødte, oplyses det for retten, at "Erich Jørgensen waar wden riiget".
- 198: Kerteminde tingbog 1648-52, mandagen den i0. february. i65i, fol. 185.
- 199: Kerteminde tingbog 1648-52, mandagen den 29. aprilis i650, fol. 123 (til borgmester og råd, citeret i tidligere note), mandagen den 9. december i650, fol. 167 (til vidnerne).
- 200: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1659, 5. sept.
- 201: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 419.
- 202: Stoud: ... Christelig Liigprædicken Over ... Margareta Erichs Daatter ... Anno 1693: "Da er hun Anno 1634 den 17 Julii fød til Verden".
- 203: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1639, september 22: "Copolavi dn. Laurentium Jacobi et *Annam Georgij Muleni* filiam in tplo. D. Can."
- 204: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno 1652, den 22 julii: "... waar ieg til Erick Jørgenssens oc fick godt suar paa min k. suogers Mogens Mules wegne" og den 24 novembr.: "bleff min suoger Mogens Mule troloffuet".
- 205: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, ao. 1653, den 23 oct.: "wiede ieg min suoger Mogens Mule oc hans kierriste".
- 206: Stoud: ... Christelig Liigprædicken Over ... Margareta Erichs Daatter ... Anno 1693: "... og holt dend Sl: Mand sit Brøllup Højtideligen med hende paa Odense Raadhuus Aar 1653. den 23 Octob."

- 207: Odense rådstueprotokol 1667-71, friddagen dend -7 february i668: "... blef lest hans kongl. mayts naad: privileg gifuet hederlig och høylærd Mogens Mule, at hand och hans hustrue effter hans død maae niude alle de privilegier, som presterne och geistligheden i Ottense niuder och forundt er, etc. af dato Hafniæ d -23 septembr anno i66i"; Odense rådstueprotokol 1671-75, onsdagen den -3i january i672 "Bleff læst hans kongl. may:ts (*Christian V's, Frederich III var død i 1670*). Mogens Muhle d -27 junij i67i naadigste gifne confirmationsbreff paa hannem d -23 septembr, ao i66i naadigste meddelte fribreff och privileg ..."; regnskaber over kongelige skatter 1576, 1598, 1600, 1658-88, i Odense magistrats arkiv, Mandtal over Odense by paa alle familier oc i henhold til Skattekammerets befaling af 20. february 1672, Neder quartier: "Mogens Mule, 6j, en geistlig mand ey bestilling, Margrete Erhsd, 38".
- 208: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB. Mogens Mules egne "momenta" om hans liv citeres side 354: "Hand var fød 1610 d 19 julij, ... 1631 kom hand til Kiøbenhavn som studiosus, ... reiste ud af landet og var borte til 1644. Imidlertid havde hand været i Holland, Engeland, Frankrig, Svitserland og Tydskland. Siden levede hand stedse i Odense ..."; Thiset: Nogle Slægtebogs-Uddrag, Mule'r, side 18, har samme oplysninger, vel fra samme kilde.
- 209: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1680, 19. oktober: "Døde i Odense Mogens Mule Jørgensen, en fomme riig patricius sammesteds" og 1682, 25. januar: "Hafde scholæ Othenianæ conrector m. Elias Naur bryllup i Odense med Margrete Erichsdatter, sal. Mogens Muli's efterleverske"; Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1680, 29 oct: "begr: Mogens Mule" og "1682. 25 jan. Mag. Elias Naur conrect: schola copulered til mag. Mules enke i deres hus".
- 210: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1680, 21. juli: "Blef m. Elias Naur om formiddagen af biscopen m. *Thomas Kingo* udi Odense skole med en oratione solenni introducerit og indsat til samme skoles conrectorat".
- 211: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1682, 25. januar.
- 212: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1693, 11. september: "Døde i Odense om eftermiddagen kl. imod 4 Margrethe Erichsdatter, m. Eliæ Naurs, lingvæ græcæ professoris hustru"; Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1693. 18 (sept.): "mag: El. Naurs hustru"; Stoud: ... Christelig Liigprædicken Over ... Margareta Erichs Daatter ... Anno 1693, indeholder en detailleret udpenslet beskrivelse af hendes fire dages døds kamp.
- 213: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Mag. Elias Eskildsen Naur; Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon, Bind VI, side 146, Naur, Elias: "som Digter er han bleven en Type paa den kunstlede Stil og den opstyltede Pathos, ... som, især i sin Anvendelse paa religiøse Æmner, ofte slaar over i det smagløse og platte, endog i det modbydelige"; Billeskov Jansen i Dansk biografisk leksikon (S.3), 3. udgave, Naur, Elias Eskildsen: "Som digter er han en udpræget repræsentant for dansk højbarok med kendelige forbilleder i tysk prosa og poesi samt i Kingo, noget mere outreret end denne og langt mindre talentfuld, men uhistorisk undervurderet af eftertiden"; Odense bys historie (S.2), De magre år. Odense 1660-1700, 13. Kirke og skole, Rektorer og hørere, side 371-372, med gengivelse af kobberstik af Elias Naur side 370.
- 214: Stoud: ... Christelig Liigprædicken Over ... Margareta Erichs Daatter ... Anno 1693; Odense bys historie (S.2), De magre år. Odense 1660-1700, 13. Kirke og skole, Skolens indtægter, legater og disciple, side 376-377, med afbildning af titelblad og 1. side af Ludvig Stouds ligprædiken side 377.
- 215: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 355.
- 216: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXI Erik Jørgensen, note 12. Susanne Eriksdatter. - Antoni Johansen antog navnet Suitzer efter at han havde giftet sig med Maren Anders Suitsers.
- 217: Ved skifterne nævnes altid først sønnerne og derefter døtrene, hver for sig i rækkefølge efter alder. Da *Susanna Erichsdatter* var født 1637/38 og *Bertel Erichsen* som den yngste af de to brødre fntl. ca. 1636, jfr. noterne til dem, må Elisabeth antages født ca. 1637, med mindre nogle af børnene var tvillinger.

- 218: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1658, 30. (apr.): "Jacob Svitzer b. Anna, baar: af *Maren Antoni Svidser*, hr: Rasm i Lumby og hustr: Lisbeth ...".
- 219: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Erasmus Andreæ Ottonianus vocatus comminister ecclesiae Lyngby huic juramento manu mea subscripsi anno j647 -22 septemb: Anno ætatis 25".
- 220: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno 1652, den 5 febr.: "Samme dag haffuer ieg effter h. cancelers schrifftlig befaling hafft for mig h. Rasmus i Lyngby oc h. Oluffs sønner, at wilde fordrage hannem om deris arffue, men kunde icke schee". Den døde præst *Oluf Andersens* sønner var arveberettigede efter en barnløs søster.
- 221: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 412, med oplysninger om de syv børn og om, at Rasmus Suitzer døde 1686 d 20. novembr.
- 222: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1691. 16 nov: "begr. Elisabeth hr: Rasmuses enke af Lumby i kirken".
- 223: Regnskaber over kongelige skatter 1576, 1598, 1600, 1658-88, i Odense magistrats arkiv, Mandtal over Odense by ... i672, nævner i Neder Quartier Jacob Anders(en), gastgeffuer, 48 og Susanne Erichsdater, 34.
- 224: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1658, 30 (apr.): "Jacob Svitzers b. Anna ..."; barnet må være død som spæd; en datter *Anne Maria* nævnes sst. døbt 25. jan. 1661.
- 225: Regnskaber over kongelige skatter 1576, 1598, 1600, 1658-1688, i Odense magistrats arkiv, Mandtal over Odense by ... i672, jfr. næstforegående note, angiver Jacob Suitsers alder til 48.
- 226: Kilderne til oplysningerne fremgår af teksten med dertil hørende noter.
- 227: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger.
- 228: Grundtakst 1661, i Odense magistrats arkiv, anfører fol.: 12 "Sahl: Erich Jørgenssens børns gaard, Jacob Andersen iboer"; regnskaber over kongelige skatter 1576, 1598, 1600, 1658-1688, i Odense magistrats arkiv, taxering ao j662 anfører sst, lige efter *Karen Letzdater*: "Jacob Andersen Suitzer"; Odense tingbog 1668-71, mandagen dend -22 february i669 tinglæses et købebrev, dat. Ottense d -2 sept. i664, hvori *Christen Hansen Lime* fik tilskødet en "fierdepart udj sl: Erich Jørgenssens gaard, som Christen Hans: nu selff udj boer och Jacob Anderss Suidser daa iboede".
- 229: Odense rådstueprotokol 1667-71, onsdagen dend ii septembr i667 anføres det ganske vist, at "*Peder Henrichsen* blev ordinerit till at holde wershuis udj Maren sl: Anthoni Suidtsers sted, och sig imod alle reisende gotfolch tilbørligen och forsuarligen at forholde"; men i regnskaber over kongelige skatter 1576, 1598, 1600, 1658-1688, i Odense magistrats arkiv, nævnes Jacob Andersen i 1672, som citeret i tidligere note, som "gastgeffuer".
- 230: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1667, 10. sept.: "blef voris neste naboe-kone, afgangen Maren Anthoni Svidsers, begravnen".
- 231: Odense rådstueprotokol 1675-80, onsdagen d -17 marty j675 nævner "*Wendel* och *Ursula Anthonidøttre* deris arff effter deres fader effter shifftet anno i651 d -30 octobr."
- 232: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1650: 29.april bevilges Maren, afdøde Antonii Johansens, samme privilegier, som hendes husbond var bevilget af Christian IV, nemlig frihed for skat, indkvartering og anden borgerlig og bys tyngge, så længe hun holder et godt og ustraffeligt åbent herberge og værtshus i Odense for rejsende.
- 233: Odense tingbog 1667-68, mandagen dend -i6 septembr j667: "*Friderich Gummerbach* lod læsse och paashrifue en arff och gieldtsfragaale paa sl: Anthoni Suidtsers wmyndige børns wegne, som hand er werge for, effter afgangene Maren Jacobsdaatter sl: Anthoni Johansen Suidtsers. Samme arff och gieldtsfragaale daterit Ottense d -i6 septembr i667 wnder Friderich Gummerbachs egen haand" og "lligemaade lod Rasmus Suidtser och Jacob Suidser wed *Rasmus Poffuels*: læse och paashrifue en arff och gieldtsfragaale efter deris moder ...".
- 234: Skifteprotokol 1667-72, i Odense byfogeds arkiv, fol. 44b-63, Skifttes registrering och wurdering efter salig Maren Anthonj Suidtsers ... anno i667 dend i2 septembr: Gården beskrives således: "dend gaard, salig Maren Anthonj Johansens iboede och affdøde, med de tuende boede bag samme gaard,

- liggendis imellumb *Mette* salig *Hans Pederssens* gaard paa dend eene och dend gaard, salig borgeme-ster *Thomas Broderssen* iboede och affdøde, paa dend anden siide. Agtet och wurderit for penge 999 sletedr:".
- 235: Sandemandsprotokol 1667-75, i Fynbo landstings arkiv, onsdagen den 29 january ao i673: "Bleff lest en kaldsedel ang: Maren sl: Antonj Suidtzers arffuinger ... imod wurdering och afpælningsmendez wdmælelsse, och ... at møde paa aasteden i bemelte sl: Maren Antonj Suidtzers gaard, Jacob Anderss nu beboer, den at wurdere och taxere huuss och eyendom effter forige indførsel". Det var de to hovedkreditorer, Thomas Broderssens arvinger og hans broder, der ønskede deres ejendom vurde-ret.
- 236: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1678. i7 dito (april): "Jacob Anders: begraw under hans forældres steen"; skifteprotokol 1684-91, i Odense byfogeds arkiv, fol. 94b-97, Schiffte effter sl: Jacob Andersen fordum borger udj Ottense anno i684 dend -ii decembr:
- 237: Skifteprotokol 1674-1684, i Odense byfogeds arkiv, fol. 353b, Schiffte effter salig *Lorentz Bremer* farber, fordum borger og induohner her udj Ottense, anno i68i dend -7 juny: "Gaarden dend sl: mand iboede og afdøde, liggendis paa Bredegaden paa dend sønder side adelgaden imellem Maren sl: Anthoni Suidtzers gaard, Susanna sl: Jacob Andersens udi boer, paa dend westere og sl: *Henrich Clausens* gaard, *Jørgen Hansen* nu tilhører, paa dend østere side"; embedsbog 1449-1701, i Odense magistrats arkiv, Odense byes taxering ... ao 1682 forfattit, anføres fol. j4j i dend i5tende rohde: "Maren Antonni Suitsers arffuingers gaard, som sal: Jacob Andersens enke iboer"; ved skiftet ef-ter Jacob Suitszer, der først fandt sted 1684, seks år efter hans død, jfr. foregående note, anføres det fol. 97, at "Susanne Erichsdaatter foregifuer at participere udj dend eyendom, hun udi boer, for penge hundredetiuge oc otte slettedaller effter indførsel".
- 238: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 411: "hun døde 1706". Bircherod var født i Odense 1693, så hans oplysning burde være ret pålidelig. Skifteprotokol 1703-09, i Odense byfogeds arkiv, fol. 235b-242, Skifte effter sl: Susanna Erichsdatter afgangene Jacob Anderssen Suidzers, oplyser imidlertid, at boets løsøre "dend 25 og 26 septembr. anno i705 er kommen til of-fentlig opraab og auction ... huorpaa endelig skifte er forretaget d i juny ao. i706". Dødsåret må så-ledes være 1705; cf. *Svend Larsen*, der i Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXI Erik Jør-gensen, anfører dødsåret 1684 på grundlag af en indførsel i Brandts kirkebogsuddrag. Denne notits vedrører fmtl. hendes datter, jfr. efterfølgende note.
- 239: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1685. 25. jan: "Susanne Jacob An-derssens datter copulered". Forud for denne noget ufuldstændige notits, der hverken nævner brudens eller brudgommens navn, findes 1684 følgende endnu mindre sigende notits 29 aug: "Susanna Jacob Anderssens". Den angiver fmtl. datteren *Anne Maries* trolovelsesdag og i hvert fald ikke Susanna Erichsdatters begravelsesdag, som *Svend Larsen* har antaget, jfr. foregående notits; Mathias von Westens første hustru døde imidlertid først december 1685, jfr. Kiertteminde kirkebog 1677-1718, anno 1685: "d 23 xber bleff Matthias won Westens hustru begrawit". Da et åbenlyst tilfælde af biga-mi nok ikke er sandsynligt, må årstallet i Brandts afskrift af St. Knuds kirkebog være forkert; jfr. Lassen Landorph: Lidt om de ældre led af slægterne Landorph og v. Westen , der efter at have note-ret, at "vielsen ikke findes anført i de eksisterende uddrag af de forsvundne kirkebøger", skriver, at "vielsen må have fundet sted i 1686 eller begyndelsen af 1687, eftersom den første hustru begrave-des 23/12 1685 og datteren *Kirsten* blev født 21/10 1687". Trolovelsesåret har da været 1686 og bryllupsåret 1687.
- 240: Skifteprotokol 1703-09, i Odense byfogeds arkiv, fol. 357b-364b, (Ski)ffte effter mademoiselle (*Cathari*)na *Jacobsdatter*, som war (Jacob) Andersens og Susanna (Erichsd)atter d(eris) datter ... 28 juli 1707. (Disse sidste sider i skifteprotokollen er kun delvist bevaret. Tekst i parentes er ud-fyldt af krønikeskriveren).
- 241: Københavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67: "Anno domini MDCLIII, XVI majj ... in matricu-lum relati sunt hi sequentesi ... Othonioni ... Bartholus Erici Otthon."

- 242: Skifteprotokol 1642-44, i Odense byfogeds arkiv, *Anne Bertelsdatters* skifte, fol. 254, anføres som første barn: "Jørgen Erichssen, som effter moderens død wed døden er affgaaen"; kærnerregnskaber 1621-1649, i Odense magistrats arkiv, *Erich Nielsens* regnskab 1642, indteigt for stormklocken: "Den 26 ap: anamet for *Erich Jørgens* barns ligh penge 1/2 rdlr"; trykt i Karup Pedersen: Da Odense stormklokker ringede for lig.
- 243: Glarbo: Danske og norske Studerende i Padua: 1657, 3. Juni.
- 244: Krarup: Danske Studerende i Basel: 1657, Oct. 14.: "Bartolus Erycius Danus".
- 245: Matrikel over studerende i udlandet (K.3): "Wichmand, Bertel Eriksen, fra Odense ... Pad. 1657 3/6 art., s.å. (Bartholus Erius Wichman - JR 34)", hvor JR står for Joh. Rodes stambog, Thott 573, 8 i KB.
- 246: Glarbo: Danske Adelsmænds Udenlandsrejser 1560-1660, side 270-271; Carøe: Danske og norske studerende i Padua 1559-1615.
- 247: Glarbo: Danske og norske Studerende i Padua, 1650, 9. Oct.: "Jacobus Otthonius. Danus", med note 58).
- 248: Helk: Dansk-norske studenter i Köln, Montpellier og Lauingen og Matrikel over studerende i udlandet (K.3) (sidstnævnte sted med et ?).
- 249: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXI Erik Jørgensen, note 9. *Svend Larsen* skriver, at Bertel Erichsen muligt var købmand, men begrundelsen herfor synes alene at være, at han i Åsum herreds tingbog 1664-1666, thaarssdagen den i4 i0br i665 stævnedede præsten i Allerup for gæld, og det fremgår af tingbogen thaarssdagen d: 25 januarj anno i666, at Bertel Erichsen her optrådte på vegne af Erich Jørgensens arvinger i Odense. Når Svend Larsen videre skriver, at Bertel Erichsen i 1667 boede i Jersore, er grundlaget herfor kun, at en mand, der optrådte som sagfører på hans vegne, boede i Jersore, jfr. Odense tingbog 1667-68, mandagen dend i6 decembr i667 og derefter mandagene 20/1, 3/2, 10/2 og 17/2 1668. Bertel Erichsen selv anføres stedse i Odense.
- 250: Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1661-65 (SP 2857), onssdagen dend 9 july i662 læses "en transport och offuerdragelse aff sl affgangen *Erich Jørgenssens* raadmand i Ottense hans arffwinger wdgifuen till *Hendrich Middendorff* til Lübech" af jordegods, af bl.a. "Barthold Erichssen paa sin egen weigne med egne hender ratificeret och wndershreffuen, datert Ottense dend 8 july i662".
- 251: Åsum herreds tingbog 1664-1666, thorsdagen den i4 i0br i665 lader "Bertel Erichss i Ottense" hans bud præsten i Allerup stævne for gæld, jfr. næstforegående note; Fynbo landstings sandemandsprotokol 1646-1667, onssdagen dend 3i januarj i666 lader *Erich Jørgensens* sønner og svigersønner, herunder Bertil Erichsøn læse en af dem underskrevet "arff- och gields-wedersigelse, daterit Ottense den i6 januarj i666", efter deres svoger *Bertel Bertelsen Wichman*, præst i Særsløv; Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1665-67 (SP 2858), onsdagen dend 9. may i666, læses "Bertel Erichssen wdj Odense hanns shiøde och offuerdragelse" af en anpart i en bondegård til *Broderum Thomesen Riisbrich*, dat: Ottensse den i may i666; Odense rådstueprotokol 1667-71, onsdagene dend -i5 aprilis og -i3 may 1668 møder Bertell Erichsen personligt for rådstueretten i en klagesag mod *Jørgen* og *Hans Wichman* over varetagelsen af deres værgemål for hans halvsøskende; Odense tingbog 1668-71, mandagen d -7 marty i670 lader *Christen Hansen Lime* enken efter *Rasmus Poulsen - Erich Jørgensens* købmandstjener og forvalter af boet for hans arvinger - stævne "for penge -22 sld 3 mk. i sk., som hendis for: sl: hosbund shal d -3i july i668 hafue lofuit hannem: at betale for adshilige wahre, Bertell Erichs: anno i667 och anno i668 af hannem har bekomet effter regenshabbog indhold".
- 252: Odense rådstueprotokol 1671-75, onsdagen den -5 junij i672: "Efftersom Bertell Erichs: till i dag hafuer ladet opuare *Henrich Jørgens*: raadmand, saa forderit hand af hannem en rigtig registrering effter hans sl: fader Erich Jørgens:"; Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1671-1674 (SP 2860), onsdagen den i7 july anno i672 læses "it skiøde af sl: *Erich Jørgenssens* fordm raadmand udj Odensee hans arfwinger udgifwet til welbemelte *Christoff Korff* til Østergaard" på anparter i to ødegaarde, "dat: Odensee d i0 july anno i672, underskrefwet og forseigled af ... (bl.a.) Bertel Erichsen"; Odense tingbog 1671-73, mandagen den -i4 april: 1673 fraskødes anparter i en gård på Neder-

- gade på vegne af bl.a. "Bertel Erichsen sl: Erich Jørgensens søn"; Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1671-1674 (SP 2860), onsdagen dend 22 april i674 får *Hein Lucht* tilskødet nogle ødegårde og boliger af "sal: Erich Jørgensens forud raad- og handelsmand i Ottensse arfuinger och suogere", skødet dat: Ottensse d: 2i martj i674 og underskrevet og beseglet af bl.a. Bertel Erichsen Eilberg (?); men i Odense rådstueprotokol 1671-75, friddagen den -26 juny i674 "fremstod Hein Lucht her ibm, fremlagde en mortificationsbreff och instrument aff hannem self paa mons Bertel Erichsens wegne ... wndersht: ... in Ottense d -i6 juny ao i674".
- 253: Helk: Danske studenter i Köln, Montpellier og Lauingen.
- 254: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 408.
- 255: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 408-409; Suhm: Samlinger til den Danske Historie (K.1), Første Bind Andet Hæfte, Udtog af Justitzraad og Landsdommer Jacob Bircherods Samling af lærde Mænd, som ere fødte i Odense, 98.
- 256: Metzler: Nogle Bidrag til Winsløwernes Slægtshistorie, II., side 51: "J.B. Winsløw, der i saa Tilfælde havde været hans Neveu, fortæller nemlig, at P.Krattmanns Moder døde som Katholik i Paris og blev begravet af Pateren". Såvel Bertel Erichsens moder som hans stedmoder blev uden for enhver tvivl begravet i Odense.
- 257: Nemlig: 1) købmanden *Bertel Wichman*, der døde 1622, 2) hans søn *Bertel Bertelsen Wichman*, præst i Særslev, 3) sønnesønnen *Bertel Hansen Wichman*, købmand i Nykøbing F., 4) endnu en sønnesøn *Bertel Jørgensen Wichman*, der fml. er død som barn, 5) dattersønnen *Bertel Erichsen Wichman*, som forsvandt i udlandet og 6) en datterdattersøn, en af sønnerne i ægteskabet mellem *Elisabeth Erichsdatter* og *Rasmus Suitzer*, *Bertel Suitzer Wichman*, som blev købmand i Bogense.
- 258: Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene, side 462, citat af klageskrivelse fra *Bertel Erichsen*, med kildeangivelsen Indl.t.Fy.Miss. 1665. Klageskrivelsen er ikke fundet det angivne sted (Danske Kancelli C.13, Nr.87 GRAVIMINA).
- 259: Dokumenter til skifteprotokollen 1666-1683, i Odense byfogeds arkiv, redegørelse af i4 feb i673 fra tidligere borgmester *Knud Jacobsen (Blanchenborg)*.
- 260: Odense herreds tingbog 1661-62, onsdagen den -3 july (1661) lader "Rasmus Pouelsen, sl: Erich Jørgensens thiener i Ottensse, ... erlig och welb: mand *Ebbe Rosenkrands* till Brangstrup (stævne) imod beshylling och domb, och til beshylding bleff i rette lagt et wdtoget aff sl: *Erich Jørgensens* regenshabsbog"; Åsum herreds tingbog 1656-63, torsdagen den 4 july i66i stævnes for "Rasmus Pouelsen s Erich Jørgensen, raadmand i Ottensse hans arffuingers fuldmegtig ... erlig och welbme mand *Henrich Marchdanner* til Røningesøegaard"; Salling herreds tingbog 1661-63, løffuerdagen dend i5 febr: i662 stævnes bønder i herredet "pa Rasmus Pouels i Ottensse pa s: Erich Jørgens arffuingers wegne ... belangendis restandt"; Rasmus Poulsen stævner endnu i Odense tingbog 1667-68 (den første bevarede efter Erich Jørgensens død) Odenseborgere for gæld "paa samptlige sl: Erich Jørgensens arffuingers wegne", mandagene 23/9, 30/9, 28/10, 2/12, 23/12 1667. Mandagen dend -3 february 1668 stævnes Rasmus Poulsen selv af *Bertel Erichsen*, "for hand hafr paataget sig at werre fuldmegtig effter sl: Erich Jørgensens arffuinger ..." (citeres videre efterfølgende i teksten).
- 261: Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1646-61 (SP 2856), onsdagen dend 20 febr (1661).
- 262: Odense herreds tingbog 1661-62, onsdagen den -3 july (1661) dømmes *Ebbe Rosenkrands* efter *Rasmus Poulsens* påstand til at betale sin gæld "med rede penge eller och sl: Erich Jørgens arffuinger wed gode mend at nyde fyldest och wdleg aff hans beste løssøre eller jordegods, indtill de nøyachtig och shadisløs bliffr betald"; Odense herreds tingbog 1662-64 indeholder tilsvarende formulering thiisdagen den -6 octobr: i663 (*Hening Powish* till Hollufgrd.); Åsum herreds tingbog 1656-63, torsdagen den ii july (1661) ligeledes (*Henrich Marchdanner*); Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1661-65 (SP 2857), onsdagen dend 4 septembr i66i, jfr. skøde- og panteprotokol 1676-1684 (SP 2862) har et eksempel på pantsætning af jordegods til sikkerhed for gæld (*Lauritz Skinckel* til Giershou).
- 263: Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1661-65 (SP 2857), onsdagen dend 9 july i662 læses en "transport och offuerdragelse aff sl affgangen Erich Jørgenssens, raadmand i Ottensse, hans arff-

winger wdgiffuen till (to købmænd i Lübeck med tilgodehavender i boet) wdi betalling wdlagt dette ep-tershreffne jordegdaads, som dennem wed goede mennd effter sallig *Eiller Høeg* wdi deris betalling er wdlagtt ..."; skøde- og panteprotokol 1665-67 (SP 2858), onssdagen dend 9. may i666 læses *Bertel Erichssens* skøde og overdragelse af én anpart i en bondegård, "huilchen hannem paa *Henning Quidtzous* opbud aff commissarieme i betalling er wdlagd"; flere eksempler på frasalg af jordegods nævnes siden under *Jørgen Erichsen*.

- 264: Diverse dokumenter vedr. byens jord 1547-ca. 1700, i Odense magistrats arkiv, Skiøde for *Bendix Lauridtzen* paa salig *Erich Jørgensens* børns gaard, som kaldes den røde gaard, i Nedergade, 1664, 12. december; om salg af hovedgården ved Fisketorvet og frasalg af andre ejendomme se teksten med tilhørende noter vedr. de tre børn af andet ægteskab.
- 265: Odenses tingbøger mangler for de første år efter 1659, men i skifteprotokol 1660-67, i Odense byfogeds arkiv, nævnes gældskrav på småbeløb fra sl: *Erich Jørgensens* arvinger i det første år i boerne efter 10 borgere, der repræsenterer grovsmed-, feldbereder-, hattemager-, bøsse-mager-, pottemager-, skrædder-, skomager- og guldsmedeerhvervene, fol. 4, 60, 69b, 99, 104, 124, 136, 143, 173, 181b. Den eneste større gældspost i protokollen optræder i boet efter *Jørgen Wichmans* hustru 10/12 1661, fol. 283, hvor bordtshyldige giæld omfatter 300 rdr: "wdj sl *Erich Jørgensens* boe".
- 266: Kæmnerregnskaber 1649-1719, i Odense magistrats arkiv, Opgøren af byens gæld 1660, No. 25., jfr. Regnskab og status efter svenskekrigen 1660-89 (Ottensse Byis Huide Bog), i Odense magistrats arkiv, fol. 11b og 47b.
- 267: Dokumenter til skifteprotokollen 1666-1683, i Odense byfogeds arkiv, redegørelse af i4 feb i673 fra tidligere borgmester *Knud Jacobsen (Blanchenborg)*; jfr. *Johan Hansens* vidneudsagn i Herredags dombog 1654-1655, nr. 53, torsdagen den 5 julj 1655, *Jesper Mattissenn* cit borgm: och raad wdi Ottense, fol. 406b, hvor hans skriftlige udsagn formelder, at "der hand tiente udj Hamborg 1643 och forne: affgangenn *Hans Mattissenn* gich udj Hamborg i scholle, att hand der hand begaff sig paa reysen till Fyen war bleffuen fangen aff de suenske krigsfolch och strax derepter wed døden affgangenn, huilchet hannem aff de suenshe officerer war berettet ...". Herredagen stadfæstede Odense rådstuere-ts dom af 27. april samme år, hvor retten havde konfirmeret en bytingsdom om, at det "iche nøy-agtig er beuist *Hans Mattissenn* wed døden att were affgangenn". Samme dag som herredagen dømte i *Jesper Mathiassens* sag blev der også afsagt dom i en appelsag den tidligere overformynder havde rejst, se Herredags dombog 1654-1655, nr. 53, torsdagen den 5 julj 1655, fol. 407b, *Hendrich Clausen* cit: borgm: och raad wdi Ottense.
- 268: Kilder: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXVIII *Hans Mikkelsen*, Tavle XXIX *Mathias Diderichsen*, Tavle XXXV *Jesper Hansen*; andre kilder nævnt i teksten med tilhørende noter.
- 269: Stævningsbog til rådstuen 1649-60, i Odense magistrats arkiv, onsdagene den 27 aprilis ao 55 (*Jesper Mattisens* appel af en bytingsdom af 18 aprilis), jfr. den i noten foran omtalte herredagsdom torsdagen den 5 julj 1655; samme stævningsbog dend 20 augustj anno i656 (*Jesper Hansens* appel af bytingsdom af ii augustj), dend 3 september i656 (*Jesper Matthiesens* appel af bytingsdom af 25 augustj), den i0 septembr og dend 22 octobr i656 (*Erich Jørgensen* og den nye værge *Johan Hansen* mod *Jesper Hansen*). Odense tingbog og rådstueprotokol er ikke bevaret for disse år.
- 270: Odense magistrats kopibog 1667-1682 debr, fol. 103-103b; jfr. dokumenter til skifteprotokollen 1666-1683, i Odense byfogeds arkiv, redegørelse af 14 feb 1673 fra tidligere borgmester *Knud Jacobsen (Blanchenborg)*.
- 271: Indkomne breve 1602-66, i Odense magistrats arkiv, åbne breve 1647. Kong *Christian IV's* åbne brev om pågribelse af *Ennvold Hansen*, som dræbte *Didrik Matissøn*, 30. marts 1647.
- 272: Skifteprotokol 1645-50, i Odense byfogeds arkiv, fol. 49 ff, Registering epter s: *Dirich Mathisen* anno i647 dend 3 augusty. Ved skiftet fik *Hans Mathiassen* ved sin værge *Henrich Clausen* ligesom sin broder *Jesper Mathiassen* tillagt en broderlod, 832 daler.
- 273: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1659. 18. (sept.): "d *Jesper Matthiesen* student".

- 274: Indkomne breve 1667-99, i Odense magistrats arkiv, indkomne breve 1668, kong *Frederik III:s* missive om arv efter Hans Matthissen, 20. juli 1668, indlagt brev fra *Hans Bang* og *Jens Pedersen Rosenkilde*, dat. Hafn: d 20 july 1668: "... woris hustruers morbroder Hans Mathjsøn, barnføed i Odense, er i hanss wmyndige aar och for offuer -24 aar siden udj krigen wdreist oc siden den tiid huercken leffuende eller død haffuer weret at finde eller at opspørge, huoroffuer hanss i Odense bestaaende arffuegoedtz i saa mange aar under byens øffrigheds direction er forblefuen och aff en deel efftertragtet wed brandskatt, contribution och andre krigs onera ...".
- 275: Danske Kancelli. C.12 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 18/10 1660-1670 9/2, fol. 142b: Nr 54 B och r. i Odensee om nogen arff at lade hr *Bertell Wichmand* imoed caution følge, dat. Hafn: d 17 julj -64, fol. 170: Nr.51 B. och r i Odensee at lade m. Bertell Wichmand bekomme sin hustruis arff, dat. Hafn: d 4 junj -1665, fol. 230: 51.52. Magistraten kunne dog komme med en god undskyldning efter at have modtaget det sidste pålæg, C.13 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske tegnelser 1664-1666: nr.51, 4 juli 1665, brev fra borgemestere och raad i ottense, hvori magistraten erklærer, "att hanss kongel: maytz: naadigste befalning skall i alle maade bliffue efterkommitt, naar mester Bertel Wichmand gjør den caution for samme sin arffuepartt efter hans kongel: maytz: messives formelding, att wij och formynderne kand were skadessløes holdden". Bertel Wichman må ikke have kunnet stille den krævede kaution på grund af sine dårlige økonomiske forhold, jfr. senere omtale i teksten. C.12 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1660-70, fol. 250b: 54 Borgm: och r: i Odense anl sl Hans Mathisens arffuinger om deris arffuegodtz, dat. Hafn: d 20 julj -68 (nu havde *Anne Erichsdatters* anden præstemand *Hans Nielsen Bang* overtaget kravet på hustruens vegne).
- 276: Høyeste rettes dombog 1672, mandagen dend i2 augusty, fol.697b-703, *Jørgen Erichsen*, hr: *Hans Bangh* och hr: *Jens Pedersen Rosenkilde* contra borgemestere och raad i Ottense, hvor den afsagte dom lyder: "Eftterdj det iche beuissis att Hans Mathiesen er død, Jesper Mathiesen och Anne Mathiesdaatter der tilmed iche kundet arffue, da bør commissariernis domb iche att komme Jørgen Erichsen, hr: Hans Bang og hr: Jens Rosenkilde til hinder eller shade i nogen maader, menss borgemestere och raad at leffuere dennem dend gandshe ombtuistede arff effter kongl: deromb allerede wdgangne befalninger"; Odense magistrats kopibog 1667 marts-1682 debr, indeholder fol. 91-91b Hr Hanss Bangs missiue och anfordring om Hanss Matthissens arf med hosfølgende copie af Høysterettes dombs slutning; Odense rådstueprotokol 1671-75, onsdagen den -22 january i673 afleveres Hans Bangs opgørelse af arvekravet: "til octobris nest afuigt penge -3605 dr. i2 sk. Ydermere rente der aff siden, til dato 547 1/2 dr."
- 277: Odense magistrats kopibog 1667 marts-1682 debr, fol. 104.
- 278: Højesterets dombog anno 1679, tome 2, fol. 175 ff, "Borgemestere oc raadz midel i wor kiøbste Ottense ... stefnit en commissaridomb ... (af) =8 may ao i676: imellem dennem paa den ene oc hr: Hans Bang i Særselff paa dend anden side". I kommissionsdommen, hvis endelig slutning citeres i dombogen, nævnes de femtten hundrede slettedaller (fol.177), og Fynbo landstings skriver, der intervenerede i sagen, henviste i sit indlæg (fol.181) til, at de "goede mend ... hafde foreenet borgemester oc raad med hr: Hans Bang om en wisse summa af 1500 dr."
- 279: Højesterets dombog fra 16 aug: 1680 til 4 juli 1681, 14/9 1680, fol.357-364b, Borgem: och raad i Ottensse contra en deel borgere ibm:, der i den afsagte dom fastsætter, at "Borgemestere och raad bør strax at tilholde de fireochtiuffue mend i byen alle byens reigenshaber at foretage och deraf uddrage alle de rigtigste beholdinger, were sig jordegøeds eller andet, och dennem udj rede penge gjøre och til borgemestere och raad erfuere, och huis det iche till denne gields afbetalling kunde tilstreche, da resten at betallis med reede penge af de borgere pro quota, som borgemestere och raad med de otte mend nu sidst dertill haffuer wdnefnet, och dem igien at søge deris regres till deris medarfuinger"; skøde- og panteprotokol 1683-90, i Odense byfogeds arkiv (SP 16), side 100-116b, (NN's) schiøde paa en deel jordshyld her ibm: "... saasom Ottense bye for mange aar siden udj krigstiider er geraaden udj adhillig wtløfftig gield, som en deel daglig med rente och bekostning tiluoxsser, huorudj blant andet en deel penge paa Hans Mathiesens arfs afbetalling endnu resterer och udredis shal ...".

- 280: Skifteprotokol 1684-91, Schiffte effter sal: *Henrich Hönne* och hans sl hustrue *Chathrine Bendixd*: (der begge var døde juni 1690), fol. 355b: "Noch fordrift bemelte *Jørgen Pofuelsen* kiemner effter en kongl: dom passerit ao 1680, huoreffter en for alle kand søgis oc det til Hans Mathiesens arfs udredelse, som byen hafr betalt, oc deris regres hafuer igien til arfuingerne 13 rd".
- 281: Odense rådstueprotokol 1671-75, friddagen den -ii octobr: 1672 fremlægges i rådstuen bl. a. skiftebrev "effter sl: *Erich Jørgensens* hustrue *Anne Matthisdaatter* pass: i657 d -8 sept:":
- 282: Odense tingbog 1668-71, mandagen dend -22 february i669 tinglæses skøde på "dend fierdepart udj sl: *Erich Jørgensens* gaard, som ... *Anne Erichsdaater* ... arfuelige effter henis sl: moder er tilfalden for -475 rdr" og et andet skøde paa "dend fierdepart af sl: *Erich Jørgensens* gaard, saauel som fierdeparten af de malede stycher, som derudj findis, ... huilchen fierdepart bem:te hr *Jens Rosenkildes* hustrue (*Karen Erichsdaatter*) effter hendis sl: moder arfueligen ehr tilfalden"; tingbog 1668-71, mandagen den -12 decembr j670 tinglæses "kiøbebreff (på) halffparten udj for: *Jørgen Erichsens* sl: faders *Erich Jørgensens* gaard udj Nøregade hersamestetz saauelsom halffparten af de mahlede stycher, som derudj findis udj samme gaard, ... som hannem arfueligen effter hans sl: moder er tilfalden".
- 283: Grundtakst 1661, i Odense magistrats arkiv. Den højest vurderede gård var rådmænd *Jesper Hansens* i Overgade med 1100 rixdr, men vurderingen inkluderede "femb waaninger, ett nyet huuss och hoesliggende hauffge". Den næsthøjest vurderede ejendom, der tilhørte *Peder Pedersen (Lerche)*, lå med 750 rixdr. kun 50 rigsdaler over *Erich Jørgensens*, selv om vurderingen også omfattede 3 waaninger.
- 284: Odense rådstueprotokol 1667-71, onsdagen dend -i5 aprilis 1668, da rådstueretten havde indstævnet *Erich Jørgensens* arvinger "anlangende de wforklarede poster effter bemte *Erich Jørgensens* sl: hustrue *Anne Matthisdaatter*, saa møtte udj rette bemte sl: *Erich Jørgensens* børns, wmyndige barns *Jørgen Erichsen*, *Anne* och *Karen Erichsdøttre*, deris werger, *Jørgen Wichmand* och *Hans Wichmand*, raadmend".
- 285: Odense bys historie (S.2), De magre år. Odense 1660-1700 omtaler klagen side 83 i kapitel 6. Den sociale uro i Odense 1665-67. Jfr. note 258.
- 286: Indkomne breve 1667-99. i Odense magistrats arkiv, indkomne breve 1667, Kong *Frederik III's* missive om skifte efter raadmand *Erik Jørgensen* 23. december 1667.
- 287: Odense rådstueprotokol 1667-71, onsdagen dend -i9 febr: 1668 læses kongens missive af 23 i0br i667, onsdagene dend -i5, 22 og 29 aprilis og dend i3 may behandles alle *Bertel Erichsens* klagepunkter, og den -27 may senteres den citerede rådstueretskendelse.
- 288: Odense tingbog 1667-68, mandagen dend i6 decembr i667, altså inden kongens missive var afsendt. Sagen behandledes i tingmøderne mandagen dend -20 january, dend 3, i0 og i7 febr: i668, hvorefter den forhandlede videre for rådstueretten, jfr. foregående note.
- 289: Odense tingbog 1667-68, mandagen dend -3 february 1668. Sagen behandledes i tingmødet mandag dend i0 febr:, hvorefter den forhandlede videre for rådstueretten, jfr. næstforegående note.
- 290: Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1671-1674 (SP 2860), onsdagen dend 22 april 1674, skødet dat. Ottensse d: 2i martj i674.
- 291: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 166i, 4 jan.: "trolow ieg m. *Berthel Wichmd s(ogne)prest* i *Særsløv* og *Erich Jørgensens* dr: *Anne*. Wiede dn i à trinit: (16/6)".
- 292: Uddrag af *Biskop Jens Bircherods* dagbøger ved *Hjorth-Nielsen*, 1661, 16 juni: "I Odense hafde m. *Berthel Wichmand*, sognepræst til *Særsløv* meenighed, bryllup med *Anna Erichsdatter*, *Erici Georgii senatoris Otheniani filia*"; jfr. foregående note om bryllupsdagen.
- 293: *Jacob Bircherods* familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 414: "Anna Erichsdatter, fød i Odense 1646 d 17. oct. af de forældre, som foran er sagt. Hun giftede sig 1660 d 17. junij med m. *Bertel Wichmand*, sognepræst i *Særsløv* og provst i *Skoubye herred Fyen*, i hendes alders 15 aar". Det ses, at brylluppet er angivet ét år for tidligt og én dag for sent, jfr. foregående noter.

- 294: Stævningsbog 1644-46, i Odense byfogeds arkiv, mandagen dend 27 april: i646: "Tingsteffner for *Erich Nielsen*, byfoget ... hidkaldet Maren Amme til *Erich Jørgenssens* ..."; stævningsbog 1646-48, mandagen den 30 nouembr: i646 ligelydende tekst.
- 295: Odense tingbog 1668-71, mandagen dend -22 february i669: "For retten fremstod *Hans Wichmand*, raadmand her udj staden, och først paa egne effter fremlagde kjøbebrefs indhold, som bleff lest och paashtt, dat: Ottense d -2 sept. i664, schiødte til *Christen Hans*: och hans hustrue och begge deris arfuinger fra sig, sin hustrue och begge deris arfuinger dend fierdepart udj sl: *Erich Jørgensens* gaard, som *Christen Hans*: nu selff udj boer, och *Jacob Anderss Suidser* daa iboede, och *Anne Erichsdaatter*, m: *Bertell Wichmandt* i Seersleff arfuelige effter hendis sl: moder er tilfalden, for -475 rdr effter same kjøbebrefs indhold ...". Ordlyden kunne tyde på, at Bertel Wichman før 2/9 1664 har afstået hustruens anpart i gården til Hans Wichman, måske som betaling for gæld?
- 296: Fynbo landstings sandemandsprotokol 1646-1667, onnssdagen dend 3i janvary i666: "Anne sl: m: Bertel Wichmandss wdi Seersleff irettelagde hendes wndershr: arff och gields frassigelse epter hendes afgangen hosbund m: Bertel Wichmand, fordum sogneprest til Sæersleff sogn och proubst i Shouffbye herred, daterit Seersleff præstegaard dend i9 janv: i666". Tilsvarende tekst for brødre og svogre.
- 297: Odense tingbog 1668-71, mandagen dend -22 february i669.
- 298: Odense tingbog 1668-71, mandagen dend -22 february i669: "... *Hans Wichmand*, raadmand ... effter fremlagde fuldmagt af hr: Jens Rosenkilde, sogneprest till Aabye och Astrup kiercher, udgifuet, dateret d -i6 febr: sistforleden, och effter fremlagde kjøbebrefs indhold, dateret Ottense d -23 aprilis i668, ... shiødte och afhendte fra bem:te hr: Jens Rosenkilde och hans hustrue Karen Erichsdaatter ... till bem:te *Christen Hanss*: och hans hustrue *Anne Jacobsdaatter* och begge deris arfuinger dend fierdepart af sl: *Erich Jørgensens* gaard ...".
- 299: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1666, 3. januar: "I St. Knuds kirke i Odense indviede episcopus Fioniae m. *Nicolaus Bangius* sin eldste søn *Hans Bang* til medtiener og pastorum adjunctum i Sæersløf meenighed udi Skouby herrid".
- 300: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1666, 10. januar: "Døde i sin præstegaard mag. Berthel Wichmand, sognepræst til Sæersløf meenighed i Fyen og proust i Skouby herrid, anno ætat minister, ... og fick til successorem sin 8 dage tilfom ordinerit medtiener hr. Hans Bang".
- 301: Brandts kirkebogsuddrag, ... St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1666, dn 13 a trinit: "Hr: Hans Nielsen, sognepr: til Seersløv og Anne Erichsdr: wiede, som tilforn af hans erwerdighed bispen m. *Niels Bang* udi Himmersløv (i Sæerslev sogn) war trolowede"; Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1666, 9. septbr: "Hafde hr. Hans Bang sognepræst i Sæersløff, biscopens m. Niels Bangs søn, bryllup i Odense, med Anna Erichsdatte, m. Berthel Wichmands, antecessoris sui efterleverske".
- 302: Brandts kirkebogsuddrag, som citeret i foregående note.
- 303: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1666, 9. septbr.
- 304: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1696, 29. december: "Døde i sin præstegaard hr. Hans Bang, sognepræst til Sæerslef meenighed i Fyen og proust i Skouby herrid, anno ministeriii 31".
- 305: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 414.
- 306: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.1133.4. (1871); Hundrup: Stamtavle over Oluf Bangs Efterkommere, side 16 (1875); Ehrencron-Müller: Wichman, Bertel Bertelsen, i Forfatter-lexicon, Bind IX (1932); R. Paulli: Wichman(d), Berthel Berthelsen, i Dansk biografisk Leksikon (S.3), 2. Udgave, Bind XXV (1943); den pudsige misforståelse blev afsløret af tidligere landsarkivar *Gustav Wad* i Fra Fyens Fortid: To Odensiske Monumenter, fodnote side 116 (1916), men overlevede altså endnu så sent som i 1943.
- 307: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 414.

- 308: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1687, 5. november: "Sognepræstens til Særslef i Fyen hr. Bangs kieriste Anna Erichsdatter besøgte mig om formiddagen. Hun vaar hid til Kiøbenhafn ankommen for at hiemhente her fra stæden deris søn Berthel Bang, som førde et temmelig dissolut lefnet og ey alvorligen tragtede efter at giøre sig klar fra academiet, men sadte imidlertid dagligen brav penge til ...".
- 309: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 414-415: "Det 6. var Bertel Bang, som kom til krigen og døde i Irland, hand var een meget lystig og artig karl ...".
- 310: Jfr. om det forkerte årstal tekst og note dertil i omtalen af Bertel Wichman i "Købmandsenken".
- 311: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 415-416; Juel Hansen: Slægterne Bircherod og Birkerod, III.7.
- 312: Langholz: Anetavler for berømte danskere. 1. samling, Anetavle 8., 30.-31.
- 313: Biografi i Rasmussen Søkilde: Holstenshus og Nakkebølle, Tredje Del, Vesteraaby og Aastrup Sogne. II Afsnit Vesteraaby Kirke. Sognepræster og Degne ..., 9. Jens Pedersen Rosenkilde, side 329-331.
- 314: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67, 1654, side 247-248: "Post publica examina ... civitate acad. donati sunt sequentes studiosi: ... Ioannes Petri Roesfontanus, Soræ sacris academicis initiatus 9. Decembr. 1653 ...".
- 315: Danske Kancelli. C.13 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1664-67, nr.57. Jens Pederssøn Rosenkilde 1 ob. br. dend II (skal være 20.) july (1667); kopi af hans testimonia fra Københavns universitet under navnet Janus Petri Rosefontanus findes imellem kaldsbreve og testimonia publica ... 1572-1669 i Fyns bispearkiv, nr. 268, 30/3 65.
- 316: Kaldsbreve og testimonia publica 1572-1669 i Fyns bispearkiv, under nr. 204, 3/6 1667 to originalbreve fra Jørgen Skeel til biskop Hans Bang, dat. Løwismoss den 3 juno an. 69 og 8e juno an. 1669.
- 317: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 29/10 1660-1670 9/2, fol. 164: 57. Jens Peders Rosenkilde breff paa det første kald i Fyen, dat. Hafn: d 20 jul: 67.
- 318: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1667, 20. sept.: "I St. Knuds kirke i Odense blef hr. Jens Pedersen Rosenkilde, sognepræst til Aaby og Aastrup meenigheder i Fyen, af bispen m. *Niels Bang* indviet".
- 319: Danske Kancelli. C.13 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1667-70, Nr.68 & 69 17 decb. 1667, Anne Zachariasdatter. Miss: til m: Niels Bang i Fyen dend 17. iObr: med Copie af Anne Zachariassdatters brev indlagt.
- 320: Salling herreds breve 1539-1689, i Fyns bispearkiv, nr. 37. Hr. Jens Pedersen i V. Aaby 17. dec. 1667. Friderich dend tredie befaler i skrivelse af 17. decembr: anno i667 biskop *Niels Bang* at forhøre Jens Rosenkilde vedrørende Anne Zachariasdatters supplication. Vedlagt det kongelige brev, der ifølge en påtegning er "leweret den 30 decembr 1667", ligger et udateret anonymt brevudkast, stilet til en ligeledes anonym excellence, hvori de i teksten citerede sætninger findes. *Holger Rørdam* går i Uddrag af Breve i Fyns Bispearkiv (K.2) ud fra, at brevskriveren er biskop Niels Bang, medens excellencen ikke er identificeret.
- 321: Odense tingbog 1668-71, mandagene dend -22 february (salget af fødegården) og dend -26 july 1669: Odenses overformynder "gaff bem:te Hans Wichmand paa ... hr: Jens Pedersens wegne et fuldkommen och wrygelig afkald for huis arff bem:te hr Jens Pedersens hustrue Karen Erichsdatter er tilfalden effter hendes sl: moder *Anna Matthiassdatter*, som bemte Hans Wichmand hafr werret wegge for och hafft wnder hende".
- 322: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 413-414.
- 323: Brahetrolleborg birks tingbog 1679-1696, fredagen d 4 decembr Ao= i685, fol.266b-267. Jens Rosenkildes obligation, hvori han om de 100 rigsdaler angav: "... huilche hand (kansleren) mig effter ydmyggeste ansøgning til min fornødenhed gunstigen laandt ...", var dateret: "Actum Kiøbenhafn d i Aug: i667". Kancelliets brev på det første ledige kald i Fyn var udstedt 20. juli, og biskop *Bang* ordinerede ham i kaldet i Aby og Astrup 20. september 1667, jfr. noter foran.

- 324: Rasmussen-Søkilde: Holstenshus og Nakkebølle, Tredie Del. Vesteraaby og Aastrup Sogne, II Afsnit Vesteraaby Kirke, Sognepræster og Degne, 9. Jens Pedersen Rosenkilde, side 331 og 3 (degne) *Ejler Madsen* og hans Kone *Anne Ejlers*, side 337-338; i skifteprotokol 1690-1745 i Salling herreds provsti, fol. 34 Skifte efter sl. Eyer Madtzen forige degn i Aabye og Aastrup anno 1692 den 24 octob:
- 325: Vester Aaby-Astrup kirkebog 1711-35. I en oversigt bagest i kirkebogen over præsterne i sognene oplyses om Jens Rosenkilde: "1667 Michaelis blev Jens Persøn Rosenkilde indsat af prousten mester *Henning Christensen* i Brobye: hd: døde 1696 d: XI july og var 66 aar gammel - Mend hands succes-sor *Hieronimus Sparre* var alde indsat domca palmary 1695 til capellan her, hd døde 1721 d: 29 octobr". Anno 1720, onsdagen d i7 jan: "blef den gl. præstekone begrafwen udj Aabye kirche i enn liigkiste af egefiælle".
- 326: Skifteprotokol 1690-1745 i Salling herreds provstis arkiv, Skifte efter sal: hr. Jens Rosenkilde, fordem sognepræst til Aabye och Aastrup meenigheder, fol. 54b: "Det øfrige af boens middel /: effter giældens afdrag ./ nemlig 73 sldr i mk. i2 sk. blef deelt i twende lige deele imellem moderen och børnene ...".
- 327: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 414; ved Skifte efter sal: hr Jens Rosenkilde, fordem sognepræst til Aabye och Aastrup meenigheder, jfr. foran, anføres fol. 52 fem børn, to sønner og tre døtre.
- 328: Odense tingbog 1668-71, mandagen d: -7 february i670.
- 329: Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1667-71 (SP 2859), onsdagen den 26 januarj i670: "Ehr lest welbme lanndsdommer *Hanns Oldelannds* obligation och panndteforshriffning thil Jørgen Erichssenn wdgifuen, lydennde paa 270 rdlr ..., dat. Wggerslefgaard dennd ii january 1670".
- 330: Odense rådstueprotokol 1667-71, onsdagen dend -i5 aprilis 1668: "... møtte udj rette bemte sl: Erich Jørgensens børns, wmyndige barns Jørgen Erichsen, *Anne* och *Karen Erichsdøttere*, deris werger ...".
- 331: Jfr. Danske Lov (K.1), der koordinerede retstilstanden få år efter, 3.17.34: "Den, som er atten aar gammel, annammer selv sit gods at forrestaa".
- 332: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXI Erik Jørgensen, note 21. Jørgen Eriksen. - *Svend Larsens* imponerende disputats, der har været en hovedkilde til denne krønike, byggede på et kolossalt kompilationsarbejde udført med primitive hjælpemidler. Hans kartotek, nu på LA Fyn, bestod af en stabel sorte kasser med håndskrevne kort, ordnet efter navne, med stikord om arkivkilderne. På grund af stikordenes kortfattedhed er "bifigurer" med almindelige navne adskillige gange blevet forvekslet med navnefæller. Jfr. eksempelvis note om Erich Jørgensens broder *Laurits Jørgensen*, note om *Birgitte Nielsdatter Bangs* mand *Hans Lauridsen* i "Brødrene", noter om *Karen Letsdatters* sønner *Jacob Nielsen* og *Hans Wichman* i "Købmandsenken" og teksten om borgmester *Jacob Jørgensens* tidligere beskæftigelse i "Den fattige tilløbende gesell".
- 333: Stævningsbog 1652-55, i Odense byfogeds arkiv, mandagen dend 20 marty i654 lader *Jørgen Erichss* og mandagen dend 23 octobr: i654 "Jørgen Erichs i Westergade" nogle landboer stævne for gæld; Lunde herreds tingbog 1655-57, fredagen dend i0 aprilis anno 1657 stævnes en mand i Alle-søe af en Odensemand "paa Jørgen Erichssens wegne ibid"; Odense skifteprotokol 1660-67, skifte anno i660 den 27 novembr efter *Anne Jørgensdatter*, *Hans Jensen Shreders* hustrøe, fol. 188 anføres bortshydig giæld til "Jørgen Erichssen i Westergade"; regnskaber 1659-1664, i Odense Gråbrødre hospitals arkiv, regnskabet 1661/1662, anføres som udgift "Jørgen Erichssen i Ottense for 2 kiør penge xxj sdr."; regnskaber over kongelige skatter 1678, i Odense magistrats arkiv, anfører stadig Jørgen Erichss i Wester quartier, den 3. rode; stævningsprotokol til rådstuen 1660-67, i Odense magistrats arkiv, onsdagen dend 5 aprilj anno i665 refereres til et "tingswidne af Lunde herridtzting den i8 novembr: effter *Jørgen Erichs*, fuldmegtig paa Ørridtsleffgaard, hanss begiering wdsted"; Næsbyhoved birks tingbog 1663-68, thirsdagen d. i0 nouembr. i668 lader "Jørgen Erichssen fougit paa Ørredtsløffgaard" bønder stævne for landgilde; Odense skifteprotokol 1674-

- 1684, i skifte anno i674 dend 25 juny effter sl: *Lauridts Jørgensøn Feldbereder* och hans hustrue, fol. 13 anføres tillstaaende giæld hos "*Jørgen Erichssen* paa Ørritzlefgaard".
- 334: Odense herreds tingbog 1668-72, thiisdagene den -i, -8 og (dom efter påstanden) -22 marty i670.
- 335: Odense tingbog 1668-71, mandagen den -12 decembr j670: "For retten fremstod *Jørgen Wichmand*, raadmand, och paa sl: *Erich Jørgensens søns Jørgen Erichsens* wegne og *Christen Hans*: raadmand udj haand och effter fuldmagt af bem:te *Jørgen Erichsen* shiødte och aldellis afhendte fra hannem och hans arfuinger til bemte *Christen Hans* raadmand sampt hans hustrue *Anne Jacobsdaatter* och begge deris arfuinger, effter derom wdgifne kiøbebreff halffparten udj for: *Jørgen Erichsens* sl: faders *Erich Jørgensens* gaard udj Nøregade hersamestetz saauelsom halffparten af de mahlede stycher, som derudj findis udj samme gaard".
- 336: Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1667-71 (SP 2859), onsdagen den -2i september a: i670 tinglæses "*Jørgen Erichssen* udj *Hamborg* hans shiøde, wdgifn 1670 thill *Anne Muhle* sl: d: *Lauritz Jacobsens* udj *Ottense* paa thuende boelig liggendis udj *Ringe* sogen ... dat: d: 29 julj 1670", onsdagen den i5 februarij i67i læses "*Jørgen Erichssen*, nu werendis udj *Hamburg*, hans shiøde wdgiffuen thill hæderlig och høylærde mand doctor *Niels Bang*, supperintendent offuer *Fyens* stiftt, hans hustrue *Anne Hansdaatter* och begge deris arffuinger paa efterfølgende jordegods liggendis her udj *Fyenn* ..., dat *Ottense* d: 6 februarij i67i"; skøde- og panteprotokol 1671-74 (SP 2860), onsdagen d: 28 january anno i674 læses skøde fra "*Jørgen Erichssen*, tienendis *Gebhardt Lubken* i *Hamborg*", på en anpart i en gård udi *Rue* til sognepræsten i *Wiersleff* og *Weflinge* sogner, "wundershreffuit actum *Ottense* d: 20 january anno 1674"; skøde- og panteprotokol 1674-1676 (SP 2861), anno i674 d 28 octobr, N: 237, fol. 6b læses "Hr: *Jens Pedersen Rosenkilde* i *Aabye* (og) *Erich Jørgens* (fejlskrivning for *Jørgen Erichsen*) af *Hamborgh* deris schiøde til hr: *Hans Bang* i *Særslef* paa effterskrefne gods i *Nessbyehofweds Broeby* ... Datered *Ottensee* d: i9 aug: ao i674", underskrevet af *Jørgen Erichssøn* (L:S:); Odense tingbog 1673-76, mandagen den -i martij i675 tilskøder "*Jørgen Erichsen* aff *Hamborg*, sl: *Erich Jørgens*: for dum raadmand her ibm hans søn" til *Christen Hansen* raadmand "en woning hersammstedts ...".
- 337: Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1671-74 (SP 2860), onsdagen d: 28 january i674 tinglæses skødet på en gård i *Rue* af "*Jørgen Erichssen*, tienendis *Gebhardt Lubken* i *Hamborg*".
- 338: Skifteprotokol 1674-1684, i Odense byfogeds arkiv, "Schifteregistering oc -wurdering efter salig *Christen Lauritz* for dum borger og handelsmand her udj *Ottense* -i9 augustj anno i679, fol. 320 anføres blandt bortshyldig giæld, at "*Jørgen Erichs* og *Jørgen Henrich Muxssel* tilkommer pr: saldo -295 rdr 4 mk. 7 sk."
- 339: Skifteprotokol 1674-1684, i Odense byfogeds arkiv, tilgodehavende hos *Christen Lauritzen* 1679, se foregående note, Schifteregistering och -wurdering effter sl: *Jørgen Wichmand*, raadmand her i *Ottense* ... den -27 julj 1680, fol. 340 anføres som bortshyldig giæld: "*Jørgen Erichssen* af *Hamborg* effter obligation cappital -200 rdr., rente deraf i i0 1/2 aar er i26 rdr" samt "*Jørgen Erichssen* for -20 td. biug a 5 mk. i6 rdr 4 mk."; skifteprotokol 1684-91, Schiffte efter sl: *Jacob Andersen* for dum borger udj *Ottense* anno i684 dend -ii decembr: angiver *Susanna Erichsdaatter* fol. 96b "bortshyldig giæld, *Jørgen Erichsen*, borger i *Hamborg*, 309 sldr.", Schiffte effter sl: *Hans Wichmand* och salig hustrue *Elisabet Erichsdaatter*, der blev holdt efter hans død, 17/12 1685, anføres fol. 190 under bortshyldig giæld, at "Raadmand *Christen Hansen* her ibm: ... effter hans indgifuende paa *Jørgen Erichsen* udj *Hamborg* hans wegne, som sl: *Hans Wichman* effter hans wdgifne obligation d -27 april: -i677 skulle skyldig bliffue til bem: *Jørgen Erichs*: 57 rd 4 mk. 2 sk.", Schiffte effter salig *Christen Hansen* forige raadmand udj *Othense* ... dend -24 july i688, fol. 222b anføres blandt bortshyldig giæld "*Jürgen Erichs*: af *Hamburg* effter regenshab penge 39 rd 3 mk. 9 sk."
- 340: Jfr. note til realiseringen af arven, der var bundet til fast ejendom. Det ses her, at nogle skøder var underskrevet i Odense.
- 341: *Jacob Bircherods* familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 418.
- 342: *Jacob Bircherods* familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, seddel indlagt ved side 418.

Noter til Herregårdspræsten

- 1: Komerup i Den danske Kirkes Historie (S.1): Det lærde Tidsrum, 1536-1670.
- 2: Worm: Lexicon over ... lærde Mænd, Første Deel, side 586, Laurentii (Christianus).
- 3: Nyerup og Kraft: Almindeligt Litteraturlæxicon, Lauridsen (Christen); Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon, Bind V, Lauridsen, Christen.
- 4: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, Jørgen Lauritsens "fortegnelse", fol. 9.
- 5: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, Jørgen Lauritsens "fortegnelse", fol. 9b: "I Odense skole ved en i0 aars tiid forsendte mine sl: forældre mig med min sl: broder hr Christen Lauritsen i Jordløse, tredie paaskedag til Kiøbenhavn at studere 1588". Hele teksten er citeret i afsnittet "Biografen".
- 6: Fyenske Studenter ved Kjøbenhavns Universitet 1479-1611 (K.3), afsnittet Studenter fra Fyn, side 53. (Medens "Georgius Laurentii" i samme afsnit side 55 angives immatrikuleret 1586).
- 7: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Sunds herred, Svendborg, St. Nicolai: "Aar 1592, den 7de maj (6te s.e.paaske); prædiket i S. Nicolaj kirke. Her. Christen Lauritszen, fra Espe, capellane, sambtyckt aff her. *Jens* oc her. *Jørgen* i Wor Frue kirke, som hand var kallet af borgemester oc raad tilforne Vor Herre hymmelfardsdag; oc nyde den renthe, som hans formand hagde: husz, 3 offerdage, ingen kost oc de 9 ort. korn".
- 8: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Saling herret, Jordløse: "Her. Chresten Lauritszøn, her Laurisis søn i Espe, did anno (15)93".
- 9: Grundtvig: Ejler Brokkenhuses historiske Kalenderantegnelser: "5 marts 1593 paa en mandag effthermiddag klockenn war 3 døde myn sogneprest her *Jens y Jorløsse*".
- 10: Biskop Jacob Madsens visitatsbog 1588-1605, i Fyns bispearkiv, Saling herret, indledning; trykt med dansk oversættelse ved Idum: "Jordløse. Her *Jens Lauritszen* med tilnavnet *Foul*; var hører i *Asnis*; ordineret under mester *Jørgen*. Ikke saa lærd, som han er god familiefader. 12 børn. 30 aar i sognet".
- 11: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Saling herret, Jordløse: "(Jeg visiterede) (15)89, den 3dje juli kl. 8. Her *Jens Foul Lauritszen*, 62 aar, ordineret under mester *Jørgen*. Hans Hustru *Kathrine*, 12 børn osv", jfr. foregående note; *Wiberg*: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, rettelser og tilføjelser vedr. No.563.3 i supplementsbind: "gift med *Cathrine Jørgensdatter Sadolin*, datter af magister *Jørgen Jensen Sadolin (Vibergius)*, Vor Frue kirke i København. (Faderen blev biskop i Odense)."
- 12: Biskop Blochs samlinger til den fynske gejstligheds historie, Additamenta 138 i KB, protokol I, Salingherred, Jordløse og Hostrup, 5. Hr. Christen Lauritsen.
- 13: Salling herreds breve 1539-1689, i Fyns bispearkiv, brev nr. 49a. Haastrup-Jordløse kald; trykt med moderniseret ortografi af Rørdam i Bidrag til fynske Kirkers og Præstekalds Historie, IV. Jordløse og Haastrup Sogne (K.2).
- 14: Biskop Blochs samlinger til den fynske gejstligheds historie, Additamenta 138 i KB, protokol I, Saling herred, Jordløse og Hostrup, Hr. Christen Lauritsen.
- 15: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, Jørgen Lauritsens "fortegnelse", fol. 10b.
- 16: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Saling herret, Aastrup, med udgiverens fodnote om portbygningen; *Schilden Holsten*: *Nakkebølle*, side 286.
- 17: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1593-1596, 1594. 29 Juni: "Miss. til *Erik Hardenberg* om i Kronens Skove paa Hintsholm at lade skyde 4 Stykker Daavildt, som Kongen har bevilget *Eyler Brockenhuus* til *Nakkebølle* til hans Datters Bryllup".
- 18: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238 c, 4to i KB, fol. 26b, i afskrift af brev til mag. *Lucoppidan*, hedder det: "Om deris brøllup er een særdeelis sandfærdig historie at fortelle, som skeede i Christiani Qvarti ungdomsaar, som sellff waar til bryllupet"; *Giessing*: *Jubel-Lærere*, Anden Deels andet Bind, 19. Cap. Om Hr. *Jørgen Lauritssen*, citerer denne passus i

- fodnote side 15. Ifølge Kancelliets Brevbøger (K.1) 1593-1596 blev der sendt breve fra det kongelige kancelli i København 10. og 18. oktober 1594.
- 19: Grundtvig: Ejler Brokkenhuses historiske Kalenderantegnelser: "13 oktober 1594 stod Marckus Bildis brøllup paa Nackebølle mz jomfrw Susanne Brockenhuss".
- 20: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Saling herret, Jordløse.
- 21: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk præstehistorie, No.563.9. og 18.
- 22: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Jacobus Christiernus, electus comminister ecclesiarum Østrup et Hiadstrup, præscriptæ jurandi formulæ subscripti 2 febr: anno j625, ætatis 28".
- 23: Biskop Blochs samlinger til den fyenske gejstligheds historie, Additamenta 138 i KB, protokol 1, Salling herred, Jordløse og Hostrup, 5. Hr. Christen Lauritsen: "Hans hustr. er død strax effter, thi 1596 d. 20 juni havde han atter trolovelse med hr. Anders Lauridsens daatter i Vissenberg, hvis navn var Anna".
- 24: Grundtvig: Ejler Brokkenhuses historiske Kalenderantegnelser: "24 oktober 1596 stod her Christhenn y Jorløssis brøllup y Fulwig".
- 25: Biskop J.K.Blochs Samlinger til Gejstlighedens Historie i Fyens stift, Additamenta 139 i KB, Vissenberg, hr. Anders Lauritsen: "Hans hustrue *Maren* (formandens enke) havde han en daatter Anna med, fød 1587 d. 17 jul, troelovet 1596 d. 20 jul. (cf. foran, note 23: juni) med hr. Christen i Jordløse". Hustruen Maren var ifølge biskop Jacob Madsens dagbog forgængeren *Michel Nielsens datter*, ikke hans hustru, se "Svigersønnen", note 2).
- 26: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Wissenberg, Hr. Anders Lauritsen.
- 27: Idum: Mester Jakob Madsens Visitatsbog, Saling herret, Jordløse: "Her. Jenszis søn beger 12te juni aar (15)93 degnedomet, fordi skolelæreren ikke er skicket til embedet i skolen. Han har besvangret en pige, som har født tvillinger. Jeg tror ikke, han har fået afløsning. (Efter fortælling af fru Anna, Eiler Brokenhusz). Han var hos mig (15)93, den 16de juli; han sagde, han var bleven afløst af hr. Christen. Eiler Brokenhusz gik i borgen for ham ved sit brev, at han maatte ansættes et aars tid, saafremt han i mellemtiden vilde opføre sig hæderligt og uden anstød; det gik jeg ind paa. Jeg Hans bevidner dette med egen haand".
- 28: Idum: Mester Jakob Madsens Visitatsbog, Saling herret, Jordløse, tekst in fine, efter den tekst, der er citeret i foregående note.
- 29: Idum: Mester Jakob Madsens Visitatsbog, Saling herret, Hostrop.
- 30: Idum: Mester Jakob Madsens Visitatsbog, Saling herret, Jordløse.
- 31: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1628, aug. 22: "Visitavi eccl. Jordløse, pueri non bene instituti, nec pueri Hostrupiani." "Ambulabam cum pastore ecclesiarum Jordløse et Hostrup dn. Christiano ad prædium Søbo. Propter pluviam mansi hac nocte in Jordløse. Somniabam me per literas generosæ dn. *Christinæ Hardenberg* rogatum, ut. præpos. provinciæ Bjergeherrit constituerem, atqve tum demum electum esse dn. Jonam in Viby. Qvod cum ominosum esse putarem huc annotavi"; om Jon Lauritsen, som biskoppens drøm varslede skulle blive provst, se Strøm: Efterretninger om Præster siden Reformationen i Rynkeby-Revninge ... og Viby, Viby, side 82-85. (Jon Lauritsen blev provst i 1633).
- 32: Foruden Christen Lauritsens ligprædiken findes et andet samtidigt vidnesbyrd: Behrend: Optegnelser fra Faaborg i Begyndelsen af det 17de Aarh., med notitser, der henføres til Georgius Joannis Neoburg, som identificeres med kapellanen *Jørgen Hansen* i Faaborg: "d. 8. apr. anno 1606 vor s. frue Margareta Reventlows hr. Erick Krabbis til Bustrup effterleffuerske begraffuen udi Jordløse kircke, som døde tillfom den 25. martii imellem it oc 2 slett effter midnatt".
- 33: Hoffman: Supplement til Den danske Atlas, Tomus VI, Jordløse Sogn. Kirken.
- 34: Salling herreds breve 1539-1689, i Fyns bispearkiv, nr. 49a Haastrup-Jordløse kald.

- 35: Den danske Kirkes Historie (S.1), Kapitel I: Luthersk Nyordning, 11. Liturgiske Haandbøger, side 97 og Kapitel II. Filipismens Magtperiode, 7. Teologi og Andagtslitteratur ..., side 173.
- 36: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Første Hefte, Dr. Hans Michelsen, side 101: "... Sølvket, som de skiftede efter ham blev baaret i store Bæreløver. Det var ikke at undre over, da Biskopen paa de tider skulle prædike over alle Stores Liig, og hans Rettighed derfor var altid en Sølvkande paa 100 Lod med 100 Specie Dal. deri"; jfr. Rørdam: Biskop *Laurits Jacobsen (Hindsholms)* Dagbog, hvor biskoppen nøjagtigt noterer hver sølvkande, han modtager som honorar for sine ligprædikener.
- 37: Resenii Bibliotheca Regiæ Academiæ Hafniensi donata ..., side 204. Prædikenen var ifølge kataloget indbundet sammen med en prædiken over *Christine Holck* 1599.
- 38: Christen Lauritssøn: En Predicken Som skeede ..., jfr. den fulde tekst i den alfabetiske forfatterliste i listen over trykte kilder.
- 39: Citater efter prædiken-eksemplaret i Karen Brahes Bibliothek i LA Fyn, som efter en påtegning på anden omslagsside oprindeligt har tilhørt ét af de fire familiemedlemmer, der havde bestilt den, fru *Anna Krabbe* s: *Jacob Biørns* till Stenslef.
- 40: Salling herreds tingbog 1613, tisdagenn denn 22 junij anno j6j3, thingswinnde for erlig och welb: mand *Otte Banner* thill Løuffuedtzmosse, med fortsættelse tisdagenn denn 6 jullj og thiesdagen then i9 octobr: s.å. Thiesdagen then 28 septembris nævnes *Christen Holck* (af *Magdalena Reventlows* mands slægt) "thill Søeboe" og thiesdagen then 9 nouembr welb: *Christen Krabbe* froue *Anne Krabe*, der er stævnet "for Søeboe".
- 41: Salling herreds tingprotokol 1637, thierssdagen den i4 february i637 opbydes godset, "om nogen kand befindes, som haffr her noget wdj eller emod same opbydelse och dom noget att suare", thiersdagen den 2i february i637, efter vurderingsmends frasigelse, fældes dom efter påstanden: "at eptersom dette fore: goeds ehr den 3 july i6i4 aff welb: *Christian Krabbe* indsat i Jordløse prestegaard, och hans arffuingr epter hans død och affgang haffr fragaaedt arff och gield, och same goeds er nu loughligen her till thingedt opbødet och wurderit epter thingswindes indhold, och ingen er frembkomen, som wille sig same goeds tillholde eller wedkiende i nogen maadr, eptersom der er sheed loughlig kald och warsell fore fra Fønboe landsting och her till tingedt, war hand epter fore leylighed paa ko: ma: wegne dom begierendis, om same fore: goeds iche bør at være till ko: ma: hiembfalden"; sagen er refereret af Jørgensen (Kistrup): Bidrag til Bedømmelsen af den fynske Landbostands Vilkaar, side 226.
- 42: Svend Larsen: Søbo, side 46-47.
- 43: Præsteindberetninger til Ole Worm, II (K.2), Sallinge herred, Jordløse og Håstrup; efter Ny kongelig samling 728-4 i KB.
- 44: Salling herreds tingprotokol 1637, thiersdagen den 2i february i637 nævnes i forbindelse med den i tekst og noter omtalte registrering af *Christian Krabbes* løsøre, der var deponeret i præstegården, "j gamellt sort stuckedt klede medt bomwid, (som) ehr brend aff den ild, som war i prestegrden".
- 45: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1635-36, 1636, 24. okt.: "Da Anders Bilde til Dambsoe, embedsmand paa Arnsborg slot, har andraget om at maatte mageskifte nogen jord med hr. Chresten, sognepræst i Jordløse i Nyborg len, mod at han tilfredsstiller ham for jorden, skal adressaten forespørge præsten, om han er tilfreds med samme mageskifte; dersom han er det, skal adressaten til tinge lade opkræve 8 uvildige mænd, som kan udlægge præsten fuldt vederlag og tilendebringe mageskiftet".
- 46: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Johannes Andreæ vocatus minister verbi divini ecclesiæ divæ Virginis Othon juramento huic supscripsi manu propria 24 septemb. anno j637 ...". Laurits Hoff må således have forladt kapellanstillingen på dette tidspunkt for at overtage præstekaldet i Jordløse.
- 47: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, fol. 19b, jfr. Giessing. Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 203.

- 48: Jfr. Rørdam: E. Pontoppidans Gravskrifter over hans Forældre, der mellem biskop Pontoppidans moders slægt nævner, at "(i) Hendes broder, som hafde fem sønner præster, var hr. Christen Lauritsen", og under (k) anfører de fem sønner.
- 49: Navnet ses stavet med latinske bogstaver som Achton, alternativt *Achthon* (således i sønnen *Henning's* (nr.410) underskrift i stambogen i afsnittet om "Rektoren"), *Acthon* (anvendt om sønne-datteren *Karen Henningsdatter* (nr.205) i hunkønsformen *Achthonia*) og *Acton*. Krønikeskriveren har valgt konsekvent at anvende den transkription biskop Bloch brugte i den citerede tekst, selv om Bloch også brugte det andet alternativ, jfr. næste note.
- 50: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Mag. Henning Christensen Achthonius.
- 51: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv, angiver tidspunktet for tiltrædelsen som kapellan (comminister). Teksten er citeret i note i forbindelse med *Maren Fouls* død.
- 52: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1629, aug. 6; "Dn. Jac. Christierni literas presentationis accepit vocatus ad pastorat. Østrup et Hjastrup".
- 53: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Henricus Christierni, vocatus ecclesie Frørup pastor hisæ, conceptis verbis juravi ao j626, ætatis v. 26". (Marginalnote: "18 aprilis"). Ordinationen den 18. april er mærkeligt nok ikke nævnt i biskoppens dagbog.
- 54: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1626, august 10: "Post prandium actum est de matrim. inter comministrum dn. Jacobum et filiam dn. *Olai* in Lunde (Lumby)", 1626, 16 octbr: "Dn. Olaus in Liungbye ... me conveniebant ... de sponsalibus filie" samt 1629, oktbr. : "Uxor mea profecta est i Liungbye" og 1629, oktbr. 18: "Interfui nuptiis dn. Jacobi Christierni et *Catharinæ Olai* f. in Liungbye eosque copulavi"; iflg. håndskreven tilføjelse til det af *Aage Dahl* anoterede eksemplar af Wibergs præstehistorie i RA's læsesal, ved No. 287.4., var Henrich Christensen Achton gift 2. (?) gang med præsten i Lumby's datter *Else Olufsdatter*.
- 55: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie anfører de angivne dødsår for de to brødre under No.1413.7. og No.287.4.
- 56: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, fol. 17; Giesing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanemes Slægt-Register, side 198: "b.3. Hr. Henrich Christensen Achton, fød i Jordløse, blev Sognepræst til Frørup, 4 Gange givt: N-N- ved denne Hustrue en Søn, Præst, *Anna N-* ved hende I Søn, Præst, Mag. *Peder Frises* Dotter i Windinge, Jomfrue *Bruun*, ved hende 2 Døttre".
- 57: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Laurentius Christiernj, designatus rector scholæ Foburgensiss, huic juramento subscripsi 20 aprilis 1635, ætatis 30; i Matrikel over studerende i udlandet (K.3), side 146, anføres Laurids Christensen Achton som immatrikuleret i Leiden 27 juli 1632 og i Rostock august 1635, men den immatrikulerede students alder i 1632 blev opgivet til 21 år, og der er ikke taget en ny rektor i Faaborg i ed i Hans Michelsens edsbog før *Georgius Laurentii Chartemundanus* 15. marts 1638; jfr. Carl E.Jørgensen: Fåborg latinskoles lærere, side 20.
- 58: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1638, juli 11: "Laurentium Christierni ... sacris initiavi in templo Canutino; Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Laurentius Christierni, vocatus comminister ecclesie Lyngbygensis, præscripto juramento subscripsi manu mea 11 julij anno 1638".
- 59: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1639, marts 8: "Dn. Laurentio Christierni dedi literas præsentationis ad dn. præsidem, vocato legitime ad pastoratum in Lunde".
- 60: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, fol. 17b; jfr. Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 198.
- 61: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, fol. 18b; jfr. Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanemes Slægt-Register, side 202, og Genealogia Lucoppidana, side 174-175.
- 62: "Jesper fra Aaby", "Ephraim og Manasse", "Biografen", "Rektoren", "Den fattige tilløbende gesell".

- 63: Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1667, 19 juni: "Biscoppen i Fyen m. *Niels Bang* indviede in æde divi Canuti Othin. tvende præster, som vaare: Hr. Hans Lafridsen, sognepræst til Jordløse og Hostrup ...".
- 64: Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1674, 9. april: "Døde i sin præstegaard hr. Lauridtz Christensen Achtonius, sognepræst til Lunde meenighed i Fyen, og fick til successorem sin søn hr. *Christen*, som 3 uger tilforn vaar ordinerit til hans medtiener".
- 65: Aktstykker til Odense Skoles Historie (K.2), 29. Udtog af Rektor *Henrik Eriksen Pontoppidans* Brevbog, side 233.
- 66: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1640, januar 17: "Andream Christierni Achthonium compellabam de rectoratu Medelfard", januar 18: "Eudem cooptavi, et præpos. et senatui urbis commendavi"; Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Andreas Christiernus scholæ Medelf. rector designatus huic juramento mea manu subscripto die 18 januarj ao i640"; Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1640, februar 29: "Dn. *Hildeburg Krause* mecum loqvebatur de Andrea Christierni, ludir. Medelfard, indicans pastorem suum dn. Erasmus in Herre sted velle eum in commin asciscere", 1 marts: "Scripsi consuli Medelf. de vocatione ludir. Andr. Christ. ad sacell. Herrested, qvam machinantur ipsius amici", maji 6: "Andream Christierni ... ordinaui in tplo D. Can."; Edsbog for præster og rektorer: "Ego Andreas Christierni vocatus comminister ecclesiarum Herrested och Ellvested huic juramento mea manu subscribo 6 maji ao i640 ætatis 29". (Marginalnote: "St. Knuds").
- 67: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, fol. 19; jfr. Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 202.
- 68: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, fol. 17b; jfr. Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 199.
- 69: Kilderne fremgår for størstedelens vedkommende af teksten med tilhørende noter, men yderligere kilder angives i efterfølgende noter. For Henning Christensen Achtons vedkommende henvises til afsnittet "Rektoren".
- 70: Giessing: Jubel-Lærere oplyser som citeret i note til *Henrich Christensen Achton*, at hans anden hustru var "*Anna N-* ved hende 1 Søn, Præst"; Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Anden Del, Mag., Henning Christensen Achthonius, side 365 angiver imidlertid, at "Hr. Henrich Christensen Achton, Sognepræst til Frørup, (var) givt med *Anna Jensdatter Zeuthen*, som var Søster til Hr. *Zeuthen* i Ollerup, som avlede en Søn, Hr. *Jens Achton*, som blev Præst i Frørup".
- 71: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.745.6. anfører Laurits Achtons hustrus fornavn; ifølge håndskreven tilføjelse i det af *Aage Dahl* anoterede eksemplar af Wibergs værk i RA's læsesal var hustruen af slægten Zeuthen.
- 72: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 199: "d.3. Hr. Anders Christensen Achthon, f. 1611, blev Sognepræst til Graabrødre i Viborg, † 1677. Gift 1655, Maren (Dotter af Hr. *Jens Lauridsen*, Præst til Odder, og *Abel Christensdotter*)".
- 73: Biskop Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie, Additamenta 238c, 4to i KB, fol. 18b; Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 202: "f.3, Maren Christensdotter Achthonia af Jordløse. Gift Hr. Mogens Hansen, blev 1619 Sognepræst til Qværndrup i Fyen, † 1661, 28. Aug."; Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No. 702.7. angiver Maren Achtonias dødsår og Mogens Hansens fødselsår.
- 74: Kilder vedr. Laurits Herrested er angivet i afsnittet "Et kildekritisk studie".
- 75: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.563.6. angiver, at Laurits Andersen Hoff var født i Kjerteminde ca. 1607 og døde 20/5 1667, samt at han var gift 2. gang med en *Maren*.

Noter til Provsten

- 1: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 464. Testimonium for M. Povl Andersen: "M. Paulus Andreæ Cartemundanus"; Thoma Broder Bircherodii Geographiske og Historiske Beskrivelse over Fyen, Ny kgl. Samling 400-2 i KB, Assens i Bogherred i Fyen, Templum Asnense, Monumenter: "Her ligger begravet hæderlig og høylærde mand m. Poul Andersen .. , som døde den 25 decb. 1640 æt. 55 ...".
- 2: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle VII Niels Olufsen Bager.
- 3: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Kertemynde.
- 4: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 464. Testimonium for M. Povl Andersen.
- 5: Danske Kancelli. B. 97, Mønstringsruller over borgerskabet, indsendt ifølge kgl. befaling, 1583 ... 1639, 1588: Kierteminde.
- 6: Dokumenter vedr. kommunens bygninger og jorder. 1460-1772, i Kerteminde magistrats arkiv, Trætten med *Hans von Mehlen* til Lundsgård om en grøft: i vidne af Kerteminde byting 1. maj 1592 nævnes Anders Pedersen, borger her i Kierteminde; Kierteminde tingbog 1599, mandagen thend 12 nouembr stævnes landboer i Kertemindes omegn for gæld "paa Anders Pederssens weigne raadmand"; Kerteminde tingbog 1603, mandagene thend 3i october og 14 nouembris lader Anders Pederss rodmand igen landboer stævne for gæld; Kerteminde tingbog 1605, mandagen thend 8 july aflægges tingsvidne om, "att *Peder Andss*, sallig *Anders Pederssens* søn, stod her inden thingh, wdj laudt lyd solde och shøtte fraa ssig och hans sødskind wid naffuen *Margrette Anderssdather* hindis wegene idt stycke jord" (men mandagene thend 12 augustj, then 25. nouember og thend 9. december lader en *Anders Pederss*, der da må være i live, borgere og landboer stævne for gæld); Kerteminde tingbog 1613, mandagen den 13. 10bs nævnes "Peder Andersen, Margrete Andersdatter sødshende" i et arveafkald.
- 7: Kilder angives sidst i dette afsnit.
- 8: Jfr. afsnittet "Toldene". Der fandtes dog en *Knud (Poulsen?) Bang* i Assens.
- 9: Jfr. afsnittet "Toldene" om Poul Andersens svigerinde *Karen Kottes Jensdatter Bang*, der må formodes navngivet med både fornavn og slægtsnavn efter sin morfaders moder *Karen Kottes* (ane nr. 6605).
- 10: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 464. Testimonium for M. Povl Andersen. Tekststykket er citeret i sammenhængen i teksten om Poul Andersens første rejse til Wittenberg.
- 11: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 439. Universitetsprogram i Anledning af Prof. M. Knud Bjeskes Død og Jordefærd: "patre Jano Bieschio, matre vero Catarina Canutia, familia, si non generis splendore et intactis Arabum gaziz, saltem illabata vitæ integritate satis nota"; *Rørdam* bruger i samme værk, 3. del, side 631, 17. Knud Bieske oversættelsen, at "Forældrene vare simple men hæderlige Folk", hvilket umiddelbart synes at være lidt undervurderende.
- 12: Odensegård lens regnskaber 1576-1609, *Jørgenn Marsuins* regnskab 1576/77, Wdgifft emod forskr: indtegt, Penndinge giffuidt for kalck: "Giffuidt Jens Beshe i Kierteminde for 27 lester kalck, lesten ij dr., er j c iiij dr" og "Jenns Beshe i Kyertheminde giffuedt for x lester kalck 2 dlr lesten, er ix dr".
- 13: Gamle danske Personnavne (O.1), II. Tilnavne, Besk: "o. 1460 ... *less Beske*, Bjæрге h., Fyn; 16/11 1500 *Jess Beske*. - O. 1460 ... *Mattis Beske*, sst."
- 14: Regnskaber over kongelige skatter 1493-1756, i Kerteminde magistrats arkiv, nr. 11, Grev *Christoffers* kvittering for byskat 1534, 15. november: "... wore tro wndersotte burmester raad oc menighett wdij Kerteminde haffue nu ladet forandtuorde oss mett Anders Bescke oc *Peder Kempe*, theris metburger ther sammestetz ..."; trykt i Aktstykker ... til Oplysning om Danmarks indre Forhold (K.2), CLI., 11.; Det kgl. Rettertings domme (K.1), 2. bind, Rigens forfølgninger F.2 fol 123 v.: "Anders Beesche, borgemesther i Kierteminne hagde tingswittne aff Otthense byting ... datum Ottonie die Marie Magdalen (1543 22. juli)".
- 15: Danske Kancelli. B.I.43. Mønstringsruller og rostjenestetaksationer 1535-63, pakke b, 1556-63: Mønstringsrullen for Kerteminde 1556 anfører blandt borgere udrustet med "hamisk, spiidts och

- degenn" Jørgen Beeske og Jens Beeske, mænstringsrullen 1558 anfører på samme sted Jørgen Beeske og en unavgivet borgemester; Kerteminde tingbog 1551-54 nævner Jørgen Beske i alle årene 1551-54, side 10, 18, 21, 26, 31, 33, 34, 49, 50 og 52. De sidste tre steder, alle i 1554, må han have været byfoged: anno dm mdluij, mandaghen for Bartholomej dagh (20/8) "dømdthe Jørgen Beske mett borghemesthr oc raad" *Hans Persens* til døden "oc hans hoffuidt tiill en staghe" (Hans Pedersen havde skudt en medborger ihjell), anno mdluij, mandaghen nest for pindz dag (8/5) "war Jørgen Wintaper indhen tinghe oc gaff klaghe ... tha spurdhe Jørgen Beske ...", anno mdluij, mandaghen nest for wttj et modestj (11/6; Viti og Modesti dag er 15/6) "fand Jørgen Beske *Jens Liercke* till att ladhe Jørgen Wintaper ... tingsteffne ...".
- 16: Kerteminde tingbog 1551-54, anis dm mdlj, mandaghen nest eptthr Sti Oluffs dag (2/8) "dømbthi *Hans Salmaghr* thet breff wed magt, som Jens Hanss haffde paa thet stycke hæs oc jord, som Andhrs Beske haffde wdgifuidt, oc bekiende paa siitt widshafthe, thed hand kiøffthe sin brodhrdatthr thett, som er forne Jens Hanssens høstru".
- 17: Kerteminde tingbog 1630, 1632, mandagenn den 23 augustj i630. Mandagen den 4 october i630 afvises stævningen "effterdj s: mester Knud Beskis arffuingh iche ehr louglig kalditt ...".
- 18: Kerteminde tingbog 1591, mandag thendt 8 martij nævnes *Hans Jenss*: b:(orgemester) og Niels Suinding b:(orgemester); tingbog 1592, mandagene thendt 25 septembrs og thenndt i8 decembris ao 92 nævnes begge stadig som borgemestre i Kierteminde; magistratens indkomne breve 1542-1696, i Kerteminde magistrats arkiv, Kong *Christian den Fjerdes* breve, copie af ... brev om restancer af forskellige byers toldregnskaber, 1594, 18. december, anføres "Niels Suinding, zissemester wdi wor kiøbsted Kiertheminde" med et regnskab, der er "wforklaritt siiden S. Knudtzs dag anno 93 och thill aarsdagen anno 94".
- 19: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Kertemynde; udførlig omtale i Woll: Fra Kertemindes Fortid, 1. Bind, afsnittet Kerteminde ved Udgangen af det 16. Aarhundrede.
- 20: Danske Kirkelove (K.1), Anden Del, Aktstykke 133. 1567. 17de september. Om at Sognene i Fyn, der laa Kjøbstedeme paa to Mil nær, skulde have Degne af Skolerne.
- 21: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Kertemynde: "Aar 1593, den 27de juni ... Der blev forhandlet med raadet om degnen, Knud Beske og *Peder Hess*, hvem af disse 2, der skulde være efterfølger i Dalby degnekald".
- 22: Mansa: Bidrag til Folkesygdommenes og Sundhedspleiens Historie i Danmark, Ellefte Afsnit, side 258-259.
- 23: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Kertemynde og Medelfar.
- 24: Idum: Mester Jacob Madsens Visitatsbog, Kertemynde: "Aar 1603 i avgust døde her. *Hans Perszen*, sogneprest. I hans step bleff her. Anders Mandt, capelane til Wor Frue i Othensze, kallet"; jfr. afsnittet "Menige købmænd" om slægten *Mand* i Odense.
- 25: Københavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 439. Universitetsprogram i Anledning af Prof. M. Knud Bjeskes Død og Jordefærd: "(ab) scholam Kertemindensium cum gymnasio Othoniensi maturo suorum consilio commutauit; ad postquam inibi in animi repastinationem studio valde pertinuae triennium incubisset, ad academiam nostram tandem faustiter appulit"; Fyenske Studenter ved Københavns Universitet 1479-1611 (K.3): "Canutus Johannis 1597. Rectius Can. Joannis scil. Bieschius, postea professor Hafniensis".
- 26: Rothe: Brave Danske Mænds og Qvinders Berømmelige Eftermæle, Anden Deel, Liigprædiken ... over Holger Rosenkrantz til Rosenholm, 1643: "... Foruden disse ere endnu mange andre fornemme Ingenia, baade Danske og Tydske, som iligemaade i hans Huus haver havt baade Lærdom og Underholdning saasom ... Professor i Kiøbenhavn M. Knud Beske"; Oskar Andersen: Holger Rosenkrantz den Lærde: Studenter paa Rosenholm, side 116, hvor et brev af 1607 fra Wittenberg dog fejltagtigt er tillagt Knud Beske, jfr. omtale i teksten med tilhørende note.
- 27: Oskar Andersen: Holger Rosenkrantz den Lærde: Opdragervirksomhed, side 112.
- 28: Oskar Andersen: Holger Rosenkrantz den Lærde: Adelige Drengene paa Rosenholm, side 119-120.

- 29: Daae: Matrikler over Nordiske Studerende ved fremmede Universiteter, III. Universitetet i Rostock, 1603, sept.: "Canutus Johannis Preschius danus, Christianus Thomæ, nobilis danus, Petrus Lange, nobilis danus".
- 30: Rørdam: Kirkehistoriske Bidrag fra Reformationens Tidsalder, IV. Om de Danskes Studeringer i Wittenberg (udtog af "Academica Wittebergensis", med navne på adelsmænd, der har studeret i Wittenberg), 1603 S.H. (sommerhalvåret, der regnedes fra 1. maj): "Christianus Thomæ, Petrus Lange, dani"; Friis: Danske Studenter i Wittenberg 1560-1660, 1603 5/10: "Canutius Johannis Bieschius danus".
- 31: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 464. Testimonium for M. Povl Andersen fra Kjørteminde: "relicta schola patria, venit ad alman Academiam Hafniensam, receptusque est in numerum academicorum, decano m. Christiano Ripense"; Fyenske Studenter ved Kjøbenhavns Universitet 1479-1611 (K.3): "Paulus Andreae Cartemundanus 1604".
- 32: Friis: Danske Studenter i Wittenberg 1560-1660, 1604, 11/6: "Paulus Andreae Fionus danus".
- 33: Rørdam: Brudstykker af et dansk-norsk Forfatterlexicon for Tiden før 1660, Andersen (Povl); udarbejdet på grundlag af det i næstforegående note angivne testimonium, Aktstykke 464.
- 34: Nyerup: Historie om de latinske Skoler i Danmark ..., Skoler i Fyen, side 52: "Under Aar 1590, at Rectoreme i de mindre fyenske Skoler (det er dem allesammen uden Odense) ikke havde Tilladelse at dimittere Disciple til Academiet. Dette var Cathedralsskolens Fortrin".
- 35: Knudsen og Fabritius: Perlestikkerbogen, Commentarivs, 1608, side 339.
- 36: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 439. Universitetsprogram i Anledning af Prof. M. Knud Bjeskes Død og Jordefærd, nævner således først "scholam patriam" og derefter "scholam Kertemindensium".
- 37: Rørdam: Kjøbenhavns Universitets Historie, Tredie Del, I. 6. Tilbageblik paa Universitetets Tilstand i Slutningen af det 16de og Begyndelsen af det 17de Aarhundrede, side 440-442; Glarbo: Studier over danske Adelsmænds Udenlandsrejser i Tiden 1560-1660, side 239-240.
- 38: Glarbo: Studier over danske Adelsmænds Udenlandsrejser i Tiden 1560-1660, side 237.
- 39: Rørdam: Kirkehistoriske Bidrag fra Reformationens Tidsalder, IV. Om de Danskes Studeringer i Wittenberg.
- 40: Rørdam: Dr. theol. Mads Jensen Medelfar, Biskop i Lund, Tillæg 1.
- 41: Mansa: Bidrag til Folkesygdommenes ... Historie i Danmark, Ellefte Afsnit, side 268.
- 42: Helk: Dansk-norske studierejser, side 17 anfører, at Wittenberg endnu 1618 ansås for et forholdsvis billigt opholdssted.
- 43: Rørdam: Breve til og fra Holger Rosenkrands, 17. 1607. (Knud Bieske) til H.R.; jfr. *Oskar Andersen*: Holger Rosenkrantz den Lærde, Studenter paa Rosenholm, side 116, hvor forfatteren (note 3) drager besynderlige konklusioner ud fra forudsætningen om, at Knud Beske er brevsriveren.
- 44: Thyra Sehested: Cantsler Christen Thomesen Sehested, I. 1590-1624, side 4.
- 45: Kaae: Peder Hegelunds almanakoptegnelser, 11. april 1607: "Witeberga Ripas advenere Knud Bieske, Christen Thomssøn Maltisøn, Peder Lange".
- 46: Carøe: Danske, Norske og Holstenske Studenter ved Universitetet i Giessen 1608-1707, 1608, 6. juli: "D. Christophorus Dibvadius, danus, Christianus Thomæ, Maltisonius, nobilis danus, Petrus Langen, nobilis danus".
- 47: Wrangel: Danske og Norske Studenter, der ere indskrevne i "Natio Germanica" ved Universitetet i Orléans, 1608, oct. 29: "Christophorus Dybvadius med doct. danus, Christianus Thomæ f. vom Malltissenn danus, Petrus Langhe danus".
- 48: Jfr. to foregående noter.
- 49: Rørdam: Magistre creerede ved Kjøbenhavns Universitet fra Reformationen til 1660, 1607 12/5: "Decanus m. *Christen Hansen (Riber)* creerede sex magistre (Univ. Progr.) nemlig: ... 3. Knud Bieske (Canutus Bieschius Chartemundanus)".

- 50: Rørdam: Kjøbenhavns Universitets Historie, Tredie Del, Universitetets Professorer, 17. Knud Bieske, side 632, med diskussion af ansættelsestidspunktet i 1607; Knudsen og Fabritius: Perlestikkerbogen, Commentarius, 1608, side 339, nævner Knud Beske som rektor før påske 1608.
- 51: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 464. Testimonium for M. Povl Andersen: "Inde rediens, ascitus est in numerum docentium in schola Ottoniana, et quartæ classi præfectus".
- 52: Knudsen og Fabritius: Perlestikkerbogen, Commentarius, side 339 om optagelsen i skolen og om de "sex octurias eller classer", side 340: "H. Jacob Jacobsen vdi Østoffte vaar øffverste hørrer, huilken h. Søffren Kier i Quemdrop succederit i samme dage".
- 53: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 439. Universitetsprogram i Anledning af Prof. M. Knud Bjeskes Død og Jordefærd og Rørdam i 3. del, Universitetets Professorer, 17. Knud Bieske.
- 54: Knudsen og Fabritius: Perlestikkerbogen, Commentarius, side 314: "Vdi det samme aar 1608 ved midsommers thide bleff scholemesteren fome m. Knud Beske kaldit thill att verre professor vdi Kjøbenhaffns academi, huor hand døde siden, och hederlig och høylerde mand doctor Hans Mickelsen ... succederit hannem vdi scholekaldet".
- 55: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 464. Testimonium for M. Povl Andersen: "Mox inde (efter lærertiden i Odense skole) revocatus a generoso simul atque nobilissimo domino, dn. Holgero Rosekrantzio de Rosenholm, apud quem biennium insumpsit".
- 56: Rothe: Brave Danske Mænds og Qvinders Berømmelige Eftermæle, Liigprædiken ... over Holger Rosenkrantz til Rosenholm: "Tallet (af "fornemme ingenia", dvs af borgerstand) af Tydske og Danske vilde næsten blive et halvhundrede, hvilke alle af den Sal. Mands gudfrygtige Undervisning, og christelige Omgængelse, altid have befunden sig forbedrede og forfremmede"; Oskar Andersen: Holger Rosenkrantz den Lærde, Skolen paa Rosenholm, side 114.
- 57: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 464. Testimonium for M. Povl Andersen: "Quo finito rursus Hafniam concessit; et anno elapso Vitebergam repetiit, ubi biennium integrum insumpsit".
- 58: Worm: Lexicon over lærde Mænd, Andreæ (Paulus); Rørdam: Brudstykker af et dansk-norsk Forfatterlexicon for Tiden før 1660, Andersen (Povl); Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon, Bind I, Andersen, Poul.
- 59: Nyerup og Kraft: Almindeligt Litteraturlæxicon, indledning, side III.
- 60: Lauritz Nielsen: Danske Privatbiblioteker gennem Tiderne, I., Holger Rosenkrantz' Bibliotek, Gejstlige Biblioteker, Peder Resens Bibliotek.
- 61: Resenii Bibliotheca Regiæ Academiae Hafniensi, side 318-319. Poul Andersens disputats var indbundet sammen med bl.a. den i teksten nævnte *Knud Rickertsen (Seeblands)* fra 1613.
- 62: Bøggild-Andersen: Høg, Mogens, 1593-1661, rigsråd.
- 63: Schöller: Optegnelser af Rigsraad Jørgen Seefeld.
- 64: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle IX Rickert Knudsen Seebblad. Knud Rickertsen Seebblad omtales i note 30.
- 65: Oskar Andersen: Holger Rosenkrantz den Lærde, Studenter på Rosenholm, side 117, Balthasar Meisner, side 130-131.
- 66: Friis: Danske studenter i Wittenberg 1560-1660, 1613: "24/4 Canutus Richardius Otthoniensis danus, 8/5 Magnus Högg danus, 1/7 offn Høgg nobiles danus".
- 67: Opholdet i Wittenberg, der varede to fulde år (biennium integrum), er med nogen sandsynlighed afsluttet omkring 1. maj 1615, idet Poul Andersen først blev indbudt til magisterpromotionen ved Københavns universitet den 11. maj 1615 umiddelbart før (instante autem) den højtidelige begivenhed, jfr. teksten med de dertil knyttede noter.
- 68: Aktstykker til Odense Skoles Historie (K.2), 19. Om. Mag. Knud Richardsens Ansættelse ved Odense Skole; Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Mag. Knud Richardsen Seebblad; Gjellerup i Dansk biografisk Lexicon (S.3): Seebblad, Knud Richardsen; Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon, Bind VII, Seebblad, Knud Richardsen; Fasmer Blomberg i Odense Katedralskoles historie, side 66-67: Nogle rektorer i tiden 1607-1621.
- 69: Bøggild-Andersen: Høg, Mogens, 1593-1661, rigsråd.

- 70: For oversættelsen takkes kontorchef *Hans F. Boserup* og dr. phil. *Helge Søgaard*.
- 71: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 20. 1604. 22de oktober. Om Reformer i det lærde Skolevæsen, hvori det befales superintendenterne, at de "forschaffer thill Rectores Scholarum schickelige och duelige Personer, Magistros eller Candidatos Magisterii Philosophici thill the siuff Capitels Skoller herudj Riigett ...".
- 72: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 464. Testimonium for M. Povl Andersen: "Instante autem proxima promotione, invitatus est ad promotionem magistralem, venitque Hafniam ..."; Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3) 1611-67, Magistri promoti, decano m. Casparo Brocmano, anno 1615, die 11. maji: "... 9. Pavlus Andreas Kertemundanus".
- 73: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 464. Testimonium for M. Povl Andersen: "Reliquum tempus insumpsit in ædibus reverendissimi atque clarissimi viri domini d. Johannis Resenii, episcopi Sielandiæ vigilantissimi etc., cui semper carus et acceptus fuit".
- 74: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Første Hefte, Dr. Hans Michelsen.
- 75: Kjøbenhavns Universitets Historie (K.1), Aktstykke 463. 1615. 1ste September. Universitetet tilbyder M. Hans Michelsen, Sognepræst i Assens, den ledige Post som Professor pædagogicus.
- 76: Danske Kirkelove (K.1), Anden Del, Aktstykke 291. 1573. (26de) juli. Meddelelse til Biskopperne om tvende Artikler af Kommunitetets Fundats, II: "Her hoes skulle alle Superintendenterne her vdi Rigett werre fortænckte, att de effther denne dag ingen anamme, induie eller ordinere thill Presteembede, med mindre end de nogen aar thilfom fliteligen och well her vdi Vniuersitetet haffue studeritt och siden skillis her fra med Rectoris testimonio".
- 77: Rørdam: Bidrag til Oplysning om den theologiske Embedsprøves Form og Omfang siden Reformationen.
- 78: Den danske Kirkes Historie (S.1), Kapitel II: Filipismens Magtperiode, 9. Christian IV. Christian Friis. Resen, ff. afsnit, Kapitel III: Ortodoksiens Storhedstid, 1. Luthersk ortodoks Skolastik. ..., 2. Resens Strenge Lutherdom. Brochmand. ..., 3. Christian IV.s Kirkestyre. Ændringer i Episkopatet; Ellehøj: Christian 4's Tidsalder 1596-1660, afsnittet Ortodoksiens Triumf.
- 79: Helweg: M. Hans Knudsen Veiles Proces og Dom.
- 80: Thyra Sehested: Cantsler Christen Thomesen Sehested, I. 1590-1624, side 8-14.
- 81: Jfr. de i de to foregående noter nævnte skrifter; Den danske Kirkes Historie (S.1), Kapitel III: Ortodoksiens Storhedstid, 4. Hans Knudsen Vejle ...
- 82: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Første Hefte, Dr. Hans Michelsen.
- 83: Oskar Andersen: Holger Rosenkrantz den Lærde, Dybvad. Hans Mikkelsen, side 144.
- 84: Thyra Sehested: Cantsler Christen Thomesen Sehested, I. 1590-1624, side 15-16; Heiberg (Bøggild-Andersen): Sehested, Christian (Christen) Thomesen, 1590-1657, kongens kansler.
- 85: Rørdam: Fortsatte Efterretninger om Dr. Christoffer Dybvad, Almanach oc Practica, Paa det Aar ... M.DC.XVIII, side 44: "(Martii) 30. talde jeg med Christian Thomissen och forerit han mig 50 rigxdaler wdi en paase", "Aar ... M.DC.XIX, side 53: "Augusti 13. Stander Christiani Thomesen brøllup".
- 86: Den danske Kirkes Historie (S.1), Kapitel III: Ortodoksiens Storhedstid, 4. Hans Knudsen Vejle. Christopher Dybvad; Heegaard: Dybvad, Christoffer, 1572-1622, matematiker.
- 87: Rørdam: Fortsatte Efterretninger om Dr. Christoffer Dybvad, Almanach 1618, jfr. foregående note: "Septemb. 29 til Assens, 30. til Ottense", Almanach oc Practica ... M.DC.XIX, side 46: "Februarii 25. Til Asens. Same dag til Otense". Maji 17. s.å. noterer Christopher Dybvad: "Bleff mig forstract aff m. Poul Andersen 50 rixd. in specie". Den omtalte magister Poul Andersen er fmtl. ikke Poul Andersen i Assens, men hans navnefælle magister *Poul Andersen (Medelby)*, præst ved Vor Frue kirke i Odense, jfr. fodnote i Rørdams artikel.
- 88: Forhandlingsprotokol for Commissionen ... 1718-21, i Assens magistrats arkiv, Bind III, side 1867, Kirckens gaarde og huuse: "En gaard i Assens, ligendes sønden for kircken, i hwilken sognepræsten har sin residentz". I teksten citeres et adkomstbrev, der er underskrevet dend 9. july 1615 af *Hans Michelsens* forgænger i præstekaldet, *Jens Hansen*, og borgmestrene *Jens Bang* og *Anders O(uf)sen*.

- 89: Assens kirkes regnskabsbog 1608-65, i Assens kirkeinspektionsarkiv, fol. 88-125b: j615, fol. 92b: "Noch haffuer her *Jenns Hannssøn* giffuitt thill kircken j00 slettedaller, formedelst hand haffuer fløtt aff sogneprestenns residentz och dend ladett forfalde". Teksten fortsætter dog: "Huoroffr borgemester och raadtt wdj bispenns neruerelse hannom dermed forshonnitt thill forshreffne j00 slettedallers wdgifftt for hanns allerdombs shyld och bispenns forbønns shyld", og videre i regnskabet for j615: "Thenne dag, som er den 8. marty j6j6 klarrede och regenskab effterde borgemester *Jens Bang*, for huis hannd haffuer ladet bygge och bekoste paa residentzen her i byen 706 mk." og "Ithem samme dag gjorde *Rasmus Bang*, raadmand, kirchewergeregenshab for dett nye portt, hand haffuer ladett bygge i residentzen med mere ...", 16j6, fol. 94: "Noch bliffuer kirckenn m: Pouell Andersønn shyldig for huis hand haffr bekostet och andwennd paa residentzenn, som beløber j42 mk. 6 sk., j6j7, fol. 95: "Noch bliffuer kirchenn m: Pouell Andersønn shyldig, som hand haffr ladet forbygge paa residentzenn, som beløber j36 mk. siden dett sidste forganngen regenskab bleff giortt".
- 90: Jfr. "Tolderne", tekst og note om *Mareke Friisdatter*, ifølge hvilken det må antages, at Margrethe Bangsdatters moder, der nævnes død før januar 1617, var i live endnu efter datterens bryllup.
- 91: Forhandlingsprotokol for Commissionen ... 1718-21, i Assens magistrats arkiv, bind III, Kirckens gaarde og huuse, side 1873-75: "En gaard i Assens nest westen op til forskrefne gaard (præstegården), hvorudj capelanen har sin residentz. Paa dend findes adkomst (tingsvidne aar 1601: onsdagen dend 1 april:, hvor beliggenheden beskrives således: "... det huus i Syndergade, *Boedeell Bagers* hafver udj boed og hr: *Søfren Capelan* nu udj boe, ligendes westen op til præstegaarden paa kirchens eegen jord, hvilcken jord stræcher sig i sønder og nær, wender med dend sønder ende paa Mølle-dammet og med dend norre ende paa Adelgaden, præstegaardsjord østen ...".
- 92: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn thennd 12 may. (anno 1615).
- 93: Maaløe: Assens gennem 700 Aar, der - med nogen forargelse - refererer de efterfølgende omtalte scener side 263-264.
- 94: Assens rådstueprotokol 1613-1633, søndagen dennd 2j dag septembris anno j6j7.
- 95: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen dennd 8. dag octobris anno j6j9.
- 96: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn thennd 25. dag aprilis anno j623.
- 97: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen den 4. april (1628).
- 98: Assens rådstueprotokol 1613-1633, anno 1630, fredagen den 9. april.
- 99: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen den 16 decembris ao j63j: "*Jørgen Bang* bleff thilforordnit att were her Othis stibdaatter *Dorithe Michelsdaatters* werge och wide hindis gaffn paa skiffte nu paa nestkommendis thorssdag". En ny kapellan blev udpeget april 1632, jfr. Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1632, april 18: "M. Paulus præpos. Asnensis cooptavit in commin. *Johan. Boëtii*. Ordin. in nosocum. d. 27 maji".
- 100: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn dend 31 dag augustj j62j. En anden sag om uærbødig opførsel i kirken behandles fredagen den 18. decembris ... ao 1629.
- 101: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 17 may ao j633.
- 102: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 31 may. ao 1633.
- 103: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen den 15. octobris ao 1630.
- 104: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagene den 29 maj (anklage) og 5 juny (dom) (1635).
- 105: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen den 20. may ao 163i.
- 106: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 7 jullj j637, fredagen den 7 decembris og løffuerdagen den 8 decembris i638.
- 107: Assens rådstueprotokol 1633-1642, løffuerdagen den i6 may (1640).
- 108: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen den 29. octobris ao 1630 er m. Pouell én af de to mæglingmænd for *Erick Pederssøn (Bang)* i en strid med borgmester *Rasmus Bang*, Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den j3 marty (1640) er Pouell Andersen og *Jørgen Mand* mæglingmænd mellem *Jacob Olsen* og hans søster *Mette Olluffsatter* og fredagen den 5 juny (1640) er m. Pouell Andersen og hans svoger *Jørgenn Bangh* mæglingmænd for *Anders Bangh* i en strid mellem ham og hans moder *Karine (s. Niels) Bangs*.

- 109: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn denn 19 septembris anno j628:
- 110: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen den 7. septembris ao 1632.
- 111: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagene dennd j6 dag aprilis j6j9, thennd j8 dag february j620, dennd 12 decembris ao j623, dend 7. dag july ao j626, dend 24 octobris j628.
- 112: Assens rådstueprotokol 1613-1633, mandagen den 9. july ao 1630.
- 113: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen den 22 juny ao 1632.
- 114: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1626, juli 20: "Duo rustici de Søllested petebant sibi dicam obsignari contra præpositum Asniensem; respondi: eandem obsignandam esse prius a reg. præ. dn. Georg Brahe".
- 115: Danske Kancelli. B.72 Fyenske Tegnelser 1596-1627, side 939: Jørgen Brahe och bispen fich breff anlangendis nogen bønders suplicatz sig at erklere ang.; d: actum Hadersleff den i8 augustj anno i626:
- 116: Danske Kancelli. B.72 Fyenske Tegnelser 1596-1627, side 944: Jørgen Brahe fick breff prousten i Assens anrørendis, d: actum Haffniæ den 20 septemb: j626.
- 117: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1624-1626, 1626, 20. sept., efter Jydske Tegnelser: miss. til fru *Margrette Rosenkrantz*.
- 118: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1626, nov. 4: "Facta est compositio litis inter m. Paulum pastorem Asnensem et rusticos in Bogoe, præsid. in arce Hagenschov Joh. Lindenow, adfuit et episc".
- 119: Vedel Simonsen: Bidrag til Lehnsmanden paa Hagenskov ... Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse, dagbog 1626, d. 4de (november).
- 120: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn dennd 3 nouembris anno j626.
- 121: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1640, maji 7: "M. Paulus Andreæ dono mihi misit haleca fumata". Magister *Poul Andersen* i Odense var død 1632, jfr. biskoppens dagbog anno 1632, maji 7: "Visitavi m. Paulum ad D. Virgin. lethalter ægrotantem. Obdomivit d. 9de. Concion. funebr. habui in exeqv. ejus die 15".
- 122: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1640, november 11: "Scripsi præposito Asnensi de intimatione pro pastoratu in Skydebjerg et justa reprehensione mulieris, qvam in distributione coenæ præterierat dn. *Martinus*. Qvæ negotia possent demandari præposito in Ventzherret, ægrotante præposito Asnensi", november 25: "Scripsi præp. Asnens. differendam esse intimationem ad pastoratum Skydeb."; jfr. sagsfremstillingen i Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Skydebjerg og Orte, Hr. Morten Hermansen Skydebjerg.
- 123: Båg herreds breve 1554-1694, i Fyns bispearkiv, nr. 21. Hr. Jens Jensen Bidstrup i Sandager 24. aug 1634; i Aktstykker til Universitetets Historie (K.1) citeres som nr. 76, side 218, kongeligt brev af 30. majj anno 1634 (modtaget af biskop Hans Michelsen 24. junij) om indkaldelse af Jens Bidstrup til forhør og som nr. 83, side 332-333, Vniversitetzbetenckende i sagen, ex consistorio 23 julij ao 1634, der konkluderer, "att hand baade paa kald och embede bør att straffes"; Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1634, juni 24: "Hic accepi reg. literas d. dn. Johanne Bøstrupio Hafni-am cogendo propter stuprum ibi perpetratum in studiis" og "Scripsi præp. Asnensi ut prænominatum Bistrupium Hafniam juberet concedere", 1639, marts 12: "Joannem Joannis Bidstrupium in ludirectorem Asnensem cooptatum præposito et senatui urbis commendavi"; jfr. sagsfremstillingen i Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sandager og Holevad, Hr. *Jens Jensen Bidstrup*, samt Rectores ved den latinske Skole i Assens, Hr. Hans Hansen Bidstrup; i Bidrag til Fyns Stifts Kirkehistorie (K.2) citeres som nr. 38 et brev fra ca. 1642 i Bøllings Brevsamling i KB fra Jens Bidstrup til kansleren, hvori han (fntl. forgæves) søger om tilgivelse, så han kan få et præstekald igen. - Dommen må ses i forbindelse med, at Jens Bidstrup havde overtalt den besvangrede pige til at udlægge en anden til barnefader og havde givet hende ægteskabsbrev, hvorefter han havde gif-tet sig med en anden.
- 124: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1629, 20 maji: "Dicam contra dn. *Matth. Olai* misi præposito Asnensi", junii 1: "Consessi Asniam, ubi remotus est ab officio dn. Mathias Olai in Kjerte"

- og 3 junii : "Sententiam in causa dni Matth. Olai in Kierte prolatam composui et *Georg. Braheo* misi"; jfr. Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Kierte, Hr. *Mads Olufsen*.
- 125: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1630, decbr. 1: "M. Paulus Andreae past. Asnensis et dn. *Johannes Simonis* past. Barlæsiensis testati sunt in causa dn. Joannis in Kierte"; jfr. sagsfremstillingen i Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Kierte, Hr. *Jens Madsen Brenderup*.
- 126: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1632, 17/5, 21/5, 31/5, 2/6, 11/7, 13/7, 18/7, 1/9, 8/9, 15/9, 26/9; Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Wissembjerg gengiver notitserne i dansk oversættelse side 337-338; Hjort: Historiske Oplysninger om Vissenbjerg Sogn og Birk gengiver væsentlige dele af korrespondancen i en omfattende fodnote side 53-55, jfr. efterfølgende noter.
- 127: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1632, maji 17: "Rustici Vissenberg qvrebantur de illegitimo vocandi modo. Scripsi ad Andr. Bille".
- 128: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1632, juni 2: "Iudicatum in causa Vissenbjerg. inter pastorem et rusticos in aula Rugaard".
- 129: Hjort: Historiske Oplysninger om Vissenbjerg Sogn og Birk, fodnote side 53-54, indeholder afskrift af lensmandens redegørelse, cit. efter Topografisk samling på papir, pakken Fyen: Odense herred-Skovby herred, læg Vissenbjerg sogn (siden omordnet), i RA.
- 130: Danske Kancelli. B.72 Fyenske Tegnelser 1628-38, fol. 197b: Anders Bille och d. Hanss Mickelssen fich breff Wisenberg sognemend och m. Poffwell Anderssen omrørendess, (om at) "... samme persson, som kaldett er, skall bliffue wdi fome kaald", d Haffnia: den 8 junij anno 1632.
- 131: Danske Kancelli. B.72 Fyenske Tegnelser 1628-38, fol. 208: *Anderss Bille* och d: *Hans Michelssen* fich breff *Peder Christenssen Møborg* anrørendiss, der konkluderer, at "Da haffr wj naadigst bewilgett nerwærende persson Peder Christenssen Møborg at maa komme til samme kald, dog at j forne person tilholdr, at hand echter encken, paa det hun ike met hendis børn wdstdiss", d Haffnia 25 junj anno 1632. Denne ordre bekræftedes i to andre kongelige breve, fol. 211: *Henning Walckendorff* och bispen i Fyen fich breff Bertell Christensen Møborg anrørendis, d, Haffnia den 27 julij anno 1632 og fol. 213: Anderss Bille och bispen i Fyen fich breff Wissenberg kald anrørendiss, d Haffniæ den 24 augustj 1632; Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1632, juli 11: "Accepi lit. reg. de Bartholino Christiemi ad pastor Vissenberg promovendo", juli 13 (skal være 20. juli): "Scripsi ad m. cancel. de vocatione Vissenbergensi, ei qve misi binas literas reg. eandem functionem concernentes"; biskoppens brev citeres i Hjort: Historiske Oplysninger om Vissenbjerg Sogn og Birk, fodnote side 55 og refereres i Uddrag af Breve i Fyns Bispearkiv (K.2).
- 132: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1632, september 15: "Scripsi viduæ pastoris in Fulevig consilium meum de non ineundo matrimonio anteqvam pastor juxta duplex regis mandatum constitueretur".
- 133: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1632, 26 septbr.: "Literas Andreae Bille hic offendi de concensu regio inperato per dn. Christo. Christiemi". Der er ikke noget brev i Danske Kancellis brevbøger om den seneste kongelige beslutning; kongens accept er måske givet mundtligt.
- 134: Brev af 27. juni 1632 fra *Anders Bille* til kansleren: Christopher Christensen, der allerede havde betjent embedet i tre måneder, havde "forobligeret sig at ægte enken eller en af døtrene, dersom hun sig ikke vil forandre, paa det hun med hendes børn ikke skulde udskydes"; cit. i Uddrag af Breve i Fyns Bispearkiv (K.2).
- 135: Danske Kancelli. B.72 Fyenske Tegnelser 1628-38, fol. 287b: *Jørgen Brockenhus* fick breff Wiselberig sognemend anr: 6 junj anno j634.
- 136: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1634, december 28: "M. Paulus Andreae, pastor Asnens. petiit diaconatum cognato suo".
- 137: Indskrift på tavlen; jfr. De danske Kirker (S.2), Assens (efter Trap: Danmark (S.2)).
- 138: De danske Kirker (S.2), Kærum (efter Trap: Danmark (S.2)).

- 139: Hundrup: Oluf Bangs Efterkommere paa Sværdsiden, fodnote **) side 88 efter en afskrift i "et Manuskrift i Geheimarkivet" (RA). Gabriel Lauridsen må være fejllæst for *Gabriel Mouridsen*, jfr. Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.54 Gabriel Mouridsen.
- 140: Carlsen-Skiødt: Historiske Oplysninger om Gamtofte Sogn.
- 141: L.P.Pedersen: Præsteindberetning 1755. Sønderbye Sogn: "2 kloker ere i taarnet paa dend 1ste staar: *Rudolf Burk*. arts gör mich F. Anno MDCXXIII".
- 142: L.P.Pedersen: Præsteindberetning 1755. Assens (Uddrag vedrørende Kærum): "Annex-Kirken haver 2de kloker ... Dend mindre har dend inscription: M. Povel Andersen. Pastor udi Assens og provst udi Bogherret # *Enevold Poulsen* # *Peder Jørgensen*. kirkeverger # Soli Deo Gloria 1627".
- 143: L.P.Pedersen: Anmærkninger om Flemløse Sogn: "Der hænger 2 kloker i taarnet ... - Dend mindste haver denne inscription: H. *Rasmus*, sognepræst. M. Povel Andersen, pastor udi Assens og provst udi Baagherredt. *Enevold Povel*, *Jørgen Hansen* og *Hans Hansen*, kircheverger, anno 1627".
- 144: Carlsen-Skiødt: Nogle historiske Oplysninger om Dreslette Sogn, side 702; L.P.Pedersen: Dreslette Kirke, side 90. Indskriften lyder: "M. Povel Andersen pastor vdi Assens provest vdi Bogherret h. *Hans Mikkelsen Rafn* sognpræst *Alexander von Kvkelevm* (regnskabsprovsten på den tid) h. *Iens Povel* kapellan *Peter Lavritsøn Lavridt Hansen* kirkeværg Soli Deo Gloria anno 1639".
- 145: Dokumenter og akter vedkommende diverse retssager 1626-36, nr. 119-143 i RA, nr. 137 Tvist ang. Vissenbjerg sognekald i Fyen.
- 146: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1596-1602: 1601, 28. juli og 10. okt.
- 147: Hagenskov lens kvittansiarumsbilag 1572-1662 i RA, 27. Enn *Enwold Krusse* och *Siword Broks* quitantz paa klocker nedertagenn aff kirckerne wdj Hagennshoffs lenn, daterit Kiøpenhaffn thend 6 maj ao 1602.
- 148: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagen thennd 6. dag february j6j8: "Thett erlige quinnde *Marinne Hanns Bruus*, borgershe wdj *Ottensse*, haffde wed byessthienner ladett *Jørgenn Banng*h opkalde och beshyllte hannom for en summa penne hannd ..." etc. som citeret i teksten.
- 149: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn dennd 8. decembris anno j626, jfr. citat i "Tolderne".
- 150: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn dennd j5 dagh decembris j626.
- 151: Assens rådstueprotokol 1613-1633, anno j627 fredagenn dend 26. dagh january.
- 152: Danske Kancelli. B.72 Fyenske Tegnelser 1596-1627, side 902: *Jørgen Brahe* fich breff en gaard i Assens at maa selge anrørendis; brevet ligger i Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, under (Herudi) bewieszer till Hagenshouff slotts reg:b fra *Philippi Jacobj* daug anno i626 och till aarsdaugen i627 som bilag 2. Det er underskrevet af "Christian dend fembte med *Gudtz* naade *Dannemarchis*, *Norgis*, *Wendis* och *Gottiss* wdualde prindtz wdj kong maytz: woris elshelig kierre her faderss och naadigste konnings fraauerellsse till regieringen forordnid ..."; prinsen bekræftede sin godkendelse i et brev d: actum Haffniæ den 25 7bris j626, jfr. Danske Kancellis brevbog, side 945: *Jørgen Brahe* fick breff sognepresten i Assens, "... att j hannom ssamme gaard paa høystbe: hans k: m: wegne shiøder, och wille hannom siden derpaa woris naadigste confirmation meddelle", og *Christian IV* selv gav endelig godkendelse af salget, jfr. næste note.
- 153: Danske Kancelli. B.72 Fyenske Tegnelser 1596-1627, side 974: *Jørgen Brahe* finge breff den gaard wdi Assens anlangende, *Collinghuus* dend 22 may anno 1626; i Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, (Herudi) bewieszer till Hagenshouff slotts reg:b fra *Philippi Jacobj* daug anno i626 och till aarsdaugen i627 findes som bilag 1: Copia aff kongh: mayts: missive ahnlangende kongh: maytz: grd i Assens, der her angives "shreffued wdj *Dallomb* closter dend 28: februarj 1627".
- 154: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1627-1629: 1628, 4. dec. og 1629, 26. jan.; Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, (Herudj) beewisser hørendis til Hagenshouff slodz regb fra *Philippj* 1628 till i629 indeholder *Christian IV*'s missive af 26 january anno j629 til lensmand *Jørgen Brahe*. Missivet vedrører også andre spørgsmål, som tydeligt demonstrerer, at det var besværlige tider for befolkningen, således en anvisning til lensmanden om at stille brændsel ("windfelldr som findess wdi Hagen-

- shouff lehenss schouffue") samt sædekorn og brødkorn (dog kun "till lohnss") til rådighed for kronens bønder "paa det de dessbedre kand bliffue wed magt".
- 155: Hagenskov lens regnskaber 1624-1631: 1626/27 betales første rate, 1628/29 resterede endnu, efter betaling af afdrag, 250 sletdaler, Kong: maystz: regenschabff aff Hagenshouff slott fra Phillipj Jacobj dagh anno 1629 och till aarssdagenn igienn anno 1630: "Annammidt aff mester Pouell Anderssens, sogneprest wdj Assens dennd sidste rest, som hand skyldig war, paa dennd gaard i fore Assenns, som *Jenns Bangh* thilforne iboede, och hannd wnderdanigst kong. mays: affkiøbt haffuer, 250 dr s."
- 156: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1630-32: 1632, 16. juni; jfr. beskrivelsen af gårdens beliggenhed i afsnittet "Tolderne".
- 157: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1633-34, 1633, 27. marts: "Miss. til *Jørgen Brahe*. Efter afdøde Jens Bang, forrige borgemester i Assens, er der tilvurderet kronen nogle boder for 700 rdlr. Da det berettes, at Jens Bangs 2 døtre byder 400 sletdlr. for dem, skal han sælge samme boder til dem for 400 sletdlr. paa tid og termin, eftersom han kan komme overens med dem. Men dersom der findes andre, som vil give mere for dem, skal han sælge dem til den højstbydende".
- 158: Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, Bewiser till *Jørgen Brahes* regenschab aff Hagenshouff leen fra Phil. 1629 till 1630, 22 Thingsuinde anlangende konge mayts boedr i Assens, hvor synsmændene beretter, at da de synede de to norderste boder, "da stode de slet øde oc ere slet forfaldne för dørre oc skillerum, skorsteenene ere slet nederslagne, lofftet er borte oc windurne wde er borte, lofftstrappen er slagen sønder, paa thaget er feil paa nogle steene oc skiellnr ...". De forfaldne ejendomme blev dog istandsat og lejet ud igen, jfr. lensregnskaberne 1630/1631 med kvittering for de anvendte materialer i bilag 12 og 1631/32 med angivelse af de nye lejere.
- 159: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, Nr. 61 Arent Starch, jfr. omtalen i "Tolderne".
- 160: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Kong: maytz: regenschab aff Haggenschouff slott fraa Philliphj Jacobj daug anno i633 och till aarsdagenn anno i634: "Annammidt wdaff Marenn Bangssdatter wdi Assens for alle kong: mayt boeder der sammestedts, som høyestbemelthe kong: mayt waar tilworderit fraa s: *Jens Bang*, førige borgemester och tolder ibm., efftersom høyestbette kong: maytz: hinder dennom naadigst haffr saald for fiere hunder slettedaller ...".
- 161: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1633-1634, 1633, 27. marts: Teksten er citeret i foregående note vedr. Jens Bangs døtres tilbud.
- 162: Assens rådstueprotokol 1633-1642, mandagen den 15. aprilis ... anno salvatoris nostri Jesu Christi j633. De to ord i parentes er indsat efter krønikeskriverens skøn; de står i den flossede margin af protokollen og er ulæselige; beliggenheden fremgår også af Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, Bewiser till *Jørgen Brahes* regenschab aff Hagenshouff leen fra Phil. 1629 till 1630, 22 Thingsuinde anlangende konge mayts boedr i Assens, hvor beliggenheden beskrives således: "kong: matz: boeder her wdj Assens, liggendes norden nest ophil m: Pouels gaard".
- 163: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1633-1634, 1634, 31. maj: "Skøde til Armt Stark, toldskriver i Assens, paa 2 vaaninger i Assens ... Den anden, ... som bebos af Armt Stark selv ... i Strandgade ... ligger over til m. Pofuels ende".
- 164: Assens rådstueprotokol 1613-1633, anno i628, onssdagen den 27. february.
- 165: Assens rådstueprotokol 1613-1633, oenssdagen den 2. april (beskyldning) og oensdagen den 9. april (1628) (dom). I dommen tages forbehold om, at "kongelige mayttz: och bysens rettighedt och wiedere paathale (er) wforkrenkett".
- 166: Assens rådstueprotokol 1613-1633, fredagenn dennd 8 augustj (beskyldning) og fredagenn dennd 15 augusti anno j628 (Hans Rhibolts erklæring). Sagen blev derefter udsat fem uger, men ikke genoptaget; der er vel indgået forlig.
- 167: Danske Kancelli. B.64 Fyenske Registre 1596-1632, fol. 502: Nogle borger wdj Assens giffwis frie.
- 168: Jfr. omtalen i "Tolderne".

- 169: Vedel Simonsen: Bidrag til Lehnsmanden paa Hagenskov ... Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse, dagbog 1632: "D. 3die april kom kongen til Assens (og) bleff der om natten. D. 4de - drog han till Odense".
- 170: Danske Kancelli. B.64 Fyenske Registre 1596-1632, fol. 502, Nogle borger wdj Assens giffwis frie ... ; i Kancelliets Brevbøger (K.1) 1630-32, 1632, 8. april gengives "vanvittighed" som "ukyndighed".
- 171: Maaløe: Assens gennem 700 Aar, Øksenhandelen, side 143.
- 172: Danske Kancelli. B.64 Fyenske Registre 1596-1632, fol. 502b: brevet er "giffwit Odense den 8 aprilis anno 1632"; Vedel Simonsen: Bidrag til Lehnsmanden paa Hagenskov ... Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse, dagbog 1632: "D. 9de (april) drog kongen til Assens om tisdagen offuer ... s.d. kom hoffmesteren, cantzleren och rigens marsch offuer (ved Assens), schulle till Rinsborig med kongen till dett mode, som ald addelen var forskreffuen. Møtte och printzen der".
- 173: Karl-Erik Frandsen: Okser på vandring, side 69, med kilde i Fortegnelse paa de fra Assens udførte Øxne 1640-1655, Registrant 108 B nr. 171 a-d i RA.
- 174: Erik Pontoppidan/Hans de Hoffman: Den danske Atlas, Tomus VI, Assens Kiøbstæd i Assens Amt, side 674.
- 175: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1635-1636: 1636, 24. febr. Kongen har fntl. boet hos Bunde Jacobsen allerede i marts 1632, idet han da indbød til frokost dér, jfr. Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1632, martii 6: "Seren. rex Asniæ secreto mecum collocatus, ad prandium vocavit in ædibus publicani"; jfr. også Kancelliets Brevbøger 1649, 23.maj, hvor det oplyses, at Bunde Jacobsen i mange år har logeret Christian IV og andre fremmede herrer og gesandter, som er ankommet til Assens.
- 176: Ilsøe: Udlændinges rejser i Danmark indtil år 1700, side XXX; Poul Andersen tog også imod rejsende før han overtog svigerfaderens gård. Han har indskrevet sig i en slovakisk students stambog den 22. juli 1622, jfr. Helk: Andreas Jaschky og hans stambog fra opholdet i Danmark 1621-23.
- 177: Kong Christian IV's Kalenderoptegnelser ved Bricka: 1629, november 13. og 14.
- 178: Kong Christian den Fjerdes Dagbøger ved Nyerup: 1635, december 4.-12.
- 179: Kong Christian IV's Kalenderoptegnelser ved Bricka: 1639, marts 19.-20., november 24.-25.
- 180: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1640, november 11: "Qvæ negotia possent demandari præposito in Ventzherret, ægrotante præposito Asnensi".
- 181: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog: 1641, januar 5.
- 182: Erik Pontoppidan/Hans de Hoffman: Den danske Atlas, Tomus VI, Assens Kiøbstæd i Assens Amt, side 675.
- 183: Thoma Broder Bircherodii Geographiske og Historiske Beskrivelse over Fyen, Ny kgl. samling 400-2 i KB, Assens i Bogherred, Templum Asnense, Monumenter udj Assens kirke: "Her ligger begravnen hæderlig og høylærde mand m. Poul Andersen, fordm provst og sognepræst her i Assens, som døde den 25 decb. 1640 æt. 55. Desligest hans kiere hustrue Margrethe, som døde 1654 den 22de junii. Vincenti dabitus".
- 184: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1640-41, 1640, 30. dec.: "... Kongen har tilforn selv hørt ham prædike, og hans gaver har behaget kongen vel"; Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1641, januar 1: "Ludirect. Henr. Eri ostendit mihi copiam lit. reg. de pastoratu Asnensi".
- 185: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Conrectores ved Odense Skole, Mag. Niels Sass; Rørdam i Dansk biografisk Lexicon (S.3): Sass Niels, 1608-65, Præst; Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon, Bind VII: Sass, Niels.
- 186: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1640-41, 1641, 5. febr.: "Miss. til hr. Jørgen Brahe. Borgemestre og raad i Assens har berettet, at deres sognepræst for nogen tid siden er død, og at de nu er tilsinds at kalde en person ved navn m. Niels Saxse paa kongens behag. Da kongen selv har hørt samme person tillades det borgemestre og raadmænd at kalde ham til samme kald"; Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1641, febr. 25: "Conr. m. Nicol. Sass ostendit lit. vocat suæ eum commend. præsi di d. Georg Braheo, marts 3: "M. Nicol. Sassium conrect. (vocatam ad past. Asnensem) ... ordinavi

- in tplo Canuti"; Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Nicolaus Sassi-
us ecclesiae Asniensis pastor suprascripto juramento propria manu subscripithi ad d. 3 marty an 41,
ætatis 33".
- 187: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1641, april 6: "M. Nicol. Sassi-
us in præpos. electus est".
- 188: Matrikel over studerende i udlandet (K.3): Andersen Poul, med henvisning til Niels Sass' stambog i
Ny kgl. samling 940, 8 i KB.
- 189: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Assens, Mag.
Niels Sass anfører bryllupsdagen. Blochs kilde er sikkert Assens nu forsvundne ministerialbog for
dette år; han nævner den som kilde i forbindelse med omtalen af *Poul Andersens søn Knud Poulsen
Beske*, jfr. note om denne.
- 190: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1665, 19. juli: "Døde i Assens
mag. Niels Sass, sognepræst sammesteds og provst i Bogheridt".
- 191: Thor Melbye: Forsøg til en Fyensk Præstehistorie, Baagherreds Præstehistorie, I. (a) Sognepræ-
ster i Kiøbstedden Assens og Annexet Kierum, 13) Hr. Bertel Ludvigsen. Bertel Ludvigsen, der var
født 1638, døde den 30. december 1719, 81 år gammel.
- 192: Ministerialbog for Barløse 1659 til 1748, optegnelser om gejstlige skifter i Baag herred 1669-85
bagest i bogen: "Anno 1674 den 2 aprilis war hr. *Christen* i Sølfwested beskicked (i) proustens sted
oc hr *Jørgen Marcussen* oc jeg ofwerwerende til shifftet effter sl: Mariche Powelsdaatter hr. Ber-
tels i Assens ...".
- 193: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Assens, Mag.
Povel Andersen.
- 194: Mathiassen: Assens Købstad og Baag Herred, hvor forfatteren må have overset, at biskop Bloch
selv (eller den der redigerede hans manuskript før udgivelsen) korrigerede beretningen, jfr. efter-
følgende note.
- 195: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Rettelser: "Hvad der her er anført
om Fiendens Landgang i Assens i Mag. Povel Andersens Tid, maa nok henføres til de Svenskes Land-
gang i Aaret 1658, altsaa i Mag. N. Sasses Embedstid"; jfr. om begivenhederne i 1658 afsnittet om
"Den tro tjener".
- 196: Blochs Samlinger, Additamenta 139 i KB, andet bind, andet hefte, der indeholder Bierge og Gudme
herreder, Kerteminde, 10. Hr. Anders Povelsen.
- 197: Ved sin præsteordination 18. marts 1646 angav Anders Poulsen sin alder til 26 år, jfr. senere note.
- 198: Kjøbenhavn Universitets Matrikel (K.3), 1611-67, 1640: "Andreas Pauli Asnensis ex gym. Ottho-
niano. Præceptor: M. *Bangius*".
- 199: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1641, januar 13: "Scripsit meus Mich. per filium
m. Pauli Asnensis" og august 30: "Henricus meus iter Hafniam ingressus est, comitatus Andrea
Paulino Asnensi. Deus illos conducat".
- 200: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Andreas Pauli, designatus
scholæ Karthemundensis rector huic juramento subscripsi 27 octobris anno 1642".
- 201: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Andreas Pauli, vocatus com-
minister ecclesiae Cartemundanus, huic juramento subscripsi die 18. martij anno 1646, ætatis 26";
om Anders Mand jfr. afsnittet "Menige købmænd" og Strøm: Efterretninger om Kjerterminde Præ-
ster, Rectorer og Hørere siden Reformationen, A. Sognepræster, 9. Hr. Anders Jørgensen Mand.
- 202: Strøm: Efterretninger om Kjerterminde Præster, Rectorer og Hørere, side 8-9 og Woll: Kerteminde
Sognekirke i ældre og nyere Tid, side 660-661.
- 203: Indskriften under epitafiet i Kerteminde kirke, citeret i Woll: Kerteminde Sognekirke i ældre og ny-
ere Tid: "Her neden under huiler den ærværdige / ... vællærde mand h. *Anders Jørgensen / Mand*
fordum sogneprest til Kierterminde oc Dristrup sogne / som døde anno 1654 den 30. junij samt den
ær / værdige hæderlig lærde mand h. Anders Poulsen sog / neherre her til stedet oc Dristrup sogen
som saligen / hensoff i Herren anno 1677 den 17 juli, med deres hustr / ue den hæderlige Gud oc

- dydelskende matrone Anna / Pedersdatter, som sagde denne verden gode nat / anno 1677 den 3. maji ... "; om Anders Poulsen jfr. Strøm: Efterretninger om Kjerterminde Præster, Rectorer og Hørere siden Reformationen, A. Sognepræster, 10. Hr. Anders Poulsen.
- 204: Blochs Samlinger, Additamenta 139 i KB, andet bind, andet hefte, Kerteminde, 10. Hr. Anders Povelsen.
- 205: Woll: Kerteminde Sognekirke i ældre og nyere Tid, side 651-653, hvor to linier langs lydhimlens underkant citeres: "(1676 har) den ærverdige hæderlig lærde mand h. Anders Povelsen, sogneprest her til stedet oc Dristrup sogn, med sin kieriste, den hæderlige Gud oc dyd elskende matrone Anna Pedersdatter ladet denne predickestol bekoste ...".
- 206: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Gamtofte, Hr. Knud Povelsen Beeske, med ligstensindskriften. At den gode familie i Assens var *Poul Andersen* og *Margrethe Jensdatter Bang* fremgår af følgende: Assens rådstueprotokol 1676-1697, mandagenn denn 23 decembr: anno i689, hvor et vidneudsagn, der aflægges af "*Pouell Knudsen af Gamtoffte*" (Knud Beskes søn) til fordel for *Christian Hansen Kræmmer* affærdiges med henvisning til, at "Mons. Pouel Knudtzen ehr *Jørgen Pouels*: (ane nr.412) brodersøn: sødshendebarn til Christian Kremmers kierriste" (Jørgen Poulsens datter); Vinding-Bjerger-Åsum herreders tingprotokol 1687-91, aar i69i løfuerdagen dend -i0= januarj, hvor det hævdes, at en obligation, som *Jens Poulsen Bang* i Skydebjerg havde udstedt til sin broder Jørgen Poulsen, ikke var gyldig, fordi et vitterlighedsvidne var "dënd si: mands broder her Knud Poulsen"; Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdagen denn 28 january anno i696, hvor der fremlægges et købebrev på nogle marker ved Assens, udstedt af "Knud Pouelssen, sogneprest til Gambtoffte meenighed" "till min brodersøn *Niels Jørgenssen*" (søn af Jørgen Poulsen).
- 207: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67, 1643: "Canutus Pavli Asnensis e gymnasio Otthoniano. M. *Thom. Bang*".
- 208: Friis: Danske studenter i Wittenberg 1560-1660, 1643, 20/10.
- 209: Matrikel over studerende i udlandet (K.3): Bieske, Knud Poulsen. Det af *Jørgen From* udstedte testimonium findes i Gammel kongelig samling 3011, 4 i KB.
- 210: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Gamtofte, Hr. Knud Povelsen Beeske. Ligstensindskriften anfører datoen for valget af ham: "Pastor ecclesie Gamtoftentis ao. 1647 d. 13 dec. vocatus".
- 211: Edsbog for præster og rektorer 1616-1651, i Fyns bispearkiv: "Ego Canutus Pauli Bieskius, vocatus pastor ecclesie Gamtofdensis, huic juramento subscripsi 17 decemb: anno j647, ætatis 26".
- 212: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Gamtofte, Hr. Knud Povelsen Beeske. Ligstensindskriften anfører hustruens latiniserede fomavn, der både kan være en oversættelse af Anne og af Johanne. Bloch, der anfører navnet Anne, angiver, at han har oplysningerne om brylluppet fra Assens kirkes ministerialbog, som nu er forsvundet.
- 213: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Gamtofte: Hr. *Mads Sass* var personel kapellan hos forgængerens, hans svigerfader *Poul Enevoldsen*, i 21 år, før han selv blev præst.
- 214: Treschow: Danske Jubel-Lærere nævner Knud Biesche i en ganske kort notits side 284: "Biesche (Knud) Sogne-Præst til Gamtofte i Fyen. Han døde 1701 i sin Alders 80de og sit Embeds 54de Aar. Han skal have lidt meget af sin utaknemmelige Søn og Successor"; fra de 53 års præstegerning er bevaret én enkelt prædiken i Karen Brahes Bibliothek: A VII, 3. samling af 14 prædikener, hvoraf prædikenen nr. 12 side 82-87 er påtegnet "H. Knud i Gamtoffte j678".
- 215: Sønnerne *Poul*, *Mads* og *Hans Knudsen Beske* omtales i teksten, sønnen *Jørgen Knudsen Beske* blev præst i Stouby og Hornum i 1685 (Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No. 1101. 8.). Datteren *Margrethe Knudsdatter Beske* blev i 1681 gift med præsten *Hans Sørensen* i Kerteminde (Wiberg, No. 591.11.) og efter dennes død anden gang i 1697 med *Jørgen Hansen Billeskov*, der blev residerende kapellan i Åsum (Wiberg, No. 36, Capellaner 3.), jfr. Strøm: Efterretninger om Kjerterminde Præster, Rectorer og Hørere, side 11-15.

- 216: Fynbo landstings skøde- og panteprotokol 1671-74 (SP 2860), onsdagen d: -28 january anno i674, fol. 250 og justitsprotokol 1671-75, samme dato, fol. 198b, num. -i67.
- 217: Båg herreds tingprotokol 1676-1680, 31/7, 4/9, 9/10, 30/10, 20/11 1676, 23/7, 20/8, 3/9 1677, 18/2, 4/3, 9/12, 23/12 1678, 10/2, 3/3, 10/3 1679.
- 218: Båg herreds tingprotokol 1676-1680, mandagen den 3i july anno i676:
- 219: Båg herreds tingprotokol 1676-1680, mandagen den -9- october anno i676 afsiges dom om, "at Karen s: Hans Andersens bør de omrørte hendes gieder aff hr. Knud Poffuelsens shouffue strax at affshaffe wnder rettens wiede tillthale:", mandagen den -3 september: ao: j677 afsiges dom, "at efftersom ... beuisses, Karen sal: Hans Andersens wlyedelsse med mere imoed sin hossbund at haffue begaaed, ... thj wiste jeg hender der imod ey at befrj ded hun sin grd Peyrup joe bør at forwises, dend rødeliggjøre och quittere". Den i teksten citerede sætning er Knud Beskes påstand mandagen den 20. nouember (1676).
- 220: Båg herreds tingprotokol 1676-1680, mandagene den -i8 februarj 1678 (citerede tekster), den 4 marty, den 9 decembr og den -23 decemb j678:
- 221: Båg herreds tingprotokol 1676-1680, mandagene den -3: marty og den -i0 martj -i679.
- 222: Båg-Vends herreds tingbog 1698-1707, fredagene d i septembr: og d 8 septembr ao 1699.
- 223: Båg herreds tingprotokol 1676-1680, mandagen den i0 february ao: 1679, mellemværendet med *Karen s: Hans Andersens* på Peyrupgaard, hvor "Poffuel Knudsen, riedefouget paa Roesenwold i Jydland med wiede" fremtræder som hendes modpart.
- 224: Båg herreds tingprotokol 1676-1680, mandagen den 3i july anno i676: henviser *Karen s: Hans Andersens* på Peyrupgaard til, at "hendes hoesbunde her Knud Poffuelsens søn Poffuel Knudsen till ildebrand haffuer wdwist (en bøg)", mandagen den -23: july ao i677, hvor retssagen mellem hende og Knud Beske forhandles over ti sider i protokollen, nævnes "her Knuds søn Poffuel Knudsen" som budbringer mellem hende og Knud Beske, mandagen den i0 february ao: 1679 nævnes "Poffuel Knudsen, riedefouget paa Roesenwold", jfr. foregående note, som hendes modpart; Assens rådstueprotokol 1676-1697, mandagenn denn 23 decembr: anno i689 optræder "Pouell Knudsen af Gamtoffte" som vidne; Båg-Vends herreds tingprot. 1688-1692, fredagen den -i. may: anno =i69i lader "welforstandig Pofuel Knudsen aff Gamtoffte prestegaard paa sin faders, hederlig og wellærd mand her Knud Poffuelen, sogneprest udj Gamtoffte hans veyne" udmelde synsmænd til at syne og besigtige Peyrupgårds tilliggende skov og skovparter; Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdaugen denn =2i= augusty anno i694: stævnes nogle Assensborgere af "Pouel Knudsen paa sin kierre faders och broders: hæderlig och wellerde mend hr: Knud Pauelsen, sogneprest till Gamtoffte sogen: och her *Hans Knudsen*, medtiener i ordet ibdm, deris weigne"; Båg-Vends herreds tingbog 1698-1707, fredagen d 23 septbr: ao i70i lader "mons: Pouel Knudsen af Gamtofte" indkalde vidner om et overfald på ham, med en stævning, der er underskrevet i Gamtofte prestegaard d 16 septbr: i701.
- 225: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3), 1667-1740, 1673, 19. iulii: "E gymnasio Othiniensi ... Mathias Canuti ...".
- 226: Karen Brahes Bibliothek, A VII, 3. samling af 14 prædikener indeholder som nr. 11, side 75-81 en prædiken, der er påtegnet "aff her Mads i Gamtofte j678".
- 227: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Gamtofte, Hr. Mads Beeske.
- 228: Kaldsbreve og testimonia publica for præster og degne samt præste og degneeder 1670-1704, i Fyns bispearkiv, nr. 268 Kaldsbrev af 3 augusti ao i685, udstedt af *Knud Thott* till Knudstrup och Gaunøe, hvori Knud Thott, "efftersom ... hr Knud Poulsen ... befinder sig heel svag och shrøbelig", forordner "hans søn dend hæderlig och wellærde Hans Knudsen at were capellan till Gambtofte kirche saa længe hans fader lefuer, och effter hans død som rette sogne-præst ubehindret at niude och tiltræde".
- 229: Kilderne fremgår af teksten med tilknyttede noter, jfr. også efterfølgende note. Om Jørgen Poulsen henvises dog til afsnittet "En af de bedste og vederhæftigste borgere".

- 230: Da Marie (Mariche) Poulsdatter var i giftefærdig alder i 1642, antages hun født som Poul Andersens tredje barn, mellem 1622 (Knud Poulsen Beske var født 24/10 1621) og 1628 (Jens Poulsen Bang var født ultimo 1628 eller 1629).
- 231: Båg-Vends herreds tingprotokol 1688-1692, fredagen denn 2i augustj (stævning) og fredagen den -ii- og 25 september: anno j69i (vidneførsel).
- 232: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Gamtofte, Hr. Hans Beeske.
- 233: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Gamtofte, Hr. Knud Povelsen Beeske; Carlsen-Skiødt: Historiske Oplysninger om Gamtofte Sogn, side 155; der er intet epitafium som anført i Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No. 304.5. Ligstensindskriften er øjensynlig formuleret af Knud Beske selv: "Hic requiescit reverendus dnus. Canutus Pauli, ... denatus anno 16 cum uxore sua charissima Hanna Matthiæ, mortua 1704". Bloch kommenterer indskriften således: "Man seer heraf, at den Sal. Mand har ladet det i sin Levetid opsette, og har levet længere end han havde tænkt, men hvorfor hans Hustrues Dødsaar efter begge deres Død er bleven sat, og hans ikke, kan jeg ikke begribe".
- 234: Epitafieindskriften i Skydebjerg kirke, citeret i L.P.Pedersen: Schydebjerg og Orte Sogne: "... I Herren salig hensovet anno 1690 d. 12te november i hans alders 56 aar".
- 235: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67, 1650: "74. Iohannes Pauli Bangius, sch. Slag. M. Bangius".
- 236: Danske Kancelli. B.66 Koncepter og indlæg til Fyenske Registre 1651-1660: 41 / 2 okt. 1660, Jens Poffuels studios: om leyerer, bilag med attest af 2. september 1660 fra m. Nicolaus Sassius om, "at nerwerende Jäns Powelsen ss theologiae studiosiss, (forældre), er anno 1657 ao d. 6. jan wdj Assens kircke publice absolveret for leiermohl mod det 6 bud". Tidspunktet for lejermålet angiver Jens Bang selv i sin supplication til kongen til anno i656.
- 237: Jens Bangs supplication af 4 augustj 1660, jfr. foregående note, vedlagt Niels Sass' attest, Laurits Skinkels anbefaling og Laurits Jacobsen (Hindsholms) erklæring.
- 238: Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1667, 3. april: "Ordinerede Fioniaë episcopus m. Nic. Bangius udi St. Knuds kircke i Odense disse 2 præster, hr. Jens Povelsen, ...".
- 239: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 29/10 1660-1670 9/2, fol. 151: 12 H Jens Poffwelss breff paa Skydeberg kald, dat. Hafn: d 15 mart: 67. Ifølge brevet havde majestæten "effter underd ansøgning naad b.o.t.s.o.h.b.o.t. (bevilget), at bete: h Jens Poffwels effter h Peder Jenss dødelig affgang, om hand hannem offwerleffwendis worder, maa til bem: Skydebjerg och Orte sogner igien til rætte sognepræst fremfor nogen anden antagis". Kopi af Peder Jensens brev af 17 february i667 til biskoppen om hans aftale med Jens Bang om overtagelsen af embedet og Jens Powelsøns ansøgning til kongen, dat. Assens d 2 marty anno j667, findes på C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske registre 1664-67: nr. 12, her Jens Pouelssøn ob: br dend 15 martj.
- 240: Det nøjagtige tidspunkt for Jens Bangs overtagelse af præstekaldet er ikke konstateret, men det er fmtl. efter 1670, hvor præsterne efter kong *Christian V's* tronbestigelse skulle have bekræftet deres ansættelser. Jenss Bangs konfirmationsbrev findes i Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 29/10 1660-1670 9/2, fol. 151: 12 H: Jenss Pofuelssen confirmation paa Schydeberg oc Orte kald no 84, dat. Hafniæ d: i augustj ao i670. I brevet bliver beskikkelsesbrevet af 15. marts 1667 "confirmerit oc stadfest ... udj alle sine ord, pungter oc clausuler", hvilket synes at forudsætte, at Jens Bang da stadig var kapellan med løfte om succession i præstekaldet, jfr. foranstående note.
- 241: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre: 55/1685, hr: Rasmus Jenssen sognep: til Munkeboe meenighed legitimationsbrev. I sin ansøgning d: 20 aug: i685 om udstedelse af et legitimationsbrev oplyser *Rasmus Jensen*, at "min fader hr: Jens Pofisen, sogneprest til Skydbierg oc Orte sogne udj Fyen, som ingen fleere børn hafwer enten lefwendes eller døde uden mig alleene, hafwer skriftlig ægteliust mig oc forkyndet mig sin søn at were". Biskop *Kingo* bekræfter i en påtegning på ansøgningen, at "Supplicantens fader hawer ey hafft dend lykke at aule

- børn i sit ægteskab, men alet denne uden ægteskab og i sit ægteskab ladet hannem lyese i kuld og kiøn".
- 242: Sandemændsprotokol 1676-1686, i Fynbo landstings arkiv, onsdagen dend =7 may i684, fol. 233-233b.
- 243: Jfr. note foran vedr. Jens Bangs barnløse ægteskab.
- 244: Strøm: Efterretninger om Præster siden Reformationen i Marslev-Birkende ..., Munkebo. 11. Hr. Rasmus Jensen, side 365-367, med kildeangivelser.
- 245: Jfr. note foran vedr. Jens Bangs barnløse ægteskab. Rasmus Jensen henviser i sin ansøgning om officiel anerkendelse af hans legitimitet, der skal sikre, at han "som eeneste barn tage fuld arf efter hannem" (faderen), til, at legitimeringen vil beskærme ham "imod onde menneskers efterstræbelse", hvorved han fmlt. tænker på *Jørgen Poulsen*, jfr den efterfølgende tekst. Legitimationsbrevet blev udstedt dend 14 novembr: 1685, jfr. Danske Kancelli, C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1681-89, fol. 284b-285b: 55 H: Rasmus Jenssen j Munkeboe ligitimationsbref.
- 246: Vinding-Bjerger-Åsum herreders tingprotokol 1687-91, aar i69i løfuerdagen dend -i0= januarj.
- 247: Båg-Vends herreders tingprotokol 1688-1692, fredagen -den -i3- februarj i69i.
- 248: Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdaugenn denn 27 january anno i69i.
- 249: Vinding-Bjerger-Åsum herreders tingprotokol 1687-91, løfuerdagen d: =i4= febr: i69i; Båg-Vends herreders tingbog 1683-1688, fredagen den -6 may -anno j687 giver arvingerne *Jørgen Poulsen* "åfkalding och fuld quitering for alt saaviet arffue ... enhuer dennem arfueligen kunde laadde och tillfalde effter for:e her Jens Poffuelsens salige hustrue Karen Hansdaatter".
- 250: Båg-Vends herreders tingprotokol 1688-1692, fredagen -den -i3 februarj -i69i.
- 251: Vinding-Bjerger-Åsum herreders tingprotokol 1687-91, løfuerdagen d =2i febr -i69i.
- 252: Fynbo landsting arkiv, stævningsprotokol 1687-95, indstefnte sager til dend 26de marty 1691 - 2:, fol. 187 Rasmus Jensens stævning; justitsprotokol 1687-1701, onsdagen d: 22 april ao 1691 landstingets dom, hvori Rasmus Jensens argumenter afvises som "twiflsomme formodninger".
- 253: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, skifte efter *Jørgen Pouelssen* forige raad och handelsmand, fol. i40-i4i.
- 254: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og smaalandske Registre 1694-1696, nr.54. 28 septb. 1695 Fynske aab. br.: Munkebo kirkes kirkepatron anmoder her om at få konfirmeret hans kaldelse af en ny præst, "saasom Gud hawer bortkaldet dend hæderlig oc wellærde nu sal: mand Herr Rasmus Jensen fordom sognepræst til Monckeboe sogn fra denne werden".
- 255: L.P.Pedersen: Schydebjerg og Orte Sogne gengiver epitafieindskriften side 150.
- 256: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3) 1611-67, 1657: "Paulus Pauli Asniensis e sch. Otthoniana. ...".
- 257: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og smaalandske Registre 1670, nr.19 2i april i670 Fynske aab. br.: Præsten i Allerup og Davinde, der har ansat *Poul Poulsen* som personel kapellan, jfr. efterfølgende, indstiller til kongen, at hans hjælpepræst udnævnes som hans efterfølger i embedet, "efftersom hand och wdj forige Kiøbenhaffns belejring till sitt kierre fæderlands defension wdj alle occasioner haffuer ladet sig bruge".
- 258: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og smaalandske Registre 1670, nr.19 2i april i670 Fynske aab. br. Den citerede tekst fortsætter: "... sluttett och kaldett denne hæderlig och wellærde wngge mand, Poffuel Poffuelssen, skolemester wdj Kierteminde, till vice pastorum". Strøm: Efterretninger om Kierteminde Præster, Rectorer og Hørere siden Reformationen, Rectorer, 18. *Poul Poulsen*.
- 259: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Allerup og Davinde, Hr. Michel Pedersen, side 37.
- 260: Skifteprotokol 1, 1685-1759, i Aasum herreds provstearkiv, fol. 13, i skiftebrevet efter *Michel Pederssøn* anno 1688 d. 15 february.
- 261: Skifteprotokol 1, 1685-1759, i Aasum herreds provstearkiv, fol. 15b, i skiftebrevet efter *Barbara Nielsdatter* anno 1695 d =15 julii.

- 262: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Allerup og Davinde, Hr. Poul Poulsen, side 38, angives, at "han forestod (embedet) til 1700 den 14de Julii, da han døde". Kirkebogen er ikke bevaret.
- 263: Sandemændsprotokol 1676-1686, i Fynbo landstings arkiv, onsdagen den i augustj i677 indgives en "tilbydelsse" fra Jørgen Pouelssen, actum Assens dend i julj i677. Den indledes: "Lader ieg wnder-shrefne paa samptlig mine medarfuingers weigne byde til shiffte og deellning effter min sl: broder, hederlig og wellærde nu sahl: mand hr: Anders Pouelssen forige sogneprest til Kierteminde och Dri-strup ...".
- 264: Strøm: Efterretninger om Kierteminde Præster, Rectorer og Hørere, A. Sognepræster, nr. 11. Hr. *Hans Sørensen*, side 12.
- 265: Ministerialbog for Barløse fra 1659 til 1748, 1682, d. dominica trinitatis, 1688, d den 13 novembr.
- 266: Båg herreds tingprotokol 1676-1680, mandagen den ii: septem: anno j676.

Noter til Rektoren

- 1: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Rectores ved Odense Skole, Mag. Henning Christensen Achthonius. Foto af indledningen sidst i afsnittet "Herregårdspræsten"; at føde-året var 1612/13 fremgår af Rørdam: Biskop Laurits Jacobsens Dagbog, ao 1653, den 22 juli: "ordinerede ieg m. Henning Christensøn (Achthon. an. æt. 40), sognepræst vdj Broby".
- 2: Nyerup: Udkast til en Historie om de latinske Skoler, afsnittet Gymnasiers Oprettelse, jfr. de i efterfølgende note nævnte værker.
- 3: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Odense Skoles og Gymnasii Historie, side 245-251; Engelstoft: Odense Byes Historie, 3die Afsnit, 4. Adel og Videnskab, side 232-233; Den danske Kirkes Historie (S.1), Kapitel III: Ortodoksiens Storhedstid, 17. Latinskolen, side 311-312; Fasmer Blomberg i Odense Katedralskoles historie, Planer om oprettelsen af gymnasier, side 74-76.
- 4: Kilder vedr. Knud Rickertsen er nævnt ved omtalen af ham i afsnittet "Provsten".
- 5: Københavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-67, ao 1636, 12 maj: "Civitate academica donate sunt: ... E gymnasio Otthon. Henningius Christiemi f. ... D. Casp. Brochm.".
- 6: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1638, september 17: "Henningius Christiemi me accessit, impetrata dimissione a Georg. Braheo" og september 18: "Dr. Helena huc misit stipendium Henningi".
- 7: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1638, september 19: "Henning Christiemi recepta obligatione stipendium primi anni numeravi centum unciales".
- 8: Bricka: Fortegnelse over Danske og Norske, som ere immatrikulerede ved Leydens Universitet, side 106 fodnote 1) om Henning Achton og side 128 om Ludvig Hansen (Ludovicus Michaelius danus); Helk: Dansk-norske studierejser, side 17-18, 104 og i Matrikel over studerende i udlandet (K.3) side 145-146.
- 9: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1639, januar 30: "Literas accepi Henningii Christierni per *Nicolaum Klinte*" (Niels Hansen Bang fra Klinte, senere biskop over Fyn); maj 9: "Literas Ludovico meo Henningo scriptas tradidi *Paulo Johannis mercatori*"; juli 10: "Literas accepi ex Hollandia Ludovici et Henningii. Eis misi 200 unciales"; juli 19: "Scripsi Ludovico, Henningio et *Nicolao Petræo* per d. *Petrum Trønnè* medicum Parisiensem" (Niels Pedersen (Brun) studerede med Ludvig Hansen i Leiden, senere præst ved Vor Frue kirke i Odense og gift med *Maren Nielsdatter*); august 14: "D. Henricus Christiemi in Frørup numerabat mihi 50 unciales fratri Henningio mittendos"; august 29: "Thomæ Broderi numeravi 200 unciales in usum Ludovici et Henningii" (ifølge *Anne Riisings* oversættelse er det imidlertid biskoppen, der giver borgmester Thomas Brodersen 200 daler og ikke omvendt (?)); octbr. 24: "Dn. Jacobus in Østrup promisit solutionem 30 uncialium, qvos fratri ipsius Henningio miseram"; anno 1640, januar 23: "Dn. Jacobus in Østrup misit mihi 30 unciales in usum fratris Henningii"; november 1: "Scripsi Henning. Christiemi per *Joannem Petri studiosum*"; december 16: "Jeg fik brev fra Henning fra Leiden" (tilføjelse i *Anne Riisings* oversættelse); december 21: "Scripsi Henningio Christiemi, atqve una misi literas cambii ad *Johannem Cornelii* 500 dalerorum, ex quibus destinati erant solvendo æri alieno, qvod Ludovicus contraxerat Leidæ" (biskoppens søn er måske på dette tidspunkt afrejst til Paris, hvorfra han 13/1 skriver til faderen, siden pengene til dækning af hans gæld i Leiden bliver sendt til Henning Achton).
- 10: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1641, februar 14: "Scripsi Henning. Achthonio ei qve obtuli conrectoratum hic vacantem".
- 11: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1641, februar 3: "Scripsit mihi Henning Christiemi Leida".
- 12: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1641, marts 18, i *Anne Riisings* oversættelse: "Jeg fik brev fra Henning Christensen i Leiden"; Bloch: Fyens Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Mag. Henning Christensen Achthonius skriver, at "han betakkede sig i Skrivelse af 17de Mart. og derfor begav sig paa Hiemreisen". *Bloch* havde adgang til Hans Michelsens originale dagbøger, der

- siden er forsvundet, jfr. forord til Høyer-Møllers udgave i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), Femte Bind, side 380.
- 13: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1641, maji 18: "Henningius Christierni Achtonius Leida veniens ad me divertit".
- 14: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1641, maji 19: "Eum dn. decano m. Svaningio commendavi hinc in Siellandiam contententem. Scripsi quoque commendatitias pro eodem ad dn. episcopum".
- 15: Københavns Universitets Matrikel (K.3), 1611-1667, anni 1641: "Eodem hoc anno a spectabili duo decano, claris. m. Johanne Svaningio, examinibus ac disputationibus publ. præmissis, primum d. 11. maji in baccalaureos philosophiæ promoti sunt eximice eruditionis juvenes, numero 32. Deinde 1. junij ab eodem spect. dno. decano ad gradum magistralem in philosophia evecti sunt præstantes viri ac juvenes 27, quorum nomina sequuntur ... Henricus (fejlskrivning) Christiernus Achtonius, scholæ Otthoniance designatus conrector".
- 16: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1641, junii 12: "M. Henningius Christierni conrector scholæ profectus est. Deus conatibus ipsius benedicat".
- 17: Den danske Kirkes Historie (S.1), Kapitel III: Ortodoksiens Storhedstid, 17. Latinskolen, side 311.
- 18: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, indlæg mellem side 262 og 263, "Extract af m. Michel Hansens stambog".
- 19: For oversættelsen takkes professor, dr. phil. *Minna Skaftø Jensen*, Odense universitet, Center for græsk-romerske studier.
- 20: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Rectores ved Odense skole; Jørgensen og Konradsen: Series Rectorum, Odense katedralskole, 12-23, hvor den ene af de afsatte rektorer, *Niels Hammer* (1602(03)-06) dog besynderligt nok er udeladt.
- 21: Af de 13 forgængere siden 1600 er tidligere omtalt nr. 4, *Knud Beske* (1607-08), (*Hans Mikkelsen* (1608-14) var nr. 5) og nr. 7, *Knud Rickertsen* (*Seebled*) (1617-1621), begge i afsnittet "Provsten" samt nr. 13, *Jørgen Jørgensen* (*Falster*) (1632-37), omtalt i afsnittene "Tolderne" og "Købmandsenken". Senere i dette afsnit nævnes nr. 8, *Svend Pedersen* (1621-22).
- 22: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1637, novbr. 6: "Rector alumnum gymnasii ferula excepit non immerito, quod famulum ipsius usque ad sangvinem verberasset".
- 23: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1638, december 21: "Rogabam m. Sperling ut ludirectorem officii admoneret, imprimis plagositatem illius et avaritiam reprehenderet", jfr. også anno 1640, februar 17: "Ludirectorem m. Henricum ad me accessitum de quibusdam officium ipsius concementibus admonui".
- 24: Scheller-Nielsen: Fyns Stift 1588-1643, Den gejstlige jurisdiktion og skolens embedsmænd og elever, side 77.
- 25: Magistratens indkomne breve 1681-1654, i Odense magistrats arkiv, Brev fra rector ved latinskolen H. Ericius, c. 1637-42; ref. i Fussing: Små bidrag til Odense skoles historie og Fasmer Blomberg i Odense Katedralskoles historie, Rektorer og konrektorer 1622-57, side 81.
- 26: Odense rådstueprotokol 1649-54, onsdagen den 5. february anno 1651, fol. 35-35b; Odense tingbog er ikke bevaret for denne periode.
- 27: Fasmer Blomberg i Odense Katedralskoles historie, side 85-88, Disciplene ved skolen og i gymnasiet 1621-57, Legater og understøttelser.
- 28: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XIV Jørgen Mule, med omtale af Karen Mule i note 21; Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Rectores ved Odense Skole, Mag. Svend Pedersen.
- 29: Maren Svendsdatter blev efter moderens død optaget i mosterens og hendes mands, den senere biskop *Laurits Jacobsen* (*Hindsholms*) hjem som plejedatter, jfr. note i forbindelse med biskoppens ankomst til Odense senere i dette afsnit.
- 30: Skifteprotokol 1645-46, i Odense byfogeds arkiv, skifte Effter sal: m: Suend Pedersen ... dend j9 augusty: anno j645, fol. 231b-256b.

- 31: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 341.
- 32: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Wissenbiørg, Hr. Hans Christensen Naur, side 340: "Da mig er falden i Hænderne Hr. Naurs sidste Hustrues Barbara Achthons Levnets og Endeligts udførligere Omstændigheder, vil jeg her i Korthed meddele det, til Erindring om Herrens Førelse og Slægters Sammenhæng: Barbara Henningsdatter Achthon var født i Odense 1646 (maaske rettere 1650) den 20de Augusti ... hendes Moder døde 9 Dage efter at hun havde født hende til Verden".
- 33: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXVII Jørgen Mortensen (Krag). Dødsdatoen 14. maj 1645 fremgår af indskriften på hans og hustruens epitafium i St. Knuds kirke.
- 34: Stævningsprotokol til rådstuen 1649-60, i Odense magistrats arkiv, onsdagen d. 3 aprilis og onsdagen den 1. maj. anno 1650; Odense rådstueprotokol 1649-54, onsdagen den 1. maj. anno 1650 "er (den sag) effter begge parters beuilling opsatt till neste raadstuedag effter herredagene er endt", derefter høres der ikke mere om sagen i rådstueprotokollen; forseelsen eftergives af kongen den 19. juli, jfr. efterfølgende tekst.
- 35: Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 4. Bind, nr. 119.
- 36: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1650: 19.juli; jfr. Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 344-345, hvor den kongelige benaadingskrivelse er citeret.
- 37: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno 1651: "Den 11 decembr. om morgenen døde Dorrete m. Hennings", "Den 19 decembr. bleff Dorrete m. Hennings begraaffuet".
- 38: Joanne Bircherodio Monvmenta et Inscriptiones Othinienses, Thott 1426.4 i KB, in æde divi Canuti, side 69, tavle XVI citerer epitafeindskriften: "Her neden under hwiler erlig og welacht mand Jørgen Mortenssen raadmand i Othense, som døde i645 d: i4 may sampt og hans kiere hustrue erlig og gudfrygtig qwinde Dorthe Nielsdatter, som døde ao i65i d: ii decembr: ... Og hafwer de dette epitaphium self bekostet ao i640".
- 39: Skifteprotokol 1645-46, i Odense byfogeds arkiv, skifte Effter sal: m: Suend Pedersen ... d. 9 augusty: anno j645, fol. 231b-256b.
- 40: Ved Mandtall wdi Ottense begynt Michæly anno i642, i regnskaber over kommunale skatter 1552-1690 i Odense magistrats arkiv, blev Jørgen Mortensen sat i Redtzell til 2 ort 4 sk. Der var syv andre købmænd, der blev sat til samme beløb eller til 2 1/2 ort, deriblandt hans rådmandskolleger *Peder Gaas* og *Thomas Brodersen (Risbrich)* og *Karen salig Johan Borckartsens*, og kun 5 borgere, der ansattes til højere beløb, med *Erich Jørgensen* (6 ort), *Jesper Hansen* (5 ort) og *Peder Pedersen (Lerche)* (4 ort) i toppen.
- 41: Skifteprotokol 1645-46, i Odense byfogeds arkiv, Schifftebreff effter sal: Jørgen Mortenssen anno i645 d. 10. juny, fol. 140-169b.
- 42: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Første Hefte, Dr. Hans Michelsen, side 100, efter magister *Jacob Sperlings* ligprædiken i St. Knuds kirke.
- 43: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno 1652, den 5 apr.: " begyndte ieg examen i scholen, oc holdt vd den vge; dog vndschildte m. Ludwig sig med sin suagthed, at hand icke kunde examinere eller komme vd den heel vge", den 3 decembr.: "bleff conrector *Joh. Molenius* introduceret", ao. 1653, den 20 maji: "predichet ieg offuer s. m. Michel Hanssøn i Broby, proust i Sallingherredt"; skifteprotokol 1651-60, fol. 137, skifte efter meester Loduich Hansen, conrector wdj Ottensse scholle anno i653 den 28 juny.
- 44: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog: "Den 7 augusti (1651) kom ieg med mine til Othense, i Jesu naffn".
- 45: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, 1639, september 22: "Copulavi dn. Laurentium Jacobi et *Annam Georgii Moleni* filiam in tplo D. Can."
- 46: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsens (Hindsholms) Dagbog nævner Marens Svendsdatter første gang anno 1652: "Den 6 sept. lod ieg doctoren fodre til Marren Suendsd., efftersom det tilfom icke see kunde propter fluxum menstruum", siden nævnes hun jævnligt, således anno 1654 den 7 og 13 aug. (frieri fra præsten *Jacob Ludvigsøn* i Horne, søn af *Karen Letsdatters* datter *Maren Nielsdatter* og

- Ludvig Michelsen*), den 25 octob. (trolovelse), 10. og 16. decemb. (bryllup) og anno 1656, 17. febr. (bamedåb).
- 47: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms Dagbog, 1651: "Den 1 septembr. haffde ieg professores med rectore oc conrectore forsamlet i consistorio, oc taledede med dennem om disciplerne at transferere aff scholen oc paa gymnasium. Oc efferdi disciplerne icke enda waare alle hiemkomne, bleff det opsæt i otte dage".
- 48: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, 1651, den 8 sept.: "Samme dag begyndte wi examen i scholen, oc gaff ieg dem argumentum styli fra 1 til 5", "Den 9 sept. waare wi atter vdi scholen formiddag, oc reviderede argumenteme i den øffuerste lectie; oc siden efftermiddag i consistorio delibereede om dem, som schulde transfereris paa gymnasium" og "Den 10 sept. reviderede wi deris argumenter in 5ta classe. Den 11 sept. bleff aff scholen transfereret 17 personer paa gymnasium; oc siden i lectieme transponerett, oc der effter bleffue beneficia distribuereede". Tilsvarende notitser de følgende år: anno 1652, den 5 og 30 apr., ao. 1653, den 28 martii og den 13 apr.
- 49: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, ao. 1653: "Den 20 maji predichet ieg offuer s. m. Michel Hanssøn i Broby, proust i Sallingherredt".
- 50: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Mag. Henning Christensen Achthonius, side 397: "... 1653, da Frue Kirstine Munch ved sin Skrivelse, dat. Boller den 10de Junii 1653, bifaldt ham at maatte kaldes til Nørre-Brobye; ... hvorpaa hans Kaldsbrev udstæd i Nørre-Brobye af *Henrich Oluffssen*, Foged paa Lundegaard, paa Frue Kirstine Munches Vegne, ... de øvrige ere Bønder, ... hvilket Kaldsbrev confirmeredes paa Kongens Vegne af Lehnsmanden dat. Nyborg den 18de Junii". Som det ses, synes biskop *Bloch* at have haft kaldsbrevet foran sig; Henning Achtons rejse til Boller fremgår af Salling herreds breve 1539-1689, i Fyns bispearkiv, nr. 54. Hr. Jørgen Jacobsen i V. Aaby. 1653; trykt i Rørdam: Tvende mærkelige Provstevalg. I et indlæg fra præsten *Jørgen Jacobsen* til provstemodet 5. oktober 1653 hedder det: "... huad woriss probsties opsettelse betreffer, da ... er skeed dilation, icke alleene fra den dag, woriss sal: probst bleff begraffuen, thil dennd thid m. Henning haffde forreist til dend ædle frue, erlig oc welb: frue, frue Kirstine Munck, om kaldet at erlange ...".
- 51: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, ao. 1653: den 6. juni rejste biskoppen til Svendborg og videre til Rudkøbing og den 28 juni var han tilbage i Odense, "oc fandt mine i god velstand, Gud schee loff".
- 52: Salling herreds breve 1539-1689, i Fyns bispearkiv, nr. 54. Hr. Jørgen Jacobsen i V. Aaby. 1653, hvor det i næstforegående note citerede indlæg fra præsten *Jørgen Jacobsen* om dilation med besættelsen af provsteembedet fortsætter med at omtale "den lange thid, hand (Henning Achton) siden war i Kiøbenhaffnn, oc da først effter hanss hiemreise om probstens election at skulle forhandliss".
- 53: Edsbog for præster 1651-1663, i Fyns bispearkiv i LA Fyn.
- 54: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, ao. 1653: "Den 22 julii ordinerede ieg m. Henning Christensøn (Achthon. an. æt. 40), sogne-præst vdi Broby".
- 55: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, ao. 1653: "Den 25 julii resignerede solenniter m. Henning Christenssøn rector ... scholæ hujus".
- 56: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, ao. 1653: "Den 15 aug. waar ieg i Nørre Broby kircke, oc wilde haffue sæt m. Henning til proust i Sallingherredt. Men maatte lade det betemme, fordi h. *Jørgen* i Aaby protesterit schriftlig der imod meget hardt".
- 57: Vester Åby-Astrup kirkebog 1622-1735. Bagest i kirkebogen findes en oversigt over sognets præster, hvori det oplyses, at "*Jørgen Jacobsen* (blew) kaldet af meenigheden, præst d: XII trinitatis 1621. Hd war i advent: 1619 ordineret i Espe kirke til capellan i Ringe og Herringe og efter 1 aar capellan i Wierslef og Wefling hos hr: *Simon Andersen* 1 aar".
- 58: Salling herreds breve 1539-1689, i Fyns bispearkiv, nr. 54. Hr. Jørgen Jacobsen i V. Aaby. 1653; dokumentet med provstemodets forhandlinger og dom er med enkelte udeladelser og med 1800-tals ortografi trykt i Rørdam: Tvende mærkelige Provstevalg.

- 59: Salling herreds breve 1539-1689, i Fyns bispearkiv, nr. 54. Hr. Jørgen Jacobsen i V. Aaby. 1653. Ved sagen med referat af provstemodets forhandlinger og dom ligger foruden Jørgen Jacobsens første skrivelse to breve fra adelsmanden *Kaj Lykke*, der støtter Jørgen Jacobsen, afskrift af Jørgen Jacobsens brev af 26 8br i653 til Kaj Lykke, hvori de i teksten citerede bortforklaringer findes, og det originale brev fra kong *Friderich dend Tredie*, shreffuit paa wort slott Kiøbenhaffn dend 4. decemb. i653, hvori det pålægges biskoppen at tilholde Jørgen Jacobsen "selff sine sogner med gudztienister och andet tilbørligen at lade forsiune, saalenge hand aff samme hans officio suspenderet bliffuer, och indtil saalenge hand dend offuer sig affsagde domb effterkommer"; kongebrevet citeres i Prøver af en fynsk Præstehistorie (K.2), Tillæg 1. Fra Vesteraaby i Salling Herred.
- 60: Jørgen Jacobsen døde i sit kald 1666, jfr. den foran citerede tekst i Vester Åby-Åstrup kirkebog 1622-1735 om sognets tidligere præster.
- 61: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno 1654: "Den 24 febr. waar ieg i Nørre Broby kirche oc der med menige herredtz-præster sætte m. Henning til proust i Salling-herredt".
- 62: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Første Hefte, Dr. Hans Michelsen, side 100, efter Naur: Oratio Valedictoria; Sønnen *Michel Hansen* takkede sin fader ved at lade opsætte en tavle over forstuedøren med en indskrift, der citeres i Hermansen: Nørre Broby kirke, side 155 efter den senere berørte præsteindberetning fra 1755, Kall 377 II, 4to i KB: "Monumentum episcopi Fionensis reverendi dni doct. Johannis Michaelis in filii gratiam erectum ao. 1647".
- 63: Salling herreds tingbog 1663-1664, løffuerdagen d: 30 may i663.
- 64: Lomholt: Bidrag til Nørre Broby Sogns Historie, Præster i Nørre Broby, 6. Henning Christensen Achton.
- 65: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno 1657: Den 7 aprilis troloffuede ieg d. Christian Luja oc Karren Mule", "Den 24 maji, som waar dominica trinit: waar ieg til Karren Mules bryllup her paa raadhuset". Karen Mules død omtales også i dagbogen, anno 1663: "Den 14 febr. døde Karren Mule i barselseng aff lige tilfald som hendis moder", "Den 23 febr. prædickedede ieg offuer s. Karren Mules lig".
- 66: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, anno 1657: "Den 19 maji, som waar pindsdag, haffde m. Henning troloffuelse med Mette Ericksdatter".
- 67: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 409: "Mette Erichsdatter, som var fød 1639 d 9. april og giftede sig 1657 d 3. sept. med m. Henning Actonius, provst i Sallingherret og sognepræst i Nørre Brobye i Fyen".
- 68: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Andet Hefte, Mag. Henning Christensen Achthonius, side 398.
- 69: Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene, 12. Krigens og besættelsens eftervirkninger for det fynske samfund, afsnit om stigende kriminalitet side 499-502.
- 70: Kilder til oversigten fremgår af teksten med tilknyttede noter samt efterfølgende noter.
- 71: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XIV Jørgen Mule, med oplysninger om Jørgen Mule, hans hustru (note 10, jfr. Tavle I Mogens Henriksen Rosenvinge), broderen Claus Mule (note 8) og børn og svigerbørn (Mogens Mule, note 19; Karen Mule, note 21; Anna Mule, note 22). Mogens Mule og hans hustrue Margrethe Erichsdatter, Erich Jørgensens datter, omtales også i afsnittet "Storkøbmanden".
- 72: Fødsels- og dødsår og biografiske oplysninger fremgår af magister *Laurits Wellejus'* ligprædiken over biskoppen i St. Knuds kirke 10/9 1663, optrykt i indledningen til Holger Rørdams udgivelse af Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), Fjerde Række, Andet Bind, side 641-654.
- 73: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 1. Bind, Første Hefte, Dr. Hans Michelsen.
- 74: Jfr. "Storkøbmanden" om Erich Jørgensen, Anne Wichman og Margrethe Erichsdatter.
- 75: Bjerger herreds tingbog 1663-66, mandagen den 28 martj anno i664; sagen gennemgås i Nederland: En fynsk kirketyv ved navn Peder Jensen.

- 76: Salling herreds tingbog 1663-1664, løffuerdagen d: 30 may i663; cit. i Jørgensen (Kistrup): Bidrag til Bedømmelsen af den fynske Landbostands Vilkår før, under og efter Svenskekrigen 1657-60, side 254-255.
- 77: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 414, 1660, 20de oktober. Gejstlighedens deputerede indkaldes til Arvehydingen i Kjøbenhavn.
- 78: Prøver af en fynsk Præstehistorie (K.2), Tillæg 1. Fra Vesteraaby i Salling Herred (Jørgen Jacobsens optegnelser): "Anno 1660, den 15. Novembr., blef Kong Friderich den 3 hyldt af de Jydske oc Fyns Stigtis Stender till en Arfuekonge, huilchet var berammet at schulle været scheet dagen tilforn, nemblich den 14. Novemb., paa huilchen aars dag tilforn Suensken blef vdslaget af Fyn".
- 79: Den danske Kirkes Historie (S.1), Kapitel IV: Enevældens Statskirke, 5. Kirkens Økonomi.
- 80: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 431. 1661. 24de juni. Kgl. Privilegier for Gejstligheden efter Enevældens Indførelse, jfr. aktstykkerne 436, 440, 450 og 451.
- 81: Salling herreds tingbog 1663-1664, løffuerdagen d: 30 may i663 blev brevet læst for retten, efter at synsmændene, der var udmeldt af skriveren og ridefogden over Nyborg amt, havde meddelt, hvad de havde vurderet herredets præstegårde til; cit. i Jørgensen (Kistrup): Bidrag til Bedømmelsen af den fynske Landbostands Vilkår, side 253-254; refereret i Lomholt: Bidrag til Nørre Broby Sogns Historie, Præstekaldets Indtægter m.m., side 90-91.
- 82: Salling herreds breve 1539-1689, i Fyns bispearkiv. 41. Præstegaardskjøb. 1681: "Nørre-Brobye præstegaard angaaende, da er dend till de fattiges directeurer udj Kiøbenhafn gandske afbetald oc obligationen indfried, hvilket kand bewjses med obligationen self, som hoes mig findes, saawelssom med sl. doct. *Wandals* paaskrefne qvitering ... (kvitteringen dateret ao 1674 d. 6 maji) ... *Mette Erichsdaatter*". Ved sagen findes fortegnelser over indbetalingerne af rentepenge fra de enkelte præster i herredet til Henning Achton.
- 83: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 364. 1652. 31. juli. Om at enhver Præst skulde holde en Karl med Vaaben og Hest i Beredskab til Anvendelse i muligt Krigstilfælde, jfr. aktstykkerne 380, 391 og 396.
- 84: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 420. 1660. 18de november. Kgl. Forordning om Konsumtionsskat.
- 85: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 425, efter original i stiftets almindelige breve 86, i Fyns bispearkiv, 1661. 20de januar. Kongebrev til Bisperne om Indsendelse af Jordebøger over alt Gejstlighedens Gods, til Brug ved en forbedret Matrikulering, i Anledning af at en almindelig Hartkornsskat agtedes indført; Rentekammeret, 311.83. Matriklen 1662, Salling, Baag, Vends, Skovby, Skam og Lunde herreder, angiver i Salling Herridt, Nørre Brouby Sogn oc By for "Presten mester Henning Christens. effter hans egen beretning: kand saa aarligt rough 7 ørter, kand aule pr 40 les".
- 86: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 506. 1674. 31te marts. Kgl. Forordning om Ydelse af en Kobbarskat til Flaaden. Ifølge forordningen skulle hver præst på landet yde 3 lispund kobber.
- 87: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 512. 1676. 27de januar. Kgl. Paalæg af en "Kornskat og Krigsstyr". Hver præst skulle yde 3 td. rug, 3 td. byg og 3 td. havre.
- 88: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 526. 1677. 14de august. Til Bisperne angaaende Forordningen om Skat af Ildsteder og Kvæg.
- 89: Carl Christiansen: Om Amtsregnskaberne som historisk Kilde (O.3) indeholder en oversigt over den unge enevældes skatter, herunder side 20-21 over de ekstraordinære skatter fra 1674.
- 90: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 311, efter original i stiftets almindelige breve 98, i Fyns bispearkiv, 1646. 17de maj. Om at Præsterne skulde føre Kirkebøger.
- 91: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 353. 1651. 1ste februar. Om statistiske Optegnelser, Præsterne skulde gjøre angaaende Sogdenes Beboere.
- 92: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 400. 1658. 9de januar. Om at Præsterne skulde indsende Mandtal over alle af Mandkjøn i deres Sogne.
- 93: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 572. 1682. 15de februar. Om at Præster og Degne i Anledning af Landmaalingen skulde optegne alle Gaarde og deres Jorder.

- 94: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 420 som foran citeret: "Naar nogen vil indtræde i Ægteskab, kan han ikke blive viet, inden han har forelagt Præsten et Bevis fra Accisemesteren, at Skatten er betalt".
- 95: Danske Kirkelove (K.1), Tredie Del, Aktstykke 428. 1661. 21de april. Til Bisperne, om at Præsterne paa Landet skulde paatage sig Forvaltningen af Konsumptionsvæsenet.
- 96: Edvard Holm: Danmark-Norges indre Historie, Femtende Kapitel. Statsmagtens Holdning paa det kirkelige Omraade, side 376-379: Brug af Præsteme i verdslige Sager.
- 97: Atlas Danicus IV, Fyn (K.2).
- 98: Topografica, i LA Fyn, 14. Fyn L-N. Brudstykke af en beskrivelse af Nørre Broby sogn: "Effter excellentissimi domini d. Petri Resenij fremsendis aff Nørre Broby sogn, beliggende i Salingherrit i Fyen dette nærwærende ...". Der er fmtl tale om en afskrift; beskrivelsen er ikke skrevet med Henning Achtons håndskrift, der er kendt fra et brev i aktpakken nr. 40. *Anders Rasmussen Kandestøber* i Faaborg hans sag i Salling herreds breve 1539-1689 i Fyns bispearkiv.
- 99: Hermansen: Nørre Broby kirke, side 103-105.
- 100: Salling herreds tingbog 1664-1667, løffuerdagen d: i5 xbris i666.
- 101: Salling herreds tingbog 1669-1671, løffuerdagen d: 5 februarj i670.
- 102: Salling herreds tingbog 1669-1671, løffuerdagen d: i2 marti (1670) og videre 15/4 1671 (med injurieme mod præsten og hans kone), 29/4, 20/5, 3/6, 5/8 1671.
- 103: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XLVI Jens Madsen Rosenberg.
- 104: Koncepter til domsakter 1671-74, i Fynbo landstings arkiv, fol. 264b-265. Retstvisterne behandles i Odense tingbog 1671-73, mandagen den -ii decembr j67i, mandagene den -22 og -29 january og mandagen den -29 aprilis i672, i Fynbo landstings justitsprotokol 1671-75, anno i67i d i3 decembr: samt onsdagen dend i4 february og onsdagen den i3 marty anno i672 og efter stævning i stævningsprotokol til rådstuen 1667-81, onsdagen den -i5 may 1672 i Odense rådstueprotokol 1671-75, onsdagene den -29 may og den -5 juny i672.
- 105: Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1677, 19. december: "Om eftermiddagen klokken 5 døde i Nørrebroby i Fyen m. Henning Christensen Achtonius, sognepræst sammesteds og provst udi Sallingherid".
- 106: Hermansen: Nørre Broby Kirke, side 153-154, hvor Mette Erichsdatters sønnesøn Nørre Brobypræsten *Johannes Michelsen Mules* indberetning i 1755 til *Laurids de Thura*, Kall 377.II, 4to i KB, side 138-158, citeres.
- 107: Pontoppidan: Den Danske Atlas, Tomus VI ved Hans de Hoffman, Salling-Herred i Nyeborg Amt, 21.) Nørre Broebye Sogn, fodnote (x), side 744: "Endeel Liig-Stene over Præsteme hvoriblant ... Provsten Magister Henning Actonius".
- 108: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1673-1675: nr.75, 23 septb. 1674, Claus Michelsen kald, hvori findes såvel Henning Achtons supplication datum Nørre Broby præstegaard den 10 aug. 1674 som Claus Michelsens supplication, dat. Kiøbenhavn d 29 augusti anno 1674.
- 109: Biskop J.K.Blocks samlinger til gejstlighedens historie i Fyens stift, Additamenta 138, Bind I i KB, Sallingherred, Nørrebrobye, 8. Mag. Claus Michelsen Mule: "Da nu imidlertid sognepræsten her paa stedet, mag. Henning Actonius, begyndte at svækkes i 1677 og behøvede at faa en hielper, bad d. Luja m. Actonius om at antage m. Claus Mule dertil". Årstallet kan dog ikke passe, da Claus Michelsen blev udnævnt allerede 1674, jfr. efterfølgende note.
- 110: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/2 1670-80: 75. Claus Michelssen bref anl: Nørre Broebye kald, dat. Hafn: d: 23 septembr: i674.
- 111: Hermansen: Nørre Broby Kirke, *Johannes Mules* indberetning til *Thura* 1755, side 154: "hans successor, min farfader mag. Claus Michelsen den ældste af ommeldte mag: Michel Hansens sønner, fød d. 27 martij 1649".
- 112: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 263.
- 113: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 264.

- 114: Uddrag af Kancelliets Registranter (K.1), 1676-81, 1680 13. maj: "Pr. til Nørrebroby, Claus Michelsen (Mule) og Mette Erichsdatter, m. Henning Achtons enke. - u.(den) Tr.(olovelse) og L.(ysning)", efter Sjællandske Registre 150.
- 115: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 410.
- 116: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1680, 21. september: "Hafde mag. Claus Michelsen Mule, sognepræst udi Nørre Broby i Fyen, bryllup med sin antecessoris sal. m. Henning Christensens enke, Mette Erichsdatter".
- 117: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 410, hvor det i teksten citerede stykke om ægteskabsbetingelserne fortsætter: "Derefter ægted hand hende, og de levede lykkelig og vel, men hun var mester".
- 118: Hermansen: Nørre Broby Kirke, *Johannes Mules* indberetning til *Thura* 1755, side 154: "... min farfader mag: Claus Michelsen ... døde d: 9 december 1712" og: "Samme min farfadere enke Mette Erichsdatter, som hafde først haft mag: Henning Achtonius, hun var fød 1639 i Odense og døde her 1729"; begravelserne er ikke fundet indført i kirkebogen.
- 119: Nørre Broby sogns kirkebog 1678-1814, døbte, anno 1683, d 2 april: "Blef sogne-prestens barns daab confirmeret, som for svagheds skyld var hiemme-døbt d 27 mart, oc kaldet *Michel*".
- 120: Hermansen: Nørre Broby Kirke, *Johannes Mules* (sønnesønnens) indberetning til *Thura* 1755: "Min fader hr. *Michael Cl.* fød 1683 den 25de martij, blev præst her 1712, døde natten imellem sidste febr: og 1ste martij 1743." "Min moder *Cathrine Dorschæus*, provst *Johannes Dorschæi* datter i Kiøbenhafn, som døde i sit 50 aar in jan: 1746".
- 121: Salling herreds breve 1539-1689, i Fyns bispearkiv, 41. Præstegaardskjøb. 1681.
- 122: Blochs samlinger til Fyens geistligheds historie: Kingos breve 1696-9, Additamenta 238d, 4to i KB, side 116-117.
- 123: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 265-266: "... som de øvrige Muler, som ham vare beslegted paa hans moders side, moquerede sig over, at hand vilde føre dette nafn, saa paa sit yderste toeg hand eed af sin eeniste søn hr Michel Clausen, sognepræst i Nørrebrobye og hans successor, at hand aldrig maatte føre det samme nafn, det og sønnen har holdt til dato, men som hand er gift og igien har tvende børn, Johannes og *Mette*, saa kalder moderen sig madame Mule, og børnene med det samme nafn". Jacob Bircherod var, som det fremgår, samtidig med Michæl Clausen.
- 124: Skifte efter mag. Claus Michelsen, sognepræst i Nørre Broby 1713 (dend 8 juny), i Salling herreds provstearkiv -1824, skiftesager uden for skifteprotokollerne 1682-1825.
- 125: Karen Brahes Bibliothek, håndskriftsamlingen, D. II, 142. 1712 Gravskrift over Claus Mikkelsen Mule, sognepræst i Nr. Broby, provst i Salling herred. Fol. 1 bl.
- 126: Lomholt: Bidrag til Nørre Broby Sogns Historie, Præster i Nørre Broby, 6. Henning Christensen Achton.
- 127: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 411.
- 128: Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1690-1745, Skiffte effter dend hæderbaarne, Gud- og dyd elskende nu salige matrone og prowstinde Mette Erichsdaatter, sl. mag: Claus Michelsens, fol. 248-253b.
- 129: Skifteprotokol som angivet i foregående note, side 250; dødsdagen dend i7 janv. i729 er anført side 249.
- 139: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 410.
- 131: Biskop Jens Bircherods historisk-biographiske Dagbøger ved Molbech, 1674, d. 16. (26.) juni.
- 132: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3), 1667-1740, 1675. 19 lulij: "Exerciti per examen so-lennia, tandem in civium academicorum numerum relati sunt: ... Ex gymnasio Othiniano. Christiernus Henningij Achthonius. ...".
- 133: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1692, 20. september: "Hafde hr. Christen Henningsen Achthonius, sognepræst til Ørsted og Daadstrup i Ramsøe-herred i Selland, bryllup ibidem med sin formands, afg. hr. *Jørgen Svendsens* enke".

- 134: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.1399.9. Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 200, oplyser også, at Christen Achton havde 4 børn, men nævner kun sønnen *Henning Achthon* og døtrene *Barbara Achthonia* og *Mette Achthonia*. Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1690-1745, Skifte efter ... Mette Erichsdaatter, sl. mag: Claus Michelsens, 1729, anfører de samme tre fol. 248.
- 135: Odense amts arkiv, 800. Breve vedr. umyndiges kapitaler krigstyren m.m. 1713-1721, - 11/167 Købstædernes umyndiges kapitaler 1712, Faaborg byes mandtall ofuer de w=møndiges arfue, som shall swares krigstyer af 1713, dat. Faaborg d: 14 february ao 1713: "Jacob Jørgenssen borgemeester hafuer under wergemaal af hans hustrøes brødreborns arfuegodtz falden i Ørsted præstegaard i Sieland for een dreng Henning Christesen Actonius, er fader og moderløs 11 aar gammel, i behold 400 rdr ... Iligemaade drengens søster *Christiana Christensdaatters* arfue, iligemaade i Ørsted præstegaard falden capital ... 300 rdr", Mandtaller for geistligheden til krigstyer for -1714, Mandtal over Salling Herred ..., Nørre Brobye: "Sognepræsten formynder for Mette Christensdaatter Achthonia af capital -300 rixdlr:".
- 136: Ministerial-bog for Bogense-kirke begyndt 1772, 1788: "December d: 24de blew welærwærdige høylærde hr Henning Achtonius residerende capellan begrawet ... Hawde wæret en welfortient lærer wed begge meenigheder i 56 aar ... derfor indgik du ogsaa i en welsignet alder af 87 aar til din herres glæde. -". Henning Achton mindedes 60 år efter sin død som en lærd mand, der kunne mane, jfr. Vedel Simonsen: Samlinger til den fyenske Herregaard Elvedgaards Historie, Andet Hefte, også refereret i Hans Hansen: Bogenses historie I, side 161-162.
- 137: Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1690-1745, Skifte efter ... Mette Erichsdaatter, sl. mag: Claus Michelsens, anfører fol. 248 "dend anden daatter *Mette Christensdaatter Achtonia*, gifft med *Conradt Piil* i Foborg". Ægtemanden var kongelig vejer og måler; parret omtales i afsnittet om "Den fattige tilløbende gesell".
- 138: Biskop Blochs samlinger, Additamenta 238c, 4to i KB, Mag. *Peder Jensen Lucoppidans* beskrivelse af Jesper Lauritzsen og hans efterslægt, fol. 28b, hvor Henning Achtons børn med Mette Erichsdaatter nævnes.
- 139: Kilderne fremgår af teksten med tilknyttede noter.
- 140: Hermansen: Nørre Broby Kirke, *Johannes Mules* indberetning til *Thura* 1755: "Naar jeg ellers undtager en degn, som druknede, en degnekone, nogle børn, en foget og forpagter af Lundegaard og min faders Halbroder Erich Henningsen Achtonius, som døde ugift, saa veed jeg ikke hvo fleere i kirken har været begravet".
- 141: Nørre Broby sogns kirkebog 1678-1814, begravne, anno 1724, d. 13 octobr: "blef Erich Henningsen i præstegaarden, som døde d. 5. octobr. klochen mellem 12 a 1 om natten, og war 65 aar gammel, begrafwen".
- 142: Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1690-1745, Skifte efter ... Mette Erichsdaatter, sl. mag: Claus Michelsens, giæld, fol. 250b og fol. 251.
- 143: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Wissenberg, Hr. Hans Christensen Naur, hvor Bloch som sin kilde angiver "Barbara Achtons Levnets og Endeligts udførligere Omstændigheder", som var falden ham i hænderne.
- 144: Faaborg tingprotokol 1703-13, anno i705 onsdagen den 15 april, fol. 79-79b: "Skiøde for Gudelshende matrone Barbare Henningsdaater Achtonie, ... sal hr. *Hans Naurs* efterladte enche i Ottense, ... (på en) gaard ligende i Østergade her i Faaborg, imellum Børge Christians Mølmk. gaard paa dend wester side og *Jørgen Jensen Shræders* gaard paa dend øster side, med tilligende hafwerum ned imod stranden ... datum Faaborg d i3 april ao i705".
- 145: Faaborg kirkebog 1690-1726, Fortegnelse paa de begravne ..., 1712 onsdagen d 28 dec.: "blew sl. *Maren Hansdatter* Børge Mølmarks begrawet, som døde den 21 ejusd. og war 47 aar og 11 maaneder gl.", 1713, onsdagen d 5 jul: "Børge Christians Mølmk: begrawet, som døde d 29 junii 35 a -oc 7 maan gl-"; Faaborg byfogeds arkiv, Skifter udenfor skifteprotokollen 1699-1715, Skifte efter Børge Mølmk 1713, der uanset LA's betegnelse også omfatter skiftet efter Maren Naur: "Effter hende alt

var giort begyndelse, mens formedelst dend salig mands suaghed, som strax effter dend si: kones død begynte og siden til hans dedsstund wedholte, kunde samme skifte effter hende dets aarsig icke komme til nogen endskab, huorfor der nu effter dennem bege skal giøres rigtighed ..."; Børge Mølmark var datterens tredje ægtemand, jfr. "Den fattige tilløbende gesell" med tabellen Familieforbindelser i Faaborg i begyndelsen af 1700-tallet.

- 146: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen 8 february 1719, fol. 424, bevidner Barbara Achtonias datterdatter, "at saa lenge jeg hawer kient Barbra sal. hr *Hansis*, har ingen af hendis tienstepiger hafft dend frihed i hendes huus som forermelte *Anna Nielsdatter*, thj Barbra sal. hr *Hansis* aldrig gich uden sin dør tilforne uden hun lugte døren i laas og forwartte sin nøgle, wden *Anna Nielsdatter* var huuset saa wel betroet, at Barbra sal hr *Hansis* ej lugte for hende imen hun gich i kirche ell. andenstedz, ...".
- 147: Faaborg kirkebog 1690-1726, Fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede ..., 1718: "d 22 junij troloffuede hr: *Hans Bloch Johan Hansen Møller* og *Anne Nielssdatter* ... og bleff wiet 11 9br. af hr. *Hans Bloch*".
- 148: Faaborg tingprotokol 1713-20. Processen mod *Anna Nielsdatter* indledes onsdagen d i4de decembr 1718, hvor hun stævnes "betreffende eendeel penge saawel af speciesølf som guldmynt, hun til een og anden her i byen tid effter anden skal for klingende smaapenge og wahre hafuer forwexslet, item eendeel deraf bortlont og det under variable og misstencilige forewendinger". Dommen faldt først onsdagen dend 24 may 1719, fol. 452. Dommen stadfæstedes af Fynbo landsting onsdagen dend 17 january ao 1720: Fynbo landstings justitsprotokol 1715-1732, fol. 120b, hvor det konkluderes, "at alt huiss udj agten ført og passerit er, fuldkommeligen ofwerbewiisser *Anna Nielssdaatter*, ... at hun efter de førte bewisligheder og de handgribelige kiendetegn og omstendigheder maa werre dend, som i gierningen er skyldig". Landstinget forudsatte dog, at *Barbara Henningsdatter* bekræftede sit vidneudsagn ved lovformelig aflagt ed.
- 149: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d i4de decembr: 1718 fremlagdes *Barbara Achtonias* memorial til stiftamtmanden, hvori det bl.a., fol. 409b, hed: "Da, som byefogden her i byen sr *Christopher Hansen* self er stefnet i denne sag til at widne, saasom hand skal hafue lonndt penge af hende og tilwexslet sig eendeel specie, men endog derforuden nu skal were bemte piges huuswært, og derfor ej dommerembede kand betiene..., " så begæredes det af amtmanden, at han beskikkede en sættemmer, hvilket amtmanden imødekom, jfr. erklærings- og resolutionsprotokol, 12: 1713-1719, i Odense amts arkiv, side 445. Byfogden, der afviste at have lånt penge af *Anna Nielsdatter*, blev rasende og afviste endog i første omgang, fol. 410b, "at hand detz aarsage dend rett Gud og kongen hannom hafr betroet, for slig løse beskyldninger skulle wige". Efter at amtmanden skriftligt havde foreholdt ham, "at hand bør aflegge sit eedelig widnisbyrd udi den indstefnte sag, ... og imidlertid at lade *Preben Langsted* effter min gifne constitution betiene retten som settedommer", jfr. fornævnte protokol i Odense amts arkiv, side 462, veg han dog sædet. Sagen fik en udløber ved Fynbo landsting, idet tjenestepigens mand klagede over sættemmeren *Preben Langsteds* dom, se landstingets stævningsprotokol 1705-20, fol. 507b, indstefne sager till dend =30 augustj =1719, 1.;
- 150: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen dend 13 martty anno 1720, fol. 480b åbnes Sagen mod sognepræst *Hans Bloch*, der stævnes "angaaende 10 rd: specie hand af *Anna Nielsdatter* tillonds hauer bekommed af de penge og midler, hun bemelte *Barbra sal hr Hans Naurs* uloflig hauer entwendt imedens hun tientte hende og eene hendis huus hauer weret betroet". Præsten havde allerede under sagen mod *Anna Nielsdatter*, onsdagen 8 february 1719, fol. 424b-425, erkendt, at hans hustru "som her noget dereffter kom excequerre paa os for krigstyer og kopskatt, og wj ej hafde wor skatt samblet", havde bedt *Anna Nielsdatter* om et lån på 20 rigsdaler og havde fået ti, men dokumenterede, at han siden havde tilbagebetalt ialt 6 rd 3 mk. til hende. *Barbara Achtonias* procurator krævede ikke desto mindre nu alle ti rigsdaler tilbagebetalt og lod gøre arrest for beløbet i nogle penge, præsten havde deponeret andetsteds. Præsten anlagde derefter sag mod *Barbara Achtonia*, idet han krævede arresten kendt ulovlig og, fol. 497, at *Barbara Achtonia* "for tilføyede tort og shade tilbyder mig nogen lowformelig satisfaction". Onsdagen d 17 july, fol. 516 kendte dommeren arresten ulovlig

- og dømte Barbara Henningsdatter til både at betale sagens omkostninger og en mult på 2 rigsdaler. Onsdagen d 31 july 1720, fol. 527 dømtes præsten til at betale de resterende 3 rigsdaler 3 mk. tilbage til Barbara Henningsdatter.
- 151: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 14 febr: ao 1720, fol. 472b stævnes sr *Otte Diderich Mandsfelt* "angaaende en brun kledekiorttel, som hand af sequesterede gods forhen *Anna Nielsdaatter* tilhørende hauer tilstaaet at hae til sig taged, uagtet samme kiorttel med mere forhen *Anna Nielsdaatter* tilhørende baade er tagen under loulig arest og forhen gjorde taxation". Onsdagen d 13 martty anno 1720, fol. 479b, dømmes stadskirurgen til at levere kiortelen til Barbara Achton.
- 152: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 31 july 1720, fol. 527. "Contraparten", sognepræsten *Hans Bloch*, blev også idømt en mult for sine "nesten lige swar" under processen.
- 153: Jørgensen (Kistrup): Efterretninger om Faaborg Kjøbstad skriver side 49/50 - uden kildeangivelse, at hun "var bekjendt for sin Gjerrighed og Mistro til Alle".
- 154: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Wissenbiørg, Hr. Hans Christensen Naur, side 343. Teksten slutter efter det citerede stykke om hendes sygdomme: "fra den 29de Julii kom saa stærke Paroxysmi over hende, at hun døde Mandagen den 2den Augusti 1728, og opnaaede en Alder af 82 Aar, ringere end 18 Dage". Jfr. Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1755, fol. 201, Døde og begrafne, anno i728: "20 Mandagen d 2 augustj om morgenen klochen imellem 4re og 5 er Barbara sl: hr Hans Naurs død. Fredagen d 6 ejusdem blev hun begrawen i kirchen, og hr *Hans Bloch* kastede jord paa hinde og prædichede ower hinde, og hun war 82 aar gammel".
- 155: Uddrag af Kancelliets Registranter (K.1), 1682-85, angiver med kilde i Sjællandske Registre 127, at Jørgen Jørgensen og Anna Dorothe Henningsdatter i Faaborg 12. maj 1682 fik tilladelse til at indgå ægteskab uden forudgående troløvelse og lysning; Faaborg kirkebog 1658-91 anfører under Børn døbte ano 1683: "Torsdagen d 19 July døbte ieg Jørgen Thommesøns Barn *Karenn*. Fadderne hans hustrues moder, ...".
- 156: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, 1709, mandagen d 11 nov.: "blef Anna-Dorothea Henningsdatter Jørgen Thomsøn Jørgensøns begrawet, som døde den 3 ejusd. oc war 46 aar gl -ringere 3 dage".
- 157: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, 1715, mandagen d 4 nov.: "Jørgen Thomsøn Jørgens, som døde d 27 oct, 59 aar gl".
- 158: Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1679, 10. september: "Hafde Jacob Jørgensen, borgemester i Foborg, bryllup i Nørre-Broby udi Fyen med Karen Henningsdaatter".

Noter til Den tro tjener

- 1: Thoma Broder Bircherodii geographiske og historiske beskrivelse over Fyen, Ny kgl. samling 400-2 i KB, Assens i Bogherred i Fyen, Templum Asnense, Monumenter udj Assens kirke: "Her hviler erlig og velagt mand BERTEL JENSEN borgemester udj Assens, havte tient Jørgen Brahe for ridefoged paa Hagenskov slot 33 aar, døde 1659 den 22 nov. æt. 53 ...".
- 2: Arennt Bermtsen: Danmarckis oc Norgis Fruchtbar Herlighed, Den Første Bog.
- 3: Brahesborg gods arkiv, 2/1 Adkomster, domme, retsakter 1469-1651, i LA Fyn, indeholder omkring 130 dokumenter vedrørende Jørgen Brahes erhvervelser og mageskifter af ejendom i Båg herred, herunder Mageskifte mellem *Karen Bille, Hilleborg Bille* og Jørgen Brahe paa en deel gods her ved Brahesborg, dat. 12 nov: ao 1641, (gl.) no 195, hvor de to fruer mageskifter "woris hoffuidgaard Bissboe med ald dess tilliggendess eiendomb och herlighed saauelssom bygningen" med bl.a. "hans hoffuedgaard Skouffsgaarde med dess bygningh och tilliggendess eiendomb och herlighed".
- 4: Henry Bruun: Brahe, Jørgen; Vedel Simonsen: Bidrag til Lehnsmanden paa Hagenskov, Rigsraad og Ridder Hr. Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse og: Samlinger til Hagenskov Slots, nuværende Frederiksgaves, Historie; Svend Larsen: Hagenskov; Norvin: Brahesborg.
- 5: Assens tingprotokol 1688-1699, onsdagen den 15 juny. anno i698 fremlægges på *Ellen Peders Baagøes* vegne et "schifftebreff effter sl: borgemester Bertel Jens er ganget i660, derudj hun er forærit paa schiffte effter hindes s: faderbroder welærmel:te Berttel Jenssen borgemester et quindestoele-stade ..."; skifteprotokol (nr.1) 1685-1707, fol. 332-b-336b foretages skifte "udj sl: afgangne *Peder Pederssen Baagøe* for dum borger og skipper hersammesteds ... udj dend sl: mands efterlatte hustrue Ellen Hansdatter"(s nærværelse).
- 6: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredaugen denn 7 may anno i669 oplyser *Jørgen Poulsen* (ane nr. 412), der var gift med Bertel Jensens datter *Anna Bertelsdatter* (ane nr.413), at han har givet fuld-magt "till hans suoger Hans Jenssen, boendis i Nykiøbbing" til at varetage nogle interesser for ham i Jylland. (Bertel Jensen havde ikke nogen søn Hans, men udtrykket svoger brugtes i betydningen "be-svogret" og kunne også gælde en farbroder); en anden datter, *Anne Mariche Bertelsdatter*, blev, som det siden nævnes, gift med *Michel Langballe* på Mors.
- 7: Stævningsprotokol til rådstuen 1660-67, i Odense magistrats arkiv, onsdagen dend =29 january ao i66i (skal være 1662; skriveren har ikke nået at indstille sig på det nye årstal): "Hans Jennss, raad-mand i Nykiøbing i Morss, citerer *Anthonj Ottessen* byfoegitt for en domb ... anlangende en summa penge, nemblig -300 rdr: capitall, forne: Hanss Jenss bemelte *Henrich Wollmer* laandt och forstragt hafr, effter hans wdgiffuen obligationss bemelding, huorføre hand hannom sin gaard i Nøregade, hand iboede, d: 9 8br: i648 hafr pantsatt"; Odense tingbog 1667-68, mandagen dend =i6 marty i668: "For *Carsten Iffuersen* blef udmeldet efftershme dannemend ... at møde paa aastedet udj *Claus Mules* gaard d -17 marty førstkommendes at tilwurdere och afpele hannem paa sin principals Hans Jensens i Nykiøbing i Morss hans wegne for hans resterende anpart udj samme gaard, nemblig -72 rdr 2 mk., effter indførssels bemelding, som *Peder Matthiss*: derudj hafr, af dato d -5 decem anno i66i, och igien till for: Hans Jensen transporteret och afstaaet hafuer". Mandagen dend =i3 aprilis i668, hvor den omtalte Peder Matthiss: benævnes "forrige shriffuer paa Hald", tilkendes "Hans Jenss raadmand i Nykiøbing i Morss" de tilvurderede gårdparter.
- 8: Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, (Herudi) Bewieszer till Hagenschouff slotts reg:b fra Philippi Jacobj daug anno i626 och till aarsdaugen i627, i0 Beuijss paa penge for -2000 murstehen: "Kiendiss jeg Bertell Jenssen paa Haggenshou slott och gjør witerligt, at *Sørren Jenssen* schriffuer her sam-mestedtz hafr paa kong: maytz: weigne wed mig betalld och wdj reede penge wdgiffuid elluffue slette daller for ij tusinde murstehen, som till Haggenshou slotiss kiøchenshorsteen formedelst høig nødwendighed bleff indkiøbt ...". (Statsrevisoreme kan næppe have været særligt tilfredse med denne "kvittering", der er udstedt af den, der udbetalte pengene, ikke af modtageren, og end ikke an-giver, hvem murstenene var købt af!).
- 9: Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, (Herudj) beewisser hørendis til Hagenshouff slodz regb fra Philippj 1628 till i629. "*Søffren Jensen* slotshriffuer och ridefouget offr Hagenshouff lhen" nævnes

- i bilag i. Thingswinde anlangende siunsmends affsigt omb olden paa cronens shouffue i Hagenshouff lehn i628, af dato j628: mandagen dennd 24 nouembr., og tilsvarende i et senere bilag, dateret j629 mandagen dennd 13 aprilis; Assens rådstueprotokol 1613-1633 omtaler "Søffrenn Jenssønn slotzshriffuer och ridefouget offr Hagenshouff lehn" fra 1624 (10/12 1624, 12/5 1627).
- 10: Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, regnskaberne 1629/30, 1630/31 og 1631/32, hvor Peder Thomesen. Galskytt perioden igennem nævnes som "slodsshriff och ridefouget"; efter afskeden flyttede Peder Galskytt en tid til Odense, jfr. stævningsbog 1637-38 i Odense byfogeds arkiv, der 19/2 1638 gengiver en stævning forkyndt for "Peder Tomes Galshøt, forige shriffuer och ridefogit paa Hagenshouff slot fra hans sidste lossemendt her i byen, nemblig fra *Hans Jurig Shreder*, iflg. Langholz: Anetavler for berømte danskere, 1. samling, 18. Anetavle for J.C.Hostrup, VII. 78 blev Peder Thomsen Galskyt ejer af Komumgård i Ø.Brønderslev, hvor han døde 1678.
- 11: Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, Beuiser till *Jørgen Brahes* regenschab aff Hagenshouff leen fra Phil. 1629 till 1630, bilag: "Anno j629 den 4 augustj haffr *Peder Thomesen*, schriffuer paa Hagenshouff slott, betalld migh et hundrit och elluffue thr: three shepr arre, som hannom her paa Huedhollmb leffuuredtt ehr, till kongh: maysts röstuogenheste, ...".
- 12: Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, Kong: maystz: regenschabff aff Hagenshouff slott fra Philipp Jacobj dagh anno 1629 och till aarssdagenn igienn anno 1630, Wdgifft heste: "Haffuer lhensmanden welbiurdigh *Jørgenn Brahe* thill Stade ladet leffuere, som hannd epter befallninngh paa kongg: mays weigne aff adelenn her wdj landet haffuer ladet annamme epter medtfølgende beuiss ... rustuogenheste xwj", jfr. bilag 21 med en "captein offr artelleriet hans beuiss" for modtagelsen af hestene.
- 13: Vedel Simonsen: Bidrag til ... *Jørgen Brahes* Levnetsbeskrivelse, dagbog 1632, d. 18de (maj): "antog ieg Jurgen Mand till ridefogett paa nogen tid ..."; *Jørgen Mand* må dog allerede have fungeret i stillingen i nogen tid før den 18. maj, for ifølge et tingsvidne af Båg herreds ting aar j632, mandagen den 2 may, mødte "Jurgen Mand, ridefogit til Hagenshouff" da på tinget for sin hosbund *Jørgen Brahe*, jfr. *Brahesborg* gods arkiv, 2/1 Adkomster, domme, retsakter 1469-1651, Mageskifte mellem prousten i Assens tillige med een deel Assensborgere og hr: *Jurgen Brahe* ..., udstæd af Baag herridtzting d: 2den may ao i632, (gl.) no 246.
- 14: *Brahesborg* gods arkiv, 2/1 Adkomster, domme, retsakter 1469-1651, *Rasmus Bangs* arvingers skiøde til *Jørgen Brahe* af -13 dec- 1636 paa en deel jorder paa Assens marck, (gl.) no 25, hvor *Jørgen Brahe* i Assens byting repræsenteres af "erlig och wellagt mand *Jørgen Mand*, byfoget i Assens och ridefoget offuer Hagenshouff leen", og Mageskifte mellem *Jørgen Brahe* og *Anders Clauss*: i Assens om nogen jord i Meelbye wenge og paa Assens og Lundagger marcker, dat: 1te febr: 1642, (gl.) no 32), hvor "Jurgen Mand, kong maytts byfoget wdj Assens" gør vitterligt, at *Jørgen Brahe* har ladet tingsvidne om mageskiftet (og 11 andre tingsvidner) optage ved "hans fuldmegtige, erlig och wellagt mand *Bertell Jenssen*, borger her samestedtz och ridefoget offuer Hagenshouff leen"; *Svend Larsen*: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biøgrafiske oplysninger, Nr.46 *Niels Mand*, indeholder oplysninger om *Jørgen Mand* i note 3; *Jørgen Mand* omtales også i afsnittet "Tolderne".
- 15: Hagenskov lens regnskaber 1624-1631, Kong: maytt: regenschab aff Hagenshouff slott fraa Philippi Jacobi dag ao i632 och till aarssdagen anno i633: er påtegnet ført "wed mig *Bertell Jenssen*", og i regnskabsbilagene kvitteres han for modtagne penge m.v. som "*Bertell Jenssen* shriffuer paa Hagenshouff slot", første gang for betaling af otte lester Mariagerkalk 18 juny ano 1632. I bilag no 3 i samme regnskab gengives et tingsvidne, der er indhentet fra Assens byting aar effter Gudtz byrd 1632 den 26 marty af "*Peter Galshøtt*, slotshriffuer paa Hagenshouff slott", som altså har fungeret i skriverstillingen endnu på dette tidspunkt.
- 16: *Brahesborg* gods arkiv, 2/1 Adkomster, domme, retsakter 1469-1651, ved udstedelsen af *Rasmus Bangs* arvingers skøde til *Jørgen Brahe* 13/12 1636, jfr. note foran, møder *Jørgen Mand* endnu som "ridefoget offuer Hagenshouff leen".
- 17: Assens rådstueprotokol 1633-42, den 5 february anno j638 lader "woris gunstig lennsmænd, erlige och welbiurdige mand her *Jürgen Brahe* till Huedeholm, rider och konglige maytts høffuidtzmand paa

- Hagenshouff slaatt hans fuldmegtige Berter Jenss., shriffuer paa Hagenshouff slaat," borgerskabet stævne i anledning af afskaffelse af den under "Tolderne" omtalte ordning med "fastelavnsborgmestre".
- 18: Odensegård lens regnskaber 1635-1638, Koning maytt regenschabff aff Odenseegaardt beregndt fra Phillipi Jacobi daug aar i636 och thill aarssdagen egien aar i637, Er bekosted, forbrugtt och medgangen thill Nesbyehouffuidts mølles reperation ...: "Er giffuenn Bertell Jenssenn ridefoget paa Hagenshouff for it par møllesteen till bemelte mølle, som strax bleff indlagtt, penge xxx rdl. j ort."
- 19: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, regnskaberne 1634/35-1639/40 er påtegnet ført "wed mig Bertell Jenssen", og han nævnes i regnskaberne som "shriffuer" og aldrig andet.
- 20: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Kongh: maytz regenschab aff Hagenshouff lehn beregnet fra Whillipi Jacobi daug anno i640 och till aarsdaugen anno i64i er påtegnet ført "wed migh Mortten Thygessen egen haand"; Beuiser till Hagenshouff slottz regenschab fra Philip: Jacobj 1640 till aarsdag 1641, B Siun paa slotens aalden j640: "Bertel Jensen, ridefogid i Hagenshou len" mødte 14 7bris 1640 på Båg herreds ting for sin husbond Jørgen Brahe; i de først daterede bilag i regnskabsåret nævnes *Abraham Abrahamsen* som schriffuer paa Hagenshouffslot:, jfr. 5. *Seffren Michelssen* schipr aff Mariager hans beuiss paa iij sletedlr for j lest kalck, actum Hagenshouff slot den 8 may anno i640, 10 *Seffren Lydichssen* och *Jep Nielssen* schippere wdj Assens deres beuiss paa lx sletedaller, for fragt for k: m: korn at offuerførre, datum Hagenshouff slot den 20 july anno i640 og 4. *Niels Erichssen* schipper aff Norge hans beuiss paa iij sletedaller for j lest Christianiakalch, actum Hagenshouff slot den j2 augusty anno i640. Fra oktober nævnes *Morten Thygesen* som slotsskriver; men Abraham Abrahamsen anføres dog i et enkelt bilag, *Wolff Reyer Kochs* kvittering, a: Hagenshouff slott den 2i december i640.
- 21: Resen: Kobberstikkene fra Atlas Danicus 1677. Kortet må være udarbejdet efter 1667, hvor slottet blev omdøbt til Frederiksgave.
- 22: Hagenskov lens kvittansiarumsbilag 1572-1662 i RA. I et "inuentarium", som blev optaget den j6 may anno j610, da *Jacob Rossenkrantz* till Kierstrup overtog Hagenskov len, anføres "wdi thend wderste schriffuerstue ... en gammell thræseng, en gammell wlden dyne, en liden skiffue (bord)", og "wdi thend inderste schriffuerstue, en fyrskiffue, ett fyrsengested wden stabler, thoe smaa fyrskamle, en kackelouffen aff nye potter ...". Skriverens skrivebord var øjensynligt også større og finere end hjælpeskriverens, men han havde dog ikke ret til et sengested "met stabler" (himmelseng), som fandtes på "herremendtzkammeritt".
- 23: Jfr. Fusing: Herremand og Fæstebonde, V. Foged og fæster.
- 24: Henry Bruun: Brahe, Jørgen.
- 25: Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1628-1638, Mantalsregister och forklaring paa den paabudene pendingschatt, som epter kong: maytts. naadigst skattebreffuis bemelding till Martinj neruerende aar i632 ehr bedaged och oppebaared, Summarum paa ald forne mandtall.
- 26: Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1628-1638, Pendingschatt till Martinj aar i633, Summa summarum.
- 27: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kong: maytz: regenschab aff Haggenschouff lehn, beregnet fra Philipi Jacobi daug anno i64i och till aarszdagen anno i642, Pendinge giffued embidtzfolch.
- 28: Jfr. Scocozza: Klassekampen i Danmarks historie, Afsnit 4, Kapitel 3: Udbygningen af bønderne, side 63: "Men herremændenes bestræbelser for at få hovbønderne gjort skattefri er ikke et udtryk for venlighed og omsorg, men skyldes herremændenes forståelse for, at med landgildeydelse, alle andre ydelser og dertil oveni hoveriet var *grænsen for bøndernes ydeevne nået*".
- 29: Ordbog over det danske Sprog (O.1), Femogtyvende Bind, 1950, spalte 949, Ugedags-bønder.
- 30: Jfr. f.eks. Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1628-1638, Mantalsregister och forklaring paa den paabudene pendingschatt, som epter kong: maytts. naadigst skattebreffuis bemelding till Martinj neruerende aar i632 ehr bedaged och oppebaared, der rummer kopi af det kongelige skattebrev af 27 junj ao i632: "... och shall aldelis ingen werre fry for same shatt och hielp, ... wden alleneste adelens

- egne wgedagsbøndr, som boer for deris sædegrde, de holde auffil paa, och ligger i sogned, som same deris sædegaarde ligger wdj, (och de som haffr werret fry aff arriltz tid ...").
- 31: Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1628-1638, bilag 2 til kornschat i633, Niels Skinkells brev, ex Søeholm den 16 feb anno: j633, bilag 2 til pendingschatt aar i633, Niels Skinkells brev, ex Søeholm den 19 octobris anno 1633, bilag til pendingshatt aar j634, Leo Bartholome Thennesens brev, aff Orrelund den 30 nouember anno 1634.
- 32: Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1638-1644, bilag E til den paabudne shatt til fiorten dage for juell neruerende aar j637 (årstallet er i Rigsarkivet læst som 1639), dateret "aff lffrsnes denn 8 december anno i637 *Thomas Søffrenssøn*". Et andet lige så høfligt brev fra fogden, aff lffrsness den 24 7bris 1638, ligger som bilag no 4 til Vnionsskatt til S: Michelsdag 1638 aff Hagenshouff lenn".
- 33: Stig Juul: Lov og Ret i Tiden før Kristian V's Danske Lov, side 250.
- 34: Vedel Simonsen: Bidrag til ... Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse, 1632, d. 18de (maj).
- 35: Stig Juul: Lov og Ret i Tiden før Kristian V's Danske Lov, side 250.
- 36: Hagenskov lens regnskaber og ekstraskattemandtaller, bilag med tingsvidner fra 1640. I tingsvidnerne hedder det normalt, at den pågældende defoged møder på lensmanden *Jørgen Brahes* vegne, men i Sandemandsprotokol 1646-1667 i Fynbo landstings arkiv, anno i655, onsdagen den 4: april anføres det, at defogden *Hans Thordtzen* wdi Thurup møder "paa Bertel Jensens, riedefoget offuer Hagenskow slott, hans wegne".
- 37: Eksempelvis Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Beuiser till Hagenschouff slodtz regenshab fra Philip: Jacobj 1640 till aarssdag 1641, B Siun paa slotens aalden j640 og Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Beuiser til Hagenschouff slodtz regenshab fra Philippi 1644 och till aarssdag i645, 2. Bertell Jensenn, riedefoget i Hagenshou lehen, suinswinde.
- 38: Stig Juul: Lov og Ret i Tiden før Kristian V's Danske Lov, side 250.
- 39: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kong: maytz: regenshab aff Haggenschouff lehn bereignit fra Philipi Jacobi daug anno i64i och till aarszdagen anno i642, Pendinge giffued embidtzfolch; Beuiser hørendis till Hagenshouff slotts regenshab thill Phil: Jacobj 1642, 15. Dom angaaende Mete Jensdater at hun er dømpet til kagen i642; Corpus constitutionum Daniae (K.1), 3. Bind, 471. 1617 12. oktober. Frdg. om løsagtighed, § 2: "Och dersom saadant Gud til fortørnelse och andre til forargelse tit och ofte af en person begaais , da skal ... hun tredie gang uden ald naade straffis til kaget".
- 40: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1639, octobr. 14: "Indicabat mihi dn. Georg. Brahens commin. in Synderby (Nicolaum) ab ancilla pastoris puerum enixa proditum esse".
- 41: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1639, octobr. 18: "Scripsi dn. *Christophoro* in Synderby, ut. commin. suum ad me remitteret".
- 42: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1639, octobr. 30.
- 43: Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens Dagbog, anno 1639, november 28: "D. Georg. Brahius vocavit filium dn. *Georgi Veloviani (Urloviani)* in commin. Synderbyensem", jfr. decbr. 11: "*Alb. Georgii* in commin. Synderbyensem. vocatum ordinavi in æde Can."; Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Del, Synderbye. Hr. Christopher Bendixen.
- 44: Engberg: Dansk Finanshistorie i 1640'erne, Anden del, Andet afsnit. Skatteligning, side 111 ff og Tredie del, Første afsnit, De forskellige maader, hvorpå der forhvervedes skatteforskånsel, side 167 ff (Tingsvidner), hvor det påpeges, at Rentekammeret fra 1640'erne begyndte at kræve, at lensmanden selv med egen hånd skulle påskrive tingsvidnerne.
- 45: Engberg: Dansk Finanshistorie i 1640'erne, Anden Del, Andet afsnit. Skatteligning, side 108-109.
- 46: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Regenshab paa welb: mand hr *Jørgen Brahe* til Huedeholmb, ridr, hans welb: affgiffet aff Hagenshouf slotts lhenn fra den i may anno i648 till same daug ano i650, Bertell Jensen riedefoget till Hagenshoff slott, domb.
- 47: Assens rådstueprotokol 1656-76, løffuerdaugen den ii february anno i660: "Det erlig agt- och wellfornehmme mand Isach Mouridzen, herridsfouget wdj Baagherridt och förrig sidtzhafttig paa Hellenes, bleff i daug beuillget sitt borgershab", fredagen den i6 marty i660 nævnes han som "kongl: mayt: byfoget her ibid".

- 48: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1637-39: 1638, 4. aug.
- 49: Ellehøj: Chr. IV.s Tidsalder, Lov og Ret i Landet, Forbrydelse og Straf, Bind 7 af Politikens Danmarks Historie (S.1).
- 50: Når Bertel Jensens hustru nævnes er det som regel som Geske Carstensdatter, men navnet Rickerts anføres enkelte steder således i Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1658, 18. (28.) marts: "Døde i Assens Gedske Richers Carstensdaatter, Berthel Jensens, borgemeisters ibidem, hustrue, anno ætat 51"; Assens tingprotokol 1674-1680, tiersdaugenn denn 6 octobr: anno i674, hvor en aftale mellem Bertel Jensens børn og arvinger tinglæses, henvises der til et skiftebrev "effter woris s: forældre Bertel Jenssen for dum borgemester wdj Assens och hans kieriste hustrøe s: Giedshe Richers Karstensdatter".
- 51: Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1638-1644, Mandtall och forklaringh offuer den almindelig paabudne pendingsskat, som till vnionens effterkommelse och grentzernis forsichring oppebaaren aff meenige bønder och almue offuer all Hagenskouff lehn och war bedaget at vdgiffuis till Sanct Hans dag midsommer anno i640, hvor man både finder Bertell Jenssen som en af de fire festebønder i Lae-gaarde og to "drenge" *Oluff*, "som tienner for fuld løn" og *Niels*, "som tienner for halff løn hos Bertel Jenssen", jfr. også Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Beuiser till Hagenschouff slottz regenschab fra Philip: Jacoj 1640 til aarssdag 1641, bilag no 9, hvori Bertel Jensen, der kvitterer for et modtaget beløb, angiver sig som "boendes wdj Ladegaard".
- 52: Assens rådstueprotokol 1633-1642, thiersdagen den j4 augusty (1638), fol. 81-82.
- 53: Assens rådstueprotokol 1633-1642, fredagen den 24 augusty, fol. 83, stævnes Poul Friis af præsten *Niels Jacobsen* i Wissløff til betaling af tre gældsbeviser, hvoraf det ældste er dateret i4 novembris j63j, fridagen den 3j augusty, fol. 84, kræver præsten indfrielse af et fjerde gældsbevis på "fire hundrett enchende rixdaler in specie, som hand (præsten) mig nu udj min trang att betalle med till welb: *Anders Bille* laantt och med forstragt haffuer", samme dag stævnes han af fogden på Iffuersnes på rigsråden *Hans Lindenouffs* vegne for en restgæld vedr. levering af et halvt hundrede staldøxne, og *Balsar Rolland* kræver indførsel i den del af hans formue, der måtte være tilbage efter at *Anders Bille* har fået sine udlæg dækket, fridagen den 30 novembris ao j638, fol. 90b, lader *Niels Hansen*, "kong: maytz: laugmand wdi Christiania i Norge" ham stævne for et gælds brev af 14. juni 1631 "formellende paa 700 slettedr hoffuidstoel med dess effterstaaandes rente, ... som er bethaling for ehn gaard wdj Assens ieg hannom nu affkiøbt haffuer", løffuerdagen den i decembris (1638), fol. 91b, stævnes han af *Hendrich Kietwerch* i Stade til betaling af tre gældsbreve, det første, udstedt in Hamborch den i6 augustj anno j63j, på j425 mk. lubsj j3 sk l "and güten cramware", det andet, udstedt i Hamborch den i3 aprillj anno i634, på 443 mk. liubsh j sk. liubsh, "an cramgudt" og det tredje, dateret Assens den 28 januarj ai j636, lydende på 1000 march liush, "som hand mig godwilligen wdj rede penge forstragtt haffuer".
- 54: Odense tingbog 1638-40, mandagen den i2 9br i638: "Bleff lest och paashreffuen Margrette s: Claus Bangs gieltzbreff paa femb hundrede rigsdaller in specie med sin rentte threduffue rigsdaller at betalle thill thiuffuende dag juell førstkommendis i639 thill Gedshe sallig *Mogens Aagesens* i Laagard wdgiffuen, for huilchen summa hun hinder sin gaard sampt andet rørendis och wrørendis findis formueffue haar dit findes (dersom ey saa megit offuer i gaarden wpantsatt kunde were) epter samme breffs widere indhold, her i byen daterit forleden den 28 augusty. i638"; i skifteprotokol 1635-41, i Odense byfogeds arkiv, fol. 335 anføres "Gieshe s: Moennss Offuessens" også med en beskeden købmandsgæld på 4 dlr. i boet efter rådmand *Mattias Didrichssen* anno j639 dend 26 july; gældskravet mod "Gieshe Mogens Ougensens" arves af sønnen *Diderich Mathiassen*, men 4 daler-gælden henstår stadig ubetalt ved dennes død, jfr. Registering epter s: Dirich Mathisen 3/8 1647, fol. 50b i skifteprotokol 1645-50.
- 55: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XVI Claus Bang; i Odense tingbog 1638-40 tinglæses mandagen den i9 nouemb: 1638 et pantebrev "aff Margrette s: Claus Bangs thill dett Almindelig Hospitall och detz forstandere udgiffuen paa 400 rdlr in specie", også med pant i Margrethe Claus Bangs gård, og mandagen den 3 decembr i638 "it gieltzbreff ... thill *Zidtsell Knudtzdaatter* s:

- Peder Nielsens* fordum borgemester i Nyeborig lydendis paa threj hundre threduffue och femb rigsdaller in specie".
- 56: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IX. Sammenbruddet, side 230-234. Svend Larsen mener (side 234), at krisen dels kan skyldes vanskeligheder for studeeksporten, dels at adskillige af de ramte købmænd havde "gæld der var stiftet i tredivernes første halvdel for kramvarer, der var blevet hjemkøbt efter Kejserkrigens afslutning, men som formentlig ikke har kunnet afsættes til eller betales af deres kunder, først og fremmest af adelen". Diagnosen passer meget godt på *Poul Friis*, der ifølge de krav, der blev rejst mod ham i 1638, indkøbte staldøxne til eksport og importerede kramvarer fra 1631, jfr. note 53 vedr. hans økonomiske vanskeligheder.
- 57: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, tavle IX Rickert Knudsen Seebled.
- 58: Stævningsbog 1644-46, i Odense byfogeds arkiv, mandagene dend i4. octob: og 28 8br: i644 samt mandagen dend 24. februarj. i645 vedrørende afpæling af Gråbrødre hospitals og Geske Carstensdatters/Bertel Jensens pant i Margrethe Claus Bangs gård; af stævningsprotokol til rådstuen 1649-60, i Odense magistrats arkiv, onsdagen den 27 novembr: i650 fremgår, at Bertel Jensen i december 1648 har solgt gården til rådmand *Jesper Hansen*, efter at gælden i mellemtiden, med renter, var vokset til 59i rixdr: 1 sk., beregnet til udgangen af 1647.
- 59: Skifteprotokol 1635-41, i Odense byfogeds arkiv, skifte aar i635 denn 4 jully efter Claus Banngh, fol. i4b.
- 60: Thoma Broder Bircherodii geographiske og historiske beskrivelse over Fyen, Ny kgl. samling 400-2 i KB, der under Assens i Bogherred i Fyen, Monumenter udj Assens kirke citerer inskriptionen på Bertel Jensens og hans hustrus ligsten, angiver om hende at: "Hans hustru Gedske (GEEDSKE) Carstensdatter døde 1658 d 18 martij ætat 51".
- 61: Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1600-1628 og 1628-1638 nævner medlemmer af slægten *West* som bryder eller fæstebønder i Ladegård fra ao 1600. Mogens Aagessen anføres som fæster efter en *Niells West* i mandtalsregisteret til pendingskatt i63i og madschatt ao i632, men i registeret til pendingschatt aar i632 og aar 1633 afløses han af *Hans West*. j634 og 1635 anføres *Mogenns Jørensens* (fejlskrivning for Aagesen?) og 1636 og 1637 Mogenss Aagessen i skatteregisteret, men indimellem, i registeret til kornschat 1636 og i637, igen *Hans West*.
- 62: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Kongh: maytz: regenshab aff Haggenschouff slott fraa Philipi Jacobj dagh anno i635 och till aarsdagen anno 1636:, Indtech stedtzmaall: "Mogens Oggess wdj Laagaard stedde och feste Orte tiende for ssin sseduahnlig affgifft ...".
- 63: Hagenskov lens jordebøger 1605-1651 anfører *Hans West* i Ladegaard og *Anders Clausen* ibm som fæstere af kong: mattz anpart kornn thiende i Orte sogn i alle årene fra 1610/11 til 1630/31. I Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1600-1628, Mandtallsregister paa den paabødne pendingschatt ... j626 ehr oppeboredt aff dennom, som kongh: maytz: och kirckens ahnpartt kuomthiender sted och fest haffr, anføres "Hans West i Laadegaard paa Orted sognemendtz weigne" som fæster af såvel kongh: maytz anpartt som kirckens anpartt.
- 64: Det var ikke helt almindelige fæstebønder, der sad på gårdene i Ladegård. *Jens Juell*, der nævnes som fæster af en anden af de fire gårde i mandtalsregistrene til Hagenskov lens ekstraskattemandtaller fra 1628, blev året efter gift med biskop *Hans Michelsens* kusine, jfr. Høyer-Møller: Biskop Hans Mikkelsens dagbog, 1629, Marts 18. (frieri) og Juli 26 (bryllup i Barløse præstegård, hvor Hans Michelsen selv deltog).
- 65: Hagenskov lens jordebøger 1605-1651, Jordbogen thill Hagensckouff anno 1605 nævner her *Peder* i Skiudeberig som fæster af kong: mattz: anpart kornn thienden i Orte sogn, men i jordebogen 1610 anføres *Hanns West* i Lagaardt och *Annders Claussenn* som tiendeforpagtere, og de nævnes derefter i samtlige jordebøger til og med 1630/31..
- 66: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Kong: maytz: regenshab aff Haggenschouff lehn fra Phillippj Jacobj dag i637 och till aarsdagen igien i638: "Geeshe sallig Mogens Aagenssis i Laagrd stede och fest Orte sogentiende ...".

- 67: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Her wdj beuissert tilhørendis Hagenshouff slottz regenshab fra Philippi Jacobj daug j637 och till aarssdagenn igen j638, kvittering underskrevet achtum Laagrd d 20 martj i638: "Geske s Mogess Aagess egen handt".
- 68: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Beuissert till Hagenschouff slottz regenshab fra Philip: Jacobj 1640 till aarssdag 1641, bilag no 9: "Kiendes jeg wndershreffne Bertell Jensen, boendes wdj Ladegaard, och gjør witerligt, ded *Morten Thygessen*, shriffr paa Hagenshouff slott, hafr betalt migh thiuffue och femb rixdaller, som ehr for -50 lamb, hand hafr affkiøbt mig till ko: mayz hoffholting behouff ... Hagenshouff slott den 26 octobr i640" og bilag 7 med tilsvarende formuleret kvittering for 5 1/2 thom tøndr, ex Hagenshouff slott den 27 december i640.
- 69: Kronens Skøder (K.1), Første Bind, 1641. 20. Avg.: "Odensegaard. Grev Voldemar Christian faar: paa Thaasinge ... - for: ... Orte S. 1 G., kaldet Ladgaard, med Skov til 4 Svins Olden, ..."; Erik Rasmussen: Valdemars Slot, side 303.
- 70: Assens rådstueprotokol 1633-42, fredagenn denn 8 octobris j64j: "Thett borgemester och raad nu i dagh bewilget erlige och wellagt mand Bertel Jensen, ridefoget offr Hagenshouff slaat sitt borger-shaff och straxss gjorde sin borgerlig æd och straxss wdlagt hans borgershabspenge".
- 71: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Beuissert hørendis till Hagenshouff slotts regenshab till Phil: Jacobj 1642, bilag 4: "Kiendes Jegh wndershreffne Berthel Jenssenn, borger och indwoehner i Assens ... etc. ... for i0 1/2 thom thønder ..., aff Hagenshouff slott den i0 aprilis ao: i642"; Kongh: maytts: regenshab aff Haggenschouff lehn, beregnet fra Philippi Jacoby daug anno 1644 till aardagen 1645, Wdgiffte penge for waare indkiøbt er, med tilhørende kvittering for betaling for j lest thom thønder i bilag no 4, aff Hagenshouff slot den 30 aprilis ao 1645, regnskabet 1645/46 med bilag 2, dattum Haggenschouff slott den 28 aprilis anno i646, tilsvarende.
- 72: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, regnskaberne 1644/45 og 1645/46 med de to i foranstående note nævnte bilag, hvor der også kvitteres for betalingen for deiller, legter og sømb. Teksten 1645/46 citeres i efterfølgende note vedrørende anvendelsen.
- 73: Hagenskov lens regnskaber 1631-1641, Kongh: maytz regenshab aff Hagenschouff lehn beregnet fra Whillipi Jacobi daug anno i640 och till aarsdaugen anno i64i, der anfører købet af de 5 1/2 tomme tønder, angiver under udgiftsposten "Wdkommen som er forbrugt wdi adshellige maader" dels køb af salt, som "er medgaaed och forsaltet paa 53 oldenssuin, som komb thill prouiantthussed" dels wj thomme thønder, "forbrugt och indssaltet suinhoffder, suinrygge, føder och mauger sampt ister aff 53 suin"; jfr. også note vedr. *Jørgen Bangs* forretningsforbindelser med Hagenskov len i 1630'erne, i "Tolderne".
- 74: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kongl maytz regenshab aff Hagenschouff lehn beregnet fra Philippi Jacobi daug i645 till aarsdagen i646, Wdgiffte penge for waare indkiøbt er: "for j thyldt deiller till shellerumb wdi shuden till kon: maytz kom och proviant, som till provianthuset bleff offuerschicht ..." samt "for i00 lofftesømb ..." og "for 6 legter till same shillerumb ...", jfr. bilag no: 2, dattum Haggenschouff slott den 28 aprilis anno i646.
- 75: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kong: maytz regenshab aff Haggenschouff slot ... beregnet fra Phillipi Jacobi dag i651 och till samme aarszdg 1653, med Bertel Jensens kvittering, actum Assens den -20 april: i653, som bilag no: 13 Bertel Jensen i Assens.
- 76: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kongl: may: regenshab aff Hagenschouff slottz fra Philippi Jacobi dag i655 och till aarsdagen i656, med Bertel Jensens kvittering, actum Hagenshoff slott d: i4 april: i656, som beuis lit. L.
- 77: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kongelig maytz: regenshab aff Hagenschouff slottz fra Phillipi Jacobi dagh i656 och till aarsdagen i657. Bertel Jensens kvitteringer, som der i regnskabet henvises til som bilag ("beuis") no. 4 og 5, findes ikke vedlagt.
- 78: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kongl: maytts: regenshab aff Haggenschouff lehn beregnet fraa Phillipi Jacobi daug anno i642 och till aarsdagen i643, Giffuet till fracht och forthering, jfr. bilag 6, datum Hagenshouff slott den i6 decemb. i642.

- 79: Sandemandsprotokol 1646-1667, i Fynbo landstings arkiv, 31/1 1649, 26/11 1651, 21/1 1652, 26/4, 13/9, 27/9, 25/10 og 6/12 1654, 4/4 1655.
- 80: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1642-43: 1643, 30.Aug. Missive til lensmændene om at indfordre en almindelig skat og landgilde, der bl.a. lægges på købsvende og tjenestedrenge i købstæderne, og som i det seneste skal indleveres til Martini førstkommende.
- 81: Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1638-1644, Beuiser och tingswidner till penge- och kornschattr aff Hagenshouff leen fra 1643 och till Phil Ja: 1644, "Eftershreffne tieneistekarlle her wdj Assens haffuer wdgiffuett deriss paabudne shatt til Sanctj Mortens dag anno i643 som effterfølger, ... Bertell Jenssen, en tienistekarll wed naffuen Anders Lauridzen -j rixdlr".
- 82: Assens tingprotokol 1674-1680, tiersdaugenn denn 6 octobr: anno i674, "Tingswinde for erlig, agtbahr och welforstandig mand *Jørgen Bertelssen*" (Bertel Jensens søn).
- 83: På Resens kort angiver 10: Store gade eller Østergade og 13: Kirche stræde, der er det eneste "stræde" på kortet. Kortet angiver ikke nogen bygning på det omhandlede gadehjørne, men giver i det hele taget ikke nogen præcis afbildning af byens almindelige gårde og huse.
- 84: Panteprotokol 1652-1696, i Assens byfogeds arkiv, nævner nogle af Bertel Jensens jorder: anno 1652 denn 3 february, fol. 22b breff wnder dato den 22 januarj i652, hvorved *Jørgen Bang* overdrager ham tuende agre jord, og: tiersdaugen den 26 juny anno i666, fol. 52, hvor der mellem jorder, der grænser op til borgmester *Jens Clausens* jord nævnes s: borgemester Bertel Jensens jord; Førhandlingsprotokol for Commissionen ... 1718-21, i Assens magistrats arkiv, Bind I, side 737-738 anfører blandt eyendoms og byesens jorde, som der svares tiende af til kirken, "Berthel Jensøn ... jord udj Nye march og Løugmarchen" "udj begge koehaugerne" og "udj Brunebergs mk. og Cappelsmark", og Bind III, side 1999 "sahl. *Olluf Langs* hafue (i Kattesund), som sl. borgemester Bertell Jenssen tillforne brugt hafuer".
- 85: Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1644-1657, "Førisz thill indtegt, som er annamet effter kong: mayts: breff, aff høyest bemelte ko: ma: anpart korntiender wdi Haggenshouff slods lehen, ... 15. Orte sogenn thiennde haffuer Bertell Jensenn i Assens, huoraff er anammet 4 rdlr in specie".
- 86: Båg herreds breve 1554-1694, i Fyns bispearkiv, num. 20.6. Copie af borgemester Lars Hiortes brew paa enn ejendomsjord til Assens kirke, St.Povels dag (25/1) 1647; trykt i *Foundationer og GaveBreve* (K.2), Tomus V, Baag-Herred i Assens Amt, *Foundationer* 1.
- 87: Brahesborg gods arkiv, 2/1 Adkomster, domme, retsakter 1469-1651, *Maggeshifftebreff* mellem *J: Brahe* og herr *Gregerss* cappelan wdj Assens om een aggerjord i Lundagger marck i Scharmdals skifte, udsted af Assens byeting d: 27de febr: 1649, (gl.) no 57. I Assens byting repræsenteres *Jørgen Brahe* af "hanns fuldmegtige erlig och wellfornehme mand Bertell Jenssen, raadmand her sammesteds och ridefogett offuer Hagenskouff lehn".
- 88: Svend Larsen: *Det fynske Rådsaristokrati*, 1. del, II. Rådets ansættelsesmåde, funktioner og indtægter, side 14-16.
- 89: Svend Larsen: *Det fynske Rådsaristokrati*, 2. del, Biografiske oplysninger, Nr. 55 Laurids Clausen Hiort, nr. 56 Bunde Jacobsen, nr. 60 Jørgen Bang, nr. 61 Arent Starch; jfr. i øvrigt omtalen i "Tolderne".
- 90: Jfr. nærmere herom i afsnittet om "Helten" *Jacob Dannefer*.
- 91: Assens rådstueprotokol 1656-76, onsdagen den -5- augusty 1657; jfr. Fasmer Blomberg: *Fyns vilkår under svenskekrigene*, 6 Forsvaret af Frederiksodde og Fyn, Frederiksoddes proviantering, side 98.
- 92: Assens rådstueprotokol 1656-76, mandaugen den 5 october: i657.
- 93: Rasmussen Søkilde: *Fra Karl Gustavs Indfald i Fyen*, side 22-23.
- 94: Fasmer Blomberg: *Fyns vilkår under svenskekrigene*, 8 Fyns erobring, Slaget ved Tybrind.
- 95: Askgaard og Olsen: *En kamp for livet, Svenskekrigene 1657-60*, Den første plyndring og brandskatten.
- 96: Rentekammeret. 214.32. Kommissionsakter ..., A.III.2. Købstæder: a) Assens ..., punkt 7. Den dramatiske beretning er ofte citeret, således i: Rasmussen Søkilde: *Fra Karl Gustavs Indfald i Fyen*, side

- 23-24; Maaløe: Assens gennem 700 Aar, Svenskekrigen, side 344-345; Askgaard og Olsen: En kamp for livet, Den første plyndring og brandskatten, side 154; Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene, 8 Fyns vilkår under "Den korte Fred", Den første plyndring, side 199. Foruden de beretninger om enkeltpersoners skæbner, der citeres efterfølgende, henvises også til *Christen Bangs* beretning i 1676, se "Den unge byfoged", hvorefter selv personlige papirer ikke blev skånet.
- 97: Carl Christiansen: Formuesforhold i Danmark under de første Enevoldskonger 1660-1700, Danmarks Formue før og efter Svenskekrigene, side 25.
- 98: Assens rådstueprotokol 1656-76, løffuerdaugenn denn 9 februarj anno i66i.
- 99: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredaugen denn -i5 february i66i.
- 100: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredaugen den i9 -aprilis anno i667 refereres det, at under den svenske besættelse af Odense, "da scheede her vissitation paa alt fremmede goeds her till byen waar wdførdt, som de, hoes huilche saadandt goeds fandtis, wed deris høyeste jurament maatte afflegge, huiss dennom iche sielff waar tillhörig, wdj huilchen tillstand alt forn: Jens Clausens goeds bleff gandshe med alle borttagne, saa indtet bleff beholden"; jfr. omtalen i "Storkøbmanden".
- 101: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Antegnelser vdi Hagensckow læns regenschaf fra Philippi Jacobj dag ao: i656 thil Phil: ao: i658, antegnelse i, "Wnderdanigst erchleringh", hvori lensadministrationen i anledning af en anke fra rentemesteren over, at afgiften af lenet ikke var betalt, redegør for omstændighederne i 1657. Rentemesteren godkendte forklaringen med en påtegning om, at den manglende betaling "haffwer formedelst hoestegnede billige aarsager"; jfr. også Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene, 9 Fyns vilkår under "Den korte Fred", Den første plyndring.
- 102: Fussing: Svenskemes Udskrivninger paa Fyn 1658; Rasmussen Søkilde: Fra Karl Gustavs Indfald i Fyen, side 24-29.
- 103: Askgaard og Olsen, En kamp for livet, Den første plyndring og brandskatten, side 155-156, hvor der fra Præstø citeres en tekst, som viser, at begrundelsen for skatten blev præsenteret kontant: "Derefter har vi, på det at husene ikke skulle brændes, måttet give 700 rigsdaler til brandskat".
- 104: Rentekammeret. 214.32, se note til teksten om plyndringen 30/1 1657, punkt ii; cit. i Rasmussen Søkilde: Fra Karl Gustavs Indfald i Fyen, side 25.
- 105: Jfr. "Tolderne".
- 106: Indskrifter i Assens kirke ved W. Marckmann, No 17, Topografica i LA Fyn: "Herunder hviler erlig og velagte mand Lauritz Hjort borgemester i Assens, som døde anno 1657 den 20 september".
- 107: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1658, 3. marts: "Døde udi Assens i Fyen Bonde Jacobsen, borgemester der i byen, og kongl: mayestets tolder sammesteds, og fik til successorem in consulato Berthel Jensen, som tilforn var hannem viventi adjungerit ...".
- 108: Rentekammeret. 214.32, se note til teksten om plyndringen 30/1 1657, punkt i5; cit. i Rasmussen Søkilde: Fra Karl Gustavs Indfald i Fyen, side 26-27.
- 109: Rentekammeret. 214.32, se note til teksten om plyndringen 30/1 1657, punkt i9-2i.; cit. i Rasmussen Søkilde: Fra Karl Gustavs Indfald i Fyen, side 28-29.
- 110: Assens tingprotokol 1663-64, tiersdaugen denn i7 martj anno i663, hvor den udsendte borger, *Christoffer Pederssen Deede*, rejser erstatningskrav mod borgemester *Jens Clausen*, som han gør ansvarlig for hans tab, fordi Jens Clausen som rådmand havde været med "udj Bertel Jensens huss", da ordren til at udsende ham blev givet. Tidspunktet for hans udsendelse til Odense er ikke angivet mere præcist end "da paa de tieder laa generalmajor Bøddeker her i byen"; ifølge beretningen i RA lå en del af generalmajorens regiment indkvarteret i Assens fra 20. september 1658 til Fyns befrielse i november 1659. - Jens Clausen blev frifundet for kravet tiersdaugen den 5 may i663: fordi Christoffer Deede "gandshe forbigaar hoffuedmanden, som paa de tieder shall haffue paa byens weigne commenderit, saa och det gandshe borgershab".
- 111: Assens tingprotokol 1663-64, tiersdaugen den i september anno i663: fremlægger *Jørgen Bertelsen*, Bertel Jensens søn, "en fortegnelsse wnder sallig b: Bertel Jensens egen hand, formeldende paa huis indquartering, den s: mand effter forshr:ne polet haffuer holdet ... slutningen derpaa, som saa liuder, Om slig indquartering kand ieg nu iche shriffue, thj det kommer saa tidt paa, med rigens ad-

- miral, ja graff Waldech, fyrste och offuercommissar, som ieg shall tage imoed, som slutningen aff samme antegnelse wnder dato i658: formeldte".
- 112: Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene, 10 Fra landgangen i Korsør den 8. august 1658 til slaget ved Nyborg den 14. november 1659, Als' erobring, side 315: "Situationen på Als gjorde Wrangel ængstelig, han brød op fra Middelfart for endnu en gang at tage ophold i Fåborg, undervejs standsede han i Assens, hvor han boede hos borgmester Bertel Jensen, og herfra skrev han den 1. december til Ascheberg, at han "idag tager til Fåborg"" (efter svenske kilder).
- 113: Thoma Broder Bircherodii geographiske og historiske beskrivelse over Fyen, Ny kgl. samling 400-2, ligstensindskrift som citeret i note 1.
- 114: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1658, 18. (28.) marts: "Døde i Assens Gedske Richers Carstensdaatter, Berthel Jensens, borgemesters ibidem, hustrue, anno ætat 51".
- 115: Vedel Simonsen: Bidrag til Lehnsmanden paa Hagenskov ... Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse, 1659, 1660 og 1661.
- 116: Jørgensen (Kistrup): Efterretninger om Faaborg Kjøbstad.
- 117: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr. 64 Jens Clausen.
- 118: Assens bys tingbog 1668-73, tiersdaugen denn i2 july anno i670:
- 119: Assens rådstueprotokol 1656-76: "Saa begynndis nu igienn raadstuffuenns forhandlinger och acta paa nerwerende blad dette aar i660: som föllger: Løffuerdaugen den -ii february anno i660. Præsentes: *Jenns Clausen, Jurgen Banng*, borgemestere, *Jenns Nielssenn* och *Lauridz Kylling*, raadmennd. Om tildelingen af borgerskab til *Isach Mouritsen* jfr. noten herom i forbindelse med hans dom i skattesagen for Båg herreds ting.
- 120: Assens bys tingbog 1668-73, tiersdaugen denn i february: anno i670: "*Jørgen Pouelssen* møtte i dag i rette och ... fremlagde et schifftebreff effter s: Bertel Jenssen for dum borgemester herudj Assens, daterit Assens den 20 februarj anno i660:"; Assens tingprotokol 1674-80, tiersdaugenn denn 6 octobr: anno i674 fremlægger *Jørgen Bertelsen* også skiftebrevet, "udj Assens den 20 februarj i660 effter woris s: forældre Bertel Jenssen for dum borgemester wdj Assens och hans kierriste hustrøe s: Giedshe Richers Karstensdatter ganget"; i Assens tingprotokol 1688-99, onsdagen den i5 juny. anno i698 henviser *Mette (Bertelsdatter)* sl. *Lauridts Bertelsens* og *Mette Nielsdatter* sl: *Jørgen Bertelsens* også til skiftebrevet af 20/2 1660.
- 121: Danmarks Kirker (S.1), Tisted Amt, Vester-Vanned Kirke, Hillerslev Herred, Gravsten, side 283: "4) o. 1711 *Michel Michelsøn Langballe* ... Hustru Ane Mariche Bertelsdaatter, født i Assens i Fyen 14. sept. 1649".
- 122: Assens tingbog 1662, tiersdaugen denn ii novembr: anno i662: "Noch beshylde borgemester Jens Claussen paa s: b: Bertel Jenss. barns Mariche Bertelsdaters wegne, hand er werge for, beshyld *Laurids Jenssen* i Aborig for otte sletedaler effter hans wdgiffne obligations wiede bemelding till s: b: Bertel Jenssen wdgiffuet, daterit den 29 septembr: i653".
- 123: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredaugen den i5 septembr anno i665: "Det *Jens Nelssen* raadmand heribdm: ... haffde lædet opsteffne *Laurids Kylling* raadmand heribdm: ... hannom tiltalde och beshylde for noegen tillegh effter en pollettes lydelse, at anno i660 den 7 may: *Laurids Pederssen Kylling* at shall giffue paa *Mette Bertelsdaters* weigne, hand ehr werge for, till *Jens Nelssens* indquarterings behielpling ...".
- 124: Assens tingprotokol 1663-64, tiersdaugen den -i- september anno i663:
- 125: Assens tingprotokol 1663-64, tiersdaugen den 8 septembr: (kæmnerens fremlæggelse af bystyrets erklæring) og tiersdaugen den -i5 septembr: anno i663: (byfogdens dom).
- 126: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredaugen den 2 octobr: anno i663: "Det *Jørgen Bertelsen*, barnfød herudj Assens, bleff i dag beuilget sit borgershab".
- 127: Assens tingprotokol 1674-1680, tiersdaugenn denn 6 octobr: anno i674: "... *Michael Langballe* paa sin hustrues weigne ehr tilfalden en søsterlaad, *Lauridts Bertelsen* en søsterlaad och *Jørgen Bertelsen* 2 søsterlaadder, och haffr sig sieden schifftet holdtes tilforhandlet en systerlod aff sin suoger

Jørgen Poulsen. Ehr saa Jørgen Bertelsens parter trende søsterlodder, och haffuer wj os sielff imellom deelt gaarden ...".

- 128: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredagen denn 25 septembr anno i668, med fortsættelse af sagen for bytinget, jfr. Assens bys tingbog 1668-73, tiersdaugene den i3 og 20 october og den -3- novembris anno i668: møder man Jørgen Bertelsen som landbruger i en strid med borgmester *Jens Clausen*, der beskylder ham for at have ladet et læs byg indage til sin gård fra en af borgmesterens agre.
- 129: Sandemændsprotokol 1676-1686, i Fynbo landstings arkiv, onsdagen den =i5. february (1682), fol. 170b, hvor Jørgen Bertelsens enke bekendtgør, at der skal holdes skifte efter ham, betegnes han som "fordum borger oc handelsmand her udj Assens".
- 130: Assens tingprotokol 1674-80, tiesdaugen denn i8 martj anno i679:
- 131: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, Nr. 65 Niels Iversen.
- 132: Assens købsteds byfogedregnskaber 1, 1660-1680, lntegt paa kongl maytz vegne udi Assens, beregnet fra Philippi Jacobj dag anno 1664 och til aarsdagen anno 1665.
- 133: Kildeme fremgår af teksten med tilhørende noter.
- 134: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredagen denn i9 augustj anno i670:
- 135: Assens bys tingbog 1668-73, tiersdaugen denn 6 juny: anno i67i.
- 136: Assens rådstueprotokol 1656-76 nævner Niels Iversen tilstede for sidste gang i rådstuemødet løffuerdagen den i0 aprilis i658, der var det sidste møde før suspensionen af mødevirksomheden, der varede til 11/2 1660; iflg. Assens bys tingbog 1668-73, tiersdaugen den 5 augusty i673: skiftede børn og svigerbørn dog først med enken 1673.
- 137: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, Nr. 65 Niels Iversen, nr. 69 Anders Nielsen og nr. 73 Erik Nielsen; Niels Iversens børn og svigerbørn nævnes i Assens bys tingbog 1668-73, tiersdaugen den 5 augusty i673, jfr. foregående note.
- 138: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr. 74 Jens Jensen Kiær, hvor slagsmålet nævnes.
- 139: Assens tingprotokol 1674-1680, tisdagen denn 26 octobr anno i675:
- 140: Assens bys tingbog 1668-73, tiersdaugen denn 20 juny anno i67i: "Jørgen Bertelssen aldermand i dag fremstoed och gaff last och clauge offr en deell aff Nesskreet, som indgaaer i Løyemarchen och gjør shade och opæder hans och de andre medinteresserede deris gress och korn: ...".
- 141: Kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, 1681/82, indtegt: "d =27 dito (janvary) blef Jørgen Bertelsen begrafuen i kirchen i dend norden gang. For jorden 7 dr 2 mk. For alle klocherne 2 dr 1 mk."; i Fynbo landstings sandemændsprotokol 1676-1686, onsdagen den =i5. february (ao: 82), fol. 170b giver *Mette Nielsdatter* tilkende, at der er berammet shiffte oc dehling d =2= marty førstkommendis.
- 142: Kirkeregnskabsbog 1714-1747, i Assens kirkeinspektionsarkiv, 1719/1720, paa jord og kloker er betalt:, 1719 d: 14 sept: "Sahlig Jørgen Bertelsens hustru i dend norder gang i kirken 5 rdlr, for alle klokene i rdlr 5 mk."
- 143: Bruun: Danmarks Amtsforvaltere 1660-1848, side 124, Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter. (Thisted Amt). 1664-1667. Mikkel Langballe. Der henvises som kilde til bilag til amtsregnskaberne 1664 1/8-1667 1/8, hvor Michel Langballe kaldes fuldmægtig for amtmanden og amtsskriver.
- 144: Danske Kancelli. C.14 Jydske Registre 1660-1670, fol. 535: 25 Michel Langballe af Nykiøbing I Mors beuilling at wies I Huset. C.15: Koncept og indlæg mangler; Nykøbing Mors' kirkebog 1661-69, der tydeligvis er meget ufuldstændig, har ingen indførsel om brylluppet.
- 145: Danmarks Kirker (S.1), Tisted Amt, Vester-Vanned kirke, Hillerslev Herred, Gravsten, side 283: "4) o. 1711. Michel Michelsøn Langballe til Nebbøl, født i Aarhus 25. sept. 1642, død i Thye 11. April 1711 i sin alders 69. aar og hustru Ane Mariche Bertelsdatter, født i Assens i Fyen 14. sept. 1649, død paa Nebbel 1699 i sin alders 49. aar efter 31 aars ægteskab (otte sønner og tre døtre)"; Assens bys tingbog 1668-73, tiersdaugen denn 3i january anno i67i gav *Jørgen Poulsen* "paa sin

- kierre suoger erlig, agtbahr och welforstandig mand Michel Langballe, zidshafftig paa Neebel i Tye, hans weigne, effter shrifftlig fuldmagt daterit Assens den 2i januarj nest forleden, ... borgemester *Jens Claussen* en fuld, fast, trygh, erlig, w-ryggelig affkalding och fuldkommen quitering for ald saauitt arffue och goeds, som forne: borgemester Jens Claussen haffuer hafft wnder hender at were formynder och werge for forne: Michel Langballe hans hustrøe Anne Mariche Bertelsdatter".
- 146: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, Nr. 63 Bertel Jensen, note 5. Datter n.n. g. Laurids Bertelsen.
- 147: Assens tingbog 1662, thiersdaugen denn 23 decembr: anno i662: "Schiøede for erlig och wellagt mand Lauridz Bertelssen, borger och indwaaner her sammesteds, ... (på) enn boe och waaning, beligenndes her udj Assens i denn stoere gade, Laurids Bertelssens gaard nest westen optill".
- 148: Kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, 1696/97, dend i6 dito (octobr): "blef Lauridtz Bertelssen begrafwen udj kirchen i dend store gang, for jorden i5 dr, for alle klocherne bet: penge 2 dr 3 mk."
- 149: Assens skifteprotokol (nr.I) 1685-1707, skifte anno i696 den 9 november efter salig Lauridts Bertelssen, fordum borger og handelsmand heribdm., fol. 196b-204b.
- 150: Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdagen den 22 septembr: anno i696: "Det *Olluf Anderssen*, borger och indwaaner her udj Assens, nu i dag for retten lod fremlegge, et shrifftlig schiøde och købe-bref af dato Assens den 9 septembr: anno i696 ... formeldende, det Lauridts Bertelssen, borger och handelsmand heribdm: haffr sold och affhendt fra sig, sin hustrøe och deris arffuinger ... hans gaard och waaning beliggende her udj Assens i Ramsherridsgade wed den øster side gaden".
- 151: Assens rådstueprotokol 1656-1676, fredagen denn 30 octobr anno i674: "Det Lauridz Bertelsen, borger heribdm., ... haffde ladet opsteffne *Wendsel Nielssen Spare* anlangende noget arbeid, hand haffr loffued at gjøre hannom ferdig paa hans schude wed broen ehr beliggende, och nu haffr werit fra arbeidet i 8 wger:".
- 152: Assens tingprotokol 1663-64, tiersdaugen den 24 may anno i664: lader Lauridz Bertelssen, borger och indwaaner her sammesteds føre sag om et kvindestolestade i Assens kirke, "huilchet forne: quindestoelstade forne: Laurids Bertelssen hans hustrø Karen Jensdatter och deris arffuinger schulle haffue, niude, bruge och beholde till et wist brugeligt pandt".
- 153: Kirkeregnskabsbog 1714-1747, i Assens kirkeinspektionsarkiv, 1717/18, indtegt liig og begravelsepenge, ao 1718 d =17de martj: "Mette sallig Lauridtz Bertelssens begrafwen i kirchen i dend store gang, for jorden og alle klocher ii rdr 5 mk."
- 154: Hagenskov lens regnskaber 1641-1658, Kong: maytz regenschab aff Haggenschouff slot ... beregnid fra Phillipi Jacobi dag i651 och till samme aarszdag 1653 nævner Knud Pedersen, borger och induaaner udj Assens, som leverandør af større partier mursten, tagsten, kalk, søm og lægter til slottet, jfr. bilag no: 19 Knud Pedersen i Assens, dat. Assens den -20 juny anno i652 og no. 20 Knud Pedersen i Assens, datum Assens dend 20 og 26 october anno i652.
- 155: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredaugen den 7 martj anno i662:
- 156: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredaugen den 7 martj anno i662: "... Herforuden er ieg shyldig till bemelte Jørgen Pouellsen for min søns Mogens Knudsens kaast och kleder, som hand sieden paa-she anno i660 hoes hannom bekommet haffr. Noch for min dater *Mette Knudsdaters* kaast och anden anndwendt bekostning, som forne: Jørgen Pouels sieden forleden den 28 octobr: i66i hoes got fremmede folch herudj Assens for hinde betald haffr".
- 157: Assens tingprotokol 1674-1680, thisdaugenn den 20 octobr: anno i674.

Noter til Sitzhaftig på herregården

- 1: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, 1663, dominica sexagesa (bryllup) kaldes han "Gerhardt Pohl paa Flenstoffte", samme år, dnica 8 i trinit er "Gerhard Pohl paa Flenstoffte" fadder for *Rasmus Andersen* i Snaffues søn *Anders* og anno 1665, dnica jubilate får "Gerhardt Pohl paa Flenstoffte" christnet en søn.
- 2: Søby sogns kirkebog 1696-1804, anno 1710 d. 3. april: "blef min (sognepræsten *Poul Bang* (ane nr. 206)) salig dydig kiærriste: sl: *Anne Kirstina Giertzdatter Polmand* begrafwet ..." og 1736 d. 23 febr: "er min (efterfølgeren som sognepræst og Poul Bangs svigersøn *Hans Jacobsen* (ane nr. 102)) søn *Povels* daab confirmeret ... Faddere war ... madselle *Sophia Poleman*, min kones moster".
- 3: Danmarks gamle Personnavne (O.1), Tilnavne: Pol og Polman.
- 4: Danske Kancelli. XI D 152 A. Kommissionen ang. indkvarteringen i København, Register til indkvarteringsmandtal 1699-1700, udarbejdet af Københavns stadsarkiv: "Pohlman, Henrik, kræmmer, Pohlmand, borgmester, Pohlmand, Geerd, Kræmmer, Pohlmand, Henrik, hattemager, hans enke"; jfr. Københavns vejviser, registre til indkvarteringsmandtal 1694, 1701 og 1708; i konceptskifter XXII, sluttet 26/6-18/12 1714, skiftekommissionen indtil 1771, i LA Sj, indkaldes 18 april 1712 kreditorer efter Geert Pohlmand og hans hustru på Vandkunsten, som "begge udi forhenverende contagians tid ved døden var afgangene"; om kræmmeren Henrich Pohlman jfr. efterfølgende note i forbindelse med hans salg af en gård på Fyn.
- 5: Uddrag af Kancelliets Registranter (K.1) 1682-85 anfører efter Sjællandske Registre, at "Hdls. m. i Kbhvn., Henrich Pohlman Johansen og *Sidzel Jensdatter*, Borgm. *Johan Robrings* Enke i Næstved" 3. oktober 1682 fik tilladelse til at gifte sig uden forudgående troløvelse og lysning.
- 6: Rasmus Nielsen: Næstved Købstads Historie, Fjerde Del, Borgmestre (1647-1748): "Henrik Pohlmann (1682-1719) ... en velstaaende Mand; men omkring 1700 tabte han en Del Penge ved Handel og som Kautionist for sin Broder i København"; Næstved skifteprotokol V 1718-26, fol. 137-144b Skifte efter afd: borgemester Henrich Pohlman, begyndt den 20 sept. 1719 og sluttet den 4 octobr: 1719.
- 7: Rentekammeret. 212.4. Expeditions Protokol no 3 fra 12 maj til 18 sept. 1661, side 60-61: "Dend 12. junii (ao 61) Obligation dess Lorentz Pohlmanns Erben". Ved obligationen fornyedes en af "vnserem sl. Vatteren" udstedt obligation af 5. jan. ao 1646; "Lorenndtz Pollemann" "wdj Hamburg" var også en af kreditorerne i boet efter *Bertel Wichman*; jfr. Odense købstad skifteboeg udi *Jens Nielsøn* byschriffuers tiid, nemlig fra anno 1635 og till anno 1641 denn 29 aprilis, Skifte efter s: *Bertell Wickmann*, fol. i26.
- 8: Rentekammeret. 311.117, Matriklen af 1664, Nyborg amt (mrk. 1809), Sallingherrid, Vester Schierninge sogn: "Tienner till Laurids Pollmand *Jørgen Hansen*, xij trd wij skp ij fjk ij alb"; Rentekammeret, 311.157, matriksekstrakt 1680-81 for Nyborg amt, Sallingherrid, Vester Schierning sogn: "Lorentz Polmands gods i Hamborg *Jørgen Hanss* 13 tdr 7 skp 2 fier 2 alb"; Rentekammeret. 312.1832, matriklen af 1688, matrikelbog nr. 1809 Nyborg Ampt, Sallingherrid, Vester Schierning sogn og bye: "Proprietarius: Giert Polman i Kiøbenhavn: "No. 23 *Jørgen Hansen*, gl. nr. 520, gl. matricul 13 tdr 7 skp 2 fjk 2 alb ...".
- 9: Skøde- og panteprot. 1671-1674, i Fynbo landstings arkiv (SP 2860), onsdagen den 29 novembr: 1671, fol. 33: "Endnu blef lest welbe: *Jørgen Kaas* til Gudumlund, amtmand ofwer Ryegaards amt, hans skøde til sl: *Thomas Seywaldt* hans curatorer och arfwinger, nemlig ... *Diderich Pohlman* ... alle indwaanere i Hamborg, efterskrefne hans jordegods liggendes i Fyn ...".
- 10: Båg-Vends herreds tingbog 1698-1707, løfwerdagen d 12 febr: ao 1701: "Kiendes ieg Hindrich Pohlmand, borger og handelsmand i København, ... at ieg ... hafuer solt og afstaaet ... enn min gaard beliggende i Fyen i Wens herit ... huilchen bundegaard, som dend wed ofentlig auction dend 20 marty 1699 af præsidet, borgemester og raad i Fridericia mig er shiødt ... stoed under (LS) Hendrich Pohlmand Hermanssohn; originale skiftebreve 1704-06, 1710-1712, 1714-1715, 1717 og 1720, i arkiv for Københavns skiftekommission indtil 1771 i LA Sj, 15 Hindrich Pohlman Hermansen 1705 17/11. 1705 30/11. Den afdøde, der betegnes som "forige silcke og kledekremmer her udj staden" og ved sin

- død havde logemente i Høybrostræde, var død 30 septembr aar 1703 og havde søskende i København, Haderslev, ved Aalborg og i Christiania (Oslo) og et mindre tilgodehavende hos *Henrich Pohlmand* i Næstved.
- 11: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, anno i665, dnica jubilate.
- 12: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, 1681, den 19 septemb: "bleff Giert Poll paa Fleenstoffte begrafft ætat -63 ...".
- 13: Tingprotokol 1671-74, i Båg herredsfogeds arkiv, mandagen den i9 janvary ao: i674: "Geerd Pohl, zitzhafftig paa Flensthoffte møtte i daug i rette och ... i rette lagde sit shrifftlig indleg saa formeldende: (om strid med *Morten Skinkel* om et jordstykke) ... mens same jord tillige med anden deris gaards grund aff deris hossbund welb. sal. h. rigens marsh haffr steed och fest, som och gaff *Anders Olsens* formand, nemlig *Simon Ørbeck*, ordre och forloff at indgraffue och indhegne den jord wed hans thofft ligende, och ded fomehmelig thrærness shyld, som med thoppen henger offr gerdene, som jeg med winde kand bewisse, om det mig motte thillades, som jeg och sielff med en goed sambwittighed wed høyeste ed kand verre steendig, aff min sal: herre och jegh war wdsteden deesuden Ørbek var i ferd med dene omtuistige jord at indgraffue".
- 14: Heiberg: Anders Bille, 1600-57, rigsmarsk; Svend Larsen: Damsbo, side 56-58.
- 15: Svend Larsen: Søbo, side 47.
- 16: Lorenzen: Løgismose gods, side 70-72.
- 17: Fynbo landstings skøde- og panteprotokol nr. 1 1646-61 (SP 2856), anno i652, onsdagen den 28. aprilis, fol. 96b: "I lige maade er lest et welb: *Corfidtz Roessenkrandtz* till Demmestrup hans forseglede och wndershreffne shiøde till welb: her Anders Bille till Damsboe wdgifuit, dat: Kiøbenhaffn den i6. apr: indwerende aar, liudendiss paa efftershre: goedtz her i landet ligendiss i Bog-herrit, Flenstoffte, en gaard *Rasmus Jørgens* paaboer, en gaard *Hans Hans* paaboer, *Hans Rasmussens* grd, et gadehuss *Anders Søffrens* iboer" etc.; Hatt: Flenstofte.
- 18: Lorenzen: Løgismose gods, side 72.
- 19: De to bønder, der nævnes i noten foran vedrørende Gert Pohls tidligere tjeneste hos Anders Bille, kan identificeres. *Simon Ørbeck* er fmtl. identisk med Simon Hansen j Ørbeck, som ifølge Dreslette sogns kirkebog 1642-1705 anno 1650 dnica 14 i trinit fik christnet en wnght daatter, og *Anders Olsens* med Anders Oluffsen i Ørbeck, som anno 1652 dnica 19 i trinit blev trolovet, anno 1662 dnica quasimodog (med navnet Anders Ørbeck) fik christnet "en syn, som bleff kaldet *Giert*" og 1696 St: Michels dag (som Anders Oluffsen Ørbeck) blev begravet "i sit alders -78 aar". Det er vel sandsynligt, at trolovelsen i 1652 blev indgået, fordi han havde fået fæstet på Simon Ørbechs gård. Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1644-1657 i RA, Mandtal och forklaring paa schatten ... till kongl: maytz og cronens schibsflodis wdredning, bedagit till dend i nouembr: i652 anfører da også "i gaard Anders Olluffsen paaboer" i Ørbeck blandt Anders Billes gårde, som lægges ind under den nyerhvervede Flenstoftegård, jfr. senere.
- 20: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugen denn i0 augustj anno i669: "Tingsteffner for *Rasmus Nelssen* aff Flenstoffte paa erlig, agtbahr och welfomehme mand *Gierdt Pholl*, forwalter paa Flensstoffte, riedefougitt offr *Løffuesmoese* goeds hans weigne ...".
- 21: Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1644-1657 i RA, Mandtall och schatterregister ... pengeschatt till -i4 dage effter Michaelis anno i649 anfører Laurids Jørgensenn som fæster af Flenstoffte; Dreslette sogns kirkebog 1642-1705 nævner jævnligt Lauritz Jørgensen paa Flenstoffte som fadder, første gang dnica 3 adv. 1647. Anno 1658 dnica 16 post trinit. er han en af forløffningsmendene ved et bryllup, hvor bruden er "*Anna Jensd.*, tienendis paa Flenstoffte".
- 22: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, anno 1661, dnica 18 i trinit. nævnes "Giert Pohl paa Flenstoffte" som en af fadderne ved en bamedåb.
- 23: Båg herreds tingbog 1668-1671, mandagen den i9 octob: i668: "Ded Gerdt Pohl, riedefouget paa *Løffuesmoese*, nu i daug til første ting loughsøgtte, afflyste och fordeelte des echt, som nogle sig fordriste at forretage offuer *Sandwadsbroe*, som liger ved *Lyssmoese*, at ingen effter dene daug vnder vold och herretwerch sig wndrstaar at ferdis eller age offuer samme broe".

- 24: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno 1678 onsdagen d. 17 july omtaler "en contract imellem forbe: *Naaman Lass* og Hans Christens oprettet vnder deris egne hender og zigneter af dato Faaborg d. 25 7br 1668, formellende til mening, det Hans Christens paa hans gunstige velb: hoessbunds *Olluff Roessenkrantzis* wegne hafr solt og affhendt til Naaman Lass alt det landg:korn, som wdj dette aar 1668 forfalden til Martinij effter jordboegen aff Loffuesmoesse bønder shall leffueris". Rådmand Naaman Lassen anlagde sagen mod Hans Christensen, der i 1678 tilsyneladende opholdt sig på Sandholt, fordi han ikke havde opfyldt kontrakten; Båg herreds tingbog 1668-1671 nævner allerede mandagen den 19 octob: 1668 Gerdt Pohl som "riedefouget paa Løffuesmoese", jfr. foregående note.
- 25: Båg herreds tingbog 1668-1671, mandagen d. 3 aprilis 1668: "Thingsteffner for Hans Christensen, fouget paa Løffuessmoese och Siæbo: paa sin h. velb. hoessbundes weyne ... thingkallede alle sambtlig och menige Lovessmoese bønder och thienere hied til i daug imoed beshylding och domb". Hans Christensen betegnes endnu 27/4 og 4/5 som "riedefougett offuer Løffuesmoese"; Odense tingbog 1668-71, mandagen d. 25 octobr 1669: "*Madts Bang*, effter fremlagde fuldmagt hannem af velb *Olluff Rosencrantz* gifuet at tiltalle Hans Christensen forrige fouget paa Lowesmøsse, hannem beshylte" etc som citeret i teksten; Hans Christensen synes at have fortsat med at være riedefoged over Sæbo endnu nogle måneder, ifølge Båg herreds tingbog 1668-1671 lod "Hans Christensen, fouget paa Sæboe" mandagen den 2i decem: (1668) en enke tingstævne.
- 26: Salling herreds tingbog 1669-1671, løffuerdagene d: 24 aprilis, 8 may: og 7 augusti 1669. Vidnerne, der berettede om de indstævnede bønders forarmede, elendige tilstand, vægrede sig dog ved at aflægge ed på deres udsagn.
- 27: Salling herreds tingbog 1668-1671, løffrdagen den i july (1671).
- 28: Båg herreds tingbog 1676-80, mandagen den -28. july: ao 1679.
- 29: Båg herreds tingbog 1669-1671, mandagen den d. 3 septembr (1669): "Synsvinde for *Rassmus Nelsen* paa Geerdt Pol, riedefouget till Løffuesmoese hans weyne ... syenet och besigtigett Løffuesmoese-gaards samt bøndernes deris shouffue och skouffspartter, huis alden neruerende aar derpaa befindes och hoer mange suin ferdes kand"; Båg herreds tingprotokol 1671-74, mandagen den 26 juny anno 1671: "Synsswdmelelse for *Søffren Hansen* aff Flenstoffte paa Gerdt Pohl, riedefouget till Løffuessmoesse hans weyne, ehr wdmelt (to mand), som thillige med thuende wrttegaardsmend shal syne Løffuessmoesse wrttehaffue och huiss de paawist worder och samme deris syen att sige fra dennom: her til thinge i daug 8 dage:".
- 30: Båg herreds tingprotokol 1671-74, mandagen den 3 july ao 1671; jfr. Båg herreds tingbog 1668-1671, mandagene den i og 8 may anno 1671, hvor det bevidnes, at den dømte *Christen Christensen* i Shoffholm og hans søn "sloe *Marren Hanses* i Serup wd for *Laurids Hansens* gaards port paa gaden. Bleff aff Christen Christensen slaget med neffuer och aff *Jøren Christensen* slaget med et stollethræ".
- 31: Båg herreds tingprotokol 1676-80, mandagen den -16. july: ao 1677 (tingsvidne om slagsmål ved Sarup mølle, hvor flere ansatte på Løgismose var indblandet); Salling herreds tingbog 1674-79, løffuerd: denn d. 15 july: (1676) (lejemålsbøder); Båg herreds tingprotokol 1676-80, mandagen den -15. december 1679 (lejemålsbøder).
- 32: Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 3. Bind, 471. 1617 12. oktober. Frdg. om løsagtighed, § 1, hvor det dog endnu kun var "de, som sig icke egtendis vorder", der blev pålagt bøder.
- 33: Båg herreds tingbog 1668-1671, mandagen den 8 nouemb: (1669).
- 34: Salling herreds tingbog 1669-1671, løffuerdagene d: 20 9bris og d: 4 december 1669 og d: 29 januarj 1670.
- 35: Båg herreds tingprotokol 1671-74, onsdagen denn d. 10 aprilis anno 1672: lader Gert Pohl Voldtoftebønderne stævne vedr. vedligeholdelse af gærde og led, "paa sin hoessbunds saauelsom paa meenige mands weigne wdj Dreslete, Snabe, Brydegaard och Nørregaarde"; Båg herreds tingprotokol 1671-74, mandagene den 24 novemb. og 22 decemb 1673, 19 og 26 january anno 1674, sagen fortsat for landstinget, jfr. Fynbo landstings justitsprotokol 1671-75 og kopidombog 1671-73 anno 1673, onsdagen den 12 february: skelstrid med *Morten Skinkel* til Søholm og en af hans fæstebønder; Assens

- tingprotokol 1674-1680, thisdagenn denn 20: aprilis og tisdagen denn ii may: anno i675, sagen fort-sat for landstinget, jfr. Fynbo landstings sandemændsprotokol 1675-1676, onsdagene d i og i5 de-cemb ao i675 og d 26 januarj i676: sag mod *Christen Jacobsen* i Assens, der beskyldtes for at have afnugget to egetræer, som stod på *Hans Perssen* i Snabe hans shouffemaal.
- 36: Salling herreds tingbog 1674-79, løffrdagenn denn -5 february i676.
- 37: Båg herreds tingbog 1668-1671, mandagen den i3 july 1668.
- 38: Salling herreds tingbog 1669-1671, løffuerdagen d: 3 aprilis i669.
- 39: Assens tingbog 1668-1673, tiersdaugen den 27 julj anno i669, med fortsættelse tiersdaugen denn i0 augustj anno i669; hvor Assens-borgeren, der havde ansat den bortrømte Jørgen Poulsen, kræve-des straffet med en bøde.
- 40: Båg herreds tingbog 1668-1671, mandagen den 6. marty j671.
- 41: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Molbeck, 1663, d. 7. (17.) dec.: "... Og er dette der-hos at mærke, at den, hvilken i Siælland, ja den største Tract af Danmark, kaldes Jordemoder, hen-de kalde vi i Fyen Fostermoderen".
- 42: Båg herreds tingprotokol 1671-74, mandagene den i0 og i7 marty: ao i673.
- 43: Hagenskov lens ekstraskattemantaller 1644-1657 i RA, Mandtall och schattereregister ... pengeschatt till -i4 dage effter Michaelis anno i649, hvori der under udgiftsposterne "før is till affkortningh for - 5 festebønder, ... som erlig och welb. mand *Corfidz Rossenkrantz* haffr gjort till sine wgedagsbøn-dèr, huor iblant er en gaard kaldis Flensstoffte, som er gjort till en hoffuedgaard, huor under de an-dre fone: tienere ere lagt ... penge 4 rixdr i1/2 ort". Som nævnt i det foregående afsnit blev der kun givet skattefrihed for herremændenes ugedagsbønder, hvis de boede i samme sogn som herre-gården lå i.
- 44: Hagenskov lens ekstraskattemandtaller 1644-1657 i RA, Mandtal och forklaring paa schatten ... till kongl: maytz och cronens schibsflodis wdredning, bedagit till dend i nouembr: i652, hvor det under udgiftsposterne oplyses, at "haffuer erlig och welbiurdig mand her Anders Bille till Damsboe ... till-forhandlet sig Flenstofftegaard, ligendis i Dreslette sognen, och derunder lagt till at were -wgedags-tiennere disse efftershr:ne hans welbiurdighedz tiennere (ti halve og fire hele gårde) ..."; i udgiftspo-sterne til Mandtal och forchlaring paa unionschatten ... anno i655 anføres endnu en gård i Skårup, som lægges ind under Flenstoffte. Gunnar Olsen nævner hovedgårdsoprettelsen og Anders Billes over-tagelse i disputatsen Hovedgård og bondegård i kap. V. Skattepolitikens indflydelse, 1. Hovedgårds-oprettelser og ugedagsbøndernes skattefrihed, side 110: "Den ganske lille hgd., oprettet af en enkelt bgd, havde nu 18 ugedagsbønder, utvivlsomt langt flere end nødvendigt til at drive dens avl. De skat-temæssige fordele ved oprettelsen falder her stærkt i øjnene".
- 45: Rentekammeret. 311.159, matrikelsekstrakter 1680-81, 159A Assens ampt, Baag herridt, nr. 1812. Dreslette sougen: "Fleenstofftes hofuidtgaard med tilligende ager och eng och ald anden herlig-heed. Tilhører velb: *Anders Bilde* och *Gehrtd Pohl*: paaboer".
- 46: Hatt: Flenstoffte, side 83-84; Carlsen-Skiødt: Nogle historiske Oplysninger om Dreslette Sogn, Flens-tofte, side 691.
- 47: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, 13/10 1661, 27/7 1662, 9/8, 25/10 og 8/11 1663, 10/1, 15/5, 3/7 (Maren Giert Pohlles), 31/7, 4/9, 13/11 (Maren Gierdt Pohls) 1664, 27/8 1665, 2/10 1670, 31/3 1673, 24/10 1680, 31/7 1681 (Giert Polls hustru).
- 48: Jfr. "Konklusioner", Stand.
- 49: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, 30/3 1664, 16/4 1665, dominica regate 1666, 23/2 1670, 27/7 1673. Ved dåben 1672 nævnes ingen faddere, og i 1676 og 1679 blev børnene hjemmedøbt.
- 50: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, 1678, domin: xxv i trinit: "Item (begraffuett) Gert Polls dat-ter Marie, æt: 32".
- 51: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, anno 1663, dominica sexagess: "Copuleret jeg Gerhard Pohl paa Flenstoffte till sin brud Marine Hendricsdaatter".
- 52: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, 1673, dnica IX trin. (27/7).

- 53: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705 nævner dog også andre faddere med et Henrich i navnet, således dnica jubilate 1665 "*Hendrich Skytte jbidm.*", dvs paa Løwesmose, altså fra Dreslette sogn, dnica regate 1666 *Hendrich Vrtegaardsmand* boendis i Foborg, og to gange, dend 23 febr: 1670 og dnica ix trin 1673, "*Otte Tolders hustru Foborg*". - Fåborgtolderen *Otto Christensens* hustru var *Abigael Henrichsdatter*, en datter af den tidligere Fåborgpræst *Henrich Mortensen Griff*, jfr. Faaborg kirkebog 1658-91, Indwigede til det hellige ectteskabs stat anno 1670, 6: "Dom: i0 post trinit wiede ieg erlige och welachte Otto Christensøn och erlige och gudfryctige pige Abigael Henrichsdatter". Præstefaderens nu forsvundne epitafium i Faaborg kirke, hvis indskrifter er gengivet i Schrøder: Meddelelser om Faaborg Kjøbsted, side 135-136, nævner imidlertid præstens børn, hvoriblandt ingen *Maren* eller *Marine*.
- 54: Salling herreds tingbog 1679-1682, løffrd: denn =7 may, denn ii, i8 og =25 junny i68i.
- 55: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, 1681, den 19 septemb: "Bleff Giert Poll paa Fleenstoffte be-grafft ætat -63".
- 56: Faaborg byfogeds arkiv, Skifter udenfor skifteprotokollen 1664-98, Skifte efter Hans Hansen Kalleko 1682: "Bortskyldige gield: sl: Gert Poelss enche paa Flensstoffte fordrif 37 sldr. 2 mk.". Da boet var insolvent, fik Maren Henrichsdatter kun udlæg for 6 daler 2 mark og 13 skilling i form af en grå hest.
- 57: Bloch: Den Fyenske Geistlighed Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Søbye og Turup, Hr. Poul Jørgensen Bang, hvor det angives, at han var gift første gang "med Anna Kirstine Geertsdatter Poelman, hvis Forældre beboede og eiede en stor Bondegaard, kaldet Flenstoffte (nu en Hovedgaard i Dreslette Sogn); hun var da i Tieneste hos Stedets Patronesse, Frue Barbara Steensen, Oberst *Mogens Holchs*, til Skougaarde". Oplysningerne om Flenstoffte er, som det ses, ukorrekte; Gert Pohl eiede ikke Flenstoffte. Når man alligevel må tillægge Blochs tekst værdi, er det fordi hans kilde sikkert har været Anna Christina Gertsdatters dattersøn *Mogens Lacoppidan*, der var en af hans meddelere.
- 58: Hatt: Skovgaarde, side 107-108.
- 59: Søby sogns kirkebog 1696-1804, anno i7i0, d. 3. april: "blef min salig dydig kiærriste: sl: Anne Kirstina Giertzdatter Polmand begrafwet ... og døde d 27 mart udj sit alders 40 aar -5 uger og nogle dage".
- 60: Søby sogns kirkebog 1696-1804, 1736, d. 23 febr: "er min søn *Povels* daab confirmered ... Faddere war ... madselle Sophia Poleman, min kones moster".
- 61: Søby sogns kirkebog 1696-1804, 1738, d 24 marty: "Sophia Geertdsdatter Pohlman 72 gl".
- 62: Kilder udover dem, der findes i oversigten, er dels angivet i teksten med tilknyttede noter, stammer dels fra Dreslette sogns kirkebog 1642-1705.
- 63: Dreslette sogns kirkebog 1646-1705, anno 1666, die 13 sept.: "begraff h. *Hans Petter Pohl*".
- 64: Dreslette sogns kirkebog 1646-1705, anno 1666, dnica 14 i trinit: "... begraff h. *Hans* Giert Pohles mindste barn paa Flenstoffte". Der kan ikke være tale om *Sophia Pohlman*, der var døbt dnica regate samme år, idet hun levede til 1738, jfr. note herom nedenfor; det må derfor være sønnen *Anders*, der er død.

Noter til Helten

- 1: Rumohr: Jacob Dannefærd.
- 2: O.Nielsen: Dagbog, ført under Københavns Beleiring 1658-60, 1658: "Den 3. Okt. En ung karl ved Navn Jakob, fød paa Møen og tjente Wrangel ..."; Hiøring: Leyr-Krantz, 3. oct.: "...Vrangel's Tiener Danifer ... er derfor aflagt med nogle aff de beste Bøndergaarde paa Møens Land hvor hand hafver været opfødt"; Rørdam: Om Jakob Dannefer, efter beretning i Theatrum Europæum: "For den beviste Tjeneste blev Dannefehr "regaleret" med et Kompagni til Hest og med et Landgods paa Øen Møen, hvor han var født"; brev fra kong *Frederich III*, senere omtalt i teksten.
- 3: O.Nielsen: Dagbog, ført under Københavns Beleiring 1658-60: 1658 den 3. okt. betegnes Jacob Dannefer som "en ung karl"; S.A.Sørensen (Kay Larsen): Dannefer, Jacob Nielsen, ca.1630-76, Officer. Biografien er uden kildeangivelse med hensyn til fødeåret, der er f.mtl. tale om *Kay Larsens* skøn; i S.A.Sørensens biografi i IV. Bind af første udgave af Dansk biografisk Lexikon konstateres det, at "Fødselsaar og Herkomst ere for øvrigt endnu ubekjendte".
- 4: Bojsen: Af Møns historie, VI. Ulykkemes tid 1650-1700, afsnittet Jakob Nielsen Dannefer, side 109, hvor overvejelser om navnets oprindelse konkluderer: "Den Tydske form "fehr" (fährl) brugtes da ofte i betydningen "færge", og det ligger da nær at slutte, at Jakob oprindelig har været færgekarrl paa Møn, og at han i sin Polske krigstjeneste har antaget tilnavnet Dannefehr fra sin tidligere stilling som Dansk færgemand, formodentlig ved Koster"; S.A.Sørensen (Kay Larsen): Dannefer, Jacob Nielsen: "F. ca. 1630 paa Møen, vistnok i Landsbyen Dame nær Grønsund. ... J.D. menes at have haft Ansættelse ved Færgvæsenet mellem Møen og Falster. ... hans Soldaternavn har muligvis været Jacob Nielsen Damefehr (Damefærge), senere forandret til Dannefehr"; hypoteserne om navnets oprindelse findes ikke i S.A.Sørensens biografi i 1. udgave af Dansk biografisk Lexikon; de må stamme fra *Kay Larsen*, der i biografien henviser til *Bojsen* som kilde, men for egen regning har tilføjet den tvivlsomme formodning om Dame som Jacob Dannefers fødested.
- 5: Rockstroh: Møens Forsvarsordning i Krigen 1657-60.
- 6: Bojsen: Af Møns historie, VI. Ulykkemes tid 1650-1700, afsnittet Jakob Nielsen Dannefer, side 109, oplyser Bojsen selv før sine gætterier om en fortid som færgekarrl, at navnet ikke var ukendt i fortiden: "Af *Ane Rud's* breve ses, at *Eske Bille* 1530 havde en tjener, der hed *Baltsar Danyfer*".
- 7: Rockstroh: Udviklingen af den nationale Hær i Danmark, Krigen 1657-58, side 266.
- 8: S.A.Sørensen: Dannefer, Jacob Nielsen, -1676, Officer oplyser, at han blev opført i rytterstamrullen for Ditlev Ahlefeldts regiment som Jacob Nielsen Dannefehr.
- 9: Askgaard og Olsen: En kamp for livet, afsnittet Fra Weser til Frederiksodde, side 16-19.
- 10: Bobé: Geheimrat Ditlev v. Ahlefeldts Memoiren, side 125-126, hvor *von Ahlefeldt* om sin rolle ved belejringen af Bremervörde beretter, at "ich mehr einen Obristen und Ingenieur als Commissarus agirte".
- 11: Rockstroh: Udviklingen af den nationale Hær i Danmark, Krigen 1657-58, side 280.
- 12: Bobé: Geheimrat Ditlev v. Ahlefeldts Memoiren, side 127-128; Vaupell: Mærkelige Beretninger fra Rigsmarsken Anders Bille og de to Kommissærer Kai og Ditlev *Alefeldt* ... gengiver en indberetning af 25. julij anno 1657 fra Kay v. *Alefeldt*, hvori berettes, "dass am verwichenen donnerstage ein ziemlich scharffes rencontre zwischen unser und des Feindes Partey vorgegangen, in deme mein Bruder der Obrister *Hinrich von Alefeldt* mit etwan 300 aufcommandirten Pferden uff des Feindes partey getroffen ...". Det må være det samme sammenstød Ditlev von Ahlefeldt omtaler.
- 13: Bobé: Geheimrat Ditlev v. Ahlefeldts Memoiren, side 127-128.
- 14: Vaupell: Mærkelige Beretninger fra Rigsmarsken Anders Bille og de to Kommissærer Kai og Ditlev *Alefeldt* ... citerer en indberetning af 28ten Julii Ao 1657 til kongen om beslutningen om tilbagetrækning, underskrevet af Andreas Bille, *Kay v. Alefeldt* og Ditleff von *Alfelt*.
- 15: Vaupell: Mærkelige Beretninger ..., jfr. foranstående note, hvori det i *Kay v. Alefeldts* indberetning af 25. julij anno 1657 til kongen hedder: "Des Hern Reichssmarschallen und die vier Hollsteinsche Regimenter sind gistem durch Itzehoe und nach Rendesburg gegangen, ümb die lengstdesiderirte conjunction, mit Ew. Konigl. Mt. Leibregiment zubefordern, ...".

- 16: Vaupell: Mærkelige Beretninger ..., jfr. foranstående noter. I *Anders Billes* og de to *Ahlefeldters* indberetning af 28ten juli ao 1657 til kongen anføres det, at krigsrådet "auss bewegenden Vhrsachen gerathen befunden, die Reütherey von Rendesburgh nacher Friederich Ode vmb derselben sicheren erhaltungh zue moviren, so sein dieselbe nunmehr von dannen aufgebrochen, ...".
- 17: Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, 1657, den 14 aug.: "Samme dag bleff det geworbene rytteri, som flyde for fienden i Holsten, indquarteret allevegne her i landet".
- 18: Rockstroh: Udviklingen af den nationale Hær i Danmark, Krigen 1657-58, side 284-285 og 298-299.
- 19: Rockstroh: Udviklingen af den nationale Hær i Danmark, Krigen 1657-58, side 298-299; Rørdam: Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog, 1657: "Den 24 aug. lagde fienden sig for den ny stad i Jylland, effterat hand nogle dage tilfom haffde ladet sig see med tropper oc partier", "Den 24 octbr. bleff Fredericksodde indtagen aff Suensken uden nogen modstand, oc fick alle stycker, munition oc huad der waar inde, Gud bedret!".
- 20: Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene, 6 Forsvaret af Frederiksodde og Fyn, Forsvaret af Fyn, side 111.
- 21: Bobé: Geheimrat Ditlev v. Ahlefeldts Memoiren, side 129 og udgiverens indledning, side IV-V.
- 22: Bobé: Geheimrat Ditlev v. Ahlefeldts Memoiren, side 123-124: "(i foråret 1657) ... gaben mir Ihre Majestät dabei ein Regiment zu Pferde von 6 Compagnien, davon Josias Breide Rantzau von Bossee selig, dessen vorhin gedacht worden und in der Bataille von Fühnen blieb, Obrister".
- 23: Rørdam: Om Jakob Dannefer, efter beretning i *Theatrum Europæum*: "Den 2den oktober (1658) henimod aften ankom Jakob Nielsen Dannefehr, som for et aar siden havde været adjutant ved oberst Josias Bredo Rantzovs regiment ...".
- 24: Rockstroh: Udviklingen af den nationale Hær i Danmark, Krigen 1657-58, side 299; Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene, 6 Forsvaret af Frederiksodde og Fyn, Forsvaret af Fyn, side 112-113.
- 25: Rockstroh: Udviklingen af den nationale Hær i Danmark, Krigen 1657-58, Den 30. Januar 1658 begyndte det andet Afsnit af Krigen, side 333-334; Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene, 8 Fyns erobring, Slaget ved Tybrind, side 178-181. En samtidig beretning, N.M.Petersen: Dansk og svensk Beretning om de Svenskes Overgang til Fyen i Januar 1658, nævner "Obrister *Hanss v. Alefeldts* Regiment", der havde hovedkvarter i Assens, som deltager i kampen, medens "Allein wegen dass die auff Tasing vnd Langelandt alss 4 Compagnien weit abgelegen zu spät ankommen". *Ditlev von Ahlefeldts* regiment, der lå indkvarteret i Salling herred nord for Faaborg, omtales ikke, men da det heller ikke nævnes blandt de styrker, der kom for sent, må man formode, at det er nået frem til kamppladsen.
- 26: Jfr. de i foregående note anførte kilder. De ryttere, der undslap, var fmlt. især fra de på Langeland og Tåsinge stationerede kompagnier, der ikke nåede frem til kamppladsen. Af kampdeltagerne anslås det i den svenske beretning, at "von aller des Feindes force nicht 200 Mann eschappiret".
- 27: Askgaard og Olsen: En kamp for livet, afsnittene En dansk vinterkatastrofe og I nederlagets skygge.
- 28: Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene, 9 Fyns vilkår under "Den korte Fred", De dansk-svenske forhandlinger i foråret 1658, side 261-163.
- 29: Rørdam: Om Jakob Dannefer, efter beretning i *Theatrum Europæum*: "... Jakob Nielsen Dannefehr, som ... nylig havde tjent Hr. Rigsadmiral Wrangel i Helsingør som Livtjener ("Leibknecht")".
- 30: Askgaard og Olsen: En kamp for livet, afsnittene Overfaldet og Modvind og medbør (Kronborgs fald, side 84-87).
- 31: Rørdam: Om Jakob Dannefer.
- 32: Wallensbech: *Diarium Polemicum metricum Latino-Danicum Obsidionis Hauniensis*.
- 33: Askgaard og Olsen: En kamp for livet, afsnittet Modvind og medbør (Hollands hjælp, side 87-93).
- 34: Bering: *Obsidio Hafniensis*; dansk oversættelse af teksten om Jacob Dannefer findes i Hædersminde over Jacob Nielsen Dannefær, ll. i *Minerva* III, uden angivelse af navn på forfatter/udgiver.

- 35: Oluf Nielsen: Dagbog, ført under Kjøbenhavns Beleiring 1658-60, 1658: "Den 3. Okt. ... Derpaa (på skibet) vare 16 stykker og over 200 mand med allehaande kostelige goods, som var tagen fra Frederiksborg og Kroneborg...".
- 36: Holberg: Dannemarks Riges Historie, Tomus III.
- 37: Malling: Store og gode Handlinger ..., Kap. V. Troskab mod Kongen.
- 38: Fridericia: Adelsvældens sidste Dage, Ottende Bog: Den anden Krig mod Sverig, andet afsnit, side 371.
- 39: Danske Kancelli. B.54 Sjællandske Registre 1657-60, fol. 293b-295: 184. Jacob Nielsen Dannefer fich skiøde paa noget goods paa Møen og 185. Befaling til nogle bønder paa Møen at svare Jacob Nielsen Dannefer, begge dat. Hafniæ 9 novembris 1658; Rørdam: Om Jakob Dannefer citerer teksterne side 175-176.
- 40: Fridericia: Adelsvældens sidste Dage, Ottende Bog: Den anden Krig mod Sverig, andet afsnit, note 26: "... væsentligt følger jeg Goess, 19/10 (det kejserlig-østrigske Arkiv i Wien) og især et Brev fra Frederik III til den holstenske Regering, 4/10, hvoraf et Uddrag i det preussiske Statsarkiv i Berlin (her siges bl.a. udtrykkeligt, at D. var en Mønbo)".
- 41: Hiøring: Leyr-Krantz: "3. Oct. Gick et Skib som hørde Vrangl til / oc var udskiket med 200 Bønder Siælends Soldater at skulle til Stockholm under Vrangels Tiener Danifer som siden bleff en Ritmester for voris Folck / her ind for Kiøbenhavn oc bleff Kongen til Deel. Skibet hede Johannes. (Det i teksten citerede stykke). Oc er derfor aflagt med nogle aff de beste Bøndergaarde paa Møens Land hvor hand hafver været opfødt".
- 42: Hiøring: Leyr-Krantz: "11. Dec. Døer Uldrick Christian Gyldenløwe / en god Soldat / oc sin Herre oc sit Fæderne-Land i høyeste Maader tro / oc Fiendens oc alle Forræderis Fiende indtil Døden".
- 43: S.A.Sørensen (Kay Larsen): Danefer, Jacob Nielsen.
- 44: Wegener: Krigsretssag mod Jacob Dannefer: Jacob Dannefer refererede, at "es sey aber in beysey 3 compagnien geschehen und zwar des nachtes fur den sturm, da der obristl. diese worte auszgesprochen: ihr grützköpffe, ihr Denische hunde", "Kläger, obristleutenant, hat geantwortet, er habe zu den compagnien, welche seumig gewesen, gesaget ausz ungedult: marchiret ihr hunde, aber keine nation blas miret".
- 45: Kejlbo: Peder Hansen Resens kort KIOBENHAFFN HAFNIA 1674, Ny-København, tekst side 6, jfr. kortet, hvor kirken er markeret med W, og Lebech: Københavnske projekter ... , side 12, Ny København, hvor kirken - Templum Rotundum - ses hyllet i røg og damp under svenskernes belejring.
- 46: S.A.Sørensen: Kjøbenhavns Belejring og Fyens Gjenerobring, Stormen paa Kjøbenhavn, side 115-116: "Ved Rundekirke stod som Reserve Oberstvagtmester *Knud Urne* med 2 Kompagnier af Livregiment Ryttere", "... og i det Indre af Kastellet stod som Reserve I Kompagni af Livregiment Ryttere, under Oberstvagtmester *Gotfred Rauch*"; Wegener: Krigsretssag mod Jacob Dannefer viser, at Jacob Dannefers kompagni må være det andet ved Rundekirke. Det bevidnes her, at Rauchs grove bemærkninger "sey aber in beysey 3 compagnien geschehen und zwar des nachtes fur den sturm ... 1. des obristleutnants eigene compagnie, 2. obristwachtmeister *Cnut Uren* von obristen *Totten*, und deszen comett, auch quartiermeister, 3. seinen, *Dannefers*, eigenen musterschreiber". Jacob Dannefers kompagni udgjorde også sammen med *Knud Urne* og *Rauchs* det korps, der i september blev sendt til Jylland, jfr. teksten med tilhørende note.
- 47: Danske Kancelli. B.57 Sjællandske Tegnelser 1659-60 17/10, fol. 353: 1029. *Steen Brahe* oc *Holger Wind*, om 5 fangne rytteres tractament under Dannefer; trykt i Kjøbenhavns Diplomatarium (K.2), Femte Bind, Aktstykke Nr. 1612.
- 48: Askgaard og Olsen: En kamp for livet, afsnittet Et slag for freden, side 121-124.
- 49: Danske Kancelli. B.57 Sjællandske Tegnelser 1659-60 17/10, fol. 446: 1315. *Hans von Ahlefeld*, at han commendere ob.lieut. *Gotfred, Knud Urne Jørgensen* oc Dannefer til Jylland, fol. 452b: 1339. *Hans Hansen* om proviant oc hafre til nogle ryttere, nemblig: ob.lieut *Gotfred, Knud Urne* oc Dannefer, fol. 464: 1378. *Hans Hansen* om noget øl oc brød, til ritm: Dannefer.
- 50: Rørdam: Om Jakob Dannefer, side 175.

- 51: Wegener: Krigsretssag mod Jacob Dannefer: Rauchs anklagepunkter var, at Jacob Dannefer "1. die ordonnance reuter nicht hat wollen ablösen, 2. die listen nicht einschicken, 3. noch auf dem bestimmben rendezvous erscheinen, 4. ihm sein commando disputeret, 5. auch drey mahl den arrest gebrochen".
- 52: Wegener: Krigsretssag mod Jacob Dannefer, efter krigscollegiets forhandlingsprotokol 1660, sessionen 26. novbr. Krigskollegiet konkluderede i spørgsmålet om lydighedsnægtelse, at dette punkt "ist darmit aufgehoben zu seyn erkant, dasz Dannefer der compagnie daruber auf jhr maytt. befehl verlustig worden vnd also gnug straffe gelitten".
- 53: Rentekammeret. 212.2 Expeditions Protokol No 1 fra 11te nov. 1660 til 15de febr: 1661, fol. 101-101b, dend 8 january: Bestalling paa ritmester Jacob Dannefer. "Aarlig at nyde 400 rdr wartgeld till hand ved nogit regiment kand bliffue employeret".
- 54: Danske Kancelli. B.54 Sjællandske Registre 1657-60, fol. 293b-295: 184. Jacob Nielsen Dannefer fich skiøde paa noget goeds paa Møen; trykt i Rørdam: Om Jakob Dannefer, side 175-176, hvor Lindholm dog er blevet til Lundholm.
- 55: Hjøring: Leyr-Krantz: "3. Oct. (om skibskapringen) ... Oc er derfor aflagt med nogle aff de beste Bøndergaard paa Møens Land ...".
- 56: Bojsen: Af Møns historie, VI. Ulykkernes tid 1650-1700, afsnittet Jakob Nielsen Dannefer, side 113, efter gengivelse af skødet af 9/11 1658.
- 57: Danske Kancelli. B.57 Sjællandske Tegnelser 1657-58, fol. 762-762b: 1384. Peder Reetz om det goedtz Jacob Nielsen Dannefer er skiødt, dat. Hafn: d. 9. novembr: 1658.
- 58: Danske Kancelli. B.59 Koncepter og indlæg til Sjællandske Tegnelser 1659 april-juni: nr.528.529, Peiter Reetz anl: Lauge Hansen herridtzfoget paa Møen, Hafn: i9 ap: 59. Herredsfogdens udaterede og u-underskrevne notat "thill min gundstig her landtzhere" ligger sammen med Peter Reetz memorial om sagen, dat. Haffniæ den 18 aprilis anno i659.
- 59: Danske Kancelli. B.57 Sjællandske Tegnelser 1659-60, 17/10, fol. 163b: 528.529. Peiter Reeds, ang. Lauge Hans. herredsfoged paa Møen, dat. Hafn. 19 april 59 og fol. 144: 470. Peiter Reeds, om genant til Hans Hagedohm, i stædet for dend gaard Dannefer fick, dat. Hafn: 8 april 59.
- 60: Biskop J.K.Blochs samlinger til geistlighedens historie i Fyens stift, Additamenta 139, bind III i KB, Kierte, Hr. *Jørgen Strøyberg*. "Han giftede sig med *Pernille Pedersdaatter Krog* ... hendes moder var Sophie Amalia Dannefer, der var fød 1660 d. 5 apr. i Meeldorph i Dittmarsken. ... Hun var igien en daatter af Jacob Dannefer, der ... levede i ægteskab med *Mette Holstein*. Hr. Jørgen Strøyberg døde omsider 1727, efterlod sig adskillige børn, blant hvilke hr. *Christopher Strøyberg*, sognepræst for Herringe og Fiellebroe meenigheder i Fyen, hvilken jeg disse efterretninger har at takke"; i den trykte udgave af Blochs Den Fyenske Geistlighedens Historie, 2. Bind, Første Del, Sognepræsterne i Kierte, anføres Sofie Amalies fødested og fødselsdato, men årstallet 1660 er udeladt; forfatteren/udgiveren må have tvivlet på, at det var rigtigt.
- 61: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Ægte børns daab, 1661, 18 8tober: "Richtmester Dannefers barn, Nygaard, kaldt *Erich*".
- 62: Bojsen: Af Møns historie, VI. Ulykkernes tid 1650-1700, Svenskekrigen.
- 63: Paludan: Beskrivelse over Møen, II. Deel, Anhang til første Deel, side 340.
- 64: Rentekammeret. 212.2 Expeditions Protokol no 1 fra 11te nov. 1660 til 15de febr: 1661, fol. 101-101b.
- 65: Rentekammeret. 215.18 Diverse breve, dokumenter og akter vedk. partikulære personer 1660-79, litr. C.-F., dossier: Dannefer. Dossier'et indeholder foruden Jacob Dannefers egenhændige supplication oc memorial en tysk oversættelse, skrevet med en anden, øvet, næsten kalligraferet skrift.
- 66: Rentekammeret. 212.24 Bestallinger 1661-62, 31 Jacob Dannefer tolder udj Steege, med Jacob Dannefers påtegning, hvor han sværger i alle måder at ville rette og forholde sig efter bestallingens pålæg, "saa sandt en erlig troe tiener eigner och bør".
- 67: Venge: Dansk toldhistorie (S.1) I, side 264 ff, Forordningen om toldens oppebørsel.

- 68: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, pakke 4, 4.B.1. Antegnelser, ekstrakter m.v. 1660-74, i RA.
- 69: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Ægte børns daab.
- 70: Rentekammeret. 215.18 Diverse breve, dokumenter og akter vedk. partikulære personer 1660-79, litr. C.- F., dossier: Dannefer, supplicationer oc memorialer, dat. Aff kongel maytt tholdsted Steege dend 4 jan anno 1663.
- 71: Danske Kancelli. C.8 Sjællandske Tegnelser 1664-66, fol. 429: 30. *Christian Daa* og *Hans Hansen* om tuistighed imellem Jacob Dannefer oc Peder Andersen Hegelund, dat. Hafn 15 januar 1666, og fol. 431: 38. *Stygge Høg* oc *Anders Koch* i Wordingborg tillige at forrette med Christian Daa oc Hans Hansen dend commiss. imellem Jacob Dannefer oc Peder Hegelund, dat. Hafn. 18 januar 1666. Peder Heggelunds anmodning findes på C.9 Koncepter og indlæg til Sjællandske Tegnelser 1666 januar-6. august, nr.38. Peder Anderss Hegelund. Miss: til *Stygge Høg* och *Anders Koch* i Wordingborg dend 18 janu., dat. Haffniæ den 18 januarj i666.
- 72: Just Ebbell var søn af den i "Storkøbmanden" nævnte rådmand *Augustinus Ebbell*, se Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXII Augustinus Ebbel, 9. Jost Ebbel; Bojsen: Af Møns historie, VI, Ulykkernes tid 1650-1700, afsnittet Svenskekrigen, side 27; Rockstroh: Ebel (Ebbell) Just, jfr. Møns Forsvarsordning i Krigen 1658-59.
- 73: Danske Kancelli. C.9 Koncepter og indlæg til Sjællandske Tegnelser 1666 januar-6.august, nr.54. 28 januar 1666, Jost Ebbel. Miss: til *Christen Daa* med flere dend 23 janv., indlagt skrivelse dat. Kiøbenhaffn d. 22 january i666, og underskrevet af Eders kongl. may: allerunderdanigste vasalle Just Ebbell".
- 74: Danske Kancelli. C.8 Sjællandske Tegnelser, fol. 435b: 54. *Christen Daa*, *Stygge Høg*, *Hans Hansen* forwalter offuer Laaland oc Falster oc *Anders Koch* i Wordingborg anl: tuistighed imellem Jost Ebbel oc Dannefer.
- 75: Rentekammeret. 212.31 Bilag til bestallinger 1661-79 (Bilag til bestalling nr. 31).
- 76: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, pakke 4, 4.B.1. Antegnelser, ekstrakter m.v. 1660-74, Jacob Dannefer. Dom fra skatcammeret ofuer Jacob Jenss: Rømmehr anl: kongl. maytz: told och rettighed, som indeholder udskrift af en dom ved Stegge raadstue =i666= løffuerdagen dend =22 december i en langtrukken sag mellem Jacob Dannefer og Peder Heggelunds svoger *Jacob Jensen Rømmer*.
- 77: Danske Kancelli. C.9 Koncepter og indlæg til Sjællandske Tegnelser 1666 januar-6.august, nr.186, 10 april 1666, Jacob Dannefer. Miss: til *Jørgen Reetz* dend 10 april, med udateret skrivelse fra Jacob Dannefer indlagt.
- 78: Danske Kancelli. C.8 Sjællandske Tegnelser, fol. 482: 186. *Jørgen Reetz* at forordne en anden udi *Madz Hansens* borg:m i Stege hans sted udi dend sag imellem Dannefer oc Peder Andersen Hegelund.
- 79: Danske Kancelli. C.9 Koncepter og indlæg til Sjællandske Tegnelser 1666 6.august-december, nr.584 & 585, 12 okt. 1666, Jacob Dannefer. Miss: til *Stygge Høg* och *Christen Steenss* dend 12 8br., indlagt skrivelse, dat. Hafn d 4 aug: 66: Der må også have foreligget en tidligere, ikke bevaret, brevsling om den nye anklage, da Danske Kancelli henviser til dokumenter om den i den i efterfølgende note omtale skrivelse nr. 336 af 30 junj 1666.
- 80: Danske Kancelli. C.8. Sjællandske Tegnelser 1664-66, fol. 525: 336. *Stygge Høg* oc *Christen Steensen* at dømme imellem Jacob Dannefer oc Peder Andersen Hegelund, dat. Hafn. 30 junj 1666.
- 81: Danske Kancelli. C.9 Koncepter og indlæg til Sjællandske Tegnelser 1666 6.august-december, nr.541 25 septb. 1666 med indlagt brev fra Peder Heggelund, dat. Haffniæ den 31 augusti 1666, og C.9. Sjællandske Tegnelser 1664-66, fol. 601b: nr.541, *Stygge Høg* oc *Christen Steensen* anl: huem de shall till sig tage i dend commission imellem Jacob Dannefer oc Peder Hegelund; C.9, nr.584 & 585. 12 okt. 1666 med tre indlagte breve fra Jacob Dannefer, dat. Hafn d 4 aug: , d 5. octobr: og d 8. octobr 1666, og C.8., fol. 616b, nr.584.585. *Stygge Høg* oc *Christian Steensen* anl: dend sag imellem Jacob Dannefer oc Peder Andersen Hegelund.

- 82: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, se note foran, antegnelser udi toldrens regensckaf af Steege paa Møen, beregnet fra nyaarsdag 1670 til aarsdagen 1671, punkt 8. Jfr. om resolutionen om, at Jacob Dannefer selv skulle bære halvdelen af procesudgifterne en senere note.
- 83: Høyesterettes dombog 1672, onsdagen dend i0 july 1672, fol.282-287b, Jacob Dannefer contra Laurids Lassen.
- 84: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, jfr. foregående note, og Stege rådstue-protokol 1649 ... 1727, i LA Sj.
- 85: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, jfr. foregående note, antegnelser ao 1663, punkterne 2. og 9.
- 86: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, jfr. foregående note, antegnelser 1663-1671, ensartede antegnelser fra 1664: "Tolderen beregnet sig till løn 76 rdhr 5 ort 8 sk. 16 sk: och beløber sig ichun 74 rdhr: 3 ort 8 sk. Er saa formegit til udgift shrefuenn -2 rdhr: som wil erleggis", hvoroverfor Jacob Dannefer reagerer med at svare: "Skal ved quitantzen erlegis, om det ey maa passere".
- 87: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, jfr. foregående note, antegnelser 1663, punkt 7: "Fol: 76. thill udgiffit for blech och papir 6 rdr. var ichon udj førige aaringer 4 1/2 rdr.". Tilsvarende anmærkninger om forbruget 1669 og 1670, jfr. efterfølgende note.
- 88: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, jfr. foregående note, antegnelser 1669, punkt 10: "Samme folio føres till udgiffit 9 rdhr: for toldboeg, blech och papier sampt ild och lius. Saadan udgiffit var iche forgangen aar, kand derfor iche passere, mens wil bethaless"; antegnelser 1670, punkt 7 tilsvarende anmærkning, hvorimod Jacob Dannefer argumenterer, at "wil formode, at det som tilforn til wdgiffit passerer, efftersom ingen toldbod er ...", og *Heinrich Müller* resolverer, at "som reductionen hannem iche beuilger wil derfor erlegges".
- 89: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, jfr. foregående note, antegnelser 1671, punkt 10: "Samme folio til wdgiffit beregnet -10. rdr: for reigser och omkostning pengene paa sine tilbørlige steder at lewere, som reglementit iche bewilger: kand fordj iche passere", hvortil Jacob Dannefer: "formoder det passerer, effterdog lønnen er ringe oc saadan wdgiffit høy fornøden". *Heinrich Müller* afviser dog fortsat.
- 90: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1669-1841, jfr. foregående note, antegnelser 1671.
- 91: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1669-1841, jfr. foregående note, Extract offuer Steege /:paa Møen:/ toldbog, beregnet fra niutaarsdaug ao 1670 til aarsdaugen ao 1671 tolderer Jacob Danefehr angaaende: "Bekostit paa en process, som hand imod Peder Andersen Hegelund for toldens forsseelsse anwendt hafuer, som hans ko: ma: hannem naad: sit goedz igien beuilget 162 1/2 rdr 12 sk", med marginalnote: "Effter Schatkammer-resolution ere 82 1/2 rda 12 sk udi wdgiffiten oc extracten reducerit saauelsom 80 rdr for processen til wdgiffit beregnet oc gotgiort". Vedlagt antegnelser 1670, punkt 8, der indeholder revisorens og Jacob Dannefers bemærkninger, ligger Jacob Dannefers egenhændige specificerede opgørelse over procesomkostningerne som bilag.
- 92: Becker-Christensen: Dansk Toldhistorie (S.1) II, anden del: XI. Den røde bygning og tolderne, Tolderne - løn og vilkår.
- 93: Danske Kancelli. C.8 Sjællandske Tegnelser 9/2 1670-71, fol. 575b: 587. Cam:Coll: om bestalling for Lorentz Erichsen paa Steege tolderie.
- 94: Danske Kancelli. C.9 Koncepter og indlæg til Sjællandske Tegnelser 1671 28.april-16.august: nr.587, 18 juli 1671, Lorentz Erichssen miss til skatcammeret, indlagt supplication fra Lorentz Erichssen Holstein, dat. Kiøbenhauffn d. 22 april i671, hvori han "paa det allerunderdanigste begierer, at dersom ieg kunde persvadere min scwoger høystbe:te Eders kongl: ma tolder paa Møen Jacob Danefer, at hand samme sin bestilling til mig wilde afstaa, Eders kongl: ma: mig samme toldersbestilling naadigst wilde forunde". Jacob Dannefers brev om afståelsen, der også ligger på sagen, var udstedt i Stege allerede d: 30 martj.
- 95: Rentekammeret. 214.2 Cautionsprotocol fra anno 1670 til ao 1692, 131. Lorentz Erichsen Holstein: Jacob Dannefer lofuer och goedsiger her, "at bemt: Lorentz Erichsen Holtstein sig ei alleniste udj

- samme bestilling trolligen och flittigen skall skicke och forholde, meedens ochsaa for sammesteds indkommende tolds opbørsel effter hans bestallingsbrefs indhold giøre tilbørlig reede och regnskab, saa at ieg derfor will indstaae och suare till dend skade allerhøystbemdte: hans ko: ma: for samme hans bestilling och tolds oppebørsell kunde tilføyes".
- 96: Danske Kancelli. C.9 Koncepter og indlæg til Sjællandske Tegnelser 1671 28.april-16.august: nr.587, 18 juli 1671, Lorentz Erichssen miss til skatcammeret, Lorentz Erichssen Holsteins indlagte supplication.
- 97: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, jfr. foregående note, Extract offuer ald kongl: mayts indtegd og wdgifft offuer Stege siøtold fra aarssdagen ao 1672 til aarssdagen 1673, datum kongl: ma: tholdsted Stege d =30 janvary 1673, sign. Lorentz Erichsen Holstein.
- 98: Danske Kancelli. C.8 Sjællandske Tegnelser 1672-74, fol. 380: 106. Camm:Colleg: ang: *Clemens Høeg* at være tolder paa Møen.
- 99: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, jfr. foregående note, Extract ofuer Steege /:paa Møen:/ toldbog beregnet fra niutaarssdaug ao 1672 til denn 14 apr: 1673 toldereren Lorents Erichssen bestillingen quiterede": "Widre hafuer Jachob Danefehr som forloffuer for Lorentz Erichssøn til at suare ko: ma: told beregnet fra den 1 janv. 73 til dend 15 april udi samme aar Lorentz Erichssøn endtwigede ... 6i 1/2 rdr: 11 sk ... Herimod kortiss effter Clemend Høeg nu foromede tolder hans wdgifftne attest dat: 15 apr: 73 hafuer Jachob Danefehr til hannem lefuerit af huis toldpenge, som fandtiss ii 3/4 rdr: 18 1/2 sk".
- 100: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, Extract ofuer Steege /:paa Møen:/ toldbog 1672-14 apr: 1673, jfr. foregående note: "Summa summarum paa huis Jachob Dannefehr for forløffte, hand for Lorents Erichssøn giort hafuer, med des paalobend rendte siuldig blifuer penng 370 rdr 2 ort 8 1/2 sk", med Heinrich Müllers resolution om betalingen, dateret Rentecammerit dend 7 may 1674.
- 101: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, jfr. foregående note, Extract offuer Steege paa Møen toldregenshaber, beregnet fra nytaarssdaug ao 1663 til aarssdaugen ao 1672 toldereren Jachob Danefer angaaende, til huilchen tid hand bestillingen quiterede. Sammeledis fra nytaar 1672 til den 14 april 1673 hand som forloffuer for den wndwigede tolder Lorentz Erichsen nu tilkommer at suare.
- 102: Danske Kancelli. C.8 Sjællandske Tegnelser 1672-74, fol. 545: 439. Cammer Colleg: at erkliere sig ang: at Jackob Danefer begierer, at huis hand til kongen blifuer skyldig, maatte korttiss udj hans resterende pension oc det øfrige hannem at betallis.
- 103: Rentekammeret. 213.1 Kammerkollegiets originale forestillinger, hvorpaa ikke er foretaget resolution, 1660-79; trykt i Rørdam: Om Jakob Dannefer. I skrivelsen angives om Jacob Dannefers gæld, at "den (bestaar) een deell udj 284 rdr. 21 1/2 rdr. 21 1/2 sk., som hand paa hans eget regenskab schyldig blifver. Saa och 370 1/2 rdr. 8 1/2 sk. for den efterfølgende tolders caution".
- 104: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, se foregående note. På sagen findes en kopi af Danske Kancellis høringskrivelse af 6 augu: 73: vedr. Jacob Dannefers pensionskrav. Kopien er påtegnet: "Schrefuen eftter originalen, som hans excelenz hr: Griffenfeld self hafuer ladet reenshrifue".
- 105: Danske Kancelli. C.9 Koncepter og indlæg til Sjællandske Tegnelser 1674: nr.32, 10 febr. 1674, Jacob Dannefer mis. til krigs-collegio, med Jacob Dannefers ansøgning, dat. Hafn: d: 27 october i673.
- 106: Ibid: konceptet til missivet til krigscollegiet er påtegnet: "Efter hans høigrefi Excell her rigscantzellers ordre".
- 107: Danske Kancelli. C.8 Sjællandske Tegnelser 1672-74, fol. 659b: 32. Krigs Colleg: ang: Jackop Dannefer at være ritmæster ofwer det første vaccerende compagnie til hest under militien.
- 108: S.A.Sørensen (Kay Larsen): Danefer, Jacob Nielsen, ca. 1630-76, Officer.
- 109: N.P.Jensen: Den skaanske Krig 1675-1679, Operationerne i Meklenborg og Pommern, side 51, hvor "Generalvognmester Jacob Dannefærd" er opført som det 10'de medlem af "Generalitetet".

- 110: Hjøring: Leyr-Krantz ..., 2. udgave.
- 111: Oberst N.P.Jensen har i Den skaanske Krig givet en militærhistorisk beskrivelse af forholdene i kapitlet Operationerne i Meklenborg og Pommern, c. Belejringen af Wismar, side 60-74.
- 112: Landetaten, Krigskollegiet, indkomne breve 1675, pakke 4. Br-G, i RA; trykt i S.A.Sørensen: En Notits om Jacob Dannefer og i Bojsen: Af Møns Historie, VI Ulykkernes Tid 1650-1700, side 116-117.
- 113: N.P.Jensen: Den skaanske Krig, side 66.
- 114: S.A.Sørensen: En Notits om Jacob Dannefer.
- 115: Biskop J.K.Blochs samlinger til geistlighedens historie i Fyens stift, Additamenta 139, bind III i KB, Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg: "Sophie Amalia Dannefer ... var igien en daatter af Jacob Dannefer, der har været generaladjutant for kong Christian den Vte og døde 1682 d. 5 martij".
- 116: Bojsen: Af Møns historie, VI Ulykkernes tid 1650-1700, side 120.
- 117: Rentekammeret. Reviderede regnskaber, Møns amt, konsumtions-, familie- og folkeskatregnskaber 1672-1733, Regenskab for hans kongl: mayst: paabudene consumption, nemlig for 4re terminer ... anno 1672: Saa och folckeskatten till juell anno 1672. Tilsvarende 1673 og 1674; Rentekammeret, 311.156, Møns Ambts matriculs extract som er forfattet anno 1680, Nyegaard: "Sal: ritmester Dannefers arfvingers benaadningsgodtz: *Hans Hagedorn*, nu Hemming Christophersen ...".
- 118: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Viede, 1679 d. 11 octobr.: "Peder Peders. Krog - Sophie Amalie Jacobsdr., Nygaard".
- 119: Rentekammeret. Reviderede regnskaber, Møns amt, Kontributionsregnskaber 1671-79, Regenskab for tvende aars contributioner til landmilitiens magaziner effter matriculen bereignet fra anno 1674 den 1 january oc til den 1 january anno 1677: Af Møns amt, med antegnelser side 6.
- 120: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, pakke 4, 4.B.1. Antegnelser, ekstrakter m.v. 1660-74. Efter en renskrevet udgave af extracten over Møns toldregnskaber 1662-1673 anføres det: "For de paa disse regenshaber shyldig werende 654 rd: 3 ort 6 sk er hans ko: ma:t paa schiffte effter afgangene Jacob Dannefer ao: 1680 wdlagt tuende hans bøndergaarde liggendis paa Møen i en bye kaldis Hoffuitshouf, som eptershr:e paaboer, nemblig *Jacob Lauridtzen* =9 td: 1 shp: 1/2 fk: og i *Mouridtz Pedersens* gaard -7 tdr: 3 f: 1 4/5 alb: hartkom".
- 121: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841, jfr. foregående note, Rentekammerets memorial dat. den 5 novemb 1681 og hans ko: ma:t resolution paa denne forshrefne indførte memorial, dat. Kiøbenhafn d 8 novembr 1681, er indført efter den i foregående note citerede tekst, fol: 84-86.
- 122: Steges regnskaber for told og konsumtion m.v. 1660-1841: Kopi af Rentekammerets brev af 12 november 1681 er indført foran den i foregående note citerede memorial. Amtskriveren instrueres i brevet om, "at hand sig icke med forbemte gaards landgilde eller forfaldne afgifft befatter, saalenge encken lefuer og gaarden blifuer vedlige oc magt holden".
- 123: Møns Østerherreds tingbog 1683-1685, i fortsættelse af Møns landstings tingbog 1679-1681, anno 1684 torsdagen den 29 may, fol. 98b: "Mette Jacob Dannefers blev i dag effter begiering her for retten lefueret dend skiftisforretning effter hindis forige sl: mand hr gen:vognmæster Jacob Dannefer tillige med de velb herrer landsdommemis dom och de effter viidner gjorde forretning ..."; anno 1684 torsdagen dend 27 november, hvor Mette sl: Jacob Dannefers lader tre mænd stævne ved en kaldseddel, dat: Steige d 20 7br: 84.
- 124: Bojsen: Af Møns historie, VI Ulykkernes tid 1650-1700, Kongens hestgarde på Møn.
- 125: Rentekammeret. 2212.5 Expeditions protokol no 5 fra 1ste novbr: 1682 til 1: septbr. 1685, side 402-409: 135. Magesckifte for *Maren Nielsdatter* sal: *Christ. Baltzersens* efterlefuereske, dat. 30 marty ao 1685: (Søgaard), 136. Magesckifte for *Anders Søbødker* paa noget jordegods paa Møn imod vederlaug udi Laaland, dat. 30 mart 1685: (to Nyegaarde), 137. *Anders Hansen Juels* magesckifte, dat. 30 Marty 1685: (landsdommergården og part udj *Mouridtz Pedersens* gaard i Hovedskov).
- 126: Bojsen: Af Møns historie, VI Ulykkernes tid 1650-1700, Kongens hestgarde på Møn, side 221.

- 127: Rentekammeret. Chr. V's matrikel af 1688: 312.1831, Matrikelbog 1808, Landmaallingens ny matrikul ofuer Møens land anno 1686, Nye gaarde: "1. Hemming Christophersen tilfom *Hans Hagedom* ...". Hemming Christophersen fik sin gård tilbage efter at hestgarden var trukket bort fra Møn igen, jfr. Bojsen: Af Møns historie, hvor *Bojsen* omtaler ham meget positivt, således i bind VI, side 153: "Typen er en selvgjort mand med udpræget selvbevidsthed og medfødte gode evner; han viser en mærkelig indsigt i rettsplejens fordringer og har sikkert udøvet en stor indflydelse mellem sine standsfæller. Det er den gamle bondestands sidste mand, der kæmper mod undertrykkelsen", jfr. også bind VII, side 20-22 og 98.
- 128: Bojsen: Af Møns historie, VI Ulykkemes tid 1650-1700, Jakob Nielsen Dannefer, side 119.
- 129: Barfod: Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie, Bilag B. Familien Dannefer, III.B.c.E.2.
- 130: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Ægte børns daab, 1661 18 8tober: "Richtmester Dannefers barn, Nygaard, kaldt Erich".
- 131: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3) 1667-1740, 1685: "E sch Orthunga ... Ericus Iacobi Dannefer".
- 132: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1690-1699, fol. 262: 66 Hr Erich Danefehr brew at være sognepræst til Karlebye oc Nørre Ørslef sogner, dat. Hafniæ dend 10 decembr: anno 1695.
- 133: Karleby sogns kirkebog 1694-1738, anno Christi 1696, fredagen d: 14 february: "Blef hæderlig og vellærde mand hr Erich Dannefehr og hæderbaame og Gudelskende møe *Johanna Damsberg* copuleret hiemme i præstegaarden".
- 134: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1694-1696: nr.66, 10 decbr 1695, Hr: Erich Dannefer kald.
- 135: Karleby sogns kirkebog 1694-1738: *Peter Mathias* 4/5 1697, *Anna* 9/11 1698, *Iohanne* 5/3 1700, *Apolonia Magdalene* 3/10 1704, *Jens* 3/2 1706.
- 136: Barfod: Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie, Bilag B. Familien Dannefer, II. Erik Dannefer.
- 137: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Ægte børns daab, 1663 dend 29 julij: "Richtm. Jacob Dannefers barn, Nygaard, Niels".
- 138: Møns Østerherreds tingbog 1683-1685, i fortsættelse af Møns landstings tingbog 1679-1681, fol. 146b, anno 1684 torsdagen dend 4de december.
- 139: Topsøe-Jensen og Marquard: Officerer i den dansk-norske Søetat 1660-1814 ..., G.364. Larsen, Ambrosius.
- 140: Gentofte sogns kirkebog 1651-1814, 1777 Begravede, d: 31 januarj: "Frue Bang Mette Margrethe Danefær 77 aar gammel ...".
- 141: Søetaten, Krigskancelliet, SK 535, Indkomne sager Søetaten vedkommende 1726, Mette Margrethe Dannefær Ambrosius Larsens brev, dat. Kiøbenhavn den 9 january 1726.
- 142: Bremerholm menighed, Protokol for trolovelser og vielser 1737-1757, 1738 d. 2den sept: "bleve effter kongelig allermaadigst tilladelse ... viede Hans Bang premierlieutenant ved Søe-etaten / Mette Margrethe Dannefær e:(nke) ... Copulationen skeede i kirken kl: 6. om morgen".
- 143: Daabsprotokol for Bremerholm menighed 1737 2/7-1746 29/9, anno 1739 d 12te ditto (januar): *Ulricha Helena*, fad: Lieutenant Hans Bang i Viingaardsstræde, mod: Mette Dannefærd".
- 144: Topsøe-Jensen og Marquard: Officerer i den dansk-norske Søetat 1660-1814 ..., G.332. Bang, Hans Olsen.
- 145: Præstø kirkebog 1739-1814, Døde og begravne In Nomine Christi ao 1742: "Den 12 febr om eftermiddagen imellem 5 og 6 faldt der een skorsten need i velædle og velbr captainlieutenant Hans Bangs gaard, af hvilken hand fick skade og blev slagen, at bemte capt: døde klocken 8te om afftenen i sin alders 46 aar".
- 146: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Ægte børns daab, 1665 den 8 januarij: "Richtmester Jacob Dannefers barn, her i byen, Holger.
- 147: Kilder vedr. Sophie Amalie Dannefer og Peder Pedersen Krog anføres i afsnittet "Organisten og oldfruen". Fødeåret for de andre børn, undtagen de to yngste, fremgår af Kirkebog for Stege sogn 1661-

91. De øvrige oplysninger stammer væsentligst fra Barfod: Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie, Bilag B. Familien Dannefer, jfr. i øvrigt teksten med tilknyttede noter.
- 148: Åstrup sogns kirkebog 1719-1811, trolowede folck, anno 1732, die 5te juny: "dend ædeldydige jomfru Sophia Amalia Holgersdatter Dannefer, som kom fra Owrebye gaard i Lolland"; Svend Jørgensen: Aastrup Sognefolk 1700-1800, citerer teksten side 11 og giver oplysninger om ægtemanden
- 149: Åstrup sogns kirkebog 1719-1811, wiede folck, anno 1732, 102. die 23: july; Svend Jørgensen: Aastrup Sognefolk 1700-1800, citerer teksten side 11.
- 150: Barfod: Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie, Bilag B. Familien Dannefer, I.A.: "Studios. Rasmus Bærtelsen Wichman Svitzer, f. 1705, dengang Skoleholder i Maarsby, hvorfra han 1733 blev Skoleholder i Nørre-Alslev, 1 Maj 1741 kaldet til Degn for Ønslev og Eskildstrup, i hvilket Æmbede han døde 11 Marts 1751".
- 151: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Ægte børns dåb, 1666, febr.: "Richt Jacob Dannefers barn, her i byen, n. Abel Katrine".
- 152: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Døde och begraffne, 1666, den 2. 7temb.: "Richtmester Danphers barn her j byen, begr. i kirken 18 mk".
- 153: Danske Kancelli. D.22 Fynske og Smaalandske Registre 1699 25/8-1707, fol. 229: 47. Jacob Dannefær bestalling at være bye og raadstueskriwer i Nykøbing i Falster, dat. Jægersborg dend 14 augusti 1702.
- 154: Barfod: Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie, Bilag B. Familien Dannefer, III. Jakob Dannefer.
- 155: Nykjøbing sogns ministerialbog 1705-50, Ectebørn christnede aar 1707, fredagen d 4 novembr: "Byskriverens Jacob Dannefers liden søn døbt og kaldet Jacob baaret af *Anne Lars Poulsens*. F: Proustens hr Erich Dannefers kjeriste: Mette Dannefer. ...".
- 156: Kirkebog for Valløby sogn 1707-1814, 1709: "Samme dag (Dnica ... a trin.) blef *Jacob Lucassøns* daatter *Malene* til daaben frembaaren af oldefruens søster Mette Danifer, 1711 dnica 4to a trin: "Testes ... oldfruens søster Mette Dannifer", 1712 16. aug.: "Testes: ... Mademois Mette Dannifer", 1713 dnica 15 a trinit: "Testes: ... Mette Danifer", 1713 den 3. natii: "Testes. ... Oldtfruen Mad: Danifer, hendes søster ...".
- 157: Rørdam: Om Jakob Dannefer, in fine, side 178.

Noter til Fassbinderen

- 1: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg; Biskop J.K.Blochs samlinger til geistlighedens historie i Fyens stift, Additamenta 139 i KB, Bind III, Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg, hvor biografien afsluttes således: "Hr. Jørgen Strøyberg døde omsider 1727, efterlod sig adskillige børn, blant hvilke hr. *Christopher Strøyberg*, sognepræst for Herringe og Fiellebroe meenigheder i Fyen, hvilken jeg disse efterretninger har at takke".
- 2: P.C.Knudsen: Familien Strøyberg 1662-1920: "Han var Tømremester eller Bødker og ernærede sig senere som Vintapper eller "Fassbinder" i Kjøbenhavn".
- 3: O.Nielsen: Meddelelser om Vintapperlavet i Kjøbenhavn ..., Lavets Tilbliven og Organisation, side 23.
- 4: Clemmensen: Bødkerlauget i København 1678-1928, side 17-18.
- 5: O.Nielsen: Meddelelser om Vintapperlavet i Kjøbenhavn, Lavets Tilblivelse og Organisation, side 27; Dahl og Møller: Vinhandlerforeningen 1862-1937, indledning om Vinhandelen i det 17. Aarhundrede, side 12-13.
- 6: Københavns skatteregnskaber, i RA: 1671-72, Mandtal paa folcheschatten 1672: "Christopher Soebergh øltaper"; 1674(-76), Kaaberschatt: "Christopher Stroiberrig gestgeber"; 1675(-76), Mandtal paa folkeskatten 1676: "Christopher Strøiberg gastgeber"; 1680-1681, Mandtall paa leye-grundsckatt ao: 1681: "Christopher Strøüberg øltapper"; 1682-83, pakke II, Mandtall paa kop- och quegskatt 1682: "Christopher Strøyberg øltapp"; 1684, Mandtal paa kop och quægskatt: "Christopher Strøyberg øltapper"; 1685, pakke II, Mandtal på kop oc quægskatt anno 1686: "Christofer Strøberg skencker øll", 1686: Mandtall paa leygrundtaxten ao 1686: "Christopher Stryberg tapper øll"; 1690, Pakke I, Mandtal paa kop og quægskat for aar 1690: "Christopher Streitberger øltapper"; 1690, pakke II, Familiemandtal kop og quegskatteregenskab 1691: "Christopher Streitberger øltapper"; 1692, Mandtaller paa kop- heste- og ildstædsckatt anno 1692: "Christopher Streitberger gastgæfuer".
- 7: Bruun: Kjøbenhavn, Fjerde Kapitel (Christian V's Tid), side 382. Citatet, der i bogen er moderniseret til 1890'er-sprog, gengives her i 1990'er-sprog.
- 8: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Del, Sognepræsterne i Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg.
- 9: Københavns skatteregnskaber; 1671-72, Mandtal paa folcheschatten aff Kiøbenhafns bye forfalden till Sct. Johannj ao: 1672, Øster quarter, Hommerstræde: "Christopher Soebergh øltaper" (det sidste navn før Størrestrædet); 1673, Mandtall paa folcheskatten oc diszen beløb aff Kiøbenhafns bye for anno 1673, Øster quarteer, Hommerstræde: Christoffer Strøeberg" (det sidste navn før Storestræde); Ramsing: Københavns Ejendomme (K.2), I. Øster Kvarter: "Matr. Nr 327 (Hjømet af Hummergade og Admiralgade) er Kongens Vaaning Nr. 40 i Hummergade".
- 10: Københavns skatteregnskaber 1674(-76), mandtallet for 1. termin 1674 nævner Christopher Strøberig bosat Ved Stranden, jfr. næstfølgende note.
- 11: Bruun: Kjøbenhavn, Tredje Kapitel, Souveraineteten og Frederik den Tredies sidste Regjeringsaar, side 217-218: "Staden vrimlede af Drikkeboder, det vil sige Værtshuse, navnlig Ved Stranden og i dens nærmeste Omegn, og her udskjænkedes alt Slags Øl og Brendeven"; Emil Madsen: København Øster Kvarter. Nikolaj Rode, side 107: "1683 bestemtes, at ... Skure paa Fortovene og Stakitter skulde afskaffes undtagen ved Stranden fra Vejerhuset til Holmens Bro, hvor de kunde forblive, saasom der dør var store Fortove".
- 12: Københavns skatteregnskaber 1674(-76); Mandtall paa kongl ministri och betiente samt borgersckabeds och indbyggemis deres tjenstefolch her udi Kiøbenhafn och Christianshafn for ao 1674, Mandtal wdi Øster quarteer for den 1. termin, Ved Stranden: "Erich Vestenifars enche 1 pige, Christopher Strøberig i same hus 1 pige, *Christian Kaal* i kielderen"; Kaaberschatt udi Kiøbenhafn och Christianshaffn for ANNO 1674, 1675 och 1676, Ved Stranden: "*Frode Pedersen* i kielderen, Christopher Stroiberrig gestgeber, *Christen Søfrensen* i kielderen; 1675(-76); Mandtall paa folkeskattens oppebørsell udi Kiøbenhafn oc Christianshafn till paascke och Michælie 1675, Øster quarteer, Ved Stranden: "Erich Ostindefars encke, Christopher Stroiberg (1 Q(uindeligh ansat)), *Christen Sørensen*";

- ligeså 1676; Ramsing: Københavns Ejendomme 1377-1728, I. Øster Kvarter: Matr. Nr. 222 (Hjørnet af Ved Stranden og Boldhusgaden), Matr. Nr. 222.B.C. Skipper *Erich Nielsen Smit* ... hans Enke *Kathrine* gav Pant i Gaarden endnu 19. Juni 1676, hvorefter den blev bortskødet 8. Februar 1677 til *Johan Bramsted Tobakspinder*. Han udstykkede Ejendommen i 3 Dele".
- 13: Københavns skatteregnskaber 1676-77(78), Mandtaller krigsstyer angaaende ao 1677, Øster quarter, Ved Stranden: "Christopher Stroeberg i kielderen".
- 14: I lb Rønne Kejlbos udgivelse af Peder Hansen Resens kort KIOBENHAFFN HAFNIA 1674 gengives hele kortet.
- 15: Københavns skatteregnskaber 1676-77(78), Mandtal udi Øster qvarteer paa ildsteder och quægskatter ao 1677 ..., Ved Stranden: "Christopher Stroeberg 3 skorsteene, 2 kackelofne ... 3 sldr"; jfr. næstforegående note om tjenestepige ved ansættelsen til folkeskat 1674 og 1675; Københavns skatteregnskaber 1676-77(78), Mandtal paa folckesckattens oppebørsel udi Kiøbenhafn och Christianshaufn 1677, Øster quarter, Ved Stranden: "Christopher Stroeberg 1 q(uindelig ansat)".
- 16: Emil Madsen: Københavns Øster Kvarter, Nikolaj Rode. Side 101 anføres det, "Det synes, at den anden Halvdel af det 17. Aarhundrede har været Kvarterets mest glimrende Tid".
- 17: Københavns skatteregnskaber 1676-77(78), Kiøbenhafns borgerskabs krigsstyrs mantal og taxering ao 1676, Øster quarter, Ved Stranden: "*Erich Vestindiefarers* encke 7 rdr 2 ort 10 sk, *Christopher Stroeberg* 11 rdr 1 ort 15 sk, *Christen Jensen* 15 rdr 20 sk". I Øster kvarter ansættes 280 husstande til beløb fra 0 (3 husstande) til 182 rdr 2 ort (1 husstand), med en samlet summa på 4.189 rdr 3 ort 4 sk.
- 18: Mandtaller krigsstyer angaaende ao 1677, Øster quarter, Ved Stranden: "*Christen Nielsen* i Meerviften 30 rdr 3 ort, *Jens Pedersen* i kielderen 2 rdr, *Christopher Stroeberg* i kielderen 7 rdr 3 ort 12 sk, *Christen Sørensen* i kielderen 11 rdr 4 ort 8 sk".
- 19: Københavns skatteregnskaber 1678-79; Krigssteurens taxt og mandtall udi Kiøbenhafn ogh Christianshaufn anno 1678, Øster qvarteer, Ved Stranden: "Christoffer Strøberg 3 rdr 4 ort 14 sk", men i Mandtall oc taxt offuer den sidste halffue krigsstyer vdi Kiøbenhaffn anno: 1678, Øster qvarteer, Ved Stranden: "for Christopher Stroberg Henrich Therckels 3 rdr 4 ort 14 sk" og Strand qvarteer, Langs Stranden: "Christopher Streitberg 3 rdr 4 ort 14 sk" i krigsstyr af familier.
- 20: Bruun: Kjøbenhavn, Tredie Kapitel, Souveraineteten og Frederik den Tredies sidste Regjeringsaar, side 347: "Hovedsalgsstedet for al Slags levende Fisk, baade Saltvands og Ferskvands var ... Strækningen langs Kanalen fra Veierhuset helt hen til Holmens Bro ... Paa den førstnævnte Strækning sad der saaledes i 1692 ikke mindre end 64 Fiskekoner, samt endel mandlige Fiskehandlere".
- 21: Københavns skatteregnskaber 1678-79, Mandtall oc taxt offuer dend ... første halffue krigsstyer udi Kiøbenhaffn anno 1679, Strand qvarteer, Langs Stranden: "Hendrich Vornor, Christen Andersen i Falcken, Christofer Streitberg, Christen Morttensen"; Ramsing: Københavns Ejendomme (K.2), II. Strand Kvarter: "Karré Nr. 2 (afgrænset af Ved Stranden, Høybrostræde, Lærstræde og Nissegangen) ... Matr. Nr. 6. I 1645 havde *Jacob von Hamb* Gaarden, som han 29. April 1661 skødede til *Christen Andersen Falk*. Gaarden kaldtes nu "Falken". ... Matr. Nr. 7.22 (langs Nissegangen, Nr. 7 ud mod Ved Stranden, Nr. 22 ud mod Lærstræde) ... Matr. Nr. 7 og 22 blev ved Ejendomsdom af 7. Maj 1674 udlagt fra *Jacob von Hamb* til *Henrich Wørner* Vinhandler, som delte Ejendommen. Matr. Nr. 7 blev 31. Marts 1679 af *Henrich Wørner* skødet til *Christen Mortensen* Skipper. ... Karré Nr. 3 (Matr. Nr. 8-21) Matr. Nr. 8 (Hjørnet af Langs Stranden og Nissegang). 1689 er *Claus Reimers* Købmand Ejer".
- 22: Københavns skatteregnskaber 1682-1683, pakke II, Mandtall udi Strand qvarteer paa dend kongl: allemaadigste paabudne kop- och quegskatt ofuer borgerskabett for 2de terminer anno 1682, Modere-ret, Langs Stranden: "Christen Mortensen sckipper, Christopher Strøyberg øltappr, Tygge Mathies-sen i kielderen øltappr" og Mandtal vdi Strand qvarteer 1683: "Thyge Matis i kielderen fatig"; Københavns skatteregnskaber 1682-1683, pakke III, Mandtall og taxt paa dend allemaadigste paabudene krigshielp udi Kiøbenhafn pro anno 1683, det andet mandtall, Strand qvarteer, Ved Stranden: "Christen Mortensen sckipper, krigshielp 12, Tyge Matthiessen i kielderen, krigshielp 2, Christopher Streuberg i stuen til gaden, krigshielp 2", (i alt) 16 rdr.

- 23: Københavns skatteregnskaber 1678-79, Mandtal vdi Strand kvarter paa dend naadigste paabudne kop- queg- samt rente- och børne-penge sckatter anno 1678, Strand kvarter, Langs Stranden: "12 Christopher Streitberg, Mand og huustrue 1 (Marie Møllers må altså være død på tællingstidspunktet), Børn 1, Ordinar tjenstefolck 1".
- 24: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg: "Født i Kiøbenhavn den 23de September 1680".
- 25: Københavns skatteregnskaber 1682-1683, pakke II, Mandtall udi Strand kvarter paa ... kop- och quegskatt ... anno 1682, Modereret Langs Stranden: "Christopher Strøyberg øltappr, Mand og huustrue 2, Børn 1, Ordinarie tiennere 1"; ligeså i Mandtal vdi Strand kvarter 1683 og ved kop- og kvægskatten 1684, medens der besynderligt nok ikke registreres noget barn i årene 1686-88, jfr. efterfølgende note.
- 26: Københavns skatteregnskaber 1684, Mandtal udi Strand kvarter paa dend allernaadigste paabudne kop och quæg skatt pro anno 1684, Modereret, Stranden: "Christopher Strøyberg øltapper ibidm, Mand og huustrue 2, Børn 1, Ordinarj thienner 1"; Københavns skatteregnskaber 1685, pakke II, Mandtal udi Strand kvarter paa dend kongel: allernaadigste paabudne kop oc qvægsckatt anno 1686, Langs Ved Stranden: "Christofer Strøberg skencker øll ibidm, Mand og huustrue 2" (ingen børn, ingen tjener); Københavns skatteregnskaber 1686, Mandtall udj Strand kvarterit paa leyegrundtaxten ao 1686, Langs Ved Stranden: "Christopher Stryberg tapper øll"; Københavns skatteregnskaber 1687, pakke II, Mandtal udi Strand kvarter paa dend kongl: allernaadigste paabudne kop oc quæg sckat anno 1687, Langs Ved Stranden: "Christopher Streuberg, Mand og hustru 2, Ordinari tiener 1" (intet barn); ligeså i Københavns skatteregnskaber 1688.
- 27: Københavns skatteregnskaber 1689, pakke I, Familiemandtahl paa de borgerlig udj Øster quartier som befantis anno 1689, litr. A, Boldhusgade: "*Detmer Buhrmæsters encke, skppr Cornelius Christens, Christopher Streitberg (Mand og hustrue 2, Børn 1, Ordinarie tiener 1), Tommes Torsmeedies Vrtekremmers encke*"; Ramsing: Københavns Ejendomme (K.1), I. Øster Kvarter, Ejendommene i Boldhus-gaden: "Matr Nr. 208 (Hjørnet mod Admiralgaden) ... Arvinger ... skødede 13. Marts 1682 deres Arvepart i Forældrenes Gaard til deres Svoger Ditmer Buhrmester ... / Matr. Nr. 210 ... 12. marts 1688 tilskødet Cornelius Krijssens Rood kgl. Skipper ... / Matr. Nr. 211 A.B. 1676 købte *Reinhold Horn* Gæstgivergaarden "den sorte Adler", som 21. juni 1680 efter hans Død blev tilskødet hans Enke *Giertrud*, der var Eddikebryggerske. Hun ægtede Thomas Thorsmeden Urtekræmmer og overlevede ham".
- 28: Familiemandtal 1689, se foregående note; Københavns skatteregnskaber 1690, pakke I, Mandtal udi Øster kvarter paa dend kongl: allernaadigste paabudne kop og quæg sckat for aar 1690, Øster kvarter, Boldhusgade: "Christopher Streitberger øltapper, Mand og hustru 2, Børn 1, Ordinary tienner 1"; pakke II, kop- og kvægskat til 11 decemb: 1690 og 11 martj 1691 ligeså; men Københavns skatteregnskaber 1692, Mandtaller paa den kongl: allernaadigste paabudne kop- heste- og ildstæd skatt ofuer (alle) kvarterer anno 1692, Øster kvarter, Boldhusgaaden: "Christopher Streitberger gastgæfuer, Mand og hustrue 2, ildsteder 1" (ingen børn, ingen tjener).
- 29: Indkvarteringsroule i Kiøbmagerkvarter fra den 23 april ao 1694, Myntergaden (matr. nr. 108-150), 149 oc 50: "Christoffer Strøberger øltaper, *Svend Odtsen* veykusk ibid", der er de sidste to af de i alt otte beboere, der nævnes. Den første er *Anders Massen*, hvis hus er ledigt, den femte er *Peder Jensen Bøsemager*; Ramsing: Københavns Ejendomme (K.2) oplyser, at matr. nr. 149 omfattede fire parceller, hvoraf matr. nr. 149 D 23.6.1690 blev solgt til styrmand, senere skipper Anders Madsen *Brun*. Det var den sidste af parcellerne. Matr. nr. 150 omfattede tre huse, hvoraf matr. nr. 150 C, der var det sydligste hus, 3.6.1692 var solgt til Peder Jensen Bøsemager; Christopher Strøyberger har da nok boet i det nordligste hus, matr. nr. 150 A.
- 30: Københavns skatteregnskaber 1699, Øster kvarters mandtalsrulla paa dend forordnede allernaadigste paabudne kopp, heste, og stude skatt samt bømepenge, rendtepenge og husleyeskatt den 23: november anno 1699, Laxegaden, 291: "*Johannes Elliches* øltapper (Mand og hustru), *Anna Elisabeth de Fei*, bruger indted (alene med et barn), Christopher Strøberg, fattig (Mand og hustru), forarmed".

- 31: Indkvarteringsrulle København 1701, Danske Kancelli XI D 152 A, Laxegaden, no. 291: "*Johan Ellckes* øltapper, Christopher Strøeberg". Derefter følger Hummergaden, der begynder med matr. nr. 292.
- 32: Ramsing: Københavns Ejendomme (K.2), I. Øster Kvarter: "Matr. Nr.291 AB er Kongens Vaaninger Nr. 47, 48 i Laxegade. ... *Hans Huusviig(s)* Arvinger skøder 11. Juni 1703 begge Vaaninger til Niels Christensen Daldorph Skræder"; Københavns skatteregnskaber 1704, pakke III, Mandtal ofver borgerstanden udi Kiøbenhafn vedkommende paabuddet til landmiliens mundering saavit kop- heste samt bøme og rentepengeskatten angaaende annis 1704.1705, Øster qvarters mandtal, Laxegaden, 291: "Niels Daldorph skræder, *Mette Sørensens* en encke, forarmed".
- 33: Ramsing: Københavns Ejendomme (K.2), I. Øster Kvarter og II. Strand Kvarter.
- 34: Københavns skatteregnskaber 1704, pakke III, jfr. foregående note: "Nr. 24 Uden Nørre og Østerport Laurs Andersen ølt:, Maren sal Christophers fattig".

Noter til Organisten og oldfruen

- 1: Biskop J.K.Blochs samlinger til gejstlighedens historie i Fyens stift, Additamenta 139 i KB, Bind III, Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg. Bloch fortsætter i manuskriptet, at "Hr. Jørgen Strøyberg ... efterlod sig adskillige børn, blant hvilke hr. Christopher Strøyberg, ... hvilken jeg disse efterretninger har at takke".
- 2: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Døde och begravne, 1678, d 2 8br: "*Hendrich Mads. organist, Steege*".
- 3 Danske Kancelli. C.7 Koncepter og indlæg til Sjællandske Registre 1678: nr.281, 18.decembr. 1678, Peder Pedersen Krog at were orgemester d: 18. 10br. Magistratens supplication, dat. Stege d: 26 novembris anno 1678, har fem underskrifter og fire velbevarede originale segl.
- 4: Danske Kancelli. C.6 Sjællandske Registre 1676-78, fol. 846: 281 Peder Pederssen Krog at werre organister i Steege, dat Hafn 18 =i0br: 78 =.
- 5: Kirkebog for Stege sogn 1661-91; Tillysninger til ægteskab, 1679, d 16 martij: "Peder Peders. Krog - Sophie Jacobsdatter Dannepfers"; Viede, 1679, d. 11. octobr: "Peder Peders. Krog - Sophie Amalie Jacobsdt., Nygaard".
- 6: Kirkebog for Stege sogn, Døde och begravne, 1682, d. 5 martij: "Peder Peders. organist j Steeghe".
- 7: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Ægte børns daab, 1682, d 3 9br.: "Sl. Peder Organisters i Steege, n. Pernille".
- 8: Giessing: Nye Samling af Jubel-Lærere, Første Deel, 10. Capitel. Om D. Peder Krog; Kolsrud: Krog, Peder, 1654-1731, biskop.
- 9: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg; Giessing: Jubellærere, jfr. foregående note, skriver udførligt om biskoppen side 371-453, men nævner ikke organisten Peder Krog eller nogen Peder Krog, der kunne være hans fader, i sin stamtavle over biskoppens slægt.
- 10: Biskop J.K.Blochs samlinger til gejstlighedens historie i Fyens stift, Additamenta 139 i KB, Bind I, Kapellaner i Kierteminde, Hr. *Holger Boesen*: "Hr. Boesen var gift med *Engel Pedersdatter Kall*, fra Flensborg, enke af raadmand Henric Sørensen Krog, som var farbroder til biskop Krog i Tronhiem".
- 11: Barfod: Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie, 2. Del (Nørre-Herred), XIII Nørre Vedby og Nørre Alslev, 1. Hr. Peder Henriksen Krog; Strøm: Efterretninger om Kjerteminde Præster, Rectorer og Hørere siden Reformationen, 11. Hr. Peder Henriksen Krog.
- 12: Giessing: Jubel-Lærere anfører ikke Henrik Sørensen Krog i sin stamtavle over biskoppen Peder Krogs slægt.
- 13: Jfr. biografier anført i foregående note. Barfod nævner, at "denne hans Hustru var kommen 12 uger for tidlig i Barselseng", men sønnen, hvis navn ikke nævnes, kan dog næppe have været så fremmelig, at han kunne blive organist i Stege i 1678, gift 1679 og fader 1682. Strøm oplyser, at en søn i et senere ægteskab i 1686 blev døbt *Peder Pedersen Krog*. En fader ville vel normalt ikke kalde to sønner med samme navn, men Stegeorganisten var død før 1686.
- 14: Worsøe: Krog (Krog-Meyer). Påstanden synes i øvrigt tvivlsom, for navnet var vidt udbredt i Danmark allerede i Middelalderen, jfr. Danmarks gamle Personnavne (O.1), II. Tilnavne, Krok.
- 15: Barfod: Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie, 1. Del (Sønder-Herred), Aastrup: "3. Hr. Hans Jensen Krog. Hans Navn findes paa Kirke-Klokken med Aarstallet 1625. Han nævnes som Præst her 22 Juni 1648, og har uden Tvivl levet endnu 1653".
- 16: Stege rådstueprotokol 1649 ... 1727, onsdagen dend 3 february 1664.
- 17: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Døde och begravne, 1662, dend 9 augustj: "Niels Krogs qvinde i Lange Stræde".
- 18: Stege købstads regnskaber 1668-1682, i RA, skattemandtalslister, List L., mærket "Vedkommer Stege byes regenskab for ao: 1677, pag. 5", Østerfieringh: "Anders Nielsen Krog". I samme fjerding nævnes *Hendrich Organist*".
- 19: Kirkebog for Stege sogn 1661-91, Døde och begravne, 1681: "Niels Krog, Steege 2 kl.", 1685 d. 30 marts: "Anders Chrog Steege. Ved proustens lenge".

- 20: Chr. Axel Jensen: Vallø; Marianne Johansen: Vallø før stiftet, i Vallø (S.2).
- 21: Kirkebog for Valløby sogn 1707-1814, 1708, dnica ecto mihi (Fastelavnssøndag (19/2): "blef *Friederichs* søn *Jens* frembaaren til daaben af *Sophia Danifer*", dom: 24 a trin: (18/11) blef *Jens Nielsens* hiemmedøbte søn *Niels* til sin daabes videre confirmation frembaaren af oldfruen paa Walløe *Sophia Danifer*".
- 22: Bojsen: Af Møns Historie, VI Ulykkernes Tid 1650-1700, Jakob Nielsen Dannefer, side 119: "Sofie Amalie Dannefer ... Som enke blev hun oldfrue på Vallø (atter en kongelig gunst af Fredrik IV)". *Bojsen* fremstiller her sin teori som en kendsgerning.
- 23: Hartmann: Borg, slot og stift, Igen kongelig ejendom, side 144, i Vallø (S.2).
- 24: Muusfeldt: Landskabet og parken, Dronningens have, side 196, i Vallø (S.2).
- 25: Kirkebog for Valløby sogn 1707-1814, 1716, dnica 3. post trin. nævnes blandt testes ved en barne-dåb "oldfruens pige".
- 26: Kirkebog for Valløby sogn 1707-1814, 1711, dnica 4to a trin., 1713, fer: 2 pentec og den 3. natii, 1716, dnica 11 a trin., 1717, dom oculi og d 1 decembr, 1720, dom 5 p. trinit.
- 27: Kirkebog for Valløby sogn 1707-1814, 1709, dnica (?) a trin ("oldefruens søster *Mette Danifer*"), 1710, fest: epiphān ("*Mette Danifer*"), 1711, dnica 4to a trin: ("*oldfruens søster Mette Dannifer*"), 1712, 16 aug. ("*Mademois Mette Dannifer*"), 1713, dnica 15 a trinit: ("*Mette Danifer*") og den 3. natii ("*Oldtfruen mad: Danifer, hendes søster ...*"), 1718, dom: 20 p trin: "*Madlle Danifer*".
- 28: Kirkebog for Valløby sogn 1707-1814, 1716, dnica 11 a trin: "blef *Frant Italieners* hiemmedøbte datter *Sophie Amalia* til sin daabes confirmation frembaaren af oldtfruen mad: *Danifer*".
- 29: Aalbæk Jensen: Et kvindehus gennem 250 år, Candet & accendit, side 37-38, i Vallø (S.2).
- 30: Kirkebog for Valløby sogn 1707-1814, 1720, d 3 august: "blef oldfruen sl. madme *Danifer* begravet i sit 62 aar".

Noter til En af de bedste og vederhæftigste borgere

- 1: Chronologisk Register over Kongelige Forordninger (K.1), I Deel, Fr. Anl. Kiøbstædeme udi Danmark, 1682, 28 Jan.
- 2: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredagen den -28 septemb. 1660: "det borgemester *Jens Clausen* nu i daug wed bysens thiener *Jurgen Jacobsen* haffuer wed aftens warsell ladet opsteffne *Jurgen Poffuelsen*, borger her ibm., imoed domb".
- 3: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugen denn 3i januarj anno i67i: "Affkalding for erlig, wiiss och welfornehme mand *Jens Claussen*, borgemester herudj Assens, det erlig, agtbahr och welforme-
me mand *Jørgen Pouelssen*, handelsmand i Assens, paa sin kierre suoger, erlig, agtbahr och welfor-
standig mand *Michel Langballe*, zidshafftig paa Neebel i Tye, hans weigne ...", tiersdaugen denn i8
marty anno i673: "*Jørgen Pouelssen*, borger och handelssmand her udj Assens" (indtil da kaldes han
kun "borger och indwaaner"); panteprotokol 1652-1696, i Assens byfogeds arkiv, tiersdagenn denn
i0 novembr anno i674: "Fremstoed erlig, agtbahr och welforstandig mand *Jørgen Pouelssen*, borger
och handelssmand her i Assens ..."; Assens tingprotokol 1674-1680, tiersdagen denn -7- aprilis anno
i674: "Erlig, agtbahr och welfornehme mand *Jørgen Pouelssen*, borger och fomehme handelssmand
her wdj Assens", tiesdagenn denn i5 may: anno i677: "*Jørgen Pouelssen*, borger och handelssmand
heribdm."; Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdagenn denn 25 february anno i690: "Erlig agtbahr
och welfornehme: *Jørgen Pouelssen*, raad och handdelssmand her wdj Assens"; skifteprotokol for
Assens købstad 1685-1707, i Assens byfogeds arkiv, fol. i36, skifte aar 1693 den 18 augustj efter
"salig *Jørgen Pouelsen*, forige raad- och handelsmand her sammesteds".
- 4: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugen denn i5 december anno i668: stævner *Jørgen Pouelssen*
borger to mænd for smågæld stammende fra 1664-65, en mand i Norbye "for i5 mk., hand forleden
den 3 martj hannom ehr shyldig bleffuen paa en hest, hand hannom affkiøbte" og en kvinde for "noget
rough" til en værdi af 1/2 rixdaler; Båg herreds tingprotokol 1671-74, mandagen den 4 marty anno
j672: "Dom for *Jørgen Poffuelsen* i Assens ... *Peder Hansen* degn i Ortte for j phd hør 2 dlr, *Ane s:*
Anders Simens ibdm: rester paa j td. rug j rdr: Thilkient inden i5 dauge at betalle eller liede nam ep-
ter reces, efftersom ingen erklæring shede".
- 5: Assens tingprotokol 1688-1699, tiersdagenn denn -i2 julj anno i692 indledes en retssag om prisen
for nogle partier rug, byg og havre, som *Jørgen Poulsen* året før havde købt hos *Holger Rosenkrantz*
til Enggård sammen med tre tønder smør. Sagen fortsætter tiesdagenn den 26= julj og tiesdagen
denn 9: augustj.
- 6: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugen denn i5 aprilis anno i673: "Och *Jørgen Pouelssen* till-
spurde *Peder Nelssen*, om hand iche forleden nedmaalet haffre for hannom wdj shipper *Lauridts Hel-
lessens* shude, och huor meget, hand derudj haffr nedmaalt. Huortill *Peder Nelssen* suared och wed
sin eed bekrefftet med opragte fingre, at hand needmaalet haffre i samme shude, som hand sig nu
kunde erindre 220 tønder"; Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdaugen denn -ii marty anno i679:
"Saa fremstod *Anders Jenssen* och effter tilspørssell wandt wed eed effter recessenn, at den 30 ja-
nuarj i678, da haffde *Jørgen Pouelssen* indshibet i *Jens Kyllings* schude, som hans suoger *Jørgen
Bertelssen* haffde wnder hender at forhandle, ett hundrede tønnder haffre. Noch wandt bemelte *An-
ders Jenssen*, at forne: *Jørgen Pouelssen* haffde indshibet i s: *Anders Nielssens* schude den 29 junj
samme aar smør halffanden tønnde, flesh et shippund, huilche offuenshr: waare bleff henshibet till
Kiøbenhaffn. Noch den 20 9b d: be:te aar ehr indshibet i *Søfren Tandrup*s schude smør thou tønnder,
flesh trej shippund, som kom til Kill; Assens rådstueprotokol 1676-1697, onsdagen den i7 martj an-
no i680: "Det *Jørgen Pouelssen* ib i dag her till raadstuen at møde wed aftens warsel ... haffde op-
steffnet *Willom Nissen*, shipper heribdm, imoed beshyding och dom, och for 8 tønnder mød, j tønnde
baaghuedegryn, j fring smør, som hannd med hannom: til Kiøbenhaffn paa atshillige tieder haffr hen-
shicket och derfor ingen betalling ej heller nogen regenshab hiedtill hafr kundt bekommet".
- 7: Kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, regnskabet 1679/80, Vdgiff, fol.
42b: "Noch betalte *Jørgen Pouelsen* for en bibbel, som blifuer brugt j kirchen til bedestund 6 dr",

- indkøb af byggematerialer hos Jørgen Poulsen (raadmand) nævnes i regnskaberne 1681/82, 1682/83, 1683/84, 1685/86, 1688/90.
- 8: Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdaugen denn i8 martj anno i679:
- 9: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske registre: nr.38, 14 april 1675, Jørgen Powelss j Assens ob: br:
- 10: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/12 1670-80, fol. 561b-562: 38. Jørgen Pofwelssen j Assens at were frj for formyndershab oc alle andre byes bestill., dat. Hafn: d: i4 april: i675.
- 11: Som berørt under "Rektoren" introduceredes konsumtionsafgiften første gang 1660-61, jfr. Becker-Christensen: Dansk Toldhistorie (S.1) II, IX. Konsumtionen, Konsumtionen banker på, side 251-254.
- 12: Becker-Christensen: Dansk Toldhistorie (S.1) II, IX. Konsumtionen, Konsumtionen vender tilbage, side 254-257.
- 13: Becker-Christensen: Dansk Toldhistorie (S.1) II, XVI. Konsumtionen, Posekiggeri, side 460-461.
- 14: Assens rådstueprotokol 1656-76, mandaugen denn -ii og fredaugen denn i5 septembr: anno i67i.
- 15: Assens rådstueprotokol 1656-76, onsdagen denn 18 octobr anno i67i: "Da ehr fremkommen Jørgen Pouelssen, borger heribdm och suared, at huad borgemestere och raad sampt meenige borgershab eragter gauffnligt med samme maltaccissens forpagtning, och huad derfor ehr biuden, ehr hand gierne med tilfreds for sin person:".
- 16: Svænd Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. Del, Biografiske oplysninger, nr. 70 Jørgen Nielsen.
- 17: Assens rådstueprotokol 1676-1697, onsdagen denn i4 novembr: anno i677: "Det Jørgen Pouelssen, borger och handelssmand her ibdm: consumptionsforwalter, paa sine egne och Lauridts Bertelsens weigne ..." lader en borger stævne i anledning af, at port- og consumptionsbetjentene mandag nat havde overrasket borgeren i færd med at hugge - fmtl. udskære - fire udeklarerede svin. Onsdagen denn 7 novembr anno i677 behandles en anden sag - om noget havre, der var ført gennem Østerport, uden at der var betalt consumption - på Laurits Bertelsens og Jørgen Poulsens vegne.
- 18: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredaugenn denn 2 may: anno j673.
- 19: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredagen den i7 decembr anno i675:
- 20: Assens rådstueprotokol 1676-1697, løfuerdagenn denn 5 may anno i677:
- 21: Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdaugen denn =23= may anno i693:
- 22: Maaløe: Assens gennem 700 Aar, Assens Bymark, hvor bymarkens opståen og inddeling beskrives.
- 23: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugen denn i8 juny anno i672: (3. tingbekendtgørelse).
- 24: Assens bys tingbog 1668-1673, tirsdaugen denn i7 may anno i670.
- 25: Assens tingprotokol 1674-1680, tiersdagen den i0 novembr anno i674:
- 26: Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdagen denn i may anno i677: "Det *Christian Hanssen* och Jørgen Pouelssen i dag for retten lydeligen afflyste faar, suin, kiør, bester och andet queg, som findes her paa Assens marche at opæde rougen och andet korn, som nu saaes i jorden".
- 27: Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdagen denn ii septembr anno i677.
- 28: Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdagen denn ii septembr anno i677: nævnes Bertel Ludvigsen og 13 borgere som underskrivere af aftalen den 30 augustj, men tiesdagenn denn i8 septembr i677 er det "welfornehme mand Jørgen Pouelssen paa sine egne, Christian Hanssen kongl: mayts tholder heribm: och meenige interesserede deris weigne", der begærer udmeldt fire mænd til at syne jorderne med henblik på iværksættelse af aftalen, og tiesdagenn denn -9 octobr anno i677 nævnes som repræsentanter for aftalepartnerne i den opståede tvist: "Jørgen Pouelssen, borger och handelssmand heribdm: paa her Bertel Ludwiigssen, soegneprest hersammesteds: och Christian Hanssen kongl: mayts: tholder heribdm och sine egne weigne, sampt de interesseredes weigne".
- 29: Assens rådstueprotokol 1676-1697, fredagenn denn 28 septembr: anno i677:
- 30: Assens rådstueprotokol 1676-1697, fredagenn denn 8 marty anno i678: "bleff en welb: landsdommers dom slutning forrelest, hulchen dom ehr wdsted aff Fønboe landsting den 8 novembr: i677 ... Effterdj byefogedens dom (af 9 octobr i677) ehr grundet paa en wel funderit bye- och marcheloug, da bør den i allemaader wed magt at blifue ...".

- 31: Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdagenn denn -7 may. anno i678, advarsel og forbud på vegne af "welfornehme mand *Christian Hanssen* kongl: mayts tholder och borgemester wdj Assens ... och meenige marchemend ..., saauelssom *Jørgen Pouelssen*, borger heribd:", tiesdagenn den -3- juny anno i679: "*Johan Claussen* paa *Jørgen Pouelsen*, raadmand her i Assens, hans weigne i dag til første ting afflyste ald w-loulig seed och grøde, som kand befindes at were saaed och kommen wdj den jord, som *Jørgen Pouelsen* wed hans raadmandsbestilling ehr tilhørrig. Iligemaade aflyst queg och beester, som kommer paa hans gress her i marchen ...".
- 32: Assens rådstueprotokol 1676-1697, fredagen denn 2 septembr anno i68i:
- 33: Assens rådstueprotokol 1676-1697, onsdagenn denn 22 februarj anno i682:
- 34: Assens rådstueprotokol 1676-1697, onsdagen denn i2 aprilis anno i682:
- 35: Danske Kancelli. C.12 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 18/10 1660-1670 9/2, fol. 79: 45. Anders Bang, Søffren Christenss och *Jørgen Poffuelss* at betiene Assens raadstue i nogle raadmendss sted, dat. Hafn: d: 18 junj =62.
- 36: Danske Kancelli. C.12 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 18/10 1660-1670 9/2, fol. 78b: 44. Christian Hanss tolder i Assens at betiene retten till Assens raadstuffue i borg: Jenss Clausens sted.
- 37: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, fol. i43b: Noch fordret effter anteignelse, som den sl: mand *Jørgen Pouelsen* paa hans kierchewerge regenshab fra i665 og till i666, hand waar kierchewerge, ehr shyldig bleffuen ...".
- 38: Assens tingprotokol 1663-64, tiersdaugen denn i decembr anno i663 "Och efftersom denne sag konngl mayts interesse ehr andgaaende, ehr her udj tillforordned dommer *Jørgen Pouelssen*, borger her sammesteds"; ligeledes tilforordnet 22/12 1663 og 26/1 1663; Assens tingbog 1668-1673, 13/10, 17/11, 1/12 og 8/12 1663, 3/2, 2/3, 20/7, 24/8, 21/9, 28/9, 19/10, 7/12 og 14/12 1669, 12/4 1670, 14/3, 22/8, 24/10 1671, 30/1, 6/2, 30/4 og 14/5 1672, 15/4, 22/4 og 2/9 1673; Assens tingprotokol 1674-1680, 10/2 og 7/7 1674, 9/2 1675, 26/9 1676, 13/9 og 4/12 1677, 26/2 1678. I december 1678 blev han rådmand.
- 39: Assens tingprotokol 1663-64, tiersdaugen denn i6 februarj anno i664 fremlægges ridefogden *Lauridz Christenssens* missive til borgmester *Jens Clausen* herom, dateret Hagenshouff slot den 24 novembr i663, dvs samme dag tinget skulle holdes.
- 40: Assens tingprotokol 1663-64, tiersdaugen den 24 november: anno i663: "Och efftersom den mand, som waar forordned till at sidde wdj dommers steed wdj *Isaach Mouridss* forfald, iche møtte, beroer alle sagerne till i dag 8 dage", tiersdaugen den 8 december anno i663: stævning af de to udeblevne borgere, *Jens Grot* og *Rasmus Fogell*.
- 41: Assens tingprotokol 1663-64, tiersdaugen den 22 december anno i663:
- 42: Assens tingprotokol 1663-64, tiersdaugen den i martj anno i664: Det er kun *Jens Grot*, der er stævnet i sagen, kravet mod *Rasmus Fogel* må være frafaldet tidligere.
- 43: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredagen den -28 septemb. 1660.
- 44: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugen denn i marti anno i670:
- 45: Assens rådstueprotokol 1656-76, løffuerdagen denn i0 decembr anno i670: Missive anlangende visse defensionsskibe, daterit den 7 novembr anno i670, "och for borgerskabet ankyndt ehr den 18 novembr."
- 46: Assens rådstueprotokol 1656-76, løffuerdagen denn i0 decembr anno i670:
- 47: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredagen denn i4 martj anno i673:
- 48: Nr. 28 på Resens kort over Assens side 65: "Et Riff som kaldis Nessed oc gjør hafnen".
- 49: Assens tingprotokol 1674-1680, tiersdagen denn 3 marty anno i674.
- 50: Assens tingprotokol 1674-1680, tiersdagen denn i0 marty: anno i674:
- 51: Fasmer Blomberg: Fyns vilkår under svenskekrigene, 12 Krigens og besættelsens eftervirkninger for det fynske samfund. Købstædernes tilstand, bl.a. side 454: "Når krybben er tom, bides hestene, dette gælder også om de fynske købstæder i 1660'erne; gennem hele årtiet mærkes en vis uro i byerne, fremkaldt af skattetrykket, indkvarteringsbyrden og af borgernes nød og fattigdom. Uroen gav sig ofte udslag i voldsomme stridigheder dels inden for bypatriciatet, dels ved at den jævne borger-

- stand vendte sig mod øvrigheden og gav den ansvaret for den slette tilstand og beskyldte den for uredelighed"; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, VIII. Fluktuationen i rådet, side 215, hvor Jørgen Poulsens klage over indkvarteringen i 1670 nævnes som eksempel (uden at grovheden af hans anklage mod bystyret fremgår helt klart). Jfr. også den i "Købmandsenken" og ligeledes hos Blomberg og Svend Larsen omtalte sag vedrørende *Christen Hansen Lime* i Odense.
- 52: Kilder vedr. borgmester *Jens Bangs* børn er anført i afsnittet om "Tolderne", vedr. *Poul Andersens* familie i "Provsten" og vedr. *Bertel Jensens* familie i "Den tro tjener". Den følgende note angiver kilder vedr. rådmand *Niels Iversen*.
- 53: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugen den 5 augusty anno i673: "Tingswinde for erlige, agtbahre och welforstandige *Jacob* och *Erich Nielsønner*, wonhafftig och kiøb och handelsmend wdj Assens" dokumenterer slægtskabsforholdene, idet en for tinget fremlagt erklæring oplyser, at underskriverne "... *Anders Nielssen*, raadmand wdi Assens, *Jørgen Bertelssen*, borger och indwaaner sammesteds (på hustruen *Mette Nielsdatters* vegne) ... giøre hermed for alle witterligt, at wi med woris kiierre brødre och suogere *Jacob* och *Erich Nielsen* wdj bemelte Assens haffr giort rigtighed och affregning om aldt woris arffueparter os kunde tilfalde effter woris kierre salig fader *Nielss Iffuerssen*, forдум raadmand wdi Assens ..."; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr. 65 Niels Iversen, jfr. i øvrigt teksten med noter.
- 54: Carl Christiansen: Formuesforhold i Danmark under de første Enevoldskonger 1669-1700, side 231: "Söm en sjælden Undtagelse laa Assens Formue 1683 14 pCt over Formuen i 1674, men langt under Formuen i 1676 og 1677. Taksationen i 1676 har været alt for høj, da den i 1677, som er mere end høj nok, er 80 pCt. lavere".
- 55: Jens Clausen blev som nævnt i afsnittet om "Den tro tjener" *Bertel Jensen* (ane nr.826) borgmester i 1659 efter Bertel Jensens død og afgik først ved den senere i teksten omtalte forandring i bystyret i januar 1683.
- 56: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXV *Jesper Hansen*, jfr. også omtale af *Jesper Hansen*, *Erich Jørgensens* svigerfader, under "Storkøbmanden".
- 57: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredaugen denn -23- aprilis, 7, i4 may og 2i may anno i669:
- 58: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr. 69 Anders Nielsen.
- 59: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugene den i3 og 20 october og den -3- novembris anno i668.
- 60: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugen - denn -23- augusty anno i670:
- 61: Assens tingprotokol 1674-1680, tisdagen denn ii may og tiersdagenn denn i juny anno i675:
- 62: Assens rådstueprotokol 1656-76, fredaugen denn i4 martj anno i673; Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugen denn i5 aprilis anno i673:
- 63: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr. 65 Niels Iversen, note 4. *Jacob Nielsen*.
- 64: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr. 74 *Jens Jensen Kiær*.
- 65: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr. 73 *Erik Nielsen*.
- 66: Assens tingprotokol 1674-1680, tisdagen denn 26 octobr anno i675 (*Jens Kiærs* vidneførsel), tiesdagen denn: 7 decembris (anklage mod *Jacob Nielsen*) og tiesdagenn denn i4 decembris: i675 (*Jacob Nielsens* vidneførsel), tiesdagenn denn -i february (anklage mod *Jacob Nielsens* karl) og tiesdaugen den -8 february: anno i673 (bilæggelse og tilgivelse).
- 67: I Assens rådstueprotokol 1676-1697 nævnes *Anders Nielsen* tilstede onsdagenn denn 25 septembr: anno i678, men i kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, indtegt af begravelse 1678/79 anføres, at d =29 dito (october): "blef *Anders Nielssen* raadmand begrafuen og lagt i den synder gang ...".
- 68: Danske Kancelli. C. 11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1660-99: Nr. 59, der indeholder *Jørgen Poulsens* egenhændige ansøgning og koncept til kongeligt beskikkelsesbrev.
- 69: Danske Kancelli. C. 10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/12 1670-80, fol. 737: 59.

- 70: Jørgen Bang døde 1666, jfr. "Tolderne"; i Assens rådstueprotokol 1656-76 nævnes Jørgen Nielsen første gang som borgmester fredagen den 20 septembr: anno i667: (ikke 1668 som angivet af *Svend Larsen* i Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr. 70 Jørgen Nielsen).
- 71: Assens rådstueprotokol 1676-1697 nævner Jørgen Nielsens borgemester præsentes i rådstueretten for sidste gang fredagenn denn 28 septembr: anno i677; Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdagenn denn i7 septembr i678: stævnes Jørgen Nielsens "fra hans werelsse och boepeel her udj Assens ... saasom borgemester Jørgen Nielsens sin borgemesters bestilling haffr resignerit och sig frasagt och ehr nu wngefahr threj wger sieden herfra och til Kiøbenhafuen forreist, och det om afftenen sildig wden nog hans medcol(le)gers afwiedende eller afsheedstagelse, saa ingen i saa maader waar beuist, førend det om morgenen spurdes".
- 72: Assens rådstueprotokol 1676-1697, fredagen denn 24 may: anno i678 nævnes Christian Hanssen for første gang tilstede i rådstueretten som borgemester.
- 73: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXVI Hans Nielsen Chulnbrun, note 8 Christen Hansen.
- 74: Chronologisk Register over Kongelige Forordninger ... I Deel, side 185 ff, Fr. Anl. Kiøbstæderne udi Danmark, 1682. 28 Jan., 2) side 186; Assens rådstue-protokol 1676-1697 oplyser, at onsdagen denn i5 marty anno i682: "blef meenige borgershab och indwaanere lydeligen forrelest hans kongl: allemaadigste missive: och derhøes følgende forordning: anlangende kiøbstederne udj Dannemarch och forandring med b: och raad och des wieder, af dato Kiøbenhaffn den 28 januarj anno i682:".
- 75: Danske Kancelli. C.10, Fyenske og Smaalandske Registre 1681-89, fol. 143b: 62. Bestalling for præsidi, borgemestere oc raad i Fyens stift, dat. Hafnia denn 30 decembr: 1682; ifølge Assens rådstueprotokol 1676-1697 onsdagen denn 3i januarj anno i683: er bestallingsskrivelsen videresendt til Assens borgemestere og råd af amtmanden i Odense d: 28 januarj ao: i683: og læst for det ved aftens varsel opvarede borgerskab tre dage senere. Den kongelige skrivelse angives her dateret d: 12 decembr: anno i682:
- 76: Kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, regnskabet 1683/84, indtegt af begrafuelser: "Den 9 october er sahl borgm Jens Clausen begrafuen og nedersat udj denn store gang. Annammet for alle klocheme 2 dr 3 mk"; Marckmann: Indskrifter i Assens kirke, i Topografica i LA Fyn, Samlingspakkerne 10. Fyn A-B, no 66, jfr. epitafiet i Vor Frue kirke: "... Christian Hansen, kongl. mts tolder og borgmester her sammesteds, som døde anno 1684 den 23 februarii"; begravelsen er også registreret i regnskabet 1683/84 i kirkeregnskabsbogen: "d =3 marty blef sl: borgm Christian Hansen begrafuen udj coret og nedersat udj en oben begrafuelse, som denn sl: mand og hans hustrue hafuer ladet gjøre til 2 liig. Er betaldt for begraaffuelsen penge 90 dr, for alle klocheme 2 dr 3 mk".
- 77: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr. 72 Thomas Iversen (Carl); Thomas Iversens kgl. udnævnelsesbrev som rådmand blev udstedt den 25 novembr anno i673, det blev ifølge Assens rådstueprotokol 1656-1697 læst op i rådstuemødet fredagen den 3i may anno i678; i Assens rådstueprotokol 1656-76 nævnes Thomas Iversen første gang som rådmand i mødet fredagen denn i2 decembr anno i673.
- 78: Assens rådstueprotokol 1676-1697.
- 79: Kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, udgifft i regnskabet 1689/90, fol. 178: d: 29: dito (may): "Og kiøbte ieg af Jørgen Pofwelssen raadmand 100 windestene, gaf derf. 1 dr 3 mk" og d: 2: juny: "og kiøbte ieg af Jørgen Powelssen 6 1/2 hundrede tagsteen a: h: 7 mk., ii dr i mk. 8 sk".
- 80: Assens tingprotokol 1688-1699, tiersdagen denn -i2, tiesdagenn den 26= julj og tiesdagen denn 9: augustj anno i692 behandler bytinget et krav mod Jørgen Poulsen, der er rejst af *Holger Rosenkrantz* til Enggård vedrørende afregningsprisen for landgildekorn og smør, som Jørgen Poulsen havde købt i 1691/92.
- 81: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, skifte efter "salig Jørgen Poulsen, forige raad och handelsmand her sammesteds", fol. i36-i51b.

- 82: Assens købsteds skatteregnskaber pro 1670-1680, i RA: Effter hans kongl. mayts allernaadigste udgangne forordning aff dato den 4 septembr: anno 1671 er Assens byes indbyggere och borgerskab taxerit och enhuer wdj dette aar 1672 quartalsvis sckatter saasom effterfølger ... Strand fierringh, Jørgen Pouelsen. Summa for hele byen var 125 rd 4 mk 11 sk.
- 83: Assens købsteds skatteregnskaber pro 1670-1680, i RA, Vnderdanigste forklaring och mandtal paa kaaberskatten aff Assens bye, efftr kongl: mayts allernaadigste forordning daterit Kiøbenhaffn den 31 martj i674: Strand fieringh, Jørgen Pouelsen. Summa summarum for taxeringen var penge 13.893 rdr.
- 84: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugen denn 6 augustj anno i672: "Borgemester *Jens Claussen* och *Peder Nielssen* raadmand waar begierende noegle dannemend maatte wdmeles at wndershriffue byens taxt paa schatten och samme taxt at abbrobere, effter kongl: naadigste wdgangne forordning: Da ehr dertill wdmelt Jørgen Pouelssen, ..."; Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdagen denn -6-marty: anno i677: pålægger hr *Erich Banner*, stiftamtmand wdj Fyenn her *Bertel Ludwigsen*, sogneprest, *Jens Clausen* borgemester, *Anders Nielssen* och *Thomas Iffuerssen* raadmend, *Jens Jesspersen* byefouget, Jørgen Pouelssen og fire andre borgere "den udj indwerende i677 aars naadigste paabødne krigsstyers qvantum: af denne bye, nemblig i000 rdr, imellom samptlige dends indwaanere at ligne och proportionere"; taxeringen i Assens købsteds skatteregnskaber pro 1670-1680 i RA er dateret actum Assens dend: 12 marty 1677 og underskrevet af Bertell Ludvigsen, Jens Clausen, Thømas Iffuersen, Jørgen Pouelsen og to andre borgere.
- 85: Assens købsteds skatteregnskaber pro 1681-85, pro 1685-89 og pro 1689-1695, i RA, med regnskabet for anno 1691 underskrevet af Jørgen Pouelsen Assens denn 4 juny anno 1692. Da revisionen et par år senere gennemgik 1691-regnskabet, ankede den over, at mandtalslisten for kop- og kvægskatten ikke var opstillet skematisk, så man kunne sammenligne de pålignede og de betalte skatter umiddelbart. Assens byråd besvarede revisionens anmodning om en ny opstilling med, at en sådan "Viedes ej at kand indsendes, saasom den ene raadmand Jørgen Pouelsen, som samme mandtals copia hafde til sig annammet, ved døeden er afgangen och ded ej udj hans boe og gjemme vaar at finde".
- 86: Assens købsteds skatteregnskaber pro 1689-1695, i RA, Mandtal til fortificationssckatt 1691: Jørgen Pouelsen raadm. 20 rdr. Blandt de højere takserede var bl.a. førsterådmanden *Erich Nielsen* med 24 rdr. og Jørgen Pouelsens svigersøn *Christian Hansen Kræmmer* med 23 rdr.
- 87: Assens rådstueprotokol 1676-1697.
- 88: Assens rådstueprotokol 1676-1697, fredaugen denn i9 july anno i684:
- 89: Assens rådstueprotokol 1676-1697, onsdagen denn 26 juny anno j689.
- 90: Danske Lov (K.1), Første bog , Om Retten og rettens personer, IX. Cap: Hvo der maa gaa i rette for sig selv, eller for andre, 7. artikel: "Borgemester og raad udi kiøbstæderne og øvrigheden eller husbonden paa landet skal skaffe dennem, som ikke maa eller kunde gaa i rette for sig selv, saadanne personer til at forfølge deris sager, som de kunde være forvaret med".
- 91: Assens rådstueprotokol 1676-1697, mandagenn denn 16 decembr:, fredagenn denn 20 decembr:, mandagenn denn 23 decembr: og tiesdagenn denn 24 december: anno i689:
- 92: Assens tingprotokol 1688-1699, tiersdaugen dend -28 aprilj anno i69i: "Cristen Andersen tilspurde Jørgen Pouelsen, om hand har betalt Criste Anders -30 rixdr paa hans suog(ers) Cristian Hansens weigne for hans begaaede forselsse udj Cristen Andersens første anfang wed consumptionen" ... "hans mayts: af ser kongelig naade efterlod hannom udj dend sag, som waar hannem tildømbt paa 300 rixd bøde".
- 93: Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdaugen denn i7 marty anno i69i: og - efter gentagne udsættelser 24/3, 7/4, 15/4, 21/4 - tiersdaugen dend -28 aprilj og tiesdagenn denn =8 septembr i69i.
- 94: Assens rådstueprotokol 1676-1697, onsdagenn denn =2= januarj i689: læses Christen Andersens forpagtningsbrev paa consumptionen i Assens 1689-1691; Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdagene denn =26 aprilis og 3 may anno i692: tingkaldes Christen Andersen, "forrige comsumptionsforwalter heribdm:", "fra hans siedste werelsse, fra *Nielss Gaagerups* huss heribdm:" og tiltales for resterende kongl: mayts skatter 8:te rixdr:

- 95: Sandemændsprotokol 1676-1686, i Fynbo landstings arkiv, onsdagen den i augustj i677, fol. 37b: "Lader ieg vndershrefne paa samptlig mine medarfuingers weigne byde til shiffte og deellning effter min sl: broder, hederlig og wellærde nu sahl: mand hr: Anders Pouelssen forige sogneprest til Kierteminde och Dristrup, ... udj Kierteminde den i2 7br: nu førstkommende ... Actum Assens dend i julj i677. Jørgen Pouelssen".
- 96: Assens rådstueprotokol 1676-1697, mandagen denn i5: may anno i693 er Jørgen Poulsen tilstede i rådstueretten; skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, i Assens byfogeds arkiv, i referatet af skifteforhandlingerne den 14. august, fol. i36b, oplyses det, at "boenns midler effter den sl. mands død den 28 junj nestforleden er blefuen registerit och forseilet".
- 97: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, skifte efter salig Jørgen Pouelssen, forige raad och handelsmand her sammesteds, fol. i43b: "idtzige aars kierchewerge krefuet paa kierchens weigne for den sl: mands begrafuelsse wdj kierchen i den stoere gang penge i0 rdr, for alle klocherne j rixdr 5 mk., ehr tilsammen i sletepenge i7 rdr 3 mk".
- 98: Assens rådstueprotokol 1676-1697, onsdagen den =i2 july anno i693 var byens borgere opvarede til rådstuen for at høre oplæst "hanns kongelig mayts allemådigste bref, Johan Claussen Drejer giffuen paa raadmandsbestilling wdj Jørgen Pouelsens raadmands stæd", dateret den 24 junj anno i693:
- 99: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, løsøreregistrering fol. i36b-i39, besætning fol. i39, fast ejendom fol. i39-i40, tilstaaende giæld fol. i40-i41 og stridigheder herom fol. i4i-i42b, jfr. teksten, bortskyldig giæld fol. i43-i45.
- 100: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, fol. i37.
- 101: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugen denn 23 februarj anno i669 læses obligationen på foranledning af *Jørgen Poulsen* og Niels Sass' efterfølger som præst og ægtemand *Bertel Ludvigsen*. Borgmester og råd gør heri vitterligt, "att hæderlig och højlærd mand mester Niels Sass ... haffr forstragt till det orgelwerch, som shall nu aff ny forferdiges wdi Assens kierche, ett hundred slete-daler wdi rixdaler och croner, huilche forshreffne i00 sldr wj hermed loffr for os och woris effterkommere wed goede troe och loffue mester Nelss Sass eller hans arffuinger schall igien rigtigen bliffue betald aff kierchens formue och indkomst med sin tilbørlig rente, schadesløss i alle maader wdi det seeniste inden thuende aars forløb ... Actum Assens den 26 junj i656:".
- 102: Assens bys tingbog 1668-1673, tiersdaugenn denn 4 martj anno i673 fremlagde Jørgen Poulsen på sin svogers Michel Langballes vegne "en obligation aff dato den 26 junj j656, huorpaa fandtes tegnet at were lest inden Assens raadstue, huor byting holdtes den 23 junj i668, ... effter huilchen handshriff samme tied bleff erwerbet dom" (tingbogen ikke bevaret for 1668). Jørgen Poulsen forelagde på egne vegne en anden obligation på samme beløb og af samme dato og satte i rette "om welbemelte borgemestere och raad ej joe bør paa kierchkens weigne forshreffne capital med sin resterende rente till dato sex procento at contentere och betale inden i5 dage eller och forbemelte Jørgen Pouelssen och hans suoger Michel Langeballe effter des forløb at shee wederlaug wdj kierchens jorder ... at nyde till frj brug for dennom och deris arffuinger, indtill saalenge borgemestere och raad eller deris effterkommere samme giæld paa kierchens weigne contenterer och jorden igien indfrier:". Byfogden dømte borgmestre og råd efter Jørgen Poulsens påstand.
- 103: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, fol. i43b: "... idtzige aars kierchewerge krefuet paa kierchens weigne for den sl: mands begrafuelsse wdj kierchen i den stoere gang penge 10 rdr, for alle klocherne j rixdr 5 mk, ehr tilsammen i sletepenge i7 sdr 3 mk. Noch fordret effter anteignisse, som den sl: mand Jørgen Pouelsen paa hans kierchewergeregenshab fra i665 och till i666, hand waar kierchewerge, ehr shyldig bleffuen penge 95 sletedaler j mk 2 alb: Noch herforuden fordret for en ligsten, som bleff lagt paa salig Jørgen Pouelsens sl. swiffader och swiffmoder borgemester *Bertel Jensen* och hans kierriste deres graff 30 sdr. Ehr tilsammen penge i43 sdr, 5 sk 2 alb, sterbboen bliffr quiterit for at betale kierchen, fordj kierchen till sterbboen er shyldig 150 sdr, som forhen er ommeldet ...".

- 104: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, fol. i43b-i44. De fremmødte kirkeværgere for årene 1681, 1682, 1687, 1688, 1690, 1691 og 1692 synes hvert år at have taxeret Jørgen Poulsen til 31 skepper tiendebyg, og han betalte kun med 22 skepper 3 1/2 fjerdingkar.
- 105: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, fol. i42b-i43: "Befandtes och udj sterbboen en byetingsdom af dato i6 augustj i68i wdsted, formeldende paa i2 sdr j mk i4 sk, som salig Jørgen Pouelssen wdj byens midler er tilfunden sin betalling at annamme, mens saasom samme dom ej er excequerit och des rinovation af tingbaagen w-beshrefuen befindes, da waar samme dom wnder forseiling tages beshrefuen ..."; Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdaugen denn =28 marty anno i693, altså kun et par måneder før hans død, havde Jørgen Poulsen krævet en fomyelsesdom for det gamle tilgodehavende, der oprindeligt lød på 8 rixdaler i mk. i4 sk, dommen blev fældet tiesdaugen den ii aprilis.
- 106: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, fol. i40.
- 107: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, fol. i41-i42b.
- 108: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr.76 Jørgen Poulsen nævner hende kun som n.n. Bertelsdatter; Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdaugen denn i8 junj anno i678: sælger *Nielss Bloch* (Jørgen Poulsens svigersøn) et "quindestoelestade, beliggende her udi Assens kierche i den stoere gang i den fierde stoel fra den gang, som borgemestere och raad gaar ind i kierchen, det andet stade nest den stoere gang, och Anne Jørgen Pouelsens staar paa gangstade"; ministerialbog for Barløse fra 1659 til 1748, 1682, d. dominica trinitatis: "bleff Niels Bloches barn døbt kaldet *Margrette, Anna Bertelsdatter* i Assens holt det til daaben; Assens ministerialbog, døbte 1679-1733, anno i684, fredagen den 19. december: "bleff *Peder Hansøn Controleurs* datter *Ellen* christnet. *Anna Jørgen Pouelsens* bar hende"; Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdagen den 2i juny anno i698: "*Giedshe Jørgensdatter s: Christian Hanssens* (Jørgen Poulsens datter) lod fremlegge wed sin broder *Nielss Jørgensen* (Jørgen Poulsens søn) et kiøbebreff ... paa et quindestoelestade ... Noch er hinde tilkommen effter hindes salig moder *Anna Bertelsdatter* et quindestoelestade i den store gang i den stoel nom: ii ehr det første stade i stoelen ...".
- 109: Assens tingbog 1662, tiersdaugen denn -2 septembr: anno i662.
- 110: Kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, 1685/86, Liigpenge af klocher og jord, d 30 dito (julii): "blef Jørgen Powelsens raadmands hustru begrafuen j kirchen i dend store gang, annamet for lejerstedet i5 dr, for de 3 klocher at ringe 2 dr 2 mk".
- 111: Assens ministerialbog, døbte 1679-1733, anno 1680, onssdagen den 29 december: "bleff Jørgen Pouelsen raadmands søn Jenss christnet"; kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, 1680/81, indtegt, dend 26 dito (marty): "blef Jørgen Poulsen raadmands barn begrafuen, for jorden i mk, hafde ingen klocher".
- 112: Margrethe Jørgensdatter: *Jørgen*, jfr. ministerialbog for Barløse fra 1659 til 1748, 1686, d. den 21 xbris, og *Anna Sophia*, jfr. sst. 1688, d. den 13 novembr; Geske Jørgensdatter: *Jørgen Christian* og *Anne Kierstina*, jfr. skifteprotokol 1685-1707, i Assens byfogeds arkiv, skifte efter *Christian Hanssen Kremer* anno i698 den ii january, fol. 212b; Poul Jørgensen: *Jørgen* og *Anna Maria*, jfr. "Barbara Steensens præster"; Niels Jørgensen: *Jørgen* og *Anna Cecillia*, jfr. skifteprotokol 1708-43, i Assens byfogeds arkiv, skifte efter *Anna Hansdatter* sl: Niels Jørgens hustrue anno 1716 dend -3- february, fol. 179.
- 113: Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdagenn denn i4 decembris: anno i675; "Affkalding for Jørgen Pouelssen, borger och handelsmand her i Assens, det Nielss Sørensen Bloch, forpagter paa Barløsegaard, gjorde och gaff forne Jørgen Pouelssen en fuld, fast, tryg, w-ryggelig affkalding och fuldkomelig quitering for alt saauit arffue och goeds, som forne Jørgen Pouelssen haffr hafft wnder hender och werret werge forre, for hans hustrøe Margrete Jørgensdatter".
- 114: Ifølge Langholz: Anetavler for berømte danskere, 1. samling, 45. Anetavle for H.C.Branner, IX. 328 var Niels Bloch søn af *Søren Lassen Bloch*, som var herredsfoged i Tørrild herred.
- 115: Ministerialbog for Barløse fra 1659 til 1748, 1676, b. den 14 aprilis: "bleff Margrette Jørgensdatter Nels Blochis begraffwen an. æt 38".

- 116: Assens rådstueprotokol 1676-1697, fredagenn denn 28 septembr anno i677: nævnes Marche Jørgensdatter Bang som en af de "fattige folch", der havde skrevet under på protesten mod udlæggelse af en del af bymarken til fælled og "koegang", jfr. teksten; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Biografiske oplysninger, nr. 60 Jørgen Bang havde fundet Marche Jørgensdatter nævnt som Jørgen Bangs datter, men kendte ingen Margrethe Jørgensdatter.
- 117: Assens tingprotokol 1674-1680, tiesdagenn denn i4 decembris: anno i675: indledes referatet af et vidneudsagn med, "at den dag, der Nelss Søffrenssen gjorde sin søsters brøllup paa Brahesholm, da saae hand ...".
- 118: Ministerialbog for Barløse fra 1659 til 1748, 1680, d. dom. Qvasimodo geniti (første søndag efter påske, 18/4 1680) holdt Margrette Nels Bloches et barn til dåben, dom. 18 post trinitatis ligeså; Assens ministerialbog, døbte, anno 1680, onssdagen den 29 december: "bleff Jørgen Poulsen raadmands søn *Jenss* christnet. Margreta Nielss Blocks bar hannem".
- 119: Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdagen denn 9: augustj i692: undskylder Jørgen Poulsens procurator, at Jørgen Poulsen ikke mødte i tinget efter en stævning 14 dage før med, at "Jørgen Poulsen for atshillige vigtige aarsager, især for hans sl: datters dødelig afgang, ej sielff her udj retten kunde comparerit at suare ...".
- 120: Kilder vedr. Poul Jørgensen Bang angives i afsnittet "Barbara Steensens præster", kilder vedrørende de øvrige børn fremgår af teksten med tilknyttede noter, yderligere kilder vedr. *Niels Bloch* og *Peder Knudsen Bellinge* angives i følgende to noter.
- 121: Langholz: Anetavler for berømte danskere, 1. samling, 45. Anetavle for H.C.Branner, VIII. 164: "Niels Sørensen Bloch, F. 1644/47. D. 1714. Forpagter af Barløsegaard, Brahesborg, Lundsgaard, Kærsgaard o.a."
- 122: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, 1. Del, Residerende Capellaner i Assens, Hr. Peder Knudsen Bellinge: "I Aaret 1666 er han født i Bellinge, Annexeret til Brendekilde, af ærlige Bønderfolk ...". Andre oplysninger fremgår af teksten med noter.
- 123: Assens rådstueprotokol 1676-1697, mandagenn denn 23 decembr: anno i689; Geske Jørgensdatter var virkelig højgravid, jfr. Assens ministerialbog, døbte 1679-1733, anno 1690, onsdagen den 15 january: "bleff Christian Hansøn hans søn *Hans* christnet. *Mette, Lars Bertelsøns* bar hannem, *Jørgen Poulsøn* raadmand ... og *Margreta Nielss Blockes* war fadder".
- 124: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1681-89, fol. 201b: 26. Jørgen Powelsen raadmand j Assens at maa lade sin datter hiemme i huuset wie, dateret Haffn dend 26 april: i684; Assens ministerialbog, døbte 1679-1733, anno 1684, fredagen den 19. december var Gedshe Christian Hansøns en af fadderne ved *Peder Hansøn Controleurs* datters dåb; da var hun altså blevet gift.
- 125: Assens ministerialbog, døbte 1679-1733, anno 1685, den 6. novemb.: "bleff Christian Hansøn Kræmers hans datter *Anna Christina* christnet".
- 126: Assens rådstueprotokol 1676-1697, fredaugenn denn =i8 january anno i684:
- 127: Assens rådstueprotokol 1676-1697, mandagenn denn 23 decembr: anno i689.
- 128: Kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, regnskabet 1697/98, liigpenge - nemlig for jord og klocker, d 17 dito (decembr:): "blef Christian Hanssen Kremmer begrafwen i kirchen i den store gang, bekom for jorden penge 15 dr, for alle klocheme 2 dr 3 mk"; skifteprotokol 1685-1707, i Assens byfogeds arkiv, fol. 212b-218, skifte anno i698 den ii january efter Christian Hanssen Kremer.
- 129: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1696, 14. (24.) oktober: "Indviede episcopus Fioniaë d. *Thomas Kingo* i St. Knuds kirke i Odense disse 6 præster: ... hr. Peder Bellinge, sognecapellan til Assens meenighed".
- 130: Bloch: Den fynske Geistligheds Historie, 2. Bind, 1. del, Residerende Capellaner i Assens, Hr. Peder Knudsen Bellinge, hvor det oplyses, at det var hans andet ægteskab, og at "Anden Gang havde han Bryllup den 26de Octbr. 1701". Kirkebogen med antegnelser om bryllupper er gået tabt, men *Bloch* havde den til rådighed. Han henviser udtrykkeligt til den som kilde i forbindelse med omtalen af Jørgen Poulsens broder *Knud Poulsen Beskes* bryllup, jfr. note herom i "Provsten"; Assens ministerial-

- bog, døbte 1679-1733 nævner "*Kirsten* her Peders" som gudmoder 16. december 1699, hvor den første hustru altså har levet endnu.
- 131: Kirkeregnskabsbog 1714-1747, i Assens kirkeinspektionsarkiv, regnskabet 1720/21, for jord og klocher, 1721, d: 6te (marti): "Sal hr Peder Bellingher forrige cappelans liig begrawen udj kirken. Blef ringet med alle klokerne, men dend sal. mands enke prætenderede, at hendis sal: mands liig burde nyde frie begrawelsse i kirken, hworfor hun ej noget derfor har betalt, men hun fordrede til kirken 2 voxlys til alteret".
- 132: Kirkeregnskabsbog 1714-1747, i Assens kirkeinspektionsarkiv, regnskabet 1727/28, indtegt for jord og klokker, ao i727, d: 16 ditto (may): "Giedsche sl: hr: Peder Belligers begrafven i dend store gang i kirken, i0 rdlr, hafde alle klokker 1 rdlr 5 mk."
- 133: Assens ministerialbog, døbte 1679-1733, 1702, søndagen den 6 efter trinitatis -d 23 july: "blef her Peder Knudsøn Belliger hans søn Christian christnet". En datter, *Kirstine Margreta*, blev døbt 22/1 1706 og en søn *Knud* 7/5 1708.
- 134: Københavns Universitets Matrikel (K.3) 1667-1740, anno 1693: "in civium academicorum album relati, die 24 julii: E schola Otthiniana ... Andreas Georgii Assenius, ...".
- 135: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, fol. i50b: "ded w-tærshen kornn, som i laden er indhøested, bliffuer wed de tilstedewerende arffuingers, nemblig Christian Hanssen (och Anders Jørgenssen, som sig har erbødet i gaarden i winter at forblifue), deris inspection och tilsyen, wdtærsher paa boenns bekaastning och sieden, saasom ded effterhaanden wdtershes og kastes, samptlig arffuingeme ... en huer pro quota bliffr imellom deelt".
- 136: Båg-Vends herreders tingbog 1698-1707, fredagen d 9 novembr ao i703 lader hr *Michel Hanssen A(r)ctander*, sogneprest til Ørsted meenighed, tinglæse et gælds-brev, som han "wenligen ombedet hederlige og wellærde studios Anders Jørgenssen Assens (samt en anden mand), at de dette til witterlighed wille undershrifue", gælds-brevet dateret Ørsted præstegaard d 2i martj ao i703.
- 137: Holm: Danmark-Norges indre Historie under Enevælden fra 1660 til 1720, Anden Del, Tiende Kapitel. Hofudgifter ..., side 243-247.
- 138: Ordet sølvpop findes ikke i Ordbog over det danske Sprog eller Ordbog til det ældre danske sprog. I "Sproghjørnet" i POLITIKENs Dag til Dag-rubrik 26.juli 1997 skriver signaturen pht som svar på et spørgsmål:
 "Sandt at sige en usædvanlig stillingsbetegnelse. Første led er jo uproblematisk, men *pop*? Det er nok i den ældre form *sølvpape* hentet i plattysk: *pape*, *præst*, af latin *papa*, græsk *papas*, jf. betydning af *dompap*, *domherre*, *kannik*).
 Måske har det oprindeligt betegnet den præst, der havde sølvtøjet i forvaring hos de katolske biskopper (jf. en anden form *sølvpræst*.) Dernæst den hofembedsmand som overvågede fyrstens guld- og sølvtøj, var chef for 'sølvkammeret'."
- 139: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, fol. i5i: "Huad sig belanger den minste den sl: mands søn, nemblig Hendrich Jørgenssen, da annammer hans werge Christian Hanssen baade hannom och hans tilfaldende arffuelod wnder wergemaall indtill hand bliffuer i8 aar gammel, och hannom med føde och kleder, schoelegang och christelig optugtelsse at forsyne och forsørge".
- 140: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, skifte anno i698 den ii january, fol. 216b-217: hr. *Poul Jørgensen Bang* i Søby mødte med fuldmagt fra sin broder Hendrich Jørgensen til at varetage hans interesser som curator, underskrevet Kiøbenhaffn den 2i januarj anno i698 og medunderskrevet til vitterlighed af broderen *Bertel Jørgensen*.
- 141: Weilbach: Frederik IV's Italiensrejser, II. Den anden Italiensrejse 1708-09 beskriver rejseforberedelser og rejsens forløb. Det noteres bl.a., at "Tjenerskabets opførsel var upaaklagelig" (side 126).
- 142: Testamenter oplæste ved Ligprædikener, i Aalborg stiftsbibliotek, nr. 36 Hendrich Jørgensøn, født 1679 den 4 november i Assens, død 1733 den 20 (?) marts; trykt i uddrag i Klitgaard: En Samling jydsk Testamenter fra o. 1681-1734.
- 143: Århus Domsogns kirkebog 1685-1728, Copulerede, side 225: "Datto 30 Septbr: 1726 hiemme i huusett uden foregaaende trolofueldse og liusning af prædichestolenn copulereds den høyagtbare og høy-

fomeme sigr Henrich Jørgensøn kongl: best: visiterer wed søe tolden i Aarhus og den ædeldyde Gud elshende matrone Edele Pedersdaater Lassen ...". Brudgommens forlover var hans fætter *Henrich M: Langballe*.

- 144: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, fol i5i.
- 145: Assens rådstueprotokol 1676-1697, løffuerdagen den -9 november: anno i695:
- 146: Assens rådstueprotokol 1676-1697, fredaugen denn 22 novembr: anno i695:
- 147: Assens ministerialbog, døbte 1679-1733, 1697, S. Michels dag, som war den 29 sept: "bleff Niels Jørgensøn handelssmand, hans datter Maren christnet".
- 148: Kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, regnskabet 1697/98, liigpenge - nemlig for jord og klocker, d 30 dito (sept:): "blef Niels Jørgensens hustrue begrafwed i kircken i dend store gang, bekom for jorden i5 dr, for alle klockerne 3 dr 3 mk"; skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707, fol. 209: "Anno i697 den 26 octobr: haffuer wii efftershreffne ... werit forsamlet udj den gaard og boepeel Niels Jørgenssen, borger her sammesteds, nu iboer, schiffte och deeling angaaende efter hans salig hustrøe *Maren Lauridsdatter*, imellom hindes efterlatte mand forne: Niels Jørgensen paa den ene og deris barn *Maren Nielssdatter* 5 wger gammel, udj barneds morfaders *Laurids Pederssen Kierumgaard*, borger och handelsmand her sammesteds, hans hoeswelsse paa den anden siede".
- 149: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, 1698 dna 7 novemb.: "Copulerede hr *Berthel* i Assens min datter og sn. Niels Jørgensen aff Assens".
- 150: Dreslette sogns kirkebog 1642-1705, side 251 (præstens notater om hans egen familie), anno 1666 den 21 april: "... klokken ii eftermiddag bleff min kiere datter *Anne* fød in v."
- 151: Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdaugenn denn -i0 septembr: anno i689 skøder hr. Hans Jenssen, sogneprest till Dreslete meenighed til en Assensborger "min sl: faders borgemester Jens Clausens gaard her i Assens, som den s: mand iboede och affdøde".
- 152: Kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, regnskabet 1713-14, liig og begravelsepenge for jord og klocker, d ii dito (january): "blef sl: Niels Jørgenss: begrawit i kiercken i dend norden gang, blef betalt for jord og klocker 6 rd 5 mk", d i3 dito (april:): "blef sl: Niels Jørgensens hustru begrawit i kiercken j den synder gang, for jorden og klocker betalt 6 rd 5 mk"; skifteprotokol for Assens købstad 1708-43, fol. 173-179: "Ao i7i6 dend 25de: january er shiffet efter sl: Niels Jørgenssen, for dum borger och handelsmand her udj Assens" og i fortsættelse heraf, fol. 179-180: "Anno 1716 dend -3- february er holdet shiffte og deeling efter *Anna Hansdaatter* sl: Niels Jørgens hustrue her j Assens".
- 153: Kirkeregnskabsbog 1677-1714, i Assens kirkeinspektionsarkiv, regnskabet 1706/07, liig og begravelsepenge, d 4de dito (marty): "for jorden wed d. norden side paa kircheg: til Niels Jørgens barn i mk"; regnskabet 1708/09, d 8 dito (november): "blef Niels Jørgenssens barn begrawet paa kirckegaarden wed den norden sside, penge i mk".
- 154: Niels Jørgensens første hustru blev begravet i den store gang, hans anden hustru i den søndre gang og han selv i den nordre gang, medens de to spædbørn blev begravet på kirkegården, jfr. noterne vedrørende dødsfaldene.
- 155: Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdaugen den 26 juny anno i694: "Det i dag for retten bleff fremlagt et schrifftlig schiøde och kiøbebreff, aff s: Jørgen Pouelsen for dum raadmand her ibdm hans efterlatte børn och arfuinger wdgifuet til welfornehme Lauge Hanssen, borger och fomehme handelsmand udj Corssør: wdgiffuet ... (på) ... den gaard och ejendom, som herudj Assens er beliggende lige westen for och i den stoere gade, som kaldes Adelgaden, ... (som vi) ... efter woris sallige fader Jørgen Pouelsen for dum raad och fornehme handelsmand herudj Assens haffr bekommet".
- 156: Assens rådstueprotokol 1676-1697, tiesdaugen den =26 juny anno i694: "Det meenige borgershab och indwaanere wed byens tiennere till i dag her till raadstuen at møde wed aftens warsill waare opwaredede hans kongl: mayts allernaadigste breff, welfornehme Lauge Hanssen giffuen, at were borgemester udj Assens, aff dato Københaffns slot den 26 may anno i694".

- 157: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1694-1696: nr.26, 26 maj 1694, indlagt Thomas Iversens supplication af 9 maj: ao i694, hvori han beder majestæten om at "tillade min swigersøn Lauge Hanssen, som er salig borgem *Hans Anderssens* søn i Corsør, ... at were borgemester her udj Assens". Amtmanden har anbefalet supplicationen i en påtegning af 16. maj, hvori han anfører, at "hans swigersøn Lauge Hansen er een wederheftig schickelig mand, og wil formode hand samme bestilling til byens opkomst forsuarligen efter allerunderd: sed og pligt shall forrestaa".
- 158: Maaløe: Assens gennem 700 Aar omtaler Lauge Hansens borgmesterperiode detaljeret i afsnittet om Byens Styrelse, side 198-207, væsentligst på grundlag af Forhandlingsprotokol for Commissionen til undersøgelse af Assens magistrats forhold 1718-21, i Assens magistrats arkiv. Maaløe karakteriserer perioden som "præget til det skandaløse af Sløseri, indbyrdes Splid og det som værre var", først og fremmest på grund af "moralske Skavanker" hos Lauge Hansen (side 199).
- 159: Assens tingprotokol 1688-1699, tiesdaugen den =i6= octobr: anno i694: lod Lauge Hansen føre sag mod én af håndværkerne for ikke at have udført aftalt arbejde på gården, bl.a. "fiorten winduffrekarme aff nye".

Noter til Den fattige tilløbende gesell

- 1: Biskop Blochs samlinger, Additamenta 238c, 4to i KB, En kort fortegnelse om sal: hr Jørgen Lauritzøns herkomst, christelige levnetsfremdragelse og sl: afskeed fra denne verden, fol. 12b.
- 2: Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, side 157: "Modstandere af Jacob Jørgensen sagde, "at han kom løbende der til byen som en fattig gesell uden at eje klæderne til kroppen"". Fasmer Blomberg angiver i dette tilfælde ikke sin kilde, men den må være Faaborg tingprotokol 1680-89, hvor prokuroren *Niels Hansen Haagerup*, som det siden omtales i teksten, citeres for ved flere lejligheder at have afreageret sin misundelse med sådanne bemærkninger, jfr. den i teksten citerede bemærkning, fol. 201b, samt fol. 232b, hvor et andet vidne citerede ham for at sige: "Borgm: kom løbende til bye och hafde iche ded, hand kunde shiule sig wdj, men løeb til sin rigdom, derimoed jeg iche kom saa læt til min armoed".
- 3: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, 20. Capitel . Om Hr. Peder Knudsen Schydeberg, fodnote side 160, hvor kilden angives: "Hr. Provst *Matth. Winther* erindrer sig at have hørd, at den gl. Borgemester Jacob Jørgensen Faaborg haver berettet, at ...".
- 4: Sandemandsprotokol 1646-1667, i Fynbo landstings arkiv, onsssdagen dend 9 may i666: "Holdtes landssting i landzdomer *Jenns Lassens* hanns nerwerelssse, huor da welb:r Christian Whrne wed sin thiener Jachup Jurgensen loed iretelegge hanns wndershreffne och forseigled opbud til samptlige hanns creditorer ..."; i Nørre Søby kirkes ministerialbog 1646-1745 nævnes "Jacob Jørgensen paa Søegaard" allerede anno 1666 dominica 4 p Epiph: (29/4) som den første fadder ved *Iffwer Bychemesters søn Christophers* dåb.
- 5: Stamfædrene Laurits Jespersen og Rasmus Lauritsen, Christen og Jørgen Lauritsen og den sidstes to hustruer var døde i 1655, men de øvrige levede (dog med en usikkerhed vedr. Margrethe Achtonia), jfr. oversigterne over børn i "Herregårdspræsten" og "Biografen".
- 6: Svend Larsen: Lundegaard, side 146.
- 7: Tingbog 1660, i Odense herredsfogeds arkiv, nævner *Lauridtz Jenssen* som foged på Siøbye Søegrđ, og han nævnes fortsat i tingbog 1662-64, senest thirsdagen den -7 july i663, hvor han møder for tinget "paa sin hosbund welbr: *Christian Wmes* wegne paa Søegrđ"; i tingbog 1664-66, i Åsum herredsfogeds arkiv, nævnes han stadig thorsdagen den 9 february i665 som "welbge Christian Wrnis fuldmegtig Lars Jenss", men thorsdagen den 7 juny i666 er det "welbyrdig Christian Wrnis fuldmegtig Hans Anderss, der lader bønder stævne for restandt; og i tingbog 1664-1667, i Salling herredsfogeds arkiv, løffuerdagen d: 9 junj i666 optræder han for tinget som "Hanns Annderssen fougedt paa Søegaard".
- 8: Sandemandsprotokol 1667-75, i Fynbo landstings arkiv, onsdagen den -14 aprill i669: "Bleff indelagt wed Jachob Jørgensen, foged paa Søegaard, enn shrifftlige wndershre: attest, thil menning, att efftersom welb *Christian Wrne* thil Søegrđ haffr wered it attestatum begerendess ..." (vedr. gæld fra Christian Urnes faders tid, jfr. note nedenfor); tingbog 1668-72, i Odense herredsfogeds arkiv, thirsdagen den -i8 may i669: "Thingsteffner for Jacob Jørgens, schriffr paa Søegrđ paa *Matz Hanssens* wegne i Demmestrup ..." (lod indkalde vidner), men thiisdagen den -2 novembr: i669 optrådte han som "Jacob Jørgens, fouget paa Søegrđ:, paa samptlig Brobymends wegne" overfor *Jeremias Splet*.
- 9: Tingbog 1668-72, i Odense herredsfogeds arkiv, thiisdagen den -28 juny i670 lader "Hans Andersen, schriffr paa Søegrđ:" bønder stævne for gæld.
- 10: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1669, 19. marts: "Velbr. Chr. Urne til Søegaard, som i forrige tiider hafde vaaren kammer-junker til hove, døde paa bem: sin gaard Søegaard i Fyen, circa hor. 12 meridianam, anno ætatis 41 nuper completo".
- 11: Sandemandsprotokol 1667-75, i Fynbo landstings arkiv, onsdagen den -14 aprill i669, jfr. note foran om Jacob Jørgensens avancement til ridefoged. Det var tilsyneladende den i mellemtiden døde Christian Urne, der på dødslejet havde anmodet om at få udstedt "it attestatum, begerendess att hans sl: fader hr: *Christoffr Wrne* iche fandtes for noget annshreffuen paa Schattcameret, som thil hans ko ma shall betahless".

- 12: Odense herreds tingbog 1668-72, thirsdagene den -i8 may og den -6 july: i669: "paa sin hosbunds tiener *Matz Hansens* wegne i Demmestrup" mod *Jens Pedersen* i Demmestrup, der havde "shieldet for: Matz Hansen for en thyff och wndsagt hannom, at hand skulle faa en w-lyche" (der blev indgået forlig), thiisdagen den -2 novembr: i669: "paa samptlig brobymends wegne" overfor ridefogeden *Jeremias Splet*, der havde stævnet bønderne og sognepræsten *Henning Achton* samt hans degn "anlangende w-louglig indnam", nemlig "anlangendis noget kre och beester, som de inden laass och luchelse haffde i deris fold indsat, huoraff en deell waar ... Jeremiasis", og som bønderne kun ville udlevere mod penge eller pant; Salling herreds tingbog 1669-1671, jfr. de to sager, der er omtalt efterfølgende i teksten; Båg herreds tingprotokol 1671-1674, mandagen den -i7 marty: ao i673: på husbondens vegne mod *Jens Hannssen* i Thop, der "waar paagreben med en kiedel i hendeme, i hans gaard Thop dennd 8 januarj, och fra *Knud Nelsen* i Wittinge var stiollet". Han var løsladt af sit fængsel på Søgård "med den condition, at fome Jens Thop ... skulde shaffe sin hiemell tilsteede ... och ded inden sex wger", og da han ikke havde gjort det, indkaldtes han nu til "sig paa Siøegaard hoes den stiolne kiedell at inndstille".
- 13: Tingbog 1668-71, i Odense byfogeds arkiv, mandagen den -24 octobr j670: "paa hans hosbunds wegne saauelsom *Michel Rasmus* udj Døemestrup hans wegne" indkaldte Jacob Jørgensen fem mænd som vidner angående "deris afpellingsforretning, som de anno i660 gjort hafr", mandagen dend 24 july anno i67i: "Dend sag emellum Jacob Jørgenss paa Søegaard paa *Mariche Madtzdatter* wegne i Løndese och sl: *Fabian Jenss* arffuinger och creditorer ...".
- 14: Sandemandsprotokol 1667-75, i Fynbo landstings arkiv, onsdagen den -14 aprill i669 den i foregående noter omtalte attest vedrørende *Christian Urnes* faders skattebetalinger, onsdagen den 2 july i673: "paa min gunstig hosbundes tiener *Hans Nielssøn* i Røjlehuset hans wegne gifwes hermed last og klage ofwer *Jens Nielssøn* i Palleshafwe, som d 2i juny nestforleden hawer owerfaldet bemelte *Hans Nielssøns* hustrue *Elisabeth Christensdaater* ...".
- 15: Salling herreds tingbog 1669-1671, løffuerdagene d: 2i augusti (stævning) og d: 2 8bris: i669 (dom).
- 16: Salling herreds tingbog 1669-1671, løffuerdagen d: 26 marty i670.
- 17: Se afsnittet Tilføjelser og rettelser.
- 18: Salling herreds tingbog 1669-1671, løffuerdagene d: 3 xbris i670, d. 4. marty og d =i8 marty i67i (dom); Koncepter til domsakter 1671-74, i Fynbo landstings arkiv, fol. 55-57b, jfr. kopidombog 1671-73, nr: i4, den i2 aprilis (1671), Rasmus Jørgensen i Heeden contra nogle kieltringer.
- 19: Tingbog 1671-73, i Odense byfogeds arkiv, mandagene den ii decembr j67i, 29 january og -29 aprilis i672; justitsprotokol 1671-75, i Fynbo landstings arkiv, onsdagene dend i4 february og i3 marty i672 og koncepter til domsakter sst.fol. 264 (14/2); Odense rådstueprotokol 1671-75, onsdagene den -29 may og -5 juny i672.
- 20: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 29/10 1660-1670 9/2, fol. 130b-131: 13 Jørgen Pedersen maa være borgemester i Faaborg, dat. Hafniæ d 10 febr: 66; Faaborg rådstueprotokol 1651-67, anno 1666 dend 23 februarj: "For retten fremkom Jørgen Peders, forige byfoegit her udj byen, loed lesse og forkønde hanss kongl: may breff, anlangende ded hans kongl. may hannom: at haffue beordnet og antagit til at were borgemester her udj Faaborg ...".
- 21: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679. Jørgen Pedersen deltog ikke i noget rådstuemøde fra 14. august 1667, hvor protokollen begynder, til 5/8 1668 (13 møder); i Faaborg tingprotokol 1667-69, anno 1668: onssdagen d 2 septembr, fol. 125, besvarede han for sit eget vedkommende en klage over skattetaxeringen med, "at effterssom gaadtfolch er beuist hand lanssomelig tid, saa well der shatten bleff satt, laa paa sin soeteseng, dissaarssag haffuer hand sig intet med taxten befattet ey heller dend wndershreffuen"; i 1669 var han fraværende på grund af suaghed i de seks møder, der blev holdt mellem 24/9 og 4/12.
- 22: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679. Borgmester Jørgen Pedersen er fraværende på grund af suaghed mellem 5/1 og 13/5 (4 møder) og påny i alle møder fra 6/8 til hans død i januar 1675.

- 23: Borgmester Jørgen Pedersens ansøgning findes i Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske registre 1670-1680: nr.15 af 1 marts 1675.
- 24: Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, 1630-1750, Byens styrelse, Rådmændene, side 175-76. Blandt rådmændene i årene før Jacob Jørgensens udnævnelse var købmanden *Iver Nielsen*, der nævnes som rådmand fra 1660 (Faaborg rådstueprotokol 1651-67, anno i660 mandagen dend 27 februarj) til 1683 (Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1683 tirssdagen d =i3 february, hvor han nævnes tilstede for sidste gang), tidligere ridefoged på Arreskov, købmanden *Laurids Hansen*, som var rådmand fra ca. 1652 til sin død i 1665, var til 1646 ridefoged på Lindskou (Faaborg rådstueprotokol 1651-67, anno i66j thisdagen dend 25 junj, hvor *Erich Kaas* stævner ham for gæld fra hans syv års tjeneste) og toldereren *Jørgen Hansen*, der var rådmand fra 1665 (Faaborg rådstueprotokol 1651-67, anno 1665 d 29 nouembr: "For retten frembkom Jørgen Hans k: may tholder her udj Faaborg, som loed læse og forkønde kongl: may breff, ded bemelte Jørgen Hansen og *Naaman Lassen* beantagit at were raadmend her udj Faaborg, effter som breffs widere bemelding. Daterit Hafnia d 25 9br i665:) til hans død 1669 (Faaborg kirkebog 1658-91, anno i669 liig begraffuit, 19: "Tirsdagen d 2 nouembr begraff ieg Jørgen Hansønn tolder och raadmand wdj chorit wdj hans begraffuelse"), var indtil i657 ridefoged på Clausholm (Faaborg rådstueprotokol 1651-67, anno 1666 tissdagen d -i5 may, hvor *Hans Friis* lader ham stævne for "hans wdgifne obligation wnder hans egen hand daterit Clausholm dend 7 junj 1657, ... imellertid hand dend goede mandtz foegit paa for Clausholm werrit häfr").
- 25: Ridefogden *Bertel Jensen* blev rådmand og borgmester i Assens, dog først efter at han tillige havde etableret sig som købmand i byen i en årrække. Den i det foregående afsnit omtalte rådmand *Jens Kjær* i Assens var ligesom Bertel Jensen ridefoged på det nu til Frederichsgave omdøbte gods Hagenskov. I Odense var bl.a. borgmestrene *Frederich Ammerbach*, *Hans Nielsen (Chulenbrun)* og *Thomas Brodersen (Risbrich)* samt rådmand *Jørgen Wichman* tidligere lensskrivere, men alle var købmænd i byen, da de blev optaget i magistraten, jfr. Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, III. Rådmandskredsens herkomst, side 60-75, XI. Den nye tids mænd og 2. del, Tavle A. Odenseanske rådmænd, jfr. også "Konklusioner", Stand.
- 26: Bloch: Stiftamtmand og Amtmand, Fyns Stift: "Erik Banner til Tybjerggaard og Boserup ... fik Bestalling som Stiftsbefalingsmand i Fyn og Amtmand over Odense, Dalum og St. Knuds Klosters Amter 4. Novbr. 1673 (jfr. Reskr. 7. Oktbr. s.A.) fra I. Maj 1674-1679".
- 27: Holm: Danmark-Norges indre Historie under Enevælden, Første Del, Tredje kapitel. Hovedtræk af Provinsstyrelsens Ordning. Selvstyrelsens Tilbagegang, side 83-85; Worsøe: Amtmanden var med til det hele (O.3), Amtmandens kompetence og arbejdsopgaver, side 6.
- 28: Faaborg tingprotokol 1669-1673, anno 1672: onsdagen d 4. septembr., fol. 218b lod *Iver Nielsen*, der var ældste rådmand i magistraten, borgmester *Jørgen Pedersen* og sine rådmandskolleger stævne for bytinget, hvor "Iffuer Niels dennem formanit at holde rigtigh: med shiffte och dellinger, som endnu w-forrettet er, saa och byens rettighed med sagefald, woldsbøeder, leyermaalssbøeder och anden byes wedkomende, som er regenshab effter kongl: m: naadj: forordning. Intet aff des: sielffuer her udj bliffuer forrettet, iche heller befaller ded byeskiembner at forrette ...". Overfor den lange liste af forsømmelser, der fortsattes af Iver Nielsen, havde den øvrige magistrat intet andet at sige til sit forsvar, end at skifteforretningerne var blevet forsinket på grund af den store ildebrand i byen den 10. juni s.å.
- 29: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske registre 1670-1680: 15. Jacob Jørgensen at være borgemester i Faaborg, saae være fri for huis hans bestillingstid er passeret, dat. Hafn. d 1 martij 1675. I Nørre Søby kirkes ministerialbog 1646-1755, nævnes "Jacob Jørgensen, borgemester i Faaborg" som fadder ved her *Anders Lundtz* barns dåb i Nørre Søby kirke allerede anno 1674 dnica i adventus; når han anføres som borgmester her, må forklaringen fmtl. være, at præsten ikke har ført kirkebogen løbende, men har foretaget en række indførsler senere, måske før en bispevisitats, i 1675 eller senere.

- 30: Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, side 156: "Vi ved intet om, hvad årsagen er til hans udnævnelse til borgmester, men formentlig har adelige velyndere hjulpet ham frem; han var ridefoged på flere gårde, således i 1665 på Damsbo".
- 31: *Svend Larsen*, der troede på Fasmer Blombergs oplysning, anfører korrekt i Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, III. Rådmandskredsens herkomst, note 133, at den Jacob Jørgensen, der var ridefoged på Damsbo, i 1660 (hvor den senere borgmester Jacob Jørgensen var 14 år!) var skriver på St. Knuds kloster og derefter blev foged på Iversnæs (nu Wedellsborg); Odense herreds tingbog 1660, tiersdagen den 17 aprilis nævner således "Jacob Jørgensen skriff på S: Knuds Cloester", men i tingbog 1661-62, thisdagen den 16 julij 1661 omtales han som "föriig schriff och ridefoget offr St: Knuds closter"; i Åsum herreds tingbog 1663-1664, thorsdagen den 12 february 1664 stævner "Jacob Jørgensen forige ridefouget paa S: Knudtz chloster" en mand for restance ved en skrivelse, der er "daterit Iffuersnes den 26 january 1664", men thorsdagen den 10 marty 1664 benævnes han "föriig foget paa Iffuersnes"; Båg herreds tingbog 1665-1668, mandagen den 26- martj anno 1667 fremlægges en indførsel "aff Jacob Juergensen, zidshafftig nu paa Damsboe. ... saaledis til sin mening, at *Isach Mouridsen*, herridsfouget udj Baag herret, ehr aff Jacob Jørgensen, fouget paa Iffuersness d 18 nouemb 1663 besøegt ...; ifølge koncepter til domsakter 1671-74, i Fynbo landstings arkiv, fol. 199b, indgik Jacob Jørgensen den 26 marti 1667 kontrakt om forpagtning af Harritslevgård, men blev - fol. 203b - opsagt i 1671; ifølge Båg herreds tingbog 1676-80, mandagen den 12: may: anno 1679, hvor han residerede på Krengerup, blev Jacob Jørgensen stævnet for en gæld på 438 rixdr, "som hand er shyldig bleffuen paa sin forpagting aff Quitzoussholms (nu Hofmansgave) og Hassmarkes hoffuedgaarder". Han havde skrevet kontrakt om forpagtningen d 22. aprilij 1672 og sad som forpagter her til 1678; sandemændsprotokol 1676-1686, i Fynbo landstings arkiv, onsdagen d 12: marty (1682), fol. 175b, oplyses det, at "sl: Jacob Jørgenssen ... haffde sin werrelsse och døde paa Billisbøll", og at hans hustru og børn fragik arv og gæld efter ham.
- 32: Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1675, 29. januar (8. febr.): "Døde i Foborg i Fyen Jørgen Pedersen, borgemester sammesteds, som formedelst sin reddelighed af borger-skabet meget elskedis".
- 33: Jacob Jørgensens ansøgning, der som det ses af illustrationen er underskrevet Sögaard d 3i jan: 1675, ligger i Danske Kancelli, C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske registre 1674-1680: nr.15 af 1 marts 1675. Der henvises i ansøgningen til, at "Jørgen Pederssen borgemester wdj Faaborg forleden fredag den 29 january wed døden er afgangen og samme bestilling nu saaledis ledelig er".
- 34: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske registre 1670-1680: 15. Jacob Jørgensen at være borgemester i Faaborg, saae være fri for hvis hans bestillingstid er passeret; *Fasmer Blomberg* overvurderer i Faaborg By's Historie, I, administrationens hurtighed, når han angiver skrivelsens dato til 1. februar 1675; han har utvivlsomt hentet oplysningen i Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno 1675 fredagen d 12 marty, hvor den forkerte dato anføres.
- 35: Faaborg kirkebog 1658-91, børn døbte, oplyser tværtimod, at Jacob Jørgensen, dårligt ankommet til byen, anno 1675 fridagen d 19 martj var en af fadderne for *Karin Pedersdatter*, der var den førstefødte i ægteskabet mellem den afdøde borgmester *Jørgen Pedersens* søn *Peder Jørgensen (den ældre)* og rådmand *Iver Nielsens* datter *Anne Margrethe Iversdatter*; samme år, fredagen d 9 july var han fadder for toderen den senere rådmand *Otto Christensens* datter, anno 1676, dom: palmarum var han fadder for rådmand *Naaman Lassens* datter og samme år, fridagen d 7 julius for den senere rådmand *Christian Ibsen Mølmarks* søn.
- 36: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679 omtaler Jacob Jørgensen boende hos Rasmus Jørgensen flere gange: anno 1675 onssdagen d 2 junj: "borgem Jacob Jørgens foregaff, at saasom for: *Jens Jacobs* forleden d 31 may er indkomen till hannom: i hans stue i Rasmus Jørgensens huss ...", anno 1675 tirssdagen d 30 nouembris, hvor der aflægges vidneudsagn om den berusede *Jens Jacobsens* opførsel på mønstringspladsen dagen før, beretter hans vagter, at "de fulde hannom: til borgem: i Rasmus Jørgensens huss"; beliggenheden i Holchegade fremgår af Faaborg tingprotokol 1676-77 anno

- i676 onssdagen d 7 junj, hvor *Hans Kallekoede* som sikkerhed for en gæld til *Jacob Jørgensen* pantsætter sin gård, "ligendes i Holchens strede imellum sl: Rasmus Jørgensens og *Zirach Hendrichssens* gaarde".
- 37: Svogerskabet fremgår af Faaborg tingprotokol 1673-76: anno 1674 onssdagen i4 octobr: fol 104: "for retten fremkom Rasmus Jørgens raadmand her ibe: paa sin suoger borgemester Jørgen Prs wegne ...".
- 38: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/2 1670-1680, fol. 258: no 29 Rasmuss Jørgenssen at were raadmand j Faaborg, dat. Hafniæ d: i5 febr ao 1671; Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, 167i mandagen d 27 february paa Faaborg raadstue: "Bleff læst kongl: may naad: bestallingsbreff det Rasmus Jørgensen her ibm: jho er beshichet och forordnit til at weere raadmand her udj Faaborg effter dess widere bemelding.
- 39: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/2 1670-80, fol. 562: 39. B. Jacob Jørgensen i Faaborg oc Otte Christensen tolder privil: paa wiinhandel alleene.
- 40: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno 1675: tirssdagen d 3 augustj.
- 41: Resen: Kobberstikkene fra Atlas Danicus 1677.
- 42: Faaborg købsteds skatteregnskaber pro 1670-1681 i RA, Mandtal och taxering offuer dend naadigste paabudene krigsstyr aff Faaborg bye effter hans kongl mayts: allemaadigste befaling aff datto d =27: jan= aar 1676; jfr. Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, 1630-1750, Skattetryk og förmueforhold, Skattebyrden 1675-79, side 190.
- 43: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679: 1679 afholdtes der 20 møder, 1670 26, 1671 25, 1672 27, 1673 24, men i 1674, hvor *Jørgen Pedersen* var syg i lang tid, kun 15 møder.
- 44: Faaborg rådstueprotokol 1651-67, anno i666 thissdagen d 20 nouembr: paa Faaborg raadhus.
- 45: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno 1675 tirssdagen dend 23 marty, dend =i5 aprilis og tirssdagen dend =ii may.
- 46: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno i676: onssdagen d =26 aprilis nævner toldereren *Otto Christensen* under en polemik med Laurits Skjoldemose, der har rejst sag mod ham, jfr. efterfølgende tekst, at "hand med snart paa sex aars tid her udj byen haffr boedt, mens aldrig wille suare noegit eller wdredde noegen kongl shater, som tid effter anden maadj: er paaboeden, langt mindre hafr willit giort borgem: og raad paa hans k: m: wegne noegen borgelig æd ...".
- 47: Faaborg kirkebog 1658-1691, anno 1667 indwiede til det h: ectteskab, 7: "Onsdagen d 23 octob: wiede ieg Lauritz Christensen och Annæ Jørgensdatter".
- 48: Jfr. næstforegående note om *Otto Christensens* polemik med Laurids Skjoldemose 26/4 1676; i tingprotokol 1673-76, anno 1673 onssdagen den i3 augustj tiltales han af magistraten "anl: at giøre reede og rigtighed for sine copulationspenge og for huiss win og wilt, hand till sit bryllup shall haffue brugt ...".
- 49: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno 1676: onssdagen d =26 aprilis i den foran omtalte polemik med Laurids Skjoldemose siger den meget vrede tolder *Otto Christensen* bl.a., at "ellers war det hiertelig at ynshe, det Laurids Jens med saa stoer lyst og behagligh: wille søege kierchen og Guds huss og dermed saa stoer andagt høre og lade sig wnderuisse i Guds hellige og salliggjørendis ord, som hand tid effter anden, io fast wden ophøer med største iffuer till ting og raadstue sine mange wnødige processer iche alleene till sin egen, menss endog til andris største shade, der hand doeg er aldeelis w-wedderhefftig igien at erstatte, idelige føere".
- 50: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno i676 onssdagen d =3 mayo anfører magistratens prokurator *Niels Haagerup* under byens proces mod Laurids Skjoldemose, at "det er wist noch, at hand effter sine sl: forældre en anseelig suma hafr arffuit saa og effter sin sl: broder, endogsaa med hans sl: hustrue stoere middell hafr bekomit, som hand heelt w-sømelig w-nøttig med sit rasserj og galenshab hafr forøedt ...".
- 51: Faaborg tingprotokol 1673-76, anno i675 onssdagen d 24 marty (vidneførsel) og onsdagen dend =5 may (dom). Barnet var født allerede 1673, jfr. Faaborg kirkebog 1658-91, publice absolverit 1673,

- 9: "Anno 1673 tredie juledag stoed Marren Knoldtz shrifft och wdlagde Lauritz Jensøn, som har dend gamle tolderkonne her wdj byen til sin barnefader".
- 52: Faaborg tingprotokol 1673-76, anno 1675, onssdagen dend i2 may.
- 53: Faaborg raadstueprotokol 1667-1679, anno 1675. tiirsdagen d =i junj indeholder Jørgen Bertelsens vidneudsagn. Han aflagde det her, fordi han skulle rejse og ikke var tilstede den følgende uge, hvor sagen skulle behandles i bytinget; Faaborg tingprotokol 1673-76, anno i675 onssdagen dend =9 junj indeholder de andre vidneudsagn; episoden refereres i Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, side 157.
- 54: Faaborg tingprotokol 1673-76, anno 1675 onsdagen d i decembr:, onsdagen d =2 decembr, fol. 252b-254b, anno 1676 torssdagen dend 3 february, fol. 265b-266b, onsdagen d =i6 february, fol. 268b-273b, onsdagen d =i= marty og onssdagen dend =8 marty:, fol. 279-282. Protokollen er ikke bevaret mellem i5 marty og 19 aprilis. Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, omtaler borgervæbnings-episoderne under et afsnit om Den Skånske Krig, side 213-215.
- 55: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno 1676: onssdagen d =26 aprilis, hvor toldereren *Otto Christensen* under den senere i teksten omtalte retssag i anledning af, at Jens Jacobsen er indkaldt som vidne, anfører, at "ellers er det noegit wrimeligt, at IIS till noegit winde maa lade sig bruge, idet hand for noegle faa dage aff sit fengssell er wdkomen, huor hand for wngefehr i6 eller i7 wgger siden bleff indsatt effter hr: stiftamtmandens welborne h. *Erich Banners* ordre ... huilchet dommeren doeg aff egen myndighed hafr befriet, der hand en sterch forpligt fra sig gaff".
- 56: Faaborg tingprotokol 1673-76, anno 1675 onssdagen dend 30 junj.
- 57: Faaborg tingprotokol 1673-76, anno 1675 onssdagen dend =2i julj, fol. 202-204.
- 58: Faaborg tingprotokol 1673-76, anno 1675 onssdagen dend =2i julj, refererer aktionen fol. 198b-202.
- 59: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, tirssdagen dend 8 septembris=.
- 60: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno i675 fredagen d 3i decembr: "... bleff lest og forkyndet de høyædle Skattcamercolegij herrers forpagtningsbreff paa consumptionsforpagtning for tilkomende aar i676, som till Jacob Jørgens borgem: og Jørgen Bertelds forpachtet er, daterit dend 9 decembr 1675:".
- 61: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, tiirsdagen d =i junj. Klagen vedrørte konkret "komwarre, som till Norge er angiffuen at wdføre, og saasom formenis kommaalleren, som ded borde at maalle, ey sig synderligt dermed befatter". Jens Jacobsen skulle angiveligt have overladt det til udskiberne selv at måle komet.
- 62: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno 1676: onssdagen d =26 aprilis, fol. 10-13.
- 63: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno 1676 onssdagen d =3 mayo.
- 64: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno i676 onsdagen dend =i0 may.
- 65: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno i676 onssdagen d 7 junj.
- 66: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno i676 onsdagen dend =i0 may (Niels Haagerups krav) og onssdagen d 7 junj (dommen).
- 67: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno 1676= onsdagen dend =26 julj stævnes Laurids Skjoldemose "fra hans sidste boepell here i Faaborg"; Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno 1676 tirsdagen dend =26 7bris antages en ny vejer og måler "effter at dend forige byens kommaaller og weyer Jens Jacobs for noegen tid siden byen haffuer quiteret".
- 68: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno 1676= onsdagen dend =26 julj (stævning) og onssdagen dend =2 augustj, hvor "*Christian Ibs (Mølmark)* paa sin møndling *Appelone Jørgensdaaters* og egne wegne ..." får udlæg "udj afgangne *Jørgen Hansen* tholders gaard, grund og eyendomb her paa thorffuit beligende er".
- 69: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno i677 onsdagen dend =i4 febrarj: "Skjøde for erlig og wellfornemes mand *Christian Ibsen Mølmk.*, borger og handelssmand her ib: ... paa dend gaard udj Faaborg, hand udj boer, som hand aff min sl: formand *Jørgen Hans*, fordum raadmand og kongl: may: tholder der samesteds, hafr sig tilforhandelet, ... datum Nyborg d i2 februarj anno 1677: *Lauridts Jenssen Skjoldemosse* eghd".

- 70: Jørgensen (Kistrup): Efterretninger om Faaborg Kjøbstad, 4. Byens Opkomst efter Krigen: Stridigheder mellem Magistraten ("Svogerskabet") og Borgerne..., side 25: "Svogerskabet" var det folkelige Navn paa dette Parti, der med mønsterværdig Endrægtighed fremmede egne Interesser og ubarmhertigt søgte at knuse Alt, hvad der vovede at være imod".
- 71: Kilder til oplysningerne fremgår af teksten med tilknyttede noter og efterfølgende noter.
- 72: *Fasmer Blomberg* anfører i *Faaborg By's Historie*, I, side 155, at Jørgen Pedersen "tilhørte en af byens ansete slægter, Borre, idet han formentlig var sønnesøn af rådmand og byfoged *Anders Borre*", og samme side som en kendsgerning, at der ved siden af Jørgen Pedersens gård i Vestergade lå en halvgård, "der ejedes af hans fader *Peder Andersen Borre*". Kilden til den sidste oplysning er Faaborg tingprotokol 1664-66, anno 1666: onsdagen d 5 decembr., fol. 164, hvor "for retten fremkom Peder Anders Borre, borger ibm: och ragte for bm Jørgen Pers sin hand och ... shiøtte och aldelis afhende fra sig og sine arffuinger til fore bm Jørgen Pers: hans hustrue *Karin Jørgensdaatter* och begge deris arffuigr en halffgrd ligendis udj Westergade imellum sl: *Laurids Hans* r:m: grd paa dend øester side och bemt: b:m. Jørgen Pederssens egen grd paa dend wester side". I handelen indgik også "alt huiss hoeslet och engbund, hand af sin sl: suoger *Peder Møller* wed kiøb och mageshiffte af hannom bekomit hafr, som tilfom hafr liget til dend grd. sallig Lauridts Hans raadmands hustru nu paaboer". Det lyder ikke som en handel mellem fader og søn. I betragtning af, at Jørgen Pedersens første søn i ægteskabet med Karen Jørgensdatter blev døbt *Peder Møller*, forekommer det mere sandsynligt, at han var opkaldt efter en farfader, den også i ejendomshandelen nævnte Peder Hansen Møller, ligesom Jørgen Pedersens næste søn *Jørgen Thomsen Jørgensen* var opkaldt efter morfaderen *Jørgen Thomsen*. Peder Hansen Møllers hustru *Karen Andersdatter Hammer* var i andet ægteskab gift med den ligeledes i ejendomshandelen nævnte rådmand Laurids Hansen. Peder Hansen Møller omtales (noget ufordelagtigt) i *Faaborg By's Historie* side 175-176.
- 73: Faaborg kirkebog 1658-91 angiver biografiske data: anno 1661: "dom: trinitatis wiede jeg erlige och welacht Rasmus Jørgensen och ærlige och gudfryctige pige Mette Pedersdaatter"; dødsår fremgår af noter til teksten; svogerskaber fremgår af Faaborg tingprotokol 1673-76: anno 1674 onsdagen i4 octobr., fol. 104 møder Rasmus Jørgens raadmand for retten "paa sin suoger borgemester Jørgen Prs wegne" og anno 1675 onsdagen dend =i8 augusty, fol. 211: "For retten frembkom Rasmus Jørgens raadmand paa hans søester Anne sl: Laurids Christensens wegne ...".
- 74: Jørgen Thomsens paternitet ses af Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i686 onsdagen d =i4 aprilis, fol. 308b, Tegnelisse, hvor *Anne Jørgensdatters* søn af første ægteskab *Laurids Lauridsen*, "saasom ieg effter lowen nu er min egen werge" (han blev døbt 25. april 1666, fire måneder efter faderen *Laurids Hansens* død), giver *Jacob Jørgensen* quitering og affkald for bl.a. "dend fordring ieg haffde effter min kierre og nu sl: moermoder *Marin* sl. Jørgen Thomessens", medens "dend øffrige min fædeme og anden mig dereffter tilfaldene arffue, som min kierre moeder Anne sl: *Jacob Antonisens* har hafft wnder hande og werrit betroedt, det wil ieg anname hoes hende sielff", med "min k: fætter wellfomeme mand *Jørgen Thomessen* (*Jørgen Pedersens* og *Karen Jørgensdatters* søn), handelsmand i Faaborg", som vitterlighedsvidne.
- 75: Faaborg rådstueprotokol 1651-67, anno 1665 tisdagen d i4 martj beder Laurids Hansen borgeme om et skudsmål, "om der nogen aff dennom hafde hannom noegit at beshylde enten i en eller anden maade, efftersom hand nu paa en thretten aarss tid hafr betient raadmandsbestilling her i byen"; Faaborg kirkebog 1658-91 oplyser om ægteskaber og død: anno 1661, liig begraaffuen: "Onsdagen dend -13 feb: begraiff jeg Lauritz Hansens hustrue *Karren Andersdatter Hammers* wdj chorit", indwiede till det h: ectteskabs stat 1663, 1: "Dom: 2. epiphaniæ wiede ieg Lauritz Hansen raadmand och Anne Jørgensdaatter", anno 1665 Foborig liig begraaffuit, 22: "Onsdagen d 13 decemb, som war Lucisë dag, begraiff ieg dend erlige och welacte dannemand Lauritz Hansen raadmand wdj chorit".
- 76: Anna Jørgensdatter overlevede fire ægtemænd. Som det fremgår af noten til nr. 4 levede hun efter ægtemand nr. 3's død hos datteren *Anne* i Home præstegård. Efter den fjerde ægtemands død i 1703 flyttede hun til sønnen *Laurids Lauridsen* på herregården Orelund nord for Assens, jfr. Sandager kirkes ministerialbog 1685-1813, Sandager sogns føde anno 1701: "14 trin: Lars Lars barn paa Ore-

- lund Anna mag: *Laridtz* kone i Jellinge bar det ...", døde publice absolverede 1712: "d 21 marty Anna mag: *Laurs Gunsagers* begrafwet"; Faaborg tingprotokol 1703-13 nævner hende anno 1708 onsdagen dend 6. juny, fol. 215, på Orelund, hvor sønnen Lauridtz Lauridzen "wenlig ombedet min kiere moder Anne Jørgensdatter sal. mag Laurses ... dette (skøde, hvorved han sælger faderen rådmand *Laurids Hansens* gård i Vestergade i Faaborg til rådmand *Christian Ottosen*) med mig til witterlighed at wnderkrifwe".
- 77: Faaborg kirkebog 1658-91 anfører om ægteskab og død: anno 1667 indwiede til det h: ectteskab, 7: "Onsdagen d 23 octob: wiede ieg Lauritz Christensen och Annæ Jørgensdatter", anno 1673 lig be-graffuen, 19: "Mandagen d 2. 7temb begraff ieg Lauritz Christsøn wdj chorit"; skifter udenfor skifteprotokollen 1664-98, i Faaborg byfogeds arkiv, indeholder Skifte efter herredsfoged Laurits Christensen 1675, hvorefter der anno i675 dend 24 octob: skiftedes mellem enken "erlig og gudfrygtig matrone Anne Jørgensdaatter og hendis throlloffuede kierreste welfornemme *Jacob Antonis*, forualter paa Røedkilde paa dend enne, saa og bem: sl: L:C:S: og Anne Jørgensdaatters fellitz børn *Niels Lauridtsen ... Anne Lauridsdaatter ... og Anne Margrete Lauridsdaatter ...*".
- 78: Kilder i forbindelse med underafsnittet Den nye magistrat.
- 79: Horne kirkebog 1684-1721, i69i: "Torsdagen d: i6. april: mag: Lauritz Gundsager, proust af Jydland og woris moder *Anne* sl: *Jachob Antonisøns* copuleret" (præsten var gift med Anne Jørgensdatters datter *Anne*). Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie oplyser under No 549 Jelling og Hover, at m. Laurits Andersen Gonsager var født i Ribe 31/12 1638 og døde 5/2 1703, ægteskabet med Anne Jørgensdatter var hans andet.
- 80: Faaborg rådstueprotokol 1651-67 nævner lffr Nielssen raadm tilstede i rådstueretten anno i660 mandagen dend 27 februarj, dvs straks efter genoptagelsen af rådstuemøderne, der havde været suspenderet under den svenske besættelse; Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, nævner ham tilstede i rådstueretten for sidste gang anno i683 tirssdagen d =i3 february; Faaborg kirkebog 1690-1726, Fortegnelse paa de begrafne ...: anno i690: "Tiisdagen d i julii begravet i kirken lfwer Nielsens hustru Sidsel Christenssdaatter, som døde d 26 junii i sin alderss 76 aar", anno i692: "Torssdagen d 3 novembr lwer Nielsen raadmand, som døde d 28 octobr udj hans alders 90 aar".
- 81: Faaborg rådstueprotokol 1651-67 nævner Jens Sørensen som menig borger anno i660 mandagen dend 27 februarj, men som rådmand anno 1662 thissdagen dend 4 martj; Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, nævner ham tilstede i rådstueretten for sidste gang anno i683 dend =20 octobris, der er årets sidste møde; Faaborg kirkebog 1658-1691, liig jordede 1684: "Freddagen dj. 4 jan: bleff sl Jens Søffrensøn raadmand begraffuit udi Chorit", hvorfor Jens Sørensen antages død ultimo december 1683; Faaborg kirkebog 1690-1726, Fortegnelse paa de begrafne, 1705: "Mandagen d 16 febr. blew Margreta Andersdatter sl: Jens Sørensons begravet, som døde d 8 ejusd -74 a 4 m. gl.".
- 82: Søren Jensens paternitet fremgår af Faaborg tingprotokol 1673-76, anno 1674: onssdagen d =9 septembr: mødte "hæderlig og wellærde mand hr: Søffren Jenssen, soegneprest paa Lyøe og ragte sin søn for: Jens Søffrens raadmand sin hand" ... (og skødede en byggegrund i Faaborg til ham).
- 83: Paterniteten fremgår af indførsler i Faaborgs tingprotokoller om tinglæsning af skøder og retstvi-ster om gamle mellemværender, således: Faaborg tingprotokol 1667-69, Onssdagen dend 4 nouembr i668, fol. 134-134b: "Skøde for *Jørgen Hansen*, raadmand och tholder udj Faaborg. For retten frembkom *Jenss Søffrens* raadmand paa sin hustrues moders *Ester* sl: *Anders Christensens* wegne och ... shiøtte ... it quindestoellestade i Faaborg kirche ... (til) for: *Jørgen Hans* och hanss hustrue *Elissebet Anders-daatter ...*"; Faaborg tingprotokol 1664-66, anno i666 onssdagen d -28 martj, fol. 97, indledes en lang proces om nogle jorder ved Faaborg, som sl: jomfru *Dorthe Bille* havde haft i pant, mellem hendes arving fru *Karen Bille* og bl.a. "sallig *Anders Christens* forige raadmand i Faaborg, hans hoestrue *Ester Hansdatter* och hendis medarffuinger *Christen Anders, Peder Anders (Lyboe), Margrette* och *Lissebet Andersdatter*".
- 84: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 29/10 1660-1670 9/2, fol. 123-123b: 55. *Jørgen Hans* och *Naaman Lass* maa være raadmænd i Foborg, dat. Hafn: d 25 novembr: 65; Faaborg

- rådstueprotokol 1651-67, anno 1665 d 29 nouembr paa raadhusset blev bestallingsbrevet læst for borgerne; Faaborg kirkebog 1658-91, anno 1669 liig begraffuit, 19: "Tirsdagen d 2 nouembr begraff ieg Jørgen Hansønn tolder och raadmand wdj chorit wdj hans begraffuelse", vedr. hustruen: Indwiede til det h: ectteshabtz stat anno 1662: "Dom 23 trinit: wiede jeg erlige och welacht Jørgen Hansen och erlige och gudfryctige pige *Lisebeth Andersdaatter*" og: anno 1672 induiede thil det h: ectteshabs stat, 1: "Dom: 2 epiphaniæ wiede ieg Lauritz Jensøn och Elisabeth Andersdaatter" samt anno 1675 liig begraffuit, 1: "Dend 29 jan: begraff ieg Lauritz Jensøns hustru Lisabeth Andersdatter wdj chorit wed alteret"; om Laurids Skjoldemose henvises til teksten med tilhørende noter.
- 85: Naaman Lassen blev rådmand i 1665 samtidig med *Jørgen Hansen*, jfr. note til denne; Faaborg kirkebog 1658-91, anno 1679 lig begraffuit wdj dette aar, 7: "Fridagen d 14 martj begraff ieg Nahman Lass wdj kirchen wed daaben"; ved Skifte efter raadmand Naaman Lassen 1679, anno i679 i skifter udenfor skifteprotokollen 1664-98, i Faaborg byfogeds arkiv, dend =24 martj konkluderes det, at "boens middel og formue ey kunde tilstrece til creditorenes fordringers fylliste aff afbetaling, ... thj bleff dend sl: mands quinde og børn arffueløesse ..."; Faaborg kirkebog 1690-1726, Fortegnelse paa de begrafne, anfører om hustruen 1699: "Mandagen d i3 mart blew *Christina* Naaman Lassens begrawen, som døde d 7 ejusd -64 aar 10 m. oc 7 d. gl:".
- 86: Faaborg kirkebog 1658-91, anno 1674, indwiede til ectteskab, 3: "Fredagen d: 24 april: wiede ieg Peder Jørgensøn och Anne Margrette Iffsdatter wdj b:(orgemester) Jorgen Pedersøns huuss"; ved Skifte efter Peder Jørgensens hustru Anne Margrethe Iversdatter 1688 ligger som bilag til dokumenterne om skiftet anno i688 dend 22. february "udj Peder Jørgenssens dend eldre hans bo" en aftægtskontrakt udstedt af rådmand *Iver Nielsen*, hvori han indledningsvis konstaterer, at "min k(ære) suoger wellagtbar Peder Jørgens nu paa fiorten aars tid med min sl: daater hafr haft deris husswerilssse i min gaard". Familierelationerne fremgår også af Fåborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 7 marty i7i4, fol. 34b, hvor Jørgen Pedersens søn *Jørgen Thomsen Jørgensen* lader læse en wergemaalsquitering, hvori *Karen Pedersdatter* kvitterer for "min kiere farbroder Jørgen Thoms" forvaltning af hendes arv efter "min salig morfader Iffuer Nielsen, for dum raadmand i Faaborg, saa og sl: mormoder *Zidtzal Christensdatter* saawel effter min sl: fader Peder Jørgensen, for dum borger og indwaaner her i byen, og min sl: moder Margrete Iwersdatter". - Det er således ikke helt korrekt, når *Fasmer Blomberg* i Faaborg By's Historie, I, side 180 anfører, at "Rådmand Iver Nielsen synes at have stået uden for dette "svogerskab"".
- 87: Jørgensen (Kistrup) angiver ikke sine kilder i "Efterretninger om Faaborg Kjøbstad", men det fremgår af de tekster, han citerer, at hans hovedkilde har været Faaborgs tingprotokoller. Her bruges udtrykket "svogerskabet" jævnligt, især af den senere i teksten omtalte prokurator *Niels Haagerup*, men altid i konkrete tilfælde, hvor et vidneudsagn søges svækket ved påvisning af, at vidnet er besvogret med den person, til hvis fordel vidnet aflægger sit udsagn, jfr. eksempelvis *Niels Haagerups* i teksten side 425 citerede reaktion på sognepræstens ubehagelige skudsmål om ham samt den følgende note. Udtrykket bruges aldrig generelt som ensbetydende med magistraten og familiemedlemmerne. - *Fasmer Blomberg* godtager Jørgensen (Kistrups) oplysning og anfører i Faaborg By's Historie, side 180, at "Dette slægtskab indenfor rådet kulminerede i borgmester Jacob Jørgensens tid. I folkemunde omtaltes rådet da som "svogerskabet", og det med god grund ...".
- 88: Jørgensen (Kistrup) angiver i "Efterretninger om Faaborg Kjøbstad", side 25, om *Karen Jørgensdatter*, at "hun (var) i Slægtskab med alle betydelige Mænd i Byen. Sognepræsten Hr. *Just Ludvigsen* var gift med hendes Søsterdatter. De to Raadmænd, *Christian Ibsen Mølmark* og Tolderen *Otto Christensen* vare gifte med Præstens Steddøtre. Raadmand *Jørgen Bertelsen* og Karen Borgmesters første Mand var Sødskendebørn. Raadmand *Jørgen Thomsen* var en Stedsøn af Karens første Mand og synes at have været gift med hendes Søster". Det er her tydeligt, at kilden er Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i684 onssdagen d =i7 septembr., fol. 241b, hvor *Niels Haagerup* forsøger at svække vidnesbyrdene mod ham ved at fremdrage netop disse forbindelser. *Jørgensen (Kistrup)* er dog ikke klar over, at sognepræsten ikke var besvogret med *Karen Jørgensdatter*, men med *Jacob Jørgensens* anden hustru *Karen Achtonia*, ligesom *Jørgen Thomsen Jørgensen* (der ikke var rådmand og ikke

- var borgmester *Jørgen Pedersens* stedsøn, men hans søn i ægteskabet med *Karen Jørgensdatter*), var gift med *Karen Achtonias* søster. Han glemmer at anføre *Karen Jørgensdatters* broder rådmænd *Rasmus Jørgensen*, der ikke blev nævnt af Niels Haagerup i 1674, fordi han ikke var blandt vidnerne mod ham. (Han var død 1676). - Det var i øvrigt ikke *Jørgen Bertelsen (Woller)* (der blev rådmænd fire år senere, i 1688), der var næstsøskendebarndatter til *Jørgen Pedersen*, men ifølge vidneudsagnene i 1684 hans hustru.
- 89: Faaborg kirkebog 1658-91, ANNO 1675 liig begraffuit, 20: "Mandagen d 13 septemb: begraff ieg Rasmus Jørgensøns hustru *Mette Borris* wdj chorit wed choeresdørren".
- 90: Faaborg kirkebog 1658-91, ANNO 1676 lig begraffuit, 2: "Tirssdagen d 2 martij begraff ieg Rasmus Jørgensøn raadmand wdj choret huos hans sl: quinde *Mette Pedersdatter Borris*".
- 91: Faaborg kirkebog 1658-91, børn døbte: 1662 *Karen (Hammer)*, jfr. efterfølgende note om *Jacob Jørgensens* værgemål, 1664 nr.12 *Kirsten*, 1665 nr.9 *Magdalene*, 1667 nr.14 *Maren*, 1668 nr.19 *Anne Marie*, 1669 nr.26 *Johanne*; Faaborg tingprotokol 1677-80 nævner dem og deres værger anno 1678 =3 og =24 july og =ii decembr:
- 92: Uddrag af Kancelliets Registranter (K.1), 1676-81: 1676, 7. Mts. "Borgm. i Faaborg, *Jakob Jørgensen* og *Karen Jørgensdatter* - u.Tr. og L.", med kilde i Sjællandske Registre 105.
- 93: Faaborg kirkebog 1658-91, Anno 1676 indwiede til ectteskabs stand, 5: " Onsdagen d -30 augustj wiede ieg dend erlig achtbar och weluise borgemester *Jacob Jørgensøn*, och dend erlige, dyderige matrone *Karren Jørgensd*"; *Fasmer Blomberg* angiver i Faaborg By's Historie, hvor brylluppet omtales i bind I, side 156 og 157, tidspunktet at være august 1675, "inden sørgeårets udgang" (side 156), og *Jacob Jørgensens* alder angives til 39 år. Han var 29. Når bogen anfører, at han ved ægteskabet blev svoger til *Rasmus Jørgensen*, var det som det fremgår et posthumt svogerskab.
- 94: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno 1676: onssdagen d =i8 octobr: indledte *Jacob Jørgensen* en serie af stævninger mod landboer i byerne omkring Faaborg "for huis de for bekomede wahre effter regenshabsboegs bemelding er bleffuen (skyldige)", samtidig lod han foretage tilsvarende stævninger "paa sl: *Rasmus Jørgensens* arffuingers wegne".
- 95: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno 1678 onssdagen dend -22 may: får *Jacob Jørgensen* udstedt et pantebrev "paa *Karin Rassmusdaatter Hammers* wegne, som hand er werge for"; hun var i 1676 14 år gammel, jfr. Faaborg kirkebog 1658-91, Foborig børn døbte ANNO 1662: "Dominica reminisi døbte ieg Rasmus Jørgensens barnn wed naffn *Karen* ..."; Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1686 onsdagen d =i7 marty, fol. 306, lader *Jacob Jørgensen* tinglæse en quitering afkald, hvori "*Jørgen Swennessen*, ridedogit ofr det frihereshafft *Brahe Trolleborg*, zidtzhaftig i *Nyboegaard*", bekræfter, "at borgem: *Jacob Jørgens* i Faaborg hafr gjort mig fornøylig rigtighed og regenshab for min k. hustrus *Karin Hammers* wergemaall, som hand under hender haft hafr".
- 96: Faaborg købsteds skatteregnskaber pro 1670-1681, i RA, Effter hans kongl: may: allermaadigste befalling haffuer borgeshabet udj Faaborg deris ildsteder sampt quæg og bester for oss underskreffne angiffuet som følger, ... underskrevet af magistraten: actum Faaborg d 6 decembr. 1677.
- 97: Faaborg købsteds skatteregnskaber pro 1670-1681, i RA, Mandtalsliste vedr. kop og quegskatt anno 1678, hvor *Jacob Jørgensen* og hans hustru med 28 rdr 4 mk. og 4 sk. er den højest ansatte husstand i byen.
- 98: Faaborg tingprotokol 1673-76, anno 1675 onssdagen dend =28 aprilis kræver *Jesper Olluff Koch* otte sletdaler "som er formedelst hans tilhielp at koege till *Peder Jørgenssens* bryllup" (*Jørgen Pedersens* søn af første ægteskab, jfr. fodnote til oversigten Medlemmer af magistraten i Faaborg ...) og stævned i den anledning: "Karin sl: borgem *Jørgen Pedersens* med hendis lauwerge ... item hendis børn *Peder Jørgens Møller*, *Jørgen Thomsen* og *Hendrich Jørgensen*, de w-myndige med deres lauwerge". - De tre sønner er afbildet på *Jørgen Pedersens* og *Karen Jørgensdatters* epitafium i Faaborg kirke, se senere i teksten.
- 99: Faaborg kirkebog 1658-91 nævner ham som fadder ved dåben af brødrenes børn i 1683: torsdagen d 2i may ved dåben af *Henrich Jørgensønns* søn "*Peder Jørgens Møller* student" og torsdagen d 19 july ved dåben af *Jørgen Thommesøns* datter "P: *Møller* student"; det må være ham, der nævnes

- 1674 og 1676 i Københavns Universitets Matrikel (K.3), 1667-1740: som immatrikuleret "Anno MDCLXXIV., Die 20. Iulij Ex gymnasio Otthiniano ... Petrus Georgij" og som baccalaureus: "Die VI. Iun. ao MDCLXXVI ... Baccalauri creati sunt: ... Petrus Mollerus Faaburg". Det er sikkert også ham, Faaborg kirkebog anfører under begravede anno i69i: "Onsdagen d 6 maji sl: Peder Møller, som med *Maren* sl: h: *Justis* war forlowet, som døde torsdagen d. 30 aprilis, og war 36 aar og 5 maaneder gl.". (Præsteenken *Maren Naur* blev i december samme år gift med købmanden *Christen Poulsen*). Navnet døde ikke med ham; Faaborg kirkebog 1690-1726, Rigtig opskrift paa de fødte og døbte ..., registrerer anno i69i en måned efter Peder Møllers død hans halvbroder *Peder Jørgensen (den ældres)* barns dåb: "Mandagen d 8 junii Peder Jørgenssens og *Margrete Jensdaatters* søn, som war føed d 2 junii fær 3. post, kaldet *Peder Møller*."
- 100: Ved ansættelsen til ildstedskat 6/12 1677, jfr. note vedr. *Jacob Jørgensens* økonomiske situation efter hans bryllup med borgmester *Jørgen Pedersens* enke, anføres "Jørgen Thomsen i sl: Rasmus Jørgensens grd.", der havde 8 ildsteder.
- 101: Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen: 1678, 10. oktober: "døde udi Foborg i Fyen Karen Jørgensdaatter, Jacob Jørgensens borgemesters sammesteds hustrue.
- 102: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og smaalandske Registre 21/2 1670-80, fol. 765b: 32. B: Jacob Jørgensen j Faaborg egteskabsbewill j 3die leed, oc at wies i huuset.
- 103: Biskop Jens Bircherods Dagbøger ved Hjorth-Nielsen, 1679, 10. september: "Hafde Jacob Jørgensen, borgemester i Foborg, bryllup i Nørre-Broby udi Fyen med Karen Henningsdaatter".
- 104: Schrøder: Meddelelser om Faaborg Kjøbstad, fodnote vedr. Jacob Jørgensen side 204: "Var gift med føromtalt Jørgen Pedersens Enke, Karen Jørgensdatter, som endnu lever i Sagnet under Navnet Karen Borgemesters" og side 123: "Hovedskibet har 2 Malmlysekroner, (hvoraf den største er skjænket af Borgemester Jacob Jørgensen og Hustru Karen Jørgensdatter 1686)"; Jørgensen (Kistrup): Efterretninger om Faaborg Kjøbstad, side 24: "Borgmester Jørgen Pedersen ... efterlod sig en ung Enke, Karen Henningsdatter Achtonia, Datter af Provst i Salling Herred, Mag. Henning Christensen Achton. Hun er endnu vel kjendt i Faaborg under Navn af "Karen Borgemesters"; Thorlacius-Ussing: Faaborg Kirkes Inventar, billedtekst side 97: "... Epitafium over Borgmester Jørgen Pedersen og hans Hustru Karen Achtonia ("Karen Borgemesters")" og side 100 vedr. døbefadet: "paa dette kaldes Giverinden Karen Henningsdatter Achtonia, medens hun paa Epitafiet kaldes Karen Jørgensdatter".
- 105: Thorlacius-Ussing: Faaborg Kirkes Inventar, side 100.
- 106: Uddrag af Kancelliets Registranter (K.1), 1682-85, angiver med kilde i Sjællandske Registre 127, at Jørgen Jørgensen og Anna Dorothe Henningsdatter i Faaborg 12. maj 1682 fik tilladelse til at indgå ægteskab uden forudgående troløvelse og lysning; Faaborg kirkebog 1658-91, Foborg børn døbte: anno 1682, torsdagen d 19 july var Jacob Jørgensen fadder for Jørgen Thommesøns barn *Karren*, der må have været den førstefødte, anno 1687, torsdagen d 10 martj bar *Karren borgemesters* hans broder *Henrich Jørgensøns* barn *Karren* til alters.
- 107: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno: i684, onssdagen d =2 aprilis, indlæg aff welwisse borgm: och raad i sag mod *Niels Hansen Haagerup*, fol. 221b.
- 108: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1680 dend =6 febr., fol. 8.
- 109: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno 1676 onssdagen d =24 may, hvor det bevidnes, at Otto Christensen sammen med den øvrige magistrat havde været til møde med stiftamtmanden i Odense "for at suare imoed kongl: may: byfoegit och noegle borgere i Faaborg, som sig hafde samensamblit och offuer dend naadj: paabudne krigsstys taxering i Faaborg bessuergede", og var blevet standset på hjemvejen af de tre borgere, der havde truet ham med en bøsse og hugget ham i ansigtet med en degen.
- 110: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno i679 onssdagen d =5 february lader *Hendrich Jacobs Smed* på egne og nogle medborgeres vegne taksereborgeme og magistraten stævne for at få en kopi af årets skatteliste. "Iffuer *Niels* raadmand paa egne och medcolegiers wegne suarede, at borgem: er forreist udj kongl: m: og byes werff til welborne kongis commiss, som taxten hafr udj forwaring. Naar

- hand hiembkomer, kand dj gieme copie deraff bekome, och derssom noget med billighed der udj kand remideris, kand det endnu shee". Anno 1679 onssdagen d =7 may lader *Nielss Hans Haagerup* på egne og en del medborgeres vegne magistraten stævne og anmoder om en skriftlig besvarelse af en supplication i 11 poster, dateret 29. marts, som er indgivet til magistraten den 31. marts, idet de stævneende ikke er tilfredse med den mundtlige redegørelse, borgmesteren har givet på rådstuen den 15. april, "som woris enfoldige fornufft ey saa hastig kunde begribe".
- 111: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno i679 onssdagen dend =2i may omtales og tinglæses en supplication af 29 martj 1679 til magistraten, onssdagen dend =23 july, fol. 257, refereres der i byfogdens dom til, at klagerne i supplicationen "sig iblant andet beklager det indquarteringen har warren saa w-liig, at dend gemeene och fattige saa hart har weerit forøgit, naar de riige en deell som frij og en deell ey halff effter effne er medtagen", men det konstateres, at "borgem: och raad ofte her for retten hafr begiert at wide huo der hafr weerit frj, saa och iche holt effter effne, de maatte naffngiffuis och beuisses, huilchet doeg ey er sheed".
- 112: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno 1679 onssdagen d -4 junij, fol. 248b-251b, med de citerede tekster fol. 250b (Olluff Nielsen) og fol. 249b (Jacob Jørgensens svar til *Marchus Peders* vedr. indquarteringen af ryttere), onssdagen d =i8 juny (fremlæggelse af borgeshabetz skriftlige svar på Jacob Jørgensens spørgsmål).
- 113: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno 1679 onssdagen d =7 may, fol. 244b in fine, torssdagen den 3 july, fol. 254b, onssdagen dend 19 july, fol. 255.
- 114: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno 1679, onssdagen dend =23 july, fol. 257-257b.
- 115: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1680 tirssdagen dend =i7 febr: blev landstingsdommens slutning læst og forkyndt for borgerskabet i Faaborg.
- 116: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1680 onssdagen d =2i july, med domskonklusion fol. 11b: "Effterdj med dend allermaadj kongl: steffning beuisses for: windissbyrd til dend høylofflige høyesterett at weere indsteffnit, thj weste domeren ey windissbyrdene at stede til forhøer, de som i sagen er interessert".
- 117: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i680 onssdagen dend =4 augusty, vidneudsagn fra de otte stochemend, der var tilstede ved mødet den 21. juli, fol. 13b-14.
- 118: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i680 torssdagen d =i9 augustj, fol. 16b. Baggrunden for sagen og sagsforløbet er skildret ret detaljeret af Fasmer Blomberg i *Faaborg By's Historie*, I i afsnittene Skattebyrden 1675-79 og Strid mellem borgerne, side 190-194.
- 119: Rentekammeret. 2215.246. Kommissionsakter vedk. købstædernes økon. forhold 1682-85. C.Fyn, Relation om regensckaberne ved de 4 kiøbstæder Faaborg, Assens, Medelfarth og Bogense sambt de fomembste klagemaal, som udj Commissionen er indkommen ao 1682, Faaborg.
- 120: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i682 dend -24 novembr:
- 121: Faaborg købsteds skatteregnskaber pro 1670-1681 (17), i RA.
- 122: Rosenkrantz: Prokuratorerne i det 17. og 18. Aarhundrede.
- 123: Hjorth-Nielsen: Danske Prokuratorer, Tillæg, side 375: "Haagerup, Niels Hansen, Bosat i Faaborg. Begyndte sin Bane som Skriverdreng, blev siden Sagfører og havde som saadan de fleste Forretninger ved næsten alle Herredsting paa Fyn i næsten fyrretyve Aar".
- 124: Odense tingbog 1671-73, mandagen den -2 december j672, fol. 226.
- 125: Salling herreds tingbog 1674-79, løffuerdagenn denn 22 junny i678, fol. 427-427b: "Dommeren første anden og 3die gang hafuer begierit at maatte hafue liud her for retten for Niels Haageruppe, ... huorfore hand endnu tillholdiss sig fra retten at afwige, saafrembt hand ej shall hafue aarsage hannom som en tingstud trettebellere, der fattige endfoldige folch sammenhitzer och sammenbiuder, shall hafue aarsage bemte: for sligt og anden rettens foracteere at søgge og tiltalle, som hand sig og will hafue forbeholden. Dommeren begierte ydermeerre lyd for dend stoere allarm og bulder, som Niels Hagerup her for retten bruger, og begierte, at dette sted maatte niude respect, og hand illigemaade ... iblandt andet skielled hannom, at hand skulle tige till hannom: lamb og krebs, huilchet Niels Hageruppe w=besindeligen som en løgner og ingen ærlig mand hannom ded skulle hafue paasagt ...".

- 126: Faaborg tingprotokol 1673-76, anno 1676 onssdagen d =i6 february stævner den tirrede Laurids Skjoldemose Niels Haagerup, der benytter lejligheden til at ydmyge ham og provokere ham til at bruge injurier som skælm og ordgyder; anno 1676 onssdagen dend =8 marty: må Laurids Skjoldemose møde for bytinget og trække sine ord tilbage med den sædvanlige erklæring om, "at hand iche (weste) Niels Hans andet at beshylde eller efftersige end det som en erlig mand i alle maader well eigner och anstaar i alle maader", " med huilchen erchlering Niels Hans war tilfreds".(!) Niels Hagerup var i øvrigt selv to gange blevet udlagt som barnefader, jfr. Faaborg kirkebog 1658-91, Wecte børn anno i666 af *Anna Peders.datter* og anno 1672, Wecte barn af *Anne Schreders*.
- 127: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1680 onssdagen d =i8 augustj, fol. i7.
- 128: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i680 onssdagen d =i septembr., fol. i8.
- 129: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i683 onsdagen d =29 augusty, bevidnes det, at *Jesper Koch* inde hos *Ditloff Johansen* havde sagt, at "de kongl: commiss:, som haffde satt grundtaxten her i byen, de haffde iche satt dend rett, menss de hafde satt dend som shielmer och thyffue saawelssom borgem och Raad", og af et andet vidne, "at hand tit och ofte hafr hørt och seet, at *Jesper Kaach* hafr gaad paa gaden med en stoer, lang, w-forshamet kniff och shieldet borgem: och raad"; anno i683 onsdagen d =i9 septembr: undskyldte *Jesper Koch* sig, og "effter slig *Jesper Kaachis* deprecation frastoed wellwisse borgem: och raad sagen, med slig condition, hand frastaar huiss præntioner hand former sig til windbyrdene at haffue".
- 130: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i684 dend 3 janvary, fol. 72.
- 131: Faaborg købsteds skatteregnskaber pro 1682-1690 (18), i RA, af Faaborg raadstue d 18 decembr. 1682.
- 132: 90. Høyesterettes dombog fra 1. octob: til 13 novemb: 1684, 2 tom.; fol. 278b-287b, Faaborg magistrat contra Niels Haagerup, Borgemester oc raads skriftlige oc med egne hænder underskrefne indlæg oc protestation.
- 133: Faaborg kirkebog 1658-91, liig jordede 1684: "Freddagen dj. 4 jan bleff sl *Jens Søffrensøn* raadmand begraffuit udi chorit".
- 134: Jfr. noter til underafsnittet Den nye magistrat.
- 135: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i684 onsdagen den =27 february, fol. 206b-207b. Ved afhøringen til bytinget ændrede hun sin forklaring til at "linklæderne hafr dj hende tilbøden, huortil hun sua-rede ney, med mindre at dj kunde holde hende frj, at der kom ingen spørdom effter dennom:" (fol. 208).
- 136: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i684 onssdagen d =30 janvary.
- 137: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno: i684. onssdagen d =2 aprillis, fol. 217: "*Peder Peders* udj Haarby hans shriftlige forfattede widne, med egen haand shrefuen och wndershrefuen"; Baag her-ridtztingbog fra aare i683 ... och (till) i688, mandagen den -i7. marty j684, tilsvarende vidneud-sagn fra *Lauers Jørensens* i Haarbymølle.
- 138: Faaborg byfogeds arkiv, tingprotokol 1680-89, anno 1684 onsdagen den =27 february åbnedes magistratens proces mod Niels Haagerup med vidneafhøringer (fol. 206-209) og Jacob Jørgensens proces mod Niels Haagerup i anledning af hans ringeagtsytringer om ham og byskriveren i bytinget (fol. 209-209b) anno j684 onsdagen dend 5 marty indledtes Niels Haagerup proces mod byskriveren i samme forbindelse (fol. 211). Sageme løb derefter sideløbende for bytinget i møder onsdagene d =i2 marty: (fol. 212-215), d =2 aprillis (fol. 217-221b), d: i6 april (fol. 222b-226b) og dend =30 aprillis (fol. 226b-227b), hvor der faldt dom. Sideløbende behandledes tvistighederne for rådstue-retten, jfr. Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno: i684. løffuerdagen d = 5 april: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i684 onsdagen dend 4 juny genoptog Niels Haagerup kampen ved indstævning af 200 faaborgensere til at vidne om hans skudsmål (fol. 230-235). Dommen over Niels Haagerup appelleredes til Fynbo landsting, hvor der faldt dom den 30 juli og derfra til Højesteret, der afsagde dom den 13. oktober 1684, jfr. 90. Høyesterettes dombog fra 1. octob: til 13 novemb: 1684 2 tom.; fol. 278b-287b. Fynbo landstings tingbog er ikke bevaret, men landstingsdommens slutning citeres i højesteretsdommen.

- 139: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno: i684. onssdagen d =2 aprillis, fol. 218b; onsdagen dend 4 juny, fol. 233b, udbyggede Niels Haagerup argumentationen: "... ieg gich wd paa raadstuen, ... saa raabte jeg igiennem vinduet til nogle, som skulle opkalde min fattige hustru. Saa kom hun op ind iblandt den rasende haab. Huorlediss de handlede med hinde derre wil wj for Gud til widere beklage. Men jeg gich iche effter min hustrue, ... saa *Laurids Ols* liffuer mig paa, at ieg gich hen och hente min koene".
- 140: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno: i684. oenssdagen d: i6 aprill, fol. 223 in fine: "at jeg sloeg i raadstuebordet sheede for *Jørgen Bertels*, da hand mig med de andre thiuffsag wille tillegge".
- 141: Faaborg tingprotokol 1680-89, onsdagen den =27 february, fol. 208.
- 142: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno: 1684. onssdagen d =2 aprillis, fol. 218.
- 143: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno j684 onsdagen dend =5 marty, fol. 211: "Mens siunis och formeener wisselige, hand egentlige hafr handlet imod louen (Danske Lov (K.1)), særdeliss imoed i bogs i2 capit. 2 art: item imod 6 bogs 2i capit: 2 och 4 art: och derfor bør at wndgielde effter nest paafølgende 6 art:", oenssdagen d =i2 marty:, efter skriverens modindlæg, fol. 213: "... saa forwenter ieg dom, iche alleniste effter forige irettesettilse, mens endoch formoder, hand sit shrifrembede maa hafue forbrut".
- 144: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i684 onsdagen den =27 february, fol. 209: "angaaende de ord, som indlagde thingswinde beretter, at borgm: kom løbende til byen, fragaar ieg. Blef ichun talt til skrifueren allene, hand kom løbende til byen".
- 145: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i684. onssdagen d =2 aprillis, fol. 217b, i forbindelse med vidneudsagnet om hans udtalelse om, at magistraten havde stjålet penge fra byen: Han afviser udsagnet som løgnagtigt, hvilket fremgår af, at udtalelsen skulle være faldet i byfogdens hus, "... udy det huus och hoess dend mand, som er af ringe samwittighed, dend same, ieg och hafr fortencht dette at hafue samewirket. Er det saa, Gud dømme hannom".
- 146: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i684. oenssdagen dend =30 aprillis, fol. 227: dommen konkluderer efter præmisserne, at "... Niels Haagerup for saadan hans ærørig, løignagtig og w=beuislig sigtelse och beshyldinger jou bør effter lowens (Danske Lov (K.1)) =6 bogs 2i capit: 7 art: at wndgielde och bøde sine trej march foruden trende fyrgetiuge lod sølff, tilmed erstate processens angewdte bekostning, som paa otte rixdaler eragtes", og fol. 227: byskriveren "for hans ansøgning och sigtelser aldellis angerløes at wære".
- 147: Fynbo landstings protokol er ikke bevaret, men slutningen af dommen citeres i 90. Høyesterettes dombog fra 1. octob: til 13 novemb: 1684 2 tom: "... Niels Hagerop ... bør at lide effter dend offr hannem paa loven fordrede til hiemting aff dommeren oc loulig tiltagne mænd affsagde dom, som herimæd ved magt findes. Processens omkostning til hiem- og landsting betales aff hannem udi alt med 12 rdr:". Dommen faldt 30. juli 1686. Niels Haagerup appellerede allerede den 5. august til Højesteret og lod sin stævning forkynde for Faaborg byting, jfr. Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i684 onsdagen dend =i3 augusty, fol. 238b: "Niels Hanssen Haagerup loed læsse og forkynde en kongl: may: allernaadj: steffning belangende dend sag paa sin ærre er faldet, som til dend høyeste rett er indsteffnit nest effter denne nu holdende worder berammit". Magistraten opfattede stævningen til den næste samling i Højesteret som et forsøg på forhaling og stævned derefter landstingsdommen til skærpelse til den igangværende samling, jfr. 90 Høyesterettes dombog som ovenfor: "Oc som borgemester oc raad allerunderdt formeente, at Niels Hagerup for saadanne u-førlige angibelser imod øfrigheden med anden oc haardere dom oc straff burde ansees, Hagerup for at prolongere sagen vores (majestætens) allernaadte stefning til kommende aar skulle hafue taget, borgemester oc raad derimod sagen gierne ville hafue til endskab, som oc af os allernaadt var bevilget med denne vores udstedde citation af 1te septembr: sidstleden for os i vores Høyesteret at maatte indkomme".
- 148: 90. Høyesterettes dombog fra 1. octob: til 13 novemb: 1684. 2 tom:, fol. 287b. Dommen pålagde desuden Niels Haagerup: "oc betale borgemester processens omkostning med thredufve rixdr:".
- 149: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i684 onsdagen dend 4 juny, fol. 230-235, med præstens udtalelse citeret fol. 234b-235.

- 150: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i684 onsdagen dend 4. juny, fol. 231b. Det angivelige formål med den nye runde af skudsmål anno i684 onssdagen d =i7 septembr., Faaborg tingprotokol, fol. 241-243, var at mistænkeliggøre sognepræsten og forsøge at rokke ved hans skudsmål. Præsten mødte for bytinget og svarede på Niels Haagerups angreb, "at Niels Haagerup kand sige, huad hand wil, mens hand blifr wed hans sandferdig winde. Hand er huerchen anklagere eller dend shyldige, mens ichun it winde i sagen, og hans windissbyrd med Guds hielp skall staa fast".
- 151: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1684 onssdagen d =i7 septembr., fol. 241-243, jfr. foregående note. *Sara Niels Haagerups* udsagn findes fol. 243.
- 152: Jørgensen (Kistrup): Efterretninger om Faaborg Kjøbstad, den citerede dom side 25 og omtalen af processerne side 27-34. Fremstillingens stil fremgår også af karakteristikken af præstens udtalelse, der er garneret med noget gejstlig retorik, men vel er ganske rammende: "Det gjør et ret pudsig Indtryk at se Præsten slaa sine egne og Svogerskabets fedtede Interesser sammen med det "hellige Prædikeembede" og "Guds Børns", men af denne forfærdelige Udgydelse kan man ret se Svogerskabets Frygt for Niels Haagerup og den Jubel, hvormed de hilsede den gryende Mulighed til at blive ham kvit".
- 153: Jørgensen (Kistrup): Efterretninger om Faaborg Kjøbstad, side 33-34.
- 154: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1681-89, fol. 254b-255b: 21. Niels Hansen Haagerup opreisning for een ower hannem ergangen Høyesterettes dom; Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i685 onsdagen dend =27 may, fol. 274b, lod Niels Haagerup benådningsskrivelsen læse for bytinget.
- 155: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1685-1686: nr.21. Niels Haagerups opreisning d: 2 may, med hustruens supplicationsbrev, dat. Kiøbenhafn dend= 24 april anno 1685. Heri henvisningen til, at Niels Haagerup "har tient Eders kongelige mayts: her fader under feldtmarskalch *Starkes* regimenth med 4re heste baade for frj rytter og quartermester ærlig og well, som hans afskeed udwiiser".
- 156: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i685 onsdagen dend =27 may, fol. 273b, lader *Peder Jørgensen (den yngre)* Niels Haagerups broder *Hans Haagerup* stævne, fordi Niels Haagerup otte dage før havde indfundet sig og installeret sig i sit gamle hus, selv om Hans Haagerup den 29. februar havde udlejet huset til Peder Jørgensen for en tre års-periode. Hans Haagerup havde fået tilkendt huset af rådstueretten, "effterdj det befindes, at Hans Haagerup sine bare penge for sin broder Niels Haagerup haffuer wdlagt" (ved betaling af bøder, sagsomkostninger m.v.), jfr. Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i685 torssdagen d =2 aprilis, fol. 84b.
- 157: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i685 onssdagen d =2 decembr møder Niels Haagerup for bytinget på vegne af en tjenestepige, som rådmand *Otto Christensen* havde stævnet, anno i686 onsdagen dend =27 janvary repræsenterede han *Christian Ibsen Mølmark*, som var et af vidnerne mod ham under magistratens proces og onsdagen d = 7 aprilis s.å. mødte han i en sag mod den tidligere rådmand *Oluf Christensen* som prokurator for en adelig, der havde købt Oluf Christensens ejendomme i Faaborg.
- 158: Faaborg kirkebog 1690-1726, Fortegnelse paa de begrafne, 1705: "Mandagen d 8 juni blef Niels Hans Haagerup begrawet, som døde d 1 ejusd -73 a gl. 3 maan. 2 ug 2 dage"; Faaborg byfogeds arkiv, skifter udenfor skifteprotokollen 1699-1715, Skifte efter Niels Hansen Haagerup 1705, viser, at hans økonomiske situation efterhånden var blevet ret dårlig. Niels Haagerup ejede ved sin død et hus, der blev vurderet til 60 rigsdaler, boens samlede middel og formue androg kun godt i78 rd, og den bortshyldige giæld ii0 rd.
- 159: Jfr. noter til den foranstående oversigt over Medlemmer af magistraten i Faaborg og familieforbindelser omkring 1675.
- 160: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/12 1670-80, fol. 618b-19: 17 Otto Christensen tolder j Faaborg bestall: tillige at være raadmand ibd: oc at være frj for huis for hans tid er passeret ... "efftersom en raadmandsplatz udj wor kiøbsted Faaborg effter afgangne Rasmus

- Jørgensen ledig er ...", dat. Hafn: d: 26 febr: i676; Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno 1676 d 7 marty blev bestallingsbrevet læst for borgeme i rådstueretten.
- 161: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1687 torsdagen d =i9 may, fol. 93b nævnes Otto Christensen tilstede i rådstueretten sidste gang; Rentekammeret 2212.104. Bestallings Protocol Feb: 1684-Aug. 1689, fol. 293b: 226 *Peder Diederichssen* at were tolder udi Faaborg i Fyen ... "udj forrige tolder sammesteds Otto Christensens stæd", dat. Kiøbenhavn d: 22 aug. anno 1687; Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1687 fredagen dend =7 8br: læses bestallingsbrevet i rådstuen.
- 162: Rentekammeret. 2212.104. Bestallings Protocol Feb: 1684-Aug. 1689, jfr. noten foran: Otto Christensen kaldes ikke salig 22/8 1687 og har derfor fmlt. været i live på dette tidspunkt; Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1681-89, fol. 442b: 30 *Jørgen Bertelsen* bestalling at were raadmand j Faaborg oc were frj for hwis for hans tid er passeret, dat. Hafn dend 2 juny i688, udnævnes Jørgen Bertelsen "efftersom Otto Christensen raadmand i wor kiøbsted Faaborg wed døden er afgangen"; Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i689 tirsdagen dend =i2 marty, fol. 99b, bevidner to borgere, "at de hafr giort anfordring noegle gange i sallig Otto Christensens hus, baade før hand til Kiøbenhavn affreiste saawellssom siden, effter w w borgem: befalling, mens ingen rigtighed har kundet erlange"; aktpakken Skifter udenfor skifteprotokollen 1664-98, i Faaborg byfogeds arkiv, indeholder i et omslag mrk. Otto Christensen et brudstykke af et dokument, dateret 2 octobr: ao i690, hvori boets gæld opgøres til at bestå af kongl ma: og landcommissariens præntion og fordring på 550 rd 5 1/2 sk. og dend øfrige bortshyldige giæld 852 rd. 42 sk., hvoroverfor står nogle uvisse tilgodehavender, "item noegle documenter og domme, som i dend sl: mands logament i Kiøbenhavn er befunden".
- 163: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/12 1670-80, fol. 666b-667: 25. *Peder Horne* at være raadmand j Faaborg og fol. 667-667b: 26. *Jacob Anthonissen* at være raadmand j Faaborg.
- 164: Jfr. note vedr. *Lauritz Christensen* i oversigten Medlemmer af magistraten i Faaborg.
- 165: Jacob Antonisen deltog aldrig i et møde i rådstueretten og er i det hele taget intetsteds fundet nævnt som rådmand.
- 166: Kilder fremgår af teksten i underafsnittet Den nye magistrat med tilhørende noter og af efterfølgende noter.
- 167: Faaborg magistrats arkiv, Grund-, bygnings- og næringstakster 1665-1750, Faaborg taxt i681 og Taxt anno 1682, der må være udarbejdet i januar/februar, anfører "Jacob Antonissens grd" lige efter borgem *Jacob Jørgensens* grd, men i Grund Taxt 1682, udfærdiget anno i682 den 22 marty, er gården anført som tilhørende *Anna* sl: Jacob Anthonissens.
- 168: Faaborg kirkebog 1690-1726, Fortegnelse paa de begrafne, siden d: i junii, som war dom exaudi, =i690, anno i690: "Mandagen d i7 novembr døde Christian Ibsøn Mølmark. Tiisdagen d 25 dito bleff hand begrawen i sit alderss 62 aar".
- 169: Faaborg kirkebog 1658-91, anno 1677 liig begrafuen, 35: "Dom: 23 decemb: begraff ieg Peder Andersøn Horne wdj chorit".
- 170: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre: nr.13. 23 febr 1678, med Jacob Jørgensens og Otto Christensens brev, dat. Faaborgh d: i3 february: anno: 1678; C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/12 1670-80, fol. 700b-701: 13. Christian Ibsen at være raadmand udj Faaborg, dat. Hafn: d 23 febr: i678; Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno 1678 løffuerdagen d =i8 may læses bestallingsbrevet i rådstuen.
- 171: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II nævner Christian Ibsen raadmand sidste gang tilstede anno i682 torsdagen d =7 septembr som siddende i rådstueretten sammen med Iffuer Nielssen "udj borgem: og *Jens Søffrensen* raadmands suaghed og absens".
- 172: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno i679 onssdagen d =5 february, fol. 226, Affkalling, giver "Otto Christens raadmand og k: m: tholder paa sin hustrues *Abigaell Hendrichsdaatters* wegne og Christian Ibs paa sin hustrue *Elsse Hendrichsdaatters* wegne ... h: *Joest Ludwigs* ... affkald og fuld quite-

- ring for ald huis arffue og goedss enhuer dennom: effter deris sl: forældre sl. hr *Hendrich Mortensen* og *Ane Mortensdaater* arffuelig kunde laade og tilfalde".
- 173: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1690-99, fol. 213-213b: 36 Christen Ottensen bestalling at være raadmand i Faaborg, dat. Hafniæ dend 14 july anno i694; Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1694 løffuerdagen dend 8 septembr læses bestallingsbrevet i rådstuen. Datoen for brevet angives her at være =30 junj i694.
- 174: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1694-1696: nr.36, 30 juni i694, Christian Ottessen at were raadmand i Faaborg, indlagt Christian Ottesen supplication af 12 februarj i694 med stiftamtmandens påtæning. Stiftamtmanden anbefaler Christian Ottesen, da "hand shal være en schichelig mand; hans fader hafwer været proust her i landet" (dvs på Fyn); Faaborg tingprotokol 1703-13, onsdagen d 28 augustje 1709, fol. 198b læses et skøde, hvori Christian Ottesen raadmand i Faaborg, "witterlig gjør, at ieg for nogen tiid siden hafuer solt til min kierre fætter welædle hr borgem Jacob Jørgensen i Faaborg et ladehuuss". Christian Ottosen benævnes og benævner i reglen alene sig selv med fadernavnet Ottosen, men tilnavnet *Humble* eller *Homble*, som han må have taget efter moderen *Maren Humble*, anvendes dog i samme tingbog onsdagen d 25 junj i710, hvor Christian Ottosen er vitterlighedsvidne. Af Faaborg skifteprotokol 1733-1765, skifte efter sal: borgemester Christian Ottesen, fol. 61, fremgår, at alle hans fire overlevende børn var døbt Humble.
- 175: Faaborg tingprotokol 1669-73, anno i67i onssdagen d 2 augusthj, fol. 127b: "Skjøede for erlig och wellforstandige mand Olluff Christens, forualter paa Eggeshouff. For retten fremstoed *Jesper Olluffs Koch* ..., 1672: onssdagen d 6 martj paa Faaborg byting, fol. i86: "Skjøede for Olluff Christenssen, forpagter paa Egeshouff. For retten frembstoed *Hartuig Hartuigssen* ...". I begge tilfælde tilskødes Oluf Christensen ejendomme sydvest for Faaborg kirke, mellem Kirchestrede (9 på kortet over Faaborg) og Klosterstrede (10 på kortet) og grænsende op til "Klingenbiergs haffue".
- 176: Faaborg rådstueprotokol 1592-1744. I, fol. 156: "Anno i676 dend =ii january afflagde efftershreffne deris borgelig æd: Oluff Christenssen, *Christen Ollufssen* (hans Søn)...".
- 177: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 21/12 1670-80, fol. 726-726b: 47. Oluf Christensen bestall: at være raadmand j Faaborg "... efftersom Peder Horne, raadmand j wor kiøbsted Faaborg wed døden afgangen er, ...", dat. Hafn: d: i2 octobr: i678; Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno 1678 tirssdagen d =3 decembr: læses bestallingsbrevet i rådstuen.
- 178: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre: nr.47 12 oktbr 1678, med Oluf Christensens ansøgning, dat. Faaborg d: 12. septembr: anno i678.
- 179: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno i679 onssdagen d -4 junij, fol. 251b-252.
- 180: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno 1679 onssdagen dend =i6 july, fol. 255b-256.
- 181: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i68i onssdagen d =2i decembr:, fol. 89: "Olle Christens ... fremlagde welb: *Preben Brahis* skjøde ... dat: Huedholm d 26 apr 1672, formellende paa Klingebierg ødedested og dess tillegende haffue og stoellesstader ...".
- 182: Faaborg tingprotokol 1669-73, anno i673 onssdagen d -i8 junj, fol. 283, lod Oluf Christensen føre gamle faaborgensere som vidner på, at "mens de sl: welb: adelige folch der boede, haffde de udj Faaborg kierce en karle stoell, som stoed offuen for dj andre, item en quindestoell, som ochssaa stoed offuen for alle dj andre quindestoelle".
- 183: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno 1676: onssdagen d =25 octobris, fol. 48b: "Thingsteffner for Peder Anders Horne paa Faaborg kierchis wegne ... hidkaldet Olluff Christens, borger her ibe: ... efftersom de for noegle aar siden shall haffue ladet opbygge noegle nye stoelle her i Faaborg kierce og ey till dato fornamen nogen affgiff eller feste deraff at weere wdgiffuen", onssdagen d 22 nouembr: fremlagde Oluf Christensen som dokumentation for sin ret det i en tidligere note citerede skøde af 26 aprilis 1672, udstedt af *Preben Brahe*.
- 184: Løs seddel, der er fundet indlagt i Faaborg tingprotokol 1669-73 mellem fol. 271 og fol. 272; refereret i Faaborg tingprotokol 1676-77, anno 1677 onsdagen d =7 marty, fol. 95, hvor sagen standses.

- 185: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i68i onssdagen d =30 novembr: Snedkernes vidneudsagn fol. 81b.
- 186: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i68i onssdagen d =i6 novembr:, fol. 73-73b.
- 187: Faaborg tingprotokol 1680-89. Efter åbningen af processen den 16/11 1681 fortsatte den med vidneførsel og procedure onsdagene d =23 novembr:, fol. 77-78, d =30 novembr:, fol.79-81b, d =2i decembr:, fol. 87b-89b, anno i682 d =25 january, hvor byfogden "sagen til paakiendelse for mine gunstige ofrdomere allerydnygst wil haffue hedenuist" og d =29 marty, hvor Oluf Christensen lader indkalde yderligere vidneudsagn til brug ved behandlingen for Fynbo landsting; landstingsprotokollen er ikke bevaret.
- 188: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. Il anfører Oluf Christensen tilstede i rådstueretten for sidste gang anno i682 mandagen d i3 marty.
- 189: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1684 onssdagen d =i7 septembr:, fol. 243b, lod Oluf Christensen tinglæse et købebrev og skøde: "Kiendes jeg mig, Olluff Christens, forpagter og fuldmægtig paa Ørbechlunde, ... det ieg ... haffuer solt ... til høyedle og welbaarne herre hr: obristleiutenant *Burchart won Drewitz* til Bruaggergaard ... en min frj eyendomsgaard legendis udj Faaborg wdj Klostergade, imellum Lille Kierchestræde og *Pouel Nielsens* gaard, med sin tilhørende siuff boeder og hoesslengende Klingenbiergs bygested og platz ...", dat. Bruaggergaard den i3 7br j684.
- 190: Jørgensen (Kistrup): Efterretninger om Faaborg Kjøbstad, side 17-18. Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i68i onssdagen d =30 novembr: svarer *Hans Snedker* på *Oluf Christensens* spørgsmål om, hvem der havde befalet ham at brække Oluf Christensens stolestade ned, "at hand og *Per Snedher* her i byen brød dend aff effter borgern: og raads samptlig befalling, og wille Hans Snedher iche røere wed stoellen, førende borgern: og raad samptlig toeg haand paa dend og røgte derpaa". Det bliver hos *Jørgensen (Kistrup)* til, at Oluf Christensens opførelse af en fast stol i kirken "forargede Borgmester Jacob Jørgensen og *Karen Borgmesters* (?), og Borgmester og Raad gik i et højtideligt Optog til Kirken efterfulgt af to Snedkere. Da de kom ind i Kirken, hug Borgmesteren det første Hug i den ene Stol, og Snedkerne afløste ham da og borttoge den ene af O. Christensens Stole ...".
- 191: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1681-89, fol. 143b: 62. Bestalling for præsidi., borgemestere oc raad i Fyens stift, dat. Hafnia dend 30 decembr: 1682.
- 192: *Otto Christensen* og *Jens Sørensen*, der døde omkring årsskiftet 1683/84. *Zacharias Boesen*, der blev udnævnt som rådmand i Jens Christensens sted, fik ikke nogen efterfølger efter sin død i 1685.
- 193: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1681-89, fol. 187b: 5. *Zackarias Boesen* bestalling at were raadmand j Faaborg "... udj afgangne Jens Sørensen raadmands sted", dat. Hafn dend 5 febr: i684.
- 194: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1694-1696: nr.36, 30 juni i694, Christian Ottessen at were raadmand i Faaborg, hvor Christian Ottesen i den indlagte supplication af 12 februarj i694 angiver, at magistraten "efter at reductionen sheede shall hafue værret complet indtill aar i685, siden huilken tid formedelst dødsfald kun een och i rum tid ingen raadmand werred hafuer." Efter formuleringen ser det ud som om *Jørgen Bertelsen (Woller)*, der afløste *Otto Christensen* som rådmand i 1688, ikke har fungeret på posten i en periode før 1694.
- 195: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1681-89, fol. 442b: 30 *Jørgen Bertelsen* bestalling at were raadmand i Faaborg oc were frj for hwis for hans tid er passeret "... effterssom *Otto Christensen* raadmand i wor kiøbsted Faaborg wed døden er afgangen", dat. Hafn dend 2 juny i688.
- 196: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1687-1688: nr.30, 2 juni 1688, *Jørgen Bertelsen* bestall: at were raadmand i Faaborg, med indlagt supplication, dat. Foborg d 26 may 1688, fra Jacob Jørgensen, hvori han skriver, at han har "ofuertalt een goed, erlig og dertill dygtig og tienlig mand, nafnl: *Jørgen Bertelssen*, som med 20 aarss tiid har boed her i byen, at hand sig raadmandbestilling wille paatage, om hand for bestallingens omkostning (stempel-afgift) maatte forskaanis".

- 197: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno 1676: torssdagen d =21 decembr: "... lest de høyædle camercolégiheerers forpagtningsbreff paa cons: for tilkomende aar i677, som de til borgem: Jacob Jørgens og Jørgen Bertils hafr forpagtet for ii50 rxdr. Dat: 26 7br: 1676".
- 198: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno 1677 tirssdagen d =i8 decembr: "For borgeshabet, som effter afften warssell tilstede war, bleff lest og forkyndet Laurids Jørgens aff Suendborg, tilkomende aars cons:forualter, hans shrifftlig aduarssel og erindring til borgeshabet, ...".
- 199: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno 1678 løffuerdagen d =5 january, fol. 184, afviser Laurids Jørgensen kritikken af, at han ladet porten lukke, "... anseende her endnu tuinde porte foruden Strandporten holdis aaben og opuartis, thj saasom fornemis da shall same Claasterport ey wed dess indkomst importere huiss som en tiener kunde wnderholdiss med dend at opuarte".
- 200: Faaborg rådstueprotokol 1667-1679, anno i678 mandagen d =7 january, fol. 186: "... thj weste wj ey rettere at kiende, end at same port io hereffter som tilfome bør at holdes aaben og derwed saasom wed de andre porte her i byen forholdis".
- 201: Fynbo landstings protokol er ikke bevaret, men Domsakter 1678-1824 i Faaborg byfogeds arkiv indeholder som no -i Landtztingsdomb angaaende Claasterport for Faaborg med dommen, der blev afsagt aar i678 onssdagen dend 6 =novemb, og magistratens indlæg i sagen findes imellem Regnskaber og dokumenter vedr. told, og konsumtion og accise. 1678-1791 i Faaborg magistrats arkiv, i omslag mrk. Konsumtion 1678-1789. Se også Tilføjelser og rettelser.
- 202: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i683 løffuerdagen dend 28 aprilis, fol. 62b: "der war stoer misswext det aar 8i, huorofr bunden og andre aff trang for foering maatte selge deris quæg, og borgershabet anholte, at de maatte nyde slagterkræ for billigere priss end hans k: m: allernaad. forordning tilholder og saassom quæget effter a aduenant kunde werer till, saa wille de slagte endeell og kiødet igien til Kiøbenhaffn at wdføre, thj ellers wille de ey slagte mere end til deres egen hussholdning".
- 203: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i683 løffuerdagen dend 28 aprilis, fol. 62b, umiddelbart foran den i den foregående note citerede begrundelse.
- 204: Fåborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i683 torssdagen d =4 january, fol. 57.
- 205: Fåborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1683 mandagen d =23 july: De 71 borgere, "samptlig enhuer for sig, suarede, at derssom borgem: noegen shade wed dend aftingning, som er giort, lide kunde, erbøed de sig de forige wdloffuede 50 rdr, som dend 4 jan: i raadstuebaagen findes indført, at betalle, og ded effter otte dannemends ligning".
- 206: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i683 løffuerdagen dend 28 aprilis, fol. 62 ff, hvor *Zyrach Hendrichsen* og *Peder Jacobsen* klager over "huorledes Pouell Niels cons: dennom: med execution hafr belagt"; Fåborg tingprotokol 1680-89, anno 1683 onsdagen dend =3 octobr:, fol. 185, hvor *Jørgen Bertelsen* fra et møde med Jacob Jørgensen og Poul Nielsen refererer, at "som Pouel Nielsenn skyllet paa borgem: iche haffde annammit saa megit, som hanss register (på slagterqueg for i68j) om formelte, da huiss borgem: iche hafde bekomet effter same optegnelse, det maatte Pouell Niels indfordre og beholde".
- 207: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i683 onssdagen d =28 novembr: resumerer *Jacob Jørgensen* sagsforløbet efter en langstrakt proces ved rådstueret og byting: "Pouel Niels ... kand efftertenche hanss k: m: allernaad: om execution wdgangne forordning samt Camercolégio wdgifuen resolution og huad mere som paafølger naar noegen fallerer, som hand har giort. ... Borgem: er forfaat, idet hand til sin nærings og creditz suechilsse har maat betalt for det Pouel Nielsen er shyldig tid effter anden. ... Hans (Poul Nielsens) cautionsmend ... er og aff hans k: m: høytbetroede Cammercolégio gandshe forbigaaed og Cammeret allene holt sig til borgem: og hanss cautionsmend for ald summen".
- 208: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i684. onsdagen dend =23 july: "Til beshyding i retten lagde borgm: Jacob Jørgens dend fra kongl: m: Rentecammer aff hannom indløeste reuers paa forleden threj aars cons:forpagtning aff Faaborg. Item it document, huormed beuisses, at Pouel Niels wedgaar at werre shyldig ... tilsamen capital 100 rxdr 3 mk. 5 sk., borgem: med lige rett hoess Pouel Nel-

- ssens cautionsmænd hafr at søge saasom k: m: Rentecamer paa k: m: wegne kunde haffue, ... huilchet testeres med en aff Rentecameret wdgiffuen resolution aff dend j: 83".
- 209: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1685 onsdagen dend =i8 february: "Pantebreff. Ded ww: (welwiise) borgem: Jacob Jørgenssen loed læsse it pantebreff aff Laurids Jenssen Erreboe udgiffuit, formellende saaledis, ... at effterssom ieg hafr caveret og goedssagt for min suigersøn Pouel Niels Harboe, som med w:w: borgemester Jacob Jørgenssen her i byen udj cons:forpagtning her samesteds for ao 8i -82 og 83 war interesseret ... gjør tilsamen i55 rxdlr, ... pantsetter ieg hermed min gaard ieg nu eyer og iboer, legende paa torffuit her i byen ... Datum Faaborg d i2 febr: ao 1685".
- 210: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1684. onssdagen dend =5 novembr: "Rasmus Lauridtsen byefogit ... hidkaldet Pouel Niels, forpagter paa Løgtued, hid til idag imod beshylding og domb ang: gieldssfordring ...". - Byfogdens tilgodehavende var mere beskedent end *Jacob Jørgensens*: 3 rxdlr 3 mk.
- 211: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1684 onsdagen dend =i0 septembr: "Borgem: Jacob Jørgens loed læsse og forkynde it forpagtningsbreff paa cons: i Faaborg, som til welbe: borgem: er forpagtet i threj aar, beregnit fra nytaarssdag nest forleden og til nytaarssdag 86, ... aff dato Rentecamerit 5 9br i683".
- 212: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1684 løffuerdagen d =26 july mødte "w:w: borgem: Jacob Jørgens paa egne og Jørgen Thomessens wegne for retten" i en sag mod *Niels Haagerup* om snyderi med malt.
- 213: Faaborg købsteds skatteregnskaber 1682-1690 (18) i RA indeholder kopi af en skrivelse fra Kongl: mayts Rentecammer dend 19 february 1686, hvori Rentekammeret efter en kongelig resolution af dato dend 2 may ao 1685, "saa oc effter dend forrige forpachter velwiise borgemester Jacob Jørgensens begiering, ... udj twende aar forpachter til erlig oc velforstandig mand Hendrich Jørgensen, borger oc handelsmand i Faaborg, ald consumptionen samesteds ..."; Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i687 torsdagen d 4 janvary lod Hendrich Jørgenssen cons:forwalter forpagtningsbrevet læse på rådstuen.
- 214: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i683, dend =14 february: "I dag afflagde efftershr: deris borgelig æd, nemblig Jørgen Thoms. ..., som sig aff kiøbmandshab agter at ernere" og mandagen d =i2 marty: "I dag fremkom Hendrich Jørgenss, som afflagde sin borgelig æd, og agter sig aff noegit ringe kiøbmandshab at ernere, huortil Gud giffue hannom løche".
- 215: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i688 onsdagen d =14 marty.
- 216: Faaborg kirkebog 1690-1726, Fortegnelse paa de begrafne, anno i694: "Tiisdagen d 1 maji Jørgen Hanssen Ørsted consumptionsforwalter begrawen, som døde d 24 april, 28 aar ringer 3 1/2 uge".
- 217: Hr. Hans i Ørsted havde en søn Jørgen, som døde ung, jfr. "Biografen" om Hans Jørgensens sønner i andet ægteskab, side 138 med tilhørende note.
- 218: Faaborg købsteds skatteregnskaber 1682-1690 (18) i RA indeholder kopi af Rentekammerets skrivelse af dend 5te decembr: anno 1688, hvori Rentekammeret "forpachter til erlig og velvise Jacob Jørgensen, borgemester udj Faaborg, ald consumptionen udj formete bye udj tilkommende trende aar, beregnit fra nytaarsdag 1689 til vitimo decembr: 1691", med en årlig forpagtningafgift på 1.415 rigsdaler at betale i kvartalsvise rater. I *Henrich Jørgensens* i en tidligere note citerede bestallingsbrev som forpagter blev hans afgift fastsat til 1.005 rigsdaler årligt.
- 219: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i694 fredagen dend =i0 augusty, fol. 122-122b, med dommen mandagen dend =i7 decembr:, fol. 125.
- 220: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1695 mandagen d =7 janvary, fol. 125b.
- 221: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i695 løffuerdagen dend 20 july, fol. 132b-134.
- 222: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i699 tirssdagen dend 3i janvary, fol. 157b.
- 223: I begyndelsen af det nye århundrede var forpagtningen i hænderne på *Børge Mølmark*, der var søn af den tidligere rådmand *Christian Mølmark*. Han nævnes endnu som konsumtionsforpagter i Faaborg tingprotokol 1703-13, ao i705 onsdagen dend 9 decembr:

- 224: Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744 i Faaborg magistrats arkiv, Foborg byes krigsstyrmandtall 1713, anfører således både "*Peder Lindegaard, forige consumptionsforwalter*", der på tællingstidspunktet februar 1713 "liger paa sin reysse til Kiøbenhavn, hvor hand sidst kom fra", og *Jacob Broders*, idtzige consumptionsforwalter, boer i Assens".
- 225: Sestoft: Kvæmdrup Posthus, side 49-50.
- 226: Kongelige Forordninger og Aabne Breve (K.1), 1 Deel, Post=Ordning i Danmark og Norge, side 698-708; citatet er fra articul 10, der også citeres i et omslag mærket "1613-1710" i Faaborg magistrats arkiv, Magistratens indkomne breve 1613-1754, hvor den citerede tekst er underskrevet af Jacob Jørgensens søn og efterfølger som postmester.
- 227: Odense amts arkiv, nr. 253, inkvisitionsprotokoller m.v. 1709-1720, Faaborg magistrats besvarelse af et spørgeskema fra amtmand *Pritzbuur*, dateret Foborg d: 3 decembr 1717. Besvarelsen vedrørte et spørgsmål om, "hvor mange tønder hartkorn magistraten er tillagt"; amtmanden synes at være gået ud fra som givet, at der var stillet byjord til rådighed for magistratens medlemmer.
- 228: Der er ikke bevaret dokumenter fra skifterne, men 60 år senere kan *Karen Achtonia* ved salget af sine jorder oplyse om det ene jordstykke efter det andet, at det "efter min sal: mands opskrift hennem i skifte og delling med sine stifbørrer er tilfalden", citeret i Faaborg byfogeds skøde- og panteprotokol 1737-60 (SP 2271), 16de julj 1738, fol. 30b.
- 229: Skøde og panteprotokol 12. 1706-1716 (SP 2872) i Fynbo landstings arkiv, onsdagen dend 27 novembr 1715, fol. 507 sælger *Jørgen Thomesen* til *Karen Achtonia* "min anpart, som er det halfve, udj de huuse wdj Wllerup og Wester Skierninge bye beliggende, som hende og min sahl: kieriste arfweliggen effter deris sahl: fader mag: *Henning Achthon* tilfaldt".
- 230: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1686 onsdagen d =5 may: "... efftershe:, huoraf hand hidindtil aarlig haffueleye betalt hafr, nembliq nogle steder wden Westerport, som nu er indheignit i borgem: hauffr og baggard, ...".
- 231: Der er ikke bevaret nogen tingprotokol for perioden 1689-1703, men i Faaborg Taxt ao i703 i akt-pakken Grund-, bygnings- og næringstakster 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv anføres "sl= Hans Klingebergs gaard borgem Jacob Jørgenssen tilhøer", medens ejendommen ved takseringen i 1690 tilhørte *Hening Jørgenssen*.
- 232: Nabogården tilhørte ved Jacob Jørgensens ankomst til Faaborg i 1675 enken *Anna Jørgensdatter*, hans senere hustru borgmesterenken *Karen Jørgensdatters søster*, se skifte efter herredsfoged *Laurits Christensen* (hendes anden ægtemand) 1675 i Skifter udenfor skifteprotokollen 1664-98 i Faaborg byfogeds arkiv. Hun beholdt gården 1600-tallet ud. I 1707, hvor den daværende ejer *Christen Hansen Erreboe* måtte afstå gården "saasom hand trenges af sine creditorer, som wdj bem gaard er indført", beskrives beliggenheden i Faaborgs auktionsprotokol 1691-1713, anno 1708 dend 21 juny, fol. 138, således: "... strecher sig fra Westergade med dend sønder ende og til byens grafwe med dend norden ende, ligende imellem borgemester Jacob Jørgenssens gaard paa dend wester side og *Anders Nielsens* gaard paa dend øster side".
- 233: Faaborg tingprotokol 1703-13, onsdagen d 29 augustje 1709, fol. 298b, Skøde for welædle h borgem Jacob Jørgens paa et laadehuuss, hvori Christian Ottesen gør vitterligt, "at ieg for nogen tiid siden hafuer solt til min kierre fætter welædle hr borgm Jacob Jørgensen i Faaborg ett ladehuuss, som ieg tillige med dend gaard, som *Christen Hanssen* nu iboer, hafuer kiøbt af welfornehme mand *Lauridts Hansen* paa Ouerlund". Ladehusets beliggenhed beskrives således: "strekende sig med dend sjuder ende til heneffter Jacob Jørgensens huuss og med den norden ende mod byens grauer, med den øster side til Christen Hansens huus og med den wester side til borgem Jacob Jørgens baggaard". Tidspunktet for salget må have været mellem 1703, hvor sl. *Jacob Anthonissens* endnu står anført som ejer af gården i Faaborg taxt ao i703, og januar 1707, hvor Christen Hansen (*Erreboe*) som ejer af gården pantsætter den, se tingprotokollen anno i707. onsdagen dend =30 marty, fol. 177b-178.
- 234: Skifter udenfor skifteprotokollen 1664-98 i Faaborg byfogeds arkiv, skifte efter Hans Hansen Kalleko 1682, Vdleg til gielden: "Borgem: Jacob Jørgens capital (og) rente =399 sidr 2 mk. i4 sk.,

- huorfore hand først nød panttit, som er gaarden med huis nafflefast findis, nembl gaarden 200 sldr ..."; Gælden, som også omfattede skyldige renter, var tinglæst i Faaborg tingprotokol 1676-77, anno i676 onssdagen d 7 junj, fol. 29b. Der var udstedt en panteobligation på 200 rixdrl for laante penge, "saa og huiss hand till *Karin* sl. borgem *Jørgen Pedersens* og *Jacob Antonis* shall betalle".
- 235: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1688 onsdagen dend =8 augusty: "Skiøde for *Hans Christenssen* borger i Faaborg ... (på) dend gaard og eyendom, som sl: Hans Kallekoede tilfom hafr eyed og iboed, legende i Holchesgade".
- 236: Odense tingprotokol 1680-89, anno 1689, onsdagen dend =26 juny:, fol. 389, der er det sidste blad i protokollen og meget laset: "(Wi ...) ... P(...) borger her i byen paa ww: borgem: Ja(co)b Jørgensens (wegne wit)terligt giø(r), at wj med frj willie og ber(aad) hue (hawer) af(f)hendt ... (...), huor udj er threj boeder (li)gendis i Grønnegade (...), wor(i)s kierre f(a)d(e)r (*P*)eder *Anderssen Lyboes* gaard paa den ene ... side ...". (...) angiver huller; tekst i parenteserne er indsat efter skøn.
- 237: Copie af Faabor Taxt anno =1710, indlagt i Odense amts arkiv, 334 Breve fra Faaborg by 1700, 1706-1721; Foborg byes taxt for ao i7i3 i aktpakken Grund-, bygnings- og næringstakster 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv. De to grundstykker anføres ved takseringen i 1703 som tilhørende henholdsvis *Henrich Jørgensen* og *Rassmus Jebssen*.
- 238: Faaborg tingprotokol 1676-77, anno i676 onssdagen dend =i6 augusthj, fol. 37b-38.
- 239: Grund-, bygnings- og næringstakster 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv, Grundtaxt 1682.
- 240: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1686 onsdagen d =i7 marty, fol. 305.
- 241: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1686 onsdagen d =i7 marty, fol. 305b.
- 242: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno 1688 onsdagen dend =8 augusty.
- 243: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i689 onsdagen dend =20 marty, fol. 385.
- 244: Dokumenter til auktionsprotokollen 1689-1810 i Faaborg byfogeds arkiv, auktionsforretning efter sl. Otto Christenssen fordum raadmand og kongl: may toller i Faaborg.
- 245: Fra skiftet er imellem skifter uden for skifteprotokollen 1664-98 i Faaborg byfogeds arkiv kun bevaret en "registrering effter sl: Peder Andersen Lyboe pass. d 2i april 90", som omfatter løsøre, og i auktionsprotokol 1691-1713, fol. 23-25b, findes optegnelser om auktionerne over Peder Lyboes gård, der begyndte anno 1693 dend =31 may: og sluttede anno 1694 dend 17 janvary, hvor gården blev tilslagen *Jørgen Thomesen*. Adkomsten til jorderne omtales imidlertid i Faaborg byfogeds skifte- og panteprotokol 1737-60 (SP 2271) i forbindelse med *Karen Achtonias* salg af jorderne, protokollens fol. 30b, 16de julj 1738: "... udlagt min sl: mand i betaling paa sl. Peder Lyboes skifte 1690 d =22de junj".
- 246: Auktionsprotokol 1691-1713 i Faaborg byfogeds arkiv, anno i693 ... offentlig auction udj sl: Christian Ibsen Mølmark forige raadmand i Faaborg hans efterlatte sterfboe, dend =11 marty, fol. 22-22b.
- 247: Faaborg tingprotokol 1703-13, anno 1705 onsdagen dend 20 may, fol. 92b tinglæses skøde på jorderne, udstedt af *Jacob Swennesen* i Kjøbenhavn "saasom min kiere og nu sl. broder *Jørgen Swennesen* forpagter paa Søeholm med sin forige hustrue sal. Karen Hammers shal hafue faaet nogen jord for Faaborg, huilchen jord hand til Jacob Jørgens borgem der sammesteds shal hafue ofuerlat, men formedelst min sal. broders dødelig afgang ingen skiøde derpaa forhen er gifuen"; Faaborg byfogeds skøde- og panteprotokol 1737-60 (SP 2271), oplyser i forbindelse med *Karen Achtonias* salg af jorderne, protokollens fol. 31, 16de julj 1738:, at jorderne var "... kiøbt af Karen Hammers som arwing i Rasmus Jørgensens boe, hwis werge min sl: mand war, som siden blew gift med mons: *Jørgen Thomsen* i Kiøbhvn."
- 248: Faaborg købsteds skatteregnskaber pro 1682-1690 (18), i RA, kop- og quægskatt til dend 11 decembr (1682) og 11 marty 1683; i Faaborg købsteds skatteregnskaber 1707-1711 (21), i RA, specificeres det i regnskabet i december 1710, hvor der skulle betales skat af tjenestefolk, at Jacob Jørgensen da havde en købmandstjener, *Jacob Jørgensen Ørsted*, og "2 personer, som tersker for hannem og andre".

- 249: Faaborgs regnskaber for told og konsumtion m.v. (R.K. og G.T.K.Rev.Rgsk.) i RA, pakke 4, B.1, antegnelser 1665-84 og pakke 5, antegnelser for aar 1685-1719; Acciseregnskaber for Faaborg by, indlagt som bilag i Faaborg købsteds skateregnskaber pro 1702-1706 (20) i RA.
- 250: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II., anno i70i-i7i3.
- 251: Se eksempelvis Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i703 tirsdagen dend 4 decembr:, fol. 176, hvor Jacob Jørgensen beretter, "at hand tid efter anden hafuer ofuersent til Lübeck for hannem paa beste maader til huo det wille købe at shulle forhandles halftredsindtziuge tønder smør, ... huilchet smør er falden og samlet her udj meer høystbemelte hans kongel. mayst: provincie Fyen og ey andetsteds".
- 252: Faaborg byes accisebog anno 1706, bilag til Faaborg købsteds skateregnskaber pro 1702-1706 (20) i RA.
- 253: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i695 mandagen dend 5 augustj:, fol. 134b, fremkom skipper *Lars Hendrichsen* for retten, "som berette og gaff tilkiende, at hand nest Guds hielp agter at gaa herfra og til hans k: m: stad Hamborg med en ladning rug, som er er indshibet udj hans førende skib Haabet, ... og at bemelte ladning rug tilhører wellbemelte borgem: Jacob Jørgenssen og *Christian Ottessen* raadmand.
- 254: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i70i dend i6 aprilis, fol. 167b, bekræftede Jacob Jørgensen som reder for skibet Patriarch Jacob, at skipperen "haffuer ... her for Faaborg indtagit sin lading aff en liden deel rug og resten aff haffre, huormed hand aff sine redere er giffuen ordre at gaae directe herfra til Dünekierchen, der sin lading at laasse og derfra igien at søege fragt".
- 255: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II: anno i704: fredagen dend =2 may, fol. 179b, med en tekst, der citeres i det følgende underafsnit, "- Skibsrederen"; anno i706 torsdagen dend 26 octobr:, fol. 193, hvor Jacob Jørgensen beretter om skibet Patriarch Jacob, at det er "besluttet at lade skiibet gaa fra Trundhiem, huor det nu skal werre beliggendes, og directe til Bordeaux i Franchrig med een w-forbiuden trælcast for egen regning og risico for hans part og der igien for egen regning og risico at indtage wiin, brendewiin og andre kiøbmandswahre, som ey er forbuden, og dermed directe at gaa til Sundet eller Belt og de pladtzer at losse, som er i hans kongl. may lande og riger".
- 256: Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen dend 21 february ao 1707, fol. 393-393b. De indstævnte, hvoraf ingen mødte, krævedes dømt "for rigtig gieldsfordring oc udtagne wahre" og blev alle dømt efter påstanden. De krævede beløb var alle år små, fra sølle 1 mark op til 23 daler.
- 257: Baag herridtz tingbog fra aare i683 ... och (thill) i688, mandagen den i7 marty j684, lader Jacob Jørgensen stævne *Peder Persen* i Voltofft "imoed dom ... for j Rixdr"; Baag-Vends herredsfogeds arkiv: tingprot. 1688-1692 lader Jacob Jørgensen tinglæse en erklæring fra hanns exell: *Mortten Skinkel* til Søholm om, at excellencen vedkender sig en gæld på i30 rdlr., "horfor hannd skall nyde betaling i mine vare, jeg dette aar af smør og kornn kand hafue at afhende"; tingprot. 1692-98, fredagen den =i8 febr: ao 1698 lader Jacob Jørgensen stævne "sal: hr *Jens Thønnesens* encke i Siøby for i5 mk., *Iffuer Kroemand* i Orte for 4 mk., *Karen Smeds* io sk., *Ander Bødicker* j mk."; tingbog 1698-1707, fredagen d 28 septr: ao i703 tinglæses en erklæring fra Morten Skinkels enke: "Jeg *Anna Charisius* sal: afgangne her geheimeraad Morten Skinckelss til Søholm, Brahesholm og Krengerup kiendes, at ieg i dag hafuer holdet afreigning med Jacob Jørgenssen borgemester i Føeborg hans kierre hustrue *Karen Henningsdatter Achtonia* i hans fraverelse og forfald om alt huis mig og bemelte Jacob Jørgensen til dato imellem veret hafuer". Mellemværendet var nu løbet op til det enorme beløb af 449 rigsdaler 4 mark og 4 skilling, som fruene lovede i første omgang at afdrage 176 rdr - en tredjedel - på; *Halsted* refererer tingbogsindførslen i artiklen Brahesholm, men som om *Anna Charisius* har afbetalt hele gælden.
- 258: Vinding herreds provstis skifteprotokol 1684-1712, skifte anno 1711 d 2 marty efter *Jens Hendrichsen Achton*, for dum welmeriteret sogenpræst for Frørup menighed, fol. 276b: "borgm Jacob Jørgensen i Faaborg fordrede 5 rdr. 3 mk. 8 sk.".
- 259: Faaborg regnskaber for told og konsumtion m.v. i RA, pakke 5, antegnelser ... for aar 1685-1719: Effterskrefne poster behøfver nærmere forklaring og beviislighed nemblig ... 12: "fol: 30 no 1.

- Borgemester Jacob Jørgensen af Faaborg lader bortsende til Ottense j td torsk, 3 vaager tørre graasei, saa og i ancker frandsk brendeviin, som skrifuis tilforne at vere fortoldet ...", "no 115 Borgemester Jacob Jørgensen af Faaborg til Ottense forsender 1 tønde norsk saldt oc 7 skepper spansk dito, som tilforne er indført". Revisionens decision: "Maa passere imod hans tilbudne eed".
- 260: Faaborg tingprotokol 1680-89, anno i68i onssdagen dend =9 february, fol. 28b-29.
- 261: Faaborg tingprotokol 1703-13, onsdagen d i2 october i7i2, fol. 413.
- 262: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskriff paa de fødte og døbte, 1711, søndagen d 26 apr., fol. 53, ved *Laurs Nielsøn* skomager og *Anna Mariæ Nielssdatters* søns dåb. Rasmus N. må være identisk med "*Rasmus Rasmuss* til borgemesters", der var fadder ved en anden dåb 11. december s.å.
- 263: Skibsbyggerne nævnes i rådstueprotokollen ved registreringen af skibene, eksempelvis i Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i695 mandagen dend 5 augustj, fol. 134b, hvor det bekræftes, "at det shib kaldes Haabet er opssat og biuget her for Faaborg i hans kongl: m: til Danmk. og Norge hans provincie Fyn aff skibsbiugningsmesteren *Rassmus Sandhøy*, boende paa Alsøe, og hans medhaffuende folk anno 1693 og samme aar gaaed af stabelen og gandshe seigelferdig giort her for Faaborg".
- 264: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II: fol. 123, 1694 et primasskib "Madame Cattrine", hvori Jørgen Thomsen (fol. 142b) kun beholdt en ottendedel anpart; fol. 132, 1695 et primasskib "Dend Cronede Lercke", solgt til en skipper i København; fol. 142, 1696 en primaskreiger "Anna Dorthea"; fol. 187b, i 1705 en pinaskreyer med samme navn "Anna Dorothea".
- 265: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II: fol. 134b, 1695 nævnes Jørgen Bertelsen som eneste ejer af en lille galliot "Falchen"; fol. 173b, 1697 lod han bygge en fløytkreger "Fortuna"; fol. 175b, 1703 en galliot "Emanuel", som straks blev solgt til en skipper i København.
- 266: "Specification ofuer shibberommene der wed byen, og hwem dem er tilhørende", bilag til antegnelser udi Faaborgtolder sr *Niels Jensen Frausings* regenshab anno 1712 i Faaborg regnskaber for told og konsumtion m.v., pakke 5, antegnelser for aar 1685-1719, i RA.
- 267: Barfod: Danmark-Norges handelsflåde 1650-1700, side 47-48 og Monrad Møller: Fra galeoth til galease, IV. Kommercelæsten, side 44-45. De forskellige skibstyper - pinas, fløjte, galiot, krejert, jagt etc. - gennemgås i Barfods værk i afsnittet Handelsskibene, side 106-117 og hos Monrad Møller i afsnit V. Skibene, side 48-62.
- 268: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1697 fredagen dend =9 july, fol. 146b, "fremstod welbernte: borgemester Jacob Jørgens og berette, at som hand anno 1688 her for staden Faaborg i hans kong may riige Danernk. har ladet bygge een gallioth kaldes Fortuna, som welbernte: borgemester Jacob Jørgens allene tilhører og ingen anden der udj interesseret, som hidindtil er ført aff skipper *Hendrich Hans Brand*, der nu wed døeden er afgangen, ...".
- 269: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 17i0 mandagen dend i0 november, fol. 208b: "Jacob Jørgenssen, borgemester her sammesteds, for retten fremkom og fremstillede skipper *Lourendtz Hanssen*, borger og indwaaner her i byen, som førde bemelte borgemesters galiioth Fortuna kaldet, bygget her for Faaborg i708, ...".
- 270: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i695 mandagen dend 5 augustj, fol. 134b-135.
- 271: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i695 tirssdagen dend =24 septembr, fol. 138-138b.
- 272: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i70i dend i6 aprilis, fol. 167.
- 273: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II: anno i70i dend i6 aprilis, fol. 167; løffuerdagen dend =i5 july i702, fol. 172; anno i704: fredagen dend =2 may, fol. 179b; anno i705. tirssdagen dend =9 juny, fol. 186; anno =i706. løffuerdagen dend i7 april, fol. 188b.
- 274: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II: tirsdagen d i2 augusty i7i0, fol. 207; anno i7ii tirsdagen d 7 july, fol. 214; anno i7i2 fredagen dend i3 may, fol. 233.
- 275: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i704: fredagen dend =2 may, fol. 179b.
- 276: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i705. tirssdagen dend =9 juny, fol. 186.
- 277: Politikens Danmarks Histcric (S.1), bind 8, Den unge enevældes samfund, afsnittet I Købstæderne, Stagnation og Nedgang, side 339 og Borgemes Handel, side 342.

- 278: Politikens Danmarks Historie (S.1), se noten foran, side 342.
- 279: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i695 mandagen dend 5 augustj;, fol. 135-135b.
- 280: Se "Ægteskaber og svogerskaber".
- 281: Foundationer og GaveBreve (K.2), Salling Herred, Faaborg, FUNDATIONER 10. Hospitalet: "a) Er 1696 opbyggt af Borgemester Jacob Jørgensen, for egne Midler og Accise-Penge, til Huus-Leye for 8te Personer, men indkomne var der ingen førend: b) 1697, Da dertil er givet af en unevnt Person 33 Ridlr. 2 Mark ...". I Indberetninger til Fyns bispearkiv, St.alm.Br.4329, 128 Indberetninger om kirkers, skolers, fattiges og hospitalers capitaler 1695 anfører Faaborgs magistrat imidlertid i en indberetning til stiftamtmanden, dat. Faaborg d 2 augustj =1695, at "Fattige i Faaborg har forhen huerchen haft huus eller nogen indkomst, mens wngefehr for siuf aar siden it lidet huus forordnet," og "Sal. Margrete Boe Jacobssens har foræret til de fattige i samme huus ao 169i capital, som hoes borgem: Jacob Jørgenssen bestaar og aarlig med 6 pro cento forrentes 13 rdr 2 mk.
- 282: Rørdam: Et hidtil ubemærket Lejlighedsdigt af Kingo; Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, 1630-1750, Fattigvæsenet, Fattigblok, side 335: "Denne blok er sandsynligvis blevet opsat af borgmester Jacob Jørgensen ved hospitalets oprettelse, og han har vel anmodet Thomas Kingo om at forsyne den med disse vers".
- 283: Faaborg købsteds skatteregnskaber 1682-1690 (18) i RA, Antegnelser udi Faaborg byes contributionsregenschaber bereignet fra 1 janvary ao: 1682 til 1 janvary 1687, Jacob Jørgensens svar på Rentekammerets revisors anmærkninger, dat: Faaborg d 19 july 1688.
- 284: Rentekammeret. 2211.49 Resolutionsprotocol 5 13 apr: 1689 til 21 marts 1693, fol. 236b: kongens høring af kammerkollegiet af 18 february anno 1690, og fol. 259b: kollegiets indstilling af 22 febr. anno 1690, som blev tiltrådt af kongen 11 marty ao 1690.
- 285: Rentekammeret. 2211.16 Deliberationsprotokol no 19 fra 12te septr 1691 til 2den junii 1692, fol. 78b: Jacob Jørgensens brev til kongen, dat. Foborg d: 25 juny ao 1691, og fol. 79-79b: kammerkollegiets indstilling til kongen af 5 decembr: 1691; Faaborg købsteds skatteregnskaber 1682-1690 (18) i RA, Antegnelser ... for anno 1687, 1688 og 1689, med Jacob Jørgensens bemærkninger.
- 286: Faaborg købsteds skatteregnskaber 1682-1690 (18) i RA, jfr. noten foran, Rentekammerets decision af 1. decembr: anno 1691: "faar passere, efterdj gaarden blef soldt for gielt til kongen".
- 287: Rentekammeret. 2211.18 Deliberationsprotokol no 21 fra 24de octobr 1691 til 1 july 1693, fol. 327b-330: Cammercollegi relation een deel af de fynske kjøbsteder angaaende (omfattende ni fynboer), dateret Rentecameret 29 may 1693.
- 288: Kongens godkendelse af Cammercollegiets indstilling i deliberationsprotokollen, se noten foran; Faaborg købsteds skatteregnskaber pro 1691-1701 (19) i RA indeholder Rentekammerets brev af 26. septembr 1693 til Jacob Jørgensen om den kongelige godkendelse, hvorefter "hand maa forskaanis for de 3/4-deele" af efterbetalingen og alene skulle betale sexten rixdaler 60 sk., og kvittering af 30. oktobr: 1693: for, at Jacob Jørgensen havde betalt beløbet.
- 289: Faaborg købsteds skatteregnskaber pro 1702-1706 (20), i RA; Politikens Danmarks Historie (S.1), bind 8, Landmilitien og Vornedskabets Ophævelse, side 390.
- 290: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 17i0 mandagen dend i0 movember, fol. 208b-209.
- 291: Faaborg købsteds skatteregnskaber 1712-1716 (22) i RA.
- 292: Beregninger over kop- og hesteskatt samt krigsskatt 1691-1744 i Faaborg magistrats arkiv.
- 293: Jacob Jørgensens "fortegnelse" i Additamenta 238c 4to i KB, fol. 32.
- 294: Faaborg kirkebog 1658-91, anno 1690, lig begraaffne: 8 "onsdagen d 26 martj war dend hæderlig og wellærde mand h: Jost Ludwichsønn begraaffuet wdi chorit wdi hans egen begraaffuelse".
- 295: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, i69i, fol. 105: "Christian Poulsen og Maren Hansdaatter Naur sl: h: Just Michel Ludwigssens blewe onssdagen d 2 decembr. med kongl: mayts naadigste tilladelse uden forregaaende trolowelsse copulerede"; Christian Poulsen døde 8 år senere, Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begraafne, 1699, fol. 128: "Fredagen d 24 nov. bleff Christian Powelsøn begrawen, som døde i Fuglewig /: der hand besøgte sin hustrues forældre :/ d 16 nov -36 a. gl. oc 5 maaneder.

- 296: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, 1701, fol. 108b: "Onsdagen d 16 novemb. bleff Børgen Christianss Mølmark oc Maren Hansdaatter Naur wjede hieme i huset effter kongl. maytts allemaad. bewilning".
- 297: Faaborg kirkebog 1658-91, ectewiet j685: "Tiirsdagen d 1 decemb bleffwe hr. Jacob Lauritzøn Kulderup oc Metthe Christiansd Mølmark wiede"; jfr. Bierfreund og Juel Hansen: Slægten Mølmark.
- 298: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, 1709, fol. 138: "Mandagen d 11 nov. blef Anna-Dorothea Henningsdatter Jørgen Thomsøn Jørgensøns begrawet, som døde den 3 ejusd. oc war 46 aar gl - ringere 3 dage".
- 299: Faaborg tingprotokol 1677-80, anno i678 onssdagen d =6 marty, fol. 171: "... møte i rette Knud Peders. paa sin broder borgem: Jacob Jørgenss(en)s wegne".
- 300: Nørre Søby kirkes ministerialbog 1646-1755 nævner en Knud Pedersen som fadder ved dåben af børn fra herregården, anno i673, dnica 2da post trinit: sammen med Jacob Jørgensen, anno 1676, dnica 25 post trinitatis sammen med Christen Jørgensen.
- 301: Faaborg kirkebog 1658-91, ectebørn døbte j685: "mandagen d. 3. aug. døbte jeg Knud Pedersens barn Boe. copat. Karen Borgemesters, h. Peder i Søllinge, Christen Jurgensøn fogit paa Søbygaard, *Michel Tingskrifr*, Christina her Knud P i Stenløse, *Christentze byfogitz*"; kilder vedrørende bryllup og borgerskab m.v. fremgår af noterne til oplysningerne om Knud Pedersen i "Biografen".
- 302: Noter om værgemålet i "Biografen".
- 303: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, 1709, fol. 112b: "tiisdagen d 17 dec bleff *Anders Bondesen* oc Maren Knudsdatter wiede i borgemesters huus effter kongl maytztz allemaad tilladelse, daterit Kiøbenhafn d 16 nov"; Anders Bondesen havde erhvervet borgerskab lige før brylluppet, se Faaborg rådstueprotokol 1592-1744. I, fol. 139: "Anno i709 d: 2 septembr: blef Anderss Bundssen antaget till borger, och wil sig af søefart och anden widere handell, saa wit Gud will gifue loche, ærnære". Lykken varede ikke længe; Skøde- & panteprot. 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv melder fol. 58b: "Magistraten her i Faaborg lod læse effterfølgende proclama: Som Anders Bondenssen fordum borger og indwaaner i Faaborg wed døden er afgaaen i Laaland, hwor hand med sit skiberom war i hans kongl: mayts tjeneste, ... etc., dat. Faaborg d 26 april: ao 1717".
- 304: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1694-1696: nr.48, 13 august 1695, Henrich Jørgensen at were weyer oc maaler i Faaborg. Indlagt som underbilag til Henrich Jørgensens ansøgning om confirmation af udnævnelser ligger magistratens bestallingskrivelse, dat. Faaborg raadstue dend 10 july 1695:."
- 305: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, 1705, fol. 110b: "Mandagen d 19: januar blewe Otte Hansøn oc *Johanna=Maria Christensdatter Zeuthen* trolowede, oc wjede d 26 martii".
- 306: Faaborg rådstueprotokol 1592-1744. I, fol. 88: "Anno 1705. dend 5 novembr: blef Otto Hansen antagit til borger og sig af kiøbmandshab agter at ernære"; at han var Hans Jørgensens søn fremgår utvetydigt af en optegnelse, dateret 9 oct: 1713, af præsten *Jens Faber* i Gislef, fol. 29 i Jørgen Lauritsens "fortegnelse" i Additamenta 238c 4to i KB, der nævner Hans Jørgensens tre sønner i andet ægteskab: "hr *Michel Hansen* SP: til Ørsted, *Jørgen Hansen*, død, Otte Hansen, borger og handelsmand i Foborg".
- 307: Odense amts arkiv, 445. Breve m.v. ang. søvæsenet og skibsfarten 1709-1712, Specification paa de skiberomme, som ieg udj kiøbstæderne ... har forefunden og befragtet til hans kongel: mayts tieniste, ... Faaborg ... 4. Otte Hansen j jagt Pilicanen, 6 1/2 lester, og brev fra Faaborg magistrat til amtmanden af d: 12 augustj 1712 med en oversigt over skibe i kongens tjeneste, hvoriblandt: "1 Effterskrefne skibberomme og fartøy fra Faaborg er for nogen tid siden her fra og til Grønsund afgaaed, nemblig een jacht borgemester Jacob Jørgensen tilhører, føris af skipper Otto Hansen dregtig 6 1/2 lest ..."; Faaborg købsteds regnskaber 1717-1719 (23) i RA, Foborig byes acciseboeg ao 1717, Indgaaende accise ao 1717, d 1 febrj: "Si: borgm. Jacob Jørgensens encke af Faaborg lod indføre med

- skipp: Otte Hans: ibid fra Flensborg ..."; Faaborg byes accissebog 1722 sst, Indgaaende d 24 aug: "Madm Karen Achthonia hafwer ladet indføre med skip Otte Hans af Faaborg fra Flensborg ...".
- 308: Faaborg byfogeds arkiv, auktionsprotokol 1737-1815, fol. 26b: "Torsdagen den 11te decembr (1738) er Otto Hansens ringe efterladenskab wed auction bortsoldt til hans begrawelsis bekostning"; Faaborg kirkebog 1727-55, døde og begrafne, anno i738, fol. 26b: "28 dom: 2da adventus om midagen klochen 12 er Otte Hansen død. Torssdagen dend ii december blef hand begrawen i kierche=gaarden og hr *Hans Bager* kastede jord paa hannem".
- 309: Faaborg tingprotokol 1703-1713, anno -i706. onsdagen dend 3 marty, fol. 111: "Tingstefner for Jacob Jørgensen paa sin hossbunds welwise borgemester Jacob Jørgenssens wegne ... hidkaldet *Peder Nielssen* felbereder her i byen imoed beshylding og dom angaaende gieldsfordring ...".
- 310: Skøde- & panteprot. 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 6 aprilis ao 1718, fol. 80b: Jacob Jørgensen Ørsted lod læsse et skiøde, som madm sl: ritmester *Eylers* hafuer udgifuet, ... (på) min eyendomsgaard i Faaborg, ligende i Grønnegade ...".
- 311: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, ao 1718, fol. 117: "d. 22 novembr: blef effter kongl: allernaadigste tilladelse Jacob Jørgens og *Susanna Schrøders* i hendes moders huus copulerede ...".
- 312: Faaborg rådstueprotokol 1592-1744. I, fol. 142b: "Anno 17i9 d 24 januarj tog Jacob Jørgens sit borgershab, barnfød i Ørsted, og sig af kiøbmandskab agter at emære ...".
- 313: Bagergården var *Jacob Jørgensens* brodersøn *Bo Knudsens* tidligere gård, som han havde arvet og videresolgt, jfr. Faaborg tingprotokol 1703-13, anno 1708. onsdagen dend =2ide marty, fol. 208: "Skiøde for welfornehme Christian Skrøder af Boe Knudsen wdgifuet", hvori det hedder, "at min kierre morbroder welfornehme Christian Skrøder, borger her sammesteds, skulle nyde og beholde samme gaard for tou hundrede rixdr, i henseende at ieg hafuer haft mit nødtørffftige ophold hoes hannem og lært bagerhandtwerch wden nogen bekostning siden in decembr i696".
- 314: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske registre 1717-23, fol. 219b: 2 *Cathrine* afgangne *Christian Jørgensen Schrøders* efterleweske af Faaborg, bewilling at Jacob Jørgensen, som sig med hendes daatter *Susanna Schrøder* i egteskab har indladt, maa tillige med bemelte hans hustru efter moderens død emære sig af bagerhaandwerk, dat. Hafniæ den 5 januarii 1720.
- 315: Odense amts arkiv indeholder en meget komplet dokumentation: 335. Breve fra Faaborg by 1712-1722, - 8/244 *Chathrina* sl: *Christians Skrøders* ansøgning af 2den nov: ao 1719 om tilladelse for Jacob Jørgensen til bagerhandwerket at wedligeholde; 47. Brevkopibog vedr. købstæderne 1719-1722, fol. 10, amtmandens høring af magistraten, dat. 30de novembr 1719; 335., - 8/244, jfr. foran, magistratens anbefaling, dat. d 2den decembr 1719; 13. Erklærings- og resolutionsprotokol 1719-1722, fol. 23, 1719 6de decembr: amtmandens anbefaling til majestæten "Paa *Chatrine* sl: *Christian Schrøders* af Faaborg hendes indgifne suppliqve til hans kongl: mayts af den 2den novembr 1719: angaaende at hindis daatters mand, Jacob Jørgensen sammesteds, maatte bruge bagerhandtwerck efter hendis død eller og nu strax at wedligeholde" 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 7/300, den kongelige tilladelse af 5 january anno 1720, jfr. noten foran, og i samme aktpakke brev af 2 augusty 1727, hvori borgmester *Jørgen Jacobsen* som svar på en forespørgsel fra amtmanden oplyser, at "dend forlangende bestalning, som allernaadigst Jacob Jørgenssen er gifwen paa bagerprofessionen, war ey at faae, førend i gaard hand fra hans rejsse hiembkom ..., men samme mand har ey til dato brugt professionen formedelst udj samme forbydes førend hans koenes moder wed døden afgaar".
- 316: Grund-, bygnings- og næringskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv. Det første år efter etableringen, aar 1719, blev Jacob Ørsted i Faaborgtaxten ansat til 40 sletdaler i næring og brug, 1721 forhøjedes beløbet til 50 sldr., 1722 til 55, 1724 til 60. og 1726 til 65 sletdr.
- 317: Kilder fremgår af teksten med tilhørende noter.
- 318: Danske Kancelli. C.11 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1694-1696: nr.36. 30 juni 1694, *Christian Ottessen* at were raadmand i Faaborg, *Christian Ottenses* indlagte supplication, dat. Faaborg d: 12 februarj 1694. *Christian Ottesen* oplyser selv kun, at han har nedsat sig i

- Faaborg "for nogen tid siden", men amtmanden præciserer i sin påtegning, dat. Finstrup d. 24. martj ao 1694, at "forleden sommer er hand kommen til byen". Amtmanden synes selv at have været betænkelig ved at udnævne en mand, der var så ny i byen, idet han bemærker, at der også var en anden kvalificeret borger i byen, Jacob Jørgensens stedsøn "*Peder Jürgensen*, hvis fader tilforn war borgemester sammesteds, hand self hafwer wæret kemmer og boet der i byen udi mange aar". Peder Jørgensen ønskede imidlertid ifølge et senere brev fra amtmanden ikke at supplicere om stillingen.
- 319: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, 1709, fol. 112: "Onsdagen d 26 junii blev hr. *Christian-Michel Luja* aff Ørbæk oc *Anna-Maria Jørgensdatter* copulerede hiemme i huset efter kongl: maytts privilegium, dateret Kiøbenhaffn d 4 junii 1709 -".
- 320: Kofod: Præsten i Ørbæk Rasmus Pedersen Winthers Beretning om sin Slægt og sit Liv, side 100-101. Ifølge *Rasmus Winthers* eget udsagn var han i øvrigt slet ikke selv interesseret i at overtage det pågældende embede (og enken), men måtte overtales til at søge det.
- 321: Odense amts arkiv, 800. Breve vedr. umyndiges kapitaler krigstyren m.m. 1713-1721, - 11/167, Faaborg byes mandtall ofuer de w=møndiges arfue, som shall swares krigstyer af 1713, anfører de to værgemål for de fader- og moderløse børn, og at renten af deres arvede kapital for drengens vedkommende "til hans fremtarf lidet kand forslaa" og for pigens, "af huis rente hun til hendis ophold og fremtarf ej kand subsistere".
- 322: Faaborg købsteds skatteregnskaber pro 1707-1711 (21) i RA, Mandtal i henhold til forordning af 22/9 1710, datum Faaborg d 16 decembr. 1710. Det svage barn var fntl. datteren *Armgarde Sophie*, der var født i 1695. Hun nævnes endnu i live i *Jens Fabers* brev af 9 oct: 1713, fol. 31 i Jørgen Lauritsens "fortegnelse" i Additamenta 238c 4to i KB. Hun er ikke fundet nævnt senere. - *Fasmer Blomberg*, der refererer noten til skatteregnskabet i Faaborg Bys Historie I, side 158, har læst lidt for hurtigt og gengiver teksten som at Jacob Jørgensen havde et svagt ben, "som ey kand gaae til kiercken".
- 323: Odense amts arkiv, 334. Breve fra Faaborg by 1700, 1706-1721, brev af 11 martj 1713 fra rådmænd *Christian Ottesen* til amtmanden med anbefaling af Jørgen Jacobsen som ny rådmænd, hvori det oplyses, at han "i nogle aar har werred i hans sl: faders huus, effter at hand hoes fremmede hafr: thiendt fra ungdommen op och forrestaaed sin sl: faders forretninger".
- 324: Jørgen Lauritsens "fortegnelse", Additamenta 238c 4to i KB, fol. 12b og 13.
- 325: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, 1710, fol. 139: "Torsdagen d 11 sept. blev sl. hr. Henning Jacobsen Achthonii, sognepræst for Hyldested oc Wendsleff meenigheder i Sædland, oc *Inger Margrete Nurnmesen* deris søn *Anders* begrawet, som døde d 5 ejusd. 4 aar".
- 326: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, i699, fol. 107b: "Tiisdagen d 18 jul. blewe sr Ulrik Mogensøn oc mademoisella Karen Jacobsdatter wiede hiemme i huset effter kongl: mayttz naadigst tilladelse".
- 327: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, i699, fol. 107b: "Onsdagen d 22 novembr. bleff hr. Jenss Madtsøn Faber, sognepræst til Gisleff oc Ellwersted oc Anna-Sophia Jacobsdaatter wiede hiemme udj husset efter kongl. benaading, uanset de waar i andet oc tredie led beslectede".
- 328: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, 1704, fol. 110: "Tiisdagen d 18 novembr. blev Hanss Henrik Wulff oc Mette=Maria Jacobsdatter wiede hiemme udj huuset efter kongl. mayttz: aller-naadig privilegium".
- 329: Odense amts arkiv, 334. Breve fra Faaborg by 1700, 1706-1721, indlæg i copie af Faabor taxt anno =1710.
- 330: Digtet er citeret efter manuskriptet E.II, 9 i Karen Brahes Bibliothek, Reysebeskrivelse fra Trolleholm till Faaborig, dat. Trolleholm d 6 sept: ao. 1706. Nic. Jacobsen: Mikkel Hansen Jernskjægs Beskrivelse af en Reise fra Trolleholm til Faaborg i Aaret 1706, hvori digtet er udgivet på grundlag af to afskrifter i KB, Thott'ske samling 1524, 4to og Gl. kongelig Samling 2406, 4, indeholder nogle fejl, udeladelser og omskrivninger, og stavningen er moderniseret til 1800-tallets spogbrug.

- 331: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II. Det sidste møde, Jacob Jørgensen deltog i, blev holdt anno 1712 d 29 july fredagen; han var fraværende i alle senere møder, 1/9, 12/9, 17/9, 6/10, 22/10, 3/11, 26/11 1712 og 17/1, 21/1, 31/1, 4/2, 11/3 1713.
- 332: Odense amts arkiv, 27. Brevkopibog 1709-1710, fol. 549, hvor amtmanden i sin påtegning på Christian Ottesens ansøgning om at succedere Jacob Jørgensen i borgmesterembedet anfører, at "hand embedet i den nu afgangne borgemesters swaghed wel hawer forrestaaed".
- 333: Faaborg kirkebog 1690-1728, fortegnelse paa de begrafne, fol. 141, 1713: "Fredagen d 17 mart. bleff ædle oc høy-fornemme mand Borge Jacob Jørgensøn begrawet, som døde d 9 ejusd. 67 aar oc 2 dage gl - Bisp Muus prædiket ower hannem -".
- 334: Odense amts arkiv, 253. Inkvisitionsprotokoller og breve m.v. vedr. købstæderne i almindelighed, - 4/190, - 2/152.
- 335: Odense amts arkiv, 28. Brevkopibog 1711-1713, seddel indlagt mellem side 552 og 553.
- 336: Odense amts arkiv, 14. Erklærings og resolutionsprotokol 1722-1727, fol. 23-23b, erklæring af 14 juny 1722 paa magistraten i Faaborg deris allerunderdanigste til hans kongl: mayt indleveret sup-plique, dateret 29 apr. 1722.
- 337: Odense amts arkiv, 28. Brevkopibog 1711-1713, fol. 669, Karen Achtonias brev til amtmanden, dat. Faaborg d: 13 july ao 1713, med amtmandens imødekommelse ved en resolution af 15 july ao 1713, fol. 669-670.
- 338: Odense amts arkiv, 254. Inkvisitionsprotokol 1722-1734, - 1/304 Inquisition udi købstæderne ang.; uvisse indkomster i købstæderne for 10 aar, brev af 2 february 1734 fra borgmester *Jørgen Jacobsen* om faderens udlæg for byen: "da hand døde kom ham tilgode ower 200 rdr hos byen, som Deris excellence hr geheimeraad *Gedde* gaw ordre at leggis paa byen, som warede i mange aar, inden det indkom".
- 339: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 14/300, Underdanige propositioner till Deris excell hr geheimeraad og stiftbefalingsmand hr *Christian Sehested* til Rafnholt og Nisløfgaarde fra magistraten udj Faaborg, no i.
- 340: Biskop J.K.Blocks samlinger til gejstlighedens historie i Fyens stift, Additamenta 138, bind III i KB, Søllinge og Hellerup, 4. Hr. *Jørgen Lauridssen Espe*.
- 341: Se om *Jørgen Jacobsen* under "Sønner og svigersønner".
- 342: De anførte eksempler er fra Faaborg kirkebog 1658-91, 31/10 1679, 22/2, 19/3, 25/3 og 27/8 1680.
- 343: Auktionsprotokol 1691-1713 i Faaborg byfogeds arkiv: anno 1704 dend 7 july, fol. 98b ved *Peder Christopherssen Rosenkildes* auction af boehafue og løsøere; anno 1705 dend 15 og 17 juny, fol. 104-109b ved auction i sal *Hans Rassmussens* efterladede enche Gudelshende matrone *Karen Clausdaaters* gaard; anno 1709 dend =18de: juny, fol. 160 i *Søren Pedersen Homes* enches gaard.
- 344: Baag-Vends herreds tingbog 1698-1707, fredagen d 28 septbr: ao 1703.
- 345: Kofod: Præsten i Ørbæk *Rasmus Pedersen Winthers* Beretning om sin Slægt og sit Liv, side 96. - Flensborgkøbmændene var desværre ikke hjemme, så de to rejselystne unge mænd kom ikke til Hamborg.
- 346: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1720 fredagen d ii october, fol. 340b.
- 347: Odense amts arkiv, 444. Breve ang. provianteringen under Den store nordiske krig 1709-1714, - 4/137, i et brev til amtmanden, dat. Faaborg d: 14 juny ao: 1713, anvender Karen Achtonia tilsvarende vendinger som i den foran citerede tekst: "Saasom min tiennere *Jacob Jørgenssen* for een 4re maaneders tied siden war udj Kiil nogle faae wahre for mig at forhandle, og samme tied till een mand nafnlig *Henrich Schuarer* belofwet og soldt 100 tdr: hafre og 50 tdr biug, og saasom hand wed hiemkomsten forrefandt hans kongl: maits allemaadigste forordning om forbud paa kom oc feede wahre, har jeg ei tort understaaed mig dennem at ofwersende ...". Vedlagt brevet ligger et brev fra købmanden i Kiel, der beklager sig over ikke at have modtaget det kontraherede korn: "Nachdehn ich mit ihren diener *Jacob Jürgenss* ørsted habe gehandelt und ihm credit gelassen auf ein theil kaufmandzwahre letztes werlaufene february, ..." (altså før Jacob Jørgensens død).

- 348: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og smaalandske registre 1708-16, fol. 136b: 19. Jacob Jørgensen borgm i Faaborg og hans hustru Karen Actonia bewill: at den længstlewende af dem maa sidde i uskiftet boe i enkestand, saalænge de myndige børn dermed ere tilfreds.
- 349: Odense amts arkiv, 800. Breve vedr. umyndiges kapitaler krigstyren m.m. 1713-1721, - 11/167 Mandtaller til krigstyret =1714 fra købstæderne, Mandtall paa Foborg byes indvohnere forfatted d =8 martii 1714: "Jørgen Jacobsen raadmand, wngkarll, opholder sig hoes sin moeder Karen sl: Jacob Jørgensens".
- 350: Grund-, bygnings- og næringssskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv, Faaborg taxt aar i690, ao 1703, ao i7i3, i7i4, i7i5, 1716, 1717, aar 1718, aar 1719, aar 1721, -aar 1722, aar 1723, aar 1724, aar 1726, aar: i729:, aar 1730, aar 1731, aar 1732, aar 1733, aar 1734, aar 1735, janvary 1739 og følgende år, hvor der ikke var ansættelser for *Karen Achtonia* eller *Jørgen Jacobsen*; Odense amts arkiv, 334. Breve fra Faaborg by 1700, 1706-1721, copie af Faabor taxt anno =1710.
- 351: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d i8 aprilis i7i4, fol. 46; korrespondance vedr. skiftet efter Børge Mølmark og hans hustru, der var død kort før ham, findes i Odense amts arkiv, 335. Breve fra Faaborg by 1712-1722.
- 352: Skøde & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), torsdagen d 12 february 1722, fol. 163: "loed madrn Karen sl: borgem *Jacob Jørgensens* læsse et skøde paa et huus, som *Elsæbet Forstermoders* og hendes medarfuinger hafr udgifuet".
- 353: Grund-, bygnings- og næringssskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv, Foborg taxt i7i4 anfører "en hossbitalsshaue, ssom sl borgem *Jacob lørgenss* hafde i feste" med en ansat grundværdi på 20 sletdaler og uden bygninger; tilsvarende angivelse findes i alle årlige taxter til og med 1726; Faaborg taxt: for indewærende aar: i729: anfører "Madame Karen: Achtonia hospitals haue og en ditto bebyggt med uændret: grundværdi 20 sletdaler, men med en bygningsværdi på 60 sletdaler; Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d -16de maj 1736, fol. 535, beskriver Karen Achtonia bygningen, som hun pantsætter, således: "6 nye opbygte og mig tilhørende lejewaaninger her i Faaborg i Clostergaden beligende".
- 354: Skøde- og panteprotokol '12. 1706-1716 i Fynbo landstings arkiv (SP 2872), onsdagen dend 27 novembr 1715, fol. 507, 6., dat. Faaborg d: 21 octobris 1715.
- 355: Skøde- og panteprotokol '13. 1716-1722 i Fynbo landstings arkiv (SP 2874), onsdagen dend 25 february ao 1722, 3., datum Faaborg d: 22 april 1721.
- 356: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 20 decembr =1719, fol. 127-127b.
- 357: Skøde- & panteprotokol '1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen =d 16te decemb:r 1722, fol. 181.
- 358: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), onsdagen d =6te augustj 1738, no 10, fol. 38-38b.
- 359: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 19 junj 1726, fol. 278.
- 360: Odense amts arkiv, 12. Erklærings- og resolutionsprotokol, fol. 209, findes den nytiltrådte stiftamtmand *Christian von Lentes* erklæring "paa Karen Achtonia sl *Jacob Jørgensens* af Faaborg hendes allerunderdst jndgifne suppliqve af 3 aug: 1717", hvori ansøgningen anbefales "effterdj Faaborg bye og det almindelig borgerskab wed samme mølles opbyggelse skeer een stor hielp, som kand ansees til byens opkomst og frerntarf med tiiden"; Rentekammeret. 2211. 74. Relations- og Resolutions Protocoll 74. fra 4 juny til ult. dec: 1717, side 677-679, indeholder Rentekammerets meget udførlige indstilling til kongen, som hans kongelige majestæt tiltrådte, Gottorff d 15:de september 1717.
- 361: Odense amts arkiv, 335. Breve fra Faaborg by 1712-1722 indeholder *Preben Brahes* fogeds fremstilling af sagen, dateret 27 maj 1718, under journalnr. - 3/244; Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen dend 13 juny anno 1718, fol. 279, forelægger fogden en stævning mod Karen Achtonia for herredstinget, mandagen dend 20. juny, fol. 281, aflægger de ifølge stævningen udmeldte syns-

- mænd deres synsberetning og - fol. 282-284 - der afhøres vidner. Karen Achtonias procurator reserverer sig at føre contravidner; Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 22 junj s.å., fol. 352, følger i henhold hertil Karen Achtonias stævning af 27 Faaborg borgere m.fl. som vidner. Stævningen afvises af byfogden af formelle grunde, hvorfor Karen Achtonia den 12. july ao 1718 lader sin sagfører indklage ham for Fynbo landsting, se Fynbo landstings stefningsprotocol 1705-1720, indstefnte sager till dend 27 july ao 1718, fol. 470-470, 6., men landsdommeme afviser i deres dom den 28 july klagen med henvisning til, "at denne stefning her for retten iche hafwer werret nødig, eller at byefougdens kiendelse wdj saadan een dubieus qwæstion hafwer werrit citanten eller hans principalinde till nogen præjuditz", se Fynbo landstings justitsprotokol 1715-1732, fol. 74b-75. Efter fornyet stævning var Karen Achtonias vidner i mellemtiden blevet ført for bytinget onsdagen d 13 july 1718 under en sættedommer, se Faaborg tingprotokol 1713-20, fol. 363b-386b.
- 362: Acciseregnskaber for Faaborg by for årene 1713 og 1716-1725, indlagt som bilag i Faaborg bys skatteregnskaber i RA; regnskaber og dokumenter vedr. told og konsumtion og accise 1678-1791 i Faaborg magistrats arkiv, omslag mrk. acciseregnskaber 1713-91.
- 363: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i7i7 torsdagen d 4 martj i7i7, fol. 302.
- 364: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =17de februarj 1734, fol. 473b.
- 365: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 14 febr: 1725, fol. 242b, hvor Karen Achtonia skøder 3/4 parter af "Pilicanen" til skipperen *Christen Rasmusen*. Skødet annulleredes 1735, hvor Karen Achtonia købte anparten tilbage og skødede jagten til sin søsterdatters datter *Anne Mariæ Justdatter* og hendes mand, se samme protokol fol. 532.
- 366: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 29 may anno 1726, fol. 276-276b, hvor Karen Achtonia skødede en halvpart i "Ste Cathrina" til skipperen *Jørgen Henrichsen*. Hun købte også her anparten tilbage og solgte 1736 jagten til *Jens Henrik Jensen* fra Steensgaard, se samme protokol, onsdagen d 8de februarj 1736, fol. 229b-230b.
- 367: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv, 1736 onsdagen d =19de decembr, fol. 558, no 19: "Iod tolder *Boghwad* af Bogense læse et schiøde af mad: Karen Achtonia udgiwet paa en 1/2 jagt ... 9 læster drægtig Fortuna kaldet ...". Køberen var gift med hendes datterdatter *Birgitte Jensdatter Faber*.
- 368: Giessing: Nye Samling af Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind (1783), Pontoppidanernes Slægt=Register, side 202: "Hun sad 33 aar Enke, og førde en stor Handling efter Mandens Død, havde undertiden paa eengang 7 Skibe i Søen, og var meest bekiendt i Danmark og Norge under det Navn Karen Borgemesters i Faaborg".
- 369: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i7i9 tirsdagen d i6 may klochen 2 efftermiddag, fol. 325-325b.
- 370: Skifter udenfor skifteprotokollen 1716-1821 i Faaborg byfogeds arkiv, indlæg i omslag mærket Skifte efter borgmester Christian Ottesen 1722.
- 371: Odense amts arkiv; 48. Brevkopibog vedr. købstæderne 1722-1732, fol. 25b, amtmandens skrivelse af 8de octobr: 1722 til tolder sr *Peter Halche* saaog controleuren i Faaborg om at undersøge angivelsens beskaffenhed; 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 12/300, tolder Halchs og kontrollørens rapport af 16 octob ao 1722 om den foretagne inquisition og copie af *Andreas Harkrouchs* angiverbrev af 30 sept: 1722, der indledes: "For nogen tid siden hawer madamme Karen Achthonia udj Faaborg om natten paa twende tider ladet indpracticere først =6 tønder salt, 9 secke toback, twende tønder med specerie og toe stoere pacquer med kramwahre, demest 4re oxehofweder og een ahme wiin eller fransk brendewiin, mange smaa fustagier, hworudj hawer wæret adskillige importante ting, een stor mengde spunden toback og een owermaade deel kramware, hwilcke alle først er indsneget ..." etc.
- 372: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), d =13 februarj 1737, fol. 560b, hvor de seks owne pantsættes til *Hans Smed* i Aaby.

- 373: Odense amts arkiv, 336. Breve fra Faaborg by 1722-1735, - 18, hvor Faaborgs magistrat i en skrivelse af 27 novemb:r 1723 meddeler, at "wi (hawer) gjort madme Karen Achtonia salig borgm *Jacob Jørgensens* enche /: som her wed stedit hawer alt stemplede papier udj forwaltning :/ bekiendt ..." (med en ordre om at afregne med rådmand *Jens Kuur* i København om stempelpapirspen-gene). Da Karen Achtonia solgte sin gård i 1737 nævnes "welbiurdige hr: commerceraad og raad-mand Kuur udj Kiøbenhavn" mellem hendes debitorer med et beløb på 400 rdr, som køberen *Peder Mahl* forpligtede sig til at betale, se Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr.2. i Faaborg byfogeds ar-kiv (SP 2271), onsdagen den 22 julj 1737, fol. 2.
- 374: Kongelige Forordninger og Aabne Breve (K.1), Fr. Om offentlige Herberge= og Værtshuse i Dan-mark, side 709-712.
- 375: Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744 i Faaborg magistrats arkiv, krigs-skate 1713-20.
- 376: Gården havde dog også tidligere været brugt som gæstehus, jfr. Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1727-1731, brev af 12 november ao 1726 fra Faaborgs præst *H.Bloch* vedrørende klager fra kapellanen *Peder Rauberg* over fordelingen af arbejde og indtægter mellem dem, med et 41 sider langt bilag, side 16: "... madamme Karen borgemesters attest her i byen af dato Foborg d 2 octob: 1717 widner det samme, at sl: mag: *Michael Høyelse* baade, da hand logerede i hendis huus (han kom til Faaborg 1690) som siden dereffter, da hand boede i sin egen gaard, prædickede høye-mæssén i Foborg og i Diemesse, og sl: hr *Jacob* paa dend tid froprædichen og aftensangen i Foborg".
- 377: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 13 april ao 1718, fol. 324-328. Årsagen til toderen *Niels Jensen Frausings* vrede mod inspektøren finder man i to bytingsdomme. Mandagen d 24 january ao 1718, fol. 305-307, havde byfogden idømt ham en bøde på 200 rigsdaler i en toldsvigsag, som strandinspecteur sigr *Jacob Erichsen* havde rejst imod ham onsdagen d 22 Xber: 1717, fol. 289-298b, og onsdagen d 4 may =1718, fol. 339, hvor han af inspektøren var anklaget for at have for-sømt at indføre et halvt anker fransk brændevin korrekt i toldbogen, fik han en ny bøde på 100 rigs-daler.
- 378: Odense amts arkiv, 339. Breve fra Faaborg by 1735-1740, - 17/435, 30, *Peder Mahls* ansøgning til majestæten af 24 octobr: 1737 og Cancelliets høring af stiftamtmanden af 5 nov. 1737 samt borgmester *Jørgen Jacobsens* tilladelse til *Peder Mahl* af 15 juny 1737 til at holde værtshus.
- 379: Odense amts arkiv, breve fra Faaborg by 1735-1740, - 17/435, 23, *Peder Mahls* ansøgning til magistraten om værtshusbevillingen med den citerede tekst er vedlagt som copie til borgmester *Jørgen Jacobsens* erklæring til amtmanden om sagen. - Der var naturligvis tale om den nye gård, der blev opført efter branden i 1728.
- 380: Ansøgning af 14 may 1737 fra *Hans Weyer* i den i noten foran angivne aktpakke.
- 381: Odense amts arkiv, 15. Erklærings- og resolutionsprotokol 1728-1737, fol. 277b, 1737 d 31 julj, *Hans Weyer* af Faaborg hans supplique af 14 maj 1737.
- 382: Odense amts arkiv, 18. Erklærings- og resolutionsprotokol 1737-1740, fol. 10, 1737, den 6te de-cembr: *Peder Jørgensen Mahl* i Faaborg hans allerunderdanigste ansøgning, om confirmation paa bor-gemester *Jørgen Jacobsens* ham meddeelte constitution paa at være herbergerer i Faaborg. I amt-mandens allerunderdanigste erklæring henvises der til, at "Faaborg ickun er een liden bye og ingen landeweeye eller agende poster gaaer der igiennem, thi den ligger afsides her i landet".
- 383: "Wads Sedler", Steder, Faaborg, efter Christian Sehesteds dagbog 1720-30, som fandtes i fa-miliearkivet på Ravnholt, men ikke synes afleveret til LA Fyn sammen med de øvrige dokumenter i arkivet: 1722 18/7: "... arrivé le soir a Faaborg souppé et couché chez la veufue du bourgemaitre", 1724, 15/2: "party le matin de Brahesborg, diéné a Faaborg chez la veuve du bourgemaitre, ... souppé et couché ibidem".
- 384: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, bilag til brev af 12 november ao 1726 fra sognepræsten *H.Bloch* vedr. strid med kapellanen, side 30, om beskyldning for at anvende uauto-riserede ritualer: "At ieg, som aldrig war brug tilforn, self tillige med madamme Karen Borgeme-

- sters bekoster lius, som settes i kronerne paa 1ste juuledag til aftensang, uden hand holder det for sælsomme optøyer?"
- 385: Selvangivelsen er vedlagt kop- og hesteskatte-regnskabet 1718 i Faaborg købsteds regnskaber pro 1717-1719 (23) i RA.
- 386: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, 1717, fol. 116: "julius d 6 copulerede jeg *Peter Jensen Busk* og *Anna Helwig Jacobsdatter* effter kongl: allernaadigste tilladelse udj hendis gode moders madame Achthoniæ ædle hr: borgemesterss Jacob Jørgenssens effterlewershesh huuss ...".
- 387: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 4/327, brev af 9 octobr 1728 fra Jørgen Jacobsen til amtmanden.
- 388: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de fødte og døbte, 1710, fol. 50: "Onsdagen d 12 febr. blef hr. Jacob Lauritzøn Kulderups sognepræst udj Faaborg oc *Mette Christiansdatter Mølmarks* barn *Erica-Beata* døbt udj Ø. Hæsinge kirke, ... saasom det blew fød i præstegaarden ibid. d 4 febr., der de besøgte hr. *Morten*, sognepræst i Ø. Hæsinge".
- 389: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, 1710, fol. 138b, torsdag d 21 aug., NB i forbindelse med indførslen om den nyfødte datter *Erica Beatas* begravelse denne dag; datteren *Anna Kirstina*, som blev 10 aar oc 8 maaned gl - 4 dag, blev begravet torsdagen d 10 julli og *Mette Mølmark* torsdagen d 31 julli.
- 390: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, 1717, fol. 143: "d 4. febr: blef sl: hr Jacob begrafuen".
- 391: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, anno i724, fol. 151b, 6: "Onsdagen dend i0 may om morgenen er sl: hr Jacob Lauridsen Kullerups datter hos madamme Karen Actonii sl: borgemester Jacob Jørgenssens død, ..."; Skifter udenfor skifteprotokollen 1716-1821 i Faaborg byfogeds arkiv, skifte efter mdl. Barbara Jacobsdatter Kullerup 1724, hvori det hedder: "Anno 1724 dend 9 juny ware wi effterskrefne ... forsamlede udj madme Karen Achthonia sl: borgem *Jacob Jørgenssens* huus at holde skiffte (og dee)ling efter mademoiselle sal: Barbara Jacobssdatter Kulderup imellem hendes effterlatte sødskende, ... det sal: barn hafuer effterlat sig nogle gang- og linkleder foruden andet, ...".
- 392: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de fødte og døbte, 1702, fol. 31b: "Mandagen d 2 octobr - bleff hr. Jacob Lauritzøn Kulderups oc Mette Christiansdatter Mølmarks barn *Barbara-Maria* døbt, som war fød den 26 sept. Barbara Henningsdatter hr. *Hans Naurs* i Fuglewig bar det; ...".
- 393: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, Ao i72i, fol. 146b, 6: "Tiirsdagen d i3 may om eftermidagen klochen 4 er mag: sl: prowstis Jens Fabers datter i Giislef Metthe Cathrine Faber død hos sin mormoder sl: borgemester Jacob Jørgenssens enche her i Faaborg. ..."; Riktig fortegnelse ower dem, som fødte, ... i Gislef og Elwested sogner fra nytaarsdag 1687, anno 1705, fol. 91b: "f. Torsdagen d =6 martii blef præstens datter Mette Cathrine christnet. ...".
- 394: Skifter udenfor skifteprotokollen 1716-1821 i Faaborg byfogeds arkiv, skifte efter Mette Catharina Jensdatter Faber 1721, hvori "Madm Karen sl: borgm. *Jacob Jørgenssens* indgaf een specialregning paa huis hun udj dend sl: piges swaghed til hendes nøtte er udgifuet saawel som til hendes begrafuelsses bekostning er anwendt, ... 54 rd. 9 sk."
- 395: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, anno i725, fol. 155, 4i: "Løwerdagen dend i5 septemb: er sl: magister Jens Fabers yngste søn Jacob Jørgensen Faber død. ..."; Tegnebog for Gislef og Elwested sogner ower dem, som fødes, døer, trolowes etc. fra nytaarsdag 1706", anno 1718, fol. 39: "Torsdagen d 3 febr blef præstens søn Jacob Jürgensen christnet. Karen Borgemesters i Foborg holdt ham til daaben. ...".
- 396: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, rigtig opskrift paa de føde og døbte, nævner sl. magister Jens Fabers datter Christiana Augusta som dåbsfadder aar i727, løwerdagen dend i7 january (fol. 1), midfaste søndag dend 23 marty - ved dåben af *Jacob Jørgensen Ørstedes* søn (fol. 2b) og ofte i de følgende år.

- 397: Skifteprotokol 1733-1765. 1. i Faaborg byfogeds arkiv, Skifte efter høyachtbare sal: Peter Jensen Busch anno 1735 d =2den martj, fol. 30.
- 398: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de fødte og døbte, ao 1719, fol. 71b: "d 17 july blef raadmand Jørgen Jacobss en datter fød ... Karen Acthonia. Testes bapt: Hr. borgemester Jacob Jørgensens enche bar dend og hr. *Johan Wandels* kieriste (mormoderen) gick hos."; fortegnelse paa de begrafne, anno i726, fol. 27: "Tiirsdagen dend 26 november om morgen klochen 5 er edle hr borgemesters Jørgen Jacobsens eldste datter Karen Acthonia død".
- 399: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, rigtig opskrift paa de føde og døbte, anno i729, fol. io, 4: "Løwerdagen d i9 february om aftenen klochen ii er welædle hr borgemester Jørgen Jacobsens lille datter fød ... og kaldet: Karen Acthonia. Sl: borgemester Jacob Jørgensens enche bar barnet. Seigr *Peiter Buskis* kieriste gick hos"; døde og begrafne, anno i729, fol. 203, i6: "Dend 4 søndag efter paaske d i5 may om aftenen kl: 8te er hr borgemester Jørgen Jacobsens yngste datter wed navn Karen Acthonia død".
- 400: Odense amts arkiv, 800. Breve vedr. umyndiges kapitaler krigstyren m.m. 1713-1721, Mandtaller for geistligheden til krigstyer for -1714, Nørre Brobye.
- 401: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de fødte og døbte, nævner "Conradt Hans til sl: Jens Erreboes enches" som fadder fol. 73b ao 1720 d 23 april ved dåben af Peder Busch's datter; Odense amts arkiv, 336. Breve fra Faaborg by 1722-1735, -27, brev af 30 octobr 1725 fra byfoged *C:H:Brolund* nævner "een af woeres byes kiøbmandsswenne nafnlig Conrath Hansen".
- 402: Faaborg rådstueprotokol 1592-1744. I, fol. 145b: "(1725) d 10 octobr tog Conraht Hansen Piil sit borgerskab, som er fød paa Boringholm, at hand sig af kiøbmandskab wil ernære, hworpaa hand gjorde sin æd".
- 403: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1724-30 20/9, fol. 160-160b: 86 Conrad Hanssen Piil confirmation at være weyer og maaler udi Faaborg "... efter det bemelte Conrad Hanssen Piil derpaa dend 26 november sidst afgigt meddeelte bestallingsbrews widere formelding", Fredensborg slot dend 10 decemb: ao 1725.
- 404: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =14 decemb 1729, no 3, fol. 371: "Nock lod sr Conrat Hansen Piil, wejer og maahler, læse et skiøde, som sr Peter Jensen Busch hawer udgiwet, paa en gaard af dato 5 Xbr 1729 ... beligende paa dend sønder side i Østergade her i Faaborg"; onsdagen d =25 maj 1729, fol. 358b, hvor gården pantsættes, anføres, at den "nu beboes af k: m: wejer og mahler sr Conrat Piil".
- 405: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, rigtig opskrift paa de føde og døbte, anno i728, fol. 6, 5: "Onsdagen dend 3 marty om formiddagen klochen 4re er monsr Conradt Hansen Piils og madamme Mette Acthonia lille søn fød ... og kaldet *Claus* ... hr *Michild Clausens* kieriste i Nørre Broby bar hannem. Sl. magister *Jens Fabers* gick hos. Fadderne monsr *Henning Acthoni* studiosus (Mette Achtonias broder), hr borgemæster *Jørgen Jacobsen*, seigr *Peiter Busk*, seigr *Knud Sørensen*" (Karen Achtonias anden svigersøn i byen); anno i729, fol. 11, ii: "Onsdagen dend 4 may om natten klochen imellem i2 og i er monsr Conradt Hansen Piils og madammæ Acthoniæ lille datter fød ... *Mette Maria*. Sl. borgemester *Jacob Jørgensens* enche madamme Karen Acthonia bar barnet. Seigr *Hans Lauridsen Lunds* kieriste (*Anne Maria Justdatter*, datter af den afdøde sognepræst *Just Ludvigsen* og *Maren Hansdatter Naur*, dvs Karen Achtonias halvsøsters datterdatter) gick hos. ...".
- 406: Grund-, bygnings- og næringskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv. I Faaborg byes taxt for indewærende aar 1726 ansatte taxereborgeme Karen Achtonia til i alt 145 1/2 sletdaler for alle hendes grunde i byen ud af den samlede ansættelse for hele byen på 2.110 5/8 sldr., til 400 sldr. for bygninger ud af i alt 10.278 1/2 sldr. og til 250 sldr. for næring og brug ud af i alt 5.367 1/2 sldr.
- 407: Odense amts arkiv, 254. Inkvisionsprotokol 1722-1734, - 1/304 Inquisition udi kiøbstæderne ang., visitation holden paa Faaborg raadstue d =20 juli =ao 1722, punkt 10.
- 408: Spørgeskema som nævnt i noten foran, punkt 23.

- 409: Grund-, bygnings- og næringstakster 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv, Rigtig opteignelse paa dj affbrendes steder wdj Faaborg, som sheede d =i0 junj siste affuigte aano i672; i Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 28 july i7i7, fol. 246b, omtalte Jørgen Bertelsen selv branden, da han som gammel faaborgenser var indkaldt i en strid mellem sognepræsten og kapellanen om arbejdsfordelingen for at vidne om tidligere skik og brug: "da hr *Jørgen Hansen Søllested* wed døden afgich, wahr ieg ej hiemme, mens udj lissland, og da hafde weret udi 2 aar ringere ind 8te wger fra mit huus af aarsage ieg hafde mist mine mideler og formue af w=lychkelig ildebrand".
- 410: Branden i 1715 omtales efterfølgende i forbindelse med *Jacob Jørgensens* og Karen Achtonias datter *Mette Maria Jacobsdatter* og hendes første ægtemand Hans Henrich Wulf.
- 411: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 14/300 Underdanige propositioner till Deris excell hr geheimeraad og stiftbefalingsmand hr *Christian Sehested* til Rafnholt og Nisløfgaarde fra magistraten udj Faaborg, bilag dateret anno 1722 dend 6 july.
- 412: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 4/327, omslag mrk. "1728-1731. Ildebranden og huusenis opbyggelse ang. consumptionsfrihed betreffende", copie af Jørgen Jacobsens bønsskrift af d: 19 nov: 1728.
- 413: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1737, - 4/327, copie af Faaborg bytingsvidne af aar 1728 fredagen dend -29de october.
- 414: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1737, - 4/327, copie af Jørgen Jacobsens bønsskrift af d: 19 nov: 1728.
- 415: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1737, - 4/327, Jørgen Jacobsens indberetning af d 9 octobr 1728 til stiftamtmanden.
- 416: Odense amts arkiv, 338. Breve fra Faaborg by 1731-1735, - 7/375, Jørgen Jacobsens allerunderdanigst ærklæring af 28 novembr 1731 på Jacob Jørgensen Ørsteds bønsskrift af 20 sept: 1731 til kongen.
- 417: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 4/327, Jørgen Jacobsens indberetning af d 9 octobr 1728 til stiftamtmanden.
- 418: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 4/327, Jørgen Jacobsens bønsskrift af d: 19 nov: 1728.
- 419: Schrøder: Meddelelser om Faaborg Kjøbstad, fodnote side 204.
- 420: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1724-1730 20/9, fol. 487-487b: 16. Karen Actonia afg borgemæster *Jacob Jørgensens* enke fra Faaborg bewilling at maa lade en collectbog ombære oweralt ...".
- 421: Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, side 357.
- 422: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 4/327, Jørgen Jacobsens bønsskrift af d: 19 nov: 1728.
- 423: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 4/327, copie af Jørgen Jacobsens bønsskrift af d: 19 nov: 1728.
- 424: Branden i København brød ud den 20. oktober 1728, se Københavns Historie (K.2), bind 2, afsnittet Katastrofen, side 306-314.
- 425: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1728 tirsdagen d 26 october, fol. 387, "blef allerunderdanigst læst hans kongl: maysts rentecammerordre af dato 23 octobr 1728 anlangende dend ulychelig ildebrand udi Kiøbenhafn, som er suar u=bodelig".
- 426: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1728 tirsdagen d i6 novembr:, fol. 388: "Høyedle og welbe hr conferentzraad og amptmands ordre til magistraten angaaende eet antal fattige mennsker, som wed dend ulychelig ildebrand i Kiøbenhafn, som er blefuen huuswild og kommen fra næring og biering, som her til byen med første ankommer, saa hafr magistraten at logere dennem til huuslye og fomødent pleye dem til lifsophold ...".
- 427: Faaborg rådstueprotokol 1679-1752. II, anno 1729, fol. 390, d =20 may "... da blew underdanigst oblest det ... approberede mandtall angaaende brandstyrens udredelse til Kiøbenhafn".

- 428: Odense amts arkiv, 810. Brandstyrsligningen. Fritagelse/moderation m.m. 1729, approberede brandstyrsligninger fra kiøbstæderne 1729. Det var først d: 5 maj 1729 *Jørgen Jacobsen* kunne indsende det endelige mandtal til amtmandens approbation "med de 52 rdr 4 mk. 2 s: moderation, huorføre underdanigst paa byens wegne tachis". Amtmanden havde på et tidligere tidspunkt forhøjet det da pålignede beløb til 522 rdr: 4 mk. 2 s.; se brev den 24 febr 1729 til *Jørgen Jacobsen* i Concepter om brandstyren for 1729 med videre.
- 429: Odense amts arkiv, 336. Breve fra Faaborg by 1722-1735, - 6/327, *Jørgen Jacobsens* skrivelse af 23 novembr 1728: "Som jeg høyligen er foraarsaget at paatage mig een rejsse med første til Kiøbenhavn formedelst dend ower mig tillige med andre owerгааede ildswaade, og udj min frawærelsse ønskede jeg gierne byen forsyfnet med nogle borgere, som tillige med byfogeden og de eligerede mænd kunde forrette, huad allernaadigst og naadigst blev befahlet"; 16. Erklærings- og resolutionsprotokol 1728-1731, fol. 15 b, under 25 novembr 1728 konstituerer amtmanden to borgere til sammen med byfogden og de eligerede mænd at forestå byens styrelse i *Jørgen Jacobsens* fravær og fol. 15b, samme dag underskriver han et borgemester *Jørgen Jacobsen* meddeelte pas wed hans owerreise til Kiøbenhavn; iflg. Faaborg rådstueprotokol 1679-1752. II, fol. 388b, var *Jørgen Jacobsen* tilstede i rådstueretten endnu mandagen d 29 november, medens de beskikkede borgere sad i rette i møderne 1/12, 15/12, 28/12 "udj edle hr borgm. *Jørgen Jacobsens* lowlig absens".
- 430: Faaborg rådstueprotokol 1679-1752. II, anno 1729, fol. 389b. I mødet udmeldtes taxereborgere, kiømnere, rodemestere og taflemænd m.v., "hwilche forhen dend 3 januarj skulle waaren skeed, men formedelst borgm paa egne og de afbrentes wegne nyelig er hiemkommen fra Kiøbenhavn med kongl. benaading for de afbrendte, hawer sligt ej før kaaren at føre i stand". Odense amts arkiv, 337. Brev fra Faaborg by 1722-1731, - 4/327 indeholder copie af Rentekammerets brev til *Jørgen Jacobsen*, som er dateret allerede d =11 janu: 1729, tre uger før *Jørgen Jacobsens* tilbagekomst. *Jørgen Jacobsen* forklarer i en indberetning af d: 9 febr 1729 til stiftamtmanden i samme aktpakke, at brevet "er mig af 11 jan: sidstleden fra Deris excell: og høye herrer udj Cammercollegio naadigst udi Kiøbenhavn blefuen communiceret, men som jeg der een tiid lang effter blef opholt formedelst andre wentende høykongl: resolutioner og er nyelig hiemkommen, hafuer ieg iche før effter underdanig pligt kundet samme til min naadige hr conferenceraad raportere".
- 431: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, døde og begrafne, anno 1729, fol. 4: "Onsdagen dend 27 january om aftenen er sl: *Christian Skrøders* enche død"; Skøde- & panteprotokol 1714-37. I. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =29 martj 1730, fol. 380: "Noch lod sr *Jacob Jørgensen Ørsted* læse et auctionschødde paa en gaard i Østergade her i byen beligende ... (købt) wed en offentl: auction, som sal: *Christian Schrøders* arfwinger d =28 februarj 1729 lod holde paa dend sal: matronis effterlatte boes middeler".
- 432: Skøde- & panteprotokol 1714-37. I. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =5 octobr: "lod mad: *Anne Schousboe* udj Langsted læse en panteobligation af *Jacob Jørgensen* udgiwet ... (på) 98 rdrl: ... Til forsichring for samme capital pantsetter ieg til bemelte mad: min nu iboende gaard i Østergade ligende ..."; 1734, onsdagen d 15de december, fol. 496b, no 12, aflæses panteobligationen og - no 13 - der optages et større lån på 150 rdr.
- 433: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, 1731 d =i8de april, fol. 396b.
- 434: Odense amts arkiv, 338. Breve fra Faaborg by 1731-1735, - 7/375, supliqve af 20 sept: 1731.
- 435: Faaborgtaxterne i Grund-, bygnings- og næringsskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv anfører ingen værdi for bygning på brandtomten for årene 1729-35, men i Skøde- & panteprotokol 1714-37. I. i Faaborg byfogeds arkiv, 1734 onsdagen d 15de december, fol. 497, læses "en panteobligation af dato 14 decembr 1734 paa 150 af sr *Jacob Jørgensen Ørsted* udgiwen", hvorfor han til sikkerhed pantsætter "2de her i byen mig tilhørende gaarde med deris tilligende gaards- og haugrum, dend ene gaard paa den norder side i Grønnegade beligende, ... den anden gaard, hwor jeg selw iboer, ... (bagergården i Østergade)".

- 436: Skøde- & panteprotokol 1714-37. I. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), 1736, onsdagen d =19de decembr, fol. 554, no 11: "Iod *Peder Holgersen Kiøbh:* skomager læse et skiøde paa sin gaard i Grønnegaden af Jacob Jørgensen udgiwt ... af mig selw bekostet fra nye opbygt ...".
- 437: Skøde- & panteprotokol 1714-37. I. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d -20de martj 1737:, fol. 565.
- 438: Faaborg tingprotokol er ikke bevaret for 1728, men copie af tingsvidnet findes i Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by, - 4/327.
- 439: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, døde og begrafne, anno i737, fol. i6: "Løwerdagen dend 23 marty om eftermidagen klochen 2 er Jacob Jørgensen Østed død. ..."; Skifteprotokol 1733-1765. 1. i Faaborg byfogeds arkiv, skifte efter Jacob Jørgensen Ørsted, fol. 132-140b, indledt ao 1737 d =24 april og afsluttet 1737 d =24 octobr.
- 440: Skøde- & panteprotokol 1714-37. I. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), 1737 onsdagen d 3de julj, fol. 573.
- 441: Odense amts arkiv, 340. Breve fra Faaborg by 1735-1740, - 7/435 Håndværkere, med enken *Susanne Christensdatter Skrøders* allerunderdanigste ansøgning af d 28 julii 1739 om at måtte drive bageri, høringsskrivelser og Jørgen Jacobsens anbefalingsskrivelser af d: 8 octobr, d 28 octobr og d 3i octobr 1739.
- 442: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), 1737 d =11 decembr, fol. 13, lod monsr *Michel Pedersen Lindegaard* læse et auctionschiøde paa en gaard ... (købt) aar 1737. d =19 julj, da formedelst afgangne Jacob Jørgensen Ørstedes forðum welforneme kiøbmand her i Faaborg hands dødelig afgang og derefter wed forrefaldende skiftesbehandling efter forregaaende loulig publicerede proclame ... holdt offendt!: auction ..."; 1738 d 22de jan., fol. 18b, no 4: lod Michel Lindegaard læse fem kvitteringer af 11 novembr 1737, ifølge hvilke "alt hvis jeg wed holte auction efter afgangne Jacob Jørgensen Ørsted 1737 den 4de julj og efterfølgenfde dage hawer ladet mig tilstaae, ... hawer jeg efter mons: Michel Pedersen Lindegaards forlangende hannem owerladt og cederet ...", og no 5. lod han læse "en lejecontract imellem sig og afgangne Jacob Jørgensens enke ... *Susanne Christiansdatter Schrøder* ... (vedr.) en mig her i faab: tilhørende gaard beligende paa den norder side af Østergade", "hworimod bemte mad: Ørsted ej betaler mere udj leje aarlig end renten af kiøbesummen, som er 10 rd 1 mk. 4 sk. Foruden denne min gaard lejer jeg merbemelte mad: efterskrewne meubler, huusgeraad og effecter, deels af mit eget indførte gods og ejendom, deels af hvis jeg mig ... under 11 novembr 1737 hawer tilforhandlet ..."; onsdagen den 30te martj 1740 lod sr Michel Pedersen allerunderdanigst læse "hands k: majts bewilling at bruge med sin huustrue *Susanne Chrdatter Schrøder* bagerhandwerch i Faaborg".
- 443: Odense amts arkiv, 18. Erklærings- og resolutionsprotokol 1737-1740, fol. 139, *Susanna Christensdaatter Schrøder* af Faaborg hendes supplique af 28de julj 1739, remitteret til ærklæring den 22 septembr nestefter, om allemaadigste confirmation pa et hende den 5te janv: 1720 gifne aller-naadigste bewillingsbrev at maae nære sig af bagerhaandwerket med widere, blev saaledes paateignet ...", dat. Ottense slott den 2 decembr: 1739.
- 444: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 4/327, Jørgen Jacobsens brev af d: 9 febr 1729.
- 445: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 4/327, Karen Achtonias brev af 27de 9ber 1728 til amtmanden, vedlagt copie af kiøbecontract mellem "*Jens Borch*, borger og indwaaner i Middelfart paa dend eene og ieg *Vinsens Jensen*, tiennendis Karen borgm i Faaborg og paa hendis weigne, paa d 2den side, slutet og indgaaet ... Medelfart d =22 novembr ao 1728".
- 446: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, rigtig opskrift paa de føde og døbte, anno i728, fol. 9, 32.
- 447: Odense amts arkiv, 16. Erklærings- og resolutionsprotokol 1727-1731, fol. 102, brev til kiøbstæderne "I andledning af hans kongl: mayts allemaadigste til mig ergangne befaling af dato 6te hujus ... at de der wed stædet befinde skiwe straxen begiwer sig til Flensborg", dat. Odense den 16 july, og side 104, brev af 26 july, hvori der henvises til "Deris indkomne skriwelse under 19 hujus ... at in-

- gen skibberomme der ved stæden findis anført blewen beordret at gaae til Flensborg". I kopibogen, hvor bogormene har taget godt for sig, hedder det derefter bl.a. at "... madame sal: borgemester wil bruge dend 7 læster usen føres til at egen biugning", hvilket amtmanden tilsyneladende ikke ville godtage som undskyldning for ikke at adlyde den kongelige ordre.
- 448: Regnskaber og dokumenter vedr. told og konsumtion og accise 1678-1791 i Faaborg magistrats arkiv, omslag mærket Acciseregnskaber 1713-91, Faaborg byes accise 1732, indgaaende, d 5 april.
- 449: Faaborgtaxterne i Grund-, bygnings- og næringsskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv giver ingen vejledning, selv om de foreligger for alle årene 1729-1735, idet der ikke er nogen værdiansættelse for bygninger på Karen Achtonias gård i Vestergade, selv om der må have været bygninger i hvert fald i de senere år. Den samme praksis anvendes for andre brandskadede, jfr. noter vedr. *Jacob Jørgensen Ørsted* og for branden i 1715 *Hans Henrich Wulf*.
- 450: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, 1730 d =3de april, fol. 392b.
- 451: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130, fol. i KB, side 410.
- 452: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanemes Slægt-Register, side 202.
- 453: Skøde- & panteprotokol 1714-37, 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =20 julj 1729, fol. 361: "Kiendis ieg underskrefne Karen Achtonia sal: borgemester *Jacob Jørgensens* encke boende i Faaborg at være skyldig til min kiære swoger kongl: mays herredtzfoged udj Sunds-Gudmeherret seigr Niels Brinch, boende udj Lunde skriwergaard, som hand mig effter wenlig begiering af sine bærens tilfaldene arweparter hawer forstracht dend summa dansk courant mynt tou hundrede rdlr ...".
- 454: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1724-1730 20/9, fol. 487-487b: 16. Karen Actonia afg borgemester *Jacob Jørgensens* enke fra Faaborg, bewilling at maa lade en collectbog ombære oweralt saawel i kiøbstæderne som paa landet udi Danmark, Kiøbenhafn undtagen.
- 455: Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1690-1745, Skifte effter dend hæderbaarne Gud- og dydelskende nu salige matrone og provstinde Mette Erichsdaatter sl. mag. *Claus Michelsens*, side 252b.
- 456: Skøde- og panteprotokol 15. 1727-1736 i Fynbo landsting arkiv (SP 2878), anno 1730 onsdagen dend 29 marts, fol. 188, 2:, dat. Faaborg dend 25 februarj a: 1730.
- 457: Grund-, bygnings- og næringsskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv, Faaborg taxt aar 1729, 1730, 1731.
- 458: Grund-, bygnings- og næringsskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv, Faaborg taxt aar 1732, 1733, 1734 og 1735. Der er ingen taxter for årene 1736-38.
- 459: Det var muligt at sælge og pantsætte konsumtionsfriheden, fordi det fastsatte beløb blev udbetalt kontant, samtidig med at de brandlidte betalte normal konsumtionsafgift for deres køb, se således den meget omhyggelige forklaring Rentekammeret gav i et brev til stiftamtmanden d 9 decembr A:o 1730, Odense amts arkiv, 144. Breve fra Rentekammeret 1728-1732, - 4/335: "Wed den om Faaborg byes consumption for tilstundn trej aar 1731. 32 og 1733. udfærdigede forpagtningscontract er det blewen stipuleret, at de afbrente indwaanere i Faaborg skal tage udi Nyborg amtstue den dem wed ergangne allernaadigste resolution af d -29 decembr 1728 bewilged consumptionsfriheds beløb aarlig =612 rdlr, og derimod sware deres consumption af hwis de der i byen indfører eller consumer lige med andre byens indwaanere, og forpagteren i den henseende ei nyde noget udi den af ham for bemelte 3de aaringer udlowede afgift gotgiort, ...".
- 460: Skøde- & panteprotokoller i Faaborg byfogeds arkiv, 1714-37. 1. (SP 2270) for fol.-angivelserne 361-567, 1737-60. Nr. 2. (SP 2271) for fol.-angivelserne 3-39. I oversigten er af pladshensyn udeladt et lån hos *Hans Storm* på Hybed på 40 rdl., optaget d: 22 junj 1735 mod pant i Møllertoften, se 1735 onsdagen d =28de sept., fol. 517b, og aflæst og annulleret 1737 onsdagen d -24de april, fol. 567b, hvor Karen Achtonia solgte Møllertoften, samt den i teksten omtalte skadesløshedsforsikring til *Peder Mahl* i juli 1737, som blev annulleret fire måneder senere.
- 461: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), 1736 onsdagen d -16de maj, fol. 535.

- 462: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), onsdagen den 22 juli 1737, fol. 2-2b.
- 463: Skøde- & panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), 16de juli 1738, fol. 31b, no 8.
- 464: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), 10de decembr: 1738, fol. 37b, no 8 aflæsning og annullering af den til obrist *von Holsten* udstedte obligation, fol. 38, no 9, aflæsning af skadesløshedsforskrivningen til Peder Mahl, no 10, tinglæsning af Knud Ballovs skøde på vejrmølle og møllehus med tilhørende jord, fol. 39, no 11, tinglæsning af Peder Mahls endelige skøde på hovedgården og fol. 39b, no 12, panteobligation til Knud Ballov for et lån på 100 rdr med sikkerhed i Closterstrædevåningerne.
- 465: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), 10de decembr: 1738, fol. 39, no 11, *Peder Jørgensen Mahls* skøde på gården.
- 466: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), 1753 19 decembr., hvor mad: sal: *Peder Jørgensen Mahls* lod læse et schiøde paa sin iboende gaard.
- 467: Auktionsprotokol 1737-1815 i Faaborg byfogeds arkiv, 1746 d =18de octobr., fol. 57 "... offendtl: auction i birchedommer Ballows iboende gaard her i Faaborg ower afg: mad: sal. Karen Acthonia efterladenskab og møbler" og fol. 58 "... offendtlig auction ower afg: sal. Karen Acthonia waaninger her i Faaborg beligende".
- 468: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, døde og begrafne, anno i746, fol. 243b, i6: "Dom: i3 post trinit: dend 4 september om morgenen klochen 3 er sl: borgemester *Jacob Jørgensens* enche død. Fredagen dend 9 ejusdem blef hun begrawen i kirchen udj aaben begrafwelse. Der blef giwet woxliuss for hinde og hr *Niels Seerup* kastede jord paa hinde og prædichede ower hinde".
- 469: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =15 februarj 1730, fol. 376b-377.
- 470: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, rigtig opskrift paa de føde og døbte, anno 1739, fol. 56b, 33: Fredagen d: 18 september om aften klochen 6 er segr Simon Hempels lille datter fød. Torsdagen dend 24 ejusdem blef hun døbt (af) hr *Hans Bager* og kaldet Karen Acthonia. Welædle og welwise hr borgemester *Jørgen Jackobsens* kone bar hende til daaben ...".
- 471: Assens magistrats arkiv, breve vedr. færgeløbet 1720-1816.
- 472: Jacob Bircherods familiehistorie, Kall 130 fol., side 410.
- 473: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanemes Slægt-Register, side 202.
- 474: Schrøder: Meddelelser om Faaborg Kjøbstad, fodnote side 204.
- 475: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.1327. Vigersted og Kværkeby, 10. *Didrik Jacobsen Achthon*.
- 476: Sparekassedirektør *H.C.Jørgensen* i et interview 6 sep 1942 i den lokale avis. Sst. skriver læge *E.Ejlers* i et indlæg, at "Karen Borgmesters ... (er) nok værd at hædre", og. at han "meget gerne (vil) være med til at understrege hendes Betydning yderligere", men at "Karen Borgmesters, for halvtredie Aarhundrede siden den mest prominente Dame i vor lille By, rettelig hører hjemme indenfor Byens Porte". (Sparekassedirektøren havde foreslået at opkalde en forbindelsesvej uden for bykernen efter Karen Achtonia). Læge *Ejlers* foreslog i stedet for, at "maaske kunde man opkalde hendes Gaard paa Vestergade efter hende, hvis nuværende Ejer samtykker heri". Kopi af de to indlæg er med tak modtaget fra redaktør *Edvard Andersen*, Faaborg.
- 477: *Jørgen Lauritsens* "fortegnelse", Additamenta 238c 4to i KB, fol. 12b: "1683 in mart: kom til Brobye".
- 478: Faaborg kirkebog 1659-1726, ecte børn døbte anno i680, i3: "Onsdagen d 9 junj døbte ieg b: *Jacob Jørgensøns* barn Henning. Fadderne Mette m. *Hennings*, ...".
- 479: Kilden til oplysningerne om børnenes navne og fødselsår og de to spædbørns dødsår er Faaborgs kirkebøger 1659-1690 og 1690-1726. Kilderne til de øvrige oplysninger fremgår af teksten med tilhørende noter.

- 480: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3) 1667-1740, 1698 d. 19 lulij: "Otthiniani e schola, 18. Henningius Iacobi".
- 481: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 209. Side 210 noterer forfatteren ved Hr. *Mogens Lacoppidan, Hans Jacobsens søn*, at "det er denne smukke Mand jeg skylder Tak for mange af disse Efterretninger".
- 482: Giessing: Jubel-Lærere, side 209, jfr. noten foran. Giessing anfører også Henning Achtons dødsdag og hustruens navn.
- 483: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, i det af *Aage Dahl* anoterede eksemplar i RA's læsesal tilføjes i en note til No. 525.9. følgende oplysninger om hustruen: "gift 13/10 1705. Hun (født) Rendsborg 14/3 1680. G. 2) Etm. † /3 1729 i Hyllested".
- 484: Baag-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 6 juny ao 1727-, fol. 278, indstævnes vidner i en sag om klammeri mellem ridefogden på Skovgårde og en fæstebonde i Kirke Søby, herunder sognepræsten "hr Hans Jacobss Agtonius". Sagen omtales i afsnittet om "Barbara Steensens præster".
- 485: Faaborg kirkebog 1690-1726, føedde og døbte, anno i692: "Fredagen d 30 decembr borgem Jacob Jørgensens og Karen Henningsdaater Achtonia søn christnet, som war føed jule-nat n. Diderich".
- 486: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3) 1667-1740 anno 1713., d. 17. lulii, Sorani: "21 an. Dieticus Iacobides".
- 487: Dalum kirkes ministerialbog 1646-1751, 1718: "Onsdagen den 6 julii hr Diderich Jacobsøn sognepræst til Wigerstæd og Qwerkebye i Selland og jomfrue Armgot Sophie Monrath her af præstegaarden".
- 488: Jørgen Lauritsens "fortegnelse", Additamenta 238c 4to i RA, fol. 13b, hvor det efter oplysninger om brylluppet hedder: "døde d: 22 febr: 1731. efterloed sig 2de sønner *Jacob* og *Marcus* paa 11 og 12 aar, som kom i Odense skole (NB: de kom der i min tiid)".
- 489: Giessing: Jubel-Lærere, Tredie Deels første Bind, Monrad-Stammen, side 213, oplyser om Armgot Sophie Monrads anden ægtemand: "*Flemming Ulric Wortmann*, Capitain i det Asiatiske Compagnies Tieneste, som paa sin 12te Reise til China og Ost Indien og sin Hiemreise fra Tranqvebar, kort for Jul blev med Skib og Gods under Færøe"; Gregers Hansen: Skoleholder Niels Jacob Slettings og møller Peder Slettings 32 aner, Oldeforældre 12-13 Didrik Jacobsen Achton, med kildehenvisninger. Det oplyses her, at hustruen var født 1700 i Herringe, og i note 16. til artiklen påvises det, at en oplysning i Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, Nr.1327.10, om at Diderich Achton første gang var gift med *Anna Cathrine Morville*, forgængerens enke, er forkert.
- 490: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de føedde og døbte, 1702, fol. 31: "Mandagen d 17 Julii blef borgemester Jacob Jørgensøns og Karen Henningsdatters barn Claus døbt, som war føed d 11 ejusdem".
- 491: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1724-30 20/9, fol. 315b: 81. Claus Jacobsen kaldsbrews confirmation at være sognepræst til Syllinge og Hellerup sogner i Fyen, dat. Fredensborg slot den 25 aug: ao 1727.
- 492: Jørgen Lauritsens "fortegnelse", Additamenta 238c 4to i RA, fol. 13b: "1728 d: 28 april hafde hr Claus Jacobs: brøllup paa Hellerup, da han aaret tilforn war kaldet til Søllinge og Hellerup meenigheder: døde 1732 d: 25 april kl: 9 aften: uden liwsarwinger i sit 30 aar".
- 493: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 10/11 1730-1736, fol. 155: 51. Christian Børgesen Mølmarch, kaldsbrews confirmation at være sognepræst til Syllinge og Hellerup sogner i Fyen, dat. Friderichsborg den 6te junii 1732.
- 494: Fynbo landsting arkiv, Skøde- og panteprotokol 1744-1753 (SP 2882), landstinget dend 26de martj 1749, no 5, fol. 459: "Proclama efter Sophia Dalager sl: Claus Jacobsens ... afgaaet wed døden d: 14de januarj sidstafwigte og hawer ikke efterladt sig liwsarwinger". Proclamaet er udstedt i Ørbech præstegaard d: 25de martj 1749 af *Rasmus Winther*, der forestod skiftet som provst for Vindinge herred.

- 495: Mag. Jens Madsen Faber, Sognepræst til Gislev og Ellested, og hans Børn. Ved John Hansen, Sognepræst til Gislev og Ellested.
- 496: John Hansen: Mag. Jens Madsen Faber, med liste over 18 børn efter Gislev sogns kirkebøger, 11 i det første ægteskab og 7 i det andet. Det seneste, dødfødte barn i hans første ægteskab blev født 5/6 1699; i Jørgen Lauritsens "fortegnelse" i Additamenta 238c 4to i KB, fol. 29b-30, anfører Jens Faber selv 12 børn i første ægteskab. Det forglemte barn var hans tredje, datteren *Charlotta Amalia Faber*.
- 497: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1699 25/8-1707, fol. 5-5b: 51. Hr: Jens Madtzen Faber sognepræst til Gislef og Elwersted j Fyen egteskabsbewilling, dat. Hafn: d: 19 septbr: ao 1699.
- 498: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, i699, fol. 107b: "Onsdagen d 22 novembr. bleff hr. Jenss Madtsøn Faber, sognepræst til Gisleff oc Ellwersted, oc Anna-Sophia Jacobsdaatter wiede hiemme i husset effter kongl. benaading, uanset de waar i andet oc tredie led beslectede".
- 499: Odense amts arkiv, 800. Breve vedr. umyndiges kapitaler krigstyren m.m. 1713-1721, Mandtaller for geistligheden til krigstyren for -1714, Gudme herreds geistlige personer til krigstyr anno 1714.
- 500: *Jacob Jørgensen Faber* blev døbt 3/2 1718 og døde hos mormoderen *Karen Achtonia* i Faaborg 15/9 1725, se omtale foran side 456.
- 501: Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1739-1789, Skiffte=brew efter sl. Anna Sophie Jacobsdatter sl. proust Fabers efterlatte enke (1739), fol. 15b, citeres et brev fra hende til sønnen *Christian*, hvori hun forklarer, at hun ikke kan imødekomme hans ønske om at få udbetalt nogle penge, hun har opbevaret for ham, "saasom jeg tiid efter anden har taget til mig penge dig tilkommer". Brevet er dateret Gislefholme d 4. octobr 1721.
- 502: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), 1735 onsdagen d =9de martj, fol. 500b ff, tinglæses en række dokumenter: No 1 lod mad: Anne Sophia afgangne mag: *Jens Fabers* fremlægge en panteobligation på en kapital af 20 sdlr., som (fol. 500) var udstedt d =11 martj 1730 af *Jørgen Mogensen* til *Maren Jens Erræboes* og indløst af hende d 4de martj 1735, No 2 ligeså en obligation på 15 rd., som *Jørgen Mogensen* havde udstedt til *Hans Storm* paa Hybet og som var indløst af hende d =8de martj 1735, No 3 et skøde, udstedt af *Jørgen Mogensen* og hustru til Anne Sophia Jacobsdatter på "en os her i Faaborg tilhørende ejendomsgaard, beligende paa den norde side af Torwet, ... saasom hun mig og huustrue samme gaard hawer fornøyet og betalt med 200 rdlr", udstedt d =8de martj 1735, og No 4 en panteforskrivning på 100 rdlr, udstedt af Anne Sophia sal: mag: Faabers til *Hans Pedersen Helenis* med sikkerhed ved pant i ejendommen ved Torvet, dat. d =9de martj 1735. No 6 og No 7 vedrører *Anna Hedevig Jacobsdatters* afvikling af mellemværendet med svigermoderen *Maren Jens Erreboes* efter *Peder Busch's* død, se efterfølgende; Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, rigtig opskrift paa de føde og døbte, nævner hyppigt "sl: magister Jens Fabers datter *Christiana Augusta*" som fadder ved dåb, således anno i732, fol. 23b, 27 fredagen d 3 october og anno i735, fol. 32, 5 onsdagen dend 9 february ved dåben af *Peder Busch's* børn.
- 503: Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1739-1789, fol. 8b-21b, Skiffte=brew efter sl. Anna Sophie Jacobsdatter sl. proust *Fabers* efterlatte enke, hvori det fol. 8b hedder: "Anno 1739 d. 2 decembr. døde sl: Anna Sophie Jacobsdatter ... paa Dyrehowedgaard i Sælland".
- 504: Skiffte=brew, jfr. note foran, fol. 10b og fol. 14, gældspost nr. 30.
- 505: Skiffte=brew, jfr. note foran.
- 506: Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744 i Faaborg magistrats arkiv, copie skatteregenschab for i697, allerwnderdanigst regnshab for Faaborg bye for indtegt gammell resterende kopshat: "*Jørgen Bertelssen* raadmand bragte sin huusholdning til *Gielshouf*, som hand forpagted, føris for hannom: til omdrag 3 rdr"; Salling herreds tingprotokol 1698-1720 nævner endnu mandagen dend 19 septembr anno i698, fol. 16b, "hr raadmand *Jørgen Bertels*, forpagter paa *Giel-skouf*".

- 507: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de fødte og døbte, anno i696, fredagen d. i7 febr., fol. 14b.
- 508: Brahetrolleborg birks tingbog 1697-1722, 1701 fredagen dend =7 octobris, fol. 47, mødte "Olluf (?) Moegens aff Ouby paa hans broder sr: Ulrich Moegenssens wegne" for retten; Skifteprotokol 1690-1745 i Salling herreds provsti, fol. 101b, Skifte efter sl: Jens Mogensen, sognedegn til Aaby og Aastrup anno 1704 d. 19 juni mødte "som børnenis formynder og fød werge børnenis farbroder Uldrich Mogensen, forpagter paa Brahetrolleborg"; Rasmussen Søkilde: Holstenshus og Nakkebølle omtaler degnebroderen i Tredie og Fjerde Del. Vesteraaby og Aastrup Sogne, ll. 3. Vesteraaby og Aastrup Degnekald, side 338, 4. Jens Mogensen Qvist.
- 509: Kaldsbreve og testimonia publica for præster og degne samt præste og degneeder 1670-1704, i Fyns bispearkiv, nr. 268, 31/3 93, Copi af kaldsbrefuet degnens til Aaby og Aastrup, hvor *Fridrich Trolles* kaldsbrev for "den hæderlig och welfornemme mand Jens Mogenssen" er forsynet med en påtegning: "Efter superintendentens herom allerunderdanigste gjorde erklæring hawer allernaadigst aproberet og confirmeret u=anseet at indmelte Jenss Mogenssen icke efter lowen er student. ... *Christian*".
- 510: Danmarks Adels Aarvog (S.3) 1939, Reventlow, Personer af Navnet Reventlow, der ikke kan anvises Plads paa Slægtstavlerne, side 91-92, *Bertram*; Jørgensen (Kistrup): Østerhæsing Sogn, III. Affsnit. Arreskov med dens ældre og nyere Historie, side 129. *Jørgensen (Kistrup)* og hans medforfatter Rasmussen (Søkilde) oplyser i et forord, at de har haft den frieste adgang til bl.a Arreskov herregårdsarkiv. Her findes måske kilden til en oplysning om, at en datter af Bertram Reventlow, "*Hedevig Marie Revenklo*, blev den 1ste December 1684 paa Arreskov gift med sin tidligere Huslærer, Hr. *Jakob Ludvigsen*, der under 16de Februar s.A. var bleven Sognepræst i Horne". Den præcise datoangivelse tyder på, at der er tale om en original kilde, hvad forfatterens fejllæsning af Reventlow som Revenklo i og for sig også kunne være et tegn på. Ægtemanden var dog ikke Jacob Ludvigsen, der døde i 1684, men hans efterfølger i embedet i Horne *Jørgen Pougdal*; Horne kirkebog 1684-1721, 1687, fol. 11b, anfører "min moder Anne=Margrete von der Lith" som fadder ved dåben af præsteparrets første barn.
- 511: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og smaalandske Registre 1690-99, fol. 413: 7. Ulrich Mogenssen confirm: paa enn forskrivelse imellem hannem og hans hustru.
- 512: Horne kirkebog 1684-1721, 1690, fol. 18: "d: 20. martii blef min hustrue *Hedevig Marie Henrich Bertramsdatter Reventlou* begrafwet".
- 513: Brahetrolleborg birks tingbog 1697-1722, fredagen d 10 febr. i699, fol. 18b læses et arveafkald af 7 february i699, givet af *Jürgen Niels Pugdal*, sognepræst till Hoorne meenighed, hvori han kvitterer for "200 sldr, som er dend arf, mine børn *Niels Jürgenssen* og *Maren Jürgensdaatter* arfweligen er tilfalden efter deres kiere og nu sl: mormoder dend edle og Gudelshende matrone Anne Margrete won Lidt, bemelte Ulrich Mogenssens sl: hustru".
- 514: Jørgen Lauritsens "fortegnelse" i Additamenta 238c 4to i KB, fol. 13: "NB: Karen, som var gift med Ulrich Mogensen, gjorde barsel med en søn Friderich Qvist 1700 d: 5 aug: om aft: kl: 8. døbt i Brahetrolleborg kirke d: 10 aug: Var præst til Lynge og Brobye i Sælland og proust, døde 1753. oct: 12".
- 515: Rasmussen Søkilde: Holstenshus og Nakkebølle, Tredje og Fjerde Del, Vesteraaby, Aastrup og Dirnisse Sogne, 2. Hovedgaarden Brændegaard, side 353; Louis Bobé: Brahe-Trolleborg, side 51.
- 516: Brahetrolleborg birks tingbog 1697-1722, løfwerdagen d 12 febr. 1701, fol. 32 lyses der efter et qwindfolch, "som siges at skulle tiene forpagteren *Clemen Jürgenssen* paa Brahetrolleborg for amme till sin datters barn", men fredagen dend =i6 septembr: 1701, fol. 45, lader Ulrich Moegenssen, forpagter paa Brahe Trolleborg stævne en karl "imod dom for tilssagde tieniste i tilkomende winter".
- 517: Brahetrolleborg birks tingbog 1697-1722, fredagen dend =28 octobr: anno 1701, hvor der for retten læses et syn over Brahetrolleborg og Brændegård godser i anledning af ejerskiftet, hedder det om Brahe Trolleborg ladegaard: "1. Det synder huus, som forpagternes werilsser og koehuset, be-staaende i 62 fag, ..."; Bobé: Brahe-Trolleborg citerer *Michel Jernskægs* vers om besøget side 53,

- men angiver, at det var ridefogden *Niels Krogstrup*, der var forpagter, og går ud fra, at det var ham, der var vært for Henning Jacobsen og poeten.
- 518: Rasmussen Søkilde: Hillerslev Sogn, side 75.
- 519: Danske Kancelli. D.24 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1708-1715, fol. 361b: 42. Etatsraad *Haxthausen*, krigscommissarius *Himmelstrup* og herretsfoget *Bertel Jørgenssen* at begiwe sig til baroniet Brahetrolleborg og der paa hr: grew Reventlows forlangende og i baron Trolles overwærelse undersøge godset samt derefter giwe en beregning hvor meget det aarl. uden bondens og dets eget ruin kand importere, dat. Howedqwarteret i Husum den 17 junii 1713.
- 520: Bobé: Brahe-Trolleborg, side 52 om Niels Krogstrup og side 53-54 om grev Reventlows klage.
- 521: Skøde- og panteprotokol 12. 1706-1716 i Fynbo landstings arkiv (SP 2872), onsdagen dend 10de october 1708, fol. 154b, 9. skøder Wldrich Mougenssen de tre gårde til generalmajor *Jacob d. Bruin* til Sandholt for 1354 rdr. 2 mk. 4. sk. Salget omfatter ikke jagt- og fiskerirettigheden, der hører til en af gårdene, som "welbaarne hr: estatsraad Brahe wed det imellum hannem og mig gjorde kiøb sig har reserverit". Skødet er dateret Brahetrolleborg d: 9 junj ao 1708. Jørgen Brahe fik skøde på gårdene 13 juny 1701, jfr. Skøde- og panteprotokol 11. 1699-1706 (SP 2870), onsdagen dend 27 july ao 1701, fol. 91-91b, 19. Jørgen Brahes videresalg af gårdene til Ulrich Mogensen ses ikke registreret i protokollen.
- 522: Faaborg tingprotokol 1703-13, anno i705 onsdagen dend =i8 marty, fol. 70b: "Pantebreff af *Hans Niels Juul* wdgifuet ... til høyædelbar og welfomehme mand sigr Vldrich Moegenssen forpachter paa Brahetrolleborg".
- 523: Odense amts arkiv, 138. Breve fra Rentekammeret 1707-1711, - 42/119, Specification over dem, som forstrækning til hans kongl. mai tienniste er begiert, og hwis de deraf hawe erklæret sig til at sware. Listen omfattede kun 33 fynboer. De gav i reglen væsentligt mindre, end de var blevet opfordret til; Ulrich Mogensen således 100 rigsdaler, selv om kongen begærede 300 rdr. af ham. Andre undskyldte sig helt for at yde bidrag, se specification under - 43/119, hvor man bl.a. finder *Christian Ottesen*, mag:r *Jens Faber* og *Børge Mølmark*.
- 524: Lebech: Taamborg, side 523.
- 525: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de fødte og døbte, 1710, onsdagen d 12 febr., fol. 50, er "Karen Jacobsdatter sr. Ulrik Mogensøns paa Brahetrolleborg" en af fadderne ved dåben af sognepræsten *Jacob Lauritzøn Kulderups* datter i Nørre Broby kirke; Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen d 25 augustj anno 1710, fol. 554b, lader Ulrich Mogensen commerceraad *Lorentz Petersøn* (til Vejlegård) stævne "for 200 rdr, hand d 23 maj 1710 har bekommet haure for, neml. 200 tdr". Mandagen dend 1 septembr. anno 1710, fol. 559, lod commerceråden meddele, at han regnede med sikkert at kunne betale, "naar hans folch kommer fra Holstein".
- 526: Melchior/Leth: Historiske Efterretninger om Herlufsholms Stiftelse, side 79-80.
- 527: Tolstrup: Det ældste Herlufsholm 1560-1788, Andet afsnit, Kapitel 7: Nedbrydningstiden 1675-1731, side 108.
- 528: Tolstrup: Det ældste Herlufsholm, Børge Trolle tager kampen op, side 112-114.
- 529: Bruun: Til Høiesterets Historie under Frederik IV, side 29.
- 530: Lebech: Taamborg, side 523.
- 531: Lebech: Taamborg, side 524.
- 532: Skifteprotokol 1733-1765. 1. i Faaborg byfogeds arkiv, Skifte efter madamme sal: Peter Buschis begynt d =14de april og sluttet d =28de julj 1735, fol. 43b, Ulrich Mogensens brev, dat. Dyrehowedgaard d =17 julj 1735.
- 533: Lebech: Taamborg, side 524.
- 534: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), 1753 15 august, fol. 401b, no 4 lod Karen Jacobsdatter læse en panteobligation, udstedt af købmanden *Anders Nielsen Repsøe* i Faaborg som sikkerhed for et lån på 509 rd hos "welædle mad: Karen sal: Ulrik Mogensens i Hesslager præstegaard".

- 535: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de fødte og døbte, anno i698, fol. 19, ved døben af sogneprestens datter, var en af fadderne: "mons Hans=Henrik Wulf, ridefoget paa Findstrup"; Skifter udenfor skifteprotokollen 1699-1715 i Faaborg byfogeds arkiv, Skifte efter tolder *Peder Didrichsen* 1699, anno i699 dend =25 septembr: "Mons: Hans Hendrich Wolff, kongl mays hanss excell: hr: geheimreraad *Schult* hanss welborzh inspecteur offuer hanss goeds".
- 536: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og smaalandske Registre 1660-99, fol. 287: 38. Hans Henrich Wulf confirmation at være birkefoget til Findstrup birk. Ved det kongelige brev, der er dateret Hafniæ dend 6 july anno i696, konfirmeres hr: *Diderich Schults* besikkelse af Hans Henrich Wulf, som var dat: dend 18 marty.
- 537: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de fødte og døbte, anno i692, dominica 4to adventus, fol. 9: "Monsr: Hans Hendrich Wulf".
- 538: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de fødte og døbte, 1698, torsdagen d 20 januar, fol. 19: "mons Hans-Henrik Wulf, ridefoget paa Findstrup".
- 539: Alderen fremgår af Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, ao 1718, augusty, fol. 144: "d: 22 ditto: blef Christian shredders konne Margrette Henrichsdatter Wolff begrafuet og hr *Hans Bloch* prediche. Hindes alder =48 aar 3 wger 4 dage".
- 540: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, 1705, fol. 110b: "Tiisdagen d 12 maji blewe Christian Hansøn oc Margrete Henrichsdatter Wulf troloffde /: Hans Wulf war cautionsmand :/ oc wiede d 23 junii".
- 541: Rasmussen Søkilde: Holstenschus og Nakkebølle, Anden Del, Findstrupgaard før Holstenernes Tid, 9. Diderik Schult, side 177-178.
- 542: Holstenschus' birketings protokol er ikke bevaret, men Hans Henrich Wulf findes anført som "birkefouget for Findstrup birch" i drabssager, der blev indbragt for Fynbo landsting til confirmation: Stævningsprotokol 1705-1720, indstefnte sager til dend 21 decembr ao 1707, fol. 82b, 3: (mord paa twende u myndige børen), indstefnte sager til dend =8tende january ao 1710, fol. 164, no 1 (fødsel i dølsmaal, derefter eet døt barn befunden).
- 543: De to drabssager, der blev indbragt for Fynbo landsting til confirmation i 1707 og 1710, se noten foran, blev indstævnet af Niels Jensen Frausing, fuldmegtig paa Findstrup.
- 544: Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, Byens toldere, side 281.
- 545: Skøde- og panteprotokol 10. 1697-1699 i Fynbo landstings arkiv (SP 2868), onsdagen d =25 july ao 1694, 27., fol. 171: 22 may ao 1694 skødede de to ejere en gård i Tørringe i Sønder Broby sogn til herredsfoged *Melchior Berrentzen*, onsdagen dend =23 janvarj ao 95:, 2., fol. 210: 5 xbr: ao i694 skødede de en gård i Vejle sogn og by til byfoged *Rasmus Lauridssen* i Faaborg.
- 546: Skifter udenfor skifteprotokollen 1699-1715 i Faaborg byfogeds arkiv, Skifte efter tolder *Peder Dirichsen* 1699. Sælgeren af gården berettede anno 1699 dend 12 april i skifteretten, "at sl: toller *Peder Dirichsen* haffuer sluttit kiøb med hannom: om dend gaard, sl: tolder iboede, om 400 rxdr og 20 rix til discretion, og da hand betalte de 200 rxdr sagde hand, at det war mons: Hanss Wolfis penge og hans kiøb, og naar skiødet skulle shriffuis, skulle det lyede paa Hanss Hendrich Wolfes naffn, saasom det war hans kiøb og iche *Peder Dirichsens*". Blandt de krav, Hans Wolf anmeldte til boet i skiftesamlingen anno i699 dend =25 septembr:, var en wexsell aff dato 26 jan: 97 på 200 rdr.
- 547: Faaborg tingprotokol 1703-13, anno i704, onsdagen dend =26 marty, fol. 27b, 100 rixdr croner til *Christen Hansen Erreboe*, anno i705, onsdagen dend =9 septembr:, fol. 93b, 66 rdr. 4 mk. til *Hans Pederssen Horne*, anno i706, onsdagen dend 20 january, fol. 108, 52 sletdaler til *Lauridtz Olles Snecher*.
- 548: Faaborg tingprotokol 1703-13, onsdagen dend i2 november i7i0, fol. 335-337.
- 549: Faaborg tingprotokol 1703-13, anno 1704, onsdagen dend 9 july, fol. 38b.
- 550: Faaborg tingprotokol 1703-13, onsdagen d i2 october i7i2, fol. 412b-415b.
- 551: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, 1713, fol. 141: "Mandagen d 10 apr. blef *Madtz Christensøn Smidt* begrawet, som døde den 2 ejusd - 53 aar gi -".
- 552: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 9 octobr: i7i5, fol. 115b.

- 553: Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, der skildrer branden side 356-358, bringer side 355 et kort, der viser brandens omfang.
- 554: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i7i5 løfwerdagen d 26 october, fol. 288-288b.
- 555: Kofod: Præsten i Ørbæk Rasmus Pedersen Winthers Beretning om sin Slægt og sit Liv, side 109.
- 556: Odense amts arkiv, 335. Breve fra Faaborg by 1712-1722, omslag vedr. ildebranden med Copier af Faaborg magistratz indgifne specification ower de materialier, som der behøwes til de øde og afbrændte stæders opbyggelse fra fremmede stæder at hentes, dat. d 12 novembr 1715, af magistratens ansøgninger til den stormægtigste monarch om støtte, dat. d 26 october 1715 og af Rentecammerets bevillingsskrivelse af d: 7 decembr 1715.
- 557: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 23 septembr: i7i6, fol. 196.
- 558: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 2i aprilis ao 1717, fol. 227b: "Edle borgm Christian Ottesen i Faaborg lod aflæse een panteforskrifning til sl: Hans Henrich Wulf forige controleur her i Faaborg udgifuet, af dato ii 9ber ao 17i0 paa cap: 900 dr, læst og protocolleret d i2 9ber: i7i0, som hanem af madm *Mette Marie* sl: Hans Wolfes til aflæsning er ofuerlefueret, at samme er indfriet".
- 559: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i7i6 d =20 january, d 2 martj, d 24 martj, fol. 290-290b.
- 560: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, 1717, febr., fol. 134: "d 5. ditto bleff Hanss Henrich Wulf begrafuen".
- 561: Faaborg kirkebog 1658-91, ecte børn døbte, anno j684: "Taarsdagen effter bededagsbøn, som indfalt d 14 febr., døbte jeg wellwise borg *Jacob Jurgens* barn *Mette Maria*".
- 562: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1717-23, fol. 3b-4: 5 Hans Hendrik Wulf controleur i Faaborg confirmation paa en forskriwelse med hans hustrue.
- 563: Beregninger over kop- og hesteskot samt krigsskot 1691-1744 i Faaborg magistrats arkiv, Faaborg byes krigstys mandtall for 1720.
- 564: Rentekammeret. 2212.116. Bestallings Protocol fra 3 januar 1718 til 30 novbr 1722 no 7, side 177: udnævnelser af Peter Halch, giwet udi Odense den 30de may 1719; Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno i719 onsdagen d i2 july, fol. 326: "Kongl: mayts tolder edle Peiter Halch loed læsse sin allernaadigst gifne bestalding her udj Faaborg af dat 30 may =i719". Niels Frausing var fradømt embedet, se Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, Byens toldere, side 281.
- 565: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de trolowede og sammen-wiede, ao 1719, fol. 117b: "d 14 aug: copulerede hr *Hans Block* tolden seigr Peder Hache og Mette Maria Jacobsdatter effter kongl: mays allernaadigste bref og tilladelse".
- 566: Rentekammeret. 2211.120. Relations- og Resolutions Protocoll 77. fra 9 janv: til 30 may 1719, side 1481, 4: I indstillingen til kongen anføres, at."Saasom toldereren udi Faaborg Niels Jensen Frausing ... dend 9 may sidstleden er blewen dømt fra sin tieniste, og een af hendis høyhed prinsesse *Sophiæ Hedevis* laquayer nafnlig Peter Halcke derom igien hawer anholdet og derpaa effter beretning skal hawe erholdet Eders kongl: mayts allernaad: løffte og tilsagn".
- 567: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 2 october 1720, fol. 564b, Peter Halch contra Hans Læsøe.
- 568: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 18 7ber: 1720, fol. 556b, Peter Halch contra Peder Lindegaard, oplyses det, at Peder Lindegaard på et spørgsmål fra Peter Halchs prokurator, der forsøger at mistænkeliggøre hans vidneudsagn, har svaret, "at Peder Lindegaard og Hanss Sørenns moder ware nestsødskendebørn".
- 569: Faaborg tingprotokol 1713-1720, onsdagen d 28 aug: 1720, fol. 540b-542, Peiter Halche contra Peder Lindegaard.
- 570: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 11 7ber: 1720, fol. 554, Peiter Halch contra Hans Læsøe.
- 571: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 31 july =1720, fol. 523b, Peder Lindegaard contre Peiter Halche, hvor Hans Læsøe citerer "Peder Lindegaard saa wel som widnet skulde faae, huis de bur-

- de, ... foruden mange andre uanstendige og u=tilbørlige ord, hwilchet widnet for respect for retten iche wilde nefne".
- 572: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 11 7ber: 1720, fol. 553b-555b, Peiter Halche contra Hans Sørensen Læsøe og *Oluf Nielsen*, begge consumtionsbetienter her sammesteds.
- 573: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 31 july =1720, fol. 523b, Peder Lindegaard contra Peiter Halche.
- 574: Faaborg tingprotokol 1713-20, fol.534-535b, Peiter Halche contra Hans Læsøe.
- 575: Faaborg tingprotokol 1713-20, fol. 518b, Peiter Halche contra Hans Sørenss Læsøe.
- 576: Faaborg tingprotokol 1713-20, torsdagen d 15 aug:, fol. 534b-535, Peiter Halche contra Hans Læsøe.
- 577: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen dend 24 july 1720, fol. 521-521b, Hans Sørensen Læsøe contra Peder Halch.
- 578: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 14 aug: 1720, fol. 529-531, Peiter Halche contra Hans Læsøe.
- 579: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1720 fredagen d ii october, fol. 339b-342.
- 580: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, ao 1720, novembr, fol. 140: "d 18 blef af mig begrafwet Peder Rasmus Lindegaard woris forrige consumptionsforwalter, ...".
- 581: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 2 october: 1720, fol. 564b-565.
- 582: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 16 8ber 1720, fol. 574. Tingprotokollen slutter fol. 574b før forsvarets vidner i denne forgrening af processeme er ført.
- 583: Fynbo landstings justitsprotokol 1715-1732, onsdagen dend 19 mart ao 1721, fol. 149-149b.
- 584: Fynbo landstings justitsprotokol 1715-1732, onsdagen dend 28 january ao 1722, fol. 177b-178.
- 585: Fynbo landstings justitsprotokol 1715-1732, onsdagen dend 19 marty ao 1721, fol. 150b.
- 586: Odense amts arkiv, 13. Erklærings- og resolutionsprotokoller 1719-1722, fol. 125-126. I amtmandens erklæring 1721 dend 23 nov. "Paa Andreas Harkrogs suppliqve" resumeres et længere sagsforløb. Der henvises til, at Andreas Harkrouch "den 29 octobris 1712 udj Høyesteret er dømt fra hans procuratorembede", at majestæten "d =14de aprilis indewærende aar fundet forgot, formedelst de klagemalet da øwer hannom war jndkommen, at hand for magistraten j Faaborg paa raadstuen skulde opkaldes og alworligen forreholdes, at ... hand da liigeledis skulle entholde sig fra at gaa folck til haande enten med raad til at procedere eller at skriwe for dem i processs med wiidere", og at amtmanden (fol. 110) d =24de appriil har indberettet til kongen, at Andreas Harkrouchs reaktion herpå havde været, at "hand sig iche lader nøye Eders kongl: mayts moderate ordre med tachnemelighed og respect at antage, men sig tør understaae magistraten udj Faaborg, som dog intet med sagen hawer at bestille end at de efterlewer høyst bemelte Eders kongl: mayts allernaadigste ordre, at paaføre een process og dennem for et andet forum at lade citere".
- 587: Odense amts arkiv, 335. Breve fra Faaborg by 1712-1722, omslag med dokumenter vedrørende processerne, herunder med det indgåede forlig af 22de 8br anno 1720 mellem Peter Halch og konsumtionsforpagteren.
- 588: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 31 july =1720, fol. 523b: Hans Læsøe citerer her fra skænderiet med Peter Halch på jagten den 15. juli om morgenen en udtalelse om, "at Peder Lindegaard saa wel som widnet skulde faae, huis de burde, om der og war i0 Peder Lindegaarde item i0 harer og i0 kroge og 10 Læsøer til".
- 589: Odense amts arkiv, 47. Brevkopibog vedr. købstæderne 1719-1722, fol. 135, amtmand *Lentes* svarskrivelse af dend 6 martj 1721 til Peter Halch, hvori han henviser Peter Halch til selv eller gennem magistraten at henvende sig til kongen; 13. Erklærings- og resolutionsprotokol 1719-1722, fol. 107, allerunderdanigste erklæring af 6te april 1721 vedrørende Peter Halchs allerunderdanigste indgifne suppliqve til hans kongl: mayst af den 8de martii 1721, hvori amtmanden skriver, "at det war at ønske hand (Andreas Harkrouch) ei alleene af Faaborg mens endog af den gandske provintz blew forwiist, saasom hand ei her af landet men udj Jydland hawer hiemme".

- 590: Odense amts arkiv, 14. Erklærings- og resolutionsprotokol 1722-1727, 1722, den 14 juny, fol. 23, Paa magistraten i Faaborg deris allerunderdanigste til hans kongl: mayt indleveret supplique, dateret 29 apr. 1722 blev saaledes erklæret: "Siden ieg kommen her til landet har ieg hørt mange talle om denne person Andreas Harkrog, hvoraf nogle tillægger ham den ros af et got howet og at hand icke er u-wittig, andre og de fleeste taller om ham som den, der er fuld af u-roelighed og af idel lyst til processer, ... efter hwilcke allerunderdanigst anførte omstendigheder ieg indstiller under Eders kongl: mayts egen allemaadigste willie og gotfindende, om denne person Andreas Harkrog icke andre slige sindede personer til exempel og afskye maae forwiises provincien"; sst., fol. 30b, amtmand *Sehesteds* relation af den 7de aug: 1722 til Danske Kancelli, at den kongelige befaling de dato den 9 julii 1722 om, at Andreas Harkrouch "forwiises provincien og samme inden een maanet at quitere ... straxen er blewen excequeret".
- 591: Odense amts arkiv, 47. Brevkopibog vedr. købstæderne, fol. 182, 1721 d 17 aug: "Till raadmand Jørgen Jacobs: i Faaborg".
- 592: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by, - 12/300 med Andreas Harkrouchs angiverbrev, dat. Kiøbenhavn d: 30 sept: 1722, og Peder Halchs og toldkontrollørens brev til amtmanden, dat. Faaborg d: 16 octob ao 1722.
- 593: Odense amts arkiv, 336. Breve fra Faaborg by 1722-1735, - 6, Byfoged Brolunds brev dat. 21 marti 1722; 14. Erklærings- og resolutionsprotokol 1722-1727, fol. 9b, imødekommer amtmanden anmodningen i en resolution af 21 martii om beskikkelse af en sættedommer, og fol. 13, den 24 aprilis beskikker han påny en sættedommer til at dømme i sagen. Faaborg tingprotokol foreligger ikke for denne periode. Årsagen til striden mellem byfogden og Peder Halch skal måske søges i en tidligere sag: 13. Erklærings- og resolutionsprotokol 1719-1722, fol. 131, hvor der den 15de janv: 1722 efter Peder Halchs anmodning blev beskikket en sættedommer, "saafremt toldereren sr Peter Halch i Faaborg hawer gieldsfordring hos byefogden Christopher Brolund saawelsom byeskrifweren *Peder Rosenkilde* sammesteds.
- 594: Salling herreds tingprotokol 1710-1723, mandag den 13 april ao 1722, fol. 532 og mandagen d 27 april ao 1722, fol.532b, hvor byfogden, der har indkaldt vidner fra herredet angående de ærekrænkende ord, bekræfter, "at hand joe for fred og eenighedz skyld hafwer i borgemester Jørgen Jachobsens ofwerwerelsse og efter hans begiering opsat en prosiect til et forlig imellem hannem og toldereren, mens som derudj wed reenshrifningen af borgemester sr Jacobss en deel er blefwen forandret og toldereren sr Halke iche efter aftale imellem hannem og borgemester self er møtt for Faaborg bytingsret for at erklære byfogden for de hannem i tingprottocolen ofwerbewiiste nærgaende ord, hand hannem hafwer paatalt, dess aarsag byfogden iche hafwer kundet tilstaa toldereren wed Faaborgs bytingsret at tage imod slig it forlig".
- 595: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, anno i725, fol. 153, ii: "Løwerdagen d 17 marty om morgenen klochen 8te er toldereren Peiter Halch død."
- 596: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1724-1730 20/9, fol. 90: 28. Peder Halch, tolder udj Faaborg, og Mette Maria Jacobsdaatter, confirmation paa en imellem dennem oprettet forskriwelse. Testamentet, der var dateret 25 novembr 1723, fik først kongelig konfirmation 23 april 1725, da Peter Halch var død.
- 597: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, fortegnelse paa dennem, som i Foborgs sogn trolofuis og sammenwies, anno 1731, fol. 132: "d 27de junii copulerede jeg i huuset efter kongl: majst allemaadigste bewilning weledle sr Hans Ancker og dyd- og Gud-elskende matrone Mette Maria sl. Halckes".
- 598: Skøde- og panteprotokol. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), onsdagen den 13 maj. 1744, fol. 139 "Iod hr Hans Bagers enke læsse følgende skiøde 1731 udgiwen paa sin gaard, ... datum Faab. d 7 julj 1731".
- 599: Hans Knudsen: Nogle historiske Oplysninger om "Den gamle Gaard" i Faaborg.
- 600: Nationalmuseet (uden forfatterangivelse): Historiske huse i Fåborg, side 43-45.
- 601: Formodningen om, at gården først blev opført i 1720, kan føres tilbage til landsarkivar *Hans Knudsens* artikel, se næstforegående note. Hans Knudsen fandt det (side 69) dog kun sandsynligt, at går-

- den blev bygget af Peder Halch, idet han byggede sin formodning på, at Faaborgtaxten ikke angiver nogen bygningsværdi for gården for årene 1716, 1717, 1718 og 1719, men først i Faaborg byes taxt for indewærende aar 1721, hvor værdien ansættes til 200 sletdaler. Som nævnt tidligere i forbindelse med "Katastrofen" er der dog andre tilfælde, hvor ligningsmyndighederne ikke har ansat bygningsværdi for brandofrenes nye gårde i de første år, selv om gårdene vitterligt har stået der.
- 602: Trap, Danmark (S.2), Svendborg amt, Gudme herred, Hesselager sogn, side 854.
- 603: Fynbo landsting arkiv, Skøde- og panteprotokol 1697-1699 (SP 2868), onsdagen dend 25 april (1694), 8., fol. 153b: "Kiendis jeg wndershrefne Hanss Thomessen forpachter paa Wormarchssgaard i Fyen och hermed for alle witterlig gjør ret witterlig giæld shyldig at werre til weledle og welbne *Vincentz Lerche* til Rygaard og Wormarchsgrd =4000 rdr, ... som reysser sig af det imellum oss sluttede oc fuldbyrdede kiøb om Wormarchssgaardz hofuedgaard med tilliggende bøndergoedz og jus patronatus (til Frørupe kirche) ... actum Kiøbenhafn d =19 may ao 1694".
- 604: Hesselager birks tingbog 1696-1704: tirsdagen dend 17 january 1699, fol. 58, møder sigr Hans Thomadsen paa Wormk:gaard i retten, men tiisdagen dend 23 may i699, fol. 72, læses en forkyndelse, hvorefter der indkaldes til skifte efter ham i henhold til "hans kongl: maytz naadigste befaling de dato Kiøbenhafn dend 25 marty indewærende aar i699".
- 605: Hesselager birks tingbog 1696-1704 nævner Inger sal Hans Thomadtsens till Wormk.sgaard, der stævnes sammen med samtlig hindes børn og medarffuinger, alle med deris laugwerge og formyndere, tiisdagen dend 28 november i699, fol. 94b, og i de følgende tingmøder indtil tiisdagen dend 23 january 1700, hvor der falder dom i sagen, men tiisdagen dend 29 junj 1700, fol. 114, lader Hans Christentzen till Wormk.sgaard en bonde fra Vormark stævne med henblik på syn af hans gård for brøstfældighed.
- 606: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og smaalandske registre 1699 25/8-1707, fol. 168: 4. Hans Christensen paa Waarmarkgaard brew at være sine umyndige stifbørns wæрге, dat. Jægersborg den 7 juny: 1701.
- 607: Hesselager birks tingbog 1704-19, tirsdagen d: 26. martj: 1715, fol. 271b: "For retten mødte seigr. Jørgen Ancher i Hesselager, som paa sin broders seigr Hans Ancher til Wormk:gaard hans wegne ..."; Danske Kancelli. D.22 Fyenske og smaalandske Registre 1743-1746, fol. 189: 97. Hans Christensen Ancher og huustrue aff Fyen confirmation paa deres med hinanden oprettede forskriwelse, hvori teksten i et fælles testamente af 15 janv. 1732 citeres, dat. Friderichsborg slot den 18de septembris 1744. I testamentet bestemmes det bl.a., at "dend andeel, som da henfalder til mine neml: Hans Anckers arwinger, alleene skal tilhøre og henfalde til min broder Jørgen Anker, boende i Hesselager, og hans børn, og aldeeles ingen anden af mine sødskende eller arwinger, i betragtning de allereede forhen af mig har nydt en fuldkommen broderlig assistence".
- 608: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1724-1730 20/9, fol. 595b: 137. Jørgen Ancher, bestallings confirmation at være birkefoget til Hesselager birk.
- 609: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de fødte og døbte, anno 1700, fol. 25: "Mandagen d 22 novembr. bleff raadmand Christian Ottesøns og *Ellen Christensdatters* barn *Diderik* døbt, ... faddere ... Hanss Christensøn til Wormarkgaard".
- 610: Skifter udenfor skifteprotokollen 1716-1821 i Faaborg byfogeds arkiv, Skifte efter borgmester Christian Ottesen 1722. Det står foreløbig hen, hvorledes en Christensen Ancher kan være broder til en Ottesen (Humble): Christian Ottesens moder *Maren Humble* vides ikke at have været gift før ægteskabet med *Otto Rasmussen Herrested*. Christian Ottesens hustru ved dåben 1700, *Else Christensdatter*, bar slægtsnavnet *Smidt*; jfr. Faaborg kirkebog 1696-1726, fortegnelse paa de begravne, fol.132b: 1704, "Tiersdagen d 16 sept. blew Ellen Christensdatter Smidt, raadmand Christian Ottesøns, begrawet ...". Moderen til den lille Ericke har måske været en tidligere hustru til Chr. Ottesen, død før han dukkede op i Faaborg i 1694.
- 611: Skifteprotokol 1733-1765. 1. i Faaborg byfogeds arkiv, fol. 65b og 66b.
- 612: Skifteprotokol 1733-1765. 1. i Faaborg byfogeds arkiv, Skifte efter madamme sal: Anne Helvi Jacobsdatter sal: Peter Buschis begynt d =14de april og sluttet d =28de julj 1735, fol. 37b og 46.

- 613: Bierfreund og Juel Hansen: Slægten Erreboe, Familien Busch (Erreboe Busch), side 123, oplyser, at Anna Maria Busch i 1752 blev gift i Sct. Jørgensbjerg ved Roskilde med sognepræst til Fanefjord *Peder Justesen*, en skomagerson fra Faaborg.
- 614: Nyborg og Tranekjær amters skifteprotokol II 1736-1749, no 34, fol. 509: "1744 dend 11 sept: døde seigneur Hans Anchers kone paa Wormarchsgaard, ...".
- 615: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 1736-1744 (SP 2880), landstinget den 25de novembr 1739, fol. 308b, 6. Hans Christensen Anckers obligation til *Christen Hansen Krarups* arvinger, henviser Hans Ancher til, at de nævnte arvinger har penge tilgode "efter deres farmoder min forrige gode hustrue Inger Hansdatter Krarup efter holden skiffteforening af dato 12 octobr ao 1730:".
- 616: Skøde- og panteprotokol (1736) 1743-1810 i Hesselager birkefogeds arkiv (SP 1690) nævner fol. 5-7 følgende lån mod pant i nogle af godsets huse, alle tinglæst i forbindelse med salget af Vormarkgård 1745: 11/6 1729 hos sognepræst *Poul Landt* i Hesselager, uden beløbsangivelse, 12/9 1737 200 rdr. hos pastor *Edwart Haar* i Langaae, 11/6 1736 yderligere 100 rdr. hos Poul Landt, 20/5 1737 100 rdr. hos lieutenant *Taugessen* af Langaae.
- 617: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 1736-1744 (SP 2880), anno 1738 den 23de july, fol. 186b, 7 Hans Christensen Ancher obligat: til Hendrich Laursen Lund, dat. Odense d 11te juni 1738.
- 618: Fynbo landsting arkiv, Skøde- og panteprotokol 1736-1744 (SP 2880), anno 1738 den 20 augusty, fol. 200, 11 Hans Christensen Anchers skiøde til hr *Lauritz Schurman*".
- 619: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 1744-1753 (SP 2882), Landstinget dend 26de augustj 1744, fol. 19, no 5 Hans Christian Anchers udgiwne obligation til Søren Lund.
- 620: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 1744-1753 (SP 2882), Landstinget d: 25de augustj 1745, fol. 156, no 4 Hans Anchers skiøde til Søvren Lund, dat. Woermarchsgaard d. 23 junj 1745, og no 5 Wormarchsgaard bøndergoeds.
- 621: Skøde- og panteprotokol (1736) 1743-1810 i Hesselager birkefogeds arkiv (SP 1690), fredagen d: 18de junny 1745, fol. 3b, fremlagdes "een pantteobligation af welædle sigr Hans Ancher til Wormk.sgaard til birkedommeren sigr *Erich Chrestensen* i Odense udgiwen, dattered d 11te junny 1745 ... tillige med een hosfølgende og forseilede specification paa pantet".
- 622: Skøde- og panteprotokol (1736) 1743-1810 i Hesselager birkefogeds arkiv (SP 1690), fol. 9, Welærwærdig hr. *Povel Landt* skiøde til *Andreas Hans Kierumgaard* i Hesselager paa en gadehuus, hvor huset beskrives som "et mit gade-huus og efter auctionsskiøde forhen tilhørte ejendom, som seigr Hans Ancher sal: førhen ejet og beboet, beliggende i Hesselager sogn og bye twert ower for kierken, ... bestaaende af 10 fag stuehuus og 3 fag a parte med detz indheignede gaardsrum og haweplads rundt omkring"; fol. 9b tinglæses et lån på 80 rdr, som Andreas Kierumgaard rockedrejer i Hesselager har optaget mod pant i "mit iboende huuss", som her angives "her i Hesselager beliggende lige for majtræet".
- 623: Odense amts arkiv, 334. Breve fra Faaborg by 1700, 1706-1721, Christian Ottesens brev af 11 martj 1713.
- 624: Christian Ottesens brev af 11 martj 1713 til amtmanden, jfr. noten foran, indledes: "For deris excel: høygunstige recommendation och paashriff paa min allerunderdanigste ansøgning har ieg underdanigst at tacke forre. Effter min hiemkomst i natt har ieg i dag giort ald min fiid hoes *Jørgen Thommessen* her i byen, ded hand wilde paatage sig at werre raadmand i mit sted, saafrembt min ansøgning widere blifuer confirmeret, men er ingenlunde dertill at persvadere". Derefter følger indstillingen af Jørgen Jacobsen.
- 625: Odense amts arkiv, 28. Brevkopibog 1711-1713, fol. 549, Raadmand Christian Ottessen af Faaborg indgaf til recommendationspaaskrift een hans allerunderdanigste supplication, ... Erholdte saadan paaskrift ... Altsaa wil jeg i allerdybeste underdanighed hawe hans allerunderd: ansøgning recommenderet til en naadig bønghørelse ... Ottense slot d 11 marty ao 1713"; seddel, der er fundet indlagt mellem fol. 552 og 553, Jørgen Jacobssøn af Faaburg indgaf hans allerunderdanigste supplique ... Er-

- holdte saadan paaskrift ... indstillet under E k m allemaadigste bøn-hørelse. Ottense slot d =12 marty ao 1713".
- 626: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og smaalandske registre 1708-16, fol. 330b: 51 Christian Ottessen bestalling at være borgemester i Faaborg i afgangne *Jacob Jørgensens* sted, og fol. 331: 52. Jørgen Jacobsen bestalling at være raadmand i Faaborg i Christian Ottessens sted som til borgemester sammesteds er befodret, begge dat. Gottorph den 4 october 1713.
- 627: Odense amts arkiv, 29. Brevkopibog 1713-15, side 313.
- 628: Odense amts arkiv, 335. Breve fra Faaborg by 1712-1722, brudstykke af det citerede brev, hvoraf slutningen med underskrifter og dato mangler, påtegnet: "resolvert paa dend 4 jan: 1716".
- 629: Odense amts arkiv, 12. Erklærings- og resolutionsprotokol 1713-1719, fol. 184-185. Amtmandens svarbrev, der indledes "Paa begge raadmændene i Faaborg deris memorial ...", er dateret Ottense slot dend =4 january 1717.
- 630: Grund-, bygnings- og næringsskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv, i Foborg taxt for hvert af årene 1714, 1715, 1716 og 1717 er raadmand Jørgen Jacobsen, der anføres umiddelbart efter Karen sl borgem *Jacob Jørgensens*, ansat til 20 sletdaler for næring og brug, medens Karen Achtonia ansættes til 250 sletdaler.
- 631: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, 1715, fol. 142: "Mandagen d 4 nov, Jørgen Thomsøn Jørgens, som døde d 27 oct., 59 aar gl".
- 632: Odense amts arkiv, 335. Breve fra Faaborg by 1712-1722, omslag med materiale vedr. Jørgen Thomsens børns og arvingers dispute med byfogden om hans auktionssalær, med Catalogus ofwer sl: Jørgen Thomes efterlatte boes midler, som d -15 april 1716 wed ofentl auction skal worde sold.
- 633: Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, side 165.
- 634: Skøde- og panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), fol. 66, "Edle hr raadmand Jørgen Jacobsen her i Faaborg loed læsse et auktionsskøde af byfogden udgifuet paa sl: Jørgen Thomesens gaard, ... =1716 d 23 april ..., datum Faaborg d 26 july ao 1717".
- 635: Faaborg magistrats arkiv: Grund-, bygnings- og næringsskatter 1665-1750, Faaborg byes taxt 1717 anfører gården som sl: Jørgen Thomesens gaard, men Faaborg byes taxt udi aar 1718 som raadmand Jørgen Jacobs; Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744, mandtal over dend allemaadigste paabudne kop- og hesteskat af Faaborg bye pro anno =1717, anfører derimod raadmand Jacobsen u-gift i gården sammen med j dreng, j hoppe og *Henning Jørgens* student.
- 636: Faaborg købstads regnskaber pro 1720-1722 (24) i RA, Mandtall over Faaborg byes indwaanere angaaende kop- og hesteskat, som till 11te marty, 11te juny og 11te september anno 1720 shall betallis, anfører: "Henning Jørgensen, student, logerer raadmand Jørgen Jacobsen, for sig 2" (rdr).
- 637: Rønningesøgård godsarkiv i LA Fyn, XXI. Private arkivalier, diverse dokumenter vedrørende slægterne Pflug, Stadtländer, v.Støcken, Urne og Wandel, 1641-1813, Wandal C1, bryllupsdigt.
- 638: Faaborg kirkebog 1690-1726, anno 1722, fol. 148b: "Løwerdagen d 3 januarij om aftenen klochen wed 5 slet er sl: borgemester Christian Ottesen død ..."; i Faaborg magistrats arkiv, Magistratens indkomne breve 1613-1754 ligger et omslag, mærket 1711-40, med flere dokumenter vedrørende Christian Ottesen, herunder kopier af brev til stiftamtmanden om hans død, dat. Faaborg: 6 january 1722 og af et andet brev, hvori den forsinkede besvarelse af et brev undskyldes: "Saasom borgemester Ottossen wed Deres missives ankomst af 24 decembr war meget syg og sengeliggende og nu d: 3 january er bortdød, hafuer wj iche før kundet besuare Deris welb:, saasom at sagen laa udj hans giemme"; brevet til stiftamtmanden findes i Odense amts arkiv, 335. Breve fra Faaborg by 1712-1722 under nr. - 10/244.
- 639: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og smaalandske registre 1717-23, fol. 425b: 19. Jørgen Jacobsen bestalling at være borgemester i Faaborg, dat. Hafniæ d 20 marty 1722.
- 640: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, døde og begrafne, anno 1727, fol. 199b, 26: "Tiirsdagen dend 30 decemb: om formidagen er raadmand Jørgen Berthelsen død ... og hand war 89 aar".
- 641: Odense amts arkiv, 48. Brevkopibog vedr. købstæderne 1722-1732, den 14 january, fol. 192b, skrev amtmand *Christan Sehestedt* til *Jørgen Jacobsen*: "Siden magistratsembedet nu af ham alleene

- forrettes, saa wilde hand tilmelde mig, om indtet hinderligt i saa maade indløber, og om nogen til at were raadmand ansøgning hawer", og fol. 197, den 8 april 1728, rykkede han fra sin gård Raunholt: "Endnu er ingen forslag efter hans løfte paa een skickelig mand til raadmand indkommen: Thi wilde hand lade sig om den post were angelegen saawit mueligt er, at embedet med een god mand kand bliwe forsynet"; 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 20/300, indeholder *Jørgen Jacobsens* svar. D 21 febr 1728 lyder svaret, at "som derwed er ingen fordel og ichun stor besuering og ansuar ja offte bekostninger anmelder sig ingen af de herboende", d 13 april nævner han *Joen Hansen Panch*, "som er en fornufftig mand og altid lewet ædruelig og skichelig", og tilføjer, at "her er noch en anden mand, som nu er udj Kiøbenhafn, som dertil og er dannet, med hwilchen jeg skal tale, naar hand hiemkommer".
- 642: Odense amts arkiv, 446. Breve m.v. ang. søvæsenet og skibsfarten 1714-1716, - 7/171 1714-1715, indeholder breve og oversigter m.v. vedr. udpresningen, herunder et brev fra Faaborg magistrat til amtmanden af 3 aug. 1715 med en specification "paa dennem, som til hans kongl: mayts tieniste her udj Faaborg er anholt og paa raadhusset hensat". De anholdte var uønskede håndværkssvende med flere, som magistraten leverede til flåden; 29. Brevkopibog 1713-15, side 792 gengives en opsang amtmand *Gjedde* giver Faaborg magistrat 1715 d =15 aug i den anledning: "Jeg hafde allermindst formodet, at fra Faaborg, som ellers hidindtil pleyer at lade dennom: finde iblandt de willigste af landets indwaanere til at gjøre k m: tieniste, nu wed min holdene munstring ower det indpræsede folck d 12 hujus paa wagtskibet for Nyborg Jagt-Elephanten: skuldet hawe fundet saa slætt og aldellis u-befaret icke eengang søewandt mandskab, som der fra byen er fremsendt, hworiblandt endog een skatteborger war udpræsed". Udskaeldningen fortsætter i breve af 17 aug, fol. 694, og 25 aug:, fol. 700.
- 643: Odense amts arkiv, 29. Brevkopibog 1713-15, side 269 begynder en længere brevveksling om de svenske officerer med et brev af d: 29 maj (1714) til Faaborg magistrat: "Raadmand og postmester *Jørg. Jacobs*: berettede mig for kort tid sid:, hworledis lieutn *Jacob Træegaard* ligesom flere swenske officerer skammelig er bortrømt ...". Den 10. juni følger et nyt brev: "deris skrifwelse af =8 hujus hafr jeg i dag wed posten erholdet og deraf seed, at de fangne swenske officerer endnu ligesom tilforne fremturer i deris lastwærdige wane med at desertere". Som det sidste brev fra amtmanden følger den 20. august en ordre til magistraten om at lade "de øfrige hos dennom wærende s: oberoff, underoff: og knegte arrestere der udj byen ... og dennem wed god og sufficant wagt af borgerskabet bewaage, ... indtil de udj faae dage wed sufficante escorter og wogne kand worde afhente, ... til Striib: og widere til Fridericia festning"; 338. Breve fra Faaborg by 1731-1735, - 3/375 fremsender *Jørgen Jacobsen* en specification, dat. Faaborg d: 31 decembr 1731, over de svenske officerers efterladte og stadig ubetalte gæld til borgere i byen.
- 644: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 8/300 indeholder en del dokumenter om "woris total ruinerede skibbroes istandsettelse og wedligeholdelse".
- 645: Fasmer Blomberg: *Faaborg By's Historie*, I, 1630-1750, Byens styrelse, Borgmestrene, gennemgår *Christian Ottensens* borgmestertid på to sider, side 162-164 øverst, og *Jørgen Jacobsens* tid, herunder også hans personlige ulykker, side 164-175. Den Store Nordiske Krig omtales side 216-219 og Skibbroen side 273-278.
- 646: Odense amts arkiv, 334. Breve fra Faaborg by 1700, 1706-1721, 53, brev dat. Faaborg d =4de december anno 1720 og tilsvarende ansøgning 61, dat. Faaborg d 21 juny 1721, med omgående tilladelse den 22de junj, se 47. Brevkopibog vedr. købstæderne 1719-1722, fol. 165b.
- 647: Odense amts arkiv, 335. Breve fra Faaborg by 1712-1722, omslag vedr. istandsættelse af skibbroen i Faaborg, brev af Faaborg d 12 novembr: 1720.
- 648: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 17i9 dend i6 septembrer:, fol. 328: "For retten fremkom *Jørgen Jacobsen* raadm i Faaborg og fremstillede skipper *Rasmus Hjelmurup*, førende kreierten Rosen for Faaborg dregtig =12 læster, som tilhør bemdte raadm *Jørgen Jacobsen* samesteds ...".

- 649: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 23 september anno 1722, fol. 176, "loed skipper *Knud Nielsen Bech* læsse ett skiøde paa een krejert, som edle hr borg:m *Jørgen Jacobsen* og toldereren sr *Peter Halch* hafuer udgifuet". I skødeteksten oplyses, at skipperen var borger i Århus, og at købesummen var 350 rixdr.
- 650: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 8 decembr 1728, fol. 340, ved optagelsen af et lån hos *Friderich Hein*, jfr. nedenfor, stiller *Jørgen Jacobsen* sikkerhed i bl.a. "2 skp: land, som ieg paa *Niels Christenss*: auction d 13 sept: 1719 hawer kjøbt, 2 skp: land, som paa *Søfren Smeds* auction d 11 octob: 1719 kjøbte, ...".
- 651: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 8 may 1720, fol. 132b: "Sr *Axel Matsen Huid*, tienende paa Nybor amptstue loed læsse een obligation og panteforskrifning af edle hr raadm *Jørgen Jacobss* her i Faaborg udgifuen, ...".
- 652: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 5/300, brev fra Faaborg magistrat, dat. Faaborg 29 january 1724.
- 653: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 8 decembr 1728, fol. 340b, ved optagelsen af lån hos *Friderich Hein*.
- 654: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 11 junj 1727, fol. 307: "Borgm *Jørgen Jacobsen* lod aflæse een panteoblig., som hand til sr *Axel Madtzen Huid* udgifuet hafuer af dato 6 may 1720 ... paa capital 300 rdlr" og "Kongl: mayes herretzfoeget sr *Niels Bring* lod læse een panteoblig., som borgm *Jørgen Jacobsen* i Faaborg hafuer udgifuet ... 200 rdlr".
- 655: Odense amts arkiv, 337. Breve fra Faaborg by 1722-1731, - 20/300, copie af *Jørgen Jacobsens* bønsskrift, dat. Faaborg d: 3 febr 1730, med amtmand *Rosenkrantz'* påtegning af 4de febr, og også 16. Erklærings- og resolutionsprotokol 1728-1731, fol. 46b.
- 656: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1724-1730 20/9, fol. 80: 6. Borgemester *Jørgen Jacobsen* fra Faaborg bewilling at lade en collectbog ombære udi Danmark og Norge formeldst tagen skade ved ildebrand, dat. Hafniæ den 14 januarij ao 1729. (14 dage før tilladelsen til *Karen Achtonia* blev givet).
- 657: Odense amts arkiv, 339. Breve fra Faaborg by 1735-1740, - 17/435, 27, brev af 31 augusty 1737 fra *Jørgen Jacobsen* om hans økonomiske situation anfører han bl.a. at "... af oppebaaren collect 1730 hafde hand annammet =153 rdr, huoraf ieg wenter mig iche en skilling".
- 658: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 8 decembr 1728, fol. 340, "lod høyedle og welbaarne hr canceljraad *Friderich Hein* til *Steensgaard* læse enn panteobl.; som edle hr borgm: *Jørgen Jacobsen* udgifuet hafuer ... datum Faaborg d 30 november ao 1728".
- 659: Odense amts arkiv, 339. Breve fra Faaborg by 1735-1740, 27 *Jørgen Jacobsens* brev af 31 augusty 1737 og 41 brev af 11 juny 1738 til amtmanden i anledning af en klage fra hofråd *Alexander Jessen* over, at han ikke havde kunnet få sit tilgodehavende hos *Jørgen Jacobsen*; jfr. 38 *Jørgen Jacobsens* ansøgning af 17 marty 1739 om at blive herredsskriver i Salling herred.
- 660: Odense amts arkiv, 339. Breve fra Faaborg by 1735-1740, 27 og 41, se noten foran.
- 661: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =19de decembr 1731, fol. 418b, læses *Jørgen Jacobsens* panteobligation "til min høyeleskelig kiære broder *Jørgen Jørgensen studiosus*, nu opholdende sig udj *Ørbek præstegaard*, rede laante penge courant myndt -240 rdlr ...", dat. Faaborg d =11 martj 1731.
- 662: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =25de 9ber 1733, fol. 66b: "Noch lod monsr *Hans Møller*, fuldmægtig paa Nyborg amtstue, læse følgende obligation af borgemester *Jørgen Jacobsen* udgiwet...", datum Faaborg d =24de novembr: 1733.
- 663: Odense amts arkiv, 336. Breve fra Faaborg by 1722-1735, brev af 3 april 1734.
- 664: Odense amts arkiv, 49. Kopibog over breve til købstæderne, fol. 89b, amtmandens brev, dat. Otense slot den 8te april 1734.

- 665: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, anno i734, fol. 214b, i0: "Dom 2de post pasch: dend 9 maji om aftenen klochen 9 er controleuren *Christian Nielsen* død".
- 666: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), 1735 onsdagen d =15 junj, fol. 510b, "lod *Hans Frandsen* læse en pandteobligation af borgemester Jacobsen udgiwet ... (for) rede lândte penge 40 rdlr ... (med sikkerhed i) nogle af mine her for Faaborg bye beligende jorder"; onsdagen den 10de octobr 1736, fol. 574b, "lod *Hans Isach* læse et schiøde paa en lejewaaning 3 fag af borgm Jacobsen udgiwet ... 3 fag huus, som er opbyggt lige udj hands nu iboende gaard"; 1736 onsdagen d =19de decembr, fol. 557b, no 18: "lod *Hans Storm* paa Hybed læse følgende obli: af borgm Jacobsen udgiwet ... (for) rede laandte penge 50 rd: ... (til sikkerhed) meubler"; onsdagen d =5 junj 1737, fol. 569b, "lod mr *Langhoff* paa Holkenhaun læse en obl: af borgemester Jacobsen udgiwet paa cap: 100 rd- ... (til sikkerhed) meubler".
- 667: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), onsdagen d =13 novembr. 1737, fol. 9: "Friderik Ludvig Vette apotecher læse et schiøde paa en gaard af borgemester Jacobsen udgiwet".
- 668: Auktionsprotokol 1737-1815 i Faaborg byfogeds arkiv, 1738 25de april, fol. 14, "Bemelte dato indfandt byfoged *Mølmark* og byeskr *Ballow* sig udj borgemester Jacobsens forhen tilhørende gaard og efter hands begiering ... holte offendtl auction paa adskilligt ...".
- 669: Odense amts arkiv, 339. Breve fra Faaborg by 1735-1740, 38, Jørgen Jacobsens skrivelse af 17 marty 1739 til amtmanden, hvori han skriver: "da creditoreme træde til mig maatte jeg med største forliis selge gaarden og indleje mig paa et lidet stæd, hwor jeg nu boer".
- 670: Odense amts arkiv, 340. Breve fra Faaborg by 1735-1740, - 2/435 Apoteqverprivelegium for Friederich Ludewig Wette med Jørgen Jacobsens påtegning, dat. Faaborg d 16 april 1737.
- 671: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1737-1742, fol. 65b: 60. Friederich Ludvig Wette, bestalling at være apotecher i Faaborg.
- 672: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2 i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271); 1740 18 junj, fol. 263, "lod apotecker *Nicolaj Gold* læse et af forrige apothecher Vette udgiwen schiøde paa sin gaard"; onsdagen d =19de novembr 1755, fol. 453, "lod apotecher *Sigismund Dirks* læse et auctionschiøde paa sin gaard og apoteche her i Faaborg ... efter de ower forrige apotecher Nicolaj Gold ergangne domme og indførsler"; =11 julj 1759, fol.558, "lod apotecher *Frands Gerhart Boving* læse et auctionschiøde paa sin gaard og apotech ... (erhvervet) aar 1757 d =28 septbr wed 3de og sidste holdende offentlig auction forrige apotecher Sigismund Dirks creditorer efter erhwerwede dom, indførsel og imission til betaling er udlagd"; jfr. om den første apoteker Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, Apotek og apotekere, side 365-366.
- 673: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), onsdagen den 23 martj 1740, no 2, fol. 63b.
- 674: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), onsdagen den 23 martj 1740, no 3, fol. 64, "lod høyedle og welbaarne hr: obriste Holst wed mons: *Morten Leth* paa Holstenshuus læse en panteobl. af borgm Jacobsen udgiwen ...", no 4, fol. 65, "lod madam Karen Acthonia aflæse og annullere en til sr Peder Mahl 1734 udgiwen obligation ...", no 5, fol. 65, "lod høyedle og welbaarne hr: obriste von Holst wed riidefogeden mons. Leth paa Holstenshuus læse følgende obl: ... af mad: Karen Acthonia udgiwen ...".
- 675: Odense amts arkiv, 341. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1740-1745, - 6/557, brev dat. Faaborg d 31 marty 1741.
- 676: Odense amts arkiv, 339. Breve fra Faaborg by 1735-1740, 49, Jørgen Jacobsens brev af 12 july 1738; 50. Brevkopibog vedr. kiøbstæderne 1738-1740, fol. 28, amtmandens brev til kiøbmanden *von Campen* i Faaborg, hvori denne konstitueres i stillingen "siden hand har været opdraget samme i sl: tolderens frawærelse", dat. Raunholt den 16de july 1738; amtmanden fulgte en anvisning fra Rentekammeret, 146. Breve fra Rentekammeret 1736-1738, - 16/414, dat 8de julj ao 1738, foranlediget af, at "toller *Johan Heyde* i Faaborg her i staden wed døden er afgangen og hans hustrue sig nu her opholder"; Jørgen Jacobsens ansøgning og amtmandens konstitutionsbrev har fmtl. krydset

- hinanden; amtmanden nævner ikke Jørgen Jacobsens brev i en meddelelse til ham om konstitutionen, fol. 28b i brevkopibogen.
- 677: Odense amts arkiv, 339. Breve fra Faaborg by 1735-1740, 38, ansøgning dat. Faaborg d: 17 marty 1739.
- 678: Odense amts arkiv, 31. Brevkopibog 1742-1744, fol. 53, 1742, brev nr. 481, B.borg d: 17 novbr.; hvor amtmanden efter at have henvist til, at commandeur *Friis* har klaget over forsinket betaling af en skyldig ydelse giver ordre: "Thi hawer I at foranstalte, at han den u-opholdeligen erholder, samt at den effterdags i rette tiide worder erlagt, at ieg icke alletider, hwer gang denne udgifft eller doctorsalariumet skal udreedes /: og hwormed I hos Eder fremfor i alle de andre kiøbsteder her i landet ere saaleedes seendragtige /: skal bemøyes med at shriwe 2 til 3 erindringer ...".
- 679: Odense amts arkiv, 32. Brevkopibog 1744-1746, side 607, brev nr. 79, dat. Brahesborg den 20de april 1746.
- 680: Odense amts arkiv, 32. Brevkopibog 1744-1746, side 651, brev nr 227, dat. Brahesborg den 23de july 1746.
- 681: Odense amts arkiv, 31. Brevkopibog 1742-1744, side 655, brev nr. 231, dat. Brahesborg den 27de july 1746.
- 682: Odense amts arkiv, 31. Brevkopibog 1742-1744, side 706, brev nr. 339, dat. Brahesborg den 26de nov: 1746.
- 683: Odense amts arkiv, 31. Brevkopibog 1742-1744, side 53, brev nr. 163, Odensee d: 30te martii 1743 og fol. 302, brev nr. 191, B:borg d: 13de april 1743 (Klagebreve og Jørgen Jacobsens redegørelser i aktpakke - 11/5:59, se næste note). De eligerede borgere fortsatte med at rette klager til amtmanden over Jørgen Jacobsens administration, men fik også en næse for utidig nævenyttighed; side 569, brev nr. 569, dat. Raunholt d: 25de december 1743: "... ieg ... maa melde Eder, at Eders embede ej bør gaa videre end at observere byens beste i aldmindelighed og derom gjøre forslag til borgemesteren eller mig, om han ej deri wil assistere".
- 684: Odense amts arkiv, 341. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1740-1745, - 11/559 (en tyk aktpakke).
- 685: Amtmandens instruks af 3. maj 1747 findes ikke i Odense amts arkiv, men indholdet citeres i arkiv nr. 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 9/698, brev af 12 may 1747 fra sognepræsten og Mølmark til amtmanden.
- 686: Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 18/698 indeholder Jørgen Jacobsens egen udførlige redegørelse for denne sag, dat. Faaborg d 14 july 1747.
- 687: Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 33/698, der er en lang redegørelse fra *Christian Mølmark*, dat. 20 dec: 1747, formulerer denne del af anklagerne præcist, side 3: "Den gode mand wed ellers nock self, at han i dette som i alt andet har gaaet casche og egenraadig til wærchs og aldrig har willed lade borgerskabet wiide mindste af byens sager. Jeg wil intet tale om mig, som in totum har wæret udlugt til denne tiid", og videre side 4: "Borgerskabet paa sin side har det imod ham, at han iche har efterlewet lowen og ladet kæmnere staae for byens sager og aflægge aarlig regnskab".
- 688: Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, side 168-174; et omfattende kildemateriale findes i Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - /698 (1747), - /699 (1748) og - /700 (1749) og 347. Breve fra Faaborg-indbyggere 1740-1750, - /702. Amtmandens skrivelser i sagen er desværre ikke fundet.
- 689: Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 7/699, brev af 23de jan: 1748 fra Jørgen Jacobsen til amtmand *Rantzow*, hvori Jørgen Jacobsen begrundet et ønske om at få udpeget en anden herredsfoged til at forestå en undersøgelseskommision i sagen.
- 690: Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 10/698, brev af 27de may 1747 fra *Christian Mølmark*, hvori han "forrestiller, at der een 8te aars tiid ingen oberformyndere har wæred her i byen", og tilføjer, at "det er hiertelig beklageligt, at magistraten her wed steden har saa got som intet for deris tieniste. Foruden har dend goede borgemester lidt ilds-

- waade og megen anden modgang, saa ieg underdanigst wil bede Deres høygrewelig excellence wil handle moderat og lemfeldig med ham".
- 691: Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 33/698, in fine, side 8 af en erklæring fra Christian Mølmark til amtmanden vedrørende et ønske fra *Jørgen Jacobsen* om at få udnævnt en anden herredsfoged til at lede undersøgelserne mod ham, med videre.
- 692: Danske Kancelli. D.24 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1746-1751, fol. 176b: 49. Borgemester *Jørgen Jacobsen* i Faaborg, anlangende at communicere byfoged Christian Mølmark, som ham i embedsforretninger er blewen adjungeret, alle byens brewe og documenter og intet uden hans wiidenskab i embedet at foretage, dat. Jægersborg slot den 11te octobris 1748.
- 693: Danske Kancelli. D.24 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1746-1751, fol. 177b: 50. Byfoged Christian Mølmark i Faaborg at være borgemester *Jørgen Jacobsen* sammesteds i alle embedets forretninger adjungeret, dog uden nogen titul af viceborgemester eller nogen anden belønning derfor at nyde, dat. Jægersborg slot den 11te octobris 1748; byens borgere blev opvaret til rådstuen for at høre den kongelige besikkelse oplæst, se Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, tirsdagen d. 29 octobr: 1748, fol. 434.
- 694: Odense amts arkiv, 347. Breve fra Faaborg-borgere 1740-1750, - 18/702, brev af 18 january 1749 fra seks eligerede borgere til amtmanden, hvori borgerne også truer med at klage direkte til kongen og rejser spørgsmål, "om byfogden med den nidkierhed hand burde har søgt rigtighed, og naar hand dend ey har kundet faae, om hand da paa fornøden maade allerunderdanigst hawer beswerget sig".
- 695: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 12/8 1746-52, fol. 251: 42. Byfoged Christian Mølmark, bestalling at være viceborgemester i Faaborg, dat. Christiansborg den 5te aprilis 1749.
- 696: Danske Kancelli. D.24 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1746-1751, fol. 219b: 23. Geheime-conferentz-raad og stiftbefalingsmand hr *Christian grewe af Rantzau* og biskop hr *Christian Ramus* at forelægge borgemester *Jens Jacobsen* i Faaborg inden 6 uger at forfatte en rigtig designation over alle byens publique brewskaber og samme paa behørig stæd henlægge saa og at gjøre reede for byens penge hand har oppebaaren, dat. Christiansborg slot den 21de martii 1749; den kongelige ordre blev læst på rådstuen den 5. april, se Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, fol. 440b, og Mølmarks bestalling blev bekendtgjort den 25. juni 1749, hvor "raadstuen sadt af borgemester Christian Mølmark i borgemester *Jacobsens* swaged", se sst. fol. 444.
- 697: Odense amts arkiv, 743. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1751-1754 indeholder en omfattende korrespondance om stridighederne under journalnr. - /789 (1752) og specielt /790 (1753, hvor det ene brev efter det andet afgår til amtmanden med gensidige anklager). Som eksempler: 1) Mølmarks brev af 3 juny 1752, - 6/789, der indledes: "Med megen og møysomlig arbejde og utallig chicaner og fortræder, saasom wedkomende søgte at gjøre mig sagen umuelig, har jeg omsider ikke alleene faaed oberformynderwæsenet i rigtighed og de umyndiges capitaler forsichred, men endog alle ting ryddet af wejen, saa widt jeg har kundet komme efter, der i mindste maade i eftertiden kunde giwe answar"; 2) *Jørgen Jacobsens* brev af 21 febr 1753, - 7/790, der afsluttes med bitre ord om "... med mindre mine u-wenner wil af puur ondskab skriwe alt for aabenbare u-sandfærdighed, da ieg haaber det retournerer paa dem selw til den skam og wanære de mig tiltænke". I senere breve blev tonen stadigt mere perfid fra begge sider.
- 698: Bierfreund og Juel Hansen: Slægten Mølmark.
- 699: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 10/11 1730-1736, fol. 610b: 71 Christian Mølmark, bestalling at være herredsfoged i Salling herret, naar den der nu værende wed døden afgaar, "... hworimod Christian Mølmark skal være forpligtet den imellum dem oprettede contract til *Hans Fallenkamps* og hans hustrues subsistence behørigen at efterlewe", dat. Fredensborg den 17de augti 1736; 1737-42, fol. 60: 53. Christian Mølmark herredsfoged i Salling herret bestalling at være tilligemed byfoget i Faaborg, "udi *Christopher Brolunds* stæd, som samme embede hawer awstaaet, og nyde bemelte gamle byfoget saalenge hand lewer tywge rigsdaler aarlig af hans suc-

- cessor efter hans eget ham giorte tilbud", dat. Fredensborg d 7de juny 1737; i Odense amts arkiv, 344. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1754-1757, - 7/886, brev af 18de augusty 1757, oplyser Mølmark selv om købsvilkårene: "at ieg i 10 aar af herredtzfogedtiennisten foruden 100 rdr ieg strax betalte pensesede 2000 slettedaller, dereffter i 2 aar 200 slettedaller til encken, og af byfogedtiennisten foruden 100 rdr ieg og til afstaaelse betalte pensesede i 2 aar 40 rdr".
- 700: Odense amts arkiv, 344. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1754-1757, - 4/886, 11 sider langt forsvarsskrift fra Mølmark til amtmanden, dat. den 24: may 1757, hvori byfogden bl. a. skriver: "Thi ieg begierrer intet at betagge den gamle mand hans nødtørftig subsistence. Jeg wil giwe ham af magistratæmbedet og af postmestertiennisten aarlig 100 rdr. ... postmestertiennisten, som dog aldrig har wæred fra magistratæmbedet, ... dend liden tienniste er just det enniste, som skulle hielpe og soulagere mig lidet for mit arbejde i fremtiden, ..."; - 5/886, Jørgen Jacobsens brev af 11te juny 1757 til amtmanden, hvori han tilbyder Mølmark, at "saa maae hand fra denne dag af nyde de halwe indkomster med mig af magistrat-embedet i hwad tilfælde det end er, undtagen alleene de 50 rdr pension af wejer- og maalertienesten, ... men hvad postmestertienesten er angaaende, da ligesom dend i ingen maade wedkommer magistrat-embedet meer her end andre stæder, ... dend wil jeg med Guds og kongens naade u-præjudiceret beholde saalænge jeg lewer, ...".
- 701: Odense amts arkiv, 34. Brevkopibog 1755-1760, side 253, brev til Mølmark, dat. Brahesborg d: 31te augusti 1757.
- 702: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1753-1758, fol. 665: No 110. Simon Hempel, chirurgus i Faaborg, bestalling at være postmester sammesteds.
- 703: Odense amts arkiv, 341. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1740-45, - 6/557, Jørgen Jacobsens brev til amtmanden, dat. Faaborg d 31 marty 1741.
- 704: Faaborg kirkebog 1690-1726 og Faaborg ministerialbog 1727-1754.
- 705: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, døde og begrafne, anno i747, fol. 245b, i7. "Onsdagen d: 9 august efftermiddag klochen 4re døde borgemester hr Jacobsøns kiærteste Catharina Maria Wandels"; Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 7/699, hvori Jørgen Jacobsen i et brev af 20de jan: 1748 til amtmanden som undskyldning for sine forsømmelser henviser til "adskillige mig owerfaldende fataliteter saasom u-lykelige ildebrand, min kones langvarige og mange aars wedwarende sygdom og endelig paafulgte død, foruden mange andre beswærligheder".
- 706: Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1739-1789, Skifte=forretning efter afgangne *Elizabeth Friis* sl: hr *Johan Wandals*, fol. 157b: Anno 1747 d 14de decembr døde afgangne madame Elisabeth Friis, sl: hr Johan Wandals, i Faaborg, ...", fol. 161b: "Den af borgemester Jacobsen sidstleden d 3die janvary indlewerede regning imellem den sl. kone og ham, hworpaa hun blew ham skyldig -60 rdr 5 mk. 4 sk. Lyder saaledes ... Ao 1745 d 13de octobr ankom hun til mig for at nyde sin forflegning med spisning for sig self ... (og) for hendes pige" og: "Af borgemester Jacobsen blew dags dato indleweret en specifice regning saawel for de til begrawelsen angewendte bekostninger som til andre udgifter angewendte bekostninger paa den sl: kones wegne, ... 44 rdr".
- 707: I et brev af 25 may 1748 til amtmanden om udnævnelser af *Johan Wandal* til kongelig vejer og måler, Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 30/699, karakteriserer *Christian Mølmark* ham uskånsomt som "eet unyttig Jordens byrd, eet menneske der har føre lemmer i steden for hieme, der aldrig har eller kand tienne publicum, men wil æde brødet fra andre".
- 708: Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 32/699, brev af 29 may 1748 fra Jørgen Jacobsen til amtmanden vedrørende vejer- og målerbestillingen.
- 709: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1755, døde og begrafne, anno 1748, fol. 247, 13. "Mandag eftermiddag d: 20 may kl: 2 1/2 er Conrath Hansøn Piil død".
- 710: Se Odense amts arkiv, 15. Erklærings- og resolutionsprotokol 1728-1737, fol. 249, stiftamtmand *Sehestedts* erklæring af 7 febr 1737 på en ydmyg supplique fra *Conradt Piil* om som kongelig embedsmand at måtte blive fritaget for indkvarteringer. Amtmanden indstiller til trods for en anbefaling fra

- Jørgen Jacobsen* ansøgningen til afvisning, bl.a. med henvisning til, at "hans betiening derhos i anledning af det allemaadigste aabne brev af 3 aug: 1670 og forordningen om weyere og maalere af 5te may 1683 ickun holdes af ringe consideration, siden magistraten i kiøbstæderne allernaadigste ere tillatt dissilige betientere ... at antage".
- 711: Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 31/699, brev af 29 may 1748 fra Mølmark til amtmanden.
- 712: Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 19/699, brev af 20 marty 1748 fra Jørgen Jacobsen til amtmanden, hvori han lægger op til en aftale om, at sønnen vil give afkald på vejer- og målerbestillingen til fordel for kammertjeneren, hvis amtmanden vil medvirke til, at sønnen bliver udpeget til Jørgen Jacobsens efterfølger som postmester i Faaborg; - 32/699, Jørgen Jacobsens brev af 29 may 1748 til amtmanden, vedlagt copie af amtmandens noget tvetydige svar vedrørende den foreslåede deal, med redegørelse for omstændighederne omkring udnævnelsen. Jørgen Jacobsen skriver bl.a., at "ieg weed nu ej paa nogen maade at giøre forandring derudj"; Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1746-1752, fol. 172: 63. Johan Wandel Jørgensen, bestallings confirmation at være weyer og maaler i Faaborg, dat. Rendsborg den 7de junii 1748.
- 713: Odense amts arkiv, 347. Breve fra Faaborg-indbyggere 1740-1750, - 23/702, brev af 2den janv. 1750 fra Hans Pedersen Lindegaard, der var skuffet over, at den livsvarige pension bortfaldt efter kun 1 1/2 års forløb, og nu gjorde krav på stillingen, vedlagt Johan Wandals brev af 10 septbr 1748 om aftalen: "Formedelst min fader borgemester Jørgen Jacobsen her i Faaborg forhen hawde lowet Hans Pedersen Lindegaard her ibidm, at naar weyer- og maalertiennisten blew vacant, hand den da skulle nyde, og som hand godwilligen hawer afstaaet sin præention til mig, ... hworimod ieg reverserer mig herwed at giwe Hans Pedersen Lindegaard saa lenge hand lewer og ieg bliwer wed tienisten aarlig 50 rdr ...".
- 714: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, døde og begrafne, anno 1749, fol. 248b, 26. "Tiirsdagen d: 9 dembr er weyer og maale-mester Johan Wandal død".
- 715: Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 17/700, brev af 20 decemb: 1749 fra Jørgen Jacobsen til amtmanden, mundende ud i en bøn om, at amtmanden vil acceptere, at han selv overtager vejer- og målerbestillingen, uanset at amtmandens kammertjener stadig er interesseret i at få den.
- 716: Odense amts arkiv, 342. Breve fra Faaborg magistrat og byfoged 1745-1750, - 16/1700, brev af 17de dec 1749 fra Chr. Mølmark til amtmanden.
- 717: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1746-1752, fol. 336: 9. Peder Jørgensen Mahl bestalling at være weyer og maaler i Faaborg, dat. Christiansborg d 6. febr: 1750.
- 718: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 12/8 1746-1752, fol. 336: 9. Peder Jørgensen Mahl bestalling at være weyer og maaler i Faaborg "... dog skal hand derimod betale til den gamle borgemester i forbemelte Faaborg Jørgen Jacobsen, saa længe hand lewer, aarlig 50 rdr".
- 719: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), onsdag: d =13 aug: 1755, fol. 447, "Iod sr *Henrik Faaber* læse et skiøde paa en gaard her i faab: paa Torwed af borgm Jacobsen udgiwen ...".
- 720: Faaborg skifteprotokol 1733-1765. 1. i Faaborg byfogeds arkiv, 1758. Skifte efter salig Jørgen Jacobsen for dum kongl: mayss borgemester og postmester her i Faaborg, fol. 388b: "dend afdøde har sidet i et leyehuus, der, som meldt er, er birkedommer Busck tilhørende"; fol. 390: "Birkedommer Busck ... udleggis for ... 3 aars huusleye a 20 rdr, som efter lowen forlods betalís ...".
- 721: Faaborg kirkebog 1755-1767, mortui, 1758, fol. 67b, i4 "Tirsdagen de 13 junii om formiddagen kl 10 døde welædle hr= borgemester Jacobsen, som war 74 aar gammel. Onsdagen de 14 junii er hand begrawet i kirken. Lagt i daaben, giwet woxlys, ringet og jordet af hr= *Lund*".
- 722: Faaborg skifteprotokol 1733-1765. 1. i Faaborg byfogeds arkiv, 1758 Skifte efter salig Jørgen Jacobsen, for dum kongl: mayss borgemester og postmester her i Faaborg, som 1758 d =12 junj wed den sal: mands dødsfald er begyndt og samme aar d =30 september sluttet, fol. 385b-390b.

- 723: Faaborg kirkebog 1690-1726, rigtig opskrift paa de fødte og døbte, anno 1692, fol. 8b. Af dette blad er den nederste halvdel afrevet, således at der kun er bevaret et brudstykke af teksten: (Tirsdag) d 26 april Jens Lauridsen og Maren Pe(tersdatter Buschs) søn, som var født lørdagen d 23 april (...)" ; jfr. Bierfreund og Juel Hansen: Familien Busch (Erreboe Busch), side 121-122.
- 724: Salling herreds tingprotokol 1710-23, tirsdagen d 3 february anno 1711, fol. 9b: "Peter Jensen Busch af Faaborg møtte paa hans faders Jens Erreboes vegne ...".
- 725: I Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 9 octobr: 1715, fol. 116, karakteriserer Jens Erreboe selv, under en vidneførelse vedrørende branden i 1715, sin situation således, at "hand tilforn sat udi goed velstand og fuld handel som een kjøbmand og een af de bedste her i byen". Skattetaksationerne bekræfter hans eget udsagn: i Foborg byes taxt for aar 1713 i Grund-, bygnings- og næringssskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv er Jens Lauridtzen Erreboe sat til 260 rigsdaler af næring og brug, hvor *Jacob Jørgensen* blev sat til 280 rdr; i Faaborg byes krigsstyr efter indgifne mandtal pro anno 1714 i Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744 i magistratsarkivet er Jens Erreboe handelsmand med 160 rdr den højest ansatte i byen, med *Karen* si: borgm: *Jacob Jørgensens* som den næsthøjeste med kun 70 rdr.
- 726: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1717 tirsdagen d 17 augusty, fol. 309b; Schrøder: Meddelelser om Faaborg Kjøbstad citerer hele teksten side 412-420.
- 727: Faaborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1715 lørdagen d 11 may, fol. 271, hvor Jens Erreboe lod optage et rådstuevidne om opbringelsen; jfr. Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744 i Faaborg magistrats arkiv, Foborg byes krigsstyr mandtall 1713: "Jens Erreboe, hafuer lidt stor skade til søes i forleden efter-høest formedelst hans skiberom, som hand self hafde lad med fædewahre, blev af de swenske opbragt til Carlsrone, ...".
- 728: Fåborg rådstueprotokol 1679-1759. II, anno 1715 lørdagen d 26 october, fol. 288; jfr. omtalen foran under Hans Wulf.
- 729: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 9 octobr: 1715, fol. 115b.
- 730: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 9 febr: 1718, fol. 73, skødetekst, der begynder: "Kiendes jeg underskrefne Jens Lauridtzen Erreboe, borger og handelsmand her i Faaborg og hermed witterlig gjør, det ieg med frj willie og med min kierre huustrue *Maren Peittersdatter Busk* hendes samtyche hafwer foræret woress søn *Peitter Jensen Busk* woress gaard, beliggende paa dend syndre side i Østergade her i byen, ..."; onsdagen d =14 decemb 1729, no 3, fol. 371, henviser Peter Busch ved salget af gården til "mit af min sal: faders medehlet skiøde: ... af 6te decembr 1718".
- 731: Faaborg rådstueprotokol 1592-1744. I, fol. 141b: "1718 dend 31 januarij bleff sr *Peitter Bush*, barnfødt her udi Faaborg, antaged til borger og derpaa gjorde sin borgerlig ed, at hand sig af kjøbmandzshab agter at ernære, ...".
- 732: Faaborg tingprotokol 1713-20, mandagen d 27 junj 1718, fol. 360b-361.
- 733: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 22 junj, fol. 351b-352.
- 734: Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744 i Faaborg magistrats arkiv, Mandtal ofuer Faaborg byes indwaanere angaaende kop- og hæsteskatte til dend 2i may, 2i jullj og 2i october 1719 skal erlægges.
- 735: Grund-, bygnings- og næringssskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv, Faaborg byes taxt udi aar 1718 og 1719 og Faaborg byes taxt for indewærende aar 1721, 1722 og 1723.
- 736: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelse paa de begrafne, aar 1718. april, fol. 143b: "d 22 Jens Lauridtzen Erreboe. som hr: *Hans Bloch* prædicket or. Hd blev satt i aaben begr: i kierchen".
- 737: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 8 marty 1719, fol. 101 og onsdagen d 15 marty 1719, fol. 102. Begge skøder - for "St. Peter" og for stolestaderne - var dateret d 2 marty 1719.
- 738: Skøde- & panteprotokol 1713-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =20de junj 1731, fol. 409: "lod sr Peter Busk læse et skiøde paa en gaard, ... som hands moder mad: sal: *Jens Erreboes* hawer udgiwet ... datum Faab: d -3 august 1726"; salgsvilkårene fremgår af Skifteproto-

- kol 1733-1765. 1. i byfogdens arkiv, Skifte efter høyachtbare sal: Peter Jensen Busch. Anno 1735 d =2den martj ..., fol. 26b og fol. 29, hvor det oplyses, at obligationen på de 1100 rdr. var de dato 11te decembr 1728, jfr. aflæsning af obligationen i skøde- & panteprotokollen onsdagen d =9de martj, no 6, fol. 501b.
- 739: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =25 maj 1729, fol. 358, hvor *Anna Hedevig Jacobsdatter* optager et lån "udj min mands frawærelse", stiller hun sikkerhed ved pant i "woris gaard og biugning ... beligende paa dend sønder side udj Østergade, ... og nu beboes af k: m: wejer og mahler sr Conrat Piil"; onsdagen d =14 decemb 1729, no 3, fol. 371 "lod sr Conrat Hansen Piil wejer og maahler læse et skiøde, som sr Peter Jensen Busch hawer udgiwet paa en gaard ... beligende paa dend sønder side i Østergade ... effter mit af min sal: faders medehlet skiøde: widere formelding af 6te decembr 1718".
- 740: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 8 marty ao 1724, fol. 218b: "Monsr *Jens lbsen* i Sønderborg lod læse et skiøde paa ... en mig tilhørende galiioth Sancte Peter kaldet, drægtig j4 læster ... efftersom meerbemte monsr *Jens lbsen* mig dend rigtig med 583 rdr betalt og fomøyet hafuer, ...".
- 741: Grund-, bygnings- og næringssskatter 1665-1750 i Faaborg magistrats arkiv, Faaborg byes taxt for indewærende aar 1724, 1726, 1729:, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735. Ved taxten 1724 er indlagt en seddel: "aftagen Peiter Busk 15".
- 742: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =25 maj 1729, fol. 358 og onsdagen d =14 decemb 1729, no 3, fol. 371.
- 743: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), 1732 onsdagen d =10de december, fol. 448b, lån på 100 rdr. hos *Hans Frandsen* i Aastrup; Skifteprotokol 1733-1765. 1. i Faaborg byfogeds arkiv, Skifte efter høyachtbare sal: Peter Jensen Busch, fol. 29: lån hos degnen *Niels Holm* i Røslinge på 200 rdr. i henhold til en obligation de dato 11 junj 1732, uden angiven sikkerhed, og lån af welbr hr: capitain *Barstorff* penge 170 rdr, fol. 29b, kravet om repressalie for fæstensgaven.
- 744: Acciseregnskaber for Faaborg by, indlagt som bilag i Faaborg bys skatteregnskaber i RA, 1721, 1722, 1723, 1729 (Riga), 1730, 1732, 1733, 1734 (Christiania).
- 745: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =20de junj 1731, fol. 409, hvor Maren Busch udsteder skøde på "min forhen tilhørende jagt kaldet Fortuna drægtig 8 1/2 læst som i maalebrewet af 11 junj 1720 under Deres excell og samtl: deputeredis hender og seigl udj Cammercollegio, til min høyelskende kiære søn Peter Jensen Busk, borger og handelsmand udj Faaborg ... Faab: d =14 junj 1731".
- 746: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, rigtig opskrift paa de føde og døbte, anno i735, fol. 32, 5: "Mandagen dend 7 february om morgenen klochen 7 er sl: Peiter Buskis lille søn fød. Samme dag blef hand hiemmedøbt af hr *Hans Bager* og kaldet Peiter Busk".
- 747: Faaborg skifteprotokol 1733-1765. 1. i Faaborg byfogeds arkiv, Skifte efter høyachtbare sal: Peter Jensen Busch, fol. 26b-30b.
- 748: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, døde og begrafne, anno i735, fol. 217, 2i: "Torsdagen d 5 april er sl: Peiter Buschis enche død. Onsdagen dend i3 ejusdem blef hun begrawen i kirchen, og hr *Hans Bager* kastede jord paa hinde og prædichede ower hinde".
- 749: Faaborg skifteprotokol 1. 1733-1765 i Faaborg byfogeds arkiv, fol. 37b-46b, Skifte efter madamme sal: Anne Helvi Jacobsdatter sal: Peter Buschis, begynt d =14de april og sluttet d =28de julj 1735.
- 750: Ryslinge kirkes ministerialbog 1717-62, 1738: "d: 20 marty blef madme Maren Petersdat: Busch, madame *Wieborgs* moder paa Tøystrup begrawet og hensat i Røslinge kirke, og siden d: 24 dito derfra bortført til Faaborg kirche. War 82 aar 2 maaned: 3 ug: 1 dag".
- 751: Nyborg og Tranekjær amters skifteprotokol II. 1736-1749, side 53-84, no 4 Skifte efter Maren Pedersdat: sal: *Jens Erreboes*, som døde paa Tøystrup "... som logerede hos hendes swigersøn monsr *Niels Hansen Wiborg* og døde den 2 martj".

- 752: Auktionsprotokol 1737-1815 i Faaborg byfogeds arkiv, fol. 15: "Den 13 maj (1738) er efter opslagne og udstrøde placater auction over afgangne mad: Maren Erreboes gaard ifølge og efter de en gang forfattede conditioner 3de og sidste gang forretagen. ... sr Henrik Sirachsen som høystbydende ved første auction gaarden nu ved 3de auction blev tilslagen, nembl for =502 rd=".
- 753: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, døde og begrafne, anno i735, fol. 218, 36: "Onsdagen dend i0 augustj blev sl: Peiter Busk begrawen i kirchen, og hr *Hans Bager* kastede jord paa hannem, og der blev ringet over hannem".
- 754: Brandts kirkebogsuddrag, St. Knuds meenighed her i Odinsøe, 1692: "15 jul: Søren Knuds. b. Knud, baar af *Jørg. Brahes* frue, og *Holger Rosenkranses* fr: gik hos"; Odense byfogeds arkiv, skifteprotokol 1722-1726, fol. 153b-199, Søren Knudsen, nævner Knud Sørensen boende i Faaborg som den ældste søn.
- 755: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 10 aug: 1718, fol. 390: "... fremstoed sr Knud Sørensen og wandt wed æd med opragte fingre effter lowen, at hand imidlertid hand tiente Jørgen Thomes wdj aar 1710 efter Michelsdag hafuer hand tillmaalt effter befaling af sin hosbond til *Niels Frandsens* bud udi Frandsens egen hoeswærelse i8 skppr Lyneborgersalt, som udi bogen wed sedwanlig regenskab blev anført til debit".
- 756: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 13 july 1718, fol. 84.
- 757: Faaborg rådstueprotokol 1592-1744. I, fol. 141: "Anno 17i6 d ii july blev hr Knud Sørensen, barnføed i Ottensse, antaget til borger her i Faaborg og gjorde sin korporlig æd, at hand sig af købmandshab agter at ernære".
- 758: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 19 july =1719, fol. 112: "Sr Knud Sørensen borger og handelsmand her i Faaborg loed læse et auktionskiøde af byfogden *Brolund* udgifuit paa een gaard her i i byen, ... d =3 augustj =1716 ... norden Torfwet beliggende, ... saasom ofte forermelte sr Knud Sørensen dend derfor wed auktionsstedet udlowede summa penge trej hundredæ og sexten rixdaller til sal: *Jens Lauridzen Erreboe*, som samme gaard i pant hafde, rigtig erlagt og betalt hawer".
- 759: Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744 i Faaborg magistrats arkiv, Mandtall over dend allemaadigste paabudne kop- og hesteskat af Faaborg bye pro anno =1717-.
- 760: Faaborg tingprotokol 1713-20, onsdagen d 22 junj: (1718), fol. 351.
- 761: Faaborg tingprotokol 1713-20, mandagen dend 4 jullj -1718, fol. 363.
- 762: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 24 augustj 1718, fol. 90b: "Seigr: Knud Sørensen borger og handelsmand loed læse eet skiøde af sr *Mogens Jacob Lass*, consumptionsforwalter i Wiborg, udgiwet ... beligende paa hiørnet af Westergaden ... saasom welbernte: seig: Knud Sørensen mig derfor fornøyer med hans panteobligation paa capital otte hundrede rixdaller udi danske otteskillinger ..., datum Wiborg d 19de augusty ao 1718".
- 763: Faaborg kirkebog 1690-1726, fortegnelsse paa de trolowede og sammen-wiede, ao 1719, fol. 117: "d 8 jan: blev Knud Sørensen copulered til sl: borgemester Jacob Jørgensens datter Birte Catrina og hafde hans kongl: allernaadigste bref og tilladelsse, og forlowidtmændene ware brudgommens fader *Søren Knuds Ottensse* og hans swoger hr *Anders Samsing* i Kiølstrup".
- 764: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 16 august: 1719, fol. 115b: "Sr *Hans Isach*, forpagter paa Brahesborg, lod læse et skiøde af sr Knud Sørensen welfomemme borger og handelsmand her i Faaborg udgifwet paa ... mit her i Faaborg forhen iboende huus ... som det mig af hans kongl: mayts byefoget og auktionsdirecteur *Brolund* meddelte auktionskiøde widere om formelder ..., datum Faaborg d =16 augte ao 1719-".
- 765: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 13 september 1719, fol. 116b: "Loed sr Knud Sørensen handelsmand her i byen læse et skiøde paa en hauge uden Østerport beliggende, ... Faaborg d =12 septbr: 1719".
- 766: Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744 i Faaborg magistrats arkiv, omslag mærket 1718: No 7. paasat 1719: "Knud Sørensen handelsmand hafde ingen hest i7i7, men i7i9 enn, opfør is derfor ... 2 rd.".

- 767: Solgt 1724, se nedenfor.
- 768: Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744 i Faaborg magistrats arkiv, Mandtal ofuer Faaborg byes indwaanere angaaende kop- og hesteskat til dend 2i may =2i jullj og 2i october 17i9 skal erlægges. Den citerede tekst er streget over, og erstattet med: "Staar effter taxationen i7i7".
- 769: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =16 feb:r 1724, fol. 216: "Noch lod s= Knud Sørensen i Faaborg aflæsse følgende qviteringer, som monsr *Mogens Lassen* i Wiborg udgiwet hafr ..." med liste over de indtil da betalte beløb, jfr. onsdagen d 17 may ao 1724, fol. 226, hvori et missive fra sælgeren *Mogens Lassen* læses.
- 770: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =29 octobr 1721, fol. 157b-158.
- 771: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d =16 feb:r 1724, fol. 214b: "*Christen Ibsen* paa Alsøe lod læsse et skiøde paa een galiot af Knud Sørensen i Faaborg udgifwet ...".
- 772: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), onsdagen d 17 may ao 1724, fol. 224b: "Udj dend hellig træfoldigheds navn hafr ieg Knud Sørensen kiøb- og handelssmand her i Faaborg med *Anders Jensen Eggert* snedker, borger her samstedts, indgået effterfølgende kiøbecontract om de waaninger mig Knud Sørensen tilhørende, som bemelte snedker nu iboer"; onsdagen d 25 sepr -1726, fol. 285b: "*Morten Pedersen* loed læse et skiøde paa et hus, som sr Knud Sørensen hafuer udgifuet, ... beliggende imellem *Hendrich Pedersen Møller* paa dend sønder side og *Anders Eggersen* snedcher paa dend norden side ...".
- 773: Skøde- & panteprotokol 1714-37. 1. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), d 30 october 1726, fol. 288b, lån på 200 rdr. hos herretzfogden sr *Niels Brinch* boende i Lunde skrifuergaard; onsdagen d 30 juny 1728, fol. 335b: 400 rdr. hos welædle og welbr h: canceljraad og kircheinspecteur *Friderich Hein* til Stensgaard.
- 774: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1724-1730 20/9, fol. 478: 4 Knud Sørensen fra Faaborg udi Fyen bewilling paa een collectbog at maa lade ombære oweralt udi Danmark i kiøbstædemer og paa landet, Kiøbenhavn undtagen, formedelst tagen skade wed ildebrand, dat. Hafnia d 7 januarii 1729.
- 775: Odense amts arkiv, 16. Erklærings- og resolutionsprotokol 1728-1731, fol. 25: wdi Knud Søfrensen fra Faaborg hans collectbog blef saaleedes teignet ..., dat. Odense den 8de february 1729.
- 776: Skøde- & panteprotokol 1714-37. I. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), 1735 onsdagen d =28de sept: "Lod byeskriweren Knud Søfrensen aflæse en transport med paategnet qvitering af mons: *Rudolph Abraham Ballou* og lyder paaskrifften saaledis: Forrestaaende transport er mig fuldkommen og redelig for effterfølgende aaringer fyldestgiort og afbetalt af min kiære broder Knud Søfrensen ... Tøjstrup d =23de junj 1735".
- 777: Skøde- & panteprotokol 1714-37. I. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270): I tingsessionerne fra 12/1 til 6/4 1729 testeres indførslerne: "i byeskriwerens absents *Christopher Caspersen*".
- 778: Odense amts arkiv, 336. Breve fra Faaborg by 1722-1735, - 6/327, brev af -26 april 1728 fra *Jørgen Jacobsen*: "Formedelst byskriuer *Peder Christophersen Rosenkilde* i gaard d: 25 april udj dagningen wed døden er afgaaen, ... hawer jeg ordineret een borger nafnlig Knud Søfrensen indtil een anden worder constitueret at forrette til widere, huad udj tiennisten forrefalde kand, huorjaa dog underdanigst wil udbede mig Deris høywelb. naadigste resolution, om det derwed maa forblifwe". Dagen efter indsendte Knud Sørensen sin ansøgning til kongen om at "Eders kongl: majst mig samme lidet brød wilde giwe og forunde"; ansøgningen findes i RA under Danske Kancelli. D.23 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1729-11.okt. 1730, 6/6: 1729 nr. 70, ansøgning dat. Faaborg d =27 April anno 1729 Knud Søfrensen.
- 779: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1724-1730 20/9, fol. 533: 70. Knud Sørensen, bestalling at være by- og raadstueskriwer i Faaborg, dat. Hafnia d 6 juny 1729.

- 780: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1724-1730 20/9, fol. 618: 82 Knud Sørensen Ballow, bye- og raadstueskriwer i Faaborg, confirmation at være birkedommer ved Holstenshuus birk i Fyen "... effter det hannem derpaa den 24de augti sidst afwigt meddeelte bestalingsbrews widere formelding", dat. Fredensborg den 28 sept 1736.
- 781: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 10/11 1730-1736, fol. 231: 59 Knud Sørensen Ballow, bye- og raadstueskriwer i Faaborg og birkefoget til Holstenshuus birk, bestalling at være tilligemed herretsskriwer i Salling herret, dat Friderichsberg den 8. maji 1739.
- 782: Odense amts arkiv, 340. Breve fra Faaborg by 1735-1740, - 5/435, brev af 10de februarj 1739; 348. Breve fra Faaborg-inclbyggere 1751-1788, - 2/791 og - 16/791, begge breve af 28 april 1751.
- 783: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr.2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), onsdagen den 22 julj 1737, fol. 38, no 10.
- 784: Auktionsprotokol 1737-1815 i Faaborg byfogeds arkiv, Karen Achtonias dødsboauktion, fol. 59-59b.
- 785: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr.2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), onsdagen d 24e april (1748), fol. 227 og 228, onsdagen d 1 maj, fol. 230, 19 junj 1748, fol. 243, alle skøder dat. 6te april 1748.
- 786: Skøde- og panteprotokol 1760-81. 3. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2272), onsdagen d 15de december 1762, fol. 106-109.
- 787: Skøde- og panteprotokol 1760-81. 3. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2272): onsdagen d 15de july 1761, fol.47-48, lån hos øbristlieutnant *Brahe* til Hvedholm mod sikkerhed i vejrmølle, møllertofte og gården, efter bortsalget af møllen og møllertofte fra 15. december 1763 ændret til nyt lån på 400 rigsdaler med 1. prioritets sikkerhed i gården, se fol.109-109b; onsdagen den 18de dec: 1765, fol. 203b, lån på 740 rigsdaler hos *Lars Lindegaard* mod 2. prioritets sikkerhed i gården, der var forsikret for 1250 rdr.
- 788: Auktionsprotokol 1737-1815 i Faaborg byfogeds arkiv, fol. 187b: "den 16de martj 1764 er ... første gang holden auction over birkedomer Busches eyende gaard og jorder efter det hos hannem til hands mayts casse skeede udlæg og det høye generaloldkammer ordre"
- 789: Auktionsprotokol 1737-1815 i Faaborg byfogeds arkiv, anno 1773 den 8de junj, fol. 310b og tiirsdagen den 17de aug., fol. 312.
- 790: Odense amts arkiv, 15. Erklærings- og resolutionsprotokol 1728-1737, fol. 210b, 1736 den 19 apr: *Jacob Engberg* af Faaborg hans supplique af 20 febr: 1736 om at bliwe raadmand udi Faaborg, med citat af den fra *Jørgen Jacobsen* indhentede udtalelse, som amtmanden henholder sig til.
- 791: Odense amts arkiv, 49. Kopibog over breve til købstæderne 1732-1738, fol. 156, amtmandens brev med meddelelsen om centraladministrationens resolution, dat. Raunholt den 20de may 1736.
- 792: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre, fol. 195: 111 Knud Sørensen Ballow, bye- og raadstueskriwer i Faaborg og hustrue, confirmation paa deres med hinanden oprettede forskriwelse, dat. Jægersborg den 11te octobris 1748. Heri konfirmeres ægteparrets aftale af 13de januarii 1745 om, at den længstlevende må sidde i uskiftet bo, "som wi nu i 26 aar hawer lewet udi et kierligt egteskab tilsammen uden nogen liwsarwing".
- 793: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 214.
- 794: Odense byfogeds arkiv, skifteprotokol 1722-1726, Søren Knudsen, fol. 153b-199b, hvori fol. 154 ved skiftesamlingen anno 1721 d 9de januar nævnes "*Rasmus Søffrenssen* og *Johanne Marie Søffrensdatter*, begge i Faaborg hos deris broder i Faaborg" og "som falden wæрге og curator hr: *Anders Samsing* og *Knud Søffrenssen*". Arv- og gældsfrasisgelseserklæringen, actum Odense d =12 sept: ao 1721, citeres fol. 176-176b.
- 795: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, rigtig opskrift paa de føde og døbte: Jomfrue Anna Kirstine Lacoppidan nævnes som den der "gich hos" ved dåben af børn 10/8 anno i744, 20/1, 11/2, 30/5, 27/8, 8/11 anno i745, og som den der bar barnet til dåben 16/3 anno i746.
- 796: Hjorth-Nielsen: Danske Prokuratorer ... 1660-1869, side 65: Busch, Jens Ereboe.

- 797: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 12/8 1746-1752, fol. 267: 62. Jens Erreboe Busch, bestalling at være bye- og raadstueskriver Knud Sørensen Ballow i Faaborg adjungeret og hannem at succedere, dat. Fredensborg den 9 majii 1749, og fol. 269: 67. Jens Erreboe Busch adjungeret bye- og raadstueskriver i Faaborg, confirmation at være tilligemed adjungeret birkedommer til Holsteenhuus birk og siden succedere, dat. Kiøbenhawn den 23 maji 1749.
- 798: Odense amts arkiv, 348. Breve fra Faaborg-indbyggere 1751-1788, 246 A. Faaborg indwaaneres breve fra 1760 ..., 6, Jens Erreboe Busch's brev af 12te maj 1761, hvori amtmanden underrettes om *Knud Ballovs* død og om, at brevskriveren nu har overtaget de tre embeder.
- 799: Faaborg kirkebog 1755-1767, mortui, anno 1761, fol. 74b, (11).
- 800: Faaborg kirkebog 1768-1799, mortui, ao 1773, fol. 112, 6.
- 801: Skøde- og panteprotokol 1760-81. 3. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2272), onsdagen d 15de decembr 1762, fol. 106-107. *Weiermøller Hans Hansen* betalte mølle og møllehus "efter acordt med den summa 800 rd:", selvom forsikringssummen var på 1.100 rd.
- 802: Skøde- og panteprotokol 1760-81. 3. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2272), onsdagen den 4e februarii 1767, fol. 245b.
- 803: Skøde- og panteprotokol 1760-81. 3. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2272), onsdagen d: 6te decembr 1769, fol. 325.
- 804: *Fasmer Blomberg: Faaborg By's historie*, II, side 83-84.
- 805: *Vejrmøllens historie gennemgås i Juel: Stubmøllen ved Faaborg senere paa Ærø og Lyø*, med kildehenvisninger og en tegning af møllen efter det gamle fotografi.
- 806: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, mortui, anno 1751, fol. 257, 17: "Dom Xma p: trinit: d: 15 august om aftenen kl: 11 er weyer og maalemester *Peder Jørgensen Mahl* død".
- 807: Auktionsprotokol 1737-1815 i Faaborg byfogeds arkiv, ao 1749 den 25 octobr., fol. 86b: "Løwerdagen d -25 octobr førstkommende om eftermidagen klokken 1 slet bliwer sr *Peder Jørgensen Mahls* iboende og tilligende gaard, beligende her i Faaborg udj Westergade wed Westerport med tilhørende haug, gaardsrum og ald anden rettighed, som dend nu forrefindis - første gang stillet til offentl: auction ... (i henhold til) forhwerwet dom inden Faaborg byetingsræt den 27de augustj nestleden", og fol 91: "Gaarden blew wed den 4de auction (d 25de novembr) igjen oprabt og indsat for det sidste af mad: *Jørgen Christensens* gjorde bud, 805 r ...".
- 808: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), 1750 onsdagen den 7 januarj: "Iod sr *Mads Frandsen* læse en panteobligation af mad. *Johane* sal: *Jørgen Christensens* paa en gaard i Westergade ... og er dend selwsamme gaard min søn *Peder Jørgensen Mahl* sidst har ejet og endnu paaboer ...".
- 809: Skøde- og panteprotokol 1737-60. Nr. 2. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2271), 1753 19 decembr, fol. 410 no 6: "Iod mad: sal: *Peder Jørgensen Mahls* læse et schiøde paa sin iboende gaard af mad: sal: *Jørgen Christensens* udgiwet".
- 810: Skøde- og panteprotokol 1760-81. 3. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2272), onsdagen den 21 decb. 1761, fol. 141b, "læst et skiøde af madm sal *Peder Mahls* udgiwen til sr *Claus Jensen* her j Faaborg paa sin gaard og *Klingenberg* plads her samesteds datteret 17 decemb 1763.-".
- 811: Faaborg kirkebog 1755-67, mortui, 1764, fol. 81: "3) Tirsdags eftermiddag kl: 4re dn 21 febr= døde *Claus Jensen* kiøb- og handelsmand, som war 43 aar gammel, ...".
- 812: Faaborg kirkebog 1755-67, copulati, fol. 117: "Anno 1764 dn 13 decembr= blew sr= *Peder Thronsen* kiøb- og handelsmand her i byen copuleret med welædle og dydsiirede enke madamme *Mette Marie Groth*, ... Festemanden fremwiiste ogsaa rigtighed for skiftets holdelse efter hendes forige mand *Claus Jensen*, ...". Samfrænderskifte efter afg *Claus Jensen* ... anno 1764 den 10. dec findes i skifteprotokol 1733-1765. 1., i Faaborg byfogeds arkiv, fol. 465-465b.
- 813: Skøde- og panteprotokol 1760-81. 3. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2272), onsdagen dend 13 decemb 1775, fol. 429b: "Læst madm *Mette Maria* afg: sal *Peder Thronsens* enkes udgiwne skiøde til kiøbmand sr *Jørgen Jacobsen Ploug* paa hendes tilhørende gaard her i Faaborg i Westergade tet indenfor byens Westerport beliggende ...".

814: Nationalmuseet, uden forfatterangivelse: Historiske huse i Faaborg, side 82, Vestergade 10. Matr. nr. 48, med fotos af gården side 80 og 81.

Noter til Barbara Steensens præster

- 1: Danske Lov (K.1) 2-3-9.
- 2: Den danske Kirkes Historie (S.1), Enevældens første Aar, Kirke og Stat, side 390-391.
- 3: Danske Lov (K.1), Anden Bog, III.Cap: Hvorledis Præster skal kaldis, Artiklerne 7 og 8.
- 4: Harald Hatt: Skovgaarde, side 107-108.
- 5: Skifteprotokol for Assens købstad 1685-1707 i Assens byfogeds arkiv, fol 136, skifte aar i693 den 14 augustj: efter salig Jørgen Pouelssen forige raad- och handelsmand, hvor som hans ældste søn anføres: "hæderlig och wellerde wnge mand Pouel Jørgensen, studios SS, som er sin egen werge:"; Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag-Herred, Sognepræsterne i Sæbye og Turup, Hr. Poul Jørgensen Bang, side 312, angiver fødselsåret som 1666 eller 1667.
- 6: Giessing: Jubel-Lærere, Tredie Deels første Bind, Bang-Stammen, side 175.
- 7: Hanssen: Raadmand i Assens Jørgen Bangs Efterkommere, side 111.
- 8: Skifteprotokol for Assens Købstad 1685-1707, fol. 136 og 145.
- 9: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3) 1667-1740, 1687, die XXII lulij: "Otthin e gymnas ... Georgius Bangius D.C.Bornem."
- 10: Danske Lov (K.1) 2-2-1.
- 11: Danske Lov (K.1) 2-2-4.
- 12: Rørdam: Bidrag til Oplysning om den theologiske Embedsprøves Form og Omfang siden Reformatiōn, side 636 ff.
- 13: Georg Hansen: Præsten på Landet, Kaldelsen til præst, side 57: "Nogle faa sprang vel lige fra universitetet i præstekald. For hovedparten hengik dog mere end 5 aar, før de efter endt eksamen sad i fast stilling, ...".
- 14: Danske Lov (K.1) 2-2-2.
- 15: Danske Lov (K.1) 2-2-5.
- 16: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1690-1699, fol. 286b: 37. Powel Jørgensen confirmation at være sognepræst til Sæbye oc Turup meenigheder "effter det hannem derpaa meddelte kaldsbrevs widere formelding: dat: dend 13 may sidst forleden", dat. Hafniæ dend 6 juny anno 1696.
- 17: Kingos Breve 1696-9 i Blochs Samlinger til Fyens Geistligheds Historie, Additamenta 238 d i KB: "NB d 21de junii ordinerede hr biskoppen i Valdemar Slots Kirke paa Taasing hr Poul Jørgensen til at være sognepræst i Sæbye og Turup effter kongl. confirmation paa patronens amtmand *Steensens* kaldsbrev. Fik collatz justa formulæ".
- 18: Sunds herreds breve 1679-1721 i Fyns bispearkiv, 65. Efterretning om gudstienister forretning i Bregninge sogn paa Taasinge (1721); trykt ved Rørdam (K.2). Det oplyses her om Niels Juels sjældne besøg, at han "var her ichun en kort tid, iche ofver en maanedes tid tillige, og det om de lengste Sommers dage, da Veyen og Veyrliget var got".
- 19: Danske Kancelli. C.10 Fyenske og Smaalandske Registre 1681-1689, fol. 523: 10. *Jens Tønnessen Rosenberg* confirmat: at were først capellan oc siden sognepræst til Sæbye oc Turup sogner, kaldsbrevet dat. Skowgaard dend 9 septembr: anno 1689, konfirmationsbrevet dat. Hafn dend 14 decembr: 1689.
- 20: Danske Lov (K.1), 2-11-13: "Hvilken Præst ... befindis at have søgt Seng med sin Hustrue, før end de til Egteskab ere sammenviede, miste sit Kald efter lovlig Proces".
- 21: Båg herreds breve 1554-1694 i Fyns bispearkiv, 17. Hr *Jens Rosenbergs* brev d: 11 april i691, "skrewet paa wort slot Kiøbenhafn den 3i marty anno i691" og stilet til "Os Elskelig og welærwærdig doct: *Thomas Kingo*, superintendent over Fyens stift". Brevet er påtegnet: "Hr Jens Rosenbergs opreisning beweret d: 11. april 1691. samme dag skrewen til prousten at cassere dend derpaa udstede stæwning".
- 22: Thoma Broder Bircherodii Geographiske og Historiske Beskrivelse over Fyen, Ny kgl. samling 400-2 i KB, Sæbye sogn og Turup sogn i Bog herred i Fyen: "Hr *Jens Tønnesen Rosenberg* en borgemesters

- søn af Nyborg, kom meget ung til kaldet, døde meget hurtig ao 1696, da han stod færdig og ville rejse ud".
- 23: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag-herred, Sognepræsterne i Søbye og Turup, Hr. *Jens Tønnesen Rosenberg*, side 311-312. *Mogens Lacoppidan*, der siden blev præst i Søby, var en af biskop Blochs meddelere; det er måske fra ham, oplysningen stammer.
- 24: Danske Lov (K.1), Anden Bog, XIII. Cap: Om Præste-Enkers og Arvingers Vederlag, som kaldis Naadens Aar.
- 25: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind jfr. note foran, Hr. Poul Jørgensen Bang, side 312.
- 26: Søby sogns kirkebog 1696-1804, copulerede 1697: "d. 14 majj viede prousten af Asens min kære-
ste og mig", "d 13 october høy- og velb hr capitain baron Mogens Holck og jomfr. Barbara Kirstina Steensen".
- 27: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1698: "d. 4 april blev min førstefødte søn døbt af hans vel-
ærværdighed prousten her *Berthel* i Asens og kaldet Jørgen suscept. Velbaarne fru Barbara Kirstina baronesse af Holck bar. Min patron velbaarne her cancellieraad Erich Steensen, ...".
- 28: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1699: "Den 28 julij blev læst efter min daatter Anna Maria af hans velærværdighed prousten her *Berthel*, som for svagheds skyld var hiemmedøbt. Min høygung-
stige patronesse frue cancellieraads fru *Kirsten Rotkirch*. Test: Velbaarne baron og capitain Mogens Holck ...".
- 29: Søby sogns kirkebog 1696-1804, begravne 1701: "20 october er den høye velbaarne herre h.e. Erich Steensen til Skoufgaarde nedsatt i sin begrafuelse ...", døbte 1701: "Den 30 december er min søn christnet og kaldet Erich efter min sl. patron, og var født julemorgen 9".
- 30: Søby sogns kirkebog 1696-1804, begravne 1710: "d. 3 april blev min salig dydig kiærreste Anne Kirstina Gertsdatter Polmand begravet udj Søbye kiercke, og hviler hendis afdøde legeme nest ved aedelens begrafuelse, og blev hendes ligpredicken holden af prousten hr. *Berthel Ludvigsen*, og døde d 27 marts udj sit alders 40 aar 5 uger og nogle dage".
- 31: Assens ministerialbog, døbte 1679-1733, 1687: "Kyndelmissedag blev her *Berthel Ludvigsons* hans datter Karen christnet, ..."; Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag-herred, Assens, Hr. *Berthel Ludvigsen* ... Han har været 2 Gange givt: ... 2. med *Birthe Luja*, sal. Assessor og Doctor *Christian Hennich Lujas* og *Karen Mules* Datter, som han ægtede den 16de april 1678, da Biskop *Kingo* copulerede dem. Med hende aviede han 11 Børn: ... 8. Karen, døbt 2den Februarii 1687, givt først den 20de October 1711 med Povel Jørgensen, Sognepræst for Søbye og Turup Menigheder i Baag-Herred". (som nævnt i note vedr *Knud Poulsen Beskes* hustru *Anne Sass*, i "Provsten", havde Bloch adgang til Assens kirkes nu forsvundne ministerialbog).
- 32: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag-Herred, Hr. Poul Jørgensen Bang, side 312. Dødsfald og begravelse er ikke indført i kirkebogen, som det ofte er tilfældet, når en præst dør.
- 33: Kilder fremgår af efterfølgende note og af teksten med tilhørende noter.
- 34: Gudme herreds provstearkiv, skifteprotokol 1689-1772: fol. 431, Schifte Forretning og Forening efter Degnen i Oure, Hr Jørgen Povelsen Bang, anno 1759, den 3: decembr:, hvor enken nævnes, og hvor det anføres, at alle børnene fra og med den ældste, Poul Jørgensen Bang, er "af fælles Ægteskab med denne hende bemte Sal: Mand".
- 35: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3) 1667-1740, 1719, die 22 Aug (skal måske være 23. Maj, se note 4) sst), Georgius Pauli Bang, e privata Hafniensi, 21.
- 36: Gudme herreds provstearkiv, skifteprotokol 1689-1772: fol. 261, Anno 1718 d 28 Marty skifte i Aare Degneboelig efter dend sl: Mand *Peder Mortensen*; fol. 262a, Anno 1719 d: 5 junij skifte i Aare Degneboelig efter sl: *Daniel Christensen* fordum Degn til Aare og Weistrup Sogner.
- 37: Oure og Vejstrup kirkers ministerialbog 1689-1805, baptizati, Ao 1720 d 27. Nov: degnens Povel:
- 38: Oure og Vejstrup kirkers ministerialbog 1689-1805, Oure, Fun. sepult 1759, fol. 168: 9 nov: be-
grawed sogne-deggen her for meenighederne Jørgen Poulsen Bang gammel 61 aar".
- 39: Gudme herreds provstearkiv, skifteprotokol 1689-1772: fol. 431, Schifte Forretning og Forening efter Degnen i Oure, Hr Jørgen Povelsen Bang, hvor de da levende børn nævnes: "Poul Jørgensen Bang,

- handelsmand i Odense, 40 Aar", "*Peder Jørgensen Bang*, 25 Aar, Fuldmægtig wed Faareweile på Langeland", *Anna Kirstine Bang*, udi ægteskab med seigr *Kiærumgaard*, forpagter ved Lundegaard", samt to andre døtre; Oure og Vejstrup kirkers ministerialbog 1689-1805 anfører børnenes dåb 1720, 1722, 1724, 1726, 1728, 1730, 1733 (tvillinger) og 1735.
- 40: Odense rådstueprotokol bd. 13 1732-60, fol. 450b, Nye borgere: onsdagen den 18 marty.
- 41: Odenses regnskaber for told og konsumtion m.v. i RA, pakke 11. B.3 Antegnelser, ekstrakter m.v. 1723-1733, Odense Toldbog 1733, fol. 71, Extrat over hvor mange skiberomme her ved stedet haver losset og ladet udi aaret 1733.
- 42: Odense bys historie (S.2), Næring og bystyre. Odense 1700-1789, 9 Søfart, side 165-166.
- 43: Odenses regnskaber for told og konsumtion m.v. i RA, pakke 11. B.3 Antegnelser, ekstrakter m.v. 1723-1733, Odense Toldbog 1733, Udgaende, fol. 52b, no 4:" d 18 narty angaf skipper Erich Poulsen af Odense sig tilferdig og med sin føhrende galliot dr 11 læster, indkom d 20 jan sidste under no 5 og da ført af skipper *Mads Andersen ...*"; fol. 71 angives rederen i den i næstforegående note nævnte "Extrat".
- 44: Odense Toldbog ao 1733 som foregående note, Udgaende: fol. 52b, no 4 d 18 marty til Flensborg med 250 td. byg, fol. 56b, no 26 30 april til Lübeck med rug, haure og pennefiere, fol. 59b, no 46 d 16de juny igen til Lübeck med 200 td. haure, fol. 62b, no 73, d 3 aug til Bergen med rug, malt, erter og boghwedegryn, fol. 68, no 113 d 5: 9b til Lübeck med 130 td. haure.
- 45: Odense Toldbog ao 1733 som foregående note, Indgaende: fol. 9, no 24 (20/4), fol. 18, no 47 (8/6), fol. 26b no 75 (19/7), fol. 42, no 131 (30/10); d 20 apr var 5 klumper bly og d 30te 8br 12 td tiere for skipperen self.
- 46: Odenses regnskaber for told og konsumtion m.v. i RA, pakke 12. B.4 Antegnelser, ekstrakter m.v. 1734-1754, Summarisch extract over Odense Told Regenskab ao 1735, antegnelser, 6. post: "under no 28 d 4de may er wed skipper *Hans Nielsen* af Odense indført fra Lybeck for Erich Poulsen et Mogens Faber og af dem til fortolding angiwen (sirup og sukker, der blev retumeret). De to kompagnoner Poulsen et Faber nævnes også i antegnelser anno 1739we, 1. post, ao 1745, 1. post, 3. og 1747, 2. post, no 28.
- 47: Skøde- og panteprotokol 10 1733-44 i Odense byfogeds arkiv (SP 23), fol. 571b, mandagen den 21de january ao 1743, Sr *Johan Foss* skiøde til Mess Erich Poulsen og Mogens Faber, dateret Taarpegaard den 2 january 1739, jfr. fol. 572, Erich Poulsen og Mogens Faber deres skiøde til *Jens Lauridsen* bager om salg af "den os tilhørende og af mr. Johan Foss kiøbte gaard, beliggende i Owegade". Det angives her, at gården havde 9 fag hus til gaden, 7 fag sidehus og 8 fag baghus mod syd; i Brandtaksationsprotokol 1, 1761, i Odense magistrats arkiv, side 448, nr.792, hvor det oplyses, at der er tale om "gammel eegebygning", taxeres gården for kun 750 rigsdaler.
- 48: Skøde- og panteprotokol 11 1744-55 i Odense byfogeds arkiv (SP 24), mandagen den 21 junii 1745, fol. 47, Commerceraad og borgm *Christian Uldrich Bles* hans skiøde til Erich Poulsen et Mogens Faber, datum Odense den 2den janr ao 1745. Det fremgår af skødet, at gården bestod af 13 fag hus til adelgaden, sexten fag til strædet og 14 fag til nabogrunden mod vest; i Brandtaksationsprotokol 1, 1761 i Odense magistrats arkiv, side 422, nr.674, er gården taxeret for 2.500 rigsdaler.
- 49: Svend Larsen: Møntergaarden.
- 50: I Skøde- og panteprotokol 10 1733-44 i Odense byfogeds arkiv (SP 23) står Erich Poulsen et Mogens Faber fra 1739 jævnligt som modtagere af gældsbeviser (obligationer) for smågæld - penge, "dem de mig laandt og tied efter anden (i wahre og penge) med forstragt hawer", jfr. fol. 506-506b, wognmand *Peder Jensen* den 16 juni 1741 (40 rd), fol. 511-511b, *Sisselia Karstens* sl. hr.*Blochs* encke den 8 sept. 1741 (60 rdr), fol. 529, *Ip Møller* skræder dend 8tende januarii ao 1742 (53 rd), fol. 578b, consumptionsbetjent *Peder Ipsen* den 4 februarii 1743 (14 rd. 1 mk. 12 sk.); protokol 11 1744-55 (SP 24), fol. 159, *Christian Bendix Høgh* dend 24 juli 1747 (37 rd 3 mk. 14 sk).
- 51: Odense Vor Frue kirkebog, døbte 1740-1774, anno 1741: d 19 april, d 19 sept, 14. nov. 23 decembr: (Mons. Mogens Faber i Owegade), anno 1742: d 7 Xbr (Mogens Faber kiøbmand), anno 1743, d 12

- febr, 1745: d. 7 jul., d. 14 nov., d. 19 nov., 1746: d. 5 aug., d 1 nov: Erich Poulsen nævnes i disse år kun én gang i fadderlisterne.
- 52: Bloch: Den Fyenske Geistlighed Historie, 2. Bind, Baag-herred, Sognepræsterne i Søllested og Vedtofte, Hr. *Hans Faber*, side 321, oplyser om præstens børn: "1. 2. Mogens Faber, forhen Kiøbmand i Odense ... lever 1790 i sit 83de Aar; og *Barbara Kirstine Faber*, givt med Hr. *Henning Chr. Plesner*, som fulgte Eftermanden i Embedet; disse to vare Tvillinger"; jfr. omtalen senere under teksten om fadderne til *Hans Jacobsens* børn.
- 53: Odense Vor Frue kirkebog 1693-1814, viede, ao 1747 d.26 okt: "Kiøbmand Mogens Faber og h. copulerede i huset efter kongebrew. Forlower for ham proust *Lacoppidan* og for hende hr.*Plesner*, begge præster i Fyens stift"; ægteskabet blev kortvarigt: Odense Vor Frue kirkebog 1692-1814, begravede, Anno 1748 d.8 oct: "kiøbmand Fabers hustrøe jordet".
- 54: Odense kræmmerlavs arkiv, Fortegnelse over lavets medlemmer 1724-1861, side 23-24: "1747. Decembr d 30te indfandt sig sign Mogens Faber, som forhen udj nogle aar med monsieur Erick Poulsen hawer været interesseret, foregiwende at hand nu agtede at udgaae af interessentskabet, som hand til dato haude weret i med monsieur Poulsen, og foretage sig egen handling, og derfor begierede udj lauguet at indskriwes ...".
- 55: Odense kræmmerlavs arkiv, Fortegnelse over lavets medlemmer 1724-1861, side 37: 1761 den 3i=augti indfandt sig sr Poul Bang og forewiste sit pass af kiøbmand sr *Steffen Hald* i Wordenborg af dato dend 8de octbr 1745, hwor der, efter samme pass hos bemelte sr Steffen Hald hawer udstaaet sin lære for kiøbmandsdreng i 7 aar og tiendt for kiøbmandskaarl i 2 aar, der efter været interesseret med sr Erick Poulsen i ottense til dato ..." (fortsættelse i efterfølgende note).
- 56: Brandtaksationsprotokol 1, 1761 i Odense magistrats arkiv, side 422, nr.674; jfr. Grandt-Nielsen (red.): Holbergtidens Odense, side 56; gården blev solgt i 1778 til *Erich Poulsens* søsterdatters mand: skøde- og panteprotokol 14B 1777-82, 2 i Odense byfogeds arkiv (SP 28), fol. 462b-464b, Kiøbmand Sr Mogens Fabers skøde til sr *Jens Kierumgaard*, hvori der henvises til, at gården ved skøde af 2den januarii 1745 er "overdraget mig og min da hawende compagnong afgl: hr Erich Poulsen, som forlængst wed endelig afreigning igien har owerdraget mig samme til fuld eiendom"; Svend Larsen: Møntergaarden beretter side 16 om Mogens Fabers noget triste skæbne.
- 57: Odense grundtakst 1743 i Odense magistrats arkiv, Ower Qwarteer, den 12te rode, nr.705: *Knud Sørensen* blickm, Erich Poulsen & Faber.
- 58: Skøde- og panteprotokol 11 1744-55 i Odense byfogeds arkiv (SP 24), fol. 173, 1747 den 15de Janr.; *Edel Hans daatter* sal: *Knud Sørensen* Blikmers enke hendes skøde til Erich Poulsen kiøbmand.
- 59: Skøde- og panteprotokol 11 1744-55 i Odense byfogeds arkiv (SP 24), mandagen dend 22de juny 1748, fol. 175, Erich Poulsen kiøbmands obligation til mad: *Martha Müller* sal: professor *Zeuthens* enke og *Andreas Hyllerup* kiøbmand; i Brandtaksationsprotokol 1, 1761 i Odense magistrats arkiv, side 452, nr.795, hvor det oplyses, at bygningerne bestod af "god nye eegebygning", taxeres gården for 2.400 rigsdaler.
- 60: Fotos i Dyrbye: Hugo Matthiessens Odense, side 46, 47 og bagsiden samt i Odense bys historie (S.2), Næring og bystyre. Odense 1700-1789, side 141.
- 61: Odense bys historie (S.2), Næring og bystyre. Odense 1700-1789, side 196.
- 62: I Odense Vor Frue kirkebog, døbte 1740-1774, nævnes 1745, d. 24 feb. og d. 3 nov. og 1748 d. 22 mart, at "Jfr. Lacoppidan gik med" ved dåbshandlinger; jfr. omtale under Lacoppidan-søstrene *Mette Maria*, *Karen Achtonia* og *Susanna*.
- 63: Odense Vor Frue kirkes ministerialbog 1692-1786, 1758: "d 8 junii viet sr Poul Jørgens. Bang kiøbmand effter kongelig bevilling. Copuleret i forbte samme huus med sin kiæreste jomfr *Susanna Lacupidan*".
- 64: Skøde- og panteprotokol 12 1755-64 i Odense byfogeds arkiv (SP 25), fol. 446b, Den 21 dec: no 4, Povel Jørgensen kiøbmands obligation til Erich Povelsen kiøbmand, dateret 11 dec: 1760. I obligationen vedgår Poul Jørgensen en gæld på 2800 rigsdaler, hvorfor stilles sikkerhed ved underpant i

- "denne wor iboende gaard med det hwad derudi befinds og hwad wi herefter wed Guds forsyn kand bliwe befindes".
- 65: Odense kræmmerlavs arkiv, Fortegnelse over lavets medlemmer 1724-1861, side 37, i fortsættelse af noten foran om Poul Bangs købmandsuddannelse: "... og wil udgaae af interessentskab og foretage sig egen handling her i byen, og til den ende wahr begierende at indskrifwes udj laugget ...".
- 66: Odense rådstueprotokol bd. 14 1761-85, onsdagen dend 11te nov.: 1761, fol. 14b: "Kiøbmand Erich Povelsen mødte for rættten og indlewerede hans skriftlig forfattede forrestilling af 4de hujus, hworwed hand lowligen opsiger hans borgerskab og den derpaa aflagde eed ... paa det hand herefter kand bliwe befriet for borgerlig tyngde og hwad deraf dependerer".
- 67: Erich Poulsen er ikke fundet registreret som død i Odenses kirkebøger; i skøde- og panteprotokol 12 1755-64 i Odense byfogeds arkiv (SP 25), fol. 446b, aflyses *Poul Jørgensen Bangs* obligation 1777 den 25de aug: af hans svoger *Jens Kierumgård* som indfriet "paa eegne og samtlige medarwinger efter creditor sal: Erich Povelsen deres weigne".
- 68: Biskop Bloch samlinger, Additamenta 238c i KB, Jørgen Lauritsens "fortegnelse, fol. 13: "Hans 1689 d: 24 jun: St Hans dag kl: 19 vf: for 12. Kom til Steenløse 1694 d: 21 octobr. 1702 kom til Nyborg i skole i jan: maanet"; Faaborg kirkebog 1658-1691, ecte børn døbte, bekræfter fødselstidspunktet: "Anno 1689 torsdagen dend 27 juni war b: Jacob Jørss: barn Hans christnet", cf. efterfølgende noter fra universitetsprotokolleme.
- 69: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3) 1667-1740, 1706, ... d 23 lulij ao MDCCVI: "E schola Neoburgense ... Iohannes Iacobi ... Nati annos 18."
- 70: Københavns Universitets arkiv i RA, 31.09.01, Det teologiske fakultets karakterprotokol 1707-1754, d 4 julii 1712: "Johannes Jacobi nat. Fouburg d. Joh. Baptistæ 1688 degit Hafniæ. Attest exam Laudabilem. Spec. homil Laudabilem d 16 Julii 1713".
- 71: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1717-1723, fol. 46: 44. Hans Jacobsen confirmation at wære sognepræst til Sæbye og Turup sogner i Fyen i afg: hr Powel Jørgenssens sted "... effter det hannem derpaa den 21 julii sidst afgigt meddeelte kaldsbrews widere formelding", dat. Koldinghuus d 4de aug: 1717.
- 72: Gislef og Elwested Sogners kirkebog fra nytårsdag 1687, anno 1718, fol. 39, Torsdagen d 3 febr.
- 73: Søby sogns kirkebog 1696-1804, copulerede, 1718: "d 20 julij blev jeg og min kiereste Anna Marie Bang copulered paa Schougaarde af hr. *Joachim Steen* i Ørsted".
- 74: Odense St.Knuds kirkebog 1701-65, viede anno 1718: Mandagen d 24 jan: blev efter hans kongl: mayts allernaadigste udgangne forordning copulered hiemme i huset Samuel Joachim Grube, kiøb- og handelsmand her i Odense i Fyen og sahl *Volrat Dam* tobachsbinder enche nafnlige *Margaretha Helena Borch*", begravede ao 1722: "d 7 juny monsr Grubbes kiereste begrafuet j Ste Knuds kirche"; Odense rådstueprotokol 1707-1720, fol. 257b, onsdagen d =27 july 1718, b.: "Samuel Joakim Grubbe, barnfød udj Holsteen udj Hadersleff, agter at emære sig effter kongl privilegie af tobachspinderij, hans borgershab iche igien udj -12 nestfølgende aar at opsige".
- 75: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag-Herred, side 312, Hr. Poul Jørgensen Bang; Odense St.Knuds kirkebog 1757-1814, begravede 1762: "- d: 8 maji blew hr raadmand Samuel Grubbes kierestes sal. liig nedsat i hans egen aaben begravelse i St Knuds kirke for enden af de korte fruentimmerstole wed choret".
- 76: Fyns bispearkiv, Visitatsprotokol 1732-1803, side 38, ao 1732 d: 28 septbr.
- 77: Johannes Pedersen: Pietismens Tid 1699-1745, afsnittene Fattigskoler og fattigforordninger, Rytterskoleme og Skoler og fattigforsorg.
- 78: Fyns bispearkiv, Visitatsprotokol 1732-1803, side 85, ao 1742 d: 12 septbr.
- 79: A.Jensen, suppleret af E.Klüver: Provster i Baag herred.
- 80: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 25 aprilj 1727, fol. 266b-268b.
- 81: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fol. 282, gengives stævningen, der indledes: "Siden høyædle og welbr frue oberstinde *Holch* til Shoufgaarde paa ingen maade i mindelighed har wærit at formaae til forlig ... da mand dog sligt wist hafde wendtit under (uden) proces afgjort ...".

- 82: Claus Jacobsen fik kgl. konfirmation på sit kaldsbrev til Søllinge og Hellerup menigheder 25. august 1727, se "Den fattige tilløbende gesell".
- 83: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 6 juny ao 1727-, fol. 280, oplyser de efterfølgende omtalte to mæglingsemænd, at Bolting under deres besøg hos ham i hans kammer på Skovgårde havde sagt, at "der henger een pish paa wegen. Dend hafde jeg i sinde at sloge Rasmus Anders med, mens for jeg war bange same skulle gaae i støcher tog hand en kiep fra een af mendene og pryglede Rasmus Andersen med".
- 84: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 6 juny ao 1727-, fol. 277b-280.
- 85: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 6 juny ao 1727-, fol. 280-281.
- 86: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen 19 septr 1727=, fol. 311b.
- 87: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 20 febr 1728=, fol. 350b, hvor to vidner beretter, "huor u-blue Bolting har forholt sig i frue oberstindens egen stue udj de 2de mends paahør og -syen, som Bolting lod hinde beshiche med sidst afwigte nytaarsafften".
- 88: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 6 febr 1728=, fol. 344b, fremlægges i herredstinget "enn missive fra hr amptsforwalters Lewe udj Assens shrefuen til welbr frue oberstinde Holch under dato 12 janvary sidstleden" samt "enn arest- og seqverationsforretning holden paa Shoufgaarde 26 janvary sidstleden saawel paa mons Boltings persohn til steede bliwelse som udj hans paa Shoufgaarde forefundene midler til hindes betallings afdragelse og rigtighed for Shoufgaarde godsens oppebørsel".
- 89: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 20 febr 1728=, fol. 349-350b.
- 90: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 6 febr 1728=, fol. 346.
- 91: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 2 april 1728, fol. 364. Fredagen d 24 septr 1728 føres tingsvidner om, hvorledes undvigelsen foregik.
- 92: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, løfwerdagen d 24 aprilj 1728.
- 93: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 25 juny 1728, fol. 399b, med gengivelse af den kongelige afgørelse, dat. Kiøbenhafn dend 21 juny 1728, fol. 401-401b.
- 94: Båg-Vends herreds tingprotokol 1724-29, fredagen d 11 marty 1729, fol. 474b-475. I den ordrige erklæring skriver den tidligere ridefoged også, at "saa tacher ieg og hindes welbaarenhed meget ydmygst for alt det goede, hun mig continuerlig har beted".
- 95: Søby sogns kirkebog 1696-1804, begravede 1749: "d 28 (sept) begrawet Rasmus Anders 70 aar gl."; Skovgårde gods arkiv, skifteprotokol 1719-73, Skifte holdet efter afgangne salig Rasmus Andersen og huustrue *Gertru Hansdatter*, som wed døden afgik udi *Jens Jensens* gaard udi Kirche Søebye 1749 (påbegyndt den 24de septembr.), fol. 79b, med citat fol. 81b-82 af hans aftægtskontrakt anno 1738 d 19de junye med Jens Jensen, som han med *Barbara Steensen/Holchs* accept afstod sin fæstegård til.
- 96: Båg-Vends herreds tingprotokol 1733-38, fredagen d 27 janv 1736, fol. 323b, henviser et vidne til "deignens egtehuusse, som nu shal wære i Kiøbenhafn", og et andet vidne forklarer, "at bemelte kwinde kom til deignen for Michelsdag i sommer, og wed iche, hworfra hun er komen ..."; fredagen d 14 septe 1736, fol. 375 (dom i sagen) den citerede tekst.
- 97: Båg-Vends herreds tingprotokol 1733-38, fredagen d 24 febr 1736, fol. 331b.
- 98: Båg-Vends herreds tingprotokol 1733-38, fredagen d 24 febr 1736, fol. 333, spørger degnen et vidne "hwad at hun hørt hawer om deignens husskone udj dend barselstue til *Jørgen Pederssens* i Søebye". Spørgsmålet blev afvist af dommeren, da vidnet ikke var stævnet til at vidne herom.
- 99: Båg-Vends herreds tingprotokol 1733-38, fredagen d 27 janv 1736, fol. 321b (stævning af degnen), fredagen d 14 septe 1736, fol. 375 (dom).
- 100: Båg-Vends herreds tingprotokol 1733-38, fredagen d 14 septe 1736, fol. 375-375b.
- 101: Båg-Vends herreds tingprotokol 1733-38, fredagen d 11 may 1736, hvor det meddeles, at "frue oberstinde Holch sig u=forsømt med sagen til heritzprousten adresserer for at forsøge, om dend af hannem i mindelighed bieleges kand", og fredagen d 22 juny 1736, fol. 360, hvor der for retten fremlægges et brev af 31= may sidstleden fra provsten og de to præster om, at de ikke har kunnet

- få sagen afgjort ved forlig; Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag-herred, Sognepræsterne i Søllested og Vedtofte, Hr. *Jørgen Lauritsen Kierumgaard*, side 321, oplyser om afslutningen på historien: "Efter hans (Jørgen Kierumgaards) Død givtede Enken sig med Jens Holst, Degn i Sæbye og Turup, som for begangen Leiermaal i sit Ægteskab blev afsat, og døde i Kiøbenhavn".
- 102: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1725: "d. 15 decemb kl. 9 blev min kone forløst med en datter, som blev hiemmedøbt d. 17 og kaldet Anna Kirstine, og hendes daab confirmeret d. 20. ...".
- 103: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1736 d. 23 febr.
- 104: Hatt: Skovgaarde, side 108; Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1745 d. 4 jan.
- 105: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1741 d 17 julij; Skifteprotokol for den geistlige jurisdiction i Baag herred nr.1 1743-1796, side 129 om dåbsgaven.
- 106: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte, 1725 d. 15 decemb.
- 107: Hatt: Skovgaarde, side 107.
- 108: Jfr. note 52 om Mogens Faber.
- 109: Søby sogns kirkebog 1696-1804, 1730, trolowede udj Sæbye sogn: "d 29 marty hr Henning Christopher Plesner og jomfrue Barbara Kirstine Faber" og viede udj Sæbye sogn: "d 20 april copuleret hr Henning Christopher Plesner og jomfru Barbara Christine Faber".
- 110: Oure og Vejstrup kirkers ministerialbog 1689-1805, baptizati, 1728, d 22 July "Degnens Jørgen Povelsøns Hans, Hr Hans Jacobsøns Kiærliste af Sæbye bar hannem. Fadderne ware bemte Hr Hans Jæcobsen ..."; 1730, d 19 Sept: "Degnens *Geesche Kirstine*, Degnens Syster som er Præstefrue udj Sæbye bar hende, Fadderne ware Hr Hans Jacobsen formelte Sæbye ...".
- 111: Søby sogns kirkebog 1696-1804, begravede 1749: "d. 18de decbr. begravet min sl. fader hr. Hans Jacobsen, som døde d. 11te dec. 60 aar 5 maaneder 7 dage og af hr. Henning Plesner i Søllested forklaret over ham de ord 2.Cor.1.12./Exord. Gen.48.2.". Kirkebogen blev ført af Hans Jacobsens søn og efterfølger *Mogens Lacoppidan*, der fmtl. også som meddeler til biskop Bloch er ophavsmand til oplysningen om dødsårsagen i Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag-herred, Sognepræsterne i Sæbye og Turup, Hr. Hans Jacobsen, side 314.
- 112: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1737-1742, fol. 193: 2. Hans Jacobsen, sognepræst til Sæbye og Turup meenigheder i Fyen, og hustrus bewilling, at den længstlevende maa sidde i u=skift boe, ... saalenge den udi eenlig stand forbliwer", dat. Friderichsberg den 2. januarii 1739.
- 113: Skifteprotokol for den geistlige jurisdiction i Baag herred nr.1 1743-1796, no 42, side 124 ff: Indgæld, side 130.
- 114: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 12/8 1746-1752, fol. 239b: 22. Studiosus Mogens Hanssen Lacoppidan, confirmation paa frue Barbara Kirstine Steensens afgangne oberste Mogens Holches efterleweske ham giwne kaldsbrew at wære hans fader hr Hans Jacobsen sognepræst til Sæbye og Turup sogner i embedet adjungeret og hannem at succedere, ... efter det hannem derpaa den 27de januarii sidstafwigt meddeelte kaldsbrews wiidere formelding", dat. Christiansborg den 7de martii 1749.
- 115: Lorenzen: Modetøj og gangklæder, side 65-66.
- 116: Skifteprotokol for den geistlige jurisdiction i Baag herred nr. 1 1743-1796, registreringsforretning anno 1758 den 26de april, side 125-127.
- 117: Søby sogns kirkebog 1696-1804, begravede 1758: "d. 4 apr. er min moder Anna Maria Bang begravet gl. 59 aar": ved skiftet, jfr. noten foran, angives det den 26de april, at det er den 30te dag efter den sal: madames dødelige afgang".
- 118: Hansen Møller: Stamtavle over Familien Lacoppidan.
- 119: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 210: "Hr. Mogens Lacoppidan ... Det er denne smukke Mand jeg skylder Tak for mange af disse Efterretninger".
- 120: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3) 1667-1740, 1737: Magnus Lacoppidanus, ao ætatis 20. Mogens Lacoppidan fik professor *Ludvig Holberg* som privat præceptor.

- 121: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag-Herred, Sognepræsterne i Sæbye og Turup, side 315-316, Hr. Mogens Lacoppidan.
- 122: Klüver: Et provstevalg i Baag herred 1775, hvor korrespondancen om provstevalget og stemmesedlerne med præsternes begrundelser for deres vota er optrykt efter originalerne i Fyns bispearkiv i LA Fyn, Båg herreds breve 1695-1785.
- 123: Fyns bispearkiv, Visitatsprotokol 1732-1803, side 171, anno 1786, 4 Baag herred 16e 2den pindsedag den 5te junii.
- 124: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag-Herred, Sognepræsterne i Sæbye og Turup, Hr. Mogens Lacoppidan, side 315: "Hans Jacob Lacoppidan, født den 7de October 1754, er Degn i Sæbye og Turup; har Haab om at succedere sin Fader."; Hansen Møller: Stamtavle over Familien Lacoppidan. side 15, B.1 Hans Jacob Lacoppidan.
- 125: Kilder fremgår af teksten med tilhørende noter.
- 126: Søby sogns kirkebog 1696-1804, begravede, 1793 "d: 20 july lagt jord paa sognepræsten proust Mogens Lacoppidan, gl: 75. -", 1804: "d: 12te septemb: kast jord paa enkeproustinde Johanne Dorteia Lacoppidan født Rauvn, gl: 67 aar".
- 127: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1736, d. 23 febr.
- 128: Skifteprotokol for den geistlige jurisdiction i Baag herred nr.1 1743-1796, side 131.
- 129: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 211: "Poul Lacoppidan, ... † 1753 paa sin Hiemreise fra China med Capitain Kok".
- 130: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1738, d. 10 november.
- 131: Skifteprotokol for den geistlige jurisdiction i Baag herred nr.1 1743-1796, side 125, hvor sønnen anføres mellem Anna Maria Bangs arvinger som "en søn monsr Jacob Hansen Lacoppidan, alumnus paa gymnasio i Odense, 19 aar".
- 132: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register, side 211: "Jacob Lacoppidan, ... er Banqve-Casserer i Kiøbenhavn".
- 133: Hansen Møller: Stamtavle over Familien Lacoppidan, side 26-27.
- 134: Odense Vor Frue Kirkes kirkeinspektionsarkiv, Regnskabsbog for Odense Vor Frue Kirke 1716-54, Indtægt og Udgift fra Den 1ste May 1749 til Aarsdagen 1750, Jord og Klokker, side 375a: Novb. 29. "28 Monsr Erich Poulsen At Aabne Een Muuret Begravelse udj Vor Frue Kirke i dend stoere Gang inden for dend Norden Kirke Dør, til at nedsette Sl: afgangne Jomf: Mette Maria Lacoppidans Liig udj, derfor betalt 3 Rdr."
- 135: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1731: "d 28 martij blev min datter Dicterias daab confirmeret af min broder hr *Claus Jacobsen* udi Søllinge. ... Hun var født onsdagen den 27 martij klokken halfgaaen et og døbt langfredag".
- 136: Kirkebog for Gyrstinge sogn 1645-1778, trolovede og viede, 1757: "Mandagen d 2den maji blev monsr Evardt de Place og jomfrue Dideriche Hansdatter copulerede".
- 137: Gether: Middelalder-familier, Bind 1, side 510, (A.188) WILLUM MECHLENBURG gengiver data om *Edvard Frantz de Placa* eller *de Place*, født i Antwerpen 1640, død i Strømsø i Norge 1687 og hans bøm; Lengnick: Genealogier, Bind 2 fortsætter med data om sønnen købmand *Edvard de Place*, købmand i Kjøbenhavn, død 1730, og dennes efterslægt; gårdejer *Ole de Place* har oplyst data om efterslægten.
- 138: Kirkebog for Gyrstinge sogn 1645-1778, begravede anno 1756: "Langfredag lod monsr Evardt da Place begrawe sin kieriste *Anna Cathrine de Places ne de Lynge* gl: 32 aar og nogle uger".
- 139: Lengnick: Genealogier, Bind 2 anfører som købmand Edvard de Place's søn nr. 2: Edvard de Place, f.1714 † * 1. *Anna Cathrine Liunge*. 2. Diderikke Lacoppidan, ... Som børn anføres *Edvard de Place*, f. 1748, *Poul Mungaard de Place*, f. 1750 og *Hans de Place*, f. 1754.
- 140: Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3) 1667-1740, 1737: Anno DCLXXXVII. d. 31 Iulij ... *Abraham de Place*, ao æt. 19; Lengnick: Genealogier, Bind 2 anfører som købmand Edvard de Place's søn nr. 4: Abraham de Place, Student, f.1718, † 1743.

- 141: Kirkebog for Gyrstinge sogn 1645-1778, begravede, anno 1761: "Fredagen d: 2. novembr blef mon: Evardt de Place begravet gl: 46 aar".
- 142: Giessing: Jubel-Lærere, Anden Deels andet Bind, Pontoppidanernes Slægt-Register (1783), side 211: "Diderike Lacoppidan, ... Enke efter Sal. Place, boer i Gyrstinge, har 1 Dotter: Anna Maria Place"; Gyrstinge-Flinterup kirkebog 1793-1814, 1804: "Torsdagen den 12 april madame Dideriche de Place i Gyrstinge 73 aar".
- 143: Folketællingslisten 1801, Gyrstinge: Dideriche de Place, 70, enke efter 1ste ægteskab.
- 144: Kirkebog for Gyrstinge sogn 1645-1778, daab, anno 1759 tirsdagen d. 24 april, begravede, anno 1760 d 10 july.
- 145: Kirkebog for Gyrstinge sogn 1645-1778, daab, anno 1761: "Mandagen d 27 january blef sal: Evardt de Places og hans efterladte (enche) Didericha Lacopidan deris liden datter ført til daabens confirmation af madam *Wederkinck*, formedelst swagheds skyld war blewen hiemmedøbt og k(aldet) Anna Maria"; Hansen Møller: Stamtavle over Familien Lacoppidan, side 26: "Anne Marie Place. Levede ugift paa Lolland".
- 146: Københavns Universitets Matrikel (K.3) 1667-1740, 1737: E gymnasio Othiniano ... Petrus Lundager ao ætatis 20 ... Magnus Lacoppidanus ao ætatis 20.
- 147: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No. 410.7. og 8.
- 148: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1722: "d 9 november er min lille datter Karen Achtonia født og som hiemmedøbt siden onsdagen den 18 november er hendes daab confirmeret i Sæbye kirke".
- 149: Skifteprotokol for den geistlige jurisdiction i Baag herred nr.1 1743-1796, skifte efter Anna Maria Bang anno 1758 den 26de april, side 125, hvor arvingerne anføres: "3. en datter jomfr: Karen Achtonia Hansdatter opholdende sig i Odense hos sin morbroder seignr Erich Poulsen ... 6. jomfrue Susanne Hansdatter Lacoppidan opholdende sig i Odense hos sin morbroder sr Erich Poulsen".
- 150: Odense Vor Frue kirkes ministerialbog 1692-1786, 1758: "d 1 junii Peder Lundager sognepræst til Hee i Hind herreed i Ribe stift effter kongl: bevilling copuleret i huuset hos sr Erich Poulsen kiøbmand med sin kiæreste jomfr Karen Lacuppidan".
- 151: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.410.8. Peder Pedersen Lundager.
- 152: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1733: "d 12 novemb blef min lille datter Susannas daab confirmeret, som var fød og døbt d. 4 nov. onsdag kl. 11".
- 153: Jfr. teksten om Erich Poulsen side 506 med tilhørende noter.
- 154: Hansen Møller: Stamtavle over Familien Lacoppidan, side 26.
- 155: Odense Vor Frue kirkes ministerialbog 1692-1786, 1780, juni, 21.: "Kiøbmand sal. Povel Jørgensen Bang begravet d 1ste part jord lige for taarnet i hans alders 61de aar"; Odense Vor Frues ministerialbog 1787-1809, 1793, juni, den 5te, 30.: "Madame Susanna Jørgensen sal Povel Jørgensen kiøbmands enke i 1ste part jord 61 aar".
- 156: Skifteprotokol for den geistlige jurisdiction i Baag herred nr.1 1743-1796, skifte efter Anna Maria Bang, side 129: "Skifteretten maatte fomemme hos de andre arvinger, om de herimod (gaven på 200 rdr) hawde noget at indwende. Da de samtligen swarede, at de med deris sal: moders godhed imod disse sine 2de yngste børn ware weltilfreds og forlangede ikke derudi at gjøre nogen forandring".
- 157: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1741: "d 17 julij blef min datter døbt af velærværdige hr. *Niels Nyekirch* proust i Salling herred i Sæbye kirke, kaldet Adolphine Christine, som d. 11 julij om tiisdagen klokken imellem et og to var født".
- 158: Skifteprotokol for den geistlige jurisdiction i Baag herred nr.1 1743-1796, skifte efter Anna Maria Bang, side 125 ved angivelsen af arvingerne: "7. jomfrue Adolphine Christine Hansdatter Lacoppidan opholdende sig hos sin søster udi Gyrstinge". Hun boede i Gyrstinge endnu i begyndelsen af 1761, hvor "barnets moster jomfrue Lacopidan gik hos" ved konfirmationen af søsterdatterens dåb, idet det angives i kirkebogen, at alle faddere var "her i byen".

- 159: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.678.11 Bertel Hauch Henrichsen Wederkinch af Nykj. -S. (Nykøbing F.), No.849.10. *Henrik Jørgensen Wederkinch*, No.362.10. *Cai Jørgensen Wederkinch*. Brødrene Henrich i Nykøbing F. og Cai i Gyrstinge var fynboer, sønner af købmand *Jørgen Wederkinch* i Bogense og studenter fra Odense.
- 160: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte 1745: "d. 4 jan blev min lille datter Barbara Kirstine døbt, som var fød d. 28. dec. 1744".
- 161: Schebye kirkebog 1792-1814, 1795: "Død og begr: 3, 1 jomfrue 50 aar gl: Hos selvejer i Øelund sgr: Marcus Acthon opholdte sig en gammel jomfrue, hvis navn var Barbara Kristina Lachopidan. Hun bortdøde fredagen den 20 martii, blev begrawet med sang og klang uden prædiken". Marcus Acthon var søn af *Diderich Jacobsen (Ahton)*, se foran.
- 162: Søby sogns kirkebog 1696-1804, begravne 1755: "d 3 febr. blev frue Barbara Kirstine Steensen sl. oberst Holkes efterladte enke bisatt her i Søbye kierke i hendes alders 83 aar".
- 163: Hatt: Skovgaarde, side 108.

Noter til Et godt hoved

- 1: Bloch: Den fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag Herred, Sognepræsterne i Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg, side 245; Blochs Samlinger, Additamenta 139, Bind III i KB, Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg: "... efterlod sig adskillige børn, blant hvilke hr. Christopher Strøyberg, sognepræst for Herringe og Fiellebroe meenigheder i Fyen, hvilken jeg disse efterretninger har at takke".
- 2: Additamenta 139, Bind III i KB, jfr. noten foran.
- 3: Københavns Universitets Matrikel (K.3), Bind II, 1667-1740, Anno 1700.
- 4: Danske Kancelli. D.23 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1708-1709: 3, 16/2 1709, se afbildning på den næstfølgende side i teksten.
- 5: Danske Kancelli. D.23 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1708-1709: 3, 16/2 1709.
- 6: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1708-16, fol. 91 b: 3 Jørgen Strøiberger confirmation at være sognepræst til Kierte sogn udi Fyen.
- 7: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag Herred, Sognepræsterne i Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg, side 245.
- 8: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.973.8.
- 9: Båg-Vends herreders tingprotokol 1707-16, fredagen d 24 janvary 1710=, fol. 194, stævnes møl-leren i Fauerschou af en mand fra Kierte på vegne af "sl: hr Jacob Walters enche samesteds", men fridagen d i8 decembr 1711=, fol.300b, stævner en karl, "tienende præstenchen *Chersten* sal: hr Ja-cob Walters, boende i Orte Shouhuuse", sin tidligere husbond.
- 10: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Baag Herred, Sognepræsterne i Kierte, Hr. Jacob Walter, side 244.
- 11: Skydebjerg og Orte kirkers ministerialbog 1689-1788, Orte, 1751, d 21. sept: "Holdte ieg liigpræ-diken ower monsr Krarups sal: kone *Kirsten Christiansdatter*, som døde i en høj alder /: na 87 aar og nogle uger :/ i Orte Skouhuuse og blew lagt paa Orte kierkegaard". I kirkebogen noteres fire måne-der senere, ao 1752, d 30 jan: "Dom septuages: døbte et uægte drengbarn, som blew kaldet *Chri-sten*, tilhørende *Maria Jørgensdatter*, som opholder sig hos *Bertel Jespersen* i Orte Skowhuuse. Samme qwinde har atter ladet sig besowe af *Hans Hansen Krarup* ibid, som wed barnets daab blew udlagt til barnefader sat sapienti".
- 12: Norvin: Wedellsborg, side 383.
- 13: Danske Kancelli. D.23 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1708-1709: 3, 16/2 1709.
- 14: Odense amts arkiv, 800. Breve vedr. umyndiges kapitaler krigstyren m.m. 1713-1721, 3/230 Se-parationen wdi geistlighedens ansatte krigstyr udi Fyen og Langeland 1717, 99.-109. Grefskabet Wedelsborg.
- 15: Båg-Vends herreders tingprotokol 1707-17, fredagen d 12 augustj j712, fol. 389b.
- 16: Båg-Vends herreders tingprotokol 1707-17, fredagen d 26 augustj 1712=, fol. 398.
- 17: Fynbo landsting arkiv, Skøde- og panteprotokol 1716-1722 (SP 2874), onsdagen dend =31 may ao 1719, fol. 197, 9.
- 18: Wedellsborg birks tingbog 1719-1737, anno 1720: løfwerdagen d =10: augustj, fol. 41b.
- 19: Wedellsborg birks tingbog 1719-1737, anno 1721, løfwerdagen d =1ste febr., fol. 59.
- 20: Middelfart bytings tingbog 1717-1726, fredagen d: 26de junj 1722, fol.327, stævning af hr Jørgen Strøiberger "for nogle ord, hand skal have ladet falde udj Kiellingbjerg paa Christen Ibsen". Sagen blev i første omgang afvist med henvisning til procedurefejl, men afvisningen blev underkendt af Fynbo landsting, se Fynbo landstings justitsprotokol 1715-1732, onsdagen dend =26 augusty 1722, fol. 199b. Den synes dog ikke at være fulgt op ved bytinget.
- 21: Wedellsborg birks tingbog 1719-1737, anno 1722, =løfwerdagen d =31= januarj, fol. 80b og løf-werdagen d =28 febr., fol. 84.

- 22: Wedellsborg birks tingbog 1719-1737, anno 1720, løfwerdagen d: 31 augustj, fol. 43b, løwerdagen d 14 septbr., fol. 45, anno 1722= løfwerdagen d =31 januarj, fol. 80b, løfwerdagen d =28 febr., fol. 83, løwerdagen d =7 martj, løfwerdagen d 30 may, fol. 100.
- 23: Wedellsborg birks tingbog 1719-1737, anno 1723: løfwerdagen d 27 novembr, fol. 157b.
- 24: Wedellsborg birks tingbog 1719-1737, anno 1722: løfwerdagen d 30 may, fol. 99-101b.
- 25: Høyesterettes protocol aar 1723 lit: B. (voteringsprotokol), løverdagen d 30 octobr 1723, fol. 290 Christen Ibsen af Kierte contra hr Jørgen Strøyberger sognepræst for Kierte meenigh i Fyen (stævning) og tiirsdagen den 2 novembris 1723, fol. 290b (votering).
- 26: Wedellsborg birks tingbog 1719-1737, anno 1723: løfwerdagen d 27 novembr, fol. 158b dom: "Christen Ibsen ... for gaardens forsiddelse at hafwe sit fæste forbrudt efter lowen" og løfwerdagen d 18 december, fol. 161b: "auction at holdes ... paa Christen Ibsens biugnings eyendom med widere".
- 27: Odense amts arkiv, 14. Erklærings- og resolutionsprotokol 1722-1727, fol. 97b, 1724 den 16de dito (maili): "Paa Christen Ibsen af Kierte hans indgifne memorial og klage over præsten ærwærdige Jørgen Strøebierger, at hannem hans eyendomsrett betages, blef efter bemelte Jørgen Strøebiergers derpaa indsendte ærklæring giwen denne resolution ...".
- 28: Danske Lov (K.1) 2-5-20.
- 29: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg, side 245-246.
- 30: Kjerte kirkes ministerialbog 1701-1728: "Anno 1720 Dom oculi publice absolveret *Niels Mortensen* for begangen og aabenbare bekient tyveri paa Billeskov. I ligemaade for samme forseelse publice absolveret *Carl Jørgensen*".
- 31: Danske Lov (K.1), Anden bog, V. Cap. Om Præsternis Embede med Sacramenterne og lønlig Skriftemaal.
- 32: Danske Lov (K.1), 2-5-25 indeholder en opremsning, som fmtl. er tænkt som udtømmende for dem, der skulle holdes fra nadverens sacramente, omfattende 1. bandsatte, 2. forhærdede kættere, 3. af-sindige samt ufornuftige børn og 4. åbenbare lastefulde som horkarle, skørlevnere, ågerkarle, slemmere, skiendegieste, voldsmand og allermost Guds ords forhånere og foragtere.
- 33: Kjerte kirkes ministerialbog 1701-1728, ao 1721: " midfaste søndag døbt *Hans Bertelssen* mestermands barn n: *Christoffer* - min kone bar barnet -"; tilsvarende ao 1726, dom 15 p trinit (*Caspar*).
- 34: Kjerte kirkes ministerialbog 1701-1728. Der er ingen indførsler af døbte fra medio 1724 til ultimo 1726 og ingen om begravelser i året 1726. 1727: "d: 10. (datoen utydelig) martyr begr: sl: hr Jørgen Strøebierger præst her af Kierte".
- 35: Aarup: Om Kerte Kirke.
- 36: Hofman: Supplement til den Danske Atlas, Tomus VI, Baag Herred i Assens Amt, side 658, 15. Kierte Sogn, Kirken, note (p): "En Liig-Steen over Præsten Herr Jørgen Strøyberg, og en anden dito, hvis Inscription ey kan læses ...".
- 37: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.390.8: "Ulæselig Lgst."; Aarup: Kerte Kirke: "Det er muligvis et hjørne af denne sten, der har ligget paa jorden udenfor våben-huset".
- 38: L.P.Pedersen: Præsteindberetning 1755, Kierte sogn, side 266, hvor beskrivelsen indledes: "For ej at gaae noget forbi anføres ogsaa disse: ...", til side 269.
- 39: Knudsen: Familien Strøyberg, hvori hele skiftebrevet, der må have været i familien *Strøybergs* besiddelse, gengives side 10-35; skiftedokumenter, mærket Jørgen Christoffersen Strøyberger, sognepræst i Kerte, findes også imellem skiftedokumenter 1727-1797 i Båg herreds provstis arkiv, men de er meget medtagne og fragmentariske.
- 40: Odense amts arkiv, 810. Brandstyrsligningen 1729, Præsternes angivelser til brandstyrens taxation 1729, Bog=herret, Kierte; Skøde- og panteprotokol 15. 1727-1736 i Fynbo landstings arkiv (SP 2878), pantsætningserklæring anno =1732= onsdagen den 9 juli, fol. 310 er underskrevet Kierte den 11 decembr ao 1729 af Pernele salig hr J. Strøybergs og erklæring anno 1734 onsdagen den 27 januarj, fol. 414b tilsvarende Kierte den 11te decemnber 1733 af Pernille sl. hr Jørgen Strø-

- berg; Kierte kirkebog 1727-1772, copulerede: ved datterens bryllup anføres hun som "præsteen-
chens daatter her i Kierte".
- 41: Odense amts arkiv, 812. Brandstyren. Protokoller, kladder m.m. 1730, Præsternes angivelser pr
1730 ang brandstyren, Assens amts angivelser for 1730, Bog herret, Af Kierte sogn.
- 42: "Præsteenens daatter", dvs *Anna Ericha Strøyberg*, nævnes i årene 1729-32 flere gange som
den, der bærer barnet ved dåb, hver gang for børn fra Ørsbjerg, se Kierte kirkebog 1727-1772,
døbte, 1729 dom 3 trin: og dom: 3 novemb, 1731 dom 3 trin:, 1732 dom: 24 trinit:
- 43: Knudsen: Familien Strøyberg, side 34-35.
- 44: Skøde- og panteprotokol 15. 1727-1736 i Fynbo landstings arkiv (SP 2878), anno =1732= onsdagen
den 9 juli, fol. 310 tinglæses et lån på 100 rdr., optaget 11 decembr ao 1729 og indfriet 11 decembr
1733, hvor det ifølge tinglæsning anno 1734 onsdagen den 27 january, fol. 414, 10. blev afløst af
et nyt lån på 200 rdr. Det sidste lån blev indfriet pr. 11te decembr 1739 og da ifølge Skøde- og pan-
teprotokol 16. 1736-1744 (SP 2880) afløst af et lån på 350 rdr., tinglæst den 23de decembr 1739,
fol. 332b, 21. Pernille sl: Strøybergs obligation til *Jochum Haanberg*.
- 45: Kierte kirkebog 1727-1772, copulerede, 1733: "d. 14 octbr copulerede jeg *Rasmus From* degn i Rin-
ge til præsteenens daatter her i Kierte *Anna Erica Strøyberg*".
- 46: Skøde- og panteprotokol 16. 1736-1744 i Fynbo landstings arkiv (SP 2880), landstinget den 23de
decembr 1739, fol. 332b, 21. Pernille sl: Strøybergs obligation til *Jochum Haanberg*, hvor hun angi-
vès "boende i Næraae sogn og bye", udstedt: "Actum Næraae den 11 decemb ao 1739".
- 47: Ringe sogns kirkebog (nr. 2) 1738-1813, begravne, 1759: "7 maj Sognedegnens svigermoder *Petro-
nella* sal hr Strøbergs begr. i kirken æt 77 aar"; Skifteprotokol for den gejstlige jurisdiktion i Gud-
me herred 1689-1722, fol. 431: Effter sl: madame Strøyberg. Saasom den hæderbaame nu sl: ma-
trone *Petronelle Pedersdatter Krog* sl: hr: *Jørgen Strøybergs* efterlatte enke, ved døden er bort-
kaldet d 1. maji 1759 udj Ringe degnebolig hos sin svigersøn og datters mand mons *Rasmus From*,
sognedegn for Ringe meenighed, hvor hun i nogle aar har havt sit ophold; ...".
- 48: Knudsen: Familien Strøyberg, side 36.
- 49: Kjerter kirkes ministerialbog 1701-1728, døbte, ao 1714: "d. 5 july var mit egen barn i kirche n.
Peder Strøyberger"; begravede, ao 1718: "d 6 dato (april) min lille *Peder* begravet".
- 50: Ringe sogns kirkebog 1707-1738, 1732: "Eod festo blef *Rasmus Hansen From* indsat til sognedegn
for meenigheden".
- 51: Gudme herreds skifteprotokol 1773-1809, fol. 281b, no. 31: "Anno 1800 den 16 october afgik ved
døden i Ringe degnebolig madame *Sophie Dannefærd Stolpe* født *From*, enke af den salig *Stolpe*, forri-
ge degn i Ringe ... den afdøde havde følgende syskende: 1. En broder *Jørgen From*, degn for Erritslev
meenighed i Lolland ved Rødbye, 2. 1 broder *Rasmus From*, sognedegn ved Skillerup og Ellinge mee-
nigheder her i Fyen, 3. 1 syster *Barbara From*, i egteskab med sognedegn herr *Aagaard* for Rønninge
meenighed, 4. 1 syster *Anne From*, i egteskab med sognedegn herr *Marstrand* for Ringe meenighed,
5. 1 syster *Petronelle Cielia From*, enke efter salig *Hojer*, forhen degn her i Ringe ...".
- 52: Ringe sogns kirkebog 1738-1813, begravne, 1784: "Madame *From* degnekone 73" (dato ikke angi-
vet), 22. *Rasmus From* sognedegn, decemb 86".
- 53: Kjerter kirkes ministerialbog 1701-1728, døbte, ao 1716: "d: 21 aprilis hafde ieg self en ung søn
igien udj kirche n. *Jacob*".
- 54: Det er usikkert, om der er tale om Sønder Næra i Åsum herred syd for Odense eller Nørre Næra i
Skam herred øst for købstaden Bogense.
- 55: Skøde- og panteprotokol 16. 1736-1744 i Fynbo landstings arkiv (SP 2880), anno 1738 dend 25de
juny, fol. 171b, 7 *Jacob Strøbergs* obligation til madme *Maren Dam*, dat. Næraae skoele d 11te junii
1738.
- 56: Ringe sogns kirkebog 1738-1813, døbte, 1745: "8 maj (ved dåben af *Rasmus Froms* og hans hustrus
datter *Anna*) Faddere ... *Jacob Strøyberg*, skoleholder i Bogense".
- 57: Skøde- og panteprotokol 18. 1753-1762 i Fynbo landstings arkiv (SP 2884), landstinget d: 26de julj
1758, fol. 437b, no 1 *Erasmus From*, *Jacob Strøyberg*, *Jens Strøyberg* og *Christian Strøyberg* deres

- udgiwne skiøde til Christopher Strøyberg. Heri nævnes som underskrivere Jacob Strøyberg skoeleholder i Bogense, ... og *Christian Strøyberg* i Bogense-kiøbing.
- 58: Fyns bispearkiv, Visitatsprotokol 1732-1803, side 171, anno 1786, 4 Baag herred, 25de, tiersdagen den 13de junii og side 188, anno 1789, 3) Baag-herred, 2den pindsedag den 1 junii.
- 59: Rentekammeret 3531.65, Optegnelse paa Folketallet i Sandager Sogn under Assens Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Julii 1787, Sandager Bye, anfører efter 1. familie, sognepræsten: "Jacob Strøyberg, hosbonde, 70, ... sognedegn"; Knudsen: Familien Strøyberg, Pastor Jørgen Strøybergs og Petronelle Pedersclatter Krog's børn, side 36: "... 1790 ... resignerede han". Oplysningen er uden kildeangivelse.
- 60: Sandager og Hølevad kirkers ministerialbog 1685-1801, 1762 Sandager sogns døde ...: "d. 27 dito (april) døde sognedegnen Christian Holst, født i Bogense 1717 d 29 octobr".
- 61: Kilder fremgår af teksten med tilhørende noter.
- 62: Skifteprotokol for den geistlige jurisdiktion i Baag herred 1743-1796, side 160, no 49: Ao 1762 den 27de may var der skifteregistrering i boet efter Christian Holst, hvor som værge for børnene mødte "deres farfader welædle Martinus Holst, byefoged i Bogense og birkedommer i grevskabet Gyldensteen"; Skifteprotokol 1744-1776 i Bogense byfogeds arkiv, fol. 313b Skiftteforretning efter afgangne *Lauritz Hiort* ... aar 1760 d 28= may, anfører som en af den afdøde borgers to døtre Meymerich Lauritzdatter, hawende til ægte sr Christian Shultz (fejlskrivning for den bagefter omtalte Christian Holst) degnen til Sandager og Hølevad meenigheder".
- 63: Skifteprotokol for den geistlige jurisdiktion i Baag herred 1743-1796, no 49, se noten foran. Ved skiftet efter Christian Holst Ao 1762, hvor enken oplyses at være Meimerik Larsdatter Hiort, angives det den 28de july, at "eftersom den nu kaldte og wed steden wærende degn war med enken bleden eenig om ægteskab, saa forlangede de begge, at boen uden auction maatte dem overlades, ...".
- 64: Sandager og Hølevad kirkers ministerialbog 1685-1801, 1762 Sandager sogns ... ægtewiede: "d. 8de dito (sept.) wiet degnen her i Sandager Jacob Strøyberg og degneenken mad. sl. Holstis".
- 65: Skifteprotokol for den geistlige jurisdiktion i Baag herred 1743-1796, no 49, se noter foran, side 161, skifteslutning ao 1762 den 28de july.
- 66: Sandager og Hølevad kirkers ministerialbog 1685-1801, Sandager sogns døde og ægtewiede anno 1787: "d 6 juny begravet degnens kone Mimerich Strøyberg 60 aar gl."
- 67: Sandager og Hølevad kirkers ministerialbog 1685-1801, Sandager sogns døde og ægtewiede 1790: "d 19 febr. wiet enkemand sr. Strøyberg degn i Sandager til jomfru Grete Marie Ruchman fra Kiøng, i hans alders 75".
- 68: Kirkebog for Skydebjerg og Orte sogn 1789-1814, begravne i Skydebjerg sogn mandkiøn, kirkeåret 1799: "junii 10de forrige degn i Sandager Jacob Strøyberg ... 84"; Skiftedokumenter fra Båg herreds provsti 1727-1797 indeholder dokumenter vedr. Jacob Strøyberg, degn i Sandager, bestående af et gensidigt testamente dat. Sandager den 21de julii 1790, kgl. confirmation heraf af 10de september 1790 og et pro memoria til provst *Jacobsen* i Dreslette fra Magrete Maria Strøberg, dat Skydeberg d 12 juny 1799, hvori hun meddeler, at "min sl mand Jacob Strøberg blev bortkaldet fra dette liv d 6 juny - og blev begravet d 10 juny"; Rentekammeret 3532.76, Optegnelse paa Folketallet i Skydebjerg Sogn under Assens Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Febr. 1801, Skydebjerg Bye, anfører som 31te familie: "Margrethe Marie Strøyberg, huusmoder, 66, enke efter 1ste egteskab, boer i et jordløs huus".
- 69: Kjerte kirkes ministerialbog 1701-1728, døbte, ao 1717: "d: 12 novembr: hafde ieg self igien en søn udj kirche, hwis hiemmegiwe daab blef confirmeret: n: Jens".
- 70: Skøde- og panteprotokol 18. 1753-1762 i Fynbo landstings arkiv (SP 2884), landstinget d: 26de july 1758, fol. 437b, no 1 *Erasmus From*, *Jacob Strøyberg*, *Jens Strøyberg* og *Christian Strøyberg* deres udgiwne skiøde til Christopher Strøyberg.
- 71: Bovense sogns kirkebog, litr. A, 1763-1813, 1765, døbte: "dom: lætar: Xhristian Willing, Jens Strøybergs hiemmedøbte søn i Bogense".

- 72: Bovense sogns kirkebog, litr. A, 1763-1813, 1777, døde: 4. Christian Villing Strøjberg, født i Bogense, 14 aar, d 24de septbr".
- 73: Bloch: Den fynske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg, side 247: "=== Strøyberg, Tiener og Fuglefænger paa Holkenhavn".
- 74: Dåben er som nævnt i teksten ikke indført i Kerte kirkebog, men ved skiftet anno 1727 dend 27. martij anføres som det yngste barn "Christian Friderich, paa 3die aar", se Knudsen: Familien Strøyberg, side 11.
- 75: Bogense ministerialbog 1739-72 har store huller i registreringer af brudefolk, der kun findes indført i årene 1756-63 og 1766-70, og giver ingen oplysninger om ægteskabet, men ministerialbog 1772-95 anfører under begravede 1792, junii: "d: 18de blew hr controlleur Strøybergs hstr Johanne Lund, som døde d: 12te om aftenen, begravet w: kirk: med sang og klang i hendes alder 90 aar"; Rentekammeret 3531.26, Optegnelse paa Folketallet i Bogense kiøbstæd, saaledes som det befandtes at være den 1ste Julii 1787, Adalgadden anfører som no 5, 5te familj: "Christian Friderich Strøyberg, hosbond, 64, toldcontroleur og Johanne Lund, hans kone, 82, hendes 3die egteskab".
- 76: Hans Hansen: Bogenses Historie 1, side 118: Albert Sørensen Friis var byfoged fra 1697 til sin død i 1737; Brandts kirkebogsuddrag, Bogense, i LA Fyn, angiver for 1737: "17 apr: byfogd sr Albr: Sørens Friis begr. i kirk:".
- 77: Hans Hansen: Bogenses Historie 1, side 121, 129-132.
- 78: Skifteprotokol 1727-44, 3. i Bogense byfogeds arkiv, fol. 481b: 69. Anno 1742 dend 16 janvarj indleverer "sahl byfoged Albret Friises encke madame Johanna Hansdatter Lund" et fælles testamente, datum Bogensekiøbing den 23e martj 1737, i henhold til hvilket den igienlevende må overtage de fælles midler og formue u-wurderet og u-skift. Der henvises i testamentet til, at "Gud os ikke med nogen børn eller liwsarwinger paa nogen af siderne hawer welsignet".
- 79: Skifteprotokol 1727-44, 3. i Bogense byfogeds arkiv, fol. 210b, 38: "anno 1734 dend ii janvarj ... skifte imellom bemelte Jørgen Wederkink og hans afgangne hustrues *Anniche Zezilia Gierlach* deris felitz børn", hvor der fremlægges en kongelig bevilling til, at enkemanden "udj uskift boe maae bliwe bessiddende, saa lenge hand i eenlig stand forbliwer"; fol. 472b-481b, altså lige forud for det i noten foran omtalte testamente: 68. Skifteforretning efter postmester sr Jørgen Wederkinchs afgangene huustrue *Anniche Zezillia Gierlach* af dato 18 september 1741; skiftet må være sket i anledning af det forestående bryllup.
- 80: Skøde- og panteprotokol 1727-67 i Bogense byfogeds arkiv (SP 647): side 404: anno 1745 dend 20. july no 1, side 416: anno 1745 dend 2i december no 3, side 455: anno 1747 dend 14 martj no 3, side 503: anno 1749 dend 3de juny no i, side 527-562: anno 1751 dend 29 juny no 1-6.
- 81: Skøde- og panteprotokol 1727-67 i Bogense byfogeds arkiv (SP 647): side 604: anno 1753 dend 25 september no 1 læses et skøde på en gård udj Adalgaden "med monsr Strøybergs gaard paa dend østere side".
- 82: Tingprotokol 1757-1803 i Bogense byfogeds arkiv, fol. 44, tiirsdagen d 29e novembr 1763 stævnes Johanne Lund og hendes mand monsr Strøyberg af en af købmand *Wederkinchs* døtre, der kræver et gældsbevis på 299 rdr efter skiftet efter faderen indfriet med påløbne renter, "hworom til at andskaffe sig dem (pengene) monsr Strøyberg har haft lang tid nock forhen, om det hafde wærret hans alwor at andskaffe sig dem".
- 83: Tingprotokol 1757-1803 i Bogense byfogeds arkiv, fol. 44b, tiirsdagen d 13e decembr 1763 ophæves sagen, idet gælden nu er betalt, og fol. 45b, samme dag, no. 7 "læst et skiøde af 11e decembr 1763 udgiwen af Christian Friderich Strøyberg til *Povel Strasborg* her i Bogense paa 2e gaardseyer beliggende her paa Bogense marker; Skøde- og panteprotokol 1727-67 i Bogense byfogeds arkiv (SP 647): side 776 ao 1763 d 20e decembr læses skødet, "... som bemelte sr Strasborg hawer i dag efter worris accordt betalt os disse 2de gaardseyer med 230 rdr".
- 84: Skøde- og panteprotokol 1727-67 i Bogense byfogeds arkiv (SP 647): side 780 anno 1764 d 17e januarj: "Læst inden Bogense byetings rett en panteforskrifning ... til welærwærdige hr Christopher

- Strøyberg ... capital 130 rd ..., som hand os efter begierring til høyfornøden brug laant og forstragt hawer".
- 85: Skøde- og panteprotokol 1727-67 i Bogense byfogeds arkiv (SP 647): side 789 anno 1764 den 11te decembr.
- 86: Tingprotokol 1757-1803 i Bogense byfogeds arkiv, fol. 73b, tiisdagen d 25e novembr 1766: "Læst en panteforskrifning af 11e decembr 1766 paa capital 260 rd udgiwen af Christian Friderich Strøyberg og hustrue til Bogense kirke dends inspecteurer og werge".
- 87: Skøde- og panteprotokol 1767-1804 i Bogense byfogeds arkiv (SP 648), side 8-9, anno 1758 den 22e novbr no 1.
- 88: Skøde- og panteprotokol 1767-1804 i Bogense byfogeds arkiv (SP 648), fol. 9, anno 1768 den 22e novbr no 4 (112 rd. 3 mk.), fol. 17, d 20 marts 1770 (30 rd.), fol. 24b, anno 1771 den 16de jully (50 rd.), fol. 30b, no 1 anno 1772= den 15e septbr (29 rd. 13 sk.), fol. 31 no 2 samme dato (200 rd.), fol. 32, anno 1772 d 18e decembr (50 rd.) etc.
- 89: Kæmnerregnskaber 1775-80 i Bogense magistrats arkiv, Hovedregenskab for Bogense kjøbsted over dends indtægter og udgifter udj aaret 1775, repartitionsbereigning, 5.
- 90: Kæmnerregnskaber 1775-80 i Bogense magistrats arkiv, Hovedregenskab for Bogense kjøbsted over dends indtægter og udgifter udj aaret 1775, antegnelse i Rentekammeret den 28de october 1777 med vedtegning og decision af 22de december 1777.
- 91: Skøde- og panteprotokol 1767-1804 i Bogense byfogeds arkiv (SP 648), fol. 168b, d 22e juny 1764, andre eksempler på pantsætning af løsøre: fol. 184b og 185, anno 1785 d: 21 junj, fol. 189, d 6te septbr 1785, hvor kreditor er *Christopher Strøyberg* for et lån på 44 rdr.
- 92: Skøde- og panteprotokol 1767-1804 i Bogense byfogeds arkiv (SP 648), fol. 182b, anno 1785 d: 21e junj, no 2. Skødet var af datum Bogense d: 28de septbr 1784.
- 93: Skøde- og panteprotokol 1767-1804 i Bogense byfogeds arkiv (SP 648), fol. 183, anno 1785 d: 21e junj. Skødet var af datum Bogense d: 18de juny 1785.
- 94: Skøde- og panteprotokol 1767-1804 i Bogense byfogeds arkiv (SP 648), fol. 186b, anno 1785 d: 21e junj. Skødet var af datum Boegense d: 2den july 1785.
- 95: Skøde- og panteprotokol 1767-1804 i Bogense byfogeds arkiv (SP 648), fol. 193, tiersdagen d: anno 1785 d: 21de decbr 1785. Gældsbeviset var af dattum Boegense d 11te decembr 1785.
- 96: Skøde- og panteprotokol 1767-1804 i Bogense byfogeds arkiv (SP 648), fol. 216b-218, d: 19e junj 1787. Gården blev solgt for 580 rigsdaler, der skulle leveres til Mads Bagers enke eller hendes lavværg. Fol. 218b-220b bortskødes jordeme for i alt 320 rigsdaler.
- 97: Skøde- og panteprotokol 1767-1804 i Bogense byfogeds arkiv (SP 648), fol. 216b-218, d: 19e junj 1787.
- 98: Ministerial-bog for Bogense kirke begyndt 1772, side 171: "Junii d: 18de blew hr controlleur Strøybergs hstr Johanne Lund, som døde d: 12te om aftenen, begrawet w: kirk: med sang og klang i hendes alder 90 aar".
- 99: Skøde- og panteprotokol 1767-1804 i Bogense byfogeds arkiv (SP 648), fol. 273-274, d: 14de febru: 1792.
- 100: Bogense ministerialbog 1772-95, begravede: 1793, februarii: "d 16de blev toldcontrolleur Christian Friderich Strøyberg, som døde d: 9de om aftenen kl: 8te, begravet v. kirken med sang og klang, alder 69 aar".
- 101: Bogense byfogeds arkiv, skifteprotokol for Bogense kjøbstad 1776-1807, 5., fol. 184, 2/1793.
- 102: Bogense byfogeds arkiv, skifteprotokol for Bogense kjøbstad 1776-1807, 5., fol. 187, 2/1793.
- 103: Bloch: Den fyenske Geistligheds Historie, 2. Bind, Første Hefte, Sognepræsterne i Kierte, Hr. Jørgen Strøyberg, side 247, hvor de tre andre sønner nævnes; Knudsen: Familien Strøyberg angiver side 36, at "Om Christian Friderich Strøyberg har intet kunnet opspores".

Den uheldige præst

- 1: Knudsen: Familien Strøyberg 1662-1920.
- 2: Biskop Blochs samlinger til den fyenske gejstligheds historie, Additamenta 138, I i KB, Sallingherred, Herringe 13. Hr. Christopher Strøyberg: "Gud lod ham i aaret 1713 d. 28. febr. føde til verden i Kierte præstegaard". Kilden er formentlig Christopher Strøyberg selv i vitaprotokol 1732-1847 i Fyens bispearkiv i LA Fyn, og i dette tilfælde er han vel til at lide på; Kjerte kirkes ministerialbog 1701-1728: "ao 1713 d 30 marty var mit egen barn i kirche n: Christoffer ...", "1727 : 10 marty begr: sl: hr Jørgen Strøbiere præst her af Kierte".
- 3: Jfr. citat i "Et godt hoved", side 525.
- 4: Knudsen: Familien Strøyberg 1662-1920, side 13 nævnes "scholen" i præstegården under skifteregistreringen efter *Jørgen Strøyberger*.
- 5: Københavns Universitets Matrikel (K.3), Bind II, 1667-1740, anno 1732, d. 2 augusti: Christoph. Strøyberg, e priv.
- 6: Fyns bispearkiv, Vitaprotokol 1732-1847.
- 7: Billeskov Jansen i Dansk Litteratur Historie, bind 1, 1700-tallet, om Holberg, Universitetets Mand, side 314.
- 8: Københavns Universitets Matrikel (K.3), Bind II, 1667-1740, anno 1732, d.2 augusti.
- 9: Skøde- og panteprotokol 16, 1736-1744, i Fynbo landstings arkiv, fol. 162 b, anno 1738 den 20de aprill, 3 Christopher Strøbergs studiosus obligation til Arent Hassel.
- 10: Wad: Sønder Broby Sogn, side 18, note 2).
- 11: Komerup: En mærkelig Præsteskikkelse fra det 18. Aarhundrede.
- 12: Københavns Universitets arkiv i RA: Det teologiske Fakultet, Den teologiske Embedseksamen, 31.10.03 Eksaminationsprotokol 1739-1741, anno 1739 d. 28 julii og 31.09.01 Karakterprotokol 1707-1754, d. 28. julii 1739.
- 13: Danske Kancelli. D.23 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1742-1743, 1743 nr 2 Christopher Jørgensen Strøyberg kaldsbr. confirmat. d 4 januari.
- 14: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1743-46 29/7, fol. 1, 2. Christopher Jørgensen Strøyberg, kaldsbrefs confirmation at være medtiener og capellan pro persona for Særslef meenighed i Fyen.
- 15: Fyns bispearkiv, Kollatser og kaldsbreve 1742-1786, side 15 (Hr Christopher Strøyberg).
- 16: En ministerialbog for Særslev sogn 1721-1791, ao 1743: "Søndagen d 28de febr: begrafwes velærværdige sl: Hans Bircherod", "Mandagen d 29de april begrafwes sl: hr Hans Bircherods kiæreste".
- 17: Fyns bispearkiv, Kollatser og kaldsbreve 1742-1786, side 16, (Hr Peder Jacob Aabye).
- 18: Vigerslev kirkes ministerialbog 1720-1750, anno 1743: "Dend 2den jan: blev sal: hr Anders Holms lig begravet, som var 52 aar og nogle maaneder gammel".
- 19: Fyns bispearkiv, Kollatser og kaldsbreve 1742-1786, side 20, (Hr *Christen Schaarup Westergaard*).
- 20: Vigerslev kirkes ministerialbog 1720-1750, anno 1736: "Onsdagen d: 11 jan: blev hr *Anders Holms* datters daab confirmeret og publiceret her i kirken, som tilfome var hiemmedøbt og kaldet *Else Catharina* og fød til verden d: 6 dec: nest afvigte ..."; Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.1325.13. oplyser, at den unge præst blev gift med en jævnaldrende pige og fik 12 børn.
- 21: Salling herreds gejstlige skifteprotokol (nr.2) 1739-1789, fol. 266, Skifteforretning efter den sl: matrone sl. *Sille Christiansdatter Bircherod*, welærværdige hr Christopher Strøybergs, sognepræst for Herringe meenighed, hans salige hustrue, punkt 13 under opgørelsen af gælden, fol. 270: "100 rdlr, som jeg efter skiftebrewet sluttet i Wigerslef efter sl: hr Anders Holm d 29 marty 1744 udlowede til min kiere datter Else Catharina Holm ...".
- 22: Vigerslev kirkes ministerialbog 1720-1750, anno 1744: d 8 januarj.
- 23: Danske Kancelli. D.23 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre 1742-1743, 1743 no 136 Christopher Jørgensen Strøyberg kaldsbr confirmation d 8 nov., med kirkepatronens kaldsbrev, dateret Fiellebroe den 15 october 1743, og biskop *Ramus'* følgebrev af 16.oktober; Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1743-46 29/7, fol. 112b, 136 Christopher Jørgensen

- Strøyberg kaldsbrews confirmation at være herefter sognepræst til Herringe meenighed og Fiellebroe kirke i Fyen, dat. Christiansborg den 8 november 1743; Fyns bispearkiv. Kollatser og kaldsbrev 1742-1786, side 27 (Hr Christopher Strøyberg), dat. Odense 20de novbr: 1743.
- 24: Norvin: Fjellebro, side 160.
- 25: Skøde- og panteprotokol 1739-1800 i Salling herredsfogeds arkiv (SP 2180), fol. 29, mandagen d.21 sept. (1750): "Er læst welærwærdig hr: Strøyberg i Hærringe hans til welbaar: hr: etatzraad Pentz udgiwne panteobligation af dato 11 decembr 1744 paa 600 rdr:". Gældsbeviset er således først udstedt året efter kaldet og først tinglyst syv år senere.
- 26: Salling herreds gejstlige skifteprotokol (nr.2) 1739-1789, fol. 266, Skifteforretning efter den sl: matrone sl. *Sille Christiansdatter Bircherod*, welærwærdige hr Christopher Strøybergs, sognepræst for Herringe meenighed, hans salige hustrue, punkt 1 under opgørelsen af gælden, fol. 270.
- 27: Holmgaard: En fortegnelse over landsbypræsternes embedsindkomster i Danmark 1771.
- 28: Knudsen: Familien Strøyberg 1662-1920.
- 29: Kirkebog for Herringe sogn 1727-1773, 1757.
- 30: Salling herreds gejstlige skifteprotokol (nr.2) 1739-1789, fol. 266, Skifteforretning efter den sl: matrone sl. *Sille Christiansdatter Bircherod*, welærwærdige hr Christopher Strøybergs, sognepræst for Herringe meenighed, hans salige hustrue, fol. 266b og 270b-271.
- 31: Skøde- og panteprotokol 1716-1722 i Fynbo landstings arkiv (SP 2874), fol. 197-197b, onsdagen dend =31 may ao 1719: "... mens udj fald at ermelte hr: Jørgen Strøeberg eller hans arfwinger nogen sinde skulde blifwe sindet indbemelte gaarder, huusse, grunde og herlighed at selge, da tilbydes det først mig, min søn og børn for liige summa croner som foreskrewet, nemlig 573 rdr 5 mk. 5 sk. ...".
- 32: Skøde- og panteprotokol 18. 1753-1762 i Fynbo landstings arkiv (SP 2884), fol. 426, landstinget dend 26de april 1758: No 1. *Christian greve af Wedel* hands udgiwne skiøde til hr Christopher Strøyberg!
- 33: Skøde- og panteprotokol 18. 1753-1762 i Fynbo landstings arkiv (SP 2884), fol. 437b, landstinget d: 26de julj 1758: No 1 *Erasmus From, Jacob Strøyberg, Jens Strøyberg og Christian Strøyberg* deres udgiwne skiøde til Christopher Strøyberg.
- 34: Skøde- og panteprotokol 18. 1753-1762 i Fynbo landstings arkiv (SP 2884), fol. 438, landstinget d: 26de julj 1758: no 2, Christopher Strøyberg hands udgiwne skiøde til *Jørgen Andersen!* (960 rigsdaler), fol. 439 no 3. Christopher Strøyberg hands udgiwne skiøde til *Peder Hansen* ("550 rd courant og behørig 1ste prioritets panteobligations giwelse for de min moders liwstid perpetuerede 250 rd, in alles 800 rd"), landstinget dend 25de octbr 1758, fol. 455, no 6 Christopher Strøyberg hands udgiwne skiøde til *Povel Andersen* (150 rigsdaler); skøde- og panteprotokol 1, 1742-84 i Baag-Vends herredsfogeds arkiv (SP 770), fol. 95 skøde på et hus i Kerte (42 rigsdaler), fol. 96 skøde på et hus i Kerte (42 rigsdaler), alle fem skøder dateret Herringe præstegaard d: 14 junj 1758.
- 35: Skøde- og panteprotokol 1739-1800 i Salling herredsfogeds arkiv (SP 2180), fol. 47: "d =7 augustj 1758 lod hr Strøyberg i Herringe aflæse en 1744 d =11 decembr til hr etatzraad Pentz til Fiellebroe udgiwne panteobligation og wedfulgte specification, som af hr Pentz war qviteret ..., dat. Fiellebroe d =14 junj 1758 FLvPentz.
- 36: Skøde- og panteprotokol 16. 1736-1744 i Fynbo landstings arkiv (SP 2880), fol. 162b, anno 1738 den 20de aprill 3 Christopher Strøbergs studiosus obligation til *Arent Hassel*, marginalnote: "ao 1758 d: 21 junj er mig undertegnede denne obligation in originalj forrewist, befandtes af creditor d 3de martj 1753 at være transporteret til jomfrue Else Kathrine Holm ...", fol. 171b, anno 1738 dend 25de juny 7 Jacob Strøbergs obligation til madme *Maren Danz* tilsvarende marginalnote med transportdato ao 1758 d: 21 junj, fol. 332b, landstinget den 23de decembr 1739, 21. Pernille sl: Strøybergs obligation til *Jochum Haanberg*, tilsvarende marginalnote med transportdato ao 1758 d: 21de junj.
- 37: Danske Kancelli. D.22 Fyenske og Smaalandske Registre 1759-1766 3/1, fol. 194b, 145. Hr Christopher Jørgensen Strøyberg kaldsbrews confirmation at være sognepræst til Sønder=Brobye mee-

- nighed i Fyhn, dat. Fredensborg slot den 3die octobris 1750; Fyns bispearkiv. Kollatser og kaldsbreve 1742-1786, side 249 (Hr Christopher Strøyberg), dat. Odense den 15de octobr 1760.
- 38: Søby sogns kirkebog 1696-1804, døbte: 1725: "d. 15 decemb kl.9 blef min kone forløst med en datter, som blef hiemmedøbt d. 17 og kaldet Anna Kirstine ...".
- 39: Faaborg kirkes ministerialbog 1727-1754, fol. 84, anno 1744, mandagen dend i0 augustj, fol. 87b, anno i745, onsdagen dend 20 january, fol. 88, Tachsigselsens fæst (11/8), fol. 160b, d 30 majj, fol. 160b, fredagen d 27 augusty, fol. 162, Allehelgensdag d 8 (?) novemb., fol. 164, onsdagen 16 martj.
- 40: Søby sogns kirkebog 1696-1804, copulerede: "1746 d 27 sept hafde Welærwærdige hr. Thomas Amager, sognepræst til Sønderbrobye menighed, bryllup med min elskelige datter Anne Kirstine Laccoppidan i Søbeye præstegaard effter kongl. bevilningen".
- 41: Topografica 17A St.-U i LA Fyn, Sønder Broby 1 Kort Beskrivelse over Sønder Broby Sogn af Sogne- degnen Knud Pedersen Næraae, 1778; Wad: Fra Fyens Fortid, tredie bind, gengiver teksten i artiklen Sønder Broby Sogn, side 17-18.
- 42: Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1739-1789, fol. 135b-157b, Skifteforretning efter afgangne hr Thomas Amager, forhen sognepræst for Synder-Brobye meenighed.
- 43: Jfr. noten foran. Skifteprotokollen oplyser også dødsdatoen.
- 44: Jfr. note 41; Wads artikel, side 18.
- 45: Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1739-1789, fol. 294b-302, Skifteforretning effter sl: hr Clemen Høeg, forhen sognepræst for Sønder-Broby sogn.
- 46: Jfr. note 41; Wads artikel, side 4.
- 47: Fyns bispearkiv, Visitatsprotokol 1732-1803, side 132, anno 1764, d 1 juny og side 157, d: 27 april 1774.
- 48: Fyns bispearkiv, Visitatsprotokol 1732-1803, side 170, 3 Salling herred, 8 ejusd, anno 1786, tiersdagen den 30te og side 187, 4. Salling-herred, onsdagen den 20de (Anno 1789).
- 49: Jfr. note 41; Wads artikel, side 18-19.
- 50: Kort beskrivelse over Sønder Brobye sogn, se note 41, side 22, hvor forfatteren biograferer sig selv som sognets ottende kendte degn: " ... Testimonium fra sin ældste broder proust Næraae i Svendborg, ... kaldet til degn for Sønd: Brobye meenighed 1763".
- 51: Hans Knudsen: Lundegaards Stiftelse 1754-1929, med fundatsen gengivet i Bilag II; Svend Larsen: Lundegaard, side 146-147.
- 52: Lundegaards Stiftelse no 62, Forhandlingsprotokol 1752-1849, i LA Fyn, side 99, refereret i Hans Knudsen: Lundegaards Stiftelse, side 49-50.
- 53: Lundegaards Stiftelse no 62, Forhandlingsprotokol 1752-1849, i LA Fyn, side 122, refereret i Hans Knudsen: Lundegaards Stiftelse, side 50.
- 54: Skøde- og panteprotokol 1727-1767 i Bogense byfogeds arkiv (SP 647), marginalnote side 789: "1768 den 21e novbr er ifølge paa denne original samme indfried og betalt".
- 55: Skøde- og panteprotokol nr.19 1762-1768 i Fynbo landstings arkiv (SP 2886), fol. 350, landstinget dend 22de januari 1766, no 13 Kongens udgiwne skiøde til Christopher Strøyberg!, dat. Fredensborg den 13de septembr anno 1765; Kronens Skøder (K.1), Femte Bind 1731-1765, side 583-584.
- 56: Skøde- og panteprotokol nr.19 1762-1768 i Fynbo landstings arkiv (SP 2886), fol. 372b, landstinget dend 26de februari 1766, no 15 Christopher Strøyberg hands udgiwne skiøde til *Elisabeth Møller!*, datum Sønderbrobye præstegaard den 11te decembr anno 1765.
- 57: Skøde- og panteprotokol nr.19 1762-1768 i Fynbo landstings arkiv (SP 2886), fol. 509, landstinget dend 26de martj 1767, no 2 Christopher Strøyberg og *Elisabeth Møller*, deres udgiwne skiøde til *Anders Hansen!*, datum Sønder Braabye præstegaard dend 11te decbr 1766.
- 58: Fyns bispearkiv, Visitatsprotokol 1732-1803, side 148, anno 1772 d 8de may: "... meenigheden klagede ower Brendkilde kirke, at den war meeget forfalden. Kirkens eier er *Louman* forrige borger og skrædder i Odense, men nu beboer een bondegaard i Brendkilde sogn. Hand er af mig forhen erindret om kirkens brøstfældighed og bliwer endnu strax om samme igjen alworlig erindret"; Anne Riising:

- Gudsfrygt og oplysning i Odense 1700-1789, afsnit 14 Landsbykirkerne, Brændekilde kirke, side 185-186, oplyser, at der blev foretaget reparationer på kirken i 1774-75.
- 59: Skøde- og panteprotokol nr.21 1772-1776 i Fynbo landstings arkiv (SP 2890), fol. 692, landstinget den 31te januarii 1776, no 3. *Hans Jørgen Lohmans* skiøde til Christopher Strøyberg, datum Lille Ape: den 18 januarii 1776.
- 60: Skøde- og panteprotokol nr.22 1776-1781 i Fynbo landstings arkiv (SP 2892), fol. 296, landstinget den 23de december 1778, no 5 Christopher Strøybergs skiøde til *Peter Eilschow*, datum Synderbrobye præstegaard d -30te november 1778.
- 61: Lengnicks kirkebogsuddrag i RA's læsesal, Bind 44 Sdr. Broby, døde, 1788: "Strøyberg Christopher sgn. h Anna Kirstine Lacoppidan 1/2 (63)".
- 62: Salling herreds provstis skifteprotokol 1785-1806, fol. 93b, samfrændeskifte imellem Welærwærdige hr Strøyberg og bøm med curator og værge, hvorudj den kongl: bevilling er indført, at maa deele med samfrænder.
- 63: Lengnicks kirkebogsuddrag i RA's læsesal, Bind 44 Sdr. Broby, døde, 1794: "do (Strøyberg Christopher) selv 15/1 (80 3/4)".
- 64: Lengnicks kirkebogsuddrag i RA's læsesal, Bind 44 Sdr. Broby, døbte, 1762: "Strøyberg Christopher sgn. Sille f.17/8".
- 65: Lengnicks kirkebogsuddrag i RA's læsesal, Bind 44 Sdr. Broby, døbte, 1764: "Strøyberg Christopher sgn. Jørgen f.21/7".
- 66: Knudsen: Familien Strøyberg 1662-1920, side 40.
- 67: Fyns bispearkiv, Salling herreds breve 1789-1803; Wad: Fra Fyens Fortid, tredie bind, refererer teksten i artiklen Sønder Broby Sogn, side 18, note 2).
- 68: Kilder fremgår af teksten med tilhørende noter.
- 69: Fyns bispearkiv, Visitatsprotokol 1732-1803, side 205, 2. Salling herred, anno 1792, fredagen den 18de may.
- 70: Lundegaards Stiftelse no 62, Forhandlingsprotokol 1752-1849, i LA Fyn; side 135, anno 1795 torsdagen den 16 april, hvor den ene af de to præster meddelte, at han ønskede sig "løsladt fra directionen". "I hans sted war directionen enig i at vælge sognepræsten for Sønder Brobye hr Jørgen Strøyberg, som derom bliwer at tilskriwe".
- 71: Kontraministerialbog for Sønder Broby sogn 1829-1849, Døde Mandkiøn, side 362, 1834, no 12: Jørgen Strøyberg, sogne-præst for Sønderbrobye menighed, dødsdagen den 21de decbr, alder 68 1/4.
- 72: Knudsen: Familien Strøyberg 1662-1920, side 44, Afskrift efter Pastor Jørgen Strøybergs Salmebog: "Aar 1794 havde jeg Jørgen Strøyberg, Sognepræst over Sønder-Broby Menighed, Bryllup med Jomfru *Birgitte Nicoline Breckling*, vores Bryllup stod paa Gjelskov den 31. Oktober", "Aar 1803 den 20 Januar om Morgen Kl. 8 behagede det den Almægtige ved Døden at bortkalde min inderlig elskede Kone *Birgitte Nicoline*, født *Breckling*. Hun døde af Mæslinger, 7 Dage efter at være lykkelig forløst ved sidst anførte lille Pige. Hendes Alder var 33 1/2 Aar og vores kærlige Ægteskab var kun 8 1/4 Aar". De otte børn og ægteskabet i 1805 med den anden hustru, *Anne Margrethe Jensenius*, omtales side 39; Kontraministerialbog for Sønder Broby sogn 1813-1829, Døde Quindekiøn, side 348, no 10: *Anna Magaretha Strøyberg* født *Jensenius*, præsten J: Strøybergs kone i Sønderbroby, dødsdagen 1818 den 30. Junii, alder 45 1/2.
- 73: Knudsen: Familien Strøyberg 1662-1920; jfr. Gregers Hansen: Aalborg-købmanden *N.K.Strøybergs* 32 aner.
- 74: Lengnicks kirkebogsuddrag i RA's læsesal, Bind 44 Sdr. Broby, side 24, vielse: "Schmidt Johannes landmaaler 1787 6/2 jfr. Anna Christophersd. Strøyberg".
- 75: Rentekammeret 3531.92, Optegnelse paa Folketallet i Sønderbrobye Sogn under Nyborg Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Julii 1787, Sønderbrobye, 1ste familie. Johannes Schmidts titel eller nærings-vei angives her som "bestalter landmaaler".

- 76: Knudsen: Familien Strøyberg 1662-1920, oplyser side 38, at ægteparrets femte barn blev født den 5. juni 1794, men angiver side 39, at Johannes Schmidt "blev senere forflyttet til Faaborg, hvor de fire yngste af børnene er født". Det fremgår af sammenhængen, at forfatteren (*P.C.Knudsen*) går ud fra, at familien boede i Svendborg, og at flytningen til Faaborg først skete efter udnævnelsen til branddirektør i 1800; barn nr. 2 og 4 i Knudsens liste, to døtre, som var født 1789 og 1792, døde i Sdr. Broby i 1870'erne, folketællingslisten for Sdr. Broby 1870 oplyser, at begge var født ibd, dvs i sognet. Det femte barn døde i Faaborg 1800, jfr. senere note; Faaborg kirkebog 1768-1799, baptisati, fol. 312b, 1796, 21.: "Løwerdagen den 29de august blev hr landmaaler Johannes Smidts og kones Anna Maria Strøybergs deres datter (barn nr. 6) født ..."; Rentekammeret 3532.23, Optegnelse paa Folketallet i Faaborg Kiøbstæd, saaledes som det befandtes at være den 1ste Februar 1801, Østergade, No 110, 113. familie.
- 77: Faaborg kirkebog 1768-1769, baptisati: fol. 312b, 1796, 21, løwerdagen den 29de august, fol. 316b, anno 1797, 25 torsdagen den 29de september, mortui: fol. 166, anno 1796, 24 torsdagen den 1ste september; Faaborg kirkebog 1800-1814, baptisati: fol. 4b: anno 1801, 6. torsdagen den 8de januar, fol. 7, ao 1802, 4. torsdagen den 11de marty, fol. 13, 1804, 14. søndagen den 8de april, fol. 25b, ao 1806, fredagen den 18de august, mortui: fol. 121, anno 1800, tiirsdagen den 13de maj, fol. 125, anno 1803, tiirsdagen den 29de marty og tiirsdagen den 10de maj.
- 78: Faaborg kirkebog 1800-1814, mortui: fol. 143b, 23. "Tiirsdagen den 26de maj døde branddirektøren Johannes Schmidt i sit 68de aar ...".
- 79: Knudsen: Familien Strøyberg 1662-1920, side 38.
- 80: Kontraministerialbog for Sønder Broby sogn 1829-1849, Døde Quindekjøn, side 398, 1834 no 13: Hanne Marie Bergitte Høigh, datter af afg sognepræst *Høigh* i S.Brobye, dødsdagen d. 27 september, alder 87. Ved samfrændeskiftet efter moderen i 1788 angives hendes alder til 35 år.
- 81: Kontraministerialbog for Sønder Broby sogn 1813-1829, Tilgangsliste, side 228, no. 25.: Anne Maria Schmidt født Strøyberg, fra Westerhæsinge 1818, og no. 26 hendes datter, 14 aar.
- 82: Kontraministerialbog for Sønder Broby sogn 1813-1829, Døde Quindekjøn, side 356, 1827 no 1: Anne Marie Schmidt, fød Strøyberg, enke efter branddirektør, landmaaler *Schmidt*, inds. i S.Brobye, dødsdagen 18 jan., alder 62 1/2.
- 83: Kontraministerialbog for Sønder Broby sogn 1813-1829, Afgangslister, no 153, 241, 330, 417; folketællingslister for Salling herred, Sønderbroby, Rentekammeret 3533.97, den 18de februar 1834, 3534.104, den 1ste februar 1840, 3535.131, den 1ste februar 1845, 3536.145, den 1ste februar 1850; Kontraministerialbog for Sønder Broby sogn 1829-1849, Copulerede, 1830 no. 2, viede *Jørgen Strøyberg* en af sine niecer, nr. 10 i bømerækken.
- 84: Juel Hansen: Slægterne Bircherod og Birkerod. Navnet kan føres tilbage til *Sille Bircherods* farmoder *Sille Riisbrich*, som var datter af Odenses borgmester under *Carl Gustav*-krigene.
- 85: Knudsen: Familien Strøyberg 1662-1920, side 44, hvor der gengives en afskrift efter *Jørgen Strøybergs* salmebog.
- 86: Vejle kirkebog 1787-1814, side 13, anno 1796 festo nov. anni d: 1 januarj og side 17, anno 1797, dom rogate d: 21 maj.
- 87: Lengnicks kirkebogsuddrag i RA's læsesal, Bind 44 Sdr. Broby, 1799, viede: "Rafn, Hans Christian til Snøde mølle 11/10 jfr. *Sille Strøyberg*".

Noter til Fæstebønderne

- 1: Thiset og Wittrup: Nyt dansk Adelslexicon, De til den danske Adel hørende Slægter, side 225: "Ravn† Et Bukkehoved. Jep R., Foged paa Næsbyhoved 1442, Raadmand i Odense 1454".
- 2: Danmarks gamle Personnavne (O.1), II. Tilnavne, side 858, Rafn.
- 3: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1588-1592: 1590, 15. maj (side 384) og 16. nov. (side 491), 1591, 21. dec. (side 708) og 1592, 30. nov. (side 896) rykkes han for restancer, mest udførligt i 1591: "Mickel Rafn, forhen byfoged i Faaborg, med 29 dlr. af hans regnskab fra Juledag 1582 til 25. aug. 1585, da han blev befalingen kvit, hans regnskab blev overgivet og forklaret i Rentekammeret 19. sept. 1589". Arvingerne efter hans efterfølger som byfoged rykkedes samtidig for restancer fra 25. aug. 1585 til 1589; Kancelliets Brevbøger (K.1) 1593-1596: 1590, 14. sept. (side 151) og 1594, 18. dec. (side 381) rykkes Mickel Rafn påny for de 29 daler.
- 4: Kancelliets Brevbøger (K.1) 1584-1588: 1585, 17. juni (side 325-326).
- 5: Samling af kongens rettertings domme (K.1), side 132: 1596 2. septbr. Fru Hellevig Hardenberg til Arreskouf forfulgte Mickel Rafn, borger i Faaborrig, ...
- 6: Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie, I, side 145, med kildeangivelsen Hylding 42 i RA.
- 7: Odense Gråbrødre hospitals arkiv i LA Fyn, adkomstdokumenter og sager vedr. gods og ejendom, Mads Hansen, borger i Faaborg, hans genbrev paa en tofte, 1593, 5. maj. Under dokumentet et bømærke med initialerne MR over.
- 8: Faaborg rådstueprotokol 1592-1744, I, fol. 7b, 1592 mandagen som var thendt 2 dags octobris vedtog "meninge mandt wdj Faaborgh atth nederslaa wnde ildsteder, tisligeste at gjøre theris boluercker ferdigh inden ij dag 14 dagh". Der blev udmeldt nogle mænd fra hver af byens fire roder til at påse, at det nu også skete, fra Wester rode bl. a. Michill Raffn og Maths Raffn.
- 9: Faaborg rådstueprotokol 1592-1744. I., fol. 39b, ao: 95: onssdagen thend 8 dag octobris og fol. 40, den ii october ao 95.
- 10: Salling herreds tingbog 1613, thijsdagenn denn 16 febr og thiesdagen then i2 octobris.
- 11: Salling herreds tingbog 1613, thiesdagen den 2 nouembris, fol. 135.
- 12: Odense Gråbrødre hospitals arkiv, adkomstdokumenter og sager vedr. gods og ejendom 1600-1630; 1629, 7. juli, 1630, 25. maj, 1630, 29. juni; 1631-1635, 1634, 20. maj; 1636-1681, 1638, 3. august.
- 13: Odense Gråbrødre hospitals arkiv, adkomstdokumenter og sager vedr. gods og ejendom 1600-1630, Tingsvidne af Salling herredsting om hospitalsgaarde i Home deres brøstfældighed, 1626, 27. juni.
- 14: Odense Gråbrødre hospitals arkiv, regnskaber, Jordbogen till Ottensse hospital fraa Philippi Jacobi dag ao j627 och til aarsdagen igen ao j628, Salling herritt, Millinge; tilsvarende jordebøger 1628/29 og 1630/31;
- 15: Odense Gråbrødre hospitals arkiv, regnskaber, Hospitalsjordbog fra Philippi Jacobi anno i638 och till Philippi anno i639, Salling herritt, Millinge: Annders Raffn; jordbogen j642/j643: Anders Jenssøn Raffn; De fattiges regenschab udi Ottense hospital j646/j647, indtegt penge: Anders Raffn; jordbogen i647/i648: Anders Jensen Raffn; tilsvarende i648/i649 og i649/i650.
- 16: Kronens Skøder (K.1), Ancler Bind, side 9: 1649. 15.dec.: "Hr *Vendtsel Rotkierch* til Krogsgaard faar af Odense Hospital (paa hvis Vegne Kongen handler): i Fyen, Salling H., Svaninge S. i Millinge 1 g. - for: i Fyen, Skam H., ... 1 G. ...".
- 17: Salling herreds tingbog 1663-1664, løfuerdagen d: i5 8bris i664, fol. 28b.
- 18: Faaborg tingprotokol 1664-66, anno i664 d 2i decembr, fol. 23, hvor enken stævnes af *Laurids Hansen* raadmand wdj Faaborrig.
- 19: Svend Larsen: Graabrødre Hospital og Kloster, Stiftelsen, side 26 og Godset, side 64 ff.
- 20: Svend Larsen: Steensgaard. Fyn, side 234-235.
- 21: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 2. 1661-1665 (SP 2857), onsdagen dend 8 marty i665), fol. 96.
- 22: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 9. 1687-92 (SP 2866), onsdagen dend =27 juny 1687, fol. 69b, no 11.

- 23: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 7. 1676-1684 (SP 2862), onsdagen den =23 may anno i683, fol. 288.
- 24: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 8. 1684-1687 (SP 2864), onsdagen dend =23 juny 1686, fol. 127b, no 6.
- 25: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 8. 1684-1687 (SP 2864), onsdagen dend =15= sep-tembr: 86, fol. 154, no 3.
- 26: Salling herreds tingbog 1679-1682, løffrdagenn denn 26 nouembr 8i, fol. 280b.
- 27: Faaborg tingprotokol 1664-66, anno i664 d 2i decembr, fol. 23, hvor Anders Rafns enke stævnes for gæld, nævner fire børn, men den fjerde uden angivelse af navnet. Det kan da have været Niels Rafn. Niels Andersen Rafn har dog ikke umiddelbart overtaget Anders Rafns gård, jfr. Matricul for Salling herred 1688 i Nyborg amtstues arkiv, Millinge bye, fol. 244b, 23 (under Steensgaard): "Niels Rafn tilforn *Morten Hansen*".
- 28: Kilder fremgår af teksten med tilhørende noter.
- 29: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 9. 1687-92 (SP 2866), onsdagen dend 15 januarj 1690, fol. 166b, 6:
- 30: Skifter udenfor skifteprotokollen i Faaborg byfogeds arkiv, skifte efter herredsfoged Laurits Christensen 1675, hvor skiftet mellem bordtshyldige giæld anfører: "Den sl: mands broder Jens Christens fordrif for laante og wdlagde penge ... huortil ham og er gaatgiort huis hans broder sl: Laurids Christens effter sin sl: fader *Christian Niels* udj Heeden udj giældssbetalling saa og arffueligen tillfallen er bleffuen wdlagt at nyede ..."; Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 7. 1676-1684 (SP 2862), anno 1676 onsdagen den 18 octobr; fol. 18, no 32 får Jens Christensen tilskødet det ved skiftet efter broderen udlagte jordegods; onsdagen dend =3 marty a= 1680, fol. 152b sælger "*Anne Andersdatter*, afgangene sl: Christen Nielsens udj Heeden forige herritzfoegit udj Salling herrit hans effterlefuershe ... til min hiertekiere søn Jens Christenssen" et hus i Salling. *Christopher Iffrsen* i Faaborg er vitterlighedsvidne "effter min kiere fasters egen willie och begieringh". Jens Christensen var således ikke bondesøn som angivet af *Svend Larsen* i artiklen Steensgaard, Fyn, side 235.
- 31: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 7. 1676-1684 (SP 2862), onsdagen den 29 january anno i679, fol. 81b, no 182 fraskøder Jenss Christenssen, der da endnu er "sidshafftig udj Heeden" en gård i Turup i Båg herred, som han fik ved skiftet efter broderen, torsdagen den =ii may i682, fol. 248 skøder han det hus, han købte af moderen i 1680, bort. Han er da "indwanner udj Faaborig".
- 32: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 10. 1692-99 (SP 2868), onsdagen dend 2 aug: 93, fol. 82b, 24.
- 33: Fynbo landstings arkiv, Skøde- og panteprotokol 12. 1706-1716 (SP 2872), onsdagen dend 11 january 1713, fol. 346, 1: "... dend 12 nouembr ao 1711 holdet een offentlig auction udj Faaborg ..., hwor da iblant andre liebhabe og indfant sig ædle og høyfornehme mons:r Friderich Hein Jenssen welbemelte hr. cammerrads sahl: Jens Christenssens søn, som war høiestbydere paa forbemelte Steensgaards gaard og goedz, og blef fornefnte mons:r Friderich Hein effter ofte og mange gange op-raab wed auction tilslagen".
- 34: Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen dend 23 july anno 1708, fol. 462 b, hvor en fuldmægtig møder for retten "paa indciterede Jens Christens til Steensgaard hans bondes Hans Peders Rafns wegne i Østerbye" og mandagen dend 30 july anno 1708, fol 465 (Hans Rafn); Malling: Begravelser i Provinsen i Aarene 1717-1721, fol. 153: "Raffn, Hans Pedersen".
- 35: Matricul for Salling herred 1688 i Nyborg amtstues arkiv, Suaninge Sogn, Øster Bye, fol. 241, 3: "Jørgen Rafn, tilforn *Niels Tommesen*" og matriklen for Salling herred 1701 sst, Suanninge Sogn, Øster Bye, fol. 115b, 3: "Jørgen Raun nu Hans Peders".
- 36: Salling herreds tingbog 1664-1667, løffuerdagen d: 8 7bris i666, fol. 258, stævnedes "welb: Christian Rotkirches thiennere til Steensgaard imod beshylding och domb" for landgildegæld for 1665, herimellem Jørgen Raffn i Østerbye; i tingbog 1669-1671, løffuerdagen d: 29 Januarj i670, fol. 50b stævnedes han - Jørgen Hanssen Rauffn - påny for landgildegæld, nu for alle årene 1665, 1666,

- 1667, 1668 og 1669; løffuerdagenn denn 22 jully (j67i), hvor han sammen med andre Østerbybønder var indkaldt som vidne vedrørende nogle lokale forhold, hedder det fol. 186b: "*Rasmus Ibsen* oc *Jørgen Rauffen* wandt ligesom *Madz Hansen* oc kunde *Rasmus Ibsen* mindis samme mose ej tillfome i 40 aar hafr wered indheignidt, oc *Jørgen Rauffn* i sex aar, eftersom hand ickon stached hafr boed der i sognid ...".
- 37: Nyborg amtstues arkiv, Matricul for Salling herred 1688, Øster Bye 3: *Jørgen Rafn*, tilforn *Niels Tommesen*.
- 38: Kirkebøgerne for Svanninge sogn er ikke bevaret fra 1600-/1700-tallet; Horne kirkebog 1659-84 nævner en *Peder Knudsen Rafn* i Biemed, der blev gift anno 1661, 6 for pent:, men ingen søn *Hans* i de følgende år. 1669, 3. Dom er en *Hans Rafn* fadder i Biemed, men det er fmtl. den *Hans Rafn*, der siden nævnes i Horne sogns kirkebog 1684-1814 fra 1689 til 1710 og identisk med *Hans Pedersen Ravn* i Horne/Westerballe, som blev begravet 1729 d: 12te majj, gl. 72 aar 9 maaneder 9 dage. (Skifte i Hvedholm gods skifteprotokol (nr.III) 1719-1766, fol. 23b-24b, anno 1729 d 20de jully).
- 39: Nyborg amtstues arkiv, Matricul for Salling herred 1688, Øster Bye 3: *Jørgen Rafn*, men i Matriklen 1701: *Jørgen Raun*, nu *Hans Peders*.
- 40: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, No.1118. Svanninge. De tre præster var: 7. *Jacob Hansen Køpping*, 5/3 1678-c.1682, 8. *Hans Olsen Tage*, 8/7 1682-c.1693, 9. *Mathias Lauritsen Hoff*, 10/2 1694- 1742. Wiberg refererer den pinlige sag, som *Hans Tages* søn rejste mod stedfaderen *Mathias Hoff*.
- 41: Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen dend 27 maj anno 1709, fol. 104.
- 42: Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen dend 9 january ao 1699, fol. 27b stævnes *Hans Pedersen* sammen med *Steensgårds* andre bønder oc tiennere for resterende landgilde oc laanekom, mandagen dend 6 february ao 1699, fol. 30 dømmes alle de indstævnede til at betale eller lide nam i eenhwers boe, godz oc formue; tilsvarende senere sst og i tingprotokol 1710-23 frem til mandagen d 7 aug: anno 1719, fol. 351 (stævning) og mandagen dend 4 septembr: ao 1719, fol. 361b (dom).
- 43: Svend Larsen: Steensgaard. Fyn, side 236.
- 44: Se "Barbara Steensens præster".
- 45: Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen d 14 jully 1710, fol. 549.
- 46: Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen dend 7 july anno 1710, fol. 548. Om *Hans Rafn* hedder det her, at "*Hans Pedersen* oc *Peder Christens-* af Østerbye blef af retten paaraabt, men som ingen af dem møtte saa blef de forelagt til i dag 8te dage at møde deris windisbyrd at aflegge under lowens straf".
- 47: Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen dend 8 septembr: anno 1710, fol. 558. *Steensgård* gods skulle som andre godser stille en soldat for hver 20 tdr. hartkorn, jfr. omtale senere i teksten af Forordning af 22/2 1701 om Land-Militiens Indrettelse udi Danmark.
- 48: Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen dend 7 july anno 1710, fol. 547b.
- 49: Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen dend 24 novembr anno 1710, fol. 3b.
- 50: Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen dend 19 decembr: anno 1712 fol. 81.
- 51: Karl Peder Pedersen: Vestfynske fæstebønder, side 168-169: Hvorfor var forholdene bedre på Fyn?
- 52: Se "Provsten" om *Karen salig Hans Andersens* i Peyrupgård, "Barbara Steensens præster" om Skovgårdebonden *Rasmus Andersen* i Kirke Søby og "Det gode hoved" om *Christen Ibsen* i Kerte.
- 53: Jfr. Salling herreds tingprotokol 1732-43, mandagen d =5te decembr 1740, fol. 431b, hvor fuld-mægtigen for Holstenshus' skytte i en sag om skyttens ulovlige jagt hen over *Steensgårds* enemærker stiller nogle retoriske spørgsmål til et vidne fra *Steensgård*: "om ikke Østerbye og Millinge bønder hawer jorder, ager og eng alle steder udj begge bønders marker tilsammen og imellem hwerandre" og "om bemelte 2de byers marker hawer markeskiel, saaledis at samme skieller hwer byes marker fra hwerandre ...".
- 54: Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen dend 14 may anno 1708, fol. 453b.
- 55: Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen dend 23 july anno 1708, fol. 463.
- 56: Salling herreds tingprotokol 1698-1710, mandagen dend 30 july anno 1708, fol. 465.

- 57: Fynbo landstings arkiv, stefningsprotocol 1705-1720, indstefnte sager till dend 4de july ao 1708; fol. 99b, 8:
- 58: Fynbo landstings arkiv, justitsprotokol 1701-1715, onsdagen dend 12 septembr: ao 1708, fol. 179b-180b.
- 59: Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen dend 28 augustj ao 1719, fol. 360-360b.
- 60: Matricul for Salling herred 1701, i Nyborg amtstues arkiv, fol. 115b-116, Østerbye 2-11.
- 61: Salling herreds tingprotokol 1732-43, mandagen dend 27 april ao 1753, fol. 22.
- 62: Salling herreds tingprotokol 1732-43, mandagen dend 27 april ao 1733, fol. 22.
- 63: Malling: Begravelser i Provinsen i Aarene 1717-1721, side 153: "Raffn, Hans Pedersen, i Østerby, 28-1-1720 Svaninge".
- 64: Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen dend 27 maj ao 1720, fol. 412. Den sædvanlige dom for, at gælden - 3 mk. 14 sk. - skulle betales, faldt mandagen dend 10 juny ao 1720 -, fol. 415.
- 65: Danske Lov (K.1) 3-13-4: "Efter bondens død maa hans efterlatte hustrue uden al indfæstning beside gaarden med al sin tilliggelse, saa længe hun sidder enke ...".
- 66: Salling herreds fogeds arkiv, mandagen dend 4 augustj anno 1727, fol. 233, nævnes Jep Raun i Østerbye blandt de Steensgård-fæstebønder, der stævnes for resterende landgilde for aar 1726.
- 67: Steensgaard (i Fyen) skifteprotokol 1718-1777, side 765, Skifteforretning efter afgangne Peder Rafns hustrue i Millinge. Under skiftet, der foregik den 28 decbr 1760, betegnede enkemanden Peder Råfn sig som "en gl: mand, der nu war ower 70 aar".
- 68: Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen d 9 juny anno 1721 -, fol. 495b.
- 69: Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen d: 20 janvarj 1721, fol. 468-469b.
- 70: Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen dend 14 juli ao 1721 -, fol. 501, hvor et vidne henviser til, at "hand har seet nogle her paa tinget har baaren dend i tænderne dend første tingdag dend kom her"; mandagen d 26 maj anno 1721 -, fol. 94 havde udmeldte synsmænd oplyst om den anden halvdel af ladedøren, som endnu hang i Steensgårds lade, at "samme dør i sig self er af fyrdeeler med refler oc alt gamle, oc war fiellene i samme dør 1 tom tyche sampt af 5 stycher ...".
- 71: Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen dend 24 february ao 1721, fol. 475b, hvor skræderens fætter måtte undskylde ærrørige shieldzord som uberettigede, vedtage en bøde på 1 rdr. at betale til Svanninge sogns fattige og betale sagsomkostningerne.
- 72: Kilder fremgår af teksten med tilhørende noter.
- 73: Salling herreds tingprotokol 1710-23, tiisdagen dend 3 february ao 1722, fol. 527.
- 74: Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen dend 14 july ao 1721 -, fol. 501.
- 75: Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen d 9 february ao 1722, fol. 528.
- 76: Salling herreds tingprotokol 1723-31: mandagen dend 14 february anno 1725, fol. 104b, mandagen dend 25 july 1729 , fol. 365; tingprotokol 1732-43: mandagen d 5 octobr. ao 1733, fol. 41, mandagen dend 17 septembr: anno 1736, fol. 218b, mandagen dend 21 january ao 1737 -, fol. 230, tirsdagen dend 12 juny anno 1737 -, fol. 244, mandagen d 12te febr: 1742, fol. 474b.
- 77: Danske Lov (K.1), Første Bog, IV. Cap: Om Stævnemaal.
- 78: Salling herreds tingprotokol 1710-23, mandagen d 7 aug: anno 1719. -, fol. 351, stævnes *Peder Hansen* som den første fæster i Østerby "for restantz af kongl. skatter, landgl: og andet, de kand være deris hershab shyldig", mandagen d 27 octobr. ao 1721, fol. 511b, stævnes Peder Hansen "for med resterende landgilde 1720-"; mandagen d 28 septembr. ao 1722 -, fol. 551, stævnes Peder Raun m. fl. i Østerbye "for restantz de er shyldig till deris hershab 1721-", begge gange, 1721 og 1722, som den første stævnede i Østerby; tingprotokol 1723-31, mandagen dend 4 octobr: anno 1723 -, fol. 38: Peder Raun "for med resterende landgilde til afwigte Mortensdag forfalden", mandagen dend 23 octobr: anno 1724 -, fol. 89b: Peder Rafn "for hwis restantz de er deris hershab shyldig", mandag d: 8 octobr ao 1725, fol. 135b: Peder Rawn "for resterende kongl shater og hershabet landgilde for afwigte aar 1724", mandagen d 3 marty 1727, fol. 201: se næste note.
- 79: Salling herreds tingprotokol 1723-31, mandagen d 3 marty 1727, fol. 201.
- 80: Salling herreds tingprotokol 1723-31, mandagen d 24 marty anno 1727 -, fol. 203b.

- 81: Salling herreds tingprotokol 1723-31, mandagen dend 25 july 1729 -, fol. 364b, dom i *Heins* sag contra *Morten Rasmus*: "... hans festegaard, dend hannem d 20 juny 1727- efter meddeelte festebref til beboelse er forundt siden hand forhen d 16 juny nest tilfome fra hans majts tieniste landmilitiens enroullering er worden udshrewen af det no 14 oc i hans sted en anden karl nafnl. *Hans Nielsen* er blewen indshrewen ...".
- 82: Salling herreds tingprotokol 1723-31, mandagen dend 25 augustj anno 1727 -, fol. 283b: *Rasmus Hansen* i Tørringe, mandagen d: 23 aug ao 1728, fol. 292: *Peder Christensen* i Østerbye, mandagen dend 24 octobr 1729, fol. 377b: *Peder Mads* af Østerbye.
- 83: Salling herreds tingprotokol 1723-31, mandag d: 16 maj 1729, fol. 351b.
- 84: Salling herreds tingprotokol 1723-31, mandagen dend 25 juli 1729 -, fol. 364b-365.
- 85: Salling herreds tingprotokol 1732-43, mandagen dend 11 january ao 1734, fol. 59, *Hans Illum* i Millinge: dømt som rømningsmand, samme dag, fol. 59b: *Laurs Laursen Skonning* i Tørringe: fradømt gården på grund af restancer og misligholdelse m.m., mandagen dend 9 may anno 1735 -, fol. 135: *Jens Hansen* i Østerby: fradømt gården for restancer, mandagen dend 10 octobr: ao 1735 -, fol. 168: *Madz Møller* i Østerby: fradømt gården for restancer.
- 86: Salling herred tingprotokol 1723-31, mandag dend 24 julj ao 1730, fol. 426: Østerby: *Peder Rawn*, "resterende landgilde for aar 1729", mandagen dend 28 maj ao 1731, fol. 471b: *Peder Raun*, "resterende landgilde med videre for afgigte aar 1730"; tingprotokol 1732-43, torsdagen d 22 decembr. 1733 -, fol. 57b: *Peder Raun*, "med resterende landgilde for aar 1732", mandagen dend 23 augustj ao 1734 -, fol. 91: *Peder Raun*, "resterende landgilde afgigte aar 1733".
- 87: Salling herreds tingprotokol 1732-43, mandagen dend 23 augustj ao 1734 -, fol. 91.
- 88: Salling herreds tingprotokol 1732-43, mandagen d 27 sept: 1734:, fol. 99.
- 89: Salling herreds tingprotokol 1732-43, mandagen d 10 january ao 1735, fol. 117.
- 90: Salling herreds tingprotokol 1732-43, mandagen d. 28de martj 1740, fol. 371.
- 91: Steensgaard (i Fyen) skifteprotokol 1718-1777, side 765, Skifteforretning efter afgangne *Peder Rafns* hustrue i Millinge.
- 92: Brahesminde godsarkiv, 7/8 Steensgaard fæsteprotokol 1696-1792, side 220, Huusmand *Niels Hansen* i Millinge. Fæstekontrakten for "*Peder Rafns* fradøde huus" er dateret 24. februar 1770.
- 93: Salling herreds tingprotokol 1723-31, fol. 54b, mandagen dend 23 february ao 1724.
- 94: Skifteprotokol for Frederiksgave gods 1709-1741, fol. 93b-96: "Ao 1724: d: 26 feb: ...(skifte) hos *Jørgen Rafn* sammesteds (Voldtofte) efter hans nu sl: hustrue *Maren Pedersdatter*, som for ungefehr 30 dage siiden wed død er afgangen ...". Den døde hustrus døtre var voksne og gifte.
- 95: Skifteprotokol for Frederiksgave gods 1709-1741, fol. 171-171b, "Ao 1730 den 21 decembr.: ... i Woldtofte, for paa 30te dagen at foretage lovig skifte og deeling efter afg: *Anne Hansdatter*, som var *Jørgen Hansen Rauns* hustrue samesteds, ...", fol. 238b-240: "Ao 1735 den 11te novembr ... udi sterbboen effter *Jørgen Hansen Ravn*, at forrette registrering og wurdering til paafølgende skifte efter loven. Da og var til stæde encken *Johanne Madsdatte...*" og "Ao 1736 den 23 martj mødte ieg igien i sterbboen, hvor de var tilstæde encken *Johanne Madsdatter* med laugværge *Hans Jørgensen*, som har fæst gaarden, og paa de u-myndiges børns, nembl *Hans Jørgensen*, *Mads Jørgensen*, *Anders Jørgensen* og *Anna Jørgensdatter* 7 uger gammel, deris veigne faderbrødrene *Peder Hansen* af Millinge og *Hans Hansen* af Egeskov som fødte værger ...", sign. *Hans Hansen Rafn Peder Hansen Ravn*.
- 96: Salling herreds tingprotokol 1721-31, fol. 233, mandagen dend 4 augustj anno 1727.
- 97: Salling herreds tingprotokol 1721-31, fol. 365, mandagen dend 25 july 1729.
- 98: Det skete i overensstemmelse med landmilitisforordningens § 10, hvorefter undvegne karle påny skulle indrulleres og have deres normale seksårige tjenestetid forlænget med tre år, jfr. den efterfølgende tekst med noter.
- 99: Salling herreds tingprotokol 1732-43, fol. 37, mandagen dend 7 septembr. ao 1733.
- 100: Rockstroh: Udviklingen af den nationale Hær i Danmark, II. Bind, IV. Tiden 1700-1708, 1. Frederik den Fjerdes Landmilitis 1701, med bilag 1. Forordning om Land-Militiens Indrettelse udi Danmark. (22/2 1701), side 521-529.

- 101: Rockstroh, bilag 1, se noten foran, forordningens § 16 om hug og slag, § 15 om udeblivelse og § 10 om rømning; jfr. om bønderkarlenes modvilje f. eks. *Gunnar Olsens* fremstilling i *Politikens Danmarks Historie* (S.1), bind 8, Landboproblemer. Landmilitseren og Vornedskabets Ophævelse, side 390-391.
- 102: Skifteprotokol for Steensgaard 1718-1777, side 660-666, Skifteforretning efter afgangne Maren Pouelsdatter, som var Ole Rafns huustrue i Østerbye, begyndt d 2den july og sluttet d 25de dito. Steddatteren var på dette tidspunkt 23 år og de to sønner henholdsvis 21 og 16 år gamle. Ole Rafns ældste datter var 14 år og sønnen Jeppe Olsen 10 år gammel.
- 103: Nyborg amtstues arkiv, Matricul for Salling herred, Øster Bye 3, 1688 *Jørgen Rafn* og 1701 *Jørgen Raun*, nu *Hans Peders*.
- 104: Optegnelser af lærer *Mette Marie Hansen* og lærer *Marius Lauritsen* i Millinge, stillet til rådighed af redaktør *Edvard Andersen*, Faaborg byhistoriske arkiv.

Noter til Hollænderne

- 1: Gunnar Olsen: Hovedgård og bondegård, Kapitel VII: Hovedgårdsøkonomien og nedlæggelserne, 3. Hollænderierne, side 140-141 og Kapitel XVII: Diskussionen om hovedgårdene, 2. Debatten efter 1757, side 233-234.
- 2: Skrubbeltrang: Det danske Landbosamfund 1500-1800, side 120-121.
- 3: Norvin: Brahesborg, side 120; Engelstoft (Wad): Rantzau, Christian, Greve, Vicestatholder, Stiftamtmand.
- 4: Norvin: Brahesborg, side 123.
- 5: Skøde- og panteprotokol 1714-37. I. i Faaborg byfogeds arkiv (SP 2270), fol. 62, "sr Hans Isaach, borger i Faaborg og hollender paa Brahesborg lod læsse et skiøde ...", datum Faaborg d 6 july 1717; fol. 117, onsdagen d 4 october 1719, læses et skøde, udgivet af Hans Isach, "hollender paa Brahesborg".
- 6: Gamtofte kirkebog 1705-1813, anno 1721, døbte, side 39, mit-faste søndag d: 23 martj nævnes Niels Jørgensen hollænder paa Brahsborg som en af fadderne ved en bamedåb.
- 7: Gamtofte kirkebog 1705-1813, anno 1724, publice absolverede, side 411, d: 13 may, udstod en pige, "og nu tiende i hollænderiet paa Brahsborg hos Johan Post, offentl: kirkens disciplin", og samme år, døbte, side 48, d 24 septbr, var Johan Post paa Brahsborg sammen med bl.a. hr *Hans* og hans hustrue af Sæbye fadder ved dåben af forpagterens datter.
- 8: Gamtofte kirkebog 1705-1813, ao 1738, døde og begrafne, side 262: "d. 7 may blef Johan von der Wisck, hollender paa Brahesborg begrawet, 73 aar".
- 9: Salling herredsfogeds arkiv, tingprotokol 1710-23, mandagen dend 8 marty 1717, fol. 234b, stævnes *Anders Jacobsen Post* i Gesteløf i en faderskabssag; tingprotokol 1732-43, mandagen dend 19 augustj anno 1737, fol. 257, stævnes *Lorentz Post* af Swaninge i en gældssag; Østrupgaard gods skifteprotokol 1719-1743, fol. 177b-178, anno 1743 dend 31te may skiftes efter *Hans Nielsen Post* i Swanninge hans afdøde hustrue; skifteprotokol (nr.3) for Egeskov gods 1734-1770, anno 1760 dend 17 january skiftes efter *Frands Postes* forældre Egeskoug, "i det sted, *Laur's Post* beboede".
- 10: Danmarks Adels Aarog (S.3), Bind XLVIII, 1931, II. Stamtavler, side 69-115.
- 11: Tingprotokol 1729-33 i Baag-Vends herredsfogeds arkiv, fredagen d 12= octoobr 1731=, fol. 744b ff. Af den omtalte retssag fremgår det, at flere af de otte mejersker, "som alle forgangen sommer tiende i Brahesborg hollænderie", og nu blev indkaldt som vidner i sagen mod den niende, nu tjente andetsteds.
- 12: Gamtofte kirkebog 1705-1813, trolofvede, side 324, d 2 decembr: a: 1725 og anno 1726 d: 3 februar, side 328, anno 1734 d 16 may og d 13 july, alle fire også indført som copulerede.
- 13: Tingprotokol 1729-33 i Baag-Vends herredsfogeds arkiv, fredagen d 12= octobr 1733, fol. 744b-745b og fredagen 26= octoobr 1731=, fol. 748-748b.
- 14: Gamtofte kirkebog 1705-1813, publice absolverede, side 412.
- 15: Tingprotokol 1729-33 i Baag-Vends herredsfogeds arkiv, fredagen d 7 decembr 1731, fol. 771b.
- 16: Gamtofte kirkebog 1705-1813, døde og begrafne, side 262, angiver, at begravelsen fandt sted d 7 may; Brahesborg skifteprotokol nr. 1 1719-1741, fol. 210b-214, anno 1738 den 2den juny, "skifte og deeling effter afgangne sal. Johan Post, i liwe tiennende hands høygrewelige Excellence hr: stadt-holder grewe *Christian Rantzau* wed hollænderied her paa Brahesborg", oplyser fol. 210b, at boet blev forsejlet den 1ste may 1738. Skiftet sluttede 20 novembr 1738.
- 17: Brahesborg skifteprotokol nr. 1 1719-1741, fol. 210b.
- 18: Herringe kirkes ministerialbog 1727-38 og 1743-1773, 1731: "Fest Grat. Act. d 11 febr. trolowed paa Fiellebro Jacob Ludvig Wielandt fuldmægtig og Hedvig Dorthe Johansdaatter fræckenpige" og "d. 19 mart blew de copulerede. Copulationssæddel af dat, 22 febr. findes i kierkeskabet".
- 19: Böttiger: Vesterskjerninge-Ulbølle, side 98; Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1739-1789, fol. 2-8b: "Anno 1739 d. 26 sept. døde Jacob Ludwich Wieland for dum degn til Espe og Wantinge sogne".

- 20: Espe og Vantinge kirkebog 1744-1804, ao 1766: "Mandag d. 26 maj begravet Søren Lind, som var degn til meenighedene i 25 aar og 49 aar gammel"; Skifteprotokol for Salling herreds provsti 1739-1789, fol. 350b, skifteforretning efter afgangne Søren Lind, sognedegn til Espe og Vantinge sogne anno 1766 d: 20 maj: "... imellem enken Helvig Dorothea Post og den salig mands arvinger".
- 21: Kilder er skiftet i 1738 efter Johan Post og andre kilder, der nævnes i noter til teksten.
- 22: Barløse kirkebog 1748-83 angiver ved Susanne Rafns begravelse 6te decembr anno 1782 hendes alder til 81 år.
- 23: Tingprotokol 1723-31 i Salling herredsfogeds arkiv, mandagen dend 5 marty ao 1725-, fol. 106: "fremkom Hans Hansen Raufn i Østerbye, wandt at omtrent for 6 aar siden, da tiende *Niels Christens*. windets fader Hans Peders- Raun i Østerbye ...".
- 24: Skifteprotokol for Frederiksgave gods 1709-1741, fol. 238b-240, ao 1736 den 23 martj.
- 25: Brahesborg skifteprotokol nr. 1 1719-1741, fol. 213.
- 26: Brahesborg skifteprotokol nr. 1 1719-1741, fol. 235, anno 1741, dend 9 augusti, skifte efter Hans Hansen Ravn.
- 27: Gamtofte kirkebog 1705-1813, confirmerede i Gamtofte menighed, side 384, 1749: "Hollenderkonens datter Sophia Hansdatter fra Brahesborg".
- 28: Brahesborg skifteprotokol nr. 1 1719-1741, fol. 235, anno 1741, dend 9 augusti, skifte efter Hans Hansen Ravn.
- 29: Lorenzen: Egeskov, side 150.
- 30: Friis: Historisk-topografiske Efterretninger om Kvæmdrup Sogn, side 279.
- 31: Gamtofte kirkebog 1705-1813, døde og begrafne, side 264, 1741: "Dend 13 july blev Hanss Rafn, hollender paa Brahesborg, begravet, gl. 39 1/2 aar".
- 32: Brahesborg skifteprotokol nr. 1 1719-1741, fol. 235-240b, anno 1741, dend 9 augusti, skifte udi afgangne Hans Hansen Ravn hands sterfboe i Brahesborgs hollænderie.
- 33: Gamtofte kirkebog 1705-1813, døbte, side 77, 1740: "Dend 2den martii blev mr. Hans Rafns barn paa Brahesborg, som tilforn ved hiemmedaab var kaldet Christian, ført til kirke til sin daabes ydermeere confirmation ...".
- 34: Brahesborg skifteprotokol nr. 1 1719-1741, fol. 240-240b.
- 35: Gamtofte kirkebog 1705-1813, confirmerede i Gamtofte menighed, side 384, 1750 og side 386, 1756.
- 36: Gamtofte kirkebog 1705-1813, confirmerede i Gamtofte menighed, side 384, 1749.
- 37: Gamtofte kirkebog 1705-1813, trolofvede og copulerede, side 341, 1758: "9de novbr. blew monsr. Christian Schiøtz og jomfrue Sophia Julina Ravn, begge paa Brahesborg, efter kongl: maits allernaadigste bevilgning :/ copulerede paa stuen".
- 38: Gamtofte kirkebog 1705-1813, døbte, side 115: 1759, 16de sept., ved dåben af ægteparrets første søn, benævnes faderen "hollenderen paa Brahesborg monsr. Christian Schiøtz".
- 39: Tingprotokol 1746-63 i Baag-Vends herredsfogeds arkiv, fol. 561.
- 40: Auktionsprotokol 1745-1795 i Baag-Vends herredsfogeds arkiv, fol. 148b.
- 41: Kirkebog for Gamtofte sogn 1705-1813, døbte, anfører "forpagteren monsr Christian Schiøtz" på Brahesborg ved dåben af hans børn, side 118: anno 1761 d: 25de octobr, side 120: anno 1763 d: 24 july og side 122: anno 1765 d: 10de martij.
- 42: Kirkebog for Gamtofte sogn 1705-1813, døde og begrafne, ANNO i771 side 282: "d: 25de dito (marty) blew der kast jord paa monsr Schiøtz hustrue Sophia Juline Ravn fra Bborg: gl. 34 aar". Aldersangivelsen må være forkert; ved skiftet efter *Hans Rafn* i 1741 oplystes hun at være 8 år.
- 43: Brahesborg skifteprotokol 1763-1786 8/3, skifte no 111 ao 1771 d 29de mart "efter i gaar aftes wed døden afgangne *Sophie Schøts* hollenderen *Christian Schøtes* huustru", fol. 191b.
- 44: Brahesborg skifteprotokol 1763-1786 8/3, skifte no 111 ao 1771 d: 2den octobr., fol.183b.
- 45: Auktionsprotokol 1743-1795 i Baag-Vends herredsfogeds arkiv, fol. 346, "anno 1771 d: 16 may er paa Brahesborg hos hollænderen Christian Schiøtz holden auction ower een deel gods og effecter ". Auktionen indbragte 309 rigsdaler.

- 46: Auktionsprotokol 1743-1795 i Baag-Vends herredsfogeds arkiv, fol. 403: "Anno 1772 d: 4 may er paa Brahesborg holden offentlig auction over efterskrevne meubler og effecter hollænderen Christian Schiøt tilhørende, ...". Denne auktion indbragte 440 rigsdaler.
- 47: Skifteprotokol nr. 3 for Brahesborg gods 1763-1786, skifte no. 213, jfr. efterfølgende note, fol. 322 og 322b, nævnes Christian Schiøtz i Alborg.
- 48: Barløse kirkebog 1748-1783, anno 1782, side 175.
- 49: Skifteprotokol nr. 3 for Brahesborg gods, 1763-1786, skifte no 213, fol. 320b-323, påbegyndt anno 1782 den 4de dec: "... hvor sal: madame Susane Rafns wed døden war afgangen".
- 50: Kirkebog for Gamtofte sogn 1705-1813, døbte, side 206, 1803: "d: 6 novbr lod Christian Schiødtz, urtegaardsmand wed Bbh: (og hustru) deres søn fremstille i kirken ... - Faderne ware *Niels Raffn* fra Nørre Brobye ...".
- 51: Kirkebog for Gamtofte sogn 1705-1813, døbte, side 112, ANNO 1756, d: 28de nov. "blew kokken paa Brahesborg, monsr Peder Kiølbye hans lille datter døbt "; Barløse kirke=bog begyndt d 8de september 1748 (til 1783), side 76, 1757 dom exaud begraves *Anders Andersen* paa Barløsegaard, forpagter, hands hustrue, men samme år frembærer mad: *Kiølbye* på Barløsegaard et barn fra Barløse til dåb, og side 84, ao 1759 "dom estomach blew forpagteren paa Barløsegaard monsr Peter Kiølbye en datter døbt ...".
- 52: Kirkebog for Gamtofte sogn 1705-1813, døbte, side 115, anno 1759 d: 16de sept: Christian og anno 1763 d 24 july Carl Friderich.
- 53: Opstillingen er baseret på folketællingslisten, Rentekammeret 3531.64, Optegnelse paa Folketallet i Gamtofte Sogn under Baag Herred Assens Ampt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Julii 1787, Hovedgaarden Brahesborg; kilderne fremgår i øvrigt af teksten med tilknyttede noter.
- 54: Holck Colding: Rafn, Christian.
- 55: Norvin: Brahesborg, side 122-123.
- 56: Rentekammeret 3531.92, Optegnelse paa Folketallet i Ørsted Sogn under Assens Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Julii 1787, Friderichslund.
- 57: Ministerialbog for Ørsted meenighed, indrettet anno 1769 (-1814), copulerede, side 214, 1792: "Løwerdagen d: 1ste december blew forwalter Christian Rafn og jomfrue Christiane Kiølbye efter kongelige allemaadigst dispensation for trolowelse og oplysning dat: d: 14de novembr 1794 wiede paa Friderichslund:".
- 58: Barløse kirkebog 1748-1783, 1762: "25 nov. blew seign. Kiølbye, forpagter paa Barløsegaard en datter døbt, blew kaldet Christiana".
- 59: Kirkebog for Gamtofte sogn 1705-1813, døbte, side 182, anno i795 den i martj.
- 60: Kirkebog for Gamtofte sogn 1814-1826, Døde Quindekiøn, side 178: No 2 Christiane Ravn født Kjølby, Dødsdag: 1825 januar 8de, Stand, Haandtering og Opholdssted: Forhenværende hollænderens kone paa Brahesborg, Alder: 61 Aar; Døde Mandkiøn, side 168: No 3 Christian Ravn, Dødsdagen: 1825 februar 9de, Stand, Haandtering og Opholdssted: Forhenværende hollender ved Brahesborg, Alder: 86 Aar.
- 61: Hauch Fausbøll: Slægthaandbogen, side 830: Rafn (Den fynske Slægt), uden angivelse af, hvor citatet stammer fra.
- 62: Henning Dehn-Nielsen: Rafn, Carl Christian, oldforsker.

Urtegårdsmanden

- 1: Brahesborg skifteprotokol nr. 1 1719-1741, fol. 235, ved skiftet efter faderen *Hans Hansen Rafn* i 1741 angives sønnens navn som *Niels Kragh*, men navnet Krag er ikke fundet brugt sidenhen.
- 2: Allested og Veyle kirkebog 1737-63, 1, døbte, side 86/87, 1758 V: Dom: cantate ved dåben af *Jep Kudshes* søn var "Gartneren paa Veylegaard mons Rafn" fadder.
- 3: Kirkebog over Vejle=sogn anno 1763 (-1786) 3., trolowelser og wieser, side 163: "Niels Raun gartner paa Veylegaard og hans kiæreste Maren Hansdatter blewe trolowede d: 30 martj 1764. ... d: 27 april ware mons: Raun og Maren Hansdatter wiede i Veyle kirche"; Maren Hansdatter angives ved folketællingen 1/7 1787 at være 60 år og ved folketællingen 1/2 1801 73 år gammel, altså født 1726/28, men ved hendes død oktober 1808 angives hendes alder til 83 år, svarende til 1724 eller 1725 som fødselsår.
- 4: Allested og Veyle kirkebog 1737-63, 1, døbte, side 151, 1759 V 21 dom: p: trinit: var Niels Rafn, *Jeppe Kudsh*, *Zille Broe* og Maren Hansdatter, alle af Veylegaard, faddere for *Niels Skiøttes* søn.
- 5: Kirkebog over Vejle=sogn anno 1763 (-1786), side 163, ved brylluppet i 1764 var Maren Hansdatters forlover en *Peder Hansen* gaardmand, der kunne være hendes broder, men kirkebogen oplyser ikke, hvorfra han var.
- 6: Tholle: Haver og havedyrkning i Svendborg Amt gennem vekslende Tider, side 103-104 og side 106 om herregårdshaverne.
- 7: Bøbé: Topografisk-antikvariske indberetninger fra Nyborg Amt, *S.Ronagers* indberetning, side 139.
- 8: Trap: Danmark, 5.udgave, Bind 13 (V, 2), Svendborg amt, side 768.
- 9: Godsejerdøtrenes dåb er ikke indført i Kirkebog for Allested (og Vejle) sogn anno 1763 (-1786), 3., men de ni børn i alderen fra 7 til 21 år er nævnt i folketællingslisten, Rentekammeret 3531.92, Optegnelse paa Folketallet i Vejle Sogn under Nyborg Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Julii 1787, Vejlegaard 1ste Familie.
- 10: Kirkebog for Allested (og Vejle) sogn anno 1763 (-1786), 3., børne-daab, side 186: 1764 "d: 15 novemb: blew mons: Rauns gartners barn wed Veylegaard hiemmedøbt og kaldet Susane Maria Elisabeth, men døde før det kom i kirche".
- 11: Kirkebog for Allested (og Vejle) sogn anno 1763 (-1786), 3., børne-daab, side 189, anno 1766 dom rogate.
- 12: Kirkebog for Allested (og Vejle) sogn anno 1763 (-1786), 3, confirmati, side 252, confirmerede i Vejle kirke dom quasimodog: 1781: "no 1 Frøiken Anna Maria Faberitius von Tegnnagel, no 2 Susanne Maria Elisabeth Raun gartners datter wed Vejleg:".
- 13: Kirkebog for Allested (og Vejle) sogn anno 1763 (-1786), 3., børne-daab, side 194, ao 1768 d: 17. augustj.
- 14: Kirkebog for Allested (og Vejle) sogn anno 1763 (-1786), 3, confirmati, side 253, confirmered i Vejle 1784 dom quasimodog: "no 8 Frøichen Catarine Hedevig Faberitius von Tegnnagel".
- 15: I skifteprotokol nr. 3 for Brahesborg gods 1763-1786, skifte no. 213 efter *Susanne Post*, fol. 322b, nævnes Niels Rafn ved samlingen anno 1783 den 3die marty som "gartner paa Weilegaard"; i foråret 1786 var familien på Krengerup, jfr. efterfølgende tekst og note.
- 16: Rentekammeret 3531.92, Optegnelse paa Folketallet i Vejle Sogn under Nyborg Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Julii 1787, Vejlegaard.
- 17: Kirkebog for Allested (og Vejle) sogn anno 1763 (-1786), 3., børne-daab, side 200, 1771: "dom: IV p: trinit: d: 23 junj blew gartner Rauns lille søn hiemmedøbt og kaldet Hans Christian".
- 18: Ministerial-bog for Ørsted meenighed indrettet anno 1769 (-1814), døbte, side 51, 1786, 6te søndag efter paaske.
- 19: Rentekammeret 3531.64, Optegnelse paa Folketallet i Ørsted Sogn under Assens Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Julii 1787, Friderichslund.
- 20: Rentekammeret 3532.111, Optegnelse på Folketallet i Bøstrup sogn under Svendborg Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Febr. 1801, herregaarden Egelykke.

- 21: Vejle kirkebog 1787-1814, copulationer i Vejle sogn, trolowelser og vielser, side 209, anno 1796 torsd: d: 2 decemb.; Thyra .Jensen: Constance Leth. Fruen på Egeløkke, Grundtvigs Ungdomskærlighed, side 7, Vejlegård.
- 22: Westergaard: Krengerup, side 138.
- 23: Det kongelige danske Landhuusholdningsselskabs arkiv i Erhvervsarkivet i Århus, K.L.S. brevdagbog 1797, no: 341. 39.1798, indleverings datum: decemb. 28: "Premieæskning fra gartner Niels Rafn wed Friderichslund i Bog herred, Assens amt, af 7 decembr 1797". Ansøgningen er ikke bevaret.
- 24: Tholle: Haver og Havedyrkning i Svendborg Amt ..., VI. Landhuusholdningsselskabets Præmieringer og øvrige Arbejde i Havesagens Tjeneste, side 142-143.
- 25: Det kongelige danske Landhuusholdningsselskabs arkiv i Erhvervsarkivet i Århus, K.L.S. brevdagbog 1798, 39., februar 17, "Betænkning fra samme commission (2den agerd: Com:) af 27 febr: 1798 ang: de indkomne premie=æskninger for humleawl".
- 26: Rentekammeret 3532.113, Optegnelse paa Folketallet i Ørsted Sogn under Assens Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Februar 1801, Nørrebrobye bye, 53de fam:.
- 27: Ministerial-bog for Ørsted meenighed indrettet anno 1769 (-1814), døbte, 1801, side 83: "Tiirs-dagen den 13 januar blew urtegaardsmanden paa Friderichslund Joachim Christian Bungers og *Cathrine Charlotte Albrechts* hiemmedøbte søn wed nawn *Friderich Siegfried* ført til kirken af frøichen *Sophie Hedevig Rantzau* paa Friderichslund. Test: general-major *Rantzau ...*"; Rentekammeret 3532.113, Optegnelse paa Folketallet i Ørsted Sogn under Assens Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Februar 1801, Friderichslund, 2den familie.
- 28: Kirkebog for Gamtofte sogn 1705-1813, døbte, 1803, side 206 d: 6 novbr.
- 29: Antegnelser paa døbte, trolofvede, copulerede, begravne udi Nørre Broebye sogn fra aar 1678 (-1814), begravne, side 173, 1808 d. 28de octob: og side 174, 1812 d: 9de jul.
- 30: Ministerial-bog for Ørsted meenighed indrettet anno 1769 (-1814). copulerede, side 220: 1802 "tiirsdagen den 4de maj blew Ole Bendtsen, tiener paa Friderichslund, og stue=pigen sammesteds *Susanne Rafn* copulerede i Ørsted kirke efter lowbefalet oplysning af prædikestolen"; Rentekammeret 3531.64, Optegnelse paa Folketallet i Ørsted Sogn under Assens Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Julii 1787, Friderichslund anfører ham som Ole Bærentsen.
- 31: Rentekammeret 3532.113, Optegnelse paa Folketallet i Ørsted Sogn under Assens Amt, saaledes som det befandtes at være den 1ste Februar 1801, Friderichslund.
- 32: Vejle kirkebog 1787-1814, Vejle sogns føde, side 13, anno 1796 festo nov. anni d: 1 januarj.
- 33: Vejle kirkebog 1787-1814, Vejle sogns føde, side 17, anno 1797 dom rogate d: 21 maj.
- 34: Vejle kirkebog 1787-1814, de døde i Weyle sogn, side 288, 1798 mandagen d: 7de july.
- 35: Lengnicks kirkebogsuddrag i RA's læsesal, Bind 44. Sdr. Broby, 1799, viede: "Rafn, Hans Christian til Snøde mølle 11/10 jfr. Sille Strøyberg".
- 36: Det kongelige danske Landhuusholdningsselskabs arkiv i Erhvervsarkivet i Århus, K.L.S. brevdagbog 1812 no: 107. Indleverings datum: august 1te.

Noter til Tilføjelser og rettelser

- 1: Danske Kancelli. C.13 Koncepter og Indlæg til Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1667-70, nr. 43 Rasmus Jørgensen. Miss: til hr Henrich Lindenou dend 18= may.
- 2: Danske Kancelli. C.12 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1660-1670 9/2, fol. 247: 43. Hr. Hendrich Lindenow anl. it mord paa Rasmus Jørgensøns fader, som nogle sammenrottede løsgjengere haffuer begaaet, dat. Hafn: d 8 may- 68. 8 er ifølge sagens natur fejlskrift for 18.
- 3: Odense amts arkiv, Almindelige amtmandssager, II. Udgaaende ekspeditioner, kopibøger, 6. Amtmandens koncepter 1668-1679, returnerede cirkulærer 1663, 1697, Amtmandens gennemrettede koncept til rapport om, hvad han har foretaget sig "till saadanne hanss K:M: naadj: befalling indhold at effterleffues".
- 4: Danske Kancelli. C.12 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1660-1670 9/2, fol. 255: 72. Ambt=mændene sampt Borgm: och R i kiøbstederne i Fyen anl een trøgt forordning om løssgiengere at lade forkynde; Danske Kancellis skrivelse med den trykte forordning indlagt findes i Odense amts arkiv, Almindelige amtmandssager, Modtagne kgl. breve, Kongelige originale reskripter, 81 1664-1670. Skrivelsen og den trykte forordning har påtegninger om at være læst på de fynske herredsting.
- 5: Danske Kancelli. C.12 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1670-1686, fol. 161: 25: Hr: *Erich Banner* at gjøre anordning at Faaborg Nørreport igien blifuer obnet, som af consumptionsforpagteren har været tillugt, dat. Hafn: d: 23 octobr: 78.

Noter til Konklusioner

- 1: Albert Olsen: Bybefolkningen i Danmark paa Merkantilismens Tid, VI, side 62 og 63.
- 2: Ladewig Petersen: Fra standssamfund til rangssamfund 1500-1700, side 130.
- 3: Ibid. Som kilde citeres et udsagn af præsten *Jacob Henriksen* 1605, om at "de armeste stødderbørn bliver de frommeste bisper, sognepræster, læsemestre, skolemestre og andre slig, og desligeste skrivere, fogeder, rådmænd, borgmestre, doktorer, oratorer og legater, som vældige herrer og fyrster kunne ikke miste".
- 4: Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie.
- 5: Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie.
- 6: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati.
- 7: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, I. Indledning, side 10.
- 8: Jfr. Mackeprang: Dansk Købstadstyrelse, side 88-89: "I løbet af det 16. og 17. århundrede opstod ... patricierfamilier, der ikke var begrænsede til én by, men hvis medlemmer fandtes spredte over hele landet eller dog over en enkelt provins ...". Som eksempel nævnes "Den vestfynske patricierfamilie" *Bang*.
- 9: "En af de bedste og vederhæftigste borgere".
- 10: "Den fattige tilløbende gesell".
- 11: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle A. Odenseanske rådmænd, jfr. 1. del, III. Rådmandskredsens herkomst. Den ene af de to angivne præstesønner er *Hans Sommer*, som *Svend Larsen* mener muligt er søn af præsten i Odense, dr. *Jørgen Sommer* (1.del, side 89, jfr. note 436). Det var han ikke, jfr. "Menige købmænd", side 186-188, med note 172.
- 12: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle B. Odenseanske rådmænds ægteskaber.
- 13: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, X. Arvingerne, side 240.
- 14: Albert Olsen: Bybefolkningen i Danmark, VI, side 63.
- 15: Mackeprang: Dansk Købstadstyrelse, Første afsnit. Købstædemes selvstyre, Første kapitel. Rådet, II. Rådets sammensætning og karakter i tiden 1536-1619.
- 16: Munch: Købstadstyrelsen i Danmark, I, Første kapitel, I. Bystyrelsen nærmest før 1619 og II. Kristian IV's købstadlovgivning 1619-43.
- 17: Fussing: Herremand og fæstebonde, V. Foged og fæster, side 354. I slutningen af kapitlet, side 370, går forfatteren væk fra det hypotetiske "vistnok", idet han fastslår, at "Oftest udgik fogeden fra bondestanden". Der skelnes dog ikke ganske klart i kapitlet mellem ladefogder, der vel nok ofte har været af bondeslægt, og ridefogder.
- 18: Skrubbeltrang: Det danske Landbosamfund 1500-1800, II. Bondestand og herrestand i konge- og adelsvældens tid, Ridefogden, side 74-76, jfr. III. Landbrug og landbefolkning 1660-1720, Forpagtninger, side 120-121.
- 19: Fussing: Herremand og fæstebonde, V. Foged og fæster, side 356.
- 20: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, III. Rådmandskredsens herkomst, side 61.
- 21: Ibid, side 65-66.
- 22: Ibid, side 67: "det sociale skel mellem fogeder og rådmandskredsen var ringe" og side 75: "Efter det foreliggende materiale at dømme har skriverne, og i særdeleshed lensskriverne, været således placerede i økonomisk og social henseende, at de regnedes for jævnbyrdige med købmandsstanden ...".
- 23: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, X. Arvingerne, side 242.
- 24: Dombrowsky i Det danske landbrugs historie (S.1), Ridefogeden og hans opgaver, side 226.
- 25: Skrubbeltrang nævner de samme kvalifikationer som Fussing og Svend Larsen, men vurderer dog i Det danske Landbosamfund, side 75, at "Mere end ridefogdens skrivefærdighed og regnskabskyndighed betød utvivlsomt hans sociale vurderingsevne. På *den* måtte det som regel bero, om gårdene blev bortfæstet til "gode" - det vil navnlig sige stræbsomme og pålidelige - fæstere ...".
- 26: "Helten", side 344-345.
- 27: "Den retslærde", side 94.
- 28: "Brødrene", side 55.

- 29: "Brødrene", side 53.
- 30: "En af de bedste og vederhæftigste borgere", side 378-379.
- 31: "Den fattige tilløbende gesell", side 433-434, Grundejeren og landmanden.
- 32: "Købmandsenken", side 190 og 199.
- 33: "Storkøbmanden", side 222.
- 34: "Storkøbmanden", side 217.
- 35: "Tolderne", side 82.
- 36: "Købmandsenken", side 202.
- 37: "Købmandsenken", side 205.
- 38: "Ephraim og Manasse", side 116.
- 39: Albert Olsen: Bybefolkningen i Danmark, IV, side 48: "Regeringens Omsorg for Byerne gav sig i 1670'erne under Krigen mod Sverige blandt andet Udtryk deri, at det 14. Januar 1676 blev forbudt Købstadbeboerne at flytte fra Byerne, hvis de ikke ville behandles som Løsgængere. ... Baggrunden for disse Foranstaltninger var, at velhavende Borgere flyttede paa Landet ... for at slippe for Byrder ved Indkvartering eller andet, "som disse besværlige Krigstider medfører".
- 40: "Den fattige tilløbende gesell", side 421.
- 41: Gunnar Olsen: Hovedgård og bondegård, Kapitel VII. Hovedgårdsøkonomien og nedlæggelse, 3. Hollænderierne, hvor forfatteren angiver, at de hollandske mejeribrugsmetoder vandt frem fra tiden omkring 1630. Skrubbeltrang, der væsentligst bygger på sjællandske forhold, angiver i Det danske Landbosamfund, side 120, at det første egentlige hollænderi på Sjælland omtales 1652, og at antallet af hollænderier steg hurtigt efter 1660.
- 42: Munch: Købstadstyrelsen i Danmark, Første del, Fjerde kapitel, III. Byernes embedsmænd; Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, XI. Den nye tids mænd, der slutter: "Tidligere var det et tillidshverv at være medlem af rådet; nu blev det et embede. Regeringens faste greb om bystyret var blevet en kendsgerning".
- 43: "Den tro tjener".
- 44: "Den fattige tilløbende gesell".
- 45: "Den fattige tilløbende gesell", Købmændene, *Jørgen Jacobsen*, side 485 og følgende sider.
- 46: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, X. Arvingerne, side 241.
- 47: "Den væbnede arm", side 18.
- 48: "Den unge byfoged", side 144; jfr. også Odense Bys Historie (S.1), Byens ældste Historie, Odense Adel, side 68-73.
- 49: "Den vestfynske patricierfamilie", side 46-48.
- 50: "Den fattige tilløbende gesell", side 474.
- 51: Trap: Danmark, 5. Bind, Svendborg Amt, side 854, Vormarkgaard: "Hans Christensen Anker, om hvem kongen 1711 resolverede, at hvis han var en hæderlig, uberygtet mand og hans hovedg. V. havde det tilstrækkelige hartk., maatte han nobiliteres og nyde adelige privilegier. Dette er dog næppe sket".
- 52: "Købmandsenken", side 207.
- 53: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, X. Arvingerne, side 242: "At rådmandssønner er sunket ned i lavere samfundslag, kan være muligt, men er vanskeligere at efterspore." og side 245: "Et fælles træk, som næsten har karakter af en regel, er det, at rådmændenes børn så godt som aldrig blev håndværkere".
- 54: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, X. Arvingerne, side 244.
- 55: "Brødrene", side 64.
- 56: Sønner af *Jørgen Lauritsen*, "Biografen", side 134-138, en søn af Søbypræsten *Poul Jørgensen Bang*, "Barbara Steensens præster", side 505 og en søn af *Mogens Lacoppidan*, samme afsnit side 514, en søn og en svigersøn af *Jørgen Strøyberger*, "Et godt hoved", side 526-527.
- 57: "Et godt hoved", side 526.

- 58: Danske Lov (K.1), Anden Bog, XV. Cap: Om Dægne og Substituter, 1. Art: "Til Dægne skal herefter alleene forordnis Studentere, ...". Det tog lang tid at leve op til loven, da der ikke var studenter nok, jfr. Georg Hansen: Degnen, Oprindelse og uddannelse, side 32 ff.
- 59: "Biografen", side 141, jfr. "Den fattige tilløbende gesell", side 442.
- 60: "Biografen", side 135, jfr. "Den fattige tilløbende gesell", side 470-471.
- 61: "Barbara Steensens præster", side 504.
- 62: "Et godt hoved".
- 63: "Hollænderne".
- 64: "Barbara Steensens præster", side 548.
- 65: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle A. Odenseanske rådmænd.
- 66: "Købmandsenken", side 206.
- 67: "Den fattige tilløbende gesell", side 496-497.
- 68: Albert Olsen: Bybefolkningen i Danmark, VI, side 63.
- 69: "Brødrene".
- 70: "Menige købmænd", side 187.
- 71: "Den fattige tilløbende gesell", side 496-497.
- 72: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle XXXV Jesper Hansen.
- 73: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle A. Odenseanske rådmænd.
- 74: "Den unge byfoged", side 165.
- 75: "Tolderne", side 83.
- 76: "Købmandsenken", side 202-203.
- 77: "Provsten", side 259-264.
- 78: "Rektoren", side 294.
- 79: "Den fattige tilløbende gesell", side 404, med note 31.
- 80: "Grønlandsfareren", side 31 og "Helten", side 345.
- 81: "Helten", side 360
- 82: "Menige købmænd", side 170.
- 83: "Storkøbmanden", side 240 og 246.
- 84: "Storkøbmanden", side 237.
- 85: "Den tro tjener", side 317 og 332.
- 86: "En af de bedste og vederhæftigste borgere", side 396-397.
- 87: "Købmandsenken", side 202.
- 88: "Den fattige tilløbende gesell", side 473-474.
- 89: "Købmandsenken", side 192 og "Sitzhafftig på herregården", side 336.
- 90: "Købmandsenken", side 207.
- 91: "Storkøbmanden", Erich Jørgensens broder Laurits side 227-228 og Hein Lucht side 220.
- 92: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 2. del, Tavle A. Odenseanske rådmænd og biografierne I-LVII. Hjemstedet kan kun fastslås sikkert for seks odenseanere, syv tilflyttere fra Fyn og én udlænding. For fire af de rådmænd, der er registreret som tilflyttere, er der ikke oplysninger i kildematerialet, der peger mod om hjemstedet er Odense eller andetsteds.
- 93: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, X. Arvingerne, side 244.
- 94: "Tolderne", side 83.
- 95: "Rektoren", side 312: *Henning Christensen Achtons søn Christen* blev præst i Ørsted og Dåstrup. To af hans svigersøn *Jacob Jørgensens sønner Henning og Diderich* fik embeder på Sjælland, men de kan endda ikke rigtigt regnes som fynske studenter, selv om de var født i Faaborg, da de begge var studenter fra sjællandske skoler, Herlufsholm og Sorø, se "Den fattige tilløbende gesell", side 468-470.
- 96: "Menige købmænd", side 185: En af *Jørgen Mands og Karen Sommers dattersønner, Søren Nielsen Steenløse*, blev præst på Als, der ganske vist hierarkisk sorterede under biskoppen i Odense; "Rektoren", side 295: *Henning Christensen Achtons* forgænger i rektorembetet, *Henrich Pontoppidan*, blev

- præst i Kolding, efter først at have søgt kaldet i Assens; "Herregårdspræsten", side 254: Henning Achtons broder *Anders Christensen Achton* fjernede sig endnu mere fra hjemstavnen, da han blev præst i Viborg.
- 97: "Købmandsenken", side 202-203.
- 98: "Et godt hoved".
- 99: "Købmandsenken", side 200.
- 100: Damsholt: Kvindebilledet i dansk højmiddelalder, side 264.
- 101: Stig luul: Fællig og Hovedlod, side 292: "Medens det 16. Aarhundrede paa visse Punkter medførte en Forbedring af Hustruemes og Enkemes Retsstilling i formueretlig Henseende, viser Praksis i samme Tidsrum, at den i andre Henseender forringedes, således at de i det hele kom til at indtage en væsentlig mindre selvstændig Stilling, end Tilfældet havde været i Udgangen af Middelalderen"; jfr. og så efterfølgende note med citat af Steenstrup.
- 102: "Tolderne", side 80.
- 103: "Menige købmænd", side 177.
- 104: "Den fattige tilløbende gesell", side 450.
- 105: Steenstrup: Kvindens Stilling i Danmark i Renæssancens og Reformationens Tidsaldre, hvor citatet lyder: "Ved at læse de mangfoldige Breve af retslig Natur, som findes fra disse Tider (slutningen af Middelalderen), bliver man slaaet over den Handleevne, der er tildelt Hustruen, og hvor lidt det passer med Tanken om en Underkuelse ..." og "endnu mere fri er Enkens Stilling" (side 210). Videre i artiklen hedder det: "Derfor har man med Grund kunnet sige, at Middelalderen havde emanciperet Kvinden." (side 218). Det anføres senere, at udviklingen fortsætter op gennem 1500- og 1600-tallet, hvor det på den ene side gælder, at "Manden bliver mere og mere den, der under Ægteskabet raader for Formuen", men på den anden side "Enken vinder stadig mere Handlefrihed" (side 216). (Sammenfattende vurderer forfatteren dog udviklingen efter renæssancen som et tilbageskridt i offentligretlig og i privatretlig henseende, medens "det modsatte gælder med Hensyn til Kvindens Indvirkning paa Dannelse og Kultur".
- 106: Dübeck: Købekoner og konkurrence gennemgår erhvervsrettens udvikling med stadigt henblik på kvinders historiske retsstilling.
- 107: "Den væbnede arm", side 22.
- 108: "Den unge byfoged", side 150.
- 109: "Købmandsenken", side 193-194.
- 110: "Den fattige tilløbende gesell", afsnittene Formue, næring og brug, Familieliv og Katastrofen.
- 111: Grethe Jacobsen: Kvinder, køn og købstadslovgivning 1400-1600, Kapitel V, afsnittet Borgersker, side 258.
- 112: Grethe Jacobsen: Kvinder, køn og købstadslovgivning 1400-1600, Kapitel I, Autoritet kontra myndighed og magt, side 19.
- 113: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, Det økonomiske grundlag, side 96.
- 114: "Købmandsenken", side 206.
- 115: Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati, 1. del, IV. Det økonomiske grundlag, side 97.
- 116: "Hollænderne", side 563.
- 117: "Storkøbmanden", side 242.
- 118: "Rektoren", side 309.
- 119: "Provsten", side 271-272.
- 120: "Menige købmænd", side 170-171.
- 121: Jyske Lov (K.1), side XXXV ff, 3. Gruppering af håndskrifter og tryk.
- 122: Jfr. - specielt om ægtefællearv - Stig luul: Fællig og Hovedlod, II. Det 16. og 17. Aarhundrede.
- 123: Danske Lov (K.1), Femte Bog, 2.Capitel, 30.artikel (5-2-30), jfr. Jyske Lov (K.1) 1, 1.
- 124: Danske Lov 5-2-34; jfr. Jyske Lov 1,4.
- 125: Danske Lov 5-2-35; jfr. Jyske Lov 1,9.
- 126: Danske Lov 5-2-36; jfr. Jyske Lov 1,9.

- 127: "Den unge byfoged", side 147-148.
128: "Menige købmænd", side 166-167 og 172-174.
129: "Menige købmænd", side 170 med note 31.
130: Danske Lov 5-2-29; jfr. Jyske Lov 1,5.
131: "Hollænderne", side 562.
132: Jfr. Paul Hennings: Slægtsforskning, afsnittet Navnet, side 204-214.
133: "Den fattige tilløbende gesell", side 441-442.
134: "Storkøbmanden", side 210 med note 1.
135: "Tolderne", side 80.
136: Ibid, side 84.
137: "Provsten", side 256-257.
138: "Den tro tjener", side 323, jfr. "Den væbnede arm", side 38.
139: "Den fattige tilløbende gesell", side 415-416 med note 74.
140: "Den fattige tilløbende gesell", side 456, "Barbara Steensens præster", side 507.
141: Heiberg (Bøggild-Andersen): Sehested, Christian (Christen) Thomesen; Paul Hennings: Slægtsforskning, side 205.
142: "Provsten", side 256.
143: "Barbara Steensens præster", side 502
144: "Provsten", side 256-257.
145: "Menige købmænd", side 175.
146: "Storkøbmanden", side 237.
147: "Den fattige tilløbende gesell", side 468 og 470.
148: "Den fattige tilløbende gesell", side 456 og 467, "Barbara Steensens Præster", side 514 og 517.
149: "Rektoren", side 309.
150: "Den unge byfoged", side 146.
151: "Et kildekritisk studie", side 126
152: "Menige købmænd", side 174 og 185.
153: "Ephraim og Manasse", side 116.
154: "Barbara Steensens præster", side 514.
155: "Herregårdspræsten", side 253.
156: "Den fattige tilløbende gesell", side 442.
157: "Fæstebønderne", side 547.
158: "Biografen", side 135.
159: "Den unge byfoged", side 161-164.
160: "Menige købmænd", side 174.
161: "Menige købmænd", side 175-176.
162: "Den unge byfoged", side 165.
163: "Fæstebønderne", side 548.
164: "Fæstebønderne", side 557.
165: "Barbara Steensens præster", side 514 og 518.
166: "Hollænderne", side 562-563.
167: "Hollænderne", side 566.
168: "Hollænderne", side 561.
169: "Den fattige tilløbende gesell", side 472.

ANEREGISTER

Aerne i Slægternes gang er nummereret efter Hieronymus de Sosas system (Noticia de la gran Casa de los Marqueses de Villafranca, 1676), med udgangspunkt i krønikeskriverens moder, der har nr. 1. Aerne nummereres fortløbende, således at min morfar bliver nr.2 og min mormor nr.3, min morfars fader nr.4 og hans moder nr.5, min mormors fader nr.6 og hendes moder nr.7 etc. Hver anerække (generation) begynder således med et lige tal, som samtidig angiver antallet af aner i hele den pågældende generation. Bortset fra udgangspersonen min moder har alle mænd lige tal og deres hustruer det: derpå følgende ulige. En fader har altid det dobbelte af sit barns anetal og moderen det dobbelte af barnets anenummer med tillæg af 1. (Hennings: Slægtsforskning, 1933, side 37).

Slægternes gang begynder med 17. generation, hvoraf kun to ud af 65.536 aner muligvis kendes, og slutter med to aner i 5. generation, nr.24-25, der forlod Fyn og sluttede deres liv på Langeland. De relevante aner i de efterfølgende generationer på Langeland (over den stiplede streg) er nævnt i registeret for at vise sammenhængen.

<u>Genera- tion</u>	<u>Anenr.</u>	<u>Navn, levetid og hoved- afsnit, hvor omtalt</u>	<u>Anenr.</u>	<u>Navn og levetid for ægtefælle</u>
1.	1	<i>Erita Marie Amalie Clausen</i> , 1887-1950		<i>Edvard Jensen Hjelmar</i> 1884-1965
2. (nr.2-3)	2	<i>Erik Clausen</i> 1851-1888	3	<i>Hanne Nielsine Hedevig Rafn Petersen</i> 1853-1937
3. (nr.4-7)	6	<i>Niels Hansen Rafn</i> 1832- ?	7	<i>Wilhelmine Julie Krøyer</i> 1828-1889
4. (nr.8-15)	12	<i>Niels Christopher Rafn</i> 1800-183?	13	<i>Anne Margrethe Hansd.</i> 1801-1853
<hr/>				
5. (nr.16-31)	24	<i>Hans Christian Rafn</i> Urtegårdsmanden 1771-1834	25	<i>Sille Strøyberg</i> Den uheldige præst 1762-1826
6. (nr.32-63)	48	<i>Niels Hansen Rafn</i> Urtegårdsmanden 1735-1812	49	<i>Maren Hansdatter</i> 1725/27-1808
	50	<i>Christopher Strøyberg</i> Den uheldige præst 1713-1794	51	<i>Anna Kirstine Hansdatter Lacoppidan</i> 1725-1788
7. (nr.64-127)	96	<i>Hans Hansen Rafn</i> Hollænderne 1701/02-1741	97	<i>Susanne Elisabeth Johansd. Post</i> 1702-1782
	100	<i>Jørgen Strøyberger</i> Et godt hoved 1680-1727	101	<i>Pernille Pedersdatter Krog</i> 1682-1759
	102	<i>Hans Jacobsen</i> Barbara Steensens præster 1689-1749	103	<i>Anna Maria Poulsdatter Bang</i> 1699-1758
8. (nr.128 -255)	192	<i>Hans Pedersen Rafn</i> Fæstebønderne ?-1720	193	<i>Anna ... ?</i> ?-1727
	194	<i>Johan Post</i> Hollænderne ca.1695-1738	195	<i>Kathrine Malene Kiedtin ?</i>
	200	<i>Christopher Strøyberger</i> Fassbinderen ?-1701-1704?	201	<i>Maren Nielsdatter</i> ?-1701/1704?
	202	<i>Peder Pedersen Krog</i> Organisten og ?-1682	203	<i>Sophie Amalie Jacobsdatter Dannefer.</i> oldfruen 1660-1722
	204	<i>Jacob Jørgensen</i> Den fattige tilløbende gesell 1646-1713	205	<i>Karen Henningsdatter Achtonia</i> 1660-1746
	206	<i>Poul Jørgensen Bang</i> Barbara Steensens præster 1667-1717	207	<i>Anna Kirstine Gertsd. Pohlman</i> 1670-1711

9.	406	<i>Jacob Nielsen Dannefer</i>	407	<i>Mette Erichsdatter</i>
(nr.256 -511)		Helten ca.1630-1676		<i>Holstein</i> ?-efter 1684
	408	<i>Jørgen Lauritsen</i>	409	<i>Maren Rasmusdatter</i>
		Biografen 1567-1648		<i>Herrested</i> ?-1655
	410	<i>Henning Christensen</i>	411	<i>Mette Erichsdatter</i>
		<i>Achton</i> Rektoren 1613-1677		1639-1729
	412	<i>Jørgen Poulsen</i>	413	<i>Anna Bertelsdatter</i>
		En af de bedste og veder hæftigste borgere, ?-1693		?-1685
	414	<i>Gert Pohk(man)</i>	415	<i>Marine Henrichsdatter</i>
		Sitzhaftig på herregården ca.1618-1681		?-efter 1682
10.	816	<i>Laurits Jespersen</i>	817	<i>Sara Christensdatter</i>
(nr.512 -1023)		Ephraim og Manasse 1521/22-1604		
	818	<i>Rasmus Lauritsen</i>	819	<i>Johanne Rasmusdatter</i>
		Et kildekritisk studie 1550/70-1646		
	820	<i>Christen Lauritsen</i>	821	<i>Anna Andersdatter</i>
		Herregårdspræsten ca.1565-1637		1577?-?
	822	<i>Erich Jørgensen</i>	823	<i>Anne Bertelsdatter</i>
		Storkøbmanden ca.1596-1659		<i>Wichman</i> 1612/13-1642
	824	<i>Poul Andersen</i>	825	<i>Margrethe Jensdatter</i>
		Provsten 1585-1640		<i>Bang</i> ?-1654
	826	<i>Bertel Jensen</i>	827	<i>Geske Rickerts</i>
		Den tro tjener ca.1606-1659		<i>Carstensdatter</i> ca.1607-1658
11.	1632	<i>Jesper fra Aaby</i>		
(nr.1024 -2047)		ca.1500-1588		
	1634	<i>Christen (Hansen/Jensen ?)</i>		
		?-1550/65?		
	1640	= 816	1641	= 817
	1642	<i>Anders Lauritsen</i>	1643	<i>Marine Michelsdatter</i>
		Svigersonnen ca.1540-1604		
	1646	<i>Bertel Wichman</i>	1647	<i>Karen Jørgensdatter Let</i>
		?-1622		Købmandsenken 1580-1679
	1650	<i>Jens Jørgensen Bang</i>	1651	<i>Mareke Friisdatter</i>
		Tolderne ?-1626		?-1613/17

11.	1654	<i>Carsten Rickertsen</i>	1655	<i>... Petersdatter Post</i>
fortsat		Grønlandsfareren ?-efter 1611		
12.	3280	= 1632		
(nr.2048 -4095)				
	3286	<i>Michel Nielsen</i> Den retslærde ca.1500-1571?		
	3294	<i>Jørgen ... (Pedersen?)</i> Menige købmænd ?-før 1583?	3295	<i>Marine Jørgensdatter Mand ?</i> ?-1603
	3300	<i>Jørgen Olufsen Bang</i> Brødrene 1520/30-1579		
	3302	<i>Christen Friis</i> Den unge byfoged 1543/50-1585	3303	<i>Bodil ... ?</i> ?-1607/08 ?
	3308	<i>Rickert Carstensen</i> (<i>Rickertsen</i>) Den væbnede arm ?-efter 1604	3309	<i>Geske ...</i> ?-1604
	3310	<i>Peter Post</i> Grønlandsfareren	3311	<i>Anna Schwelund</i>
13.	6572	<i>Niels ... (Michelsen?)</i> Den retslærde ?-1530	6573	<i>Johanne ...?</i> ?-før 1530
(nr.4096 -8191)				
	6590	<i>Jørgen Andersen</i> <i>Mand ?</i> Menige købmænd ?-1610	6591	<i>Karen Jørgensdatter Sommer ?</i> ?-1631
	6600	<i>Oluf (Clausen?)Bang</i> Stamfaderen ?-efter 1521		
	6604	<i>Thomas Friis</i> Den unge byfoged ?-1545/50	6605	<i>Karen Lauritsdatter Kottes</i> ?-1590
	6616	<i>Carsten Rickertsen</i> Den væbnede arm ?-1546	6617	<i>Marine (Frese?)</i> ?-1570
14.	13182	<i>Jørgen Sommer ?</i> Menige købmænd ?-før 1571	13183	<i>Karen ... ?</i> ?-1614
(nr.8192 -16383)				
	13208	<i>Hans Friis ?</i> Den unge byfoged ?-1551		
	13210	<i>Laurits Poulsen</i> Den unge byfoged 1460/70-?	13211	<i>Kirsten (Lauritsdatter?)</i> 1460/70-2546

FRISERNE

14. fortsat	13232	<i>Rickert Hayesen</i> nævnt 1492 og 1505	13233	<i>Inghe (Ingeke) ...</i> nævnt 1492 og 1505
	13234	<i>Inge Veddersen</i> <i>Frese ?</i> nævnt 1483		
15. (16384 -32767)	26464	<i>Haye Payesen</i> ?-efter 1483	26465	?-efter 1475
16. (32768 -65535)	52928	<i>Paye Jepsen</i> ?-ca.1440	52929	<i>Frouwe ...</i> ?-efter 1463
17. (65536 -131071)	105856	<i>Jeppø auf der Bohle ?</i>		
	105858	<i>Magnus Haysen ?</i> ?-1439		

PERSONREGISTER

I registeret er personer, der er nævnt i teksten i bind I-III, anført alfabetisk efter slægtsnavn/tilnavn, hvis et sådant findes, ellers efter fadernavn. Kongelige og fyrstelige og andre uden eller med ukendt - typisk hustruer - efternavn er anført med fornavn.

Da d og t anvendes tilfældigt i navne som Peder/Peter og Laurids/Laurits, er bærerne af disse navne indordnet sammen uanset stavemåden.

Tallene henviser til sider i bind 1-2 respektive BILAG-bindet, hvor personen er omtalt. Fed skrift angiver, at der er tale om en længere, sammenhængende tekst.

I teksten er personnavne anført med *kursiv* første gang personen nævnes i et afsnit.

- A *Abraham ...*, trommeter i Odense: BILAG: 98.
Abraham Abrahamsen, slotsskriver på Hagenskov: BILAG: 160.
Absalon, biskop: 43.
Acheleje, fynsk adelig købmandsslægt: 144, 580.
Christian Knudsen (Acheleje) til Skinnerup (Ulriksholm), lensmand for Odensegård len: BILAG: 84.
Michel Pedersen (Acheleje), borgmester i Odense: 144, 145, BILAG: 59, 60.
Johan von Achen, købmand fra Horsens: 207, BILAG: 95.
Achton, slægtsnavn, udgående fra Jordløse: 107, 109, 248, 253, 468, 470, 590, 591, BILAG: 128.
Anders Christensen Achton, præst ved Gråbrødre kirke i Viborg: 125, 126, 254, 255, BILAG: 303.
Anders Henningsen Achton, søn af præsten i Hyllested: BILAG: 230.
Axel Lauritsen Achton(ius), rektor i Skelshør: 107, 108, 109, 248, 254.
Christen Henningsen Achton, præst i Ørsted og Dåstrup: 312, 313, 444, 456, BILAG: 302.
Christen Lauritsen Achton, præst i Lunde: BILAG: 129.
Christian Henningsen Achton, præstesøn i Nørre Broby: 312, 313.
Diderich Jacobsen (Achton), præst i Vigersted og Kværkeby: 470, 493, BILAG: 241, 276, 302.
Erich Henningsen Achton, præstesøn i Nørre Broby, levede hos sine forældre: 312, 313.
Hans Lauritsen Achton, præst i Jordløse og Håstrup: 243, 244, 254, 306.
Henning Christensen Achton, kapellan i Børgense: 312, 444, BILAG: 155, 236.
Henning Christensen Achton (ane nr.410), magister, rektor i Odense, siden præst i Nørre Broby, provst i Salling herred: 109, 205, 235, 236, 253, 254, 255, 283, 293-308, 309, 312, 313, 314, 315, 400, 401, 403, 417, 441, 443, 502, 578, 583, 590, BILAG: 123, 128, 204, 223, 241, 302.
Henning Jacobsen (Achton), præst i Hyllested og Venslev: 445, 446, 447, 468-470, 472, 507. BILAG: 302.
Henrich Christensen Achton, præst i Frørup: 254, 255, 294, 401, BILAG: 129.
Jacob Christensen Achton, præst i Østrup og Hjadstrup: 249, 254, 255, 294.
Jacob Diderichsen Achton, præstesøn fra Vigerslev: BILAG: 242.
Jens Henrichsen Achton, præst i Frørup: BILAG 129, 225.
Laurits Christensen Achton, præst i Lunde: 109, 254, 255, 401.
Marcus Diderichsen Achton, præstesøn fra Vigerslev, selvejer i Ølund i Skeby sogn: 518, BILAG: 242.
Anna Dorothea Henningsdatter Achtonia, købmandshustru, gift med *Jørgen Thomsen Jørgensen* i Faaborg: 109, 313, 314, 418, 437, 441, 443, 444, 452.
Barbara Cathrine Christensdatter Achtonia, præstehustru, gift med *Jørgen Hansen Fæder (Amager)*, i Gauerlund, provst i Holmans herred: BILAG: 155.
Barbara Henningsdatter Achtonia, præstehustru, gift med *Hans Naur* i Vissenbjerg: 297, 303, 313, 314, 400, 441, 443, 456, BILAG: 235.
Christiana Christensdatter Achtonia, datter af *Christen Henningsen Achton* i Ørsted: 444, BILAG: 155.
Karen Henningsdatter Achtonia (ane nr. 205), borgmesterhustru, gift med *Jacob Jørgensen*, som enke købmand i Faaborg: 109, 137, 142, 302, 303, 313, 314, 399, 417, 418, 433, 436, 437, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449-468, 469, 470, 471, 475, 476, 479, 481, 484, 486, 488, 493, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 507, 512, 519, 520, 537, 579, 586, 590, BILAG: 55, 128, 211, 212, 213, 220, 223, 224, 225, 232, 236, 243, 260.
Maren Christensdatter Achtonia, præstehustru, gift med *Mogens Hansen* i Kværndrup: 109, 254, 255, 401.
Margrethe Christensdatter Achtonia, præstehustru, gift med *Laurits Andersen Hoff* i Jordløse: 253, 255, 401.
Mette Christensdatter Achtonia, gift med kongelig vejer og måler *Conrad Piil* i Faaborg: 312, 456, BILAG: 155.
Sara Christensdatter Achtonia, præstehustru, gift med *Laurits Rasmussen Herrested* i Kullerup: 126, 127, 254, 255, 441, 443.
Adam ..., badskær i Assens, hustrumishandler: 271-272, 587.
Adolf, hertug af Holsten: BILAG: 19, 63.
Adolf VII af Schauenburg, holstensk hertug: 11, 12, 13.
Peiter Adriansen von Amsterdam, skipper: BILAG: 102.

- Agnes*, fyrstinde af Slesvig og Holsten: BILAG: 67.
- Ahlefeldt*, holstensk adelsslægt: BILAG: 176.
- Cai (Kay) Ahlefeldt*, embedsmand i dansk tjeneste: BILAG: 175, 176.
- Ditlev Ahlefeldt* til Haselau, Haseldorf og Kaden, officer og diplomat i dansk tjeneste: 345, 346, 352, BILAG: 175, 176.
- Hans Ahlefeldt* til Glorup, Rårup (Cathrineberg) og Ovenskov (Anhof), officer i dansk tjeneste: 327, BILAG: 92, 176, 177.
- Heinrich Ahlefeldt*, officer i dansk tjeneste: BILAG: 175.
- Cathrine Charlotte Albrecht*, gift med urtegårdsmænd på Krengerup/Friderichslund *Joachim Christian Bunger*: BILAG: 298.
- Hans Allesen*, rektor i Assens: 333.
- Thomas Hansen Amager*, præst i Sdr. Broby: 515, 537-538, 539.
- Frederich Ammerbach*, borgmester i Odense: 198, 219, 220, 226, BILAG: 72, 81, 84, 101, 205.
- Hans Christensen Ancher*, ejer af Vormarkgård: 469, 481-483, 581.
- Jørgen Ancher*, birkefoged for Hesselager birk: 482.
- Johannes (Hans) Anckersen*, magister, præst i Starup: 61.
- Anders Bødker* i Båg herred: BILAG: 225.
- Anders ...*, tjenende hos *Mette Nielsdatter Bager* i Odense: BILAG: 77.
- Anne Andersdatter*, gift med herredsfoged *Christen Nielsen* i Heder: BILAG: 289.
- Anna Andersdatter* (ane nr.821), præstehustru, gift med *Christen Lauritsen* i Jordløse: 106, 117, 249, 254, 255.
- Elsebeth (Elissebet) Andersdatter*, gift med toldereren og rådmanden *Jørgen Hansen* og konsumtionsforpagteren *Laurids Skjoldemose* i Faaborg: 415, BILAG: 210, 211.
- Kirstine Andersdatter*, præstehustru, gift med *Hans Jørgensen Søllinge* i Ørsted: 137, BILAG: 54.
- Margrethe Andersdatter*, datter af *Anders Pedersen* i Kerteminde: 130.
- Margrethe Andersdatter*, rådmandshustru, gift med *Jens Sørensen* i Faaborg: 415, BILAG: 210.
- Mette Andersdatter*, rådmandshustru, gift med *Jens Nielsen* i Assens: 379.
- Anders Andersen*, forpagter på Barløsegård: BILAG: 296.
- Christen Andersen*, konsumtionsforvalter i Assens: 389, 390.
- Christen Andersen*, søn af rådmanden *Anders Christensen Lyboe* i Faaborg: BILAG: 210.
- Christen Andersen*, værtshusholder i København: se *Falk*.
- Edvard Andersen*, redaktør i Faaborg: BILAG: 241, 293.
- Gert Andersen*, søn af gårdfæster i Ørbæk: BILAG: 171.
- Hans Andersen* i Borre på Møn, formynder for *Niels Dannefer*: 364.
- Hans Andersen*, borger i Assens: 326, BILAG: 32.
- Hans Andersen*, borgmester i Korsør: BILAG: 202.
- Hans Andersen*, fæster af Peyrupgård: 286, BILAG: 143, 290.
- Hans Andersen*, kapellan ved Vor Frue kirke i Odense: BILAG: 107.
- Hans Andersen*, ridefoged på Søbysøgård: 401.
- Jacob Andersen*, værtshusholder i Odense: se *Suitzer*.
- Jens Andersen*, skipper i Assens: 68, 71.
- Jørgen Andersen*, grundejer i Svanninge: 452.
- Jørgen Andersen*, gårdfæster i Kerte: BILAG: 284.
- Jørgen Andersen*, svigersøn til *Karen Kottes* i Odense: 153.
- Knud Andersen*, bonde i Kerte: 522.
- Laurits Andersen*, krambodstjener hos *Karen Achtonia* i Faaborg: 462.
- Laurits Andersen*, tjenende hos *Rasmus Nielsen* i Kelstrup: 190.
- Laurs Andersen*, øltapper uden for voldene i København: 371.
- Mads Andersen* uden Nørreport, odenseaner: BILAG: 109.
- Mads Andersen*, skipper i Odense: BILAG: 269.
- Oluf Andersen*, borger i Assens: BILAG: 169.
- Oluf Andersen*, præst i Lumby, provst i Lunde herred: BILAG: 114, 128.
- J.Oskar Andersen*, dr.theol., kirkehistoriker, professor ved Københavns universitet: 132.
- Peder Andersen*, søn af *Anders Pedersen* i Kerteminde: 130.
- Povel Andersen*, husfæster i Ørsbjerg: BILAG: 284.
- Poul Andersen* (ane nr.824), magister, præst i Assens og provst i Båg herred: 62,

72, 78, 80-81, 82, 85, 103, 106, 183, 256-284, 287, 288, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 297, 376, 383, 393, 502, 583, 587, 589, BILAG: 30, 33, 34, 141, 142, 194.

Poul Andersen (Medelby), præst ved Vor Frue kirke i Odense: se *Medelby*.

Rasmus Andersen i Snave, fmtl. gårdfæster hos *Anders Bille*: BILAG: 170.

Rasmus Andersen, fæster under *Barbara Steensen* på Skovgårde: 508-511, BILAG: 290.

Rasmus Andersen, hattemager i Faaborg: 431.

Simon Andersen (Hoff), præst: se *Hoff*.

Søren Andersen, kæmner i Odense: BILAG: 77.

Thord Andersen, assensbo: 270.

Anne ..., fostermoder (jordemoder) i Odense: BILAG: 92.

Anna, gift med *Henrich Christensen Achtor* se *Zeuthen*.

Anne Badskær, gift med *Adam Badskær* i Assens: 271.

Anne Rasmus Bangs, gift med borgmester *Rasmus Knudsen Bang*, Assens: BILAG: 28.

Anna, gift med *Eiler Brockenhus*: se *Bille*.

Anne Mathias Diderichsens: se *Anne Hansdatter*.

Ane Jørens i Brydegård, vidne i retssag: 340.

Anna ..., gift med *Christian Krabbø*: BILAG: 127.

Anne Eilers, morderske, gift med degnen *Eiler Madsen* i Vester Åby og Åstrup: BILAG: 123.

Anne Hans Michelsens: se *Anne Jespersdatter*.

Anne Enevolds, gift med købmand (værtshusholder) *Enevold Poulsen* i Assens: 83.

Anne ..., gift med *Lars Poulsen* i Nykøbing F.: BILAG: 184.

Anna Rauns (ane nr.193?), gift med gårdfæsteren *Hans Pedersen (Rafn)* i Østerby: 551-552.

Anne Schreders, besøvet af *Niels Haagerup* i Faaborg: BILAG: 215.

Anne Simons, Assens: BILAG: 22.

Anne s.Anders Simons, debitor i Orte: BILAG: 191.

Anne Cathrine ..., samboer med degnen *Jens Holst* i Kirke Søby: 511-512.

Anna Katrine af Brandenburg, *Christian IV's* dronning: 35, 69.

Jens Anskaris, byfoged i Odense: 177-178, 179, 186, BILAG: 62, 67, 72, 74, 77, 78, 83, 85, 86.

Ursula Antonidatter, datter af *Antoni Suitzer* i Odense: BILAG: 114.

Wendel Antonidatter, datter af *Antoni Suitzer* i Odense: BILAG: 114.

Jacob Antonisen, forpagter på Rødkilde, nominel rådmænd i Faaborg: 415, 426, 427, BILAG: 209, 210, 218, 223, 224.

Jørgen Skoman Apoteker, købmand og værtshusholder i Odense: 160-164, 169, 591, BILAG: 67, 99.

Anders Appeldom, svensk krigskommissær: 229.

Appolonie ..., tjenende på Kousbøllegård (Holchenhavn): 96.

Maren Michelsdatter Arctander, præstehustru, gift med *Hans Jørgensen Søllinge* i Ørsted: 137, 138, BILAG: 54.

Michel Arctander, magister, præst i Gelsted: BILAG: 54.

Michel Hansen Arctander, præst i Ørsted: BILAG: 53, 54, 200, 228.

Anne Arentsdatter, rådmandshustru, gift med *Hans Jørgensen Sommer* i Odense: 187.

Barbara Arentsdatter, rådmandshustru, gift med *Willum Lucassen* og som enke købmand i Odense: 187, 194, 195.

Hans Georg von Arnim, generalløjtnant: 282.

Hans Boesen (Boëtius) Arnou, kapellan i Assens, siden præst i Sandager og Holevad: BILAG: 135.

Jens Arreboe, bogenser: 530.

Henrich Audi, cornet, chef for de i Faaborg indkvarterede ryttere: 422.

Hans Aufdiener, rådmænd i Middelfart: 206.

Maren Hansdatter Aufdiener, købmandshustru, gift med *Hans Wichman* i Middelfart: 201, 206.

B *Bager*, odenseansk købmandsslægt: 144, 198.

Agnete Michelsdatter Bager, købmandshustru, gift med *Poul Jørgensen Sommer* i Odense: 187.

Else Olufsdatter Bager, rådmandshustru, gift med *Hans Jørgensen Friis* og som enke købmand i Odense: 163, 164, 165, 193, 195, BILAG: 67, 69.

Hans Lauritsen Bager, præst i Faaborg: 481, BILAG: 229, 241, 261, 262.

Hans Michelsen (Bager), rådmænd i Odense: 239, 583.

Jacob Michelsen Bager, søn af købmanden *Michel Bager* i Odense: 81.

Karen Nielsdatter Bager (*Karen Borchartsens*), købmandshustru og som enke købmand i Odense: 182, 193, 194, 195, 198, 204, BILAG: 149.

Lisbeth Olufsdatter Bager, rådmanshustru, gift med *Rickert Knudsen* (*Seeblad*) og som enke købmand i Odense: 29, 195.

Mette Nielsdatter Bager, købmandshustru, gift med *Peder Let* i Odense: 173, 177, 180, 181-182, 194, 198, BILAG: 75.

Michel Bager, rådmænd i Odense: 155, 156, 158, 187, BILAG: 64, 81.

Niels Olufsen Bager, købmand i Odense: 177, 178, 199, 256, BILAG: 66, 83.

Oluf Bager, rådmænd i Odense: 144, 147, 150, 151, 152, 159, 165, 177, 588, BILAG: 63, 64.

Ballo, slægtsnavn: 499.

Johanne Marie Sørensdatter Ballov, datter af *Søren Ballov* i Odense: BILAG: 264.

Knud Sørensen Ballov, købmand i Faaborg, siden by-, og rådstueskriver i Faaborg, herredsskriver i Salling herred og birkedommer i Holstenshus birk: 454, 457, 459, 461, 465, 466, 467, 488, 491, 492, 493, 494, 495, 496-500, 518, 537, 580, 581, 583, BILAG: 236, 255, 265.

Rasmus Sørensen Ballov, søn af *Søren Ballov* i Odense: BILAG: 264.

Rudolph Abraham Sørensen Ballov, Tøjstrup, f.mtl. ridefoged eller forpagter: BILAG: 263.

Søren Knudsen Ballov, købmand i Odense, siden fuldmægtig ved stiftamtet i Odense: 496, BILAG: 262.

Lauridz (*Laur*) *Ballum*, kæmner i Kerteminde: 172, BILAG: 112.

Christopher Pedersen Balslev, dr.med, apoteker i Odense, ejer af Fraugdegård: BILAG: 92.

Ingeborg Pedersdatter (*Balslev*), rådmanshustru, gift med *Jørgen Wichman* i Odense: 201, 205.

Peder Rasmussen (*Balslev*), stiftsskriver i Odense: BILAG: 92.

Rasmus Andersen (*Balslev*), amtsforvalter i Odense: 242.

Christen Baltersen, landsdommer på Møn, bosat i Hovedskov: 354, BILAG: 182.

Bang, (vest)fynsk købmandsslægt: 43, 46, 64, 75, 76-77, 144, 151, 186, 198, 272, 288, 353, 357, 396, 502, 503, 505, 580, 583, 590, BILAG: 300.

Anders Nielsen Bang, købmand, overformyndet i Assens: 62, 63, 64, 77, 281, 328, 380, 581, BILAG: 22, 29, 135.

Anna Kirstine Jørgensdatter Bang, gift med forpagter, købmand *Jens Kierumgård*: 269.

Anne Nielsdatter Bang, købmandshustru, gift med *Erich Pedersen* (*Bang*) i Assens: 63, BILAG: 22.

Anna Maria Poulsdatter Bang (ane nr.103), præstehustru, gift med *Hans Jacobsen* i Søby: 394, 469, 504, 505, 507, 512, 513-514, 515, 516, 517, 518, BILAG: 198.

Bertel Hansen Bang, præstesøn, falleret student: 242.

Birgitte Nielsdatter Bang, købmandshustru, gift med *Hans Lauridsen* i Assens: 63, BILAG: 22, 123.

Christen Jensen Bang, købmand i Assens, provstiskriver for Assens provsti: 68, 71, 80, 81, 82, 160, 161, 281, 383, 579, 589, BILAG: 30, 35, 166.

Christoffer Bang, rådmænd i Odense: 53, 74, 144, 147-148, 150, 151, 152, 153, 175, 194, BILAG: 63, 66.

Claus Bang, rådmænd i Odense: 29, 323, 324.

Claus Bang, formodet stamfader i Middelfart: 45.

Else Bang, barn i Assens: 60, 62.

Erich Pedersen (*Bang*), købmand i Assens: 63, BILAG: 135.

Geske Kirstine Jørgensdatter Bang, datter af degnen i Oure og Vejstrup: BILAG: 273.

Hans Bang, vicariepræst, rådmænd i Bogense: 44-45, 46, 47, 149.

Hans Christensen Bang, præst i Barløse: 82, BILAG: 26, 30.

Hans (*Clausen?*) *Bang*, borgmester i Middelfart: 45, 46, 47, 48.

Hans Jørgensen Bang, søn af degnen i Oure og Vejstrup: 513.

Hans Nielsen Bang, borgmester i Middelfart: 47, 48, 49.

Hans Nielsen Bang, præst i Særslev, provst i Skovby herred: 204, 235, 242-243, BILAG: 90, 91, 119, 121, 124.

Hans Olsen Bang, søløjtnant: 364.

Hans Olufsen (*Olsen*) *Bang*, byfoged, borgmester og tolder i Middelfart: 45, 47, 48, 49, 50, 55, 577.

Henrich Olufsen Bang, borgmester og tolder i Middelfart: 45, 46, 47, 48.

Herman Bang, forfatter: 82.

Jens Bang, borgmester og skultus i Assens: 46, 47, 51, 53, 59.

Jens Bang, købmand i Aalborg: 67.

Jens Jørgensen Bang (ane nr.1650), borgmester og tolder i Assens: 47, 53, 60, 62, 63, 64, 65, 67-79, 80, 81, 82, 83, 84, 160-161, 162, 163, 256, 267, 268, 278, 279, 280, 281, 284, 319, 327, 376, 391, 394, 398, 579, 584, 586, 589, 590, BILAG: 20, 22, 23, 26, 29, 30, 134, 135, 139, 194.

Jens Poulsen Bang, præst i Skydebjerg og Orte: 256, 257, 287, 288-290, 291-292, 391, 395, 589, 590, BILAG: 34, 142.

Jørgen Jensen Bang (*gamle Jørgen Bang*), borger i Assens: 47, 53.

Jørgen Jensen Bang: borgmester i Assens: 48, 62, 64, 76, 77, 78-79, 80, 81-82, 83, 84, 160, 278, 280, 281, 327, 331, 383, 386, 394, 589, BILAG: 28, 29, 30, 135, 164, 165, 167.

Jørgen Jørgensen Bang, præst i Sandager: 82.

Jørgen Olufsen Bang (ane nr.3300), borgmester i Assens: 45, 47, 48, 50-63, 65, 66, 67, 68, 74, 80, 102, 161, 257, 502, 579, 581, 589.

Jørgen Poulsen Bang, borger i Assens: 62, 63, BILAG: 22.

Jørgen Poulsen Bang, degn i Oure og Vejstrup: 504, 505, 513, 517, BILAG: 198.

Karen Achtonia Poulsdatter Bang, vanvittig købmandsdatter i Odense: 517.

Karen Kottes Jensdatter Bang, assensbo: 78, 79, 80, 81, 83, 84, 589, BILAG: 30, 130.

Knud (Poulsen?) Bang, borger i Assens: 63, 64, 77, BILAG: 23, 130.

Madts Bang, fuldmægtig for *Oluf Rosenkrantz* på Løgismose: BILAG: 172.

Maren Jensdatter Bang (*Bangsdatter*), rådmandshustru, gift med *Arnt Starch* i Assens: 78, 80, 81, 82-84, 268, 279, 589, BILAG: 30, 87.

Maren Nielsdatter Bang, gift med *Mads Dinnesen* i Assens: 63, BILAG: 22.

Margrethe Jensdatter Bang (*Bangsdatter*) (ane nr.825), præstehustru, gift med *Poul Andersen* i Assens: 78, 80, 81, 82, 85, 257, 267, 268, 269, 278, 279, 281, 283, 287, 288, 290, 376, 383, 393, 502, 589, 590, BILAG: 30, 34, 142.

Margrethe Nielsdatter Bang, assensbo: 63.

Mats (Mattis) Bang, præst i Asperup: 44-45.

Niels Bang, rådmand i Bogense: 61.

Niels Hansen Bang (*Nicolaum Klinte*), dr., biskop over Fyns stift: 242, 243, 289, BILAG: 50, 91, 121, 122, 124, 129, 147.

Niels Hansen Bang, rådmand i Middelfart: 47.

Niels Jørgensen Bang, borger i Assens: 61, 62, 63, 64, 77, 79, 394, BILAG: 22, 23, 135.

Niels Thygesen Bang, byfoged i Bogense: 530.

Oluf (Clausen?) Bang (ane nr.6600), borgmester i Middelfart: 43-44, 45, 46, 47, 48, 50.

Oluf (Olaus) Hansen Bang, pavelig embedsmand i Rom, mytisk borgmester i Middelfart: 43, 45, 47, 48, BILAG: 17.

Oluf Mortensen Bang, Baargaard i Nordjylland: 43-44.

Peder Hansen Bang, præst i Middelfart: 45, 47, BILAG: 17.

Peder Jørgensen Bang, fuldmægtig ved Fårevejle: BILAG: 269.

Poul Jørgensen Bang, borger i Assens: 61, 62, 63, BILAG: 29.

Poul Jørgensen Bang (ane nr.206), præst i Søby og Turup: 342, 343, 393, 394, 395, 396, 502-504, 505, 507, 590, BILAG: 170, 200, 301.

Poul Jørgensen Bang, købmand i Odense: 505, 506-507, 515, 517, BILAG: 271.

Poul Olufsen Bang, borgmester og tolder i Assens: 45, 47, 48, 50-61, 63, 66, 68, 74, 502, 577, BILAG: 29.

Rasmus Knudsen Bang, borgmester i Assens: 64, 75-76, 77, 269, 276, BILAG: 135, 159.

Rasmus Nielsen Bang, rådmand i Middelfart: 47, 48.

Sara Nielsdatter Bang, præstehustru, gift med *Christopher Lauritsen* i Espe: 117.

Skjalm Bang, formodet stamfader af den sjællandske Hvide-slægt: 43.

Thomas Bang, professor ved Københavns universitet: 140, BILAG: 141, 142.

Ulf Bang, grosserer: 48.

Ulricha Helena Hansdatter Bang, datter af søløjtnant *Hans Bang* i København: BILAG: 183.

Willum Poulsen Bang, borgmester og tolder i Assens: 47, 53, 61, 66, 67, 68, 70, 77, BILAG: 20, 21, 29.

Anna Catharina Banner til Wedellsborg, adelig frue, gift med grev *Hannibal Wedell*: 519, 520.

Erich Banner til Oregård, Sparretorp og Tybjerggård, stiftamtmand over Fyn: 404, BILAG: 196, 208, 299.

Niels Banner til Frederichsgave (Hagenskov), amtmand over Assens amt: 380, BILAG: 102.

Otte Banner til Løgismose, adelsmand: BILAG: 127.

Immanuel Barfod, præst i Herredskirke og Lille-Løjtofte, præstehistoriker: 366.

... *Barstorff*, adelsmand, officer, pengeudlåner: BILAG: 261.

Jens Basse, handlede med Odensegård: BILAG: 92.

Knud Nielsen Bech, skipper i Århus: BILAG: 254.

Jens Andersen (Beldenak), katolsk biskop, Odense: 44, 146.

Christian Pedersen (Bellinge?), søn af kapellanen i Assens: 396.

Kirstine Margreta Knudsdatter (Bellinge?), datter af kapellanen i Assens: BILAG: 200.

Knud Knudsen (Bellinge?), søn af kapellanen i Assens: BILAG: 200.

Peder Knudsen Bellinge, kapellan i Assens: 395, 396, BILAG: 199.

Adam Belou, adelsmand: 27.

Cathrine Bendixdatter, købmandshustru, gift med *Henrich Hönne* i Odense: BILAG: 120.

Christopher Bendixen, præst i Sønderby: BILAG: 161.

Bent ..., odenseaner, på Sortebrødre kirkegård: BILAG: 63.

Karsten Berendtsen, smed i Assens: BILAG: 27.

Vitus Bering, kongelig historiograf: 348.

Bertel ..., stoderkonge i Odense: 176.

Bertel ..., trommeter i Odense: BILAG: 98.

Anna Bertelsdatter (ane nr.413), rådmanshustru, gift med *Jørgen Poulsen* i Assens: 287, 331, 332, 333, 334, 383, 393, 394, 395, BILAG: 158.

Anne Mariche Bertelsdatter, gift med ridefogden *Michel Langballe*, Nebel: 331, 332, 333, 334, BILAG: 158.

Karen Bertelsdatter, gift med præsten *Poul Jørgensen Bang* i Søby og rådmanden *Joachim Grubbe* i Odense: 395, 504, 507.

Mette Bertelsdatter, købmandshustru, gift med *Laurits Bertelsen* i Assens: 331, 333, 334, 383, BILAG: 167, 199.

Hans Bertelsen, mesterman, Kerte: BILAG: 278.

Jørgen Bertelsen, købmand i Assens: 331, 332-334, 376, 377, 379, 383, 384, 385, 584, BILAG: 165, 166, 167, 191, 194.

Jørgen Bertelsen, rådmand i Faaborg: se *Woller*.

Laurits (Lars) Bertelsen, købmand i Assens: 333, 334, 377, 378, 383, 384, 385, 392-393, BILAG: 167, 199.

Ludvig Bertelsen, præst i Assens: 465.

Beske, uradeligt slægtsnavn: 46.

Beske, patricierslægt fra Kerteminde: 257, 590.

Anders Beske, borgmester i Kerteminde: 257, 258.

Hans Knudsen Beske, præst i Gamtofte: 286-288, BILAG: 142, 143.

Jens Hansen (?) Beske, købmand (og rådmand?) i Kerteminde: 257, 258.

Jess Beske i Bjerge herred: BILAG: 130.

Jørgen Beske, byfoged i Kerteminde: 257.

Jørgen Knudsen Beske, præst i Stouby og Hornum: BILAG: 142.

Knud Beske, hypotetisk farfader eller morfader til Provsten *Poul Andersen*: 257, 258.

Knud Jensen Beske (Canutus Bieschius), magister, professor ved Københavns universitet: 257, 258-261, BILAG: 148.

Knud Poulsen Beske, præst i Gamtofte: 256, 257, 285-287, 288, 289, 291-92, 590, BILAG: 34, 141, 199, 268.

Mads Knudsen Beske, kapellan i Gamtofte: 286, BILAG: 142.

Margrethe Knudsdatter Beske, gift med præsten *Hans Sørensen* i Kerteminde og kapellanen *Jørgen Hansen Billeskov* i Åsum, ejer af Peyrupgård: 286, 291, BILAG: 142.

Mattis Beske i Bjerge herred: 130.

Poul Knudsen Beske, præstegårdsforvalter i Gamtofte: 286, 287, BILAG: 142.

Catharina Beyer, købmandshustru, gift med *Carsten Rickertsen (II)* i Flensborg: 23.

Georg (Jürgen) Beyer, kammersekretær hos hertug *Hans* i Haderslev, rådmand i Flensborg: 23, 26, 27, BILAG: 12.

Jens Jensen Bidstrup, afsat præst i Sandager, rektor i Assens: 136.

Sten Bielke, svensk rigsråd: 229.

Rasmus Bierne, skipper i Faaborg: 462.

Anders Bille til Damsbo og Søbo m.m., lensmand for Rugård len, rigsmarsk: 243, 252, 253, 275, 277, 336-337, 341, 345, BILAG: 137, 162, 176.

Anders Bille (den Yngre) til Løgismose, adelsmand: 337, 338, 339, BILAG: 173.

Anne Bille, adelig frue, gift med *Eiler Brockenhus* til Nakkebølle: 193, 250.

Dorthe Bille, adelig jomfru med gård på Klingenberg i Faaborg: BILAG: 210.

Erich Bille til Kærsgård, adelsmand: 104, BILAG: 31.

Eske Bille, adelsmand: BILAG: 175.

Hildeborg Bille til Bisbo og Skovgårde, adelig frøken: BILAG: 158.

Karen Bille til Bisbo og Skovgårde, adelig frøken: BILAG: 158.

Karen Bille til Hvidkilde, adelig frue: BILAG: 210.

Markvard (Marquor) Bille til Hvidkilde, lensmand for Odensegård og Rugård len: 131, 248.

Peder Bille til Håstrupgård, adelsmand: 248.

Steen Bille til Kærsgård, lensmand for Rugård len: BILAG: 102.

J.C.Bille Brahe, Risinge, godsejer, slægtsforsker: BILAG: 62.

Jørgen Hansen Billeskov, kapellan i Åsum: BILAG: 142.

Cathrine Sophie von Bippen, præstehustru, gift med *Hans Ravn*, Karleby på Lolland: 514.

Christian Broderus Bircherod, præst i Særslev: 243.

Hans Bang Christiansen Bircherod, præst i Særslev: 533-534.

Jacob Bircherod, student, Odense: 25.

Jacob Bircherod, landsdommer i Odense, slægtsforsker: 39, 149, 171, 175, 200, 202, 205, 209, 212, 213, 233, 234, 237, 241, 242, 244-245, 246, 297, 309, 312, 463, 466, 467, BILAG: 62, 63, 154.

Jens Bircherod, odenseaner, biskop i Aalborg: 25, 147, 149, 168, 172, 186, 193, 207, 209, 229, 233, 234, 242, 312.

Sille Christiansdatter Bircherod, præstehustru, gift med *Anders Holm* i Vigerslev og *Christopher Strøyberg* i Herringe: 527, 534, 535-536, 540, 542, BILAG: 283, 284, 287.

Thomas Broderus Bircherod, professor ved Odense gymnasium: 60, 89, 125, 130, 135, 233, 282, 297, 303.

Jacob Biørns til Stenslev, adelsmand: BILAG: 127.

Knud Jacobsen (Blanchenborg), borgmester i Odense: 205, 226, 227, 238, 421, BILAG: 92, 95, 117, 118.

Mette Knudsdatter Blanchenborg, rådmandshustru, gift med *Jørgen Wichman* i Odense: 201, 205.

Christian Uldrich Bless, commerceråd, borgmester i Odense: BILAG: 269.

Steen Steensen Blicher, præst, forfatter: 243.

Anna Sophia Nielsdatter Bloch, datter af forpagteren *Niels Bloch*, Barløsegård: BILAG: 198.

Hans Andersen Bloch, præst i Faaborg, siden ved St. Knuds kirke i Odense: BILAG: 156, 157, 234, 246, 247, 260, 269.

Jørgen Carstens Bloch, biskop over Ribe stift, præstehistoriker: 86, 88, 89, 90, 93, 99, 107, 122, 125, 127, 128, 130, 134, 139, 245, 248, 249, 253, 274, 283, 284, 290-291, 293, 302, 314, 360, 367, 368, 370, 373, 374, 449, 470, 514, 519, 520, 523, 528, 531, 540, 576, BILAG: 147-148, 150, 174, 199.

Jørgen Nielsen Bloch, søn af forpagteren *Niels Bloch*, Barløsegård: BILAG: 198.

Margrethe Nielsdatter Bloch, datter af forpagteren *Niels Bloch*, Barløsegård: BILAG: 198.

Niels Sørensen Bloch, forpagter på Barløsegård: 385, 394, 395, BILAG: 198, 199.

Søren Lassen Bloch, herredsfoged i Tørrild herred: BILAG: 198.

Tønne Bloch, biskop over Fyns stift: 514, 526, 539, 543.

Aage Fasmer Blomberg, lektor, dr.phil., fynshistoriker: 404, 484, BILAG: 206, 209, 211, 212, 230.

Louis Bobé, historiker: BILAG: 244.

Bodil Bagers, assensbo: 135.

Bodil (Botilta) ... (ane nr.3303), gift med borgmester *Christen Friis* og som enke købmand i Odense: 147-148, 153, 159-160, 162, 163, 164.

Bodil (Boeld) ..., gift med præsten *Hans Lauritsen* i Søllinge: BILAG: 53.

Holger Boesen, kapellan i Kerteminde: BILAG: 189.

Zacharias Boesen, ridefoged på Sandholt, nominel rådmand i Faaborg: 427, 429, BILAG: 220.

Hans Boëtius, kapellan i Assens: se *Arnou Boghwad*, tolder: se *Bøgvad*.

Mads Hansen Bogø, skipper i Assens: 280.

Niels Jørgensen Bogø, assensbo: 271.

Peder Pedersen Bogøe, skipper i Assens: BILAG: 158.

Frede Bojsen, politiker, forstander for Rødkilde højskole på Møn, mænhistoriker: 351, 360, 363, BILAG: 175, 183, 190.

Hieronymus Boldigk, borgmester i Haderslev: 52.

Steffen Bolting, ridefoged på Skovgårde: 508-511, 512, 548.

Michel Bonde, skomager i Odense: BILAG: 65.

Peder Christensen (Bonde), borgmester i Odense: 147, BILAG: 59.

Anders Bondesen, købrmand og skipper i Faaborg: BILAG: 228.

Margaretha Helena Borch, gift med tobaksspinderne *Volrat Dam* og *Samuel Joachim Grubbe* i Odense: BILAG: 271.

Johan Borchartsen, rådmænd i Odense: 182, 193, 194, 195, 198, 204, BILAG: 149.

Jens Borch, borger i Middelfart: BILAG: 239.

Cosmus Bornemann, professor og rektor ved Københavns universitet: 503.

Anders Borre, byfoged og rådmænd i Faaborg: BILAG: 209.

Mette Pedersdatter Borre (Borris), rådmandskone, gift med *Rasmus Jørgensen* i Odense: 415, 421, BILAG: 212.

Peder Andersen Borre, borger i Faaborg: BILAG: 209.

Hans F. Boserup, cand.polit. et phil., kontorchef i finansministeriet: BILAG: 133.

Christoffer Bostede: se *Christoffer Busk*.

Frands Gerhart Boving, apoteker i Faaborg: BILAG: 255.

Paye Boyesson, flensborger: 17.

Brahe, adeligt slægtsnavn: 452.

Axel Brahe til Elvedgård, lensmand for Odensegård len: 159, BILAG: 61.

Jørgen Brahe til Hvedholm, lensmand for Hagenskov len: 71, 75, 76, 229, 273, 279, 280, 283, 293, 317-319, 320, 321, 325, 326, 327, 329, 331, 336, 546, 558, 579, BILAG: 25, 26, 29, 31, 33, 53, 66, 96, 137, 138, 139, 140, 159, 161, 165.

Jørgen Brahe (den yngre) til Hvedholm, adelsmand, landsdommer for Fyn: 447, 473, BILAG: 262.

Karen Brahe til Østrupgård, med gård i Odense, adelig lærd bogsamler: 193, 251, 549, 550, 551.

Otte Brahe, Næsbyholm, adelsmand: 203.

Preben Brahe til Engelsholm og Hvedholm, adelsmand, oberstløjtnant: BILAG: 219, 232, 264.

Sophie Brahe, adelig frue, gift med *Holger Rosenkrantz* til Rosenholm: 195, 197, BILAG: 98.

Steen Brahe, adelsmand: BILAG: 177.

Steen Brahe, svensk minister: 331.

Johan Bramsted, tobaksspinder, ejer af hus Ved Stranden i København: BILAG: 186.

Henrich Hansen Brand, skipper på borgmester *Jacob Jørgensens* galiot "Fortuna" af Faaborg: BILAG: 226.

Christian Brandt, historiker: 149, 151.

Birgitte Kirstine (Nicoline) Breckling, præstehustru i Sdr. Broby, gift med *Jørgen Strøyberg*: 543, BILAG: 286.

Rasmus Pedersen Bregnemose, præst i Hersted: 122, 125.

Johan Bremer, købmand i Flensborg: 465, 466.

Lorenz Bremer, farver i Odense: BILAG: 115.

Jens Madsen Brenderup, præst i Kerte: BILAG: 137.

Mads Brendevin, odenseaner: BILAG: 67.

Niels Pedersen Brinch, herredsfoged i Sunds og Gudme herreder, ejer af Tisholt: 140, 463, 464, 465, BILAG: 55, 56, 254, 263.

Frands Brixen, borgmester i Odense: 145, 154, BILAG: 63, 65.

Zille Bro, tjenende på Vejlegård: BILAG: 297.

Hans Broch, borger i Assens: 62, 63, BILAG: 22.

Niels Broch, byfoged i Skee i Norge: BILAG: 21.

Poul Hansen Broch, borger i Assens: 62, 73, 78.

Jesper Brochmand, professor ved Københavns universitet, biskop over Sjællands stift: 262, 264, 265, 293, 294.

Brockenhus, adelsslægt: 260.

Claus Brockenhus til Broholm, landsdommer i Odense: BILAG: 86, 102.

Eiler Brockenhus til Damsbo og Nakkebølle, adelsmand: 131, 193, 248, 250.

Jørgen Brockenhus, adelsmand: BILAG: 33, 137.

Laurits Brockenhus til Egeskov, lensmand for Nyborg len: 118, 131.

Susanna Brockenhus, adelig frue, gift med *Markvard Bille*: 248.

Jacob Brodersen, Assens, konsumtionsforpagter i Faaborg: 223.

Jost Brodersen, flensborger: 24.

Siward Brok, embedsmand på Københavns slot: BILAG: 138.

Christopher Hansen Brolund, byfoged i Faaborg: 481, BILAG: 236, 257, 262.

Jacob de Bruin til Sandholt, oberst: BILAG: 245.

Anders Madsen Brun, skipper, i Møntergade i København: BILAG: 187.

Christian Brun, præst i Nyborg: 112.

Hans Brun, rådmand i Odense: 221.

Karen Hansdatter Brun, gift med stiftskriver *Peder Rasmussen (Balslev)* og professor *Jens Poulsen Vinding* i Odense: BILAG: 92.

Niels Pedersen Brun (Petrum Trønnè), præst ved Vor Frue kirke i Odense, provst i Odense herred: 174, 200, 201, BILAG: 71, 88, 147.

...*datter Bruun*, præstehustru, gift med *Henrich Christensen Achton* i Frørup: 255, BILAG: 128.

Hans Bruus, odenseansk kreditor: 278.

Antonius Bryske til Langesø, rigens kansler: 97.

Carl Bryske til Margård, lensmand for Rugård len: 106.

Karen Bryske til Østrupgård, adelig frue: 248, 251.

Claus von Buchualt, pengeudlåner: BILAG: 76.

Ditmer Buhrmester, ejer af hus i Boldhusgade i København: BILAG: 187.

Christopher Bunger, urtegårdsmand på Vejlegård: 570.

Friderich Siegfried Bunger, søn af urtegårdsmanden på Krengerup/Friderichslund: BILAG: 298.

Joachim Christian Bunger, urtegårdsmand på Krengerup/Friderichslund: 570.

Rudolf Burk, klokkestøber, Sønderby: BILAG: 138.

Grist Burmester af Hamborg, part i sag for Odense rådstueret: 75.

Anne Maria Pedersdatter Busch, præstehustru, gift med *Peder Justesen* i Fane-fjord: 482, 496.

Christoffer Busk (Bostede), købmand i Odense: 153, BILAG: 64.

Claus Pedersen Busch, præst i Nørre-Jernløse og Kvanløse, siden i Stouby og Hornum: 496.

Jens Erreboe Pedersen Busch (Busk), exam.jur., by- og rådstueskriver i Faaborg, herredsskriver i Salling herred og birkedommer i Holstenshus birk: 492, 496, 499, 500.

Jensine Erreboe Pedersdatter Busch (Busk), gift med forpagteren *Peder Andersen Fischer*, Bistrup Ladegård og forvalter ved universitetets gods *Albrecht Cruusberg*: 474, 496.

Karen Pedersdatter Busch (Busk), gift med exam.jur., forvalter på Bistrup, siden birkefoged i Svenstrup birk *Henrich Rosted*: 456, 496.

Maren Pedersdatter Busch (Busk), købmandshustru, gift med *Zirach Henrichsen Wilchen* og *Jens Lauritsen Erreboe* i Faaborg: 452, 457, 463, 492, 494, 495, 496, BILAG: 243, 260.

Maria Elisabeth Pedersdatter Busch, datter af købmanden *Peder Busch* i Faaborg: 496.

Peder Jensen Busch (Busk), købmand og skipper i Faaborg: 454, 456, 457, 459, 471, 474, 482, 492-496, 497, 500, BILAG: 235, 236, 261.

Peiter Pedersen Busch (Busk), bagersvend fra Faaborg: 496.

Melchior Bærentsen, herredsfoged: se *With*.

Ole Bærntsen eller *Bendtsen*, tjener på Krengerup/Friderichslund: 571.

Peder Christensen Bøgvad, tolder og postmester i Bogense: 465, 530, BILAG: 233.

... *Bønche*, gartner på Krengerup/Friderichslund: 571.

Bötticher, svensk generalmajor, kommandant i Assens: 330.

Magdalena Baad, gift med *Corfitz Huitfeldt*, Søllinge Nørregård: 132.

Baagøe, slægt i Assens: se *Bogøe*.

C ... *von Campen*, købmand i Faaborg: BILAG: 255.

Carl IX, svensk konge: 37, 38.

Carl X Gustav, svensk konge: 229, 302, 328, 329, 344, 345, 346, 347, 407, 546, BILAG: 287.

Carl XII, svensk konge: 439.

Geske Carstensdatter (Rickerts): se *Rickerts*.

Daniel Carstensen, pottemagersvend i Odense: BILAG: 107.

Rickert Carstensen (Rickertsen) (ane nr. 3308), købmand i Flensborg: 22, 23, 27-28, 29.

Christopger Caspersen, skrivervikar i Faaborg: BILAG: 263.

Catharina ..., gift med købmand *Hans Payesen* i Flensborg: 15.

Cathrine ..., gift med apotekereren *Cornelius Hamsfort (III)* i Odense: BILAG: 94.

Cathrine ..., gift med bageren *Christian Schrøder* i Faaborg: BILAG: 229.

Anna Charisius, gift med *Morten Skinkel* til Søholm, Brahesholm og Krengerup: 450, BILAG: 225.

Chersten, gift med *Jacob Walter*: se *Kirsten Christiansdatter*.

Christen ..., uægteskabeligt barn af *Hans Hansen Krarup* og *Maria Jørgensdatter* i Orte Skovhuse: BILAG: 277.

Christen, præst i Søllested: se *Fuglevig*.

Abel Christensdatter, præstehustru, gift med *Jens Lauritsen* i Odder: BILAG: 129.

Elisabeth Christensdatter, gift med fæstere *Hans Nielsen* i Røjlehuset: BILAG: 204.

Ellen Christensdatter, borgmestrehustru: se *Smidt*.

Karen Christensdatter, tjenende hos *Gert Pohl* på Flenstofte, dødsdømt som barnemorderske: 340.

Kirsten Christensdatter, præstehustru, gift med *Christen Ebbesen* i Fraugde: 90.

Sara Christensdatter (ane nr.817), præstehustru, gift med *Laurits Jespersen* i Espe: 86, 91, 116, 117, 119, 130.

Sidsel Christensdatter, rådmandshustru, gift med *Iver Nielsen* i Faaborg: 415, BILAG: 211.

Sophia-Maria Christensdatter, gift med herredsfogden *Niels Brinch*: BILAG: 56.

Anders Christensen, rådmand i Faaborg: se *Lyboe*.

Christen Christensen (hr. *Christen*), skolemester: se *Christen Hansen (Jensen)*.

Christen Christensen i Skovholm, voldsmand: BILAG: 172.

Christopher Christensen, præst i Vissenbjerg: 275.

Daniel Christensen, degn i Oure og Vejstrup: BILAG: 268.

Eggert Christensen, præst i Øster Skerninge og Hundstrup: BILAG: 56.

Erich Christensen, Odense, birkedommer for Ulriksholm birk: BILAG: 251.

Hans Christensen, ejer af gård i Holchegaade i Faaborg: 434, BILAG: 224.

Hans Christensen, ridefoged over Løgismose og Søbo godser: 337.

Jacob Christensen, præst i Gislev: 114-115, 117, 118.

Jens Christensen, Faaborg og Steensgård (Fyn): se *Heden*.

Jørgen Christensen, faaborgenser: 476, BILAG: 265.

Jørgen Christensen i Skovholm, voldsmand: BILAG: 172.

Laurids Christensen, herredsfoged i Salling herred, Faaborg: 415, 547, BILAG: 218, 223.

Laurids Christensen, ridefoged på Hagenskov: BILAG: 193.

Mads Christensen, tyverianklaget: 322.

Mads Christensen, kgl. vejer og måler: se *Smidt*.

Niels Christensen, faaborgenser: BILAG: 254.

Niels Christensen, købmand? i Odense: 173, 175.

Niels Christensen, tjenestekarl i Østerby: 551, BILAG: 295.

Oluf Christensen, forpagter på Egeskov og Ørbæklunde, rådmand i Faaborg: 421, 427-429, BILAG: 217, 220.

Oluf Christensen, odenseaner: 164.

Otto Christensen, tolder og rådmand i Faaborg: 406, 408, 412, 413, 418, 419, 422, 423, 426, 427, 434, BILAG: 174, 206, 207, 208, 211, 217, 220.

Peder Christensen, borger i Assens: 269-270.

Peder Christensen (Skow), gårdfæster i Østerby under Steensgård (Fyn): BILAG: 290, 292.

Peder Christensen, købmand i Ribe: 117.

Rasmus Christensen i Lyndelse, tjenestekarl, borttrømt fra *Gert Pohl* på Flenstofte: 339.

Søren Christensen, assensbo: 380.

Søren Christensen, hatstofferer i Odense: 192, BILAG: 73.

Christentze ..., gift med byfogden *Christopher Brolund* i Faaborg: BILAG: 228.

Christian, udvalgt prins og tronfølger: 72-73, 74, 273, 279.

Christian I, konge: 13, 52, BILAG: 19.

Christian II, konge: 18, 19, 44, 50, 51, 108, BILAG: 61.

Christian III, konge: 18, 19, 20, 22, 24, 26, 50-52, 86, 88, 90, 93-94, 98, 105, 108, 110, 146, 164.

Christian IV, konge: 30, 31, 32, 33, 35, 37, 38, 39, 66, 69, 72-73, 75, 79, 106, 121, 126, 170, 192, 193, 195, 196, 200, 202, 226, 248, 252, 264, 265, 266, 278, 279, 281-282, 283, 293, 299, 305, 317, 324, 326, 336, 340, 350, 353, 400, 432,

503, 545, 546, 587, 590, BILAG: 29, 118, 131, 138.

Christian V, konge: 358, 359, 361, 362, 373, 390, 437, 439, 502, BILAG: 113, 144.

Christian VIII, konge: 365.

Christiane, *Christian IV's* datter, frøken, gift med *Hannibal Sehested*: 242, 400.

Anna Christina Christiansdatter, datter af *Christian Hansen Kræmmer* i Assens: 396, BILAG: 198, 199.

Kirsten (Chersten) Christiansdatter, gift med præsten *Jacob Walter* i Kerte og studenten *Hans Krarup* i Orte Skovhuse: BILAG: 277.

Hans Christiansen, søn af *Christian Hansen Kræmmer* i Assens: BILAG: 199.

Jørgen Christian Christiansen, søn af *Christian Hansen Kræmmer* i Assens: BILAG: 198.

Christina af Sachsen, kong *Hans'* dronning: 146, 156, BILAG: 60.

Christina ..., rådmandshustru, gift med *Naaman Lassen* i Faaborg: 415, BILAG: 211.

Christoffer af Oldenburg, greve: 50, BILAG: 130.

Christophoro, præst i Sønderby: se *Christopher Bendixen*.

Hemming Christophersen, fæster i Nygårde på Møn: 361, 363.

Christian Hansen Chulenbrun, tolder og borgmester i Assens: 379, 380, 386, 387, BILAG: 192, 193.

Hans Nielsen (Chulenbrun), borgmester i Odense: 198, 220, 226, 227, 386, BILAG: 81, 101, 106, 111, 205.

Cirstine ..., adelig frue i Djørup: BILAG: 39.

Claus ..., drejer i Odense: BILAG: 93.

Anne Clausdatter, datter af *Claus Michelsen* i Odense: 147-148, 153.

Karen Clausdatter, gift med *Hans Rasmussen* i Faaborg: BILAG: 231.

Karen Clausdatter, købmands-/rådmandshustru, gift med *Willom Kellebrecker* og *Hans Dinesen* i Odense: 191.

Kirstine (Kirsten) Clausdatter, købmandshustru, gift med *Christoffer Bang*, som enke købmand i Odense: 147-148, 150, 153, 194, BILAG: 20, 62.

Maren Clausdatter, gift med *Jørgen Andersen*, Odense: 153.

Sidsel Clausdatter, præstehustru, gift med *Anders Jørgensen Mand* i Kerteminde: 185.

Anders Clausen, assensbo: BILAG: 159.

Anders Clausen, fæster i Ladegård: BILAG: 163.

Anders Clausen, kapellan i København, ansøger til præstekald i Tanderup: 98.

Christen Clausen, odenseaner: 180.

Heinrich Clausen, rådmand og overformynder i Odense: 39, 40, 238, 239, BILAG: 98, 99, 105, 115, 118.

Jens Clausen, borgmester i Assens: 229, 230, 328, 331, 332, 334, 380, 381, 384, 385, 386, 387, 397, BILAG: 165, 166, 167, 168, 169, 191, 193, 196.

Johan Clausen, fmtl. købmandstjener hos rådmand *Jørgen Poulsen* i Assens: BILAG: 193.

Lauritz Clausen, borger i Assens: 54.

Mads Clausen, borger, kæmner i Odense: BILAG: 60.

Michaël Clausen (Mule), præst i Nørre Broby: 303, 309, 310, 311, 312, 313, 450, BILAG: 154, 236.

Clemend ..., bysvend i Odense: BILAG: 75, 98.

Hans Corneliussen (Johannem Corneli), budbringer: BILAG: 147.

Cort ..., pottemager i Odense: 162, 224.

A. Crone, præst i Herrested: 125.

James (John) Cunningham, skotsk adelsmand, skibskaptajn: 33, 37.

D *Aage Dahl*, slægtsforsker: BILAG: 128, 129, 242.

Sophie Dahlager, præstehustru, gift med *Claus Jacobsen* i Søllinge: 470, 493.

Niels Christensen Daldorph, skrædder, Laxegade i København: 370.

Søren Dall, byfoged i Assens: 78-79, 191.

E. Dam, slægtsforsker: BILAG: 74.

Maren Arntsdatter Dam, gift med kapellanen *Christen Olsen Hassel* i Skelskør, långiver i Kerte: BILAG: 279, 284.

Volrat Dam, tobaksspinder i Odense: BILAG: 271.

Johanne Damsberg, præstehustru, gift med *Erich Dannefer* i Karleby: 365, BILAG: 183.

Nanna Damsholt, kvindehistorisk forfatter: 586.

Knud Pedersen Dan, præst i Stenløse og Fangel: 141, 142, 507, BILAG: 55, 56.

Dannefer, slægtsnavn, udgående fra Møn: 344, 345, 363, 364, 366, 375.

Abel Katrine Jacobsdatter Dannefer, datter af *Jacob Dannefer* i Stege: 365.

Anna Erichsdatter Dannefer, barn i Karleby præstegård: BILAG: 183.

Apolonia Magdalene Erichsdatter Dannefer, barn i Karleby præstegård: BILAG: 183.

Elsabeth Dannefer, tjenende i København: 363.

Erich Jacobsen Dannefer, præst i Karleby, provst i Falster Sønderherred: 352, 363-364, 365, 366, BILAG: 178.

Holger Jacobsen Dannefer, bosat nord for Trondhjem: 364, 365.

Jacob Jacobsen Dannefer, by- og rådstueskriver i Nykøbing F.: 365, 366, 375.

Jacob Jacobsen Dannefer (II), præst i Skodborg: 366.

Jacob Jacobsen Dannefer (III), lærer ved landkadetakademiet i København: 366.

Jacob Jacobsen Dannefer (IV), søn af *Jacob Jacobsen Dannefer (III)*: 366.

Jacob Nielsen Dannefer (ane nr.406), officer, tolder i Stege: 344-360, 361, 362, 363, 365, 366, 373, 374, 520, 575, 578, 583, BILAG: 165.

Jens Erichsen Dannefer, barn i Karleby præstegård: BILAG: 183.

Johanne Erichsdatter Dannefer, barn i Karleby præstegård: BILAG: 183.

Mette Jacobsdatter Dannefer, boede på Vallø: 365, 366, 375.

Mette Margrethe Dannefer, gift med søløjtnanterne *Ambrosius Larsen* og *Hans Olsen Bang*: 364.

Niels Jacobsen Dannefer: 363, 364, 365.

Peter Mathias Erichsen Dannefer, barn i Karleby præstegård: BILAG: 183.

Sophia Amalia Holgersdatter Dannefer, gift med skoleholderen *Rasmus Wichman*, Moseby: 364.

Sophie Amalie Jacobsdatter Dannefer (ane nr.203), gift med organisten *Peder Krog* i Stege, som enke oldfrue på Vallø: 352, 361, 363, 365, 366, 373, 374-375, 520, 580.

Baltsar Danyfer, tjener hos *Eske Bille*: BILAG: 175.

Christopher Pedersen (Deede), assensbo: 328, BILAG 166.

Claus Defhus, købmandstjener i Assens: 68.

Mathias Diderichsen, købmand (isenkræmmer) og rådmænd i Odense: 176, 214, 220, 221, 226, 239, 587, BILAG: 100, 108, 162.

Peder Diderichsen, tolder i Faaborg: 475, BILAG: 218, 246.

Hans Dinesen, rådmænd i Odense: 151, 160, 161, 162, 191, BILAG: 60, 64.

Mads Dinesen, borger i Assens: 63, BILAG: 22.

Sigismund Dirks, apoteker i Faaborg: BILAG: 255.

Hans Diur, overformynder i Odense: BILAG: 100.

Anne Cathrine Dorschæus, præstehustru, gift med *Michaël Clausen* i Nørre Broby: 309, 313, BILAG: 154.

Johannes Pedersen Dorschæus, præst ved Vor Frue kirke i København, provst: BILAG: 154.

Johan Clausen (Drejer), prokurator og rådmænd i Assens: 391.

Burchart von Drewitz til Broagergård, oberstløjtnant, grundejer i Faaborg: 220.

Claus Dreyer i Odense: se *Claus ...*, drejer.

Alexander Durham til Højgård, adelsmand, kaptajn: BILAG: 63.

Christopher Jørgensen Dybvad, oppositionel statsvidenskabsmand, livstidsfange på Kalundborg slot: 261, 266.

Jørgen Dybvad, dr., professor ved Københavns universitet: 130.

Christian Daa til Ravnstrup, adelsmand: BILAG: 179.

Dorethe Daa til Hverringe og Jerstrup, adelig frue, gift med *Gregers Krabbe*: 286.

Hans Daa, adelig debitor: 160.

E *Augustinus Ebbe(ling)*, officer, rådmænd i Odense: 165, 220, 221, BILAG: 68, 105, 108, 179.

Just (Jost) Ebbell, kaptajn for det mønske landkompagni, kommandant i Stege: 354.

... *Ebbesen*, acciseskriver: 516.

Christen Ebbesen, præst i Fraugde: 90.

Hans Ebbesen, rådmænd i Odense: 221, BILAG: 68, 81, 101.

Willum Eckhoff, magister, bartskeer i Faaborg: 413, 449.

Ellen Edinger, præstehustru, gift med *Christen Henningsen Achton* i Ørsted: 312, 313.

Efuert ..., glarmester i Faaborg: 421.

Hans Egede, præst, grønlandsmissionær: 37.

Niels Jacobsen Egesborg, afsat kapellan i Sønderby: 321.

Eggert, præst i Skerninge: se *Christensen*.

Anders Jensen Eggert(sen), snedker i Faaborg: BILAG: 263.

Anne Eggertsdatter, købmandshustru, gift med *Frederich Pedersen* i Odense: BILAG: 93.

Dorthe Eggertsdatter, gift med herredsfogden *Christen Jørgensen* i Høje: 137, BILAG: 50-51, 56.

Jens (Hans) Eggertsen, ridder, kannik i Odense: 146.

Peter Eilschou, købmand i Odense: BILAG: 286.

Elias Eisenberg, kong *Frederich II's* tyske sekretær: 23, 26.

E.Ejlers, læge i Faaborg: 241.

Elisabeth, grevinde af Oldenburg: 69.

Johannes Elliche, øltapper, Laxegade i København: BILAG: 187, 188.

Zirich Elmer, odenseaner: 179.

Elsebet ..., fostermoder (jordemoder) i Faaborg: BILAG: 232.

Ernst Elver, købmand i Odense: 117, 118, BILAG: 99.

Magdalena Emmichsdatter (Andersdatter Emmichsen) til Grøftebjerg, adelig frue: 104.

Margrethe Emmichsdatter (Andersdatter Emmichsen) til Grøftebjerg, adelig frøken: 104.

Otte Emmichsen (den onde) til Steensgård (Fyn), adelsmand: 104, 115, 545.

Poul Enevoldsen, præst i Gamtofte: BILAG: 33, 142.

Jacob Engberg, procurator og brandinspektør, Faaborg: BILAG: 264.

C.T.Engelstoft, biskop over Fyns stift, lokalhistoriker: 191, BILAG: 107.

Epikur, græsk filosof: 66.

Erich den Røde, islænding, opdagelsesrejsende: 35.

Erich Vestindienfarer: se *Erich Nielsen Smit*.

Anne Erichsdatter, præstehustru, gift med *Bertel Wichman* og *Hans Bang* i Særslev: 201, 204, 235, 240, 241, 242-243, 587, BILAG: 91, 119, 123.

Elisabeth Erichsdatter, rådmandshustru, gift med *Hans Wichman* i Odense: 201, 206, BILAG: 91, 124.

Elisabeth (Lisbeth) Erichsdatter, præstehustru, gift med *Rasmus Andersen Suitzer* i Lumby: 212-213, 234, 235, 365, BILAG: 117.

Karen Erichsdatter, præstehustru, gift med *Jens Pedersen Rosenkilde* i Vester Åby: 235, 240, 242, 243, 244-245, BILAG: 96, 123.

Margrethe Erichsdatter, gift med *Mogens Mule* og *Elias Naur* i Odense: 212, 227, 233-234, 235, 297, 303, BILAG: 88.

Mette Erichsdatter (ane nr.411), præstehustru, gift med *Henning Achton* og *Claus Michelsen (Mule)* i Nørre Broby: 235, 236, 246, 255, 297, 302, 303, 307, 308, 309, 310-311, 312, 313, 314, 445, 450, 456, 464, 468, 587, BILAG: 152.

Susanna Erichsdatter, gift med købmand/værtshusholder *Jacob Suitzer* i Odense: 234, 235, 236, 240, BILAG: 113, 124.

Bertel Erichsen (Wichman), rådmandssøn i Odense, student: 230, 235, 236-237, 240-241, 583, 590, BILAG: 114, 117, 118.

Claus Erichsen, rådmand i Bogense: 47.

Jacob Erichsen, Nyborg, strandinspektør (toldinspektør): 454.

Jesper Erichsen i Nørregade i Odense, kæmner: BILAG: 74.

Jørgen Erichsen i Vestergade i Odense: BILAG: 123.

Jørgen Erichsen, foged på Ørritslevgård: BILAG: 123-124.

Jørgen Erichsen, søn af rådmand *Erich Jørgensen* i Odense: 235, 236.

Jørgen Erichsen, købmand i Hamborg: 235, 240, 242, 245-246, 583, BILAG: 96, 118, 119.

Lorentz Erichsen, tolder: se *Holstein*.

Niels Erichsen, norsk skipper: BILAG: 160.

Rasmus Erichsen, købmandsdreng hos *Peder Let* i Odense: BILAG: 76.

Peter Josiasen Erløf, dreng hos toldereren *Peter Halch* i Faaborg: 478.

Ernst ..., snedker i Odense: 214.

Christen Hansen Erreboe, ejer af gård i Vestergade i Faaborg: BILAG: 223, 246.

Elisabeth Cathrine Jensdatter Erreboe, gift med *Niels Hansen Wiborg* til Tøjstrup: BILAG: 261.

Hans Jacob Erreboe, faaborgenser: 467.

Jens Laur(it)sen Erreboe, købmand i Holchegade i Faaborg: 436, 452, 457, 463, 475, 476, 492-493, 494, 495, BILAG: 243, 260, 261, 262.

Laurits Jensen Erreboe, købmand i Faaborg: 430.

Jørgen Lauritsen (Espe): se *Jørgen Lauritsen*.

Carit Etlar (Carl Brosbøll), forfatter: 344.

Hans Eyler, ritmester med gård i Grønnegade i Faaborg: BILAG: 229.

- F *Faber*, slægtsnavn, udgående fra smeden *Mads Jensen*: 107, 135, 581, 591.
Barbara Kirstine Hansdatter Faber, præstedatter og -hustru i Søllested, gift med *Henning Plesner*: 512, BILAG: 270.
Birgitte Jensdatter Faber, gift med tolderren *Peder Bøgvad* i Bogense: 233.
Charlotta Amalia Jensdatter Faber, præstedatter fra Gislev: BILAG: 243.
Christian Jensen Faber, tolder i Rørvig: BILAG: 243.
Christiana Augusta Jensdatter Faber, præstehustru, gift med *Elias Naur Fabricius* i Køng: 456, 471.
Hans Faber, præst i Søllested: 506, 512, BILAG: 270.
Henrich Faber, købmand i Faaborg: BILAG: 259.
Jacob Jørgensen Jensen Faber, præstesøn fra Gislev: 456, 507, 590, BILAG: 243.
Jens Madsen Faber, magister, præst i Gislev og Ellested, provst i Gudme herred: 107, 109, 119, 135, 445, 446, 447, 456, 461, 469, 470-471, 474, 581, 591, BILAG: 228, 230, 236, 243, 245.
Mette Catrine Jensdatter Faber, præstedatter fra Gislev: 456.
Mogens Hansen Faber, købmand i Odense: 506, 512.
Fabritius Tengenagel: se *Tengenagel*.
Hans Fallenkamp, herredsfoged i Salling herred: BILAG: 257.
Christen Andersen Falk, husejer og værts-husholder, "Falcken", Ved Stranden i København: BILAG: 186.
Niels Fallesen, årøbonde: 274.
Jørgen Jørgensen (Falster), rektor i Assens, professor ved Odense gymnasium: 83, 200, 583, 584, BILAG: 148.
Peder Nielsen Falster (dn. *Petrus Nicolaï*), præst i Stenstrup: BILAG: 52.
Anna Elisabeth de Fei, enlig moder, Laxegade i København: BILAG: 187.
Thomas Finck, borgmester i Flensborg: 24.
Fitt ..., skomager i Odense: 180-181.
Marta Flindt, gift med *Jacob Jacobsen Dannefer* i Nykøbing F.: 365.
Kammerråd *Foghs* enke: se *Birgitte Fugl*.
Christian Nielsen Fogh, amtsforvalter for Assens og Hindsgavl amter, siden ejer af Brobygård, kammerråd: 537.
Marcus Fogh til Brobygård, kancelliråd: 537.
- Dorthe (Dorothea) Nielsdatter Foss*, gift med rådmænd *Jørgen Mortensen Krag* og rektor *Henning Christensen Achton* i Odense: 255, 297-298, 299.
Johan Foss til Torpegård: BILAG: 269.
Hans Jensen Foul, degn i Jordløse: 249-250.
Jens Lauritsen Fogell (Foul), kapellan i Assens, præst i Jordløse og Håstrup: 54, 247, 248, 249.
Mads Fougel, odenseaner: 179-180.
Maren Jensdatter Foul, præstehustru, gift med *Christen Lauritsen* i Jordløse: 117, 131, 248, 249, 254, 255, BILAG: 128.
Rasmus Mortensen Fogell, handelsmand i Assens: BILAG: 193.
Frands ..., guldsmed i Odense: BILAG: 74.
Hans Frandsen i Aastrup, pengeudlåner: BILAG: 255, 261.
Hans Frandsen, præst i Gislev: 115, 117, 118.
Mads Frandsen, faaborgenser: BILAG: 265.
Niels Frandsen, faaborgenser: BILAG: 262
Otte Frandsen, kapellan i Assens: 75, 78, 267-269, 273.
Niels Jensen Frausing, ridefoged på Finstrupgård (Holstenshus), siden tolder i Faaborg: 452, 475, 497, BILAG: 226, 234.
Frederich, hertug, coadjutur i Slesvig: 22, 52, BILAG: 19.
Frederich I, konge: 18, 19, 590, BILAG: 19, 108.
Frederich II, konge: 18, 23, 24-25, 31, 32, 54, 87, 103, 105, 111, 112, 143, 150, 154, 164, 211, 590.
Frederich III, konge: 240, 243, 304, 327, 344, 345, 348, 358, 367, 374, 426, BILAG: 113, 119, 120, 151, 175.
Frederich IV, konge: 373, 375, 397, 439, 483, 508.
Frederich V, konge: 490, 541.
Claus Frederichsen, rådmænd i Odense: 199, 212, BILAG: 86, 98.
Claus Frese, købmand og rådmænd i Flensborg: 18, 21.
Inge Veddersen (Fedders) Frese (ane nr. 13234?), Flensborg og Nr.Gøs herred: 18.
Marine (Frese?) (ane nr.6617), borgmesterhustru, gift med *Carsten Rickertsen (I)*, som enke købmand i Flensborg: 18, 21-22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 586.
J.A.Fridericia, professor ved Københavns universitet, historiker: 348.
Friederich ..., tjenende på Vallø: BILAG: 190.

Friederich Wilhelm, kurfyrste af Brandenburg: 359.

Jens Friederichsen, barn på Vallø: BILAG: 190.

Hans Friel, købmand i Stralsund: 347.

Friis, adelsslægt: 146, BILAG: 63.

Friis, fynsk slægt: 76, 144-146, 161, 164, 165, 198, 199, 583, 590, 591.

Albert (Albret) Sørensen Friis, byfoged i Bogense: 528.

Anders Friis, borger i Assens: BILAG: 28.

Anders Friis, odenseaner: 62.

Anna Jørgensdatter Friis, købmandshustru, gift med *Arent Peitersen*, som enke købmand i Odense: 163, 187, 194.

Christen Friis (ane nr.3302), borgmester i Odense: 80, 143-160, 161, 163, 164, 165, 169, 189, 193, 577, 588, 589, BILAG: 30, 60, 61, 63, 68.

Christian (Christen) Friis til Borreby, kongens kansler, lensmand for Odense St. Knuds klostres len: 225, 277, BILAG: 22.

Eggert Friis, 146.

Elizabeth (Lisbeth) Pedersdatter Friis, præstehustru, gift med *Johan Wandal* i Vinde: BILAG: 258.

Hans Friis til Clausholm, adelsmand, officer: BILAG: 205.

Hans Friis (ane nr.13208?), borgmester i Odense: 145, 146-147, 148, 149, 163, 168, 189, BILAG: 60, 63.

Hans Jørgensen Friis, rådmænd i Odense: 146, 163, 164, 165, 193, BILAG: 63, 67, 69.

Hans Jørgensen (Friis), købmand i Odense: 165, 184, 185, 591.

Henrich Friis, kirkeprior for St.Hans kloster i Odense: BILAG: 62.

Jochum Christian Friis, kommandørkaptajn, indrulleringschef i Fyens distrikt, Svendborg: BILAG: 256.

Jørgen Friis, borger i Assens: BILAG: 28.

Jørgen Hansen Friis, rådmænd i Odense: 146-147, 148, 163, BILAG: 68.

Jørgen Hansen Friis, købmand i Odense: 165, 184, 198, 583, 591, BILAG: 68, 101.

Knuth Friis (Frys), rådmænd i Odense: 146.

Laurits Friis, odenseaner: BILAG: 62.

Maren Friis, gift med *Marcus Nielsen Kotte* i Odense: BILAG: 63.

Martinus (Maturin) Friis, ridefoged på Steensgård (Fyn): 548-549.

Niels Friis, kannik i Roskilde: 146.

Niels Friis, til Kratrup, øverstesekretær: BILAG: 108.

Peder Siegfredsen Friis, magister, præst i Vindinge: BILAG: 128.

... *Pedersdatter Friis*, præstehustru, gift med *Henrich Christensen Achton* i Frørup: 255.

Poul Brodersen Friis, købmand i Assens: 278, 323, 324, BILAG: 28, 163.

Thomas Friis (ane nr.6604), borger i Odense, søn eller brodersøn af borgmester *Hans Friis*: 148, 153, 163, BILAG: 68.

Anna Friisdatter: se *Anna Jørgensdatter Friis*.

Karen Friisdatter, borgmesterhustru, gift med *Mogens Henrichsen (Rosenvinge)* i Odense: 163.

Kirsten Friisdatter, købmandshustru, gift med *Jørgen Apoteker* i Odense: 160, 161, 162, 163, 164, BILAG: 30.

Mareke Friisdatter (ane nr.1651), borgmesterhustru, gift med *Jens Bang* i Assens: 63, 80, 160-161, 163, 589, BILAG: 135.

Margrethe Friisdatter, datter af borgmester *Christen Friis* i Odense: 163, BILAG: 68.

Margrethe Friisdatter, rådmændshustru, gift med officeren *Augustinus Ebbel(ling)* i Odense: 165.

Mette Friisdatter, købmand/kræmmer i Odense: 160, 162, 163, 164, 193.

Anne Rasmusdatter From, degnedatter og -hustru i Ringe, gift med *Jørgen Christian Marstrand*: BILAG: 279.

Barbara Rasmusdatter From, degnehustru, gift med *Lauritz Aagaard* i Rønninge: BILAG: 279.

Jørgen Rasmussen From, degn i Erritslev på Lolland: BILAG: 279.

Jørgen From, professor ved Københavns universitet: 142.

Petronelle Cielia Rasmusdatter From, degnedatter og -hustru i Ringe, gift med *Svend Jacob Høyer*: 526, BILAG: 279.

Rasmus Hansen From, degn i Ringe: 526, 527, BILAG: 279, 280, 284.

Rasmus Rasmussen From, degn i Skellerup og Ellinge: BILAG: 279.

Sophie Dannefer Rasmusdatter From, degnehustru, gift med *Nicolay Ole Stolpe* i Oure og Vejstrup: 526, BILAG: 279.

Frouwe ... (ane nr.52929), købmandshustru, gift med *Paye Jepsen* i Flensborg: 11, 13, 17.

- Casper Fuchs*, sekretær for *Christian III*, regnskabsprovst for Assens provsti: 99.
- Birgitte Rasmusdatter Fugl*, gift med amtsforvalter for Assens og Hindsgavl amter, siden ejer af Brobygård, kammerråd *Christian Nielsen Foght*: 465, 537.
- Niels Fuglede*, ridefoged på Herlufsholm: 473.
- Christen Lauritsen Fuglevig*, præst i Søllested og Vedtofte: BILAG: 141.
- Laurits Andersen Fuglevig*, præst i Vissenbjerg: 106, 275, 276.
- Hans H. Fussing*, historiker, lektor, dr.phil.: 577, 578.
- Laurits Fønbo*, ejer af gård i Assens, 326.
- G *Peder Thomesen Galshytt*, slotsskriver på Hagenskov, ridefoged over Hagenskov len: 318, BILAG: 28, 159.
- Hans Gamalielsen*, præst i Gudbjerg: 118.
- Jens Poulsen (Gamtofte)*, kapellan og siden præst i Dreslette: BILAG: 138.
- Georgio ...*, angiveligt præst i Gislev, måske identisk med præsten *Jens Stampe*: 132.
- Gerhard*, greve af Oldenburg: 13-14, 52.
- Anniche Cecilia Gerlach*, købmandshustru, gift med *Jørgen Wederkinchi* i Bogense: BILAG: 281.
- Gertrud ...*, eddikebryggerske, gift med gæstgiveren *Reinhold Horn* og urtekræmmeren *Thomas Thorsmeden*, "Den sorte Adler", Boldhusgade i København: BILAG: 187.
- Geske ...* (ane nr.3309), købmandshustru, gift med *Rickert Carstensen* i Flensborg: 28, 29, 38, 590.
- Knud Gether*, slægtsforsker: BILAG: 12, 14.
- Anders Jørgensen Gied*, præst i Søllinge og Hellerup: 130-131, 135.
- Maren Andersdatter Gied*, præstehustru, gift med *Jørgen Lauritsen* i Søllinge: 117, 131, 137, 140, 401.
- Christopher Giessing*, kantor i Roskilde, slægtsforsker: 43, 108, 110, 111, 120, 122, 125, 127, 128, 130, 138, 139, 141, 248, 254, 400, 463, 467, 500, 502, 514.
- Frederich Eiler Gjedde* til Hindemæe og Nørskov, søofficer, siden stiftamtmand over Fyn: 484, BILAG: 231, 253.
- Anne Gjøe* adelig frøken, bogsamler, Odense: 193, 197.
- Sibille Gjøe*, adelig frøken, dødsdømt barnemorderske: 196-197, 282.
- Niels Glad*, magister, præst ved Vor Frue kirke i Odense: 121.
- Rasmus Glad*, digter: 168.
- Peder Glamsbjerg*, tjenende hos *Geske Carstensdatter Rickerts* i Ladegård: 323.
- Anders Glob*, rentemester, regnskabsprovst for Odense provsti: 87, 88, 89, BILAG: 59.
- Søren Glud*, magister, rektor ved Københavns skole: 519.
- Mogens Godske*, skibskaptajn: 38.
- Nicolaj Gold*, apoteker i Faaborg: BILAG: 255.
- Hans Goldschmidt*, flensborger: 21, 22, 27.
- Di(de)rich Graff*, rådmand i Odense: BILAG: 81.
- Margrethe Diderichsdatter Graff*, rådmandshustru, gift med *Jens Mogensen (Rosenvinge)* i Odense: BILAG: 103.
- Michel Gram*, borger i Assens: 54.
- Gregers ...*, guldsmed i Odense: BILAG: 105.
- Gregers ...*, kapellan i Assens: BILAG: 165.
- Lodvig Gretter*, kældersvend i stadsvinkælderen i Odense: 216-217, 219.
- Henrich Mortensen Griff*, præst i Faaborg: BILAG: 174, 219.
- Morten Henrichsen Griff*, præst i Øster Hæsing og Hillerslev: BILAG: 235.
- Peder Schumacher Griffenfeld*, greve, kansler, livstidsfange på Munkholm: 308, 359.
- Jens Grot*, borger i Assens: BILAG: 193.
- Mette Maria Groth*, købmandshustru, gift med *Peder Thronsen* og *Claus Jensen* i Faaborg: BILAG: 265.
- Joachim Samuel Grubbe*, tobaksspinder og rådmand i Odense: 507.
- Peder Nielsen Grum*, borgmestersøn fra Ribe: BILAG: 67.
- N.F.S.Grundtvig*, præst, digter: 43, 82, 570.
- Erich Grøn*, embedsmand på Odensegård: BILAG: 27.
- Oluf Mortensen Graa*, præst i Sønder-Højrup og Gestelev: 123.
- Hans (Pedersen?) Guldsmed*, borgmester i Assens: 51.
- Per Guldsmed*, borger (købmand?) i Assens: 54, 98.
- Barbara Gummersbach*, odenseaner: BILAG: 105.
- Frederich Gummersbach*, købmand i Odense: BILAG: 114.
- Laurits Gundsager*, præst i Jelling: 415, BILAG: 210.
- ... *Gutzloff*, svensk commissarius: 229.
- Absalon Gye*: se *Gøye*.

- Ulrich Christian Gyldenløve* til Ulriksholm, *Christian IV's* søn, rytterofficer: 229, 348, 350.
- Gabriel Gyldenstjerne* til Restrup, rigsråd: BILAG: 39.
- Jørgen Gyldenstjerne*, adelsmand, magister, Odense: BILAG: 20.
- Knud Gyldenstjerne*, katolsk biskop electus, Odense: 88, 93.
- Mette Gyldenstjerne* til Broløkke, adelig frue: 202.
- Pernille Gyldenstjerne* til Arreskov, adelig frue: 178.
- Absalon Gøye* (Gye), lensmand for Dalum klostres len: 115.
- Henrich Gøye*, rigsråd under *Christian II*: 19.
- Niels Gaagerup*, assensbo: BILAG: 196.
- Peder Knudsen* (Gaas), rådmand i Odense: 221, 226, BILAG: 101, 104, 105, 149.
- Laurits Gaas*, købmand i Odense: 183, 184.
- H *Jochum Haanberg* (Handberg), borger i Odense: BILAG: 279, 284.
- Niels Simonsen* (Haderslev): se *Simonsen*.
- Hans Hagedorn*, skovrider på Møn: 352, 354, BILAG: 182, 183.
- Herman Hahne*, rådmand i Odense: BILAG: 94.
- Peter Halch*, tolder i Faaborg: 453, 456, 457, 469, 477-481, 485, 486, BILAG: 233.
- Steffen Hald*, købmand i Vordingborg: BILAG: 270.
- James Hall*, engelsk lods: 33-37.
- Rs. Halsted*, vestfynsk lokalhistoriker: BILAG: 225.
- Kort der Halle*, købmand i Lübeck: 177.
- Jacob von Hamb*, ejer af gård Ved Stranden i København: BILAG: 186.
- Hans Hamborg*, købmand i Lübeck: 68.
- Karen Andersdatter Hammer*, rådmandshustru, gift med *Peder Hansen Møller* og *Laurids Hansen* i Faaborg: BILAG: 209, 212.
- Karen Hammer* (Rasmusdatter) i Faaborg: se *Rasmusdatter*.
- Niels Hammer*, afsat rektor ved Odense skole: BILAG: 148.
- Hamsfort*: apotekerslægt i Odense: 164.
- Catrine Hamsforts*: se *Verst*.
- Cornelius Hamsfort* (I), dr., *Christian III's* livlæge, apoteker i Odense: 164.
- Cornelius Hamsfort* (II), læge, apoteker i Odense, historiker (samler): 144, 148-149, 161, 164, BILAG: 65, 67, 94.
- Cornelius Hamsfort* (III), apoteker i Odense: 164, BILAG: 68.
- Magdalena Corneliusdatter von Hamsfort*, enke efter *Hieronymus Thenner*, bosat i Odense: 160, 164.
- Hans ...*, bysvend i Odense: 168.
- Hans ...*, guldsmed, kæmner i Odense: BILAG: 63, 65.
- Hans* (den yngre), hertug af Sønderborg: BILAG: 63.
- Hans* (den ældre), hertug, Haderslevhus: 20, 22, 23, 26, 52, 150, 586, BILAG: 19.
- Hans*, konge: 15, 50, 156, BILAG: 16, 62, 217.
- Hans ...*, kræmmer i Odense: 146.
- Hans*, præst i Dreslette: se *Hans Jensen Ravn*.
- Hans*, præst i Faaborg: se *Hans Jensen*.
- Hans ...*, sadelmager i Assens: BILAG: 131.
- Hans ...*, skrædder i Vestergade i Odense: 172.
- Hans ...*, smed i Åby: 465, BILAG: 233.
- Hans ...*, snedker i Faaborg: BILAG: 220.
- Hans ...*, vintapper, værtshusholder i Odense: 179.
- Anne Hansdatter*, gift med biskop *Niels Bang* i Odense: BILAG: 124.
- Anna Hansdatter*, gift med gårdfæsteren *Jørgen Hansen Rafn* i Voldtofte: 553, BILAG: 292.
- Anne Hansdatter*, gift med handelsmanden *Niels Jørgensen* i Assens: 395, 397, BILAG: 198, 201.
- Anne Hansdatter*, købmands-/kræmmerhustru, gift med *Laurits Jørgensen* i Odense: 227, 228, BILAG: 110.
- Anne Hansdatter*, rådmandshustru, gift med *Mathias Diderichsen* og *Jesper Hansen* i Odense: 239, BILAG: 105, 108.
- Edel Hansdatter*, gift med blikmager *Knud Sørensen* i Overgade i Odense: BILAG: 270.
- Ellen Hansdatter*, gift med skipperen *Peder Pedersen Bogøe* i Assens: BILAG: 158.
- Ester Hansdatter*, rådmandshustru, gift med *Anders Christensen Lyboe* i Faaborg: BILAG: 210.
- Gertrud Hansdatter*, gift med fæsteren *Rasmus Andersen* i Kirke Søby: BILAG: 272.
- Karen Hansdatter*, præstehustru, gift med *Jens Poulsen Bang* i Skydebjerg: 287, 289, 291.

Katharina Hansdatter, gift med *Poul Jørgensen Bang* og *Hans Broch* i Assens: 61, 62, 63, BILAG: 29.

Kirstine Hansdatter, præstedatter (og -hustru?) i Søllinge: BILAG: 53.

Maren Hansdatter i Renøer, dødsdømt barnemorderske: BILAG: 92.

Maren Hansdatter, gift med *Børge Mølmark* i Faaborg: se *Naur*.

Maren Hansdatter, præstehustru, gift med *Eiler Christensen Kullerup* i Rønninge: 519.

Maren Hansdatter (ane nr.49), fmtl. tjene-
nende på Vejlegård, gift med urtegårds-
manden *Niels Hansen Rafn*: 563, 569, 570,
571.

Pernille Hansdatter, præstehustru, gift
med *Hans Michelsen* i Lorigelse: 109, 116.

Anders Hansen, Glamsbjerg: BILAG: 285.

Anders Hansen i Nørregade i Odense, syns-
mand: 190.

Anders Hansen i Overgade i Odense, kæm-
ner: BILAG: 74.

Anders Hansen i Korsebjerg: BILAG: 77.

Caspar Hansen, søn af mestermanden *Hans
Bertelsen* i Kerte: BILAG: 278.

Christen Hansen, rådmand i Odense: se *Li-
me*.

Christen (Hansen/Jensen?) (ane nr.1634),
skolemester ved Vor Frue skole i Odense,
siden præst i Fraugde: 86-91, 101, 116,
130, 575.

Christen Hansen, skomager i Faaborg: 449.

Christen Hansen, skomager i Sallinge: 338.

Christian (Christen) Hansen, kræmmer i As-
sens: 389, 390, 395, 396, 397, BILAG:
142, 196, 198.

Christian Hansen, skrædder i Faaborg:
474-475.

Christian Hansen (Chulenbrun), tolder og
borgmester i Assens: se *Chulenbrun*.

Christopher Hansen, byfoged i Faaborg:
BILAG: 156.

Christopher Hansen, Søllinge, ostindienfa-
rer: 138.

Christoffer Hansen, søn af mestermanden
Hans Bertelsen i Kerte: BILAG: 278.

Detlef Hansen, glarmester i Assens: BILAG:
27.

Ejler Hansen i vinkælderen, odenseaner:
BILAG: 77.

Eiler Hansen, odenseaner, muligvis samme
som forannævnte: 181.

Enevold Hansen, drabsmand i Odense: BI-
LAG: 118.

Hans Hansen i Svenstrup: 172, 185.

Hans Hansen, debitor, Ejby: BILAG: 67.

Hans Hansen, forvalter og forpagter på
Lundegård, fæster af Vejle mølle: 544,
571.

Hans Hansen, proviantmester i København,
forvalter over dronningens gods, Lolland og
Falster: 177, 179.

Hans Hansen, Flenstofte, gårdfæster hos
Anders Bille: BILAG: 171.

Hans Hansen, kirkevæрге i Flemløse: BILAG:
138.

Hans Hansen, vejrmøller i Faaborg: BILAG:
265.

Henrich Hansen, magister, præst i Skamby,
provst i Skam herred: 284.

Jacob Hansen, lavvæрге i Odense: 227.

Jacob Hansen, velhavende mand, Beierholm:
117.

Jens Hansen i Thop, tyverianklaget fæster:
BILAG: 204.

Jens Hansen, gårdfæster i Østerby under
Steensgård (Fyn): BILAG: 292.

Jens Hansen, præst i Assens, provst i Båg
herred: 58-59, BILAG: 24, 134, 135.

Jens Hansen, rådmand i Kerteminde: 257.

Jep Hansen, bonde i Søllinge: 132.

Jesper Hansen, degn og biograf i Søllinge:
134, 135.

Jesper Hansen, rådmand i Odense: 206,
214, 216, 219, 239, 384, 583, 587, BI-
LAG: 100, 107, 120, 149, 163.

Johan Hansen, købmand i Odense: 239,
240, BILAG: 118.

Jost Hansen, præst i Uggerslev og Beder-
slev: 96.

Jost Hansen, rodemester i 9. rode i Oden-
se: BILAG: 103.

Jørgen Hansen i Vester Skerninge, fæster
hos *Lorenz Pohlman* i Hamborg: BILAG:
170.

Jørgen Hansen, kapellan i Faaborg: BILAG:
126.

Jørgen Hansen, kirkevæрге i Flemløse: BI-
LAG: 138.

Jørgen Hansen, maler i Faaborg: 449.

Jørgen Hansen, skomager i Assens: 272.

Jørgen Hansen, skriver på Odensegård: BI-
LAG: 92, 115.

Jørgen Hansen, ridefoged på Clausholm, si-
den tolder og rådmand i Faaborg: 408,
415, BILAG: 205, 208, 210, 211.

Lauge Hansen, borgmester i Assens: 398.

Lauge Hansen, herredsfoged i Møn Østerherred: 352, 354.

Laurids Hansen, gårdfæster i Sarup: BILAG: 172.

Laurits Hansen, kirkevæрге i Dreslette: BILAG: 138.

Laurids Hansen, ridefoged på Lindskov, siden, rådmand i Faaborg: 415, BILAG: 205, 209, 210, 288.

Laurits Hansen på Orelund, fntl. ridefoged eller forpagter: BILAG: 223.

Lorenz Hansen, skipper på borgmester *Jacob Jørgensens* galiot "Fortuna" af Faaborg: BILAG: 226.

Ludvig Hansen, magister, konrektor ved Odense skole: 294, 298, 299, BILAG: 89.

Mads Hansen, borgmester i Stege: BILAG: 179.

Mads Hansen, bødker i Odense: 180.

Mads Hansen i Dømmestrup, fntl. fæster hos *Christian Urne* på Søbysøgård: BILAG: 203, 204.

Mads Hansen, gårdfæster i Østerby: BILAG: 289.

Mads Hansen, rådmand i Odense: 220, 221, BILAG: 105, 106.

Mette Marie Hansen, lærer i Millinge, lokalhistorisk samler: BILAG: 293.

Michel Hansen, guldsmed, kirkevæрге i Odense: 156.

Michel Hansen, magister, præst i Nørre Broby, provst i Salling herred: 203, 284, 295, 298, 299, 300, 301, 303, 307, 308, BILAG: 151.

Michel Hansen, præst i Ørsted: se *Arctander*.

Mogens Hansen, præst i Kværndrup: 109, 255, 401.

Morten Hansen, gårdfæster i Millinge under Steensgård (Fyn): BILAG: 289.

Niels Hansen, husfæster i Millinge under Steensgård (Fyn): BILAG: 292.

Niels Hansen, lagmand i Christiania: BILAG: 162.

Niels Hansen, skriver på Hagenskov: BILAG: 27.

Oluf Hansen, borger, kæmner i Odense: BILAG: 64.

Oluf (Olive) Hansen, borgmester i Odense: se *Oluf Hansen Kammersvend*.

Oluf Hansen, gårdfæster i Østerby: se *Rafn*.

Otte Hansen, købmand og skipper i Faaborg: 442, 443, BILAG: 54.

Peder Hansen, Snabe: BILAG: 30.

Peder Hansen, borger i Odense: BILAG: 72.

Peder Hansen, degn i Orte: BILAG: 191.

Peder Hansen, gårdfæster i Kerte: BILAG: 284.

Peder Hansen, gårdfæster i Tørringe under Steensgård (Fyn): BILAG: 292.

Peder Hansen, gårdmand, forlover i Vejle: BILAG: 297.

Peder Hansen, kontrollør i Assens: BILAG: 198, 199.

Peder Hansen, købmand i Hamborg: 238, 239, 240, 583.

Peder Hansen, præst i Skydebjerg og Orte: BILAG: 163.

Peder Hansen (Møller?), rådmand i Faaborg: se *Møller*.

Poul Hansen (Paulo Johannis), købmand i Odense, kirkevæрге ved St.Knuds kirke: BILAG: 73, 101, 102, 147.

Poul Hansen i Hød, sendebud for lensmanden på Hagenskov: BILAG: 25.

Rasmus Hansen, fæster i Tørringe under Steensgård (Fyn): BILAG: 292.

Rasmus Hansen, fæster i Østerby: 548.

Rasmus Hansen, gårdfæster i Østerby: se *Rafn*.

Rasmus Hansen, præst i Hulevad, vicariepræst i Assens: 56, 57.

Rasmus Hansen, deltager i slagsmål i Odense: BILAG: 72.

Simon Hansen (Ørbæk), gårdfæster i Ørbæk hos *Anders Bille*: BILAG: 171.

Steffen Hansen, odenseaner: BILAG: 98.

Søren Hansen af Flenstofte, fuldmægtig for *Gert Pohł*: BILAG: 172.

Søren Hansen, knapmager i Odense: 228, BILAG: 74.

Thomas Hansen (den Ældre), guldsmedelærling fra Odense, siden købmand i Svendborg: 192.

Christen Jørgensen Harboe, købmand i Odense: BILAG: 34, 106.

Jørgen Nielsen Harboe, bager i Faaborg: BILAG: 57.

Poul Nielsen (Harboe), købmand og konsumtionsforpagter i Faaborg, siden forpagter på Løgtved: 430-431.

Christinæ Hardenberg til Matstrup, Fårevejle og Vedtofte, adelig frue: BILAG 126.

Erich Hardenberg til Matstrup, lensmand for Hagenskov len: 69, 278, BILAG: 125.

Helvig Hardenberg til Arreskov, adelig frue: 545.

Andreas Harkrouch, selvbestaltet prokurator i Faaborg: 479, 480, 481, BILAG: 233.

Hartvig Hartvigsen, faaborgenser: BILAG: 219.

Jürgen Hartvigsen til Torstedgård og Skovgårde: 341, 342.

Arnt Christian Christensen Hassel, præst i Kerte: 532, BILAG: 284.

... *Haxthausen*, etatsråd, staldmester: BILAG: 245.

Frodde Hayesen, flensborger: 17.

Rickert Hayesen (Haysen) (ane nr.13232), købmand og rådmand i Flensborg: 12, 15-17, 18.

Eggert Haynck (Haysen), præst i Slesvig: 17.

Magnus Haysen (ane nr.105858?), købmand i Flensborg: 11, 13.

Jens Christensen (Heden), skriver og siden ridefoged og amtsforvalter for Ribe amt, ejer af Steensgård (Fyn): 546, 547, 549, 550, 591.

Mette Pedersdatter Hegelund, rådmands-hustru, gift med *Niels Bang* i Bogense: BILAG: 21.

Peder Hegelund, biskop over Ribe stift: 61, 103.

Peder Andersen Hegelund, rådmand i Stege: 354, 356, 357.

Søren Hegelund, borgmester i Bogense: 68.

Anne Heiche, gift med byskriveren *Jacob Jacobsen Dannefer* i Nykøbing F.: 365.

Hein (Heen), slægtsnavn, udgående fra Heden: 591.

Friderich Jensen Hein til Steensgård (Fyn), kirkeinspektør for Fyn, etatsråd: 487, 547, 548, 551, 554, 555, BILAG: 254, 263, 292.

Jens Henrich Jensen (Hein), ridefoged på Steensgård (Fyn), skibsreder i Faaborg: 465, 554, 555, BILAG: 233.

Hans Pedersen Hellenes, pengeudlåner i Faaborg: BILAG: 243.

Laurits Hellesen, skipper i Assens: BILAG: 191.

Anders Lauritsen Helvede, assensbo: 270.

Christen Mortensen Hemmeth, præst i Ørbæk: 126, 133, 134.

Karen Achtonia Simonsdatter Hempel, datter af barber/kirurgen i Faaborg: 467.

Simon Hempel, barber/kirurg og postmester i Faaborg: 467, 491, 492.

Christen Henningsen, præst i Kullerup og Refs-Vindinge: 125, 126.

Jørgen Henningsen, odenseborger: BILAG: 60.

Henrich ..., isenkræmmer i Odense: BILAG: 64.

Henrich ..., møller, Bierne mølle: BILAG: 54.

Henrich ..., skrædder i Odense: BILAG: 73.

Henrich ..., skytte på Løgismose: BILAG: 174.

Henrich ..., urtegårdsmand i Faaborg: BILAG: 174.

... *Henrichsdatter*, gift med degnen *Henrich Jørgensen* i Søllinge: 137, BILAG: 54.

Abigael Henrichsdatter, gift med tolder og rådmand *Otto Christensen* i Faaborg: BILAG: 174, 218.

Else Henrichsdatter, rådmands-hustru, gift med *Christian Ibsen Mølmark* i Faaborg: BILAG: 218.

Karen Henrichsdatter, datter af købmanden *Henrich Jørgensen* i Faaborg: BILAG: 213.

Kirsten Henrichsdatter, gift med smeden *Mads Jensen* i Søllinge: 109, BILAG: 53.

Marine Henrichsdatter (ane nr.415), gift med ridefogden *Gert Pohl* på Flenstofte: 341, 342, 343.

Henrich Henrichsen, degn i Søllinge: 134, 136.

Jacob Henrichsen, præst, ikke registreret i *Wibergs* præstehistorie: BILAG: 300.

Jens Henrichsen i Middelfart: 341.

Jørgen Henrichsen, skipper i Faaborg: BILAG: 233.

Laurids (Lars) Henrichsen, skipper i Faaborg: 435, BILAG: 225.

Mogens Henrichsen, borgmester i Odense: se *Mogens Henrichsen Rosenvinge*.

Peder Henrichsen, designeret værtshusholder i Odense: BILAG: 114.

Zirach Henrichsen, ejer af gård i Holche-gade i Faaborg: BILAG: 207, 221.

Morten Hermansen, afsat præst i Skydebjerg: BILAG: 136.

Herrested, præsteslægtsnavn, udgående fra Herrested: 591.

Laurits Rasmussen Herrested, præst i Kullerup og Refs-Vindinge: 125-126, 127, 128, 254, 255, 401, 441, 443.

Maren Rasmusdatter Herrested (ane nr. 409), præstehustru, gift med *Jørgen Lauritsen* i Søllinge: 117, 127, 128, 134, 136, 137, 140, 141, 142, 399, 401, 443, BILAG: 53.

Otto Rasmussen Herrested, præst i Rønninge og Rolsted, provst i Åsum herred:

127, 128, 401, 427, 443, BILAG 55, 58, 250.

Rasmus Rasmussen Herrested, præst i Herrested: 126, 127, 128, 401.

Niels Hess, flensborger: BILAG: 29.

Peder Hess, ansøger til degnekald i Dalby: BILAG: 131.

Johan Heyde, tolder i Faaborg: BILAG: 255.

Doritte Heyst (Hested), adelig frue, mordanstifter: BILAG: 45.

Laurits Hierigsen (Henrichsen), borgmester i Assens: 58.

... *Himmelstrup*, krigskommissær: 245.

Laurits Jacobsen (Hindsholm), dr., biskop over Fyns stift: 204, 229, 233, 288, 296, 299-300, 303, BILAG: 50, 90, 124, 127, 148.

Rasmus Hjælmerup, skipper på borgmester *Jørgen Jacobsens* krejert "Rosen", Faaborg: BILAG: 253.

Lauritz Jacobsen Hiort, borger i Bogense: BILAG: 280.

Mimerich Lars(Lauritz)datter Hiort, degnehustru, gift med *Christian Holst* og *Jacob Strøyberg* i Sandager og Holevad: 526-527.

Lauritz Hjort, borgmester i Assens: 76, 326, 327, 329.

Anders Mathiesen Hjøring, præst ved Vartov i København, forfatter: 348, 349, 359, 525.

Laurits Andersen Hoff, præst i Jordløse og Håstrup: 243, 253, 255, 401.

Mathias Lauritsen Hoff, præst i Svanninge: 548, 550, BILAG: 290.

Simon Andersen (Hoff), præst i Vigerslev og Veflinge: BILAG: 150.

Hans de Hoffman, historiker (samler), amtmand for Koldinghus amt: 135.

... *Hojer*, degn i Ringe: se *Høyer*.

Ludvig Holberg, professor og rektor ved Københavns universitet, forfatter: 348, 532, BILAG: 273.

... *Holch*, adelig frøken på Skovgårde: 512.

Barbara Kirstine Holch: se *Steensen*.

Christen Holch til Søbo, adelsmand: BILAG: 127.

Christine Holch, adelig frue: BILAG: 127.

Ditlev Holch til Eskilstrup, adelsmand: 124.

Mogens Holch til Skovgårde, baron, oberst: 504, 507, 512, BILAG: 174.

Anders Christensen Holm, præst i Vigerslev og Veflinge: 534, 536, 540, BILAG: 283.

Else Cathrine Andersdatter Holm, præstedatter fra Vigerslev: 534, 536, BILAG: 283.

Niels Holm, degn i Ryslinge, pengeudlåner: BILAG: 261.

Christian Holst, degn i Sandager og Holevad: 526-527.

Hans Holst, kaptajn for det mønske landkompagni: 344, 354.

Jens Martinussen Holst, degn i Kirke Søby: 511-512.

Martinus Holst, byfoged i Bogense, birkefoged for Gyldensteen birk: 527, BILAG: 280.

Herman Holstein, købmand i Odense: 192.

Lorentz Erichsen Holstein, tolder i Stege: 355, 358, 363.

Mette Erichsdatter Holstein (ane nr.407), gift med *Jacob Dannefer*, Møn: 352, 361-363, 364, 365, 373, 374, BILAG: 178.

Christian Adolph Holsten, officer, ejer af Finstrupgård (Holstenshus): 475.

Godske Ditlev Holsten, officer (obrist), ejer af Langesø og Finstrupgård/Holstenshus: 465, 466, 488, BILAG: 241.

Hans Holtendorf, købmand i Odense: 178, BILAG: 83.

Reinhold Horn, gæstgiver, "Den sorte Adler", Boldhusgade i København: BILAG: 187.

Anders Pedersen Horne, købmand i Faaborg: 434.

Hans Pedersen Horne, faaborgenser: BILAG: 246.

Peder Andersen Horne, rådmann i Faaborg: 427, 428, BILAG: 218.

Søren Pedersen Horne, ejer af gård i Faaborg: BILAG: 231.

Peder Nielsen Horrebøw, professor og rektor ved Københavns universitet: 514, 532.

Axel Madsen Huid, tjenende på Nyborg amtstue: BILAG: 254.

Hans Huide, assensborger: 160.

Corfitz Huitfeldt til Søllinge Nørregård, adelsmand: 132.

Arild Huitfeldt, rigens kansler, regnskabsprovst for Odense provsti, historiker: 87, 121.

Humble, slægtsnavn, udgående fra Humble: BILAG: 219.

Christian Ottesen (Humble): borgmester i Faaborg: 128, 427, 429, 433, 436, 438, 442, 443, 447, 451, 452, 453, 472, 475, 477, 482, 483-485, 577, BILAG: 50, 210, 225, 230, 245, 253.

- Diderich Christiansen Humble*, søn af borgmesteren i Faaborg: BILAG: 250, 253.
- Eriche Christiansdatter (Humble)*, datter af borgmesteren i Faaborg: 482.
- Friderich Christiansen Humble*; søn af borgmesteren i Faaborg: 453.
- Maren Pedersdatter Humble*, præstehustru, gift med *Otto Herrested* i Rønninge: 127, 128, 443, BILAG: 219, 256.
- Peder Christensen Humble*, præst i Hesselager: BILAG: 50.
- Peder Hundermarck*, landsdommer, Fyn: 54.
- Paye Hunesson*, flensborger: 17.
- Hans Huusviig*, ejer af hus i Laxegade i København: BILAG: 188.
- Skjaln Hvide*, formodet stamfader af den sjællandske Hvide-slægt: 43.
- Kristiern Hvied*, kannik i Lund: BILAG: 59.
- Hvilken*, formodet slægtsnavn: 242.
- Hvitaks*, adelsslægt: 149.
- Johann Hübner*, professor i Hamborg: 533.
- Andreas Hyllerup*, købrmand i Odense: BILAG: 270.
- Høg*, adelsslægt: 260.
- Christian Bendix Høgh*, debitor i Odense: BILAG: 269.
- Clemen Pedersen Høeg*, præst i Sdr. Broby: 515, 538, 539, 540, 542, 543, BILAG: 287.
- Clemens Høeg*, tolder i Stege: BILAG: 181.
- Eiler Høeg* til Dallund m.v., adelsmand: BILAG: 118.
- Hanna Maria Birgitte Clemensdatter Høeg*, præstedatter fra Sdr. Broby: 539, 542, 543, 544.
- Mogens Høg* til Kærgårdsholm og Hostrup, lensmand for Odensegård len: 262, 263, 264, 265.
- Stygge Høg* til Gjorslev, adelsmand, landsdommer for Lolland: BILAG: 179.
- Henrich Hönne (Høhne)*, købmand i Odense: BILAG: 120.
- Michael Andersen Høyelse*, præst i Faaborg: BILAG: 234.
- Andreas Høyer*, rektor ved Københavns universitet: 514.
- Svend Jacob Høyer*, degn i Ringe: BILAG: 279.
- Hans Hansen Haagerup*, borger i Faaborg: 420, BILAG: 217.
- Niels Hansen Haagerup*, prokurator i Faaborg: 408, 414, 420-426, BILAG: 203, 207, 211, 213, 214, 222.
- Jochum Haanberg*: se første indførsel under H.
- Edwart Pedersen Haar*, præst i Langaa og Øxendrup: BILAG: 251.
- Michel Nielsen (Haar)*, præst i Barløse: 93, BILAG: 38.
- Jens Mogensen Haasum*, præst i Landet og Bregninge: 109.
- I *Anders Ibsen*, herredsfoged i Odense herred, Tommerup: BILAG: 77.
- Christen Ibsen*, gårdfæster hos *Jørgen Strøyberger* i Kerte: 522-523, BILAG: 290.
- Christen Ibsen* på Als, skibsejer: BILAG: 263.
- Hans Ibsen*, byfoged i Odense: BILAG: 67, 68, 81.
- Hans Ibsen*, bonde i Kerte: 520, 522.
- Hans Ibsen*, ringer og graver ved Gråbrødre kirke i Odense: 184.
- Jacob Ipsen*, skriver, kæmner i Odense: BILAG: 38.
- Jens Ibsen*, rådmand i Odense: BILAG: 64.
- Jens Ibsen*, skibsejer i Sønderborg: BILAG: 261.
- Peder Ibsen*, byfoged i Odense: 143.
- Peder Ipsen*, konsumtionsbetjent i Odense: BILAG: 269.
- Rasmus Ibsen*, gårdfæster i Millinge: BILAG: 290.
- Hans Illum* i Millinge, tjenestekarl under Steensgård, rømningsmand: BILAG: 292.
- B.S. Ingemann*, præst, forfatter, salmedigter: 3, 344.
- Ingge ...*, købmandshustru, gift med *Hune Payesen* i Flensborg: 13.
- Inghe (Ingeke) ...* (ane nr.13233), købmandshustru, gift med *Rickert Hayesen* i Flensborg: 15.
- Ipsen*: se *Ibsen*.
- Hans Isach*, borger i Faaborg, forpagter (hollænder) på Brahesborg: 558, BILAG: 255.
- Mathias Isenkræmmer (Jerenkremer)*; se *Mathias Diderichsen*.
- Iver (Iffuer) ...* i *Søren Lets* hus i Odense: 168.
- Iver (Iffwer) Bychemester* i Nørre Søby: BILAG: 203.
- Iver (Iffuer) Kromand* i Orte: BILAG: 225.
- Anne Margrethe Iversdatter*, gift med *Peder Jørgensen (den ældre)* i Faaborg: 415, BILAG: 206.

- Carsten Iversen*, tjenende hos rådmand *Hans Jensen*, Nykøbing Mors: BILAG: 158.
- Christopher Iversen (Iffrssen)*, borger i Faaborg: BILAG: 289.
- Christopher Iversen*, søn af *Iver Bychemester* i Nørre Søby: BILAG: 203.
- Hans Iversen (Iffuersen)*, kæmner i Odense: BILAG: 87.
- Niels Iversen*, rådmand i Assens: 332, 333, 383, BILAG: 194.
- Thomas Iversen*, færgemand, postmester og borgmester i Assens: 387, 388, 389, 390, 391, 398, BILAG: 196.
- J *Anne Jacobsdatter*, købmandshustru, gift med *Christen Hansen Lime* i Odense: 207, 241, 246, BILAG: 88, 89, 96, 124.
- Anne Catarina (Karen) Jacobsdatter*, gift med godsforpagter/godsejer *Ulrich Mortensen*: 445, 469, 471, 472, 474, 482.
- Anna Hedevig (Helwig) Jacobsdatter*, gift med købmanden *Peder Busch* i Faaborg: 459, 461, 471, 474, 482, 492, 493, 495-496, 500, BILAG: 235, 243, 261.
- Anne Sophia Jacobsdatter*, præstehustru, gift med *Jens Madsen Faber* i Gislev: 109, 445, 456, 459, 461, 469, 471, 474.
- Armgarde Sophie Jacobsdatter*, datter af borgmester *Jacob Jørgensen* i Faaborg: 468, 493, BILAG: 230.
- Birgitte (Birte) Cathrine Jacobsdatter*, gift med *Knud Sørensen (Ballov)* i Faaborg: 455, 459, 467, 493, 496, 497, 499, 500, 518.
- Johanne Jacobsdatter*, borgmesterhustru, gift med *Oluf Lang* i Assens: 77, 78, 79, BILAG: 22, 29.
- Johanne Jacobsdatter*, datter af borgmester *Jacob Jørgensen* i Faaborg: 469.
- Malene Jacobsdatter*, købmandshustru, gift med *Hans Jørgensen (Friis)* i Odense: BILAG: 69.
- Malene Jacobsdatter*, datter af *Jacob Lucassøn* på Vallø: BILAG: 184.
- Maren Jacobsdatter*, herbergs-/værtshusholder i Odense: 234, 236, BILAG: 114.
- Margrethe Jacobsdatter (Jacobi fil.)*, præstehustru i Stenløse, gift med *Niels Olufsen*: BILAG: 80.
- Mette Maria Jacobsdatter*, gift med ridefogden og toldkontrolløren *Hans Henrich Wulf* og toldereren *Peter Halch* i Faaborg og med *Hans Ancher*, Vormarkgård: 445, 456, 469, 474, 475, 477, 478, 481-482, BILAG: 237, 247.
- Bo Jacobsen*, bager i Faaborg: BILAG: 57, 227.
- Bunde Jacobsen*, tolder og borgmester i Assens: 76, 77, 84, 282, 327, 328, 329, 386, BILAG: 29, 33, 34.
- Christen Jacobsen*, assensbo: BILAG: 173.
- Chresten Jacobsen*, præst i Kværndrup: 118.
- Christian Jacobsen*, søn af borgmester *Jacob Jørgensen* i Faaborg: 469.
- Claus Jacobsen*, præst i Søllinge og Hellestrup: 470, 493, 509, BILAG: 274.
- Diderich Jacobsen*, præst i Vigersted og Kværkeby: se *Achton*.
- Hans Jacobsen* (ane nr.102), præst i Søby og Turup, provst i Båg herred: 109, 445, 468, 469, 470, 496, 505, 507-513, 514, 515, 517, 518, 520, 537, BILAG: 170, 242, 270, 294.
- Henning Jacobsen*, præst i Hyllested og Venslev: se *Achton*.
- Henrich Jacobsen*, smed i Faaborg: BILAG: 213.
- Jacob Jacobsen*, præst i Dreslette, provst i Båg herred: BILAG: 280.
- Jens Jacobsen*, borger i Assens, konsumtionsforpagter: 378.
- Jens Jacobsen*, kongelig vejer og måler samt ballademager i Faaborg: 409-412, 413, 414, 418, BILAG: 206.
- Jørgen Jacobsen*, borgmester og postmester i Faaborg: 407, 443, 444, 449, 450, 451, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 464, 467, 469, 478, 479, 480, 481, 483-492, 495, 496, 498, 499, 500, 507, 580, BILAG: 229, 231, 232, 234, 236, 238, 241, 252-253, 257, 259, 301.
- Jørgen Jacobsen*, bytjener i Assens: BILAG: 191.
- Jørgen Jacobsen*, præst i Vester Åby og Åstrup: 300-301, 304, BILAG: 150.
- Laurits Jacobsen*, biskop: se *Hindsholm*.
- Niels Jacobsen*, kæmner i Odense: BILAG: 63.
- Niels Jacobsen*, præst i Vigerslev: BILAG: 53, 162.
- Oluf Jacobsen*, tjenende i Åby: 494.
- Peder Jacobsen*, faaborgenser: BILAG: 221.
- Peder Jacobsen*, borger i Odense: BILAG: 101, 111.
- Poul Jacobsen*, købmand i Faaborg: 501.
- Rasmus Jacobsen*, tjenende hos tolder *Frausing* i Faaborg: 497.
- Thomas Jacobsen*, købmand i Flensborg: 69.

- Andreas Jaschky*, slovakisk student: BILAG: 140.
- Jens ...*, degn i Vissenbjerg: 106.
- Jens ...*, grydestøffuer, kæmner i Odense: 186, BILAG: 38, 80.
- Jens ...*, guldsmed i Odense: 180.
- Jens ...*, hjulmand i Odense: BILAG: 107.
- Jens ...*, præst i Asperup, vicariepræst i Middelfart: 45.
- Jens*, præst i Assens: se *Jens Hansen*.
- Jens*, præst i Svendborg: se *Sørensen*.
- Jens ...*, smed i Odense: 181.
- ... Jensdatter*, købmandshustru, gift med *Poul Jørgensen Sommer* i Odense: 187.
- Anne Jensdatter*, kagstrøget kvinde i Odense: 223, 224.
- Anna Jensdatter*, tjenende på Flenstofte: BILAG: 171.
- Karen Jensdatter*, købrnandshustru, gift med *Laurits Bertelsen* i Assens: 334.
- Maren Jensdatter*, præstehustru, gift med *Anders Christensen Achton* i Viborg: 255.
- Margrethe Jensdatter*, gift med *Peder Jørgensen (den ældre)* i Faaborg: BILAG: 213.
- Mette Jensdatter*, letfærdig kagstrøget kvinde i Ebberup: 321.
- Sidsel Jensdatter*, gift med borgmestrene *Johan Robring* og *Henrich Johansen Pohlman* i Næstved: BILAG: 170.
- Anders Jensen*, kongelig vejer og måler i Assens: 385, BILAG: 191.
- Bertel Jensen* (ane nr.826), ridefoged over Hagenskov len, borgmester i Assens: 76, 81, 317-331, 333, 334, 335, 337, 376, 383, 384, 391, 392, 393, 402, 579, 580, 584, BILAG: 29, 159, 194, 197, 205.
- Christen Jensen* (måske identisk med *Christen Nielsen*), i *Erich Vestindienfarers* hus, Ved Stranden i København: BILAG: 186.
- Christen Jensen*, præst i Kværndrup: 114.
- Claus Jensen*, købmand i Faaborg: BILAG: 265.
- Dines Jensen*, rådmand i Odense: 223, BILAG: 108.
- Fabian Jensen*, posthum part i retssag om hans dødsbo: BILAG: 204.
- Gregers Jensen* i Barløse: 172.
- Gregers Jensen*, købmandsfuldmægtig hos *Mette Nielsdatter Bager* i Odense: BILAG: 77.
- Hans Jensen*, borger i Odense: BILAG: 103.
- Hans Jensen*, borgmester i Kerteminde: 131.
- Hans Jensen*, herredsfoged for Møn Østerherred, bosat i Stubberup: 354.
- Hans Jensen*, kæmner i Odense: 192-193, BILAG: 70, 85, 88.
- Hans Jensen*, præst i Dreslette: se *Ravn*.
- Hans Jensen*, præst i Faaborg: 115.
- Hans Jensen*, rådmand i Nykøbing Mors: 317, 332.
- Hans Jensen*, skrædder i Odense: BILAG: 123.
- Jens Jensen*, fæster under Skovgårde, Kirke Søby: BILAG: 272.
- Jens Jensen*, odenseaner: BILAG: 71, 87.
- Jens Henrich Jensen*, ridefoged på Steensgård (Fyn): se *Hein*.
- Jep Jensen*, kæmner i Odense: BILAG: 85.
- Johs.V.Jensen*, forfatter: 44.
- Jürgen Jensen* i Flemløse, tjenestekarl: 339.
- Jørgen Jensen*, skrædder i Faaborg: 432, BILAG: 155.
- Laurits Jensen* i Aborre, debitor: BILAG: 167.
- Laurits Jensen*, ridefoged på Søbysøgård: BILAG: 203.
- Mads Jensen*, smed i Søllinge: 109, 135.
- Mads Jensen*, magister, biskop: se *Mads Jensen Medelfar*.
- Niels Jensen*, søn af *Jens Nielsen* på Vallø: BILAG: 190.
- Niels Jensen*, kapellan ved St.Knuds kirke i Odense: BILAG: 108.
- Peder Jensen*, bøssebærer, Møntergade i København: BILAG: 187.
- Peder Jensen*, kirketyv, galgenfugl: 302-304.
- Peder Jensen*, præst i Skydebjerg og Orte: BILAG: 144.
- Peder Jensen*, vognmand i Odense: BILAG: 269.
- Rasmus Jensen*, præst i Munkebo: 289-290, 391, BILAG: 144.
- Søren Jensen*, part i retssag: BILAG: 39.
- Søren Jensen*, præst på Lyø: 415.
- Søren Jensen*, slotsskriver på Hagenskov, ridefoged over Hagenskov len: 318, BILAG: 158-159.
- Vinsens Jensen*, købmandstjener hos *Karen Achtonia* i Faaborg: BILAG: 239.
- Willom Jensen*, byfoged i Odense: se *Rosenvinge*.
- Anne Margrethe Jensenius*, præstehustru i Sdr. Broby, gift med *Jørgen Strøyberg*: 543, BILAG: 286.

- Jep/Jeppe ...*, kusk på Vejlegård: BILAG: 297.
- Jeppe auf der Bohle* (ane nr.105856?), friser, Nr.Gøs herred: 11.
- Jeppe på Bjerget*, holbergsk sjællandsk fæstebonde: 549.
- Karen Jeppesdatter*, datter af *Jep Hansen Rafn* i Østerby: 557.
- Hans Jeppesen*, søn af *Jep Hansen Rafn* i Østerby: 557.
- Niels Jeppesen*, søn af *Jep Hansen Rafn* i Østerby: 557.
- Danglef Jepsen*, friser, Nr.Gøs herred: 11.
- Jons Jepsen*, friser, Nr.Gøs herred: 11.
- Niels Jepsen*, odenseaner: BILAG: 60.
- Paye Jepsen* (ane nr.52928), købmand og rådmand i Flensborg: 11-13, 17.
- Rasmus Jepsen*, ejer af grund i Faaborg: BILAG: 224.
- Thord Jepsen*, svendborgenser: BILAG: 62, 65.
- Michel Hansen Jernskæg*, huslærer på Trolholm (Holstenshus), poet: 446-447, 448, 470, 472, BILAG: 244.
- Jens Jesell* i Vejle på Fyn: 172, 185.
- Jesper (Lauritsen?)* fra Aaby (ane nr. 1632), bonde i Åby, siden slagter i Odense: 91, 107-109, 110, 116, 130, 576.
- Anne Jespersdatter*, rådmandshustru, gift med *Hans Michelsen* i Odense: BILAG: 49, 54, 100, 109.
- Bertel Jespersen*, beboer i Orte Skovhuse: BILAG: 277.
- Hiere Jespersen*, købmand i Odense: 208-209, BILAG: 91, 94.
- Jacob Jespersen*, byfoged og siden rådmand i Odense: BILAG: 64, 65.
- Jens Jespersen*, byfoged i Assens: BILAG: 196, 199.
- Jens Jespersen*, præst i Særslev: 204.
- Jørgen Jespersen*, præst i Svindinge: 108, 110, 120-121.
- Knud V.Jespersen*, professor ved Odense Universitet: BILAG: 107.
- Laurits Jespersen* (ane nr.816), præst i Espe og Vantinge, provst i Salling herred: 91, 99, 108, 109, 110-119, 120, 121, 123, 130, 247, 283, 293, 401, 579, BILAG: 43.
- Morten Jespersen*, odenseaner: BILAG: 67.
- Niels Jespersen*, biskop (superintendent) over Fyns stift: 58, 59, 60, 95, 96, 99, 102, 104, 112, 251.
- Alexander Jessen*, hofråd, debitor: BILAG: 254.
- Jochum ...*, organist i Faaborg: 410.
- Johanne ...*, gift med *Jørgen Christensen* i Faaborg: BILAG: 265.
- Johanne ...* (ane nr.6573?), gift med odenseaneren *Niels (Michelsen?)*: 92.
- Johannes XXII*, pave: 87.
- Ægidius Johannis*: se *Gjøde Johannis Medelfar*.
- Antoni Johansen*: se *Suitzer*.
- Ditloff Johansen*, borger, fmtl. værtshusholder, i Faaborg: BILAG: 215.
- Mogens Johansen*, byskriver i Kerteminde: 172.
- Anna Johel*, flensborger: 22.
- Jonas ...*, kobbersmed uden Østerport i Faaborg: 458.
- Marcus Jordan*, kartograf: 10, 42, BILAG: 82.
- Niels Jude*, borgmester i Assens: 51.
- Rasmus Jude*, part i retssag: BILAG: 39.
- Anders Hansen Juell*, ejer af gårde på Møn: BILAG: 182.
- Hans Nielsen Juell*, debitor i Faaborg: BILAG: 245.
- Jens Juell*, portrætmaler: 566-567.
- Jens Juell*, fæster i Ladegård: BILAG: 163.
- Niels Juell*, admiral, ejer af Valdermars slot: 503.
- Sophie Juell*, gift med etatsråd *Niels Krag* til Egeskov: 561, 591.
- Thomas Jurgensen*, borger i Middelfart: 45.
- Hans Jurig*, skrædder i Odense: BILAG: 159.
- Anne Maria Justdatter*, gift med *Jens Lauridsen Lund* i Faaborg: 465, BILAG: 233, 236.
- Peder Justesen*, præst i Fanefjord: BILAG: 251.
- Claus Juul*, præst i Herrested: 122-123, 127.
- Magdalene Nielsdatter Juul*, præstehustru, gift med *Hans Lauritsen* i Kirkeby 116, 117.
- Niels Clausen Juul*, præst i Ørbæk: 125-126.
- Niels Jensen Juul*, præst i Kirkeby og Lunde: 116, BILAG: 45.
- Clemen Jürgensen*, forpagter på Brahetrolleborg: BILAG: 244.
- Jørgen ...*, bager, rodemester i 9. rode i Odense: BILAG: 103.
- Jørgen ...*, glarmester i Faaborg: 411.

Jørgen ..., skriver hos *Gabriel Gyldenstjerne*: BILAG: 39.

Jørgen, præst i Svendborg: se *Markvorsen*.
Jørgen Visiterer i Faaborg: se *Jørgen Jørgensen*.

Jørgen ..., vintapper i Kerteminde: BILAG: 131.

Jørgen ... (Pedersen?) (ane nr.3294), købmand i Odense?, fader til *Karen Letsdatter*: 173, 175, 182, 185, 190.

Anna Jørgensdatter, datter af gårdfæsteren *Jørgen Hansen Rafn* i Voldtofte: BILAG: 292.

Anne Jørgensdatter, gift med rådmanden *Laurids Hansen* i Faaborg, herredsfogden *Laurids Christensen*, godsforpagteren *Jacob Antonisen* og præsten *Laurids Gundsaager* i Jelling: 415, 426, BILAG: 209, 210, 218, 223.

Anne Jørgensdatter, gift med skrædderen *Hans Jensen* i Odense: BILAG: 123.

Anna Maria Jørgensdatter, præstehustru, gift med *Christian Michelsen Luja* og *Rasmus Winther* i Ørbæk: 109, 444.

Apellone Jørgensdatter, datter af tolder og rådmænd *Jørgen Hansen* i Faaborg: BILAG: 208.

Geske Jørgensdatter, gift med kræmmeren *Christian Hansen* og kapellanen *Peder Bellinge* i Assens: 393, 394, 395, 396, 397, BILAG: 198.

Johanne Jørgensdatter, datter af borgmester *Peder Jørgensen* i Faaborg: 417.

Karen Jørgensdatter, gift med *Mads Andersen* i Odense: BILAG: 109.

Karen Jørgensdatter, borgmesterhustru, gift med *Jørgen Pedersen* og *Jacob Jørgensen* i Faaborg: 137, 406, 415, 416, 417, BILAG: 209, 211, 212, 223, 224.

Karen Jørgensdatter, datter af *Jørgen Thomsen Jørgensen* i Faaborg: BILAG: 157, 213.

Karen Achtonia Jørgensdatter, to døtre af borgmester *Jørgen Jacobsen* i Faaborg: 456.

Margrethe Jørgensdatter, gift med godsforpagteren *Niels Sørensen Bloch*, Barløsegård: 291, 393, 394, 395, BILAG: 199.

Margrethe Jørgensdatter (Bang?), gift med godsforpagteren *Niels Sørensen Bloch*, Barløsegård: 394.

Maria Jørgensdatter, besovet kvinde i Orte Skovhuse: BILAG: 277.

Mariche Jørgensdatter (Bang?), assensbo: 385, 394.

Anders Jørgensen, studiosus i Assens: 393, 395, 396.

Anders Jørgensen, søn af gårdfæsteren *Jørgen Hansen Rafn* i Voldtofte: BILAG: 292.

Bertel Jørgensen, fuldmægtig ved den kongelige sølvpop i København: 393, 395, 396, 397, BILAG: 200.

Bertel Jørgensen, herredsfoged i Båg herred: BILAG: 245.

Carl Jørgensen, tyv i Kerte: BILAG: 278.

Christen Jørgensen, herredsfoged for Sunds og Gudme herreder, bosat i Høje: 136, 137, 140, 141, 400, 401, 442, 464, BILAG: 51, 53, 54, 57.

Christen Jørgensen, præst i Espe og Vantinge: BILAG: 45.

Erich Jørgensen (ane nr.822), storkøbmand og rådmænd i Odense: 39-40, 189, 191, 197, 198, 199, 201, 202, 204, 206, 207, 208, 210-232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 245, 246, 297, 298, 302, 303, 309, 314, 329, 365, 435, 578, 579, 583, 584, 589, BILAG: 31, 73, 88, 92, 97, 101, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 124, 149, 194.

H.C. Jørgensen, sparekassedirektør i Faaborg: BILAG: 241.

Hans Jørgensen, gårdfæster i Voldtofte under Frederichsgave: BILAG: 292.

Hans Jørgensen, købmand i Odense: se *Hans Jørgensen (Friis)*.

Hans Jørgensen, præst: se *Søllinge*.

Hans Jørgensen, søn af gårdfæsteren *Jørgen Hansen Rafn* i Voldtofte: BILAG: 292.

Hans Jørgensen, vintapper i Assens: 280.

Henning Jørgensen, ejer af gård i Faaborg: BILAG: 223.

Henning Jørgensen, student, søn af købmanden *Jørgen Thomsen Jørgensen* i Faaborg: 478, 485, BILAG: 252.

Henrich Jørgensen, degn i Søllinge: 109, 131, 134-136, 137, 138, 140, 401, BILAG: 54.

Henrich Jørgensen, fuldmægtig ved den kongelige sølvpop i København, siden toldvisiterer i Århus: 394, 395, 396-397.

Henrich Jørgensen, købmand og konsumtionsforpagter, siden kongelig vejer og måler i Faaborg: 417, 431, 442, BILAG: 212, 213, 222, 224.

Henrich Jørgensen, rådmænd i Odense: se *Rosenvinge*.

Jacob Jørgensen (ane nr.204), borgmester i Faaborg: 109, 128, 136, 137, 140, 141, 142, 307, 312, 313, 314, 315, 399-449, 450, 451, 452, 454, 456, 461, 464, 468, 469, 470, 471, 472, 474, 475, 483, 493, 496, 500, 507, 537, 573, 576-577, 579, 580, 583, 586, 587, 590, 591, BILAG: 53, 54, 55, 56, 124, 207, 209, 211-212, 213, 218, 221, 222, 229, 232, 234, 235, 236, 237, 240, 241, 247, 252, 260, 302.

Jacob Jørgensen, ridefoged på St.Knuds kloster og Damsbo, siden ridefoged og forpagter på flere godser: 404, 583.

Jens Jørgensen, søn af rådmanden *Jørgen Poulsen* i Assens: 394, 395, BILAG: 199.

Jens Jørgensen, blytækker i Odense: BILAG: 109.

Jens Jørgensen, medudgiver af Biskop Jacob Madsens visitatsbog: BILAG: 48.

Johan Wandal Jørgensen, kongelig vejer og måler i Faaborg: 491, 492, BILAG: 258, 259.

Jørgen Jørgensen, degn i Østrup eller på Bornholm: 127, 128, BILAG: 50-51.

Jørgen Jørgensen: rektor, professor: se *Falster*.

Jørgen Jørgensen, skrædder i Ørsted: 137, 141, 400, 401, 443, 591, BILAG: 53.

Jørgen Jørgensen, student, søn af købmanden *Jørgen Thomsen Jørgensen* i Faaborg: 478, 487, BILAG: 254.

Jørgen Jørgensen, toldvisiterer i Faaborg: 435, BILAG: 57.

Jørgen Thomsen Jørgensen, købmand i Faaborg: 109, 313, 314, 407, 416, 417, 418, 423, 431, 433, 436, 437, 441, 442, 443, 444, 450, 451, 452, 454, 475, 476, 478, 484, 485, 487, 496-497, 590, BILAG: 209, 211, 212, 223, 224, 251.

Knud Jørgensen, købmand: se *Seeblad*.

Lauers Jørgensen i Hårby mølle, vidne i retssag: BILAG: 215.

Laurits Jørgensen, blytækker i Odense: BILAG: 109, 110.

Laurits Jørgensen, degn i Østrup: 138.

Laurits Jørgensen, feldbereder i Nedergade i Odense: BILAG: 109, 124.

Laurits Jørgensen, fæster af Flenstofte gård: 337.

Laurids Jørgensen, Svendborg, konsumtionsforpagter i Faaborg: 429-430, 435, 574.

Laurits Jørgensen, kældersvend i stadvinkælderen i Odense: 219, BILAG: 109.

Laurits Jørgensen, købmand/kræmmer i Nørregade i Odense: 40, 227, 230, 240, 584, BILAG: 123.

Laurits Jørgensen, søn af præsten *Jørgen Lauritsen* i Søllinge: 137, 138.

Laurits Jørgensen, skrædder i Odense: BILAG: 109.

Mads Jørgensen, bager i Adelgaden i Børgense: 529.

Mads Jørgensen, søn af gårdfæsteren *Jørgen Hansen Rafn* i Voldtofte: BILAG: 292.

Marckus Jørgensen, skipper på *Jens Erreboes* galiot "St.Peter" af Faaborg: 492.

Michel Jørgensen, borger i Faaborg, forpagter på Steensgaard (Fyn): 421.

Mogens Jørgensen, rådmand i Odense: se *Rosenvinge*.

Niels Jørgensen, handelsmand i Assens: 394, 395, 397, BILAG: 142, 198.

Niels Jørgensen, hollænder på Brahesborg: 558.

Peder Jørgensen, kirkevæрге i Assens: BILAG: 138.

Peder Møller Jørgensen (den yngre) (*Petrus Mollerus* eller *Georgij*), søn af borgmester *Peder Jørgensen* i Faaborg, student: 417, BILAG: 209, 212-213, 217.

Peder Jørgensen (den ældre), søn af borgmester *Peder Jørgensen* i Faaborg: 415, 417, BILAG: 206, 212, 213, 230.

Poul Jørgensen, Assens og Søby: se *Bang*.

Rasmus Jørgensen, Flenstofte, gårdfæster hos *Anders Bille*: BILAG: 171.

Rasmus Jørgensen i Heden, hestegilder, fæster hos *Anna Sophia Krabbe* på Søbysøgård: 402-403, 573-574.

Rasmus Jørgensen, rådmand og værtshusholder i Faaborg: 406, 407, 409, 410, 412, 415, 416, 422, 426, 433, 434, 454, BILAG: 212.

S.Jørgensen (Kistrup), Fyn-historiker: 331, 414, 425, 429, BILAG: 211, 220, 244.

Søren Jørgensen, forpagter på Sandholt: 564.

K *Kalb*, kaptajn, ejendomsbesidder i landgrev *Philip* af Hessens fyrstendømme: 19.

Engel Pedersdatter Kall, gift med rådmanden *Henrich Sørensen Krog* og kapellanen *Holger Boesen* i Kerteminde: BILAG: 189.

Hans Hansen Kalleko, købmand i Holchegade i Faaborg: 342, 433, BILAG: 207.

Oluf Hansen (Kammersvend), borgmester i Odense: 145, 168.

Karen Smeds i Båg herred, debitor: BILAG: 225.

Karen Hans Andersens, fæster af Peyrupgård: 286, BILAG: 143, 290.

Karen/Karine ..., gift med assensborgeren *Niels Jørgensen Bang*: 62, 63, 79, BILAG: 22, 135.

Karen Johan Borchartsens: se *Karen Nielsdatter Bager*.

Karen Giertes, i Odense: BILAG: 74.

Karine Gunders, assensbo: 270.

Karen ... (ane nr.13183), gift med *Jørgen Sommer* i Odense: 167, 186, 187, 188.

Karen ..., købmandshustru, gift med *Johan Wichman* i Odense: 191, 200, 209.

Sisselia Karstens, præstehustru, gift med *Hans Andersen Bloch* i Odense: BILAG: 269.

Katrine ..., gift med *Hans Broch* i Assens: 62.

Kathrine ..., gift med *Erich Nielsen Smit* (Vestindienfarer) i København: BILAG: 186.

Willom Kellebrecker, købmand i Odense: 191.

Peder Kempe, borger i Kerteminde: BILAG: 130.

Peder Jensen Kempe, præst i Assens, provst i Båg herred: 56-57, 58, 99, 100, 102.

Kathrine Malene Kiedtin (ane nr.195?), 560.

Søren Kier, præst i Kværndrup: BILAG: 133.

Andreas Hansen Kierumgaard, rokkedrejer i Hesselager: BILAG: 251.

Jens Pedersen Kierumgård, forpagter på Lundegård, siden købmand i Odense: BILAG: 269, 270, 271.

Jens Pedersen Kierumgaard, købmand i Assens: 390.

Jørgen Lauritsen Kierumgård, præst i Sølested og Vedtofte: BILAG: 273.

Laurits Pedersen Kierumgaard, købmand i Assens: 397, BILAG: 201.

Maren Lauritsdatter Kierumgaard, gift med handelsmanden *Niels Jørgensen* i Assens: 395, 397, BILAG: 201.

Hendrich Kietwerch, købmand i Stade: BILAG: 162.

Thomas Kingo, biskop over Fyns stift, salmedigter, ejer af Fraugdegård: 234, 309, 363, 438, 503, BILAG: 113, 144, 199, 267, 268.

Kirsten ..., gift med kapellanen *Peder Bellinge* i Assens: BILAG: 200.

Kirsten (Lauritsdatter?) (ane nr.13211), borgmesterhustru, gift med *Laurits Poulsen* i Kerteminde: 149.

S.Jørgensen (Kistrup): se *Jørgensen*.

Jens Jensen Kiær, ridefoged over Frederichsgave (Hagenskov), rådmænd i Assens: 334, 385, 394, BILAG: 205.

Christiane Pedersdatter Kiølbye, kammerjomfru på Krengerup/Friderichslund, gift med hollænderen *Christian Rafn*: 563, 566, 567, 568.

Peder Kiølbye, kok på Brahesborg, siden forpagter af Barløsegård: 566, 567, BILAG: 296.

Peder Holgersen Kiøbenhavnner, skomager i Grønnegade i Faaborg: BILAG: 239.

Hans Klingeberg, ejer af gård i Fåborg: 433, 434.

John Knight, englænder, skibskaptajn: 33.

Maren Pedersdatter (Knold), besovet kvinde i Faaborg: 408, 421.

Knud ..., skarpretter i Salling: 321.

Knud ..., snedker i Faaborg: 411, 449.

Catrine Knudsdatter, datter af købmanden *Knud Pedersen* i Faaborg: BILAG: 57-58.

Christina Maria Knudsdatter, datter af præsten *Knud Pedersen Dan* i Stenløse: BILAG: 58.

Karen Knudsdatter, gift med *Jens Beske* i Kerteminde: 257, 258.

Maren Knudsdatter, gift med købmand og skipper *Anders Bondesen* i Faaborg: 441, BILAG: 57.

Mette Knudsdatter, datter af handelsmanden *Knud Pedersen* i Assens: BILAG: 169.

Sidsel Knudsdatter, borgmesterhustru, gift med *Peder Nielsen* i Nyborg: BILAG: 162.

Anders Knudsen, odenseaner, kæmner: BILAG: 64.

Bo Knudsen, søn af købmanden *Knud Pedersen* i Faaborg, bager i Odense: 442, BILAG: 55, 57, 229.

Christiern Knudsen (Acheleje), lensmand: se *Acheleje*.

Erich Knudsen, ridefoged på Søbo og Brobygård: 109, 116, 117, 579, BILAG: 46.

Hans Knudsen (Vejle), afsat biskop over Fyns stift: 124, 265-266.

Hans Knudsen, huspræst på Kousbøllegård (Holchenhavn): 96.

Hans Knudsen, landsarkivar for Fyn, Odense: BILAG: 249-250.

Henning Knudsen, byfoged i Næstved: BILAG: 101, 102.

Jørgen Knudsen, solderist i Assens: 56.

- Knud Knudsen*, købmand i Odense: 32.
Mogens Knudsen, søn af handelsmanden *Knud Pedersen* i Assens: 335.
P.C.Knudsen, slægtsbogforfatter: BILAG: 287.
Peter Achtonii Knudsen, søn af købmanden *Knud Pedersen* i Faaborg: BILAG: 57, 58.
Søren Knudsen, købmand i Odense: se *Ballov*.
Thomas Knøtter, "dreng" hos tolder *Frausing* i Faaborg, siden forvalter på Holstenshus: 465, 497.
... *Koch*, mester, Sønderborg slot: 393.
... *Kok*, kaptajn i Det Asiatiske Compagnie: BILAG: 274.
Anders Koch, rådmand i Vordingborg: BILAG: 179.
Anders Kock, vicariepræst i Middelfart: 45.
Jesper Koch se *Jesper Olufsen*, kok.
Søren Lauritsen Kock, assensbo: 270.
Wolff Reyer Koch, leverandør til Hagenskov len: BILAG: 160.
Alexander von Kokuleum (Kykesom), regnskabsprovst for Assens provsti: BILAG: 33, 138.
Johan Georg Kolb, urtegårdsmand på Brahesborg: 558-560.
Christoffer Korff til Østergård, adelsmand: BILAG: 116.
Bertel Kortsen, kræmmer i Odense: BILAG: 98.
Karsten Kortsen, flensborger: 27.
Kotte, fynsk adeligt slægtsnavn: 76, 84, 144, 149, 151, 580, 589, 590, BILAG: 62.
Jørgen Kotte, borgmester i Odense: 145, 148, 154, BILAG: 62.
Kirsten (Kotte?): se *Kirsten ...*
Laurids Hansen Kotte, borger i Assens: 84, BILAG: 28.
Laurits Nielsen Kotte til Dalby, væbner, købmand i Odense: 150.
Laurits Nielsen Kotte, købmand i Odense: 148, 153.
Marcus Lauritsen Kotte, købmand i Odense: 147-148, 153, 155, BILAG: 63, 64.
Marcus Nielsen Kotte, odenseaner: BILAG: 62, 63.
Mette Lauritsdatter Kotte, købmandshustru, gift med *Hans Mule* i Odense: 148, 149, 151, 153, BILAG: 62.
Niels (Nis) Lauritsen Kotte, til Hallegård, købmand i Odense: 15, BILAG: 62, 64.
Karen Lauritsdatter Kottes (ane nr. 6605), købmandshustru, gift med *Laurits Kotte*, *Thomas Friis* og *Claus Michelsen*, som enke købmand i Odense: 84, 147, 148-152, 153, 159, 160, 163, 168, 189, 193, 194, 586, 588, 589, BILAG: 130.
Krabbe, adelslægt: 251, 260.
Anna Krabbe, adelig frue, gift med *Jacob Bjørns* til Stenslev: BILAG: 127.
Anna Sophia Krabbe, adelig frue, gift med *Christian Urne*, *Søbysøgård*: 401, 402, BILAG: 55.
Christian Krabbe til Bjørnholm og Søbo, falderet adelsmand: 252, 253, BILAG: 127.
Erich Krabbe til Bustrup, rigsråd: 250.
Gregers Krabbe til Torstedlund og Enggård (*Gyldensten*), statholder i Norge: 286.
Karen (Karine) Krabbe til Søbo, adelig frøken: 252.
... *Krachman*, munk i jacobinerkloster i Paris: 237.
Hilleborg Krafse til Egholm, adelig frue, gift med rigsgreve *Henrich Holch* til Ravnholt: BILAG: 49, 129.
Christopher Jensen Krag, præst i Østrup og Hjadstrup: 116, BILAG: 46.
Jørgen Mortensen (Krag), rådmand i Odense: 198, 205, 221, 297-298, 299, 578, BILAG: 68, 69, 75, 78, 101, 102, 106, 109.
Magdalene Christophersdatter Krag, præstehustru, gift med *Jesper Lauritsen* i Østrup: 116, 117, BILAG: 46.
Niels Krag til Egeskov, etatsråd: 561, 591.
Christen Hansen Krarup, sønnesøn af *Inger Krarup*?: BILAG: 251.
Hans Krarup, student: 520.
Hans Hansen Krarup (muligvis identisk med foranstående), fader til uægteskabeligt barn: BILAG: 277.
Inger Hansdatter Krarup, gift med *Hans Tomassen* og *Hans Ancher*, Vormarkgård: 482.
Hilleborg Krause: se *Krafse*.
Krog, slægtsnavn i Norge og Danmark: 374.
Anders Nielsen Krog i Østerfjerding i Stege: 374.
Hans Krog fra Oddermose, Stege: 374.
Hans Jensen Krog, præst i Åstrup: 374.
Henrich Sørensen (Krog), rådmand og tolder i Kerteminde, ridefoged over Nyborg len: 231-232, 373, 374.
Niels Krog i Langestræde i Stege: 374.
Peder Henrichsen Krog, rektor i Saxkøbing, siden præst i Nørre Vedby og Nørre Alslev: 373-374.

Peder Nielsen Krog, dr.theol., biskop i Trondhjem: 373.

Peder Pedersen Krog (ane nr.202), organist i Stege: 365, 373, 374, 375, 525.

Peder Pedersen Krog, Kerteminde, søn af *Peder Henrichsen Krog*. BILAG: 189.

Pernille (Petronella) Pedersdatter Krog (ane nr.101), præstehustru, gift med *Jørgen Strøyberger* i Kerte: 373, 375, 520, 524, 525, 527, 528, 532, 536, BILAG: 178.

Niels Hansen Krogstrup, ridefoged på Brahetrolleborg, herredsskriver i Salling herred: 472-473, 475, 488, BILAG: 245.

Enevold Kruse til Hjermitslevgård, rentemeester: BILAG: 138.

Kullerup, præsteslægtsnavn, udgående fra Kullerup: 126, 591.

Anna Kirstina Jacobsdatter Kullerup, præstedatter fra Faaborg: BILAG: 235.

Barbara Maria Jacobsdatter Kullerup, præstedatter fra Faaborg: 456.

Christen Lauritsen Kullerup, præst i Kullerup og Refs-Vindinge: 126.

Eiler Christensen Kullerup, præst i Rønninge: 519.

Erica Beata Jacobsdatter Kullerup, præstedatter fra Faaborg: BILAG: 235.

Jacob Lauritsen Kullerup, præst i Faaborg: 441, 443, 456, 474, BILAG: 234, 245.

Jens Kuur, rådmænd i København: BILAG: 234.

Alexander Kykesom se *Kokuleum*.

Jens Lauritsen Kylling, skipper i Assens: 332, BILAG: 191.

Laurits Pedersen Kylling, rådmænd i Assens: 331, BILAG: 167.

Hans Køndig (Kyndesen), købmand i Haderslev og Assens: 280.

Hans Kønning se *James Cunningham*.

Jacob Hansen Køpping, præst i Svanninge: BILAG: 290.

Hans Kaad, skipper i Faaborg: 435.

Christian Kaal, i kælderens i *Erich Vestindienfarers* hus, Ved Stranden i København: BILAG: 185.

Peder Kaare, fuldmægtig for købmændene *Anne Letsdatter* og *Hans Pedersen (Let)* i Odense: BILAG: 73, 76.

Erich Kaas til Lindskov og Tøjstrup, adelsmand, landsdommer over Langeland: BILAG: 102, 205.

Jens Kaas, adelsmand: BILAG: 39.

Jørgen Kaas til Gudumlund, adelsmand, amtmand for Rygårds amt: BILAG: 170.

Otte Kaas, adelsmand: BILAG: 110.

L *Lacoppidan*, slægtsnavn, udgående fra Søby: 107, 108, 109, 514, 591.

Adolphine Christine Hansdatter Lacoppidan, præstehustru, gift med *Bertel Hauch Wederkinch*, Koldby: 512, 515, 517-518.

Anna Kirstine Hansdatter Lacoppidan (ane nr.51), præstehustru, gift med *Thomas Amager, Clemen Høeg* og *Christopher Strøyberg*, Sdr. Broby: 500, 512, 514, 515, 516, 518, 527, 537-539, 540, 542, 543.

Barbara Kirstine Hansdatter Lacoppidan, præstedatter fra Kirke Søby: 512, 515, 517-518.

Dicteria (Dideriche) Hansdatter Lacoppidan, gift med skovrideren *Evert de Place* i Gyrstinge: 515, 516-517, 518.

Hans Jacob Mogensen Lacoppidan, degn i Kirke Søby og Turup: 514.

Jacob Hansen Lacoppidan, bankkasserer i København: 514, 515, 516.

Karen Achtonia Hansdatter Lacoppidan, præstehustru, gift med *Peder Lundager*, Hee: 514, 515, 517, BILAG: 270.

Mette Maria Hansdatter Lacoppidan, præstedatter fra Kirke Søby: 515, 516, 517, BILAG: 270.

Mogens Hansen Lacoppidan, præst i Søby og Turup, provst i Båg herred: 513, 514-516, 517, 518, BILAG: 174, 242, 268, 273, 301.

Poul (Povel) Hansen Lacoppidan, kinafarer: 514, 515, 516, BILAG: 170, 174.

Susanna Hansdatter Lacoppidan, købmandshustru, gift med *Poul Jørgensen Bang* i Odense: 506, 515, 517, BILAG: 270.

E.Ladewig Petersen, dr.phil., professor i historie ved Odense universitet: 576.

Anders Lampe, odenseaner: BILAG: 76.

Poul Jørgensen Landt, præst i Hesselager: BILAG: 251.

Lang, slægt i Assens: 76-77, BILAG: 28.

Anne Olufsdatter Lang, borgmesterhustru, gift med *Jørgen Jensen Bang* i Assens: 77, 81.

Jacob Olufsen (Olsen) Lang, borger i Assens: 77, BILAG: 28, 29, 30, 31, 135.

Jørgen Lang (Laale?), borger i Assens: 77, BILAG: 29.

Knud Ibsen Lang, købmandstjener hos *Karen Letsdatter* og *Erich Jørgensen*, siden købmand i Odense: 220.

Mette Olufsdatter Lang, assensbo: 77, BILAG: 28, 29, BILAG: 135.

Oluf Jørgensen Lang, borgmester i Assens: 53, 62, 68, 77, 78, 79, BILAG: 20, 21, 165.

Henrich Michelsen Langballe, forlover i Århus: BILAG: 201.

Michel Michelsen Langballe, ridefoged over Ty og Mors, Nebel: 333, 334, 391, 392, BILAG: 158, 167, 191.

Lange, adelslægt: 260.

Henrich Lange i Overgade i Odense: adelsmand: BILAG: 93.

Peder Lange (Petrus Langhe) til Kærgård, landsdommer i Nørre Jylland: 259, 260, 261.

Søren Lange, fæster under *Barbara Steensen*, Skovgårde: 511, 512.

Dines Hansen (Langeland), præst i Sønder Broby: 109, 116.

Poul Langermand, købmand i Hamborg: BILAG: 93.

... *Langhoff*, Holchenhavn: BILAG: 255.

Carl Langholz, bibliotekar, slægtsforsker: 148.

Hans Pedersen Langkilde, præst i Ørsted: BILAG: 54.

Preben Langsted, prokurator i Odense: BILAG: 156.

Alfred Larsen, slægtsforsker: BILAG: 91, 96.

Ambrosius Larsen, søløjtnant: 364.

Kay Larsen, biograf: BILAG: 175.

Svend Larsen, museumsdirektør, dr.phil.: 64, 144, 198, 206, 215-216, 221, 245, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 587, BILAG: 22, 28, 71, 80, 88, 99, 103, 107, 109, 111, 115, 116, 123, 124, 195, 206, 289, 300.

Jens Lassen til Dalum, landsdommer for Fyn: 573, BILAG: 203.

Laurids Lassen, byfoged i Stege: 356, 357.

Mogens Jacob Lassen, konsumtionsforpagter i Viborg: BILAG: 262, 263.

Naaman Lassen, rådmænd i Faaborg: 415, 426, BILAG: 172, 205, 206, 210.

Laurits ..., bager i Assens: 272.

Laurits ..., kedelsmed i Odense: 214.

Laurids Schornsteinsfeiger ved Middelfart, medlem af *Røde Rasmus Rachers* bande: 402.

Laurits ..., skrædder, logerende hos *Peder Let* i Odense: BILAG: 75.

Anne Lauritsdatter, præstehustru, gift med *Jørgen Pougdal* i Horne: BILAG: 209, 210.

Anna (Anne) Lauritsdatter, gift med ridefogden *Erich Knudsen*, Brobygård: 88, 109, 116, 117, 118, 579, BILAG: 45.

Anne Lauritsdatter, gift med *Peder Hansen* i Odense: BILAG: 72.

Anne Lauritsdatter, datter af købmanden *Laurits Jørgensen* i Odense: 227.

Anne Margrete Lauritsdatter, datter af herredsfogden *Laurits Christensen*, Faaborg: BILAG: 210.

Dorette Lauritsdatter, købmandshustru, gift med *Jørgen Jørgensen Mand* og *Laurits Gaas* i Odense: 183, 184, 185.

Hilleborg Lauritsdatter, købmandshustru, gift med *Ernst Elver* i Odense: 117, 118.

Johanne Lauritsdatter, tjenestepige hos *Peder Let* i Odense: BILAG: 76.

Johanne Lauritsdatter, gift med feldberederen *Laurits Jørgensen* i Odense: BILAG: 109.

Karen Lauritsdatter: se *Karen Kottes*.

Karine Lauritsdatter, præstehustru, gift med *Jacob Christensen* i Gislev: 115, 117, 118.

Kirsten Lauritsdatter: se *Kirsten*, gift med borgmester *Laurits Poulsen*, Kerteminde.

Margrethe Lauritsdatter, datter af købmanden *Laurits Jørgensen* i Odense: 227.

Mette Lauritsdatter, borgmesterhustru, gift med *Hans Friis* i Odense: 146, 149, BILAG: 61.

Mette Lauritsdatter, hundredårig odenseaner: BILAG: 94.

Sidsel Lauritsdatter: se *Seebled*.

Anders Lauritsen (ane nr.1642), skolemester i Assens, siden præst i Vissenbjerg: 56-58, 65, 100, 101-106, 249, 275, 276, BILAG: 41, 91.

Anders Lauritsen, præst i Kølstrup: 102.

Anders Lauritsen, skibspræst, fntl. præst på Femø: 102.

Anders Lauritsen, tjenende hos *Bertel Jensen* i Assens: 325.

Bendix Lauritsen, købmand i Odense: BILAG: 118.

Christen Lauritsen, borger og handelsmand i Odense: BILAG: 124.

Christen Lauritsen (ane nr.820), præst i Jordløse og Håstrup: 106, 109, 116, 117, 126, 130, 131, 247-255, 256, 274, 293, 306, 401.

Christen Lauritsen, magister, rektor ved Odense skole: 130.

Christopher Lauritsen, præst i Espe og Vantinge: 116, 117, 118.

Gabriel Lauridsen, borgmester i Assens: identisk med *Gabriel Mouridsen*.

Hans Lauridsen, byskriver i Assens: BILAG: 22.

Hans Lauridsen, købmand i Assens: 63, BILAG: 123.

Hans Lauritsen, søn af købmanden *Laurits Jørgensen* i Odense: 227.

Hans Lauritsen, præst i Kirkeby og Lunde: 109, 116, 117.

Hans Lauritsen, præst i Søllinge: 135.

Jacob Lauridsen, fæster i Hovedgård på Møn: BILAG: 182.

Jacob Lauritsen, odenseaner: BILAG: 76.

Jens Lauritsen, assensbo: 326.

Jens Lauridsen, bager i Overgade i Odense: BILAG: 269.

Jens (Hans) Lauritsen, præst i Odder: BILAG: 129.

Jesper (Lauritsen), slagter i Odense: se *Jesper fra Aaby*.

Jesper Lauritsen, præst i Særslev, provst i Skovby herred, alkymist: 101, 204.

Jesper Lauritsen, præst i Østrup og Hjadstrup: 116, 117, 118, BILAG: 46.

Johan Lauritsen, præst i Svindinge, lejlighedsdigter: 40, 212, 213.

Jon Lauritsen, præst i Viby, provst i Bjerger herred: 250.

Jørgen Lauritsen (Georgius Laurentii), rektor i Faaborg: BILAG: 128.

Jørgen Lauritsen, søn af købmanden *Laurits Jørgensen* i Odense: 227.

Jørgen Lauritsen (Espe) (ane nr.408), præst i Søllinge og Hellerup, biograf: 86, 88, 107, 109, 116, 117, 118, 127, 128, 129, 130-137, 138, 140, 141, 247, 248, 254, 315, 399, 401, 443, 470, 471, 581, BILAG: 301.

Knud Lauritsen, odenseaner: 223, BILAG: 99.

Laurits Lauritsen, ridefoged eller forpagter på Orelund: BILAG: 209.

Marius Lauritsen, lærer i Millinge, lokalhistorisk samler: BILAG: 293.

Mathias Lauritsen, søn af købmanden *Laurits Jørgensen* i Odense: 227.

Michel Lauridsen, byskriver i Faaborg: 422, 423, 424, BILAG: 228.

Niels Lauritsen, degn i Espe: 130.

Niels Lauritsen, søn af herredsfogden *Laurits Christensen*, Faaborg: BILAG: 210.

Niels Lauritsen, præst i Tanderup: 98.

Peter Lauritsen, kirkevæрге i Dreslette: BILAG: 138.

Rasmus Lauridsen, byfoged i Faaborg: 419, BILAG: 222, 246.

Rasmus Lauritsen (ane nr.818), præst i Herrested: 122-129, 134, 254, 401.

Aage Lauridsen, skolemester ved Vor Frue skole i Odense: 88, 89.

Baltazar Laursen, fredløs drabsmand: 56.

Jesper Laursen, skrædder og kirketjener i Assens: 267.

Knud Laursen, kæmner i Odense: BILAG: 77.

Mads Laursen, bortrømt tjenestekarl under Steensgård (Fyn): 551, 552.

Peder Laursen, logerende hos *Peder Let* i Odense: BILAG: 75.

Rasmus Laursen, ridefoged eller forpagter på Finstrupgård (Holstenshus), borger i Faaborg: 421.

Sivert Laursen, odenseaner: BILAG: 64.

Niels Lemb, ridefoged på Steensgård (Fyn): 553.

Christian von Lente til Sarlhusen, stiftamtmand over Fyn: BILAG: 232, 248.

Peder Pedersen (Lerche), rådmann i Odense, siden adlet og ejer af Rygård: 100, 120, BILAG: 149.

Vincentz Lerche til Rygård og Vormarkgård, hofjunker, geheimekonferensråd: BILAG: 250

Let, slægtsnavn, herunder for odenseansk købmandsslægt: 166, 168-182, 183, 188, 590, 591, BILAG: 70.

Adolphine Leth til Vejlegård, gift med generalrigskommissær *Michael Fabritius Tengnagel*: 569.

Carl Friderich Steensen Leth til Egeløkke, lieutenant i cavaleriet: 570.

Christen Lauritsen Let, odenseaner, i 1. rode: 176.

Hans Let, odenseaner, i 11. rode: 176.

Hans Pedersen (Let): se *Hans Pedersen*.

Inger Jacobsdatter Let, præstehustru, gift med *Mads Jensen (Medelfar)*: 171, 173, 175.

Jacob Sørensen Let, borgmester i Odense: 152, 162, 166, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 182, 185, 190, 583, 588, 590, 591, BILAG: 67, 73.

Karen Jørgensdatter Let eller *Letsdatter* (ane nr.1647), købmandshustru, gift med

Niels ... (Let) og Bertel Wichman, som enke købmand i Odense: 162, 167, 171-172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 181, 182, 183, 188, 189, 190-209, 211, 212, 217, 220, 225, 227, 228, 241, 283, 441, 467, 579, 581, 584, 585, 586, 588, 590, 591, BILAG: 89, 97, 99, 114, 123, 149.

Lass Let (Lææt), Sallinge herred: 168.

Mattis Let, Odense herred: 168.

Maren Pedersdatter Let, købmandsdatter i Odense: 182.

Mette Jacobsdatter Let, rådmanshustru, gift med *Hans Pedersen (Let)* i Odense: 172, 173, 174-175, 176, 198, 200, 208, BILAG: 73, 93, 108, 115.

Morten Leth, ridefoged på Holstenshus: BILAG: 255.

Niels ... (Let), købmand i Odense: 172, 173, 174, 175, 176, 190, 200, 201, 591.

Peder Jørgensen Let, købmand/kræmmer i Odense: 172, 173, 174, 175, 176-181, 182, 194, 198, 586.

Poul Pedersen Let, købmandssøn i Odense: 182.

Poul Sørensen Let, købmand i Oslo, lagmand i Stavanger: 169, 170.

Rasmus Let, (*Erasmus Lætus*), se *Rasmus Glad*.

Rasmus Let, købmand/kræmmer i Odense: 176.

Søren Let, købmand i Odense: 168-169, 170, 172, 189, 199.

Søren Let, vicariepræst ved St.Knuds kirke i Odense: 169.

... Letsdatter, præstehustru, gift med *Knud Nielsen*, Ustrup i Jylland: 169, 170.

Anne Letsdatter, købmand/kræmmer i Odense: 173, 175, 194, 198.

Cathrine Letsdatter, præstehustru, gift med *Jens Michelsen (Vejle)* i Nykøbing F: 169, 170, 588.

Ingeborg Letsdatter, købmandshustru, gift med *Willum Spickerman* i Odense: 169, 170, 588.

Karen Letsdatter. se *Karen Jørgensdatter Let*.

Mette Letsdatter. se *Mette Jacobsdatter Let*.

Henrich Lewe, amtsforvalter for Assens og Hindsgavl amter: BILAG: 272.

Jens Liercke, kerteminder: BILAG: 131.

Christer Carlsson Lillieberg, svensk artillerimajor: 230.

Anders Lime (Lym) fra Horsens, købmand: BILAG: 95.

Christen Hansen Lime, rådmand i Odense: 207-208, 241, 242, 246, 584, BILAG: 107, 114, 116, 121, 124, 194.

Søren Lind, degn i Espe og Vantinge: 560, 561.

Hans Pedersen Lindegaard, skipper og bager i Faaborg: 491, 492.

Lars Lindegaard, købmand i Faaborg: BILAG: 264.

Michel Pedersen Lindegaard, bager i Østergade i Faaborg: BILAG: 239.

Peder Rasmussen Lindegaard, konsumtionsforpagter i Faaborg: 450, 478, 479, BILAG: 223.

Godske Lindenov til Lindersvold, adelsmand, admiral: 33.

Hans Hansen Lindenov til Iversnæs (*Wedellsborg*), adelsmand: 320, BILAG: 162.

Hans Johansen Lindenov til Iversnæs (*Wedellsborg*), lensmand for Hindsgavl len: 273.

Henrich Lindenow, stiftamtmand over Fyn: 573.

Anne Margrete von der Lith, gift med godsforpagterne *Bertram Reventlow* og *Ulrich Mogensen*: 472.

Anna Cathrine Liunge: se *Lyng*.

Hans Jørgen Lohman, skrædder i Odense, siden kirkeejer, bosat i Lille Appe, Brændekilde: BILAG: 285, 286.

Lorentz ..., skrædder, festdeltager i Assens: 56.

Albret Lose, borger i Devent: BILAG: 31.

Louis XIV, fransk konge: 437.

Gebhardt Lubken, købmand i Hamborg: 246, BILAG: 124.

Jacob Lucassen, tjenende på Vallø: BILAG: 184.

Willum Lucassen, rådmand i Odense: 187-188, 194, 195, BILAG: 80.

Hein Lucht, købmandstjener hos *Erich Jørgensen*, siden købmand i Odense: 220, 241, 584, BILAG: 117.

Lucoppidan, slægtsnavn, udgående fra Landet præstegård i Lundby på Tåsinge: 107, 109.

Mogens Jensen Lucoppidan, præst i Øster Skerninge og Hundstrup: 119, 254.

Peder Jensen Lucoppidan, magister, præst i Landet og Bregninge: 108, 109, 119, 254, BILAG: 43, 125, 155.

Ludvig, ungarsk konge: 43.

Bertel Ludvigsen, præst i Assens, provst i Båg herred: 283, 287, 376, 379, 383,

504, 508, BILAG: 26, 33, 196, 197, 201, 268.

Jacob Ludvigsen, præst i Horne: BILAG: 94, 149, 244.

Just (Jost) Ludvigsen, præst i Faaborg: 441, BILAG: 94, 211, 213, 218, 236.

Birgitte Christiansdatter Luja, præstehustru, gift med *Bertel Ludvigsen* i Assens: 504.

Christian Henrich Luja, dr.med., læge i Odense: 301, 308, BILAG: 268.

Christian Michelsen Luja, præst i Ørbæk: BILAG: 230.

Laurits Luja, professor ved Odense gymnasium: 88.

Anders Lund, Nørre Søby, fmtl. fæster hos *Anna Sophia Krabbe*, Søbysøgård: BILAG: 205.

Else Marie Lund, gift med accisseskriver *Ebbesen* og bankkasserer *Jacob Hansen Laccopidan*, København: 515, 516.

Hans Lauridsen Lund, faaborgenser: BILAG: 236.

Henrich Lauridsen (Larsen) Lund, købmand i Faaborg, siden ejer af Damsbo: 482-483.

Johanne Hansdatter Lund, gift med byfogden *Albert Friis*, købmanden *Jørgen Wederkinch* og toldkontrolløren *Christian Strøberg* i Bogense: 527, 528-530.

Peder Thomsen Lund, præst i Faaborg: BILAG: 259.

Severin (Søren) Henrichsen Lund til Damsbo, kancelliråd: 483.

Søren Rasmussen Lund, prokurator i Odense: 220, BILAG: 112.

Peder Pedersen Lundager, præst i Hee i Jylland: 515, 517.

Hans Lunde, kirketjener i Assens: 269.

Martin Luther, tysk reformator: 114.

Anders Christensen Lyboe, rådmand i Faaborg: 415, BILAG: 210.

Anders Pedersen Lyboe, faaborgenser: 434.

Peder Andersen Lyboe, forpagter på Høbøe, borger i Faaborg: 421, 434, BILAG: 210, 224.

Søren Lydichsen, skipper i Assens: BILAG: 160.

Lykke, adelslægt: 260.

Erich Lykke til Skovgård og Rugård, lensmand for Odensegård len: 66.

Kaj Lykke til Gisselfeld og Rantzausholm (Brahetrolleborg) m.v., adelsmand: BILAG: 151.

Anna Cathrine de Lyng, gift med skovrideren *Evert de Place* i Gyrstinge: BILAG: 274.

Claus Christophersen Lyschander, præst, krønikeskriver: 31, 36.

Hans Sørensen Læsøe, konsumtionsbetjent i Faaborg og birkefoged for Finstrupgård (Holstenschus) birk: 477-480, 485.

Laale, slægt i Assens: 76.

Bodil (Boell) Jørgensdatter (Jørgen Laales datter), borgmesterhustru, gift med *Niels Mand* i Assens: 77, BILAG: 29.

Hans Laale, rådmand i Assens: 54.

Peder Laale, borger i Assens: 78.

M *Mouritz Mackeprang*, historiker, dr.phil., direktør for Nationalmuseet: 577.

Mads Bager i Bogense: se *Mads Jørgensen*.

Mads ..., knivsmed, kæmner i Odense: BILAG: 63.

Mads ..., ringer i Gråbrødre og St. Knuds kirker i Odense: 156.

Anne Madsdatter (Hanna Mathiæ): se *Sass*.

Johanne Madsdatter, gift med gårdfæsterne *Jørgen Hansen Rafn* og *Hans Jørgensen* i Voldtofte: 553, BILAG: 292.

Maren Madsdatter, tjenende hos *Peder Let* i Odense: BILAG: 75.

Mariche Madsdatter i Lyndelse, fmtl. fæster hos *Anna Sophia Krabbe*, Søbysøgård: BILAG: 204.

Susanne Madsdatter, datter af biskop *Mads Jensen (Medelfar)*: BILAG: 72.

Carsten Madsen, sønderborger: 218-219.

Eiler Madsen, degn i Vester Åby og Åstrup: BILAG: 123.

Henrich Madsen, organist i Stege: 373, BILAG: 189.

Iver Madsen, skrædder i Odense: 180.

Jacob Madsen (Vejle), magister, biskop (superintendent) over Fyns stift: 66, 90-91, 92, 101, 102, 103, 104-106, 112-113, 114, 115, 116, 118, 120, 122, 123, 124, 125, 127, 130, 131, 247, 248, 249, 250, 252, 256, 258, BILAG: 46.

Jacob Madsen, søn af biskop *Mads Jensen (Vejle)*: BILAG: 72.

Jens Madsen, søn af biskop *Mads Jensen (Vejle)*: BILAG: 72.

Jørgen Madsen, kræmmer i Odense: 192, 209.

Lave (Laurs) Madsen, borgmester i Assens: 51, 54.

Niels Madsen, borger i Assens: 79.

Peder Madsen, gårdfæster i Østerby under Steensgård (Fyn): BILAG: 292.

Rasmus Madsen, fæstebonde i Melby: BILAG: 102.

Anders Jepsen Maés (Maas), præst i Gamtofte, provst i Båg herred: 58.

Magdalena ..., præstehustru, gift med *Bertel Wichman* i Særslev: 201, 204.

Magdelene ..., debitor, gift med *Oluf Christensen* i Odense: 164.

Peder Jørgensen Mahl, købmand og værts-husholder, siden kongelig vejer og måler i Faaborg: 465, 466, 488, 492, 501, BILAG: 234, 240, 241.

Ove Malling, gehejmestatsminister, historiker: 348.

Mand, fynsk slægtsnavn, særlig udbredt i Odense og Assens: 76-77, 166, 174, 175, 183-185, 186, 188, 579, BILAG: 28, 70, 131.

... *Jørgensdatter Mand*, præstehustru, gift med *Niels Olufsen* i Stenløse: 167, 185.

Anders Mand, stamfader i Odense: 183.

Anders Jørgensen Mand, præst i Kerteminde: 166, 167, 172, 173, 174, 175, 183, 185, 258, 284-285, 588, BILAG: 141.

Claus Nielsen Mand, præst i Allested og Vejle: 172, 185.

Gertrud Jørgensdatter Mand, købmandshustru, gift med *Hans Sørensen* og *Hans Jørgensen (Friis)*, og købmand i Odense: 166, 167, 183-184, 185.

Jens Nielsen Mand, rådmann i Assens: 75, 76, 77, 183, 276, BILAG: 26.

Jørgen Andersen Mand (ane nr.6590?), odenseaner, i 1. rode: 167, 182, 183, 185, 187, BILAG: 302.

Jørgen Jørgensen Mand, købmand i Odense: 166, 167, 183, 184, 185.

Jørgen Nielsen Mand, byfoged i Assens, ridefoged over Hagenskov len: 77, 79, 183, 280, 318, 320, 321, 579, BILAG: 25, 29, 34, 135.

Marine Jørgensdatter Mand (ane nr. 3295?), rådmannshustru, gift med *Jørgen ... (Pedersen?)* og *Jacob Let* i Odense: 167, 169, 172, 173, 174, 175, 183, 185, 588.

Niels Jensen Mand, borgmester i Assens: 77, 78, 183, BILAG: 21, 28.

Otte Diderich Mandfelt, badskær i Faaborg: BILAG: 157.

Henrich Marchdanner til Rønningesøgård, adelsmand: BILAG: 117.

Jørgen Marcussen, kapellan i Assens: BILAG: 141.

Marine Hans Bruus', borger i Odense: 278.

Maren Jens Erreboes i Faaborg: se *Maren Busch*.

Maren Frises, assensbo: 272.

Maren ..., præstehustru, gift med *Laurits Andersen Hoff* i Jordløse: BILAG: 129.

Marine ..., præstehustru, gift med *Jørgen Jespersen* i Svindinge: 120.

Maren ..., præstehustru, gift med *Laurits Jespersen* i Espe: 115, 117, 119.

Maren ..., amme hos *Erich Jørgensen* og *Anne Mathiasdatter* i Odense: 241.

Maren ..., gift med skrædderen *Jørgen Jørgensen* i Ørsted: 137, 141.

Maren hr. Justis (Ludvigsen): se *Naur*.

Marine ..., borgmesterhustru, gift med *Carsten Rickertsen* i Flensborg: se *Frese*.

Marine ..., rådmannshustru, gift med *Peter Rickertsen* i Flensborg: 23.

Marine ..., købmandshustru, gift med *Jørgen Thomsen* i Faaborg: BILAG: 209.

Margrethe ..., formodet moder til *Erich* og *Laurits Jørgensen* i Odense: 227.

Margrethe ..., gift med bageren *Bo Jacobsen* i Faaborg: BILAG: 57, 227.

Margrethe, dronning: 11, 12.

Margrethe ..., måske gift med borgmester *Jørgen Olufsen Bang* i Assens: 80.

Marie Møllers, gift med ... *Møller* og værts-husholderen *Christopher Strøyberger* i København: 368, 369, 370.

Jørgen Markvorsen, præst ved Vor Frue kirke i Svendborg: BILAG: 125.

Lauritz Marquarsen, borger i Assens: 54.

Jørgen Christian Marstrand, degn i Ringe: BILAG: 279.

Ellen Marsvin til Lundegård og Ellensgave (Holckenhavn) m.m., gift med *Ludvig Munk* og *Knud Rud*, lensmand for Dalum Klosters len: 72, 81, 83, 193, 195, 205, 264, 293, 294, 299, 324, BILAG: 66, 67.

Jørgen Marsvin til Dybæk og Hollufgård, lensmand for Odensegård len: BILAG: 27, 63, 64, 130.

Hector Gottfried Masius, professor og rektor ved Københavns universitet: 519.

Anne Mathiasdatter, købmandshustru, gift med *Erich Jørgensen* i Odense: 214, 230, 233, 235, 236, 238, 239, 240, 241, 245, BILAG: 122.

Anniche Mathiesdatter, gift med *Bertel ... Trommeter* i Odense: BILAG: 98.

Diderich Mathiassen, søn af rådmann *Mathias Diderichsen* i Odense: 239, BILAG: 162.

Hans Mathiassen, søn af rådmand *Mathias Diderichsen* i Odense: 238, 239, 240, BILAG: 91.

Jesper Mathiassen, søn af rådmand *Mathias Diderichsen* i Odense, student: 239.

Peder Mathisen, skriver på Hald: BILAG: 158.

Tyge Matthiessen, øltapper, Ved Stranden i København: 370.

Peder Mecklenborg, kongeligt sendebud: BILAG: 27.

Oluf Mecklenburg, købmand i Flensborg: 22, 23, 25.

Poul Andersen (Medelby), magister, præst ved Vor Frue kirke i Odense: 274, BILAG: 134, 136.

Gjøde Hansen (Ægidius Johannis) (Medelfar), præst i Kørup og Hundstrup: BILAG: 49.

Mads Jensen (Medelfar), magister, biskop i Lund: 171, 173, 260.

Hans von Mehlen til Lundsgård, adelsmand: BILAG: 130.

Nicolaus von Mehrlaw, handlede med Odensegård: BILAG: 92.

Balthasar Meisner, professor theol. ved Wittenbergs universitet: 262, 263.

Thor Melbye, kapellan i Assens, præstehistoriker: 99.

Erich Menved, dansk konge: 87.

Mette Jens Nielsens i Assens: se *Andersdatter*.

Mette Sørensens, forarmet enke, Laxegade i København: BILAG: 188.

Michel ..., degn i Vissenbjerg: 106.

Michel Tingskriver i Faaborg: se *Michel Lauridsen*.

Dorithe Michelsdatter, steddatter til kapellanen *Otte Frandtsen* i Assens: 135.

Gertrud Michelsdatter, købmandshustru, gift med *Jacob Nielsen* i Kerteminde: 201, 202, BILAG: 89.

Maren (Marine) Michelsdatter (ane nr. 1643), præstehustru, gift med *Anders Lauritsen* i Vissenbjerg: 101, BILAG: 126.

Mette Marie Michelsdatter, degnehustru, gift med *Jørgen Poulsen Bang* i Oure: 505.

Claus Michelsen, købmand i Odense: 148, 153.

Claus Michelsen (Mule), magister, præst i Nørre Broby, provst i Salling herred: 235, 303, 308-310, 313, 456, 590, BILAG: 240.

Hans Michelsen, dr.theol., biskop over Fyns stift: 83, 124, 125, 127, 128, 132, 140,

200, 203, 205, 249, 250, 254, 261, 264, 265, 266, 267, 273, 274, 275, 282, 283, 284, 285, 293, 294, 295, 296, 298, 299, 300, 301, 303, 310, 321, BILAG: 54, 88, 134, 137, 148, 163.

Hans Michelsen, præst i Longelse og Fuglsbølle: 109.

Hans Michelsen, rådmand i Odense: BILAG: 49, 55, 100, 109, 192.

Jacob Michelsen, rådmands søn i Odense: se *Bager*.

Jens Michelsen (Vejde), præst i Nykøbing F.: se *Vejde*.

Ludvig Michelsen (Tisdorph), præst ved Vor Frue kirke i Odense: se *Tisdorph*.

Søren (Seffren) Michelsen, skipper af Mariager: BILAG: 160.

Hendrich Middendorff, købmand i Lübeck: BILAG: 116.

Hildeborg Dorothea Mogensdatter, gift med handelsmanden *Knud Pedersen* i Assens: 333, 335.

Karen Mogensdatter, præstehustru, gift med *Jens Haasum* i Landet: 109.

Jens Mogensen, degn i Vester Åby: 472.

Jens Mogensen, kirkevæрге i Odense: se *Rosenvinge*.

Jørgen Mogensen, borgmester: se *Rosenvinge*.

Jørgen Mogensen, skipper i Faaborg: BILAG: 243.

Ulrich Mogensen, forpagter på Brændegård og Brahetrolleborg, siden forstander for Herlufsholm og ejer af Dyrehovedgård (Tårnborg): 445, 446, 447, 469, 472-474, 475, 482, 581, 584, 591, BILAG: 245.

Hans Moisses, fntl. købmand i Kerteminde: BILAG: 88.

Armgot Sophie Marcusdatter Monrad, gift med præsten *Diderich Jacobsen (Achton)* i Vigersted og captain *Flemming Ulric Wortmann*, som enke inspektrice på Herlufsholm: 470, 493.

Morten ..., hører/degn ved Gråbrødre kirke i Odense: 156.

Morten, præst i Øster Hæsinge: se *Griff*.

Anne Mortensdatter, præstehustru, gift med *Henrich Mortensen Griff* i Faaborg: BILAG: 219.

Maren Mortensdatter i Høje: se *Schelde*.

Christen Mortensen, skipper, Ved Stranden i København: 370.

Henrich Mortensen, præst i Faaborg: se *Griff*.

Jørgen Mortensen, rådmænd i Odense: se *Krag*.

Niels Mortensen, tyv i Kerte: BILAG: 278.

Peder Mortensen, degn i Oure og Vejstrup: BILAG: 268.

Anna Cathrine Morville, præstehustru, ikke gift med *Diderich Jacobsen* i Vigersted: BILAG: 242.

Gabriel Mouridsen, borgmester i Assens: BILAG: 138.

Isach Mouritsen, herredsfoged i Båg herred, byfoged i Assens: 321, 322, 331, 380, BILAG: 167, 193, 206.

Mule, fynsk adelig købmandsslægt: 25, 83, 144, 151, 198, 234, 297, 309, 580, 590, BILAG: 62.

Anna Jørgensdatter Mule (Annam Georgii Muleni), gift med biskop *Laurits Jacobsen (Hindsholm)* i Odense: 299, 303, BILAG: 112, 124, 149.

Anna Mogensdatter Mule, gift med rektor, professor *Thomas Broderus Bircherod* i Odense: 233, 297, 303.

Barbara Hansdatter Mule, borgmesterhustru, gift med *Willum Bang* i Assens: 61.

Barbara Nielsdatter Mule, gift med professor *Jørgen Jørgensen (Falster)* i Odense: BILAG: 34, 87.

Christen Mule, borgmester i Odense: BILAG: 59.

Christen Mule, rådmænd i Odense: BILAG: 64.

Claus Hansen Mule til Nislevgård: 303, BILAG: 158.

Claus Michelsen (Mule): se *Claus Michelsen*.

Else Hansdatter Mule, datter af *Hans Mule* i Odense: 151.

Hans Clausen Mule (Joh. Mulenius), magister, præst i Nyborg, provst i Vindinge herred: 203, BILAG: 149.

Hans Michelsen Mule til Nislevgård, købmand i Odense: 144, 147-148, 149, 150-151, 152, 153, 160, 168, BILAG: 62, 63.

Jens Hansen Mule, dr.med., Odense: 162.

Johannes Michelsen Mule, præst i Nørre Broby: 309, BILAG: 153, 154, 155.

Jørgen Hansen Mule (Georgius Muleni), borgmester i Odense: 195, 220, 233, 297, 298, 303, BILAG: 112, 149.

Karen Clausdatter Mule, gift med præsten *Michel Hansen* i Nørre Broby og lægen *Christian Luja* i Odense: 301, 303, 309, BILAG: 268.

Karen Jørgensdatter Mule, gift med professor *Svend Pedersen* og rektor *Henning*

Christensen Achton i Odense: 255, 297, 298, 303, 313.

Marcus Hansen Mule, købmand i Odense: 160, 193, 195, 199, BILAG: 86, 98-99.

Maren (Marine) Hansdatter Mule, købmandshustru, gift med *Niels Bager* i Odense: 151, BILAG: 66, 83.

Maren Nielsdatter Mule, gift med *Marcus Kotte* i Odense: 147-148, 151, 153.

Mette Michelsdatter Mule, datter af præsten *Michäel Clausen (Mule)* i Nørre Broby: BILAG: 154.

Michäel Clausen (Mule): se *Michäel Clausen*.

Michel Mule, borgmester i Odense: 47, 88, 145, 146, 151.

Mogens Jørgensen Mule, levede af sine midler i Odense: 233, 235, 303, BILAG: 89.

Niels Mule, rådmænd i Odense: BILAG: 64.

Niels Mule, rådmænd i Odense: BILAG: 99.

Niels Hansen Mule, magister, præst til *Beser*, provst i *Samsø* herred: BILAG: 34.

Augustinus Muller af Århus, logerende hos *Mette Nielsdatter Bager* i Odense: BILAG: 77.

Laurits Mulrod, borger i Assens: BILAG: 22.

Ebbe Munch til Fjellebro, adelsmand: BILAG: 45.

P.Munch, dr.phil., historiker, politiker: 50, 577.

Kirsten Munk til *Boller*, adelig frue, gift med *Christian IV*: 299, 300, 324, 400.

Christian Muus, biskop over *Fyns* stift: 447.

Heinrich Müller, rentemester: 357, 358, BILAG: 180.

Martha Müller, gift med professor *Zeuthen* i Odense: BILAG: 270.

Münckhausen, major i dansk tjeneste: 333.

Jørgen Henrichs Müxssel, købmand i *Ham-borg*: 246.

Peder/Bertel Christensen Møborg, ansøger til præstekald i *Vissenbjerg*: 137.

Augustinus Møller, guldsmed i Odense: BILAG: 80.

Elisabeth Møller, gift med *Hans Hviid*, Humlehavn, siden *Højbjerggård*, *Køng*: BILAG: 285.

Hans Møller, fuldmægtig på *Nyborg* amtstue: BILAG: 254.

Henrich Pedersen Møller, faaborgenser: BILAG: 263.

Ip Møller, skrædder i Odense: BILAG: 269.

Jesper Møller, odenseaner: BILAG: 109.

Johan Hansen Møller i *Faaborg*: BILAG: 156.

- Mads Møller*, gårdfæster i Østerby under Steensgård (Fyn): BILAG: 292.
- Peder Møller*, Faaborg: se *Peder Møller Jørgensen* (*Peder Jørgensen den yngre*).
- Peder Hansen Møller*, ridefoged på Hvedholm, siden rådmand i Faaborg: 415, BILAG: 209.
- Johan Mölmann*, købmand i Hamborg: 218.
- Mølmark*, slægt fra Faaborg: 490.
- Børge Christiansen Mølmark*, købmand og konsumtionsforpagter i Faaborg: 314, 441, 443, 451, 470, BILAG: 222, 245.
- Christian Børgesen Mølmark*, præst i Søllinge og Hellerup: 470.
- Christian Ibsen Mølmark*, rådmand i Faaborg: 414, 418, 423, 427, 428, 434, 443, 449, 490, 492, BILAG: 206, 208, 211, 217, 222.
- Christian Ibsen Mølmark*, ridefoged på Lykesholm og Nakkebølle, siden forvalter ved Scheelenborg, exam jur., herredsfoged i Salling herred, byfoged og borgmester i Faaborg: 489, 490, 491, 500, BILAG: 255, 256, 258.
- Mette Christiansdatter Mølmark*, præstehustru, gift med *Jacob Lauritsen Kullerup* i Faaborg: 441, 443, BILAG: 235.
- Lauritz Maaløe*, assenshistoriker: 281.
- N *Elias Eskildsen Naur*, magister, rektor ved Odense skole, professor ved Odense gymnasium, digter: 233-234, 235, 296-297, 303, 314.
- Hans Christensen Naur*, præst i Vissenbjerg: 303, 313, 314, 443, BILAG: 155, 156, 235.
- Maren Hansdatter Naur*, gift med præsten *Just Ludvigsen* og købmændene *Christian Poulsen* og *Børge Mølmark*, alle i Faaborg: 441, 443, BILAG: 155, 213, 236.
- Hans Nicolaisen*, bogenser: 530.
- Nicolao*, præst i Søby: se *Niels Snog*.
- Niels ...*, blytækker i Odense: 175.
- Niels ...*, bysvend i Odense: 175, BILAG: 67.
- Niels ...*, "dreng", tjenende hos *Bertel Jensen* i Ladegård: BILAG: 162.
- Niels (Nicolaum)*, kapellan i Sønderby: se *Niels Jacobsen Egesborg*.
- Niels ...*, købmandsdreng hos *Karen Letsdatter* i Odense: BILAG: 83.
- Niels ...*, muremester i Assens: 72, BILAG: 27.
- Niels ...*, katolsk præst i Barløse: BILAG: 38.
- Niels ...*, skriver i Odense: BILAG: 76.
- Niels ...*, skrædder i Faaborg: 411.
- Niels ...*, skytte på Vejlegård: BILAG: 297.
- Niels ...*, tømmermand i Odense: BILAG: 72, 76.
- Niels (Michelsen?)* (ane nr.6572), odenseaner: 92.
- ... *Nielsdatter*, gift med *Hans Hansen* i Svenstrup: 185.
- ... *Nielsdatter*, gift med *Jens Jesell* i Vejle: 185.
- Anna Nielsdatter*, tyvagtig tjenestepige hos *Barbara Henningsdatter Achtonia* i Faaborg: BILAG: 156, 157.
- Anne Nielsdatter*, odenseaner: 210.
- Anna Cecilia Nielsdatter*, datter af handelsmanden *Niels Jørgensen* i Assens: BILAG: 198.
- Anna Marie Nielsdatter*, gift med skomageren *Laurs Nielsen* i Faaborg: BILAG: 226.
- Barbara Nielsdatter*, præstehustru, gift med *Poul Poulsen* i Allerup: 287, BILAG: 145.
- Bodil Nielsdatter*, datter af købmanden *Niels (Let)* i Odense: 190, 200, 201.
- Dorthe Nielsdatter (Foss)*: se *Foss*.
- Inger Nielsdatter*, odenseaner: BILAG: 80.
- Karen Nielsdatter*, gift med *Christen Lauritsen Let* i Odense: BILAG: 74.
- Karen Nielsdatter*, odenseaner: BILAG: 81.
- Maren Nielsdatter*, datter af handelsmanden *Niels Jørgensen* i Assens: 397, BILAG: 201.
- Maren Nielsdatter*, gift med landsdommer *Christen Baltersen*, Møn: BILAG: 182.
- Maren Nielsdatter*, præstehustru, gift med *Ludvig Michelsen (Tisdorph)* og *Niels Pedersen Brun* i Odense: 172, 174, 176, 190, 200-202, 209, 283, 441, BILAG: 71, 94, 147, 149.
- Maren Nielsdatter* (ane nr.201), gift med værtshusholderen *Christopher Strøyberger* i København: 368, 370, 371?, 519.
- Margaretha Nielsdatter*, gift med gårdfæsteren *Peder Hansen Rafn* i Østerby: 553, 555.
- Margrethe Nielsdatter*, præstehustru, gift med *Peder Knudsen Skydeberg* i Søllinge: BILAG: 53.
- Mette Nielsdatter*, købmandshustru, gift med *Jørgen Bertelsen* i Assens: 332, 333, 334, 383, BILAG: 167, 168, 194.
- Anders Nielsen*, ejer af gård i Vestergade i Faaborg: BILAG: 223.
- Anders Nielsen*, rådmand i Assens: 333, 383, 384, 385, BILAG: 191, 194, 196.

Christen Nielsen, søn af *Niels Skriver*, på kost hos *Peder Let* i Odense: BILAG: 76.

Christen Nielsen i Heden, herredsfoged i Salling herred: 172, BILAG: 289.

Christen Nielsen, værtshusholder, "Meervifuen", Ved Stranden i København: 369, BILAG: 186.

Christian Nielsen, toldkontrollør i Faaborg: BILAG: 255.

Christopher Nielsen, rådmand i Assens: 328.

Erich Nielsen, byfoged og kæmner i Odense: BILAG: 116, 121.

Erich Nielsen, rådmand i Assens, amtskriver for Assens og Hindsgaul amter, ejer af Erholm: 333, 383, 385, 387, 388, 389, 391, BILAG: 194, 196.

Frantz Nielsen, rådmand og tolder i Assens: 68, BILAG: 25.

Gregers Nielsen, borgmester i Odense: 145.

Hans Nielsen, borgmester i Odense: se *Chulnbron*.

Hans Nielsen, foged på Egeskov: 231.

Hans Nielsen i Røjlehuset, fæster hos *Anna Sophia Krabbe* på Søbysøgård: BILAG: 204.

Hans Nielsen, skipper i Odense: BILAG: 269.

Hans Nielsen, tjenestekarl under Steensgård (Fyn): BILAG: 292.

Iver Nielsen, ridefoged på Arreskov, siden rådmand i Faaborg: 409, 415, 426, BILAG: 205, 206, 211, 213.

Jacob Nielsen i Roskilde, fra Vigelsø: BILAG: 88.

Jacob Nielsen, fæstebonde på Trellerup: BILAG: 88.

Jacob Nielsen, gårdforpagter, købmand i Kerteminde, senere på Sonnerupgård: 172, 174, 176, 190, 201, 202, 207, 228, 579, 584, BILAG: 87, 97, 99, 123.

Jacob Nielsen, købmand i Assens: 334, 383, 385, 394, BILAG: 194.

Jacob Nielsen, søn af *Niels Skriver*, på kost hos *Peder Let* i Odense: BILAG: 76.

Jacob Nielsen, deltager i slagsmål i Odense: BILAG: 72.

Jens Nielsen, byskriver i Odense: BILAG: 86, 170.

Jens Nielsen, købmand og skibsreder i Odense: 505.

Jens Nielsen, odenseaner: 92.

Jens Nielsen, rådmand i Assens: 328, 379, BILAG: 167.

Jens Nielsen, tjenende på Vallø: BILAG: 190.

Jens Nielsen i Palleshave, voldsmand: BILAG: 204.

Jep Nielsen, skipper i Assens: BILAG: 160.

Jesper Nielsen, præst i Vester Åby: 107, BILAG: 43.

Jørgen Nielsen, borgmester i Assens: 377, 378, 385, 386.

Jørgen Nielsen, præst i Nørre Nærå: se *Sommer*.

Jørgen Nielsen, søn af handelsmanden *Niels Jørgensen* i Assens: BILAG: 198.

Knud Nielsen i Vittinge, fmtl. fæster hos *Anna Sophia Krabbe* på Søbysøgård: BILAG: 204.

Knud Nielsen, præst på Ustrup i Jylland: 169, 170.

Lauritz Nielsen, borger i Odense: BILAG: 84.

Laurs Nielsen, skomager i Faaborg: BILAG: 226.

Michel Nielsen (ane nr.3286), magister, præst i Vissenbjerg, provst i Båg herred: 92-100, 101, 102, 103, 111, 112, BILAG: 126.

Oluf Nielsen, borger i Faaborg: 419.

Oluf Nielsen, konsumtionsbetjent i Faaborg, muligvis identisk med foranstående: BILAG: 248.

Oluf Nielsen, borger i Middelfart: 60.

Peder Nielsen, borger og hospitalsforstander ved Gråbrødre hospital i Odense: BILAG: 108.

Peder Nielsen, borgmester i Nyborg: BILAG: 163.

Peder Nielsen, feldbereder i Faaborg: BILAG: 229.

Peder Nielsen, skriver i Båg herred, rådmand i Assens: BILAG: 196.

Peder Nielsen, kongelig vejer og måler i Assens: BILAG: 191.

Peder Nielsen i Skrepenborg, odenseaner: BILAG: 107.

Poul Nielsen, beboer af gård i Odense: 153.

Poul Nielsen, borger i Faaborg: BILAG: 220.

Poul Nielsen, logerende hos *Peder Let* i Odense: BILAG: 76.

Rasmus Nielsen i Kelstrup: 190.

Rasmus Nielsen, fuldmægtig hos *Gert Pohl* på Flenstofte: 339, BILAG: 171, 172.

Rasmus Nielsen, fæster i Østerby under Søbo: 551.

Søren Nielsen, præst på Als: se *Stenløse*.

Anna Nigelsen, gift med *Martin Schwelund* i Flensborg: 29, BILAG: 14.

- Nic. Nissen*, krigsstaldmester: 229.
Willom Nissen, skipper i Assens: BILAG: 191.
Hans Notler, købmand i Haderslev: 177.
Inger Margrete Numsen, præstehustru, gift med *Henning Jacobsen (Achton)* i Hyllested: 469, 470, BILAG: 230.
Niels Christensen Nyekirch, præst i Vester-Hæsing og Lyndelse, provst i Salling herred: BILAG: 275.
Knud Pedersen Næraae, degn i Sønder Broby: 537, 539-540, BILAG: 45.
Laurits Pedersen Næraae, præst ved Frue kirke i Svendborg, provst i Sunds herred, præstehistoriker: 130, 139, 249, 540, BILAG: 48, 52.
- O *Jacob van Wassenaer van Obdam*, hollandsk admiral: 347, 348.
Hans Oldeland til Uggerslevgård, landsdommer: BILAG: 75, 123.
Johannes Oldendorph, præst i Haderslev, biografiforfatter: 22, 25-26, 55-56.
Anneke Olefsen: se *Sönnicksen*.
Laurits Esbernsøn Olmand, sælger af ejendom i København: BILAG: 59.
Albert Olsen, historiker, professor ved Københavns universitet, dr.phil.: 576, 577, 579, 582.
Anders Olsen (Olufsen), borgmester i Assens: BILAG: 28-29, 134.
Anders Olsen (Olufsen) (Ørbæk), gårdfæster i Ørbæk hos *Anders Bille*: BILAG: 171.
Gunnar Olsen, landsarkivar for Sjælland og Lolland-Falster, dr.phil.: BILAG: 293.
Jens Olsen (Olufsen), Assens: se *Lang*.
Jens Olsen (Olufsen), byskriver i Odense: BILAG: 103.
Jørgen Olsen, odenseaner: BILAG: 80.
Laurids Olsen (Olufsen), snedker i Faaborg: BILAG: 216, 246.
Oluf Olsen (Olufsen), skriver på Odensegård: BILAG: 92.
Peder Olsen, Quitzowsholm (Hofmansgave): BILAG: 108.
Oluf ..., "drenge", tjenende hos *Bertel Jensen* i Ladegård: BILAG: 162.
Oluf, præst i Lumby: se *Andersen*.
Oluf, præst i Sønder-Højrup: se *Graa*.
Else Olufsdatter, præstehustru, gift med *Henrich Christensen Achton* i Frørup: 255, BILAG: 128.
Karen (Catharina) Olufsdatter, præstehustru, gift med *Jacob Christensen Achton* i Østrup: 254, 255, BILAG: 128.
- Kristense Olufsdatter*, præstehustru, gift med *Erich Dannefer* i Karleby: 365.
Mette Olufsdatter, Assens: se *Lang*.
Christen Olufsen, borger i Faaborg: BILAG: 219.
Henrich Olufsen, ridefoged på Lundegård: BILAG: 150.
Jacob Olufsen, Assens: se *Lang*.
Jeppe Olufsen, søn af gårdfæsteren *Oluf Hansen (Rafn)* i Østerby: 557.
Jesper Olufsen, kok i Faaborg: BILAG: 212, 215, 219.
Mads Olufsen (Matth. Olai), afsat præst i Kerte: BILAG: 136-137.
Niels Olufsen, præst i Stenløse: 166, 167, 174, 175, 183, 185.
Tyge Olufsen, bosvend hos *Karen Letsdatter* i Odense: 195.
Martin Opitz, tysk digter: 203.
Anthoni Ottesen, byfoged i Odense: BILAG: 158.
Christian Ottesen (Humble): se *Humble*.
Marine Ottosdatter, præstehustru, gift med *Rasmus Lauritsen* i Herrested: 122, 127.
Peder Ottosen, søn af præsten *Otto Rasmussen Herrested* i Rønninge: BILAG: 50.
Poul Ottosen, offuerker i Odense: 122.
Rasmus Ottosen, søn af præsten *Otto Rasmussen Herrested* i Rønninge: BILAG: 50.
Svend Outsén, kusk, Møntergade i København: BILAG: 187.
- P *Peder Pagh*, katolsk biskop i Odense: 89.
Peder Palladius, biskop over Sjællands stift: 98, 114.
Joén Hansen Panch, købmand i Faaborg: BILAG: 253.
Anne Payens, købmandshustru, gift med *Hans Wynbach* i Flensborg: 17.
Hans Payesen, købmand i Flensborg: 13, 15, 17.
Haye (Haying) Payesen (ane nr.26464), købmand og borgmester i Flensborg: 12-15, 16-17.
Hune Payesen (Pagesson), købmand i Flensborg: 13, 17.
Jane Paygeson (Janne Paisen), Nr.Gøs herred: 17.
Paysen, frisisk slægtsnavn: 18.
Boy Paysen, flensborger: 17.
Broder Paysen (Paygesson), flensborger: 17.
Nis Paysen, (Nisse Paygesson), Nr.Gøs herred: 17.

- Peder ...*, bager i Vestergade i Faaborg: 431.
- Peder ...*, hvidhåret barnefader, tjenende i Hestholm: 340.
- Peder (Per) ...*, fogedsvend i Odense: BILAG: 66, 76, 77.
- Peder Kiæltring* i Ølsted, medlem af *Røde Rasmus Rachers* bande: 402.
- Peder Racher* i Odense, medlem af *Røde Rasmus Rachers* bande: 402.
- Peder ...*, murermester i Assens: BILAG: 26.
- Peder (Peiter) ...*, møller, Faaborg: 431.
- Peder*, præst i Skydebjerg: se *Hansen*.
- Anna Pedersdatter*, besøvet af *Niels Haagerup* i Faaborg: BILAG: 215.
- Anne Pedersdatter*, letfærdig mejerske i hollænderiet i Brahesborg: 558-560.
- Anne Pedersdatter*, præstehustru, gift med *Anders Mand* og *Anders Poulsen* i Kertemind: 172, 185, 284, 285, 287, BILAG: 79.
- Anne Pedersdatter*, gift med rektor *Jacob Jacobsen Wolf*: BILAG: 46.
- Barbara Pedersdatter*, rådmandshustru, gift med *Jørgen Hansen Friis* i Odense: 147, 163.
- Christina Pedersdatter*, præstehustru, gift med *Knud Pedersen Dan* i Stenløse: 141, 142, 442, 445, 507, BILAG: 55, 56.
- Edel Pedersdatter*, gift med toldvisitereren *Henrich Jørgensen* i Århus: 395, 397.
- Ellen Pedersdatter*, datter af kontrolløren *Peder Hansen* i Assens: BILAG: 198.
- Karin Pedersdatter*, datter af *Peder Jørgensen (den ældre)* i Faaborg: BILAG: 206, 211.
- Karen Pedersdatter*, datter af gårdfæstere *Peder Hansen Rafn* i Østerby: 555.
- Kirsten Pedersdatter*, købmandshustru, gift med *Hans Wichman* i Odense: 201, 206.
- Kirstine Margreta Pedersdatter (Bellinge?)*: se *Bellinge*.
- Maren Pedersdatter*, gift med gårdfæstere *Jørgen Hansen Rafn* i Voldtofte: 553, BILAG: 292.
- Maren Pedersdatter (P.D.)*, gift med *Niels Sommer* og *Jørgen Olsen* i Odense: BILAG: 80.
- Maren Pedersdatter*, gift med *Christen Bang* i Assens: 81.
- Maren Pedersdatter*, præstehustru, gift med *Michel Arctander* i Gelsted: BILAG: 54.
- Anders Pedersen*, kerteminder: BILAG: 130.
- Anders Pedersen*, rådmænd i Kertemind: 256, 257.
- Anders Pedersen (Perlestikker)*: se *Perlestikker*.
- Arent Pedersen*: se *Peitersen*.
- Bertel Pedersen*, ringer ved St.Knuds kirke i Odense: 179.
- Christen Pedersen*, kandestøber i Odense: 214.
- Christen Pedersen*, skomager i Odense: 223-224.
- Christian Pedersen (Bellinge?)*: se *Bellinge*.
- Christopher Pedersen*, faaborgenser: 420.
- Christopher Pedersen (Deede)*, Assens: se *Deede*.
- Frederich Pedersen*, købmand i Odense: BILAG: 93.
- Frode Pedersen*, i kælderen i *Erich Vestindienfarers* hus, Ved Stranden i København: BILAG: 185.
- Hans Pedersen*, ejer af gård i Faaborg: 476.
- Hans Pedersen*, dødsdømt kerteminder: BILAG: 131.
- Hans Pedersen*, gårdfæster i Østerby: se *Rafn*.
- Hans Pedersen*, præst i Kertemind: BILAG: 131.
- Hans Petersen*, flensborger: 22.
- Hans Pedersen (Let)*, rådmænd i Odense: 39, 172, 173, 174, 176, 198, 208, 220, 221, 591, BILAG: 76, 78, 93, 108, 115.
- Jens Pedersen*, assensbo: BILAG: 29.
- Jens Pedersen* i Dømmestrup, part i rets-sag: BILAG: 204.
- Jens Pedersen (Joannem Petri)*, student, budbringer: BILAG: 147.
- Jens Pedersen*, i kælderen i *Erich Vestindienfarers* hus, Ved Stranden i København: BILAG: 186.
- Jørgen Pedersen*, beboer i Kirke Søby: BILAG: 272.
- Jørgen Pedersen*, borger i Assens: BILAG: 29.
- Jørgen Pedersen*, byfoged og siden borgmester i Faaborg: 314, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 415, 416, 417, 427, 431, 434, 443, 446, BILAG: 205, 206, 207, 209, 212, 213, 224.
- Jørgen Pedersen*, kræmmer i Odense: BILAG: 98.
- Jørgen Pedersen*, odenseaner: 191.
- Jørgen Pedersen (Persen)*, odenseaner, i 12. rode, jfr. *Jørgen ... (Pedersen)*: 182.

Knud Pedersen, handelsmand i Assens: 333, 334-335.

Knud Pedersen, købmandstjener hos borgmester *Jacob Jørgensen*, siden købmand og skipper i Faaborg: 141, 435, 441-442, BILAG: 55.

Knud Pedersen (Bellinge?): se *Bellinge*.

Lars Pedersen, fæster i Millinge under Steensgård (Fyn): 549.

Lorentz Petersen til Vejlegård, commerceråd: BILAG: 245.

Mads Pedersen, præst i Longelse og Fuglsbølle: 96-97, 98.

Marchus Pedersen, borger i Faaborg: BILAG: 214.

Michel Pedersen, præst i Allerup og Davinde: 290-291.

Morten Pedersen, faaborgenser: BILAG: 263.

Morten Pedersen, Høje: se *Morten Pedersen Schelde*.

Mourits Pedersen, fæster af gård i Hovedgård, Møn: BILAG: 182.

Niels Pedersen, borger i Odense: 187, BILAG: 80.

Niels Pedersen, Brede, kirkevæрге i Visenbjerg: 104.

Niels Pedersen, smed i Grønnegade i Faaborg: 458, 459.

Peder Pedersen, købmandstjener hos borgmester *Jacob Jørgensen* i Faaborg: 435.

Peder Pedersen, rådmand i Odense: se *Lerche*.

Peder Pedersen i Haarby, vidne i retssag: BILAG: 215.

Peder Pedersen (Bellinge?): se *Bellinge*.

Peder Møller Pedersen, søn af *Peder Jørgensen (den ældre)* i Faaborg: BILAG: 213.

Sivert Pedersen (Sivord Perssen), borgmester i Odense: 145, 159, BILAG: 99.

Stig Pedersen, skibspræst: 99-100.

Svend Pedersen, magister, professor ved Odense gymnasium: 297, 298, 303, BILAG: 148.

Søren Pedersen, kapellan i Assens: BILAG: 135.

Arent (Arnt) Peitersen, købmand i Odense: 163, 187-188, 194, BILAG: 64, 68.

Anders Pedersen (Perlestikker), præst i Nakskov: 259, 261.

Frederich Christian Ludvig von Pentz til Fjellebro, etatsråd, siden konferensråd: 535.

Per ..., snedker i Faaborg: BILAG: 220.

Bent Persen, kirkevæрге i Assens: BILAG: 21, 24.

Hans Perssen i Snave: BILAG: 173.

Henrich Persen, faaborgenser: 420.

Iwer Persen, præst i Herringe: 92.

Oluf Persen, fæstebonde i Veirup: BILAG: 102.

Peder Persen i Voltofte, debitor: BILAG: 225.

Philip, landgreve af Hessen: 19.

Claus Conradsen Piil, barn i Faaborg: BILAG: 236.

Conrad Hansen Piil, kongelig vejer og måler i Faaborg: 456, 465, 491, 494, BILAG: 155, 258.

Mette Maria Conradsdatter Piil, barn i Faaborg: BILAG: 236.

Jens Pilegaard, odenseaner: 178.

Edvard Frantz de Placa/de Place: generalvejrmester i Norge, Strømsø: BILAG: 274.

de Place, slægtsnavn af belgisk/spansk oprindelse: 516.

Abraham Edvardsen de Place, student i København: BILAG: 274.

Anna Maria Evartsdatter de Place, to døtre af skovrideren i Gyrstinge: 517.

Edvard Evartsen de Place, degn i Stenmagle på Sjælland: BILAG: 274.

Edvardius Franciscus de Place, købmand i København: BILAG: 274.

Evert de Place, skovrider i Gyrstinge på Sjælland: 515, 516-517.

Hans Evartsen de Place, købmand i Stege: BILAG: 274.

Ole de Place, gårdejer: BILAG: 274.

Poul Mungaard de Place, apoteker i Stege: BILAG: 274.

Henning Plesner, præst i Søllested: 512, 513, BILAG: 270.

Christian Siegfried von Plessen, amtmand over Møn: 375.

Samuel Christopher von Plessen, generalløjtnant, chef for den kongelige hestgarde og amtmand over Møn: 363.

Anders Ploug, faaborgenser: 420.

Jørgen Jacobsen Ploug, købmand i Faaborg: 501.

Cathrine Clausdatter Plum, gift med lægen *Niels Wichman* i København: 201, 203.

Claus Plum, professor jur. ved Københavns universitet: 203.

Friedrich Poggenberg, tolder i København: 358.

Agatte Pogwisch, adelig frue, part i rets-sag: BILAG: 39.

Henning Pogwisch til Hollufgård, landsdommer over Fyn, viceskatmester: BILAG: 117.

Pohl/Pohlman, udbredt slægtsnavn, fmtl. udgående fra Tyskland: 336, 342, 590.

Anders Gertsen (Pohl), søn af *Gert Pohl*: 343.

Anne Marie Gertsdatter (Pohl), datter af *Gert Pohl*: 343.

Anne Sophia Gertsdatter (Pohl), datter af *Gert Pohl*: 343.

Christian Gertsen (Pohl), søn af *Gert Pohl*: 343.

Jacob Pohl, organist i Odense: 581.

Lizabets Gertsdatter (Pohl), datter af *Gert Pohl*: 343.

Marie Gertsdatter (Pohl), datter af *Gert Pohl*: 341, 343.

Petter Pohl, søn af *Gert Pohl*: 343.

... *Pohll*, magister, tysk præceptor på Løgismose: 336.

Gert (Gerhard) Pohl(man) (ane nr.414), ri-defoged over Løgismose gods, sitzhaftig på Flenstoft: 336-342, 343, 402, 504, 584, BILAG: 173.

Anna Kirstine (Christine) Gertsdatter Pohlman (ane nr.207), præstehustru, gift med *Poul Jørgensen (Bang)* i Kirke Søby: 342, 343, 395, 504, 505, 507, BILAG: 170.

Diderich Pohlman i Hamborg: 336.

Geert Pohlman, kræmmer på Vandkunsten i København: 336.

Henrich Pohlman, hattemager i København: 336.

Henrich Hermanssohn Pohlman, silke- og klædekræmmer i Højbro stræde i København: 336.

Henrich Johansen Pohlman, borgmester i Næstved: 336, BILAG: 171.

Lorenz (Laurids) Pohlman (Polmand), købmand i Hamborg: 336.

Sophia Gertsdatter Pohlman (Poleman), i præstegården i Kirke Søby: 342, 343, 512, BILAG: 170, 174.

Susanna Gertsdatter Pohlman, datter af *Gert Pohl*: 343.

Peter Pommer(en)ing, borgmester i Flensborg: 24-25, 26, 33.

Pontoppidan, slægtsnavn, "den ældre slægt", udgående fra Sønder Broby: 107, 108, 109, 116, 591.

Pontoppidan, slægtsnavn, "den yngre slægt", udgående fra Sønder Broby: 107, 108, 109, 116, 591.

Christian Ludvigsen Pontoppidan, dr.theol., stiftsprovst i Århus: 107, 109.

Erich Erichsen Pontoppidan ("den Ældre"), dr.theol, biskop i Trondhjem: 88, 107, 109, 118.

Erich Ludvigsen Pontoppidan ("den Yngre"), dr.theol., biskop i Bergen, prokansler: 107, 109, 119.

Henrich Erichsen Pontoppidan, magister, rektor ved Odense skole, siden præst i Vejle, provst i Nørvang herred: 109, 283, 295, 296, BILAG: 129, 302.

Ludvig Henrichsen Pontoppidan, dr.theol., stiftsprovst i Århus: 109.

Rubech Pors til Skovsgård, adelsmand: BILAG: 102.

Post, flensborgsk slægtsnavn: 31, 538.

... *Petersdatter Post* (ane nr.1655), gift med grønlandsfareren *Carsten Rickertsen* i Flensborg: 29, 31.

Anders Jacobsen Post, Gestelev: BILAG: 294.

Anne Cathrine Johansdatter Post, tjenende i Hamborg: 560, 561.

Charlotte Johansdatter Post, datter af hollænderen *Johan Post*: 560, 561.

Christen Post, kæmner i Odense: BILAG: 80.

Frands Laursen Post, Egeskov: BILAG: 294.

Hans Nielsen Post, husmand i Svanninge: BILAG: 294.

Hedevig Dorothea Johansdatter Post, frøkenpige på Fjellebro, siden gift med Espe-degnene *Jacob Ludvig Wielandt* og *Søren Lind*: 560, 561.

Hinrick Post, købmand i Flensborg: 28, 29, 31.

Johan Post (ane nr.194), hollænder på Brahesborg: 558-560, 561, 562, 567, 580.

Laurs Post, Egeskov: BILAG: 294.

Lorentz Post, Svanninge: BILAG: 294.

Peter Post (ane nr.3310), købmand i Flensborg: 29, 31, BILAG: 14.

Sophie Johansdatter Post, tjenende på Fjellebro: 560, 561.

Susanne Elisabeth Johansdatter Post (ane nr.97), gift med hollænderen *Hans Hansen Rafn*, som enke hollænder på Brahesborg: 553, 561-566, 567, 568, 569, 587, BILAG: 297.

Ubeike (Vibeke) Johansdatter Post, datter af hollænderen *Johan Post*: 560, 561.

Jørgen Nielsen Pougdal, præst i Horne: BILAG: 244.

Maren Jørgensdatter Pougdal, præstedatter i Horne: BILAG: 244.

Niels Jørgensen Pougdal, præstesøn i Horne: BILAG: 244.

Poul ..., skoflikker, logerende hos *Mette Nielsdatter Bager* i Odense: BILAG: 77.

Maren Povelsdatter, gift med gårdfæsterne *Jeppe Hansen Rafn* og *Oluf Hansen (Rafn)* i Østerby: 553, 557.

Mariche (Marie) Poulsdatter, præstehustru, gift med *Niels Sass* og *Bertel Ludvigsen* i Assens: 80, 283, 284, 287, 376, 383, 589, BILAG: 30.

Anders Poulsen, præst i Kerteminde: 183, 256, 283, 284-285, 287, 288, 291, 391, 589.

Christen (Christian) Poulsen, prior ved St. Knuds kloster i Odense: 186, BILAG: 70.

Christian Poulsen, købmand i Faaborg: 441, BILAG: 213.

Enevold Poulsen, købmand/værtshusholder og rådmand i Assens: 83, BILAG: 33, 138.

Erich Poulsen, skipper og købmand i Odense: 504, 505-507, 516, 517, BILAG: 270.

Hans Powelsen, bonde i Svanninge: 548.

Jens Poulsen, kapellan i Dreslette: se *Gamtofte*.

Jens Poulsen, magister, præst i Dalum og Sanderum: BILAG: 81.

Jens Poulsen, præst i Skydebjerg: se *Bang*.

Jørgen Poulsen, kræmmer i Nørregade i Odense: BILAG: 110, 120.

Jørgen Poulsen (ane nr.412), rådmand i Assens: 257, 284, 287, 289-290, 291, 332, 333, 334, 335, 376-391, 392, 393, 394, 395, 397, 398, 404, 502, 505, 576, 579, 584, BILAG: 142, 145, 158, 167, 168, 193, 197, 199.

Jørgen Poulsen, borttrømt tjenestekarl hos *Gert Pohl* på Flenstoft: 339.

Knud Poulsen, præst i Gamtofte: se *Beske*.

Laurits Poulsen (ane nr.13210), borgmester i Kerteminde: 149-151.

Lars Poulsen, Nykøbing F.: BILAG: 184.

Niels Poulsen, drager, arrestforvarer og ringer i Odense: 224.

Poul Poulsen, præst i Allerup og Davinde: 257, 287, 290-291.

Rasmus Poulsen, købmandstjener hos *Erich Jørgensen*: 220, 228, 237, 238, 241, BILAG: 114, 116, 117.

Powisch: se *Pogwisch*.

Jens Prangh, præst i Vigerslev: 97.

Hans Pedersen Preg(ius), rektor ved Assens skole, siden præst i Nørre Broby og provst i Salling herred: 265-266.

Joachim Pritzbuur til Nossentin og Sparrow, stiftamtmand over Fyn: 483, 484, BILAG: 223.

Laurits Paaske, købmand i Odense: BILAG: 64.

Q *Friderich Quist (Ulrichsen)*, præst i Lyng og Broby, provst i Alsted herred: 472, 592, BILAG: 244.

Eiler Qvitzov til Elved og Lykkesholm, adelsmand: BILAG: 48.

Henning Qvitzov til Qvitzovsholm (Hofmangsgave), adelsmand: BILAG: 118.

R *Rafn/Ravn*, sydfynsk slægtsnavn: 7, 545, 548, 557, 576, 580, 581, 591.

Anders Jensen Raffn, fæster i Millinge: 546, 547.

Carl Christian Christiansen Rafn, oldforsker: 568.

Catarine Hedevig Nielsdatter Rafn, kammerjomfru på Egeløkke: 569, 570, 571.

Christian Hansen Rafn, portrætmaler, siden forvalter på Krengerup/Friderichslund og hollænder på Brahesborg: 562, 563, 565, 566-568, 569-570.

Hans Raffn, fæster (?) i Horne: 545.

Hans Raffn, fæster i Millinge: 545, 547.

Hans Ravn, præst i Karleby, Lolland: 514.

Hans Raffn, rådmand i Faaborg: 545, 547.

Hans Hansen Rafn (ane nr.96), hollænder på Egeskov, siden på Brahesborg: 551, 553, 557, 561-562, 563, 566, 567, 568, 569, 587, 589, 591, BILAG: 292, 295, 297.

Hans Jensen (Ravn), kapellan og siden præst i Dreslette: 397, BILAG: 174.

Hans Knudsen Raffn, Østerby: 545, 547.

Hans Michelsen Rafn, præst i Dreslette: BILAG: 138.

Hans Christian Nielsen Rafn (ane nr.24), møller i Snøde, siden gårdejer i Tryggelev på Langeland: 543, 544, 570, 571-572.

Hans Pedersen Rafn (ane nr.192), gårdfæster i Østerby under Steensgård (Fyn): 546-551, 552, 553, 556, 557, 561, 576, 581, 591, BILAG: 293.

Hans (Pedersen?) Rafn (Ravn), fæster (?) i Bjerne: BILAG: 290.

Jens Rauffn, fæster i Millinge: 545, 547.

Jepp (Jæppe) Raffn, adelig foged på Næsbyhoved, rådmand i Odense: 545.

Jeppe (Jep/lb) Hansen Rafn (Ravn), gårdfæster i Østerby under Steensgård (Fyn): 552, 553, 556-557, 591.

Johanne Dorothea Hansdatter Ravn, præstehustru, gift med *Mogens Lacoppidan* i Kirke Søby: 514, 515.

Jørgen Hansen Rafn (Ravn), gårdfæster i Voldtofte under Frederichsgave: 553, 556, 561.

Jørgen Hansen Rafn (Ravn), gårdfæster i Østerby under Steensgård (Fyn): 547, 548, BILAG: 290, 293.

Knud Rafn, fæster (?) i Østerby: 545, 547.

Mads Hansen Rafn, borger i Faaborg: 545, 547.

Michel Raufn, byfoged i Faaborg: 545, 547.

Niels Raffn, fæster i Millinge: 545, 547.

Niels Raffnn, Åsum herred: 545.

Niels Andersen Rafn, fæster i Millinge under Steensgård (Fyn): 546, 547.

Niels Kragh Hansen Rafn (ane nr.48), urtegårdsmænd på Vejlegård, siden på Krengerup/Friderichslund: 561, 562, 563, 565, 566, 567, 568, 569-571, 580, 591, BILAG: 296, 297.

Nis Raffn, byfoged i Faaborg: 545, 547.

Oluf (Ole) Hansen (Rafn), gårdfæster i Østerby under Steensgård (Fyn): 557.

Peder Hansen Rafn, gårdfæster i Østerby under Steensgård (Fyn): 551, 552-556, 562-563, BILAG: 291, 292.

Peder Knudsen Rafn fæster (?) i Bjerne: BILAG: 290.

Petrum Rafn, præst i Skamby: 545.

Rasmus Hansen (Rafn), gårdfæster i Østerby: 557.

Sophie Juline Hansdatter Rafn, gift med hollænderen *Christian Schiøtz* på Brahesborg: 561, 562, 563, 564, 566, 568, 569, 591, BILAG: 295.

Susanne Maria Elisabeth Nielsdatter Rafn, datter af urtegårdsmænd *Niels Rafn*, Vejlegård: 569, 571.

Susanne Maria Elisabeth Nielsdatter Rafn, stuepige på Krengerup/Friderichslund, gift med *Ole Bærntsen*: 567, 569, 570, 571.

H.U.Ramsing, general, topograf: 371.

Christian Ramus, biskop over Fyns stift: 507, 508, 533-534, 539, BILAG: 257, 283.

Jacob Christiansen Ramus, biskop over Fyns stift: 539.

Rantzau, adelsslægt af holstensk oprindelse: 566, 567, 569.

Anders Rantzau, adelsmand: 115.

Breide Rantzau til Rantzausholm (Brahetrolleborg) og Hindemæe, statholder på Københavns slot: 70.

Carl Adolph Rantzau til Brahesborg, Barløsegård og Orelund, greve: 567, 568, 591.

Christian Rantzau til Brahesborg, Barløsegård, Skovgårde og Krengerup m.v., greve, vicestatholder i Norge, siden stiftamtmand over Fyn: 489, 491, 492, 518, 558, 562, 563, 564, 566, 567, 568, 591, BILAG: 256, 257, 294.

Friderich Siegfried Rantzau til Krengerup /Friderichslund, Skovgårde, Fjellebro, Brahesholm og Søholm, baron, generalmajor: 567, 568, 570, 591, BILAG: 298.

Henrich Rantzau til Rantzausholm (Brahetrolleborg), statholder på Københavns slot: BILAG: 82.

Henrich Rantzow til Ågård m.v., rigsråd, stiftamtmand for Århus stift: BILAG: 110.

Johan Rantzau, feltherre under *Christian III*: BILAG: 19.

Josias Breide Rantzau, oberst i rytteriet: 346.

Otte Rantzau, greve: 475.

Sophie Hedevig Rantzau, datter af baron *Friderich Siegfried Rantzau* til Krengerup /Friderichslund: BILAG: 298.

Rasmus ..., kandestøber i Odense: 180.

Rasmus N..., krambodstjener i Faaborg: se *Rasmussen*.

Rasmus ..., fntl. personel kapellan for præsten *Jens Nielsen Bang* i Flemløse: BILAG: 138.

Rasmus ..., skinder i Faaborg: 411.

Rasmus ..., skomager i Dreslette: 338.

Rasmus ..., snedker i Odense: 156.

Røde Rasmus Racher, bandefører: 402.

... Rasmusdatter, gift med degnen *Jørgen Jørgensen Søllinge* på Bornholm?: 137.

Anne Marie Rasmusdatter, datter af rådmanden *Rasmus Jørgensen* i Faaborg: BILAG: 212.

Johanne Rasmusdatter, datter af rådmanden *Rasmus Jørgensen* i Faaborg: BILAG: 212.

Johanne Rasmusdatter (ane nr.819), præstehustru, gift med *Rasmus Lauritsen* i Herrested: 125, 127, 128.

Karen Hammer Rasmusdatter, datter af rådmanden *Rasmus Jørgensen* i Faaborg, gift med ridefogden *Jørgen Swennesen*: 434, BILAG: 212.

Kirsten Rasmusdatter, datter af rådmanden *Rasmus Jørgensen* i Faaborg: BILAG: 212.

Magdalene Rasmusdatter, datter af rådmanden *Rasmus Jørgensen* i Faaborg: BILAG: 212.

Maren Rasmusdatter, datter af rådmanden *Rasmus Jørgensen* i Faaborg: BILAG: 212.

Anders Rasmussen, kandestøber i Faaborg: 432, BILAG: 153.

Anders Rasmussen, søn af *Rasmus Andersen* i Snave: BILAG: 170.

Anders Rasmussen, tjenestekar i Svanninge: 549.

Christen Rasmussen, skipper i Faaborg: 465, BILAG: 233.

Christoffer Rasmussen i Øster Hæsinge: 306.

Hans Rasmussen, ejer af gård i Faaborg: BILAG: 231.

Hans Rasmussen, Dreslette, gårdfæster hos *Anders Bille*: BILAG: 171.

Hans Rasmussen, skoleperson i Odense: 180.

Hans Rasmussen, skrædder i Odense: 179.

Hans Rasmussen, odenseansk debitor: BILAG: 75.

Michel Rasmussen i Dømmestrup, fmtl. fæster hos *Anna Sophia Krabbe* på Søbysøgård: BILAG: 204.

Morten Rasmussen, borttrømt gårdfæster i Østerby under Steensgård (Fyn): 554, BILAG: 292.

Niels Rasmussen, tjenestedreng hos *Eiler Quitzou*: BILAG: 48.

Rasmus Rasmussen, krambodstjener hos borgmester *Jacob Jørgensen* i Faaborg: 436, BILAG: 226.

Rasmus Rasmussen, snedker i Sønder Broby: 465.

Søren Rasmussen, prokurator: se *Lund*.

Peder Frandsen Rauberg, kapellan i Faaborg: BILAG: 234.

Gotfried Rauch, tysk oberstløjtnant i dansk tjeneste: 350, BILAG: 177.

Ravn: se *Rafn*.

Jørgen Reedtz, adelsmand med skiftende embeder: BILAG: 179.

Peder Reedtz til Tygestrup, siden til Børglum kloster, lensmand over Møn, siden kansler: 245, 351, 352.

Jon Regelsen, borger i Assens: 52.

Claus Reimer, købmand, Ved Stranden i København: 370.

Johannes Reinhusen, organist i Flensborg, kronikør: 28.

Hans Remer, stævningsmand i Odense: BILAG: 74.

Anders Nielsen Repsøe, købmand i Faaborg: BILAG: 245.

Hans Resen, professor ved Københavns universitet, biskop over Sjællands stift: 262, 264, 265, 266.

Peder Hansen Resen, historiker, kartograf: 65, 224, 225, 251, 262, 306, 319, 326, 369, 407.

Mathias (Mathæus) Reutze (Stetino-Pomeranus), præst i Ryslinge: BILAG: 50.

Anna Sophie Reventlow, grevinde, Vallø, siden *Frederich IV's* dronning: 375.

Bertram Reverntlow, holstensk officer, forpagter af Gelskov og Arreskov: 472, BILAG: 244.

Christian Ditlev Reventlow til Brahetrolleborg, greve: 473.

Hedevig Marie Bertramsdatter Reventlow (Revenklo), præstehustru, gift med *Jørgen Pougdal* i Horne: BILAG: 244.

Magdalena Reventlow, adelig frue, gift med *Henrich Holck* til Rønhave: 248, BILAG: 127.

Margrethe Reventlow til Søbo, adelig frue, gift med *Erich Krabbe*: 248, 250, 252.

Hans Rhibolt, købmandstjener i Assens for *Hans Køndig*: 280.

Christen Hansen Riber, professor ved Københavns universitet: BILAG: 132.

Rickertsen/Rickerts: flensborgsk slægtsnavn: 16, 18, 26, 580.

Geske Rickerts (Carstensdatter) (ane nr. 827), gift med *Mogens Aagesen*, fæster i Ladegård, siden købmands-/rådmandshustru, gift med *Bertel Jensen* i Assens: 29, 38, 323-324, 330, 331, 333, 334-335, 393, 589.

Karine (Karen) Rickerts, rådmandshustru, gift med *Knud Jørgensen (Seeblad)* i Odense: 23, 25-26, 29, 38, 323, 590, BILAG: 66.

Magdalena Rickerts (Carstens), rådmandshustru, gift med *Georg/Jürgen Beyer* i Flensborg: 23, 26, 27.

Margareta Rickerts (Carstens), købmands-hustru, gift med *Oluf Mecklenburg* i Flensborg: 22, 23, 25.

Margareta Rickerts, datter af købmanden *Rickert Carstensen* i Flensborg: 28, 29.

Margrete Rickertsdatter, rådmandshustru i Odense: se *Seeblad*.

Andres Rickertsen, købmand i Flensborg: 28, 29.

Carsten Rickertsen (I) (ane nr.6616), købmand og borgmester i Flensborg: 16, 17, 18-21, 22, 23, 24, 25, 29, 323, 586, 590.

Carsten Rickertsen (II), rådmænd i Flensborg: 23, 24, 25, 26.

Carsten Rickertsen (III) (ane nr.1654), skibskaptajn, grønlandsfarer: 28, 29, 31-38, 66, 323, 394, 575, 583, 590.

Claus Rickertsen, købmand i Flensborg: 17.

Hans Rickertsen, flensborger: 22, 23.

Hayo Rickertsen, præst på Nordstrand: 17.

Jürgen Rickertsen, købmand i Flensborg: 28, 29.

Paul Rickertsen, købmand i Flensborg: 19, 22, 23.

Peter Rickertsen, rådmænd i Flensborg: 22, 23-24.

Rickert Rickertsen: se *Carstensen*.

Anne Riising, landsarkivar for Fyn, Odense, historiker: 128, BILAG: 48, 147.

Herman Ripendal, købmand, kæmner i Odense: 181, 206.

Sille Thomasdatter Risbrich, gift med professor ved Odense gymnasium *Jacob Jensen Bircherod*: BILAG: 287.

Thomas Brodersen Risbrich, borgmester i Odense: 218, 221, 227, 228, 229, 236, 294, 329, BILAG: 73, 100, 108, 111, 115, 116, 149, 205.

Peter Rivesel, købmand i Flensborg: 498.

Claus Rixtorp, oprører fra Sønderborgegnen: 14.

Johan Robring, borgmester i Næstved: BILAG: 170.

Balsar Rolland, kreditor: BILAG: 162.

S.Ronager, ridefoged på Vejlegård og Lundegård: BILAG: 297.

Cornelius Christensen Rood, skipper, ejer af hus i Boldhusgade i København: BILAG: 187.

Jens Madsen (Rosenberg), borgmester i Odense: 307, 403.

Jens Tønnesen Rosenberg, præst i Søby og Turup: BILAG: 267, 268.

Jens Pedersen Rosenkilde, præst i Vester Åby og Åstrup: 235, 242, 243-245, 254, BILAG: 96, 119, 120, 124.

Peder Christophersen Rosenkilde, byskriver i Faaborg: BILAG: 231, 249, 263.

Rosenkrantz, adelsslægt: 260.

Christian Rosenkrantz, etatsråd, amtmand over Nyborg og Tranekær amter: 498, BILAG: 254.

Corfitz Rosenkrantz til Demmestrup, adelsmand: BILAG: 171, 173.

Ebbe Rosenkrantz til Bramstrup, adelsmand: 246, BILAG: 55, 117.

Erich Rosenkrantz, lensmand for Odensegård len: 143, 152.

Holger Rosenkrantz til Boller og Rosenvold, statholder i Nørrejylland, marsk: 155.

Holger Rosenkrantz til Brusgård og Enggård (Gyldensten), adelsmand: BILAG: 191, 195, 262.

Holger Rosenkrantz til Rosenholm, lærd adelsmand, lensmand for Odensegård len: 195, 197, 199, 259, 260, 261, 262, 263, 265, 266, 293, BILAG: 88.

Jacob Rosenkrantz til Kærstrup, lensmand for Hagenskov len: BILAG: 160.

Jørgen Rosenkrantz til Kieldgård, rentemeester: 322.

Margrethe Rosenkrantz, adelig frue, gift med lensmanden *Hans Lindenov*: BILAG: 136.

Mette Holgersdatter Rosenkrantz, adelig frue, gift med *Christen Thomesen (Sehested)*: 266.

Oluf Rosenkrantz, adelsmand, formynder for *Anders Bille (den Yngre)*: BILAG: 172.

Sophia Rosenkrantz, adelig frue, gift med rigsmarsk *Anders Bille*, bosat på Løgismose: 243, 337.

Anna Antonidatter Rosenthal, bagerhustru og bager, gift med købmanden *Knud Pedersen* i Faaborg: 141, BILAG: 57.

Rosenvinge, købmandsslægt i Helsingør og Odense: 144, 150, 220.

Barbara Mogensdatter Rosenvinge, borgmesterhustru, gift med *Jørgen Mule* i Odense: 297, 303.

Birgitte Mogensdatter Rosenvinge, gift med *Claus Hansen Mule* til Nislevgård: 303.

Henrich Jørgensen Rosenvinge, rådmænd i Odense: BILAG: 105, 116.

Jens Mogensen (Rosenvinge), rådmænd i Odense: BILAG: 65, 71, 72, 75, 81, 103.

Jørgen Mogensen (Rosenvinge), borgmester i Odense: 220.

Mathias Henrichsen Rosenvinge til Ørbæk-lunde, landsdommer for Fyn: 444.

Mogens Henrichsen Rosenvinge, borgmester i Odense: 145, 150, 160, 163, BILAG: 60, 63, 64, 69.

- Mogens Jørgensen (Rosenvinge)*, rådmand i Odense: 226, BILAG: 94, 105.
- Willum Jensen Rosenvinge*, byfoged og rådmand i Odense: BILAG: 95, 105.
- Jens Rotfeldt* til Bratskov, lensmand for Hagenskov len: BILAG: 19.
- Christian Rotkirch* til Steensgård (Fyn): 546.
- Kirsten Wenzelsdatter Rotkirch* til Skovgårde, gift med *Jürgen Hartvigsen* og *Erich Steensen*: 341, 342, BILAG: 268.
- Wenzel Rotkirch* til Skovsgård, Steensgård (Fyn) m.v, hofmarskal, siden lensmand: 546, BILAG: 288.
- Margrethe Marie Ruchman*, gift med degnen *Jacob Strøyberg*, Skydebjerg: 527.
- Anne Rud*, adelig frue, brevskriver, gift med lensmanden *Henrich Krummedige*: BILAG: 175.
- Niels Rybjerg*, præst i Østrup og Hjadstrup: BILAG: 46.
- Jacob Jensen Rømmer*, købmand i Stege: BILAG: 179.
- Jørgen Rømmer*, skipper i Kerteminde: 216.
- Eiler Rønno* til Hvidkilde, lensmand for Odensegård m.fl. len: 95.
- Holger Fr. Rørdam*, præst, kirkehistoriker, dr.phil.: 259, 347, 366, 576, BILAG: 107, 122, 130.
- S *Cathrine Jørgensdatter Sadolin*, præstehustru, gift med *Jens Foul* i Jordløse: 247.
- Jørgen Jensen Sadolin*, biskop (superintendent) over Fyns stift: 83, 95, 97-98, 103, 156, 247, BILAG: 125.
- Anders Samsing*, præst i Kølstrup og Agedrup, personalhistoriker: 262, 264, BILAG: 63.
- Sandberg*, adelsslægt: 260.
- Rasmus Sandhøj*, skibsbygningsmester fra Als: BILAG: 226.
- Sara ..*, gift med prokuratøren *Niels Haagerup* i Faaborg: BILAG: 217.
- Anne/Johanne (Hanna Mathiæ) Madsdatter Sass*, præstehustru, gift med *Knud Poulsen Beske* i Gamtofte: 285, 287.
- Kirsten Nielsdatter Sass*, købmandshustru, gift med købmanden *Jacob Nielsen* i Assens: 383.
- Mads Simonsen Sass*, præst i Gamtofte: 285, BILAG: 142.
- Niels Madsen Sass*, magister, præst i Assens, provst i Båg herred: 281, 283, 285, 287, 288, 294, 295, 333, 376, 383, 392, 504, BILAG: 30.
- Morten Pedersen (Schelde)*, herredsfoged for Sunds og Gudme herreder, bosat i Høje: 140, 424, BILAG: 55.
- Maren Mortensdatter Schelde*, gift med herredsfogden *Christen Jørgensen* i Høje: 137, 140, BILAG: 56.
- Bodil Scheller-Nielsen*, cand. mag., kirkehistoriker: BILAG: 107.
- Niels Juul Schiønning*, købmand i Faaborg: 465.
- Carl Friderich Christiansen Schiøtz*, søn af hollænderen på Brahesborg: 566.
- Christian Schiøtz*, hollænder på Brahesborg, siden forvalter i Aalborg: 563-565, 566, 567, 569, BILAG: 295.
- Christian Christiansen Schiøtz*, tjener, siden urtegårdsmand på Brahesborg: 566, 567, 570.
- Christian Christiansen Schiøtz*, søn af urtegårdsmanden på Brahesborg: 570.
- Johannes Christensen Schmidt*, cand. theol., landmåler, branddirektør for Svendborg amt, Faaborg: 543, 544, BILAG: 287.
- Anne Schousboe* i Langsted, pengeudlåner: BILAG: 238.
- Anna Schröder*, købmandshustru, gift med *Jürgen Rickertsen* i Flensborg: 28, 29.
- August Schröder*, købmand i Faaborg, Faaborghistoriker: 468.
- Christian Jørgensen Schröder (Skrøder)*, bager i Faaborg: 442, BILAG: 57, 229, 238.
- Jürgen Schröder*, præst i Haderslev: 28.
- Susanne Christiansdatter Schröder*, bager, gift med købmanden *Jacob Jørgensen (Ørsted)* og *Michel Pedersen Lindegaard* i Faaborg: BILAG: 229, 239.
- Henrich Schuarer*, købmand i Kiel: BILAG: 231.
- Gert Schueling*, købmandstjener hos *Erich Jørgensen* i Odense: 219, 220.
- Claus Schuldt*, skomager i Odense: BILAG: 98.
- Diderich Schult*, gehejmeråd, oversekretær i Danske Kancelli, siden stiftamtmand for Fyn, ejer af Finstrupgård (Holstenshus): 475, BILAG: 246.
- Friderich Henrichsen Schurman*, præst i Brahetrolleborg, siden i Besser, pengeudlåner: 465.
- Lauritz Schurman*, præst i Frørup: BILAG: 251
- Schwelund*, flensborgsk slægtsnavn: 31.

Anna Schwelund (ane nr.3311), købmandshustru, gift med *Peter Post* i Flensborg: 29, 31, BILAG: 14.

Martin Schwelund, flensborger: 29, BILAG: 14.

Thomas Schwelund, kirkevæрге i Flensborg: 27.

Johan Christopher Schönbach, sekretær i Tyske Kancelli: 546, 547.

Seeblad, fynsk adelig købmandsslægt: 144, 198, 199, 580, 590, BILAG: 63.

Jacob Ottosen (Seeblad), læge: 237.

Jørgen Knudsen (Seeblad), købmand i Odense: 148, BILAG: 63.

Knud Jørgensen (Seeblad), rådmand i Odense: 23, 25, 26, 29, 38, 152, 158, 323, 590, BILAG: 60, 64.

Knud Rickertsen (Seeblad), rektor ved Odense skole: 263, 264, 293, BILAG: 133, 148.

Laurits Knudsen (Seeblad), købmand i Odense: 198.

Maren Knudsdatter (Seeblad), købmandshustru, gift med *Niels Bager* i Odense: 177-178, 198-199.

Margrethe Rickertsdatter (Seeblad), rådmanshustru, gift med *Claus Bang*, som enke købmand i Odense: 29, 195, 323, 324.

Otte Knudsen (Seeblad), borgmester i Odense: BILAG: 98.

Rickert Knudsen (Seeblad), rådmand i Odense: 29, 263, 323.

Sidsel Lauritsdatter (Seeblad) i Odense, enke efter købmanden *Jost Hardenberg* i Haderslev: 198.

Anders Seebødcher (Søbødker), København, ejer af gårde på Møn: BILAG: 182.

Jørgen Seefeld til Visborg, Stenalt og Oregård, lensmand for skiftende len: 263.

Mathias Worm Sørensen Seerup, præst i Faaborg: BILAG: 241.

Sehested, adeligt slægtsnavn: 590.

Christen Thomesen (Sehested) (Christianus Thomæ) til Lykkesholm, rigskansler og kongens kansler: 259, 260, 261, 266, 590.

Hannibal Sehested, diplomat, statholder i Norge, rigshofmester m.m., *Christian IV's* svigersøn: 242, 353, 400-401.

Magdalene Sehested: se *Stested*.

Christian Sehestedt til Nislevgård og Ravnholt, diplomat, siden stiftamtmand over Fyn: 448, 454, 457, 486, 523, BILAG: 231, 237, 244, 249, 252, 258.

Thomas Seywaldt, ejer af gård i Salling herred: BILAG: 170.

Siach ..., knapmager i Overgade i Odense: BILAG: 93.

Sigismund III, svensk og polsk konge: 31, 37.

Leo Bartolomé Kempfer von Silschoffen til Orelund: 320.

Simon ..., assensbo: BILAG: 23.

Margrethe Simonsdatter, købmandshustru, gift med *Anders Nielsen Bang* i Assens: 63.

Anders Simonsen, Orte: BILAG: 191.

Hans Simonsen, præst i Barløse: 137.

Jørgen Simonsen, præst i St. Albanis sogn i Odense: 158.

Niels Simonsen (Haderslev), købmandstjener i Assens: 280.

Thomas Simonsen, præst i Ringe: 122.

Minna Skaft Jensen, dr.phil., professor ved Odense Universitet: BILAG: 98, 148.

Johanne Tuesdatter Skeel, formodet stammomder af nordjysk slægt: 43.

Jørgen Skeel til Broholm og Arreskov, adelsmand: 243.

Tue Skeel (Skief) til Lengsholm i Vendsyssel, formodet stamfader: 43.

Claus Skinkel i Kerteminde: 149.

Jørgen Skinkel, lensmand for Næsbyhoved len: 111, 113.

Laurits Skinkel til Gerskov og Søholm, adelsmand: 288, BILAG: 117.

Morten Skinkel til Søholm, Brahesholm og Krengerup, adelsmand, geheimeråd: 450, BILAG: 92, 171, 172, 225.

Niels Skinkel til Søholm, adelsmand: 320.

Poul Skinkel, borger i Kerteminde: BILAG: 66.

Laurids Jensen Skjoldemose, konsumtionsforpagter i Faaborg: 408-409, 412-414, 415, 418, 421.

Søndag Skomager, købmand i Odense: BILAG: 63, 64.

Jørgen Skomar: se *Jørgen Apoteker*.

Peder Hansen Skoman, borger i Kerteminde: 161.

Laurs Laursen Skonning, gårdfæster i Tørring under Steensgård (Fyn): BILAG: 292.

Christoffer Sørensen Skriver, borgmester i Odense: 145, 154, 158, BILAG: 63, 64, 65.

Fridlev Skrubbeltrang, landbohistoriker, dr. phil.: 578.

Christian Skrøder i Faaborg: se *Schrøder*.

Hans Skult, bartsvær i Odense: BILAG: 80.

Peder Knudsen Skydeberg, præst i Søllinge og Hellerup: 127, 134, 136, 141, 400, 441, BILAG: 55.

Slet, nordjysk slægt.

Anne Jensdatter Slet, formodet stammomder: 43.

Jens Slet, formodet stamfader: 43.

Niss Slet på Baargaard, formodet stamfader: 44.

Christen Olufsen Smed, købmandsdreng hos *Knud Sørensen Ballov* i Faaborg: 497.

Thomas Smegler, degn i Lunde: BILAG: 56.

Ellen Christensdatter Smidt, borgmesterhustru, gift med *Christian Ottesen (Humble)* i Faaborg: BILAG: 250.

Erich Nielsen Smit (Vestindienfarer), skipper, ejer af hus Ved Stranden i København: 368, BILAG: 186.

Laurids Smidt, skrædder i Haderslev, fredløs drabsmand: 56.

Mads Christensen Smidt, kongelig vejer og måler i Faaborg: 475-476.

Niels (Nicolao) Lauritsen Snog, præst i Nørre Søby og Heden: 132.

Sommer, fynsk slægt: 46, 166, 175, 186-188, 590, BILAG: 70.

Sommer (i Fyn), uradelig slægt: 186.

Hans Jørgensen Sommer, rådmænd i Odense: 166, 167, 186, 187-188, 190, 196, BILAG: 80, 108, 300.

Jørgen Sommer (ane nr.13182?): 167, 186, 187.

Jørgen Sommer, mytisk dr., præst i Odense: BILAG: 80, 300.

Jørgen Nielsen Sommer (eller *Stenløse*), præst i Nørre-Nærrå og Høirup: 172, 185.

Jørgen Poulsen Sommer, købmand i Svendborg og Odense: 187, 583.

Karen Jørgensdatter Sommer (ane nr. 6591?), købmandshustru, gift med *Jørgen Andersen Mand* i Odense: 166, 167, 170, 183, 185, 187, 188, 588, BILAG: 302.

Laurits Sommer, magister, præst ved Gråbrødre kirke i Odense: 186, 190.

Niels Sommer, adelsmand, Odense: 186.

Poul Jørgensen Sommer, købmand i Odense: 186, 187.

Sophie Amalie af Braunschweig, *Frederich III's* dronning, enkedronning på Nykøbing slot: 363.

Sophie af Pommern, *Frederich I's* dronning: 24.

Sophie af Mecklenburg, *Frederich II's* dronning: 150.

Sophie Hedeveg, prinsesse, datter af *Christian V*: 477.

Niels Spare, snedker i Assens: 270.

Wendsel Nielsen Spare, snedker i Assens: BILAG: 169.

Hieronymus Sparre, præst i Vester Åby og Åstrup: 245, BILAG: 123.

Jacob Hansen Sperling, præst ved St.Knuds kirke i Odense, provst i Odense herred: BILAG: 149.

Willum Spickermænd, købmand i Odense, hustrumishandler: 169, 170-171, 587.

Jeremias Splet, Norup, ridefoged: BILAG: 203, 204.

Arnt Starch, toldskriver og rådmænd i Assens: 76, 77, 81, 84, 279, 280, 281, 327, 329.

... *Starke*, officer under *Frederich III*: BILAG: 217.

Joachim Steen, præst i Ørsted: 512, BILAG: 271.

Mogens Steen, præst i Vester Åby, provst i Salling herred: 108.

Hans Steenbuch, dr.theol., professor ved Københavns universitet: 533.

Steensen, slægtsnavn: 502.

Barbara Kirstine (Christine) Steensen til Skovgårde, gift med baron, oberst *Mogens Holch*: 342, 504, 507, 508, 510-512, 513, 514, 518, 591, BILAG: 271, 272.

Christen Steensen: BILAG: 179.

Erich Steensen til Skovgårde, amtmand for Assens og Hindsgavl amter: 342, 386, 387, 503, 504, 512, 546, BILAG: 267.

Johannes Steenstrup, historiker, professor ved Københavns universitet, dr.jur.: 586

Henrich Steffens, filosof: 82.

... *Stenbock*, svensk hofråd: 229.

Stenløse, slægtsnavn udgående fra *Stenløse*: 175, 591.

Jørgen Nielsen Stenløse: se *Sommer*.

Oluf Nielsen (Olaus Nicolai) Stenløse, skolemester/rektor i Assens: BILAG: 34.

Søren Nielsen Stenløse, præst i Hørup på Als: 172, 185, BILAG: 302.

Magdalene Stested til Kærupgård, adelig frue: 188, BILAG: 68, 81.

Christian Stockfleth til Brahesholm, Krengerup og Søholm, etatsråd, stiftamtmand, højesteretsassessor: 512.

Christiane Christiansdatter Stockfleth til Brahesholm, Krengerup og Søholm: 512.

Nicolay Ole Stolpe, degn i Oure og Vejstrup: BILAG: 279.

Hans Storm, forpagter på Høbbet (Hybet): BILAG: 240, 243, 255.

Ludvig Ottesen Stoud, magister, præst ved St.Knuds kirke i Odense, provst i Odense herred: 230.

Povel Strasborg, bogenser: BILAG: 281.

Hans Stryg, borgmester i Odense: BILAG: 59.

Strøyberg, slægtsnavn, udgående fra Fassbinderen *Christopher Strøyberger*: 367, 525, 532, 535, 536, 544, BILAG: 278.

Anna Ericha Jørgensdatter Strøyberg, gift med degnen *Rasmus From* i Ringe: 525, 526, 527, BILAG: 279.

Anna Marie Christophersdatter Strøyberg, gift med landmåler, branddirektør *Johannes Schmidt*, Faaborg: 542, 543, 544.

Christian Friderich Jørgensen Strøyberg, ejer af gård og toldkontrollør i Bogense: 527, 528-531, 541, BILAG: 280, 284.

Christian Willing Jensen Strøyberg, søn af fæsteren *Jens Strøyberg* i Bovense: 528.

Christopher Jørgensen Strøyberg, apoteker i Aalborg: 543.

Christopher Jørgensen Strøyberg (ane nr. 50), præst i Herringe og Fjellebro og siden i Sdr. Broby: 360, 373, 374, 515, 519, 523, 525, 526, 527, 528, 529, 531, 532-542, 543, 544, BILAG: 178, 185, 282.

Jacob Jørgensen Strøyberg, skoleholder og degn i Nærá, Bovense og siden i Sandager og Holevad: 525, 526-527, 528, 537, BILAG: 280, 284.

Jacob Lacoppidan Jørgensen Strøyberg, apoteker i Svendborg: 543.

Jens Jørgensen Strøyberg, fæster i Bovense, tjener og fuglefænger på Holchenhavn: 527, 528, BILAG: 284.

Jørgen Christophersen Strøyberg, præst i Sdr. Broby: 542-543, 544, BILAG: 287.

Niels Kaj Strøyberg, apoteker i Aalborg: BILAG: 286.

Peder Jørgensen Strøyberg, præstesøn i Kerte: 525, 527.

Sille Christophersdatter Strøyberg (ane nr. 25), gift med *Hans Christian Rafn*, Snødemølle: 542, 543, 544, 571.

Christopher Strøyberger (ane nr.200), fassbinder og værtshusholder i København: 367-370, 371, 519, 576.

Jørgen Strøyberger (ane nr.100), præst i Kerte: 368, 370, 372, 375, 519-525, 526, 527, 531, 532, 536, 581, 584, BILAG: 178, 189, 283, 301.

P.F.Suhm, historiker og samler: 237.

Niels Suinding, tolder og borgmester i Kerteminde: 258.

Peder Nielsen Suinding, byfoged og rådmænd i Kerteminde: 257-258.

Anders Rasmussen Suitzer, herbergs-/værtshusholder i Odense: 162, 234.

Anna Jacobsdatter Suitzer, datter af købmanden *Jacob Suitzer* i Odense: 234.

Anne Marie Jacobsdatter Suitzer, købmandshustru, gift med *Mathias von Westen* i Kerteminde: 236, BILAG: 114, 115.

Antoni Johansen (Suitzer), herbergs-/værtshusholder i Odense: 234, BILAG: 114.

Bertel Rasmussen Suitzer (Wichman), købmand i Bogense: BILAG: 117.

Catharina Jacobsdatter Suitzer, datter af købmanden *Jacob Suitzer* i Odense: BILAG: 115.

Jacob Andersen Suitzer, købmand og herbergs-/værtshusholder i Odense: 228, 230, 234, 235, 236, 240, BILAG: 121, 124.

Rasmus Andersen Suitzer, præst i Lumby: 234, 235, 365, BILAG: 117.

Philip von Sulzbach, pfalzgraf, officer i svensk tjeneste: 353.

Hans Svane, professor ved Københavns universitet, biskop over Sjællands stift, ærkebiskop: 294.

Anne Svendsdatter, gift med værtshusholderen *Christopher Strøyberger* i København: 368.

Birgitte Svendsdatter, datter af professor *Svend Pedersen*, Odense: 297.

Maren Svendsdatter, datter af professor *Svend Pedersen*, præstehustru, gift med *Jacob Ludvigsen* i Horne: 297, 299.

Jørgen Svendsen, søn af professor *Svend Pedersen*, Odense: 297.

Jørgen Svendsen, præst i Ørsted og Dåstrup: BILAG: 154.

Jacob Swennesen i København: BILAG: 224.

Jørgen Swennesen, ridefoged på Brahetrolleborg, siden forpagter på Søholm: BILAG: 212, 224.

Helge Søgaard, dr.phil., bibliotekar ved statsbiblioteket i Århus: BILAG: 133.

Jørgen Hansen Søllested, kapellan i Faaborg: BILAG: 237.

Anders Jørgensen Søllinge, evighedsstudent: 137, 138-140.

Hans Jørgensen Søllinge, præst i Ørsted: 136-138, 141, 400, 401, 431, 442, 443, BILAG: 52.

- Jørgen Jørgensen Søllinge*, degn på Bornholm: 137, 138-140.
- Laurits Jørgensen Søllinge*, student: 137, 138.
- Anneke Olefsen Sønnichsen*, købmandshustru, gift med *Hinrick Post* og *Andres Rickertsen* i Flensborg: 28, 29.
- Søren Hatstafferer* i Odense: se *Christensen*.
- Søren*, kapellan i Assens: se *Pedersen*.
- Søren ...*, smed i Faaborg: 452, BILAG: 254.
- Anne Sørensdatter*, gift med blytækkeren *Laurits Jørgensen* i Odense: BILAG: 110.
- Anne Sørensdatter*, logerende hos *Mette Nielsdatter Bager* i Odense: BILAG: 77.
- Kirstine Sørensdatter*, leifærdig assensbo: 271.
- Anders Sørensen*, Flenstofte, fæster af gadehus hos *Anders Bille*: BILAG: 171.
- Christen Sørensen*, i kælderen i *Erich Vestindienfarers* hus, Ved Stranden i København: BILAG: 185, 186.
- Christoffer Sørensen*, borgmester: se *Christoffer Sørensen Skriver*.
- Hans Sørensen*, købmand i Odense: 183-184, 185.
- Hans Sørensen*, præst i Kerteminde: BILAG: 142, 146.
- Henrich Sørensen (Krog)*, rådmand: se *Krog*.
- Jacob Sørensen*, hestemøller i Faaborg: 465.
- Jens Sørensen*, guldsmed i Odense: 214.
- Jens Sørensen*, præst ved St.Nicolai kirke i Svendborg: BILAG: 125.
- Jens Sørensen*, rådmand i Faaborg: 415, 418, 422, 426, 429, 577, BILAG: 210, 218, 220.
- Jørgen Sørensen*, købmandstjener i Faaborg: BILAG: 57.
- Knud Sørensen*, Faaborg: se *Ballov*.
- Knud Sørensen*, blikmager i Overgade i Odense: BILAG: 270.
- Laurs Sørensen*, kongeligt bud: 155.
- Rasmus Sørensen*, odenseaner: BILAG: 109.
- Staffen Sørensen*, skibskaptajn: 66.
- Thomas Sørensen*, ridefoged på Iversnæs (Wedellssborg): BILAG: 161.
- T *Hans Olsen Tage*, præst i Svanninge: BILAG: 290.
- Søren Tandrup*, skipper i Assens: BILAG: 191.
- Johan Henrich Tauber*, rektor, professor ved Københavns universitet: 542.
- ... *Taugesen*, løjtnant, Langaa: BILAG: 251.
- Anna Maria Fabritius von Tengnagel*, datter fra Vejlegård: 569.
- Catarine Hedevig Fabritius von Tengnagel*, datter fra Vejlegård: 569.
- Constance Henriette de Tengnagel*, gift med *Carl Friderich Steensen Leth* til Egeløkke: 570.
- Michael Fabritius Tengnagel*, Vejlegård, generalkrigskommissær: 569.
- Henrich Terckelsen*, værtshusholder, Ved Stranden i København: 369.
- Lenert Thamessøn*, kæmner i Odense: BILAG: 72, 76.
- Hieronymus Thenner*, kong *Frederich II's* tyske sekretær, livstidsfange på Dragsholm slot: 164.
- Albert Jørgensen Thiim (Alb. Georgii Velovani)*, kapellan i Sønderby, siden præst til hospitalet i Ribe: BILAG: 161.
- Henrich Thollemann*, odenseaner: 182.
- Thomas ...*, hører i Assens skole: 268.
- Thomas*, præst i Ringe: se *Simonsen*.
- Thomas ...*, kardinal: BILAG: 17.
- Tommes Bødel* i Odense, medlem af *Røde Rasmus Rachers* bande: 402.
- Christen Thomesen (Sehested)*, rigskansler og kongens kansler: se *Sehested*.
- Christen Thommesen* i Loning, pengeudlåner: BILAG: 76.
- Jørgen Thomsen*, købmand i Faaborg: 406, 415, BILAG: 209.
- Jørgen Thomsen*, søn af borgmesteren *Jørgen Pedersen* i Faaborg: se *Jørgen Thomsen Jørgensen*.
- Jørgen Thomsen* i København, fmtl. identisk med forpagteren *Jørgen Swennesen*.
- Maren (Marine) Thordsdatter*, gift med *Niels Lauritsen Kotte*: BILAG: 62, 64.
- Hans Thordtsen* af Turup, defoged under Hagenskov len: BILAG: 161.
- Thomas Thorsmeden*, urtekræmmer, Boldhusgade i København: BILAG: 187.
- Knud Thott* til Knudstrup og Gaunø, adelsmand, geheimeråd: BILAG: 143.
- Mads Thrane*, præst i Rønninge og Rolsted: BILAG: 50.
- Peder Thronsen*, købmand og skipper og konsumtionsforpagter i Faaborg: 501.
- Laurids de Thura*, arkitekt, forfatter: BILAG: 153, 154, 155.
- Morten Thygesen*, slotsskriver på Hagenskov: 318, 325, BILAG: 160, 164.

- Jens Thønnesen*, præst i Søby og Turup: BILAG: 225.
- Johan Thønnessen*, købmand (kornhandler) i Amsterdam: BILAG: 108.
- Anna Kirstine Tilemandsdatter*, præstehustru, gift med *Cai Wederkinch* i Gyrstinge: BILAG: 275.
- Ludvig Michelsen (Tisdorph)*, magister, præst ved Vor Frue kirke i Odense: 197, 199, 200, 201, 441, 585, BILAG: 83, 87, 99, 150.
- Hans Tomassen*, ejer af Vormarkgård: 481-482.
- Niels Tommesen*, gårdfæster i Østerby: BILAG: 289, 290.
- Totten*, officer, i tjeneste under stormen på København: BILAG: 177.
- Gerhard Treschow*, præst i Birkerød, siden ved Trinitatis kirke i København, præstehistoriker: BILAG: 44.
- Troels Troels-Lund*, kulturhistoriker: 211.
- Anders Trolle* til Trolholm (Holsteinborg), adelsmand: 447, 473.
- Børge Trolle* til Nakkebølle og Rødkilde m.v., skoleherre for Herlufsholm stiftelse: 470, 473-474.
- Friderich Trolle*, baron, friherre af Brahetrolleborg: 472, BILAG: 244.
- Niels Trolle* til Brahetrolleborg, åndssvag baron: 472, 473.
- Jacob Træegaard*, svensk løjtnant, krigsfange i Faaborg: BILAG: 253.
- Jens Tyndskiæck*, katolsk skolemester ved Vor Frue skole i Odense: 89.
- U *Jens Ulfeld*, debitor i Odense: 152.
- Karen Ulfeld* til Urup, adelig frue: 197.
- Laurits Ulfeld* til Egeskov, adelsmand: BILAG: 111.
- Mogens Ulfeld* til Selsø, rigsråd, rigsadmiral: 37.
- Ulrich*, hertug af Mecklenburg: 150.
- Friderich Quist Ulrichsen*: se *Quist*.
- Unchersen*, fynsk adelsslægt: 144.
- Inger Unchersdatter*, købmandshustru, gift med *Søren Let* i Odense: 168, 169, 182.
- Hans Unchersen*, borgmester i Odense: 145, 154, 168.
- Jep Unchersen*, borgmester i Odense: 145, BILAG: 59, 60.
- Jørgen Jensen Urlev (Georgi Veloviani (Urloviani))*, præst i Tim og Madum: BILAG: 161.
- Anne Urne*, adelig frue med bolig i Odense: 176, BILAG: 75, 80.
- Axel Urne* til Søbysøgård, rigskansler: 147.
- Christian Urne* til Søbysøgård og Lunde-gård, adelsmand: 400, 401, 402, BILAG: 55, 203, 204.
- Christopher Urne* til Årsmarke og Søbysøgård, rigskansler: BILAG: 203.
- Erich Urne* til Søbysøgård, lensmand for Ulstein kloster len, admiral: BILAG: 75.
- Knud Jørgensen Urne* til Sonnerupgård, officer: 202, BILAG: 177.
- Lauge Urne* til Selleberg, adelsmand: BILAG: 85.
- Hans Uttermarch*, tolder og borgmester i Assens: 71.
- V *Christopher Valchendorf* til Glorup, rigshofmester, lensmand for Odensegård len: BILAG: 25, 120-121.
- Henning Valchendorf* til Bramstrup, Glorup m.m., lensmand for Odensegård len: 238, BILAG: 75, 137.
- Valdemar Christian* til Valdemars slot, greve, søn af *Christian IV*: 324, 325.
- Wilhelm Valentiner*, købmand i Flensborg: 465.
- L.S. Vedel Simonsen*, Fyn-historiker: 331.
- Hans Knudsen (Vejle)*, biskop: se *Hans Knudsen*.
- Jacob Madsen (Vejle)*, biskop: se *Jacob Madsen*.
- Jens Michelsen (Vejle)*, præst i Nykøbing F. 169, 170.
- Georgi Veloviani*: se *Urlev*.
- Knud Venstermand* til Finstrup (Holstenhus), adelsmand: 115.
- Cath(ar)ine Verst*, gift med apotekeren *Cornelius Hamsfort (II)* i Odense: BILAG: 94.
- Corfitz Viffert* til Næs (Lindenberg), lensmand for Odensegård len: BILAG: 24, 63.
- Frans Italiener Vigot*, tjenende på Vallø: 375.
- Sophie Amalie Fransdatter Vigot*, barn på Vallø: 375.
- Jens Poulsen Vinding*, lektor, professor theol. i Odense: BILAG: 92.
- Isaach Vlaming*, købmand i Amsterdam: BILAG: 95.
- Hendrich Vornier*: se *Wörner*.
- W *Gustav Wad*, cand.polit., landsarkivar for Fyn, Odense: 169, 532, BILAG: 62, 63, 121.
- Rasmus Wagtmester* i Nørregade i Odense: BILAG: 86.
- Henrich Madsen Wallensbech*, kapellan ved Holmens kirke i København, lejlighedsdigter: 347, 348, 349.

Albrecht von Wallenstein, generalissimus, kejserlig tysk feltherre: 39, 210, 279.

Jacob Walter, præst i Kerte: 520.

Cathrine Marie Wandal, borgmesterhustru, gift med *Jørgen Jacobsen* i Faaborg: 469, 485, 491.

Hans Wandal, dr.theol, biskop over Sjællands stift: BILAG: 152.

Johan Wandal, kongelig vejer og måler i Faaborg: se *Jørgensen*.

Johan Nielsen Wandal, præst i Vindinge: 485, BILAG: 236, 258.

Christian Gustav Wedell til Wedellsborg, greve: BILAG: 284.

Hannibal Wedell til Wedellsborg, greve, amtmand over Assens og Hindsgavl amter: 520.

Madam Wederkinch: se *Anna Kirstine Tilemandsdatter*.

Barbara Kirstine Bertelsdatter Wederkinch, præstedatter fra Koldby: 518.

Bertel Hauch Henrichsen Wederkinch, præst i Koldby på Samsø: 515, 518.

Cai Jørgensen Wederkinch, præst i Gyrstinge på Sjælland: BILAG: 276.

Henrich Jørgensen Wederkinch, præst i Nykøbing F.: BILAG: 276.

Jørgen Wederkinch, købmand og postmester i Bogense, birkefoged til Gyldensteen birk: 528, BILAG: 276, 281.

Laurids Christensen Weile (Wellejus), magister, præst ved St.Knuds kirke i Odense: BILAG: 151.

West, slægt af bryder/fæstere i Ladegård: BILAG: 163.

Hans West, fæster i Ladegård: 324, BILAG: 66, 163.

Niels West, fæster i Ladegård: BILAG: 163.

Ib von Westen, apoteker i Odense: 538.

Kirsten von Westen, datter af købmanden *Mathias von Westen* i Kerteminde: BILAG: 115.

Mathias von Westen, købmand i Kerteminde: 236.

Christen Schaarup Westergaard, præst i Vigerslev og Veflinge: BILAG: 283.

Giørt Westwetting, kæmner i Odense: BILAG: 38, 63.

Friderich Ludvig Wette, apoteker i Faaborg: 488.

Hans Weyer, ansøger om bestalling som kgl. privilegeret værtshusholder i Faaborg: BILAG: 234.

Anders Wibe, odenseaner: BILAG: 67.

S.V. Wiberg, præst i Jordløse, præstehistoriker: 99, 118, 122, 123, 125, 126, 128, 249, 312, 468, 576.

Anders Wiborg, hører i Odense skole: 130.

Niels Hansen Wiborg, ejer af Tøjstrup: BILAG: 261.

Wichfeld, adlet gren af slægten *Wichman*, jfr. *Jørgen Bertelsen Wichman*: 207, 581.

Wichman, slægtsnavn: 190-191, 231, 590.

Anne Bertelsdatter Wichman (ane nr.823), rådmandshustru, gift med *Erich Jørgensen* i Odense: 191, 198, 199, 201, 205, 206, 207, 209, 211, 212-213, 214, 217, 219, 230, 233, 234, 235, 236, 297, 302, 303, BILAG: 88, 89, 97, 99, 104, 110, 116.

Bertel Wichman to Buxtehude: BILAG: 83.

Bertel Wichman (ane nr.1646), købmand i Odense: 166, 167, 172, 173, 177, 178, 190, 191-193, 194, 195, 196, 197, 201, 202, 203, 205, 207, 581, 584, BILAG: 71, 117, 170.

Bertel Bertelsen Wichman, digter, præst i Særslev og provst for Skovby herred: 201, 203-204, 205, 235, 241, 242, 243, 583, BILAG: 99, 116, 117, 119.

Bertel Erichsen (Wichman): se *Bertel Erichsen*.

Bertel Hansen Wichman, købmand i Nykøbing Falster: 207, BILAG: 94, 117.

Bertel Jørgensen Wichman, rådmandssøn i Odense: BILAG: 117.

Bertel Suitzer (Wichman), købmand i Bogense: BILAG: 117.

Catharina Wichman, datter af borgmesteren *Nicolaj Wichman* i Rønne: BILAG: 83.

Catrine Johansdatter Wichman (Wichmansdatter), købmandsdatter i Odense; BILAG: 84.

Catrine (Nielsdatter?) Wichman, barn, hos *Karen Letsdatter* i Odense: 205.

Hans Wichman, købmand i Hamborg: BILAG: 93.

Hans Bertelsen Wichman, rådmand i Odense: 201, 205, 206-207, 209, 214, 220, 240, 241, 244, 581, 587, BILAG: 71, 91, 96, 109, 116, 121, 123, 124.

Henrich Wichman, borger i Hamborg: BILAG: 83.

Jacob Wichman i Odense, måske identisk med *Johan Wichman*: 191, 192, 196.

Jochim Wichman (Weichman) i Hamborg, kongelig faktor: BILAG: 83.

Johan Wichman, købmand i Odense: 190-191, 192, 200, 209.

Jørgen Bertelsen Wichman, rådmand i Odense: 201, 205-206, 208, 209, 228, 240, 241, 245, 246, 579, BILAG: 71, 90, 96, 116, 118, 124, 205.

Jørgen Bertelsen Wichman, adlet *Wichfeld*, etatsråd: 207.

Kirstine Marie Hansdatter Wichman, gift med slotsmurmester *Christen Fritzger* i Odense: BILAG: 94.

Lisbeth Cathrine Hansdatter Wichman, rådmandsdatter i Odense: BILAG: 94.

Maren Hansdatter Wichman, gift med købmanden *Hans Jørgensen* og organisten *Jacob Pahl* i Odense og med træskomanden *Hans Pedersen* i Ærøskøbing: 207, BILAG: 93, 94.

Nicolaj Wichman, borgmester i Rønne: 190.

Niels Bertelsen Wichman, dr., læge i København, siden professor ved Lunds universitet: 190, 201, 202-203, 205, 207, 212, 583, 584.

Peder (Nielsen?) Wichman, købmandsdreng hos *Jørgen Wichman* i Odense: 205.

Rasmus Bertelsen Suitzer Wichman, skoleholder ved Moseby Skole, Falster, siden degn i Ønslev: 364-365.

Valentin Ericus Hansen Wichman, råmandssøn i Odense: BILAG: 94.

Jacob Ludvig Wielandt, fuldmægtig/ridefoged på Fjellebro, siden degn i Espe og Vantinge: 560, 561.

Wilchen: se *Zirachsen*.

Jacob Wilder, drabsoffer: 56.

Mathis Willadsen, købmand i Odense: BILAG: 91.

Gregorius Willman af Slesvig, kreditor: BILAG: 75.

Willum Badsckær i Faaborg: se *Eckhoff*.

Lucas Willumsen, købmand i Odense: BILAG: 68.

Holger Wind, adelsmand, vicekansler: BILAG: 177.

Mads (Matth.) Winther, præst i Ørbæk, provst i Vindinge herred: 122, BILAG: 203.

Pasmus Pedersen Winther, præst i Ørbæk, provst i Vindinge herred: 107, 109, 444, 450, 476, BILAG: 230, 242.

von der Wisch, adelsslægt af holstensk oprindelse: 558.

Johan von der Wisck, gådefuldt pseudonym for *Johan Post*: 558.

Marcus Wisse, magister, forsvundet til søs: 393.

Melchior Bærentsen (Berntsen) With, herredsfoged: i Salling herred: BILAG: 246.

Niels Wogenbierrig, arrestant i Odense: BILAG: 77.

Christoffer Jacobsen Wolf, apoteker i Odense: 164, 165.

Jacob Jacobsen Wolf, magister, rektor i Oslo, lektor i teologi ved Odense gymnasium: 257, 261, BILAG: 46, 66.

Jørgen Bertelsen (Woller), rådmand i Faaborg, forpagter på Gelskov: 410, 413, 427, 429, 436, 445-446, 457, 471, 484, 485, 486, BILAG: 211, 212, 216, 218, 220, 221.

Henrich Wollmer i Nørregade i Odense, debitor: BILAG: 158.

Ole Worm, læge, professor ved Københavns universitet, oldforsker: 202, 203, 252, 306.

Flemming Ulric Wortman, kaptajn i Det Asiatiske Compagnie: BILAG: 242.

Henrich Wrangel, ridefoged på Sandholt: 81.

Carl Gustaf Wrangel, svensk general og rigsadmiral: 328, 330, 346, 347, 348, 359.

Hans Henrich(sen) Wulf, ridefoged på Finstrupgård (Holstenshus), siden toldkontrolør i Faaborg: 445, 456, 457, 469, 474-477, 479, 486, 493, 580, BILAG: 240.

Margrethe Henrichsdatter Wulf, gift med skrædderen *Christian Hansen* i Faaborg: 474.

Hans Wynbach, købmand i Flensborg: 17.

Marcus Wøldike, professor i teologi og rektor ved Københavns universitet: 532, 533.

Henrich Wörner, vinhandler, ejer af hus Ved Stranden i København: BILAG: 186.

Z *Anne Zachariasdatter*, svigtet sjællandsk pige: 244.

... *Zeuthen*, professor i Odense: BILAG: 270.

Anna Jensdatter Zeuthen, præstehustru, gift med *Henrich Christensen Achton* i Frørup: 255, BILAG: 128, 129.

Johanna Maria Christensdatter Zeuthen, gift med købmand og skipper *Otte Hansen* i Faaborg: BILAG: 228.

Margrethe Jacobsdatter (Zeuthen?), præstehustru, gift med *Laurits Christensen Achton* i Lunde: 255.

Peder Jensen Zeuthen, præst i Ollerup og Kirkerup: BILAG: 129.

Henrich Zirachsen (Wilchen), købmand i Faaborg: 496.

Ø *H. Øllgaard*, biskop over Fyns stift: 105, 113, 123, BILAG: 48.

Ørbæk, tilnavn for gårdfæsterne *Simon Hansen* og *Anders Ol(uf)sen* i Ørbæk: se disse.

Jacob Jørgensen Ørsted, købmandstjener hos borgmester *Jacob Jørgensen*, siden købmand og skipper i Faaborg: 141, 435, 440, 442, 443, 458, 459, 460-461, 462, 475, 581, 591, BILAG: 224, 231, 235, 240.

Jørgen Hansen Ørsted, konsumtionsforpagter i Faaborg: 431, 442, BILAG: 54, 228.

Bent Østergaard, lærer, slægtsforsker: 49, BILAG: 62.

Å *Peder Jacob Jørgensen Aaby*, præst i Sandager og Guldbjerg, siden i Særslev: 533, 534.

Mogens Aagesen, fæster i Ladegård: 323, 324, 326, 333, 335, BILAG: 162.

Lauritz Aagaard, degn i Rønninge: BILAG: 279.

STEDREGISTER
(i udtog)

Stedregisteret medtager som hovedregel byer/landsbyer og herregårde samt mindre øer, men ikke lande, landsdele som Fyn, Sjælland, Jylland og Slesvig og administrative enheder som len, amt og herred.

I registeret er udeladt steder, som krønikeskriveren har fundet mindre relevante for den personhistorisk baserede fremstilling.

Der er således eksempelvis ikke medtaget

- steder, der anføres for at beskrive beliggenheden eller ruten: øst for Faaborg, mellem Odense og Middelfart, over Årøsund, forbi Haderslev,
- steder, der kun nævnes til sammenligning: som i Aalborg,
- byer, hvorfra kongen har sendt et brev, eller sædet for lensmænd, amtmænd eller biskopper, der modtager eller afsender breve: til ..., lensmand på Odensegård, fra sin (amtmandens) gård Ravnholt.

Længere tekststykker om et sted er markeret med fed skrift.

- A** Aborre: BILAG: 29, 167.
 Agedrup: BILAG: 63.
 Allerup: 287, **290-291**, 116, 145.
 Allese: 152, BILAG: 64, 123.
 Allested: 172, 185, BILAG: 297.
 Als: 172, 330, 436, 450, BILAG: 263, 302.
 Amager (Vigerslev sogn): 537.
 Amsterdam: 196, 218, BILAG: 95, 102, 108.
 Angel: 40.
 Antwerpen: BILAG: 274.
 Arnsborg: BILAG: 127.
 Arreskov: 178, 472, 545, BILAG: 205.
 Ascheberg: BILAG: 167.
 Asperup: 45.
Assens: 10, 42, 43, 45, 46, 47, 48, **50-85**, 94, 95, 97, 98-99, 100, 102, 103, 104, 105, 106, 112, 114, 118, 122, 146, 160, 163, 183, 229, 247, **264-291**, 294, 295, 297, 317, 318, 321, 322, 323, **325-335**, 339, 341, **376-398**, 465, 467, 502, 504, 508, 543, 562, 564, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 583, 584, 587, BILAG: 12, 21, 26, 33, 44, 46, 63, 66, 101, 106, 130, 141, 142, 143, 144, 146, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 167, 168, 169, 173, 176, 205, 223, 268, 272, 303.
 Avernakø: 535.
- B** Balslev: 45.
 Bantam: 138.
 Bargum: 17.
 Barløse: 82, 93, 160, 172, 394, BILAG: 26, 137, 146, 163, 198, 199.
 Barløsegård: 317, 394, 395, 558, **565-566**, 567, 568.
 Basel: 19, 236.
 Bederslev: 96.
 Beierholm: 117.
 Bellinge: BILAG: 199.
 Bergen: 453, BILAG: 269.
 Berlin: 346.
 Billesbølle: BILAG: 206.
 Billeskov: 524.
 Bisbo: se Brahesborg.
 Bjerpegård: 116.
 Bjerne: BILAG: 54, 290.
 Bjørnholm: 252.
 Bogense: 43, 44-46, 47, 61, 68, 101, 102, 149, 312, 381, 465, 526, 527, **528-530**, 541, BILAG: 41, 117, 233, 276, 280, 281.
 Bolbro: 198.
 Boller: 299.
 Bordeaux: 435, 437.
 Bornholm: 127, 137, 140, BILAG: 50.
 Borre: 364.
 Boserup: BILAG: 205.
 Bovense: 526, 527, 528.
 Brahesborg (Bisbo): 317, 326, 489, 518, 553, **558-568**, 569, 570, 587, 588, 591, BILAG: 199, 234, 262, 294, 295.
 Brahesholm: 334, 385, 394, 450, 512, 563, 567, BILAG: 225.
 Brahetrolleborg (Rantzausholm): 446, 447, 465, 469, **472-473**, 581, BILAG: 82, 212, 244, 245.
 Brangstrup: 246, BILAG: 55, 117.
 Bred: 100, 104.
 Bregnemose: 541.
 Bregninge: BILAG: 267.
 Bremen: 19.
 Bremerfærde: 345, BILAG: 175.
 Broagergård: BILAG: 220.
 Broby (Sjælland): BILAG: 244.
 Brobygård: 116, 117, 465, 537, 579.
 Brobyværk: 544, BILAG: 43.
 Broholm: BILAG: 86, 102.
 Broløkke: 201, 202, BILAG: 62, 83, 88, 99.
 Brydegård: 340, BILAG: 172.
 Brylle: 238.
 Brændegård: 445, 472, BILAG: 244.
 Brændekilde: 541, BILAG: 199, 285, 286.
 Bustrup: BILAG: 126.
 Buxtehude: BILAG: 83.
 Båge: 94, 267, 269, 273, 275, BILAG: 19.
 Baargaard: 44.
- C** Carlskrona: 495, BILAG: 260.
 Christiania: se Oslo.
 Clausholm: BILAG: 205.
- D** Dalby (på Hindsholm): BILAG: 131.
 Dalum/Dalum kloster: 187, 215, 266, 470, 573, BILAG: 110.
 Damme: 344.
 Damsbo: 243, 248, 275, 404, 483, BILAG: 127, 171, 173.
 Damsholte: 344, 351.
 Danzig: 216.
 Davinde: 287, 290, BILAG: 145.

- Demmestrup: BILAG: 171, 203, 204.
 Devent: BILAG: 31.
 Diernæs: BILAG: 234.
 Ditmarsken: 15.
 Djørup: BILAG: 39.
 Dragsholm: 164.
 Drejø: 495.
 Dreslette: 276, 336, 338, 341, 397, 504, BILAG: 172, 174, 280.
 Dresden: BILAG: 45.
 Drigstrup: 287, BILAG: 141, 142, 146, 197.
 Duborg: 11, 14, 21.
 Dunkerque: 435.
 Dyrehovedgård (Korsør Ladegård), senere Tårnborg: 469, 471, 473, **474**, 482, 496, BILAG: 245.
 Dåstrup: 312, 313, BILAG: 302.
- E** Ebberup: 321.
 Eckernförde: 435.
 Egeløkke: 570, 571.
 Egeskov: 131, 132, 231, 427, 553, **561-562**, 569, 591, BILAG: 292, 294.
 Ejby: BILAG: 67, 104.
 Ellested: 122, 124, 469, 470, BILAG: 53, 129, 230, 235, 243.
 Ellinge: BILAG: 279.
 Enggård: BILAG: 191, 195.
 Erichsfjord: 36.
 Erritslev: BILAG: 279.
 Eskilstrup (Falster): BILAG: 184.
 Eskilstrup (Fyn): 134, BILAG: 48.
 Espe: **111-119**, 120, 130, 247, 283, 293, 560, 561, BILAG: 44, 125, 150, 295.
- F** Falster: 363, 365, 374, BILAG: 175, 179.
 Fanefjord: BILAG: 251.
 Fangel: 141, 142.
 Faurskov: 523, 524, BILAG: 277.
 Femø: 102.
 Finstrup(gård): se Holstenshus.
 Fjellebro: 317, 535, 560, 561, 567, BILAG: 45, 175, 185, 277, 284.
 Fladstrand: se Frederikshavn.
 Flekkerø: 34, 36.
 Flemløse: 95, 100, 276, 339, BILAG: 20.
Flensborg: 10-33, 39-40, 42, 55, 68, 69, 71, 80, 177, 190, 192, 210, 212, 323, 435, 450, 452, 462, 464, 465, 466, 478, 479, 485, 495, 498, 506, 558, 575, 580, 583, 584, 586, 590, BILAG: 19, 64, 189, 229, 239, 240, 269.
 Flenstoft: **336-342**, 504, BILAG: 171, 174.
 Franeker: 202.
 Fraugde: 86, 88, **89-91**, 101, 116, 130.
 Fraugdegård: BILAG: 92.
 Frederichsgave: se Hagenskov.
 Frederichsodde: se Fredericia.
 Fredericia (Frederichsodde): 228, 327, 336, 346, 350, 538, BILAG: 110, 170, 253.
 Frederiksborg: BILAG: 177.
 Frederikshavn (Fladstrand): 440.
 Friderichslund: se Krengerup.
 Frørup: 254, 255, 294, 401, 483, BILAG: 129, 225, 250.
 Fuglevig: 92, 94, 96, 98, 103, 249, BILAG: 41, 42, 227, 235.
Faaborg: 10, 42, 106, 114, 115, 118, 128, 137, 138, 141, 142, 254, 282, 312, 313, 314, 330, 341, 342, 399, 403-501, 512, 513, 518, 519, 537, 544, 545, 546, 547, 558, 564, 574, 576, 577, 579, 580, 581, 583, 586, 587, 590, 591, BILAG: 55, 56, 58, 94, 126, 153, 156, 157, 172, 174, 203, 210, 213, 243, 245, 246, 251, 261, 262, 271, 288, 289, 302.
- G** Gamtofte: 58, 72, 74, 99, 276, **285-288**, 558, 560, 570, BILAG: 33, 142, 295.
 Gamst: 103.
 Gaunø: BILAG: 143.
 Gelskov: 471, 472, BILAG: 286.
 Gelsted: BILAG: 54.
 Gerskov: 288, BILAG: 117.
 Gestelev: 113, 413, BILAG: 294.
 Giessen: 261, 264, 266.
 Gislev: 114, 117, 118, 124, 132, 445, 446, 447, 456, 469, 470, 507, BILAG: 53, 228, 235, 243.
 Glorup: 120, BILAG: 92.
 Gotland: 495.
 Gottorp: BILAG: 101.
 Grøftebjerg: 103, 104.
 Grønland: 29, 30, 32-33, **34-37**.
 Grønsund: BILAG: 228.
 Gudbjerg: 118, BILAG: 48.
 Gudumlund: BILAG: 170.
 Gyldensteen: 528, BILAG: 280.
 Gyrstinge: 515, 516-517, 518, BILAG: 275, 276.
 Göteborg: 440.

- H** Haderslev: 22, 23, 25, 28, 42, 52-53, 55-56, 69, 177, 280, 282, 283, 284, BILAG: 41, 171, 271.
 Haderslevhus: 25, 52, 69, 72, 74, 325.
 Hagenskov (Frederichsgave): 50, 51, 57, 67-68, 69, 70, 72, 75, 76, 80, 81, 82, 215, 229, 273, 278, 293, **317-325**, 329, 341, 556, BILAG: 28, 160, 164, 205.
 Hald: BILAG: 158.
 Halle: BILAG: 12.
 Hallegård (= Hollufgård?): BILAG: 62, 65.
 Halstein: 237.
 Hamborg: 69, 144, 190, 196, 206, 216, 218, 220, 235, 238, 239, 240, **246**, 336, 435, 450, 561, 583, BILAG: 75, 124, 162.
 Harritslevgård: 216, BILAG: 206.
 Hasmark: BILAG: 206.
 Heden: 172, 402, 547, 573, 591, BILAG: 204, 289.
 Hee: 515, 517, BILAG: 275.
 Hellerup (Fyn): 117, 127, 131, 136, 137, 470, 493, BILAG: 272.
 Helnæs: 535, BILAG: 161.
 Helsingør: 33, 34, 144, 278, 347, BILAG: 60, 176.
 Herlufsholm: 470, **473-474**, BILAG: 302.
 Herrested: **122-129**, 134, 254, 401, 591, BILAG: 48, 50.
 Herringe: 92, 304, 528, **535-537**, 539, 540, 542, BILAG: 150, 178, 185, 242, 277, 283, 284.
 Hesselager: 53, 474, 482, 483, BILAG: 50, 250, 251.
 Hestholm: 340.
 Hillerslev: 305, 342, 402.
 Hindsgaul: 44, 273.
 Hindsholm: BILAG: 248.
 Hjadstrup: 117, 136, 137, 138, 140, 254, 255, BILAG: 45, 50, 126.
 Hobøe: 421.
 Hofmangsgave (Quitowsholm): BILAG: 108, 206.
 Holchenhavn (Kousbøllegård): 96, 504, 527, 528, BILAG: 255.
 Holevad: 56, 274, 526, 527, BILAG: 280.
 Hollufgård: (se også Hallegård): BILAG: 117.
 Holmehave: 541.
 Holsteinborg (Trolholm): 446, 447, 473.
 Holstenshus (Finstrup(gård)): 115, 421, 445, 465, 466, 469, 474, 475, 479, 488, 498, BILAG: 246, 255, 290.
 Horne: 470, 472, 545, 546, BILAG: 94, 149, 209, 288, 290.
 Hornum: BILAG: 142.
 Horsens: 44, 207, 440.
 Horslunde: 363.
 Hovedskov: 351-353, 354, 362, 363, BILAG: 182.
 Hover: BILAG: 210.
 Husum: 11, 12, 13, 14, 15, BILAG: 64.
 Hvedholm: 317, 318, 331, 452, 473, 546, BILAG: 159, 161, 219, 264.
 Hvidkilde: 248.
 Hybed: se Høbbet.
 Hyllested: 446, 469, 470, BILAG: 230.
 Høbbet: BILAG: 240, 243, 255.
 Høchstad: 368.
 Hød: BILAG: 25.
 Høirup: 123, 185.
 Høje: 137, 140, BILAG: 55, 56.
 Høje Taastrup: 346.
 Hørup: 185.
 Haarby: BILAG: 215.
 Håstrup: 117, 247, 248, 250, 251, 253, 255, BILAG: 129.
 Håstrupgård: 248.
- I** Iversnæs: se Wedellsborg.
- J** Jelling: 415, BILAG: 210.
 Jersore: BILAG: 116.
 Jordløse: 111, 117, 119, 126, 130, 243, **247-255**, 274, 293, 306, 401, 591, BILAG: 125, 126, 128.
- K** Karleby (Lolland): 363, 365, 514.
 Kelstrup: 190.
 Kerte: 274, 344, 370, **519-525**, 526, 528, 532, 536, 540, BILAG: 20, 137, 185, 277, 278, 284, 290.
 Kerteminde: 42, 46, 149, 161, 166, 167, 172, 174, 183, 185, 192, 201, 202, 214, 216, 217, 219, **231-232**, 236, **256-260**, **283-285**, 287, 288, 290, 291, 304, 373-374, 391, 588, BILAG: 75, 79, 80, 88, 89, 102, 111, 129, 132, 142.
 Kiel: 15, 24, 68, 71, BILAG: 231.
 Kirkeby: 117, BILAG: 45.
 Kirke Søby: 342, 343, 395, 396, 469, **502-518**, 519, 537, 591, BILAG: 20, 200, 225, 242, 268, 272, 273, 274, 275, 276, 301.

- Klinte: BILAG: 147.
 Knudstrup: BILAG: 143.
 Koldby: 515, 518.
 Kolding: 42, 51, 90, 432, BILAG: 303.
 Korsebjerg: BILAG: 77.
 Korsør: 347, 446, BILAG: 201, 202.
 Koster: 344.
 Kousbøllegård: se Holchenhavn.
 Krengerup (Friderichslund): 450, 563, 566, 567, **568**, **569-570**, 571, BILAG: 200, 225, 296, 297, 298.
 Krogsgård: BILAG: 288.
 Kronborg: 347, BILAG: 177.
 Kullerup: 125, 126, 127, 128, 255, 401, 443, 591, BILAG: 49, 50.
 Kværkeby: 470, 493.
 Kværndrup: 114, 255, 401, BILAG: 133.
 Kællingbjerg: BILAG: 277.
 Kærsgård: BILAG: 31, 102, 199.
 Kærstrup: BILAG: 160.
 Kærum: 53, 267, 276.
 Kærstrup: BILAG: 160.
 Kærupgård: BILAG: 68, 81.
 København / Københavns slot / Københavns universitet: 19, **32**, 33, 34, 36, 37, 40, 54, 70, 81, 86, 92, 93, 98, 101, 103, 106, 111, 123, 126, 128, 130, 131, 132, 137, 138, 158, 171, 190, 192, 196, 202-203, 206, 211, 233, 236, 243-244, 247, 251, 259, 261-262, **264**, 274, 278, 284, 285, 286, 288, 290, 291, 293, 294, 300, 304, 306, 308, 309, 325, 330, 332, 336, 344, **347-350**, 351, 352, 356, 358, 360, 363, 363, 364, **367-372**, 376, 396, 416, 418, 425, 426, 428, 432, 440, 444, 452, 453, 460, 462, 467, 487, 491, 498, 502, 503, 505, 511, 514, 515, 516, 517, 519, 520, 521, 525, **532-533**, 542, 558, 566, 568, 576, 583, 584, BILAG: 25, 59, 83, 88, 90, 99, 106, 113, 122, 125, 133, 152, 153, 154, 170, 171, 187, 195, 221, 224, 226, 237, 238, 240, 253, 271, 273, 274.
 Köln: 237, 241.
 Kølstrup: 102, BILAG: 262.
 Køng: 527, BILAG: 110.
 Königsberg: 495.
- L** Ladegård: 38, **323-325**, BILAG: 66, 162, 163, 164.
 Langeland: 96, 112, 346, 387, 544, 572, BILAG: 33, 100, 176.
 Langesø: 97, 466.
 Langsted: BILAG: 238.
- Langå: BILAG: 251.
 Leiden: 202, 203, 264, 294, 298, BILAG: 89, 128, 147, 148.
 Lengsholm: 43.
 Lille Appe: BILAG: 286.
 Lindholm: 351.
 Lindskov: BILAG: 205.
 Lolland: 77, 346, 461, 581, BILAG: 179, 182, 228, 275.
 Loning: se Låning.
 Lumby: 234, 235, 254, **294**, BILAG: 114.
 Lund: 171, 173, 201, 203, BILAG: 59.
 Lundager: BILAG: 29, 159, 165.
 Lundby: 146.
 Lunde (Lunde herred): 254, 255, 401.
 Lunde (Sunds herred): 117, 140, 463, 465, BILAG: 54, 55, 56, 263..
 Lundegård: 72, 293, 299, 400, 402, 404, 513, **540-541**, 542, 543, 571, BILAG: 155, 269.
 Lundsgård: BILAG: 130, 199.
 Lutter am Barenberg: 39.
 Lübeck: 14, 15, 39, 42, 50, 68, 71, 177, 192, 195, 216, 367, 435, 452, 462, 495, 506, BILAG: 75, 116, 118, 225, 269.
 Lykkesholm: BILAG: 48.
 Lyndelse: 339, BILAG: 204.
 Lynge: BILAG: 244.
 Lytgenholm: 11, 13.
 Lyø: 501, 535.
 Løgismose: 326, 337, 341, BILAG: 122, 127, 171, 172, 174.
 Løgtved: BILAG: 222.
 Låland: se Lolland.
 Låning: BILAG: 76.
- M** Mariager: BILAG: 160.
 Marienborg: se Nygård(e).
 Marslev: BILAG: 60, 63.
 Meissen (Misnia): BILAG: 45.
 Melby: 217, BILAG: 29, 102, 159.
 Meldorf: 352, 373, BILAG: 178.
 Middelfart: 10, 42, **43-49**, 50, 52, 55, 60, 97, 126, 206, 254, 258, 260, 341, 381, 462, 577, 583, BILAG: 71, 104, 167.
 Millinge: **545-557**, 591, BILAG: 291, 292, 293.
 Misnia: se Meissen.
 Moseby: 364.
 Munkebo: 289, BILAG: 144, 145.

- Møn: **344**, 348, 349, **351-354**, 358, 363, 364, 583, BILAG: 175, 178, 183.
- N** Nakkebølle: 131, 193, **249**, 470, BILAG: 125.
- Nebel (Ty): 333, 334, BILAG: 168, 169, 191.
- Neumünster: 24.
- Nislevgård: 303, BILAG: 231, 237.
- Nordby: BILAG: 191.
- Nordkap: 32.
- Nordstrand: 17.
- Nyborgård: BILAG: 212.
- Nyborg: 51, 72, 112, 125, 128, 300, 338, 368, 414, 432, 445, 454, 507, 519, 576, BILAG: 48, 63, 75, 163, 240, 253, 254.
- Nygaard(e) (Marienborg): 351-353, 361, 363, 364, 373, 374, 375, BILAG: 178.
- Nykøbing Falster: 24, 128, 169, 170, 207, 363, 365, 366, 375, 588, BILAG: 117, 276.
- Nykøbing Mors: 317, 332, 334.
- Nykøbing slot: 363.
- Nærø: 172.
- Nærá: 525, 526, 527, 528, BILAG: 279.
- Næsbyholm: 203.
- Næsbyhoved: 545, BILAG: 84, 124, 160.
- Næstved: 218, 336, BILAG: 101, 102, 171.
- Nørre Alslev: 374, BILAG: 184.
- Nørre Broby: 235, 255, **299-313**, 400, 401, 403, 417, 443, 445, 450, 456, 468, 542, 570, 571, 587, 591, BILAG: 123, 147, 151, 153, 154, 157, 203, 204, 236, 245, 296.
- Nørreby: BILAG: 109, 110.
- Nørregårde (Båg herred): BILAG: 172.
- Nørre-Nærá: 185. (se også Nærá).
- Nørre Snede: 304.
- Nørre Søby: 132, BILAG: 55, 205.
- Nørre Vedby: 373-374.
- Nørre Ørslev: BILAG: 183.
- Nørre Aaby: 108.
- O** Odder: BILAG: 129.
- Odense** / Odense skole: 15, 23, 24, 25-26, 29, **39-40**, 42, 44, 46, 47, 50, 51, 53, 54, 57, 58, 69, 72, 74, 80, 83, 84, **86-89**, 90, **92**, 96, 98, 100, 103, 105, 107, 108, 110-111, 112, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 126, 128, 130, 131, 138, 141, **143-246**, 247, 251, 253, 254, 256, 257, 258, 259-260, **261-262**, 263, 264, 265, 266, 274, 278, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 288, 289, 290, 293, **294-300**, 301, 302, 303, 304, 307, 312, 314, 317, 323, 324, 329, 330, 335, 337, 384, 386, 396, 402, 403, 420, 421, 432, 434, 435, 441, 445, 447, 448, 468, 470, 483, 484, 496, 502, **503-507**, 511, 514, 515, 516, 517, 522, 533, 542, 545-546, 549, **573-574**, 575, 577, 579, 580, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, BILAG: 31, 32, 33, 36, 38, 41, 44, 53, 62, 66, 90, 91, 111, 112, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 125, 130, 133, 134, 136, 140, 144, 147, 148, 149, 154, 159, 166, 199, 205, 213, 251, 262, 263, 264, 269, 276, 300, 302.
- Odensegård (Odense slot): 177, 190, 195, 205, 215, 227, 257, 266, 541, BILAG: 24, 27, 92, 285, 287.
- Ollerup: 58-59, 433, 452, 463, 464, BILAG: 129.
- Orelund: 320, 567, BILAG: 209, 210, 223.
- Orléans: 261, 266.
- Orte: 287, 289, 324, 326, 520, BILAG: 136, 144, 163, 191, 225, 277.
- Oslo (Christiania): 169, 170, 495, BILAG: 162, 171.
- Otterup: BILAG: 109.
- Oure: 311, 505, 513, 517, BILAG: 268.
- Overbygård: 365.
- P** Padua: 236-237.
- Palleshave: BILAG: 204.
- Paris: 237, BILAG: 89, 117, 147.
- Pejrup/Pejrupgård: 68, 286, 292, BILAG: 290.
- Præstø: BILAG: 166, 183.
- Q** Quitzowsholm: se Hofmansgave.
- R** Randers: 116.
- Rantzausholm: se Brahetrolleborg.
- Ravnholt: 124, BILAG: 231, 234, 237.
- Refs-Vindinge: 125, 126, 127, 255, BILAG: 49.
- Rendsborg: 68, 71, BILAG: 101, 140, 242.
- Renør: BILAG: 92.
- Ribe: 61, 103, 105, 112, 117, 261, 585, BILAG: 38, 41, 67, 210.
- Riga: 37, 495.
- Ringe: 122, 525, 526, 527, 582, BILAG: 150, 279.
- Rolsted: 123, 127, 128.
- Rom: 43, 47.
- Rosenholm: 196-197, **259**, 261, 262, BILAG: 131, 132.
- Rosenvold: 286.

- Roskilde: 43, 84, 146, 346, BILAG: 12, 88.
 Rostock: 259, 264, 435, 437, 475, 495, BILAG: 128.
 Rudkøbing: 282, BILAG: 150.
 Rugård: 67-68, 106, 215, 275, BILAG: 63, 102.
 Rygård: BILAG: 250.
 Rynkeby: BILAG: 63.
 Ryslinge: 122, 124, 126, 127, BILAG: 48, 261.
 Rødkilde: 415, 426, 427, 470, BILAG: 210.
 Rønne: 190.
 Rønninge: 127, 128, 401, 427, 443, 519, BILAG: 50, 55, 58, 279.
 Rønningesøgård: BILAG: 32, 117.
- S** Salling: 321, 338, BILAG: 289.
 Sandager: 74, 80, 82, 274, 526, 527, BILAG: 20, 27, 34, 209, 280.
 Sanderum (Sandrop): BILAG: 69, 81.
 Sanderumgård: 569.
 Sandholt: 81, 427, 564, BILAG: 172, 245.
 Sandrop: se Sanderum..
 Sarup: 338, BILAG: 172.
 Saxkøbing: 374.
 Sct. Jørgensbjerg: BILAG: 251.
 Siena: 264.
 Silkeborg: 205.
 Skamby: 545.
 Skeen: BILAG: 21.
 Skellerup: BILAG: 279.
 Skelskør: 107, 254.
 Skerninge: 140, BILAG: 51.
 Skinnerup: se Ulriksholm.
 Skovgårde: 341, 342, 502, 507, **508-512**, 518, 546, 548, 562, 591, BILAG: 158, 242, 267, 268, 271, 272, 290.
 Skovholm: 338.
 Skydebjerg: 274, 282, 287, **289-291**, 527, BILAG: 142, 144, 163, 280.
 Skårup: BILAG: 173.
 Slagelse: 69, 126, 288.
 Slesvig: 14, 17, 52, BILAG: 75.
 Snave: BILAG: 30, 170, 172, 173.
 Snøde: 543, 544, 571, 572, BILAG: 287, 298.
 Sonnerup(gård): 201, 202.
 Sorø: 200, 201, 243, 470, BILAG: 302.
 Stade: 10, 16, 323, BILAG: 159.
 Starup: 61.
- Stavanger: 169, 170.
 Steensgård (Fyn): 104, 115, 421, 465, 487, 545, **546-557**, 591, BILAG: 233, 263, 289, 291.
 Stege: 345, 352, **353-358**, 359, 362, 363, 365-366, **373-374**, 520, 578, BILAG: 179, 180, 181, 183, 189.
 Stenløse: 141, 142, 166, 167, 174, 176, 183, 185, 442, 445, 507, 591, BILAG: 36, 55, 56, 271.
 Stenslev: BILAG: 127.
 Stenstrup: BILAG: 52, 56.
 Stockholm: 18, 347, BILAG: 177.
 Stouby: BILAG: 142.
 Strandby: 338, 556.
 Strasbourg: 19.
 Strib/Stribs Odde: 327, BILAG: 253.
 Strømsø: BILAG: 274.
 Svanninge: 452, 546, 548, 549, 550, BILAG: 291, 294.
 Svendborg: 50, 120, 130, 147, 187, 247, 259, 261, 429, 540, 583, BILAG: 48, 62, 65, 75, 109, 150, 287.
 Svenstrup: 172, 185, BILAG: 109.
 Svindinge: 120, 213, BILAG: 44.
 Sørslev: 101, 201, **204**, 235, **241-243**, **533-534**, 540, 587, BILAG: 91, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 124, 283.
 Søbo: 116, 117, 248, **250-252**, 336, 337, 551, BILAG: 127, 172.
 Søby: se Kirke Søby og Nørre Søby.
 Søbysøgård: 140, **400-403**, 404, 441, 442, 471, BILAG: 57, 206.
 Søholm: 450, 559, 567, BILAG: 161, 172, 224, 225.
 Søllested: 273, 506, 512, BILAG: 141, 273.
 Søllinge: 117, 118, 127, 128, 130, **131-138**, 248, 399, 400, 401, 441, 443, 470, 493, BILAG: 54, 55, 57, 272, 274.
 Søllinge Nørregård: 132.
 Sønderborg: 40, 218, 393, 437, BILAG: 99, 261.
 Sønder Broby: 116, 465, 515, 527, 529, 532, **537-544**, 571, 591, BILAG: 45, 46, 109, 285, 286, 287.
 Sønderby: 53, 276, 321.
 Sønder Nørå: se Nørå.
 Søndersø: BILAG: 109.
 Søndre Kangerdluarssuk (Cunninghams fjord): 34.

- T** Tanderup: **97-98**.
 Tanggård: BILAG: 63.
 Thurø: 436.
 Tommerup: BILAG: 77.
 Torekov: 34.
 Torp: BILAG: 204.
 Torpegård: BILAG: 269.
 Trankebar: 516, BILAG: 242.
 Travemünde: 492.
 Travental: 439.
 Trellerup: BILAG: 88.
 Trolholm: se Holsteinborg.
 Trondheim: 373, 435, 437.
 Tryggelev: 543, 571.
 Turup: 53, 74, 80, 343, 395, 469, 502, 503, 504, 512, 518, BILAG: 20, 27, 34, 267, 268, 273, 274, 289.
 Tybjerggård: BILAG: 205.
 Tybrind vig: 283, 328, 346.
 Tøjstrup: 496, BILAG: 102, 263.
 Tørringe: BILAG: 246, 292.
 Tågerød: BILAG: 45.
 Tårnborgh: se Dyrehovedgård.
 Tåsinge: 436, BILAG: 33, 100, 176.
- U** Uggerslev: 96.
 Uggerslevgård: BILAG: 123.
 Ulriksholm (Skinnerup): 144, 216.
 Urup: 197.
 Ustrup: 169, 170.
- V** Valdemars slot: 325, 373, 503.
 Vallø: 365, 366, **375**, 580, 584, BILAG: 190.
 Vantage: 111, 112-113, 117, 402, 560, 561, 573, BILAG: 295.
 Veflinge: 534, 540, 559, BILAG: 124, 150.
 Vejlby: BILAG: 54.
 Vejle: 171, 173, 295.
 Vejle (Fyn): 172, 185, 544, 569, 571, BILAG: 246, 297.
 Vejlegård: 563, **569-570**, 571, BILAG: 245, 297.
 Vejrup: BILAG: 102.
 Vejstrup: 505.
 Venslev: 469, 470, BILAG: 230.
 Verninge: 517.
 Vester Hæsing: 243, 473, BILAG: 287.
 Vester Skerninge: 336, 433, 452, 463, 464.
 Vester Vannet: 334.
 Vester Åby: 91, 107-**108**, 109, 110, 116, 130, 235, **244-245**, 300, 304, 465, 472, 494, 576, BILAG: 121, 122, 123, 124, 150, 151, 233, 244.
 Viborg: 254, 255, BILAG: 262, 263, 303.
 Viby (Bjerge herred): 250, BILAG: 88.
 Vigelsø: BILAG: 88.
 Vigerslev: 97, **534**, 537, 540, BILAG: 53, 124, 150, 162, 283.
 Vigersted: 470, 493.
 Vindinge: 485, BILAG: 128.
 Vissenbjerg: **92-106**, 111, 249, **275-277**, 303, 306, 313, 314, 443, BILAG: 126, 149.
 Vittinge: BILAG: 204.
 Voldtofte: 337, 553, 556, 561, BILAG: 172, 225, 292.
 Vordingborg: 346, 363, BILAG: 179, 270.
 Vormark: BILAG: 250.
 Vormarkgård: 469, 474, **481-483**, 496, BILAG: 250.
- W** Wedellsborg (Iversnæs): 320, 519, 520, 522, 536, BILAG: 162, 206.
 Wismar: **359-360**.
 Wittenberg: 83, **259-260**, **261-264**, 265, 266, 285, 293, 294, BILAG: 89, 130, 131.
 Wollin: 347.
- Æ** Ærø: 495, 501.
- Ø** Øksendrup: 120.
 Øksnebjerg: 50, 108, 328.
 Ølsted: 402, 539.
 Ølund: 518.
 Ønslev: 365.
 Ørbæk (Vindinge herred): 107, 120, 122, 126, 133-134, 444, BILAG: 171, 242, 254.
 Ørbæk (i Dreslette sogn): BILAG: 171.
 Ørbæklunde: 421, 427, 429.
 Ørkel: 50.
 Ørriidslevgård: 245, BILAG: 123.
 Ørsbjerg: 523, 525.
 Ørslev: 202.
 Ørsted: 136, 137, 138, 141, 400, 401, 431, 442, 443, 444, 512, 581, 591, BILAG: 53, 200, 228, 229, 271, 298, 302.
 Ørsted (Sjælland): 312, 313, BILAG: 155.
 Øster Brønderslev: BILAG: 159.
 Østerby: **545-557**, 561, 591, BILAG: 289, 290, 291, 292.
 Østerbygd: 36.
 Østergård: BILAG: 116.

Øster Hæsinge: 306, BILAG: 235.

Øster Skerninge: 119.

Østrup: 117, 136, 137, 138, 140, 254, 255,
294, BILAG: 45, 50, 126.

Østrupgård: 248, 317, 549, BILAG: 294.

A Åby: se **V**ester Åby.

Aalborg: 67, 118, 172, 209, 543, 544, 563,
565, 566, 577, 582, BILAG 62.

Århus: 373, 395, 397, BILAG: 77, 168,
201, 254.

Årø: 274.

Åstrup (Falster): 374.

Åstrup (Fyn): 235, 244, BILAG: 121, 122,
123, 125, 244, 261.

Åsum: BILAG: 142.

KILDER

Trykte kilder

Arkivkilder

Kilder	side	379
Trykte kilder		
- Alfabetisk forfatter-/udgiverliste.....	side	381
- Bøger/artikler uden angivelse af navn på forfatter/udgiver...	side	406
- Kildeskriftsamlinger (K).....	side	407
- Samleværker og periodica (S).....	side	413
- Opslagsbøger (O).....	side	419
Arkivkilder		
- Det kongelige Biblioteks håndskriftsamling (KB).....	side	421
- Rigsarkivet (RA).....	side	422
- Landsarkivet for Fyn, Odense (LA Fyn).....	side	426
- Landsarkivet for Sjælland og Lolland-Falster, København (LA Sj.).....	side	436
- Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg (LA Jyll.)	}	side 437
- Erhvervsarkivet, Statens erhvervshistoriske arkiv, Århus		
- Karen Brahes Bibliothek, håndskriftsamlingen, i Landsarkivet for Fyn, Odense		
- Københavns stadsarkiv		

Alfabetisk forfatter-/udgiverliste

Forfattere med dobbeltnavn, bestående af et -sen-navn og et mere ualmindeligt mellemnavn, er anført under mellemnavnet, uanset om de har anvendt bindestreg eller ej.

(K.1/3) henviser til nærmere oplysninger under *Kildeskriftsamlinger*.

(S.1/3) henviser til nærmere oplysninger under *Samleværker og periodica*.

Redaktører, der ikke selv har skrevet kilde-bidrag, og forfattere/redaktører af *Opslagsbøger* (O) er ikke medtaget i listen.

A A.Andersen: Johannes Oldendorphs Selvbiografi. En præsteskabne fra Haderslev i hertug Hans den Ældres tid. Skrifter, udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland, Nr.34, 1966.

(Caroline) Emilie Andersen:

- Gottorpsk Toldregnskab 1484-85; artikel i Danske Magazin (S.1), 6. Række, 6. Bind, 1933.
- Forhandlingerne i Assens December 1549 mellem de fyrstelige Brødre Kong Christian III og Hertugerne Hans, Adolf og Frederik; artikel i Danske Magazin (S.1), 7. Række, 4. Bind, 1943-1948.
- (udg.): De Hansborgske Registranter (K.2), 2. Bind. Breve i Uddrag 1543-1549, 1949.

J.Oskar Andersen: Holger Rosenkrantz den Lærde. En biografisk Skildring med Bidrag til Belysning af danske Kirke- og Studieforhold i det syttende Aarhundredes første Halvdel, 1896.

Olaf Andersen: Stubmøller paa Fyn; artikel i Fynsk Hjemstavn (S.2), 6.Aargang, 1933.

Poul Andersen/Paulo Andreae (Balth. Meisnero): Disputatio De Duobus Christi Statibus, Wittebergæ 1614.

Erik Arup: Danmarks Historie, Anden Bog, Andet Afsnit, Borgeren 1413-1523 og Tredie Afsnit, Herremanden 1523-1624, 1932; Tredie Bog, Stænderne i Kongevælde 1624-(1720), udg. af Aksel E.Christensen 1955.

Finn Askgaard s.m. Gunnar Olsen: En kamp for livet. Svenskekrigene 1657-60. (Vi og vor fortid Nr.17), 1958.

B L.C.Balslev: Hvem blev evangelisk Præst 1537?; artikel i Præstehistoriske Samlinger, udgivet af Selskabet for Danmarks Præstehistorie 1929-40, 1.Bind, 1933.

Nina Bang f.Ellinger: Dansk Studehandel i 2den Halvdel af det 16de Aarhundrede; artikel i Historisk Tidsskrift (S.1), 7.Række, 1.Bind, 1897-99.

Vilhelm Bang: Præstegaardsliv i Danmark og Norge i Tidsrummet fra Reformationen til det syttende Aarhundredes Slutning, 1891.

Frederik Barfod:

- Danmarks Gejstlighed. En personalhistorisk-statistisk Årbog, Anden årgang, 1849.
- (udg.): Gamle og nye Minder om Brahetrolleborg og Omegn, samlede af Niels Rasmussen Søskilde (se denne), 1870.

Immanuel Barfod: Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie, 1.Del, 1851 og 2.Del, 1854.

Jørgen H.P.Barfod: Danmark-Norges handelsflåde 1650-1700. (Søhistoriske Skrifter VI), udg. af Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg 1967.

Svend Cedergreen Bech:

- Reformation og Renæssance 1533-1596; bind 6 i Politikens Danmarks Historie (S.1), 1963.
- (red.): Dansk biografisk Leksikon (S.3), 3.udgave, 1979-84.
- (i redaktionen af): Københavns historie (S.2), 1.-2.bind, 1980.

T.A.Becker (udg.): Tegnelser over alle Lande (K.1).

Henrik Becker-Christensen: Dansk Toldhistorie (S.1), II. Protektionisme og reformer. 1660-1814, 1988.

Holger Begtrup (udg.): Nik.Fred.Sev.Grundtvigs udvalgte Skrifter, 1.Bind, 1904.

Chr. Behrend: Optegnelser fra Faaborg i Begyndelsen af det 17de Aarh.; artikel i Svendborg Amt (S.2), 28.Bind, 1935-36.

Chr. Behrendt: Fra det gamle Middelfart, I, 1938 og II. Kirken, 1941.

Johan Christopher Bendz: Efterretninger om Rønninge og Rolfsted Sogne, Odense 1820.

Haakon Bennike Madsen: Det danske skattevæsen. Kategorier og klasser. Skatter på landbefolkningen 1530-1660 (disputats), 1978.

Vitus Bering/Viti Beringii: Obsidio Hafniensis, & eorum, qvæ, ea durante, per septentrionem fe-re omnen, ad memoriam illustra contingere, stricta enarratio, 1676.

Arennt Berntsen: Danmarckis oc Norgis Fruchtbar Herlighed med dess Eyendoms oc Landgillds Taxter saa oc om Jordegotzis Kiøb Sall Sødskind oc Mage Skiffters Samt Marcke Reebnings Forhold saa vel som Maalls oc Væct's Underskeed vdi it hvert Land, Syssel oc Lehn sammestetz Hossføyed Udspisnings Taxter efter hvilcke store oc smaa Vdspissninger ordentlig kand rettis Alt forskrefne med sine vdførlige Vdregningerr oc behøfvige Widskaber vdi des tilfældige Omstænde forklared, 1656.

Hans Erik Berstrand: Fra Fraugde Sogn. Historisk-topografisk Skildring i korte Træk, 1925.

Jens Bielke: RELATION Om Grønland, udg. 1990 af *Flemming Lundgreen-Nielsen*, se denne.

Knud Bierfreund s.m. *E.Juel Hansen*, artikler i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 84.-85. aargang (14. række, 6. bind), 1964-65:

- Slægten Mølmark.
- Slægten Erreboe (Borgmester i Ærøskøbing Hans Pallesen's Slægt) samt nogle Oplysninger om Familierne Busch (Erreboe Busch) og Ave.

F.J.Billeskov Jansen:

- Dansk Litteratur i Middelalderen (1100-1500) og 1700-tallet; afsnit i Dansk Litteraturhistorie, 1.bind, 1964.
- Naur, Elias Eskildsen, 1650-1728, rektor, forfatter; artikel i Dansk biografisk leksikon (S.3), 3.udgave, Tiende bind, 1982.

Kaj Birket-Smith: Jens Munk's Rejse og andre danske Ishavsfarer under Christian IV, 1929.

S.Birket Smith:

- (medudg.): Danske Samlinger (S.1), 1870-79.
- De tre ældste danske Skuespil ("Christiern Hansen's Komedier"), 1874.
- (udg.): Kjøbenhavns Universitets Matrikel (K.3), Bind I, 1890 og Bind II, 1894.

J.Bloch: Stiftamtmand og Amtmand i Kongeriget Danmark og Island 1660-1848, udg. af Rigsarkivet 1895.

Jørgen Carstens Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie fra Reformationen indtil nærværende Tid, med nogle Tillæg forøget og til Trykken befordret af *Laurits Pedersen Næraae*,

- 1.Bind, Første Hefte, Evangeliske Biskoper I-14, 1787.
- 1.Bind, Andet Hefte, Odense Skoles og Gymnasii Historie, 1788.
- 1.Bind, Tredie Hefte, Odense Byes Geistlige, 1789.
- 2.Bind, Første Hefte, Aasum og Baag Herred, 1790.

Aage Fasmer Blomberg:

- Faaborg By's Historie, I 1229-1750, 1955 og II 1750-1914, 1956.
- Fyns vilkår under svenskekrigene 1657-1660 (disputats), 1973.
- De magre år. Odense 1660-1700, tredie bind af Odense bys historie (S.2), 1980.
- Fra reformationen til afslutningen af Thomas Kingos tilsyn; afsnit i Odense Katedralskoles Historie 1283-1983, 1984.

Louis Bobé:

- (udg.): *Geheimrat Ditlev v. Ahlefeldts Memoiren aus den Jahren 1617-1659. Nach der Originalhandschrift im Hasseldorfer Archiv*, 1896.
- *Fyens historiske Herregaarde*. Udgivne af *William Norvin* og *Eiler Nystrøm*. II Brahe-Trolleborg, Odense 1909.
- *Aktstykker til Oplysning om Grønlands Besejling 1521-1607 (K.2)*, 1909.
- *Grønlands Genopdagelse og James Halls Rejser*; artikel i *Det grønlandske Selskabs Aarskrift* 1916, 1917.
- (meddeler); *Topografisk-antikvariske Indberetninger fra Nyborg Amt, indsendte til Amtmanden 1743*. S.Ronager, *Ridefoged paa Weile- og Lundegaard: Efterretning om Weilegaard og Lundegaard*; artikel i *Fra Arkiv og Museum*, udgivet af *Østifternes historisk-topographiske Selskab*, Serie 2, Bind 1, 1925.
- *Opdagelsesrejser til Grønland 1473-1806. Indledning No.1 til Diplomatarium Groenlandicum 1492-1814* og
- *Diplomatarium Groenlandicum 1492-1814 (K.2)*, 1936.

Frede Bojsen: *Af Møns Historie*. Bind VI, *Ulykkernes tid 1650-1700*, 1921.

Merete Boldsen s.m. *Povl Engelstoft* (red.): *Weilbachs Kunstnerleksikon (S.3)*, I-III, 1947-52.

Åge Bonde s.m. *Johan Hvidtfeldt*:

- *Førende mænd og slægter*; afsnit i *Flensborg bys historie (S.2)*, 1953.
- *Personalhistoriske oplysninger om Borgmestre, rådmænd, byfogeder og byskrivere i Flensborg 1550-1848*. Skrifter, udgivne af *Historisk Samfund for Sønderjylland*, Nummer 22, 1961.

Mogens S. Brandt: *Den negligerede Bogense-slægt - og to til*; artikel under *Heraldica varia i Heraldisk Tidsskrift*, udgivet af *Societas Heraldica Scandinavica*, bind 4 (nr.34), 1975-79.

Georg Braun, Franz Hogenberg und Simon Novellanus: *Theatrum civitatiss orbis terrarum*; Band IV, Köln 1588; Band V, Köln 1597: se *Ove Jørgensen*.

S.Otto Brenner: *Slægten Ravn fra Dreslette Præstegaard*, 1939.

C.F.Bricka:

- (udg.): *Kong Christian IV's Kalenderoptegnelser for Aarene 1617, 1629 og 1639*; i *Danske Samlinger (S.1)*, (1.Række), Bind V, 1869-70.
- (udg.): *Udtog af Kong Christian IV's hidtil uudgivne Skrivekalendere*; i *Danske Samlinger (S.1)*, 2.Række, Bind III, 1873-74.
- *Fortegnelse over Danske og Norske, som ere immatriculerede ved Leydens Universitet i det første Aarhundrede af dets Bestaaen (1575-1674)*; artikel i *Personalhistorisk Tidsskrift (S.3)*, 2.Bind, 1881.
- (udg.): *Dronning Christines Brevbog 1504-1511, Livgedinget vedkommende*; i *Danske Magazin (S.1)*, 4.Række, 5.Bind, 1884.
- (udg.): *Kancelliets Brevbøger (K.1)*, 1885-88.
- (udg. s.m. *J.A.Fridericia*): *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve*, 1.Bind, 1589-1625, 1887-89.
- (red.): *Dansk biografisk Lexikon (S.3)*, 1887-1905.

Carl Bruun: *Kjøbenhavn. En illustreret Skildring af dets Historie, Mindesmærker og Institutioner, Anden Del*, 1890.

Chr. Bruun:

- (medudg.): *Danske Samlinger (S.1)*, 1865-79.
- (meddeler): *Til Høiesterets Historie under Frederik IV*; artikel i *Danske Samlinger (S.1)*, (1. Række), 4.Bind, 1868-69.

Henry Bruun:

- Danmarks Amtsforvaltere 1660-1848; i *Personalhistorisk Tidsskrift* (S.3), 7.Række, 4.Bind, 1920.
- Brahe, Jørgen, 1585-1661, Rigsraad; artikel i *Dansk biografisk Leksikon* (S.3), 2.Udgave, Bind 3, 1934.

Thomas Bruun: Vor Frue kirke i Assens. Udgivet af Vor Frue kirkes menighedsråd i anledning af kirkens 500 års jubilæum i 1988, 1988.

C.O.Bøggild-Andersen: Høg, Mogens, 1593-1661, rigsråd; artikel i *Dansk biografisk Leksikon* (S.3), 3.udgave, bind 7, 1981.

Lissa Børthy: Højtid og fest; artikel i *Dagligliv i Danmark* (S.1), 1620-1720, 1969.

L.Böttiger: Vesterskjerninge-Ulbølle og Omegn; Svendborg Amt (S.2) 1923, 1924.

C J.C.A.Carlsen-Skiødt:

- Historiske Oplysninger om Gamtofte Sogn; artikel i *Aar bog for historisk Samfund for Odense og Assens Amter* (S.2), 4.Bind, 14.Aargang, 1926.
- Nogle historiske Oplysninger om Dreslette Sogn; artikel i *Aar bog for historisk Samfund for Odense og Assens Amter* (S.2), 4.Bind, 18.Aargang, 1930.
- Kerte Kirke; artikel i *Fynsk Hjemstavn* (S.2), 1937.
- Præster i Kerte Sogn; artikel i *Fynsk Hjemstavn* (S.2), 1937.

Kristian Carøe:

- Den danske Lægestand. Doktorer og Licentiat 1479-1788, 1909.
- Danske, Norske og Holstenske Studenter ved Universitetet i Giessen 1608-1707; artikel i *Kirkehistoriske Samlinger* (S.1), 5.Række, 5.Bind, 1909-11.
- Danske og norske studerende i Padua 1559-1615; artikel i *Personalhistorisk Tidsskrift* (S.3), 6.Række, 4.Bind, 1913.
- Stipendium Regium og dets Stipendiariet; artikel i *Personalhistorisk Tidsskrift* (S.3), 6.Række, 6.Bind, 1915.

Aksel E.Christensen:

- (udg.): *Erik Arup*: Danmarks Historie, Tredie Bog, 1955.
- (udg.) s.m. *Troels Dahlerup*: Aasum Herreds Tingbog (K.2), 1957 og 1961.
- (i redaktionen af): *Gyldendals Danmarkshistorie* (S.1), 1980 og 1989.

Anemette S.Christensen: Middelalderbyen Odense. Med bidrag af *Per Kr. Madsen*. Projekt Middelalderbyen, bind 5, 1988.

Chr. Villads Christensen: Nykjøbing paa Mors 1299-1899, udg. af Nykjøbing Byraad 1902.

William Christensen (udg.):

- De ældste danske Arkivregistraturer (K.1), 1854-1910.
- Dronning Christines Hofholdningsregnskaber (K.1), 1904.
- Repertorium Diplomaticum (K.1), 1906-31.

Carl Christiansen: Formuesforhold i Danmark under de første Enevoldskonger 1660-1700, 1941.

H.V.Clausen: Byens ældste Historie indtil Frederik II's Tidsalder; afsnit i *Odense Bys Historie* (S.2), 1926.

C.A.Clemmensen: Bødkerlauget i København 1678-1928, 1928.

Torben Holck Colding: Rafn, Christian; artikel i *Weilbachs Kunstnerleksikon* (S.3), III, 1952.

Vilhelm la Cour:

- (i redaktionen af): *Sønderjyllands Historie* (S.2), II.Bind, 1937-39.
- *Tidsrummet 1459-1544*; afsnit i *Sønderjyllands Historie* (S.2), II.Bind, 1937-39.

- Danmarks Historie, 2.Bind, 1940.

A.Crone:

- Herrested Præstehistorie; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 1.Bind, 1849-52.
- Samlinger til Odense Bispekrønike i Katholicismens Tid; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 1.Bind, 1861.
- En Odense Borgemester i Begyndelsen af det 16de Aarhundrede; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 3.Bind, 1865.
- De Bogense Herremænd; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 9. Bind, 1884.

F.Crone: Uddrag af en gammel geistlig Skifteprotokol; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 2.Række, 4.Bind, 1889.

D Flemming Dahl s.m. *Poul Møller*: Vinhandlerforeningen 1862-1937. Med en indledning om Vintapperlavet 1651-1862, 1937.

Troels Dahlerup:

- (udg.) s.m. *Aksel E.Christensen*: Aasum Herreds Tingbog (K.2), 1957 og 1961.
- (udg.): Det kgl. rettertings domme (K.1), 1959 og 1969.
- Det danske sysselprovsti i middelalderen (disputats), 1968.
- Vikar; artikel i Kulturhistorisk leksikon (S.1), bind XX, 1976.

Ellen Dalsgaard: Fraugde kirkes historie, 1984.

E.Dam: Odense Løveapoteks Historie MDXLIX-MCMIII, 1903.

Sigurd Mahler Dam: Unkersønnerne - en fynsk adelsslægt der slog sig paa købmandshandel; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 106.årgang, 1986.

A.Damgaard: Forsvundne Legater i Odense; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 4.Bind, 1867.

Nanna Damsholt: Kvindebilledet i dansk højmiddelalder (disputats), 1985.

Henning Dehn-Nielsen (Carl S.Petersen): Rafn, Carl Christian, oldforsker, udgiver; artikel i Dansk biografisk Leksikon (S.3), 3.udgave, bind 11, 1982.

Lotte Dombernowsky: Ca. 1720-1810, afsnit i Det danske landbrugs historie (S.1), 1988.

Vagn Dybdahl: Handel og skibsfart; afsnit i Flensborg bys historie (S.2), 1953.

Inger Dübeck: Købekoner og konkurrence. Studier over myndigheds- og erhvervsrettens udvikling med stadig henblik på kvinders historiske retsstilling (disputats), Skrifter fra Det retsvidenskabelige Institut ved Københavns Universitet 29, 1978.

Holger Dyrbye: Hugo Matthiessens Odense. September 1915, udg. af Stadsarkivet i Odense, 1991.

Ludvig Daae: Matrikler over Nordiske Studerende ved fremmede Universiteter. Efter offentlig Foranstaltning samlede og udgivne, 1885.

E H.Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon omfattende Danmark, Norge og Island indtil 1814, Bind I-XII, 1924-35:

Andersen, Poul, i Bind I, 1924;

Hansen (eller Jensen), Christen (Christiernus Johannis), i Bind III, 1926;

Lauridsen, Christen, i Bind V, 1927;

Naur, Elias, 1650-1728, Professor og religiøs Digter, i Bind VI, 1929;

Sass, Niels og Seebled, Knud Richardsen, i Bind VII, 1929;

Wichmann, Bertel Bertelsen og Wichmann, Niels, i Bind IX, 1932.

Svend Ellehøj:

- Flensborgkøbmanden Tile Petersen; artikel i Festskrift til Astrid Friis paa halvfjerdsårsdagen den 1. august 1963, 1963.
- Christian 4's Tidsalder 1596-1600; bind 7 i Politikens Danmarks Historie (S.1), 1964.
- (i redaktionen af): Gyldendals Danmarkshistorie (S.1), bind 2, 1980.

Poul Enemark:

- Hestehandel; artikel i Kulturhistorisk leksikon (S.1), bind VI, 1961.
- Studier i toldregnskabsmateriale i begyndelsen af 16. århundrede. Med særligt henblik på dansk okseeksport, I-II (disputats), 1971.
- Oksehandelens historie ca.1300-1700; afsnit i Sortbroget Kvæg - baggrund og udvikling i Danmark, red. af Aksel Pedersen, 1983.

Jens Engberg: Dansk Finanshistorie i 1640'erne, 1972.

C.T.Engelstoft:

- Odense Byes Sognehistorie; artikel i (Nyt) Historisk Tidsskrift (S.1), (2.Række), 6.Bind, 1856.
- Actstykker fra Bispearchivet. I. Knud Venstermanns Drabssag; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 7.Bind, 1878.
- Odense Byes Historie, 2den Udgave, 1880.
- Bidrag til Personalhistorien af Mindesmærker i fyenske Kirker; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 9.Bind, 1884.

Povl Engelstoft:

- Christian IV's Tidsalder; Afsnit II i Det danske Folks Historie (S.1), IV.Bind, 1928.
- (red.): Dansk biografisk Leksikon (S.3), 2.Udgave, 1933-44.
- (G.L.Wad): Rantzau, Christian, Greve (1684-1771), Vicestatholder, Stiftamtmand; artikel i Dansk biografisk Leksikon (S.3), 2.Udgave, Bind 19, 1940.
- s.m. *Merete Boldsen* (red.): Weilbachs Kunstnerleksikon (S.3), I-III, 1947-52.
- (i redaktionen af): Trap: Danmark (S.2), 5.udgave, 5.bind, 1957.

Kr.Erslev:

- Konge og Lensmand i det sextende Aarhundrede. Studier over Statsomvæltningen i 1536 og dens Følger for Kongemagt og Adelsvælde, 1879.
- (udg.) s.m. *W.Mollerup*: Kong Frederik den Førstes danske Registrarer (K.1), 1879.
- (udg.) s.m. *W.Mollerup*: Danske Kancelliregistrarer (K.1), 1881-82.
- (udg.): Aktstykker og Oplysninger til Rigsraadets og Stændermødernes Historie (K.1), Første Bind (1588-1626), 1883-85.
- (meddeler): Den danske Adels Hartkorn i Kristian den fjerdes Tid; artikel i Danske Magazin (S.1), 5.Række, 1.Bind, 1887-89.
- Repertorium diplomaticum (K.1), udg. i Forening med *William Christensen* og *Anna Hude*, Tredje Bind 1906.

F Albert Fabritius:

- Thomas Broderus Bircherods Levnet, fortalt af Jacob Bircherod; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 9.Række, 2.Bind, 1930.
- (udg.) s.m. *Hans Knudsen*: Perlestikkerbogen, Nakskov-præsten Anders Pedersen Perlestikkernes optegnelser og regnskaber, 1954.
- (udg.): Ramsing: Københavns Ejendomme (K.2), VIII. Købmager Kvarter, 1962.

F.Falkenstjerne (udg.) s.m. *Anna Hude*: Sønderjydske Skatte- og Jordebøger fra Reformations-tiden (K.2), 1895-99.

Th.Hauch Fausbøll:

- Slægthaandbogen. Tillæg til Personalhistoriske Samlinger, udgivet 1900-1914.
- Adelsslægten Sommer i Fyn; notits i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 9.Række, 6.Bind, 1933.

A.Feilberg Jørgensen: Borgmestre og råd; Stadens bygninger og borgerhuse; afsnit i Flensborg bys historie (S.2), 1953.

Ole Fenger: (udg. s.m. Erik Reitzel): Danske Domme (K.1).

Troels Fink: Flensborgs borgerskab i det 15. aarhundrede; artikel i Til Knud Fabricius 13. august 1945, red. af Hans H.Fussing, 1945.

Karl-Erik Frandsen: Okser på vandring. Produktion og eksport af stude fra Danmark i midten af 1600-tallet, 1994.

J.A.Fridericia:

- (udg.) s.m. C.F.Bricka: Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve, 1.Bind, 1589-1625, 1887-89.
- Adelsvældens sidste Dage. Danmarks Historie fra Christian IV's Død til Enevældens Indførelse. (1648-1660), 1894.

F.R.Friis: Historisk-topografiske Efterretninger om Kværndrup Sogn; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 8.Bind, 1881.

H.Friis: Danske studenter i Wittenberg 1560-1660; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 14.række, 3.bind, 1961.

Hans H.Fussing:

- Bidrag til dansk Præstehistorie 1496-1657; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 6.Række, 2.Bind, 1936-38 og 3.Bind, 1939-41.
- Herremand og Fæstebonde. Studier i dansk Landbrugshistorie omkring 1600 (disputats), 1942.
- Svenskernes Udskrivninger paa Fyn 1658; artikel i Fynske Aarbøger (S.2), 2.Bind, 1942-46.
- Små bidrag til Odense skoles historie; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 13. række, 4.bind, 1956.

G Finn Gad: Grønlands Historie, I, indtil 1700, 1978.

Helge Gamrath:

- Residens og hovedstad, 1600-1728, bind 2 af Københavns historie (S.2), 1980.
- s.m. E.Ladewig Petersen: Bind 2, Andet halvbind: 1559-1648 af Gyldendals Danmarkshistorie (S.1), 1980.

H.G.Garde: Efterretninger om den danske og norske Søemagt, 1.Bind, 1832.

Knud Gether: Middelalder-familier i Flensborg og Nordfrisland og deres efterkommere i Danmark, Tyskland og Norge. Et bidrag til Sønderjyllands personalhistorie / Mittelalder-Familien in Flensburg und Nordfriesland und ihre Nachkommen in Dänemark, Deutschland und Norwegen. Ein Beitrag zur Personalgeschichte von Schleswig, bind 1 og 2, 1987.

Christopher Giessing: Nye Samling af Danske, Norske og Islandske Jubel-Lærere med Slægt-Registere og Stamtavler, samt hosføyede Anmærkninger til vor Danske Histories Oplysning, samled og i Trykken udgived,

- Første Deel, 1779.
- Anden Deels første Bind, 1781.
- Anden Deels andet Bind, 1783.
- Tredie Deels første Bind, 1786.

S.M.Gjellerup: Seeblad, Knud Richardsen, 1595-1621, Skolemand; artikel i Dansk biografisk Lexicon (S.3), XV Bind, 1901.

Henny Glarbo:

- Studier over danske Adelsmænds Udenlandsrejser i Tiden 1560-1660; artikel i Historisk Tidsskrift (S.1), 9.Række, 4.Bind, 1925-26.
- Danske og Norske Studerende i Padua; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 9.Række, 1.Bind, 1929.

- Danske og norske Studenter ved Universitetet i Franeker (1592-1803); artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 9.Række, 5.Bind, 1932.

C.C.A.Gosch: Danish Arctic Expeditions 1605 to 1620. In two books: Book I. The Danish Expeditions to Greenland in 1605, 1606, and 1607; to which is added Captain James Hall's Voyage to Greenland in 1612. Edited, with Notes and Introductions, London 1897.

Finn Grandt-Nielsen:

- To middelalderlige stenhuse i Odense; artikel i Fynske Minder (S.2) (VII), 1970.
- (red.) Holbergtidens Odense. En perspektivtegning og en vejviser fra 1761, udg. af OAB-Tryk a/s, Odense 1988.

Hans Valdemar Gregersen:

- Plattysk i Sønderjylland. En undersøgelse af fortyskningens historie indtil 1600-årene (disputats), 1974.
- Plattdeutsch im Grenzland; afsnit i Flensburg 700 Jahre Stadt (S.2), 1984.

Gerhard L.Grove:

- Slægten Plum. Meddelelser om Mandslinien af den fra Borger i Ribe Frands Madsen og hans Sønesøn Prof.jur. Claus Plum nedstammende Slægt Plum fra o.1500 til o.1900, 1903.
- s.m. *Knud Rockstroff*. Rigsråd Otte Krags Dagbogsoptegnelser vedrørende Krigen 1658-59; artikel i Danske Magazin (S.1), 5.Række, 6.Bind, 1909.

Joh. Grundtvig: Ejler Brokkenhuses historiske Kalenderantegnelser for 16de Aarhundrede; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 6.Bind, 1873.

Franz Gundlach: Johannes Reinhusen, Organisten bei der Marienkirche in Flensburg, Annales Flensburgenses 1588-1604. Quellen und Forschungen zur Familiengeschichte Schleswig-Holsteins. Herausgegeben von der Gesellschaft für Schleswig-Holsteinische Geschichte, 1. Band, Kiel 1926.

H A.Halling: Meine Vorfahren und ihre Verwandschaften, Erster Band, Glückstadt 1905.

Rs. Halsted: Brahesholm den tidligere Vedtoftegaard og dens ejere gennem 500 Aar; artikel i Vestfynsk Hjemstavn (S.2), 35.årgang, 1965.

Georg Hansen:

- Degnen. Studie i det 18. Aarhundredes Kulturhistorie, 1944.
- Præsten paa Landet i Danmark i det 18. Aarhundrede. En kulturhistorisk Undersøgelse, 1947.
- Præstegårdsliv; artikel i Dagligliv i Danmark (S.1), 1620-1720, 1969.
- Præsten; artikel i Dagligliv i Danmark (S.1), 1720-1790, 1971.

Gregers Hansen:

- Skoleholder Niels Jacob Slettings og møller Peder Slettings 32 aner; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), årgang 111, 1991.
- Aalborg-købmanden N.K.Strøybergs 32 aner; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), årgang 111, 1991.

Hans Hansen: Bogenses historie 1. Købstadens opståen og udvikling frem til slutningen af 1700-tallet, Bogense 1982.

Holger Hansen:

- En Gaard i Odense; artikel i Fra Arkiv og Museum (Studier og Aktstykker), Tidsskrift for Østifternes Historie og Topografi, 1.Bind, 1899-1902.
- Fra Frederik II til 1770; afsnit i Odense Bys Historie (S.2), 1926.

John Hansen: Mag. Jens Madsen Faber, Sognepræst til Gislev og Ellested, og hans Børn; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 4.Række, 4.Bind, 1895-97.

Svend Aage Hansen: Adelsvældens grundlag. Studier fra Københavns Universitets økonomiske institut Nr.6 (disputats), 1964.

Thorkild Hansen: Jens Munk, 1965.

I.W.Hanssen: Nogle Optegnelser om Raadmand i Assens Jørgen Bangs (d.1579) Efterkommere, 1940; med tillæg ved V.Bang, 1948.

Sys Hartmann: Borg, slot og stift, afsnit i Vallø (S.2), red. af samme.

Arthur G.Hassø:

- Rigshofmester Kristoffer Valkendorf til Glorup (1525-1601). En biografi, 1933.
- (red.): Danske Slotte og Herregaarde, Ny Samling; Første Bind, Sjælland og Møn, 1944; Andet Bind, Maribo, Odense, Svendborg, Hjørring, Thisted, Aalborg og Viborg Amter, 1945.

Harald Hatt: Flenstofte; Grøftebjerg; Skovgaarde; artikler i Danske Slotte og Herregårde (S.2), bind 9, 1965.

Poul Heegaard: Dybvad, Christoffer, 1572-1622, matematiker; artikel i Dansk biografisk Leksikon (S.3), 3. udgave, fjerde bind, 1980.

Steffen Heiberg:

- Anders Bille, 1600-57, rigsmarsk; artikel i Dansk biografisk Leksikon (S.3), 3. udgave, andet bind, 1979.
- (C.O.Bøggild-Andersen): Sehested, Christian (Christen) Thomesen, 1590-1657, kongens kansler; artikel i Dansk biografisk Leksikon (S.3), trettende bind, 1983.

Chr. Heilskov: Borgerlig Heraldik. Et Udkast til Bomærkers og borgerlige Vaabens Historie; artikel i Arkiv for Genealogi og Heraldik. Samlinger til dansk Personal- og Familiehistorie, udg. i 16 hefter af *Torkil Baumgarten* 1908-19, 3.Hefte.

Vello Helk:

- Andreas Jaschky og hans stambog fra opholdet i Danmark 1621-23; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 104. årgang, 1984.
- Danske studenter i Köln, Montpellier og Launing; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 106. årgang, 1986.
- Dansk-norske studierejser fra reformationen til enevælden 1536-1660. Med en matrikel over studerende i udlandet (K.3), 1987.

L.N.Helveg: Utrykte Pavebreve (K.1).

Ludvig Helweg: M. Hans Knudsen Veiles Proces og Dom. Andet Bidrag til Cryptocalvinismens Historie i Danmark; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 1.Bind, 1849-52.

H.A.Hens (*R.Paulli*): Wichman(d), Berthel Berthelsen; artikel i Dansk biografisk Leksikon (S.3), 3.udgave, bind 15, 1984.

Victor Hermansen: Nørre Broby Kirke. Udgivet af Lundegaards Stiftelse i 200-Aaret for dens Oprettelse, 1954.

Anders Matthisøn Hiøring: Leyr-Krantz. Hvorledis Den Allmæctigste GUD som Mirakels viis ved Kiøbenhaffn / Udi Beleyringen opholdt Danmarckis Crone for Kongelige Huus af Oldenburgiske Stamme, Først tryckt strax effter Beleyringen / oc nu igien effter mange Got-Folckis Begiering oplagt / oc tryckt, 1677.

F.Hjort: Historiske Oplysninger om Vissenbjerg Sogn og Birk, 1914.

H.Hjorth-Nielsen:

- Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger 1658-1708; i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 8.Række, 4.Bind, 1925 og 6.Bind, 1927 samt 9.Række, 1.-4. Bind, 1928-31.
- Danske Prokuratorer med kongelig Bevilling 1660-1869 samt et Tillæg indeholdende Oplysninger om en Del Prokuratorer uden kongelig Bevilling, 1935.

Erich Hoffmann:

- Die Herkunft des Bürgertums in den Städten des Herzogtums Schleswig. Quellen und Forschungen zur Geschichte Schleswig-Holsteins, 1953.
- Flensburg von der Reformation bis zum Ende des Nordischen Krieges 1721; afsnit i Flensburg. Geschichte einer Grenzstadt (S.2), 1966.

Hans de Hoffman:

- Fundationer og Gavebreve (K.2), 1760.
- Supplement til den Danske Atlas eller Konge-Riget Dannemark, den Anden og Tredie Tome for Siellands, Laalands og Fyens Stifter, hvorudi den nuværende Tilstand og de Historiske Omstændigheder i alle tre Provinzers Kiøbstæder, Kirker, Slotte og Herre-Gaarde ere udførte; Med Alphabetisk Register: Eet over Kiøbstæder og Sogne og eet over Herre-Gaardene, Tomus V, 1769 og Tomus VI, 1774.

Tycho de Hofman: Historiske Efterretninger om velfortiente Danske Adelsmænd, med deres Stamme-Tavler og Portraiter, Første Deel, 1777.

Ludvig Holberg: Dannemarks Riges Historie, Tomus III, 1735.

Edvard Holm: Danmark-Norges indre Historie under Enevælden fra 1660 til 1720. Indledning til den dansk-norske Stats Historie fra 1720-1814, Første Del, 1885; Anden Del, 1886.

Jens Holmgaard:

- En fortegnelse over landsbypræsternes embedsindkomster i Danmark 1771; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 7.række, 5.bind, 1963-65.
- (udg.): Kancelliets brevbøger (K.1), 1987-91.

H.Berner Schilden Holsten: Nakkebølle; artikel i Danske Slotte og Herregaarde (S.2), bind 8, 1965.

Knud Hornbeck s.m. *Helge Land Hansen*. Tanggård gods 1553-1559. Adelig godsdrift i Danmark i det 16. århundrede, med Fogedregnskaber fra Tange 1553-59, (K.2), Odense University Studies in History and Social Sciences. Vol. 68, 1980.

Erik Horskjær (red.): De danske Kirker (S.2), Bind 7, Nordfyn og Bind 8, Sydfyn, 1966.

Anna Hude (udg.):

- s.m. *F.Falkenstjerne*: Sønderjydske Skatte- og Jordebøger fra Reformationstiden (K.2), 1895-99.
- s.m. *Kr. Erslev*: Repertorium diplomaticum (K.1), Tredje Bind, 1906.

Arild Huitfeldt: Danmarckis Rigis Krønike:

- En kaart Historiske Beskriffuelse / Paa hues merckeligt / som sig Aarlige vnder Kong Christian den Tredie / Danmarckis / Norgis / Vendis oc Gottis Konning / etc. haffuer tildragit, 1595.
- Kong Hansis Krønike / Som vaar Danmarckis / Suerigis / Norgis / Vendis oc Gotthis Konge / Hertug vdi Slesuig / Holsten / Stormarn oc Dytmersken / Greffue vdi Oldenborg oc Delmenhorst: Som regerede i 32 Aar / fra Anno 1481, oc til Anno 1513, 1599.

F.E.Hundrup: Stamtavle over Oluf Bangs Efterkommere paa Sværdsiden, efter trykte og håndskrevne Kilder ordnet og bearbejdet, 1875.

Johan Hvidtfeldt:

- (red.): Haandbog for danske lokalhistorikere (S.2), 1952-56.
- (i redaktionen af): Flensburg bys historie (S.2), 1953.
- s.m. *Åge Bonde*: Førrende mænd og slægter; afsnit i Flensburg bys historie (S.2), 1953.
- s.m. *Åge Bonde*: Personalhistoriske oplysninger om Borgmestre, rådmænd, byfogeder og byskrivere i Flensburg 1550-1848. Skrifter, udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland, Nummer 22, 1961.
- De første Oldenborgere 1448-1533; bind 5 i Politikens Danmarks Historie (S.1), fra side 206, 1963.

Høyer-Møller (udg.): Biskop Hans Mikkelsens Dagbog (1626-Oktober 1641); i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 5.Bind, 1871; 6.Bind, 1873 og 7.Bind, 1878.

- I A.R.Idum (udg.): Den fynske Biskop Mester Jacob Madsens Visitatsbog paa Grundlag af A.Cro-nes Udgave. Med Oversættelse af de latinske Stykker og med vedføjede Noter samt med Bis-koppens Tegninger af Kirkerne, 1929.

Harald IIsøe: Udlændinges rejser i Danmark indtil år 1700. En bibliografisk fortegnelse, 1963.

Jacob Isager (udg.): Resens Atlas Danicus IV, Fyn (K.2), 1984.

Stig Iuul:

- Lov og Ret i Tiden før Kristian V's Danske Lov; artikel i Haandbog i Hjemstavnsforskning (S.2), 1939.
- Fællig og Hovedlod. Studier over Formueforholdet mellem Ægtefæller i Tiden før Christian V's Danske Lov (disputats), 1940.
- Arveret; artikel i Kulturhistorisk leksikon (S.1), bind I, 1956.

- J Grethe Jacobsen: Kvinder, køn og købstadslovgivning 1400-1600, lovfaste Mænd og ærlige Kvinder. Mit deutscher Zusammenfassung (disputats), Danish Humanist Texts and Studies, Volume 11, Udgivet af Det kongelige Bibliotek 1995.

Nic. Jacobsen:

- Degnen i Søllinge, Jesper Hansens Levnet; artikel i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2.Række), 5.Bind, 1869-71.
- Mikkel Hansen Jernskjægs Beskrivelse af en Reise fra Trolholm til Faaborg i Aaret 1706; arti-kel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 8.Bind, 1881.

P.B.Jacobsen: Bidrag til Kundskab om de danske Kiøbstæders Borgervæbning og Deeltagelse i en Deel af det 16de Aarhundrede; artikel i (Nyt) Historisk Tidsskrift (S.1), (2.Række), Første Bind, 1847.

A.Jensen, suppl. af E.Klüver: Provster i Baag herred, optegnet i Vestfynsk Hjemstavn (S.2), 39. årgang, 1969.

Chr. Axel Jensen:

- (udg.) s.m. Erik Moltke og C.G.Schultz: Danmarks Kirker (S.1), Thisted Amt, 1940.
- Danske Adelige Gravsten fra Sengotikens og Renaissancens Tid. Studier over Værksteder og Kunstnere, I-II, 1951 og 1953.
- Vallø; artikel i Danske Slotte og Herregaarde (S.2), 4.bind, Midtsjælland, 1964.

Johannes V.Jensen: Kongens Fald, 1900-01.

N.P.Jensen: Den skaanske Krig 1675-1679, 1900.

Thyra Jensen: Constance Leth. Fruen paa Egeløkke. Grundtvigs Ungdomskærlighed, Tredie for-øgede og omarbejdede Udgave, 1941.

Knud J.V.Jespersen: (afsnit af) De fede år. Odense 1579-1660, andet bind af Odense bys hi-storie (S.2), Odense 1984.

Birgitte Bøggild Johannsen s.m. Hugo Johannsen (udg.): Danmarks kirker (S.1), IX. Odense amt, 2.bind, 1995, 3.bind.

Hans Chr. Johansen: Næring og bystyre. Odense 1700-1789, bind af Odense bys historie (S.2), Odense 1983.

Marianne Johansen: Vallø før stiftet; afsnit i Vallø (S.2), 1988.

J.C.Juel: Stubmøllen ved Faaborg senere paa Ærø og Lyø; artikel i Fynsk Hjemstavn (S.2), 7.Aargang, 1934.

E.Juel Hansen:

- Slægterne Bircherod og Birkerod; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 72.årgang, 12.række, 6.bind, 1951.
- artikler i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 84.-85. aargang (14. række, 6. bind), 1964-65 s.m. *Knud Bierfreund*:
 - Slægten Mølmark.
 - Slægten Erreboe (Borgmester i Ærøskøbing Hans Pallesen's Slægt) samt nogle Oplysninger om Familierne Busch (Erreboe Busch) og Ave.

Carl E.Jørgensen:

- Fåborg latinskoles lærere; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 84.-85. aargang (14.række, 6.bind), 1964-65.
- s.m. *V.G.Konradsen*: Series Rectorum. Danske rektorer ved gymnasier og kurser siden reformationen, 1967.

Frank Jørgensen (udg.): Præsteindberetninger til Ole Worm, II. Indberetninger fra Århus, Fyns og Lunde Stifter, 1623-25 (K.2), 1974.

Johan Jørgensen (udg.): Kancelliets brevbøger (K.1), 1968.

Ove Jørgensen: Otonivm i vrbivm præcipvatm mvndi theatrvm qvintvm avctore georgio bravnio agroppinate / Odense 1593 i Georg Braun & Frans Hogenbergs Civitatiss orbis terrarum, V. del (Köln 1597), blad 30. Faksimileudgave af beskrivelsen og kortet med oversættelse til dansk. Indledning og kommentarer, 1981.

Poul Johs. Jørgensen: Dansk retshistorie. Retskildernes og Forfatningsrettens Historie indtil sidste Halvdel af det 17. Aarhundrede, 1940, 6.oplag, 1974.

S.Jørgensen (Kistrup):

- Bidrag til Bedømmelsen af den fynske Landbostands Vilkaar før, under og efter Svenskekrigen 1657-60, forsaavidt Nyborg Lehn angaar; artikel i Historisk Tidsskrift (S.1), 4.Række, 5.Bind, 1875-77.
- Efterretninger om Faaborg Kjøbstad, uddragne af Byens og andre fyenske Archiver, 1877.
- Østerhæsing Sogn; anden del af *N.Rasmussen Søkilde* og S.Jørgensen (Kistrup): Hillerslev og Østerhæsing Sogne med Arreskov og Gjelskov i ældre og nyere Tid, Odense 1881.
- Om Nørregaard i Søllinge, Allesvraa i Indslev og Løgtved i Stenstrup Sogn; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 9.Bind, 1884.

Svend Jørgensen: Aastrup Sognefolk 1700-1800. En Kirkebogsstudie; artikel i Lolland-Falsters Aarvog (S.2), XXXIV, 1946, V Række, Bind 1.

K Ole Karup Pedersen: Da Odense stormklokker ringede for lig; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 13.række, 3.bind, 1955.

Ib Rønne Kejlbo (udg.):

- Peder Hansen Resens kort KIOBENHAFFN HAFNIA. 1674. Med faksimilekort ved *Jørn Nilsson*, 1969.
- Kobberstikkene fra Peder Hansen Resens Atlas Danicus, 1677. Udgivet med efterskrift og Kommentarer, 1974.

Erik Kjersgaard:

- De første Oldenborgere, bind 5 i Politikens Danmarks Historie (S.1), til side 205, 1963.
- (udg.): Troels Lund: Dagligt Liv i Norden (jfr. *Troels Troels-Lund*), 6.udgave, 1968-69.
- (i redaktionen af): Københavns historie (S.2), Bind 1-2, 1980.
- Byen og borgen Havn. Indtil år 1600, Bind 1 af Københavns Historie (S.2), 1980.

C.Klitgaard:

- En Samling jydsk Testamenter fra o.1681-1734, I Uddrag; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 5.Række, 5.Bind, 1908 og 6.Bind, 1909.

- Mats Nielszen Røgbiergs Optegnelser; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 6. Række, 4. Bind, 1913.

E.Klüver:

- Et provstevalg i Baag herred 1775; artikel i Vestfyensk Hjemstavn (S.2), 39. årgang, 1969 og
- (optegnet s.m. *A.Jensen*): Provster i Baag herred, sst.

Hans Knudsen:

- Lundegaards Stiftelse 1754-1929. En historisk Redegørelse, 1929.
- Nogle historiske Oplysninger om "Den gamle Gaard" i Faaborg; artikel i Fyensk Hjemstavn (S.2), 6. Aargang, 1933.
- (udg.) s.m. *Albert Fabritius*: Perlestikkerbogen, Nakskov-præsten Anders Pedersen Perlestikkers optegnelser og regnskaber, 1954.

P.C.Knudsen: Familien Strøyberg 1662-1920, udgivet af Valdemar Strøyberg, Apoteker i Aalborg, trykt som Manuskript for Familiens Medlemmer i Anledning af 125 Aars Dagen for Apoteker, Cancelliraad, Ridder Christopher Strøybergs Fødsel, 1920.

Axel Kofod (udg.): Præsten i Ørbæk Rasmus Pedersen Winthers Beretning om sin Slægt og sit Liv, 1934.

J.L.A.Kolderup-Rosenvinge: Udvalg af Gamle Danske Domme (K.1), 1842-1848.

Jens Kolmos: Fynske Købmænds indsats i dansk handelsliv fra slutningen af 16. til midten af 17. århundrede; artikel i Fynske Årbøger (S.2), V.2, 1954.

Oluf Kolsrud: Krog, Peder, 1654-1731, biskop; artikel i *A.W.Brøgger* og *Einar Jansen* (red.): Norsk biografisk leksikon, bind VIII, 1938.

V.G.Konradsen s.m. *Carl E. Jørgensen*: Series Rectorum. Danske rektorer ved gymnasier og kurser siden reformationen, 1967.

Bjørn Kornerup:

- Ribe Katedralskoles Historie. Studier over 800 Aars dansk Skolehistorie, 1.Bind (1145-1660), 1947.
- En mærkelig Præsteskikkelse fra det 18. Aarhundrede; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 7.række, 2.bind, 1954-56.
- Det lærde Tidsrum. 1536-1670; afsnit i Bind IV i Den danske Kirkes Historie (S.1), 1959.

Gerhard Kraack:

- Das Gildewesen der Stadt Flensburg. Schriften der Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte e.V., Nr.19, Flensburg 1969.
- Die Flensburger Geburtsbriefe. Auswanderung aus Flensburg 1550-1750. Schriften der Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte e.V., Nr.26, Flensburg 1977.

Alfr. Krarup: Danske Studerende i Basel; Smaastykker X. i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 5.Række, 2.Bind, 1903-05.

Erik Kroman (udg.): Danmarks gamle købstadlovgivning (K.2), bind III, 1955.

Bue Kaae (udg.): Peder Hegelunds almanakoptegnelser 1565-1613, 1976.

L F.Ladewig Petersen:

- Fra standssamfund til rangssamfund 1500-1700, bind 3 af Dansk social historie (S.1), 1980.
- s.m. *Helge Gamrath*: Bind 2, Andet halvbind: 1559-1648 af Gyldendals Danmarkshistorie (S.1), 1980.
- (afsnit af) De fede år. Odense 1559-1660, andet bind af Odense bys historie (S.2), 1984.

Helge Land Hansen s.m. *Knud Hornbeck*: Tanggård gods 1553-1559. Adelig godsdrift i Danmark i det 16. århundrede, med Fogedregnskaber fra Tange 1553-59 (K.2), Odense University Studies in History and Social Sciences. Vol. 68, 1980.

Aage Lassen Landorph: Lidt om de ældre led af slægterne Lerche og v.Westen; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 9.Række, 1.Bind, 1929.

Jacob Langebek (som udg., i Danske Magazin (S.1), I.Række):

- Mogens Ulfelds Tog udi Østersøen med Kongelig Majestets Skibs-Flode 1611; i 1.Bind, 1745.
- Om Christen Povelsøn, sidste Prior i S.Knuds Kloster udi Odense; i 2. Bind, 1746.
- Dom over M.Niels Glads Forseelse udi Sacramentets Uddelelse 1601; i 5.Bind, 1751.

Carl Langholz: Anetavler for berømte danskere, 1.samling. Digtere og forfattere, 1989.

Alfred Larsen: De ældste Led af Slægten Wichmand; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 12.Række, 1.Bind, 1946.

Svend Larsen:

- Graabrødre Hospital og Kloster i Odense. Et Bidrag til den sociale Forsorgs Historie, 1939.
- Møntergaarden, artikel i Fynske Aarbøger, 1942 (S.2).
- Byting og Raadstueret i Odense før 1649; artikel i Til Knud Fabricius 13. August 1945, red. af *Hans H.Fussing*.
- artikler i Fynske Minder (S.2):
 - Arvesølv; bind I, 1951-53.
 - Odense bys sølvskrin; bind I, 1951-53.
 - Adel i Odense i det 17de århundrede; bind II, 1954-56.
 - Kaste nøglerne på graven; bind II, 1954-56.
 - Den lugtendes Lilje; bind II, 1954-56.
 - Et sølvbæger fra Odense; (bind III) årbog 1957, 1958.
 - Borgmester Hans Friis's ligsten; (bind III) årbog 1957, 1958.
- Damsbo; Hagenskov; Lundegaard; Steensgaard, Fyn; Søbo; artikler i Danske Slotte og Herregårde (S.2), bind 9, 1965.
- Studier over det fynske Rådsaristokrati i det 17de Aarhundrede, I Fremstilling og II Bilag og Registre (disputats). Fynske studier V, udgivet af Odense Bys Museer 1965.

Christen Lauritssøn: En Predicken Som skeede Vdi Erlig / Velbyrdig / oc Gudfrygtig Fruis / Margrete Reventlows / salige Herr Erich Krabbis / Begravelse / vdi Jordløse Kircke / den 8. Aprilis / Aar effter Gvds byrd / 1606, 1607.

L.Laursen (udg.):

- Kronens Skøder (K.1), Første Bind, 1892.
- Kancelliets Brevbøger (K.1), 1893-1925.

Martin Schwarz Lausten:

- Reformationen i Danmark, 1987.
- Christian d. 3. og kirken (1537-1559). Studier i den danske reformationskirke 1., 1987.

Mogens Lebech:

- Taarnborg; artikel i Danske Slotte og Herregaarde, Ny Samling, red. af *Arthur G.Hassø*, Første Bind, Sjælland og Møn, 1944.
- Københavnske projekter - det København som aldrig blev, 1973.

J.C.L.Lengnick: Genealogier over adelige og borgerlige Familier, Bind 1-2, 1851.

Albert Leth, Overlærer, Inspektør (s.m. *G.L.Wad*, stud.polit.): Meddelelser om Dimitterede fra Herlufsholm fra Skolens Stiftelse 1565 til 1875, samlede af (forfatterne), Næstved 1875.

Louise Lillie: Biskop Jakob Madsen og billederne; artikel i Fynske Minder (S.2) 1989.

H.D.Lind:

- Kong Kristian den Fjerde og hans Mænd paa Bremerholm, 1889.
- Skibspræster fra Kong Frederik den Andens Tid; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 5.Række, 2.Bind, 1903-05.

M.J.Lomholt: Bidrag til Nørre Broby Sogns Historie, 1918.

Erna Lorenzen: Modetøj og gangklæder; artikel i Dagligliv i Danmark (S.1), 1720-1790, 1971.

Vilh. Lorenzen:

- Egeskov; artikel i Danske Slotte og Herregårde (S.2), bind 8, 1965.
- Løgismose; artikel i Danske Slotte og Herregårde (S.2), bind 9, 1965.

L.Luja: Om St.Knuds Kirkes / Klosters og de Latine Skoelers i Odense første Begyndelse og Opkomst / Af et gammelt M.S. samlet / og med Anmærkninger forsiunet af en som elsker slige gamle Sagers Videnskab, 1726.

Flemming Lundgreen-Nielsen: Jens Bielke: RELATION Om Grønland & Enn Lystig Disceptaz. Udgivet efter manuskriptet GkS 996 fol. Det kongelige Bibliotek, København, med indledning og noter, 1990.

Claus Christophersøn Lyschander: Dend Grønlandske CHRONICA Hvorudi kortelig beskrives / hvorledes Landet i fordom Tid er først fundet, besæt med Indbyggere / haver ligget til Kongernes Fadebur i Norrig / annammet den Christelige Troe / været under Erke-Bisperne af Trundhjem og havt sine egne særdeeles Bisper. Med Mange de Norske Kongers og alle Grønlands Bisper klare og ordentlige Fortegnelse / og andre adskillige Norske / Islandske og Suderøiske Drifter under deres visse Tid og Aarstal / saa meget mand af Danske / Norske / Engelske / Skotske / Frislandske / Islandske / Mandodiske og andre omliggendes Rigers og Landers gamle Antiquiteter og Documenter haver at forfare Med Stormegtige Høybaarne Førstes og Herres Konning Christian den Fierdes, Danmarkis, Norges, Gothers og Vendes etc. Konnings trende lyksalige Tog. De tvende første giorte paa den Sydveste Side af Landet Anno Christi 1605 og 1606. Den tredie stillet efter Eriksfiord og den fordom Norske Seylads 1607. Alle Danske og Nordbagger til Ære og Aminde, 1608.

Birgit Løgstrup: Bundet til jorden. Stavnsbåndet i praksis 1733-1788, 1988.

M M.Mackeprang:

- Dansk Købstadstyrelse fra Valdemar Sejr til Kristian IV (Forordn af 1619) (disputats), 1900.
- (i redaktionen af): Det danske Folks Historie (S.1), III.-IV. Bind, 1927-28.

Emil Madsen: Københavns Øster Kvarter. Nikolaj Rode; artikel i Historiske Meddelelser om København, 1.Række, 4.Bind, 1913-15.

Holger Malling: Begravelser i Provinsen i Aarene 1717-1721; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 8.Række, 5.Bind, 1926.

Ove Malling: Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere, 1783.

F.V.Mansa: Bidrag til Folkesygdommenes og Sundhedspleiens Historie i Danmark fra de ældste Tider til Begyndelsen af det attende Aarhundrede, 1873.

E.Marqvard:

- (udg.): Kancelliets Brevbøger (K.1), 1929-50.
- s.m. *Th.Topsøe-Jensen*. Officerer i den dansk-norske Søetat 1660-1814 og den danske Søetat 1814-1932, I-II, 1935.

H.Mathiassen: Assens Købstad og Baag Herred, 1524 - 24.November - 1924, 1924.

Thor Melbye: Forsøg til en Fyens Præstehistorie, begyndt med Baagherred, Første Hefte, med Gamle Dokumenter (K.2), Odense 1783.

Hans Bøchman Melchior: Historiske Efterretninger om Herlufsholms Stiftelse. Paany udgivne, fra 1788 omarbejdede og fortsatte af *Albert Leth*, Overlærer, Inspecteur, Næstved 1865.

Johannes Bapt. Metzler: Nogle Bidrag til Winsløwernes Slægtshistorie; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 6.Række, 2.Bind, 1911.

Hans Mikkelsen: Superintendent offuer Fyens Stifft: En Christelig Liigprædicken / Der Erlig oc velbyrdig Mand S. Dithløff Holck til Eskilstrup / bleff hæderligen nedersat udi Nyborgs Kircke / Fredagen den 11. Octobris 1633, 1637.

Christian Molbech (udg.): Uddrag af Biskop Jens Bircherods historisk-biographiske Dagbøger for Aarene 1658-1708, udgivne efter Beslutning af det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog, og af dets Samlinger, 1846.

W.Møllerup (udg.) s.m. *Kr.Erslev*:

- Kong Frederik den Førstes danske Registranter (K.1), 1879.
- Danske Kancelliregistranter 1535-1550 (K.1), 1881-82.

H.P.Mumme: St.Knuds Kirke i Odense, dens Bygning, Monumenter og andre Mærkeligheder. En historisk Beskrivelse, 1844.

P.Munch: Købstadstyrelsen i Danmark, I. Fra Kristian IV's tid til det 18. aarhundredes midte (1619-1745), 1900.

Agnete Muusfeldt: Landskabet og parken; afsnit i Vallø (S.2).

Anders Monrad Møller: Fra galeoth til galease. Studier i de kongerigske provinseres søfart i det 18. århundrede (disputats), 1981.

F.Hansen Møller (paa Grundlag udarbejdet af *Frederik Seidelin*): Stamtavle over Familien Lacopidan, 1914.

John M.Møller:

- Smaating fra Assens; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 5.Række, 1.Bind, 1901-03.
- Til Assens Kirkes Historie, artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 5.Række, 2.Bind, 1903-05.
- Til Assens Latinskoles Historie; artikel i Aar bog for Historisk Samfund for Odense og Assens Amter (S.2), 1.Bind, 1914.

Lauritz Maaløe: Assens gennem 700 Aar. Udgivet af Historisk Samfund for Odense og Assens Amter 1936.

N Eliæ Naurii: Oratio valedictoria de Clarissimis & Beatissimis Scholæ Otheniensis Rectoribus habita In Auditorio Schol. Othen. Die IX. Maji M.DC.XCIV, 1699.

Ole Nederland: En fynsk kirketyv ved navn Peder Jensen; artikel i Fynske Årbøger (S.2), 1987.

Henning Nielsen: Det fynske Itri. En historisk-topografisk beskrivelse af Vissenbjerg sogn, med illustrationer af Frode Lund, 1971.

Lauritz Nielsen: Danske Privatbiblioteker gennem Tiderne. I. Indtil Udgangen af det 17. Aarhundrede, 1946.

Maria Nielsen: Bidrag til Belysning af Flensborgs Handel og Skibsfart i 16. og 17. Aarhundrede; artikel i Festskrift til Johs. C.H.R.Steenstrup paa Halvfjerdsaaers-Dagen fra en Kreds af gamle Elever, 1915.

Oluf Nielsen:

- (medudg.): Danske Samlinger (S.1), 1865-79.
- (meddeler): De danske Len 1544-47; i Danske Magazin (S.1), 4.Række, 4.Bind, 1878.
- (udg.): Kjøbenhavns Diplomatarium (K.2), Femte Bind, 1882; Sjette Bind, 1884.
- Meddelelser om Vintapperlavet i Kjøbenhavn 1694-1861 samt Vinhandlerforeningen 1862-94, 1894.
- (meddeler): Dagbog, ført under Kjøbenhavns Beleiring 1658-60; artikel i Museum, Tidsskrift for Historie og Geografi, 1896.

Rasmus Nielsen: Næstved Købstads Historie, Fjerde Del (1536 til ca. 1870), 1932.

William Norvin:

- (udg. s.m. *Eiler Nystrøm*): Fyens historiske Herregaarde. II *Louis Bobé*: Brahe-Trolleborg, Odense 1909.
- artikler i Danske Slotte og Herregårde (S.2):
Søbysøgaard, bind 7; Fjellebro, bind 8; Brahesborg; Wedellsborg, bind 9, alle 1965.

Tore Nyberg: (afsnit af) Fra boplads til bispeby. Odense til 1559, første bind af Odense bys historie (S.2), 1982.

Rasmus Nyerup:

- Udkast til en Historie om de latinske Skoler i Danmark og Norge fra Reformationen af og til 1804, Tredie Binds 1ste Halvpart af Skildringen af Danmarks ældre og nyere Tilstand, 1804.
- Oversyn over Fædernelandets Mindesmærker fra Oldtiden, saaledes som de kan tænkes opstillede i et tilkommende National-Museum, Fjerde Bind af Historisk-statistisk Skildring af Tilstanden i Danmark og Norge i ældre og nyere Tider, 1806.
- og *Søren Abildgaards* Antiquariske Rejser i Aarhus Stift i Aarene 1771 og 1807. Med et Tillæg indeholdende en halv Snes odenseske Monumenter i Kobber. Et Anhang til 4de Del af Danmarks histor. politiske Skildring indeholdende Udsigt over danske Oldsager, 1808.
- s.m. *J.E.Kraft*: Almindeligt Litteraturrexicon for Danmark, Norge og Island; eller Fortegnelse over danske, norske og islandske, saavel afdøde som nu levende Forfattere, med Anførelse af deres vigtigste Levnets-Omstændigheder og Liste over deres Skrifter, 1820.
- Kong Christian den Fjerdes Dagbøger fra Aarene 1618, 1619, 1620, 1625, 1635, udgivne efter Originalerne 1825.

S.Nygaard (udg.):

- Kronens Skøder (K.1), Tredje Bind, 1941.
- Kronens Skøder (K.1), Femte Bind, 1955.

C.Nyrop: Danmarks Gilde- og Lavsskraaer (K.1), 1899-1900.

Eiler Nystrøm (udg. s.m. *William Norvin*): Fyens historiske Herregaarde. II *Louis Bobé* Brahe-Trolleborg, Odense 1909.

Laurits Pedersen Næraae (udg.): Den Fyenske Geistligheds Historie, se *Bloch*.

O Jørgen Olrik:

- Drikkehorn og Sølvtoj fra Middelalder og Renaissance, 1909.
- (s.m. *C.P.D.Christensen*): Det danske Folks Historie skrevet af danske Historikere (S.1), III. Bind, 1927-28.

Albert Olsen: Bybefolkningen i Danmark paa Merkantilismens Tid. Merkantilistiske Studier I, 1932.

Gunnar Olsen:

- (udg.): Kancelliets Brevbøger (K.1), 1957.
- Hovedgård og bondegård. Studier over stordriftens udvikling i Danmark i tiden 1525-1774 (disputats), Landbohistoriske skrifter, Bind 1, udg. af Udvalget for udgivelse af kilder til landbefolkningens historie 1957.
- s.m. *Finn Askgård*: En kamp for livet. Svenskekrigene 1657-60. (Vi og vor fortid Nr.17), 1958.
- Den unge Enevælde 1660-1721; bind 8 af Politikens Danmarks Historie (S.1), afsluttet af *Finn Askgård*, 1964.

P Johan Paludan: Forsøg til en antiquarisk historisk, statistisk og geographisk Beskrivelse over Møen, første Deel, 1822 og anden Deel, 1824.

C.Paludan-Müller:

- (udg.) s.m. *Chr.H.Kalkar* og *J.L.Rohmannr*: Aktstykker til Oplysning af Danmarks indre Forhold (K.2), 1.Samling, 1841.
- Grevens Feide, skildret efter trykte og utrykte Kilder, Første Deel, 1853.

Albert A.Panten: Einige Überlegungen zu Flensburgs Verbindungen zum Westen im Mittelalter; artikel i Flensburg 700 Jahre Stadt (S.2), 1984.

R.Paulli:

- Wichman(d), Berthel Berthelsen, 1617-65, Præst, Digter; artikel i Dansk biografisk Leksikon (S.3), 2.Udgave, Bind XXV, 1943.
- Hansen (eller Jensen), Christen (Christiernus Joannis), formodentlig † efter 1545, oversætter; artikel i Dansk biografisk leksikon (S.3), 3.udgave, 5.bind, 1980.

Henning Paulsen, under tilsyn af *Johan Hvidtfeldt*: Sophie Brahes Regnskabsbog 1627-40, udgivet af Jysk selskab for historie, sprog og litteratur 1955.

Johannes Pedersen: Pietismens Tid, afsnit i Bind V i Den danske Kirkes Historie, (S.1), 1951.

Karl Peder Pedersen: Vestfynske fæstebønder. En undersøgelse af de økonomiske og sociale forhold på de vestfynske godser Erholm-Søndergårde i 1700-tallet, 1984.

L.P.Pedersen:

- Dreslette kirke; artikel i Fynsk Hjemstavn (S.2), 6.Aargang, 1933.
- Præsteindberetning 1755; artikler i Vestfynsk Hjemstavn (S.2):
 - Gamtofte sogn; i årgang 25, 1955.
 - Schydebjerg og Orte sogne; i årgang 26, 1956.
 - Anmærkninger om Flemløse sogn; i årgang 27, 1957.
 - Søbye og Turup sogne, i årgang 32, 1962.
 - Sønderbye sogn og Assens (Uddrag vedrørende Kærum); i årgang 35, 1965.
 - Kierte sogn; i årgang 37, 1967.

N.M.Petersen (meddeler): Dansk og svensk Beretning om de Svenskes Overgang til Fyen i Januar 1658. (Meddeelte efter Originalerne i Geheime=Archivet.), i Danske Magazin (S.1), 3.Række, 2.Bind, 1845.

C.Pingel: Om de vigtigste Reiser, som i nyere Tider ere foretagne fra Danmark og Norge, for igjen at opsøge det tabte Grønland og at undersøge det gjenfundne; artikel XXXIII. i Grønlands historiske Mindesmærker, Tredie Bind, 1845.

Christian Ulrik Adolf Plesner (udg., i Danske Magazin (S.1), 4.Række, 2.Bind, 1873):

- Optegnelsesbog fra Christiern 1s og Hans's Cancelli.
- Betænkning af 22 Maj 1646, hvori der foreslaaes Frihed i Commerciem og Afskaffelse af Privilegier.
- De danske Kjøbsteders Forslag til deres Opkomst, dat. 8.Juli 1648, med Kongens Svar af 20 Maj 1649.

Axel Pontoppidan: Den yngre Slægt Pontoppidan, 1931, med supplement ved *Else Pontoppidan*, 1974.

E.P.Pontoppidan: Slægten Pontoppidan samt nogle Tillæg angaaende Slægterne Aagaard, Hofman Bang og Møller, 1905.

Erik Pontoppidan (Erico Pontoppidano) (den yngre):

- *Marmora Danica selectiora sive inscriptionum, quotquot fatoru injuriis per daniam supersunt, vel ævo, vel elegantia, vel rei momento præ reliquis ex cellentium fasciculus, in duos Tomos distinctus, quorum prior ea quæ in Insulis Danicis, posterior quæ in Cimbrica Chersoneso obvia sunt, complectitur, accedente ad calcem tomi posterioris, rerum personarumq; indice locupletissimo, Tomus 1, Lib.II. continens Inscriptiones Fioniaë & Insularum Minorum, 1739.*
- *Annales ecclesie Danicæ diplomatici oder nach Ordnung der Jahre abgefasset und mit Urkunden belegte Kirchen-Historie Des Reichs Dannemarck Mit Möglichster Sorgfält zusammen getragen, Dritter Theil. (Anno 1536-Anno 1636), 1747.*
- *Den Danske Atlas eller Konge-Riget Dannemark, med dets Naturlige Egenskaber, Elementer, Indbyggere, Vexter, Dyr og andre Affødninger, dets gamle Tildragelser og nærværende Omstændigheder i alle Provintzer, Stæder, Kirker, Slotte og Herregaarde. Forestillet ved en udførlig Lands-Beskrivelse, saa og oplyst med dertil forfærdigede Land-Kort over enhver Provintz samt Ziret med Stædernes Prospecter, Grund-Ridser, og andre mærkværdige Kobber-Stykker, Tomus III, 1767.*

Bjørn Poulsen: Land - By - Marked. To økonomiske landskaber i 1400-tallets Slesvig, 1988.

Niels M.Probst: Christian 4.s flåde, Marinehistorisk skriftrække nr.26, udg. af Marinehistorisk Selskab 1996.

R H.U.Ramsing: Københavns Ejendomme (K.2), 1943 og 1962.

Erik Rasmussen: Valdemars Slot; artikel i Danske Slotte og Herregårde (S.2), bind 8, 1965.

Jens Rasmussen (s.m. *Anne Riising*): Biskop Jacob Madsens visitatsbog 1588-1604, 1995.

Niels Rasmussen-Søkilde:

- Gamle og nye Minder om Brahetrolleborg og Omegn, samlede af (forfatteren), udgivne af *Frederik Barfod* 1870.
- Holstenshus og Nakkebølle med tilliggende Sogne og Øer, samt Udsigt over Egnens almindelige Historie fra Oldtiden til vore Dage, Første-fjerde Del, Odense 1875-1878.
- Hillerslev Sogn; første del af N.Rasmussen Søkilde og *S.Jørgensen (Kistrup)*: Hillerslev og Østerhæsinge Sogne med Arreskov og Gjelskov i ældre og nyere Tid, Odense 1881.
- Uddrag af Fyenbo Landstings ældste Skjøde- og Pantebøger (K.2), 1890.
- Fra Karl Gustavs Indfald i Fyen (1658-60); artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 10.Bind, 1890.

Erik Reitzel, under medvirken af *Ole Fenger*: Danske Domme (K.1).

Peder Hansen Resen (Petri Johannis Resenii):

- Peder Hansen Resens kort KIOBENHAFN HAFNIA 1674 af *Ib Rønne Kejlbø*. Med faksimilekort ved *Jørn Nilsson*, 1969.
- Kobberstikkene fra Atlas Danicus 1677, udgivet med efterskrift og kommentarer af *Ib Rønne Kejlbø* 1974.
- Atlas Danicus IV, Fyn (K.2).
- Bibliotheca Regiæ Academiæ Hafniensi donata cui præfixa est ejus dem Resinii vita, 1685.

Anne Riising:

- Guds frygt og oplysning. Odense 1700-1789, bind af Odense Bys Historie (S.2), 1981.
- Indtil reformationen; afsnit i Odense Katedralskoles Historie 1283-1983, 1984.
- s.m. *Mogens Seidelin*: Biskop Hans Mikkelsens dagbøger 1626-41, 1991.
- s.m. *Jens Rasmussen*: Biskop Jacob Madsens visitatsbog 1588-1604, 1995.

K.C.Rockstroh:

- Møens Forsvarsordning i Krigen 1657-60 og samme Ø's Forsvar 1658-59 samt nogle Bemærkninger om Hærplanen af 1652; artikel i Vort Forsvar, Organ for Foreningerne til Forsvarssagens Fremme, 1908.
- Udviklingen af den nationale Hær i Danmark i det 17. og 18. Aarhundrede, 1.Bind, Tiden 1614-1670, 1909; II.Bind, Tiden 1670-1708, 1916.
- s.m. *Gerhard L.Grove*: Rigsråd Otte Krags Dagbogsoptegninger vedrørende Krigen 1658-59; artikel i Danske Magazin (S.1), 5.Række, 6.Bind, 1909.
- Ebel (Ebbell), Just, 1620-1700, officer; artikel i Dansk biografisk Leksikon (S.3), 3.udgave, fjerde bind, 1980.

G.Rode: Renaissancens tidligste Eftervirkning på dansk poetisk Literatur. En literairhistorisk Undersøgelse (disputats), 1866.

H.C.Roede: Uddrag af Kancelliets Registranter ang. Vielser, Daab og Begravelser 1660-85 (K.1), 1911-1917.

Palle Rosenkrantz: Prokuratorerne i det 17. og 18. Aarhundrede. 1638-1810, 1927.

Kr.Rosted: Assens Bys Bog. Rids i Anledning af Byens 400 Aars Jubilæum, 1924.

Casper Peter Rothe: *Brave Danske Mænds og Qvinders Berømmelige Eftermæle, Deres Levnet, Fremgang og Skiebne, uddraget af de over Dem holdte Liig-Prædikener og Programmata*, 2. Del, 1753.

Aage Roussel:

- (udg.) s.m. *Otto Norr*. Danmarks Kirker (S.1), Maribo Amt, 1948.
- (red.): *Danske Slotte og Herregårde*, 2.udgave; bind 4, Midtsjælland, 1964 og (S.2): bind 7, Nordøstfyn, 1965; bind 8, Sydfyn, 1965; bind 9, Nordvestfyn, 1965.

D.E.Rugaard: *Jesper Lauridssen, Ejendoms-Bonde i Aaby (Svendborg Amt); afsnit i bogen Fremragende Danske Bønder før og nu. Smaa Livsskildringer og Tidsbilleder*, 1871.

Th.K.Rumohr: *Jacob Danneferd. Historisk Novelle fra det syttende Aarhundrede*, 1838.

Holger Fr.Rørdam:

- *Bidrag til Præstekaldelsens Historie*; artikel i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2. Række), 1.Bind, 1857-59.
- *Om Jacob Dannefer*; artikel i *Danske Magazin* (S.1), 3.Række, 6.Bind, 1860.
- *Efterretninger om Byen Assens i Christiern II.s, Frederik I.s og Grevefeidens Tid*; artikel i *Samlinger til Fyens Historie og Topographie* (S.2), 1.Bind, 1861.
- *Bidrag til Oplysning om den theologiske Embedsprøves Form og Omfang siden Reformationen*; artikel i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2.Række), 2.Bind, 1860-62.
- *To mærkelige Universitetsbetænkninger, 1.*; artikel i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2.Række), 3.Bind, 1864-66.
- *Assens Provsti i Tiden efter Reformationen, med aktstykker (K.2)*; artikel i *Samlinger til Fyens Historie og Topographie* (S.2), 3.Bind, 1865.
- *Fyenske Studenter ved Kjøbenhavns Universitet 1479-1611 (K.3)*, 1866.
- *Mester Jørgen Jensen Sadolin. Fyens Stifts Reformator og første evangeliske Biskop*; artikel i *Samlinger til Fyens Historie og Topographie* (S.2), 4.Bind, 1867.
- *Kirkehistoriske Bidrag fra Reformationens Tidsalder, IV. Om de Danskes Studeringer i Vittenberg*; artikel i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2.Række), 4.Bind, 1867-68.
- *Kjøbenhavns Universitets Historie fra 1537 til 1621, 3.Del, Under Regjeringsraadet og i Kong Christian IV's første Tid (1588-1621)*, 1877 og 4.Del, *Tillæg, Aktstykker og Breve (K.1)*, 1868-74.
- *Bispevalget i den danske Kirke fra Reformationen indtil Enevælden, med Tillæg (K.1)*; artikel i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2.Række), 6.Bind, 1872-73.
- *Domme fra Christian III's Tid (K.1)*, 1872-73.
- *Prøver af en fynsk Præstehistorie fra forrige Aarhundrede, med Tillæg og Tilføjelser (K.2)*; artikel i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2.Række), 6.Bind, 1872-73.
- *Til dansk Præstehistorie i det 16de Aarhundrede. Smaastykker XIII i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2.Række), 6.Bind, 1872-73.*
- (udg): *Monumenta Historiæ Danicæ (K.1)*, 1873.
- *Bidrag til Sønderjyllands Kirkehistorie i 16de Aarhundrede*; artikel i *Kirkehistoriske Samlinger (S.1)*, 3.Række, 1.Bind, 1874-77.
- *Præsten Christiern Bruns Optegnelser især fra Aarene 1572 til 1591*; artikel i *Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2)*, 7.Bind, 1878.
- *Historiske Optegnelser af den yngre Cornelius Hamsfort (K.2)*, 1881.
- *Magistre creerede ved Kjøbenhavns Universitet fra Reformationen til 1660*; artikel i *Personalhistorisk Tidsskrift (S.3)*, 2.Bind, 1881 og 3.Bind, 1882.
- *En sørgelig Historie fra Fortiden; Smaastykker I. i Kirkehistoriske Samlinger (S.1)*, 3.Række, 4.Bind, 1882-84.
- *En ægteskabssag fra 1568; Smaastykker III. i Kirkehistoriske Samlinger (S.1)*, 3.Række, 4.Bind, 1882-84.
- *Efterretninger om Bregninge Sognekald paa Taasing (K.2)*, 1882-84.

- Sag om et Provstevalg i Salling Herred i Fyn 1653; 1.stykke i artiklen Tvende mærkelige Provstevalg i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 3.Række, 4.Bind, 1882-84.
 - Danske Kirkelove (K.1); 1.Del, 1883; 2.Del, 1886, 3.Del, 1889.
 - Brudstykker af et dansk-norsk Forfatterlexicon for Tiden før 1660; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 5.Bind, 1884.
 - Hans Norbye til Uggerslevgaard og Fru Anne Oldeland; artikel i Danske Magazin (S.1), 4.Række, 5.Bind, 1884.
 - Fortsatte Efterretninger om Dr. Christoffer Dybvad; artikel i Danske Magazin (S.1), 4.Række, 5.Bind, 1884.
 - Breve til og fra Holger Rosenkrands. II. Fra Holger Rosenkrands's Manddomstid; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 3.Række, 5.Bind, 1884-86.
 - Edsbog for Præster og Rektorer i Fyns Stift 1616-51 (K.2), 1884-86.
 - Meddelelser fra Fyns Bispearkiv, med II. Aktstykker vedrørende Kirke og Skole i Middelfart og Kavslunde (K.2); artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 3.Række, 5.Bind, 1884-86.
 - Minder fra Assens og Omegn i det 16de Aarhundrede (K.2), 1886.
 - (udg.): Monumenta Historiæ Danicæ (K.1), 2.Række, 2.Bind, 1887.
 - Bang, Oluf, 1480(?)-1522, pavelig Kapellan og Notar; artikel i Dansk biografisk Lexikon (S.3), 1.Bind, 1887.
 - Aktstykker til Universitetets Historie i Tidsrummet 1621-60 (K.1), 1887-92.
 - Efterretninger om Humanisten Jørgen Gyldenstjerne; artikel i Danske Magazin (S.1), 5.Række, 1.Bind, 1887-89.
 - Bidrag til det lærde Skolevæsens Historie i Odense, især i det første Aarhundrede efter Reformationen, med II. Aktstykker til Odense Skoles Historie (K.2); artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 10.Bind, 1890.
 - E.Pontoppidans Gravskrifter over hans Forældre; Tillæg 1 til artiklen Dr. Erik Eriksen Pontoppidan, Biskop i Trondhjems Stift i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 4.Række, 2.Bind, 1891-93.
 - Til Ellestedes og omliggende Sognes Historie (K.2), 1891-93.
 - Jordløse og Haastrup Sogne (K.2), 1891-93.
 - Biskop Laurits Jacobsen (Hindsholms) Dagbog fra 1651 til 1663; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 4.Række, 2.Bind, 1891-93 og 5.Række, 3.Bind, 1905-07.
 - Et hidtil ubemærket Lejlighedsdigt af Kingo; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 4.Række, 3.Bind, 1893-95.
 - Dr. theol. Mads Jensen Medelfar, Biskop i Lund, artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 4.Række, 5.Bind, 1897-99.
 - Kirkelige Forhold og Personligheder i Assens i Tiden nærmest forud for Reformationen, foredrag ved Selskabet for Danmarks Kirkehistories møde i Assens 1897; i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 4.Række, 5.Bind, 1897-99.
 - Bidrag til Fyns Stifts Kirkehistorie (K.2), 1899-1901.
 - Sass, Niels, 1608-65, Præst; artikel i Dansk biografisk Lexikon (S.3), XIV. Bind, 1900.
 - Uddrag af Breve i Fyns Bispearkiv (K.2); 1905-07.
 - Vicarier ved Kirkerne i Odense; Smaastykker 1. i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 5.Række, 5.Bind, 1909-11.
- S Bertel Christian Sandvig (som udg.), i (Nye) Danske Magazin (S.1), (2.Række), 1.Bind, 1794:
- Kongelige Breve og Befalinger til Christopher Walchendorff fra 1558 til 1600 (Af Originalerne i Selskabets Arkiv).
 - En gammel Efterretning om Grønland. (Af en god og nøiagtig Afskrift).
- Bodil Scheller-Nielsen: Fyns Stift 1588-1643; artikel i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 1975.
- Jacob Henric Schou (udg.): Kongelige Forordninger og Aabne Breve (K.1), 1795.
- Aug. Schrøder: Meddelelser om Faaborg Kjøbstad fra ældre og nyere Tid, Faaborg 1866.

Hans-Friedrich Schütt: Flensburg im Mittelalter; afsnit i Flensburg. Geschichte einer Grenzstadt (S.2), 1966.

C.E.A.Schöller: Optegnelser af Rigsråd Jørgen Seefeld; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 6.Række, 4.Bind, 1913.

Fritz Schönwandt:

- Hans Bang i Bogense, †1560. Med et afsnit om den ældre Bang-slægt i Vends herred; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), årgang 100, 1980.
- Christoffer Bang i Odense (†1599) og den ældre Bang-slægt i Assens; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), årgang 100, 1980.

Benito Scocozza: Klassekampen i Danmarks historie. Feudalismen - med et indledende afsnit om den historiske materialisme, 2.udgave, 1977.

C.E.Secher s.m. *F.Richardt*: Prospector af danske Herregaarde, 10de Bind, 1858.

V.A.Secher:

- Samling af kongens rettertings domme (K.1), 1.Bind, 1881-83.
- (udg.): Corpus constitutionum Daniæ (K.1), 1887-97.
- (udg.): Danske Lov (K.1), 1911.

Thyra Sehested: Cantsler Christen Thomesen Sehested. En Beretning, 1894.

Mogens Seidelin s.m. *Anne Riising*: Biskop Hans Mikkelsens dagbøger 1626-41, 1991.

H.C.P.Sejdelin: Diplomatarium Flensburgense (K.2), 1865 og 1873.

C.J.P.O.Sestoft: Kværndrup Posthus. Fra Trafikkens Barndom; artikel i Fynske Aarbøger (S.2), III,1, 1947.

P.Severinsen:

- Folkekirkens Ejendoms-Historie, 1920.
- Jens Beldenaks Præster og Reformationen; artikel i Aarboeg for Historisk Samfund for Odense og Assens Amter (S.2), 4.Bind, 1929.

Jørgenn Simenssen Sognepræst til S.Alban: Nogle Prædicken om Pestilentziss straff oc kranckhed / met Paamindelse / om hendis Aarsager / oc Vnderuisning huorledis Christne Folck / sig der hoss / mod Gud oc dennem selffuer forhandle oc skicke skulle. prædicket i Othense, MDLXXXVI, 1586.

Peter Skautrup (udg.): Jyske Lov (K.1), 1951.

Vilhelm Samuel Skeel: Optegnelser om Familien Skeel, 1871; med Supplement 1882.

Johanne Skovgaard: I krig og fred; Borgersamfund og gildevæsen; Borgmestre og Råd; Under holstenere og oldenborgere; afsnit i Flensborg bys historie (S.2), 1953.

Fridlev Skrubbeltrang: Det danske Landbosamfund 1500-1800, 1978.

P.Sloth Carlsen, artikler i Danske Slotte og Herregaarde, Ny Samling, red. af *Arthur G.Hassø*

- Sonnerupgaard; i Første Bind, Sjælland og Møn, 1944.
- Brolykke; i Andet Bind, Maribo, Odense, Svendborg, Hjørring, Thisted, Aalborg og Viborg Amter, 1945.

Johannes Steenstrup: Kvindens Stilling i Danmark i Renæssancens og Reformationens Tidsaldre, artikel i Til Edvard Holm paa hans 80-aarige Fødselsdag den 26. Januar 1913 fra Den danske historiske Forening ved dens Bestyrelse, Tillægshefte til Historisk Tidsskrift (S.1), 8.Række, Fjerde Bind, 1913.

L.Stoud: De Helligis Saar og Blaster Ved Guds Haand der saarer og læger Forestillet Job i hans Plager til en Trøste-Prædicken Af Eliphas den Themaniter i Jobs 5.V.17.18.19. Hvilcken Text til en Christelig Liigprædicken over Den nu hos GUD Sal. Ærbaarne GUD og Dydelkende Matrone Margareta Erichs Daatter / Hæderlig og Høylærde Mand Mag. Eliæ Naurs / Professors i det

Kongl. Gymnasio i Ottense Høy-Elskelige Hustrue / Da Hendis salige Liig Anno 1693 den 18 Septembr. blev i en fornemme Folcke-rig Forsamling nedsæt i sin Hvilested i St.Knuds Kircke i Ottense, 1696.

G.Strøm:

- Christoffer Valkendorf og Præsten i Svindinge (1591); artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 1.Bind, 1861.
- En langelandsk Præsts ulovlige Omgang med Skydegeværer 1568 og 1570; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 1.Bind, 1861.
- Efterretninger om Kjerteminde Præster, Rectorer og Hørere siden Reformationen; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 3.Bind, 1865.
- Efterretninger om Præster siden Reformationen i Marslev-Birkende, Kjølstrop-Agedrup og Munkebo; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 5.Bind, 1871.

P.F.Suhm, i Suhms Samlinger (K.1):

- Udtog af Justitzråd og Landsdommer Jacob Bircherods Samlinger af lærde Mænd, som ere fødte i Odense; i Første Binds Andet Hæfte, 1780.
- Kong Christian den andens aabne Breve; Fyen angaaende; i Andet Bind, Andet Hæfte, 1782.
- Kong Christian den andens aabne Breve; Jylland angaaende; i Nye Samlinger, Første Bind, 1792.
- Kong Christian IVdes Skrivecalendere for Aarene 1614 og 16; i Nye Samlinger, Andet Bind, 1793.

S.A.Sørensen:

- En Notits om Jacob Dannefer; artikel i Historisk Tidsskrift (S.1), 6.Række, 3.Bind, 1891-92.
- Kjøbenhavns Belejring og Fyens Gjenerobring. Skildringer fra Carl Gustavs-Fejden 1658-59, 1896.
- Dannefer, Jacob Nielsen, -1676, Officer, artikel i Dansk biografisk Lexikon (S.3), IV. Bind, 1890 og (rev. af Kay Larsen): Danefer, Jacob Nielsen, ca.1630-76, Officer; artikel i Dansk biografisk Leksikon (S.3), 2.Udgave, Bind 5, 1934.

T pht (signatur): "Sproghjørnet", Dag til dag-rubrikken i POLITIKEN 26.juli 1997.

A.Thiset:

- s.m. *P.L.Wittrup*: Nyt dansk Adelslexicon. Fortegnelse over dansk Adel i Fortid og Nutid, 1904.
- Nogle Slægtbogs-Uddrag. II. Præsten Anders Samsings Efterretninger om de Odense Slægter Rosenvinge, Mule, Seeblad og Landorph; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 5. Række, 6.Bind, 1909.

V.Thorlacius-Ussing: Faaborg Kirkes Inventar fra Kirkens første Tid til vore Dage; artikel i Fynske Aarbøger (S.2), 1.Bind, 1939-41.

Alberti Thura, Laurentii Fil: Idea Historiæ Litterariæ Danorum, in duas partes divisa, quarum prior danorum linguam, scholas, gymnasia, academias, collegia academica, honores academicos, professores, studiosus, bibliothecas, bibliothecarios, typographeia et bibliopolia breviter recenset; posterior studiorum in dania per duo fere secula posteriora originem, progressum et fata complectitur una cum indice personarum ac rerum, 1723.

Flemming Tolstrup: Det ældste Herlufsholm 1560-1788, 1965.

Th.TopsøeJensen (s.m. Emil Marquard): Officerer i den dansk-norske Søetat 1660-1814 og den danske Søetat 1814-1932, I-II, 1935.

Trap: Danmark (S.2), 5.udgave, 5.bind, 1957.

Gerhard Treschow: Danske Jubel-Lærere eller Historisk Berætning om de Lærere, som efter Reformationen i Dannemark og Norge, i offentlige Embeder ved Skole, Academie, og Kirken have tient i 50 Aar og derover, 1753.

Troels Troels-Lund: Dagligt Liv i Norden i det sekstende århundrede, Første-Fiortende Bog, 4.Udgave 1914-15 som genoptrykt i 6.udgave ved *Erik Kjersgaard* 1968-69.

V O.Vaupell: Mærkelige Beretninger fra Rigsmarsken Anders Bille og de to Kommissærer Kai og Ditlev Alefelt om den danske Hærs Tilstand Juli 1657 ved Krigens Udbrud, samt Aarsagen hvorfor den flygtede uden at vove noget Slag; artikel i Danske Samlinger (S.1), (1.Række), 5.Bind, 1869-70.

L.S.Vedel Simonsen:

- Fyens Vilkaar i den saa kaldte Grevens Feide med et Chart over Valpladsen paa Øxnebjerg, 1813.
- Samlinger til Hagenskov Slots, nuværende Frederiksgaves, Historie, 1842.
- Bidrag til Odense Byes ældre Historie i chronologisk Orden indsamlede; 1.Bind, 1842; 2. Binds 1.Hefte, 1843; 2.Hefte, 1844; 3.Binds 1.Hefte, 1844.
- Bidrag til den fyenske Kongeborg Rugaards, dens Læns og dens Lænsmaends Historie, 1.Deels anden Afdeling, 1843 og 2.Deel, 1844.
- Bidrag til Lehnsmanden paa Hagenskov, Rigsraad og Ridder Hr. Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse, med Brudstykker af hans egenhændige Dagbøger fra 1625 til 1656, 1845.
- Samlinger til den fyenske Herregaard Elvedgaards Historie i Anledning af Secular-Festen paa samme den 1 Juli 1845, Andet Hefte, Odense 1846 og Tredie Hefte, Odense 1846.

Mikael Venge:

- Christian 2.s fald. Spillet om magten i Danmark januar-februar 1523. Odense University Studies in History and Social Sciences Vol.6, 1972.
- (afsnit af) Fra boplads til bispeby. Odense til 1559; 1.bind af Odense bys historie (S.2), 1982.
- Dansk Toldhistorie (S.1), I. Fra åretold til toldetat. Middelalderen indtil 1660, 1987.

W Gustav Ludvig Wad:

- (stud. polit.) s.m. *Albert Leth*, Overlærer, Inspektør: Meddelelser om Dimitterede fra Herlufsholm fra Skolens Stiftelse 1565 til 1875, samlede af (forfatterne), Næstved 1875.
- artikler i Fra Fyns Fortid, Samlinger og Studier:
 - Sibylle Gjøe; i 1.Bind, 1916.
 - To Odensiske Monumenter; i 1.Bind, 1916.
 - Register paa Præsternes Underholdning i Nyborg Len 1554; i 1.Bind, 1916.
 - Sønder Broby Sogn; i 3.Bind, 1921.
 - Til Oluf Bagers og hans Slægts Historie; i 4.Bind, 1924.
 - Fra den Seebladske Familie-Kreds; i 4.Bind, 1924.
 - Smaastykker I. Regnskab for Hertug Ulrik af Meklenborgs Ophold i Odense 1572; i 4. Bind, 1924.
- Breve fra Greve Christian Rantzau til Hans Gram; artikel i Danske Magazin (S.1), 6.Række, 5.Bind, 1930.
- (*Povl Engelstoft*): Rantzau, Christian, Greve, 1684-1771, Vicestatholder, Stiftamtmand; artikel i Dansk biografisk Leksikon (S.3), 2.Udgave, Bind 19, 1940.

Henrik Madsen Wallensbech/Henrici Wallensbechi: ΣΧΕΔΑΡΙΟΝ Privatum Qvod cum singulari Gratia & Privilegio, S:R: Mayest. Ex petitione multorum publici fit jures Diarivm Polemicum metricum Latino-Danicum Obsidionis Haniensis Inclytæ & inricitæ Danorum metropolis ab octovo die Mensis Aug: Anni 1658. ad primum diem Mensis Jun: 1660. Bellica Gesta sigillatim exhibens.

Eller en Daglig Tegnebog Indehollandis Den Himmelfrelste Kongelige Stads Kiøbenhaffns Belejnings Idretter fra den 8. Aug: 1658 til den 1 Jun: Aar 1660, 1661.

C.Weeke: Fortegnelse fra Aarene 1576-1578 paa den Kirkerne i Baagherred tilhørende Formue; artikel i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 5.Bind, 1871.

C.F.Wegener (udg.): Bidrag til dansk Historie af utrykte Kilder, V. Brevskaber, nærmest vedrørende Svenskekrigen 1657-1660. 4. Krigsretssag mod Jacob Dannefer; i Aarsberetninger fra Det kongelige Geheimearchiv, 6.Bind, 1876-82.

Frederik Weilbach: Frederik IV.s Italiensrejser, 1933.

Weilbachs Kunstnerleksikon, red. af *Merete Boldsen* og *Povl Engelstoft*, 3.bind, 1952.

C.C.Werlauff: Nogle Documenter om K. Frederik den Andens tyske Cantsler Dr. Hieronymus Thenner; artikel i (Nye) Danske Magazin (S.1), (2.Række), 6.Bind, 1836.

F.J.West (udg.): Kronens Skøder (K.1), Andet Bind. 1648-1688, 1908.

P.B.C.Westergaard: Krengerup; artikel i Danske Slotte og Herregårde (S.2), bind 9, 1965.

S.V.Wiberg: Personalhistoriske, statistiske og genealogiske Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie eller alfabetsk ordnet Fortegnelse over alle Sognekald, Sognecapellanier, Hospitalspræsteembeder o.s.v. i Danmark med Anførelse af Præsterne i dem siden Reformationen, og Efterretninger om deres Personalialia o.s.v.; 1.Bind, 1868; 2.Bind, 1870; 3.Bind, 1871 og Supplement, 1879, alle Odense.

J.Wilcke: Christian IV's Møntpolitik 1588-1625 (disputats), 1919.

Rich. Willerslev: Dansk Studehandel fra 1560 til 1660; artikel i Jyske Samlinger, ny række, 2.bind, 1952-54.

P.L.Wittrup s.m. *A.Thiset*: Nyt dansk Adelslexicon. Fortegnelse over dansk Adel i Fortid og Nutid, 1904.

R.Johannes Wolf: Magister Jacob Jacobsen Wolf 1554-1635, hans 4 Hustruer og nærmeste Efterslægt; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 12.Række, 2.Bind, 1947.

V.Woll:

- Ligstenene i Kerteminde Kirke; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 7.Række, 4.Bind, 1920.
- Fra Kertemindes Fortid. Kulturhistoriske og topografiske Skildringer, 1.Bind, 1925 og 2.Bind, 1929.
- Kerteminde Sognekirke i ældre og nyere Tid; artikel i Aar bog for historisk Samfund for Odense og Assens Amter (S.2), 5.Bind, 1933.
- Taksering af Ejendommene i Kerteminde i 1645; artikel i Aar bog for historisk Samfund for Odense og Assens Amter (S.2), 5.Bind, 1933.
- Ejendommene ved Havnepladsen i Kerteminde nu "Tornøes Hotel" og deres Ejere, især i ældre Tid, artikel i Fynske Aarbøger (S.2), IV.3, 1952.
- Borgmestre og Raadmænd i Kerteminde indtil 1747; artikel i Fynske Aarbøger (S.2), V.2, 1954.

Jens Worm: Forsøg til et Lexicon over danske, norske og islandske lærde Mænd, som ved trykte Skrifter have gjort sig bekendte, saavel som andre ustuderede, som noget have skrevet, hvorudi deres Fødsel, betydeligste Levnets Omstændigheder og Død ved Aarstal kortelig erindres, og deres Skrifter, saavidt mueligt fuldstændig anføres; Første Deel (A-Lys), 1771; Anden Deel (Mac-Zwergius) 1773; Tredie Deel, indeholdende adskillige Tillæg, Rettelser og Forbedringer til de to første Deele, med Fortsættelse til nærværende Tid, 1784.

Ole Worm: Breve til og fra Ole Worm, oversat af *H.D.Schepelern*, Bind I-III, 1965 og 68.

Hans H.Worsøe: Krog (Krog-Meyer); artikel i Dansk biografisk Leksikon (S.3), 3.udgave, 7.bind, 1981.

E.Wrangel: Danske og Norske Studenter, der ere indskrevne i "Natio Germanica" ved Universitetet i Orléans; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 4.Række, 1.Bind, 1898.

Ø H.Ølgaard: Biskop Jakob Madsen; artikel i Fynske Aarbøger (S.2), 2.Bind, 1942-46.

Bent Østergaard:

- Om Hans Mules og Mette Kottes efterslægt; artikel i Fynske Årbøger (S.2), 1993.
- Kotte på Fyn, artikel i Danmarks Adels Aar bog (S.3) 1994-96, 1997.

- Slægten Kotte på Fyn, artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 2000.

Å Erik Aalbæk Jensen: Et kvindehus gennem 250 år; afsnit i Vallø (S.2), 1988.

Knud Aarup: Om Kerte Kirke - den med de seks døbefonte og det ensomme tårn, 1980.

Bøger/artikler uden angivelse af navn på forfatter/udgiver

Bibelen. Den hellige Skrifs kanoniske Bøger, udgivet af Det danske Bibelselskab.

Dannemarks Geistlige Staat, Saaledes som den befindes til den 30. November 1749, 1750.

Historiske huse i Fåborg. Bevaringsplan for Fåborg købstad, udgivet af Nationalmuseet 1974.

Hædersminde over Jacob Nielsen Dannefær; i månedsskriftet Minerva, 1838.

Vaabenførende Slægter i Danmark, udgivet paa Foranledning af Det danske Selskab for Heraldik og Sfragistik, 1946.

Kildeskriftsamlinger (K)

(samt kildeskrifter, der er anført i den alfabetiske liste)

1. Danmarkshistorie

- Lovgivning

Danmarks gamle Landskabslove med Kirkelovene, udg. af Det danske Sprog- og Litteraturselskab under Ledelse af *Johs.Brøndum-Nielsen* i forbindelse med *Poul Johs.Jørgensen*, Bind III Jyske Lov, Text 2-4, udgivet af *Peter Skautrup* 1951.

Corpus constitutionum Daniæ. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558-1660, udg. af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie ved *V.A.Secher*, 2.Bind 1576-95, 1889-90; 3.Bind 1596-1621, 1891-94; 4.Bind 1622-38, 1894-97.

Danske Kirkelove samt Udvalg af andre Bestemmelser vedrørende Kirken, Skolen og de fattiges Forsørgelse fra Reformationen indtil Christian V's Danske Lov, 1536-1683, udg. af *Holger Fr. Rørdam*, Første Del, 1883; Anden Del, 1886, Tredie Del, 1889.

Kong Christian den Femtis Danske Lov ved Justitsministeriets Foranstaltning udgivet paa Grundlag af den af dr.jur. *V.A.Secher* med Kildehenvisninger forsynede Udgave af 1911, 1929.

Chronologisk Register over de Kongelige Forordninger og Aabne Breve, samt andre trykte Anordninger, som fra Aar 1670 af ere udkomne, tilligemed et nøiagtigt Udtog af de endnu gieldende, for saavidt samme i Almindelighed angaae Undersaatterne i Danmark og Norge, forsynet med et alphabetisk Register, ved *Jacob Henric Schou*, I Deel. Som indeholder K.Christian V Frr. fra 1670 til 1699 samt nogle før Hans Tid udkomne Anordninger, Anden Udgave, 1795; II Deel. Som indeholder K.Friderik IV Frr. fra 1699 til 1730, Anden Udgave, 1795.

Danmarks gamle købstadlovgivning, bind III. Sjælland, Lolland, Falster, Møn, Fyn og Langeland, udg. af Det danske Sprog- og Litteraturselskab ved *Erik Kroman*, 1955.

Danmarks Gilde- og Lavsskraaer fra Middelalderen, udg. af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie ved *C.Nyrop*, Første Bind, 1899-1900.

- Administration

Dronning Christines Hofholdningsregnskaber, udg. for Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog af *William Christensen* 1904.

Kong Frederik den Førstes danske Registranter, udg. af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie ved *Kr.Erslev* og *W.Møllerup* 1879.

Tegnelser over alle Lande fra 1535 (til 1550), udg. i Danske Magazin (se ovenfor); 3.Række, 4.Bind,s.177-220, 5.Bd.,s.23-82,89-146,252-268, 6.Bd.,s.28-81,97-159,181-237, 277-361; 4. Række, 1.Bd.,s.1-65,91-172,185-302,305-353, 2.Bd.,s.70-100,171-186, 307-323, 5. Bd., s.54-61,176-216,313-334, 6.Bd.,s.148-167,224-252,324-336, 1854-1886.

De ældste danske Archivregistraturer (1535-50), 1.-5.Bind, udg. af Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog ved *William Christensen* 1854-1910.

Danske Kancelliregistranter 1535-1550, udg. af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie ved *Kr.Erslev* og *W.Møllerup* 1881-82.

Kancelliets Brevbøger vedrørende Danmarks indre Forhold i Uddrag, udg. af Rigsarkivet; 1551-60 (1.-2.Bind) ved *C.F.Bricka* 1885-88; 1561-1626 (3.-16.Bind) ved *L.Laursen* 1893-1925; 1627-41 (17.-22.Bind) ved *E.Marqvard* 1929-50; 1642-43 (23.bind) ved *Gunnar Olsen* 1957; 1644-45 (24.bind) ved *Johan Jørgensen* 1968; 1646-50 (25.-29.bind) ved *Jens Holmgaard* 1987-95; 1651 (30.bind) ved *Ole Degn*, 1996.

Uddrag af Kancelliets Registranter ang. Vielser, Daab og Begravelser 1660-85, udg. i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3) ved *H.C.Roede*; 1660-70 i 6.Række, 2.Bind, 1911; 1670-75 i 6.Række, 5. Bind, 1914 og 6.Bind, 1915; 1676-81 i 7.Række, 1.Bind, 1916; 1682-85 i 7.Række, 2.Bind, 1917.

Aktstykker og Oplysninger til Rigsraadets og Stændermødernes Historie i Kristian IV's Tid, udg. af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie ved *Kr.Erslev*, Første Bind (1588-1626), 1883-85.

Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark, fra Reformationen til Nutiden, I Uddrag udg. af Rigsarkivet; Første Bind. 1535-1648 ved *L.Laurson*, 1892; Andet Bind. 1648-1688 ved *F.J.West*, 1908; Tredje Bind. 1689-1719, 1941 og Femte Bind 1731-65, 1955 ved *S.Nygaard*.

- Domme

Udvalg af Gamle Danske Domme, afsagte paa Kongens Retterting og paa Landsting, udg. af *J.L.A.Kolderup-Rosenvinge*; 1.Samling (Fra Midten af det 15de til Midten af det 16de Aarhundrede), 1842; 2.Samling, 1844; 3.Samling (Fra Aaret 1563 indtil 1580). Udgivet med oplysende Anmærkninger 1845; 4.Samling (Fra Aaret 1581 til 1596), 1848.

Judicia placiti regis daniae justitiarum. Samling af kongens rettertings domme, udg. af *V.A.Secher* med offentlig understøttelse, I. 1595-1604, 1881-83.

Det kgl. rettertings domme og rigens forfølgninger fra Christian III's tid, udg. af *Troels Dahlerup*, Første bind, 1959; Andet bind, 1969.

Danske Domme 1375-1662. De private domssamlinger, udg. af Det danske Sprog- og Litteraturselskab ved *Erik Reitzel* under medvirken af *Ole Fenger*; I: 1375-1553 (Nr.1-198), 1978; VII: 1609-1662 (nr.856-911) samt Rigens Ret, 1989.

Domme fra Christian III's Tid angaaende kirkelige Forhold, udg. af *Holger Fr.Rørdam* i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2.Række), 5.Bind (nr.1.-24.), 1869-71 og 6.Bind (25.-65.), 1872-73.

- Kirke og universitet

Utrykte Pavebreve angaaende danske Kirkeforhold, udg. af *L.N.Helveg* i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2.Række), 3.Bind (nr.1.-122.), 1864-66, 4.Bind (Anden Samling, 123.-176.), 1867-68 og 5.Bind (Tredie Samling, 177.-197.), 1872-73.

Tillæg til artiklen Bispevalget i den danske Kirke fra Reformationen indtil Enevælden, af *Holger Fr.Rørdam* i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2.Række), 6.Bind, 1872-73.

Kjøbenhavns Universitets Historie fra 1537 til 1621, 4.Del, Tillæg, Aktstykker og Breve, ved *Holger Fr.Rørdam* 1868-74.

Aktstykker til Universitetets Historie i Tidsrummet 1621-60; udg. af *Holger Fr.Rørdam* i Danske Magazin (S.1), 5.Række, 1.Bind, 1887-89 og III. (1637-60) i 5.Række, 2.Bind, 1889-92.

- Blandede samlinger

Repertorium diplomaticum regni Danici mediaevalis. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Midlaldren (indtil 1450) med Udtog af de hidtil utrykte, udg. af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie ved *Kr. Erslev* i Forening med *William Christensen* og *Anna Hude*, Tredje Bind (1401-1450), 1906; Series Secunda ved *William Christensen*, 1.Bind (1451-1466), 1928; 2.Bind (1467-1478), 1929; 3.Bind (1479-1488), 1931.

Suhms Samlinger: Samlinger til den Danske Historie, Første Binds Andet Hæfte, 1780; Nye Samlinger til den danske Historie, Første Bind, 1792; Andet Bind, 1793; udg. ved *P.F.Suhm*.

Monumenta Historiae Danicae. Historiske Kildeskrifter og Bearbejdelser af dansk Historie især fra det 16. Aarhundrede, 1873; 2.Række, 2.Bind, 1887; udg. ved *Holger Fr.Rørdam*.

Kildeskrifter i den alfabetiske liste, i kronologisk rækkefølge:

Optegnelsesbog fra Christiern 1s og Hans's Cancelli, udg. af *Christian Ulrik Adolf Plesner*.

Dronning Christines Brevbog 1504-1511, Livgedinget vedkommende, udg. af *C.F.Bricka*.

Forhandlingerne i Assens December 1549, udg. af *Emilie Andersen*.

Nogle Documenter om K. Frederik den Andens tyske Cantsler Dr. Hieronymus Thenner, udg. af *C.C.Werlauff*.

- Til dansk Præstehistorie i det 16de Aarhundrede (1566-90), udg. af *Holger Fr.Rørdam*.
 Mogens Ulfelds Tog udi Østersøen med Kongelig Majestets Skibs-Flode 1611, udg. af *Jacob Langebek*.
 Den danske Adels Hartkorn i Kristian den fjerdes Tid (1625), udg. af *Kr.Erslev*.
 Sophie Brahes Regnskabsbog 1627-40, udg. af *Henning Paulsen*.
 Betænkning af 22 Maj 1646, hvori der foreslaaes Frihed i Commerciem og Afskaffelse af Privilegier, udg. af *Christian Ulrik Adolf Plesner*.
 De danske Kjøbsteders Forslag til deres Opkomst (1648-49), udg. af *Christian Ulrik Adolf Plesner*.
 Kobberstikkene fra Peder Hansen Resens Atlas Danicus, 1677, udg. af *Ib Rønne Kejlbo*.
 Begravelser i Provinsen i Aarene 1717-1721, udg. af *Holger Malling*.
 Til Højesterets Historie under Frederik IV., Aktstykker (1725-26), meddelt af *Chr.Bruun*.

2. Lokalhistorie

- Vedr. Fyn

Aktstykker for største Delen hidtil utrykte, til Oplysning især af Danmarks indre Forhold i ældre Tid. Samlede og udgivne af Fyens Stifts litteraire Selskab ved *C.Paludan-Müller, Chr.H.Kalkar og J.L.Rohman*, 1.Samling, 1841.

Samlinger af Publique og Private Stiftelser, Fundationer og GaveBreve, som forefindes udi Danmark og Norge, Udgivne Efter Kongelig Allernaadigste Tilladelse. Hvorved ere tilføiede Endeel Historiske Efterretninger over hver Kjøbstæd Kirke og Herregaarde i Stifterne, med mere og Stifterne vedkommende, Tomus V og VI, Samling af Fundationer og Gave-Breve for Fyens Stift, udg. af *Hans de Hoffman* 1760.

Gamle Dokumenter, udg. af *Thor Melbye* i Forsøg til en Fyens Præstehistorie, Odense 1783.

Udgivet af *Holger Fr.Rørdam*

- Historiske Optegnelser af den yngre Cornelius Hamsfort fra Tidsrummet 1454-1584, i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 7.Bind, 1878.
- Aktstykker vedrørende Kirke og Skole i Middelfart og Kavslunde, del II af artiklen Meddelelser fra Fyns Bispearkiv, i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 3.Række, 5. Bind, 1884-86.
- Tillæg og Tilføjelser til artiklen Prøver af en fynsk Præstehistorie fra forrige Aarhundrede, i (Ny) Kirkehistoriske Samlinger (S.1), (2.Række), 6.Bind, 1872-73.
- Bidrag til Fyns Stifts Kirkehistorie, i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 4.Række, 6.Bind, 1899-1901.
- Minder fra Assens og Omegn i det 16de Aarhundrede, i Danske Magazin (S.1), 4.Række, 6. Bind, 1886.
- Uddrag af Breve i Fyns Bispearkiv, i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 5.Række, 3.Bind, 1905-07.
- Aktstykker til Odense Skoles Historie, del II. af artiklen Bidrag til det lærde Skolevæsens Historie i Odense, i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), Tiende Bind, 1890.
- Assens Provsti i Tiden efter Reformationen, aktstykker; i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 3.Bind, 1865.
- Jordløse og Haastrup Sogne; stykke 4 i artiklen Bidrag til fynske Kirkers og Præstekalds Historie, i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 4.Række, 2.Bind, 1891-93.
- Edsbog for Præster og Rektorer i Fyns Stift 1616-51, i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 3.Række, 5.Bind, 1884-86.
- Til Ellestedes og omliggende Sognes Historie; stykke 2 i artiklen Bidrag til fynske Kirkers og Præstekalds Historie, i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 4.Række, 2.Bind, 1891-93.
- Efterretninger fra Bregninge Sognekald paa Taasing, Smaastykker IV. i Kirkehistoriske Samlinger (S.1), 3.Række, 4.Bind, 1882-84.

Fogedregnskaber fra Tange 1553-59, i Tanggård gods 1553-1559. Adelig godsdrift i Danmark i det 16. århundrede, Odense University Studies in History and Social Sciences. Vol. 68, udg. af *Knud Hornbeck og Helge Land Hansen* 1980.

Præsteindberetninger til Ole Worm. II. Indberetninger fra Århus, Fyns og Lunde Stifter, 1623-25, udg. af *Frank Jørgensen* 1974.

Aasum Herreds Tingbog, udg. af Udvalget for udgivelse af kilder til landbefolkningens historie ved *Aksel E.Christensen* og *Troels Dahlerup* under tilsyn af *Chr.Lisse*; 2. 1643-1645, 1957; 3. 1645-48, 1961.

Uddrag af Fyenbo Landstings ældste Skjøde- og Pantebøger, udg. ved *Niels Rasmussen-Søkilde* i Samlinger til Fyens Historie og Topographie (S.2), 10.Bind, 1890.

Peder Hansen Resens Atlas Danicus IV, Fyn, udg. af *Jacob Isager* 1984.

Kildeskrifter i den alfabetiske liste, i kronologisk rækkefølge:

Smaating fra Assens (1531, 1572), udg. af *John M.Møller*.

Om Christen Povelsøn, sidste Prior i S.Knuds Kloster udi Odense (1538), udg. af *Jacob Langebek*.

Til Assens Kirkes Historie (1541), udg. af *John M.Møller*.

Fra Fyns Fortid, Samlinger og Studier: aktstykker i artikler i 1.Bind, 1916, 3.Bind, 1921, 4. Bind, 1924 (1554-1778), udg. af *Gustav Ludvig Wad*.

Vicarier ved Kirkerne i Odense (1560), udg. af *Holger Fr.Rørdam*.

Hans Norbye til Uggerslevgaard og Fru Anne Oldeland (1562), udg. af *Holger Fr.Rørdam*.

En ægteskabssag fra 1568, udg. af *Holger Fr.Rørdam*.

En langelandsk Præsts ulovlige Omgang med Skydegeværer 1568 og 1570, udg. af *G.Strøm*.

Fortegnelse fra Aarene 1576-1578 paa den Kirkerne i Baagherred tilhørende Formue, udg. af *C.Weeke*.

Knud Venstermands Drabssag (1591), udg. af *C.T.Engelstoft*.

Christoffer Valkendorf og Præsten i Svindinge (1591), udg. af *G.Strøm*.

Dom over M.Niels Glads Forseelse udi Sacramentets Uddelelse 1601, udg. af *Jacob Langebek*.

Om Nørregaard i Søllinge (1611), udg. af *S.Jørgensen (Søkilde)*.

En sørgelig Historie fra Fortiden (1634-35), udg. af *Holger Fr.Rørdam*.

To mærkelige Universitetsbetænkninger (1635), udg. af *Holger Fr.Rørdam*.

Sag om et Provstevalg i Salling Herred i Fyn 1653, udg. af *Holger Fr.Rørdam*.

Dansk og svensk Beretning om de Svenskes Overgang til Fyen i Januar 1658, udg. af *N.M.Petersen*.

Kjøbenhavns Belejring og Fyens Gjenerobring. Skildringer fra Carl Gustavs-Fejden 1658-59, udg. af *S.A.Sørensen*.

E.Pontoppidans Gravskrifter over hans Forældre (efter 1670), udg. af *Holger Fr.Rørdam*.

Uddrag af en gammel geistlig Skifteprotokol (om *Peder Knudsen Skydeberg* 1701), udg. af *F.Crone*.

Topografisk-antikvariske Indberetninger fra Nyborg Amt, ... 1743, udg. af *Louis Bobé*.

Præsteindberetning 1755, udg. af *L.P.Pedersen*.

- Vedr. København

Kjøbenhavns Diplomatarium, Samling af Dokumenter, Breve og andre Kilder til Oplysning om Kjøbenhavns ældre Forhold før 1728, udg. af *Oluf Nielsen*; Femte Bind, 1882; Sjette Bind, 1884.

H.U.Ramsing: Kjøbenhavns Ejendomme 1377-1728. Oversigt over Skøder og Adkomster; I. Øster Kvarter, 1943; II. Strand Kvarter, 1943; VIII. Købmager Kvarter, ved *Albert Fabritius*, 1962.

Kildeskrifter i den alfabetiske liste:

Dagbog, ført under Kjøbenhavns Beleiring 1658-60, udg. af *Oluf Nielsen*.

Kjøbenhavns Belejring og Fyens Gjenerobring. Skildringer fra Carl Gustavs-Fejden 1658-59, udg. af *S.A.Sørensen*.

Peder Hansen Resens kort KIOBENHAFFN HAFNIA 1674, udg. af *Ib Rønne Kejlbø*.

- **Vedr. Slesvig**

Diplomatarium Flensburgense. Samling af Aktstykker til Staden Flensborgs Historie indtil Aaret 1559, ved *H.C.P.Sejdelin*, Første Bind, 1865; Andet Bind, 1873.

Sønderjydske Skatte- og Jordebøger fra Reformationstiden, udg. af Rigsarkivet ved *F.Falkenstjerne* og *Anna Hude* 1895-99.

De Hansborgske Registranter, 2.Bind. Breve i Uddrag 1543-1549, udg. af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie ved *Emilie Andersen* 1949.

Kildeskrifter i den alfabetiske liste:

Gottorpsk Toldregnskab 1484-85, udg. af *Emilie Andersen*.

Bidrag til Sønderjyllands Kirkehistorie i 16de Aarhundrede, Tillæg (om *Jørgen Bang* i Assens), udg. af *Holger Fr.Rørdam*.

- **Vedr. Grønland**

Diplomatarium Groenlandicum 1492-1814. Aktstykker og Breve til Oplysning om Grønlands Besejling, Kolonisation og Missionering; i Meddelelser om Grønland, udgivne af Kommissionen for videnskabelige Undersøgelser i Grønland, Bind 55, ved *Louis Bobé*, 1936.

Aktstykker til Oplysning om Grønlands Besejling 1521-1607; artikel i Danske Magazin (S.1), 5.Række, 6.Bind, ved *Louis Bobé* 1909.

Kildeskrift i den alfabetiske liste:

En gammel Efterretning om Grønland, udg. af *Bertel Christian Sandvig*.

3. *Personalhistorie*

Fyenske Studenter ved Københavns Universitet 1479-1611, udg. af *Holger Fr.Rørdam* i Indbydelsesskrift til Afgangsexamen og Hovedexamen i Odense Cathedralskole i Aaret 1866 (Bidrag til Skolens Historie ved *R.J.F.Henrichsen*, 8.Hefte b), 1866.

Københavns Universitets Matrikel, udg. af *S.Birket Smith*, Bind I, 1611-67, 1890 og Bind II, 1667-1740, 1894.

Matrikel over studerende i udlandet, udg. af *Vello Helk* med bogen Dansk-norske studierejser fra reformationen til enevælden 1536-1660, 1987.

Kildeskrifter i den alfabetiske liste:

- **Vedr. Jacob Dannefer**

Hædersminde over Jacob Nielsen Dannefær, uden angivelse af navn på udgiver.

Om Jacob Dannefer, udg. af *Holger Fr.Rørdam*.

Krigsretssag mod Jacob Dannefer, udg. af *C.F.Wegener*.

En Notits om *Jacob Dannefer*, udg. af *S.A.Sørensen*.

- **Dagbøger, optegnelser, breve og selvbiografier, i alfabetisk rækkefølge efter de biograferede**
Mærkelige Beretninger fra Rigmarsken *Anders Bille* og de to Kommissærer *Kai* og *Ditlev Alefelt* om den danske Hærs Tilstand Juli 1657 ved Krigens Udbrud, ..., meddelt af *O.Vaupell*.

Geheimrat *Ditlev v. Ahlefeldts* Memoiren aus den Jahren 1617-1659, udg. af *Louis Bobé*.

Jens Bircherodt. Uddrag af Dagbøger 1658-1708, udg. af *Christian Molbech* og *H.Hjorth-Nielsen*.

Jørgen Brahe. Brudstykker af hans egenhændige Dagbøger fra 1625 til 1656, ved *L.S.Vedel Simonsen*.

Eiler Brokkehuses historiske Kalenderantegnelser for 16de Aarhundrede, udg. af *Joh.Grundtvig*.

Præsten *Christiern Bruns* Optegnelser især fra Aarene 1572 til 1591, udg. af *Holger Fr.Rørdam*.

Kong *Christian den Fjerde* Dagbøger, udg. af *C.F.Bricka*, *Rasmus Nyerup* og *P.F.Suhm* samt Egenhændige breve, udg. af *J.A.Fridericia* og *C.F.Bricka*.

- Fortsatte Efterretninger om Dr. *Christoffer Dybvad*, udg. af *Holger Fr.Rørdam*.
Nik.Fred.Sev.Grundtvigs udvalgte Skrifter (dagbog 1802), udg. af *Holger Begtrup*.
 Efterretninger om Humanisten *Jørgen Gyldenstjerne* (brev fra *Poul Bang* 1551), udg. af *Holger Fr.Rørdam*.
James Hall's Accounts of the Danish Expeditions to Greenland, udg. af *C.C.A.Gosch* og (i dansk oversættelse) *Kaj Birket-Smith*.
Cornelius Hamsforts (den Ældres og den Yngres) historiske Optegnelser, udg. af *Holger Fr.Rørdam*.
 Degnen i Søllinge, *Jesper Hansens* Levnet, udg. af *Nic. Jacobsen*.
 Optegnelser fra Faaborg i Begyndelsen af det 17de Aarh., henført til kapellanen *Jørgen Hansen*, udg. af *Chr.Behrend*.
Peder Hegelunds almanakoptegnelser 1565-1613, udg. af *Bue Kaae*.
 Biskop *Laurits Jacobsens* (*Hindsholms*) Dagbog fra 1651 til 1663, udg. af *Holger Fr.Rørdam*.
Mikkel Hansen Jernskjægs Beskrivelse af en Reise fra Trolholm til Faaborg i Aaret 1706, udg. af *Nic. Jacobsen*.
 Rigsråd *Otte Krags* Dagbogsoptegnelser vedrørende Krigen 1658-59, udg. af *Knud Rockstroh* og *Gerhard L.Grove*.
 Den fyenske Biskop Mester *Jacob Madsens* Visitatsbog, udg. *A.Crone* og (i dansk oversættelse) af *A.R.Idum* samt af *Jens Rasmussen* og *Anne Riising*.
 Biskop *Hans Mikkelsens* Dagbøger 1626-41, udg. af *Høyer-Møller* og (i dansk oversættelse) af *Anne Riising*.
Johannes Oldendorphs Selvbiografi, udg. (også i dansk oversættelse) af *A.Andersen*.
 Perlestikkerbogen. Nakskov-præsten *Anders Pedersen Perlestikkers* optegnelser og regnskaber, udg. af *Hans Knudsen* og *Albert Fabritius*.
E.Pontoppidans Gravskrifter over hans Forældre, udg. af *Holger Fr.Rørdam*.
 Breve fra Greve *Christian Rantzau* til *Hans Gram*, udg. af *Gustav Ludvig Wad*.
Johannes Reinhusen, Organisten bei der Marienkirche in Flensburg, Annales Flensburgenses 1588-1604, udg. af *Franz Gundlach*.
 Breve til og fra *Holger Rosenkrands*, udg. af *Holger Fr.Rørdam*.
Mats Nielszen Røgbiergs Optegnelser, udg. af *C.Klitgaard*.
 Optegnelser af Rigsråd *Jørgen Seefeld*, udg. af *C.E.A.Schöller*.
 Kongelige Breve og Befalinger til *Christopher Walchendorff* (brev om *Jens Bang* 1597), udg. af *Bertel Christian Sandvig*.
 Præsten i Ørbæk *Rasmus Pedersen Winthers* Beretning om sin Slægt og sit Liv, udg. af *Axel Kofod*.
 Breve til og fra *Ole Worm* (om *Niels Wichman*), oversat af *H.D.Schepelem*.

Enkelte kildeskrifter indgår også i teksten i lokalhistoriske by- og egnsbeskrivelser, biografisamlinger m.v. i den alfabetiske liste.

Samleværker og periodica (S)

(samt større enmandsværker, der er anført i den alfabetiske liste)

1. Danmarkshistorie

- Samleværker

Det danske Folks Historie skrevet af danske Historikere, Red. af *Aage Friis, Axel Linvald, M. Mackeprang*; III. Bind. Det danske Folk i den yngre Middelalder, ved *Jørgen Olrik* og *C.P.D. Christensen*, 1927-28; IV. Bind. Det danske Folk under Kampen mellem Kongemagt og Adelsvælde, ved *Hans Lund, Povl Engelstoft* og *M. Mackeprang*, 1928.

Politikens Danmarks Historie: Danmarks Historie, red. af *John Danstrup* og *Hal Koch*; bind 5. De første Oldenborgere 1448-1533, ved *Erik Kjersgaard* og *Johan Hvidtfeldt*, 1963; bind 6. Reformation og Renæssance 1533-1596, ved *Svend Cedergreen Bech*, 1963; bind 7. Christian 4.s Tidsalder 1596-1660, ved *Svend Ellehøj*, 1964; bind 8. Den unge Enevælde 1660-1721, ved *Gunnar Olsen*, afsluttet af *Finn Askgaard*, 1964.

Dansk social historie. Historien om det danske samfund fra istid til nutid. Udgivet med støtte fra Statens humanistiske forskningsråd, 3. Fra standssamfund til rangssamfund 1500-1700, ved *E. Ladewig Petersen*, 1980.

Gyldendals Danmarkshistorie: Danmarks Historie; bind 2. Tiden 1340-1648, red. af *Aksel E. Christensen, H.P. Clausen, Svend Ellehøj, Søren Mørch* første halvbind 1340-1559, ved *Kai Hørby* og *Mikael Venge*, 1980, andet halvbind 1559-1648, ved *Helge Gamrath* og *E. Ladewig Petersen*, 1980; bind 3. Tiden 1648-1730, red. af *Søren Mørch*, ved *Knud J.V. Jespersen*, 1989.

Kulturhistorisk Leksikon for nordisk Middelalder fra Vikingetid til Reformationstid, bind I. Abbed-Blide, fællesred. og dansk redaktør *John Danstrup*, 1956; bind VI. Gästning-Hovedgård, dansk redaktør *Allan Karker*, 1961.

Dagligliv i Danmark i det syttende og attende århundrede, red. af *Axel Steensberg*, 2. udgave; 1. bind, 1620-1720, 1969; 2. bind, 1720-1790, 1971.

Danmarks Kirker, udgivet af Nationalmuseet; VIII. Maribo Amt, 1. halvbind, ved *Otto Norn* og *Aage Roussel* under medvirken af *Gertrud Købke Knudsen*, 1948; IX. Odense Amt (Odense), ved *Birgitte Bøggild Johannsen* og *Hugo Johannsen* under medvirken af *Ulla Kjær*, 2. bind, 1995, 3. bind; XII. Thisted Amt, 1. Halvbind, ved *Chr. Axel Jensen, Erik Moltke* og *C.G. Schultz*, 1940.

Den danske Kirkes Historie, red. af *Hal Koch* og *Bjørn Kornerup*, Bind IV. Det lærde Tidsrum. 1536-1670, ved *Bjørn Kornerup*, Enevældens første Aar. 1670-1700, ved *Urban Schrøder*, 1959, Bind V. Pietismens Tid 1699-1746, ved *Johannes Pedersen*, 1951.

Det danske landbrugs historie, udgivet af Landbohistorisk Selskab, red. *Claus Bjørn* under medvirken af *Troels Dahlerup, S.P. Jensen, Erik Helmer Pedersen*. Bind II. 1536-1810. 1536-ca. 1720 ved *Karl-Erik Frandsen*, ca. 1720-1810 ved *Lotte Dombernowsky*, 1988.

Dansk Toldhistorie, udgivet af Toldhistorisk Selskab, I. Fra åretold til toldetat. Middelalderen indtil 1660, ved *Mikael Venge*, 1987; II. Protektionisme og Reformere. 1660-1814, ved *Henrik Becker-Christensen*, 1988.

Større enmandsværker:

Arup: Danmarks Historie.

la Cour: Danmarks Historie.

Fridericia: Adelsvældens sidste Dage.

Holberg: Dannemarks Riges Historie.

Holm: Danmark-Norges indre Historie under Enevælden fra 1660 til 1720.

Scocozza: Klassekampen i Danmarks historie. Feudalismen.

Troels-Lund: Dagligt Liv i Norden i det sekstende århundrede.

- Periodica

Danske Magazin, indeholdende Allehaande Smaa-Stykker og Anmerkninger til Historiens og Sprogets Oplysning, (1.Række), udg. 1745-51 af Det Kongelige Danske Selskab til den Nordiske Histories og Sprogs Forbedring; (Nye) Danske Magazin, indeholdende Bidrag til Historiens og Sprogets Oplysning, 2.-6.Række, udg. 1794-1933 af samme selskab, fra 2.Række, 5.Bind 1827 med navnet Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog.

Historisk Tidsskrift, udg. af Den danske historiske Forening fra 1840.

Kirkehistoriske Samlinger, udg. af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie, 1.-2.Bind 1849-56; (Ny) Kirkehistoriske Samlinger, 2.-5.Række 1857-1913; 6.-7.Række 1933-1968, derefter udg. årgangsvis.

Danske Samlinger for Historie, Topographi, Personal- og Literaturhistorie. Udgivne af Chr. Bruun, O.Nielsen og A.Petersen (1.-5.Bind.) respektive S.Birket Smith (6.Bind og Anden Række), Første-Sjette Bind 1865-70; Anden Række, Første-Sjette Bind, 1871-79.

Enkelte artikler i:

Arkiv for Genealogi og Heraldik (*Heilskov*).

Danmarks Gejstlighed (*Barfod*).

Minerva (uden angivelse af udgiver).

Personalhistoriske Samlinger (*Hauch Fausbøll*).

Præstehistoriske Samlinger (*Balslev*).

Aarsberetninger fra Det kongelige Geheimearchiv (*Wegener*).

2. Lokalhistorie

- Generelt

Haandbog i Hjemstavnsforskning og Hjemstavnskultur, red. af Regnar Knudsen, 1939.

Haandbog for danske lokalhistorikere, red. af Johan Hvidtfeldt, 1952-56.

Fortid og Nutid, Tidsskrift for Kulturhistorie og Lokalhistorie, udg., af Dansk historisk Fællesforening fra 1914. (Især arkivvejledninger og -registraturer, jfr. (0.3)).

- Vedr. Fyn

Samleværker

J.P.Trap: Danmark, 5.udgave, red. af Niels Nielsen, Peter Stautrup og Povl Engelstoft; 5. bind, Odense amt og Svendborg amt, 1957.

De danske Kirker, red. af Erik Horskjær, bind 7, Nordfyn; bind 8, Sydfyn, 1966.

Danske Slotte og Herregårde, red. af Aage Roussel, 2.udgave; bind 7, Nordøstfyn; bind 8, Sydfyn; bind 9, Nordvestfyn, 1965.

Odense Bys Historie, udg. af H.St.Holbeck under Samarbejde med H.V.Clausen, Holger Hansen, Hugo Matthiessen, Soph. Michaëlis, Erh.Mørch, Chr.M.K.Petersen, H.V.Rygner, C.Fl.Steenstrup, Odense 1926.

Odense bys historie, red.udv.: *Tage Kaarsted, Hans Chr. Johansen, Niels Oxenvad, Carsten Tofte*; Fra boplads til bispeby. Odense til 1559, ved *Henrik Thrane, Tore Nyberg, Finn Grandt-Nielsen, Mikael Venge*, Odense 1982; De fede år. Odense 1559-1660, ved *E.Ladewig Petersen, Knud J.V. Jespersen, Leon Jespersen*, Odense 1984; De magre år. Odense 1660-1700, ved *Aage Fasmer Blomberg*, Odense 1980; Guds frygt og oplysning. Odense 1700-1789, ved *Anne Riising* 1981; Næring og bystyre - Odense 1700-1789, ved *Hans Chr. Johansen*, Odense 1983.

Større enmandsværker:

Vedel Simonsen: - Fyens Vilkaar i den saa kaldte Grevens Feide
- Bidrag til Odense Byes ældre Historie

Engelstoft: Odense Byes Historie.

Hans Hansen: Bogens historie 1.
Behrendt: Fra det gamle Middelfart.
Maaløe: Assens gennem 700 Aar.
Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie
Jørgensen (Kistrup): Efterretninger om Faaborg Kjøbstad.
Schrøder: Meddelelser om Faaborg Kjøbstad.
Wolk: Fra Kertemindes Fortid.
Vedel Simonser: - Bidrag til den fyenske Kongeborg Rugaards ... Historie
 - Samlinger til den fyenske Herregaard Elvedgaards Historie ...
 - Samlinger til Hagenskov Slots ... Historie
Hjort: Historiske Oplysninger om Vissenbjerg Sogn og Birk.
Henning Nielsen: Det fynske Itri ... Vissenbjerg sogn.
Rasmussen-Søkilde: Holstenshus og Nakkebølle med tilliggende Sogne og Øer.
Lomholt: Bidrag til Nørre Broby Sogns Historie.

Periodica

Samlinger til Fyens Historie og Topographie, 1.-10.Bind, udg. af Fyens Stifts litterære Selskab 1861-1890.

Svendborg Amt, Aarskrift for Svendborg Amts historiske Samfund, 1.-29.Bind, 1908-1937.

Aar bog for Historisk Samfund for Odense og Assens Amter, 1.-6.Bind, 1913-1938.

Fynsk Hjemstavn, Maanedsskrift for den fynske Øgruppe, 1.-12.Aargang, udgivet og ledet af *H.C.Frydendahl* 1928-1939.

Vestfynsk Hjemstavn, Vestfynsk Hjemstavnsforenings Aarskrift, udgivet fra 1930.

Fynske Aarbøger, udg. af Historisk Samfund for Fyns Stift fra 1939.

Fynske minder, årbog udgivet af Odense Bys Museer fra 1951.

Enkelte artikler i:

Fra Arkiv og Museum (*Holger Hansen*).

Heraldisk Tidsskrift (*Brandt*).

- Vedr. Sjælland, Lolland-Falster og Møen

Samleværker

Københavns historie, red. af *Sv.Cedergreen Bech*, *Erik Kjersgaard*, *Jan Danielsen*; Bind 1. Indtil år 1600. Byen og borgen Havn, ved *Erik Kjersgaard*, 1980; Bind 2. 1600-1728. Residens og hovedstad, ved *Helge Gamrath*, 1980.

Vallø. Historien om et slot og dets ejere dets skæbne og funktion fra middelalder til nutid og fremtid. Et kvindehus gennem 250 år, red. af *Sys Hartmann*, 1988.

Større enmandsværker:

Bruun: Kjøbenhavn.

Rasmus Nielsen: Næstved Købstads Historie.

Bojser: Af Møns Historie.

Paludan: Forsøg til en antiqvarisk historisk, statistisk og geographisk Beskrivelse over Møen.

Periodica

Lolland-Falsters Historiske Samfunds Aarbøger, udg fra 1913.

Enkelte artikler i:

Historiske Meddelelser om København (*Emil Madsen*).

Museum (*Oluf Nielsen*).

Vort Forsvar (*Rockstroh*).

- **Vedr. Jylland**

Større enmandsværker:

Chr. Villads Christensen: Nykøbing Mors.

Enkelt artikel i

Jyske Samlinger (*Willerslev*).

- **Vedr. Slesvig**

Samleværker

Sønderjyllands Historie fremstillet for det danske Folk, under redaktion af *Vilh. la Cour, Knud Fabricius*, *Holger Hjelholt* og *Hans Lund*, II.Bind. Tidsrummet 1241-c.1600, 1937-39.

Flensborg bys historie, red. af *Holger Hjelholt, Johan Hvidtfeldt, Knud Kretzschmer*, 1.bind, Tiden indtil 1720, 1953.

Flensburg. Geschichte einer Grenzstadt. Schriften der Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte, Nr.17, Flensburg, 1966.

Flensburg 700 Jahre Stadt - eine Festschrift. Schriften der Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte, Nr.36, Bd.1, Flensburg in der Geschichte, Flensburg 1984.

- **Vedr. Grønland**

Større enmandsværk:

Gad: Grønlands Historie.

3. Personalhistorie

Dansk biografisk Leksikon, red. af *C.F.Bricka*, 1887-1905; 2.Udgave, red. af *Povl Engelstoft*, 1933-44; 3.udgave, red. af *Sv.Cedergreen Bech*, 1979-84.

Personalhistorisk Tidsskrift, udg. af Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie fra 1880; fra 9.Række, 1928 af Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie.

Danmarks Adels Aarbog, udg. af et selskab fra 1884.

Weilbachs Kunstnerleksikon, I-III, udgivet af en komité med støtte af Carlsbergfondet, Redaktion: *Merete Boldsen* og *Povl Engelstoft*, 1947-52.

I den alfabetiske liste:

- Større biografisamlinger udarbejdede af enkeltpersoner:

Bloch: Stiftamtmand og Amtmand i Kongeriget Danmark og Island 1660-1848.

Bruun: Danmarks Amtsforvaltere 1660-1848.

Carøe: Den danske Lægestand. Doktorer og Licentiater 1479-1788.

Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon.

Garde: Efterretninger om den danske og norske Søemagt.

Giessing: Nye Samling af ... Jubel-Lærere.

Hjorth-Nielsen: Danske Prokuratorer med kongelig Bevilling 1660-1869.

Tycho de Hofmann: Historiske Efterretninger om velfortiente Danske Adelsmænd.

Jørgensen og *Konradsen*: Series Rectorum.

Langholz: Anetavler for ... Digtere og forfattere.

Lengnick: Genealogier over adelige og borgerlige Familier.

Lind:

- Kong Kristian den Fjerde og hans Mænd paa Bremerholm.

- Skibspræster fra Kong Frederik den Andens Tid.

Marqvard og *Topsøe-Jensen*: Officerer i den dansk-norske Søetat 1660-1814.

Nyerup og *Kraft*: Almindeligt Litteraturlæxicon.

Rothe: Brave Danske Mænds og Qvinders Berømmelige Eftermæle.

Rørdam: Magistre creerede ved Københavns Universitet fra Reformationen til 1660.

Thiset og Wittrup: Nyt dansk Adelslexicon.

Treschow: Danske Jubel-Lærere.

Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie.

Worm: Forsøg til et Lexicon over danske, norske og islandske lærde Mænd.

- Lokalt afgrænsede biografisamlinger:

Barfod: Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie.

Suhm: Udtog af ... *Jacob Bircherods* Samling af lærde Mænd, som ere fødte i Odense.

Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie (Odense, Aasum og Baag herreder).

Bonde og Hvidtfeldt: Borgmestre, rådmænd, byfogeder og byskrivere i Flensborg 1550-1848.

Carlsen-Skiødt: Præster i Kerte Sogn.

Crone:

- Herrested Præstehistorie.

- Samlinger til Odense Bispekrønike i Katholicismens Tid.

Carl E. Jørgensen: Fåborg latinskoles lærere.

Klitgaard: En Samling jydsk Testamenter fra o.1681-1734, udg. i uddrag.

Svend Larsen: Det fynske Rådsaristokrati i det 17de Aarhundrede, II Bilag og Registre (Odense, Assens og Nyborg).

Leth og Wad: Dimitterede fra Herlufsholm fra Skolens Stiftelse 1565 til 1875.

Melbye: Forsøg til en Fyens Præstehistorie, begyndt med Baagherred.

Naur: Oratio valedictoria ... Scholæ Otheniensis Rectoribus.

Strøm:

- Efterretninger om Kjerteminde Præster, Rectorer og Hørere siden Reformationen.

- Efterretninger om Præster siden Reformationen i Marslev-Birkende, Kjølstrup-Agedrup og Munkebo.

Wolf: Borgmestre og Raadmænd i Kerteminde indtil 1747.

(matrikellister over danske studerende ved udenlandske universiteter er ikke medtaget; der henvises til *Helks* matrikel (K.3)).

- Biografisamlinger vedrørende slægter (en del tidsskriftartikler udeladt):

Hauch Fausbøll: Slægthaandbogen.

Gether: Middelalder-familier i Flensborg og Nordfrisland og deres efterkommere.

Halling: Meine Vorfahren.

Til *Oluf Bagers* og hans Slægts Historie, ved *Gustav L. Wad*.

Nogle Optegnelser om Raadmand i Assens *Jørgen Bangs* Efterkommere, ved *I.W.Hanssen*.

Stamtavle over *Oluf Bangs* Efterkommere paa Sværdsiden, ved *F.E.Hundrup*.

Kotte på Fyn og Slægten Kotte på Fyn, ved *Bent Østergaard*.

Stamtavle over Familien *Lacoppidan*, ved *F.Hansen Møller*.

Slægten *Plum*, ved *Gerhard L.Grove*.

Den yngre Slægt *Pontoppidan*, ved *Axel Pontoppidan*.

Slægten *Pontoppidan*, ved *E.P.Pontoppidan*.

Slægten *Ravn* fra Dreslette Præstegaard, ved *S.Otto Brenner*.

Fra den *Seebldske* Familie-Kreds, ved *Gustav L. Wad*.

Optegnelser om Familien *Skeel*, ved *Vilhelm Samuel Skeel*.

Familien *Strøbyberg*, ved *P.C.Knudsen*.

Unkersønnerne, ved *Sigurd Mahler Dam*.

De ældste Led af Slægten *Wichmand*, ved *Alfred Larsen*.

Nogle Bidrag til *Winsløwernes* Slægtshistorie, II., om slægterne *Let* og *Wichman*, ved *Johannes Bapt. Metzler*.

- Større biografier af enkeltpersoner (leksikonartikler og en del tidsskriftartikler udeladt):

En Odense Borgemester, *Michel Pedersen (Akeley)*, ved *A.Crone*.

De Bogense Herremænd, bl.a. om *Hans Bang*, ved *A.Crone*.

Christoffer Bang i Odense, ved *Fritz Schönwandt*.

Hans Bang i Bogense, ved *Fritz Schönwandt*.

Bidrag til Lehnsmændene paa Hagenskov ... *Jørgen Brahes* Levnetsbeskrivelse, ved *L.S.Vedel Simonsen*.

Mag. *Jens Madsen Faber*, Sognepræst til Gislev og Ellested og hans Børn, ved *John Hansen*.

Constance Leth. Fruen paa Egeløkke, ved *Thyra Jensen*.

To Odensiske Monumenter, om *Søren Let*, ved *Gustav L.Wad*.

Biskop *Jakob Madsen*, ved *H.Øllgaard*.

Dr.theol. *Mads Jensen Medelfar*, Biskop i Lund, ved *Holger Fr.Rørdam*.

To Odensiske Monumenter, om *Hans Mule*, ved *Gustav L.Wad*.

Jens Munk, ved *Thorkild Hansen*.

Holger Rosenkrantz den Lærde, ved *J.Oskar Andersen*.

Mester *Jørgen Jensen Sadolin*, Fyens Stifts Reformator, ved *Holger Fr.Rørdam*.

Cantsler *Christen Thomesen Sehested*, ved *Thyra Sehested*.

Rigshofmester *Kristoffer Valkendorf* til Glorup, ved *Arthur G.Hassø*.

Opslagsbøger (O)

1. Sprog

Ordbog over det danske Sprog, Bind I-28, grundlagt af *Verner Dahlerup*, udg. af Det danske Sprog- og Litteraturselskab 1919-56.

Ordbog til det ældre danske sprog (1300-1700), bind 1-4, udg. af *Otto Kalkar* 1881-1907.

Danmarks gamle Personnavne, udg. af *Gunnar Knudsen*, *Marius Kristensen* og *Rikard Hornby*, I. Fornavne, 1936-48; II. Tilnavne, 1949-53.

Odense Amts bebyggelsesnavne. Danmarks stednavne nr.14, udg. af Stednavneudvalget (Institut for Navneforskning) ved *Johan Kousgård Sørensen* 1969.

R.W.Bauer. Calender for Aarene fra 601 til 2200 efter Christi Fødsel, 1868.

2. Litteraturfortegnelser

Bibliotheca Danica. Systematisk Fortegnelse over den danske Litteratur fra 1482 til 1830 efter Samlingerne i Det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn. Med Supplemter fra Universitetsbibliotheket i Kjøbenhavn og Karen Brahes Bibliothek i Odense; Bind I-IV ved dr.phil. *Chr.V.Bruun*, 1872-1902; Bind V, Supplement og Register ved *Lauritz Nielsen* 1914 og 1931; Bind VI, Supplement 1831-1840 ved *H.Ehrencron-Müller* 1948.

Dansk Bogfortegnelse, årligt fra 1841.

Dansk lokalbiografi, Fyns amt til 1975 ved *Arne Stricker-Petersen*; 1.-2.bind, 1983; 3.bind, 1984.

3. Arkivvejledninger og -registraturer

- Generelt

Paul Hennings. Slægtsforskning, afsluttet og udgivet af *Harald Hatt* og *Albert Fabritius*, 1933 og 3.udgave, 1963.

Helle Linde og *Anker Olser*. Manuskripter og arkivalier i danske samlinger, udg. af Udvalget til registrering af manuskripter og arkivalier, Dansk historisk Fællesforening, 1968.

- Vedr. Det kongelige Biblioteks håndskriftsamling (KB)

E.Gigas. Katalog over Det store kongelige Biblioteks Haandskrifter vedrørende Norden, særlig Danmark, Første Bind, 1903.

C.Behrend. Katalog over Det kongelige Biblioteks Haandskrifter vedrørende dansk Personalhistorie: Enkelte Personer og Slægter, 1925; Samlinger af blandet Indhold, 1927.

Alfr. Krarup. Katalog over Universitetsbibliotekets Haandskrifter, 2.Del, Personalhistorie, 1935.

- Vedr. Rigsarkivet (RA)

Wilhelm von Rosen (red.): Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, 1.-2. bind, 1983.

Bjørn Kornerup. Danske Kancelli og de dermed beslægtede Institutioner. (Vejledende Arkivregistraturer I), 1943.

Johanne Skovgaard. Tyske Kancelli I. - Indtil 1770 tyske Kancellis indenrigske Afdeling, 1770-1806 Tyske, 1808-16 Slesvig-holstenske, 1816-49 Slesvig-holsten-lauenborgske Kancelli. - og de dermed beslægtede Institutioner (Vejledende Arkivregistraturer VII), 1946.

Erik Kroman. De sønderjyske fyrstearkiver. (Vejledende Arkivregistraturer X), 1959.

Jens Holmgaard. Rentekammeret I. Danske og norske afdelinger 1660-1848. (Vejledende Arkivregistraturer XII), 1964.

Thelma Jexlev. Lokalarkiver til 1559. Gejstlige Arkiver II. Odense stift, jyske stifter og Slesvig stift (Vejledende Arkivregistraturer XVIII), 1977.

Københavns Universitets arkiv 1479-ca.1910. (Vejledende Arkivregistraturer XXI), 1978.

Thomas B. Bang: Lensregnskaberne og deres Benyttelse som historisk Kilde; artikel i Fortid og Nutid (S.2), 1.Bind, 1914-16.

Thelma Jexlev: Lensregnskaberne; artikel i fortid og nutid (S.2), 25.bind, 1972-74 og 26. bind, 1976.

Anders Monrad Møller: Kongerigske toldregnskaber fra det 18. århundrede; artikel i fortid og nutid (S.2), 26.bind, 1976.

Susanne Krogh Bender: Københavns Universitets arkiv som kilde til kultur- og lokalhistorie; artikel i fortid og nutid (S.2), 27.bind, 1977-78.

Henning Jensen: Borgerskabets mønstringsruller 1583-1639; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 99.årgang, 1979.

- Vedr. Statens erhvervshistoriske arkiv, Århus

Ole Degn:

- Det personalhistoriske materiale i de ældre dele af Det kongelige danske Landhusholdningsselskabs arkiv; artikel i Personalhistorisk Tidsskrift (S.3), 90.årgang, 15.række, 4.bind, 1970.

- Landhusholdningsselskabets arkiv. Registratur og journalregistre, I, 1769-1807, 1971.

Fritz Tandrup: Landhusholdningsselskabets arkiv. Registratur og journalregistre, II, 1808-1834, 1974.

- Vedr. landsarkiverne generelt

Carl Christiansen: Om Amtsregnskaberne som historisk Kilde; artikel i Fortid og Nutid (S.2), 4. Bind, 1923.

Hans H. Worsøe: Amtmanden var med til det hele. Amtsarkiverne og deres brug, Arkivernes Informationsserie, udg. af Rigsarkivet 1991.

Johan Hvidtfeldt: De danske landstingsarkiver; artikel i Fortid og Nutid (S.2), 19.bind, 1954-56.

Hans Knudsen: De danske Raadstueprotokoller og Tingbøger; artikel i Fortid og Nutid (S.2), 15.Bind, 1943-44.

- Vedr. Landsarkivet for Fyn, Odense (LA Fyn)

Anne Riising:

- Landsarkivet for Fyn og hjælpemidlerne til dets benyttelse. En oversigt, 1970.

- (udg.): Magistratsarkiver indtil 1868 i Landsarkivet for Fyn. Arkivregistratur, 1973.

Hans Knudsen: Det fyenske Bisper- og Stiftsøvrigheds-Arkiv; artikel i Fortid og Nutid (S.2), 6.Bind, 1926-27.

Lotte Jansen: De fyenske godsarkiver. En introduktion, 1975.

- Vedr. Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm (LA Sj.)

Harald Jørgensen: Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm og hjælpemidlerne til dets benyttelse. En oversigt, 2.rev. udgave, 1977.

- Vedr. Landsarkivet for Nørrejylland (LA Jyll.)

Landsarkivet for Nørrejylland og hjælpemidlerne til dets benyttelse. En oversigt

Første bind ved *Hans H. Worsøe*, 1980.

Andet bind ved *Poul Rasmussen*, 1981.

- Vedr. Karen Brahes Bibliothek

Anne Riising: Katalog over Karen Brahes Bibliothek i Landsarkivet for Fyn. Håndskriftsamlingen, 1956.

ARKIVKILDER

Det kongelige Biblioteks håndskriftsamling (KB)

Thott'ske samling

1426.4^o.

Joanne Bircherodio + Jac. Bircherodio (af p.170): Monumenta et Inscriptiones Othinienses Uberioribus Historiis et Genealogiis Mustratæ notis, Anno Domini 1679.

Kall'ske samling

130, Fol.

Landsdommer Jac. Bircherods (død 1737) Samlinger til hans Families Historie.

668 8°.

Collectanea Corn. Hamsfort.

Ny kongelig samling

400, 2°.

Thoma Broder Bircherodii Geographiske og Historiske Beskrivelse over Fyen.

739^c, 4°.

Munstring offuer Ottense Borgere Anno 1624, d.7 Maii.

Universitetsbibliotekets manuskriptsamling, Additamenta

138, Fol. (4 bind) og 139, Fol. (6 bind).

Biskop Jørgen Carstens Blochs Samlinger og Optegnelser til Gejstlighedens Historie i Fyens Stift.

238 b, c og d, 4°.

J.C.Blochs Samlinger til Fyens Geistligheds Historie.

Rigsarkivet (RA)**Domstole**

Rigens dombøger: litra B fra 1545 til 1554; litra C fra 1554 til 1558; litra D fra 1559 til 1566.

Herredagsdombøger: no.6 fra A:1549 til 1557; 28, 1622; 29, anno 1623; 36, anno 1633; 49, anno 1650; 53, 1654-1655.

Høyeste Rettes Protocol (voteringsprotokol) Aar 1723 lit: B.

Høyeste Rettes Dombøger: ao: 1666; 1672; 1677; anno 1679, tome 2; fra 16 aug: 1680 til 4 juli 1681; fra 1.Octob. til 13.Novemb: 1684.

Dokumenter og akter vedkommende diverse retssager 1626-36, nr.119-143.

Danske Kancelli**- B. Perioden til 1660 18 oktbr.**

B.31 Tegnelser over alle lande 1545-1571: Protokol Nr.III, Ab anno 1548 Ad annum 1551; Protokol IX, Ab anno 1566 Ad annum 1568.

B.43 Mønstringsruller og Rostjenestetaksationer 1535-63.

B.54 Sjællandske Registre 1572-1660: 1657-60.

B.57 Sjællandske Tegnelser 1572-1660: 1657-58; 1659-60 17/10.

B.59 Koncepter og Indlæg til Sjællandske Tegnelser 1651-60: 1659 april-juni.

B.62 Fyenske og Smaalandske Registre 1572-96: 1572-88.

B.64 Fyenske Registre 1596-1660: 1596-1632.

B 66 Koncepter og indlæg til Fyenske Registre 1651-60 18/10.

B.70 Fyenske og Smaalandske Tegnelser 1572-1596: 1572-1588.

B.72 Fyenske Tegnelser 1596-1660: 1596-1627; 1628-38; 1648-60.

B.97 Mønstringsruller over Borgerskabet, indsendt ifølge kgl. Befaling, 1583-1639, diverse aar.

- C Perioden 1660-99

C.6 Sjællandske Registre: 1676-1678.

C.7 Koncepter og indlæg til Sjællandske Registre: 1678.

C.8 Sjællandske Tegnelser: 1664-66; 9/2 1670-71; 1672-74.

C.9 Koncepter og indlæg til Sjællandske Tegnelser: 1666 jan.-6.aug., nr.1-380; 1666 6.aug.-dec., nr.381-; 1671 28.april-16.august, nr.391-670; 1674.

C.10 Fyenske og Smaalandske Registre: 29/10 1660-1670 9/2; 21/2 1670-80; 1681-89; 1690-99.

C.11 Koncepter og Indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre: 18/10 1660-1663; 1664-67; 1670; 1671-73, 1674-75; 1676-79; 1685-86; 1687-88; 1694-96.

C.12 Fyenske og Smaalandske Tegnelser: 18/10 1660-1670 9/2.

C.13 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Tegnelser: 1660-63; 1664-66; 1667-70.

C.14 Jydske Registre: 26/10 1660-1670 9/2.

C.15 Koncepter og indlæg til Jydske Registre: 1667-1669.

- D. Perioden 1699-1771

D.22 Fyenske og Smaalandske Registre: 1699 25/8-1707; 1708-16; 1717-23; 1724-1730 20/9; 10/11 1730-1736; 1737-1742; 1743-1746 29/7; 12/8 1746-1752; 1753-1758; 1759-1766 3/1.

D.23 Koncepter og indlæg til Fyenske og Smaalandske Registre: 1708-1709; 1716-1717; 1729-11.okt.1730; 1730 11.okt.-1732; 1742-1743.

D.24 Fyenske og Smaalandske Tegnelser: 1708-1715; 1746-1751.

Rentekammeret

- 21 *Skatkammeret 1660-79*
 - 212.2 Expeditionsprotokol N° 1 fra 11te Novbr: 1660 til 15de Febr: 1661.
 - 212.4 Expeditionsprotokol N° 3 fra 12te Maii til 18de September 1661.
 - 212.24 Bestallinger 1661-62.
 - 212.31 Bilag til bestallinger 1661-79.
 - 213.1 Kammerkollegiets originale forestillinger, hvorpå ikke er foretaget resolution, 1660-79.
 - 214.2 Cautionsprotocol fra Anno 1670 til A^o 1692 N° 1.
 - 214.32 Kommissionsakter vedr. overtilsyn med kgl. slotte og gaarde, lensgodset samt adeligt og gejstligt gods, II. Lolland-Falster, III. Fyn og Langeland, 1660-79.
 - 215.18 Diverse Breve, Dokumenter og Akter vedk. partikulære Personer 1660-79: Litr. C-F.
- 22 *Rentekammeret 1679-1771*
 - 2211.16 Deliberationsprotokol N° 19 fra 12te Septr 1691 til 2^{den} Junii 1692.
 - 2211.18 Deliberationsprotokol N° 21 fra 24de October 1692 til 1 July 1693.
 - 2211.49 Resolutionsprotokol 5 13 Apr: 1689 til 21 Marts 1693.
 - 2211.74 Relations- og Resolutionsprotokol 74. fra 4 Juny til ult. Dec: 1717
 - 2211.77 Relations- og Resolutionsprotokol fra 9 Janv: til 30 May 1719.
 - 2212.5 Expeditionsprotokol N° 5 (N° 17) fra 11te Novbr: 1682 til 1: Septbr. 1685.
 - 2212.104 Bestallingsprotokol Feb: 1684-Aug. 1689.
 - 2212 120 Bestallingsprotokol fra den: 3 Januar 1718 til 30 Novbr 1722.
 - 2215.246 Kommissionsakter vedk. Købstædernes økon. Forhold 1682-85. C. Fyn.
- 31 *Matrikuleringen*
 - 311.83 Matriklen 1662, Salling, Baag, Vends, Skovby, Skam og Lunde herreder.
 - 311.117 Matriklen af 1664, Nyborg amt (1809).
 - 311.156 Møens Ambts Matriculs Extract som er forfattet Anno 1680 (1808).
 - 311.157 Nyborg Ampts Matriculs Extract 1680-81 (1809a).
 - 311.159(A) Matrikelsekstrakt for Assens Ampt, Baag Herridt (1812).
 - 312.1831 Matrikelbog 1808. Landmaallingens Ny matricul offuer Møens Land Anno 1686.
 - 312.1832 Matrikelbog 1809. Nyborg Ampt, Chr. V's matrikel af 1688.
- 353 *Folketællingslister for kongeriget Danmark*
 - 3531 den 1ste Julii 1787:
26 Bogense; 64 Båg herred; 92 Salling herred.
 - 3532 den 1ste Februar 1801:
23 Faaborg; 76 Båg herred; 111 Langeland Nørre herred; 113 Salling herred.
 - 3533 den 18de Februar 1834
97 Salling herred.
 - 3534 den 1ste Februar 1840
104 Salling herred.

3535 den 1ste Februar 1845
131 Salling herred.

3536 Den 1ste Februar 1850
145 Salling herred.

Tyske Kancelli

A. VII. 133. Akter vedr. borgmester i Flensborg Peter Pomererings processer, 1564-83.

Landetaten

Krigskollegiet, Indkomne breve 1675, pakke 4, Br-G.

Søetaten

Krigskancelliet SK 535, Indkomne sager Søetaten vedk. 1726.

Københavns Universitets arkiv

31.09.01 Den teologiske embedseksamen, karakterprotokol 1707-1754.

31.10.03 Den teologiske embedseksamen, eksaminationsprotokol 1739-1741.

Regnskaber

- Regnskaber indtil 1559

Odense bisp, Jordebog over fynske herreder, reg. 108A, pakke 8. (gl.pk.15, læg 10).

- Lensregnskaber (filmkopier; de originale akter utilgængelige)

Odensegård lens regnskaber: 1576-1609; 1609-1616; 1616-1620; 1620-1625; 1625-1629; 1632-1635; 1635-1638; 1638-1641; 1641-1645; 1645-1651; 1651-1661.

Dalum kloster lens regnskaber: 1623-1641; 1641-1662.

Rugård lens regnskaber: 1605-1626; 1634-1641; 1641-1662.

Hagenskov len:

- Regnskaber: 1605-1624; 1624-1631; 1631-1641; 1641-1658.

- Jordebøger 1605-1651.

- Ekstraskattemandtaller: 1600-1628; 1628-1638; 1638-1644; 1644-1657.

- Kvittansiarumsbilag 1572-1662.

- Amtsregnskaber (seddelregistratur 79-80)

Møns amt:

- Konsumtions-, familie og folkeskatregnskaber 1672-1733.

- Kontributionsregnskaber 1671-1679.

- Jordebogsregnskab 1/5 1684-1/5 1685.

- Københavns skatteregnskaber (seddelregistratur 81):

1671-72; 1673; 1674(-76); 1675(-76); 1676-77(78); 1678-79; 1680-81; 1682-83, pakke II-III; 1684; 1685, pakke II; 1686; 1687, pakke II; 1688; 1689, pakke I; 1690, pakke I-II; 1691; 1692; 1699; 1704, pakke III.

- Købstadregnskaber (seddelregistratur 81-82)

Stege købstads regnskaber 1668-1682.

Odense byfogedregnskaber: 1607-21; 1623-43; 1643-57.

Odense købstads regnskaber: 1660-1670 (heri byfogedregnskaber); 1670-1672(84).

Bogense kjøbsteds skatters og uvisse indtægters regnskaber: 1725-1740; 1741-1766.

Assens købsteds skatteregnskaber: pro 1670-1680; pro 1681-85; pro 1689-1695.

Assens købsteds byfogedregnskaber: 1, 1660-1680.

Faaborg købsteds skatteregnskaber: pro 1670-1681; pro 1682-1690; pro 1691-1701; pro 1702-1706; pro 1707-1711; pro 1712-1716; pro 1717-1719; pro 1720-1722; pro 1723-1728; pro 1729-1734; pro 1735-1742; pro 1743-1749.

- *Toldregnskaber* (seddelregistratur 85)

Steges regnskaber for told og konsumtion m.v.: 1660-1841, pakke 4, B.1. Antegnelser, Ekstrakter m.v. 1660-74.

Odenses regnskaber for told og konsumtion m.v., Antegnelser ekstrakter m.v.; pakke 11. B.3, 1723-1733; pakke 12. B.4, 1734-54.

Faaborgs regnskaber for told og konsumtion m.v.: pakke 4, B.1, Antegnelser for Aar 1680-1684; pakke 5, Antegnelser for Aar 1685-1719; pakke 19, Statistica.

Ældre lokalarkiver

II.55 Jørgen Skinkels stadfæstelse af Espe og Vantinge sognemænds valg af Laurits Jespersen 3/1-1553.

Håndskriftsamling

- *i læsesalen*

Wilhelm v. Benzon: Stamtavler over danske Adelsslægter 1660-1820.

J.C.L.Lengnicks Kirkebogsuddrag.

Et af Aage Dahl annoteret eksemplar af Wibergs Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie.

- *i arkiverne*

I. Jakob Langebeks samlinger: XIV. Langebeks diplomatarium. A. Danmark. 45. (1527-1529).

XIII. Genealogisk-heraldisk Selskabs samlinger: Specialia B.6. Bang og K.18. Kotte.

F.E.Hundrups samlinger: A.32. Samlinger vedrørende Lærerstanden ved de lærde Skoler paa Fyn, Lolland og Falster.

Landsarkivet for Fyn, Odense (LA Fyn)

(Købstæder og herreder er anført i rækkefølge mod uret: Odense, Bogense, Middelfart ..., respektive Odense herred, Åsum herred, Lunde herred, Skovby herred, ...)

Amtsarkiver**- Odense amts arkiv**

Almindelige amtmandssager,

6: Koncepter og returnerede cirkulærer 1663-1697.

Erklærings- og resolutionsprotokoller

12: 1713-1719; 13: 1719-1722; 14: 1722-1727; 15: 4/1-15/5 1728, 9/6 1731-6/5 1734 og 29/6 1735 -20/10 1737; 16: 22/5 1728-13/6 1731; 18: 1737-1740.

Brevkopibøger

27: 1709-1710; 28: 1711-1713; 29: 1713-1715; 30: 1740-1741; 31: 1742-1744; 32: 1744-1746; 34: 1755-1760.

Kopibøger over breve til købstæderne (Købstadprotokol)

47: 1719-1722; 48: 1722-1728, 1731-1732; 49: 1732-1738; 50: 1738-1740.

Kongelige originale reskripter

81. 1664-1670.

Breve fra Rentekammeret

139: 1707-1711; 140: 1712-1715; 141: 1716-1717; 142: 1718-1720; 143: 1721-1727; 144: 1728-1732; 146: 1736-1738; 147: 1739-1740; 149: 1743-1744.

Inkvisitionsprotokoller og breve m.v. vedr. købstæderne i almindelighed

253: 1709-1720; 254: 1722-1734.

Breve fra Faaborg by

- kronologisk ordnet: 334: 1700, 1706-1721; 336: 1722-1735; 339: 1735-1740.

- sagligt ordnet: 335: 1712-1722; 337: 1722-1731; 338: 1731-1735; 340: 1735-1740.

Breve fra Faaborg magistrat og byfoged

341: 1740-1745; 342: 1745-1750; 343: 1751-1754; 344: 1754-1757.

Breve fra Faaborg byfoged

345: 1758-1767.

Breve fra Faaborg-borgere

347: 1740-1750; 348: 1751-1788.

Breve ang. provianteringen under Den store nordiske krig

444: 1709-1714.

Breve m.v. ang. søvæsenet og skibsfarten

445: 1709-1712; 446: 1714-1716.

Skattevæsen

- Breve vedr. umyndiges kapitaler, krigstyren m.m.: 800: 1713-1721.

- Brandstyrligninger: 810: 1729; 812: 1730; 813: 1731.

- Nyborg og Tranekær amters arkiv

Skifteprotokol II. 1736-1749.

Amtstuearkiver**- Nyborg amtstues arkiv**

Matrikler

1680 Sunds herred; 1688, Salling og Sunds herreder; 1701, Salling og Sunds herreder.

Rets- og politimyndigheder (landstings- og retsbetjentarkiver)**- Fynbo landstings arkiv**

Stævningsprotokoller

1661-64; 1664-67; 1667-70; 1687-95; 1705-20; 1720-28.

Koncepter til domsakter

1669-1670; 1669-1673; 1671-74.

Kopidombøger

1610-13; 1671-73.

Justitsprotokoller (domprotokoller)

1671-75; 1675 24/3-20/10; 1687-1701; 1701-15; 1715-32; 1732-49.

Sandemandsprotokoller

1646-1667; 1667-75; 1675-76; 1676-1686.

Skøde- og panteprotokoller

1. 1646-61 (SP 2856); 2. 1661-65 (SP 2857); 3. 1665-67 (SP 2858); 4. 1667-71 (SP 2859); 5. 1671-74 (SP 2860); 6. 1674-76 (SP 2861); 7. 1676-84 (SP 2862); Register til Skøde- og panteprotokoller 1646-84 (SP 2863); 8. 1684-87 (SP 2864) og register hertil (SP 2865); 9. 1687-92 (SP 2866) og register hertil (SP 2867); 10. 1692-99 (SP 2868) og register hertil (SP 2869); 11. 1699-1706 (SP 2870) og register hertil (SP 2871); 12. 1706-16 (SP 2872) og register hertil (SP 2873); 13. 1716-22 (SP 2874) og register hertil (SP 2875); 15. 1727-36 (SP 2878) og register hertil (SP 2879); 16. 1736-44 (SP 2880) og register hertil (SP 2881); 17. 1744-53 (SP 2882) og register hertil (SP 2883); 18. 1753-62 (SP 2884) og register hertil (SP 2885); 19. 1762-68 (SP 2886) og register hertil (SP 2887); 21. 1772-76 (SP 2890) og register hertil (SP 2891).

- Byfogedarkiver**- Odense byfogeds arkiv**

Stævningsbøger

1608-09; 1620-21; 1622-24; 1628-29; 1635-36; 1636-37; 1637-38; 1638-40; 1640-41; 1642-44; 1644-46; 1646-48; 1652-55.

Concept-tingbog 1636-41.

Tingbøger

1606-07; 1625-26; 1631-32; 1635-36; 1638-40; 1667-68; 1668-71; 1671-73; 1673-76; 1676-78; 1678-81; 1681-83.

Dokumenter til tingbogen 1544-1719.

Skøde- og panteprotokoller

1. 1683-90 (SP 16); 10. 1733-44 (SP 23); 11. 1744-55 (SP 24); 12. 1755-64 (SP 25); 14B. 1777-82, 2 (SP 28).

Skifteprotokoller

1626-35; 1635-1641; 1642-44; 1645-1646; 1645-50; 1651-60; 1660-67; 1667-72; 1674-84; 1684-91; 1703-09; 1722-26.

Dokumenter til skifteprotokollen

1556-1641; 1666-1683.

Protokol over de umyndiges arvemidler 1671-1721.

- Bogense byfogeds arkiv

Tingprotokol 1757-1803.

Skøde- og panteprotokoller

1727-67 (SP 647); 1767-1804 (SP 648).

Skifteprotokoller

1727-1744; 1744-1776; 1776-1807.

- Middelfart byfogeds arkiv
Tingbog 1717-26.
Skifteprotokol 1625-1691.
- Assens byfogeds arkiv
Tingbøger
1662; 1663-64; 1668-1673; 1674-1680; 1688-1699.
Panteprotokol 1652-1696.
Skifteprotokoller
1685-1707; 1708-43.
- Faaborg byfogeds arkiv
Tingprotokoller
1664-66; 1667-69; 1669-73; 1673-76; 1676-77 og 1677-80 (brudstykker af oprindelig protokol 1676-80); 1680-89; 1703-13; 1713-20.
Domsakter 1678-1824.
Skøde- og panteprotokoller
1. 1714-37 (SP 2270); 2. 1737-60 (SP 2271); 3. 1760-81 (SP 2272).
Auktionsprotokoller
1691-1713; 1737-1815.
Dokumenter til auktionsprotokollen 1689-1810.
Skifter udenfor skifteprotokollen
1664-98; 1699-1715; 1716-1821.
Skifteprotokol 1733-1765.
- Kerteminde byfogeds arkiv
Tingbøger
1551-54; 1591; 1592; 1598 og 99; 1602; 1603; 1605; 1607,1610-11; 1613; 1616;
1618-20; 1620-1622; 1623(-1624); 1626; 1629; 1630 og 32; 1636-37; 1643; 1648-
52; 1652-61.
Skifteprotokol 1650-1710.
- Herreds- og birkefogedarkiver
 - Odense herredsfogeds arkiv
Tingbøger
1660; 1661-62; 1662-64; 1668-72.
 - Næsbyhoved birkefogeds arkiv
Tingbog 1663-68.
 - Åsum herredsfogeds arkiv
Tingbøger
(1640-43; 1643-45; 1645-48 efter den af *Christensen* og *Dahlerup* udgivne trykte ud-
skrift (S.2)); 1648-51; 1651-56; 1656-63; 1663-64; 1664-66.
 - Lunde herredsfogeds arkiv
Tingbøger
1650-51; 1651-53; 1653-55; 1655-57.

- Båg herredsfogeds arkiv
Tingbøger
1665-1668; 1668-1671; 1671-1674; 1676-1680.
- Båg-Vends herredsfogeds arkiv
Bågherridtztingbog fra aare 1683 ... och 1688 till denn 1 decemb. den er endt.
Tingbøger
1688-92; 1692-98; 1698-1707; 1707-16; 1724-33, 1.del 1724-29, 2.del 1729-33;
1733-46, 1.del 1733-38, 2.del 1738-46; 1746-63; 1774-88.
Skøde- og panteprotokol 1, 1742-84 (SP 770).
Fortegnelse over auktionsforretninger 1742-98.
Auktionsprotokol 1745-1795.
- Wedellsborg birks arkiv
Tingbøger
1703-12; 1712-19; 1719-37, 1.del 1719-1727.
- Salling herredsfogeds arkiv
Tingbøger
1613; 1637; 1661-63; 1663-64; 1664-67; 1669-1671; 1674-79; 1679-1682; 1685-
90; 1698-1710; 1710-23; 1723-31; 1732-43; 1743-55.
Skøde- og panteprotokol 2, 1739-1800 (SP 2180).
- Brahetrolleborg birkefogeds arkiv
Tingbøger
1679-1696, 1692-1722 (1692-1702 og fragment 1722).
- Gudme herredsfogeds arkiv
Tingbøger
1640; 1649.
- Sunds-Gudme herredsfogeds arkiv
Tingprotokoller
1685-1688; 1688-1691; 1691-1693.
- Hesselager birkefogeds arkiv
Tingbøger
1696-1704; 1704-19.
Skøde- og panteprotokol (1736) 1743-1810 (SP 1690).
- Vinding herredsfogeds arkiv
Tingbøger
Ao. 1611; 1663-1664.
- Bjerge herredsfogeds arkiv
Tingbog 1663-66.
- Vinding-Bjerge-Åsum herredsfogeds arkiv
Tingprotokol 1687-91.

Kirkelige arkiver

- *Fyns bispearkiv*
 - Breve
 - Stiftets almindelige breve 1525-1621.
 - Odense St.Knuds kirkes breve 1461-1777,
 - Odense Vor Frue kirkes breve 1617-1780,
 - Odense Gråbrødre kirkes breve 1595-1749.
 - Odense hospitals og kommunitetets breve 1548-1687.
 - Odense købstads breve 1616-1785.
 - Indkomne breve fra Fyns herreder:
 - Skam herreds breve 1562-1785.
 - Båg herreds breve 1554-1694
i Pergamentsamlingen:
B 184 1565, 16/10 No 4, Dom på Flemløse degnerente.
 - Salling herreds breve 1539-1689.
 - Sunds herreds breve 1679-1721; 1789-1803.
 - Gudme herreds breve 1548-1714.
 - Edsbøger, visitatsprotokoller og kaldsbreve
 - Biskop Jacob Madsens visitatsbog 1588-1605.
 - Edsbog for præster og rektorer 1616-1651.
 - Edsbog for præster (Biskop Hr Laurits Jacobsen Hintsholms tegnebog) 1651-1663.
 - Kaldsbreve og testimonia publica for præster og degne samt præste og degneeder 1572-1669; 1670-1704.
 - Kollatser og kaldsbreve 1742-86.
 - Vitaprotokol 1732-1847.
 - Visitatsprotokol 1732-1803.
 - Indberetninger
 - Kirketiender og kongetiender i 17. årh. - decimantibus, sognekald og kapitaler, ca.1600-1695.
 - Kongelige bevillinger til ægteskab i de forbudte led, 1569, 1664-1717.
- *Provstearkiver*
 - Åsum herreds provsti
 - Skifteprotokol 1, 1685-1759.
 - Båg herreds provsti
 - Herredsbog for Baag herred m.v. (ca.1576-78).
 - Skifteprotokol 1743-1796.
 - Skiftedokumenter 1727-1797.
 - Salling herreds provsti
 - Skifteprotokoller
1690-1745; 1739-1789; 1785-1806.
 - Skiftesager uden for protokollerne 1682-1825.

- Gudme herreds provsti
Skifteprotokoller
1689-1772; 1773-1809.
- Vinding herreds provsti
Skifteprotokol 1684-1712.
- *Præste-(sognekalds-)arkiver*
 - Købstadsogne
Odense St.Knuds sogn
 - C.Brandts kirkebogsuddrag af Den ældste kirke (ministerial-) bog, som endnu findes ved St.Knuds meenighed her i Odinsøe, er i folio og begynder aar i658.
 - Kirkebøger: 1701-1765; 1757-1814.
 - Odense Vor Frue sogn
 - C.Brandts kirkebogsuddrag af Den ældste k.bog til Wor Frue kirke, begynder anno 1649 den 9 januarii
 - Kirkebøger: 1692-1786; 1787-1809; 1740-1774, døbte.
 - Odense St.Hans sogn
 - C.Brandts kirkebogsuddrag af Sanct Hans meenigheds ældste kirkebog, begynder anno 1646 dnica VI trinitatis.
 - Bogense sogn
 - Bogense kirckis tegnebog 1646-1736.
 - C.Brandts kirkebogsuddrag af Byens kirkebog, som gaaer fra 1693 til 1740.
 - Ministerialbøger: 1739-1772; 1772-1795.
 - Assens sogn
 - Kirkebøger: døbte 1679-1733.
 - i Pergamentsamlingen:
 - B 134 1544, 9/4 Tingsvidne af Assens byting
 - C 43 1555, 27/5 Borgemester og Raad i Assens, deres åbne brev.
 - A 50 1569, 14/1 Domsbrev, udstedt af Erik Rossenkrantz till Walsøø.
 - Faaborg sogn
 - Kirkebøger
1658-1690; 1690-1726; 1727-1755; 1755-1767; 1768-1799; 1800-1814.
 - Kerteminde sogn
 - Kirkebog 1677-1718.
- Landsogne
 - Odense herred
 - Dalum kirkes ministerialbog 1646-1751.
 - Stenløse sogns kirkebog 1660-1786.
 - Vigerslev sogns kirkebog 1720-1766.
 - Åsum herred
 - Nørre Søby sogns ministerialbog 1646-1755.
 - Rønninge sogns kirkebøger: 1686-1699; 1700-1740.
 - Lunde herred
 - Skeby kirke=bog 1792-1814.
 - Skovby herred
 - Særslev sogns kirkebog 1721-1791.

Båg herred

- Barløse sogns kirkebøger: 1659-1748; 1748-1783.
- Dreslette sogns kirkebog 1642-1705.
- Flemløse sogns kirkebog 1678-1804.
- Gamtofte sogns kirkebog 1705-1813, 1814-1826.
- Håstrup sogns kirkebog 1694-1752.
- Kerte sogns kirkebøger: 1701-1728; 1727-1772.
- Sandager kirkes ministerialbog 1685-1813.
- Skydebjerg og Orte kirkers ministerialbog 1689-1788.
- Søby sogns kirkebog 1696-1804.
- Ørsted sogns kirkebøger: 1694-1769; 1769-1814.

Salling herred

- Espe sogns kirkebøger: 1663-1687 og 1692-1720 og 1726-1731.
- Herringe kirkes ministerialbog 1727-38 og 1743-73.
- Horne sogns kirkebøger: 1659-1684; 1684-1814.
- Nørre Broby sogns kirkebog 1678-1814.
- Sønder Broby sogns kontramministerialbøger: 1813-1829; 1829-1849.
- (Allested og) Vejle sognes kirkebøger: 1737-1763; 1763-1786; 1787-1814.
- Vester Åby-Åstrup sogns kirkebog 1711-35.

Sunds herred

- Kværndrup sogns kirkebog 1657-1709.
- Lunde sogns kirkebog 1678-1730.

Gudme herred

- Gislev sogn
 - Rigtig fortegnelse over dem, som fødtes, dør, trolofvis, wies og qwinder, som gaar i kirke, i Gislev (og Elwested) sogner fra nyttaarsdag 1687.
 - Tegnebog for Gislev (og Elwested) sogner over dem, som fødes, dør, trolofves etc. fra nyttaarsdag 1706.
- Oure og Vejstrup kirkers ministerialbog 1689-1805.
- Ringe sogns kirkebøger: 1707-1738; 1738-1813.
- Ryslinge kirkes ministerialbog 1717-62.

Vinding herred

- Bovense sogns kirkebog, Litr.A 1763-1813.

- Kirkeinspektionsarkiver

- Odense St. Knuds kirkeinspektionsarkiv
Hovedregnskabsprotokol 1569-1727.
Regnskaber: 1604-35; 1638-78.
Dokumenter vedr. kirkens grund, bygninger og inventar 1634-1914.
- Odense Vor Frues kirkeinspektionsarkiv
Hovedregnskabsprotokol 1664-1691, 1716-54.
- Assens kirkeinspektionsarkiv
Regnskabsbøger
1608-1665; 1677-1714; 1714-1747.
i Pergamentsamlingen:
C 106 Regnskabsbog 1496-1583.
C 34 1560, 13/3 Tingsvidne af Assens byting.
C 27 1563, 17/3 Tingsvidne af Assens byting.
C 89 1566, 5/3 Bortskødning af en af St.Jørgens lavs haver.

Stiftelser og legater**- Odense Gråbrødre hospitals arkiv****Regnskaber**

1618-1625; 1625-1628; 1628-1631; 1633-1636; 1637-1639; 1639-1643; 1643-1648;
1648-1650; 1650-1654; 1654-1659; 1659-1664.

Adkomstdokumenter og sager vedr. gods og ejendom

1540-1599; 1600-1630; 1631-1635; 1636-1681.

- Lundegårds stiftelse

Nº 62 Forhandlingsprotokol 1752-1849.

Kommunale arkiver (magistratsarkiver)**- Odense magistrat**

Arkivfortegnelser 1583-1867.

Embedsbøger

1449-1701; 1634-50 (kæmnernes embedsbog).

Stævningsbøger til rådstuen

1649-60; 1660-67; 1667-81.

Concept til rådstueprotokol 1638-39.

Rådstueprotokoller

1. 1611-19; 2. 1626-31; 3. 1631-35; 4. 1640-41; 5. 1649-54; 6. 1667-71; 7. 1671-75;
8. 1675-80; 9. 1680-91; 11. 1707-20; 13. 1732-60; 14. 1761-85.

Dokumenter til rådstueprotokollen

1530-99; 1600-1710.

Rådstuedomprotokol (Odense Magistrats Dom-Copibog) 1602-1637.

Kopibøger

1667 Marts-1682 Debr; 1677-84.

Magistratens indkomne breve

1531-1601; 1602-1666; 1667-99.

Koncepter til afgående breve 1572-1749.

Vedtægter, instrukser og regulativer for embeds- og bestillingsmænd 1567-1868.

Diverse dokumenter vedr. byens jord 1547-ca.1700.

Diverse regnskabssager 1553-1777.

Regnskaber over kongelige skatter

1576,1598,1600,1658-88.

Regnskaber over kommunale skatter 1552-1690.

Kæmnerregnskaber

1559-1620; 1621-1649; 1649-1719 (1649/50,1655,1660).

Regnskabsprotokoller for fattigvæsenet

1634-1644; 1645-59; 1659-82.

Grundtakstprotokoller 1661; 1743.

Regnskab og status efter svenskekrigen 1660-89. (Ottensse Byis Huide Bog).

Brandtaksationsprotokol: 1, 1761.

- Bogense magistrat**Kæmnerregnskaber**

1737-74; 1775-80; 1781-85; 1786-91.

- *Assens magistrat*

Rådstueprotokoller

1613-33; 1633-42; 1656-76; 1676-97.

Forhandlingsprotokol for Commissionen til Undersøgelse af Assens Magistrats Forhold 1718-21; I-III; Register til Forhandlingsprotokollen.

- *Faaborg magistrat*

Rådstueprotokoller

1651-67; 1667-79; 1592-1744. I; 1679-1759. II.

Magistratens indkomne breve 1613-1754.

Grund-, bygnings- og næringstakster

1665-1750; 1751-76.

Beregninger over kop- og hesteskat samt krigsskat 1691-1744.

Regnskaber og dokumenter vedr. told, og konsumtion og accise 1678-1791.

- *Kerteminde magistrat*

Magistratens indkomne breve 1542-1696.

Dokumenter vedr. kommunens bygninger og jorder 1460-1772.

Regnskaber over kongelige skatter 1493-1756.

Kæmnerregnskaber 1609-1771.

Godsarkiver

- *Åsum herred*

Rønninge Søgård gods arkiv

21 Private arkivalier, Diverse dokumenter vedrørende slægterne Pflueg, Stadtländer, Urne og Wandel 1641-1813.

- *Båg herred*

Brahesborg gods arkiv

2/1 Adkomster, domme, retsakter 1469-1651.

8 Skifteprotokoller: 1719-1741; 1763-1786.

18 Regnskaber: 1694-1730 (9); 1751-1802 (10).

Brahesholm gods arkiv

8 Skifteprotokol 1776-1810.

Brahesminde gods arkiv

7 Steensgård fæsteprotokol 1696-1792 (8).

Frederiksgave (Hagenskov) gods arkiv

8 Skifteprotokol 1709-1741.

Skovgårde gods arkiv

8 Skifteprotokol 1719-1773.

- *Salling herred*

Brahetrolleborg gods arkiv

8 Skifteprotokoller: 1719-1770; 1772-1784.

Fjellebro gods arkiv

8 Skifteprotokol 1719-1789.

Holstenshus gods arkiv

8 Skifteprotokoller: 1748-1776; 1775 12.Nov.-1790 6.Mai.

Hvedholm gods arkiv

8 Skifteprotokoller: 1719-1766; 1759-1793.

Rødkilde gods arkiv

8 Skifteprotokol 1762-1790.

Steensgård (i Fyn) gods arkiv

8 Skifteprotokol 1718-1777.

Østrupgård (Sydfyn) gods arkiv

8 Skifteprotokoller: 1719-1743; 1744-1795.

- *Sunds herred*

Egeskov gods arkiv

8 Skifteprotokoller: 1719-1733; 1734-1770; 1770-1795.

Hvidkilde gods arkiv

8 Skifteprotokoller: 1719-1747; 1747-1759 (sammen med Lindholm gods).

Løjtved gods arkiv

8 Skifteprotokol 1744-1753.

Lavsarkiver

Odense kræmmerlavs arkiv

- Fortegnelse over lavets medlemmer 1724-1861.

Topografica

- *Samlingspakkene*

10. Fyn A.-B.: Assens. W.Marckmann, Afskrifter af Inscriptioner i og ved Assens Kirke 1842.

14. Fyn L-N: Brudstykke af en beskrivelse af Nørre Broby sogn.

17. Fyn St.-V: ?

- *Enheder vedr. enkelte sogne*

75. Middelfart. Chr. Behrendts samlinger til Middelfarts historie (personalhistorie og stamtavler).

84. Odense. Diverse sager nr. 1-19.

85. Odense. Biskop C.T.Engelstoft Collectanea.

i Pergamentsamlingen:

- B 185 1546, 24/11 Dom af kongens retterting.

- B 152 1618, 27/11 Transsumpt fra rigens retterting af Oluff Bagers laasebrev af 26. sept. 1584.

Litteraria

- Crones samlinger:

35. Bogense Adel.

- Svend Larsens samlinger (vedr. det fynske rådsaristokrati).

- Vedel Simonsens samlinger:

74 (LIV). Bircherodske papirer: Fyns personalhistorie og topografi.

- "Wads Sedler"

(tidl. landsarkivar Gustav Ludvig Wads seddelregister over personer og steder)

Landsarkivet for Sjælland og Lolland-Falster, København (LA Sj)**Rets- og politimyndigheder (retsbetjentarkiver)**

- Møns landstings tingbog 1679-1681 / Møns Østerherreds tingbog 1683-1685.
- Københavns skiftekommission indtil 1771
Originale skiftebreve: 1704-06; 1710-1712; 1714-1715; 1717 og 1720.
Konceptskifter XXII. Sluttet 26/6-18/12 1714.
- Næstved byfogeds arkiv
Skifteprotokol n° 5 1718-26.
- Steensby birk
Tingbog 1665-73.

Kirkelige arkiver**Præste-(sognekalds-)arkiver**

Bremerholm menighed (Holmens kirke) i København

- Protokol for trolovelser og vielser 1737-1757.
- Dåbsprotokol 1737 2/7-1746 29/9.

Gentofte sogn

- Kirkebog 1651-1814.

Gyrstinge sogn

- Kirkebøger: 1645-1778; 1793-1814.

Karleby sogn

- Kirkebog 1694-1738.

Nykøbing (Falster) sogn

- Kirkebog 1705-1750.

Præstø sogn

- Kirkebog 1739-1814.

Stege sogn

- Kirkebog 1661-1691.

Valløby sogn

- Kirkebog 1707-1814.

Åstrup sogn

- Kirkebog 1719-1811.

Kommunale arkiver (magistratsarkiver)

Stege rådstueprotokol 1649-57, 1659-65, 1667-68, 1693-97, 1725-27.

Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg (LA Jyll.)

Rets- og politimyndigheder (retsbetjentarkiver)

- B.36 Nykøbing købstad
Tingbog 3, 1665.

Kirkelige arkiver

Præste-(sognekalds-)arkiver

Nykøbing Mors

- Nykøbing, Lødderup og Elsø sognes kirkebog 1661-1669.

Århus domsogn

- Kirkebog 1685-1728 (Aarhus Domkirkes Fortegnelssis bog, ofuer de copulerede, døbte, begravede oc publ. absolverede fra 22 Mart: 1684).

Erhvervsarkivet, Statens erhvervshistoriske arkiv, Århus

Det kongelige danske Landhuusholdningsselskabs arkiv

K.L.S. Brevdagbøger 1797, 1798, 1813.

465 Landhush.selsk. J.sager 1813: 1-83 143, 1814: 1-74

Karen Brahes Bibliothek, håndskriftsamlingen,

i Landsarkivet for Fyn, Odense

A. Teologi

VII.3. Samling på 14 prædikener.

C. Historie

II. 30. Samling af forordninger, privilegier, kongelige breve og fundatser for Odense by. 4°.

D. Personalhistorie

II. 142. 1712. Gravskrift over Claus Mikkelsen Mule, sognepræst i Nr. Broby, provst i Salling herred. Folio 1 bl.

E. Æstetiske skrifter

II. 9. Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig og derfra tilbage igien, med hwad paa reisen kand were passeret, Anno 1706 fra d 24 july og til d 1 augusti.

Københavns stadsarkiv

- Indkvarteringsmandtal

Registre til indkvarterings mandtal: 1694, 1699-1700, 1701, 1704-1705, 1708.

Indkvarterings roule i Kiøbmagerquarter for den 23 april a^o 1694.

Kommissionen ang. indkvarteringen i København: Indkvarteringsmandtal 1699-1700, Indkvarteringsrulle 1701 (kopier).

Slægternes Gang er en slægtskrønike, hvori krønikeskriveren på grundlag af kæder af biografier har tilstræbt at give indtryk af, hvorledes livet formede sig for adel og borger, præster og bønder igennem fire århundreder af Danmarks historie, fra begyndelsen af 1400-tallet. Hovedvægten ligger på de første to hundrede år efter reformationen.

Skildringen begynder i Flensborg og fører læserne til København og Møn og til fjernere destinationer som Wittenberg og Grønland. Hovedparten af de biograferede er dog fynboer fra den højere middelstand, dvs købmænd/rådmænd og borgmestre i købstæderne, præster i by- og landsogne og ridefogder/forpagtere på de fynske herregårde.

*Divino mandato et Regio edito obtemperaturus
 Georgius Strøyerbergi Examini Theologico se
 modesto subiecit, in quo Num nobis profectus
 in rerum speciarum et Divinarum studio
 protavit, ut dignus iudicatus sit, qui ad
 exercitia orationalia admittatur pro impe
 tranda seppificatione Dimissiona, modo nihil
 in posterum suo ordine indignum designa
 vent. Conclupsum Hafnia. in Cypstoria d. 5. Feb. 1707.*

Testamur
Secharius D. Bartholin.

*2. H. G. M.
 2. 9. B.
 Ch. S. C.*

*2. 17. Octobr. 1707
 in Cypstoria
 p. 1. 107.*

*Lectissimus Aivensis Georgius Strøyerbergi
 Die 6. Novembr: in Templo Academico
 Haud illaudabile specimen homileticum
 edidit. Quod seppiamur. Hafn: d. 8. Nov. 1707.
 Ad Mandatum d. Mellapri d. Bartholin.*

*At disse copies var uindlyshend med Originalerne
 tom man indleveret i Banceliet, og der er ingen
 sic mange tagen de fleste*

Georgius Strøyerbergi